

T.C.
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ
NO: T 1532'DE KAYITLI ŞİİR MECMUASI
(İNCELEME-METİN)**

DOKTORA TEZİ

Ülkü YILMAZ

Sivas

Haziran 2018

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ
NO: T 1532'DE KAYITLI ŞİİR MECMUASI
(Metin-İnceleme)

(DOKTORA TEZİ)

Ülkü YILMAZ

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Hüseyin AKKAYA

Sivas
Haziran 2018

KABUL VE ONAY

Üniversite: : Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Bilim Dalı : Eski Türk Edebiyatı
Tezin Başlığı : İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi No: T 1532'de Kayıtlı
Şiir Mecmuası (Metin_İnceleme)
Savunma Tarihi : 11.05.2018
Danışmanı : Prof. Dr. Hüseyin AKKAYA

Unvanı - Adı Soyadı

İmza

Jüri Başkanı : Prof. Dr. Atabey KILIÇ

Üye : Prof. Dr. Hüseyin AKKAYA

U. Oran

Üye : Prof. Dr. H. İbrahim DELİCE

Üye : Doç. Dr. Rifat KÜTÜK

Üye : Doç. Dr. Hakan YEKBAŞ

Oy Birliği

Oy Çokluğu

Ülkü YILMAZ tarafından hazırlanan İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi No: T 1532'de Kayıtlı Şiir Mecmuası (Metin_İnceleme) başlıklı tez, kabul edilmiştir.

11/05/2018

Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Doktora tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

- 1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;
- 2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;
- 3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dahil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;
- 4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

04.06.2018

Ülkü YILMAZ

ÖN SÖZ

Bugün neredeyse her kütüphanede pek çok örneğine rastladığımız şiir mecmuaları edebiyat tarihimizin önemli kaynaklarıdır. Şiir mecmuaları genellikle mürettibinin beğendiği şairlerin şiirlerini kaydettiği bir çeşit not defteri niteliğindedir. Bu yönüyle hem derleyen edebî zevkini hem de dönemin estetik anlayışını göstermesi bakımından önemlidir. Mecmualar, bir şairin divanı veya daha başka manzum eserleri tertip edilirken doğru ve sağlam bir tenkitli metin kurmak için başvurulacak önemli kaynaklardan biridir. Çünkü bir şairin hiçbir kaynakta bulunmayan bir şiirine bu mecmualarda rastlanılabilir. Ayrıca bazı şiir mecmuaları şairlerin biyografilerine dair malumatı barındırması bakımından sadece metin neşri için değil, biyografi çalışmaları açısından da önemlidir.

Mecmualar sağladığı faydalara rağmen araştırmacıların yeterince rağbet etmedikleri kaynaklardır. Kütüphanelerin mühim koleksiyonlarından olan mecmualarla ilgili yapılan çalışmalar henüz yeterli değildir. Mecmualarla ilgili araştırma ve incelemelerin muhteva açısından gerekli yeterlikte olmamaları sebebiyle mecmualara ait problemler tam bir çözüme kavuşturulamamıştır. Bu konuda son yıllarda yapılan doktora seviyesindeki bazı akademik çalışmalar mecmualarla ilgili bazı sorulara cevap vermesi bakımından önemlidir.

Şiir mecmuaları üzerinde çalışanları pek çok soru ve sorun beklemektedir. Araştırmacılar, örneğin bir divan veya mesnevi metni üzerinde çalışırken az çok neyle karşılaşacaklarını bilir. Fakat mecmualar derleme eserler olduğu için karşımıza neyin çıkacağı belli değildir. Ancak bir mecmuanın içerisine girilip incelendiğinde muhtevası görülecektir. Her ne kadar mecmualar gelenek içerisinde şiir ve edebiyatla ilgili malzemeyi barındırsa da tarih, coğrafya, tıp, din gibi farklı alanların konusuna girebilecek malzemeleri de içermektedir. İşte bu kadar zengin ve birbirinden farklı malzemenin nasıl inceleneceği problemlerin başında gelmektedir.

Araştırmacılar mecmualara yaklaşırken çoğunlukla kendi tercihleri doğrultusunda eser içindeki belli başlı metinlerle ilgilenip onları incelemişler ve mecmuanın kalan önemli bir kısmını göz ardı etmişlerdir. Bugüne kadar mecmua üzerine yapılan çalışmalar -son birkaç çalışma hariç- bu derleme eserlere sistemli bir biçimde nasıl yaklaşılacağı hususunda fikir vermemektedir.

Mecmua müretteplerinin çoğu kültürlü, sanatkâr ruhlu ve şiirden anlayan kişilerdir. Fakat mürettepler çoğunlukla derleme yöntemiyle oluşturdukları mecmualarına başkasından duydukları, sözlü gelenekte işittikleri şiirleri kaydederken

bazı hatalar yapabilirler. Şiiri eksik, yanlış veya karıştırarak yazıya aktarabilecekleri gibi şiirlerin müelliflerini de yanlış verebilirler. Ayrıca birçok mecmuanın derleyeninin bilinmeyişi, bu derleme eserleri kaydedenlerin nasıl bir bilgi ve birikime sahip olduklarının tespit edilemeyişi gibi sebeplerle mecmualar bize her zaman güvenilir bilgiler sağlayamamaktadır. İşte bu sebepler, özellikle metin neşrinde araştırmacıları yanlışlara sevk edebilmektedir. Bundan dolayı mecmuaların içerdiği malumatlara her zaman şüpheyle yaklaşmakta fayda vardır.

Yukarıda sıraladığımız sebeplere rağmen kültürümüz ve edebiyat tarihimizin önemli kaynaklarından olan mecmualar elbette incelenmeye değer eserlerdir. Biz de bu düşüncelerden hareketle İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi No: T 1532’de kayıtlı şiir mecmuasını tez konumuz olarak belirledik. Tek nüshası bulunan bu *Mecmua*, türüne göre bir “mecmua-yı eş’âr u devâîn”dir.

Çalışmamızın giriş bölümünde mecmuaların genel nitelikleri üzerinde durulmuş, mecmuanın tanımı, tarihsel gelişimi, şekil ve muhteva özellikleri ve tasnifi yapıldıktan sonra günümüz araştırmacılarına sunduğu imkânlardan bahsedilmiştir.

Tezimizin I. Bölümünde çalışmamızın konusu olan *Mecmua*’nın metni incelenmiştir. Öncelikle *Mecmua* nüshası tanıtılarak mecmuanın genel özellikleri verilmiştir. Daha sonra *Mecmua*’nın tertip tarihi, mürettibin şair tercihleri, mecmuadaki nazım şekilleri ve ölçü üzerinde yaptığımız değerlendirme ve incelemeler aktarılmıştır. “Mecmua Muhtevasının Ortaya Konulması ve Değerlendirilmesi” başlığı altında *Mecmua*’nın içeriği ortaya konulmuştur. *Mecmua*’da yer alan her şiir başta divanlar olmak üzere daha önce yapılan akademik çalışmalarla karşılaştırılarak ve kaynak gösterilerek değerlendirilmiştir. Bu kısımda *Mecmua*’daki her şiirin şekil ve muhteva özellikleri örneklerle incelenmiştir.

II. Bölümde *Mecmua*’nın transkripsiyonlu metni sunulmuştur. Metnin hemen öncesinde metni ortaya koyarken izlediğimiz yöntemler sıralanmıştır. Metin kısmında yer alan her şiir -varsa- akademik çalışmalardaki metinlerle karşılaştırılmış ve farklılıklar aparatta gösterilmiştir. Metnimiz bu yönüyle de tenkitli bir metin çalışması olmuştur.

Tezimizin sonunda şairler dizini oluşturulmuştur. Bir tablo şeklinde hazırlanan bu dizinde ilk olarak şairin mahlası, *Mecmua*’da kaç adet şiiri olduğu ve şiirlerin *Mecmua*’daki numaraları verilmiş, sonra da başta tezkireler olmak üzere çeşitli kaynaklarda hakkında yer alan biyografik bilgiler kaynak gösterilerek sunulmuştur. Şairler dizininin sonunda ise şairleri tespit edilemeyen şiirlerin numaraları sıralanmıştır.

Tez çalışmam boyunca büyük bir sabırla bana destek veren, dualarını esirgemeyen, her türlü sıkıntıma katlanan aile fertlerime sonsuz teşekkürler ediyorum. Tezimizde incelediğimiz *Mecmua*'dan bizi haberdar ederek çalışmamızın konusunu belirleyen değerli hocam Prof. Dr. Mehmet ARSLAN'a, maddi, manevi desteğini esirgemeyen kıymetli hocam Prof. Dr. Atabey KILIÇ'a, tezimizdeki Farsça kısımların çözümü hususunda yardımlarını gördüğüm Doç. Dr. Ozan YILMAZ'a, Arapça kısımların çözümünde yardımcı olan Öğrt. Gör. Musa Kâzım BAKIR'a, karşılaştığım sıkıntı ve problemleri paylaştığımda sabırla yardımcı olan Doç. Dr. Turgut KOÇOĞLU'na, manevi desteğini hep hissettiğim arkadaşım Yrd. Doç Dr. Nagehan ÇAĞLAYAN'a teşekkür ederim. Ayrıca bu uzun süreçte desteğini esirgemeyen, düşünceleriyle tezime yön veren çok kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Hüseyin AKKAYA'ya teşekkürü borç bilirim.

Ülkü YILMAZ

Sivas-2018

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
KISALTMALAR	vii
GİRİŞ	1
1. MECMUANIN TANIMI	1
2. MECMUANIN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	2
3. MECMUALARIN ŞEKİL VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ	2
4. MECMUALARIN TASNİFİ	4
5. MECMUALARIN GÜNÜMÜZ ARAŞTIRMACILARINA SAĞLADIĞI İMKÂNLAR	9
BİRİNCİ BÖLÜM	11
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ NO: T 1532'DE KAYITLI ŞİİR MECMUASI ÜZERİNE BAZI TESPİTLER	11
1. GENEL BİLGİLER	11
2. MECMUANIN TERTİP TARİHİ	14
3. MÜRETTİBİN ŞAİR TERCİHLERİ.....	15
4. MECMUADAKİ ŞİİRLERİN NAZIM ŞEKİLLERİ	16
5. MECMUADAKİ ŞİİRLERİN VEZİNLERİ	25
6. MECMUADAKİ ŞİİRLER İÇİN MÜRETTİBİN TERCİH ETTİĞİ BAŞLIKLAR	27
6.1. Şiirin Nazım Şeklinin Adını Taşıyan Başlıklar	27
6.2. Şiirin Şairinin Adını Taşıyan Başlıklar	28
6.3. Şiirin Hem Nazım Şeklinin Hem de Şairinin Adını Taşıyan Başlıklar	28

6.4. Şiirin Yazılış Sebebini Gösteren Başlıklar	29
6.5. Şiirlerin Konusunu İfade Eden Başlıklar	29
6.6. Başlıksız Şiirler	30
7. MECMUANIN MUHTEVASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	30
SONUÇ.....	153
KAYNAKÇA	157
İKİNCİ BÖLÜM	167
METİN	167
1. METİN TESPİTİYLE İLGİLİ BAZI AÇIKLAMALAR	167
2. TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ	170
METİN	171
ŞAİRLER DİZİNİ.....	1419
ÖZGEÇMİŞ.....	1443

ÖZET

Tezimize konu olan eser, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi No: T 1532’de kayıtlı şiir mecmuasıdır. Tür olarak “mecmua-yı eş’âr u devâvîn” olan bu eserin mürettibi ve istinsah tarihi belli değildir. Çoğunluğu XVI. yüzyıla ait 138 şaire ait 2097 manzum ve mensur metni barındıran bu mecmua XVI. yüzyılda yaşayan şairler ve şiirleriyle ilgili zengin bir malzemeyi ihtiva etmektedir. Tezimiz, öncelikle bu mecmua metninin ortaya konulması ve mecmuayla ilgili inceleme ve değerlendirmeler üzerine kurulmuştur.

Tezimizde ilk olarak mecmuaların niteliği üzerinde durulmuştur. Mecmuanın tanımı, tarihsel gelişimi, şekil ve muhteva özellikleri, tasnifi ve günümüz araştırmacılarına sağladığı faydalardan bahsedilmiştir. Daha sonra çalışmamıza konu olan mecmua tanıtılmış, nazım şekli, şair tercihleri, ölçü vb. şekil özellikleri açısından değerlendirilmiştir. Şekil özelliklerinin ardından mecmuanın muhtevası ortaya konulmuştur. Mecmuadaki zengin malzeme daha önce yapılmış akademik çalışmalar da dikkate alınarak ve bu çalışmalarla karşılaştırılarak incelenmiştir.

Eserin muhtevasıyla ilgili diğer bir husus da şairlerle ilgilidir. Mecmuada hangi şairin ne kadar şiiri olduğu şiir numaralarıyla birlikte tezimizin sonunda bir dizin şeklinde gösterilmiş ve tezkirelerden hareketle adı geçen şairler kısaca tanıtılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Divan edebiyatı, mecmua, şiir mecmuası, mecmu’a-yı eş’ar, mecmu’a-yı devâvîn

ABSTRACT

The subject of this thesis is the poem mecmua that registered in İstanbul University Library Number T 1532. This mecmua is a mecmua of poems and divans and its writer and written time is not certain. This mecmua contains 138 poets' 2097 poems and proses and gives a rich knowledge about XVIth century poets and their poems. Firstly, we try to bring out mecmua's text and than review and evaluation about it, in this thesis.

So at first characteristics of mecmuas are explained. "Mecmua" term is defined; its historical development, form and content characteristics, classification of mecmuas, utility for today's researchers are also discoursed. And than the mecmua which is the main subject of this thesis is introduced, commented according to its formal characteristics as versification, poets, prosody etc. Then formal characteristics mecmua's content is discoursed. Its rich content is studied considering previous academic works and comparing with them.

Another point that should be discoursed about this mecmua's content is poets. Poets names, how many poems of them and number of poems are given in index at the end of the thesis and these poets are introduced shortly according to informations in tezkires.

Key Words: Classical Turkish Literature, mecmua, poem mecmua, mecmuas of poems, mecmuas of divans

KISALTMALAR

A	: Ahdî Tezkiresi
AÇ	: Âşık Çelebi Tezkiresi
AÜ	: Atatürk Üniversitesi
age.	: Adı geçen eser
agm.	: Adı geçen makale
agt.	: Adı geçen tez
B	: Beyânî Tezkiresi
Bk.	: Bakınız
C.	: Cilt
G	: Gazel
GÜ	: Güftî Teşrifatü's-Şu'arâ
h.	: Hicri tarih
haz.	: Hazırlayan
HÇ	: Hasan Çelebi Tezkiresi
K.	: Kaside
KA	: Kühü'l-Ahbar
Kt.	: Kıt'a
L	: Latîfî Tezkiresi
m.	: Miladi Tarih
Mf.	: Müfred
Mt.	: Matla
MN	: Mecalisü'n-Nefâis
NA	: Nuhbetü'l-Âsâr

No.	: Numara
OM	: Osmanlı Müellifleri
ö.	: Ölümü
R	: Riyâzü'ş-şua'râ
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
SE	: Sehi Tezkiresi
SA	: Safâyî Tezkiresi
SO	: Sicill-i Osmânî
TDEİS	: Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü
TDVİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
TN	: Tuhfe-yi Nâ'ilî
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
Yay.	: Yayınları, Yayın evi

GİRİŞ

1. MECMUANIN TANIMI

Mecmua, Arapça “*cem*” kökünden gelmektedir. Toplamak, derlemek, bir araya getirmek anlamında kullanılan mastardan yapılmış olan “*mecmû*” ise toplanmış, derilmiş demektir. Bu kelimenin müennesi ise “*mecmû‘a*”dır.¹ Sözlük anlamı “toplanmış, biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilmiş yazma kitap, dergi”² şeklindedir. Terim anlamı seçilmiş şiir, münşe’at, güfte vb. eserlerin toplanarak bir araya getirildiği eserlerin genel adıdır.³ Genel olarak ise, “Aynı veya farklı türden seçilmiş çeşitli hacimlerdeki metinlerin ve risâlelerin ortak adıdır.”⁴

Günümüzde mecmua denilince çoğunlukla belli aralıklarla, düzenli olarak yayımlanan ve aynı tür konuları içeren kitaplar ya da dergiler akla gelmektedir. Ancak klasik edebiyatımız yönünden mecmuayı böyle düşünemeyiz. Edebiyat dünyamıza önemli katkı sağlayan mecmualar, genellikle kişilerin kendi özel beğenilerini yansıtan bir çeşit not defteri şeklinde oluşturulmuştur. Bunlar arasında tertipli, düzenli olanların yanı sıra çok dağınık, sayfa ebatları ve renkleri dahi birbirini tutmayan mecmualara da rastlanmaktadır. Bu durum derleyicinin mecmuasına daha sonra eklemeler yaptığını gösterir. Hatta bazen yazı karakterinin değiştiği de olur, yani mecmua el değiştirebilir.⁵ Mecmua tamamlanmış olsa dahi okuyucular tarafından eklemeler yapılmak suretiyle de genişleyebilir.

Mecmualar muhteva bakımından ya yazarın kendi çalışmalarından ya da zevkine göre seçtiği bir veya birden fazla konuda başka yazarların eserlerinden oluşturulmuş el yazması çalışmalarıdır. Tüm bunlar gösteriyor ki mecmua, yazarın kendi beğenisi doğrultusunda herhangi bir konu, tür, biçim sınırlaması yapmadan yazdıklarından veya başka bir yazardan seçip bir araya getirdiği ürünlerden oluşan el

¹ Günay Kut, “*Mecmua*”, TDEA, C. 6, Dergah Yayınları, İstanbul 1986, s.170-174.

² Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türki*, İkdâm Matbaası, İstanbul 1317, s. 1293. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 1998.

³ Ahmet Mermer-Neslihan Koç Keskin, *Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Akçağ Yay., Ankara 2002. s. 66.

⁴ Mustafa Uzun, “*Mecmua*”, *TDVİA*, C. 28, Ankara 2003, s.265.

⁵ Kut, *agm.*, s.170.

yazması eserlerdir. Diğer taraftan bazı mecmualar ise toplumsal kaygılarla, şiirleri ve şairleri unutturmamak, okuyucu kitlesinin zevkini bir yöne odaklamak amacıyla derlenebilir. Mecmualarda konu sınırlamasının olmaması muhtevalarını zenginleştirmiştir. Farklı türleri bir arada bulunduran mecmualar olduğu gibi tek bir türe ayrılmış mecmualar da vardır.

2. MECMUANIN TARİHSEL GELİŞİMİ

İslam kültüründe mecmua sayılabilecek ilk ve en eski örnekler Cahiliye devrinde Arap edebiyatından seçme şiirleri bir araya getiren derlemeler içinde görülen şiir nesir vs. parçalardır. Cahiliye devrinin ünlü yedi şairinin kasidelerini toplayan “*el-Muallakat*” bu anlamda ilk mecmuadır. Bunun dışında Mufaddal ed-Dabbi’nin “*el-Mufaddaliyyat*”, Asmai’nin “*el-Asma‘iyyat*” ve Ebu Temmam’ın “*el-Hamase*” adlı eserler de ilk örneklerdir.⁶ Daha sonra mecmua türü Peygamber’in hadis derlemelerine izin vermesiyle gelişerek devam etmiştir. Peygamber’imizin hadislerini bir araya getiren bu ilk derlemelere başlangıçta mecmua yerine kitap, cüz sahife gibi adlar verilmiştir.⁷

Araplarda muhteva ve şekil olarak belli bir düzene kavuşan mecmuaların Türkler arasında XV. yüzyıldan itibaren bağımsız bir tür hâline gelmeye başlamıştır. Bu yüzyılda mecmuaların hem sayıları hem de çeşitleri artmıştır.

Türk edebiyatında başlangıçta belli bir tertibe sahip olmayan mecmualar şiir, inşa, mektup, hadis, tarih, muamma, kaside, ilaç ve yemek tarifi, çeşitli dua ve faydalı bilgileri içeren bir el kitabı durumundayken zamanla gelişerek kendine özgü bir şekle ve tertibe ulaşmıştır.

3. MECMUALARIN ŞEKİL VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

Mecmuaların şekil ve muhtevaya dair kesin bir şeyler söylemek mümkün değildir. El yazması eserlerin elbette hepsi tek ve nadir eserlerdir ancak bunların içinde mecmualar başka nüshaları olmaması sebebiyle apayrı bir yere sahiptir.

⁶ Uzun, *agm.*, s. 266.

⁷ Uzun, *agm.*, s. 266.

Mecmua yazımında gelenek tarafından belirlenmiş kaideler yoktur. Mecmuaların şekil ve muhtevasını belirleyen tek etken müretteptir. Mürettep tamamen kendi beğenisi doğrultusunda mecmuasını oluşturur. Mecmualar bir çeşit not defteridir. Mürettep mecmuasına pek çok şairin çeşitli şiirlerini belli bir düzene uymadan yazabilir; hatta kendisi de şairse kendi şiirlerini dahi bunların arasına koyabilir. Sadece Türkçe değil Arapça veya Farsça şiir örneklerine de yer verebilir. Mecmualarda yalnızca şiirler bulunmaz. Mürettep mecmuasına gündelik yaşam içerisinde karşılaştığı her türlü gerekli gereksiz bilgiyi; dua, atasözü, tarih, mahkeme kaydı, ilaç veya yemek tarifi, burçlar, fallar, mektuplar vb. mecmuasına koyabilir. Böylelikle ortaya çıkan mecmualar tek bir bilim veya sanat alanına ait olabileceği gibi farklı bilim veya sanat dallarının alanına giren bir eserler de olabilir.

Şiir mecmualarının çoğunun baştan, sondan veya ortalarından eksik olduğu görülür. Zaman içerisinde cildi dağılan mecmualar bir araya getirilirken bazı yapraklar kaybolabilir ya da yapraklar yanlış yerlere ciltlenebilir. Sayfaları yeniden numaralandırılmış olabilir. Mecmuaya değişik zamanlarda yapılan eklemeler yüzünden farklı renkte ve çeşitte kâğıt, mürekkep ve yazı türleri karşımıza çıkabilir. Bu farklılığın sebebi mecmuanın el değiştirmesi yani birden fazla derleyene sahip olması da olabilir. Mecmuaların çoğunda yazı, kâğıt, satır veya sütun gibi yazma eserlerin nüsha tavsifiyle ilgili hususlarda da belli bir düzen yoktur. Bunda da tek belirleyici mürettibin beğenisidir.⁸

Mürettibin veya müretteplerin yaptığı eklemelerle mecmua yıllar içerisinde tamamlanarak bir eser hâline gelir. Ancak yukarıda da belirttiğimiz üzere zaman içerisinde yeni derleyiciler veya okuyucular tarafından yapılan eklemelerle mecmua oluşturulmaya devam ettirilebilir. Mecmualarda çoğunlukta derleme tarihi bulunmaz. Mecmuada yer alan şairlerin yaşadığı dönemden ya da mecmuanın kâğıt, cilt vb. bazı fiziki özelliklerinden hareketle mecmuanın yazıldığı tarih tespit edilebilir.

⁸ M. Fatih Köksal, “Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi”(MESTAP),*Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı edebiyatının kırkambarı*, Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s.409-431.

Mecmuaların belli bir tertibinin bulunmaması, içerisindeki malzemenin çeşitliliği ve bu malzemenin hangi yöntem ve tekniklerle inceleneceğinin tam olarak belirlenmemesi mecmuaları incelemeyi güçleştirmektedir.⁹

4. MECMUALARIN TASNİFİ

Mecmuaların sınıflandırılması konusunda kesin olarak belirtilmiş kurallar bulunmamaktadır. Mecmualar çeşitli biçimlerde sınıflandırılabilir. Agâh Sırrı Levend Edebiyat Tarihi'nde mecmuaları şu şekilde sınıflandırmıştır:

a-Nazîre Mecmûaları

b-Meraklılarca Toplanmış, Birer Antoloji Niteliğindeki Seçme Şiir Mecmûaları

c- Türlü Konulardaki Risâlelerin Bir Araya Getirilmesiyle Oluşan Mecmûalar

d-Aynı Konudaki Eserlerin Bir Araya Getirilmesiyle Meydana Gelen Mecmûalar

e-Tanınmış Kişilerce Hazırlanmış, Birçok Yararlı Bilgileri, Fıkraları ve Özel Mektupları kapsayan Mecmûalar¹⁰

Günay Kut ise mecmuaları şu şekilde sınıflandırmaktadır:

a-Nazire mecmûaları

b-Seçme şiir mecmûaları(Mecmûa-yı eş'âr, mecmûa-yı devâvin)

c-Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmûalar (mecmûa-yı edviyye, mecmûa-yı tevârih, mecmûa-yı mu'ammeyât, mecmûa-yı münşe'ât, mecmûa-yı resâ'il...)

d-Karışık, yani manzûm ve mensûr veya farklı dillerle yazılmış parçalardan oluşan mecmûalar

⁹ Mecmuaların incelenmesi hususunda 2011 yılında düzenlenen Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları'nın VII. toplantısı "Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı" başlıklı bilimsel toplantıda M. Fatih Köksal mecmuaların sistematik tasnif projesini (MESTAP) tanıtmıştır. Bu projede mecmuada yer alan şiirlerin hangi usullere göre inceleneceğini sıraladıktan sonra tasnif ve taramanın kolaylıkla yapılabilmesi için inceleme sonuçlarının bir tabloda gösterileceğini belirtmiştir. Mecmualarda yer alan mensur kısımlar için ayrı, şiirler için ayrı olmak üzere iki farklı tablo ve bu tablolarda hangi başlıkların yer alacağı örnek bir mecmuadan hareketle gösterilmiştir. Bu projenin hayata geçmesiyle kütüphanelerimizde bulunan mecmualarımız hem birer birer gün yüzüne çıkacak hem de mecmuaların dökümü elimizde olacaktır.

¹⁰ Agah Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, C. 1, TTK Yay., Ankara 1984, 166-167.

e-Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmûalar (Ömer bin Mezîd - Mecmû'atü'n-nezâ'ir, Eğirdirli Hacı Kemâl - Câmî'ün-Nezâ'ir, Edirneli Nazmî-Mecma'ün'-Nezâ'ir, Pervâne Bey – Pervâne Bey Mecmûası, Budinli Hisâlî – Metâli'ün-Nezâ'ir)¹¹

İslam Ansiklopedisi'nde ise mecmua tanımından hareketle mecmualar, mecmûatü'l-ehâdis, mecmûa-yı fetâvâ, mecmûa-yı ed'iyeye, mecmûatü'r-resâil, mecmûa-yı eş'âr, mecmûa-yı tevârîh, mecmûa-yı fevâ'id gibi muhtevalarının ön planda tutulduğu genel bir sınıflandırmaya tabi tutulmuşlardır.¹²

Yukarıda adı geçen ve 2011 yılında düzenlenen bilimsel toplantıda genel olarak mecmua türü ele alınmış ve toplantıdaki bildiriler 2012 yılında yayımlanmıştır. Bu toplantıda yukarıda yaptığımız mecmua tasnifi Atabey Kılıç ve Mehmet Gürbüz tarafından genişletilmiştir. Atabey Kılıç tüm mecmuaları dört başlık altında sınıflandırırken Mehmet Gürbüz sadece şiir mecmualarını tasnif etmeye çalışmıştır.

Atabey Kılıç'ın tasnif denemesi şu şekildedir:

1. Cilt ve tertip hususiyeti bakımından

1.1 Cönkler

1.2 Mecmûalar

1.2.1 Tertip durumuna göre mecmûalar

1.2.1.1 Mürettep mecmûalar

1.2.1.2 Mürettep olmayan mecmûalar

1.2.2 Mürettep durumuna göre mecmûalar

1.2.2.1 Mürettibi bilinen mecmûalar

1.2.2.2 Mürettibi bilinmeyen mecmûalar

1.2.3 Aynı zümreye mensup şahsiyetlerin eserlerinin toplandığı mecmûalar

¹¹ Günay Kut, "Mecmua", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergâh Yay., C.6, s. 170-173.

¹² Mustafa Uzun, *agm.*, s. 265.

2. Şekil bakımından

2.1 Manzûm metinler mecmûaları

2.1.1 Kaside mecmûaları

2.1.2 Gazel mecmûaları

2.1.3 Nazire mecmûaları

2.1.4 Mu'ammā mecmûaları

2.1.5 Manzûm lugât mecmûaları

2.1.6 İlâhî mecmûaları

2.1.7 Şehrengîz mecmûaları

2.1.8 Na't mecmûaları

2.1.9 Hilye mecmûaları

2.1.10 Mi'râciyye mecmûaları

2.1.11 Matla' mecmûaları

2.1.12 Mersiye mecmûaları

2.1.13 Çeşitli mesnevîlerden seçkileri barındıran mecmûalar

2.1.14 Gûfte mecmûaları

2.1.15 Müstezâd mecmûaları

2.1.16 Tarih mecmûaları

2.1.17 Musammat mecmûaları

2.1.18 Kıt'a ve rubâ'î mecmûaları

2.1.19 Dîvân mecmûaları

2.2 Mensur metinler mecmûaları

2.2.1 Lugaz mecmûaları

2.2.2 Fetva mecmûaları

2.2.3 Tefsir mecmûaları

2.2.4 Şerh mecmûaları

2.2.5 Sakk mecmûaları

2.2.6 Mekân tasvirlerini içeren mecmûalar

2.2.7 Münşe'ât mecmûaları

2.2.8.1 Derleme münşe'ât mecmûaları

2.2.8.2 Tek şahsa ait inşa örneklerinden oluşan münşe'ât mecmûaları

2.3 Karışık manzum ve mensur eserler mecmûaları

2.3.1 Fevâiid ve eş'âr mecmûaları

2.3.2 Farklı türleri barındıran mecmûalar

3. Dil bakımından

3.1 Arapça mecmûalar

3.2 Farsça mecmûalar

3.3 Türkçe mecmûalar

3.4 Çok dilli mecmûalar

4. Muhtevâ bakımından

4.1 Din

4.2 Tasavvuf

4.3 İlm-i nücûm / fal ve remil

4.4 Hikaye / latîfe

4.5 Hezel ve hicv

4.6 Edviye

4.7 Mûsıkî

4.8 Hat ve kitâbet

5. Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmûalar¹³

Mehmet Gürbüz ise şiir mecmualarını şu şekilde sınıflandırmıştır:

I. Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmûaları

1. Gazel mecmûaları

2. Kaside mecmûaları

3. Müstezad mecmûaları

4. Matla mecmûaları

5. Beyit mecmûaları

6. Mısra mecmûaları

7. Farklı nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerden oluşmuş mecmûalar

II. Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmûaları

1. Tarih mecmûaları

2. Na't mecmûaları

3. Mu'ammâ mecmûaları

4. Lügaz mecmûaları

5. Medhiye mecmûaları

III. Nazire mecmûaları

IV. Şairlerin aidiyeti/ mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmûalar

1. Aynı zümreye (tasavvufî oluşum, meslek grubu vb.) mensup şairlerin şiirlerini toplayan mecmûalar

a. Mevlevî şairlerin şiirlerini toplayan mecmûalar

b. Hurûfî-Bektaşî şairlerin şiirlerini toplayan mecmûalar

2. Aynı coğrafyada ya da aynı şehirde yetişmiş veya aynı milliyete mensup şairlerin şiirlerini toplayan mecmûalar

¹³ Atabey Kılıç, "Mecmua Tasnifine Dâir", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı*, Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 75-96.

*V. Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin dîvânlarını/ şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmûalar*¹⁴

Görüldüğü üzere Atabey Kılıç'ın yukarıdaki tasnifi mecmua konusundaki en kapsamlı tasniftir. Kılıç, bu tasnifte mecmuaları cilt ve tertip özellikleri, edebî türleri, dil ve muhteva olmak üzere dört ana başlıkta sınıflandırmıştır. Bu bakımdan mecmua türlerinin aydınlatılmasına katkısı büyüktür. Elbette tam bir tasnif kütüphanelerimizdeki tüm mecmuaların bilimsel ölçütlere göre değerlendirilip yayımlanmasıyla mümkündür. Yayımlanan çalışmalardan elde edilecek verilerle mecmua tasnifinin genişleyeceği şüphesizdir.

5. MECMUALARIN GÜNÜMÜZ ARAŞTIRMACILARINA SAĞLADIĞI İMKÂNLAR

Mecmualar edebiyat tarihimizin önemli kaynaklarıdır. İçerdikleri bilgilerle sadece edebiyat tarihimiz için değil, metin neşrinde ve biyografi alanlarında da önemli bir yere sahiptirler. Bu alanların başında elbette metin neşri gelmektedir.¹⁵ Divan edebiyatı çalışmaları öncelikle gelenek içinde üretilmiş metinlere dayanmaktadır. Elbette öncelik bu metinlerin en sağlam ve doğru şeklinin ortaya konulması ve bu metinlerden hareketle üslup, tür, tahlil gibi incelemelerin yapılmasıdır. Günümüzde elimizde olmayan, kayıp olan pek çok eserimiz vardır. Bu eserler herhangi bir mecmua içerisinden çıkabilir. Çeşitli sebeplerle divan tertip edememiş şairlerin şiirlerine yine bu mecmualarda rastlayabiliriz. Vaktinde şairin herhangi bir sebeple divanına koymadığı veya daha sonra yazdığı şiir ve yazılar kulaktan kulağa, elden ele geçerek bu mecmualarda yer alabilir veya bazı şairlerin divanlarındaki şiirlerinin farklı şekilleriyle (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) karşılaşabiliriz.¹⁶ Bu durumda mecmualar araştırmacılar için yeri geldiğinde yegâne kaynak olabilmektedir.

¹⁴ Mehmet Gürbüz, “Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı*, Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 97-113.

¹⁵ Bu konuyla ilgili olarak bk. Yaşar Aydemir, “Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü” *Bilgi*, Güz 2001, S.19, s. 147-155.

¹⁶ M. Fatih Köksal, *agm.*, 2012.

Mecmuaların katkı sağlayacağı diğer önemli bir alan da biyografidir. Bir yazar veya şair hakkında bilgi toplayan araştırmacılar çoklukla tezkireler ve diğer biyografik eserlerden yararlanmaktadırlar. Ancak bir yazarı veya şairi tam olarak anlayabilmek, onların fikir ve ruh dünyalarına girebilmek için başka kaynaklara da ihtiyaç olacaktır. Bu kaynaklar bize mesela bir şair hakkında bilinen biyografik eserlerden daha farklı bilgi veriyorsa ya da bir müellifin eserini hangi şartlarda kaleme aldığını öğrenmemizi sağlıyorsa yahut şairin özel ve mahrem yazılarını bulunduruyorsa bu kaynaklar da müracaat edilmeye lâyık kaynaklardır. Eski şairlerin hususî hayatlarına, muhiti ile münasebetlerine ait birçok karanlık nokta, mecmualar sayesinde aydınlanabilir. İşte şiir mecmualarını önemli kılan şey tezkirelerde ve diğer biyografik kaynaklarda yer almayan pek çok şair hakkında bilinmeyenleri gün yüzüne çıkarmasıdır. Prof. Dr. Mustafa İsen adına yapılan biyografi konulu sempozyumda sunulan üç bildiriyle mecmuaların bu yönüne dikkat çekilmiştir.¹⁷

Bunların yanı sıra mecmualar yazdıkları devirler hakkında karanlıkta kalmış, bugün bilmediğimiz tarihî ve sosyal olayları, o devrin toplumsal yapısı hakkındaki kimi bilgileri bize sunabilirler. Mecmualar, içerisinde yer alan şiir ve şairlerden hareketle dönemin edebî zevkini, şairlerin ve devirlerinin üsluplarını, hangi şairlerin revaçta olup kabul gördüğünü anlamamız hususunda da yardımcı olurlar. “Bir şairin o dönem mecmûlarında çok şiirin bulunması o devirde çok beğenildiğini, keza nazım şekillerinin sıklığından o nazım şeklinin gördüğü rağbeti, çok kullanılan aruz kalıpları ve kafiye yapıları devrin aruz ve zevkini bize bildiren önemli işaretlerdir.”¹⁸ Özellikle nazire ve şiir mecmuaları şairler arasındaki etkileşimi görmemizi sağlayan önemli kaynaklardır. Mecmualar sayesinde şairlerin birbirleriyle olan ilişkilerini, dönem içinde hangi şairlerin hangi sebeplerle ön plana çıktığını, kişi, dönem ve okuyucu kitlesinin edebî zevkini ortaya çıkarabiliriz.

¹⁷ Bildiri metinleri için bk. M. Fatih Köksal, “Biyografik Kaynak Olarak Şiir Mecmuaları ve Kastamonulu İshâk-zâde Fevzi Mecmuası”, s. 449-468; Mehmet Gürbüz, “Biyografik Değer Bakımından Şiir Mecmuaları”, s. 315-328; Yaşar Aydemir, “Biyografi Kaynağı Olarak Mecmualar”, s. 87-100, *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara 2011.

¹⁸ M. Fatih Köksal, *agm.*, 2012.

BİRİNCİ BÖLÜM

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ NO: T 1532'DE KAYITLI ŞİİR MECMUASI ÜZERİNE BAZI TESPİTLER

1. GENEL BİLGİLER

Derleyeni belli olmayan, istinsah tarihi ve kaydı bulunmayan bu şiir *Mecmua*'sının zahriyesinde "Mecmuanın Hey'et-i Umûmiyesi Rıza Paşa Kütüphanesi 1532 Mecmûa-yı Devâîn ü Eş'âr" kaydı bulunmaktadır. *Mecmua*'nın zahriyesinde iki yerde "Vehbî Huseyn es-seyyîd" adının bulunduğu bir mühür yer almaktadır. *Mecmua*'nın içerisinde yer alan şairlerin çoğunluğunun XVI. yüzyıla ait olmasından hareketle *Mecmua*'nın bu yüzyılda derlenmeye başlandığı anlaşılmaktadır. Ancak *Mecmua*'da XVII. yy. şairlerinden Bosnalı Sâbit, Sabrî Mehmed Şerif ve Nef'î'ye ait şiirlerin bulunması *Mecmua*'nın el değiştirdiği sonraki yüzyılda da başka derleyici/derleyiciler tarafından *Mecmua*'ya eklemeler yapıldığı düşünülmektedir. Çünkü *Mecmua*'da yazı karakteri, kâğıt özellikleri ve sayfa düzeni değişiklikler göstermektedir.

Bu şiir *Mecmua*'sı İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Türkçe yazmalar No: T 1532'de kayıtlıdır. *Mecmua* mıklepli, açık kahverengi, soğuk basma şemseli meşin ciltlidir. Yazmanın boyutları 175x280 mm.'dir. Kalın aharlı bir kâğıt kullanılmıştır. Ayrıca *Mecmua*'da renkleri birbirini tutmayan farklı kâğıt türleri de dikkat çekmektedir. Yer yer filigranlar görülmektedir. *Mecmua*'nın genelinde açık ve orta renkte bir kâğıt tercih edilirken özellikle 148 ve 151. yapraklar çok koyu bir renktedir. *Mecmua*'da siyah ve kırmızı mürekkep kullanılmıştır. Kırmızı mürekkep sadece başlıklar için değil bazı şiirlerin makta beyitlerinde de tercih edilmiştir; hatta bazı gazeller- estetik kaygıyla olsa gerek- sırasıyla bir beyit siyah, bir beyit kırmızı şeklinde yazılmıştır. Ayrıca birçok şiirde şair mahlaslarının üzeri kırmızı çizgiyle çizilerek vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra siyah mürekkeple yazılan başlıklar da mevcuttur.

Mecmua'daki her şiir ve nesir parçası numaralandırılmıştır. *Mecmua*'da toplam 2097 adet metin bulunmaktadır. Bu metinlerin 5'i mensur 2092'i ise

manzumdur. Bunların 1'i Arapça, 8'i ise Farsçadır. Arapça şiir çok olmasa da *Mecmua*'da Arapça ibareler sıklıkla yer almaktadır.

Mecmua'da nesih, rik'a, talik, divanî kırması olmak üzere farklı yazı türleri görülmektedir. Bu durum *Mecmua*'nın zaman içerisinde el değiştirmiş olabileceğinin de bir göstergesidir. *Mecmua*'nın yapraklarının çoğunda derkenarlarda şiir yazılıdır. Derkenarlar sadece not düşürülen bir kısımlar değil, baştan itibaren adeta *Mecmua*'nın ana sayfası şeklinde kullanılmıştır. *Mecmua*'nın sağ, sol, üst, alt neredeyse tüm derkenarları yazı alanı olarak kullanılmıştır. Özellikle gazel yazımında derkenarlar yoğun olarak tercih edilmiştir. *Mecmua*'da sadece dikey olarak değil yatay, sağ ve sol çapraz şeklinde de yazılmış şiirler bulunmaktadır. Örneğin Emri Dîvânî'nin yer aldığı 12, 13, 14 ve 15. yapraklarda adeta yazıyla geometrik şekiller oluşturulmuştur. Bu durum tamamen mürettibin kendi estetik tercihidir. 27, 28 ve 29. yapraklarda ise sayfalar cetvelle kırmızı ve siyah mürekkeple dört sütuna ayrılmış ve şiirler bu sütunların içerisine düz ve çapraz bir şekilde yazılmıştır. *Mecmua*'nın geneline baktığımızda özellikle şairlerin divanlarının yer aldığı yapraklarda derleyici/derleyiciler biraz daha özenmiş ve satırlar cetvel kullanılarak yazılmıştır. Yapraklardaki ortalama satır sayısı 36, derkenarlarda ise 24'tür. Bu sebeple oldukça hacimli bir mecmuadır.

Mecmua 165 yapraktan oluşmaktadır. *Mecmua*'nın bir kısmı zayi olmuş, bu sebeple *Mecmua*'nın kendi orijinal numaralandırılışının yanı sıra ciltleme esnasında yeniden kırmızı mürekkeple numara verilmiştir. Gerçekte 193 yapraktan oluşan *Mecmua*'dan geriye 165 yaprak kalmıştır. 28 yaprak eksiktir. Bu durum ciltleme ve yeniden numaralandırma esnasında *Mecmua*'nın sonuna düşülen bir notla da belirtilmiştir. 165a'da “ *yeñiden kırmızı ile numaralandırılmıştır 165 varağdır*” ibaresi ile “ *her ne kadar 193 varağ görünüyorsa da 28 varağdan başlamakla kitâb mecmuen yigirmi yedi varağ noğşanla 165 varağdır*” ibareleri yer almaktadır. Ayrıca ciltleme esnasında yaprakların takdimi ve tehirinden kaynaklanan karışıklıklar da vardır. *Mecmua*'da 57-58, 64-65, 95, 97, 98, 102, 103, 115, 155, 162. yaprakların yanlış yere ciltlendiği tespit edilmiştir. Hem bu yanlış ciltleme hem de bazı yaprakların olmayışı o yapraklarda yer alan şiirlerin de eksik olmasına sebep

olmuştur.¹⁹ *Mecmua*'da çok sayıda boş yaprak vardır. 11a-b, 18a, 106a-b, 107b, 108a-b, 109a-b, 110a, 111b, 135b, 143a, 144a, 145b boştur.

Mecmua'ya tertip açısından bakıldığında baştan sona kadar süren belli bir düzen görülmemektedir. Gerek sayfa düzeni, şiirlerin yazılış şekli, şiir başlıkları gibi şekil özellikleri bakımından sistematik bir düzen yoktur. Bazı sayfalar çok tertipli iken özensizce yazılmış pek çok sayfa da dikkat çekmektedir. Fakat yukarıda da belirttiğimiz üzere şair divanlarının yer aldığı kısımlar *Mecmua*'nın en tertipli kısımlarıdır. Bu kısımlarda mürettip, başlıkta kimin divanının olduğunu belirttikten sonra ana sayfada önce kasideleri sonra musammatları sıralamış, divanların başladığı yaprakların derkenarlarında da gazeliyyat başlığını koyarak gazellere yer vermiştir. Bu düzen Emrî, Figanî, Ulvî, Nev'î divanlarında açıkça görülmektedir. Fakat bu durum *Mecmua*'nın son kısmında yer alan ve gerek düzeni gerek yazı biçimiyle *Mecmua*'ya başka bir mürettip tarafından eklendiğini düşündüğümüz *Fuzûlî Dîvânı*'nda değişiklik göstermektedir. *Fuzûlî Dîvânı*'nın başlangıcında hem ana sayfa hem de derkenarlarda kasideleri görmekteyiz. Ana sayfada yer alan musammatların ardından gazeller gelmektedir. Gazeller ana sayfada başlık dahi verilmeden sıralanırken gazellerin yer aldığı bu sayfaların derkenarlarında kasideler devam etmektedir. Yani *Mecmua*'daki *Fuzûlî Dîvânı* *Mecmua*'da yer alan diğer şair divanlarının aksi bir tertip göstermektedir. Bu durum yukarıda da belirttiğimiz üzere *Mecmua*'nın el değiştirmiş olduğunun bir diğer işaretidir.

Mecmua'da 19 şiirin tekrar edildiği görülmektedir. Emrî'nin bir tahmisi (4-376) 2a ve 28b'de ve bir gazeli (93-137) 6b ve 8b'de, Yahyâ'ya ait bir müseddes (542-1005) 45b ve 76b'de, Sabrî'nin müseddesi (954-1011) 73b ve 77a'da, Figanî'nin bir gazeli (318-1018) 25a ve 77b'de, Cinânî'ye ait bir müseddes (497-1029) 42a ve 78a'da, Fuzûlî'ye ait bir müseddes (377-1941) 28b ve 149b'de, Bahârî'ye ait bir gazel(541-1007) 45b ve 76b'de, Nev'î'ye ait bir gazel (779-926) 56b ve 70b'de, Su'âlî'nin bir müseddesi (1004-536) 70a ve 45b'de ve Ulvî'ye ait üç gazelden biri (1155-1160) 88b ve 89a'da, diğeri (1109-1166) 83a ve 90a'da, bir diğeri ise (1360-1378) 99b-101a'da yer almaktadır. Ayrıca Ulvî'nin bir matla (1403-1470) 104a ve 112a'nın derkenarında yinelenmiştir. Cemâlî'ye ait 4 matla (1606-1621, 1734-1790, 1817-1846, 1785-1835) ve bir nâkıs gazel ise (1822-1871) 141a ve

¹⁹ Bu durum metin kısmında dipnotlarla belirtilmiştir.

141b'de mükerreren yer almaktadır. *Mecmua*'da tekrarlanan şiirlerin bulunması mürettibin dikkatsiz olabileceğine dair bir işarettir. Ayrıca pek çok şiirde eksik mısraların bulunması, beyit yerine yalnız tek mısranın yazılması ya da mısralarda eksik kelimelerin bulunması, yer yer kafiye kelimelerinin dahi yanlış yazılması mürettibin dikkatsizliğini açıkça göstermektedir. Diğer taraftan pek çok kelime yanlış harflerle yazılmış, kimi zaman mısraya fazladan bir kelime eklenmiştir. Bu sıraladığımız hususlar da mürettiple ilgili yukarıdaki görüşümüzü desteklemektedir. *Mecmua*'nın tertibi esnasında mürettibin/mürettiplerin çok titiz davranmadığı belli bir düzene uymadığı aşikârdır.

2. MECMUANIN TERTİP TARİHİ

Mecmua'da herhangi bir istinsah tarihi veya kaydı bulunmamaktadır. *Mecmua*'da eseri bulunan şairlerin büyük çoğunluğunun XVI. yüzyıla ait olmasından hareketle *Mecmua*'nın ilk kez bu yüzyılda derlenmeye başladığı düşünülmektedir. Fakat *Mecmua*'da bununla ilgili herhangi bir kayıt yer almamaktadır. Biz *Mecmua*'daki bazı şairlerin ölüm tarihlerinden, yaşam bilgilerinden ve *Mecmua*'daki şiirlere verilen başlıklardan hareketle bir tespit yapmaya çalıştık.

Mecmua'nın ilk yaprağında yer alan *Emrî Dîvânî*'nin başlangıç kısmında Emrî (?-1575) için “*rahmetullahi aleyhi*” ifadesinden hareketle *Mecmua*'nın Emrî'nin ölümünden sonra derlendiği anlaşılmaktadır. Yine *Figânî Divançesi*'nin başında “*Figânî Rahmetullahi*” ifadesi yer almaktadır. Bundan *Mecmua*'nın derlendiği dönemde Figânî (?-1561)'nin de ölmüş olduğunu anlıyoruz. Azerî'nin bir şiirinde “*rahmetullahi aleyh*” ifadesinin kullanılmasından Azerî (?-1585)'nin de vefatından sonra *Mecmua*'nın derlendiği anlaşılmaktadır.

Nev'î Dîvânî'nin başlangıcında Nev'î için “*Emlahü's-suarâ vü efsahü'l-büleğa Nev'î Çelebi Efendi*” ifadesinde Nev'î'nin (1533-1599) öldüğüne dair herhangi bir ifadenin olmayışı *Mecmua*'nın derlendiği tarihte Nev'î'nin hayatta olabileceğine işarettir; çünkü *Mecmua*'da dîvânı bulunan şairlerden hayatta olmayanlar “*merhûm*” veya “*rahmetullahi aleyhi*” şeklinde nitelendirilmiştir.

Mecmua'da çok sayıda çeşitli olaylar üzerine söylenmiş tarih manzumeleri bulunmaktadır. Bir çeşit menevişli kumaş türü olan hâre için yazılan tarihte (1501) 1671/1672 tarihi düşürülmüştür. Rüşvet yüzünden katledilen biri için yazılan tarih

manzumesinde (1582) ise 1600 tarihi düşürülmüştür. Bunlardan hareketle *Mecmua*'nın 17. yüzyılda da derlenmeye devam ettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca XVII. yüzyıl sanatçılarından Nef'î'ye (1930), Bosnalı Sâbit'e (1502), Sehmî'ye (424) ve Sabrî Mehmet Şerif'e ait birer şiirin de bulunması bu durumu desteklemektedir.

Neticede bu şiir *Mecmua*'sının uzun bir derleme sürecine sahip olduğu görülmektedir. Yukarıdaki bilgilerden de hareketle *Mecmua*'nın XVI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren oluşturulmaya başlandığı ve XVII. yüzyılın ikinci yarısında da derleme sürecinin devam ettiği anlaşılmaktadır. Bu uzun derleme sürecinin farklı mürettepler tarafından gerçekleştirilmesi yani *Mecmua*'nın el değiştirmiş olması da itimal dahilindedir.

3. MÜRETTİBİN ŞAİR TERCİHLERİ

Mecmua'da 138 şaire ait şiirler bulunmaktadır. Bu şairlerden ikisi Fars şairi, biri ise gayri müslim bir şairdir.²⁰ Mecmualar tamamen mürettibinin kişisel tutumu doğrultusunda derlenen eserlerdir; fakat çoğu zaman mürettibin tercihi döneminin de tercihidir. *Mecmua*'da XVI. yüzyılın önde gelen şairlerinden Nev'î ve Fuzûlî'ye ait çok sayıda şiir bulunmaktadır ancak dönemin diğer önde gelen ve beğenilen isimlerinden Bâkî, Zâtî, Hayâlî ve Necâtî'nin çok fazla şiiri bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra XVI. yüzyılda öne çıkmayan fakat özellikle mecmualarda şiirlerine sıkça rastlanılan Emrî, Ulvî, Fevrî, Figânî, Cemâlî gibi isimlerin *Mecmua*'da çok sayıda şiiri mevcuttur. Bu durum, yukarıda da belirttiğimiz üzere derleyicinin kişisel beğenisini aksettirmesinin yanı sıra kendi döneminin beğeni ve zevkini de göstermektedir. Zira tezkirelerdeki ifadelerden bu şairlerin dönemlerinde tanınan ve beğenilen kişiler olduğunu anlıyoruz.

Mecmua'da 121 şiirin müellifi belirtilmemiştir.²¹ Bu şiirler muhtemelen müellifin şairini tespit edemediği şiirlerdir. Bu 121 metinde mahlas bulunmadığı gibi başlıkta da şairinin adı belirtilmemiştir. Biz divan ve tezkire taramalarımız sonucu

²⁰ Çalışmamızın metin kısmından sonra *Mecmua*'da hangi şairlerin bulunduğunu, hangi şairin kaç şiiri olduğunu, kaynaklarda şairler hakkında verilen bilgileri ve bu bilgilerin kaynaklarını içeren bir dizin hazırladık. Dizinde şairlerle ilgili ulaşabildiğimiz kadarıyla teferruatlı bilgiler verilmiştir. Bu tabloyu hazırlarken Mehmet Gürbüz'ün doktora tezinde şairler dizini için hazırladığı tablo şeklini kullanmayı uygun bulduk. Bk. Mehmet Gürbüz, *Kâbilî'nin "Sultân-ı Hûbâna Münâsib Eş'âr" Adlı Şiir Mecmuası*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara 2011.

²¹ Tez sonundaki dizinde şairi tespit edilemeyen şiirler metindeki numaralarıyla beraber verilmiştir.

bazı şiirlerin şairini tespit etme imkânı bulduk. *Mecmua*'da yalnızca iki şiirin (293-1523) başlığında “*lā-edrī*” ifadesi bulunmaktadır. *Mecmua*'da adı geçen bazı şairler hakkında ise kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanılamamıştır.

4. MECMUADAKİ ŞİİRLERİN NAZIM ŞEKİLLERİ

İstanbul Üniversitesi No: T 1532'de kayıtlı şiir mecmuası nazım şekilleri açısından oldukça çeşitli bir eserdir. *Mecmua*'da hemen hemen bütün nazım şekillerini bulmak mümkündür. *Mecmua*'daki nesir kısımları (1503-1567-1571-2096-2097) dışında yer alan manzum bölümlerde nazım şekilleri ve bunların sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

	NAZIM ŞEKLİ	SAYISI
1	Gazel	1271
2	Kaside	77
3	Mesnevi	21
4	Terkib-bend	13
5	Terci-bend	4
6	Müseddes	41
7	Muhammes	11
8	Murabba	14
9	Müsebba	3
10	Tahmis	37
11	Tesdis	18
12	Müsemmen	7
13	Müstezad	7
14	Muaşşer	2
15	Kıt'a	64
16	Rubai	4
17	Matla	427
18	Müfred/Ferd	64
19	Mısra	3
20	On ikili musammat	2
21	Semai	1
22	Taştir	1
	TOPLAM	2092

Bu tabloya göre *Mecmua*'da toplam 2092 manzume bulunmaktadır. Bunlar 21 farklı nazım şekliyle kaleme alınmıştır. Buradan hareketler *Mecmua*'da nazım

şekilleri açısından bir çeşitlilik olduğunu söylemek mümkündür. Nazım şekillerinde ilk sırada gazel yer almaktadır. Gazelin ardından matla ve kasideler gelmektedir.

Mecmua'da nazım şekilleri açısından üzerinde durulması gereken bir husus da adlandırma meselesidir. *Mecmua*'da bazı şiirler başlıkta yazan nazım şekli ile uyuşmamaktadır. Toplam 33 şiir nazım şekli yönünden adlandırmada bazı problemler taşımaktadır. Derleme bir eser olan *Mecmua*'daki bu yanlış adlandırmalar mürettibin/müretteplerin dikkatsizliğinden veya cahilliğinden kaynaklanabilmektedir. Daha önce de belirttiğimiz üzere *Mecmua*'da mürettibin/müretteplerin dikkatsizliğine işaret eden pek çok örnek bulunmaktadır.

Başlığıyla esas nazım şekli birbirine uymayan şiirler şu şekildedir:

2a'da “*Tahmis*” başlığıyla kayıtlı Emrî'ye ait şiir (5) gerçekte bir muhammestir.²²

Ṭarīḫ-i üştür-i miḥnetde cismim pāy-māl eyle
Şıyup ser-kāsesin yā Rab seg-i yāra sifāl eyle
Diyārum deşt-i sevdā yārüm āhū-yı melāl eyle
Çü kılduñ zülfini Leylī beni Mecnūn-mişāl eyle
Hudāyā belki Mecnūn'dan daḥı şūrīde-ḥāl eyle (5)

21b-22a'da “*Ḳaşıde-yi Lā-edrī Der-Zamān-ı Hazret-i Sultān Meḥmed Hān Ṭāle Beḳāhu*” başlıklı şiir (293) ise kaside değil bir mesnevidir; ancak konusu yönünden bir kasidedir.

Eyā zıll-ı zalīl-i bāb-ı Raḥmān
İmām-ı dīn ü rūḥ-ı ehl-i imān

Eyā sultān-ı şarḳ u ğarb-ı İslām
Hemīn olsun saña ‘ālem müselleḥ

İmām-ı dīn-i Ḥaḳ'sın ‘adl u dād it
Dil-i dānāları ‘adlūñle şād it (293)

28a'da Sānî'ye ait muhammese (373) başlık olarak “*Müseddes*” yazılmıştır.

²² Şiir *Emrî Divānı*'nda da muhammes başlığıyla verilmiştir. s. 30-31.

Yād ol dilā zamānede hayrū'l-ḥalef gibi
Dürr-i ma'ārife dehenüñ aç şadef gibi
Bul ihtirām-ı şāhib-i 'izz ü şeref gibi
Bil dāyirüñ maḳāmıñı gözle selef gibi
Saḳın zamāne sille urur saña def gibi (373)

Yine 28a'da "*Tahmīs*"başlıḡı taşıyan ve yazarı bilinmeyen şiir (374) gerçekte bir müsebbadır.

Ḥalāş olmaḡ dilerseñ ḡamdan ey dil mübtelā ol gel
Olup derviş-i mülk-i 'ıṣṣa ya' nī pādşā ol gel
Gel ey pīr-i maḡabbet ben ḡarībe pīşvā ol gel
Ṭarīḡ-i 'ıṣṣda ya' nī baña sen reh-nümā ol gel
Gelürseñ mülk-i 'ıṣṣa sen de zāhid bī-riyā ol gel
Murāduñ devlet ise ṭālib-i faḡr u fenā ol gel
Cihān sulṭānlıḡın isterseñ ey dil gel gedā ol gel (374)

32a-b'de "*Terci'-Bend-i Fevrī Çelebi*" başlıḡı altında verilen şiir gerçekte terci-bend deḡil bir terkib-benddir. (387)

Düstlar bana bir belā oldı
Ne belā belki biñ ḡazā oldı

Dil-i āvāre baḡr-ı ḡamda iken
Bir niḡār ile āşnā oldı

Görüp evvel nazarda taşvīrin
Cān virüp aña mübtelā oldı

Niçe demler nihān idüp 'ıṣṣın
Āstānında pür-şafā oldı

Sidre-ḡaddi gibi çü şehr içre
Şöhret-i 'ıṣṣı mübtelā oldı

Bir yañadan o bî-vefâ işidüp
Arturup cevri pür-cefâ oldı

Bir yañadan gönül huzûrundan
Ta' n-ı ağıyâr ile cüdâ oldı

Şimdi kaldum meded firâk içre
Miñnet ü derd ü iştiyâk içre (387/1. bent)

32b'de “*Tercî'-bend-i Āzerî Çelebi*” başlığını taşıyan şiir (389) Azerî'ye ait bir terhib-bendir. Çünkü vâsıta beyti her bendin sonunda tekrarlanmamaktadır.

Ey yâr-ı cefâkâr-ı dil-âzâr-ı perî-rû
Ey merdüm-i hûn-h'âr u sitemkâr u cefâ-cû

Ey bir nazarı biñ dil ü cân kıllana şemşîr
Ey gamze-yi cellâdı şalan 'âleme qorhu

Ey la' l-i lebi 'aqlın alan ehl-i şafânuñ
Ey lafz-ı dürer-bârı cihân halkına dârû

Ey gül gibi hâşâk ile hem-şıhhat-ı gülzâr
Hâr u has ile dâmeni pür yâr-ı semen-bû

Ey dürr-i girân-mâye iken kân-ı cihânda
Nâkışları rif' atde kılan hem-çü terâzû

Nâmûsı çalduñ yire erbâb-ı dilüñ sen
Çok güher-i pâkîze helâk oldı elüñden (389/1. bent)

35b-36a'da Rahmî'nin “*Tercî'-Bend-i Raḥmî*” başlığı taşıyan şiir ilk bendin tüm mısraları -vasıta beyti dâhil- kendi arasında kafiyeli olduğu için ve son iki mısra

da tüm bentlerde tekrarlandığı için terci-bend değil, on ikili mütekerrir bir musammattır.²³

Ey dil niçe bir dehrüñ derdin çekesin muhkem
Bu bār-ı girān itdi kıaddini sipihrüñ ħam
Yād eyleyüben gūş it bir ħādişe-yi mu‘zam
Bu kışşa beyānında ‘ākıllar olur mülzem
Bir gevher-i yektādan ħalkı oldı kamu ‘ālem
Vaşl ile biri şādān hecr ile biri pür-ġam
Kimisi gedā olmuş kimisi şeh-i ‘ālem
Ġafletle nazār kıılma aç gözünü gel bir dem
Bu bezm-i țarab-sāza geh gāh olup ħurrem
Tācını idüp kec-rev ‘ış eyler idi her dem
Cem cāmını nūş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bākī ‘ālem yine bu ‘ālem (399 /1)

37a’daki diğer bir şiir ise “*Kıṭ‘a*” başlığı taşımasına karşın Bâkî Dîvânı’ndaki “*Der-medḥ-i Dîvân-ı belâgat-‘unvân-ı Sulţân Süleymān Ḥān*” başlığını taşıyan 3. kasidenin son üç beytidir. Bu üç beyit kasidenin dua beyitleridir.

İlāhî be-āb-ı ruḥ-ı āl-i Aḥmed
Be-nūr-ı cebîn-i mübîn-i peyember

Be-dîn-i güzîn-i nebiyy-i mükerrerem
Be-rūḥ-ı revān-ı resûl-i mazhar

Ümîdin revā eyle ‘ömrin ziyāde
Mühimmin müheyyā murādın müyesser (403)

38b’nin derkenarında “*Rubâi*” başlıklı 464 numaralı şiir ise kısa bir mesnevidir. Bu şiir rubâi kalıplarından birine de uymamaktadır.

²³ Mustafa Erdoğan, *Bursalı Rahmî ve Dîvânı*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 2011, s. 248-251. Bu şiir Bursalı Rahmî Dîvânında da musammatt olarak değerlendirilmiştir.

Yāre iḳdām idüp iller gibi yalvarmazuz
Gelse gelme dimezüz gelmez ise gel dimezüz

Ḳāni‘ yüz fūrḳate biz vuşlat içün ğam yimezüz
Ṭatlu olmaduğına dirligimiz acımazuz (464)

471 numaralı şiirde ise “*Kit’a*” başlığı bulunmasına karşın şiir gerçekte kıt’a değil kısa bir mesnevidir.

Tende cānum ki yaraya ṭapuña
Dilden anı fidā ḳılam ḳatuña

Ger idem cān u başı saña dirīğ
Cānuma zaḥm-ı tīr ü başuma tīğ(471)

45a’nın derkenarında “*Taḥmīs-i ‘Ālī*” başlığıyla verilen şiir (529) gerçekte bir muhammestir.

Nedür bu bī-vefā dilberlerüñ cevri firāvānı
Nedür bu ‘āşık-ı bī-dillerüñ feryād u efgānı
Nedendür ey felek derd ehlinüñ olmaya devrānı
Niçün devründe pā-māl eyledüñ erbāb-ı ‘irfānı
Cefānuñ yok mı oranı belānuñ yok mı pāyānı (529/1)

Mecmuada Nev’î’ye ait “*Tesdis*” başlığı taşıyan iki şiirden biri (581) müsemmen, diğeri ise (582) müseddestir.

Bu ‘ışık-ı mecāzuñ ğam-ı hicrānına la‘ net
Dünyāda vü ‘uḳbādaki ḥüsrānına la‘ net
Erbāb-ı ğamuñ nāliş ü efgānına la‘ net
Dilberlerinüñ va‘de-yi iḥsānına la‘ net
Yok yirlere itdükleri peymānına la‘ net
Ol ṭā’ifenüñ gerçek ü yalanına la‘ net
Başdan bunu icād idenüñ cānına la‘ net
Ecdādına vü aşlına erkānına la‘ net(581/1)

Kesb-i nūr-ı fazl için meh gibi bîdâr ol gerek
Naqşa bâ' işdür kemâlün yok yire çekme emek
Şafha-yı dilden ben itdüm arzû resmini hak
İstemem devlet medâr-ı zillet olma baña tek
Ey murādum ' aksine devr eyleyen kej-rev felek
Şimdi gönlüm nâ-murād olmağ diler n'itseñ gerek(582/1)

Mecmua' da “*Kıt'a*” başlığıyla verilen 987 numaralı şiir ise kıt'a değil nâ-tamâm bir gazeldir.

Düstüm bir cefâ imişsin sen
Ne ' aceb bi-vefâ imişsin sen

Çad-i bālâ ile behey âfet
Bilmedüm bir belâ imişsin sen(987)

76b'de Gelibolulu Mustafa Âlî'ye ait muhammes (1006) yanlış olarak “*Tahmîs-i 'Âlî*” başlığıyla verilmiştir.²⁴

Süzülsün çeşm-i mestün devlet-i bîdârı görsünler
Bozulsun bend-i zülfün bendeler didârı görsünler
Çözülsün dügmeler mir'ât-ı pür-envârı görsünler
Çıkar pirâhenün tâ kudret-i Settâr'ı görsünler
Meded rûh-ı muşavver nic' olurmuş bârı görsünler

Cinânî'ye ait bir müseddes ise (1029) “*Tesdis*” başlığını taşımaktadır.²⁵

Şanmañuz gurbetde cām-ı hoş-güvâr egler beni
Ya şafâ-yı seyr ü gülgeşt-i kenâr egler beni
Bir ' aceb sevdâdayın bāğ u bahâr egler beni

²⁴ İ. Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Âlî-Divan I*, The Department of Near Eastern Languages and Civilizations, Sources of Oriental Languages and Literatures 63, Published at The Department of Near Eastern Languages and Literatures Harvard University, Boston 2006, s. 311.

²⁵ Cihan Okuyucu, *Cinânî Hayatı Eserleri Divânının Tenkitli Metni*, TDK Yay., Ankara 1994, s. 285-287.

Gitmege māni‘ düşüp bī-iḥtiyār egler beni
Āh kim ğurbetde aldum bir nigār egler beni
Çodan eylerdüm sefer ol űivekār egler beni (1029)

Ulvī’ye ait “*Tahmis*” başlığı taşıyan iki űiir(1042-1051) ise tahmis değil muhammestir.²⁶ Ayrıca yine Ulvī’ye ait “*Tesdis*” başlığı taşıyan űiir (1057) gerçekte bir müseddestir.

Āteű-i asretle yanup sīne-biryān olduęum
Sāye-veű addūñ ğamından āke yeksān olduęum
űubḥ olunca her gice apuñda nālān olduęum
‘Īd-ı adḥā-yı ruḥuñ űevıyle giryān olduęum
Hep senüñ-çündür benüm yolında urbān olduğum (1042/1)

‘Alī Paűa-yı deryā-dil űusamıű gibi anına
űehādet űerbetini űundılar rūḥ-ı revānına
oyıldı āteű-i tōp-ı ‘adūya ıydı cānına
Ṭayanur űimdi ā‘ dā gerçi tię-ı ḥūn-feűānına
Öğünsün dūűmen öğünsün eger alursa yanına (1051/1)

Ber-murād itdi felek gerçi dil-i nā-kāmı
űundı ammā ki yine zehr ile pūr bir cāmı
İrdi cān ulağına peyk-i ‘adem peyęāmı
Āh kim geldi meded ğuűűa vü ğam hengāmı
Ne ‘aceb tiz geçer zev-i sūrūr eyyāmı
İrmedin niűf-ı nehārı iriűür aḥűāmı (1057/1)

Mecmua’da nazım űekilleri aısından yapılan yanlıű adlandırmaların büyük bir kısmını -kıt’a başlıęı taşımakla birlikte- gerçekte kıt’a olmayan űiirler oluűturmaktadır. 1411-1414-1422-1439-1452-1464-1465-1472-1493-1498-1499 numaralı űiirler “*Kıt’a*” başlıęı altında verilmiű aaxa űeklinde kafiyelenmiű gazel denemeleri diyebileceęimiz nā-tamām gazel durumunda bulunan űiirlerdir.

²⁶ İsmail Çetin, *Derzī-zāde Ulvī (Hayatı, Edebi űahsiyeti ve Divanının Tenkitli Metni)*, Basılmamıű Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1993, s. 192-193.

Dünyā ki kārban-ı havādiş konağıdır
Meyl itmeli degüldür erāzil yatağıdır

Dünyāya nisbet ey meh-i nā-mihribān baña
Çabrüm huzūr köşesi[vü] vaḥdet bucağıdır (1414)

Şabā neyler ḥabībüm şağ esen mi
Benüm ol gül-‘ izārum şağ esen mi

Beni bīmār iden dildār hoş mı
O ḥünī ğamzekārum şağ esen mi (1452)

Mecmua'da Fuzûlî'ye ait terci-bend başlığı altında verilen şiir (1940) on ikili mütekerrir bir musammattır. Ayrıca yine Fuzûlî'ye ait üç muhammes (1945-1946-1948) tahmis başlığıyla verilmiştir.²⁷

Ben kimem bir bî-kes ü bî-çāre vü bî-ḥānmān
Ṭālī‘ üm āşüfte iḳbālüm nigün baḥtum yaman
Nemlü eşkümden zemīn memlū ünümden āsmān
Āh u nālem nāvek ü peyveste ḥam ḳaddüm kemān
Tīr-i āhum bî-ḥaṭā te ‘şīr-i nālem bî-gümān
Muttaşıl ğamḥāne-yi sīnemde yüz ğam mihmān
Çanda bir ğam nitse benden istesünler ben zamān
Yoğ baña ḳayd-ı belā vü dām-ı miḥnetden emān
Çıkdı cān gönülümde endūh u ğam u miḥnet hemān
Ey benüm cānum sen ü gönülüm senüñle şādmān
Sensiz olman ayru miḥnetden belādan her zamān
El-emān hicrān belā vü miḥnetinden el-emān (1940)

²⁷ Bu şiir *Fuzûlî Dîvânı'nda* Terci-bend olarak kabul edilmiştir; fakat Halûk İpekten bu şiirin terci-bend değil de on ikili musammatt olduğunu kitabında ifade etmiştir. Ayrıntılı bilgi için bk. Haluk İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergâh Yay., İstanbul 2003, s. 122.

Ten bozuldı eşk-i çeşm-i h n-feşānumdan benüm
Yandı cān gönlümdeki s z-ı nihānumdan benüm
Tā e er var cism   cān-ı nā-t vānumdan benüm
Ėam kem itmez göz   gönlüm cism   cānumdan benüm
Bu ba umdan  avulup ol gitse yanumdan benüm (1945)

Sonuçta nazım Şekli Şiirin dış yapısını, Şeklini ifade eden bir kavramdır. Nazım Şekillerinin kuralları bellidir. Şairler her ne kadar Şiirlerine istedikleri Şeklin adını vermede serbest olsalar da araştırmacılar, bu konuda önceden belirlenmiş ilm  kurallara göre hareket etmelidirler. İncelenen Şiir hangi nazım Şeklinin özelliklerini taŐıyorsa, -başlıkta ne yazarsa yazsın- o nazım Şeklinin adı kabul edilmelidir. Doğru ve bilimsel olan bu yoldur. Aksi takdirde nazım Şekli meselesi içinden çıkmaz bir h l alacaktır.

5. MECMUADAKİ ŞİİRLERİN VEZİNLERİ

Klasik Şiirde ahengi sağlayan en önemli unsurlardan biri vezindir. BaŐarılı bir Şekilde kullanılan ve Şairler tarafından Türkçeye uygulanan vezinler Şiirin ahengine büyük katkı sağlamaktadır.

Mecmua'daki toplam 2097 adet metin bulunmaktadır. Nesir parçalarını (1503-1567-1571-2096-2097) saymazsak *Mecmua*'da toplam 2092 adet manzume bulunmaktadır. Bunlardan biri (1570) hece  l s yle, diğer tüm Şiirler aruz  l s yle yazılmıştır. 286 ve 1540 numaralı Şiirin vezni tespit edilememiştir. *Mecmua*'daki 2089 manzumenin aruz bahirlerine ve kalıplarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Sıra No	Bahirler	Vezinler	Şiir Sayısı
1	Remel	<i>Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün</i>	561
2	Remel	<i>Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün</i>	26
3	Remel	<i>Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün</i>	1
4	Remel	<i>Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün</i>	371
5	Remel	<i>Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün</i>	23
6	Hafif	<i>Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün</i>	72
7	Mütekarih	<i>Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün</i>	7
8	Mütekarih	<i>Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün Fe' ül</i>	4
9	Müctes	<i>Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün</i>	107
10	Hezec	<i>Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün</i>	75
11	Hezec	<i>Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün</i>	420
12	Muzari	<i>Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün</i>	244
13	Muzari	<i>Mef' ülü Fā' ilātün Mef' ülü Fā' ilātün</i>	25
14	Hezec	<i>Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün</i>	120
15	Hezec	<i>Mef' ülü Mefā' ilün Mef' ülü Mefā' ilün</i>	12
16	Recez	<i>Müste' ilün Müste' ilün Müste' ilün Müste' ilün</i>	4
17	Hecez	<i>Mef' ülü Mefā' ilün Fe' ülün</i>	3
18	Recez	<i>Müfte' ilün Mefā' ilün Müfte' ilün Mefā' ilün</i>	4
19	Hezec	<i>Mefā' ilātün Mefā' ilātün</i>	1
20	Muzarî	<i>Müste' ilün Fe' ülün Müste' ilün Fe' ülün</i>	3
21	Münserih	<i>Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün</i>	2
22	Ahreb	<i>Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilün Fā'</i>	3
23	Ahreb	<i>Mef' ülü Mefā' ilün Mef' ülü Fa'l</i>	1
		TOPLAM	2089

Tablodan da anlaşılacağı üzere *Mecmua*'da 9 farklı bahir ve 23 farklı aruz kalıbı kullanılmıştır. Bahirler içinde en çok tercih edileni 984 şiirle remel bahri, remel bahri içinde de 561 şiirle remelin “*Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün*” kalıbı; ikinci olarak 630 şiirle hezec bahri, hezec bahri içinde de 420 şiirle hezecin “*Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün*” kalıbı ve üçüncü olarak 272 şiirle muzarî bahri, 244 şiirle muzarî bahrinin “*Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün*” kalıbı olmuştur. *Mecmua*'daki bazı şiirlerde vezin kusurlarına rastlanmakla birlikte metnin tamamına baktığımızda bu önemli bir oran oluşturmamaktadır.²⁸

6. MECMUADAKİ ŞİİRLER İÇİN MÜRETTİBİN TERCİH ETTİĞİ BAŞLIKLAR

Mecmua'da 2097 manzum ve mensur metin bulunmaktadır. Bunlardan 5'i mensur, 2092'i ise manzum parçadır. *Mecmua*'daki bu metinlerin bir kısmına herhangi bir başlık verilmezken, çoğuna uygun bir başlık verilmiştir. Mürettibin *Mecmua*'da yer alan şiirler için tercih ettiği başlıkları şu şekilde sınıflandırabiliriz:

6.1. Şiirin Nazım Şeklinin Adını Taşıyan Başlıklar

Mecmua'daki şiir başlıklarının çoğunluğunu bu grup oluşturmaktadır. Mürettip şiirlerin büyük kısmına başlık olarak nazım şeklinin adını uygun görmüştür: “*Şaşıde*” (2), “*Luğaz*” (286), “*Tahmīs-i dīger*” (374), “*Kıṭ‘a*” (466), “*Murabba‘ Velehū*” (961), “*Ġazel*” (1002), “*Müseddes*” (1036), “*Ferd*” (1413) vb. gibi.

Mecmua'nın büyük çoğunluğunda ve özellikle divan kısımlarında aynı nazım şekline sahip şiirler arka arkaya sıralandığı için şiirlerden ilkinde o nazım şeklinin adı başlık olarak verilmiş, sonraki şiirlere ise başlık için “*Velehū*”, “*Velehū eyzan*” ifadeleri tercih edilmiştir. Bu ifadeleri taşıyan şiirleri de bu gruba dâhil etmek yerinde olacaktır.

²⁸ Metin içindeki bozuk vezinler dipnotta belirtilmiştir.

6.2. Şiirin Şairinin Adını Taşıyan Başlıklar

Nazım şekillerinden sonra şiirlere en çok tercih edilen başlıklar şiirlerin müelliflerinin adı olmuştur. Çoğunlukla *Şeyh Sa'dî* (274), *Ubeydî* (1412) gibi yalnızca şairin adı yazılıp geçilirken, çok fazla olmamakla beraber şairin adıyla beraber o şairi öven, şair ölmüşse ona dua eden ifadeler de kullanılmıştır. Mürettip *Emrî Dîvânı*'nın başlangıcında Emrî için "*Dîvân-ı Emlaḥu'l-Bülegâ vü Efşahü's-Şu'arâ Emrî Çelebi Raḥmetullâhi 'Aleyh*" ifadesini kullanırken yine Nev'î için, "*Dîvân-ı Emlaḥu's-Şu'arâ vü Efşahü'l-Bülegâ Nev'î Çelebi Efendi*" başlığını uygun bulmuştur.

Mürettip vefat eden şairler için kısaca "*Raḥimallâh*", "*Raḥmetullâh 'ül-aleyh*", "*merḥûm*" gibi dua ifadeleri kullanmıştır: "*Yaḥyâ Efendi Raḥmetullâhi 'Aleyh*" (1488), "*Ġazeliyyât-ı Figânî Raḥmetullâh*" (297), *Kaşîde-yi Âgehî Merḥûm*" (1508) gibi. Bu ifadelerden farklı olarak Cinânî için bir yerde "*Kaşîde-yi Cinânî Cinân ola Ṭuraġi*"(289), Altıparmak Mehmed Efendi için "*Kaşîde-yi Altıparmak Efendi El-Müsemmâ Sırrü'l-Ḥakîka*" (1504), *Âzerî* için "*Âzerî Çelebi Raḥmetullâhi 'Aleyh Raḥmeten Vâsi'a*" (1520) şeklinde kullandığı ifadelerden bu şairlere diğer şairlerden farklı bir ilgi ve yakınlık duyduğunu düşünebiliriz.

Mecmua'Mecmuada yalnızca iki şiirde şairinin bilinmediğini gösteren "*Lâ-edrî Kâ'ilehü*" (1523), "*Kaşîde-yi Lâ-edriyye Der-Zamân-ı Ḥazret-i Sultân Meḥemmed Ḥân Ṭâle Bekâhü*" (293) başlıkları kullanılmıştır.

6.3. Şiirin Hem Nazım Şeklinin Hem de Şairinin Adını Taşıyan Başlıklar

Şiirlerin bir kısmında başlık olarak hem nazım şeklinin hem de şiirin müellifinin adı birlikte kullanılmıştır:

"*Müstezâd-ı Emrî Efendi Raḥimallah*"(10), "*Müseddes-i Ḥâlî*" (372), "*Terci'-bend-i Âzerî Çelebi*" (389), "*Metâli'-i Cemâli*" (1586), "*Ġazel-i Ümîdî*" (1009), "*Ġazel-i Nişânî Taḥmîs-i Emrî*" (4), "*Müsrezâd-ı Cevrî*" (1581), "*Taḥmîs-i İshâk*" (379) gibi.

6.4. Şiirin Yazılış Sebebini Gösteren Başlıklar

Çok olmamakla birlikte bazı şiirlerin başlığında o şiirin yazılış sebebi başlık olarak kullanılmıştır:

“ *Merhabā Efendi'nün Fevtine Emri Çelebi Didügi Tārīhdür*” (8), “*Sefer-i Hümāyūnda Firār İden Devletlüler Haqqında Dinilmiştir*” (294), “*Hzret-i Vālā-Rütbet Mehemmed Çelebi Efendi'yle Mā-beyninde Vākı' Ba'z-ı Tenekküratı Def İçün Nazm Olunmuşdur*” (567), “*Müfti Hzretleri Ma'zül Olduğda Cinānī Didügi Kaşidedür*” (1558), “*Alī Efendi İbrāhim Paşa'dan At Recāsı-çün Didügi Kaşidedür*” (1918), “*Kaşide-yi Bākī Efendi Der-Zamān-ı Cülūs-ı Sulṭān Mehemmed Hān Halledallāhū Mülkehū İlā-intihā'üz-zamān Fī-16 Cemāziyü'l-Evvel*” (1924), “*Kaşide-yi 'Alī Berāy-ı Cülūs-ı Sulṭān Mehemmed Hān Fī-Sene 1003*” (1917) gibi.

Görüldüğü üzere bu başlıkların bir kısmı yalnızca şiirin yazılış sebebini değil, nazım şeklinin ve şairinin de adını içermektedir.

6.5. Şiirlerin Konusunu İfade Eden Başlıklar

Mecmua'da yer alan şiirlerin bir kısmının başlığına bakıldığında şiirin konusunun ve nazım türünün başlık olarak tercih edildiği görülmektedir:

“*Kaşide Der-Medh-i Şehzāde Sulṭān Muştafā Teğammedehu'llāhu Bi-Ġufrānihī Ez-Ān Merhūm Kara Fazlī Re'sü'l-Küttāb Müşārün-İleyh*” (290), “*Narh-nāme-yi Dilberān*” (384), *Kaşide-yi Sūriyye-yi Şehzāde* (564), *Kaşide-yi Sūriyye Berāy-ı Şehzāde Sulṭān Mehemmed Hān Tāle Beḳāhu* (565), *Mehemmed Çelebi Efendi'nün Sefer-i Hümāyūndan 'Avdetlerinde Tehniye-Maḳşūd ve Maraz-ı Hummāya Mübtelā Olup Ba'de İfākatlarına Müte'allık Kaşidedür* (569), *Bir Maḥdümüñ Sūrına Müte'allık Evşāfi Müştemil Kaşidedür* (568), *Merşiyeye-yi Turaḳ Çelebi* (1039), *Cedel-nāme-yi Merhūm Celāl Beg* (1524), *Kaşide-yi Tiğ u Kemer* (1034), *Şehr-engiz-i Mesihī Der-Medh-i Cüvānān-ı Edrine* (1406), *Hicv-i Nef'i Berāy-ı Aḳmed Paşa eş-şöhre-i bi-Etmekci-zāde Defterdār* (1930), *Hicv-i Ferdī Berāy-ı Šānī* (1528), *Şehr-i Edrine'den Sā'ī Merhūm İstanbül Şu'arāsına İrsāl Eyledügi Mektübdur* (1525) gibi.

6.6. Başlıksız Şiirler

Mecmua'da yer alan şiirlerden pek çoğu da başlıksızdır. Emrî'nin gazellerinin büyük kısmı, Fuzûlî'nin gazellerinin ise tamamı başlıksızdır. Başlıksız şiirlerden mahlassız olanlar şiirin müellifini tespit hususunda bazı sıkıntıları da beraberinde getirmiştir. Yukarıda saydıklarımız dışında 288-291-292-292-295-296-375-376-386-388-397-1511-1512-1515...gibi birçok şiirde başlık yoktur. *Mecmua*'da baştan sona takip edilen bir düzenin olmayışını daha önce belirtmiştik. Görüldüğü üzere bu düzensizlik başlık konusunda da kendini göstermektedir.

7. MECMUANIN MUHTEVASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Elimizdeki *Mecmua* şiir ve divanlardan oluşmuş bir “mecmua-yı eş'âr u devâvîn”dir. *Mecmua*'da Emrî, Figânî, Nev'î, Ulvî ve Fuzûlî divanları bulunmaktadır.²⁹ Bu beş şairin divanları *Mecmua*'da yaklaşık 93 yapraktır. 165 yapraklık *Mecmua*'nın yarısından çoğunu divanlar oluşturmaktadır. Kalan kısımda ise birçok şairin çeşitli nazım şekillerinden oluşmuş şiirleri yer almaktadır.

İstanbul Üniversitesi No: T 1532'de kayıtlı bulunan 165 yapraklı “mecmua-yı eş'âr u devâvîn”in muhtevası şu şekildedir:

Mecmua'nın 1b-17b yaprakları arasında *Emrî Dîvânı* yer almaktadır. 11a-b boş bırakılmıştır. Bu kısımda Emrî'ye ait 2 kaside, 2 tahmis, 1 müstezad, 1 müsemmen, 1 murabba, 2 tarih, 1 kıt'a ve 262 gazel yer almaktadır. Toplamda bu kısımda Emrî'ye ait 272 şiir bulunmaktadır. *Emrî Dîvânı*'nın ilmî yayını yapılırken *Mecmua*'mız da yayına esas alınan nüshalar arasındadır.³⁰

Emrî'ye ait 32 beyitlik ilk kaside 1b'de yer almaktadır. Tür olarak bir hazâniyye olan kaside tenkitli yayında 33 beyittir. Hem divan nüshalarında hem de *Mecmua*'daki nüshada bu kasideye herhangi bir başlık verilmemiştir. *Emrî Dîvânı*'ndaki ilk kasidenin birkaç beyti şöyledir:

Varağ-ı zerdini her berg-i ħazânuñ el-ân
Mühre-yi jāle ile kıldı mücellā devrān

²⁹ *Mecmua*'da yer alan divanlar yayımlanmış divanlarla karşılaştırılmış ve farklılıklar aparatta gösterilmiştir. *Mecmua*'da yer alan divanlar yayımlanmış divanlara göre eksiktir. *Mecmua*'da olup divanda bulunmayan şiirler, metin ve muhteva incelemesinde dipnot ve aparatlarda belirtilmiştir.

³⁰ M. A. Yekta Saraç, *Emrî Dîvânı*, Eren Yay., İstanbul 2002.

Dürlü yapraklar ile çözdü bir altünlu kumâş
Kâh-kâhî çemen içre yine üstâd-ı hazân

Şanma gülşende hazân yaprağı saçılmışdır
Âşkâr eyledi gencine-yi pinhânı zamân (1/1,11-12)

Emrî'ye ait ikinci kaside 1b'de ve 1b'nin derkenarında yer alan "çemen" redifli kasidedir. Bu kaside *Mecmua*'da 24 beyitken *Emrî Dîvânî*'nin tenkitli neşrinde 25 beyittir. Başlık olarak "*Kaşîde*" ifadesi kullanılan şiirde bahar ve bahçe tasviri çizilmektedir.

Şaldı gülşende yine seccâde-yi ahdar çemen
Olmağa kıyım-makâm-ı Hızr peygamber çemen

Kaçurup ceş-i şitâyı fâriğ oldu 'işden
Güşe-yi gülşende şancıbdur yine gönder çemen

Servden şancağ çeküp çekdi yeşil bayraklu ceş
Şehr-i gülzâra emîr olmuşdurur beñzer çemen(2/1-3)

Bu iki kasideden sonra 2a'da bir müsemmen yer almaktadır. Bu âşıkâne müsemmede sevgilinin güzelliği ve sevgiliden ayrı olmanın âşığa yaşattıkları vurgulanmaktadır.

Dîde lâle 'arızuñ-çün jâle-bâr olmuşdurur
Her müje hüsnuñ gülinsüz gözde hâr olmuşdurur
Sîne 'ışkuñ âteşiyle pür-şerâr olmuşdurur
Dil hevâ-yı kâkülünle bî-şarâr olmuşdurur
Cân firâğ-ı la' l-i nâbuñla figâr olmuşdurur
'Aql u fikrüm tırrañ ile tarmâr olmuşdurur
Ten gam-ı zülf ü hañuñla hâksâr olmuşdurur
Üstüñân-ı ser mekân-ı mür u mâr olmuşdurur (3/1)

Müsemmeden sonra bir tahmis bulunmaktadır. Bu tahmis *Emrî Dîvânî*'nin tenkitli neşrinde “*Ġazel-i Nişânî Tahmîs-i Emrî*” başlığıyla yer almaktadır. Şiir, Emrî'nin Nişânî'nin “-lerde” redifli gazeline yaptığı bir tahmistir.

Çü Emrî ol meh-i nâ-mihrbân bî-‘ ahd dilberdür
Vişâlin va‘ de eylerse yine hicrân muķarrerdür
Anuñ-çün dir bu beyti ol ki Ĥusrev aña çâkerdür
Firâķuñla Nişânî bendenüñ ĥâli mükedderdür
Vişâlüñ va‘ de itmişdüñ behey zâlim geçenlerde (4/5)

Emrî Dîvânî'ndaki diğer tahmis *Mecmua*'da bulunmamaktadır.³¹ *Mecmua*'da “*Tahmîs*” başlığı altında verilen 5 numaralı şiir gerçekte muhammestir. Bu durum *Emrî Dîvânî*'nda da belirtilmiştir. Aşk konulu bu muhammesin ilk bendi şöyledir:

Ṭarîķ-i üştür-i miĥnetde cismim pây-mâl eyle
Şıyup ser kâsesin yâ Rab seg-i yâra sifâl eyle
Diyârum deşt-i sevdâ yârüm âhu-yı melâl eyle
Çü kılduñ zülfini Leylî beni Mecnün-mişâl eyle
Ĥudâyâ belki Mecnün'dan daĥı şürîde-ĥâl eyle (5/1)

Mecmua'daki diğer bir musammat bir murabbadır. Bu murabbanın son bendinin son iki mısrası eksiktir.

‘ Ayn-ı ‘ ömrüm benüm ol nergis-i bîmâra fidâ
Mîmi hem dâyire-yi naķş-ı fem-i yâra fidâ
Râ hem olsun o kemân-ebru-yı dildâra fidâ
Dâl u lām u dil iki ṭurra-yı ṭarrâra fidâ (6/1)

Mecmua'da musammatlardan sonra muamma türünde yazılmış bir gazel yer almaktadır. Bu gazel, Şâh Kulızâde Hüseyin Çelebi adına yazılan bir muammadır. Muammanın cevabı her beytin sonuna bir kelime şeklinde eklenmiştir.

³¹ Divandaki diğer tahmis Emrî'nin Bâkî'nin gazeline yaptığı bir tahmistir; fakat tenkitli metinde M. A. Yekta Saraç bu tahmise dipnot düşerek şu notu yazmıştır: “*Bu tahmisin o dönemde yaşamış, meşhur Bâkî dışında aynı mahlası taşıyan bir diğer şair için yazılmış olması muhtemeldir.*” s. 33. ifadesi yer almaktadır.

8 ve 9. şiirler birer tarihtir. Bu tarihlerden ilkinde “*Merhabā Efendinūñ Fevtine Emrî Çelebi Didügi Tārīhdür*” başlığı yer almaktadır. Tarih olarak 968 (1560/61) tarihi yazılmıştır. Diğer tarih ise Vâiz Emîrî’nin hapsine dair söylenmiştir. Bu tarih manzumesinde 971 tarihi düşürülmüştür. İki tarih de *Emrî Dîvânı*’nın tenkitli neşrinde bulunmaktadır.

Gazeliyyâta geçilmeden önce Emriye ait bir müstezad ve bir kıt’a görülmektedir. Müstezad *Emrî Dîvânı*’nda yer alırken *Mecmua*’mızdaki Emrî’ye ait tenkitli divanda bulunmayan bu kıt’a şöyledir:

Her güneş tal‘ at mehüñ gördüm bağılmaz rüyına
Çeşm-i rüşen gibi bu mir’atı peydâ eyledüm

Lâle-ruhlar karşı geldükçe bu seyr eyleye
Nâzikâne ruhları ‘aks-i temâşâ eyledüm (11)

Gazeliyyât kısmında Emrî’ye ait 262 gazel bulunmaktadır. *Emrî Dîvânı*’nda ise gazel sayısı 571’dir. *Mecmua*’mızda yer alan Emrî gazellerini *Emrî Dîvânı*’nın tenkitli neşrindeki gazellerle kıyaslamada dikkatimizi çeken hususlar şunlar olmuştur:

Mecmua’daki pek çok gazelin beyitleri tenkitli neşirde birden fazla gazel içerisinde yer almaktadır. Bunlar aparatlarda tek tek belirtilmiştir. Örneğin, 13-18-19-22-23-27-30-33-37-41...vb. gazeller bu durumu örneklemektedir.

Mecmua’daki Emrî gazellerinde yer alan beyitlerin büyük bir kısmı *Emrî Dîvânı*’nın tenkitli neşrinde yer almamaktadır. Bunların bir kısmı aparatlarda yer alırken bir kısmı aparatlarda da belirtilmemiştir. *Mecmua*’mızda olup da tenkitli *Emrî Dîvânı*’nda yer almayan beyitleri tezimizin metin kısmında aparatlarda tek tek belirttik.

Mecmua’mızdaki gazellerle divandaki gazelleri kıyasladığımızda bire bir aynı olan gazel sayısı azdır. Beyitleri aynı olan gazellerde ise beyit sıralamasının birbirinden farklı olduğu dikkat çekmektedir.

Mecmua'mızda Emrî'ye ait gazellerin harflere göre sıralanışı şu şekildedir:

ا	21	د	4	ص	1	ك	26
ب	16	ر	87	ع	1	ل	9
ت	5	ز	10	غ	1	م	27
ح	1	س	1	ف	1	ن	31
خ	3	ش	8	ق	7	و	1

Yukarıda görüldüğü üzere *Mecmua*'da “ث - ج - ذ - ض - ط - ظ - ه - ی” harflerinde gazel yoktur. *Mecmua*'da pek çok harfte yalnız bir gazel yer almaktadır, ayrıca “vâv” harfinden sonraki gazeller *Mecmua*'da eksiktir. Ayrıca “nûn” harfli gazellerin başlangıç kısmı eksik ve zayi olan yapraklar nedeniyle *Mecmua*'da bulunmamaktadır.

Emrî Dîvânı'ndaki gazellerin beyit sayıları ve o beyit sayısında kaç gazel olduğu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Beyit Sayısı	3	4	5	6	7	8	Toplam
Gazel Sayısı	1	1	230	11	16	3	262

Tabloda da görüldüğü üzere Emrî'nin gazellerinin büyük kısmı 5 beyitlik gazeldir. Emrî'nin yaşadığı

Emrî Dîvânı'ndan sonra 18b'de Kabûlî'ye ait “olsa” redifli bir gazel yer almaktadır. Bu gazel Kabûlî Dîvânı'nda “*Bî-Nuqat*” başlığıyla yer almaktadır.³³ Gazelin tamamı noktasız harflerden oluşmaktadır. Beş beyitlik gazelin 3. beyti olan aşağıdaki beyit *Mecmua*'da yoktur.

Elüñe lâle-âsâ kâse alsañ gülle germ olsañ
Müdâmî al görsek gül gül olsañ elüñ al olsa

18b'deki diğer bir şiir ise, “*Şeyh Sa'dî*” başlıklı Sa'dî'ye ait Farsça bir kıt'adır.

18a boş bırakılmıştır.

18b'de müellifi bilinmeyen 6 müfred (275-276-277-278-279-280) yer almaktadır. Bu müfredlerin tamamı âşıkâne tarzda yazılmıştır.

³² Edith Gülçin Ambros, “Osmanlı Gazelinin Uzunluğunda Görülen Gelişmeler: 16. yüzyılda Durum”, *Journal of Turkish Studies*, Volume 20, 1996, s.1-8.

³³ Mustafa Erdoğan, *Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 2008, s. 709-710

Ḥazāna irmesün ḥüsnüñ bahārı

Ḥudā şoldurmasun sen gül-‘ izārı (276)

19a’da ise 6 lugaz yer almaktadır. Bunlardan biri Kerîmî’ye aittir. Diğerlerinin müellifleri belli değildir. 281-282-286 numarada kayıtlı lugazların nazım şekli kıt’a, 283-285 numaradakiler mesnevi, 284 numaradaki ise gazel nazım şekliyle yazılmıştır Bu lugazlardan biri şöyledir:

Dört müselmân ile beş kâfir meger

İki dilber gördiler yüzi kamer

Bir siyeh üç Rûmî bir Hindî ile

Bir gün iki gice şoḥbet kıldılar (281/1-2)

19b’de ve derkenarında Bağdatlı Rûhî’ye ait “*Ḳaşıde-yi Rûhî Berāy-ı Ca‘fer Efendi Kâtib-i Dîvân-ı Hızır Paşa*” başlıklı bir kaside yer almaktadır. Kaside, *Rûhî Dîvânı*’nda “*Der-Şân-ı Fedâyi Beg Kâtib-i Maṭbâḥ-ı Pādşâh-ı ‘Âlem-Penâhî*” başlığıyla 26. kaside olarak yer almaktadır.³⁴ Kaside *Bağdatlı Ruhî Dîvânı*’nda 24 beyitken *Mecmua*’da 17 beyittir. Kasidede aşağıya aldığımız örnek beyitlerde de olduğu gibi Fedâyi Bey’in medhi yapılmıştır:

Ca‘fer ki raḥş-ı ṭab‘a süvâr olup eylemiş

Küttâb-ı dehri vâdî-yi inşâda pây-mâl

Ol ser-bülend-i dehr ki baḥş-i kemâlde

Nâmı añılsa ḳat‘-ı kelâm eyler ehl-i ḥâl

Ol ser-firâz-ı ‘aşr ki izhâr-ı ḥâlde

Dîbâce-yi süḥandan olur vâḳıf-ı me’âl (287/6-8)

³⁴ Coşkun Ak, *Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin*, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa 2001.

19b-20a'da Cinânî'ye ait iki kaside bulunmaktadır. Başlıksız olan 288 numaralı kaside *Cinânî Dîvânı* 'nda yoktur.³⁵ Bu kasidede Şemsî Paşa'nın medhi yapılmaktadır.

Şem^c -i cem^c -i ümerā Ḥazret-i Şemsî Paşa
Nür-ı ' ayn-ı şu^c arā pertev-i luṭf-ı bî-çün

Ol ki aşḥâb-ı güzinüñ ola ḥayrû'l-ḥalefi
Şeref-ḳadr u selef aña olupdur me 'zün

'Ömrin eylerdi Aristo luḡat 'ilmiñe şarf
Hikmet-i mantıḳ ile itse beyân Eflâṭun (288/9-11)

“*Ḳaşıde-yi Cinânî Cinân Ola Ṭuraḡı*” başlıklı 289 numaralı kaside ise *Cinânî Dîvânı* 'nın tenkitli neşrinde “*Ḳasıde-yi Musammaṭ-ı Bî-Nazîr Berâ-yı Sulṭân Murâd Ḥân Bin Sulṭân Selîm Ḥân*” başlığıyla 20. kaside olarak kayıtlıdır. *Cinânî Dîvânı* 'nda 21 beyit olan bu kaside *Mecmua*'da 20 beyittir. Kasidede II. Selim'in oğlu III. Murat'ın medhi yapılmıştır.

Baḥr-ı ' aṭâ kân-ı seḥâ şîr-i veḡâ seyf-i Ḥudâ
Şehler aña nisbet gedâ Sulṭân Murâd-ı nâmver

Şāḥib-kerem 'ālî-himem devrinde ḡam maḥz-ı 'adem
Dārâ-ḥaşem Sencer-^c alem maḥkûmı hem baḥr ile ber (289/7,9)

20'da “*Ḳasıde Der-Medḥ-i Şehzâde Sulṭân Muştafâ Ḥaḳḳında Allah Be-ḡufrānehu Merḥûm Ḳara Fazlî Re 'sü'l-Küttâb Müşārün-İleyh*” başlıklı Fazlî'ye ait bir kaside bulunmaktadır. *Fazlî Dîvânı* 'nda “*Ḳasıde-yi Fazlî Efendi Tiḡ u Ḳalem-i Mükerrrem*” başlığıyla 24. kaside olarak yer alan 42 beyitlik kaside,³⁶ Şehzâde

³⁵ Cihan Okuyucu, *Cinânî, Hayatı Eserleri Dîvânının Tenkitli Metni*, TDK Yay., Ankara 1994.

³⁶ Mustafa Özkat, *Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2005, s. 195-198.

Mustafa medhinde “tığ” ile “kalem”in vasfedildiği ve ikisinin de birbirinde ayrı olamayacağı düşüncesinin savunulduğu bir şiiirdir.

Tā tīg-ı şun^ç ile kalem oldı varağ nigār
Oldı nizām-ı ‘ āleme tīg u kalem medār

Mānend-i tīg kesdi kalem zulmi dehrden
Tīg eyledi kalem gibi ‘ adl āyetin şikār

Çıldı kalem kerāmeti birle zuhūr-ı tīg
Buldı kalem izāfeti tīg ile i‘ tibār (290/1-3)

20b’de müellifi bilinmeyen 12 beyitlik bir kaside parçası vardır. Bu şiiir parçasının bir kasidenin nesip kısmından alındığı görüşülmektedir. İçeriğine bakıldığında “bahâriyye” olduğu anlaşılmaktadır.

Bāğa bir tarh şalup oldı yine faşl-ı bahār
Nağş-perdāz-ı çemen çihre-güşā-yı eşcār

Eyleyüp perde-nişinān-ı ‘ adem ref^ç -i hicāb
İtdiler kudret-i Settār’ı cihāna izhār

Tīg-ı hürşid ile sultān-ı bahār irdi yine
N’ola yağlar çözülüp çend-i şitā itse firār (291/1-3)

21a’da Kabûlî’ye ait “dede” redifli 43 beyitlik bir kaside yer almaktadır. *Mecmua*’da kasideye herhangi bir başlık verilmemişken, kaside *Kabûlî Dîvânî*’nda “*Kaşîde-yi ‘Acîbe*” başlığıyla yer almaktadır.³⁷ Kaside *Kabûlî Dîvânî*’nda 30 beyittir. *Kabûlî Dîvânî*’nin tenkitli metni hazırlanırken *Mecmua*’mızdaki bu kaside görülmemiştir. Bu sebeple *Mecmua*’mızdaki bu kasidede yer alan çoğu beyit divandaki kasidede yoktur. Bununla beraber divandaki pek çok beyit de *Mecmua*’da

³⁷ Mustafa Erdoğan, *Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Dîvânî (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*, Gazi Üni. Sosyal Bilimler Enst., Doktora Tezi, Ankara 2008, s. 477-479.

bulunmamaktadır. İki kaside arasında çok sayıda farklılık vardır ve bu farklar tezimizin metin kısmındaki aparatta gösterilmiştir. Kaside konusu itibariyle hicviyedir ve eserde Kabûlî'nin nüktedân ve alaycı kişiliğini görmek mümkündür. Kasidede şairin dervişlere karşı olumsuz bir yaklaşımı söz konusudur. Şair burada yer yer dervişlere alaycı bir bakış açısıyla yaklaşmakta ve onlara nasihatlerde bulunmaktadır.

Cehl ile yoldan çıkup azmağdan urma azmağa
Togrı yol hâzır dururken sen neden azmağ dede

Mazhar-ı nūr-ı hidāyet olmayınca şöyle bil
Fāyide virmez kişiye oğumağ yazmağ dede

Ehl-i Hâk dervîş aña dirler ki Hâk'dan çıkmaya
Hâk diye Hâk işide Hâk diñliye elhâk dede

Erlük ile Hâk' a ir gerçeklük it yalanı ko
Halka uy zâhir olunca saña emr-i Hâk dede (292/26, 28, 32, 41)

21b-22a'da “*Kaşide-yi Lâ-edrî Der-zamân-ı Hâzret-i Sulţân Mehemmed Hân Tâle Bekâhu*” başlıklı müellifi bilinmeyen bir mesnevi vardır. Başlıkta yanlış olarak kaside ifadesi bulunan mesnevi 55 beyittir. Mesnevide nükteli ve alaycı söyleyiş dikkat çekmektedir. Şiirde Anadoludaki ve Anadolu dışında yer alan Osmanlı vilayetlerindeki kadıların ve İbrahim Paşanın yergisi yapılmıştır.

Ġalağa kâğisi medyün u mağbün
Mevālî muğhiki bir ebter ü dün

Gelibolı'yla ‘Āmid oldı vîrân
Aña kâđî iki nādân oğlan

Ķara ‘Āmid'de bir mecnün u serkeş
‘Acem katırcısı kâğî-yi Mar‘ aş

Zinā vü sâz u sūz ü ‘îşüñ ehli
Meḥādime ḳodoşdur ḳāḍi La‘lî

Vezîr-i dād-gîr-i ‘ālem-ārā
Kerîmü’n-nefs İbrāhîm Paşa

Mübārek ola bu şadr-ı sa‘ādet
Mübārek ola bu cāh-ı sa‘ādet

Kerîmü’ş-şānsın ey ehl-i mürüvvet
Velî vāşıl saña şimdi ‘adālet

Kerem ḳıl bir iki gün rişveti kes
Virürler armağanı şoñra her kes

Ṭama‘kār olma nāmuñ pāk eyle
Ġarazsız her işiñi bî-bāk eyle (293/31, 35-37, 48-52)

22a’daki diğeri bir şiir ise “*Sefer-i Hümayūnda Firār İden Devletlüler Ḥaḳḳında Dinilmiştir*” başlığını taşıyan bir mesnevidir. Yirmi dört beyitlik şiirin müellifi belli değildir. Bu mesnevi de bir önceki mesnevi gibi alaycı ve nükteli bir söyleyişe sahiptir. Başlıkta da belirtildiği üzere mesnevîde seferden firar edenler gülünç duruma düşürülerek alay edilmiştir. Müellif şiirini 1. çoğul kişi ağzından yazarak kendini de eleştirmiştir.

Biz muḥanneşlük idüp ‘avret gibi itdük firār
Ḳuşḳuna ḳuvvet diyüp ḳaçmağı ḳıldıḳ iḥtiyār

Oldı ḳaçmaḳda Ḥuseyn Ağa bizüm serdārimuz
Oldı ikinci Balıḳçı-zāde sancaḳ-dārimuz

Ummasun ḥünkār şimden şoñra bizden ḍarb u ceng

Şağ olalum tek hemān lāzım degül nāmūs u neng

‘ Irz gitdiyse n’ola kırtuldu gitdi baş u cān

Ġam degül nāmerd dirlerse bize ħalk-ı cihān (294 /3, 6,10,14)

22a’daki bir diğerk şiir ise Mu’idî’nin Necatî’nin “...dur bu” redifli gazeline yaptığı bir taştîrdir.³⁸ Necatî XV. asrın önemli şairlerindendir, şiirleri birçok sanatçıyı etkilemiş, onun gazellerinin çoğuna asırlarca nazireler yazılmıştır. Mu’idî’nin bu tahmisinden hareketle onun Necatî’yi okuduğunu ve beğendiğini anlıyoruz. Âşıkâne özelliklere sahip taştîrin ilk bendi şu şekildedir.

Lebüñ ‘ aksi ile yaşum gören didi ki kıandur bu

Ne kıan olsun ki hecrüñden helāk olmuş nişāndur bu

Cefāñdan el yuyan ehl-i dile āşüb-ı cāndur bu

Hevādur yaşını pür-cüş iden seyl ü revāndur bu

Yaĥūd cām-ı maĥabbetde şarāb-ı ergavāndur bu (295 /1)

22a’daki son şiir ise Sebzî’ye ait “topuk” redifli bir gazeldir.³⁹ Beşerî aşkı konu edinen bu gazel 7 beyittir.

İştihāsın arturur ‘ āşıkларуñ ra‘ nā topuk

Vaşlına olmaz bahā olıcağız zibā topuk

Gerçi pehlüda olur çok ħālet-i zevk u şafā

Mu‘ teber olmaz eger kim olmasa a‘ lā topuk (296 /1-2)

22b-27a arasında *Figānî Divançe*’si yer almaktadır. *Mecmua*’nın bu kısmında başlık olarak “*Ġazeliyyāt-ı Figānî Raĥmetullāh*” yazmasına karşın içerisinde kaside ve tahmis de bulunmaktadır. Burada 6 kaside, 1 tahmis ve 66 gazel olmak üzere Figanî’ye ait toplam 73 şiir mevcuttur. *Figānî Divançe*’si hazırlanırken *Mecmua*’mız faydalanılan esas nüshalar arasında yer almaktadır.⁴⁰ Bu sebeple *Mecmua*’da

³⁸ Ali Nihat Tarlan, *Necatî Beg Divanı*, MEB. Yay., İstanbul 1963, s. 413.

³⁹ Hakan Yekbaş, *Sebzî Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara 2016, s. 288.

⁴⁰ Abdulkadir Karahan, *Kanunî Sultan Süleyman Devri Şairlerinden Figānî ve Dîvânçesi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1966.

Figânî'ye ait tüm şiirler *Divançe*'de de bulunmaktadır. *Divançe*'nin baş kısmında yayına esas alınan nüshalar tanıtılırken *Mecmua*'mızdaki gazel sayısı 60 olarak belirtilmiştir, oysa yukarıda da belirttiğimiz gibi *Mecmua*'da Figânî'nin 66 gazeli vardır.

Mecmua'da Figânî'ye ait ilk kaside *Figânî Divançe* 'sinde de *Mecmua*'daki gibi “*Sûriyye*” başlığını taşımaktadır. Kırk bir beyitlik kasidede Kanunî'nin oğulları Mustafa, Mehmet ve Selim'in sünnet düğünleri anlatılmaktadır.

Şol Süleymân'sın ki İbrâhîm olupdur Āşaf'uß
Enbiyânuñ himmeti üstüñde hâzır dem-be-dem

Muştafâ'nuñ sünneti devründe cārîdür şehâ
Ehl-i İslâm'a du' â-yı devletüñ farz-ı e' am

Mihr ü meh çurş oldı nuql encüm simâ-ı heft çarḡ
Yayılpdur yinmege sūruñda envâ' -ı ni' am

Şöyle sîr itdüñ cihân ḡalḡın simâtuñdan şehâ
İştihâya aş yirerdi mâ'ideñde her şikem (297/ 13-14, 20-21)

Figânî'ye ait 298 numaralı ikinci kaside 23a'da yer almaktadır. *Mecmua*'da “*Kaşîde*” başlığındaki şiir *Divançe*'de “*Kaşîde Der-vaḡt-i âmeden-i İbrâhîm Paşa Ez-sefer-i Nuşret-eşer-i Alaman*” başlığını taşımaktadır. *Divançe*'de 32 beyit olan kaside *Mecmua*'da 28 beyittir. Kaside Alman kralının Sadrazam İbrahim Paşa'dan yardım istemesi ve İbrahim Paşa'nın ona yardıma gitmesi üzerine yazılmıştır.

Beñzetdi kendüyi var ise eşigüñe kim
Gerdün-ı dūnuñ üstine yol sürdi keh-keşân

İbrâhîm oldı nâmuñ eyâ kân-i ma' delet
Bu faḡr âteşini baña eyle gülsitân (298/16-17)

23b-24a'daki 299 numaralı üçüncü kaside hem *Mecmua*'da hem de *Divançe*'de 23 beyittir ve her ikisinde de yalnızca “*Kaşîde*” başlığını taşımaktadır. Kasidenin Kemal Paşazâde'nin medhi için yazıldığı görülmektedir.

Bū Bekr-i şıdk u hāmī-yi dīn ü 'Ömer-zafer
'Osmān-ḥayā 'Alī-kerem ü Aḥmed-iştihār

Keşşāf-ı müşkilāt ya' nī Paşa-zāde kim
Ḳāyil kelām-ı mantıḳına zümre-yi kibār (299/8-9)

24a-b'de yer alan 300 numaralı kaside *Divançe*'de “*Kaşîde-yi Berāy-ı Cenābî Beg*” başlığını taşımaktadır. *Divançe*'de 26 beyit olan kaside *Mecmua*'da 25 beyittir. Başlıktan da anlaşılacağı üzere kasidede Cenābî Bey'in övgüsü yapılmaktadır.

Muḥammed-..Yūsuf-liḳā Cenābî Beg
Ḥalīl-[ḥ'ān] ü Ḥızır-'ilm [ü] Mūsī-güftār

Sipihir mezra' inuñ ḥāşılın yazar cev cev
'Uṭārid eylemege 'arz ḳapuña her bār (300/10-11)

24b'de yer alan bir diğer Figānî kasidesi *Divançe*'de “*Kaşîde Der-medḥ-i İbrāhīm Paşa*” başlığını taşımaktadır. *Mecmua*'da 20 beyit olan kaside *Divançe*'de 23 beyittir. Kasidede aşağıda verdiğimiz örnek beyitlerde de olduğu gibi Sadrazam İbrahim Paşa'nın övgüsü yapılmıştır.

Cihāna mu' cizesi zāhir oldı Mūsī-veş
Çıkdardı çün Yed-i beyzāyi şubḥ-dem gerdün

Yüzini sürmek ile ḥāk-i pāy-ı Paşa'ya
İşini mihr-i cihān-tāb eyledi altun

Dikildi şancağı dīnūñ ḳılā' -ı küffāre
Maḳarr olalı semendūñ sümüne şehr-i Budun (301/7-9)

25a'da yer alan 302 numaralı beşinci Figânî kasidesi 19 beyittir. *Mecmua*'da yine “*Kaşîde*” başlığıyla verilen şiir *Divançe*'de “*Kaşîde Der-medh-i Pādşāh-ı Zıllullāh Hazret-i Sulţān Süleymān Tābe Serāhu*” başlığıyla 43 beyit olarak bulunmaktadır. Kasidede Kanûnî Sultan Süleyman övülmüştür.

Sulţān-ı berr ü baħr Süleymān-ı şark u ğarb
Şāhib-ķırān-ı dehr şehenshāh-ı nīk-neng

Faħr idinürdi ey şeh-i gerdün-kevkebe
Tutsa rikābın Āşāf' uñuñ Husrev ü Haşeng

Kem ķullaruñdurur ki şalınmışdur uçlara
Sulţān-ı Mışr şāh-ı ' Acem Erdel ü Fireng (302/6-8)

23a'da Figânî'nin, Hisâlî'nin “-suz” redifli gazeline yaptığı bir tahmis yer almaktadır. *Divançe*'de Figânî'nin Hisâlî'nin gazeline yazdığı tahmisin dışında Necâtî'nin “...ler gibi” redifli gazeline yazdığı bir tahmis daha bulunmaktadır. *Divançe*'deki bu tahmis *Mecmua*'da yoktur. Bu tahmisten de anlaşılacağı üzere Figânî, Hisâlî'nin şiirlerini okuyup beğenmiştir. Tahmis muhteva olarak âşikânedir.

Añmayam sünbül adın ol zülf-i ' anber-bārsuz
Kılmayam serve nazar ol kıadd-i hoş-reftārsuz
Da' vet itmeñ gülşene ben ' aşıkı dildārsuz
N'eyleyem gülzār seyrin ol yüzi gülzārsuz
Çün baña cennet cehennem görünür dīdārsuz (303/1)

Mecmua'da Figânî'ye ait 66 gazel vardır. Bu gazellerin tamamı *Divançe*'de yer almaktadır; fakat *Divançe*'deki toplam gazel sayısı 107'dir. *Mecmua*'da çok sayıda gazel eksiktir. Gazellerin harflere göre sıralanışı şu şekildedir:

ا	1		ر	13		ل	3
ب	2		ز	6		م	5
ت	3		ش	2		ن	8
ج	1		ق	1		ه	6
د	2		ك	1		ى	12

Tabloda da görüldüğü üzere *Mecmua*'da و ف غ ع ط ظ ض ص س ذ خ ح ث harfinde gazel bulunmamaktadır. Bu sebeple *Mecmua*'mızdaki *Figânî Divançe*'si nüshası tam ve mürettep değildir. *Mecmua*'da yer alan gazellerle *Divançe*'deki gazeller karşılaştırılarak farklılıklar aparatta gösterilmiştir

Mecmua'da “ا” harfinde yalnız bir gazel vardır. Bu gazel de “ر” harfli gazeller arasında yer almaktadır. Bunun dışında ك ق ج harflerinde yine birer gazel mevcuttur.

Figânî'nin *Mecmua*'daki gazellerinin beyit sayıları ve o beyit sayısında kaç gazel olduğu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Beyit Sayısı	5	6	7	Toplam
Gazel Sayısı	63	1	2	66

Mecmua'mızda Figânî'ye ait gazellerin neredeyse tamamı 5 beyitlik gazeldir. Figânî'nin yaşadığı dönemde 5 beyitlik gazellerin oranı diğerlerine göre yüksektir.⁴¹

Figânî Divançe'sinden sonra *Mecmua*'da 27b'de Şemsî'ye ait mütekerrir bir müseddes gelmektedir. Beş bentlik şiirde beşerî aşk işlenmiştir. Bu musammatın ilk bendi şöyledir:

Esîr-i bend-i hecr itdi beni çün ol cefākārum
Yiridür girye vü feryād u efgān olsa ger kārūm
N'ola dīvāne-veş taşlara çalup şîşe-yi 'ārūm
İdersem dem-be-dem eflāke āh u nāle vü zārūm
Dirīgā ḥasretā düşmen sözine uydı dildārūm
Unutdı düstlük ḥaqqın beni terk eyleyüp yārūm (370/1)

⁴¹ Edith Gülçin Ambros, *age.*, s.1-8

27b'deki bir diğeri Ahmedî'ye ait olan yine bir mütekerrir müseddestir. Müseddes 9 benttir. Tasavvufî muhtevalı şiirde okuyucuya ahlaki konularda nasihatler verilmektedir:

‘ Ārif ol mürşide ir zātuñi ‘ irfān ide gör
Baş koyup eşigine cānuñi kurbān ide gör
Ķaṭresin baḥra iriş kendüñi ‘ ummān ide gör
Ķuluñuñ özüñi var ‘ āleme sulṭān ide gör
Ķāfīl olma gözün aç sen seni insān ide gör
Hem-dem- i ehl-i dil olup tenüñi cān ide gör(371/1)

27b-28a'daki bir diğeri müseddes Hālî'ye aittir. Āzerî'ye ait bir gazelin beytinin mütekerrir şekilde kullanıldığı müseddeste beşerî aşk işlenmektedir. 5 bentlik müseddesin ilk bendi şöyledir:

Ne yoluña ḥarc eylemege sīm ü zerüm var
Ne yār ğamuñ çekmege fermān u ferüm var
Bīmār u ğarībem şeb-i ğamda seḥerüm var
Āḥir nefesümdür saña gel bir ḥaberüm var
Gel gel öpeyin gerdeñüni derd-i serüm var
Bir boynı uzaḳ yola giderün seferüm var (372/1)

373 numaralı şiir Sānî'ye ait bir muhammestir. Başlıkta “*Müseddes-i Şānî*” yazmasına karşın şiirin nazım şekli mütekerrir muhammestir. Muhammesin muhtevalarına bakıldığında zamaneden şikâyetle beraber okuyucuya nasihatler verilmektedir.

Yād ol dilā zamānede ḥayrū'l-ḥalef gibi
Dürr-i ma‘ ārife dehenüñ aç şadef gibi
Bul ihtirām-ı şāḥib-i ‘ izz ü şeref gibi
Bil dāyirün maḳāmıñı gözle selef gibi
Saḳın zamāne sille urur saña def gibi (373/1)

Mecmua'mızda 28a'daki diğer bir Şiir "Taħmīs-i Diğer" başlığını taŐırmaktadır; fakat nazım Şekli mũsebbadır. Mahlas bendi bulunmayan Şiirin mũellifi belli değildir. Şiir tasavvufi nasihatler içermektedir. Dũnyanın geğici olduğu ve māsivāyı terk etmenin ōneminden bahsedilmektedir.

Cihānda pādŐāh olmağ hemān bir ketħudālıđdur
Bu fānī dũnyede bī-ķayd sulťānlıđ gedālıđdur
Bũtũn dũnyāya sulťāndur gedā dirlerse Őādıđdur
Bu cānuñ ĉũnki kārı ' āķıbet senden cũdālıđdur
Bu fānī dehrũñ elbetde Őoñ ucu bī-beķālıđdur
Gōñũl dervīŐ olalum gel gedālıđ pādŐālıđdur
Cihān sulťānlıđın isterseñ ey dil gel gedā ol gel (374/5)

28a'nın derkenarında yine mũellifi bilinmeyen mũtekerrir bir mũseddes yer almaktadır. Beş bentlik mũseddeste beŐerī aşk işlenmektedir.

Māh-rũlarda saña kimse muķābil mi olur
Rũ-be-rũ olmağa encũm gũne ķābil mi olur
Seni sevmez bu cihān iğereye bir dil mi olur
Saña mihr itse kişi ya' nī o zāyil mi olur
Seni ķoyup dil ũ cān ğayrıya māyil mi olur
Gōkde ħũrŐide iren zerreya ķāyil mi olur (375/1)

Emrī'nin NiŐānī'nin gazeline yaptığı ve Emrī Dīvānı kısmında "Gōrindi ' aks-i rũy-ı yār mir'āt-i ĉemenlerde" mısraıyla başlayan tahmis 28b'nin derkenarında bir kez daha yinelenmiştir.

28b'de Fuzũlī'ye ait bir mũseddes yer almaktadır. Mũseddes *Fuzũlī Dīvānı*'nda da yer almaktadır.⁴² Konu olarak beŐerī aşkın işlendiği mũseddesin bentlerinin beşinci mısraları "didũm didi" tarzında oluşturulmuştur.

Dũn sāye Şaldı başıma bir serv-i ser-bũlend
Kim ķaddi dil-rũbā idi reftārı dil-pesend
Gũftāra geldi baña aĉup la' l-i nũŐ-ħand

⁴² Kenan Akyũz vd., *Fuzũlī Dīvānı*, Tũrk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1958, s. 443-446.

Bir piste gördüm anda döker rīze rīze kıand
Sordum meger bu dürc-i dehendür didüm didi
Yok yok devā-yı derd-i nihānuñdurur senüñ (377/1)

28b-29a’da bulunan müseddesin başlığında “*Fuzûlî*” yazmaktadır; fakat bu şiiir Fuzûlî’ye değil, yine Fuzûlî gibi Azeri sahası sanatçısı Habîbî’ye aittir.⁴³ Fuzûlî bir önceki 377 numaralı şiiirle Habîbî’nin bu müseddesini tanzir etmiştir. Beşerî aşkın işlendiği Habîbî’nin müseddesi 6 benttir ve ilk bendi şöyledir:

Dün gördüm ol nigārı țarabnāk u ercmenđ
Kāfūr eliyle destelemiř ‘ anberin kemend
Bağdum şikenc-i țurrasına zār u müstemend
Bir şağş-ı nā-tüvān oturur gerdeninde mend
Kimdür bu miskin ol ne resendür didüm didi
Zülf-i kemendi dutduğı cānuñdurur senüñ (378/1)

9a’da yer alan bir diğer şiiir “*Tahmīs-i İşhak*” başlığını taşımaktadır. Başlıkta İşhak’ın adı geçmesine karşı bu şiiir Adnî’nin İşhak’ın “-ından” redifli gazeline⁴⁴ yapmış olduğu bir tahmistir.⁴⁵ Tahmiste âşığın sevgili yolunda sürekli âh u vāh etmesi fakat buna rağmen sevgilinin aşığa karşı duyarsızlığı ve âşığa sürekli zulmetmesi anlatılmaktadır.

Kime kıla řikāyet dil bugün řāh-ı cihānından
Kulın görmezlige urur gelüp geçdükçe yanından
Çü bir dem dād görmedi dil ol şirin-zebānından
Ferāğat eyledi gönlüm meh-i nā-mihrbānından
Belā-yı zecr-i hecr ile uşandı țatlu cānından (379/1)

⁴³ Habîbî’nin 42 şiiirini ilk kez M. Fuat Köprülü yayımlamıştır. Bk. Köprülüzade Mehmet Fuat, “Habîbî”, *DEFM*, VIII/5, İstanbul 1932, s. 106.133.

⁴⁴ Mehmet Çavuşoğlu, M. Ali Tanyeri, *Üsküplü İşhak Çelebi Dīvan Tenkitli Basım*, Mimar Sinan Üniversitesi Yay., İstanbul 1989, s. 258.

⁴⁵ Bu tahmis Adnî Dīvānı’nda bulunmamaktadır. Bk. Bilal Yüce, *Mahmud Paşa Adnî Dīvānı*, Akçağ Yay., Ankara 2002, s. 67.

29a-b'de Fuzûlî'ye ait bir müseddes daha vardır. *Fuzûlî Divânı*'nda da yer alan müseddes 9 benttir.⁴⁶ Müseddeste zamaneden, dünyadan şikâyet söz konusudur.

Hasûd şûret-i ahvâlûme nazâr kılmaz
Nazâr kıilup men biçâreden hâzer kılmaz
Şanur ki âteş-i âhum aña eşer kılmaz
Mürûr ile anı ' âlemde der-be-der kılmaz
Zamâne içre mücerrebdür intikâm-ı zamân
Hemîşe yahşîya yahşî virür yamana yaman (380/4)

29a-b-30a'da müellifi bilinmeyen bir kaside yer almaktadır.⁴⁷ Kırk dört beyitlik “gibi” redifli bu kasidede muhteva olarak yazar zamaneden ve zamanın çabucak geçerken ömrün kıymetinin bilinmediğinden şikâyet etmektedir. Ömrün son demlerinde tüm güzelliklerin yok olması, sağlığın elden gitmesi ve ölümün yaklaşması anlatılmaktadır. Yazar ilim ve irfan için çalıştığını da dile getirmiştir.

Gitdi hengâm-ı şebâb elden dem-i vuşlat gibi
Geldi eyyâm-ı meşîb irdi şeb-i fûrkat gibi

Şarşar-ı bād-ı fenâ yaqdı selâmet haymesin
Çâk çâk itdi revâkın câme-yi şihhat gibi

Çâmetümden ' âfiyet dîbâsın aldı rûzgâr
Egnüme virdi belâ âvâresin hil' at gibi

Gerdiş-i eflâk tayy itdi sicill-i ' ömrümi
Şol suţûrı maşv olur ebter olan hüccet gibi(381/1-4)

⁴⁶ Kenan Akyüz vd., *age.*, s. 447-451.

⁴⁷ Bu kaside Muhittin Eliaçık'ın “Lefkoşe Kalesinin Fethini İlk Elden Anlatan Mühim Bir Mektup” başlıklı makalesinde tanıttığı mektubun içinde 45 beyit halinde yer almaktadır. Yazar tanıttığı mektubun ve yukarıdaki kasidenin müellifinin Gelibolulu Alî, Kemal Paşa veya Yusuf bin Efrayim'den biri olabileceğini tartışmaktadır. Makalede kasidenin müellifine dair kesin bir şey söylenmediği gibi biz de bu şiirin müellifini tespit edemedik. Bu konuda bk. Muhittin Eliaçık, “Lefkoşe Kalesinin Fethini İlk Elden Anlatan Mühim Bir Mektup”, *SÜ Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 26, Bahar 2009, s. 21-38.

29b’de Azerî’ye ait 5 bentlik bir mütekerrir müseddes yer almaktadır. Müseddeste muhteva olarak âşığa vefa göstermeyen, buna rağmen rakibe izzette bulunan sevgiliden şikâyet vardır.

Çanı bir haşletüñ cānā dil-ārālanmadan ğayrı
Ya āyīneñ mi var hüsñ ile ra‘ nālanmadan ğayrı
Ya bir hālet mi itdüñ halka zībālanmadan ğayrı
Ya nem gördüñ benüm yoluñda şeydālanmadan ğayrı
Ne mihr itdüñ baña mihr ile ğarrālanmadan ğayrı
Güzeller şāhı neñ gördüm temāşālanmadan ğayrı (382/1)

29b’deki son şiir müellifi bilinmeyen mütekerrir bir murabbadır. Beş bentlik murabbanın muhtevasında sosyal nasihatler yer almaktadır. Bu nasihatler atasözleriyle desteklenmiştir.

Bil bunı ‘ ālemde hışım didüğüñ haşmuñdurur
Yüzüñe güler ise arduñca öñüñce yürür
Furşatuñ bulsa aman virmez şaşın kim öldürür
Hağ Te‘ ālā şağ gözi şol göze muhtāc itmesün (383/5)

Bir sonraki şiir 30a-b, 31a’da yer alan “*Narh-nāme-yi Dilberān*” başlıklı 89 beyitlik bir mesnevidir. Agāh Sırrı bu mesnevi için yazarı bilinmeyen bir mesnevi derken,⁴⁸ Abdulkadir Erkal *Mecmua*’mızdaki mesnevide de adı geçen Ali Paşa’yı, yanına soru işareti (?) koyup bu mesnevinin müellifi olarak göstermiştir.⁴⁹ İncelememiz sonucu mesnevi içerisinde Ali Paşa’nın da yergisi yapılmıştır. Bu sebeple mesnevinin müellifinin Ali Paşa olmaması akla yatkın bir ihtimaldir. Narh, fiyat, revaç anlamlarına gelmektedir. Bir şeyin değerini ifade eder. Narh-nāme ise insanların toplumdaki değerini ortaya koyan, toplumdaki yerlerini gösteren eser anlamında kullanılmaktadır. Bu eseri Agāh Sırrı’nın da belirttiği gibi mizah türünün örnekleri arasında almak doğru olur. Eserde Gazzâz Musli Şah, Yalabak Dayı, Gazzâz Ali Bâli, Giyahizâde, Nazırzâde, Kara Fethi, Ak Hüseyin, Bazzâde,

⁴⁸ Bu eseri ilk kez Agāh Sırrı Levend “*Türk Edebiyatı Tarihi*”nde “Gülmece ve Yergi” başlığı altında mesnevinin *Mecmua*’mızdaki yaprak numaralarıyla birlikte zikretmiştir.

⁴⁹ Abdulkadir Erkal, “Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi Seyfettin Özege Kitaplığında Bulunan “Nāme” ve “İye” İsimli Yazma Eserler”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 15, Erzurum 2000, s. 243-244.

Muhazzarzâde, Güreşçizâde, Ahîzâde, Denizcizâde, Musa Bâli gibi tiplerin isimleri başlık olarak verilmiş ve bu kişilerin mizahi tarzda eleştirisi yapılmıştır:

Çara Fethî

Birisi Çara Fethî bir dilber

Çarañulukda aklıgıla geöer

Gitdi ol eski seyirler çanı

Şâmı Bağdâdiye çikârdı anı

Pek çayanur yigirmiden döğülen

Otuza olmasa baña söğülen

Ak Huseyn

Birisi dağı anuñ Ak Huseyn

Dir imiş ol ki cümlesinden eyn

Eylük oldur sebîl ide halça

Heves itme kimesne hiç calça

İyidür ol dağı otuz yediye

Üç dağı çuruş olıcağ kediye (384/58-63)

Bir sonraki şiir 31a-b, 32a'da yer alan Hüdâyî'ye ait bir kasidedir. *Hüdâyî Dîvânı*'nda 50 beyit olan kaside *Mecmua*'mızda 49 beyittir.⁵⁰ *Mecmua*'da “*Çaşıde-yi Hüdâyî*” başlığı altında verilen bu mesnevi divanda “Tarihler” bölümünde “*Tarih-i Âmeden-i Cânâne Be-Hâne-yi Derviş-i Dil-Riş*” başlığı altında yer almaktadır. Bu tarih bir dostunun Hüdâyî'nin evini teşrifi sebebiyle söylenmiştir:

Bir gice fürçat-i nigâr ile

Çarça irmişdi âh u efgânım

⁵⁰ Mehmet Demiralay, *Hüdâyî-yi Kadîm (16.yy) ve Dîvânı, İnceleme-Tenkitledi Metin*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Isparta 2007, s. 75-79.

Sākin-i gūşe-yi mezellet idüm
Elem ü miḥnet idi yārānum

Nāgeh ol şem‘ -i cem‘ -i ehl-i vefā
Yüzi mihr alnı mäh-ı tābanum

Yād idüp āşnā-yı baḥr-ı ğamın
Geldi biñ bendesi ile ol cānum

Ḥāne-yi ḳalbime şafā geldi
Gül gibi güldi beyt-i aḫzānum

Didüm ol şevḳ ile bu tāriḫi
Ol ḫalīl-i dil oldı miḥmāñum (385/ 1, 2, 8, 10, 11, 13)

30b-31a-b’nin derkenarında müellifi bilinmeyen “şem‘” redifli bir kaside vardır. Herhangi bir başlık verilmeyen 47 beyitlik kasidede Davut Paşa’nın övgüsü yapılmaktadır:

Ḥazret-i Dāvūd Paşa mihr-i Merriḫ-ma‘ rifet
Eyledi nām-ı şerīfin yazmağa iḫzār şem‘

Ḥall idüp altūn varaḳ yandurdı nevk-i ḫāmeysi
Nūr-ı ‘adlünden olupdur yiryüzi hem-vār şem‘

Rüşen itdi mülk-i Mışr’ı āftāb-ı‘adl ile
Nitekim Şām illerin pür-nūr ider her bār şem‘ (386/17-19)

32a-b’de sekizer beyitlik 5 bentten oluşan Fevrî’ye ait bir terhib-bent vardır. Bu terhib-bendi Ali Nihat Tarlan yayımlamaktadır.⁵¹ Bu şiirde talihten, zamaneden şikâyetle beraber şair sevgiliden ayrı kaldığını, ona kavuşmak istediğini ve bunun için herkesten dua beklediğini dile getirmektedir.

Düstlar bana bir belā oldı

⁵¹ Ali Nihat Tarlan, *Şiir Mecmualarında XVI. ve XVII. Asır Divan Şiiri Rahmî ve Fevrî*, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul 1948, s. 60-62.

Ne belā belki biñ azā oldu

Dil-i āvāre baħr-ı ğamda iken
Bir nigār ile āšnā oldu

Görüp evvel nazarda taşvirin
Cān virüp aña mübtelā oldu

Niçe demler nihān idüp ışkın
Āstānında pür-řafā oldu

Sidre-addi gibi çü şehir içre
şöhret-i ışkı mübtelā oldu (387/1.bentten)

32a-b'nin derkenarında Ālī'ye ait bir muaşser vardır. Beş bentten oluşan bu şiir *Ālī Dīvānı* 'nın tenkitli neşinde “*Mu' aşser Der-şifat-ı Bāde-i Aħmer*” bařlıĝıyla yer almaktadır.⁵² şiirde bādenin vasıfları anlatılmaktadır.

Yine pür-řevķ ideyin āfākı
Yaķayın yandurayın uřřākı
Vireyüm mā-meleküm cümle meye
Göreyin ālem-i istiĝrākı
Düşeyin ayaĝına yalvarayın
ollayam řāyed o sīmīn sākı
Mā-ħařal bādeye māyildür dil
Olmışam cām-ı meyüñ müřtākı
Bir adeħçik daħı vir ey sākı
Bezmümüz yine senüñle bākı (388/ 1)

⁵² İ. Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Ālī-Dīvan I*, The Department of Near Eastern Languages and Civilizations, Sources of Oriental Languages and Literatures 63, Published at The Department of Near Eastern Languages and Literatures Harvard University, Boston 2006, s. 328.

32b'de Âzerî'ye ait terci'-i bent altışar beyitlik 5 bentten oluşmaktadır. Şiirin başlığında “*Terci'-Bend-i Âzerî Çelebi*” yazmasına karşın şiirin nazım şekli terki-benddir. Şiirde mahlas beyti yoktur ve beşerî aşk işlenmiştir.

Ey yâr-ı cefâkâr-ı dil-âzâr-ı perî-rû
Ey merdüm-i hûn-hvâr u sitemkâr u cefâ-cû

Ey bir nazarı biñ dil ü cân kıllana şemşîr
Ey gamze-yi cellâdı şalan 'âleme qorhu

Ey la' l-i lebi 'aqlın alan ehl-i şafânuñ
Ey lafz-ı dürer-bârı cihân halkına dârû

Ey gül gibi hâşâk ile hem-şıhhat-ı gülzâr
Hâr u has ile dâmeni pür yâr-ı semen-bû

Ey dürr-i girân-mâye iken kân-ı cihânda
Nâkışları rif' atde kıllan hem-çü terâzû

Nâmüsını çalduñ yire erbâb-ı dilüñ sen
Çok gevher-i pâkîze helâk oldı elüñden (389/1.bent)

32b-33a'da Sâdıkî'ye ait mütekerrir bir müseddes yer almaktadır. Müseddes şairin yalvarışlarını dile getiren bir münâcâttır. İçerisinde Esmâ-yı Hüsnâ'dan pek çok ismin manası da dikkate alınarak şiire yerleştirilmiştir.

Hudâyâ itme hâlî dâyimâ dilden Şekûr ismin
Gözümünden dūr kıllma pertev-i envâr-ı Nûr ismin
Enîs it dem-be-dem bu qalb-i bî-şabra Şabûr ismin

Baňa ğayret müyesser eyle virdüm kıl Ğayūr ismin
Ya maħv it levħ-i ‘ işyāndan bu ‘ abd-i pür-kuşūr ismin
Çıkar yā Rabbī ya Esmā‘ -ı Hüsna’dan Ğafūr ismin (390/1)

33a’daki bir diğer şiir Hâşimî’ye ait yine bir mütekerrir müseddestir.
Müseddeste beşerî aşk işlenmektedir.

Bilinmez şanup itme ğayrılarla ‘ ahd ü peymānı
Tuyulmaz nesne olmaz her ne deñlü olsa pinhānī
Meşeldür gözlüye yoğ gizlü dirler cānumuñ cānı
Kerem kıl göz göre itme raķībe luş u ihsānı
Dime ađyāra luş itsem nihānī kim tıyar anı
Olur rāz-ı nihānī ‘ aşıķa ilhām-ı Rabbānī (391/1)

33a-b’nin derkenarında Âlî’ye ait bir kaside yer almaktadır. Kasideye
Mecmua’da herhangi bir başlık verilmezken *Âlî Dîvânı*’nda “*Ķaşīde-yi Şīve vü Nāz*
Berāy-ı Maħbūb-ı Hod Güfte Būd” başlığı verilmiştir. Tamamı 23 beyit olan
kasidede sevgilinin naz ve şīvesi anlatılmaktadır:

Zīnet itse n’ola ol lāle-ruħı şīve vü nāz
Şīvedür nām viren nāzdur iden mümtāz

Güzele şīve virüldi dil-i ‘ uşşāķa şabır
Dilbere nāz şunuldu dil-i ğamĝine niyāz

Şīvesi dikmesidür sīnedeki nīze-yi āh
Nāzınuñ yaķmasıdır dilde olan sūz u güdāz

Dil-i bī-tāķata nisbet görinen şīvesi çoğ
Zīver-i hüsne göre itdüĝi nāz azdan az (392/1-4)

33b’de Hayretî’nin 7 bentlik bir tahmisi yer almaktadır. *Hayretî Dîvânı*’nda da bulunan bu tahmis⁵³ Ahmed’in gazeline yazılmıştır ve tasavvufî muhtevalıdır.

Yârûñ ruḥ-i zülfinde bil küfr ile îmānı
Vechine nazar kııl baḡ gör āyet-i Ḳur’ānı
Dil ḥānesini pāk it gör anda o sulṭānı
Ey ṭālib olan ‘ārif seyr itmege cānānı
Diḡḡatle temāşā kııl her gördüḡüñ insānı (393/1)

33b-34a’da Fevrî’ye ait bir müsemmen yer almaktadır. Bu müsemmen Ali Nihat Tarlan’ın eserinde yer almaktadır.⁵⁴ “*Müsemmen-i Fevrî Efendi Raḡmetullāhi ‘aleyh*” başlığını taşıyan şiirde Allah’a dua ve niyaz edilmektedir.

Hudāyā ḡullaruñdan kimine tāc u ḡilāfet vir
Kimin sulṭān-ı ‘ālem-ḡir idüp küllî riyāset vir
Kimin bir şāh-ı gerdün ḡadr-i destvār it vezāret vir
Kimin şāḡib-menāşib eyle devlet vir siyādet vir
Cihānı ehline sevḡ eyle baña keşf ü ḡālet vir
Kesāfet ḡalbe zeng itdükçe şayḡal kııl iṭā‘ at vir
Kemāl ehline ḡüt-ı lā-yemūt ile sa‘ ādet vir
Dem-i āḡirde îmān dünyede şabr u ḡanā‘ at vir (394/1)

34a-34b’da Fevrî’ye ait 5 bentlik bir müsemmen yer almaktadır. Bu müsemmen de Tarlan’ın eserinde bulunmaktadır.⁵⁵ “*Müsemmen-i Fevrî Raḡmetullahi ‘aleyh*” başlığını taşıyan şiir muhteva olarak tasavvufidir.

Mekānum meclis-i miḡnet maḡabbet yār-ı cānumdur
Peri-rū dilberüm sākî ḡayāl-i dil-sitānumdur
Elifler şem‘ -i şevḡüm sīnem altun şem‘ dānumdur
Ṭa‘ āmum ḡuşşa vü ḡam dāḡ-ı derd-i‘ ışḡ nānumdur
Kebābum baḡrumuñ başı rübāb āḡ u fiḡānumdur
Dil-i pür-ḡūñ şurāḡî dīde cām-ı ergāvānumdur
Şarābum bezm-i ḡamda eşk-i çeşmüm ḡūñ-feşānumdur

⁵³ Mehmet Çavuşoḡlu, M.Ali Tanyeri, *Hayretî Dîvân (Tenkitli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1981, s. 83-84.

⁵⁴ Ali Nihat Tarlan, *Şiir Mecmualarında XVI. ve XVII. Asır Divan Şiiri Rahmî ve Fevrî*, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul 1948, s. 70-71.

⁵⁵ Ali Nihat Tarlan, *age.*, s. 72-73.

Mey-i amr diy nş itdgm hep kend anumdur (395/1)

34b-35a'da Fevr'ye ait bir msebba bulunmaktadır. Tarlan'ın adı geen kitabında da yer alan Şiirde tasavvuf aşk işlenmektedir.

Cn ıarsa ky- fratde gm- dildrdan
Baş giderse  iŐŐ iinde cnbŐ-i ayrdan
Cme-yi ten yansa nr- sne-yi szndan
Tc- ser dŐse hev-y h- teŐ-brdan
El ekem hep cn u baş u cbbe v destrdan
Gemeyem hergiz bel-y derd-i  iŐŐ- yrdan
Dnmeyem l Bel'da itdgm irrdan (396 /1)

34a-b'nin derkenarında 'ye ait 23 beyitlik bir kaside yer almaktadır. Kasideye *Mecmua*'da herhangi bir başlık verilmezken tenkitli divanda 22 beyit olan bu kasideye “*aŐide-yi Vef v Cef Bery- Mabb- od Gfte Bd*” başlığı verilmiştir.⁵⁶ Kasidede “cefa ve vefa” zerinde durulmuş, sevgilinin cefasıyla vefas kiyaslanmıŐtır. Şair sevgiliden gelen cefya da gelmeyen vefya da rzdır.

Yrimn  adetidr gh vef gh cef
ara bana beldur ne vefdur ne cef

Gl-i glzra vef hra cef başŞ oldu
Ol vef eylese ayr cef itse n'ola

Ne vef itmege başlar ne cefdan uşanur
Bir gelr ana cef ile vef v-veyl

ridur cev  cef glidr mihr  vef
Gencdr mihr  vef anda cef ejderh (397 /1-4)

⁵⁶ . Hakk Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa  Divan I*, s. 286.

35a-b'de Şevkî'ye ait 5 bentlik bir muaşşer bulunmaktadır. Şiirde baharın gelişiyile tabiatın baştan ayağa değişimi, güzelliğe bürünüşü, baharın ayş u işret vakti olduğu anlatılmakta, kısacası bir bahar tablosu çizilmektedir.

Çün güneş burc-ı hamelden eyledi ' arz-ı cemāl
Gıtdi kalmadı bürüdet buldı ' âlem i' tidāl
Kıpladı şādī cihānı kalmadı gerd-i melāl
Giydi fūrkat gicesi kalmadı hīç rüz-ı dālāl
Bir semen-sīmā nigārı şimdi şaqlar her nihāl
Läleler elüyle giydi gül gibi zībā-yı al
Mürdeler ihyā ider gülşende ağan her delāl
Nev-bahāruñ ' işini itmek dilerseñ bī-me 'āl
Bir semen-sīmā nigārı ' ārif ol eyle kenār
' İş ü işret vaqtidür nüş eyle cām-ı hoş-güvār (398 /2)

35b-36a'da Rahmî'ye ait on ikili bir musammat yer almaktadır. Altışar beyitli 5 bentten oluşan bu musammat *Rahmî Dîvânı*'nda da yer almaktadır.⁵⁷ *Mecmua*'da başlık olarak "*Tercî'-Bend-i Rahmî*" yazmasına rağmen ilk bendin tüm mısraları - vasıta beyti dâhil- kendi arasında kafiyeli olduğu için ve son iki mısra da tüm bentlerde tekrarlandığı için bu şiir on ikili mütekerrir bir musammattır. Bu durum *Rahmî Dîvânı*'nda da dile getirilmiş; fakat aynı şiir divanda on dörtlü bir musammat şeklindedir. Hikemi tarzda söylenen bu musammatta nasihatler de yer almaktadır.

Ey dil niçe bir dehrüñ derdin çekesin muhkem
Bu bār-ı girān itdi kıddini sipihrüñ ham
Yād eyleyüben güş it bir hādise-yi mu' zam
Bu kışşa beyānında ' ākıllar olur mülzem
Bir gevher-i yektādan halk oldu kamu ' âlem
Vaşl ile biri şādān hecr ile biri pür-gam
Kimisi gedā olmuş kimisi şeh-i ' âlem
Gafletle nazar kıлма aç gözüñi gel bir dem
Bu bezm-i şarab-sāza geh gāh olup hurrem

⁵⁷ Mustafa Erdoğan, *Bursalı Rahmî Dîvânı*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 2011, s. 248-251. Mustafa Erdoğan bu şiirin musammat olduğunu *Rahmî Dîvânı*'nda belirtmiştir.

Tācını idüp kec-rev ‘îş eyler idi her dem
Cem cāmını nūş itdi sūrđi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bākī ‘ālem yine bu ‘ālem (399 /1)

36a-b’de Gubârî’ye ait yedişer beyitlik 5 bentten oluşan bir terci-bend yer almaktadır. Bu terci-bendi Ali Nihat Tarlan “*Eski Mecmualar Arasında*” adlı makalesinde yayımlamıştır.⁵⁸ *Mecmua*’mızda “*Tercî’-Bend-i Ğubārî*” başlığıyla yayımlanan şiir Tarlan’ın makalesinde “*Pend-nāme-yi Ğubārî*” başlığıyla verilmiştir. Şiir insanın kıymetini ve hakikatini ortaya koymaktadır. İnsanın yaratılmışların en şerefli ve âlemin özü olduğu vurgulanmaktadır. Bu sebeple tasavvufî düşünceler özellikle de vahdet-i vücud anlayışı şiirin tamamına yayılmıştır.

Bir gice sâkin idüm hânķah-i ğafletde
İ‘tikâf itmiş idüm künc-i ğam-ı miķnetde

Gözlerüm yummuş idüm ‘ālem-i pür-‘ibretde
Ğaflet uyķusı meni almış idi ğāyetde

Pür idi penbe-yi ğaflet ile şımāķ-ı sem‘üm
Dil-i efsürde ħacer olmuş idi şiddetde

Öyle ğarķ olmuş idüm ka‘-r-ı yem-i ‘üzlete kim
‘Aķl u fikr ü dil ü cān ķalmış idi ħayretde

Rişte-yi ğaflet ile baĝlu idi her ‘uzvum
Mā-ķaşal ķāşır idüm ğāyet ile ħidmetde

Güş-i hūşa bu nidā irdi o dem hātifden
Didi ey ‘ālem-i şuĝrāda yatan ğafletde

Ğāfil olma gözün aç ‘ālem-i kübrāsın sen

⁵⁸ Ali Nihat Tarlan, “Eski Mecmualar Arasında”, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1/2, İstanbul 1946, s. 122-137.

Sidre vü levh-i kalem ‘arş-ı mu‘allāsın sen (400/1. bent)

36b-37a’da 6 bentlik bir müsemmen yer almaktadır. *Mecmua*’daki bu şiirde mahlas yoktur. Yayınlanmış tenkitli divanları taramamız sonucu şiirin Bursalı Rahmî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.⁵⁹ Başlık konulmayan şiirde bentlerin redifleri “didi” şeklinde oluşturulmuştur. Şiirde beşerî aşk işlenmiştir:

Dün görüp dilberi olsun bize ‘izār didüm
Gelmedüñ yanıma gitdün çanı ikrār didüm
Ne revādur dağınasın güli her hār didüm
İdesin cān u cihāndan beni bī-zār didüm
Bülbülüñ zārın işit ey yüzi gülzār didüm
‘Ahd ü peymānuñı gel eyleme inkār didüm
Meded İlāhī severseñ meded ey yār didüm
Va‘de-yi vaşla hilāf eyleme zinhār didüm (401/1)

37a’da Taşlıcalı Yahyâ’nın “-üm var” redifli gazeline yapılmış bir tahmistir.⁶⁰ Fakat 4 bentlik tahmisin son bendi eksiktir. Bu sebeple mahlas olmayan şiirin müellifi belli değildir. 1560 yılında derlenen Pervâne Beg nazire mecmuasında Fevrî, Zâtî, Rahmî, Fenâyî, Ehlî, Sırrî ve Helâkî tarafından Taşlıcalı Yahyâ’nın adı geçen gazeline yazılan sekiz nazire yer almaktadır.⁶¹ Ayrıca bu tahmislerin dışında Bâkî’nin de bu şiire iki naziresi bulunmaktadır.⁶² Müellifi tespit edilemeyen tahmis tasavvufî muhtevalıdır.

Bi-ḥamdillāh ne bed fikrem ne bir bâṭıl ḥayālüm var
Ne bir zerrāk [u] sālūsum ne bir mekr ile ālüm var
Sa‘ādet ehliyem Ḥaḳ’dan benüm ferḥunde-fālüm var
Ġanīdür ğam ile göñlüm ne māl ü ne menālüm var
Ne vaşl-ı yāra ḥandānum ne hicrāndan melālüm var (402/1)

⁵⁹ Mustafa Erdoğan, *Rahmî Dîvânı*, s. 254-255.

⁶⁰ Mehmet Çavuşoğlu, *Yahyâ Bey Dîvan-Tenkitli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1977, s. 318.

⁶¹ PERVANE Beg, *Mecmû‘a-i Nezâ‘ir*: Topkapı Sarayı Müzesi Ktp. Bağdat 406, v.136a-137b.

⁶² Ömer Zülfe, “Yahyâ Bey’in Bir Gazeline Bâkî’nin İki Tahmisi”, *Ayla Demiroğlu Kitabı*, İstanbul 2007, s. 413-418.

37a’da diğerk bir Őiir ise “*Ķıı‘a*” baŐlıđını taŐıyan 3 beyitlik bir manzūmedir; bu manzūme aslında mūstakil bir Őiir olmayıp *Bāki Dīvānı*’ndaki “*Der-medĥ-i Dīvān-ı belāgat-‘Unvān-ı Sulţān Sūleymān Ħān*” baŐlıđını taŐıyan 3. kasidenin son ũç beytidir.⁶³ Bu ũç beyit kasidenin dua beyitleridir. Burada Sultan Sūleyman’ın muktedir, ōmrūnūn uzun olması ve dileklerinin kolaylıkla gerēekleŐmesi iēin dua edilmektedir.

İlāhī be-āb-ı ruĥ-ı āl-i Aĥmed
Be-nūr-ı cebīn-i mūbīn-i Peyember

Be-dīn-i gūzīn-i nebıyy-i mūkerrem
Be-rūĥ-ı revān-ı Resūl-i maŐhar

Ūmīdin revā eyle ‘ōmrin ziyāde
Mūhimmin mūheyyā murādın mūyesser (403)

37a’nın derkenarında 2 mūfred bulunmaktadır. “*Ferd*” baŐlıđını taŐıyan bu beyitlerden ilki Cenābī Efendi’ye aittir. Cenābī Bey’in bu beyti *Hasan Ćelebi Tezkiresi*’nde yer almaktadır.⁶⁴

Ėam-ı ĥaddūñle yanarsa n’ola cismi mūmuñ
Dūd-ı āhını Ħudā yirde ųomaz maŐlūmuñ (404)

37a’nın derkenarındaki diğerk mūfredin mūellifi belli deđildir:

ViŐālūñ istemem zīrā ki ĥavf-ı fūrĳatūñ vardur
Firāĳa ųanamaz zīrā ũmīd-i vuŐlatuñ vardur (405)

37a’nın derkenarındaki son Őiir ise “zūgūrtlūk” redifli 5 beyitlik bir gazeldir. Mūellifi bilinmeyen gazel mizahī tarzda kaleme alınmıŐtır:

Aĳyār ile yār eyledi yārānı zūgūrtlūk

⁶³Sabahattin Kūēųk, *Bāki Dīvānı*, AKM Yay., Ankara 1994. s. 12-14.

⁶⁴Aysun Sungurhan Eydurān(2009b), *Kınaltzade Hasan Ćelebi Tezkiretū’Ő-Őu’arā, Metin a*, Ankara: T.C. Kūltųr ve Turizm Bakanlıđı, Kųtųphaneler ve Yayım lar Genel Mųdųrlųđų e-kitap: s. 217. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-219122/h/tsmetinb.pdf> (15.01.2012).

Yandurdı firāk āteşine cānı zügürtlük

Gönlüñ bile gitdi nice tāt u nice destār

Şatdurdı baña đarriçe kaftānı zügürtlük (406/1-2)

37b’de “*Tahmīsāt u Ğazeliyyāt-ı Şāni’î*” başlığı yer almaktadır.⁶⁵ 37b’de ve derkenarında 2’si eksik olmak üzere 5 tahmis bulunmaktadır.

Şāni’î’nin ilk tahmisi Bākî’nin “degül” redifli gazeline⁶⁶ yapılmıştır. Beş bentlik tahmiste beşerî aşk işlenmiştir.

Varum yoluñda çarḥ ideyin eşk-i ter degül

Dünyā fidā anuñ yolına sīm ü zer degül

Olsun telef ḥazāne-yi ‘ömrüm güher degül

Cānlar fidā maḥabbet-i cānāne ser degül

Erbāb-ı ‘ışka terk-i ser itmek hüner degül (407/1)

Şāni’î’nin diğer tahmisi de ilki gibi Bākî’nin bir gazeline yapılmıştır. Bākî’nin “āl olsun” redifli gazeline⁶⁷ yapılan 5 bentlik tahmis yine beşerî aşkı ele almıştır.

Niçe bir ḥasret-i ebrūlaruñla ten hilāl olsun

Niçe bir kāmētüm bār-ı ğam-ı ‘ışk ile dāl olsun

Niçe bir cismimüz fikr-i miyān ile ḥayāl olsun

Ğam-ı ḥaṭṭıyla yārüñ niçe bir dil pür-melāl olsun

Sür ey sāķī ayağın mūr-ı ğuşşa pāy-māl olsun (408/1)

37b’deki bir diğer şiir ise sadece ilk bendi bulunan bir tahmistir.⁶⁸ Bu tahmis Bākî’nin Taşlıcalı Yahya’nın⁶⁹ “-üm var” redifli gazeline yaptığı bir tahmistir.⁷⁰

Beşerî aşkı konu edinen bu tahmisin ilk bendi şöyledir:

Bi-ḥamdillāh ne çarḥuñ gerdişinden infi’ālüm var

⁶⁵ Şāni’î’ye ait tahmisler sadece 37b’de bulunmaktadır. Ayrıca gazelleri de başlıkta yazmasına rağmen gazel bulunmamaktadır. *Mecmua*’nın bu kısmında muhtemelen eksik yapraklar vardır.

⁶⁶ Sabahattin Küçük, *age.*, s. 279-280.

⁶⁷ Sabahattin Küçük, *age.*, s. 329-330.

⁶⁸ Bu tahmis Sabahattin Küçük’ün hazırladığı tenkitli divan neşrinde bulunmamaktadır.

⁶⁹ Mehmet Çavuşoğlu, *Yahyâ Dîvânı*, s. 318

⁷⁰ Ömer Zülfe, *agm.*, s. 413-418.

Ne ‘ âlemden haberdârum ne kimseyle maķâlüm var
Ne erbâb-ı ğınāya zerre deñlü ibtizâlüm var
Ğanîdür ‘ ışķ ile göñlüm ne māl ü ne menālüm var
Ne vaşl-ı yāre ğandānum ne hicrāndan melālüm var (409/1)

37b’nin derkenarında yer alan Sâni’î’ye ait diğer tahmis ise Muhibbî mahlaslı Kanuni Sultan Süleyman’ın “gibi” redifli meşhur gazeline yapılmıştır. Beş bentlik tahmis nasihat ve öğütlerle beraber tasavvufî izler de taşımaktadır.

Zîneti deyr-i cihānuñ bir ğurı şüret gibi
Şevketi dehrüñ hemān bir iki ğün şöhret gibi
Görmedüm maķbül-i ‘ âlem gerçi kim ‘ uzlet gibi
Ğalk içinde mu‘ teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes şığhat gibi (410/1)

Mecmua’da muhtemelen kaybolmuş yapraklar sebebiyle 37b’nin derkenarındaki tahmis eksiktir. Yalnızca ilk 3 bendi bulunan bu şiir Hâverî’nin “-lerle” redifli gazeline yapılan bir tahmistir. Bu tahmiste ise beşerî aşķ ele alınmıştır.

Hilāle döndi cism-i nā-tüvānum derd ü ğamlarla
Büküldi yā gibi ğaddüm şehā yār-ı sitemlerle
Dimişsüñ anı teşrif ideyin luţf u keremlerle
Seni gözler dü çeşmüm ğün-feşānum niçe demlerle
Gel ey nūr-ı başar merdümlük it demler ğademlerle (411/1)

Mecmua’nın 38a-b’de ve bu yaprakların derkenarlarında çeşitli yazarlara ait matlalar ve kıt’alar yer almaktadır. Bu kısımdaki beyitlerin birçoğunda başlık olarak müellifinin adı yazılırken bir kısmına “*velehū*”, “*maţla’*” ve birine (413) ise “*fêrd*” başlığı verilmiştir. 38a-b’de ve bu yaprağın derkenarlarında toplam 48 tane beyit vardır. Bu beyitlerden 18 tanesinin (412-413-433-434-435-436-437-447-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459) müellifi belli değildir. Bunların dışındaki matlaların yazarları ise şöyledir: Beligî (414-438), Nev’î (415), Hâtemî (416), Mecdî (417), Ubeydî (418), Fevrî (419), Rahmî (420), Âlî (421), Derviş (422), Bâkî (423-429-431), Sehmî (424), Hüsâmî (425), Süheylî (426), Minnetî (427), Amrî (428),

Kabûlî (430), Ümîdî (432), Sâni (439), Nâmî (440), Ulvî (441-442), Celâl (443-444-445), Ubeydî-yi Bursevî (446), Gubârî-yi Bursevî (448), Tab'î (449).

Bu matlaların bir kısmı birbirine naziredir. Bu nazirelerden biri müellifleriyle beraber sırasıyla aşağıdaki şekildedir. Yalnız, bu beyitlerin hangisinin zemin beyit olduğu, hangilerinin nazire olduğunu buradan hareketle tespit etmek zordur.

Dervîş

Güli yād itmege ol vech-i hüsündür bā' iş
Goncayı añmağa ol neng-i dehendür bā' iş (422)

Bâkî

Şöhret-i hüsnuña erbâb-ı sühandur bā' iş
Revnağ-ı bezm-i güle murğ-ı çemendür bā' iş (423)

Sehmî

Zînet-i küyuña erbâb-ı sühandur bā' iş
Zîver-i gülşene murğân-ı çemendür bā' iş (424)

Hüsâmî

Düşmege çâh-ı gam-ı yâra zeķandur bā' iş
Kîl ü kâl itmege yok yire dehendür bā' iş (425)

Süheylî

Dili lâl itmege ol gonca-yı dehendür bā' iş
Güle al olmağa ol vech-i hüsündür bā' iş (426)

Minnetî

Gönül elmasına ol sîb-i zeķandur bā' iş
Gün gibi şöhretine vech-i hüsündür bā' iş (427)

‘Amrî

Näle vü zâruma bir gonca-yı dehendür bā' iş

Baḥā āh itmege ol serv-i semendür bā' is (428)

38b'nin derkenarlarında 8 tane kıt'a vardır. Bu kıt'alardan 2 tanesinin (466-467) müellifi belli değildir. Diğerlerinin müellifleri ise şu şekildedir: Fevrî (460), Zeynî-yi Belgradî (461), Bâkî (462), Necâtî (463), Emrî (468), Medhî (469). Ayrıca Behiştî'ye (464) ait bir şiirle, müellifi bilinmeyen iki şiir (471-473) ikişer beyitli kısa mesnevilerdir. 472 numaralı şiir Âzerî'ye ait bir rubaîdir. Ayrıca Kınalızâde Hasan Çelebi(465)'ye ait şiir ve 470 numaralı müellifi bilinmeyen şiir nâ-tamam gazel durumundadır. Bu manzumelerde aşk, zamaneden şikâyet, nasihat, fahriye konuları işlenmiştir.

Râst geldüm gice aġyâr ile şakķû'l-ķamere
Didüm āyâ nedür ol ' arızuñ üstinde bere

Nâz ile ĥande idüp didi o gûlzâr-ı cemâl
Şeh-per-i Rûĥü'l-Emîn'dür ki doķındı ķamere (461)

Yâre düşdükçe āşnâ düşerin
Lîkin ammâ raķîbe düşmen dût

Dûstlar başdan anı fikr eyleñ
Dûst düşmen olur mı düşmen dût (466)

Didi esrâra bâde-yi miskîn
Cür' adân-ı ġam-ı belâda mısın

Didi esrâr bâdeye sen de
Nicesin hoş mısın şafâda mısın(469)

39a'da bir kıt'a ve bir gazel vardır. Kıt'anın müellifi belli değildir. Yedi beyitlik bu manzumede peygamber sevgisi ele alınmıştır ve tasavvufi muhtevalıdır.

Mülket-i dünyâya virmem serverâ bir barmaġuñ
Varlıġuñ şekl-i helâl olsun şehâ engüşt-nümâ

Zahruña gerd-i havâdişden gubâr irgürmesün
Hem zahir olsun saña her dem ‘Aliyyü’l-Murtaẓā

Şol miyân-ı yâr için bir kılca kaldı rûhumuz
Rişte-yi cānı aña peyvend kıl şubḥ u mesā (474/1-3)

39a’daki diğ̈er gazel ise Altıparmak Mehmet Efendi’ye aittir. Altıparmak Mehmet Efendi’nin şairliğini gösteren şiir parçaları “*Nüzhet-i Cihân ve Nâdire-yi Devran (Terceme-i Nigâristân)*”⁷¹ adlı eserinin mukaddimesinde yer almaktadır. *Mecmua*’mızdaki 5 beyitlik bu gazel çok fazla şiiri olmayan Altıparmak Mehmet Efendi’nin şairliğini görmek ve onun şiirlerini akademik dünyaya tanıtmak açısından önemlidir. Gazel, yer yer nasihatler içeren tasavvufî bir gazeldir.

Duḥānı zemm iden nādān u aḥmaḳ
Mezākı yokdurur anuñ muḥaḳḳaḳ

Bunuñ ḥaḳḳında ḥod yoḳ naşş-ı kâṭı‘
Ḥarām olmaḳ neden bir ḳurı yapraḳ

Ḥelāle ḥod ḥarām ıtlāḳ olunmaz
Eger ıtlāḳ olursa küfr-i muṭlaḳ (475/1-3)

39b’de ve derkenarında 5 tane murabba yer almaktadır. Bunlardan ilki Sâlikî’ye aittir. Beşerî aşkı konu edinen murabba 5 benttir.

Ey leṭâfet sebzesinde gonca-yı-yı gülzâr-ı cān
Sāye-veş çekme beni gel ḥāke ey serv-i revān
Yüzüme baḳmaz geçersin ey meh-i nā-mihribān
Sen benüm şāhum efendüm olmaduñ mı bir zamān (476/1)

Bu yapraktaki ikinci murabba ise Cihânî’ye aittir. Bu murabba ile Yahyâ Bey’in *Dîvânı*’ndaki bir murabbanın nakarat mısraı ve diğ̈er dörtlüklerdeki kafiyeleri

⁷¹ Ahmed bin Muhammed bin Abdu’l-Gafûr Gaffârî el-Kazvîni(ölm. 1567)’nin muhtelif devirlere ait eserlerden alınmış bir kıssalar mecmuası olan Nigâristân adlı Farsça İslâm tarihinin tercümesidir.

aynıdır. Hangi murabbain diğere nazire olduğu tespit edilememiştir. ⁷²Beş bentlik bu mütekerrir murabbada şair talihinden ve sevgiliden şikâyet ederek ne kadar bahtsız olduğunu vurgulamaktadır:

Dilâ derdine dermân istemez derd ehli ‘ aşıklar
Derûn-ı dilden ister derd-i ‘ ışkı bağı yanıklar
Bu ben bîmârı geçmiş cân tabîbine münâfıklar
Ne kâra günlere kaldum yazuklar baña yazuklar (477/1)

Aynı yapraktaki üçüncü murabba Taşlıcalı Yahyâ’ya aittir. Bu murabba yayınlanan tenkitli *Yahya Bey Divanı*’nda da vardır.⁷³ Beş bentlik mütekerrir murabbada şair sevgilinin güzelliğine vurgu yaparken ondan başka yalvaracak kimsesi olmadığını belirtmiş ve talihinden de şikâyet etmiştir.

Yıldızı düşkün garîb ü ‘ aşık-ı bîçâreyin
Gün gibi deryâ-yı ‘ ışkuñda gezer âvâreyin
Saña kul oldum kapuñda ğayrı kime varayın
Pâdşâhum sen tûrurken ben kime yalvarayın (478/1)

39b’deki dördüncü murabba yine Taşlıcalı Yahyâ’ya aittir.⁷⁴ Şair şiirde derdinin tek dermanının sevgili olduğunu, ondan başka kimseye ihtiyacı olmadığını dile getirmiştir.

Hâlûme raĥm eyle sulţânûm ğamuñla zâr iken
Bî-mecâl ü bî-kes ü bî-yâr u bî-miğdâr iken
Kime yanam yakılam bu derd ile nâ-çâr iken
Bir senûñ gibi benüm şâh-ı cihânûm var iken (479/1)

Aynı yapraktaki son murabba yine Taşlıcalı Yahyâ’ya aittir; fakat bu murabbâ Taşlıcalı Yahyâ’nın tenkitli divan neşrinde yer almamaktadır. Bu murabba da diğere gibi mütekerrirdir. Şiirin mütekerrir kısmı diğere murabbalardan farklı olarak Farsçadır. Murabbada Türkler kötülenmektedir. Türklerin adam yerine konulmayacağı, her işlerinin ödünç olduğu, Rumîlere özendiği, yaptıkları işte bir

⁷²Mehmet Çavuşoğlu, *Yahyâ Bey Divânı*, Musammat 27, s. 199-200.

⁷³Mehmet Çavuşoğlu, *Yahyâ Bey Divânı*, s. 198-199.

⁷⁴Mehmet Çavuşoğlu, *age.*, s. 197-198.

düzen olmadığı, kaba oldukları, buna rağmen kendilerini adam yerine koydukları ifade edilmiştir.

Gelmeye dirseñ dilā başuña dünyānuñ ğamı
Koyuben ādem yirine olma Türk'ün hem-demi
Hoş buyurmuşdur bugün ol pehlevān-ı 'ālemi
*Türk eger monla şevved hergiz negerded ādemi*⁷⁵ (480/1)

39b'deki son şiir *Mecmua*'daki eksik yapraklar nedeniyle ilk bendi ve ikinci bendinden sadece iki mısranın bulunduğu eksik bir murabbadır. Bu murabba da Yahyâ'ya aittir ve beşerî aşk işlenmektedir.⁷⁶

Kuluñuz kurbānuñuz sensin efendi cānumuz
Cānımız cānānımız sulţān-ı 'ālī-şānımız
Gelmez olduñ gülmez oldu külbe-yi aḡzānımız
Kanı a zālīm senüñle 'ahdimüz peymānımız (481/1)

39b-40a arasındaki eksik yapraklar nedeniyle 40a'da ilk bendinin ilk dört mısrası eksik bir tahmis yer almaktadır. Bu tahmis Fuzûlî'nin “-ür idi” kafiye ve redifli gazeline Cinânî'nin yaptığı bir tahmistir.⁷⁷ Yedi bentlik tahmis *Cinânî Dîvânî*'nda da vardır.⁷⁸ Şiirde zamaneden, dünyadan şikâyetin yanı sıra, ilahi aşk da işlenmiştir.

Ṭür-veş cism-i nizārum ğarqa-yı envār olup
Dāimā pür-şevk olurum mażhar-ı dīdār olup
Tāb-ı hüsnüñ rüşenā-yı dīde-yi hūn-bār olup
Şevk-ı kurbuñ 'ākıbet-baḡş-ı ten-i efgār olup
Zevk-ı vaşluñ rāḡat-efzā-yı dil-i mehcūr idi (482/2)

40a-b'de Cinânî'ye ait bir tesdis yer almaktadır. *Divan*'da “*Velehū Tesdīs-i bī-Nazīr rahmetullāhi 'aleyh*” başlığında verilen şiir 5 benttir.⁷⁹ Şair sevgiliden ayrı

⁷⁵ “*Türk molla olsa da adam olmaz*”

⁷⁶ Mehmet Çavuşoğlu, *age.*, s. 196-197.

⁷⁷ Kenan Akyüz vd., *Fuzûlî Dîvânı*, s. 405.

⁷⁸ Cihan Okuyucu, *Cinânî Dîvânı- Hayatı, Eserleri, Dîvânının Tenkitli Metni*, TDK Yay., Ankara1994, s. 232-234.

⁷⁹ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 301-302.

olduğu için ağlayıp inlemekte, sevgilinin kendisine değil de başkalarına lütufta bulunduğundan şikâyet etmektedir.

Görüp ol bî-vefâyı kavlı iderken ğayr ile pinhân
Ta‘ alluğ resmini tarḥ itdi ḥāṭırda dil-i nālân
Peşimân itdi anı şimdi ammâ miḥnet-i hicrân
Ḳalup ḥayretde oldum ara yirde zâr u ser-gerdân
Ne aġyâr ile yâri ihtiyâra ḳâbiliyyet var
Ne peyvend-i ta‘ alluğ ḳat‘ ina ḥāṭırda ruḥşat var (483/2)

40a’nın derkenarında Cinânî’ye ait sadece son iki bendi bulunan bir tahmis vardır.⁸⁰ Cinânî’nin Nev’î’nin “-ıyuz cānâ” redifli gazeline⁸¹ yaptığı bu tahmis divanda 5 benttir. Bu tahmiste ilahi aşk ve tasavvufî konular işlenmiştir.

Gelür geh ârzû-yı kûh u şahrâ ḳalb-i nâ-şâda
Düşer gâhî ‘ azîmet fikri kûy-ı cennet-âbâda
Gezüp şâm u seḫer mecnûn u şeydâ gibi dil-dâde
Vuḫuş-ı deşt ile gündüz müsâfir kûh u şahrâda
Kilâb-i kûyuñuñ şeb-tâ-seḫer mihmâniyuz cānâ (484/4)

40a’nın derkenarındaki bir diğer şiir Cinânî’ye ait bir muhammestir. *Divan*’da “*Tahmîs-i Cinânî*” başlığını taşıyan 6 bentlik bu tahmis hikemi özellik göstermektedir:⁸²

Zîver-i faẓl iledür ehl-i dilûñ ‘ unvânı
Viremez kimse kemâline anuñ noḳşânı
Ġam degül buġz ile eylerse ‘ adû bühtânı
Nidelüm böyle imiş ḳavm-i ḥasûduñ şânı
Sevenüñ bendesiyüz sevmeyenüñ sulṭânı (485/1)

40b’de ilk olarak Cinânî’ye ait 6 bentlik bir tesdis bulunmaktadır. *Divan*’da “*Tesdis-i merḥûm Cinânî Efendi ser-bendeş Ḥazret-i Ebu’s-su‘ûd Efendi*” başlığını taşıyan şiirde⁸³ beşerî aşk işlenmiştir:

⁸⁰ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 226-228.

⁸¹ Mertol Tulum-M. Ali Tanyeri, *Nev’î Dîvânı*, s. 234-235.

⁸² Cihan Okuyucu, *age.*, s. 255-257.

Âh kim bir gül için ğamzede-yi ħâr oldum
Ĝuşşadan bülbül-i şūrīde-şıfat zâr oldum
Bir sehî kıadd ü ser-efrāza hevādâr oldum
Cüy-veş göñlüm aķup ‘āşık-ı dīdâr oldum
Yine sevdā-zede-yi zülf-i siyeh-kâr oldum
Yine bir olmayacak derde giriftâr oldum (486/1)

40b-41a’daki bir diğeri şiir yine Cinânî’ye ait 5 bentlik bir tesdistir. *Divan*’da “*Tesdīs-i merħūm Cinānī Efendi ser-bendeş ez-ân ‘Ulvi Çelebi rahmetullāhi Ta‘ālā*” başlığını taşıyan şiirde felekten şikâyet edilmektedir.⁸⁴

Bezm-i vaşluñ elem-i fūrķat imiş encāmı
Ĝamına degmez imiş şevķ-ı mey-i gül-fāmı
Kanı ol ‘iş u tarab zevķ ü şafā hengāmı
Çekerüz şimdi ğam-ı miñnet ile ālāmı
Ber-murād itdi felek gerçi dil-i nā-kāmı
Şundi ammā ki yine zehr ile pür bir cāmı (487/1)

40b’nin derkenarında Amrî’nin “eyleyen sensin beni” redifli gazeline Cinânî’nin yaptığı bir tahmis vardır.⁸⁵ Beş bentlik tahmiste beşerî aşk işlenmiştir:

Ağladup cevr ile nālān eyleyen sensin beni
İñledüp hecr ile giryān eyleyen sensin beni
Âteş-i fūrķatde sūzān eyleyen sensin beni
Mübtelā-yı bend-i hicrān eyleyen sensin beni
Kanlı yaşum gibi ğaltān eyleyen sensin beni (488/1)

40b-41a’nın derkenarında yine Cinânî’ye ait bir tesdis yer almaktadır. *Divan*’da “*Tesdīs-i Cinānī ser-bendeş-i Sırrīst*” başlığını taşıyan şiir beş benttir.⁸⁶ Şiirde zamanenin bir düzeni olmadığından şikâyet edilmekte ve buna yer yer nasihatler eşlik etmektedir.

⁸³ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 279-281.

⁸⁴ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 310-311.

⁸⁵ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 245-246.

⁸⁶ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 287-288.

Ber-ķarār olmaz dilā aĥvāl-i dehr-i pür-sitem
Menzilin eyler kişinüñ gāh zir ü gāh bem
Rüzgāruñ şiddetin ĥazm eyleyüp mānend-i yem
Ķısmet-i taķdīre ol rāzı ne gelse bīş ü kem
Vuşlata ĥandān olup hicrān için çekme elem
Böyledür aĥvāl-i ‘ālem gāh şādī gāh ğam (489/1)

41a’da Cinānî’nin 5 bentlik bir tesdisi vardır. *Divan*’da “*Tesdīs-i Cinānî*” başlığını taşıyan şiirde şair sevgiliden ayrı bulunduğundan ve sevgiliden ayrı olmakla derde müptela olduğundan şikâyet etmektedir.

Fikrüm bu idi mażhar-ı mihr ü vefā olam
Tāb-ı ruĥuñla şevķe gelüp dil-güşā olam
Āyīne-veş baķup yüzüñe pür-şafā olam
Ķapuñda ‘ izz ü ĳadr ile fevķa’l-‘ alā olam
Kim dirdi kim bu vech ile senden cüdā olam
Āĥir belā-yı hecre düşüp mübtelā olam (490/1)

41a’nın derkenarında yine Cinānî’ye ait bir tesdis yer almaktadır.⁸⁷ *Divan*’da “*Tesdīs-i Cinānî ser-bend-i ĩn ez-ān Bāķī Efendi Raĥimehullāhi Ta‘ālā*” başlığını taşıyan şiir, Bākî’nin,

“Esirgemek gerek ‘ aşık-ı dil-figārı
‘ Ale’l-ĥuşuş ki bir bī-vefā ola yāri”

matla’ıyla başlayan gazeline yapılan bir tesdistir.⁸⁸ Beş bentlik bu tesdiste şair sevgiliden ayrı olduğundan, sevgilinin vefasız oluşundan ve aşığa merhamet etmeyişinden şikâyet etmektedir.

Revā mıdur ki ķoyup ben ğarīb ü bīmārı
Yanınca uydura ol serv-i nāz ağyārı
Şorup ‘ ināyet idüp ĥāl-i ĥātır-ı zārı
Esirgeseñ n’ola luţfuñla ĳalb-i ğam-ĥārı
Esirgemek gerek ‘ aşık-ı dil-figārı
‘ Ale’l-ĥuşuş ki bir bī-vefā ola yāri (491/1)

⁸⁷ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 294-295.

⁸⁸ Sabahattin Küçük, *age.*, s. 409-410.

41a-b'nin derkenarındaki bir diğler tesdis ise Hâverî'nin bir beytine Cinânî'nin yaptığı tesdistir.⁸⁹ Beşerî aşkın işlendiği bu şiirde şair sevgiliden ve onun vefasızlığından, kendisine yaptığı eziyetlerden şikâyet etmektedir.

Gerçi ' aşık geçinür çok bulunur her güzele
Dimeñüz ' aşık-ı şādık şanemā girmez ele
Ne revādur ki uyup göz göre her mübtezele
Dem-be-dem tîr-i gamuñ bağrumı reşk ile dele
Cüybār eyle gözüm yaşını sen şimdi hele
Yüri ey serv yigitsin yüri yoluña gele (492/1)

41b'de Cinânî'ye ait beş bentlik mütekerrir bir murabba vardır.⁹⁰ Şair bu şiirde sevgilinin kendi gibi sādık bir âşık bulamayacağını bu sebeple âşığın kıymetini bilmesini istemektedir.

Dilberā kıadrümi pest añlama zinhār benüm
Cā-nişinüm olamaz zümre-yi ağıyār benüm
Dem ola eyleyesin şıdķuma ikrār benüm
Bilesin kıadrümi ey şūķ-ı sitemkār benüm (493/1)

Aynı yapraktaki bir diğler şiir yine Cinânî'ye ait beş bentlik bir tesdistir.⁹¹ Tesdis Âzerî'nin bir beytine yapılmıştır. Şiirde âşık sevgiliye bağlandığından beri yüzü gülmediğinden, sevgilinin vefasız olduğundan ve bu sebeple sürekli ağlayıp inlediğinden şikâyetçidir.

Derdā ki táb-ı hecr ile dil nā-tüvān olup
Kaldum esîr-i bend-i belā-yı cihān olup
La' li gamıyla dîdelerüm dür-feşān olup
Bāğ-ı cihānda cüy-ı sirişküm revān olup
Bir serv besledüm niçe yıl bāğbān olup
Serkeşlik itdi ol daķı dāmen-keşān olup(494/1)

⁸⁹ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 292-294.

⁹⁰ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 371-372.

⁹¹ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 274-276.

41b-42a'da Celâl Bey'in bir beytine Cinânî'nin yaptığı tesdis yer almaktadır.⁹² Şiir tasavvufî izler taşımaktadır.

Halkuñ ne 'aceb hikmet imiş 'ağd ile halli
Her hâle münāsib görünür cümle maḥalli
Eyler kimisi fikr-i teraqqî vü te' allî
Gelmiş kimine 'âlem-i süflîde tesellî
Ḥallâk-ı ezel 'âleme kılduğda tecellî
Her şey 'i birer hâl ile kılmış mütesellî (495/1)

41b-42a'nın derkenarındaki tesdis yine Cinânî'ye aittir ve Şânî Bey'in bir matla'ına yapılmıştır.⁹³ Tasavvuftan izler taşıyan şiirde şair dünyevi hiçbir şeyin kendisi için önemli olmadığını ifade etmiştir.

Erbâb-ı 'ışka zâd-ı maḥabbet nevâl bes
Nağd-i sirişk-i dîdesi mâl ü menâl bes
Endüh-ı ğam sürür-ı dil-i pür-melâl bes
Zillet kapuñda 'izzet ü câh u celâl bes
Fâḥir libâs 'âşıka bir köhne şâl bes
Manşib kapuñ mülâzımına ibtizâl bes (496/1)

42a'daki Cinânî'ye ait bir diğer tesdis Hadîdî'nin beytine yapılmıştır.⁹⁴ Beş bentlik şiir beşerî aşkı işlemektedir.

Şanmañuz ğurbetde cām-ı hoş-güvâr egler beni
Ya şafâ-yı seyr ü gülgeşt-i kenâr egler beni
Bir 'aceb sevdâdayın bāğ u bahâr egler beni
Gitmege māni' düşüp bî-iḥtiyâr egler beni
Āh kim ğurbetde kaldum bir nigâr egler beni
Çoğdan eylerdüm sefer ol şivekâr egler beni (497/1)

⁹² Cihan Okuyucu, *age.*, s. 277-279.

⁹³ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 304-305.

⁹⁴ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 285-287.

42a'daki diğeri Cinânî'nin kendi beytine yaptığı bir tesdistir.⁹⁵ Şair aşk belasına düştüğü için hayrette kaldığını, kararının bozulup bir garip hâli olduğunu ifade etmektedir.

Meded meded yine albümde infi' lüm var
Belâ-yı ' ışık ile hayretdeyin arârum var
Ne bellü yâr ile peyveste ittişâlüm var
Ne bir ferâgat-ı hâtırla infişâlüm var
Ne ' azm-i terk-i diyâr itmege mecâlüm var
Ne adirem ki uram bir arîb hâlüm var (498/1)

42b'de ve derkenarında Cinânî'ye ait 2 tesdis daha yer almaktadır. Bunlardan ilki Âzerî'nin⁹⁶ ikincisi ise kendi matla'ına yapılmıştır.⁹⁷ Her ikisinde de beşerî aşk işlenmiş, sevgilinin vefasızlığından ve sevgiliden ayrı olmaktan şikâyet edilmiştir. Aşağıdaki örneklerden ilki Âzerî'nin gazeline yazdığı, ikincisi ise kendi matlâna yazdığı tahminin ilk bendidir.

N'ola ar-âb iderse kâyinâtı çeşm-i giryânüm
Yaarsa â-ı arı dūd-ı âh-ı âteş-efşânüm
Sezâvâr-ı belâ şâyeste-yi amdur dil ü cânüm
Muarrer almamışdur cürmümi inkâra dermânüm
Günâhum hâdden eفزündür şayılmaz cürm ü ' işyânüm
Beni ' afvuñla hândân it meded devletlü sulânüm (499/1)

Dilâ gel dâmen-i şabr ile sil çeşmüñdeki yaşı
oyup bu mâcerâ-yı ' ışıkı dehrüñ olma allâşı
Sevüp ol bî-vefâyı eyleme tasîn ü şâbâşı
Vişâlî zevine degmez belâ vü miñnet-i nâşî
Ferâgat ıl şu dilberden ki vardur niçe oynası
Geç ol serv-i sehîden kim hâremden aşradur başı (500/1)

⁹⁵ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 290-292.

⁹⁶ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 276-277.

⁹⁷ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 305-306.

42b-43a'nın derkenarında Cinânî'ye ait bir tahmis bulunmaktadır.⁹⁸ Misâlî'nin gazeline yapılan bu tahmiste sevgiliden ve onun davranışlarından şikâyet vardır.

Şehâ zulm eyleme 'uşşâka kim gâyet hâleldür bu
Harâb eyler esâs-ı hüsni bir gün muhtemeldür bu
Ne hikmetdür bilürken bâ' iş-i ceng ü cidâldür bu
Dimezsın pây-bûsuñ 'âşık-ı zâra maḥaldür bu
Öperler göz göre ruḥsârũñı iller güzeldür bu(501/1)

42b-43a'da Cinânî'ye ait bir tahmis daha vardır.⁹⁹ Bâkî'nin gazeline yapılan bu tahmiste bahar tasviriyle beraber sevgili ve onun güzelliği dile getirilmektedir.¹⁰⁰

Nev-bahâr oldu güzellendi ser-â-ser 'âlem
Oldı ezhâr ile her gûşe gülistân-ı İrem
Sîneler tıldı şafâ ḳalmanı endũh ile ğam
Eyledi müjde-yi gül dilleri şâd u ḥurrem
Ġoncanuñ göñli açıldı güle düşdi şebnem (502/1)

42b'de ve 43a'nın derkenarında Cinânî'ye ait 4 gazel yer almaktadır.¹⁰¹ *Divan*'da da bulunan bu dört gazel de beşerî aşkı işlemektedir ve ilk beyitleri aşağıda verilmiştir.

Yine meyl itdi göñlüm bir nihâl-i nâz-perverde
Leḳâfetle sirişte şîve vü nâz ile perverde (503)

Ḳanı meclisde cām-ı la' lüñi nûş itdügüm demler
Ḥum-ı mey gibi ol ḥâlât ile cûş itdügüm demler(504)

Çekdüm ol mâh için egerçi emek
Ekdilige daḥı sitâre gerek (505)

⁹⁸ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 244-245.

⁹⁹ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 229-230.

¹⁰⁰ Sabahattin Küçük, *age.*, s. 304-305.

¹⁰¹ Cihan Okuyucu, s. 576-577, s. 478-479, s. 517-518, s. 609.

Muḳtezā-yı vişāl-i rūḫānī
Oldı ref' -i ḫicāb-ı cismānī (506)

43a'da Rahîmî'ye ait mütekerrir bir müseddes vardır. Beş bentlik bu müseddes *Rahîmî Dîvânı* 'nda bulunmamaktadır.¹⁰² Müseddes tasavvufî aşktan izler taşımaktadır.

Bu gülzâr-ı maḫabbetde o gül-ruḫsâra ' ışḫ olsun
Leṭâfet gülşeninde ol gül-i bî-ḫâra ' ışḫ olsun
N'idersin ḫûr u ğilmānı anıcaḫ yâre ' ışḫ olsun
Geçe seyr-i cihândan kûçe-yi dildâra ' ışḫ olsun
Nedür cennet temâşası cemâl-i yâre ' ışḫ olsun
İki ' âlemde ey zâhid hemân dîdâra ' ışḫ olsun (507/1)

43a'nın derkenarında Bâkî'ye ait 7 beyitlik bir gazel vardır.¹⁰³ Gazelde Sultan Selim'in övgüsü yapılmaktadır.

Ya' nî o şâh-ı muḫbil ol nüktedân-ı kâmil
Şâhib-kırân-ı ' âdil Sultân Selîm Ḥân'e

Zât-ı kerîmi vaşfın Bâkî ne resme kılsun
Melḫûz olan ma' ânî mümkün degül beyâne (508/6-7)

43b'de "*Ġazeliyyât-ı Āzerî Efendi*" başlığı yer almaktadır fakat *Mecmua*'daki eksik yapraklar sebebiyle son ikisi eksik olmak üzere Āzerî'ye ait toplam 10 gazel vardır. Bu gazellerin bazılarında şair tüm eziyetleri bir lütuf olarak görürken(509-511), bir diğesinde eziyetlerin son bulmasını istemektedir.(510) şair yer yer sevgiliden şikâyetçi olurken(514-516) diğeri şiirlerinde tasavvufî izlere yer vermiştir.(513-515)

Zevḫ-i şafâ didükleri hep baña ğam gelür
Zîrâ ki ' âlem istese gönlüm elem gelür (509/1)

Şal beni çâh-ı ğama nâm u nişânum çıḫmasun

¹⁰² Ahmet Mermer, *Kütahyalı Rahîmî ve Dîvânı*, Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2004.

¹⁰³ Sabahattin Küçük, *age.*, s. 391-392.

Düstüm bir vechile öldür ki kıanum çıkmasun(511/1)

Yiter ağlatdı ğamuñ dīde-yi giryānı yiter
Yiter inletdi efendi dil-i nālānı yiter (510/1)

Ṭursañ kimūñ yanında sa‘ ādet diñilmesün
Sen durduĝuñca ‘ āleme devlet diñilmesün (513/4)

Ṭutayın ‘ ışķ ṭarīķin ‘ adem iķlīmine dek
Āhirü’l-emr o ser-i menzile mihmān olayın (515/3)

Yitürmişken yoluñda naķd-i cānı baña baķmazsın
Ne bulduñ a benüm ‘ ömrüm raķīb-i bed-liķālardan(516/5)

44a’daki diĝer bir ŝiir ise son bendinin son üç mısrası bulunan bir tahmistir. Müellifi bilinmeyen tahmis Figānî’nin “-ūd” kafiyeli gazeline yapılmıştır.¹⁰⁴

Aynı sayfadaki diĝer bir ŝiir Ulūmî’ye ait beş bentlik mütekerrir bir müseddestir. Ŝiirde âşık sevgilinin aşkından dolayı perişan olduĝunu, sevgilinin kendisine acımadıĝını ve bu sebeplerden sürekli ağlayıp inlediĝini belirtmiştir.

Biñ su ’āl itsem birine gelmez ol şehden cevāb
Rāĝıb olduķça aña ol benden eyler ictināb
Hīç bir vechile olmaz eşiĝüñde fetḥ-i bāb
Derd ü miḥnet bī-kıyās u dāĝ-ı ḥasret bī-ḥisāb
Yār bī-pervā dirīĝā ĝuşşadan ḥālüm ḥarāb
Sevmesün ‘ ālemde kimse dilber-i ‘ ālī-cenāb (520/1)

44a-b’de “*Taḥmīs-i Ŝāhî*” başlıĝı altında gerçekte Ŝāhî’nin gazeline Pertevî’nin yaptıĝı 5 bentlik bir tahmis vardır.¹⁰⁵ Gazelde şair dünyadan ve fāni güzelliklerden vazgeçtiĝini, artık ahiret yolunu gözlediĝini ifade etmektedir.

¹⁰⁴ Abdulkadir Karahan, *Kanunî Sultan Süleyman Devri Şairlerinden Figānî ve Dîvânçesi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1966, s. 40.

¹⁰⁵ Filiz Kılıç, *Şehzâde Bayezid Şāhî Dîvânı, Kültür Bakanlığı Yay.*, Ankara 2000, s. 222-223.

Her kaçan cūşa gelüp taşu bu devlet Aras'ı
Pāye-yi rif' ata ilter götürüp hār u hāsı
Çünkü ednā imiş a' lāda olan mertebesi
N'ideyin zāyi' idüp tūl-ı emelle nefesi
Kalmadı zerre kadar dilde bu dünyā hevesi(521/1)

Mecmua'da 517-518. gazeller zāyî olan yapraklar sebebiyle eksiktir ve üçer beyitten oluşmaktadır. 44a'da Rahmî'ye ait son iki bendi bulunan bir tahmis vardır.¹⁰⁶ Rahmî tahmisini hocası Sâlih Çelebi'nin "şimden girü" redifli gazeline yapmıştır. Tahmiste hayatta her şeyin çabucak geçtiği ve ömrün sonuna geldiği anlatılmaktadır.

Hubb-ı dünyā dīdede olur sebel ey müdde'î
Mazhar-ı meclā-yı Hāk kıl kalbi gel ey müdde'î
Ben cihān sevdālarından çekdüm el ey müdde'î
Çeşm-i [cāna] irişür andan hālel ey müdde'î
Ser-te-ser gavgā-yı dehri al saña şimden girü (522/4)

44a'nın derkenarında ise Râhî'nin Nihâlî'ye yaptığı 5 bentlik bir tahmis vardır. Tahmiste beşerî aşk işlenmektedir.

Künc-i fūrkatde ben yaturken zār
Togdı üstüme gün gibi ol yār
Didi n'olduñ yatarsın ey bīmār
Hālūñ oldıysa guşşadan düşvār
Mey-i nābuñ ayağına düş var (523/1)

44a-b'nin derkenarında Su'âlî'nin 5 bentlik mütekerrir müseddesi yer almaktadır. Şiirde âşık sevgiliden ayrı olduğunu, ondan ayrı olmakla sürekli ağlayıp inlediğini, artık tahammülünün olmadığını belirterek klasik bir âşık-sevgili tablosu çizmektedir.

Dilberā fūrkat beni kıldı özümde bi-hāber
Şöyle hāk oldum şabā virmez gubārumdan eşer
Gün yüzünden ayru düşdüm kalmadı cismümde fer

¹⁰⁶ Mustafa Erdoğan, *Bursalı Rahmî Dîvânı*, s. 279-280.

Tîr-i asret cānuma geçdi neler itdi neler
Dûst ağlar alüme bağup benüm düşmen güler
Dirliğüm dirlük degüldür bir ara gündür geçer (524/1)

44b’de bir tahmis yer almaktadır. Tahmis Fazlı’nın “-den fāriğuz” redifli gazeline yapılmıştır. *Fazlı Dîvânı*’nda “ze” harfli gazeller yoktur. Ayrıca tahmisin son bendinde Fazlı’nın dışında bir mahlas bulunmadığı için bu tahmisin Fazlı’nın kendi gazeline yaptığı bir tahmis olması muhtemeldir; fakat *Fazlı Dîvânı*’ndaki musammatlar arasında da böyle bir musammat yer almamaktadır. Tahmis tasavvuf muhtevalıdır.

Mülk-i istiğnaya řāhuz biş ü kemden fāriğuz
Kevkebe lāzım degül şabl u ‘alemden fāriğuz
aşr-ı cismānideki nār u ni‘ amdan fāriğuz
Cür‘ a-nüş-ı bezm-i ‘ işkuz cām-ı Cem’den fāriğuz
Mest-i bî-hüş olmuşuz řādî vü ğamdan fāriğuz(525/1)

44b-45a’da Fevrî’nin iki tahmisi bulunmaktadır. Bunlardan ilki Kâtibi’nin “beni” redifli gazeline, ikincisi ise yine Kâtibi’nin “degül” redifli gazeline yapılmıştır. Bu tahmisler Tarlan’ın eserinde yer almamaktadır.¹⁰⁷ Beşer bentlik bu tahmislerde beşerî aşk işlenmiştir.

Mübtelā-yı ğam idüp gerdiş-i eyyām beni
Eylemişdi düşürüp ayağa bed-nām beni
şimdi meyĥāneye irgürdi ser-encām beni
Yine řād itdi bugün bāde-yi gül-fām beni
Ĝamdan ey sākî ĥalāř eyledi bir cām beni(526/1)

şarf it yolına varuñı sîm ü zeri degül
Cān u cihānuñ eyle revāne seri degül
Güş it ne didi ol ki sözi serseri degül
Mihri göñülden ol řanemuñ çün berî degül
Ĝarc eyle nağd-i eřküñi alnuñ teri degül(527/1)

¹⁰⁷ Ali Nihat Tarlan, *XVI. ve XVII. Asır Dîvân şiiri Rahmî ve Fevrî*, İstanbul Üni. Yay., İstanbul 1948

45a'nın derkenarında Sâdık'a ait 5 beyitlik bir gazel bulunmaktadır. Gazelde sevgilinin güzellik unsurlarına vurgu yapılmıştır.

Efendi gerçi kim çok şâ'ir-i nâzûk gâzel söyler
Benüm gibi miyânuñ vaşfını yoğ bî-bedel söyler(528/1)

45a'nın derkenarındaki diğer şiir Âlî'nin bir muhammesidir. Başlıkta “*Tahmîs-i ‘Âlî*” yazan şiir gerçekte bir muhammestir. Beş bentlik tahmis *Âli Dîvânî*'nda bulunmamaktadır. Bu şiirde şair felekten ve sevgilinin kendine yaptığı cevri ü cefadan şikâyet etmektedir.

Nedür bu bî-vefâ dilberlerüñ cevri-i firāvânı
Nedür bu ‘âşık-ı bî-dillerüñ feryâd u efğânı
Nedendür ey felek derd ehlinüñ olmaya devrânı
Niçün devründe pâ-mâl eyledüñ erbâb-ı ‘irfânı
Cefânuñ yoğ mı oranı belânuñ yoğ mı pâyânı (529/1)

45a'da ilk olarak 5 gazel bulunmaktadır. Bunlardan ilk ikisi Azîzî'ye aittir. Diğer gazeller ise sırasıyla Misâlî (532), Merâmî(533) ve Ünsî(534)'nindir. Beşer beyitlik bu gazelerde beşerî aşk, sevgilinin güzelliği, sevgiliden ayrı âşığın hâli konu olarak işlenmiştir.

Leţâfet âbına konmuş gül-i ra' nâ mıdur ol ruğ
Yağud tâze açılmış lâle-yi hamrâ mıdur ol ruğ(530/1)

Zahm-ı hecr-i yârdan kırtulmağa yoğ çâremüz
Âh kim kaldı oñulmadı yürekde yaramuz(531/1)

Şâd idüp hâtır-ı ağyârı beni yâd itme
Ağladup düstuñı düşmeniñi şâd itme (532/1)

Tîrûñüñ ey kaşı yâ câ-yı kararı dildür
Sîne meydânı kapuñdan oğ atum menzildür(533/1)

Ter düşer ruhlarına dersem eger gül-günî
Reng alur nükte ile her ne disem ol hūnî(534/1)

45b'de ilk olarak Şemsi Paşa'ya ait 5 bentlik mütekerrir bir müseddes yer almaktadır. Şair bu şiirde kendi şairliğini ve şiirlerini övmektedir.

Çaçan gül gibi açılsa benüm hūrşîd-i raḥşānum
Cemāli nūrına müstağraḫ olur beyt-i aḥzānum
Cihānda şāh-ı 'ışḫam yoḫdurur 'ālemde iḫrārūm
Livā-yı āhı ḫaldurdum ḫurıldı çetr ü eyvānum
Ġazeller leşkerüm şaf şaf ḫaşāyid oldı erkānum
Sūḫan mülkine şāh oldum ḫuruldı tāze dīvānum(535/1)

45b'deki bir diğerk şiir ise Su'ālî'ye ait mütekerrir bir müseddestir. Şiirde beşerî aşk işlenmiştir. Şair sevgiliden ayrı olduğunu, ağlayıp inlediğini anlatırken sevgilinin güzellik unsurlarını da yer yer dile getirmektedir.

Niçe bir sīnede derd-i ḡam-ı 'ışḫuñ nihān olsun
Niçe bir fāş olup esrār-ı pinhānum 'ıyān olsun
Niçe bir fūrḫatūñle gözlerümden ḫan revān olsun
Niçe bir vādi-yi ḡamda işüm āh u fiḡān olsun
Niçe bir 'āleme aḫvāl-i 'ışḫum dāstān olsun
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun(536/1)

45b'nin derkenarında 5 gazel bulunmaktadır. Bunlardan ilk ikisi Fuzûlî'ye aittir.¹⁰⁸ Bunlardan ilkinde beşerî aşk hakim iken diğerkinde tasavvufî aşk ağır basmaktadır.

Bāḡa gel bülbüle 'arz-ı gül-i ruḥsār eyle
Güllerüñ nābını bülbül gözine ḫār eyle(537/1)

Teşne-yi cām-ı vişālūñ āb-ı ḫayvān istemez
Māyil-i mūr-ı ḫaṭuñ mülk-i Süleymān istemez(538/1)

¹⁰⁸ Kenan Akyüz vd., *Fuzûlî Dîvânı*, s. 373, 239.

Aynı yapraktaki diğer üç gazel sırasıyla Hudâyî, Şem'î¹⁰⁹ ve Bahârî'ye aittir. Beşer beyitlik bu gazellerde beşerî aşk işlenmektedir.

Ele hançer alup ol mâh-pâre
Gelür meydâne halkı yara yara (539/1)

Zâhid ki mu' tekif geçinür büriyâyıla
Gör eblehi ki cennet umar bu riyâyıla (540/1)

Hîç bilmem gözümüñ yaşı ne vaqtin yeñile
Kalmadı yüzüm el içre sile sile yeñ ile (541/1)

46a'da ilk olarak Taşlıcalı Yahyâ'ya ait bir müseddes bulunmaktadır. Bu müseddes *Yahyâ Dîvânı* nda da yer almaktadır.¹¹⁰ Beş bentlik şiir tasavvufî izler taşımaktadır.

Niçe bir mâcerâmuz düstâne dâstân olsun
Niçe bir nâr-ı 'ışkum dūd-ı âhumdan 'ıyân olsun
Mekânım 'ayn-ı 'âlemde 'ıyân-ender-'ıyân olsun
Kilâb-ı kûyuña cism-i za'îfüm armağân olsun
Ne kûyuñ âh ile tolsun ne kapuñda figân olsun
Beni öldür vücūdumdan ne nâm u ne nişân olsun (542/1)

Aynı yapraktaki diğer şiir Âlî'ye ait beş beyitlik bir gazeldir.¹¹¹ Gazelde sevgili karşısında çaresiz kalan âşîğın durumu anlatılmaktadır.

Söylesem söyleme dir yâr baña n'eyleyeyin
Aña 'arz itmeyeyin hâlümi yâ n'eyleyeyin(543/1)

46a'nın derkenarında Zâtî'ye ait iki gazel yer almaktadır.¹¹² Beşer beyitlik her iki gazelde de beşerî aşk işlenmektedir.

Yüzüme bir tãbança urdı ol mâh
Nişânını görenler didi Allâh(544/1)

¹⁰⁹ Murat Ali Karavelioğlu, *Prizrenli Şem'î Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, E Kitap, s. 119.

¹¹⁰ Mehmet Çavuşoğlu, *Yahyâ Dîvânı*, s. 186-187.

¹¹¹ İ. Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Âlî Divan II*, S. 233-234.

¹¹² Mehmet Çavuşoğlu, M.Ali Tanyeri, *Zâtî Dîvânı*, C. 3, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1987.s. 156-157, C.1, s. 412.

Sākīyā göñlümüzün yine perişānluđı var
Çanumuz ğam çurudupdur getür ol çanluğı var(545/1)

46a'nın derkenarında Zâtî'nin yukarıdaki iki gazelinde sonra sırasıyla Hayâlî¹¹³ ve Behiştî'ye¹¹⁴ ait birer gazel bulunmaktadır. Aynı redif ve vezindeki bu gazeller tasavvufîdir.

Bu çat çat çan ile dolmuş dili cānāna çapşurdum
Vefā tūmārını bir ğonca-yı-yı ħandāna çapşurdum (546/1)

Dil-i meyyālūmi ben 'arız-ı cānāna çapşurdum
Belā vādīsiniñ açar şuyın 'ummāna çapşurdum (547/1)

Bu yaprakta son olarak Figânî'ye ait bir müfred bulunmaktadır:¹¹⁵
Kimüñ kim bir büt-i sīmīn-teni yok
Eger şāh-ı cihān ise gedādur(548)

46b'de ilk olarak Azîzî'ye ait bir gazel bulunmaktadır. Beş beyitlik beşerî aşkın işlendiği gazelde âşık sevgiliden beklentilerini dile getirmiştir.

Reh-i 'ışkuñda cān benden ħadeng-i cān-sitān senden
Ten-i ħākī-nişān benden kemān-ı ebruvān senden(549/1)

46b'deki diğer şiir Zâtî'nin “-ānuñ mı var”¹¹⁶ kafiye ve redifli gazeline Hayâlî'nin yaptığı bir tahmistir.¹¹⁷ Tahmiste ağlayıp inleyen, sevgilinin vefasına nail olamayan âşğın durumu ve âşğın sevgiliden şikāyeti görölmektedir.

Cānuña āteş urur mihr-i dirahşānuñ mı var
Sīnede dāğ-ı ğamından nār-ı sūzānuñ mı var
Şubħ-veş şeb-nem dökersin çeşm-i giryānuñ mı var

¹¹³ Ali Nihat Tarlan, *Hayâlî Bey Dîvânı*, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul 1945. s. 290. s. 290.

¹¹⁴ Yaşar Aydemir, *Behiştî Dîvânı*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara 2000. s. 422.

¹¹⁵ Bu beyit *Figânî Dîvânçesi*'ndeki 26. gazelin 3. beytidir.

¹¹⁶ Mehmet Çavuşoğlu, M.Ali Tanyeri, *Zâtî Dîvânı*, C.1, s. 406.

¹¹⁷ Ali Nihat Tarlan, *Hayâlî Bey Dîvânı*, s. 91.

N'olduñ inlersin felek hercāyī cānānuñ mı var
Her maqāmı seyr ider bir māh-ı tābānuñ mı var (550/1)

Aynı sayfada Fevrî'ye ait 7 bentlik mütekerrir bir müseddes yer almaktadır. Bu şiir Tarlan'ın Fevrî'nin şiirlerini konu ettiği eserinde bulunmamaktadır.¹¹⁸ Şiirde sevgiliden ayrı âşığın ne hâlde olduğu, ondan bir türlü ilgi alaka görmediği ve sevgiliye yakarışları ifade edilmiştir.

Gitdüm gam-ı nigār ile kūy-ı melāmete
Oldum esir cevri ü cefā vü nedāmete
Düşdüm firāq-ı hasret-i derd ü saqāmete
‘Ömr āhır oldı çıkmadum ayruq selāmete
Vā-hasretā ki irmedüm ol serv-i kāmete
Vā-fürkatā ki qaldı bu hasret kıyāmete (551/1)

46b'de bu müseddesten sonra mahlas beyti bulunmayan eksik bir gazel bulunmaktadır.

Şām-ı zülfünde gönül eyledi çün derd ile āh
Felegüñ şem‘i söyüdü vü cihān oldı siyāh (552/1)

47a'da mahlas bendi bulunmayan, müellifi bilinmeyen bir müseddes yer almaktadır. Müseddeste Hz. Ali, Hz. Hasan ve Hüseyin ile on iki imamın övgüsü yapılmaktadır.

*Küntü kenzün*¹¹⁹ maḥremi rāh-ı şerī‘ at rehberi
Aşfiyānuñ bihteri erbāb-ı ‘ışkuñ mihteri
Kāşif-i ‘ilm-i ledünni *hel etānuñ*¹²⁰ maḥzarı
Pādşāh-ı dehr olanlar Qanberī‘nün qanberi
Vāqıf-ı sırr-ı ḥaḳīqat evliyā ser-defteri
Ol ‘Aliyy-i-Murtażā’dur Muştafā’nuñ manzarı (553/1)

¹¹⁸ Ali Nihat Tarlan, *XVI. ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî*, İstanbul Üniv. Yay., İstanbul 1948.

¹¹⁹ “*Küntü kenzen*”, “*Ben (gizli) bir hazineydim. Bilinmek istedim. O sebeple halkı yarattım.*” manasındaki hadis-i kudsiden eksik iktibastır.

¹²⁰ *Hakikatte (kesin, şüphesiz) geldi.* İnsan Sûresi 76/1.

47a'daki diğer şiir de yine mahlası bulunmayan “kodu” redifli 8 beyitlik bir gazeldir. *Hasan Çelebi Tezkiresi*'nde gazelin Kadı Şem'î Efendi'ye ait olduğu yazılıdır.¹²¹ Gazelin ilk beyti ikinci mısrası farklı olarak adı geçen tezkirede yer almaktadır. Bu gazelin her beyti “Bu leṭāfet ki Ḥudā ...” şeklinde bir çeşit ön redifle başlamaktadır. Gazelde sevgilinin güzellik unsurları anlatılmaktadır.

Bu leṭāfet ki Ḥudā kākül-i dilberde ḳodı
Bunu ne misk-i Ḥoten'de vü ne 'anberde ḳodı

Bu leṭāfet ki Ḥudā çihre-yi dilberde ḳodı
Ne ḳamerde bunu ne mihr-i münevverde ḳodı (554/1-2)

47a'nın derkenarında Gazâyî'ye ait bir gazel bulunmaktadır. Çağataycanın dil özelliklerini taşıyan beş beyitlik beşerî aşkın işlendiği bu gazel *Gazâyî Dîvânı* 'nda bulunmamaktadır.¹²²

Şeb-i hicrân u 'āşık āhı birle
Özi bilgey ğamın Allāh'ı birle (555/1)

Aynı yapraktaki diğer gazel ise Zâtî'ye aittir.¹²³ Yedi beyitlik gazelde aşkın müşkil bir iş oluşu, sevgiliden ayrı âşığın durmadan âh edişi ve sevgilinin âşığa karşı davranışları ifade edilmiştir.

Ey kitāb-ı ḥüsne ḳaşı besmele
Ḥaḳ budur kim 'ışḳ müşkil mes'ele (556/1)

47a'nın derkenarında bu gazelden sonra 2 rubaî yer almaktadır. Bunlardan ilkinde “*Simon'ũ Didügi Rubā'idür*” başlığı yer almaktadır. Bu şiirden sonraki rubaî ise “*Naẓîre-yi Umacı-zāde*”¹²⁴ başlığını taşımaktadır. İki rubaî de aynı vezindedir.

Ġāret-zede-yi çarḫ-ı sitemkār olduḳ
Ḥalḳuñ gözine anuñ içün ḥ'ār olduḳ

¹²¹ Aysun Sungurhan Eyduran (2009a), *Kınalızade Hasan Çelebi Tezkiretü's-su'arâ*, Metin a, s. 433.

¹²² İsmail Hikmet Ertaylan, *Gâzi Geray Han Hayatı ve Eserleri*, Ahmed Said Basımevi, İstanbul 1958.

¹²³ Mehmet Çavuşoğlu, M.Ali Tanyeri, *Zâtî Dîvânı*, C.3, s. 241-242.

¹²⁴ Başlıktaki isim okunamamıştır.

Ger gitdi ise esb-i şütür-bārı ile
Bārī'ye şükürler ki sebük-bār olduḡ (557/1)

Yek-çend Kızılbaş'a giriftār olduḡ
Yek-çend diġer mürted ü murdār olduḡ

Eknūn ki esīr-i Āl-i 'Oṡmān olduḡ
Şāyeste-yi cısır ü resendār olduḡ (558/1)

47a'da son olarak Ömer Efendi'ye ait Farsça bir rubaî ve müellifi bilinmeyen bir ferd bulunmaktadır.

İy düşmen-i dīn zi-dīn çün bār şevī
Der-ḡabs-i ebed zi-'ömri zār şevī¹²⁵ (559)

Ġaraż öldürmek ise cevr ü cefāsıyla beni
Şimdi öldür ki gözüm görmeye 'Arab'la seni (560)

Mecmua'nın 47b-73a'da *Nev'î Dîvânı* yer almaktadır. Bu kısımda Nev'î'ye ait 16 kaside, 346 gazel, 2 terci-bend, 1 terki-bend, 1 müsemmen, 2 tesdis, 2 tahmis, 1 murabba, 17 kıt'a, 1 mesnevi, 3 matla olmak üzere toplam 392 şiir bulunmaktadır. *Nev'î Dîvân'ı* hazırlanırken *Mecmua*'mız da yayına esas alınan nüshalar arasındadır.¹²⁶

Nev'î Dîvânı'na ilk olarak bir dîbâce ile başlanmıştır. 47b'de bulunan bu dîbâce ile yayınlanan ilmî neşirdeki dîbâcenin son kısımları birbirinden farklıdır. Bu kısımlar divanla karşılaştırılarak farklılıklar aparatta gösterilmiştir.

Dîbâceden sonra kasideler gelmektedir. Biri Farsça olan 16 kasideden 13 tanesi dîbâceden sonra sıralanmışken kasidelerden 3 tanesi divanın en sonunda matlalardan sonra yer almaktadır. Biz de metin kısmında kasideleri *Mecmua*'daki sıralanışıyla vermeyi uygun bulduk.

Mecmua'da Nev'î'ye ait ilk kasideye *Mecmua*'da "Kaşîde" başlığı verilmişken divanda "Berāy-ı Karamānī Aḡmed Efendi Birāder-i Üstād-ı Nev'î

¹²⁵ *Ey din düşmanı! Dine yük olduġun zaman ömür boyunca süreceksin sınırsız bir hapisle inlensin.*

¹²⁶ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *Nev'î Dîvânı*, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul 1977.

Efendi” başlığı verilmiştir.¹²⁷ *Divan*’da 31 beyit olan “*sünbül*” redifli bu kaside *Mecmua*’da 27 beyittir. Kaside başlığından da anlaşılacağı üzere Nev’î’nin kardeşi için yazdığı bir methiyedir.

Çılmasa ziver eger mâşıta-yı ihsanı
Bulmaz idi bu kadar çihre-yi zibâ sünbül

Ya’ nî Ahmed Çelebi şems-i felek-rif at kim
Çemen-i’ izzetine ‘ıkd-ı şüreyyâ sünbül (561/10-11)

Nev’î’nin ikinci kasidesi 48a-b ve 49a’da yer almaktadır. Kırk beş beyitli bu kaside *Divan*’da “*Berây-ı Tehmiyet-i Cülûs-ı Sulţân Murâd*” başlığını taşımaktadır.¹²⁸ Sultan III. Murad’ın tahta geçişi için yazılan bir methiyedir:

Meger ki nevbet-i devr-i Murâd Hân oldı
Baş egdi kullığına ser-keşân-ı câh u celâl

Medâr-ı maşad-ı âfâk u zübde-yi ‘âlem
Güzin-i zümre-yi âdem güzide-yi insân (562/12-13)

49a’da yer alan ve “*Re’isü’l-Küttâb İken Ferîdün Beg’e Virilmişdür*” başlığını taşıyan üçüncü kaside *Divan*’da “*‘İdiyye Berây-ı Ferûdün Beg*” başlığındadır.¹²⁹ Tenkitli divanda 22 beyit olan kasidenin *Mecmua*’da bir beyti eksiktir. Şiirde Ferîdün Beg’in övgüsü yapılmaktadır:

Ferîdün-nâm u Dârâ-sîret ü Āşaf-başîret kim
İdüpdür fażl u ‘irfânı tecävüz hadd-i imkânı

Kümeyt-i hâmesinden haţt-ı Yâķûta ğubâr irdi
‘Alemdür ‘arşa-yı ehl-i kalemde tab‘ -ı raşşanı (563/9-10)

49a-b ve 50a’da yer alan kaside ise bir sûriyyedir.¹³⁰ *Mecmua*’da “*Kaşîde-yi Sûriyye-yi Şeh-zâde*” başlığını taşıyan 47 beyitlik kaside tenkitli divanda 49

¹²⁷ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 95-97.

¹²⁸ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 91-93.

¹²⁹ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 144-145.

¹³⁰ Sûriyyeler için bk. Mehmet Arslan, *Türk Edebiyatında Manzum Surnameler “Osmanlı Saray Dügünleri ve Şenlikleri”* Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 1999.

beyittir.¹³¹ *Divan*’da “*Kaşide-yi Dürer-bâr Der-Evşâf-ı Sür-ı Şehryâr Sulţân Murâd Berây-ı Şehzâde Sulţân Mehemmed*” başlığıyla verilen kaside III. Murad’ın şehzâdesi III. Mehmed için yapılan sünnet düğününü konu edinmektedir. Kasidede düğündeki nahıllardan, davetlilere verilen ziyafetten ve konuklardan söz edilmektedir.

Ol gün ki sür-ı sünnet-i sulţân için seher
Gülgün-ı çarha Husrev-i hürşid olup süvâr

Sulţân-ı dîn ü devlet ü ‘ izzet Murâd Hân
Dânâ-yı re`y-i hikmet ü Dârâ-yı dâdgâr

Sür-ı ‘ azîm-i sünnetine hizmet itmege
Cem’ oldı serverân-ı selâtin-i her diyâr (564 /17, 24,30)

50a-b’de yer alan bir diğ er kaside *Mecmua*’da “*Kaşide-yi Sûriyye Berây-ı Şeh-zâde Sulţân Mehemmed Hân Tâle Beğâhu*” başlığını taşımasına karşı muhteva olarak sûriyye değildir. Tenkitli divanda “*Medh-i Serdâr-ı Zafer-Kirdâr Vezîr Sinân Paşa*” başlığı verilen kasidede muhteva olarak Sinan Paşa’nın övgüsü yapılmıştır.¹³² *Mecmuada* 44 beyit olan kaside tenkitli divanda 47 beyittir:

Beyâz-ı şubh ile hürşid ufuğdan itdi tülû‘
Kenâr-ı cûda zühûr itdi şanki nîlüfer

Diyâr-ı şarka gider yâ meger Sinân Paşa
Virildi şâh-ı cihândan livâ vü tiğ u kemer (565/14-15)

50b-51a’da yer alan bir diğ er kasideye *Mecmua*’da herhangi bir başlık verilmemişken aynı kaside tenkitli divanda “*Zîkr-i Şükrân-ı Şihhat-ı Vezîr-i A`zâm ‘Alî Paşa*” başlığını taşımaktadır.¹³³ Kaside muhteva olarak bir “sıhhat-nâme”dir.¹³⁴

¹³¹ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 42-46.

¹³² Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 53-56.

¹³³ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 120-123.

¹³⁴ Ayrıntılı bilgi için bakınız Halûk Gökâl p, “Dîvân Şiirinde Sıhhat-nâmeler”, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, İstanbul 2006, s. 101-130.

Otuz sekiz beyitlik bu kasidede Sadrazam Ali Paşa'nın hasta olması ve iyileşme süreci ile şairin ve halkın bu durum karşısındaki hâlleri dile getirilmektedir.

‘ Āli-himem semiyy-i ‘ Alī şāhib-i kerem
Yūsuf-cemāl u Hızr-ka-dem Müşteri-mekān

Minnet Hudāya kim aqıdup gözümüz yaşın
Kılduğ nihāl-i devletümüz sebz ü nev-cüvān

Sen cān idüñ bu ‘ āleme ‘ ālem saña beden
Tende ne deñlü fer ola bīmār olınca cān (566/10,15-16)

51a-b’de bulunan diğer kaside *Mecmua*’da “*Ĥazret-i Vālā-Rütbet Meĥammed Çelebi Efendiyle Mā-beyninde Vāqı‘ Ba‘z-ı Tenekküratı Def‘ İçün Nazm Olunmuşdur*” başlığını taşımasına rağmen tenkitli divanda “*Berāy-ı Karamānī Meĥammed Efendi Üstād-ı Merĥūm Nev‘ī Efendi Der-Vaşf-ı Hilāl-i ‘İd-i Sa‘īd*” başlığı altında verilmiştir.¹³⁵ Otuz yedi beyitlik kasidede Karamanlı Mehmed Bey’in övgüsüyle beraber bayram hilalinin vasıfları anlatılmaktadır:

Meh-i ruĥuñdaki nūr-ı fazīletüñ görelî
Çerāğ-ı bezmüne pervāne zümre-yi fużalā

Meĥammed oldı senüñ nāmuñ ey felek-rif at
Hilāl eger saña farkın ka-dem iderse revā

Hilāl-veş yañılup ka-dı lām ola şol kim
Koyup izüñ tozın iksir-i zer ola cüyā (567/12-14)

52a’daki 25 beyitlik “*Bir Maĥdümüñ Sūrına Mute‘allık Evşāfi Müştemil Kaşidedür*” başlığını taşıyan kaside bir sûriyedir. Tenkitli divanda “*Der-Vaşf-ı Sūr-ı Sünnet-i Maĥdüm-ı Meĥammed Çelebi Merĥūm*” başlığıyla verilmiştir.¹³⁶ Bu sûriyye dönemin önde gelen isimlerinden Şeyh Mehmed Çelebi’nin oğlu için yapılan

¹³⁵ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 9-11.

¹³⁶ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 14-16.

sünnet düğününü anlatmaktadır. Bu kaside şehzadeler dışındaki biri için de sûriyye yazılabileceğini göstermesi bakımından önemlidir.

Kimdür dir iseñ baña bu cem‘ iyyete bā‘ iş
Kim oldı anuñ şem‘ ine bu cem‘ -i temāşā

Maḥdūm-ı zamān Şeyḥ Meḥemmed Çelebi kim
Oldı ḥulel-i sünnet-i dīn ile muḥallā (568/15-16)

52a-b ve 53a’daki 45 beyitlik kaside “*Meḥemmed Çelebi Efendinüñ Sefer-i Hümayūndan ‘Avdetlerinde Tehniye-Maḫşūd ve Maraz-ı Hummāya Mübtelā Olup Ba‘de İfākatlarına Müte‘allık Kaşidedür*” başlığını taşımaktadır. Tenkitli divanda da aynı beyit sayısındaki kasideye “*Berāy-ı Karamānī-zāde Meḥemmed Çelebi Üstād-ı Nev‘ī Efendi Der Kudūm-ı ū Bā-Edirne*” başlığı verilmiştir.¹³⁷ Bu kaside tür olarak bir sıhhat-nâmedir. Mehemmed Çelebi’nin hummaya yakalanışı ve sonrasında bu hastalıktan kurtulup iyileşmesi üzerine yazılmıştır.

İrdüñ ol istedüğüñ gevher-i nā-yāba bugün
Yeter eyle şadef-i didelerüñ lü’lü’-bār

Ya‘ nī kim kıлмаğa ihyā dil ü cān mürdelerin
Şıḫḫat ile gelür ol Hızr u Mesihā-kirdār

Sākin-i sāḫa-yı iclāl Meḥemmed Çelebi
Vāriş-i şer‘ -i Nebī ‘ ālim-i ‘ ālī-miḫdār (569/11-13)

Mecmua’da 53a-b’de başlıksız olarak verilen kaside tenkitli divanda “*Berāy-ı Celāl Beg Muşāhib-i Sulṭān Selīm Ḥan*” başlığını taşımaktadır.¹³⁸ Elli dört beyitlik kaside II. Selim’in musahibi Celal Bey’in övgüsünün yapıldığı bir methiyedir.

Cenāb-ı maḫrem-i şāh-ı zamāne mīr-i Celāl
Güzīn-i zümre-yi mevcūd u zübde-yi maḫdūr

¹³⁷ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 76-79.

¹³⁸ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 71-75.

Sarāy-ı fiṭnatına şāh-ı ‘aql-ı küll mi‘ mār
Binā-yı rif‘atine hindū-yı Zuḡal müzdür (570/34-35)

Nev’î’nin 53b-54a’daki bir diğerkasidesi *Mecmua*’da “*Mu‘allim-zāde Efendi’nüñ Hilye-yi Evşāfları ile Muḡallā Kışīde-yi Ğarrādur*” başlığını taşıırken aynı kaside tenkitli divanda “*Bahāriyye Berāy-ı Mu‘allim-zāde Tuğrāyī Maḡmūd Beg*” başlığıyla verilmiştir.¹³⁹ Otuz iki beyitlik bu kaside Maḡmūd Bey’in övgüsünün yapıldığı bir methiyedir. Nesip bölümü dikkate alınırsa bir bahariyyedir.

Yüzüm urdum ḡadem-i ḡazret-i şāḡib kereme
Kim odur server-i ser-defter-i ehl-i güftār

Nūr-ı ‘ayn-ı ‘ulemā ya‘nī Mu‘allim-zāde
Olamaz tıfl-ı sebaḡ-ḡān aña eslāf-ı kibār

Yemm-i zehḡār-ı kerem ebr-i güher-bār-ı himem
Menba‘-ı cūd u şiyem ‘ālim-i ‘ālī-miḡdār (571/15-17)

54a-b’deki 12 beyitlik kaside *Mecmua*’da “*Siyāvuş Paşa ḡazretlerine Dinilen Kışīdedür*” başlığıyla verilmişken tenkitli divanda “*Der Vezāret-i Siyāvuş Paşa Himmet-i Nazm Yāft*” başlığı vardır.¹⁴⁰ Kaside Siyavuş Paşa’nın övgüsünün yapıldığı bir methiyedir.

Meşelde çün vüzerā şekl-i çār-ı ‘unşurdur
Laṡīfi alçaḡa düşmek degüldi erzānī

Saña ‘arūs-ı vezāret virildi mühr ile
Revā budur aça dāmād-ı himmetüñ anı

Sen ol vezīr-i cüvān-baḡt u pīr-i himmetsin
ḡalīfe itdi seni şāh-ı mülk-i ‘Oşmānī (572/3-5)

¹³⁹ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 60-62.

¹⁴⁰ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 146-147.

54b-55a'da yer alan kaside Farsçadır. *Mecmua*'da “*Kaşîde-yi Fârisî*” başlığını taşıyan kaside 26 beyittir. Tenkitli divanda 27 beyit olan kaside “*Der-Vaşf-ı Şitâ Berây-ı Mu'allim-zâde Maḥmūd Beg Tuḡrâyî*” başlığı altında verilmiştir.¹⁴¹ Maḥmūd Bey'in övgüsünün yapıldığı bu kaside nesip bölümüne göre bir şitâiyedir.

Tā ki büved bâḡbān ḥāzıḳ-ı sâhib-nazar
*Nergis ü gül key keşed daḡdaḡa-yı ḥār-ken*¹⁴²

Ḥulḳ-ı tü bā-erba'în ḫāb'-ı temūzî dihed
*Ez-kerem-i germ-i tü-ger şevi âteş-fîgen*¹⁴³

Müddet-i ḥamsîn güzeşt bādı bahārî demîd
*Men çi keşem erba'în behr-i selāşîn şüden*¹⁴⁴ (573/21-23)

55a-b'de altışar beyitlik 5 bentten oluşan bir terci-bend yer almaktadır.¹⁴⁵ *Mecmua*'da “*Velehū Eyzan*” başlığını taşıyan bu şiirde muhteva olarak zamanenin, dünyanın düzensizliği, çarpıklığı anlatılmakta ve insanın bu kararı olmayan dünyada neler yapması gerektiği nasihatler şeklinde anlatılmaktadır.

Niçe bir şöḡbet ile ḥātırı meşḡül idelüm
Deng ü ḥāmūş olalum biz de ferāḡat idelüm

Çeng-veş nāle ḳılup nāy-şıfat inleyelüm
O geçen demlere āheng-i nedāmet idelüm(574/5. bentten)

Mecmua'da yanlış birleştirilen yapraklar sebebiyle başlancıcı 55b'de devamı ise 64a'da yer alan bir terki-bend yer almaktadır. “*Terci'*” başlığını taşıyan bu şiir

¹⁴¹ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 128-130.

¹⁴² *Görüş ehli, usta bahçıvan olduğu müddetçe nergis ve gül diken toplayıcının kahrını neden çeksin.*

¹⁴³ *Senin güzel yaradılışın, iyiliğinin sıcaklığıyla ısıttığın takdirde kara kışta temmuz sıcaklığı verir.*

¹⁴⁴ *Hamsîn soḡukları geçti, bahar rüzgarı belirdi. Ben “otuz” olmak için “kırk”ı (kara kışı) neden çekeyim?*

¹⁴⁵ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 203-205.

terci-bend değil bir terkiib-benddir.¹⁴⁶ On bir beyitli 5 bentten oluşan şiirde Yazıcıoğlu Mehmed Efendi methedilmiştir.

Ey kapusı melâz-ı mehcūrān
Lā-mekān ehline eşiği mekān

Seng-i hārāsı bāliš-i ebrār
Hās ü hāşāki pister-i a‘ yān (575/1. bent)

64a-b’de yer alan terci-bend altışar beyitli 5 bentten oluşmaktadır.¹⁴⁷ Bu şiir Şair Bâkî’nin ölümü üzerine Nev’î’nin yazdığı bir mersiyedir.

Kendüye çün açıldı dār-ı bekā
Der-i fānīyi ol da berkitdi

Yire çal cām-ı şevki ey sākī
Gitti bezm-i zamānedan Bākī (576/3. bentten)

Yanlış birleştirilen yapraklar sebebiyle başlangıcı 64b’de devamı 58a’da bulunan mütekerrir bir murabba yer almaktadır.¹⁴⁸ Altı bentlik bu şiirde beşerî aşk işlenmekte Klasik edebiyattaki âşık-sevgili ilişkisi çeşitli yönleriyle verilmektedir.

Hāsret-i rüyūñ ile eylemeyüp māha nazār
Dīde-yi ter giceyi gündüze kıtmış ağlar
Uyumam hecrūñ ile her gice tā vađt-i seđer
A begüm n’olur idi bir gicecük gelseñ eğer (577/1)

58a’da Nev’î’nin “idem” redifli kendi gazeline yaptığı bir tahmis bulunmaktadır.¹⁴⁹ Altı bentlik tahmiste âşığın ve sevgilinin hâlleri anlatılmıştır.

Ne mümkün oldu ğam-ı fūrķatūñle ũlfet idüm
Ne çāre var talebūñden senūñ ferāđat idem
Ne ķādirem ser-i kūyuñ varup ziyāret idem
Ne fūrşat oldu saña hālūmi hikāyet idem

¹⁴⁶ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 194-198.

¹⁴⁷ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *a.g.e.*, s. 191-193.

¹⁴⁸ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 223-224.

¹⁴⁹ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 215-216.

Ne vüs' at oldu ki hicrân gamın rivāyet idem (578/1)

58a-b'de 6 bentlik bir tesdis yer almaktadır.¹⁵⁰ Tesdiste beşerî aşk işlenmiştir.

Bes degül miydi dil ü cāna belā-yı dest-i teng
Gör belāyı oldu ser-ber bir tarafından pāy-i leng
Bir yañadan cāna miḥnet 'ādet-i nāmūs u neng
Bir cihetden cāh için cühhāl ile āşüb u ceng
Derd ü miḥnet bir degül zecr ü belā āḥir degül
Şām-ı nekbet mest-rū şubḥ-ı sa'ādet bī-direng(579/1)

58b'de 5 bentlik Farsça bir tahmis bulunmaktadır.¹⁵¹ Metin kısmında bu tahmisin transkribi ve Türkçesi verilmiştir.

Behr-i mey ger bişevēd hırka vü seccāde girev
Resm-i pīrān-ı tariḫ in būved āzürde meşev
Tü mey-i köhne biḥor çīst gam-ı köhne vü nev
Muṭrib-i 'ıışḫ şenīdem ki hemī güft birev
Bāde ḥor guşşa meḥor pend-i muḫallid meşinev¹⁵²

58b-59a'da "Tesdis" başlığı altında bir müsemmen verilmiştir.¹⁵³ Beş bentlik bu müsemmede şair sevgilinin aşkına düşeceklere nasihatte bulunmakta ve kendisinin de bu aşktan çok eziyet çektiğini sert bir dille ifade etmektedir.

Bu 'ıışḫ-ı mecāzuñ gam-ı hicrānuna la'net
Dünyāda vü 'uḫbādaki ḥüsrānına la'net
Erbāb-ı gamuñ nāliš ü efgānına la'net
Dilberlerinüñ va' de-yi iḥsānına la'net
Yok yirlere itdükleri peymānına la'net
Ol ṭā'ifenüñ gerçek ü yalanına la'net
Başdan bunu icād idenüñ cānına la'net
Ecdādına vü aşlına erkānına la'net(581/1)

¹⁵⁰ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 211-212.

¹⁵¹ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 217-218.

¹⁵² *Hırka ve seccade şarap için rehin olursa, üzülme, yol pirlерinin âdeti budur. Sen eski, şarap iç, eski ve yeni gam nedir? Yürü aşk çalgıcısının sürekli şöyle dediğini dutdum: Şarap iç, gam yeme taklitçinin öğüdünü dinleme.*

¹⁵³ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 206-208.

59a-b'de “*Tesdīs*” başlığı altında mütekerrir bir müseddes yer almaktadır.¹⁵⁴ Beş bentlik bu müseddeste şair felekten ve talihinin bir türlü dönmemesinden şikâyetçidir.

Kesb-i nūr-ı fażl için meh gibi bīdār ol gerek
 Naqşa bā' işdür kemālūñ yoq yire çekme emek
 Safha-yı dilden ben itdüm ārzū resmini ħak
 İstemem devlet medār-ı zillet olma baña tek
 Ey murādum ' aksine devr eyleyen keĵ-rev felek
 Şimdi göñlüm nā-murād olmağ diler n'itseñ gerek (582/1)

Kaside ve musammatlardan sonra *Nev'î Dîvânı*'nin gazeliyyât kısmı gelmektedir. *Mecmua*'da Nev'î'nin 344 gazeli bulunmaktadır. Tenkitli *Nev'î Dîvânı*'nin gazeliyyât kısmında ise 559 gazel bulunmaktadır. *Divan*'daki 215 gazel *Mecmua*'mızda yoktur. 344 gazelden biri (788) Farsçadır. *Mecmua*'daki bu gazellerin harflere göre sıralanışı şöyledir:

ا	10	د	2	ض	1	ك	24
ب	7	ذ	1	ط	1	ل	13
ت	3	ر	74	ظ	1	م	15
ث	3	ز	13	ع	2	ن	41
ج	3	س	1	غ	2	و	2
ح	1	ش	8	ف	2	ه	51
ح	1	ص	1	ق	9	ی	54

Tabloda görüldüğü üzere en çok şiir ی - ه - ن - ر harfleriyle yazılmıştır. Tüm harflerde gazel olması sebebiyle *Nev'î Dîvânı* mürettep bir divandır.

Mecmua'daki gazeller beyit sayıları açısından değerlendirildiğinde büyük kısmının 5 beyitli olduğu görülür. *Mecmua*'da Nev'î adına kayıtlı gazellerin beyit sayıları ve o beyit sayısında kaç gazel olduğu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Beyit Sayısı	2	5	6	7	8	11	Toplam
Gazel Sayısı	2	301	27	13	1	2	346

¹⁵⁴ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 213-214.

Nev'î'nin gazelleri 2 ila 11 beyit arasında değişmektedir. Görüldüğü üzere en çok 5 beyitli gazeller tercih edilmiştir. Nev'î'nin yaşadığı dönemde 5 beyitli gazellerin kullanım oranı yüksektir.¹⁵⁵ Diğer taraftan ikişer beyitli 2 gazel (933-947) “Nâ-tamam gazel” dediğimiz gazellerdendir. Bu iki gazel, gazeller bölümünün dışında mukattaat başlığı altında kıt'a ve matlalarla beraber yazılmıştır. Bu manzumeler şairin daha sonra tamamlamak üzere yazdığı şiir parçalarıdır. Şair bu gazel parçaları üzerinde çalışarak onları gazel hâline getirmiştir. Mesela nâ-tamam gazellerden birinde geçen:

Yādlarla oturup çünkü adeh nūş idesin

alkı ol reşk ile lā-ya kil ü medhūş idesin(933/1)

beyti çok küçük farklarla divandaki 362. gazelin beyitleri arasında yer almaktadır. Kısacası ikişer beyitli aa-xa şeklinde kafiyelenen bu manzumeler tamamlanmak üzere yazılmış gazel parçalarıdır.

Nev'î'nin gazellerinden sonra 70b-71a'da ve derkenarlarında kıt'a, matla ve nâ-tamam gazeller yer almaktadır. Buradaki tüm manzumeler *Nev'î Dîvânı* 'nda da bulunmaktadır.¹⁵⁶ Bu kısımda 17 kıt'a, 3 matla, 2 nâ-tamam gazel ve 1 kısa mesnevi yer almaktadır. Kıt'aların uzunluğu 2-9 beyit arasındadır. Kıt'alardan 8'i 2, 6'sı 3, 2'si 4, 1'i 9 beyitten oluşmaktadır. Bu kıt'alardan yalnız 2 tanesinde (938-944) mahlas bulunurken 15 tanesinde mahlas yoktur.

Bu kıt'aların muhtevasına bakıldığında methiye, nasihat, aşk, rintlik, sosyal hayat ve dua konuları işlenmiştir.

Her marem-i vişāli dilā şanma şād olur

Şabr it ümīd-i vaşl ile hecrūñ azābına

Bezm-i vişāl-i şem e bu deñlü qarīn iken

Pervānenūñ yine naar it iztırābına(927)

atre atre dōkdüğüm şanma arak ammāmda

¹⁵⁵ Edith Gülçin Ambros, “Osmanlı Gazelinin Uzunluğunda Görülen Gelişmeler: 16. yüzyılda Durum”, *Journal of Turkish Studies*, Volume 20, 1996, s.1-8.

¹⁵⁶ Bu manzumelerin *Mecmua*'daki sıralarına göre tenkitli metindeki sayfa numaraları sırasıyla şöyledir: s. 569, s. 585, s. 570, s. 570-571, s. 571, s. 571, s. 572, s. 572, s. 573, s. 573, s. 573, s. 567-568, s. 577, s. 577, s. 577-578, s. 575, s. 574-575, s. 566, s. 586, s. 368, s. 605.

Sīneden def‘ -i şerār-ı nār-ı hicrān eyledüm

Olmayup kıāni‘ sirişk-i dīde-yi nemnāk ile
Fūrkatūñden cümleten a‘ zāmı giryān eyledüm (931)

Uyma şarāba ister iseñ ‘ izzet ü vaķār
Zīrā şarāba tābi‘ olan bī-ħicāb olur

Bu vezn-i şab‘ a düşmeye itmek ümīd-i ĥayr
Bir nesneden ki kıāfiye añā ĥarāb olur(937)

Mecmuada yer alan 3 matladan 1’i Farsça (946) diğer ikisi Türkçedir.
Hużūra gelse o māh elde sīm-i vāfir yok
Eger ki ġıybet iderse ĥużūr-ı ĥātır yok (948)

71b’de Nev’î’nin “*Nev’î Efendinüñ Sultān Meĥammed Ĥan Ĥazretlerinüñ Cülūs Ĥümāyūnlarına Didügi Kıaşīde-yi Ėarrādur*” başlıklı kasidesi yer almaktadır.¹⁵⁷ Bu kaside Nev’î’nin matla ve kıt’alarından sonra bulunmaktadır. Tenkitli divanda “*Berāy-ı Tenhinyet-i Cülūs-ı Sultān Meĥammed Ĥān*” başlığını taşıyan 27 beyitlik bu kaside III. Mehmed’in tahta çıkış töreni için yazılmış bir methiyedir.

Açılıp şubĥ-dem mışra‘ ları bāb-ı ĥümāyūnuñ
Cemāli mihri kıldı maşla‘ u’l-envār dīvānı

Eben ‘ an-ced şeh-i ‘ ālī-sened Sultān Meĥammed kim
Tecāvüz eylemişdür vaşf-ı şānı ĥādd-i imkānı (950/11-12)

72a-73a’da Nev’î’nin “*Gül-i Şad-Berg-i Nev’î-yi Süĥan-Senc*” başlığını taşıyan meşhur kasidesi vardır.¹⁵⁸ Nev’î *Dîvānı*’nda “*Ĥikmetü’l-Aĥrār Gül-i Şad-Berg Berāy-ı Sultān Murād*” başlığını taşıyan 100 beyitlik bu şiir *Mecmua*’da 99

¹⁵⁷ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 135-137.

¹⁵⁸ Ayrıntılı bilgi için bk. İ. Çetin Derdiyok, “Nev’î’nin Gül-i Sad-Berg”, *Türk Kültürü Dergisi*, S. 449. Eylül 2000, s. 524-533.

beyittir.¹⁵⁹ Tenkitli divandaki 74. beyit *Mecmua*'da yoktur. Kaside Sultan III. Murad için yazılmış bir methiyedir. Fakat kasidenin muhtevasına bakıldığında methiyeden ziyade dinî-tasavvufî konularda nasihatler veren bir şiir olduğu dikkat çeker.

Var şalât-ı hams ile sedd it havâss-ı hamseñi
Leşker-i Ye`cüc-ı nefis Allahu ekber'den kaçır

Eylegil tâbüt-ı cismüñ garğa-yı nîl-i fenâ
Tâ bula Müsî-yi cân Fir`avn-ı nefsüñden zarar

Şehryâr-ı `âlem-i ma`nâ vü şüret Hân Murâd
Âftâb-ı memleket hâver-zemîn ü bâhter (951/26, 29, 80)

Mecmua'nın 72a-b yapraklarında ve derkenarlarında *Mecmua*'mızdaki *Nev`î Dîvânî*'nin son şiiri yer almaktadır. *Mecmua*'da “*Der Medh-i Hâce Efendi*” başlığıyla verilen bu kaside tenkitli divanda “*Berây-ı Hâce Sultân Murâd Sa`deddîn Efendi*” başlığını taşımaktadır.¹⁶⁰ *Mecmua*'da 27, divanda 28 beyit olan şiir Sultan Murad'ın hocası Sa`deddin Efendi için yazılmış bir methiyedir.

Ne zâtuñ gibi gösterdi felek mir`atı bir şüret
Ne tab`uñ gibi bir âyîne gördi şüret-i `âlem

Hüner-bîñ ü hünermend ü sühândân u sühân-perver
Re`is-i ehl-i fazl üstâd-ı sultân h`âce-yi ekrem (952/4-5)

73a'da Kadrî Efendi'ye ait 32 beyitlik “-en gibi” kafiye ve redifli kaside yer almaktadır.¹⁶¹ Kasidede hikemi tarzda ahlakî nasihatler bulunmaktadır.

Şâf-dil olup sebük-rûh ol mey-i rüşen gibi
Tîre-tab` olup girân-cân olma dürd-i den gibi

¹⁵⁹ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 33-41.

¹⁶⁰ Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *age.*, s. 105-107.

¹⁶¹ Bu kasidenin bazı beyitleri Latîfî ve Hasan Çelebi Tezkirelerinde bulunmaktadır.

Bk. Aysun Sungurhan Eydurhan (2009a), *Kınalızade Hasan Çelebi Tezkiretü's-su'arâ*, Metin a, Ankara: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-219122/h/tsmetina.pdf> (15.01.2012).

Rıdvan Canım, *Latîfî-Tezkiretü's-su'arâ ve Tabzîtarü'n-Nuzamâ*, AKM Yay., Ankara 2000.

Çıksun āvāzuñ sūrūd-āsā şafā-bağş olmađa
Bulma şöhret vağşet-engiz olmağa şiven gibi (953/1-2)

Mecmua'nın 73b yaprağında “*Ėazeliyyāt u Tağmīsāt-ı Şabrî Ėelebi*” başlığı yer almaktadır. 73b-75b arasında Sabrî'ye ait 3 müseddes, 4 tahmis, 1 murabba, 25 gazel 3 kıt'a ve 11 matla yer almaktadır. Mecmuamızda Sabrî'ye ait bu şiirlerden ilk sırada yer alan 954 numaralı şiir *Sabrî Mehmed Şerif Dîvânı*'nda bulunmaktadır.¹⁶² Diğeri şiirler *Sabrî Mehmet Şerif Dîvânı*'nda yer almamaktadır. Aslında *Mecmua*'mızda şiirleri bulunan Sabrî, Sabrî Mehmed Şerif değıl asıl adı Ahmed olan XVI. yy şairi Sabrî'dir. *Mecmua*'mızdaki Sabrî'nin bazı beyitleri *Hasan Ėelebi Tezkiresi*'nde yer almaktadır.¹⁶³

Mecmua'nın 73b yaprağında ilk olarak Sabrî Mehmet Şerif'e ait müseddes yer almaktadır. Aynı müseddes “Ulvî” mahlasıyla *Ulvî Dîvânı*'nda da yer almaktadır.¹⁶⁴ Beş bentlik bu mütekerrir müseddeste beşerî aşk işlenmiştir.

Ėanı ol demler benümle ittiğād itdüklerüñ
Muttaşıl günden güne mihrüñ ziyād itdüklerüñ
Rām olup her dem sözüme inğıyād itdüklerüñ
İltifāt idüp baña ‘ arz-ı vidād itdüklerüñ
Sen unuttuñsa beni luğfuñla yād itdüklerüñ
Ben unutmam bu dil-i şeydāyı şād itdüklerüñ (954/1)

Mecmua'mızda yukarıdaki müseddes dışındaki “Sabrî” mahlaslı şiirler Sabrî Mehmed Şerif'e değıl, XVI. yüzyıl şairi Sabrî'ye aittir. XVI. yüzyıl şairi Sabrî'ye ait ilk üç şiir beşer bentlik mütekerrir müseddestir. Bu müseddeslerin üçünde de beşerî aşk konu edinilmiştir.

Baña rağm eyle benüm ey şeh-i ‘ ālî-şānum

¹⁶² Hasan Kasır, *Sabrî Mehmed Şerif Dîvânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum 1990.

¹⁶³ Aysun Sungurhan Eydurhan (2009a), *Kınalızade Hasan Ėelebi Tezkiretü's-su'arâ*, Ankara: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-219122/h/tsmetina.pdf> (15.01.2012).

¹⁶⁴ İsmail Ėetin, *Derzî-zâde Ulvî (Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkitli Metni)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1993, s. 315-316.

Öldürüp cevri ile gel boynuña alma kanum
N'eyleyin çäre ne şabr itmege yoğ dermānum
Bilmezem nice olur hāl-i dil-i nālānum
Göz görüp sevdi göñül şabr ise kılmaz cānum
Bir ben olduğum için n'eyleyeyin sulṭānum (955/1)

Müşerref eylemez ğamhānemiz ol dil-rübā gelmez
Ḳadem-rencīde kılmaz bir gice bizden yaña gelmez
Şeb-i tārik-i fūrkat içre ol bedr-i dücā gelmez
Unutdı zūlmet-i ğamda beni bir kez aña gelmez
Cefā vü cevri arturđ bize ol bī-vefā gelmez
Güzelden her ne dirseñ hep gelür ammā vefā gelmez (956/1)

Niçe bir dīdelerüm derd ile hūn-bār olsun
Niçe bir rāz-ı nihānum ile izhār olsun
Hem-demüm ğüşe-yi ğamda niçe bir zār olsun
Hey vefāsız niçe bir maḥremūñ ağyār olsun
Olsun ey yār-i cefākār-ı sitemkār olsun (957/1)

Müseddeslerden sonra Sabrî'ye ait 3 tahmis bulunmaktadır. Bu tahmislerin tamamında beşerî aşk işlenmiştir ve son tahmis hariç ilk üç tahmiste Sabrî dışında başka bir mahlas bulunmamaktadır. Bu sebeple bu tahmislerin hangi şairlerin şiirlerine yapıldığı belli değildir. Bu tahmislerden 960 numaralı son tahmis Selikî'nin "var" redifli gazeline yapılmıştır. *Fuzûlî Dîvânı*'nda da yer alan bu gazel büyük bir ihtimalle Fuzûlî'ye ait olmayıp *Mecmua*'mızda da olduğu üzere XVI. yy şairi Selikî'ye aittir.¹⁶⁵

¹⁶⁵ Bu gazel Fuzûlî'nin Türkçe Dîvânı'nda 66. gazel, Gölpınarlı'nın hazırladığı Fuzûlî Dîvânı'nda ise 108. gazel olarak kayıtlıdır. Fakat aynı gazel Ali Nihat Tarlan'ın *Fuzûlî Dîvânı Şerhi* adlı eserinde yer almamaktadır. Ayrıntılı bilgi için bk. Ömer Zülfe, "Türkçe Dîvândaki LXVI. Gazel Fuzûlî'nin mi?" , *Journal of Turkish Studies*, Volume 1/2 Fall 2006, s. 249-258.

Ne dilde zaḥm-ı ŧemŧir-i cefāña ḥadd ü gāyet var
Ne ey ḥūnī senūñ gōñlüñde bir luḥf u ḥimāyet var
Ġam-ı hecr-i dehānuñla ‘adem mülkine rıḥlet var
Yoluñda cān virem gibi derūnumda ‘alāmet var
ŧehīd-i tiĝ-ı ‘ıŧı olmaĝa gōñlümde ŧehādet var (960/1)

Tahmislerden sonra Sabrī’ye ait bir murabba bulunmaktadır. Beŧerī aşkın
iŧlendiĝi ŧiir, 5 bentlik mütekerrir bir murabbadır.

Ben saña ḳul olmaĝ iledür ‘izzet ü cāhum
Luḥf eyle beni yoĝ yire redd eyleme ŧāhum
Ḥayr itmez efendi saña bu nāle vü āhum
Bildir bileyin ben de nedür bāri günāhum (961/1)

Yukarıdaki musammatlardan sonra Sabrī’ye ait 25 gazel bulunmaktadır. Bu
gazellerden 2 tanesi dörder beyitli(968-974) iken, diĝer bütün gazeller 5 beyitlidir.
Gazellerin çoĝunda Klasik edebiyatımızdaki âŧık ve sevgili iliŧkisi dile getirilmiŧtir.
Bununla beraber, yer yer bazı gazellerde zamaneden, sevgiliden ŧikāyet
görülmektedir. Bir gazelde ise baharın geliŧi (981) anlatılmaktadır.

Piŧe itdi tiŧesin baŧa çıĝardı küh-ken
Añlamaz bu ser-güzeŧti baŧına toĝunmayan (962/1)

Ġam-ı la‘ lüñle cān virmekte ŧabrī künc-i fürḳatde
Nihāyet yoĝ mı daĝı va‘ de-yi ferdāya sulḫānum (963/5)

Dür itdi ben ĝubārı yire kūy-ı yārdan
N’ola ŧikāyet eyler isem rüzgārdan(967/1)

Va‘ de-yi vaŧl itdügün ol bī-vefā yād eyledüm
Hep yalandur bildüm ammā ḳalbümü ŧād eyledüm(970/1)

Minnet Hüdâ'ya irdi diyü mevsim-i bahâr
Eylar du' â açup elini bâğda çenâr(981/1)

Sabrî'nin gazellerinden sonra kıt'a başlığını taşıyan üç şiiri bulunmaktadır. Fakat kıt'a başlıklı bu üç şiirden yalnız üçüncüsü kıt'adır (989), diğer ikisi (987-988) nâ-tamam gazel diyebileceğimiz şiirlerdir. Gerek mecmualarda gerekse yayınlanmış eski divanların çoğunda kıt'a, rubai, nâ-tamam gazeller ayırım gözetilmeksizin "Mukattaat" başlığı altında yer almaktadır.

Düstüm bir cefâ imişsin sen
Ne ' aceb bî-vefâ imişsin sen

Çadd-i bālâ ile behey âfet
Bilmedüm bir belâ imişsin sen(987)

Bu şiirlerden sonra 75b'de Sabrî'ye ait 11 tane matla bulunmaktadır. Bu matlalarda da beşerî aşk işlenmektedir.

Âh u vâhı eksük olmaz ' aşık-ı dîvânenüñ
Dütünü çıkmaduğın gördüñ mi oda yananuñ(993)

Bulmadum bir yâr kim ol yâr ağıyâr olmaya
Görmedüm bir gül ki hergiz maḥrem-i ḥâr olmaya (999)

76a'da Mestî'ye ait 9 bentlik mütekerrir bir müseddes yer almaktadır. Sevgilinin güzellik unsurlarının anlatıldığı bu şiirde tasavvufî izler de bulunmaktadır.

İnşâf eyleyüp kişi seyr itmese Ḥaḳ'ı
Ger bende-yi şaḳî ola ger ' abd-i müttaḳî
Seyr ide ḫal' atuñda senüñ nûr-ı muḫlaḳı
Mestî kelâmunuñ hele budur muḫaffefî
Bu ḫüsn ü ân ile seni vaşf eylemek muḫâl
Zî-ḫüsn-i bî-mişâl zihî ân-ı bâ-kemâl (1001/9)

Aynı sayfadaki diğer şiir Üsküplü İshak'a ait beşerî aşkın işlendiği 5 beyitlik bir gazeldir.¹⁶⁶

Lezzet-i cevruñi idrāk idemezler ‘ uşşāk

Gitdi kalmadı begüm dünyede bir ehl-i mezāk (1002/1)

76a'nın derkenarında ise Hayâlî'nin “ancağ” redifli gazeline Rahmî'nin yaptığı bir tahmis yer almaktadır.¹⁶⁷ Beş bentlik tahmiste tasavvufî izler görülmektedir.

Mağabbet ‘ arşasında niçe serler hāksār ancağ

Kimi olmuş gedā-yı ‘ ıışķ kimi şeh-süvār ancağ

Görüp haṭṭ-ı ğubārın kākül ile bî-ķarār ancağ

Şabānuñ hāṭırı kūyında yārūñ pür-ğubār ancağ

O dağı bir benüm gibi perīşān-rūzgār ancağ (1003/1)

76a-b'nin derkenarında ise Su'âlî'ye ait mütekerrir bir müseddes yer almaktadır. Beş bentlik bu müseddeste sevgilinin nitelikleriyle beraber beşerî aşk ele alınmaktadır.

Niçe bir sinede derd-i ğam-ı ‘ ıışķum nihān olsun

Niçe bir fāş olup esrār-ı pinhānum ‘ ıyān olsun

Niçe bir fūrķatüñle gözlerümden ķan revān olsun

Niçe bir vādi-yi ğamda işüm āh u fiġān olsun

Niçe bir ‘ āleme aḥvāl-i ‘ ıışķum dāstān olsun

Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun(1004/1)

76b'nin derkenarında daha önce 45b-46a'da da yer alan Taşlıcalı Yahyâ'ya ait mütekerrir müseddes bir kez daha yinelenmiştir.

76b'de yer alan bir diğer şiir ise Âlî'nin muhammesidir.¹⁶⁸ Fakat başlıkta “*Tahmîs-i ‘Ālî*” yazılıdır. Beş bentlik bu tahmiste beşerî aşk işlenmektedir.

Süzülsün çeşm-i mestüñ devlet-i bîdārı görsünler

¹⁶⁶ Mehmet Çavuşoğlu, Mehmet Ali Tanyeri, *Üsküplü İshak Çelebi Divanı*, Mimar Sinan Üniversitesi Fen-Ed. Fak. Yay., İstanbul 1989, G. 128, s. 200.

¹⁶⁷ Mustafa Erdoğan, *Bursalı Rahmî Dîvânı*, s. 278-279.

¹⁶⁸ İ. Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Âlî Divanı I.* s. 311.

Bozulsun bend-i zülfüñ bendeler didârı görsünler

Çözölsün dügmeler mir 'ât-ı pür-envârı görsünler

Çıkar pirâhenüñ tâ kudret-i Settârı görsünler

Meded rûh-ı muşavver nic'olurmuş bârı görsünler (1006/1)

76b'de Âlî'nin tahmisinden sonra sırasıyla Bahârî, Sırrî ve Ümîdî'ye ait beşer beyitlik üç gazel yer almaktadır. Bahârî ve Sırrî'ye ait gazelerde beşerî aşk, zamaneden şikâyet, sevgilinin güzelliği işlenirken Ümîdî'nin gazelinde baharın gelişi konu edinilmiştir.

Hîç bilmem gözümüñ yaşı ne vaqtin yeñile

Çalmadı yüzüm el içre sile sile yeñ ile (1007/1)

Şehâ çeşm ü çerâğ-ı ' âlem-i nür-ı başarsın sen

Naẓîrüñ görmedüm bir merdüm-i şâhib-naẓarsın sen(1008/1)

' Âlemi faşl-ı bahâr eyledi serv ile çemen

Başladı nağmeye bülbül yine her vâdiden (1009/1)

76b'nin derkenarında ise Nev'î'nin "söyündüre" redifli bir kıt'ası yer almaktadır.

Yağmağa şol çerağı sebep olma kim şehâ

Bir ' âciz ü faķîrüñ ocağın söyündüre

Bir şem' uyar ki hâdi-yi râh-ı yaķın olup

Her bir şerârı hûr-ı günâhuñ söyündüre(1010)

77a'da daha önce 73b'de de yer alan Sabrî'ye ait mütekerrir müseddes bir kez daha yinelenmiştir.

77a-b'de Âlî'nin 5 bentlik bir tesdisi yer almaktadır.¹⁶⁹ Bu şiirde sevgiliden ayrı âşığın hâlleri dile getirilmiştir.

Yine hecrüñ dile mihmân oldu

¹⁶⁹ İ. Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafâ Âlî Divan I.* s. 324-325.

Yine derdüñle ciger an oldu
‘ Al u fikr ise perian oldu
Zecr ü ahr ise firāvān oldu
Hāne-yi dil atı virān oldu
arazuñ cevri ise oran oldu (1012/1)

77a’nın derkenarında Zātî’nin iki gazeli bulunmaktadır.¹⁷⁰ Beer beyitlik bu iirlerde sevgilisinden ayrı aıın hāli konu edinilmitir.

anı ol demler ki bir serv-i bülendüm var idi
Sünbülünden her gice boynumda bendüm var idi(1013/1)

Dem-be-dem seyl-āb-ve ek-i revānum alar
Dögünüp alarla alar hālūme ırmalar(1014/1)

Zātî’nin bu iki gazelinden sonra 77a’nın derkenarında Bākî’ye ait 3 gazel bulunmaktadır. Bu 3 gazel de *Bākî Dîvānı*’nda da yer almaktadır.¹⁷¹ Bu gazellerin ilkinde sevgilinin güzellii, ikincisinde sevgiliden ayrı aıın medet umuu, son gazelde ise sevgilinin güzellikleriyle beraber air kendi āirliini övmütir.

Olsa zülfi o gül-‘ izāra niab
Olur āüfte sünbül-i sîr-āb(1015/1)

Eylesün valını dermān dil-i bîmāra meded
Düstlar ite ben öldüm baa bir āre meded(1016/1)

Gülsitān bezm-i arāb [u] cām-ı mey güldür baa
ulul-i halk-ı urāî avt-ı bülbüldür baa(1017/1)

Daha önce *Mecmua*’nın *Figānî Divanesi* kısmında da yer alan Figānî’ye ait “eyler” redifli gazel 77b’nin derkenarında yinelenmitir.

¹⁷⁰ Ali Nihat Tarlan, *Zātî Dîvānı* C. 1, s. 163; C.3, s. 307.

¹⁷¹ Sabahattin Küçük, *Bākî Divanı*, s. 112-113, s. 125, s. 108-109.

77b'nin derkenarında Tab'î'ye ait 2 gazel bulunmaktadır. İlki 6, diğeri 5 beyit olan bu gazeller tasavvufî muhtevalıdır.

Târik-i tâc u kabâ bende-yi dervîşânuz
Çekmezüz dehr gâmin başımıza sulţânuz(1019/1)
‘ Âşık geçer mi ol şanem-i la‘ l-i nâbdan
Mest-i müdâm olan kesilür mi şarâbdan (1020/1)

Tab'î'nin yukarıdaki 2 gazelinden sonra Ubeydî'nin 7 gazeli bulunmaktadır. Bu gazellerden 2 tanesi (1025-1027) hariç diğeri *Ubeydî Dîvânı*'nda bulunmaktadır.¹⁷² Beşer beyitlik bu gazellerin tamamında beşerî aşk, sevgilinin güzellik unsurları ve âşığın hâlleri işlenmektedir.

‘ Işık ile âyîne-yi kalbi mücellâ eyle
Dâyimâ şüret-i şevke anı meclâ eyle(1025/1)

Cân u dil hâk-i reh-i zümre-yi ‘ irfân mı degül
Hem-ser-i efsar-i Keyhüsrev ü Hâkân mı degül(1027/1)

78a'nın derkenarında Hayâlî'ye ait bir gazel bulunmaktadır.¹⁷³ Beş beyitlik gazelde sevgilinin güzellik unsurları dile getirilmiştir.

‘ Ârızuñ vaşf eyler iken gülşen içre gül güle
Şöyle keşret oldı kim söylerdi bülbül bülbüle(1028/1)

Daha önce 42a'da da yer alan Cinânî'ye ait 5 bentlik mütekerrir müseddes 78a'da yinelenmiştir.

Mecmua'nın 78b-104a yaprakları arasında *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı* yer almaktadır.¹⁷⁴ Bu kısımda Ulvî'ye ait 322 gazel, 11 kaside, 10 müseddes, 3 tahmis, 2

¹⁷² M. Şahabettin Ünlü, *Ubeydî, Hayatı-Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni*, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul 1991.

¹⁷³ Ali Nihat Tarlan, *Hayâlî Bey Dîvânı*, s. 377.

¹⁷⁴ İsmail Çetin, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Dîvânının Tenkitli Metni*, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ 1993.

muhammes, 2 müsemmen, 1 müsebba, 4 terhib-bend, 1 tesdis, 1 murabba, 15 matla, 2 makta, 1 müfred olmak üzere toplam 376 şiir vardır.

Mecmua'da Ulvî'nin 11 kasidesi bulunurken *Ulvî Dîvânı*'nın tenkitli neşrinde 27 kaside vardır. Bu kasideler belli bir düzenle değil musammatlarla beraber karışık bir biçimde yazılmıştır. *Mecmua*'da Ulvî'ye ait kasidelerin tamamı *Derzi-zâde Ulvî Dîvânı*'nda da yer almaktadır. Bu kasidelerden 1'i tevhit, 1'i naat, 8'i methiye, 1'i de hicviyedir.

Mecmua'daki ilk kaside "risâlet" redifli bir naattır. Yirmi üç beyitlik bu kasidede Peygamber Efendimizin övgüsü yapılmaktadır.

Ey zât-ı şerîfûñ şeh-i şâhân-ı risâlet
Nâmuñla tolu defter ü dîvân-ı risâlet

Ey mertebesi küngüre-yi ' arş ile hem-ser
Ey şem' -i ruḥı şemse-yi eyvân-ı risâlet

Ser-nâme-yi ḥüsnüñdeki şâhâ iki ebrü
Tuḡrâ-yı nübüvvet mi ya ' unvân-ı risâlet (1030/1-3)

79a-b'de yer alan ikinci kaside *Ulvî Dîvânı*'nın tenkitli neşrinde "*Kaşîde-yi Ḥazân u Bahâr Medḥ-i Sulṭân Selîm-i Şânî...*" başlığını taşımaktadır. Kasidede II. Selim'in övgüsüyle beraber bahar ve hazan karşılaştırılarak anlatılmıştır. Kırk üç beyitlik bu kaside tenkitli divanda 44 beyittir.

Selîm Ḥân ki ḥazân yoḡ bahâr-ı ḥulḡında
Bahâr-ı bâḡ-ı İrem'dür ḥazânsuz olsa ne var

Bahâr levḥini toldurdu zer varakla ḥazân
Ḥazân bahâr ile şeh medḥin eylesün tekrâr(1032/22-23)

Ulvî'nin diğ̈er kasidesi 79b-80b arasında yer alan 49 beyitlik kasidedir. Tenkitli Divanda 50 beyit olan bu kasideye başlık yazılmamıştır. Kasidede II. Selim'in övgüsü yapılmıştır.

Celîs-i kişver-i şevket enîs-i ' izzet ü devlet
Serây-ı kâşr-ı hâkânî hüma-yı zıll-ı Yezdânî

Selîm-i şânî ' aql-ı evvel ehl-i dil sühan-perver
' Adâletle olupdur zübde-yi evlâd-ı ' Oşmânî(1033/16-17)

80b-81a'da yer alan 31 beyitlik diğ̈er kaside tenkitli divanda “*Kaşîde-yi Tîğ u Kem̈er Medh-i Sulţân Murâd-ı Sâliş...*” başlığını taşımaktadır. *Divan*'da 37 beyit olan kasidede III. Murad'ın övgüsüyle beraber kılıç ile kemerin vasıfları anlatılmaktadır.

Halka bend eyledi tîği kemeri itdi kemend
Ol sebebden kemer ü tîğın o şehe bende çeker

Hân Murâd'ı kemer ü tîğ ile gördükde didüm
Biri gayret kemeridür birisi tîğ-ı zafer (1034/16-17)

81a-b'de yer alan 35 beyitlik kaside tenkitli divanda “*Ulvî Çelebi'nüñ Molla Efendi'ye İncinüp 'Adüdan Şikâyet ü Yârâna Hikâyet-Nâmesidür*” başlığını taşımaktadır. *Divan*'da 39 beyit olan bu hicviyede şair Molla Efendi'ye incindiğini belirtip düşmanlarından şikâyetini dile getirmiştir.

Bu nâ-murâda revâ mıdur iftirâ ideler
Bir iki hâsid ü ğammâz u ebter ü etrâk

Bu iftirâyı helâl itmem eylerin da' vâ
Hużür-ı Hâk' da be-hâkğ-ı muhâtab-ı levlâk(1035/8-9)

Mecmua'Mecmuadaki diğ̈er kaside 84b-85a'da yer alan 31 beyitlik bir kasidedir. *Divan*'da “*Kaşîde-yi Tîr ü Kemân Medh-i Sulţân Selîm-i Şânî...*” başlığını

taşıyan şiir divanda 39 beyittir ve kasidede II. Selim'in övgüsüyle beraber “tîr ü kemân” vasfedilmektedir.

Şîşe-yi çarhı delüp aşdı kemânın meh-i nev
Eline tîr ü kemân aldı Selîm Hân-ı zamân

Şâhib-i tîr ü kemân fâris-i meydân-ı veğâ
Mâlik-i seyf ü qalem husrev-i iqlîm-sitân(1046/10-11)

85a-b'de yer alan 39 beyitlik kaside *Divan*'da “*Kaşîde-yi Ateş ü Âb Der-Medh-i Sulţân Selîm Hân-ı Şânî...*” başlığıyla 56 beyit hâlinde yazılmıştır. Bu kaside de bir önceki kaside gibi II. Selim'in övgüsünü içermektedir. Ayrıca “âb u âteş” muhtelif özellikleriyle anlatılmaktadır.

Hân Selîm âb-ı keremle şu seper âteşüne
Âteş-i gâmla yanup dökmesün ey dil gözüm âb

Serverâ âteş ü âbum baña kıan ağladur âh
Dîde pür-âb u ciger âteş-i miñnetle kebâb(1047/20-21)

85b-86a'daki 27 beyitlik kaside tenkitli divanda “*Kaşîde-yi Tîğ u Qalem Medh-i Sulţân Selîm-i Şânî...*” başlığıyla yer almaktadır. *Divan*'da 33 beyit olan kasidede yine II. Selim methedilmektedir.

Qalem ü tîğ ile sen Hâyder-i kerrâr olduñ
Zü'l-fekâr oldu elüñde qalem ü tîğüñ hem

Tîğüñ irişdi Dımışk'a qalemüñ Bağdâd'a
Baş dutar tîğüña mânend-i qalem Hind ü 'Acem (1048/12-13)

89a'da tenkitli *Ulvi Dîvânı*'nın ilk kasidesi olan 16 beyitlik bir tevhit yer almaktadır. Tevhidin *Mecmua*'da sondaki kasideler arasında yer alması müellifin *Mecmua*'yı oluştururken divan tertibine uymadığını göstermektedir.

Tâc-ı 'izzetdür ey dil eyle nigâh
Efser-i lâ-ilâhe illallâh

Ḥulle-yi dīn-i Aḥmed'e yaraşur
Kemer-i lâ-ilāhe illallāh (1058/1-2)

Ulvî'nin bir diğerkasidesi 38 beyitlik "deryā" redifli kasidedir. Tenkitli divanda 40 beyit olan bu kaside de II. Selim'in methi için yazılmıştır.

Selīm Ḥan-ı cihān kim berr ü baḥruñ pādşāhıdur
Ayağı tozına eşküm gibi yüzler sürer deryā

Bulınmaz ol dür-i yek-dāne gibi bir dür-i nā-yāb
Cihānı cüst ü cū idüp tamām itse güzer deryā(1059/11-12)

Ulvî'nin *Mecmua*'daki 36 beyitlik son kasidesi yine II. Selim'in övgüsünü içermektedir. Kaside *Divan*'da 52 beyittir.

Selīm Ḥān kim olupdur ḥüsn ü ḥulḳ u 'adl u dād ile
Esed-heybet 'Alī-sīret Ḥasan-şüret melek-manzar

O olupdur derdmendüñ müstmendüñ bendeñ efkendeñ
Niçe Dārā niçe Ḥāḳān niçe Ḥusrev niçe Sencer(1060/16-17)

Mecmua'mızda Ulvî'ye ait 10 müseddes, 2 tahmis, 3 muhammes 2 müsemmen, 1 müsebba, 4 terkib-bend, 1 tesdis, 1 murabba olmak üzere 24 musammat bulunmaktadır.¹⁷⁵ Murabba dışındaki tüm musammatlar *Ulvî Dîvânı*'nda bulunmaktadır.

Mecmua'da *Ulvî Dîvânı* kısmında yer alan 10 müseddesin tamamı mütekerrirdir. Biri (1038) hariç tamamı 5 bent olan bu müseddeslerde muhteva olarak sevgilinin cefasından ve vefasızlığından şikâyet edilmekte, sevgiliye sitem(1036-1041), tasavvuf(1043), baharın gelişi(1056), rintlik(1038), zamaneden şikâyet(1057) ve beşerî aşk(1031-1040-1050-1061) gibi konular işlenmektedir.

Ḥalḳ-ı 'ālemden biraz göñlüm cüdā olsun dirin
Ārzü-yı cāh-ı devlet hep hebā olsun dirin

¹⁷⁵ *Ulvî Dîvânı'nın* tenkitli metninde ise toplam 45 musammat bulunmaktadır: s. 125-194.

Bendeñ olmağa şehā senden rızā olsun dirin
Çuluña gāhī vefā gāhī cefā olsun dirin
Göñlümi ço ı şkuñ ile mübtelā olsun dirin
Āķıbet bir şāha ķul olur saña olsun dirin(1031/1)

Sevdüñ ey dil yine bir tāze gül-i ra nāyı
Arturursuñ n'ola bülbül gibi vā-veylāyı
Mesken it künc-i ħarābatı olup rüsvāyī
Def -i ğam ķılmağ için al elüñe şahbāyı
Īş ü nüş eyle bu gün añma ğam-ı ferdāyı
Saña işmarlamadılar bu yalan dünyayı (1043/1)

Ķıl nazār ħālūme ey ķişver-i ħüsnüñ şāhı
Gāh cevri eyler iseñ bāri esirge gāhī
Ķoma tenhāda vü fūrkatde dil-i güm-rāhı
İrmesün çarĥa dilerseñ bu ğarībüñ āhı
Bezme gel bu gice ey Ālem-i ħüsnüñ māhı
Yoĥsa yirden göge dek incinürüz vallahī (1038/1)

Ulvî'nin *Mecmua*'da 2 tane tahmis bulunmaktadır. Bu iki tahmis Nihānî(1049) ve Meşāmî(1053) 'ye yapılmıştır. Bu tahmislerden hareketle Ulvî'nin bu iki şairden etkilendiği görülmektedir.

Zāhid dimezüz saña fülān ibni fülānuz
Virāne-yi ı şķ içre yatur genc-i nihānuz
Keyfiyyet ile Ārife gün gibi Āyānuz
Biz sākin-i meyhāne-yi peymāne-keşānuz
Biz ser-zede-yi ħāk-i reh-i pīr-i muġānuz (1049/1)

Bir zamān ola ki bu gerdiş-i devrān dükene
Düşmeye ķatre-yi rahmet yire bārān dükene
Bitmeye sebze-yi ter berg-i firāvān dükene
Boşala ķise-yi kān kāse-yi ummān dükene

Ne ğam-ı dil ne nem-i dīde-yi giryān dükene (1053/1)

Mecmua'nın Ulvî Dîvânı kısmında 4 terki-bend bulunmaktadır. Bu şiiirlerden ikisi altışar beyitlik, biri sekizer, biri dörder beyitlik olmak üzere hepsi beş bentten oluşmaktadır. Ayrıca bu terki-bentlerin tamamı mersiyedir. Bu mersiyeler II. Selim(1063), Turak Çelebi(1039), Muslı Şah(1045) ve şairin annesinin ölümü (1054) üzerine yazılmıştır. Şair bu şiiirlerde adı geçen kişilere olan sevgisini samimi bir üslupla dile getirmekte ve Allah'a onlar için dua ederek şiiirlerini tamamlamaktadır.

Cān kulağına irdi bir nāle-yi vā-veylā
Bir şahş bunu dirdi derdā esefā hayfā

Yārān yaşın ağıtdı ra' d eyledi efgānı
Devrān göre hāk itdi göz göre Selīm Hān'ı (1063/1. bentten)

Herkesüñ menzili 'Ulvî bilürüz 'uqbādur
Bizi bu hāk-i mezelletde kıoyan dünyādur

Elüñ aç eyleyelüm şıdķ-ı derün ile du' ā
Vālideynine şefi' ide kıyāmetde Hudā (1054/5. bentten)

Mecmua'mızda Ulvî'ye ait 2 müsemmen(1037-1052) vardır. Beşer bentlik bu iki müsemmede de ayrılık, sevgiliden ve zamaneden şikāyet yer almaktadır.

Felekler güm güm ötse yiridür āh u fiġānumdan
Zemīn-i ğarķ-ı hūn itsem n'ola eşk-i revānumdan
'Alevler zāhir oldı sīnede sūz-ı nihānumdan
Ciger kıan oldı ağıdı geldi çeşm-i hūn-feşānumdan
Devāsız derde uğradum uşandum haste cānumdan
'Aceb mi kıalmasa hergiz eşer nām u nişānumdan
Diyār-ı ğurbete gitdüm cüdā düşdüm nigārumdan
Ġarīb illerde kıaldum ayru düşdüm nev-cüvānumdan (1037/1)

Ulvî'ye ait tek tesdîste (1055) zamaneden şikâyetle beraber ahlaki nasihatlerde bulunmaktadır.

Küş̄t-gîr-i ğam-ı dünyāya leked-kûb olma
Şaḡaluñla sürinüp her yire cārüb olma
Büt-perest olmağı ƣo ṭālib-i her hûb olma
Bā' iş-i şūr u şu' āb fitne vü āşüb olma
Gel kerem eyle göñül kimseye mensüb olma
Bî-vefādur bu zamāne aña maġlûb olma (1055/1)

Mecmua'da Ulvî'ye ait 3 muhammes(1042-1051-1064) yer almaktadır. Bu şiirlerde aşk teması(1042), Ali Paşa'nın ölümü(1051) ve zamaneden şikâyet (1064) üzerine söylenmiştir.

Āteş-i ḡasretle yaƣup sîne-biryān olduġum
Sāye-veş ƣaddüñ ğamından ḡāke yeksān olduġum
Şubḡ olunca her gice ƣapuñda nālān olduġum
'Īd-ı adḡāyı ruḡuñ şevƣıyle giryān olduġum
Hep senüñ-çündür benüm yolında ƣurbān olduġum (1042)

'Alî Paşa-yı deryā-dil şusamış gibi ƣanına
Şehādet şerbetini şundılar rūḡ-ı revānına
ƣoyıldı āteş-i ṭōp-ı 'adūya ƣıydı cānına
Ṭayanur şimdi ā' dā gerçı tıġ-ı hūn-feşānına
Öğünsün düşmen öğünsün eger ƣalursa yanına(1051)

Mecmua'da son olarak 1 müsebba ve 2 bentlik eksik bir murabba yer almaktadır.¹⁷⁶ Her iki şiirde de beşerî aşk ele alınmıştır.

ḡasret-i ebrūñ ile ƣaddüm kemān olsun yine
ƣalb-i pür-ġam atduġum tîre nişān olsun yine
Künc-i fūrƣatde işüm āh u fiġān olsun yine

¹⁷⁶ Bu murabba *Mecmua*'da "mukatta'ât" başlığı altında yer almaktadır ve divanda bulunmamaktadır.

Āteş-i āhumla ʿālem pür-duḥān olsun yine
Şemʿ-i ḥūrşīd ol duḥān içre nihān olsun yine
Ḥaddūne dil virdüğüm günden ʿıyān olsun yine
Rāz-ı mihrūn cümle ḥalka dāstān olsun yine (1044/1)

Bunca gündür ḥaste-dil rindān-ı ḡam dutsağıdur
Künc-i ḡamda yağıduğum her gice bağırum yağıdur
Çağılayup aḡar gözüm yaşı belā ırmağıdur
Merḡamet kıl baña sultānum mürüvvet çağıdur(1389/1)

Mecmua'da Ulvî'ye ait 322 gazel bulunmaktadır. *Ulvî Dîvânı*'nın tenkitli neşrinde ise toplam 684 gazel vardır. *Ulvî Dîvânı*'nın tenkitli neşrini ve *Mecmua*'mızı gazeller bakımından karşılaştırdığımızda *Mecmua*'mızdaki gazel sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. *Mecmua*'mızda Ulvî'ye ait gazellerin harflere göre dağılımı şöyledir:

ا	20	خ	1	ض	1	ك	12	هـ	32
ب	5	د	3	ع	3	ل	7	ی	47
ت	6	ر	75	غ	1	م	21		
ث	1	ز	26	ف	1	ن	39		
ج	3	ص	1	ق	13	و	4		

Tabloda görüldüğü üzere en çok gazel هـ - ن - ی - ر harfleriyle yazılmıştır. Buna karşılık ط - ظ - ش - س - ذ - ج harfleriyle hiç gazel yoktur. Ayrıca ض - غ - ف harflerinde ise birer gazel bulunmaktadır. *Mecmua*'mızdaki eksik yapraklar sebebiyle ش - س harflerinde gazel yoktur. ص harfiyle yazılmış gazellerden ise yalnız biri mevcuttur.¹⁷⁷ Bu sebeplerden dolayı *Mecmua*'mızdaki *Ulvî Dîvânı* tam ve mürettep bir divan değildir.

¹⁷⁷ 95b'nin derkenarına yeniden ciltleme esnasında kırmızı kalemle "Ḥarfü's-sin ve Ḥarfü's-şın tamamen, ḥarfü'ş-şād kısmen nā-mevcūddur" notu düşülmüştür.

Ulvî'ye ait *Mecmua*'mızdaki gazellerden 1097-1106-1107-1108-1112-1114-1115-1118-1119-1120-1123-1126-1128-1129-1130-1135-1136-1137-1138-1140-1149-1150-1152-1154-1158-1163-1165-1168-1170-1172-1175-1176-1178 numaralı şiirler (33 adet) Ulvî Dîvânı'nın tenkitli neşrinde bulunmamaktadır.

Mecmua'da Ulvî'ye ait gazeller beyit sayıları açısından değerlendirildiğinde, gazellerin büyük çoğunluğunun 5 beyitten oluştuğu görülmektedir. Ulvî'nin gazellerin beyit sayıları ve o beyit sayısında *Mecmua*'da kaç gazel olduğu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Beyit Sayısı	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Toplam
Gazel Sayısı	1	2	1	3	280	5	26	3	1	322

Şairlerin gazellerinde mahlas kullanması âdettendir; fakat Ulvî 1115-1165-1178 numaralı gazellerinde mahlas kullanmamıştır. Mahlas kullanılmayan gazellerden biri 1(eksik gazel), ikisi 5 beyittir.

Ulvî Dîvânı'nın bulunduğu kısımda eksik olan yapraklar vardır. Bu sebeple *Mecmua*'daki 1207-1295-1296 numaralı gazeller de eksiktir.

Gazellerden biri(1062) musammatlar arasında yer almaktadır ve tür olarak lugazdır. Ayrıca Ulvî'nin şiirlerinin sonunda metâli' arasında bulunan 1394 numaralı gazel iki beyitlik nâ-tamâm bir gazeldir. 1086 numaralı gazel Piyâle Paşa'nın ölümüne söylenmiş bir tarihtir.

Gazellerin büyük çoğunluğunda aşk, ayrılık, âşığın ve sevgilinin hâlleri, dünyadan, zamaneden şikâyet, bahar, methiye, nasihat, tasavvuf, rintlik gibi konular işlenmiştir.

Ol söz nedürür kim ne hadîş ola ne Qur'ân
Anı ne perî söylemiş ola ne hod insân (1062/1)

Herkes şafâ sürerken bezm-i cihânda 'Ulvî
Nâgeh ecel tölusun içmiş Piyâle Paşa(1086/5)

Ey ki gonca-yı gülzâr-ı cinânum Maḥmūd

Ka‘be-yi kûyî ma‘kam-ı dil ü cānum Maḥmūd(1103/1)

‘Ulviyā ḳavm-i ‘adū döndi bugün rübāhāne
Şemsi Paşa ideli gün gibi şîrāne sefer(1128/7)

Şem‘-i rüşen ḫālini cānāna yanar yaḳılır
Şem‘-i Cem‘e nite kim pervāne yanar yaḳılır(1136/1)

Şurāḫî ḳulḳulî efġān-ı bülbülden baña yigdür
Fer ü şîṭ ü şadādan ‘ārife rengin-edā yigdür(1165/1)

Yār şanmañ ki cānumı almaz
Kimsenüñ ḫaḳḳı kimsede ḳalmaz(1194/1)

Yāre te’şîr ide mi āḫ u fiġānum bilmem
Beni şād eyleye mi devr-i zamānum bilmem(1250/1)

Libās-ı fāḫir ile saña tāc-ı Ḥāḳānî
Baña nemedle yiter bir külah-ı bārānî(1346/1)

Yār gitdi sefere devlet ile ‘izzet ile
Fürḳate şaldı bizi zillet ile ġurbet ile

Gitdüñ ey şāh-ı cihānum beni tenhā ḳoduñ āḫ
Yoluñ ayırduñ açığ olsun yüri var devlet ile (1394/1-2)

Ulvi Divānı’nın son kısmında 16 matla, 3 müfred vardır. Müfredlerden ikisinde (1393-1398) mahlas kullanılmıştır. Bu beyitlerin çoğunda aşk(1390-1391-1392-1393-1395), birinde methiye(1396), zamaneden şikâyet, dünyanın geçiciliği (1402-1403-1404-1405), bahar(1399), ölüm(1398), tasavvuf(1397) konuları işlenmiştir.

Cihān mülki vücūdum gibi bī-bünyād imiş bildüm
Süleymān olsa da kişi soñı ber-bād imiş bildüm(1404)

İrağdan ‘Ulvi-yi maḥzūna beñzetedüm bugün gördüm
Beḳā şehrine der-bend-i fenādan bir gedā geçdi(1398)

Ulvi Dîvânı’ndan sonra *Mecmua*’da Mesîhî’nin Edirne şehir-engîzi yer almaktadır.¹⁷⁸ Yanlış birleştirilen yapraklar nedeniyle başlangıcı 104b-105a’da son kısmı ise 95a’dadır. Şehr-engiz üç bölümden oluşmaktadır. Münâcât, tasvîr ve hâtîme. Şiirde münâcât bölümünden sonra gece ve gündüzün tasviri yapılmıştır. Şair daha sonra Edirneli gençlerin tanıtımına yer vermiştir. Bu tanıtımlarda gençlerin isimleri, meslekleri veya babalarının meslekleri başlık olarak verildikten sonra gençler ikişer beyitle tanıtılmıştır. Dua bölümünden sonra iki gazelle mesnevi son bulmuştur. Eser 178 beyittir. Sondaki iki gazel de beşer beyittir. Şehr-engîzde anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Mesnevi *Mecmua*’da sondaki gazellerle birlikte 154 beyittir. *Mecmua*’daki beyit sayısı bu şehir-engîzin tekitli neşrine göre eksiktir.

‘ Abdî Bālî

Biri ‘ Abdî’dür ol serv-i bülendi
Gören dir yarıcuñ Allāh efendi

Ḳul olayın olup emrine münḳād
Şu ḳavl ile ki hiç itmeye āzād (1406/122-123)

Şehr-engizden sonra yine Mesîhî’nin Nişancızâde Cafer Çelebi’nin övgüsünü yaptığı bir kasidesi yer almaktadır.¹⁷⁹ *Divan*’da 54 beyit olan bu kaside *Mecmua*’da 46 beyittir.

Mîr-i iḳlîm-i sūḫan ya‘ nî Nişāncı Paşa
K’iremez fazl-ı nişānına ḥadeng-i efkār

Ḥançeri ibn-i ḥüsām u ḳılıcı ibn-i yemîn
Ṭālî‘ i eşref ü sa‘ d u nefesidür ‘ aṭṭār (1407/17-18)

¹⁷⁸ Mine Mengi, *Mesîhî Dîvânı*, AKM Yay., Ankara 1995, s. 89-109.

¹⁷⁹ Mine Mengi, *age.*, s. 42-45.

Mecmua'da yanlış birleştirilen yapraklar nedeniyle başlangıcı 95b'de devamı 112a-b'de bulunan çeşitli şairlere ait matla, müfred/ferd ve kıt'a, nâ-tamâm gazel ve küçük mesneviler bulunmaktadır. *Mecmua*'nın bu bölümünde 37 matla, 34 müfred/ferd, 12 nâ-tamâm gazel, 8 kıt'a ve 2 küçük mesnevi olmak üzere toplam 93 şiir yer almaktadır. Bu şiirlerden 39 tanesinin (1413-1415-1416-1417-1422-1423-1425-1427-1429-1430-1432-1433-1436-1438-1439-1440-1441-1454-1456-1460-1461-1462-1463-1465-1466-1471-1472-1473-1479-1481-1482-1483-1485-1487-1491-1492-1493-1494-1497) müellifi belli değildir. Bu kısımda şiiri bulunan yazarlar ve şiirleri şöyledir: Yetim Âli Çelebi(1408), Monla Nedîmî (1409), Sâ'î (1410-1450-1452), Cafer Çelebi(1411), Ubeydî(1412-1420-1458), Kemal Paşazâde (1414), Hâtemî (1418), Vâlî (1419), Müdâmî (1421), Cemâlî (1424), Makâlî Hasen (1426), Makâlî Mustafa (1447), Makâlî Mehmed (1478), La'lî (1428), Sun'î (1431-1496), Hasîbî (1434), Yûsuf-ı Sîneçâk (1435), Bâkî (1437), Kabûlî (1442), Emrî (1443-1448), Fuzûlî (1444-1474-1475-1476), Zâtî (1445), Veznî (1446), Enverî (1449), Celâl(1451), Revânî (1453), Nâmî (1455), Azîzî (1457), Fevrî(1459), Gınâyî (1464), Ulvî (1467-1468-1469, 1470), Atâyî (1477), Hâlisî (1480), Muhlisî (1484), Necâtî (1486), Yahyâ (1488), Behîştî (1489), Firâkî (1490), Emânî (1495), İzârî (1498), İshak (1499), Azerî (1500).

Bu kısımda yer alan bazı şiirlerin (1411-1414-1422-1439-1452-1464-1465-1493-1498-1499-1500) başlığında kıt'a yazmasına rağmen kıt'a değil çoğunluğu nâ-tamâm gazel, iki tanesi(1493-1500) ise küçük mesnevidir.

Mecmua'nın 106a-b yaprağı boştur.

107a'da ise mesnevi nazım şekliyle yazılmış bir tarih yer almaktadır. Elli altı beyitlik bu mesnevinin müellifi belli değildir. Mizahi bir eleştiriyi de ihtiva eden bu mesnevi bir çeşit menevişli kumaş türü olan hâre için yazılmıştır. Mesnevinin birçok yerinde hâre-nâme adı geçmektedir. Şiirin sonunda 1082/1671-1672 tarihi düşülmüştür.

Mecmua'nın 107b, 108a-b, 109a-b, 110a yaprakları boştur.

110b-111a'da Bosnalı Sâbit'in "*Berber-nâme*" adlı mesnevisi bulunmaktadır.¹⁸⁰ *Berber-nâme* Sâbit'in toplum hayatındaki ahlakî bir bozukluğu dile getirdiği küçük bir mesnevidir. Genç ve yakışıklı bir berber çırağının kendisine tutkun olan biri tarafından tuzağa düşürülüp tecavüze uğraması anlatılmaktadır. T. Karacan'ın yayınladığı metinde 113 beyit olan mesnevi *Mecmua*'da 91 beyittir.¹⁸¹ Pek çok argo ve kaba saba sözlerin de bulunduğu mesnevi ağır ve sanatlı bir dile sahiptir.

Naql ider Çorlu'da bir kâşif-i rāz
Bir cüvān-pāre-yi dil-dāde nūvāz

Eli uz ağızı da düz berber idi
Eli ağızına uyar dilber idi

Ber-kemāl idi güzellik terlik
Şan' atı olmuş idi berberlik

Şan' atı ol nigeḥ-i fitne-ḥırāş
Tīğ-ı marzīden itmiş idi tırāş(1502/1-4)

Mecmua'nın 111b yaprağı boştur.

Mecmua'nın 113a yaprağında Hilâlî'ye ait küçük bir nesir parçası bulunmaktadır. Metinde Çağatayca dil özellikleri bulunmaktadır. Metnin sonunda ise Hilâlî mahlası yer almaktadır. Bu küçük nesir parçasının müellifi "Hilâlî-yi Çağatayî" diye bilinen ünlü Çağatay şairi Bedreddin Hilâlî(ö. 1532)'dir. Bu nesir parçasında "-āh ne eyley" şeklinde seciler yer almaktadır.

"...yā Rab ol pādşeh olsun şeref evcinde meh olsun göz āña cilvegeh olsun baş āña ḥāk-i reh olsun mülkü'l-^c arş penāhında mollānuñ siyeh olsun yüzi yedi felek üstide meh-i çārdeh olsun bu kızıl yüzli kişi kim tilemiş rū-siyeh olsun yüzidür māh yüzüm ḥasretidin gāḥ ne eyley men **Hilālī** men ol māh menüm bende vü ol şāh āña bende hevā-ḥ[~]āh velī āh kim andın maḅga yok ḥiç nigāḥī ger nigāḥ eylemese

¹⁸⁰ Turgut Karacan, "Bosnalı Sâbit'in Berber-nâme'si", *Çevren*, S. 76, Priştine 1990, s. 37-44

¹⁸¹ *Mecmua*'daki mesnevi "Çevren Dergisi"ndeki mesneviyle karşılaştırılmış ve farklılıklar aparatta gösterilmiştir.

bendesine ol şeh-i hūbān-ı cihān dilber-i fettān-ı Ḥorāsān dil-i ğamnāk ü hevesnāk ü hevā-ḥāh ne eyley” (1503)

113b’de Altıparmak Mehmet Efendi’ye ait bir kaside yer almaktadır. Altıparmak Mehmet Efendi’nin şiirlerini ihtiva eden tek eseri “*Nūzhet-i Cihān ve Nâdire-yi Devrân*”dır.¹⁸² *Mecmua*’mızdaki 51 beyitlik bu kaside de yukarıda bahsettiğimiz gazeliyle birlikte fazla şiiri bulunmayan Altıparmak Mehmet Efendi’nin şairliğini göstermesi bakımından önemlidir. Bu kasidede şair tasavvufi açıdan nasıl dünyaya geldiğini, dünyada dinî ilimleri, belagatı ve nadir birçok ilimi tahsil ettiğini, sonunda tasavvuf yoluna girdiğini, Halvetî tarikatına mensup olduğunu, Allah tarafından kendisine pek çok lütuf verildiği ve namının bütün Arap ve Acem’e yayıldığını belirttikten sonra Allah’a tüm bunlar için dua ederek kasidesini sonlandırmaktadır.

Ayağı toprağıyam zümre-yi faķirānuñ
Cihān içinde du‘ādur olardan istid‘ā

Ki soñ nefesde refiķ ola cümleye tevfiķ
Ki bundan özge bize maḥlaş olamaz aşlā

Cihānda ḳalmadı hergiz ta‘alluķum ğayra
Kelāmuñ āḫiri oldur ki merḥabā belķā(1504/49-51)

113b’nin derkenarında ise müellifi bilinmeyen 9 beyitlik bir gazel yer almaktadır. Şiirde sevgilinin güzellik unsurları ifade edilmiş ve sevgilinin güzelliğine hiçbir şekilde zarar gelmemesi için Allah’a dilekte bulunulmuştur.

Serv-i bustān-ı nübüvvet ḳāmetüñdür serverā
Şadr-ı sīmīnūñ velāyet menba‘ı olsa reva
Fezā-yı ‘ālem-i vaḥdetden inķılāb itdüm
Mücerredāta irüp oldum anda kūy-nümā (1505/1-2)

Mecmua’daki yanlış birleştirilen yapraklar sebebiyle başlangıcı 114a’da son kısmı ise 115b’de bulunan ve müelifi belli olmayan bir terci-bend yer almaktadır.

¹⁸² Altıparmak Efendi’nin şiirleri bu eserin mukaddimesinde yer almaktadır.

Beşer beyitlik 13 bentten oluşan bu şiirin vasıta beyitleri Alevîler arasında “Nadi Ali Duası” diye bilinen duanın bir kısmından oluşmaktadır. Vasıta beytinden de anlaşılacağı üzere şiir Hz. Ali, Hasan, Hüseyin ve On İki İmamın övgüsünü de içeren bir mersiye dir.

Sâlik ki ‘ ışk-ı Hâk̄ ile terk-i ‘ izz ü cāh
Kılmaz cihān memālikine meyl ile nigāh

Ġafletde kaldı ‘ ışk ile bulmayan intibāh
Zîrā diyār-ı vaḥdete ‘ ışk oldı toġrı rāh

Sultān-ı dīn İmām Taḳī raḥmet-i İlāh
‘ ışk ile cān virüp şühedā içre oldı şāh

Ey zāhid ister iseñ eger ‘ afv ola günāh
Şevk ile di bu beyti idüp cān u dilden āh

Yā mazharü’l-‘ acāyibü ‘ avnen lenā ‘ Alī
*Ed‘ ūke külli hemmin ve ġammin seyenceli*¹⁸³ (1506/1. bent)

115b’nin derkenarında Mürşîdî’ye ait 5 bentlik bir muhammes bulunmaktadır. Şiirde dünyanın fâniliği vurgulanmış ve insanın bu dünyada nasıl davranması gerektiği nasihat şeklinde belirtilmiştir.

Ey gönül tut ki cihān mülkine sultān olasın
Hük̄m idüp nice zamān şāhib-i dīvān olasın
N’oldı bes fāyide çün ḥāk ile yeksān olasın
Şol günü añ ki düşüp āteşe sūzān olasın
Evvel itdüklerüñe soñra peşimān olasın(1507/1)

114b’de Âgehî’nin gemicilik terimleriyle yazdığı meşhur kasidesi “*Kaside-yi Keştî*” yer almaktadır.¹⁸⁴ A. TIETZE’nin yayınladığı makalede tamamı 32 beyit olan

¹⁸³ *Ey olağanüstü işlerin mazharı Ali! Bütün hüznülerim ve kederlerim yok olsun diye bize yardım et.*
¹⁸⁴ A. Tietze, “XVI. Asır Türk Şiirinde Gemicî Dili-Agehî Kasidesi ve Tahmisleri”, *Türkiyat Mecmuası*, C. IX, Osman Yalçın Matbaası, İstanbul 1951 s. 113-138.

kaside *Mecmua*'da 29 beyittir. Kanunî Sultan Süleyman'a sunulan kaside sanatlı ve süslü bir dile sahiptir ve denizcilik terimleriyle ilgili araştırma yapmak isteyenler için önemli bir kaynaktır.

Ey gönül niçe yatarsın bu limân-ı tende
Himmetüñ lengerin al mevsimidür aç yelken

Çorşan ol hâşılı dünyâdan alarga olıgör
Bu hayırsız adada durma dilâ iso seren

Himmetüñ göncügin elden şalıverme zinhâr
Keştî-yi şabruñı şağla alavand olmağdan(1508/17-19)

Mecmua'da yanlış birleştirilen yapraklar sebebiyle başlangıcı 114b sonu 116a'da olan Âgehî'nin yukarıda bahsettiğimiz kasidesine Derûnî'nin yazdığı bir nazire bulunmaktadır.¹⁸⁵ Âgehî'nin kasidesine pek çok nazire yazılmıştır. Bunlardan en meşhuru Derûnî'nin yazdığı naziredir. Derûnî'nin kasidesi bir bahariyedir, bu kasidede artık gerçek bir deniz değil, bahar rüzgarında dalgalanan gemi bahçe, gemiciler çiçeklerdir.

Kim ki deryâ-yı haķîkatde olursa kapudan
Hâzret-i Nüh-ı Necî gibi gerekdür çorşan

Çıbleden döğdi esüp bād-ı nesîm-i kudret
Başladı itdi temevvüc yine deryâ-yı çemen

Yir yirin yelken açup çıkdı açıldı ezhâr
Şanki deryâ-yı sefid oldı fezâ-yı gülşen(1509/1-3)

116a-b'de Taşlıcalı Yahyâ'nın Rüstem Paşa'yı hicvetmek için yazdığı meşhur terkib-bendi yer almaktadır.¹⁸⁶ III. ve V. bendi yedişer, diğer bentleri ise altışar

¹⁸⁵ A. Tietze, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili-Agehî Kasidesine Nazireler", *Zeki Velidi Togan'a Armağın (Doğumunun 120. yılı münasebetiyle tıpkıbasım)*, TTK. Yay., Ankara 2010. s. 4521-467.

¹⁸⁶ Mehmet Çavuşoğlu, *Yahya Bey Divânı*, s. 169-172.

beyitlik olmak üzere toplam 7 bentten oluşan bu şiir Rüstem Paşa'nın ölümü üzerine yazılmış Rüstem Paşa'yı ağır bir şekilde eleştiren bir hicviyedir.

Mantıku'ı-tayr okıyan âdemiyan sağ olsun
N'ola ol gitdi ise baki kalan sağ olsun

Yirde yatduqça babam oğlı fülân sağ olsun
Çok yaşasın bunu yazan okıyan sağ olsun
Gülmez idi yüzi maşşerde dağı gülmeyesi
Çoğ iş itdi bize ol sağlık ile olmayası(1510/7. bentten)

116b-117a'da sekizer beyitli 7 bentten oluşan Hudâyî'ye ait bir terkib-bend yer almaktadır. Bu şiir III. Mehmet'in ölümü üzerine yazılmış bir mersiyedir.

Gözlerüm sevdüğüm Mehemmed Şâh
Gel ki ğam hâlümü harâb itdi

Hâk-i pâyüñden ayrılaldan çarh
Menzilüm derd ile türâb itdi

Çandasın gel yetiş gözüm nûrı
Nâr-ı ğam yakmasun bu mehcûrı(1511/5. bent)

115a'da Hz. Süleyman'a ait bir kıssanın anlatıldığı 22 beyitlik kısa bir mesnevi bulunmaktadır. Müellifi bilinmeyen mesnevi dinî ve menkabevî muhtevalıdır.

Hem-dem-i Hâzret-i Hâbîb-i Hudâ
Şem' -i cem' -i Hudâ Ebû Derdâ

Dir ki oğlı olup Süleymân' uñ
Şabr u ârâmı kalmadı anuñ

Yandururken bu hasret ile yürek
Şekl-i âdemde geldi iki melek(1512/1-3)

115a'daki bir diğler şiir 29 beyitlik müellifi bilinmeyen bir kasidedir. Şair bu kasidede ne kadar zor durumda olduğunu, çektiği sıkıntıları dile getirerek bir paşadan yardım ve himmet dilemektedir.

Lāyık mı devletünde eyā menba^ç -ı kerem
Ben nā-murād olam elem-i ğamla muğtenem

Eyyām-ı rif^ç atünde hemīşe revā midur
Böyle esir-i derd ü ğam olup cefā çekem

Rāh-ı belāda şām u seher pāy-māl ide
Yazık degül mi ben kuluñı leşker-i sitem (1513/1-3)

115a'daki son şiir 18 beyitlik bir kasidedir. Kasidede zamaneden şikâyet edilmektedir.

Bir hāle vardı şimdi bu devr-i zamān dağı
Yağşı yaman bir oldu vü gerçek yalan dağı

Çarğ el itdi saña tena^ç umda māh u sāl
Bulmaz kemāl ehli ise kuru nān dağı

İhsān u hayr kalmadı çālemdede
Ekşeriyā vü şöhret içündür olan dağı (1514/1-3)

117b'de Hayretî'nin “-ān ābdāllar” redifli 32 beyitlik bir kasidesi bulunmaktadır.¹⁸⁷ Şiir Hz. Muhammed, Hz. Hasan ve Hüseyin ile On İki İmamdan bazılarının övgüsünü içeren tasavvufî bir kasidedir.

Buldılar ol bî-nişāndan çün nişān ābdāllar
Lā-mekān ilinde tutdılar mekān ābdāllar

Şatdılar bir yāre cümle iki çālem varını

¹⁸⁷ M. Çavuşoğlu, M. Ali Tanyeri, *Hayretî Dîvânı*, s. 19-21.

Yaşamadılar dü kân içre dükân âbdâllar

İçdiler fazl-ı İlâhi çeşmesinden âb-ı Hızır
İtdiler kesb-i hayât-ı cāvidān âbdâllar(1515/1-3)

117b-118a'da müellifi bilinmeyen 10 beyitlik eksik bir kaside yer almaktadır. Nesip kısmı ve methiye kısmının başlangıcı bulunan kasidede II. Mehmed'in övgüsü yapılmaktadır.

Bi-ḥamdillāh vezān itdi nesīm-i luṭf-ı Rabbānī
Şeref buldı vücūd-ı şāh ile mülk-i Süleymānī

Felek şaḫlar yürürdi taḫtı Dārā vü Cemşid'ün
Aña teslīm idince yirine oturmadı cānı (1516/1-2)

118b'de Sun'î'ye ait 5 bentlik mütekerrir bir müseddes yer almaktadır. Şiirde sevgiliden ve zamaneden şikâyet edilmektedir. Bu şiir *Gelibolulu Sun'î Dîvânı*'nda bulunmamaktadır.¹⁸⁸ Bu şiirin Sun'î mahlaslı başka bir şaire ait olması muhtemeldir.

Fitne-yi ḫaṭṭ-ı yār mı diyeyin
Bend-i zülf-i nigār mı diyeyin
Ġamze-yi şivekār mı diyeyin
Çeşm-i ḫışm-ı ḫumār mı diyeyin
Şiddet-i hecr-i yār mı diyeyin
Miḫnet-i rüzgār mı diyeyin(1517/1)

118b-119a'da Gubârî-yi Bursevî'ye ait 53 beyitlik bir kaside yer almaktadır. Kaside XVI. yüzyıl şuarasının övgüsünü ve aynı yüzyıla ait birçok şairin adını içermesi bakımından dikkat çekicidir.

Ey şabā vir gel ḫaber gülsün açılsun gülsitān
Maḫdem-i paşa-yı 'ādilden şeref buldı cihān

Rüz-ı 'id irdi şafā kesb eyleyüp gülzārda

¹⁸⁸ Halil İbrahim Yakar, *Gelibolulu Sun'î Dîvânı ve Tahlili*, İstanbul Üniv. SBE, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2002.

Su-be-sū seyr eylesün her cānibi āb-ı revān

Şi‘ re āgāz eylesün şimden girü erbāb-ı nazm
Hāme alsun destine yazsun debīr-i āsmān (1518/1-3)

119a’da müellifi bilinmeyen 5 bentlik mütekerrir bir müseddes bulunmaktadır. Şiirde dünyanın geçiciliğinden, zamanenin vefasızlığından şikâyet edilmektedir.

Şafāsı ehl-i ğinānuñ ‘ anāsına degmez
Mezāk-ı şürbi şarābuñ haṭāsına degmez
Sürür-ı dıhķı zamānuñ bükāsına degmez
Karası kaşr-ı cihānuñ yaķasına degmez
Beķāsı mülk-i vücūduñ fenāsına degmez
Vefāsı dehr-i denīnuñ cefāsına deĝmez (1519/1)

119a’da yer alan diĝer şiir Âzerî’ye ait 5 bentlik mütekerrir bir müseddestir. Şiirde beşerî aşk işlenmiştir.

Bir şubḥ-dem görüp meh-i nā-mihribānumı
‘ Arz eyledüm sirişk-i cevāhir-feşānumı
Tiĝin çıķardı hışm ile aķıtdı ķanumı
İhlāke ķaşdı şimdi dil-i nā-tüvānumı
Almayayın ölince dile dil-sitānumı
Cānum çıķınca añmayayın yār ya cānumı (1520/1)

119a’da son olarak Firākî’nin bir gazeli bulunmaktadır. Beş beyitlik gazelde beşerî aşk ele alınmıştır.

Ṭālib-i maḥbūbam ey zāhid muḥibb-i bādeyin
Başuñ içün ayaĝum alma ķatı üftādeyin(1521/1)

119b-120b’de sekizer beyitlik 13 bentten oluşan bir terķib-bend yer almaktadır. “*Der-Haķķ-ı Kapudān Müteveffā-yı Sābıķ A‘nī Uluç ‘Alī ‘Aleyh Mā-*

Yüsteḥak” başlığı taşıyan ve müellifi bilinmeyen şiir Uluç (Kılıç) Ali Paşa’nın eleştirisinin yapıldığı bir hicviyedir.

Ġarḩa-yı baḩr-ı ğama ḩıẓr yitiş şād eyle
Yüri dermāndelerüñ destin al irşād eyle

Rüzgār āhir ider çünki vücūduñ berbād
Bāri ḩalsun yirüñe bir eşer icād eyle

Bir ulu taş ile toprağı binā itmekden
Var gönül yap dil-i virānları ābād eyle

Mürdeler nām-ı nüküb ile olurlar ihyā
Öl diril sen de cihānda bir eyü ad eyle

Rüzgāruñ n’ola el virdi ise deryā ol
Germi pişe iden vüs‘ati mu‘tād eyle (1522/1. bentten)

120b’de “*Lā-edriḩ ḩā’ilehu*” başlığını taşıyan 10 beyitlik bir kıt’a yer almaktadır. Gazel tasavvufi özellik göstermektedir.

Dünyā metā‘ına niçe ḩırş u şefiḩ olam
Yok yire naḩd-i ‘ömr-i ‘azizi telef ḩılam

ḩarşu ḩoyam zamān ile idem muḩārebe
Tir-i belā vü miḩnete sīnem siper ḩılam(1523/1-2)

121a-122a arasında “*Cedel-nāme-yi Merḩūm Celāl Beg*” başlığını taşıyan bir mesnevi yer almaktadır. Bu mesneviyi ilim dünyasına tanıtan Abdulkadir Erkal’dır.¹⁸⁹ Erkal bu esere Ağāḩ Sırrı Levend yazmaları arasında rastladığını belirtmiş ve dönemin polemik yapısını sergilediğı için ilginç bulup bu eseri tanıtmaya gereğı duyduğunu ifade etmiştir. Erkal’in tanıttığı nüshada başlık olarak “*Meşnevi-yi MİR-i ‘Ālem- Vezir-i ‘Müfti-yi Ekreme ve Nurettin-zāde’ye İ’tiraz ve Cevabıdır*

¹⁸⁹ Abdulkadir Erkal, “Celālî’nin MİR-i Ālem Adlı Mesnevisi”, *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Erzurum 1998, s. 65-78.

*ki Zikrolunur” yazılıyken*¹⁹⁰ *Mecmua*’mızda mesneviye “*Cedel-nâme*” ismi verilmiştir. *Mecmua*’daki başlık eserin muhtevasıyla da uygunluk göstermektedir. Erkal, yazısında bu mesnevinin başka bir nüshası olmadığını söylemiş ve metni Seyfettin Özege Kütüphanesindeki nüshaya dayanarak oluşturduğunu ifade etmiştir. Bu sebeple *Mecmua*’mızdaki bu mesnevi eseri karşılaştırma imkânı sağlaması bakımından önemlidir. Tamamı 114 beyitlik mesnevi Celâl Bey(Celâlî)’in hakkında çıkartılan söylentilere ve bu söylentileri çıkaranlara karşı savunmasıdır. Şâir Celâlî bazı kişilerin kendini çekemediğini ve iftiraya uğradığını belirtmiş, eserin sonunda da bu kişileri Allah’a havale ettiğini ifade etmiştir. Celâlî, iftira atanlara bu eseriyle ve oldukça ağır bir dille cevap vermiştir.

Yine ey dil cevâba ol hâzır
Ehl-i hâkka Hudâdurur nâzır

Sihire sihr ider su’âl-i hasûd
Yed-i beyzâ katuñda hod mevcûd

Hâlet-i dehr özge hâletdür
Gâh şâdî gehî melâletdür

Geh biri gâhi biri gâlibdür
İkisi birbirine mûcibdür

Ehl-i hikmet bu hâlete câzim
Şâd u gam birbirini müstelzim

Ya’ nî Nemrûd eylese teslîm
Añlaşılmaz maķâm-ı İbrâhîm

Lücc-i Fir’avn’a düşmese Mûsâ
Olımazdı ‘aşâsı ejderhâ

¹⁹⁰ Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi, Seyfettin Özege Kitaplığı ASL No: 222.

Ger Ebū-Cehl olmasa mürted

Zāhir olmazdı mu‘ ciz-i Aḥmed(1524/ 1-8)

122b-123a’da “*Şehr-i Edrine’den Sâ‘î Beg Merḥūm İstanbūl Şu‘arāsına İrsāl Eyledüğü Mektūbdur*” başlıklı 99 beyitlik bir kaside yer almaktadır. Sâ‘î bu şiirde başta Sâni olmak üzere İstanbul’daki şuarânın bazılarını müstehcen, kaba saba sözlerle ve sövgülerle oldukça ağır bir biçimde hicvetmektedir. Sâni ve Sâ‘î devirlerinin belli başlı heccavlarından. Kühü’l-Ahbâr’da Sâni hakkında bilgi verilirken “*Sâ‘î adlı şâ‘irle birbirlerine yazdıkları hicivler şi‘r erbabı şâ‘irlerin mecmu’alarında yer almaktadır*” ifadesi bu iki şairin karşılıklı hicivlerinin yaşadıkları dönemde beğenildiğini göstermektedir.¹⁹¹

Muşaffā eyleyüp şemşir-i ṭab‘ın yine Sānī Beg

Ġazādur diyü ḳatline ider mi ḳaşdın ā‘ dānuñ

Yine ṭarz-ı ḥasende şi‘r dir mi ‘ İlmī-yi nāzūk

Olur mı perveri vādilerinde ehl-i ‘ irfānuñ

‘ Azizī Beg yine merd-i güzīn-i ehl-i ‘ izzet mi

Alur mı ḳızlıgın her gicede bir bīkr-i ma‘ nānuñ(1525/12-14)

123b-124a’da Sâ‘î’nin yukarıda bahsedilen şiirine Sâni’nin yazdığı cevap yer almaktadır. “*Şehr-i Edrine’den Sâ‘î Beg Merḥūm Gönderdüğü Mektūba Sānī’nün Yazup İrsāl Eyledüğü Cevābdur*” başlığını taşıyan şiir Sâ‘î’nin hicviyesine Sâni’nin yazdığı bir naziredir. Sâni 102 beyitlik bu kasidesinde Sâ‘î’den çok daha ağır bir dille yine müstehcen ifade ve sövgülerle Sâni’ye cevap vermiştir. Sâni ve Sâ‘î’nin karşılıklı olarak birbirlerine gönderdikleri mizahî ve yergi içeren manzum mektuplarından Agâh Sırrı Levend, Türk Edebiyatı Tarihi I. Cilt’te “*İncitmeden güldüren eserler*” başlığı altında bahsetmiştir.¹⁹²

Ġazel fenninde öyle ad çıkardı Sūzenī-zāde

Olurdu pey-revī Emri-yi üstād-ı mu‘ ammānuñ

¹⁹¹ Mustafa İsen, *Kühü’l-Ahbâr’ın Tezkire Kısmı*, AKM Yay., Ankara 1994, s. 297.

¹⁹² Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi I. Cilt*, TTK. Yay., Ankara 1998, s. 152-153.

‘Ubeydî’yi işitdük hâke yüz urup vefât itmiş
Umaruz rahmetine lâyıķ olmış ola Mevlâ’nuñ

Edâyî şî‘ri nâzûk Hâtemî Beg özge şâ‘irdür
Düşüpdür niçe kez luţfına mazhar ehl-i ihsânuñ (1526/15-17)

124b-125a’da “*Sâ‘î-i Merhûm İkinci Def‘a Şânî’ye Gönderdügi Cevâbdur*” başlığını taşıyan Sâ‘î’nin ikinci kez Sâni’ye gönderdiği manzum mektubu vardır. 68 beyitlik bu kaside de diğeri iki kaside gibi yergi ve sövgülerle doludur.

Senüñ menkûhuñı peydâlamışdur ol ‘Azizî Beg
Bizüm hemşîremüz yok aşlı ne terzîķ-i bühtânuñ

Belîğî’yle Hüdâyî B.ķlı Bustân’uñ kenârında
Bilürler müşteri ģaķladuğın sen şeşt-i devrânuñ

Mişâlî’yle ‘İzârî’yi zarûrî medģ eylersin
Nişân-ı seng-i ta‘nısın bugün erbâb-ı ‘irfânuñ(1527/9-11)

Yukarıdaki 3 manzum mektuptan sonra 125a’da “*Hicv-i Ferdî Berây-ı Şânî*” başlığını taşıyan 26 beyitlik kaside yer almaktadır. Sâni ve Sâ‘î arasındaki bu mektuplaşmaya Ferdî de dâhil olup aynı vezin ve kafiyede Sâni’yi eleştiren bir kaside yazmıştır.

Didüm dün Güftî’ye bir bî-bedel mümtâz şâ‘irsin
Saña olur mı Şânî cümleden birisi insânuñ

Didi bir kimse yokdur baña Şânî didüğüñ câhil
Bugün ser-defter ü ser-ģalkasıdur herze-güyânuñ

Görürler hicv ü hezl ü yave vü zirnîķ-ı bî-ma‘nâ
Açanlar cânuña la‘net okur her laģza dîvânuñ(1528/10-12)

125a'da Ferdî'nin şiirinden sonra Sa'î'nin 3 kıt'ası ve bir müfredi bulunmaktadır. Kıt'aların üçünde de Sâni'nin eleştirisi yapılmıştır. Müfred de yine hiciv muhtevalıdır ve Sâni'nin ölümü üzerine yazılmış bir tarihtir.

Dağı besler mi it gibi cānı
Şānī didükleri kıoca şeytān(1529)

Şānī-yi kelb-i 'aķūr ya' nī ol itli ĥalā
Āb-riz-i süfehā beste-i ĥayl-i ŗu' arā(1530)

Öleli dört yıl imiş ne dir idüm
Rūĥ-ı nā-pākine la' net cānuñ(1531)

Bugün yarın alurlar başını meydān-ı dehr içre
Şorarsañ ĥālını ger Şānī-yi zındīķ-ı nādānuñ(1532)

125b-128a arasında Ulvî'nin *Manisa Şehr-engizi* yer almaktadır.¹⁹³ *Ulvî Dîvānı*'nın tenkitli neşrinde bu eser "*Manisa Medhiyyesi*" ve "*İstignâ-yı Cüvan*" olmak üzere iki başlık altında verilmiştir. *Mecmua*'da 275 beyit olan bu şehr-engizde şair ilk olarak işlediği günahlardan dolayı Allah'a yalvarmaktadır. Seheri tasvir eden sanatçı bir gün yolunun Manisa'ya düştüğünü burada bir güzel görüp ona âşık olduğunu, bir arkadaşının şehrin güzelleri için bir eser yazmasını teklif ettiğini belirtmiştir. Daha sonra II. Selim'i övdükten sonra Manisa'yı ve şehrin güzellerini methetmiştir. Şair 18 dilberi beşer beyitle övdükten sonra ikişer beyitlik üç kıt'aya yer vermiştir. Kıt'alardan sonra iki ayrı "Hâtıme" yer almaktadır. Son olarak üç beyitlik bir kıt'a ile eser son bulmaktadır. Aşağıda mesnevinin ilk iki beyti ile mesnevinin sonundaki üç beyitlik kıta yer almaktadır.

İlāhī baĥr-ı 'iŗyāna ġarīķam
Tutuŗdum nār-ı hicrāna ĥarīķam

¹⁹³ Bk. Mustafa Tanrısever, *Şehr-engiz-i Ulvî Çelebi*, (mezuniyet tezi), Ankara Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 1972. İsmail Çetin, *Derzî-zāde Ulvî Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkitli Metni*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1993, s. 578-583, 587-600.

Yaluñ yüzlülerüñ şevkıyle yandum
Kül oldum küllî cānumdan uşandum

...

Cihān turduqça tursun her birisi
İlāhî bunlaruñ ‘ömrin tavîl it

Cemāli güllerini eyle handān
Melāhat gülsitānı içre şād it

Vişāle irgürüp ‘Ulvi hāķiri
Dil-ārālar yanında ber-murād it(1533/1-2, 273-274-275)

128a’nın derkenarında yazarı bilinmeyen Farsça bir kıt’a yer almaktadır.

Mecmua’da 128b-129a’da 15 tarih ve 2 müfred bulunmaktadır. Tarihlerden 4 tanesinin(1540-1541-1543-1544) müellifi belli değildir. Diğer tarihlerin yazarları ise Ganî (1535), Sâ’î (1536), Zeynî (1537), Meylî (1542), Derviş Nisârî (1545), Derviş İbrahim (1546), Derviş Ubûdî (1547), Kesbî (1548), Pertevî (1549), Ahmedî (1550), Hurremî (1551)’dir. Bu tarihlerden 5 tanesi (1535-1537-1541-1548-1549) kıt’a nazım şekliyle, 8 tanesi (1536-1540-1542-1545-1546-1547-1550-1551) gazel nazım şekliyle kaleme alınmıştır. İki tanesi ise mısra (1543-1544) nazım şekliyle yazılmıştır. Tarihlerin muhtevasına bakıldığında III. Murad’ın ölümüne, III. Mehmed’in cülusuna, III. Mehmed’in ölümüne, I. Ahmed’in cülusuna ve çeşitli kimselerin ölümleri ile bir şeyhin sürgün edilişi üzerine söylenmiştir.

Güş idicek dir Ganî târihîni
Hān Mehemmed oldı sulţān-ı cihān(1535/4)

Şād olup bu Sâ’î-yi dā’î didi târihîni
Oldı ‘ādil pādşāh Sulţān Mehemmed bin Murād(1536/3)

Cülūsına didi târih Zeynî
Müsellem aña heft-iķlîm-i ‘ālem(1537/7)

Maḳām-ı ‘Ulvī’yi Firdevs-i A‘lā eylesün Mevlā(1544)

Kesbî ol şāh-ı cüvān-baht u felek-tahta didi
Çār mışra‘ her biri tārīhdür bî-iştibāh(1548/3)

Çün Hurremî cülusuñ sırrına vāḳıf oldı
Bir hoş düşürdi tārīh şāhib-ķırān-ı bānî(1551/11)

128a’daki tarihlerin arasında müellifi bilinmeyen biri Arapça 2 müfred bulunmaktadır.

129b’de 4 mütezzad ve 2 ferd bulunmaktadır. Mütezzadlar Âlî(1552)¹⁹⁴, Kâsım (1553), Hilmî (1554) ve Caferî (1556)’ye aittir. Bunlardan ikisi 5 bent (1554-1556), biri 7 bent(1552), biri 9 bent(1553)’tir. Bu şiirlerin dördünde de beşerî aşk işlenmektedir.

Ey sākî-yi gül-ruḥ bize şun bāde-yi nārı
Def eyle ḥumārı
El virdi çü fırsat sürelüm zevḳ ile bārî
Eyyām-ı bahārı (1552/1)

Sākî al ele yine bugün cām-ı muşaffā
‘Işkına nigāruñ
Medḥ eylesün ol gonca-femi bülbül-i gūyā
Şevḳine bahāruñ(1554/1)

129b’de ye alan iki müfredin de müellifi bilinmemektedir ve her iki beyitte de beşerî aşk ele alınmıştır.

Şeh-i gül bergden bir ḳaşr-ı zerrîn eyledi bünyād
Didi bünyād-ı berg ola mübārek bāde geldi yād(1555)

¹⁹⁴ Bu mütezzad *Gelibolulu Mustafa Âlî Divânı’nın* tenkitli neşrinde bulunmamaktadır.

Hüblük sancağını çözdü o zülf-i pür-ham
Tüg-ı şāhī o şeh-i hüsne n'ola olsa gulam(1557)

130a'da "*Müftî Hazretleri Ma'zül Olduğda Cinânî Didügi Kaşîdedür*" başlığında da görüldüğü gibi nazım şekli kaside olarak belirlenen bu şiir aslında mütekerrir müsemmendir. Bu müsemmen *Cinânî Dîvânı*'nın tenkitli neşrinde de yer almaktadır.¹⁹⁵ Cinânî'nin 5 bentlik bu şiirinde başlıktan da anlaşılacağı üzere şiir Müftü Efendi'nin azledilmesi üzerine yazılmıştır.

Ey sipîhr-i 'ilm ü fazla mihr-i gerdün-iqtidâr
Hamdülillâh gün gibi fazl ile bulduñ iştiâr
Zerreden artık kuluñ var işigüñde bî-şümâr
Hâki Rûm'uß 'unşur-ı pāküñle eyler iftiâr
Devlet-i fāniye çün yokdur bilürsin i' tibâr
Ėam degül tağyîr-i vaz' itdiyse şimdi rûzgâr
'Azl ü naşbı dehr-i pür-ķahruñ degüldür ber-ķarâr
Böyledür aĥvâl-i devr-i rûzgâr-ı zürķâr (1558/1)

130a'daki bir diğeri şiir Makâlî Mustafa Bey'in "açar ķapar" redifli gazeline Zihni'nin yaptığı 5 bentlik bir tahmistir. Tahmiste gündelik hayat, aşk, sevgilinin güzellik unsurları ve zamaneden şikâyet ele alınmıştır.

Ėaşr-ı vücüd-ı âdemi kim cān açar ķapar
Bir řābhānedür kānı dükkān açar ķapar
Şandūķ-i 'ömri hāzin-i devrān açar ķapar
Dil hānesin Ėam-ı ruĥ-ı cānān açar ķapar
Ėalvet-serāy-ı hāşşını sultān açar ķapar(1559/1)

130a'daki son şiir Âlî'nin 14 beyitlik kasidesidir. *Âlî Dîvânı*'nın tenkitli neşrinde 15 beyit olan şiire "*Der Ser-zeniş-i Ėama'ķārān ve Bü'l-Hevesān*" başlığı verilmiştir. Hiciv muhtevalı bu kaside tasavvufî özellikler de taşımaktadır. Şâir hem kendisini hem de dünyaya ve onun nimetlerine sarılanları eleştirmektedir.

Bu fenā mülkinüñ ey ĥ'āce ĥaridārı mısın

¹⁹⁵ Cihan Okuyucu, *age.*, s. 359-361.

Di ya billāhi anuñ mīri vü sālārı mısın

Her metā'ında bu bāzār-ı fenānuñ bilesin
Nesisin söyleye dellāli mi simsārı mısın

Bāṭınuñ yıkmadasın zāhirüñi yapmaḳda
Bu ḫarāb olası ten ḳal'ası mi' mārı mısın

Cünbişüñ başına buyruḳ kişiler cünbişidür
Yoḫsa bu ortalıḡuñ fā' il-i muḫtārı mısın (1560/1-4)

130b-133a arasında Dede Ömer Rûşenî'nin “*Çoban-nâme*” adlı mesnevisi yer almaktadır.¹⁹⁶ Mesnevinin başlığı *Mecmua*'da şöyledir: “*Ḥazret-i Gülşenî Raḫmetullāhi 'Aleyh Meşnevi-yi Şerif'den Terceme İtdügi Ḥazret-i Mūsā 'Aleyhi's-selām ile Çoban Hikāyesidir.*” Başlıkta “Rûşenî” yerine “Gülşenî” yazılmıştır. Bu mesnevi Mevlana'nın Mesnevi'sindeki “Musa ve Çoban” hikayesinin genişletilmiş şeklidir. *Mecmua*'da 286 beyit olan mesnevi Hasibe Mazıoḡlu'nun makalesinde de belirttiḡi üzere gerçekte 517 beyittir. *Mecmua*'daki mesnevi hem baş kısmından hem de son kısmından eksiktir. Eserin başındaki Farsça ön söz *Mecmua*'da yoktur. *Mecmua*'da mesnevi Mevlana hakkındaki beyitlerle başlar, Musa ve Çoban hikayesi anlatıldıktan sonra bu kıssadan alınması gereken nasihatlerle eser son bulur. Hâtime kısmı *Mecmua*'da eksiktir. Mesnevi XV. yüzyıl Türkçesinin dil ve anlatım özelliklerini taşımaktadır.

Ol ki dinilmiş aña meczüb-ı Ḥaḳ

Ol özi gibi sözi maḫbüb-ı Ḥaḳ

Mūsî-yi 'İmrân-pey ü Yüşâ'-ḳadem

'İsî-yi Meryem-dem ü Hārün-şiyem

¹⁹⁶ Hasibe Mazıoḡlu, “Dede Ömer Rûşenî ve Çoban-nâme'si”, I. Milletlerarası Mevlâna Kongresi, 3-5 Mayıs 1987, *Tebliğler*, (haz.Selçuk Ünlü vd.), Selçuk Üniversitesi Yay., Konya 1988, s. 49-59.

Rā'î-yi eytām u şubān-ı şefîk
Rıfık ile her kıalmışa olan refîk

Ėalkı kıoyun kıuzu gibi güdüben
Gürg-i hevādan gözedüp gözleyen

Ėızr-dem ü nāřir-i 'ilm-i ledün
Kāřif-i her müşkil ü şirin-süğan (1561/1-5)

133b'de biri Hayretî'ye(1562), ikisi Medhî'ye(1563-1564) ait üç gazel bulunmaktadır. Bu gazellerden ikisi beşer beyit(1562-1564), biri (1563) 7 beyittir. Hayretî'nin “-ı kıo” redifli gazeli tasavvufi muhtevalıdır. Medhî'nin gazellerinde ise beşerî aşk ile tasavvufi konular birlikte görölmektedir.

Göñöl bir küşti-gir idi o çeşm-i bî-emān başdı
Nerimān-ı cihān-süzü şanasın Kıahramān başdı(1563/1)

Nice řākat getürsün faşl-ı gülden bülbül-i řeydā
Dem-ā-dem Ėārlarla şalınur ol Ėonca-yı zībā(1564/1)

134a'da manzum bir fetva yer almaktadır.¹⁹⁷ XVI. yüzyılın Vāizi İştipli Emir Efendi dönemin şeyhülislamı Bostanzāde Mehmet Efendi'ye mükeyyifattan sayılan kahvenin fayda ve zararları hakkında 12 beyitlik manzum bir sual sormuş, o da yine manzum olara 47 beyitle bu suale cevap vermiştir. *Mecmua*'mızda 47 beyit olan cevap kısmı N. Açıkgöz'ün “*Kahve-nāme*” isimli eserinde verilen metne göre 52 beyittir. Bu manzum fetva yayımlanmıştır.¹⁹⁸ Yayımına esas beş nüsha tespit edilmiştir. *Mecmua*'mız bu nüshalar arasında bulunmamaktadır. Bu durum *Mecmua*'mızdaki nüshadan haberdar olunmadığını göstermektedir.

Es-su'āl
Müfti-yi müşkil-i řavāb u Ėařā

¹⁹⁷ Manzum fetvalar için bk. Muhittin Eliaçık, “Şeyhülislam Bostanzade Mehmed Efendi ve Nazmen Verilmiş Fetvaları”, *Turkish Studies*, Volume 7/4, Fall 2012, Ankara, s. 35-50.

¹⁹⁸ Nāmık Açıkgöz, *Kahve-nāme (Klâsik Türk Edebiyatında Kahve)*, Akçağ Yay., Ankara 1999, s.33-43.

Mesned-ārā-yı maḥfel-i ‘ ulemā

Müşkilüm var cenābuña geldüm
Eylerem ḥazretüñden istiftā(1565/1-2)

El-cevāb
Diñle ey sâyil-i şavāb u ḥaṭā
Müşkil-endāz-ı maḥfil-i ‘ ulemā

Ḳahve ḥaḳḳında zıkr olan şübe‘ hāt
Vehmdür cümlesi medārı riyā

Evvelā balgamı izāle ider
Eridüp maḥv ider ḳomaz aşlā

‘ Ğaşeyān ile ḳayye nāfi‘ dūr
Nef‘ i var aḡza daḡı dir ḥükemā(1566/1-2, 19-20)

134b’de ilk olarak mensur bir parça yer almaktadır. Parçada Gınâyî, Ulvî, Hâver Çavuş gibi ehl-i dil insanlar işret meclisinde sohbet ederken Gınâyî Çelebi’nin bazı esprileri üzerine Gazzâz Mahmud Çelebi’nin kardeşi Dehrî Çelebi’nin bu esprilerden alınarak içkinin de etkisiyle orayı terk etmesi ve kış günü soğukta dışarıda kalıp Tophane’de bir topun içinde sabahladığı anlatılmaktadır. Sabah olup da geçen gece yaşadıklarını hatırladıktan sonra Dehrî Çelebi o geceye ait 3 şiir(1568-1569-1570) söylemiştir. Bunlardan ilki 5 beyitlik kısa bir mesnevidir. İkincisi 5 beyitlik bir gazel, sonuncusu ise 8’li hece ölçüsüyle ve 11 dörtlükten oluşan “*Baṅña Dehrî dirler Dehrî*” nakaratlı bir semaidir. Bu üç şiirde de Dehrî Çelebi, kendi durumunu anlatıp düşmanlarından şikâyet etmekte ve onları hicvetmektedir.

Şolıcan gibi ortadan üzöldüm
Şovuḳda geh büzöldüm geh yazıldum

Göñül bıçağını aldum elüme
Ne geldi yise söyledüm dilüme(1568/1-2)

Batdı göñül ÷in-i gama barqadağ
Düşdi yüzün hasretile şarkadağ

Ben niçesin zār u nizār olmayam
Ağladuğum görse güler farkadağ(1569/1-2)

Ĥāver Çavışı diñlerin
Def pūlı gibi çinların
‘ Āşıkum şimdi inlerin
Baña Dehrī dirler Dehrī

Ĝınāyī Beg’e degmezin
Ĝayrıyı çokluk sevmezin
Kimseye başum egmezin
Baña Dehrī dirler Dehrī(1570/10-11)

Mecmua’da yukarıdaki 3 şiirden sonra kısa bir mensur parça yer almaktadır. Bu parçada Tophane’de İstanka Bağı denilen bir bahçe olduğu ve Selâmî Çelebi’nin bu bahçeye ziyafet için eşini dostunu davet ettiği; fakat Ĝınāyî Çelebi’yi unutup onu sonradan davet ettiği, Ĝınayî Çelebi’nin ise bu durumdan alınıp Dehri Çelebi’yle birlikte Selamî Bey’i ve diğer davetlileri hicveden şiirler söylediği ifade edilmiştir.

Ĝınāyî’nin Dehrī ile söylediği şiirler 3 beyitlik bir kıt’a(1572), 3 beyitlik kısa bir mesnevi (1573), 3 beyitlik gazel(1574), beşer beyitlik dört gazel(1575-1576-1577-1578) ve 2 tane müfred (1579-1580) ‘den ibarettir. Bu şiirlere bakıldığında hiciv muhtevalı olduğu görülmektedir.

Fikr eylesek Selāmī ‘ aceb turfa murğ imiş
İstanka Bāğı kış u yaz anuñ yuvasıdır(1572/1)

Dünyede avāzeler çokdur velī
Ķamusından altısıdır yegregi

Muṭrib avāzı kabağın gulğulu
Ḳabli mūş kuşu kebābı ḥarḥarı(1573/1-2)

Gelmez ise İstiridye Ḥuseyin
İstağoz bıyıklarını üzeyin(1574/1)

Geçinür ḥalka velī nāmıdurur Şeytān ʿ Alī
Dün gece Şulu Manaşır'da olupdur aforoz(1575/5)

ʿ Işğ-ı dil-beste key enīsümdür
Ġam-ı dūr-tāb hem celīsümdür (1578/1)

Ol müşebbek çihre üzre ol ḳalemkārı burun
Rüy-ı ʿ ālemdede anın mişlini görmeyüp durun (1579/1)

Mecmua'da 135b boştur. 136a'da ilk olarak Cevrî'ye ait bir müstezad(1581) bulunmaktadır. Bu müstezad *Cevrî Dîvânı*'nda yoktur.¹⁹⁹ Burada adı geçen Cevrî'nin divanı yayımlanan Cevrî dışında bir başka Cevrî olması da muhtemeldir. Beş bentlik müstezadda beşerî aşk işlenmiştir.

Bir şūḥ dil-ārāya gönül virdi yine cān
Aḥmed Çelebi nām
Bir gonca-yı-leb ü lāle-ʿ izār u şacı reyḥān
Bir serv-i gül-endām(1581/1)

136a'daki diğeri bir şiir ise gazel nazım şekliyle yazılmış 7 beyitlik bir tarihtir. Müellifi bilinmeyen bu şiir bir rüşvet olayı üzerine yazılmıştır.

Yine merdān-ı sipāh eyledi bir gūne ğazā
İrtişā bābını sedd eyledi elṭāf-ı Ḥudā

¹⁹⁹ Hüseyin Ayan, *Cevrî, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*, Atatürk Üniversitesi Yay., Erzurum 1981.

Hâtif-i ğayb didi űkr Hudāvend ilũn
Sevĳ-i riűvetde kesād oldı yine bey^ç ü űirā(1582/1,7)

Aynı sayfadaki bir diĳer űir yine rüşvet yüzünden katledilen birinin ölümüne düşülen tarihtir. Tarih iki beyitlik nâ-tamâm gazel şeklinde oluşturulmuştur.

Ger űorarsañ kaűıgı sāl içre ger anuñ öldügin
Ķatline mel^ç űnenũn lafz-ı ğazā târiĳ olur(1583/2)
Sene 1008

136a'da Cevri'nin müstezadı dıűında 6 bentlik müellifi bilinmeyen ve beűerĩ aűkı iűleyen bir müstezad daha bulunmaktadır.

Sevdi yine dil^ç iűű ile bir tāze cüvānı
Maĳbũb-ı cihānı
Bir ğamzeleri āfet ü ebrũ-yı kemānı
Bir ğonca-yı-dehānı(1584/1)

136a'da son olarak 6 beyitlik Defteri'ye ait kıt'a nazım űekliyle yazılmıű bir tarih bulunmaktadır. Bu tarih de muhteva olarak rüşvet yüzünden katledilen birinin ölümü üzerine yazılmıűtır.

Didi bu Defteri ĳatline târiĳ
Ķepel gira caĳĩme dāĳil oldı(1585)

136b-141a arasında “*Meĳālĩ-ı Cemālĩ*” yer almaktadır. Defterdārzāde Cemālĩ'nin matlaları yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıűtır.²⁰⁰ Hazırlanan tezde Meĳālĩ-yi Cemālĩ'nin üç nüshası tespit edilmiűtir.²⁰¹ Bu üç nüshanın ilk ikisi karűılaűtırılarak tenkitli bir metin oluşturulmuűtur. Ķalıűmada *Mecmua*'mızın adı geçmemektedir. Yaptıĳımız karűılaűtırma sonucunda *Mecmua*'mızdaki 47 űiirin (1424-1586-1591-1598-1602-1635-1660-1662-1664-1667-1670-1687-1695-1698-

²⁰⁰ Aysun Eren, *Defterdār-zāde Ahmed Cemālĩ'nin “Meĳālĩ-ı Cemālĩ” ve “űehr-engĩz-i İstanbul” Adlı Eserleri(İnceleme-Metin)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamıű Yüksek Lisans Tezi, Konya 2012.

²⁰¹ Bunlardan biri İstanbul Üniversitesi 9263 numaralı nüsha, ikincisi Milli Kütüphanede Nu: 06 Mil Yz FB 533/3 (M)'de kayıtlı nüsha, son olarak da Mısır Milli Kütüphanesindeki Talat 178, Nu: 1744(T)'da kayıtlı nüshadır.

1700-1711-1714-1743-1750-1751-1752-1753-1755-1756-1757-1758-1771-1772-1814-1821-1822-1823-1824-1837-1840-1845-1850-1871-1872-1873-1884-1885-1892-1893-1904-1912-1913) yukarıda adı geçen tez çalışmasında bulunmadığı tespit edilmiştir.

Mecmua'mızda “*Metâlf-yi Cemâlî*” başlığı altında Cemâlî'ye ait 316 matla, 6 müfred, 6 kıt'a ve 2 gazel olmak üzere 330 şiir bulunmaktadır. Buradan hareketle diyebiliriz ki “*Metâlf-yi Cemâlî*”deki beyitler şekil olarak matla ve müfred olarak ayrılmaktadır. Beyitler dışında kıt'a ve nâ-tamâm gazel şekilleri de bulunmaktadır. Tüm bu şiirler *Mecmua*'da herhangi bir düzen olmaksızın bir araya getirilmiştir.

Cemâlî, muhteva olarak hemen her konuda, gündelik hayatı çeşitli yönleriyle yansıtan beyitler yazmıştır. Ele aldığı her konuyu darb-ı mesellerlerle, sanatlı bir söyleyişle süslemiştir.

Âftâb-ı ʔal' atun cānā zevāle irmesün

Māh-ı tībānsın Hūdā eksikligün göstermesün(1589)

Bize lāfi olur şā' ir diyü baḫmaz 'aceb yigdür

Sezādur şaydı aḡyāra yalancıdan köpek yigdür(1601)

Ḳāfdan Ḳāfa ḫolañur cünd ola ceng ü veḡā

Buluşur insān ile insān ḫavuşmaz ḫaḡ ḫaḡa(1655)

Şalınmayı beşikden öğrenürse dün ḫoḡan aḫsen

Şarılmayı zamāne oḡlanı öğrendi ḫundaḫdan(1707)

'Āşıḫun saña murabba' dimesi bağlamadur

'Işḫ odından ḡarazı saña biraz ağlamadur(1846)

Haṭ-ı ruḥsāruña ḥüccet diyü şāriḥ yazar zāhid
Miyānuñ kuçma ḥaḳḳum idüğine bir kulaç kāğıd(1868)

141b'de müellifi bilinmeyen 3 beyitlik bir kıt'a yer almaktadır. Kıt'a Cemâlîzāde'nin ölümü üzerine söylenmiş bir tarihtir.

Gāh olur ḥāṭıra ber-vech-i ḥasen-lāyih olur
Dir baña ḥātif-i ğayb işite Cemālî-zāde(1915/3)

Aynı sayfadaki bir diğeri şiir Şemsî'ye ait 5 beyitlik sevgilinin güzellik unsurlarının işlendiği gazeldir.

Yine bir ḥüba gönül düşdi yüzi gül ruḥı al
Ḳāmeti serv beli ince teni penbe-mişāl(1916)

Şemsî'nin bu gazelinden sonra 141b-142b arasında Âlî'ye ait iki kaside bulunmaktadır. Bunlardan ilki (1916) “*Ḳaşıde-yi ‘Ālî Berāy-ı Cülūs-ı Sulṭān Meḥammed Ḥān Fî-Sene 1003*” başlıklı bir kasidedir. Sultan III. Mehmet'in cülusu için söylenmiş 63 beyitlik bu kaside tenkitli divanda “*Cülüsüye Der-vaşf-ı Merḥūm Sulṭān Meḥammed Ḥān*” başlığını taşımaktadır ve *Mecmua*'dan farklı olarak 68 beyittir.²⁰² İkincisi ise (1917) İbrahim Paşa'dan şairin at isteğini belirten “at” redifli 29 beyitlik kasidedir. Mecmuada “*‘Ālî Efendi İbrāhîm Paşa’dan At Recāsı-çün Didügi Ḳaşıdedür*” başlığını taşıyan kaside tenkitli divanda “*Der-ta‘rif-i Vezîr İbrāhîm Paşa*” başlığıyla 32 beyit olarak yer almaktadır.²⁰³

Oturdu taḥtına Sulṭān Meḥammed ibn-i Murād
Elüñ ire düş ayağına ḥāke yeksān ol

Şabā zamān-ı ṭarabdur dem-i tek-ā-püdur
Bu müjdelerle yitiş şarḳ u ğarba püyān ol (1917/19-20)

²⁰² İ.Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Âlî Divan I*, s. 235-238.

²⁰³ İ.Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Âlî Divan I*, s. 247-248.

‘Acem ‘Arab Şu kadar aldı ĥayl-i iĥsānın

Herāt’a vāşıl olurdu eger dizilse her at

Bu luĥfa dūşmeye mażhar revā mıdır ‘Ālî

Virilmeye aña hem bir içim Şu gibi ter at (1918/10-11)

Bu iki kasideden sonra 142a’nın derkenarında Ālî’nin 5 beyitlik bir gazeli yer almaktadır. Ayrılık temasının işlendiği bu gazel divanda “*Velehū muşanna*” başlığıyla verilmiştir.²⁰⁴

Süvār-ı esb-i cāh olsam Şunar bir kāse pür sem süm

Rikābı pāydār olmaz olur ağzındaki gem güm(1919/1)

142a’nın derkenarında Ālî’nin gazelinden sonra Sa’î’nin 5 beyitlik bir gazeli bulunmaktadır. Gazelde beşerî aşk işlenmektedir.

Çaldı dil Sā‘î ĥam-ı sevdā-yı zülf-i yārdan

Hîç kām-ı ejdehādan mümkün olmazsın ĥüriz(1920/5)

142b’de Gubārî-yi Burûsevî’ye ait 20 beyitlik bir kaside yer almaktadır. Kasidede dönemin padişahı Kanuni’nin övgüsü yapılmaktadır.

Ĥaĥ-ı ‘anber-şikenüñ eylese taĥrîk şabā

Büy-ı müşĥinüñ olur her ĥarafa nāfe-ĥüşā

‘Alem-i nuşretüñe irmek için bād-ı nesim

Yeler āvāre gezer şām u seĥer bî-ser ü pā

²⁰⁴ İ.Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Ālî Divan II*, s. 181.

Şāhib-i seyf ü qalem hākīm-i iqlīm-i kerem

Vālī-yi quds u harem hāzret-i sultān-ı vegā (1921/1-3)

142b'nin derkenarında arka arkaya iki gazel yer almaktadır. Bunlardan ilki Âlî'ye aittir. Beş beyitlik bu gazelde Âlî, “begenmez” redifiyle bir eleştiriyi ortaya koymuştur.²⁰⁵ Diğer gazel ise Âlî'nin bu gazeline yazılmış “begenilmez” redifli bir naziredir. Bu şiirde ise Âlî'nin sanatı ve kişiliği eleştirilmiştir. Şiirin başlığında “*Nazîre-yi Sûzenî-zâde Raḥmetullāhi ‘Aleyh*” ifadesi yer almaktadır. Fakat İ. Hakkı AKSOYAK hazırladığı *Gelibolulu Mustafa Âlî Divânı*'nda “*Kınalızade Hasan Çelebi ile Çekişmeleri*” başlığı²⁰⁶ altında Âlî'nin yukarıda bahsettiğimiz şiirinde Kınalı-zâde Hasan Çelebi'yi eleştirdiğini ve Hasan Çelebi'nin de bu eleştiriye nazire olarak bir gazel yazdığını belirtmiştir.²⁰⁷

Zāhid ki benüm gibi sūḥandānı begenmez

Gör gāfil ü lā-ya' kılı Ḥassān'ı begenmez(1922/1)

Bî-hūde kelām eylese nādān begenilmez

Kendin begenen ger ola Hassān begenilmez(1923/1)

Mecmuanın 143a yaprağı boştur. 143b'de ise ilk olarak Bâkî'nin III. Mehmet'in cülusu için söylediği 25 beyitlik bir kaside yer almaktadır.

Ol āstān-ı kıble-yi iqbāl ü baḥt olan

Sultān Meḥemmed a' zam-ı şāhān-ı tādār

²⁰⁵ İ.Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Âlî Divan II*, s. 114.

²⁰⁶ Bk. İ.Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Âlî Divan I*, s. 5-6.

²⁰⁷ İ. Hakkı Aksoyak bu iki şiirin Ankara Milli Kütüphane Yz. A 3259, 72a'da arka arkaya yer aldığını belirtmektedir. Bizim *Mecmua* mızda da yer alan “begenilmez” redifli gazelin Kınalı-zâde Hasan Çelebi'ye ait olduğunu belirtmiştir. *Mecmua* 'da ise Sûzenî-zâde müellif olarak belirtilmiştir. *Mecmua* mürettibinin *Mecmua* 'nın başından beri gerek şair adlandırması, gerek nazım şekli hususunda yaptığı pek çok yanlışlığı düşünürsek bu gazelde de müellifi yanlış olarak yazdığı ortadadır.

Farqında t̄ac-ı devlet ü iqb̄al ser-fir̄az

Tahtında taht-ı izzet ü baht eyler iftiḥār(1924/8-9)

Mecmuanın 143b yaprağının derkenarlarında Sultan I. Ahmet'in cülusuna düşürülmüş 5 tarih bulunmaktadır. Bunlardan ilki (1925) Bezmî'ye, üçüncüsü (1927) Vahdetî'ye, dördüncüsü (1928) Azîzî'ye aittir. Diğer iki tarihin (1926-1929) müellifi belli değildir. Bu tarihlerden biri gazel(1925), ikisi kıt'a (1926-1928), biri müfred (1927), biri ise mısra-yı âzâde (1929) şeklindedir. Bu tarihlerin tamamı I. Ahmet'in tahta geçiş tarihi h. 1012 (m.1603)'ü işaret etmektedir.

Bezmiyâ hâtif anuñ medḥ ü şenâ-ḥ'ânı olup

Didi târiḥi cülüs-ı şehryâr-ı tâcdâr(1925/7)

Ḥân-ı ʿâdil ʿanî Sulṭân Aḥmed'i

Her belâdan şakla bekle ya Ğanî

İşidüp anuñ cülüsını hemân

Zıll-ı Yezdâni didüm târiḥini(1926)

İstedüm târiḥin anuñ Vahdetî hâtif didi

Ḳudret ile Sulṭân Aḥmed mülke oldı pâdşâh(1927)

ʿAdl ile Sulṭân Aḥmed yümn ile itdi cülüs(1929)

Mecmuanın 144a yaprağı boştur. 144b-145a'da ise Nef'î'nin Ahmet Paşa'yı hicvettiği terkib-bendi yer almaktadır.²⁰⁸ On birer beyitli 5 bentten oluşan şiirde Nef'î kaba sövgü, küfür, hakaret ve müstehcen ifadelerle yer vermiştir.

²⁰⁸ Metin Akkuş, *Nef'î ve Sihâm-ı Kazâ*, Akçağ Yay., Ankara 1998, s. 166-174.

Başlayam vaşfına ol zālīm-i bī-pervānuñ
Böyle mezmūmı olur mı görüñüz insānuñ

Evvelā şūmluğundan ideyin bahşi biraz
Gerçi ma‘lūmıdur ol gösgötürī yārānuñ

Bunca yıllar ki seferdeydi o serdār olsa
İşi hīç rāst gelür miydi varan paşanuñ (1930/ 1. bentten)

Mecmua'da 145b yaprağı boştur. 146a'da ise sadece Fuzûlî'ye ait bir müfred yer almaktadır. Bu beyit “Mü ’mîn” ismi için düzenlenmiş bir muammadır.

Kimdürür ‘ālemde hergiz bulmayan tağyīr-i hāl
Ol ki her dem ide bir hem-cinsi ile iftiḥār(1931)

Mecmua'nın 146a-165a'da *Fuzûlî Dîvânı* yer almaktadır.²⁰⁹ 146b-147a-b'de *Fuzûlî Dîvânı*'nın mukaddime kısmı bulunmaktadır. Fuzûlî'nin hem Farsça hem de *Türkçe Dîvânı*'nın mukaddimesini M. Nur Doğan, yayımlamıştır.²¹⁰ Fuzûlî bu mukaddimedede şiir ve şairle ilgili genel olarak değerlendirmelerde bulunmuş, kendi şairliğine ve şirine bakışını dile getirmiştir.

Mecmua'nın bu kısmında Fuzûlî'nin 8 kaside, 1 terci-bend, 2 müseddes, 2 tahmis, 3 muhammes, 2 murabba, 1 on ikili musammat ve 142 gazel olmak üzere 151 şiiri bulunmaktadır.

Fuzûlî'nin *Mecmua*'daki sekiz kasidesinden 1935 numaralı olan hariç Kenan Akyüz ve arkadaşlarının hazırladığı *Fuzûlî Dîvânı*'nda yer almaktadır. 1935 numaralı kaside Fuzûlî'nin *Leylâ ve Mecmûn* adlı mesnevisindedir.²¹¹ Bu kasidelerden 90

²⁰⁹ Kenan Akyüz vd., *Fuzulî Türkçe Dîvân*, TTK Basımevi, Ankara 1958.; Abdülbâki Gölpinarlı, *Fuzûlî Dîvânı Ön-söz, Gazeller, Terkipler, Kit'alar, Rubâiler, Lûgatçe, İndeks, Fihrist*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1961. Ali Nihat Tarlan, *Fuzûlî Divanı Şerhi*, Akçağ Yay., Ankara 1998.

²¹⁰ Ayrıntılı bilgi için bk. Muhammed Nur Doğan, *Fuzulî'nin Poetikası*, Yelkenli Kitabevi, İstanbul 2009.

²¹¹ Bk. Muhammed Nur Doğan, *Fuzulî Leylâ ve Mecmûn*, YKY, İstanbul 2004, s. 72-75.

beyitlik ilk kaside (1932) muhteva olarak tevhidir. Otuz üç beyitlik ikinci kaside (1933), 23 beyitlik üçüncü kaside (1934) ve 19 beyitlik dördüncü kaside (1935) ise birer na'ttır. Yirmi yedi beyitlik beşinci kasidede (1936) On İki İmamın övgüsü yapılmaktadır. Yirmi bir beyitlik altıncı kasidede (1937) Mehmet Paşa'nın, 43 beyitlik yedinci kasidede (1938) Seyit Mehmet Gazi'nin övgüsü yapılmıştır. Otuz bir beyitlik "hançer" redifli son kaside ise yine bir na't örneğidir.

Mükevvenāta hūdūş ol qadīmdendür kim

Kemāl-i zātına mümkin degül qabūl-i fenā

Qadīr ü Muqtedir ü Qadir ü Muqaddir ü Hay

‘ Alīm ü ‘ Ālim [ü] ‘ Allām ü A‘ lem ü A‘ lā(1932/48-49)

Meh-i sipihr-i nübüvvet Muḥammed-i Qureşī

Çerāğ-ı şām-ı ebed āftāb-ı şubḥ-ı nüşür

Şehin-şehī ki Süleymān-ı mülk-i ma‘ nī olup

Muṭī‘ oldı aña ins ü cinn ü vaḥş ü tuyūr(1933/9-10)

Devrūñ bu dört faşl ile bir mu‘ tedil zebān

Şer‘ üñ bu dört rükn ile bir mu‘ teber binā

Yā Muştafā Fuzūlī-yi muḥtāca raḥm kııl

İzhār-ı iltifāt ile kııl ḥācetin revā(1935/18-19)

Nitekim hıṭṭa-yı Bağdād’ı müşerref kıılmış

Mazhar-ı merhamet [ü] 'adl Mehemmed Paşa

Ol ser-efrâz ki yümn-i kıdem-i muhteremi
Evliyâ burcuna olmuş sebep-i def' -i belâ(1937/16-17)

Şefî'ül-müznibînâ maşşer eyyâmı ki düzağdan
Çeker her lağza mücrim kaçdına bir bî-emân hançer

Budur ümmîd kim maḥfûz olam ḥısn-ı penâhuñda
Gılâf içre niçün kim şaklanur görmez ziyân hançer (1939/30-31)

Fuzûlî'nin *Mecmua*'da bir terci-bendi bulunmaktadır. Bu şiir (1941) altışar beyitli 5 bentten oluşmaktadır. Bu terci-bendde bahar mevsimi anlatılmaktadır.

Getür sâķî kıadeḥ kim nev-bahâr-ı âlem-ârâdur
Zemîn sebz ü hevâ cân-baḥş u gülşen râḫat-efzâdur

Perîşân olma gel gül-berg tek ḥâlâ bu gülşende
Bisât-ı 'iş için esbâb-ı cem' iyyet müheyyâdur (1941/1. bentten)

Mecmua'da terci-bend başlığıyla verilen bir diğerk şiir (1940) terci-bend değıil bir musamattır. Bu şiir divanda da yanlış bir biçimde terci-bend olarak yer almaktadır. On ikişer mısralık 7 bentten oluşan şiir ilk bendi musarra olduğı için terci-bend değıil on ikili bir musammattır.²¹²

Ben kimem bir bî-kes ü biçâre vü bî-ḥân mân
Tâli'üm âşüfte iḳbâlüm nigün baḫtum yaman

²¹² Ayrıntılı bilgi için bk. Haluk İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergâh Yay., İstanbul 2003, s. 122.

Nemlũ eşkũmden zemĩn memlũ ũnũmden āsmān
Āh u nālem nāvek ũ peyveste ħam ħaddũm kemān
Tĩr-i āhum bĩ-ħaṭā te ʾşĩr-i nālem bĩ-gũmān
Muttaşıl ħamħāne-yi sĩnemde yũz ħam mihmān
Ķanda bir ħam nitse benden istesũnler ben zamān
Yok baña ħayd-ı belā vũ dām-ı miħnetden emān
Çıħdı cān gũnlũmde endũh u ħam u miħnet hemān
Ey benũm cānum sen ũ gũnlũm senũñle şadmān
Sensiz olman ayru miħnetden belādan her zamān
El-emān hicrān belā vũ miħnetinden el-emān (1940/1. bent)

Terkib-bendden sonra Fuzũlĩ'nin 2 mũseddesi bulunmaktadı. Yedi bentlik ilk mũseddeste (1942) beşerĩ aşk ele alınmışken, 9 bentlik ikinci mũseddes (1943) hikemĩ özellikler göstermektedir.

Egerçi bir niçe gũn inħılāb-ı' ālem-i dũn
Cihānda eyledi iħbāl rāyetini nigũn
Zamāne şũret-i aħvālũm itdi dīger-gũn
Vefā ħaṭına ħalem çekdi çarħ-ı bũħalemũn
Bugũn zamāne ol aħvālden peşimāndur
Egerçi kāfir idi ħāliyā mũselmāndur (1943/7)

Fuzũlĩ'nin *Mecmua*'mızda 2 tahmisi bulunmaktadı. Bu tahmislerden biri(1944) Habĩbĩ'nin, diğeri ise Lutfi'nin gazeline (1947) yapılmıştı. Ayrıca *Mecmua*'da Fuzũlĩ'ye ait tahmis başlığı altında verilen ũç şiir (1945-1946-1948) tahmis değil muhammestir. *Divan*'da da muhammes başlığı altında verilmiştir. Bu muhammeslerden biri 4 bent (1945), ikisi (1946-1948) 5 benttir. 1948 numaralı şiir mũtekerrir muhammestir. Muhammeslerde aşk konusu işlenmiştir.

Ten bozuldı eşk-i çeşm-i h n-feşānumdan benüm
Yandı cān gönlümdeki s z-ı nihānumdan benüm
Tā e er var cism   cān-ı nā-t vānumdan benüm
Ėam kem itmez göz   gönlüm cism   cānumdan benüm
Bu ba umdan  avulup ol gitse yanumdan benüm (1945/1)

Cāndadur  ub -ı ezelde mihr-i ru sāru  sen  
N'ola t   am-ı ebed olsam  alebkāru  sen  
Şimdi cānā bolmamı  men 'ā ı -ı zāru  sen  
Ey ezelden t  ebed gönlüm giriftāru  sen  
 āre  ıl kim buldı cānum serv-i dildāru  sen   (1947/1)

Vāy yüz bi  vāy kim dildārdan ayrılmı am
Fitne- e m [ ] sā ir-i h n- 'ārdan ayrılmı am
Bülbül-i  urideyem g lzārdan ayrılmı am
Kimse bilmez kim ne nisbet yārdan ayrılmı am
Bir  adi  im ad u g l-ru sārdan ayrılmı am(1948/1)

Mecmau' da Fuz l 'ye ait 2 murabba yer almaktadır. Yedi er bentten oluşan bu iki murabba da mütekerrirdir ve be er  a k işlenmektedir.

Peri ān h l   oldum  ormadu  h l-i peri ānum
Ėamu ndan derde d  d m  ılmadu  tedb r-i dermānum
Ne dirsın r zgārum böyle ge s n mi benüm cānum
Gözüm cānum efendüm sevd g m devletlü sul ānum (1949/1)

Hâşılum berķ-i havâdişden melâmet dâğıdur

Mesnedüm kūy-ı melâmetden fenâ toprağıdur

Zâr gön̄lüm tende zindân-ı belâ dutsağıdur

Raħm kıl devletlü sulţānum mürüvvet çağıdur(1950/1)

Mecmua'nın *Fuzûlî Dîvânı* kısmında Fuzûlî'ye ait 142 gazel bulunmaktadır. Kenan Akyüz ve arkadaşlarının yayınladığı *Fuzûlî Dîvânı*'nda 302 gazel bulunmaktadır. *Fuzûlî Dîvânı*'nda bulunan 160 gazel *Mecmua*'mızda yer almamaktadır. *Mecmua*'da "ف" harfinden sonra gazel yoktur. *Mecmua*'mızda Fuzûlî'ye ait gazellerin harflere göre dağılımı şu şekildedir:

ا	23	ح	3	ز	16	ط	1
ب	13	خ	5	س	5	ظ	1
ت	8	د	3	ش	8	ع	3
ث	2	ذ	1	ص	1	غ	3
ج	6	ر	36	ض	2	ف	2

Görüldüğü üzere *Mecmua*'da “ق ك ل م ن و ه ی” haflerinde gazel bulunmamaktadır. Bu sebeple *Mecmua*'mızda bulunan *Fuzûlî Dîvânı* tam ve mürettep bir divan değildir. Görüldüğü üzere en çok gazel ز ا ر harflerinde yer almaktadır. *Mecmua*'da Fuzûlî'ye ait gazellerin beyit sayıları ve o beyit sayısında kaç gazel olduğu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Beyit Sayısı	5	6	7	8	9	10	Toplam
Gazel Sayısı	15	17	97	9	3	1	142

Fuzûlî'nin *Mecmua*'daki gazellerinin çoğu 7 beyitlidir.

Fuzûlî şiiirlerinin çoğunluğunda tasavvufî konuları ele almıştır. O, Allah'a kavuşmayı şiddetle arzulayan bir şairdir; ancak onda vuslat yoktur. Onun aşkı ideal bir aşktır. O şiiirlerinde ele aldığı ölüm, tabiat, toplum, felsefe, rintlik, nasihat gibi temaları da bu ideal aşk etrafında ele almıştır.

Ey bî-vefâ ki 'âdet olupdur cefâ saña

Billâh cefâdur olma demek bî-vefâ saña(1969/1)

Her zamân manzûr bir şûh-ı sitemgerdür baña

Çanda olsam bir belâ Hâk'dan muçarrerdür bana (1973/1)

Çılmağıl muçkem gönûl dünyâya 'ağd-i irtibât

Sen bir âvâre müsâfirsın bu vîrâne ribât (2083/1)

'İş için bir çurfa menzildür bahâr eyyâmı bâğ

Anda dutsun gonca-yı-veş her kim ki 'iş ister otağ(2090/1)

Mecmua'da *Fuzûlî Dîvânî*'ndan sonra 165a'da mürettibi belli olmayan gazel nazım şekliyle yazılmış bir tarih yer almaktadır. Tarih bir vefât üzerine söylenmiştir.

Şağşı geçüp dünyeden eyle vücûduñ fenâ

... bu dehrüñ şûfî çubûr imiş (2093/5)

Bu tarihten sonra 165a'da yine müellifi bilinmeyen bir müfred ve bir nâ-tamâm gazel yer almaktadır.

'Acebdür kış gününüñ nev-bahârı

Münâsib yâr ile mangal kenârı (2094)

Mecmua'da son olarak 165b'de ilm-i hesap ile bir kese içinde ne kadar para olacağını hesaplama yolunun anlatıldığı bir nesir parçası ile çeşitli konularda söylenmiş 48 darb-ı mesel yer almaktadır.

SONUÇ

Edebiyat tarihimizin önemli kaynaklarından olan şiir mecmuaları, yazıldıkları devirlerin tarihini ve sosyal olaylarını, toplum yapısını, eski şairlerin hususi hayatları ve yaşadıkları muhitte olan münasebetlerini ve bunun gibi pek çok karanlık noktayı aydınlatıp geçmişe ışık tutan, devrin edebî yapısına dair somut bilgiler sunan önemli kaynaklardır. XV. yüzyıldan itibaren bağımsız edebî bir tür hâline gelen bu eserler, özellikle XVI. yüzyılda rağbet görerek moda hâline gelmiştir. Gördükleri bu ilgi sebebiyle şiir mecmualarının çok sayıda örneği verilmiş; hatta mecmua denilince çoğunlukla şiir mecmuaları kastedilmiştir. Bu durum elbette mecmuaların zaman içinde kazandıkları yeni anlam ve işlevlerle de alakalı bir husustur.

Şiir mecmuaları zamanla kendi geleneğini oluşturmuştur. Mürettibinin kişisel beğeniyle oluşan bu mecmuaların çoğu bizzat derleyeninin kaleminden çıkmış eserlerdir; yani mürettip aynı zamanda müstensihdir. Mürettibinin amacı doğrultusunda şekil ve muhteva özellikleri belirlenen bu eserler, içinde buldukları şiir ve şairlerden hareketle sadece derleyicisinin değil, oluşturulduğu dönemin de edebî beğeni ve tercihlerine tercüman olmuştur.

Çalışmamızın konusunu oluşturan *İstanbul Üniversitesi No: T 1532'de Kayıtlı Şiir Mecmuası* içerik olarak “mecmua-yı eş'âr u devâvîn”dir. Derleyeni belli olmayan bu *Mecmua*'da, Emrî, Figânî, Nev'î, Ulvî ve Fuzûlî divanlarının yanı sıra çok sayıda şairin çeşitli nazım şekillerinden oluşan şiirleri yer almaktadır. *Mecmua*, 138 şairin toplam 2097 adet manzum ve mensur metnini bulundurmaktadır. Bunların yalnızca 5'i mensur, kalanı manzumdur. 121 metnin müellifi belli değildir.

Mecmua'da istinsah tarihi bulunmamaktadır. *Mecmua*'da şiiri bulunan şairlerin büyük çoğunluğu XVI. yüzyıla ait sanatçılardır. Bununla beraber XVII. yüzyıla ait şairlerin şiirlerine de yer veren *Mecmua* XVI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren oluşturulmaya başlanmış, XVII. yüzyılın ikinci yarısında da derlenmeye devam etmiştir. Bu uzun derleme sürecinin farklı mürettipler tarafından gerçekleştirilmesi yani *Mecmua*'nın el değiştirmiş olması oldukça yüksek bir ihtimaldir.

Mecmua'da dikkat çeken hususlardan biri XVI. yüzyılın önemli sanatçılarından Bâkî, Hayâlî, Zâtî gibi sanatçıların çok az şiiri bulunurken yüzyılda öne çıkmayan fakat pek çok şiir mecmuasında şiirlerini gördüğümüz Ulvî, Fevrî, Emrî, Figânî, Cemâlî gibi sanatçıların çok sayıda şiirinin bulunmasıdır. *Mecmua*'dan ve tezkirelerde yer alan bilgilerden hareketle bu şairlerin dönemlerinde tanınan ve beğenilen kişiler olduğunu anlaşılmaktadır.

Çalıştığımız mecmua sayesinde daha önce başka kaynaklarda bulunmayan ve bilinmeyen bazı şiirler tespit edilmiştir. Örneğin *Mecmua*'mızda Altıparmak Mehmed Efendi'ye ait bir gazel (475) ile bir kaside (1504) yer almaktadır. Altıparmak Mehmet Efendi'nin şairliğini gösteren şiir parçaları "Nüzhet-i Cihân ve Nâdire-yi Devran (Terceme-i Nigârîstân)" adlı eserinin mukaddimesinde yer almaktadır. Bu sebeple bu iki şiir, fazla şiiri bulunmayan Altıparmak Efendi'nin şairliği hakkında bir kanaat oluşturmak ve onun şiirlerini akademik dünyaya tanıtmak açısından önemlidir.

Mecmua'da 328 şiiri bulunan Defterdâr-zâde Cemâlî'nin matlaları bir yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Çalışmamızın konusunu oluşturan nüsha, adı geçen tez çalışmasında tenkitli metin hazırlanırken esas alınmamıştır. Bu tezle birlikte Defterdâr-zâde Cemâlî'nin 47 matla'ı daha ilim âlemine sunulmaktadır.

Mecmua'da Fevrî, Sanî'î, Sâni, Cemâlî, Azerî, Azîzî, Sa'î vb. divanı olmayan şairlerin şiirlerinin ortaya çıkarılmasına veya divanı olan şairlerin divanlarında yer verilmeyen şiirlerin belirlenmesine katkı sağlamıştır. Divanı yayımlanan şairlerin divanlarında olmayıp da *Mecmua*'da bulunan şiirleri şu şekilde sıralayabiliriz:

Mecmua'da Ulvî'ye ait ve *Ulvî Divanı*'nda bulunmayan 33 gazel yer almaktadır. Diğer taraftan *Mecmua*'mızdaki Sabrî mahlaslı 954 numaralı şiir Sabrî *Mehmet Şerif Divanı*'nda yer alırken, aynı şiir Ulvî mahlasıyla *Ulvî Divanı*'nda da bulunmaktadır. Bu durum ayrı bir inceleme konusudur.

Mecmuada *Taşlıcalı Yahyâ Divanı*'nda bulunmayan bir murabba (480) ve bir ve bir kıt'a (1488) yer almaktadır. Ubeydî'nin *Mecmua*'daki iki gazeli (1025-1027), ve iki matla'ı (1412-1458) *Ubeydî Divanı*'nda yoktur. Üsküplü İshak'a ait bir nâ-tamâm gazel (1499) ve La'li (1448)'ye ait birer matla adı geçen şairlerin divanlarında bulunmamaktadır. Emrî'ye ait bir kıt'a (11), bir gazel (171) ve iki matla

(468-1448) *Emrî Divanı*'nın tenkitli neşrinde yoktur. Bâkî'nin bir tahmis (409) ve iki matla'ı (423-429) da *Bâkî Divanı*'nın tenkitli neşrinde bulunmamaktadır. Cinânî'nin bir kasidesi (288), Adnî'nin bir tahmisi (379), Fazlî'nin bir tahmisi (525) ve Rahîmî'nin bir müseddesi (507) adı geçen şairlerin divanlarında yer almamaktadır. Ayrıca Gelibolulu Âlî'nin bir muhammesi (529) ve bir müstezadı (1552) da *Gelibolulu Âlî Divanı*'nın tenkitli yayınında yoktur. Son olarak Necâtî'nin "yenemez" redifli gazeline Fuzûlî'nin yazdığı nazire (2058) de *Fuzûlî Divanı*'nda yer almamaktadır.

Tezimize biyografik değer açısından baktığımızda özellikle Sâni ve Sa'î'nin karşılıklı manzum mektupları dikkat çekmektedir. Son derece kaba küfür, sövgü ve galîz ifadeler içeren bu manzum mektuplardan hareketle birbirlerinden pek hazzetmedikleri ve güçlü birer heccav oldukları da açıkça görülmektedir.

Yukarıda sıraladığımız bu örneklerden de hareketle tenkitli metin neşirlerinin eksikleri bulunduğu, bu ve bunun gibi şiir mecmualarını dikkate alarak tenkitli metinlerin hazırlanması gerektiği ortadadır.

Sonuç olarak tezimizin sadece bir metin neşri değil, yapılan inceleme ve değerlendirmeler ile ortaya konulan bilgiler ışığında bu konuda araştırma yapanlara yeni ve geniş imkânlar sunan bir çalışma olması amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA

- AÇIKGÖZ Namık, *Riyâzü’ş-şuara, Riyazî Mehmed Efendi (Metin-Dizin)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi DTCF, Ankara 1982.
- AÇIKGÖZ Namık, *Kahvenâme (Klasik Türk Edebiyatında Kahve)*, Akçağ Yayınları, Ankara 1999.
- AK Coşkun, *Bağdatlı Rûhî Dîvânı –Karşılaştırmalı Metin*, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa 2001.
- AKKAYA Hüseyin, *Nevres-i Kadîm and his Turkish Dîvân: Nevres-i Kadîm ve Türkçe Dîvânı*, The Department of Near Eastern Languages and Civilizations, Sources of Oriental Languages and Literatures 28, Published at The Department of Near Eastern Languages and Literatures Harvard University, Part I: Textual Analysis, Harvard 1996; Part II: Critical Edition and Facsimile, Harvard 1996.
- AKKUŞ Metin, *Nef’î ve Sihâm-ı Kazâ*, Akçağ Yay., Ankara 1998.
- AKSOYAK İsmail Hakkı, *Gelibolulu Mustafa Âlî-Dîvan I-II-III*, The Department of Near Eastern Languages and Civilizations, Sources of Oriental Languages and Literatures 63, Published at The Department of Near Eastern Languages and Literatures Harvard University, Boston 2006.
- AKÜN Ömer Faruk, “Divan Edebiyatı”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C.IX, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul 1994, s.389-427.
- AKYÜZ Kenan vd., *Fuzulî Türkçe Dîvân*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1958.
- Ali Nazîmâ-Faik Reşad, *Mükemmel Osmanlı Lügati*, haz. Necat BİRİNCİ vd. Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2002.
- ALİ ŞİR NEVÂYÎ, *Mecalisü’n-Nefâis*, haz. Kemal ERASLAN, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2001.
- AMBROS Edith Gülçin, “Osmanlı Gazelinin Uzunluğunda Görülen Gelişmeler: 16. Yüzyılda Durum”, *Journal of Turkish Studies*, Volume 20, 1996. s.1-8.

- ARSLAN Mehmet, *Türk Edebiyatında Manzum Surnameler (Osmanlı Saray Dügünleri ve Şenlikleri)*, AKM Yay., Ankara 1999. s. 85-91.
- AVŞAR Ziya, *Revânî Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, E-Kitap.
- AVŞAR Ziya, “Tenkitli Metin Neşrinde İmlâ Sorunu Üzerine Yeni Düşünce ve Öneriler”, *Turkish Studies*, Volume 3/6, Fall/ 2008. s. 75-111.
- AYAN Hüseyin, *Cevrî, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*, Atatürk Üniversitesi Yay., Erzurum 1981.
- AYDEMİR Yaşar, “Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”, *Turkish Studies*, Volume 2/3, Summer 2007, s.122-137.
http://www.turkishstudies.net/Makaleler/719871177_aydemiryasar2.pdf.
- AYDEMİR Yaşar, “Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü”, *Bilig*, Güz 2001, S. 19, s. 147-155.
- AYDEMİR Yaşar, “Biyografi Kaynağı Olarak Mecmualar”, *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, Ankara 2011, s. 87-100.
- AYDEMİR Yaşar, *Behiştî Dîvânı*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara 2000.
- AYNUR Hatice, “Mecmû‘a’dan Müntehebât’a Geçiş Örneği Olarak Müntehebât-ı Mir Nazîf”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları 2: Eski Türk Edebiyatına Modern Yaklaşımlar I*, 24 Nisan 2006, *Bildiriler*, haz. Hatice AYNUR vd., Turkuaz Yay., İstanbul 2007, s. 98-143.
- Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri, C I-II-III*, İstanbul, Matbaa-i Âmire, 1333.
- Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, haz. Fikri YAVUZ, İsmail ÖZEN, Meral Yay., İstanbul 1972.
- CANIM Rıdvan, *Latîfi-Tezkîretü’ş-Şu‘arâ ve Tabzîtarü’n-Nuzamâ*, AKM Yay., Ankara 2000.
- CANIM Rıdvan, *Divan Edebiyatında Türler*, Grafiker Yay., Ankara 2011.
- ÇAPAN Pervin, *Mustafa Safâyî Efendi, Tezkire-i Safâyî (Nuhbetü’l-Asâr min Fevâ’idi’l-Eş’âr) İnceleme-Metin-İndeks*, AKM Yayınları, Ankara 2005.

- ÇAVUŞOĞLU Mehmet, *Yahyâ Bey Dîvan-Tenkitli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1977.
- ÇAVUŞOĞLU Mehmet, TANYERİ Mehmet Ali, *Hayretî Divanı*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1981.
- ÇAVUŞOĞLU Mehmet, TANYERİ Mehmet Ali, *Zâtî Dîvânı*, C. 3, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1987.
- ÇAVUŞOĞLU Mehmet, TANYERİ Mehmet Ali, *Üsküplü İshak Çelebi Divanı*, Mimar Sinan Üniversitesi Fen-Ed. Fak. Yay., İstanbul 1989.
- ÇELEBİOĞLU Âmil, *Kanûnî Süleymân Devri Türk Edebiyatı*, MEB Yay., İstanbul 1994.
- ÇELTİK Halil, “Tenkitli Dîvân Neşirlerinde Nazım Şekli Problemleri”, *Turkish Studies*, Volume 2/3, Summer 2007.
- ÇETİN İsmail, *Derzî-zâde Ulvî (Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkitli Metni)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1993.
- DEMİRALA Mehmet, *Hüdâyî-i Kadîm (16.yy) ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta 2007.
- DERDİYOK İ. Çetin, “Nev’î’nin Gül-i Sad-Bergî”, *Türk Kültürü Dergisi*, S. 449. Eylül 2000.
- Derleme Sözlüğü*, C.I-XII, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 1964-1982.
- DEVELLİOĞLU Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, Ankara 1993.
- DİLÇİN Cem, *Türk Şiir Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 1995.
- DOĞAN Muhammed Nur, *Fuzulî, Leylâ ve Mecnûn*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2004.
- DOĞAN Muhammed Nur, *Fuzulî’nin Poetikası*, Yelkenli Kitabevi, İstanbul 2009.

- ELİAÇIK Muhittin, “Şeyhülislam Bostanzade Mehmed Efendi ve Nazmen Verilmiş Fetvaları”, *Turkish Studies*, Volume 7/4, Fall 2012, Ankara.
- ELİAÇIK Muhittin, “Lefkoşe Kalesinin Fethini İlk Elden Anlatan Mühim Bir Mektup”, *SÜ Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 26, Bahar 2009.
- ERDOĞAN Mustafa, *Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2008.
- ERDOĞAN Mustafa, *Bursalı Rahmî ve Dîvânı*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 2011.
- EREN Aysun, Defterdâr-Zâde Ahmed Cemâlî’nin Metâli’-i Cemâlî ve Şehr-engîz-i İstanbul Adlı Eserleri (İnceleme-Metin), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2012.
- EREN Aysun, “Defterdâr-zâde Ahmed Cemâlî’nin “Metâli’-i Cemâlî” ve “Şehr-engîz-i İstanbul” Adlı Eserleri”, *Turkish Studies*, Volume 8/13, Fall 2013, Ankara.
- ERKAL Abdulkadir, “Celâlî’nin Mîr-i Âlem Adlı Mesnevisi”, *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Erzurum 1998.
- ERKAL Abdulkadir, “Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi Seyfettin Özege Kitaplığında Bulunan “Name” ve “İye” isimli Yazma Eserler”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 15, Erzurum 2000.
- ERTAYLAN İsmail Hakkı, *Gâzi Giray Han Hayatı ve Eserleri*, Ahmed Said Yay., İstanbul 1958.
- GÖKALP Halûk, “Divan Şiirinde Sıhhat-nâmeler”, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, İstanbul 2006, s. 101-130.
- GÖLPINARLI Abdülbâki, *Fuzûlî Dîvânı Ön-söz, Gazeller, Terkipler, Kıt’alar, Rubâiler, Lûgatçe, İndeks, Fihrist*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1961.
- GÜRBÜZ Mehmet, “Biyografik Değer Bakımında Şiir Mecmuaları”, *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, Grafiker yayınları, Ankara 2011.

- GÜRBÜZ Mehmet, *Kâbilî'nin "Sultân-ı Hübâna Münâsib Eş'âr" Adlı Şiir Mecmuası*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, Ankara 2011.
- GÜRBÜZ Mehmet, "Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, haz. Hatice AYNUR vd., Turkuaz Yay., İstanbul 2012.
- GÜRBÜZ Mehmet, "Şiir mecmualarının Kaynakları Üzerine", *Turkish Studies*, Volume 8/1 Winter, Ankara 2013.
- İPEKTEN Haluk vd., *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 1988.
- İPEKTEN Haluk, *Şair Tezkireleri* haz. Mustafa İSEN, Filiz KILIÇ vd., Grafiker Yayınları, Ankara 2002.
- İPEKTEN Haluk, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergâh Yay., İstanbul 2003.
- İSEN Mustafa, *Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*, AKM Yay., Ankara 1994.
- İSEN Mustafa, *Ötelerden Bir Ses – Divan Edebiyatı ve Balkanlarda Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler*, Akçağ Yay., Ankara 1997.
- İSEN Mustafa, *Sehî Bey Tezkiresi Heşt-Behişt*, Akçağ Yay., Ankara 1998.
- KARACAN Turgut, "Bosnalı Sâbit'in Berber-nâme'si", *Çevren*, S. 76, Priştine 1990.
- KARAHAN Abdülkadir, *Kanunî Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figânî ve Dîvânçesi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1966.
- KARAVELİOĞLU Murat A., "Şeyh Gâlib'in Gubârî'ye Naziresi", *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, C.8, S.1, Ankara 2011.
- KASIR Hasan, *Sabrî Mehmed Şerif Divânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1990.

- KILIÇ Atabey, “Mecmûa Tasnifine Dâir”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, haz.Hatice AYNUR vd., Turkuaz Yay., İstanbul 2012.
- KILIÇ Filiz, *Meşâ’irü’ş-Şu’arâ-İnceleme-Metin I-II-III*, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2010.
- KILIÇ Filiz, *Şehzade Beyazid Şâhî Hayatı ve Divanı*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 2000.
- KÖKSAL M. Fatih, *Edirneli Nazmî, Mecmû’atü’n-Nezâ’ir (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Basılmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2001.
- KÖKSAL M. Fatih, “Şiir Mecmûalarının Önemi ve “Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, haz.Hatice AYNUR vd., Turkuaz Yay., İstanbul 2012.
- KÖPRÜLÜ M. Fuat, “Habîbî”, *Dârülfünun Edebiyat Fakültesi Mecmuası*, VIII/5, İstanbul 1932.
- Kur’ân-ı Kerim ve Açıklamalı Meâlî*, haz. Hayrettin KARAMAN, Ali ÖZBEK, İbrahim Kâfi DÖNMEZ, Mustafa ÇAĞRICI, Sadrettin GÜMÜŞ, Ali TURGUT, Türkiye Diyânet Vakfı Yayınları, Ankara 1997.
- KURNAZ Cemal, ÇELTİK Halil, *Divan Şiiri Şekil Bilgisi*, H Yay., İstanbul 2011.
- KURU Selim S., “Mecmûaların İçine, Edebiyatın Dışına Doğru”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, haz. Hatice AYNUR vd., Turkuaz Yay., İstanbul 2012.
- KUT Günay, “Mecmua”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergâh Yay., C. VI. İstanbul.
- KUT Günay, *Heşt Behişt, İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin*, Harvard 1978.
- KÜÇÜK Sabahattin, *Bâkî Dîvânı*, AKM Yay., Ankara 1994.
- LEVEND Ağâh Sırrı, *Türk Edebiyatında Şehr-engizler ve Şehr-engizlerde İstanbul*, Baha Matbaası, İstanbul 1958.
- LEVEND Ağâh Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi-C 1*, TTK Basımevi, Ankara 1984.

- MAZIOĞLU Hasibe, “Dede Ömer Rûşenî ve Çoban-nâme’si”, *I. Milletlerarası Mevlâna Kongresi*, 3-5 Mayıs 1987, *Tebliğler*, haz.Selçuk ÜNLÜ vd., Selçuk Üniversitesi Yay., Konya 1988. s. 49-59.
- Mecmû’a*, İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi. Türkçe Yazmalar, no: 1532.
- Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmânî*, haz. Nuri AKBAYAR, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, C 4. İstanbul 1996.
- MENGİ Mine, *Mesîhî Dîvânı*, AKM Yay., Ankara 1995.
- MERMER Ahmet, *Kütahyalı Rahîmî ve Dîvânı*, Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2004.
- MERMER Ahmet, KOÇ KESKİN Neslihan, *Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Akçağ Yay., Ankara 2005.
- Muallim Nâci, *Osmanlı Şairleri*, haz. Cemal KURNAZ, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 1986.
- OKATAN Halil İbrahim, *Sürûrî Dîvânı*, Engin Matbaacılık, Ankara 2010.
- OKUYUCU Cihan, *Cinânî Hayatı Eserleri Dîvânının Tenkitli Metni*, TDK Yay., Ankara 1994.
- ÖZKAT Mustafa, *Kara Fazlî’nin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enst. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2005.
- PAKALIN Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul 1993.
- PAKSOY Kezban, *Mecmû’a-i Fevâ’id, Konya Mevlana Müzesi Kütüphanesi 2254 (İnceleme-Metin Tıpkıbasım)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri 2006.
- REDHOUSE Sir James W., *Turkish And English Lexicon*, Çağrı Yay., İstanbul, 2001.
- SARAÇ M. A. Yekta, *Emrî Divanı*, Eren Yay., İstanbul 2002.
- SEFERCİOĞLU M. Nejat, *Nev’î Dîvânının Tahlili*, Akçağ Yayınları, İstanbul 2001.

- SEVİNÇ İbrahim, *Pervane Beg Nazîre Mecmuası (1a-29b) Transkripsiyonlu, Edisyon Kritikli Metin*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2001.
- SOLMAZ Süleyman, *Gülşen-i Şu'arâ (Bağdatlı Ahdi)*, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 2005.
- STEINGASS F, *A Comprehensive Persian-English Dictionary*, Beirut 1998.
- SUNGUR Necati, *Âhî Divânı*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1994.
- SUNGURHAN Aysun, *Beyânî Tezkiresi – İnceleme-Tenkitli Metin*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1994; Kültür Bak. E-Kitap Projesi, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10733,metinpdf.pdf?0>, 15 Ekim 2010.
- SUNGURHAN EYDURAN Aysun (2009a), *Kınalızade Hasan Çelebi Tezkiretü's-şu'arâ*, Metin a, Ankara: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-219122/h/tsmetina.pdf> (15.01.2012).
- SUNGURHAN EYDURAN Aysun (2009b), *Kınalızade Hasan Çelebi Tezkiretü's-şu'arâ*, Metin b, Ankara: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-219122/h/tsmetinb.pdf> (15.01.2012).
- ŞENGÜN Necdet, “La'lî Mehmed Fenâî Efendi ve Dîvânçe'si”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı XXV, İzmir 2007 s. 241-270.
- Şemseddin Sami, *Kâmûsu'l-A'lâm*, C. II-III, Mihran Mat., İstanbul 1308.
- Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, İkdam Matbaası, İstanbul 1317.
- Tâhirü'l-Mevlevî, *Edebiyat Lügati*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1994.
- TARLAN Ali Nihat, *Hayâlî Bey Divânı*, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul 1945.
- TARLAN Ali Nihat, “Eski Mecmualar Arasında”, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1/2, İstanbul 1946.

- TARLAN Ali Nihat, *Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır divan Şiiri: Ubeydî-Aşkî-Şem'î-İşretî*, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul 1948.
- TARLAN Ali Nihat, *Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır divan Şiiri: Ulvî-Me'âlî-Nihânî-Feyzî-Katibî*, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul 1948.
- TARLAN Ali Nihat, *Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır Divan Şiiri: Rahmî ve Fevrî*, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul 1948.
- TARLAN Ali Nihat, *Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır divan Şiiri: Revânî-Hayretî-Haverî-Ahî-Peyâmî-Sanî*, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul 1949.
- TARLAN Ali Nihat, *Zâtî Dîvânı*, C.I, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul 1967.
- TARLAN Ali Nihat, *Zâtî Dîvânı*, C.III, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul 1987.
- TARLAN Ali Nihat, *Necâtî Beg Divanı*, Milli Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul 1997.
- TARLAN, Ali Nihat, *Fuzûlî Divanı Şerhi*, Akçağ Yay., Ankara 1998.
- TIETZE Andre, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili-Agehî Kasidesine Nazireler", *Zeki Velidi Togan'a Armağan*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2010.
- TIETZE Andre, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili-Agehî Kasidesi ve Tahmisleri", *Türkiyat Mecmuası*, C. IX, Osman Yalçın Matbaası, İstanbul 1951.
- TIĞLI Fatih, "Klasik Türk Edebiyatında Şehr-engiz Çalışmaları Hakkında Bibliyografya Denemesi", *Turkish Studies*, Volume 2/4 Fall 2007.
- TOPARLI Recep, ÇÖGENLİ M. Sadi, *Osmanlı Türkçesinde Kullanılan Arapça Farsça Edatlar, Zarflar, Deyimler ve Terimler*, Be Yayınları, Sivas 2014.
- TULUM Mertol, TANYERİ, M. Ali, *Nev'î Dîvânı*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1977.
- TUMAN Mehmet Nail, *Tuhfe-i Nâilî: Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*, haz.: Cemal KURNAZ-Mustafa TATCI, Ankara 2001.
- TUNÇ Semra, "Dede Ömer Rûşenî", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 4, Konya 1997.

Türkçe Sözlük, haz. Şükrü Haluk AKALIN vd., Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2005.

UZUN Mustafa, “Mecmua”, *İslam Ansiklopedisi*, TDV Yay., Ankara 2003, C. 28,

ÜNLÜ M. Şahabettin, *Ubeydî Hayatı-Edebî Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni*, Basılmamış Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul 1991.

VURAL Hanifi, *Çoban-nâme*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 15, Tokat 2004.

YAKAR Halil İbrahim, *Gelibolulu Sun’î Divânı ve Tahlili*, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002. XXVIII, 616y. (Metin Bankası Projesi)

Yeni Tarama Sözlüğü, Düzenleyen: Cem Dilçin, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1983.

YEKBAŞ Hakan, *Sebzî Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara 2016.

YILDIRIM Ali, *İshak Çelebi Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanının Edisyon Kitiği*, *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1991.

YILMAZ Kaşif, *Güftî ve Teşrifâtü’ş-Şuarâsı*, Atarürk Kültür Merkezi Yayınları, Tezkireler dizisi: 255.8. Ankara 2001.

YILMAZ Mehmet, *Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1992.

YÜCE Bilal, *Mahmut Paşa Adnî Divanı*, Akçağ Yay., Ankara 2002.

ZÜLFE Ömer, “Yahyâ Bey’in Bir Gazeline Bâkî’nin İki Tahmisi”, *Ayla Demiroğlu Kitabı*, İstanbul 2007.

ZÜLFE Ömer, “Türkçe Dîvândaki LXVI. Gazel Fuzûlî’nin mi?” , *Journal of Turkish Studies*, Volume 1/2 Fall 2006.

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

1. METİN TESPİTİYLE İLGİLİ BAZI AÇIKLAMALAR

1. Metin tespitinde, bilimsel metin neşri çalışmalarında kullanılan transkripsiyon sistemine bağlı kalınmıştır.

2. *Mecmua*'da bulunan şiirler bilimsel neşirlerle ve ulaşabildiğimiz divanlarla karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda görülen farklılıklar aparatta gösterilmiştir.

3. Şiirlerin vezinleri başlıkların hemen altında italik biçimde gösterilmiştir.

4. Metne tarafımızca yapılan her türlü eklemeler köşeli parantez içinde [], metinde vezni bozan ve yanlışlıkla yazılması muhtemelen olan kelimeler ise yay ayraç () içinde verilmiştir. Metin içinde çeşitli sebeplerle okunamayan kısımlar ise okunamayan kelime ve kelime grubunun hece sayısınca nokta (.) ile gösterilmiştir.

5. *Mecmua*'daki şiirlerin sıralanmasında mürettibin tasnif ve sıralama tercihlerine dikkat edilmiştir. *Mecmua*'da yanlış birleştirilen ve eksik olan yaprakların olduğu kısımlardaki beyitler ve şiirler ilgili kısma taşınmış ve bu durum dipnotta gösterilmiştir.

6. Farsça bazı kelimelerdeki vâv-ı ma'dûleler (ˆ) şeklinde gösterilmiştir.

7. Metin içerisindeki Arapça ve Farsça kısımlar italik olarak yazılmıştır.

8. *Mecmua*'da yanlış birleştirilen sayfaların olması ve *Mecmua*'nın derkenarlarının neredeyse tamamında şiirler bulunması ve özellikle divan kısımlarındaki şiirleri divan tertibine ve alfabetik sıraya uygun yerleştirmemiz sebebiyle her şiire ve nesir parçalarına numara verilmiş ve her şiirin yaprak numarası dipnotta gösterilmiştir.

9. Metin içerisindeki Farsça ve Arapça beyitler, kalıplaşmış ifadeler, ayet ve hadislerin de transkripsiyonu yapıp mânâları dipnotlarda verilmiştir. Metindeki ayetlerin ve Farsça beyitlerin tercümeleleri de yine dipnotta gösterilmiştir. Ayetlerin

meallerinde Türkiye Diyânet Vakfının “*Kur’ân-ı Kerim ve Açıklamalı Meâli*” kullanılmıştır.²¹³

10. Sâ’îl, mâ’îl gibi kelimelerdeki hemzeler *Mecmua*’da “y”li yazıldığı için bu tür kelimelerin tamamında nüsanın imlasına uyularak sâyil, mâyil şeklinde yazılmıştır.

11. Aparatta *Mecmua*’daki şiirler divanlardaki şiirlerle karşılaştırılırken beyitteki ilk farklılığın başına beyit numarası verilmiş aynı beyitte başka farklılıklar varsa onların başına tekrar numara verilmemiştir. Farklar arasına [/] işareti konulmuştur.

12. Metin içerisinde bazı şiirlerde müstehcen, kaba sövgü ve küfür ifadeleri bulunmaktadır. Bu kelimelerde harf eksiltmeye gidilmiş, çıkarılan her harf yerine bir nokta konulmuştur. Ayrıca edebe aykırı galiz sövgü ve küfür içeren birkaç şiirin ve bazı beyitlerin transkripsiyonu verilmeyip *Mecmua*’daki orijinal şekilleriyle metne konmuştur.

13. Metin içindeki şair mahlasları koyu şekilde yazılmıştır.

14. Tez metnindeki rakamlar ve şiirlerin başında yer alan vezinler tarafımızdan ilave edilmiştir.

15. Metindeki Arapça ve Farsça eklerin, kelime ve kelime gruplarının imlasında büyük oranda İsmail ÜNVER’in “*Çeviriyazıda Yazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler*” adlı makalesindeki esaslara²¹⁴ uyulmuştur. İsmail Ünver’in makalesinden farklı olarak ise aşağıdaki imla şekilleri tercih edilmiştir:

a) Öncelikle Farsça tamlamalarda tamlayanın sonu ünlü sesle bitiyorsa -ı/-i değil, -yı/-yi yazımı tercih edilmiştir: dîde-yi giryân gibi.

b) Tamlamalarda kullanılmayan harf-i tarifleri çizgiyle ayrılmıştır: el-amân gibi.

²¹³ *Kur’ân-ı Kerim ve Açıklamalı Meâli*, (haz. Hayrettin Karaman, Ali Özbek, İbrahim Kâfi Dönmez, Mustafa Çağrıncı, Sadrettin Gümüş, Ali Turgut), Türkiye Diyânet Vakfı Yayınları, Ankara 1997.

²¹⁴ İsmail Ünver, “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, *Ankara Üniversitesi DTCF Türkoloji Dergisi*, C XI, S. 1, Ankara 1993. s. 51-89.

c) Yer bildiren hâne kelimesini kelimeye bitişik yazıldı: meyḥāne, sengḥāne gibi.

d) Kelimeye benzerlik anlamı katan “-veṣ, āsā, -vār” ekleri çizgiyle ayrılarak yazılmıştır: ṣem^ç -veṣ gibi.

e) Farsça isim ve hal kökleriyle yapılan birleşik kelimeler kısa çizgiyle ayrılarak yazıldı. Çok kullanıldıkları için günümüz Türkçesinde yadırganmayanlar bitişik yazıldı: nūr-efṣān, cihān-ārā, ^çālem-bīn, dildār gibi.

f) Bir ön edatla bir ismin birleşmesi sonucu oluşan kelimeler kısa çizgiyle yazıldı. Ancak bunlardan kullanıla kullanıla kaynaşanları kısa çizgi olmadan yazıldı: ez-cümle, nā-sezā, nādān, nāgehān, berbād, bīdār gibi.

g) Vezin gereği yapılan hece düşmeleri apostrof işaretiyle konularak yazıldı.

k’ola (ki ola), nic’olur (nice olur) gibi.

h) Birleşik isim ve sıfatlar arasına kısa çizgi (-) konulmuş, Türkçeleşmiş olanlarda lüzum görülmemiştir.

15. Metnin sonunda *Mecmua*’da şiiri bulunan şairlerin dizini yer almaktadır. Dizinde şairlerin kaç şiiri olduğu şiir numaralarıyla beraber verilmiştir. Uzun bir çalışma sonunda hazırlanan bu dizinde verilen bilgilerde okuyucuyu yanıltmamak için gerekli yerlerde uyarılarda bulunulmuştur.

2. TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ

ء	’	ش	Ş, ş
ا	A, a, E, e, I, ı, İ, i, U, u	ص	Ş, ş
آ	Ā, ā	ض	Ž, ž, Đ, đ
ب	B, b, P, p	ط	Ṭ, ṭ
پ	P, p,	ظ	Ẓ, ẓ
ت	T, t	ع	‘
ث	Ṣ, ṣ	غ	Ġ, ġ
ج	C, c	ف	F, f
چ	Ç, ç, C, c	ق	Q, q
ح	Ḥ, ḥ	ك	k, K
خ	Ḫ, ḫ	گ	G, g, ñ
د	D, d	ل	l, L
ذ	Ẓ, ẓ	م	M, m
ر	R, r	ن	n, N
ز	Z, z	و	V, v, u, U, ü, Ü, o
ژ	j, J	ه	H, h, a, e
س	s, S	ی	Y, y, i, ī, ā, I, ı

METİN

1.

**Dîvân-ı Emlaḥu'l-Bülegâ vü Efşahü's-Şu'arâ Emrî Çelebi
Raḥmetullâhi 'Aleyh**

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1. Varaḳ-ı zerdini her berg-i ḥazānuñ el-ān
Mühre-yi jāle ile kıldı mücellâ devrân
2. Rişte-yi ḳudret ile gördi ki mıstarlanmıŝ
Eyledi berfden üstine şitâ ŝim-efşân
3. Çün yazıldı ḳalem-i şun' ile ḥaṭṭ-ı şecere
Üstine şâh-ı ḥazân adına urıldı nişân
4. Bu ḥadîŝ ile ki ḥayr olmaz imiş aŝferde
N'ola eylerse ḥazân ḥ'âce-yi gülzâra ziyân
5. Âferîn reng-rez-i dehre ḥum-ı nîlîde
Câme-yi sebzini her bergüñ ider zerd hemân
6. Kıldı ṭübâ-yı ḥazânî ḥulel-i rengîn 'arz
Oldı bir ravza-yı gülşen yine mânend-i cinân
7. Gel dıraḥt üzre nazâr eyle ḥazân yapraḡına
Zer-nişâr itdi şecer üstine ḳudret eli şan
8. Görinen her varaḳ-ı zerdde ḥumreye ḥod
Düşdi zer-âyîne-yi 'âleme 'aks-i ruḥ-ı cân
9. Bâḡ bir tâze gülüñ yâ ḡam-ı hecrin mi çeker
Ki benüm gibi döküpdür ruḥ-ı zerd üstine ḳan
10. Ne 'aceb 'âlemi var berg-i ḥazānuñ cûda
Rûz u şeb zâhir ider encüm ile kâh-keşân
11. Dürlü yapraḡlar ile çözdı bir altünlu ḳumâŝ
Kâh-kâhî çemen içre yine üstâd-ı ḥazân

11b, derkenar. *Emrî Dîvânı*, K. 1, s. 25-27. Emrî Dîvânı'nda 33 beyittir. Bk. M. A. Yekta Saraç, *Emrî Dîvânı*, Eren Yay., İstanbul 2002.

2 eyledi berfden: berfden eyledi, *Emrî Dîvânı*.

4 ile: üzre, *Emrî Dîvânı*.

6 bir: her, *Emrî Dîvânı*.

7 zer-nişâr: zer nişân, *Emrî Dîvânı*.

8 ḥumreye ḥod: ḥumret mi yâḥûd, *Emrî Dîvânı*.

11 kâh-kâhî: kârgâh-ı / ḥazân: cihân, *Emrî Dîvânı*.

12. Şanma gülşende ħazān yaprağı saçılmışdur
Āřkār eyledi gencine-yi pinhānı zamān
13. Her dırağtı çemenüñ mālīk-i dīnārdurur
Zerī ger ħak ile eylerse ‘aceb mi yeksān
14. Zer celācil görünür berg-i ħazān dime dile
Şun‘ tāvūsı kılpdur çemen içre cevelān
15. Ħil‘ at-i sebzüñi geydürmiş idi řāĥa nihān
Etegi tolu filoriye şatupdur erzān
16. Zer-beden dikmiş idi ħil‘ at-i sebzinde dırağt
Lā-cerem eskiyicek her birisi oldı ‘ıyān
17. Tıfl-ı řāĥuñ başına düzdi ‘adedsüz altün
Peder-i pīr-i ħazān buldı meger genc-i nihān
18. Görinen berg-i ħazān řanma ‘arūs-ı řāĥuñ
Levĥ-i zer aşdı yine boynına dāmād-ı zamān
19. Yā ĥabābuñ legeni örtüsine dizmeg içün
Pül-ı zer ĥāřıl ider zer-ger-i bāđ u bustān
20. Her şecer serv-i ĥırāmanuñ olup abdālı
Āteřin dāđ yağup cismini itmiş ‘uryān
21. Regleri n’ola ‘ıyān olsa teninde bergüñ
Zerd-rülüğ anı pīr eyledi ey tāze cüvān
22. Bülbülüñ düdı ki peyveste olur her řāĥa
Şu‘ le-yi āteře tebdīl olupdur o duĥān
23. Tīr-bārān idicek kıavs-i kıuzāĥdan gerdün
Aldı her berg-i ħazān destine zerrīn kıalkān
24. Şāĥda berg-i ħazān gördi vü uçdı bülbül
Şandı ol tīrüñ ucında anı zerrīn-peykān

15 řāĥa nihān: bāđa bahār / sebzüñi: sebzini, *Emrī Dīvānı*.

16 zer-beden dikmiş idi: zerler itmişdi nihān, *Emrī Dīvānı*.

17 düzdi: dökdi, *Emrī Dīvānı*.

18 zamān: cihān, *Emrī Dīvānı*.

19 ĥāřıl: ĥāzır, *Emrī Dīvānı*.

20 itmiş: kıılmış, *Emrī Dīvānı*.

22 olur: idi, *Emrī Dīvānı*.

23 destine: üstine, *Emrī Dīvānı*.

24 tīrüñ: tīr, *Emrī Dīvānı*.

25. Bâğ-ı dehr içre hâzân gördüñ ise olma hamûş
Eyle bu şî‘ re ser-âgâz gel ey bülbül-i cân
26. Kâmetim şâh-ı hâzân-dîde yüzüm berg-i hâzân
Odlu âhum kırımış serv yaşum âb-ı revân
27. Nokta-yı sürhdürür berg-i hâzân üstinde
Rûh-ı zerdümdeki hûn kıatreleri oldı ‘ıyân
28. Her hâzân-dîde şecer gûşe-yi gülzâr içre
Dûd-ı âhumdurur ey serv-i sehî şu‘ le-feşân
29. Rîştelerdür ki hâzân yaprağı içinde tırur
Reglerümle ten-i zerdümde benüm rîşte-yi cân
30. Arturur nâlemi dil **Emrî** şarardukça yüzüm
‘Andelîb itmez egerçi ki hâzân irse figân
31. Nitekim ‘arız-ı ma‘ şûk u ruh-ı ‘âşık-veş
Bâğ-ı ‘âlemde cihân ola bahâr ile hâzân
32. İrmeye dest-i hâzân dâmenine serv gibi
Ol elif-kaddüñ ola tâze çemen içre çemân

2.

Kaşîde

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1. Şaldı gülşende yine seccâde-yi ahdar çemen
Olmağa kıyım-makâm-ı Hızır peygamber çemen
2. Kaçurup ceş-i şitâyı fâriğ oldı ‘îşden
Gûşe-yi gülşende şancıbdur yine gönder çemen
3. Servden şancağ çeküp çekdi yeşil bayraklı ceş
Şehr-i gülzâra emîr olmuşdurur beñzer çemen
4. Kandı gülzâra yine bir tütü-yi ser-sebz kim
Goncatur minķâr-i yâķütü zümürüd-per çemen

25 dehr içre: tab‘ umda, *Emrî Dîvânı*.

30 nâlemi: nâleyi, *Emrî Dîvânı*.

31 ‘âşık-veş: ‘âşık-ı düst / nitekim: nice kim / cihân: ‘ayân, *Emrî Dîvânı*.

32 ırmeye: ırmesün / elif-kaddüñ: elif-kâmet, *Emrî Dîvânı*.

2 1b. *Emrî Dîvânı*, K. 2, s. 27-29. Emrî Dîvânı’nda 25 beyittir.

2 ceş-i: cünd-i / ‘îşden: cengden, *Emrî Dîvânı*.

5. Tārem-i mināda ‘aks-i sebzeyi bitürdi yā
Mezra‘-ı sebz-i felekde dāne-yi aḥter çemen
6. Şafḥa-yı bāğ-ı şabā yazmış bahār evşāfını
Ey sehī-ḳad bir elifdür bāğ içinde her çemen
7. Sebze şanmañ tutdı gülzārı duḥān-ı sebz-gün
Bezm-i gülşende çü çaḳdı lāleden micmer çemen
8. Ḳan mı tutdı gonca-yı ḥamrāyı bir dem kim tutan
Şāḥ-ı gülден faşd için pīrūzeden neşter çemen
9. Serv-i bālānuñ ağacdan düşdi çün kim sāyesi
Yeşil atlasdan gelüp şaldı aña pister çemen
10. Ḥaṭ-ı dildār ile ceng itmek diler var ise ger
Başına şebnemden urmuş bir gümiş miğfer çemen
11. Cāme-yi sebzini servüñ gördi pāre pāredür
Dikmege anı getürdi rişte-yi aḥḍar çemen
12. Şāhid-i bāguñ ‘izārında temāşā eyle kim
Zülf-i müşg’in sünbül olmuşdur ḥaṭ-ı ‘anber çemen
13. Şāne için zülf-i müşg-efşānına sünbüllerüñ
Eylemiş pīrūzeden dendān-ı müstaḥzar çemen
14. Āb yanına gelicek şuya ṭaldıysa n’ola
Goncanuñ ‘aksin şanupdur anda la‘l-i ter çemen
15. Sebze ‘aksin şanmañuz peyk-i revān-ı ābda
Bağladı beline yeşil kınlu bir ḥançer çemen
16. Ḳalsa bir yirde n’ola reftāra ḳādir olmasa
Şol ḳadar süzen ki serv ayağına ḥançer çemen
17. Şu gibi şāfī dilinde her zamān oḳur revān
Eylemiş bu maṭla‘ı ey sebze-ḥaṭ ezber çemen

5 sebzeyi: sebze mi, *Emrî Dîvânı*.

6 şafḥa-yı bāğ-ı: şafḥa-yı bāğa, *Emrî Dîvânı*.

7 çaḳdı: yaḳdı, *Emrî Dîvânı*.

8 sūnuñ: sunuñ / bir dem kim: bu dem ki, *Emrî Dîvânı*.

16 bir yirde: bāğ içre / ḥançer: şançar, *Emrî Dîvânı*.

17 sebze-ḥaṭ: sebz-ḥaṭ, *Emrî Dîvânı*.

18. Gerçi her sūnuñ kenārında olur aḥḍar çemen
Gör bu ḡan ırmağını kim bitürür aḥmer çemen
19. Didüm ey gül ‘ārīzuñda ḡaṭṭ-ı sebzūñ terlemiş
Didi ol ḡonca-dehān olur seḡerde ter çemen
20. Şem‘-i ruḡsāruñda beñzetmiş ḡaṭ-ı jengāruña
Şem‘ den bir nahl-bend olan bitürse ger çemen
21. Ḥāl-i müşğīnūñ ezelde dāne şancıbdur añā
ġabġabuñ sībīnde eyvā kim henūz biter çemen
22. Dāne-yi ḡālūñ ġam-ı sevdāsı başdan gitmeye
Bitüre ḡaṭṭuñ hevāsıyla sifāl-i ser çemen
23. Ḳāmetūñ üzre leb ü ḡaṭṭuñ ‘acebdür ṭoġrusı
Kim görüpdür ḡonca açup bitüre ‘ar‘ ar çemen
24. Şafḡa-yı ġülzār **Emrī**’den yazar vaşf-ı ḡaṭṭuñ
Rīsmān-ı sebz ile çekmişdürür mışṭār çemen

3.

Müşemmen

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

1. Dīde lāle ‘ārīzuñ-çün jāle-bār olmuşdurur
Her müje ḡüsnūñ ġülinsüz gözde ḡār olmuşdurur
Sīne ‘ışḡuñ āteşiyle pür-şerār olmuşdurur
Dil hevā-yı kākülūñle bī-ḡarār olmuşdurur
Cān firāḡ-ı la‘ l-i nābuñla figār olmuşdurur
‘Aḡl u fikrüm ṭurrañ ile tārmār olmuşdurur
Ten ġam-ı zūlf ü ḡaṭṭuñla ḡāksār olmuşdurur
Üstüḡān-ı ser mekān-ı mūr u mār olmuşdurur
2. Çarḡ abdalūñdur ey meh dāġlar seyyāresi
Şubḡ küşteñdür ki ḡūn-ālūdedür ruḡsāresi
Eyledi Mirriḡ ḡūnı ġamzenūñ seḡḡāresi
Sīne-çākūñdür hilāl eksük degüldür yarası
ġül helākūñdür ḡulaġuñcadurur her pāresi
Bir leked-kūpuñdurur sūnbül ki gitmez ḡarası
Olduġıy-çün sāġar-ı bāde lebūñ āvāresi

19 ḡonca-dehān: ḡonca-dehen, *Emrī Dīvānı*.

20 olan: olup, *Emrī Dīvānı*.

21 şancıbdur: saçmışdur, *Emrī Dīvānı*.

24 şafḡa-yı ġülzār: şafḡa-yı ġülzāra, *Emrī Dīvānı*.

3 2a. *Emrī Dīvānı*, Müsemmen, s. 31-33.

Bād kabrinde habābuñ türbedār olmışdurur

3. Kūfl-i yāqūtuñ dilin açup yine ol nāzenīn
Ben faķir üftādeye virdi niçe dürr-i semīn
Zāhir olduğı nazarda gözlerüm ‘ayne’l-yakīn
Gördi müşgīn nāfe bir mişli yoķ engüşterin
Kaddümi hātem gibi hatm itdi ol la‘l-i nigīn
Nāfe gibi bađrumı hūn eyledi bu müşg-i çin
Geh ğam-ı kākül gibi sevdā-yı zülf-i ‘anberin
‘İş ü nüşı ben ğarībūñ zehr-i mār olmışdurur
4. ‘Aks-i kavsūñ çeşm-i hūn-bārumda ey nāvek-fiken
Zahm-ı pür-hūnumda zerrīn hañçerūñ ey sīm-ten
Çāk-ı sīnem zāhirā hūn içre ey şemşir-zen
Kānlu pīrāhen içinde bu dü-tā olmuş beden
La‘l mir’āt içre kaşuñ ‘aksi ey ğonca-dehen
Rüy-ı gül-ğunuñda nāhun zahmı ey şirīn-sūhan
Didi la‘līn cām içinde ‘aks-i engüştin ğören
Māh-ı nevdür ki şafaķda āşkār olmışdurur
5. Kāmetūñ bālādur ey servim miyānuñdur vasat
Şafha-yı güldür ‘izāruñ beñlerūñ müşgīn nuķat
Levh-i dilden yuyamaz haķuñ eger olursa şat
La‘lūñ üzre yazdı Kevşer süresin ğüyā ğalaķ
Kim kaķıtdı ey cemāli muşhafum şafhañda haķ
Kānına ‘aşıkıların la‘lūñ getürdi çünkü haķ
Bir ğün ola diyeler Emrī için ey sebz-i haķ
Bir haķı sebzūñ ğamundan hāksār olmışdurur

4.

Ġazel-i Nişānī Tahmīs-i Emrī

Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn

1. Görindi luķf-ı rüy-ı yār mir’āt-ı semenlerde
Zuhūr itdi hırām-ı kadd-i dilber nārvenlerde
Oturma merdüm-i çeşmüm gibi beytū’l-hazenlerde
Bahār irdi şafā kesb idicek demdür çemenlerde
Huşuşā şalina yanuñca serv-i sīm-tenlerde

2/3 Eyledi Mirrīh hūnı: Oldı Mirrīhi sipihrūn / sehħāresi: mekkāresi, *Emrī Dīvānı*.

3/5 hatm: ham, *Emrī Dīvānı*.

3/8 ğarībūñ: faķirūñ, *Emrī Dīvānı*.

5/7 diyeler Emrī için: Emrī için diyeler / hāksār: dil-figār, *Emrī Dīvānı*.

4 2a. *Emrī Dīvānı*, Tahmīs, s. 34-35. Bu tahmīs 28b’de de mükerreren yer almaktadır.

1 Bendin son mısrası *Emrī Dīvānı*’nda şu şekildedir: “Huşuşā böyle yanuñca ola sīmīn bedenler de”

2. Ğam u ğuşşā dilā cān-ı ‘azīze gerçi düşmendür
Senüñ-çün ceng ider gülşen siper gül tiğ süsendür
Ħabābı miğfer ü mey pehlevān-ı merdüm-efgendür
Zebün olma ne zendür ğam şarāb iç devr-i gülşendür
Ķavī himmet gerekdür bu cihān içre erenlerde
3. Ķaçan vaşl olsa bir meh-rūya dir dir ditremek ħūyı
Girer araya Ķucdurmaz Ķabāya sīm-pehlūyı
Ķoħulayup yatur her gice bir serv-i semen-būyı
Şarılır bir gül-endāma çeker pehlūya meh-rūyı
Ne ħāletler nezāketler Ķomış ĦaĶ pīrehenlerde
4. Helāk olmışdurur el uzadanlar mār-ı zülfine
Niçe Manşūr aşılmışdur sebebsüz dār-ı zülfine
Miyān-beste Ķamu ehl-i şanem zünnār-ı zülfine
Ķayurmaz ey göñül bend olduñ ise dār-ı zülfine
ŞınuĶ diller hezerān baĶludur her bir şikenlerde
5. Çü **Emrī** ol meh-i nā-mihrbān bī-‘ahd dilberdür
Vişālin va‘ de eylerse yine hicrān muĶarrerdür
Anuñ-çün dir bu beyti ol ki Ħusrev aña çākerdür
FırāĶuñla **Nişānī** bendenüñ ħāli mükedderdür
Vişālūñ va‘ de itmişdüñ behey zālim geçenlerde

5.

Tahmīs

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. TarīĶ-i üştür-i miĶnetde cismim pāy-māl eyle
Şıyup ser-kāsesin yā Rab seg-i yāra sifāl eyle
Diyārum deşt-i sevdā yārüm āhū-yı melāl eyle
Çü Ķıldıñ zülfini Leylī beni Mecnūn-mişāl eyle
Ħudāyā belki Mecnūn’dan daĶı şūrīde-ħāl eyle
2. Kişiye hoş gelürmiş alsa yārūñ oĶları cānın
Ħayāt-ı cāvidān bulurmuş emse lebleri Ķanın
Velīkin ğamzesi ħışm ile dutduĶda girībānın
Ne Ķutlu demdürür ol dem çeküp şemşīr-i bürrānın

2/2 senüñ-çün cengi ider gülşen: eger ceng itmek isterseñ / zendir ğam: zen-i ğam, *Emrī Dīvānı*.

3/1 meh-rūya: maĶbūba / Ķabāya: Ķabā ol / serv-i : cism-i / bir gül: her gül, *Emrī Dīvānı*.

4/3 Ķamu ehl-i şanem: niçe zühd ehli var / dār-ı: tār-ı, *Emrī Dīvānı*.

5/4 bendenüñ: ħastañuñ, *Emrī Dīvānı*.

5 2a. *Emrī Dīvānı*, Muhammes, s. 30-31. Tahmīs adıyla kayıtlı bu şiir aslında bir muhammestir.

Harāmī gözlerüñ diye hemān kanuñ helāl eyle

3. Gerekse derd ile dön çeşm-i dilber gibi bīmāre
Gerekse baħr-ı miħnetde yaşum gibi ol āvāre
Gerek ağla gerek iñle gerek düş āh ile zāre
Ten-i zerd ü nizār ile irilmez rüy-ı dildāre
Anı ey dil ħabāb-ı eşk-i çarħına hilāl eyle
4. Yüzi nüħ perdedür seyr-i cemāline rızā virmez
Yüzini gösterüp çeşm-i cihān-bīne ziyā virmez
O gülzār içre hergiz ‘andelīb-i zāra cā virmez
Ĥaṭ-ı reyħān gibi şeb-bū şaçı büy-ı vefā virmez
Gerek aña sebū-yı müşg-ṭinetden sifāl eyle
5. Gedā-yı bī-nevāya şayma kırı server-i ‘aqlı
Eger ābād idem dirseñ ħarāb it kişver-i ‘aqlı
Gider dest-i cünün ile başuñdan efser-i ‘aqlı
Perişān eyle ṭurmasun yanuñdan leşker-i ‘aqlı
Libās-ı ‘arı ey **Emrī** seg-i dildāra şāl eyle

6.

Velehū Eyżan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. ‘Ayn-ı ‘ömrüm benüm ol nergis-i bīmāra fidā
Mīmi hem dāyire-yi naqş-ı fem-i yāra fidā
Rā hem olsun o kemān-ebru-yı dildāra fidā
Dāl u lām u dil iki ṭurra-yı ṭarrāra fidā
2. Mīm-i mihrüñ dehenine n’ola kırsa barmaq
Hāsı gibi delinüp göz göz olupdur dil çaq
Şançdı rāsı daħı bağruma bir egri bıçaq
Dāl u lām u dil iki ṭurra-yı ṭarrāra fidā
3. Hā-yı hecrüñ yine iki göz ile baqdı baña
Cīmi belüme kemer bağladı noqta pul aña
Rāsı hem ey kaşı yā oldı baña kıdd-i dü-tā
Dāl u lām u dil iki ṭurra-yı ṭarrāra fidā
4. Ĥün-ı nāzuñ beni yā kaşuña hem-tā kıldı
Elifī dūd-ı dili ‘ar‘ar-ı bālā kıldı
Noqtalear dāğ kodı rāsı kıdüm rā kıldı

6 2a-b’nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, Murabba, s. 29-30.

1/3 rā hem: rāsı / lām u: lām-ı, *Emrī Dīvānı*.

2/2 dil çaq: dili çaq / lām u: lām-ı, *Emrī Dīvānı*.

3/4 lām u: lām-ı, *Emrī Dīvānı*.

Dāl u lām u dil iki ʔurra-yı ʔarrāra fidā

5. Elif-i **Emrī** senüñ kām̄et-i dil-cūña fidā
[Mīmi naqş-ı femüñe yā vü rī ebrüña fidā]²¹⁵
[İki noqta ʔalur ol da iki hindüña fidā]
Dāl u lām u dil iki ʔurra-yı ʔarrāra fidā

7.

Ġazel-i Mu' ammā

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bu ʔad-i reftār ile sen eyle seyr-i gülsitān
Vālih ü ser-geşte ʔalsun gūşede serv-i revān(Şāh)
2. ʔoyalıdan dilde biri biri üzre dāğlar
Vādī-yi sīnemde ʔatmer lāleler oldı 'ıyān (Kulı)
3. Bāde-yi la' l-i lebüñden bizi ser-mest eyledüñ
Çeşm-i maḥmūruñ gibi olsağ 'aceb mi ser-girān (Zāde)
4. Hep görenler didiler taḥsīn ne bī-mānend olur
Gül yüzüñden ref' olunca sünbül-i 'anber-feşān (Hüseyn)
5. Zülfini görseñ leb-i yāri pey-ā-pey iste kim
Hoşdur uzun gicede **Emrī** şarāb-ı erğavān (Çelebi)

8.

Merḥabā Efendinüñ Fevtine Emrī Çelebi Didügi Tārīḥdür

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bir nidā irmiş efendi ḥazretinüñ sem'ine
Vuşlat isterseñ çü bizden yaña gel yāhū dimiş
2. Hoş çeküp cām-ı fenā ol şevke bir tārīḥ idüp
Sāḫiyā bezm-i cihāndan Merḥabā'yā hū dimiş (968)

9.

4/1 Hün-ı: Nün-ı / lām u: lām-ı, *Emrī Dīvānı*.

²¹⁵ 2. ve 3. mısralar yazmada boş bırakılmış olup *Emrī Dīvānı*'ndan tamamlanmıştır.

5/4 lām u: lām-ı, *Emrī Dīvānı*. Bendin iki mısrasının yeri *Mecmua*'da boş bırakılmıştır.

7 2b'nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 362, s. 203. Muamma türünde yazılan bu gazel *Mecmua*'da gazellerden ayrı olarak musammatlar arasına yazılmıştır.

5 zülfini: zülfin, *Emrī Dīvānı*.

8 2b'nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, Tarih 1, s. 389.

Tārīḫ-i Dīger

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. **Emriyā** bu bir güzel tārīḫ olur
Vā' izūñ kesse başını şāhımun (971)

10.

Müstezād-ı Emrī Efendi Raḫimallāh

Meḫ' ulū Meḫ' ilū Meḫ' ilū Fe' ulūn

Meḫ' ulū Fe' ulūn

1. Gitseñ seḫer arduña senūñ şems uyardı
Seyr itmege bāḡı

Bir gice anuñ-çün meh-i nev üstine vardı
Destinde bıçaḡı

2. 'Āşık geçinür saña kulaḡdan gül-i ra' nā
Görmez misin ey serv

Ḳaftānını yaşı boyadı beñzi şarardı
Bozardı yañaḡı

3. Ben küşte-yi ' ışkam baña ḡurşunlı türbe
Bir ḡubbe-yi nıl-gün

Ḥürşid ḡamerle gelüp ey māh uyardı
Üstümde çerāḡı

4. Tükrüḡini aḡzında dişi üstine aldı
Şandum o şeker-leb

Bir ḡoḡḡada ma' cūnı şarāb ile ḡardı
Dür-dāne otaḡı

5. Ḥumret ruḡ-ı beyzāda şafaḡdan degül **Emrī**
Ol māhuñ ucından

Ḥaḡçerle hilāl urdı anuñ başını yardı
Ḳan oldu yañaḡı

9 2b'nin derkenarındadır. *Emrī Dîvânı*, Tarih 2, s. 389. *Emrī Dîvânı* 'nda bu tarihin 2. mısrası şu şekildedir: "Pādişāh başın keserse vā' izūñ". Bu tarih Vāiz Emîrî'nin hapsine dair söylenmiştir.

10 2b. *Emrī Dîvânı*, Müstezād, s. 36.

2 bozardı yañaḡı: hem sinede dāḡı, *Emrī Dîvânı*.

3 ḡurşunlı: ḡurşunluca /bir: bu, *Emrī Dîvânı*. Vezin son tef' ilede hatalıdır.

4 otaḡı: ufaḡı, *Emrī Dîvânı*.

11.

Velehü Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Her güneş tal' at mehüñ gördüm bakılmaz rüyına
Çeşm-i rüşen gibi bu mir'atı peydâ eyledüm
2. Lâle-ruhlar karşı geldükçe bu seyr eyleye
Nâzikâne ruhları 'aks-i temâşâ eyledüm

12.

Harf'ül-Elif

Mef'ülü Fā' ilātün Mef'ülü Fā' ilātün

- 1 Hürşid-i rüy-ı yâri çün eyledüm temâşâ
Bir zerrenüñ içinde gördüm iki Süreyyâ
2. Ebrûña beñzeyelden şehir içre buldı şöhet
Barmaqla gösterirler şimdi hilâli cânâ
3. Bî-hüde güy çokdur şol sîm-i ğabğabuña
Çevgân gibi kec olan el urmasun nigâra
4. Toğrı elif gibidür üstinde âftâbuñ
Ruhsâruñ üzre binüñ ey mihr-i 'âlem-ârâ
5. Ol sîb ğabğab için nârence döndi **Emrî**
Böyle kalursa hâlüm bih olmaz ise eyvâ

13.

Velehü Eyzan

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Ğam-ı haţuñla ğubâr olsam ey gül-i ra' nâ
Mezâruma çemenüm örte bir yeşil hârâ

11 2b. Bu kıt'a Emrî Dîvânı'nda yoktur. Vezin 2. beyitte hatalıdır.

12 2b. *Emrî Dîvânı*, G. 28, s. 50. Emrî Dîvânı'nda 6 beyittir.

1 zerrenüñ: zerresi, *Emrî Dîvânı*.

2 beñzeyelden: öykünelden, *Emrî Dîvânı*.

3 Bu beyit gazelde yoktur.

5 döndi: döndüm, *Emrî Dîvânı*.

13 2b. *Emrî Dîvânı*, G. 29-30, s. 50-51. Emrî Divanı'nda 5 beyittir. Bu gazelin 4. beyti Emrî Dîvânı'ndaki 29. gazelde, 6. beyit ise 30. gazelde yer almaktadır. 3. ve 5. beyitler iki gazelde de yoktur.

2. Bu sūzen-i müjeme taqdı rişte-yi cānı
Şu dem ki çarha kazā biçdi āsmāni kabā
3. Dilā sa' ādete irgürdi sāyesini o zülf
İki hümā-yı hümāyuña dām-ı zıll-ı hümā
4. Ruḥına karşı ağarmış gözüm olur pür-eşk
Konulsa āteşe beyza' araḫ ider peydā
5. Kaşuñ ğamunda kim oldum duḡān-ı āh içre
N'ite ki ebr-i sepīde hilāl-i nā-peydā
6. Yüzünde hun ile yazsun ğam āyetini kaşuñ
Ki mu' teber olur **Emrī** olursa ḫaḫ hūnā
7. Bitürdi ğarḫa-yı hūn sākiyā ḫabāb degül
Hevā-yı la' l-i nigār ile ḫalkdı ḫahbā

14.

Velehū Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şarḫdan gelmiş ḫul olmışdur meh-i tābān aña
Ṭavḫ-ı şimīn-hāle taḫsa n'ola ger devrān aña
2. Kār-ı Ferhād'ı görüp ey Ḥusrev-i şirīn-dehen
Ḫaldı tişe ağzına barmaḫ ḫoyup ḫayrān aña
3. Göz terāzūsiyla vezn olmuş sirişküm dirhemi
Eyle ey ḫ'āce sipihri keffe-yi mizān aña
4. Göricek kaşuñ ḫamın barmaḫ ışırdı māh-ı nev
Ey hilāl-ebrū şafaḫ şanma bulaşdı ḫan aña
5. Tende her zaḫmum benüm bir ḫırmızı dīnārdur
Çevresinde oḫlaruñ ey ḫaşı yā müjgān aña

2 cānı: mā'ī / şu dem ki çarha kazā biçdi: n'idem ki dikdi kazā çarha, *Emrī Dīvānı*.

4 'araḫ ider: ider 'araḫ, *Emrī Dīvānı*.

6 kaşuñ: yaşuñ, *Emrī Dīvānı*.

7 bitürdü ğarḫa-yı hūn sākiyā: yaturdı ğarḫa-i hūn Emriyā, *Emrī Dīvānı*.

14 2b. *Emrī Dīvānı*, G. 14, s. 43-44. Emrī Dīvānı'nda 9 beyittir.

1 hāle taḫsa n'ola ger: hāleyi taḫsa ne tañ, *Emrī Dīvānı*.

2 zebān: dehen / ḫoyup: soḫup, *Emrī Dīvānı*.

3 olmuş: olmaz, *Emrī Dīvānı*.

6. Ey kemān-ebrū oqından dil nice bulsun ḥalāş
Yıldırım gibi iner tīrūñle ol peykān aña
7. Tīğ-i müjgānını şordı çeşm-i **Emrī** tā olan
Ruḥlaruñdan ğayrıdan қағ' -ı nazar āsān aña

15.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Eşk-i çeşmüm gördi ol pīr olası sögdi baña
Bu meşeldür kim erenler naqde eylerler du'ā
2. Yansa āteşdān-ı qalbinde ğam-ı ' ışq āteşi
Murğ başı üzre Mecnūn' uñ yapar mıydı yuva
3. Didiler başuñ yarar ol yār-ı sengin-dil şaqın
Başumı teklif idüp didüm ki yararsa n'ola
4. Bağlayayın zülfi zencirine dildāruñ seni
Egleyeyin ey dil-i dīvāne bu bendi saña
5. Çeşm ü ruḥsārına öykünse n'ola nergisle gül
Anlaruñ yüzün gören açmışdur ey **Emrī** şabā

16.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Beline ḥaçer-i zer takmış o serv-i bālā
Āb-ı zer birle yazılmış şanasın servde rā
2. Saña ' aşık olanuñ āh ile vāhı artar
Manşıb-ı ' ışqda şāhum çoğ olur bād-ı hevā

5 kırmızı dīnārdur: dīde-yi ḥūn-bārdur, *Emrī Dīvānı*.

6 dil: cān / iner: irür, *Emrī Dīvānı*.

7 müjgānını: müjgānuña / olan: ola, *Emrī Dīvānı*.

15 2b'nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 8, s. 40. Emrī Dīvānı'nda 6 beyittir.

1 eşk-i çeşmüm: naqd-i eşküm / eylerler: kılmışdur, *Emrī Dīvānı*.

4 bağlayayın: bağlayayım, *Emrī Dīvānı*.

5 gören: gözin, *Emrī Dīvānı*.

16 2b'nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 19, s. 46.

1 zer birle yazılmış: zerle yazılıpdur, *Emrī Dīvānı*.

2 Bu beyit *Emrī Dīvānı*'nda yoktur.

3. Dökilen jāle degül la‘ l-i lebüñ vaşfında
Ağzı şuyın aqıdur goncalaruñ bād-ı şabā
4. Varaq-ı çeşmüme nūr āyetini yazdı ruḥuñ
Merdümüm noqta vü kirpiklerüm i‘ rāb aña
5. Zülf-i kāfir ḥaṭ-ı ruḥsāruña Meryem dir imiş
Küfri ezber oqur oldı yine ol yüzi qara
6. Kaşlarum şanma ki **Emrî** benüm için ten-i zār
Nāḥun-ı derd ile yırtup yüzini tutdı ‘ azā

17.

Velehū

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Degdügine cümle ḥüsn esbābı Yūsuf’ dan saña
Ḥüccet ol ḥaṭ iki ruḥsār iki şāhiddür aña
2. Encüme vaşf itdi meh ḥāl-i ruḥuñ evşāfını
Ḥayrete batdı niçesi niçesi qaldı taña
3. Ol iki ruḥsār-ı zībādan olur cānā ḥacīl
Başun alup gitdi mihr ü māh mağribden yaña
4. Ḥāl-i ḥaddüñ mihre sultān oldı ey Yūsuf-cemāl
Var ise zülfüñ hümāsı sāye şalmışdur aña
5. **Emriyā** Mecnün’ ı bir naqḳāş taşvīr eylemiş
Gördüm anı ger za‘ īf olaydı beñzerdi baña

18.

Velehū

3 vaşfında: vaşf ider, *Emrî Dîvânı*.

5 oldı yine ol yüzi : imiş yine ol dīni, *Emrî Dîvânı*.

6 *Emrî Dîvânı* ndaki makta beyti şöyledir:

Emrî dil-ḥaste derdüñle za‘ īf olmışdurur

Ḥoşça tutsun teb ecel gālibā çevgān aña

17 2b-3a’nın derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 13, s. 42-43. Emrî Dîvânı’nda 6 beyittir.

3 gitdi: qaçdı, *Emrî Dîvânı*. Beytin ilk mısrası *Emrî Dîvânı* nda şöyledir: “Ruḥlaruñdan şarq-ı ḥüsn içre seḥer olup ḥacīl”

4 mihre: Mışra / ey Yūsuf-cemāl: bir Hindü gibi, *Emrî Dîvânı*.

18 3a’nın derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 1-3-4, s. 37-38. Bu gazelin 1.,5. beyitleri Gazel 3’te, 2.,3. beyitleri Gazel 1’de, 4. beyti ise Gazel 4’tedir.

Mef' ūlü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Çeşm-i nücūma kuhl için ey serv-i meh-liķā
Her gün izüñ tozın çıkarur göklere şabā
2. Kaşuñ ğamı hilāli za' if itdi şöyle kim
Cisminde ay yeñüsi görünür ğad-i dü-tā
3. Kūyuñda hāne yapmağa isterse ' ankebüt
Alsun ten-i nizārumı iletsün sütün aña
4. Gird-āb-ı ğamda eyledi dil zevraķın ğalāş
Hıızr irdi ğaṭṭ-ı sebz-i ruḡ-ı dil-rübā baña
5. Tebhāleler çıkardı lebinde degül nücüm
Āhum şadāsı çarḡı belinletdi **Emriyā**

19.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Zebānuñ mı dehānuñda ya berg-i lāle-yi ğamrā
Düşüp āb-ı ğayātuñ ğavzına olmışdurur güyā
2. Mesihā mürde ihyā eylediyse la' lüñüñ rūḡum
Olur bir [ol] dimesiyle dehānuñ yoğ iken peydā
3. Benüm ' ömrüm şaçuñ sevdāsının pā-mālidür ṭañ mı
Ġubār-ı ğaṭṭ-ı reyḡānuñ bitürse sebze-yi sevdā
4. Başum örtüp mezārum mevc-i peydā kılsa görenler
Şanurlar ğabrime örtüldi ma' i reng bir ğarā
5. Sirişküme ğaṭresi bir gevher-i sīr-āb idi **Emrī**
Tecellī idicek bi' z-zāt aña yār oldı bir deryā

20.

Velehū Eyzan

2 ay yeñüsi görünür ğad-i: görünür eyegüsi ğadi, *Emrī Dīvānı*.

3 alsun ten-i nizārumı iletsün: cism-i nizār-ı Emrī'yi itsün, *Emrī Dīvānı*.

4 ğamda: ğamdan, *Emrī Dīvānı*.

19 3a. *Emrī Dīvānı*, G. 24-25-26, s. 48-49. Bu gazelin beyitleri bu üç gazele dağılmıştır. 3-4. beyit ise *Emrī Dīvānı* 'nda yoktur.

5 sīr-āb idi: nā-yāb idi, *Emrī Dīvānı*.

20 3a. *Emrī Dīvānı*, G. 17, s. 45.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Cūy-ı eşk oldı revān ol serv-i dil-cūñdan yaña
Gitdi gelmez bir dağı bu çeşm-i pür-ğūndan yaña
2. Ğarğ olupdur başdan ayağa varınca kıan dere
Bir nazār kııl hūsrevā bu eşk-i gül-ğūndan yaña
3. Ser-keş olsa merķad-i Leylī'deki serv-i bülend
Bād anı taħrīk eyler ķabr-i Mecnūn'dan yaña
4. Tıfl-ı eşküm çihre-yi zerd üstine oldı revān
Tāli' um gör ol bed-aħter oldı altundan yaña
5. Şa' şa' a şanma güneş zencīr-i zer taķmış yider
Aħumuñ ejderlerin ey **Emrī** gerdūndan yaña

21.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ğam çeker göñlüm gözümdür keffe-yi mīzān aña
Sīmden dirhemler itdi eşk-i dūr-efşān aña
2. Jeng şanma tīr-i hūn-rīzūñde ey kaşı kemān
Yüzüme sürdükte çeşmümden bulaşdı kıan aña
3. Cümleten yansa 'aceb mi şīşe şançılmışdurur
Āh-ı dil-sūzum oķından dilberā peykān aña
4. Hāk olan bī-dil öperken ayağūñ toprağını
Kebkebuñ yiri degül urmuşdurur dendān aña
5. Māhı kim teşbīh ider cānā gül-i ruhsāruña
Yaraşurđı hāl-i zerd olsa meh-i tābān aña
6. Ğabğab-ı dildār ile olmasa ser-i gerdān tōp
Kej nazārıla baķmaz idi ğālibā çevgān aña

1 serv-i dil-cūñdan: ķadd-i mevzūñdan, *Emrī Dīvānı*.

3 eyler: idermiş, *Emrī Dīvānı*.

4 oldı revān: aķdı revān, *Emrī Dīvānı*.

21 3a. *Emrī Dīvānı*, G. 15, s. 44.

1 itdi: oldı, *Emrī Dīvānı*.

2 hūn-rīzūñde: hūn-rīzūñden / çeşmümden: gözümden, *Emrī Dīvānı*.

3 cümleten: şubħa dek / şīşe: şem' / dilberā: āteşin, *Emrī Dīvānı*.

5 Māhı: Mihri, *Emrī Dīvānı*.

6 Beytin ilk mısrası *Emrī Dīvānı* 'nda şöyledir: "Ğabğab-ı dildāruñ olmasaydı ser-gerdānı tōp"

7. **Emrî**-yi dil-ḥaste derdünle za'îf olmışdurur
Ḥoşça dutsun teb ecel ırgürmesün hicrân aña

22.

[Velehü Eyzan]

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1. Eger küşteñ mezârı lâlesin bulsa ide ḥavrâ
Ruḥına bergini gül-gûna dâğın ḥâl-i 'anber-sâ
2. Cefâya yüz dutup niçün sen ey mihr-i cihân-ārâ
İdersün pençe ḥürşîdi mağlûb-ı yed-i beyzâ
3. Dehânuñda zebânuñ gibi olmaz âşiyân itse
Şeker tenginde tütî gonca içre bülbül-i şeydâ
4. Dehânuñda leb-i cân-baḥşuña rûḥum odur dirdüm
Eger kūy-ı 'ademde itmiş olsa menzilin 'İsâ
5. Ḥaṭuñla ğabğabuñ bir sîb-i miskîdür ki ḥâl aña
İdüpdür şan'at ile bir çekirdek misk-i ter peydâ
6. Buñarı dîde-yi giryânuñuñ ser-çeşmedür **Emrî**
Kim andan bir tamar Nîl ü Furât ü bir tamar deryâ

23.

Velehü Eyzan

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

1. Ğarîb geldi çemenzâra nergis-i şehlä
Yüzüñi görmedi *el-ğarîbü ke'l-a' mā*²¹⁶
2. Kenâr-ı bâm-ı felekde dün aḥşamın kaşuñ
Görüp meh-i nevi didi nedür bu nev-peydâ
3. Vefâñı dil nice itsün cefâñdan terciḥ
Ne gördügidir ol anuñ ne bildügi cānâ

22 3a. *Emrî Dîvânı*, G. 23-24, s. 48. Bu gazelin beyitleri 23-24. gazellerde yer almaktadır.
3 şeydâ: güyâ, *Emrî Dîvânı*.

6 giryânuñuñ: giryânumuñ, *Emrî Dîvânı*.

23 3a. *Emrî Dîvânı*, G. 30-31, s. 51. Bu gazelin beyitleri 30-31. gazellerde yer almaktadır.
²¹⁶ *Garip, kör gibidir*.

3 dil nice itsün: nice ide dil / gördügidir...bildügi: bildügidir...gördügi, *Emrî Dîvânı*.

4. Biz alıruz ayak altına ‘ālem-i şevki
Bize olursa oñ ayak piyāle-yi şahbā
5. Kaşuñ firākı hilāl itdi **Emrî**’yi ey meh
Ĥabāb-ı ‘ışıq üzerinde sipihr-āsā

24.

Velehū Eyzan

Meᶑ’ülü Meᶑā’īlü Meᶑā’īlü Fe’ülün

1. Ey ġayret-i ĥūr eylesesin diyü temāşā
Cennetde dikilmiş tepesi üstine tūbā
2. Hey ne kara gönüllü olur zülfüñe biñ dil
Bir tārına aşılma kılı kurumaz aşlā
3. Bīnūñ elifi üzre iki çeşm-i bi-‘aynih
Bir şāḥdur açılmış iki nergis-i şehlā
4. Şūfī ne şorar meykedenūñ āb u hevāsın
Ĥıızr-ābı biri birisi enfās-ı Mesīḥā
5. Māh-ı neve bu al ile reng eylemek ister
Emrî o püser kim urur engüştine ĥınnā

25.

Velehū Eyzan

Meᶑā’īlün Meᶑā’īlün Meᶑā’īlün Meᶑā’īlün

1. Dehānı ġāyib olmuş ḥaṭṭ-ı sebz-i yārda ġüyā
Yitürmiş sebzear-ı cennet içre ḥātemin ḥavrā
2. Gül içre her ten-i ḥākīde gerçi gülbün-i tīrūñ
Velī ḥak-i ten-i zerdümde açduğı olur ra’ nā
3. Mesīḥā mürde iḥyā eylediye la’ lūñūñ rūḥum
Olur bir ol dimesiyle dehānuñ yoğ iken peydā

4 bize olursa: olursa bize, *Emrî Dîvânı*.

5 Beytin ikinci dizesindeki eksik kelimeden dolayı vezin hatalıdır.

24 3a. *Emrî Dîvânı*, G. 27, s. 49-50.

2 olur zülfüñe biñ dil: o zülfüñ dil-i ‘uşşāk / kurumaz: kıramaz, *Emrî Dîvânı*.

3 şāḥdur: şāḥda / açılmış: açılmış, *Emrî Dîvânı*.

5 bu: bir, *Emrî Dîvânı*.

25 3a’nın derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 25, s. 48-49.

2 gül içre: gül açar, *Emrî Dîvânı*.

4. Femüñ bir zerre-yi nā-çiz idi hürşid-i rüyuñda
Lebüñ āb-ı hayātından bulup cān oldu ol gūyā
5. Ğarīķ-i eşk-i pür-mevc olduĝı añılsun **Emrī**'nüñ
Mezārı örtüsün eyleñ anuñ ter mā'ı bir hārā

26.

Velehū Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şeh-süvār-ı ' ışķam āhum dūdudur çevgān baña
Çarķ meydān gūy-ı sımındür meh-i tābān baña
2. Kaşduma nāvek ki ol kaşı kemān atar olur
Hālümü görüp ıraķdan ney gibi nālān baña
3. Görinen encüm degül dendānlarıdır öyle kim
Her gice hālīm görüp bu çarķ olur hāndān baña
4. Derd oķı peykānlarından cānuma geçdi benüm
Cānumı al ey ecel tek eyle bir dermān baña
5. Nice ğamnāk olmayam **Emrī** nigāruñ ruķları
Kendü hātı ile yazmış nāme-yi hicrān baña

27.

Ve Eyzan Lehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Dil düşüp fürķate eyler hāt-ı dildārı recā
Ecelin ister o kim ola giriftār-ı belā
2. Zülf ü kadd ü hām u çeşm ü kaşuñı bilüñ ile
Dir gören dām-ı ' anā dām-ı ' anā dām-ı ' anā
3. Çekmeyen ' ışķ livāsın nice āh idebilür
Manşıb ehline olur pādşehüm bād-ı hevā

26 3a'nın derkenarındadır. *Emrī Dîvânı*, G. 16, s. 44-45.

2 ol kaşı kemān atar olur: atar ol kemān-ebür olur, *Emrī Dîvânı*.

3 öyle: şöyle / hālīm: giryem, *Emrī Dîvânı*.

5 nigāruñ ruķları: o māhuñ ' arızı, *Emrī Dîvânı*.

27 3a-3b'nin derkenarındadır. *Emrī Dîvânı*, G. 18, s. 45-46. *Emrī Dîvânı*'nda bu gazelin 2. beyti 21. gazelde, 3. beyti ise 20. gazelde yer almaktadır.

2 hām: fem / dir gören: dil görüp / dām-ı ' anā: didi vü cān, *Emrī Dîvânı*.

3 Beytin ilk mısrası *Emrī Dîvânı* 'nda şu şekildedir: "Cāh-ı ' ışķuñda dilüñ āh ile vāhı artar"

4. Teng olur s̄ine dile dāmeni fikri gelicek
H̄aḡ dimişler ki *izā cā 'e ḡazā dāḡa fezā*²¹⁷
5. Rā şanur p̄irehen içinde görenler tenümi
Eyleyelden beni ebrū-yı ḡamuñ fikri dü-tā
6. Pend gūş eylemeyüp gūşuña öyküdi kilik
Ki ḡulaḡın eline virdi gelüp bād-ı şabā
7. 'Aḡsine sāyesine ḡālūmi didüm n'ideyin
Anları görimezin yārdan ey **Emrī** cüdā

28.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ḳılma gözden ruḡ u la' li ey yüzi meh-tāb cüdā
Olmaya dide-yi ter ḡūn cüdā āb cüdā
2. Reşk idüp eşküme boyadı kızıl ḡana tenin
Şanemā la' l cüdā lāle-yi s̄ir-āb cüdā
3. Çarḡı ḡoḡuz ḡolanur ḡüsnüñe hem-tā görimez
Dün ü ḡün māh cüdā mihr-i cihān-tāb cüdā
4. Ḥasedinden ḡam-ı ebruña iki bükildi
Mihr-i yek-rüz[e] cüdā ey perī mihrāb cüdā
5. Gördi mevc urduḡını çünki bu ḡanlu yaşumuñ
Acıdı baḡr cüdā **Emrī** mey-i nāb cüdā

29.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. T̄ir-i dil-dūzuñ çekince s̄ineye ey ḡaşı yā

4 dāmeni: ḡamzesi, *Emrī Dîvânı*.

²¹⁷ *Kader (ecele) gelince feza bile daralır (dar gelir)*.

6 pend: pendî / kilik: meḡer / gelüp: ḡülüñ, *Emrī Dîvânı*.

7 didüm n'ideyin: Emrī dir idüm / ey Emrī: ammā ki, *Emrī Dîvânı*.

28 3b'nin derkenarındadır. *Emrī Dîvânı*, G. 22, s. 47.

1 olmaya: ḡolmaya, *Emrī Dîvânı*.

2 tenin: yüzün, *Emrī Dîvânı*.

4 Mihr-i: Māh-ı, *Emrī Dîvânı*.

29 3b. *Emrī Dîvânı*, G. 12, s. 42.

Bî-gümân bu kâmetüm oldı kemân gibi dü-tâ

2. Alnuñ ile қашуñuñ cevri çekilmez kâtıdur
Tırduğınca gerçi kim nerm olmada gâyetde yâ
3. Çünkü meh-tâb mihirden zerd olur ey gonca-leb
Reng-i rüyum ‘ışk sūzından şararırsa n’ola
4. Gülşen-i hüsn-i nigârı şakınup nâ-ehlden
Bağbân-ı haṭṭı çekdi hârdan havlı aña
5. Şâh-ı ruhsâr üzre şararmış hazân yaprağıdur
Kâmetüm üstindeki ruhsâr-ı zerdüm **Emriyâ**

30.

Velehü eyzan

Mef ‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

1. Ğam mektebinde kaddüni yâd eylesem n’ola
Ey serv çün elifdür oğımağa ibtidâ
2. Haṭṭ-ı lebinî şanma anuñ lām-i la‘lidür
Fem dime noқта-yı lebi cān-baḥşdur dilâ
3. ‘Işk içre reh-nümün olur şeb-rev olana
Hâlün hayâli hecrde rehber yiter baña
4. Sultân-ı ‘ışk elinde kızıl tozlu yaydur
Yanuğ bağırlu kana bulanmış kad-i dü-tâ
5. Tebhâleler çıkardı lebinde degül nücüm
Âhum şadâsı çarḥı belinletdi **Emriyâ**

31.

Velehü Eyzan

1 oldı: olur, *Emrî Dîvânı*.

2 Tırduğınca: Tırduğıyla, *Emrî Dîvânı*.

3 Çünkü meh-tâb mihirden: Mihirden çün mäh-ı tâbân / şararırsa: şarardıysa, *Emrî Dîvânı*.

5 Şâh-ı ruhsâr üzre şararmış: Şâhsâr üzre şararmış bir, *Emrî Dîvânı*.

30 3b. *Emrî Dîvânı*, G. 1-3-5, s. 37-38-39. Bu gazelin ilk iki beyti 1. gazelde, 3. beyti 5. gazelde, 4-5. beyitleri ise 3. gazelde yer almaktadır.

2 la‘lidür: la‘ldür, *Emrî Dîvânı*.

3 ‘ışk: şeb / şeb-rev olana: reh-revâna necm, *Emrî Dîvânı*.

31 3b. *Emrî Dîvânı*, G. 2, s. 37.

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. La' lîn tabaqla ' arz-ı zer eylerse gül saña
Başında päreler tabaqlın hışm idüp saña
2. Zülf içre ğabġabuñda görinen beñüñ midür
Yā beyzadan çıkardı başın beççe-yi hüma
3. Engüşti ile nāhunı bir ' āc destelü
Āyinedür ki anda görünür dile ziyā
4. Bārān-ı eşküm eyledi ter serdügi budur
Miskî kabāsını güneşe zülf-i müşg-sā
5. **Emrî** mu' attar eylemege cān dimāġını
Bir tōp benefşe virdi zekān-ı pür-ħaṭṭı aña

32.

Ve Eyzan Lehü

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Koydı zülf üzre çü barmağ didüm el virmek ola
Döndi ' aqs eyledi bildüm ki didi remzle lā
2. Da bu yitmez mi ölüp dāl-ı ' aşāya düşdüm
Ķāmeti üzre şalar zülf olur ol da bir dā
3. İrem ümmide öpüp binüñ ü ağzuñla elüñ
Görsem ol kaç ile zülf ü kadi kalmazdı rehā
4. İki zülfüñdür alan ceṅ ü cidāliyle dili
Çeşm ü ebrü vü fem ü kaddüñi şanem şanma
5. Dil görüp çeşmüñi zülf ü fem ü binüñle didi
Ķaḫḫa minnet sizi bir arada gördüm cem' ā
6. Göster **Emrî** [kuluña]²¹⁸ zülf ile çeşm ü kadüñi
K'anları vaşf ide vü eyleye sen şāha du' ā

3 āc: sīm / ziyā: şafā, *Emrî Dîvânı*.

5 benefşe virdi: benefşedür / ħaṭṭı: ħaṭuñ, *Emrî Dîvânı*.

32 3b. *Emrî Dîvânı*, G. 21, s. 47. Emrî Dîvânı'nda 5 beyittir. 1., 3., ve 4. beyitler Emrî Dîvânı'nda yoktur.

2 ölüp dāl-ı ' aşāya düşdüm: kadüm dāl elif elde ' aşā, *Emrî Dîvânı*.

5 çeşmüñi zülf ü fem ü: zülf ü fem ü çeşmüñi / Ķaḫḫa minnet: Ķamdü lillāh, *Emrî Dîvânı*.

²¹⁸ Bu kelimenin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup *Emrî Dîvânı*'ndan tamamlanmıştır.

33.

[Ḥarf'ül-Bā']

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Ey meh şu'ā şanma ki hüsünüden āftāb
Barmağların yüzine dutar eyleyüp hicāb
2. Pür-ḥün göze ḥayāl-i lebün hoş gelür müdām
Çeşm-i remed-girifteye nāfi' dürür şarāb
3. Koşdum semend-i āh ile gice zebün olup
Ḥink-i felek dilin çıkarur şanmañuz şihāb
4. Barmağ dıkağı kulağına māh-ı nev degül
Virdüm fiğānım ile yine çarḥa ıztırāb
5. Gel girme āhum ile sipihrüñ arasına
Od ile penbenüñ oyunu yoğdur ey seḥāb
6. Görđi gamuñda derd-i serüm dide-yi sefid
Ruhsārum üzre penbe ile ağıdur gül-āb
7. Şebnem degüldürür gözime geldi nergisüñ
Çün içdi şevk-i la'lüñ ile bir kadeḥ şarāb
8. Bir tiz aqarşudur o şehüñ tığı **Emriyā**
Memlü hevā ile ser-i āvāredür ḥabāb

34.

Velehü Eyzan

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Ḥidmet içre cismüñi zerd eyleme şimşād olup
Egnüñe yeşil 'abā gey serv-veş āzād olup
2. Didüm ey dil ruḥlarında zülfi gör şād ol didi
İki günlük 'ömr için bir kişi n'eyler şād olup

33 3b. *Emrî Dîvânı*, G. 32, s. 52. 3-4. beyitler *Emrî Dîvânı*'ndaki 34. gazeldedir.

1 dutar: çutar, *Emrî Dîvânı*.

2 pür-ḥün göze ḥayāl-i lebün: mey-gün lebün ḥayāli göze / şarāb: seḥāb, *Emrî Dîvânı*.

3 koşdum semend-i āh ile gice: şeb-diz-i āh ile gice koşdum, *Emrî Dîvânı*.

4 dıkağı: tıkağı, *Emrî Dîvânı*. Beytin ikinci mısrası 34. gazelin makta beytidir ve şöyledir: "Gerdüna virdi nālesi Emrî'nüñ ıztırāb"

7 gözime: gözine, *Emrî Dîvânı*.

34 3b. *Emrî Dîvânı*, G. 50, s. 60.

1 cismüñi: kendüñi, *Emrî Dîvânı*.

3. Cism-i hâmdur tîşe-yi zerrîne ey şîrîn-dehen
Bîsütün-ı ‘ışka gelmişdür gönül Ferhâd olup
4. Bâğ-ı gamda cism-i zerdüm bir hâzân yaprağıdur
Şâh-ı şîhhatden cüdâ düşürdi âhum bād olup
5. Tîşeyi pîşe idindi kühken çalışdı çün
Şan‘ atı başa çıkardı **Emriyâ** üstâd olup

35.

Velehü Eyzan

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ülün

1. Müjemde kaçre kaçre eşk-i hün-âb
Dizilmiş rişteye güyâ ki ‘unnâb
2. Bu cismüm târ-ı mû kânün-ı ‘ışka
Olupdur zağm-ı nâhun la‘l-i mızrâb
3. Sirişkünden ağardı çihre-yi zerd
Sefîd eyler şaru altunı sîm-âb
4. Meh-i nev şanma kim şayyâd-ı gerdün
Şalupdur nîl-gün bağr üzre kullâb
5. Kırıtduñ ‘âlemi âhuñla **Emrî**
Aşamaz çeşme-yi hürşîdden âb

36.

Velehü Eyzan

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1. Bir felekdür eşk-i çeşmüm üzre güyâ her habâb
Anda ey meh ‘aks-i ruhsâruñ münîri âftâb
2. Perde-yi çeşmüm hayâlün şâhınuñ otağıdur

3 zerrîne: zerrîn, *Emrî Dîvânı*.

5 çün: çok, *Emrî Dîvânı*.

35 3b’nin derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 55, s. 62. *Emrî Dîvânı*’nda 7 beyittir.

2 Bu beyit gazelde yoktur.

4 bağr: çarğ, *Emrî Dîvânı*.

36 3b’nin derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 38, s. 54-55.

1 eşk-i çeşmüm üzre güyâ: şanki eşk-i çeşmüm üzre / ruhsâruñ münîri: ruhsâr-ı münîrûñ, *Emrî Dîvânı*.

Kim aña her yañadan kirpiklerüm çekmiş tınāb

3. Hāle olmaz dirler idi mihr-i ‘ālem-tābda
Yā nedür devr-i ruḥuñda bu ḥaṭ-ı müşgīn-niḳāb
4. Tıtdı eṭrāfına anuñ ḥārdan ḥavlı müjem
Tā şeb-i ğamda ḥarīm-i dīdeme girmeye ḥāb
5. Şāh-ı ğamdur **Emrī** dīvār-ı ḥişār-ı çarḥda
Tōp-ı āhı anda ḳalmışdur degüldür āftāb

37.

Velehū

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Bir şeh-i şahrā-nişīnem sāyebānumdur şehāb
Aña peyvest olmuş āhum şu‘le-yi zerrīn-tınāb
2. ‘Işq-ı yār ile bir özge ‘ālemüm vardur benüm
Dūd-ı āhum gök şerār encüm şu‘ā‘i āftāb
3. Şimdi dīdemde firār itdi ḥayāl-i la‘l-i yār
Na‘ra-yı mestāni deñlük gözüme geldi şarāb
4. Derdümi şerḥ itmege ṭāḳat getirmez zaḥm kim
Ḥançerūñ gücüyle ḳoydı ağzına bir ḳaṭre āb
5. Ḳaşı fikridür dili peyveste nālān eyleyen
O kemāndan inler ey **Emrī** hemīşe bu rübāb

38.

Velehū

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Sāye şaldı üstime ol kākül-i müşgīn-niḳāb
Başum üzre sāyebān olurdu Aḥmed-veş şehāb

2 kirpiklerüm çekmiş: müjgānlarum çekdi, *Emrī Dīvānı*.

5 anda ḳalmışdur: ṭoḳınup ḳaldı,

37 4a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 36-43, s. 54-57. Bu gazelin ilk beyti 43. gazelde, 2., 5. beyti 36. gazeldedir. 3-4. beyitler *Emrī Dīvānı*’nda yoktur.

1 şu‘le-yi: şu‘lesi, *Emrī Dīvānı*.

5 o: ol, *Emrī Dīvānı*.

38 4a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 42, s. 56.

1 şaldı: şalsa, *Emrī Dīvānı*.

2. Hümret ile toğduğı sürh-i şafağdan şanmañuz
Ateş-i āhum şu‘ā‘ından kızardı āftāb
3. Acı sözüñden halāvetler bulur yanmış gönül
Tuz ekilse nitekim lezzet bulur cānā kebāb
4. Hamr-i la‘ lüñdür devā maħmūr-ı la‘ lüñ yādına
Nesne def‘ itmez ħumāruñdur dağı illā şarāb
5. Pertev-i ħüsni şeb-i zülfinde olursa ne tañ
Çün karañu gicelerde olur **Emrî** māh-tāb

39.

Velehū

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Bir arada gördüm iki dilber-i ‘ālī-cenāb
Şöyle şandım kim inüpdür yire māh u āftāb
2. Birisinüñ hāle devr itmiş meh-i ruħsarını
Birinüñ mihr-i ‘izārı üzre görünmez şehāb
3. Mihr-i ħüsünde birisinüñ nihāyetsüz ‘abīr
Rūm-ı ruħsarında birinüñ görünmez müşg-i nāb
4. Biri ‘aşıkdan utanup perde dutmuş yüzine
Birinüñ tab‘ı güşāde yok cemālinde niķāb
5. Biri ħayrān kıldı esrār-ı şeker-ālūd ile
Biri ser-mest itdi **Emrî**’yi şunup cām-ı şarāb

40.

Velehū Eyzan

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Şöyle zerd oldu tenüm derd ile kim altın şanup
Hey begüm yir yudayazdı bendeñi Ķarūn şanup

2 toğduğı sürh-i: toğduğın şevķ-ı, *Emrî Dîvânı*.

4 ħumāruñdur dağı: ħumāruñ derdini, *Emrî Dîvânı*.

39 4a. *Emrî Dîvânı*, G. 47, s. 58-59.

1 şöyle: eyle, *Emrî Dîvânı*.

3 mihr-i: Mışr-ı / nihāyetsüz: nihāyetde, *Emrî Dîvânı*.

4 niķāb: ħicāb, *Emrî Dîvânı*.

40 4a. *Emrî Dîvânı*, G. 51, s. 60-61. *Emrî Dîvânı*’nda 5 beyittir.

2. Gördi ğam başmış ten-i pür-dāğumı gerd-i fenā
Harcı sürmek istedi gencine-yi medfūn şanup
3. Cān metā‘ı kim emāneddür lebūñ olmasa ger
Hışam olup alurdı derdūñ āhıri medyūn şanup
4. Hākim-i rūz-ı kazā hüküm itmedi yoğ ise derd
Hıbse göndermişdi beñzümden beni medyūn şanup
5. Ey ecel luṭf it hıred murğımı başumdan uçur
Kūy-ı ‘ışk eṭfāli taş yağdurmasun Mecnūn şanup
6. Derd için pür-dāğı gördi yire gömmek istedi
Kise-yi çeşmini **Emrī**’nün ṭolu altun şanup

41.

Velehū Eyżan

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

1. Şanma kim ebr-i hevādur saçılır hāk üzre āb
Sūz-ı āhumdan ‘arağ-rız oldu ey meh-rū seḫāb
2. Ey kamer kaşuñ hilālin görmek ister pīr-i çarḫ
Āyine ḫorsa n’ola şu üzre ‘aks-i āftāb
3. Devletūñde ḫādirim cevherle ta‘mīr itmege
Seyl-i eşkümden olursa hāne-yi merdüm ḫarāb
4. Mīve-yi dāğūñla pür gördi nihāl-i ḫaddūmi
Aşdı dil dūd-i siyāhumdan aña perr-i gurāb
5. İgne şaңçaldan ḫayāl-i ğamze-yi dil-düz aña
Olmadı bir laḫza rāḫat pister-i dīdemde ḫ‘āb

42.

Velehū Eyżan

5 ecel: cūnūn / çeşmini: cismini, *Emrī Dīvānı*.

6 pür-dāğı: pür-dāğ, *Emrī Dīvānı*.

41 4a. *Emrī Dīvānı*, G. 37-39-43, s. 54-55-57. Bu gazelin ilk beyti 37. gazelde, 2. beyti 39. gazelde, 4-5. beyti ise 43. gazeldedir. 3. beyit *Emrī Dīvānı*’nda yoktur.

1 ebr-i hevādur: bād-ı hevādan / sūz-ı : nār-ı / oldu: olur, *Emrī Dīvānı*.

2 üzre: içre, *Emrī Dīvānı*. Beytin ilk mısrası *Emrī Dīvānı*’nda şu şekildedir: “Gün yüzinde görmek istermiş hilāl ebrūsını”

4 nihāl-i: dirāht-ı / siyāhumdan: siyāhından, *Emrī Dīvānı*.

5 şaңçaldan: şaңçalı / laḫza: gice, *Emrī Dīvānı*.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Bir geliş var haṭ-ı şeb-dîzde ey şîrîn-leb
Mâ-ḥaşal çihre-yi gül-günüñi başmazsa 'aceb
2. Kaşlarum na' lçeñüñ yiri iki merdüm-i çeşm
Anuñ içinde nigāra iki dāne kebkeb
3. Fürkatüñde dökilürse n'ola eşk-i çeşmüm
Şanemā çünki şeb içinde görünür kevkeb
4. İki zülf olduğu bu ḳaddüñle vechüñde
Bu ki gün üç olıcaḳ arada olur iki şeb
5. Anuñ içinde çekirdekleri müşgîn beñler
Emriyā bāğ-ı cemālinde bir alma ḡabḡab

43.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. ' Ārız üzre zülf şalmış ey ḥabîb
Eyle kim kāfir şuya şalar çelîb
2. Dāğdur şanma nişān-ı tîr için
Dikdi bir ḳaşı-kemān sînemde sîb
3. Fikr-i müjgānuñ düşelden ḳalbine
İgne yutmuş kelbe dönmişdür raḳîb
4. Baḫr özin görmüş berāber yaşuma
Az u çok bilmek yoğ-imiş anda dîb
5. Virme cānuñ ol vefāsuz ḡabḡaba
Çāh-ı bî-āb içre **Emrî** şalma ip

44.

Velehū Eyżan

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

42 4a. *Emrî Dîvânı*, G. 54, s. 62.

2 yiri iki: naḳşıdurur, *Emrî Dîvânı*.

4 bu ḳaddüñle vechüñde: cebheñle iki ḥaddüñde, *Emrî Dîvânı*.

5 cemālinde bir alma: cemāl içre bir ayva, *Emrî Dîvânı*.

43 4a. *Emrî Dîvânı*, G. 48, s. 59.

1 çelîb: şalîb, *Emrî Dîvânı*.

44 4a. *Emrî Dîvânı*, G. 33, s. 52. 4. beyit 34. gazelin ilk beytidir.

1. Didüm görince ğamzeñi düşdi bu cāna tāb
Didi olur kılıç yüzi ıssı ol āftāb
2. Terdür gül-i ‘izār-ı ‘araķnāki şöyle kim
Gelse ħayāl-i çeşme tolar şışesi gül-āb
3. Alınuğum lebine didüm mest ile didi
İfşā-yı rāza başladuñ almış seni şarāb
4. Öyküdi bir hevā ile la‘line çünkü mey
Bir tōp doķundı aña hevādan degül ħabāb
5. Tīrin hevāya atmış idi āh-ı āteşin
Emrī od atdı şandı görenler anı şihāb

45.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Yapma göz ħānesin itsün ço yaşuñ seyli ħarāb
Yıgdür andan ki ħapusın ħapayu zabtı ide ħāb
2. Mey-i cānāneye öyküdi diyü sākī-yi bezm
Meyi ħabdan ħaba ħoyduđı için şışdi ħabāb
3. Sūĥte diyü ħoĥa mezelensün la‘lüñ
Ħanda ise mezesidür meyüñ ey sākī kebāb
4. Dir isem derd-i ser oldı lebüñ emmek baña dir
Derd-i ser ħāşıl ider içse kişi tatlu şarāb
5. Bulmadılar dehene ħātemini ‘aşıklar
Ħāk idüp tenlerini dökdiler ey **Emrī** türāb

46.

Velehū

2 ħayāl-i: ħayāli, *Emrī Dîvânı*.

3 şarāb: serāb, *Emrī Dîvânı*.

4 çünkü mey: çün şarāb, *Emrī Dîvânı*.

5 od atdı: ol indı, *Emrī Dîvânı*.

45 4a'nın derkenarındadır. *Emrī Dîvânı*, G. 52, s. 61.

2 mey-i: leb-i, *Emrī Dîvânı*.

3 Bu beyit *Emrī Dîvânı*’nda yoktur ve beytin ilk mısrasında eksik kelimeler olduğundan vezin hatalıdır.

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1. Gördi ki kendüden bih olur ğabğab-ı ħabīb
Bu ğayret ile kendüzin aşdı nihāle sīb
2. Şevk-ı ruħuñla kıpkızıl od oldı yandı gül
Zār olmasun mı üstine bī-çāre 'andelīb
3. Öpmek müyesser ola mı ey kaşı yā didüm
Bir [gez]²¹⁹ iki kaşuñda seni didi yā naşīb
4. Öldüm belā vü derd ile n'itsün devā baña
Başum ucında seng-i mezārum mısın şabīb
5. Zülfi ħamında ğabğabını gördüm **Emriyā**
Bitmiş didüm bu dalda ra' nā [vü] laţif-sīb

47.

Velehū

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Ağzınuñ ben yarıyam diyü cevāb itmiş gül-āb
Ter düşürmiş leblerüñ olmuş arada şeker-āb
2. Çeşm-i pür-eşküme anuñ çün 'arızıñdan ırmazın
Ĥüb olur durduğça güne karşı şişeyle gül-āb
3. Sen batağ diyü virme çeşme şu eşk nicesin
Hergiz anuñ ħānesine girmemişdür derd-i ħ'āb
4. Kanda bir al ince ibrişim egirse rindler
Meclisinde anlaruñ düğme düğer yelden ħabāb
5. Süzse ibrişim elekle dehri **Emrī** olmaya
Dil leb-i bārik-i dilber gibi bir ince şarāb

48.

Velehū

46 4a'nın derkenarındadır. *Emrī Dîvânı*, G. 35, s. 53. *Emrī Dîvânı*'nda 6 beyittir.

1 kendüzin: kendüsin, *Emrī Dîvânı*.

²¹⁹ Bu kelimenin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup *Emrī Dîvânı*'ndan tamamlanmıştır.

47 4a-b'nin derkenarındadır. *Emrī Dîvânı*, G. 45, s. 57-58. Gazelin 2. beyti *Emrī Dîvânı*'nda 39. gazeldedir.

1 yarıyam: yarıyın, *Emrī Dîvânı*.

2 durduğça: tırduğça /şişeyle: şişe-yi, *Emrī Dîvânı*.

5 olmaya: bulımaz, *Emrī Dîvânı*.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Hâne-yi ağıyardan çıkdı çün ol meh bî-nikāb
Eyle şandum toğdı 'aḳreb menzilinden āftāb
2. Cismümi ḥākister itdi nār-ı hicrān ṭurfadur
Āhumuñ yili eser hem mevc urur çeşmümden āb
3. Gönlüme geldükçe kaşuñ fikri dil nālān olur
Ḳıl kemāndan nāle eyler dilberā her dem rübāb
4. Dil ocağı ḳara dāğ engüşt elifler siḥler
Eyledüm bāzār-ı 'ıṣḳuñda senüñ baḡrum kebāb
5. Ğurre kaşuñdan ruḥı raḥşāndur ḥürşid-veş
Ay başında **Emriyā** virmez egerçi māh tāb

49.

Ġazeliyyāt Fī Ḥarfi't-Tā'

[Ġazel]

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Utandı ḳaçdı ḳarañuluğa şan āb-ı ḥayāt
Görince leblerüñi ey ḳara ḳaşı zulemāt
2. Müşābih olduğı-çün ḳaşlaruña dün gice
Hilāl-i çarḥı görenler getürdiler şalevāt
3. Dehānuñı yed-i ḳudret şekerle pür itmiş
Pür itdi kim şekerin leblerüñde bitdi nebāt
4. Ten-i za'if ḡamuñ dāğı ile dönmişdür
Şol üstüñāne ki ḳonmışdur ucına mir'āt
5. Debīr-i ḡam varaḳ-ı cāna yazdı nāme

48 4b'nin derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 46, s. 58.

1 'aḳreb: maḡrib, *Emrî Dîvânı*.

2 ṭurfadur: senüñ / çeşmümden: çeşmümde, *Emrî Dîvânı*.

3 dil nālān olur: nālān oluram, *Emrî Dîvânı*.

5 kaşuñdan: kaşında / raḥşāndur: raḥşāndurur, *Emrî Dîvânı*.

49 4b. *Emrî Dîvânı*, G. 63, s. 66.

1 *Emrî Dîvânı* 'nda gazelin ilk beyti şu şekildedir:

Serā-yı dilde belā şāhı yapıḳ ḳaşr-ı memāt

Tenümde biri biri üzre na'l aña mirḳat

3 pür itmiş: şol resme / leblerüñde: leblerinde, *Emrî Dîvânı*.

4 ucına: üstine, *Emrî Dîvânı*.

Fetîl-i hâmedür ey **Emrî** dâğ-ı sîne devât

50.

Velehû Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Oldı yaşum ğarķası fülk-i felekle kāyināt
Kim bulupdur ser-nigün zevraķla deryādan necāt
2. Nāle eylerken lebüñden ğam beni hāk eylese
Ney-şeker ola türābumda biten her bir nebāt
3. La' lüñe ğālib hayāt-efzālġın yād eylese
Bir ķarañluġa girüp siñmezdi hiç āb-ı hayāt
4. Aġzına barmaķ bıraķup ķara ķanlar mey ider
Ol haķ-ı reyhān için sevdāyî olmışdur devāt
5. Dil haķ-ı ebrūsını görüp olur ğamdan emīn
Nitekim **Emrî**-yi miskīn bir nişānlanmış berāt

51.

Velehû Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ķand mı la' lüñ veyāhūd çeşme-yi āb-ı hayāt
Ĥıızr mı la' lüñ veyāhūd āb üstinde nebāt
2. Beñzemişdür ğülsitānda ğonca ile şāh-ı gül
Serv-ķad bir hūba kim yanında taķmışdur devāt
3. Dil gözetse zülfüñ içre tañ mıdur dendānlaruñ

5 *Emrî Dîvânı* 'nda 5. beyit şöyledir:

Lebiyle dişleri yādına yaş döker Emrî
Denizde dürr-i yetīm ü ķarada āb-ı hayāt

50 4b. *Emrî Dîvânı*, G. 58, s. 64.

1 oldı yaşum ğarķası: ğarķ olupdur yaşuma, *Emrî Dîvânı*.

2 lebüñden: lebüñ-çün, *Emrî Dîvânı*.

3 la' lüñe: la' lüñüñ / yād eylese: ġüş itmese / ķarañluġa: ķarañuya, *Emrî Dîvânı*.

4 mey: ķay', *Emrî Dîvânı*.

5 Bu beyit *Emrî Dîvânı* 'nda şöyledir:

Ol güneş ğüldükçe ey Emrî görünür dişleri
Mihr hāndān olsa gerçi kim görünmez şābitāt

51 4b. *Emrî Dîvânı*, G. 60, s. 65.

1 Ĥıızr mı la' lüñ: Ĥıızr mı haķtuñ, *Emrî Dîvânı*.

2 bir hūbā: maħbūba /taķmışdur: daķmışdur, *Emrî Dîvânı*.

Gözedür çünkim müneccim gice içre şābitāt

4. ʿĀrīzuñdan kākül ü zülfüñ şaķın dūr itme kim
Kāfir olanlar nigārā bulmaz āteşden necāt
5. Hıtt-ı sebzi yaraşur laʿ linde anuñ **Emriyā**
Hüb olur zirā be-hem olsa ğubār ile nebāt

52.

Velehū Eyżan

Meʿ ūlū Mefāʿ ilū Mefāʿ ilū Feʿ ūlūn

1. Dildār ile itmeñ diyü daʿ vā-yı maħabbet
ʿIşķ ehline ol hıtt-ı siyeh oķıdı hıccet
2. Ölseñ ğam-ı mihr-i ruħ-ı dildār ile her ğün
Hürşid-i cihān-tāb ide ķabrümü ziyāret
3. İzi ķumı ile ğözümüz şışesi tolsun
Luţf eyle bize ķatlan ecel bir iki sāʿ at
4. Naķķāş diler yaza mişāl-i ruħ-ı yāri
Taşvır-i perī yazmağa eyler ķurı şūret
5. Ey **Emrī** kızarduğı ğülüñ bād çemende
Öykündüğini yāre urur yüzine ķat ķat

53.

Velehū Eyżan

Meʿ ūlū Mefāʿ ilū Mefāʿ ilū Feʿ ūlūn

1. Naķşuñla bulur deyr-i cihān revnaķ u şūret
Taşvır-i büt-i çin şanemā bir ķurı şūret
2. Geldükçe oķı sineye oħ dirsın egerçi
Şaķın çekiliceķ virür ey dil saña zaħmet
3. İncinse melekler yiridür āhum oķından
Ey ķaşı-kemān üstine geçti çü ķat ķat

52 4b. *Emrī Dīvānı*, G. 61, s. 65.

1 siyeh oķıdı: siyeh-rū ķodı, *Emrī Dīvānı*.

3 ķumı: tozı, *Emrī Dīvānı*.

53 4b. *Emrī Dīvānı*, G. 62, s. 65-66. Gazelin 4. beyti 61. gazelde yer almaktadır.

3 melekler: felekler / üstine: ötesine, *Emrī Dīvānı*.

4. Haṭṭı gelicek ƙalka gele diyü umarım
Dirler ki ƙopar fitne çoğalduƙça ƙıyāmet
5. Dildār ile vuşlatda eger çeng ider olsaƙ
Araya girer **Emrî** aralar bizi fūrƙat

54.

Ġazel Fî-Ĥarfi'1-Ĥā'

[Ġazel]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ġam ğubārı def' i için istemiş Mecnün ƙadeĥ
Lāle-yi deş-t-i fenā şunmuş aña pür-ĥün ƙadeĥ
2. Bezm-i ' ışƙuñda mey-i eşküm içüp dükenmeye
Bāde-nüş olsa zamāne kāse-yi gerdün ƙadeĥ
3. Dürd-nüş-ı faƙr odur girse eline bir ƙurunc
Eyleye nışfin meze nışfin daĥı altun ƙadeĥ
4. Şan' atın seyr eyle ' ışƙun eşkden rengin virüp
Şırçasından çeşmümün itdi iki gül-gün ƙadeĥ
5. Şanma ' ālem lālezār oldı şeh-i ' ışƙ **Emrîyā**
Bāde bezmin itdi ƙoldı küh ile hāmün ƙadeĥ

55.

Ġazel Fî Ĥarf il-Ĥā'

[Ġazel]

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Şir̄in lebüñde hiç yaraşmaz cevāb-1 telĥ
Mergüb olur egerçi ki sākî şarāb-1 telĥ
2. Ĥātemde zehr ta' miye olunduĥı gibi
Mużmerdür ey perî dehenüñde cevāb-1 telĥ

4 umarım: umarın / dirler ki: zîrā ki, *Emrî Dîvânı*.

5 Bu beyit *Emrî Dîvânı* 'nda şöyledir:

Emrî dil ü cânından idet ƙat' -1 ' alāƙa
Şunarsa aña ğamzelerün tîĥ-ı maĥabbet

54 4b. *Emrî Dîvânı*, G. 65, s. 67.

1 ğubārı def' i için: ĥumārı def' ine çün, *Emrî Dîvânı*.

2 dükenmeye: düketmeye, *Emrî Dîvânı*.

55 4b. *Emrî Dîvânı*, G. 66, s. 67-68.

3. Acı söz ile öldürür ol la' l-i ābdār
Güyā ki şerbet ile şunar zehr-i nāb-ı telḡ
4. Hecr-i ruḡuḡda ḡālūme acımayaydı gül
Olmazdı böyle alnı terinden gül-āb-ı telḡ
5. Cānın acıtdı zehr-i ḡamuñ ağlasa eger
Emrī-yi şūr-baḡtuñ olur eşki āb-ı telḡ

56.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Fe' ulūn

1. Süvār olsa kaçan ol şāh-ı ferruḡ
Sürer sümm-i semendine kamer ruḡ
2. İder dördinci gögde mihri şeh mat
Kaçan naṭ' -ı melāḡatde sürer ruḡ
3. Faḡīre ' izz ü devlet gösterür yüz
Ne gün ol şāh-ı ' ālem ' arz ider ruḡ
4. Bulur ' ışḡ içre ḡüsnüñ i' tibārı
Olur saṭranc içinde mu' teber ruḡ
5. Gözüme tār olur ' ālem o gün kim
Baña ' arz itmese ol sīm-ber ruḡ
6. Başı devletlü kuldur ol ki şāhā
Ayaḡuña ide zīr ü zeber ruḡ
7. Gerek Leclāc ol ey **Emrī** ider mat
Seni bir lu' b ile ol şāh-ı ferruḡ

57.

Velehū

2 ta' miye: ta' biye, *Emrī Dīvānı*.

4 böyle: anuñ, *Emrī Dīvānı*.

56 4b'nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 68, s. 68-69.

1 kaçan: eger, *Emrī Dīvānı*.

2 melāḡatde: melāmetde, *Emrī Dīvānı*.

3 ' izz ü: ' arz-ı / ' arz ider: gösterür, *Emrī Dīvānı*.

5 itmese: itmeye, *Emrī Dīvānı*.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şalınur bāğ içre gördüm serv [ü] ' ar' ar şāḥ şāḥ
Ḳaddüñ añup sīneme çekdüm elifler şāḥ şāḥ
2. Şāne-veş zülfüñe barmaq ṭolayaldan āḥ kim
Erre-yi ğam biçdi bu cismi ser-ā-ser şāḥ şāḥ
3. Zülfini ṭağıtdı zībā ḥaddi üzre mū-be-mū
Şaçdı gül üstine sünbül yine dilber şāḥ şāḥ
4. Bulmadum bir şāḥ-ı gül ola müşābih ḳaddüñe
Aradum eşcār-ı verdi ey semen-ber şāḥ şāḥ
5. Serv-ḳadler vaş idüp didükde bir şīrīn ğazel
Emrī taḥsīn eyledi serv ü şanevber şāḥ şāḥ

58.

Ġazelliyyāt Fī Ḥarfi'd-Dāl

[Ġazel]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Gördüm ey dil minnet ister virmege dünyā murād
Aña minnet itmeden ḳurtuldum oldum nā-murād
2. Gerçek er oldur zen-i dehre murādın virmeye
İtmeye andan murād almağı hem aşlā murād
3. Tīġ-i tecrīd ile ḳaṭ' -ı māsivā ḳıldum yine
Ḳalmadı dildārdan ğayrı baña ḳaṭ' ā murād
4. Çihresi zerd içi pür-ḥündür benüm gibi meger
Almamışdur bāğ-ı devrāndan gül-i ra' nā murād
5. **Emriyā** devrān murāduñ nice ḥāşıl eylesün
Çün degüldür ṭab' uña dünyā vü mā-fihā murād

57 4b-5a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 67, s. 68.

1 bāğ içre gördüm: gördüm çemende, *Emrī Dīvānı*.

2 ṭolayaldan: ṭolamadum / cismi: cismümi, *Emrī Dīvānı*.

4 ola: k'ola, *Emrī Dīvānı*.

5 şīrīn ğazel: şī' r-i bülend, *Emrī Dīvānı*.

58 5a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 73, s. 71.

2 itmeye: bilmeye, *Emrī Dīvānı*.

5 devrān: dünyā, *Emrī Dīvānı*.

59.

Velehü

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Gerdenüñde kākülün cān boynına şalar kemed
‘ Ārızuñ üstinde ħālün āteş üzre çor sipend
2. Dil ħayāl-i çeşm ü ebruñ ile ey şir̄in dehen
Bir zücāce döndi içinde ola bādām u қand
3. Gülsitānda āh kıldum қadd-i bālāñı añup
Dūdıdur gülşende görinen degül serv-i bülend
4. Pāy-ı esbine o şāhuñ na‘ l-i zerr̄in yirine
Çihre-yi zerdümi қоғıl luғ idüp ey na‘ l-bend
5. **Emriyā** zülf-i perişānına el urmaқ neden
Ol perişānuñ şabā gibi yiler oñmaz levend

60.

[Velehü]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Eylerem zülfün hevāsın heves ‘ ömr-i medid
Tiḡ-i müjgānuñ ħamıyla kesmezin cāndan ümīd
2. Ayırup biri birinden leblerün şorsam n’ola
Ağzuñı anlar idüpdür ara yirde nā-bedid
3. Ĥāk-i pāyuñdan қaranfül eylese kuḥl-i başar
Çeşm-i ma‘ lülünde bitmezdi anuñ müy-ı sefid
4. Va‘ de-yi vaşl eyleyüp çeşmün açar dil bendini
Nitekim efsün ile cādular açarlar kilid
5. İtdi ‘ azm-i seferi vuşlat umarken ‘ an-қarib
Veh ki oldı ol perī gitdükçe **Emri**’den ba‘ id

59 5a'nın derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 71, s. 70.

2 çeşm ü ebruñ ile ey şir̄in dehen: çeşm-i la‘ lün ile ey şir̄in-leb / içinde: k’ içinde, *Emrî Dîvânı*.

4 қоғıl luғ idüp: қо luғ eyleyüp, *Emrî Dîvânı*.

60 5a. *Emrî Dîvânı*, G. 72, s. 70-71.

1 eylerem: eylerin / hevāsın: hevāsıyla, *Emrî Dîvânı*.

4 efsün ile cādular: cādular efsün ile, *Emrî Dîvânı*.

5 itdi ‘ azm-i seferi vuşlat: eyledi ‘ azm-i sefer vaşlm, *Emrî Dîvânı*.

61.

Velehū Eyżan

Mef'ūlū Fā'ilātū Mefā'ilū Fā'ilūn

1. Her üstüh'ān-ı pehlū k'anı kucdı cism-i zerd
Ol rādudur ki ortaya almışdur anı derd
2. Kaşuñ yüzüñde ey gül-i ra'nā-yı bāğ-ı hüsn
Ol rādudur ki ortaya almışdur anı verd
3. Göñlüm içinde hañçer şekli nigārumuñ
Ol rādudur ki ortaya almışdur anı merd
4. Şol rā ki dest-i dāmen-i mihre urupdurur
Ol rādudur ki ortaya almışdur anı gerd
5. Cismüm k'iḥāṭa kıldı anı **Emrī** şarulıķ
Ol rādudur ki ortaya almışdur anı zerd

62.

Ġazeliyyāt Fī Ḥarf'ir-Rā'

[Ġazel]

Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilūn

1. Dāğ yaqsam tenüme şevķ-ı ruḥuñla gül olur
Murğ-ı dil nağme ile nāle ider bülbül olur
2. Çeşm [ü] zülfüñ ğam ile dem-be-dem āh eyler isem
Şereri nergis-i şehlā tütüni sünbül olur
3. Her ne ni'met ki pişe maṭbah-ı ḥ'ānuñda senüñ
Ġam-ı ḥāl-i siyeh içinde anuñ fülful olur
4. Dehen [ü] zülfüñ añup ađlasam ey ḥūnin-leb
Göz sebūsında hemīn āb-ı sirişķüm mül olur
5. **Emrī**'yi yaqma şaķın āteş-i āhından anuñ

61 5a. *Emrī Dīvānı*, G. 69, s. 69.

3 hañçer: hañçeri, *Emrī Dīvānı*.

4 dest-i: desti, *Emrī Dīvānı*.

62 5a. *Emrī Dīvānı*, G. 139, s. 101.

1 nağme ile nāle ider: nāle ider nağme ile, *Emrī Dīvānı*.

2 ğam ile: ğamina, *Emrī Dīvānı*.

3 ḥ'ānuñda: 'ışķuñda, *Emrī Dīvānı*.

4 ađlasam ey ḥūnin-leb: āh idem ey şīrin-leb, *Emrī Dīvānı*.

Bir şerer degse ger eczāsı sipihrüñ kül olur

63.

Velehü Eyżan

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Hattı-ı 'arax-feşānuña ey la' l-i pür-güher
Bir haste yüz sürince ecel derlerin döker
2. Çeşmüm getürdi şürete yaşı güherlerin
Åhum hevāyī oldı qurı yirlere yeler
3. Toqışdı şanma bād ile binüñ-çün incinüp
Biri birine gonca-yı zanbağ burun қақar
4. 'Uşşākı n'ola çigner ise atı her zamān
Ol şeh-süvār-ı hüsn anuñ arқasın şığar
5. Bir āh itse **Emrī** biñ āh itdi dir bu il
Bī-çāre n'eyesün birine hālk biñ қатар

64.

Velehü Eyżan

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Meclis-i 'ışkuñda yaşum mey gözüm peymānedür
Çeşmüm anuñ-çün gehī maḥmūr u geh mestānedür
2. Murğ-ı dil şayyād-ı çeşmine nice şayd olmasun
Halka-yı zülfi belā dāmı vü hāli dānedür
3. Dil hayāl-i қadd ü zülf ü 'arız-ı dildārda
Şekl-i serv ü sünbül ü gülle munaққаş hānedür
4. Dūd-ı piç-ā-piç-i āhumdur 'alāmet halkası
Dil hayāl-i la' l-i mey-gūnuñ ile meyḥānedür
5. Zülf-i müşgīn-i nigāri **Emriyā** tezyīn için
Şānedür destüm aña barmaқlarum dendānedür

63 5a. *Emrī Dīvānı*, G. 78, s. 73.

3 toqışdı şanma bād ile: bād ile toqışır dime, *Emrī Dīvānı*.

64 5a. *Emrī Dīvānı*, G. 105, s. 85.

3 dildārda: dildār ile, *Emrī Dīvānı*.

65.

Velehū Eyżan

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Öykünürse dehenūñde dūr-i dendānuña ger
Jāle-yi gül göresin goncanuñ aǵzına düşer
2. Eyleyin boynuma zencīr-i cūnūnı ben de
O perī saçlarını boynına alursa eger
3. Naǵd-i cānı belī düzdine geñez virmez idüm
Zūlfini boynuma şalar beni anuñla boǵar
4. Bir hayāl ignesidür hañcer-i ser-tīz-i nigār
Gözi anuñla dil-i ‘āşıka çok naǵş geçer
5. Reh-i ‘ıǵı içre gelür dīdeme çok yollardan
Emriyā girdi ‘urūqına anuñ hūn-ı ciger

66.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Şanma ey bülbül-i şeydā gül-i ter
İtdüğüñ āhı kulaǵına koyar
2. Öykünürsin o leb-i şirīne
Tatlusun ne diyelüm ey şekker
3. Dişlerüñ vaşfını eyler hikāyet
Dürlerüñ baǵrını şöyle deler
4. Rehn ile ister iseñ cān naǵdin
Alalum büse-yi la‘lūñ tutuvir
5. Kaşlarından ne umar **Emrī** hilāl
Ki gelüp karşıısına boynın eger

65 5a. *Emrī Dīvānı*, G. 132, s. 98.

1 dendānuña ger: dendāna eger / jāle-yi gül: jāle ey gül, *Emrī Dīvānı*.

2 eyleyin: alurın, *Emrī Dīvānı*.

3 belī: beñi, *Emrī Dīvānı*.

4 hañcer-i ser-dīz-i : ğamze-yi dil-düz-ı, *Emrī Dīvānı*.

5 yollardan: yirlerden, *Emrī Dīvānı*.

66 5a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 151, s. 107.

3 hikāyet: hakkāk / baǵrını şöyle: şöyle ki baǵrını, *Emrī Dīvānı*.

4 büse-yi: büseñi, *Emrī Dīvānı*.

67.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Dür-i dendān kim dehān-ı dilber-i ra' nādatur
Çatıre çatıre jālelerdür gonca-yı hamrādatur
2. Bezm-i gülşen içre dest-i sāķide la' līn ayağ
Bir gül-i hamrādaturur şāh-ı gül-i ra' nādatur
3. Dāğlardur āteşin bağrında çarḥ abdālınıñ
Görinen encüm ki ey meh ḳubbe-yi minādatur
4. Māh rüyuñda dehānuñ ey vefāsı yoğ nigār
Zerredür güyā ki ol şems-i cihān-ārādatur
5. **Emriyā** bu çeşm-i hūnünümde olan kirpügüm
Beñzer ol ḥāl-i siyāha gonca-yı hamrādatur

68.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Bu lezzet kim senūñ şirīn lebūñde vardur ey ḥūr
Nebāt olsa 'aceb olmaya 'aksi düşdügi billūr
2. Bileydi ḥāme nāy-ı nāvekūñ olurdu reşk ile
Serin eylerdi fağfūrī devāt ey ḳaşı yā fağfūr
3. Ḥayāl-i tīr-i ḡamzen zaḥmnāk itmişdürür çeşmüm
Beyāz-ı dīde zaḥmına urupdur merhem-i kāfūr
4. Sipihir ü keh-keşān taş ile deste māh-ı nev mızrāb
Fiğānum muḫribine çalmağa dehr oldu bir ḫānbūr

5 umar: diler, *Emrī Dīvānı*.

67 5a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 109, s. 87.

1 jālelerdür: jāledür kim, *Emrī Dīvānı*.

4 vefāsı yoğ nigār: meh-i nā-mihribān, *Emrī Dīvānı*.

5 ḥāl-i: ḥār-ı, *Emrī Dīvānı*.

68 5a-b'nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 155, s. 108-109.

2 nāy-ı nāvekūñ olurdu reşk ile: tīrūñ olacağdur başdan eylerdi / eylerdi fağfūrī devāt: fağfūrī bir çinī devāt, *Emrī Dīvānı*.

3 çeşmüm: cismüm, *Emrī Dīvānı*.

4 taş ile: kāseyle, *Emrī Dīvānı*.

5. Degül ebrū olup müjgānı ḥāyil mihr-i rūyından
Ceb̄ini māhınuñ bir yanı **Emrī** eylemişdür nūr

69.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Tāb-ı mülden gerçi rūyuñ kırmızı gül taqınur
‘ Aks-i ruḥsāruñ gülinden şāhid-i mül taqınur
2. Dir müneccim mihr şimdi sünbüle burcındadır
Her kaçan ol āftābı görse sünbül taqınur
3. Od düşer pervānenüñ cānına çün meclisde şem^ç
Ṭās-ı taqyā üstine altun қaranfül taqınur
4. Bülbül-i cān çünkim öldi bāğ-ı kūyuñda bugün
Çeşm-i şayyāduñı gördüm perr-i bülbül taqınur
5. Ol güle **Emrī** kulaқdan ‘ aşık itmişdür beni
Gūşe-yi bāğ-ı cihānda āhdan gül taqınur

70.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şanma kim ḥaddinde cānānuñ ḥaṭ-ı ḥaḍrādudur
Şāhid-i ruḥsārı geymiş bir yeşil ḥārādudur
2. Egrilikle қаşuña irmek dilerse māh-ı nev
Rāsti bildüm anı ey serv kim kec rādudur
3. Ey boyı serv-i revān bī-hūde çağlar cūybār
Merdüm-i çeşmüm benüm ser-çeşme-yi deryādudur
4. Şehr-i ḥüsne dün gelüpdür māh-ı nev ey meh-ceb̄in
Görmedi қаşuñ anuñ-çün kendüye ḡarrādudur

5 eylemişdür: olmamışdur, *Emrī Dīvānı*.

69 5b'nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 123, s. 93-94.

3 çün meclisde: meclisde çü, *Emrī Dīvānı*.

4 çünkim: dut kim, *Emrī Dīvānı*.

5 Beytin ikinci mısrası *Emrī Dīvānı* 'nda şöyledir: “ Gūşı kim bāğ-ı cemāl içinde aқ gül taqınur”

70 5b. *Emrī Dīvānı*, G. 124, s. 94.

1 şanma: dime / cānānuñ: dil-dāruñ, *Emrī Dīvānı*.

2 kim: bir, *Emrī Dīvānı*.

5. N'ola ger zencir çekse hāmeler dīvāne-vār
Emriyā şî' rüm hayāl-i zülf ile şeydādudurur

71.

Velehū Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Sīneden çün tīrūñüñ cerrāh peykānın çeker
Zahmumuñ ağızından ol dem şanki dendānın çeker
2. Zülf-i yāre bād-ı āhum şol kadar girmişdi kim
Pister-i hüsn üzre yatur görse yorğanun çeker
3. Hatt-ı haddüñden ğubār-ālūde olmasun diyü
Gülşen-i ruhsāra inse zülfi dāmānın çeker
4. Niçe biñ diller umar zülf-i dil-āvizüñ senüñ
İrişür Çin'den şabā korqmaz ki urğanın çeker
5. Şāne havf itmez mi **Emri** bād-ı āhumdan benüm
Ellere uyup niçün zülf-i perişānın çeker

72.

Velehū Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Turrañ ile kākülüñ ğāyet sitemkār oldılar
Bu iki çok başlular gör nice tarrār oldılar
2. Gördiler kim yüzüñi görmek naşib olmaz ebed
Gözlerüñ ey yār bu derd ile bīmār oldılar
3. Bir kara tōp oldı zülfüñ düşdi cānlar üstine
Hiç cān kırtulmadı cümle giriftār oldılar
4. Ruğlaruñla zülfiñe şunlar ki el uzatdılar
Kimisi zindānda qaldı kimi berdār oldılar

5 n'ola ger zencir çekse hāmeler: hāme çekse n'ola zencire anı / zülf ile: zülfine, *Emri Dīvāni*.

71 5b. *Emri Dīvāni*, G. 116, s. 90.

2 şol kadar girmişdi kim: şöyle girdi kim eger / üzre: içre, *Emri Dīvāni*.

4 umar: aşar / korqmaz ki: hiç korqmaz, *Emri Dīvāni*.

72 5b. *Emri Dīvāni*, G. 119, s. 91-92.

2 yüzüñi: rüyüñi / yār: şüh, *Emri Dīvāni*.

3 cānlar: cānum, *Emri Dīvāni*.

5. Gözlerüñ kim yaş döküp dildarı ister **Emriyā**
Ḥāceler kim Yūsuf-ı Mıṣra ḥarīdār oldılar

73.

Velehū Eyżan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Ehl-i diller leb-i şir̄inüne şekker didiler
Lebüñ içre sözüñe ḳand-i mükerrer didiler
2. Nürdur ‘ārızuñ üstinde dehānuñdur mīm
Anuñ içün ruḥuña māh-ı münevver didiler
3. ‘Anber-ālūd olalı ḥāl ü ḥaṭuñdan cānā
Aña dil-sūhteler şem‘ -i mu‘ anber didiler
4. Şanma dāğ urduğıña incineler ‘āşıklar
Dāğ ki senden ire aña gül-i ter didiler
5. Zer disem ayağı toprağına ol sīm-tenüñ
Emriyā baña sözüñ yüzüñe beñzer didiler

74.

Velehū Eyżan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Dil şaçuñdan ḳaçuben bu ten-i şad-çāke girer
Murğ şeh-bāzuñ elinden ḥas u ḥāşāke girer
2. Zülfüñüñ göñlüme girdügi budur ağlayıcaḳ
Mār bārān olıcağın şanemā ḥāke girer
3. Ey melek-rū iki cāmdur meh ü mihr anlardan
Pertev-i mihr-i ruḥuñ ḥāne-yi eflāke girer
4. Girer ağzına anuñ gāh gehī zülfı ucı

4 ruḥsāruñla: ğabġabuñla / şunlar ki: şunlar, *Emrî Dîvânı*.

5 kim yaş: yaşın / ḥāceler kim: ḥācelerdür, *Emrî Dîvânı*.

73 5b. *Emrî Dîvânı*, G. 148, s. 105-106. Gazelin redifi “didiler” Emrî Dîvânı’nda “dirler” şeklindedir.

3 cānā: ḥaddüñ, *Emrî Dîvânı*.

4 ki: kim, *Emrî Dîvânı*.

74 5b. *Emrî Dîvânı*, G. 142, s. 102-103.

2 olıcağın şanemā: olıcaḳ ey güzelüm, *Emrî Dîvânı*.

3 Beytin ilk mısrası *Emrî Dîvânı*’nda şöyledir: “Cāmlardur meh ü ḥürşīd-i felek anlardan”

Ser-i ef'î gibi kim hoşka-yı tiryāka girer

5. Girer ol kal' a-yı pülāda şıyup gam ceşin
Emrî her kim ki dili dilber-i çālāke girer

75.

Velehū Eyżan

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Göñül gam-ı ser-i zülfüñ ile perişāndur
İki gözüm leb-i la' lüñ için dür-efşāndur
2. Hişār-ı cān u dili aldı tōp-ı gabgab ile
Serir-i hüsn ü cemāl üzre şol ki sulţāndur
3. Kaşuñ gamıyla bu qaddüm hamīde olduğımı
Maḥabbet ehli arasında baña ' unvāndur
4. Özini lücce-yi cismümden indi taşrasına
Sarā-yı dil zeķanuñsuz çü baña zindāndur
5. Tarīķ-ı ' ıřķda **Emrî** bu dīde yaşludurur
Deñiz didükleri yidi yaşında oğlandur

76.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Kaşlarum kim ' ayn-i la' l-i dür-feşān üstindedür
Püldürür güyā ki bir cūy-ı revān üstindedür
2. Kāmetüñ üzre ruḥuñ ey gül-' izār-ı lāle-ḥad
Güyiyā bir güldürür āb-ı revān üstindedür
3. Ruḥlaruñ üstinde görinen beñüñ ey zerre-fem
Şol sitāredür ki mihr-i āsmān üstindedür
4. Kāmetüm ol rāya dönmişdür ki cevr altundadır

5 dili: dil-i, *Emrî Dîvânı*.

75 5b. *Emrî Dîvânı*, G. 182, s. 121.

3 olduğını: olduğım kim, *Emrî Dîvânı*.

4 lücce-yi cismümden indi: revzen-i çeşmümden atdı / çü baña: sirişke, *Emrî Dîvânı*.

5 yaşludurur: qanludurur, *Emrî Dîvânı*.

76 5b. *Emrî Dîvânı*, G. 125, s. 94-95.

2 āb-ı: serv-i, *Emrî Dîvânı*.

3 üstinde görinen beñüñ ey: üzre beñüñ ey āftāb-ı, *Emrî Dîvânı*.

Kaşuñ ol nündür ki nür-ı zü'l-menān üstindedür

5. Kaşuñ ol nündür ki nür-ı zü'l-menān üstindedür
5. Kaşuñ ol nündür ki nür-ı zü'l-menān üstindedür
5. Kaşuñ ol nündür ki nür-ı zü'l-menān üstindedür
5. Kaşuñ ol nündür ki nür-ı zü'l-menān üstindedür
5. Kaşuñ ol nündür ki nür-ı zü'l-menān üstindedür

77.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bezm-i maşerde olursa dīdeden dīdār dūr
Nālemün nāyına āheng ola ol meclisde şūr
2. Arkası üzre yatarsa mürde-yi hicrān n'ola
Cān çekişmekden halāş olmışdur itmişdür hūzūr
3. Hulle-yi nūr arkasında şu' le-yi āteş n'ola
Sen güneş periye cānā kendüzin beñzetse hūr
4. Şöyle düşmişdür şarāb-ı eşke çeşmüm merdümü
İncüden oynasa yüzün bāde-yi eşk ile yur
5. Cism-i Emrī dest-i hicrānuñda hāk olursa ger
Dāğ-ı mihrūñ lāle-veş eyler türābından zūhūr

78.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Zamāne halkını yandurdu sūz-ı murğ-ı zerrin-per
Meger mektüb-ı şevkumdur şanadı üzre ey dilber
2. Beni öldürmege cānā yiter bir ğamze çeşmüñden
Şıyırmasunlar üstümde alay ile müjeñ hañçer
3. Dil-i 'uşşāk ile ceng itmege şaf bağladı hañtuñ
Kaşada kāküli dutar livā-yı ejdehā-peyker
4. Ğamuñ gencinden ol deñlü ğanī oldı bu merdüm kim
Senüñ-çün yollar üstüne döşer berg-i gül-i aħmer

5 içre: üzre, *Emrî Dîvânı*.

77 5b'nin derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 111, s. 88. 3-4-5. beyitler Emrî Dîvânı'nda yoktur.

1 dīdār: dīdārı, *Emrî Dîvânı*.

78 5b'nin derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 154, s. 108.

2 üstümde alay ile müjeñ : üstüme müjeñ alay ile, *Emrî Dîvânı*.

3 kāküli: kākülün, *Emrî Dîvânı*.

5. Berü gel kıandasın ey serv eşk-i dîde-yi **Emrî**
Senüñ-çün yollar üstine döşer berg-i gül-i aħmer

79.

Velehü

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1. Ruħuñ 'aksi ile yaşum mey-i gül-fâma dönmişdür
İzüñ tozı ile çeşmüm mücevher câma dönmişdür
2. Hıyâl-i la' l-i şirînüñle pür-hün olmada dâyim
Gözüm hey âfetüm rengin şeker-bādâma dönmişdür
3. 'İzârın döndürüp benden kıara zülfine baķınur
Bu ğamdan âh rüz-ı rüşenim aħşama dönmişdür
4. ' Aceb mi la' le dönerse gözüm zülfeynüñüñ 'aksi
İki yanında ol 'aynuñ çü iki lâma dönmişdür
5. Şalınsa yüregüm n'ola görüp miskîn resen **Emrî**
Temâşâ kııl bezenmiş ruħları bayrama dönmişdür

80.

Velehü

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Tıfl-ı eşküme şehâ raħm eyle merdüm-zâdedür
Gerçi kim gözden bırağılmış yetim üftâdedür
2. Serv üzre âftâb-ı 'âlem-ârâ var ise
Kâmet-i bālâñ üzre ol 'izâruñ sâdedür
3. Câmî' -i hüşnüñ içinde kıaşlaruñ mihrâb lîk
'Âbid-i câna şaçuñ pes kıble-yi seccâdedür

4 Bu beytin ikinci mısrası muhtemelen yanlışlıkla makta beytinin ikinci mısrasıyla aynı yazılmıştır. Bu mısra *Emrî Dîvânı* 'nda şöyledir: "Süpürdi kırpügüm cârüb ile la' l ü dür ü gevher"

79 6a'nın derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 164, s. 112-113.

2 pür-hün olmada: hünün olmadan / gözüm hey âfetüm: gözi her âfetüñ, *Emrî Dîvânı*.

3 'izârın: yüzünü, *Emrî Dîvânı*.

4 çü: çün, *Emrî Dîvânı*.

80 6a'nın derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 108, s. 87.

1 eşküme şehâ raħm eyle: eşk-i çeşmüme raħm it ki, *Emrî Dîvânı*.

2 bālâñ: bālâsı, *Emrî Dîvânı*.

4. Çeşmüm ile ‘arızuña karşı bu kanlu yaşum
Şişe ile māhtāba karşı konmuş bādedür
5. Ol güneş ruhsāra vü ol meh-likāya **Emriyā**
Benden artuq şol siyeh-rū sāyesi üftādedür

81.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Dem-i giryemde bu çeşmüm görünse nāgehān cūlar
Kurıynca gözüm yaşı gibi aqardı kan cūlar
2. Ezel zülfüñ-çün aqlarken perişān oldum āhumdan
Olupdur reglerüm düşdügi yirlerde revān cūlar
3. Zemini sūz-ı mihrüñ ey kamer şöyle kurıtdı kim
Anuñ çeşminde rūd-ı huşke dönmişdür hemān cūlar
4. Semüm u şarşar-ı āhum ne dem germiyyete gelse
Siñer rik-i beyābāna ider kendün nihān cūlar
5. Cihān için ne aqlarsın sen ol cānı gör ey **Emrī**
Cihān-cūlar sirişkinden pür olmışdur cihān cūlar

82.

Velehū Eyzan

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Hünī gözüñ helāk ideli bī-günāhlar
Mātem tutar geyer haq-ı zülfüñ siyāhlar
2. Şāyed ki atı uğraya üstüme meyl ide
Hāk olayın rehinde vü bitsün giyāhlar
3. Abdāl-ı tekye-yi gam-ı dilberdürür zemīn
Çekmiş elifleri tenine şanma rāhlar

3 mihrāb līk: mihrābdur, *Emrī Dīvānı*. Beytin ikinci mısrası *Emrī Dīvānı*’nda şöyledir: “Zülf-i müşğīn ‘ābid-i cāna siyeh seccādedür”

81 6a. *Emrī Dīvānı*, G. 174, s. 117.

1 çeşmüm: çeşme, *Emrī Dīvānı*.

3 sūz-ı mihrüñ ey kamer şöyle: sūziş-i mihrüñ senüñ eyle, *Emrī Dīvānı*.

82 6a. *Emrī Dīvānı*, G. 88, s. 77-78.

2 rehinde vü: yolında ki, *Emrī Dīvānı*.

4. Dīdār-ı yāre yapışuben ƣaldı cism-i zerd
Şanmañ gil-i cidārına ƣarışdı kâhlar
5. Bārān olıcaƣ **Emrī** olur berƣler budur
Ağladuğumca eyledüğüm odlu āhlar

83.

Velehū Eyżan

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Şıfāhān tütıyā-yı ģāk-pāy-i dilber olmuşdur
Ƙara ƣopraƣlıƣdan şimdi ƣıƣmış cevher olmuşdur
2. Şu' ā' -ı nār-ı āhumdan hilālün na' li ƣızmuşdur
Ufuğdan şanmañuz sürģ-i şafağdan aģmer olmuşdur
3. Felek fülkin yaşum baģri alur giderdi bir yaña
Velikin düd-ı pıç-ā-pıç-i āhum lenger olmuşdur
4. Duģān-ı nār-ı āhum ƣarģı ağlatmuşdur ol deñlü
Ki eşküm ƣaťresinün adı şimdi aģter olmuşdur
5. Gözümde uçar ey **Emrī** ģayāl-i zülf-i şeh-bāzı
Bu merdüm murğıdur anuñ müjem bāl u per olmuşdur

84.

Velehū Eyżan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Dil müdām āh idüben ƣadd-i dü-tā ile yürür
Bali Beg ƣulıdurur oğ ile yāy ile yürür
2. Tırüñi kākülünü yād idüben seyr iderin
Şeyģ gibi ki ' aşā ile ridā ile yürür
3. Dil için nāle idersem n'ola dil ucından
Her ceres yürüdüğü yerde şadā ile yürür

4 dīdār: dīvār, *Emrī Dīvānı*.

83 6a. *Emrī Dīvānı*, G. 166, s. 113-114.

1 tütıyā-yı ģāk-pāy-i: ģāk-i pāy-i tütıyā-yı / cevher: gevher, *Emrī Dīvānı*.

4 eşküm: eşki, *Emrī Dīvānı*.

5 zülf-i: zülf-i / murğıdur anuñ: sine vü aña, *Emrī Dīvānı*.

84 6a. *Emrī Dīvānı*, G. 147, s. 105.

4. Raķş ider āhum öñince ten-i zerdüm gūyā
Bir ĥazān yaprağıdur bād-ı şabā ile yürür
5. Dūd-ı āh ile gezer hecre düşelden **Emrī**
Kişi derd ile marīz olsa ʿaşā ile yürür

85.

Velehū Eyżan

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. ʿĀşık olmuş çarĥ saña şanma ĥürşid ü kamer
İki taş almış eline sīnesin durmaz döger
2. Her kaçan taʿ līm-ĥāne içre oķ atañ gelüp
Tirüñe ey kaçsı yāsına tutarlar taĥlalar
3. Eşĥ-i gül-gün kaldı ĥayf ayaķda ey ĥürşid-fer
Rāh-ı ĥamda sürmek itsem gitmeden bir dem düşer
4. Gülsitān-ı dehr içinde serv-ķadler çok velī
Her zamān gön̄lüm̄den ey kaçsı kemān turmaz geķer
5. Bunca sīm-i eşĥ ile faĥr eylesem **Emrī** n'ola
Çarĥı gör kim bir iki dīnār ile gögsin gerer

86.

Velehū Eyżan

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

1. Uzanmış zülf ķaddi üzre şayd-ı cān-ı zār eyler
Nihāl-i verde çıķmış mār şan bülbul şikār eyler
2. Meger kāfir gözün̄ kāfir şaçuñla baĥse düşmişler
Ki biri siĥr ile tīr itse müyü biri mār eyler
3. Ƙomaz cān u dilim zār itmek ile dehr nerrādı

5 hecre: ʿ işķa / derd ile marīz olsa: ehl-i marāz olunca,

85 6a. *Emrī Dīvānı*, G. 98, s. 82.

2 Bu beytin yerine *Emrī Dīvānı* 'nda şu beyit vardır:

Gözlerün̄ñ ĥasta olduğına ʿ illet bu imiş

Ruĥlaruñ ʿ aksini mir'āt içre görmişler meger

4 turmaz: tīrün̄, *Emrī Dīvānı*.

86 6a. *Emrī Dīvānı*, G. 172, s. 116.

1 zülf: zülfı, *Emrī Dīvānı*.

2 kāfir gözün̄ kāfir şaçuñla: cādū gözün̄ sāĥir şaçuñla, *Emrī Dīvānı*.

Ölürsem üstüñ ħānum her ğamuñ dağına zār eyler

4. Yüze yüz gelse mihre sāyesin ardına alur yār
Nedür bu rü-siyeh yanuñca dise diyü ‘ār eyler
5. Ten-i **Emrī** senüñ-çün incelüpdür şöyle t̄alibdür
T̄utarsa ħāme yirine ħaṭı ğāyet ğubār eyler

87.

Velehū Eyzan

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Meh ğam-ı ruĥsāruñ ile kendü kendün pāreler
Aña ağlar gözlerinüñ yaşıdur seyyāreler
2. T̄ir-i ğamzeñle nigārā ‘āşık öldürdüñ gibi
Yāsı var ebrūlaruñuñ yine geymiş qaralar
3. Cām-ı la‘lün yādına cām-ı şarāba düşdiler
Güşe-yi meyĥānelerde ey şanem āvāreler
4. Döymeyüp feryāduma taş başmadıysa bağrına
Yā nedür ey düst dīvāruñda senüñ ħāreler
5. T̄ir-i cānāne gibi bir servden ayırdılar
Sīnem üzre **Emriyā** acımasun mı yaralar

88.

Velehū

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Sebzdür ħaddüñ ħaṭuñdan sebz-ğün yapağı var
Yā ‘alemdür qara zülfüñden siyeh bayrağı var

3 nerrādi: şayyādi, *Emrī Dīvānı*.

4 yanuñca dise: yanuñda diye, *Emrī Dīvānı*.

5 senüñçün: ħaṭuñçün / t̄alibdür: kim kātib /tutarsa ħāme yirine ħaṭı: qalem ucına bağlarsa ħaṭın, *Emrī Dīvānı*.

87 6a. *Emrī Dīvānı*, G. 120, s. 92.

1 ruĥsāruñ ile kendü: ruĥsār-ı zībāñ ile /aña ağlar gözlerinüñ: qarĥ aña ağlar gözinüñ, *Emrī Dīvānı*.

3 cām-ı la‘lün: la‘l-i nābuñ, *Emrī Dīvānı*.

4 dīvāruñda senüñ: dīvāruñdaki şol, *Emrī Dīvānı*.

5 cānāne: cānānum, *Emrī Dīvānı*.

88 6a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 113, s. 89.

1 *Emrī Dīvānı* 'nda bu beyit yoktur bunun yerine şu beyit vardır:

2. Ey kamer mihr-i felek ser-geşte abdāluñdurur
Mihr ü mehdür şanma anuñ sīnesinde dāğı var
3. Nice mergüb olmasun bād-ı şabā her yirde kim
Armağān için elinde ayağūñ toprağı var
4. Cānum u göñlüm ile bu cism-i sūzānum benüm
Gūyiyā bir evdür içinde iki ocağı var
5. **Emriyā** çeşmümde ‘ aks-i ‘ uqde-yi zülfin gören
Kāse-yi pür-āb içinde dir benefşe yağı var

89.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Olalı hem-dem-i sultān-ı hayāl-i ruḥ-ı yār
Çöpi çöp üzre kıomaz merdüm-i çeşmüm bīmār
2. Varma ey ḥaṭṭ-ı çemen gülşene kim gonca gibi
Üstiñe ağız açar ağızı kıızıl var hezār
3. Tīğı yanında nedendür kışa olduğı dilūñ
Dir isem ḥançerine dir ki anuñ arkası var
4. Çık dimez kimse saña gül gül içinde gir otur
Zaḥm-ı dil kendü evüñdür senüñ ey tır-i nigār
5. Yanmağa gelmiş imiş bezme ‘ izāruñdan şem‘
İşlatmış ucunu dün gice pervāneye nār
6. **Emrī** kesmez dilini kesmeyecek dimişler
Dil kesilsün anı ben öldüreyüm dimiş o yār

90.

Velehū

Bu duḥānī lāle k’ateşnāk nice dāğı var
‘ İşk bāğında açılmışdur toğuz yaprağı var

2 mihr-i felek: çihre-felek, *Emrī Dīvānı*.

5 ‘ uqde-yi zülfin: guşşa-yı ḥaṭṭın, *Emrī Dīvānı*.

89 6a-b’nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 129, s. 96. Emrī Dīvānı’nda 5 beyittir.

4 Bu beyit gazelde yoktur.

6 kesmeyecek: ölmeyecek / anı ben: ben anı / öldüreyüm: öldüreyin / o yār: yār, *Emrī Dīvānı*.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Ten-i dilberde mū-veş görinen şanmañ miyānidur
Der-āgūş itmiş anı ben za' ifüñ kılca cānidur
2. Ğalaţ didüm ki ben zār u za' if ey dil hayālümde
Çolum doladum ol nāzük tene anuñ nişānidur
3. Görüp cisminde nāfe didüm aķ gül ğoncasıdur bu
Ya öpmiş anı bir ğonca anuñ cāy-ı dehānidur
4. Ya bezm-i gülde gül-berg içre qalmış sīm sāğardur
Miyān-ı servde yā bülbül-i cān-āşiyānidur
5. Olup ter dideme vāķıf didi nükteyle bir 'ārif
Ne oldur **Emrī** ne bu ħalka-yı mīm-i miyānidur

91.

Velehū

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Yüzüme karşı sögse n'ola nigār
Ger şabancayla ursa da yiri var
2. Tīĝ-ı tizüñ senüñ elüñle baña
Niçe yara ururdı ey dildār
3. Barmaĝın döne döne qaldurdı
Çaşuña eylemez hilāl inkār
4. Ħalka-yı dāma şaçmış erzen gül
Çılmaĝa 'andelīb-i zārı şikār
5. **Emriyā** öldi dime Mecnūn'ı
Ğam-ı Leyliyle qıldı terk-i diyār

90 6b'nin derkenarındadır. *Emrī Dîvânı*, G. 167, s. 114.

2 hayālümde: hayālinde / doladum: toladum / tene: şehe, *Emrī Dîvânı*.

3 anuñ: dehen, *Emrī Dîvânı*.

91 6b. *Emrī Dîvânı*, G. 184, s. 122.

1 sögse n'ola: n'ola sögse / yiri: eli, *Emrī Dîvânı*.

2 niçe yara ururdı: bir nice yara urdı, *Emrī Dîvânı*.

3 Bu beyit yerine *Emrī Dîvânı*'nda şu beyit vardır:

Beñzemezsın dehān-ı yāre diyü

Çatladur ğoncayı nesim-i bahār

4 ħalka-yı dāma: ħalka dām / zārı: bāĝı, *Emrī Dîvânı*.

5 Mecnūn'ı: Mecnūn'a / qıldı: itdi, *Emrī Dîvânı*.

92.

Velehū Eyżan

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Dīde mir'āt-ı 'izāruñ gül-i gülzār şanur
Anda kirpükleri 'aksini gören hār şanur
2. Lāğaram eyle ki dīvāra tayansam şanemā
Şūretüm fehm idemez sāye-yi dīvār şanur
3. Cān eşigūñde senūñ bāde şorar vaşf-ı lebūñ
Her Mışır'dan geleni h'āce şeker-bār şanur
4. Yaşumuñ kaṭreleri bağladı üstüme kaṭār
Ki gören kimse beni kāfile-sālār şanur
5. Dilde şemşīr-i belā sīnede müjgānuñ oḡı
Gören **Emrī**'yi şeh-i 'ışka silaḥdār şanur

93.

Velehū Eyżan

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Zūlf-i dildāra ki derdin dil-i maḥzūn söyler
Gūyiyā Leyli'ye aḥvālını Mecnūn söyler
2. Çağıran ra' d degül nāle ile girye ile
Yār bī-mihr idügin 'āleme gerdūn söyler
3. Kābr içinde n'ola 'āşık saña 'arz eylese ḥāl
Çün delü olana gencine-yi medfūn söyler
4. Söyledüm kāmetini serv ile vezn itdügümi
Rāsti şā'ir olan her sözi mevzūn söyler
5. Bir ğazel söylemiş **Emrī** lebūñūñ vaşfında

92 6b. *Emrī Dīvānı*, G. 146, s. 104. Emrī Dīvānı'nda 7 beyittir.

2 eyle ki: şöyle ki / şūretüm fehm idemez sāye-yi: nazarın iden yüzüme şūret-i, *Emrī Dīvānı*.

3 eşigūñde senūñ: işiginden iren, *Emrī Dīvānı*.

4 üstüme: şol resme, *Emrī Dīvānı*.

93 6b. *Emrī Dīvānı*, G. 140, s. 101. Bu ğazel 8b'de de mükerreren yer almaktadır.

1 ki derdin: derūnın, *Emrī Dīvānı*.

2 nāle ile girye ile: girye ile nāle ile / bāzı: bī-mihr, *Emrī Dīvānı*.

3 n'ola 'āşık saña: saña 'āşık n'ola / delü: velī, *Emrī Dīvānı*.

4 her sözi: kimsene, *Emrī Dīvānı*.

Ehl-i diller didiler hep dür-i meknûn söyler

94.

Velehü Eyzan

Meṯā' ilün Meṯā' ilün Meṯā' ilün Meṯā' ilün

1. Diyār-ı 'ışkda s̄inem beyābān-ı maḥabbetdür
Degül cismümdeki mular giyāh-ı derd ü miḥnetdür
2. Ğam-ı ebrūñ ile ḥālüm göricek ḥayrete varmış
Dehān-ı çarḥda ey meh hilāl engüşt-i ḥayretdür
3. Nücümüñ gündüzün ayla görünmedükleri bu kim
Giceyle cāmuña baqdıqları anlara tōhmetdür
4. Gözi ābek pür-āb vü beñzi sarardığı eyvānuñ
Bu kim ikisi de s̄ib-i zenaḥdānuña ḥasretdür
5. Dil ü cān naḥdini **Emrī** aña kılduğıma teslīm
Yazılmış al kāgadda ḥaṭ-ı ruḥsārı ḥüccetdür

95.

Velehü Eyzan

Meṯā' ilün Meṯā' ilün Meṯā' ilün Meṯā' ilün

1. Ŗadāsı nālemüñ bülbül fezā-yı s̄ine bağumdur
Nihāl üzre gül-i aḥmer elif üstinde dāğumdur
2. Diyār-ı 'ışk ŝāhıyam sütün-ı āhum üstinde
Güneşdür ḳal' a-yı zerrin felek aṭlas ḳabağumdur
3. Fetil-i dāğ-ı hicrānam felek türbem meh ü ḥürŝid
Yanar üstümde rüz u şeb iki altun çerāğumdur
4. Ğamuñ dāğına s̄inemde idersem n'ola cān ḳurbān
Muḥibb-i p̄ir-i 'ışkam ol benüm eski ocağumdur
5. Ŗeh-i mülk-i ğamam **Emrī** ḥadeng-i nāle atmağā

5 lebüñüñ: diŝüñüñ / ehl-i diller: işidenler, *Emrī Dîvānı*.

94 6b. *Emrī Dîvānı*, G. 158, s. 110. Bu gazeldeki sadece 1-2. beyitler Emrī Dîvānı'nda yer almaktadır. Diğer beyitler *Emrī Dîvānı*'nda yoktur.

2 ğam-ı ebrūñ ile ḥālüm göricek: görüp mäh-ı nev-i ebrūñı aḥşam, *Emrī Dîvānı*.

95 6b. *Emrī Dîvānı*, G. 163, s. 112.

2 ḳal' a: fülke / ḳabağumdur: otağumdur, *Emrī Dîvānı*.

3 fetil-i dāğ: ḳaṭil-i tiğ, *Emrī Dîvānı*.

Sütün-1 āhum üstinde güneş altun kabağumdur

96.

Velehū Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Āsmān çinī devātum dūd-1 āhum hāmedür
Yazduğum evrağ-1 cān üstinde miḥnet-nāmedür
2. Şām-1 zülfüñde ruḥ-1 zībāña irmek kaçd ider
Anuñ içün āftābuñ 'azmi her dem şāmedür
3. La' lüñe öykündi diyü şekkerüñ bāzārda
Başına üşmiş megesler bir 'aceb hengāmedür
4. Ey gönül cān naqdini vuşlatda teslīm eyle kim
Karz alınmışdur lebinden va' demüz bayramedür
5. Kana yursa tıgı ser-tā-ser beni incinmezüm
Emriyā ol baña bir gül-gūni aţlas cāmedür

97.

Velehū Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şol kara kaşuñ senüñ rā-yı ruḥ-1 gül-gūn mıdur
Yā cebin altında misk ile yazılmış nūn mıdur
2. Baña tīmār eyle dirsem dāğ urursın sīneme
Yoḥsa sen şehden 'ulūfem günde bir altun mıdur
3. Kākül-i miskin ile Leylī dimezler mi saña
'Aşık-ı şeydālaruñ ey dil-rübā Mecnūn mıdur
4. Lāle midür fūrkatüñde ölenüñ ḥākinde yā
Kānlar ağlar ḥāline bir dīde-yi pür-ḥūn mıdur

96 6b. *Emrî Dîvânı*, G. 122, s. 93.

1 evrağ-1 cān üstinde: dil şafhası üstine, *Emrî Dîvânı*.

2 'azmi: meyli, *Emrî Dîvânı*.

4 eyle kim: eyledüñ, *Emrî Dîvânı*.

5 Beytin ilk mısrası *Emrî Dîvânı* 'nda şöyledir: "Kana yursa cismi incinmem ser-ā-pā tıgı ger"

97 6b. *Emrî Dîvânı*, G. 114, s. 89-90.

3 kākül-i miskin ile Leylī dimezler mi saña: kākül-i müşgīnūñe Leylī diyeler mi senüñ / dil-rübā: dilberā, *Emrî Dîvânı*.

4 ḥākinde: ḳabrinde, *Emrî Dîvânı*.

5. Naẓm-i pervīn mi bu yā dendān-ı [dilber vaşfi mı]²²⁰
Yoğsa baħır içinde **Emrī** bu dūr-i meknūn mıdur

98.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Şāh-ı ıŝkam eylerem kūh-ı ğam āhūsın ŝikār
Elde bir zerrīn kemendūmdūr bu āh-ı pūr-ŝerār
2. Rūz u ŝeb zūlf-i siyāhuñ ğapdı elden ğönlümü
Ĥaṭṭ-ı sebzūñ çeşm-i ı'ālem-bīnūme urdı ğubār
3. Ğül siper alup ele meydān-ı ħūsne geldi çün
Ey ğaşı yā tīr uşurdı her taraıdan aña ħār
4. Ğördüğünce rūy-ı zerdüm üzre ħāk-i pāyūñi
Merdüm-i çeşmüm ider üstine geıherler nişār
5. Dil derūn-ı sīnede zūlfūñ ğamından zār olur
Murĝ gibi ğörse kendü aşiyānı iıre mār
6. Umaram āhum niĝāb-ı zūlf-i yāri ref' ide
Ğörelüm **Emrī** hele ne ğösterūr bu rüzĝār

99.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Seni ğoyup dil ü cān ğayrıya māyil mi olur
Ğökde ħūrşide iren zerreye ğāyil mi olur
2. Ğonca femler beni senden ıramaz ey meh-rū
Zerreler ħiç ğüneşūñ tābına ħāyil mi olur

²²⁰ Bu kelimelerin yeri *Mecmua* 'da boş bırakılmış olup *Emrī Dīvānı* 'ndan tamamlanmıştır.

5 bu dūr-i: dūr-i, *Emrī Dīvānı*.

98 6b'nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 93, s. 80. *Emrī Dīvānı* 'nda 5 beyittir. 4-5. beyitler *Emrī Dīvānı* 'nda yoktur.

1 zerrīn: rengīn, *Emrī Dīvānı*.

2 rüz u şeb: şeb-rev-i, *Emrī Dīvānı*.

5 sīnede: sīneden, *Emrī Dīvānı*.

6 zūlf-i: rūy-ı, *Emrī Dīvānı*.

99 6b-7a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 138, s. 100.

3. Nice timār ideyin kendüme ‘ ışkuñda senüñ
Dâne kim odlu yire düşse o hâşıl mı olur
4. Şanma āhum benüm ey mäh feleklerde dura
Tîr-endâz-ı ğamum āhuma menzil mi olur
5. ‘ Arz idem dirdi gözi yaşlarını **Emrî** saña
Güneşe leşker-i seyyâre muķâbil mi olur

100.

Velehü

Fâ‘ilātün Fâ‘ilātün Fâ‘ilātün Fâ‘ilün

1. ‘ Anberîn kākül cebînüñ üzre şekl-i cîmdür
Zerre ağzuñ mihr üstine yazılmış mîmdür
2. Mihr ü mäh ise iki ‘ uryân abdaluñdurur
Hüb luķda düstum farķuñda şimdi kimdür
3. ‘ Ārız-ı zîbâñ içinde hâl-i miskînüñ senüñ
Gülşen olmuş aña āzer şanki İbrāhim’dür
4. Ğabğabuñla ķāmetüñ ey serv-ķad yazduķda
Bir ğümüş turunc göstermiş nihâl-i sîmdür
5. Dürr-i dendân-ı nigāra beñzemez mi **Emriyâ**
Zerre ağzı eyledür kim aña şığmaz mîmdür

101.

Velehü

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

2 ıramaz meh-rû: ayıramaz ey meh / güneşüñ: güneş, *Emrî Dîvânı*.

3 *Emrî Dîvânı*’nda bu beyit yerine şu beyit vardır:

Gören ey saçları şeb-dîz yaşum gül-günün
Didi kevneyn fezâsı buña menzil mi olur

4 ğamum: ğam-ı, *Emrî Dîvânı*.

100 7a’nın derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 121, s. 92-93.

1 üstine: üstinde, *Emrî Dîvânı*.

2 farķuñda: fevķuñda, *Emrî Dîvânı*.

3 miskînüñ: müşğinüñ / āzer: ateş, *Emrî Dîvânı*.

4 serv-ķad yazduķda: serv-i bālā rastı, *Emrî Dîvânı*.

5 beñzemez mi: beñzedürdüm /mîmdür: nîmdür, *Emrî Dîvânı*.

101 7a’nın derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 171, s. 116. *Emrî Dîvânı*’nda 6 beyittir.

1. Senüñ fülful beñüñ varsa benüm dāğ-ı siyāhum var
Senüñ sünbül şaçüñ varsa benüm de dūd-ı āhum var
2. Senüñ başuñda miskīn sāyebān var ise kākülden
Benüm de dūd-ı dilden āsmānī bārgāhum var
3. Senüñ başuñda ey meh gün gibi zer-efserüñ varsa
Benüm de şu‘ le-yi nār-ı maḥabbetden külāhum var
4. Senüñ müjgān-ı çeşmüñden var ise leşkerüñ şaf şaf
Benüm de yir yüzün tutar sirişkünden sipāhum var
5. Senüñ kıandan sirişküñ var ise ey dīde-yi **Emrī**
Benüm de sūziş-i dilden gelür çok āh u vāhum var

102.

Velehū

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. La‘ line karşı ezilme ey şeker
Key şaķın ‘aşıkıları başuñ ezer
2. Nār-ı āhumdan başumda od yanar
Hecl elinden kıanlar āğlar çeşm-i ter
3. Sīneye çekmeñ ḥadeng-i ğamzeñi
Ey kaşı yā kıatı göñlümden geçer
4. Tācdār iken felekde āftāb
Sen şeh-i ḥüsn eşiginde yir öper
5. ‘Ārız-ı zībāña **Emrī** gül dimiş
Söylenür illerde bu rengin ḥaber

103.

Velehū Eyżan

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Ğamuñda baña sirişküm şarāb-ı āl yiter
Dile derünī muşāḥib daḥı ḥayāl yiter

5 sūziş: sūz ile, *Emrī Dîvânı*.

102 7a. *Emrī Dîvânı*, G. 127, s. 95-96.

2 hecl elinden kıanlar āğlar: kıanlar āğlar hecl elinden, *Emrī Dîvânı*.

103 7a. *Emrī Dîvânı*, G. 189, s. 124.

2. Cihānı yakduğına ruĥlaruñ ‘ alāmet-i tām
Duĥān-ı zülfüñ ile dūd-ı ĥaṭṭ u ĥāl yiter
3. Hilāl ü mihr-i münir olmasun ki dilberinüñ
Yanağı mihr-i münir ü қаşı hilāl yiter
4. Zamāne ĥalkını zencire dizdüğine şaçuñ
Ĥamīde kākülüñ ey yār baña dāl yiter
5. Қabāyı n’eyleyeyin cismüm üstine **Emrī**
Sirişkden dökilen қan қabā-yı āl yiter

104.

Velehū Eyżan

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Dilde derdüñle belā vü derd ü miĥnet vardur
Dīde-yi terde ĥayālüñdür dağı nem vardur
2. La‘ l-i dürbāri kızıl yāĥutdan bir ĥoĥkadur
Anda ĥasret tiđınıñ zaĥmına merhem vardur
3. Lāle-yi қabrüm ‘ araĥ-riz oldı süz-ı sīneden
Şanma ruĥsārında қаtre қаtre şebnem vardur
4. Sende şanma ey göñül ancaĥ ĥam-ı dildār kim
Ĥāṭırında her kişinüñ lā-cerem hem vardur
5. Görmemiş kimse vücūdın mişl-i ma‘ düm **Emriyā**
Zerrece yoĥ ol güneş yüzlüde bir fem vardur

105.

Velehū Eyżan

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Bir yalıñ yüzlü güzeldür āteş-i ‘ ışĥ-ı nigār
Yaĥsa yandursa dil-i ‘ uşşākı n’ola vechi var

3 dilberinüñ: dilberümüñ, *Emrī Dîvânı*.

104 7a. *Emrī Dîvânı*, G. 102, s. 84.

1 derd ü miĥnet: miĥnet ü ĥam, *Emrī Dîvânı*.

2 dür-bāri: dür-bāruñ, *Emrī Dîvânı*.

4 dildār: dildāri, *Emrī Dîvânı*. Beytin ikinci mısrası *Emrī Dîvânı*’nda şöyledir: “Her kişinüñ lā-cerem göñlünde bir hem vardur”

5 mişl-i: mişli, *Emrī Dîvânı*.

105 7a. *Emrī Dîvânı*, G. 89, s. 78. 2. ve 4. beyitler *Emrī Dîvânı*’ndaki gazelde yoktur.

2. Eyle yaqdı nār-ı ğam çıqdı depemden dūd-ı dil
Başım üzre mūy-ı jülidem degüldür ey nigār
3. Bend-i zülfünden dil-i miskīnüm olmadı ħalāş
Gerçi anuñ-çün çok aqça dökdi çeşm-i eşk-bār
4. Cismüm üstinde elifle dāğ-ı ħūnīm gören
Didi serv[ü] lāle ile zeyn olmuş bu mezār
5. Ağladursın **Emrī**'yi bārī qaşuñ göster añā
Çün olur qavs-i qūzah bārān olıcaq āşkār

106.

Velehū Eyzan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Şeb-i ğamda tütüni āhumuñ eflāki boyar
Bu söyünmişçe çerāğı meded ey māh uyar
2. Ten-i kāfūrı teb-i şevk ile şem' üñ eridi
Gele inşāf ide bu ıssıya qarlar mı döyer
3. Āteş-i hecr-i ruĥuñla beni yandırma iñen
Ĥazer it ocaĥuñā girye-yi 'āşık şū qoyar
4. Vā' izā göñlüñe uyma diyü pend itme baña
Beni dīvāne mi şanduñ ya delüye kim uyar
5. Ruĥı hecrinde ne çekdüñ o kemān-ebrūnuñ
Tīr-i hecr **Emrī** şaqın ādeme gitdükçe qoyar

107.

Velehū Eyzan

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Egerçi yaşumuñ her qaṭresi bir necm-i ezherdür
Yine yanuñda ey māh-ı münir adı bir aḥterdür

1 n'ola: her dem, *Emrī Dīvānı*.

106 7a. *Emrī Dīvānı*, G. 135, s. 99.

1 çerāğı: çerāğum, *Emrī Dīvānı*.

2 şem' üñ: berfüñ, *Emrī Dīvānı*.

4 ya: ki, *Emrī Dīvānı*.

107 7a. *Emrī Dīvānı*, G. 157, s. 109-110.

1 bir aḥterdür: bed-aḥterdür, *Emrī Dīvānı*.

2. Sen ol şāh-ı melāḥatsin ki mihrūñ ḥānḳāhında
Güneş şırma şadef tāciyle çarḥ üzre ḳalenderdür
3. Ğubār-ı rāhuña teşbīh idelden tūtiyā kendün
Ayāğūñ toprağı ḥaḳḳıy-çün andan dīde muğberdür
4. Leb ü ebrūsı şevḳ ile gönül ʿīş-i müdām eyler
Şafaḳ bāde meh-i nev bir hilālī sīm sāğardur
5. Özini nisbet itmez eşk-i merdüm-zādeme **Emrī**
Bilür dürr-i yetīm öksüzlügin pākīze-gevherdür

108.

Velehū Eyzān

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Heçr ü ğam dīdesiyem dīde-yi ḥūn-pāşum var
Bilmezın ḳandan aḳar baḫr gibi yaşum var
2. Bağrumuñ başıdur ancaḳ baña derd-i ser olan
Bir ğarībem bu fenā dünyede bir başum var
3. Nʿideyin rāh-ı firāḳuñda ser ü cān u dili
Merg-i ğam gibi ḳafādārum u yoldaşum var
4. Gözümüñ yaşı şarāb oldı ciger pāre kebāb
ʿİş ü nüş üzre müdāmī dil-i ʿayyāşum var
5. Ḥalḳa-yı zūlfine **Emrī** nice tolanmayasun
Gönül olur benüm ol ḫalḳada evbāşum var

109.

Velehū

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Yüzüñe āşüftedür zūlfüñ perişān-ḫāldür

2 üzre: urur, *Emrī Dīvānı*.

4 şevḳ ile: yādına, *Emrī Dīvānı*.

108 7a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 152, s. 107.

1 bilmezın ḳandan: bilmezem ḳanda, *Emrī Dīvānı*.

3 nʿideyin: nʿideyim, *Emrī Dīvānı*.

4 üzre müdāmī: eyleyici bir, *Emrī Dīvānı*.

5 tolanmayasın: tolaşmayayın / olur: adlu, *Emrī Dīvānı*.

109 7a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 103, s. 84-85.

‘ Āşıkı olduğına add-i dü-tası dāldür

2. Dāđ yağmış ‘ iřkuña gün na‘ l kesmiş māh-ı nev
Tekye-yi ‘ iřkuñda mihr ü māh iki ābdāldür
3. Bir ara yađız güzeldür dūd-ı āhum pür-řerer
Zeyn iın onmış ‘ izārına bir altun ħāldür
4. Ħađ degül māh-ı ‘ izārın hāle-veş devr eyleyen
Murđ-ı ħüsn ayağına pürüzededen ħalħāldür
5. Yüksek uar **Emriyā** ħāyet hümā-yı zülf-i yār
İremez bu řāh-bāz-ı dil müşevveş bāldür

110.

Velehü

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Ħaņcerüñ gibi degül ħamzeñ yavuz attāldür
Kākül-i miskīnüñ anuñ-ün perīřān-ħāldür
2. Zülfüñe dil bağlamış āřüfte vü miskīnüñem
Ehl-i derd olduğıma add-i ħamīdem dāldür
3. Āftāb üzre hilālüñdür nigārā ħađı-ı in
Nokta oyan ħaddüñ üstine yine ol ħāldür
4. Murđ-ı devletdür ħadeng-i yār ayağına anuñ
Ħalka-yı yađūtdan zaħmum kıızıl ħalħāldür
5. Bāđ-ı dehr iinde **Emrī** kebk-i ħoř-reftārdan
N’eyleyem kim řāh-bāz-ı dil müşevveş bāldür

111.

Velehü

1 ‘ āřıkı olduğına: ‘ āřık olduğına hem, *Emrī Dīvānı*.

2 māh: meh, *Emrī Dīvānı*.

4 pürüzededen: fīrūzededen, *Emrī Dīvānı*.

110 7a-b’nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 104, s. 85.

1 miskīnüñ: müřġinüñ, *Emrī Dīvānı*.

3 ħađı-ı in: med eken, *Emrī Dīvānı*.

4 ayađına: ayađında /yađūtdan zaħmum kıızıl: zaħmum kıızıl yađūtdan, *Emrī Dīvānı*.

5 reftārdan: reftār ok /müşevveş: şikeste, *Emrī Dīvānı*.

111 7b’nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 118, s. 91.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Çarh-ı ser-keş dest-i āhumdan zebūn olmışdurur
Kāmeti iki bükilmiş bağı hūn olmışdurur
2. Dūd-ı āhum bir siyāh otağıdur şāh-ı ğamuñ
Bu ten-i zerdüm aña zerrin sūtün olmışdurur
3. Çarhdan yire dökilse āb-ı bārān n'ola kim
Bād-ı āhumdan o şışe ser-nigūn olmışdurur
4. Şor tarīk-i vahdeti yol gösterür pīr-i muġān
Zāhidā her gümrehe ol reh-nümün olmışdurur
5. Dem-be-dem efgān ider **Emrī** çemende kām̄eti
Ey hilāl-ebrū figān altında nūn olmışdurur

112.

Velehū

Mef' ulū Fā' ilātü Mefā' ilū Fā' ilün

1. Zībā ruhuñda hāl-i siyeh midur ey nigār
Yāhūd bırağdı nāfesin ol āhū-yı Tatār
2. Ceng itmeseydi bir bölük āşüfte-hāl ile
Halka zırır geyer midi egnine zūlf-i yār
3. La' lin ışırmason diyü koğduğça ğoncanuñ
Çekdi çemende dişlerini mihr-i [t]ābdār
4. Gitme gözüme karşı raqīb ile reng alur
Terdür ziyāde iki gözüm çeşm-i eşk-bār
5. Hattı dilerdi ide ihāta ' izārını
Miskini **Emriyā** bu hevā eylemiş ğubār

113.

Velehū Eyzan

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Belāda hem-demüm tıfl-ı sirişk-i hūn-feşānumdur

3 n'ola kim: nitekim, *Emrī Dīvānı*.

4 her gümrehe: çok kimseye, *Emrī Dīvānı*.

112 7b. *Emrī Dīvānı*, G. 76, s. 72. Bu gazelin 3. beyti 77. gazelde yer almaktadır.

1 Beytin ilk mısrası *Emrī Dīvānı* 'nda şöyledir: “ Hāl-i siyeh midür gözün altında ey nigār”

113 7b. *Emrī Dīvānı*, G. 162, s. 111-112.

Baňa bu derdi çekdüren bir iki kaçre kanumdur

2. Şeh-i ʿışkam yalıñ yaraçlı leşkerdür şuʿ ā-ı ğam
Başumda penbe-yi dāğ-ı maħabbet sāyebānumdur
3. Gözümden çıçdı dürr ü laʿl şimdi mālik olduğum
Görinürde ruħ-ı zerd işidilürde fiğānumdur
4. Belā şāhınuñ iki cāmlu bir kaçrıdurur başum
Sütünlar her tarafından tende yir yir üstüñānumdur
5. Dü-tā cismüm ki ey **Emrī** boyandı kana yaşumdan
Ĥadeng-i nāle atmağā kızıl tozlu kemānumdur

114.

Velehū Eyzan

Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

1. Tīrūñ belā-süvārına bir tāziyānedür
Gül-gün-ı eşk-i çeşm o sebebden revānedür
2. Göñlüm ki kıldı gūşe-yi çeşmünde hoş karar
Bir ĥastedür ki meskeni bimār-ĥānedür
3. Pervānesine pīrehen-i şevk dikdi şemʿ
Şol şuʿ le barmağında zer engüştvänedür
4. Şol āteşin lebüñde olan ĥāl-i pür-ĥamı
Düşmüş şarāb-ı nāba yāĥūd nar dānedür
5. Bezm-i nigāra varur iseñ tuĥfe yirine
Ey **Emrī** naçd-i cānı igen ʿārifānedür

115.

Velehū Eyzan

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Kaçā-yı sebz ile kaçdūñ ki serv-i bālādur

2 ğam: āh, *Emrī Dīvānı*.

3 dürr ü laʿl şimdi: şimdi laʿl ile dür, *Emrī Dīvānı*.

114 7b. *Emrī Dīvānı*, G. 82, s. 75.

1 tīrūñ: her reg, *Emrī Dīvānı*.

4 Bu beyit *Emrī Dīvānı* nda yoktur.

5 igen: ilet, *Emrī Dīvānı*.

115 7b. *Emrī Dīvānı*, G. 181, s. 120-121.

Ruḥuñ o serv üzerinde meh-i dil-ārādur

2. Ḳabā-yı sebz ile ḳadd-i bülendüñ ey servüm
Binā-yı ḥüsnüñe yeşil sütün-ı bālādur
3. Yeşil varaḳda çekilmiş elifdür ey ḳaşı yā
Ḳabā-yı sebz geyinmiş nihāl-i ra‘ nādur
4. Ḳabā-yı sebz geyindükçe ḳaddüñ üzre ruḥuñ
Nihāl-i sebzde gūyā ki verd-i ra‘ nādur
5. Yañağı lāledür **Emrī** nigāruñ aña bahār
Ḳabā-yı sebz ile bir ḳāmet-i mu‘ allādur

116.

Velehū Eyżan

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

1. Kimi yaḳdı ki yine āteş-i ruḥsār-ı nigār
Ki irişdi ḳamere dūd-ı ḥaṭ-ı āteş-bār
2. Ḳıpḳızıl ot bite ḳabrümde benüm lāle gibi
Beni ḥāk eyleyicek āteş-i ‘ işḳ-ı rūḥ-ı yār
3. Çeşm-i bedden şaḳınup sen gül-i nāzük-bedeni
Aşdı boynuña yazup müşg ile şaḳuñ ṭutar
4. Şafaḳ içre meh-i nev gibi görünür şanemā
Ğam-ı ebrüñ ile eşḳ içre ten-i zer ü nizār
5. Derd-i hicrān ile bir ḥāle irişdi **Emrī**
Añlaşır nāleleri üstine gör leyl ü nehār

117.

Velehū Eyżan

Mef‘ ülü Fā‘ ilātü Mefā‘ ilü Fā‘ ilün

1. Dāğ-ı maḥabbetüñ ki dil-i mübtelādudur
Beñzer o serv-i bāğa ki ayağı mādudur

3 ey ḳaşı yā: ol ḳad-i serv / ra‘ nādur: zībādur, *Emrī Dīvānı*.

5 bir: ol, *Emrī Dīvānı*.

116 7b. *Emrī Dīvānı*, G. 130, s. 97. Bu gazelin 3-4-5. beyitleri *Emrī Dīvānı*’nda yoktur.

1 yine: ‘aceb, *Emrī Dīvānı*.

2 lāle gibi: lālelerüm, *Emrī Dīvānı*.

117 7b. *Emrī Dīvānı*, G. 194, s. 126.

2. La' line kaşd idüp ʔolaşır zülfe Hızır-ı dil
Zirā bilür ki çeşme-yi hayvān ducādudur
3. El-ḥamdülillāh 'aşıka düşünāma başladı
Āmin di ey gönül yine cānān du'ādudur
4. Şan Hızır'dur ki ḥāzır olur yaşda kırıda
Fikr-i ḥaṭuñ ki çeşm ü dil-i pür-belādudur
5. Güyā kenār-ı ābda bitmiş çemendürür
Ḥaṭṭ-ı sebiz ki **Emrî** ruḥ-ı dil-rübādudur

118.

Velehü Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dāne-yi vaşluñ hevāsında dökilen bāl ü per
Murğ-ı cānuñ şöyledür za' fi ki üf dirseñ uçar
2. Mey şafaḳ eyler şabūḥı mihr-i şevküñle felek
Çarḥdan çıkmış bir altun cāmdur mihr-i seḫer
3. Görmege yüzi güninde māh-ı nev ebrūsını
Āb-ı eşküm içre ābile ḳomışdur eşk-i ter
4. Nāveküñ ey kaşı yā yavuz geçer dil ʔıflına
Bir çubuḳ urur ki her urduḡı yirden od çıkar
5. Şanma **Emrî** māh-ı nev āhun oḳından vehm idüp
Murğ-ı zerrin-bāl deşt-i āsmānda dökdi per

119.

Velehü

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

3 el-ḥamdülillāh: ḥamdülillāh ki, *Emrî Dîvânı*.

118 7b. *Emrî Dîvânı*, G. 96, s. 81.

1 vaşluñ: ḥālūñ, *Emrî Dîvânı*.

2 mihr-i şevküñle: şevḳ-i mihrüñle, *Emrî Dîvânı*.

3 Bu beyit *Emrî Dîvânı* 'nda yoktur.

4 nāveküñ ey kaşı yā yavuz geçer: nāveküñ yavuz geçer ey kaşı yā / od: ḳan, *Emrî Dîvânı*.

5 vehm: sehm, *Emrî Dîvânı*.

119 7b'nin derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 106, s. 86. *Emrî Dîvânı* 'nda 5 beyittir. Son dört beyit *Emrî Dîvânı* 'nda yoktur.

1. İñleri bīmār-ı ‘ışkuñ nāle vü efgānidur
Ağları ğam küştesinüñ dīde-yi giryānidur
2. Derd-i dilber ‘āşıka rā kaşlu bir maḥbūbdur
İki dāl anuñ iki zūlf-i ‘ābīr-efşānidur
3. Āh oқыyla çarḥa bir zaḥm urdum ey қаşı kemān
Kim şafaқ anuñ libāsına bulaşık қanıdur
4. Şu‘ le-yi āh derūnumdan benüm ḥavf ile kim
Ey қаşı yā yiter āhuñ ol yelūñ peykānidur
5. Қapladı mihr ü mehi ebr-i ḥaṭ-ı ruḥsār-ı yār
Gözlerümden dökmeyin bir dem anuñ bārānidur
6. Cennet-i kūyuñdan ey ḥūrī beni ayırdı çün
Şol raқīb-i rū-siyāhuñ ādemüñ şeyṭānidur
7. Pāre pāre itdi yine cāme-yi ebri felek
Emriyā şimdi o māhuñ ‘āşıқ-ı giryānidur

120.

Velehū

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Gönül ey sīm-ten şarrāf-ı şehr-i miḥnet u ğamdur
Gözüm aқça terāzūsı sirişküñ aña dirhemdür
2. Sipihre tığ-ı āhum yara açtı ağızın anda
Degüldür keh-keşān yā penbe yā kāfūrī merhemdür
3. Egildi örtmege zūlfüñ anı bildürmemek ister
Anuñ-çün dāyimā қadd-i dırāzı zūlfüñüñ ḥamdur
4. Şalup ğīsūsını ol la‘ l-i tiryāқ arқası üzre
Bu dil ıflını қorқıtmış dimiş kim nār arқamdur
5. Ruḥına қаtre düşmişdür gül-āb-ālūd-zūlfinden
Görenler şandılar **Emrī** gül-i ter üzre şebnemdür

3 libāsına bulaşık: қabāsına bulaşan, *Emrī Dīvānı*.

120 7b-8a’nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 161, s. 111.

2 Beytin ilk mısrası *Emrī Dīvānı*’nda şöyledir: “Sipihre tığ-ı āhum yara açmışdur benüm ey meh” *Mecmua*’da eksik kelimeler sebebiyle vezin hatalıdır.

3 egildi örtmege zūlfüñ: egilmiş öpmege la‘ lüñ, *Emrī Dīvānı*.

4 lal-i: la‘ li / bu dil: gönül / nār: mār, *Emrī Dīvānı*.

121.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Çarḡ bir p̄ire-zen ü heykeli perv̄inidürür
Gevher-i encüm anuñ ālet-i perv̄inidürür
2. Görüben nergisi ḡāl içre yatur didi ḡired
Kim bilür ḡanḡı ḡehūñ efser-i zerr̄inidürür
3. Şāḡ-ı gül barmaḡına ḡaḡmıḡ anı ebr-i bahār
Kim bilür ḡonca kimūñ ḡātem-i la' l̄inidürür
4. Gir fenā gencine seyr eyle gūmiş şūşesini
Her biri bir şanemūñ sā' id-i ş̄im̄inidürür
5. Nergis-i bāḡuña **Emrī** nigerāndur felege
ḡanḡı şāḡib-naḡaruñ çeşm-i cihān-b̄inidürür

122.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Dür̄c-i d̄idemden ḡayāl-i yār d̄ürr-i ter siler
İl şanur raḡm idüp ol ḡūnī gözüm yaşıñ siler
2. Nergisūñ ḡamzeñle yavuz ḡaşd ider cān naḡdine
Āḡir ol ḡātil benüm şemş̄ir ile yaşıñ siler
3. ḡaddūñe öykündüḡin iş̄itdi ş̄imş̄āduñ meger
Kesmege 'ırḡını anuñ erre dāyim diş biler
4. Varma bāḡa ḡoncanuñ gözi iler ey meh saña
Sūzen-i ḡār ile dāmānına dāmānuñ iler
5. Ol dil-ārāya dilerseñ iş̄te dil didüm didi
ḡanḡer-i müjḡānuma var **Emrī** anı o diler

121 8a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 136, s. 99-100. Bu gazelin ilk beyti dışındaki beyitleri *Emrī Dīvānı* 'nda yoktur.

122 8a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 99, s. 82-83.

2 ḡamzeñle: ḡamzeñe, *Emrī Dīvānı*.

4 varma bāḡa: bāḡa varma / meh: gül, *Emrī Dīvānı*.

5 var Emrī anı o diler: vir anı Emrī ol diler, *Emrī Dīvānı*.

123.

Velehū

Meṭā' ilūn Meṭā' ilūn Meṭā' ilūn Meṭā' ilūn

1. Nebāt-ı ḥaṭṭ-ı reyḥān ol ŧeker-efŧānda bitmiŧdūr
Maḥaldūr cān otı dirsem aña ol cānda bitmiŧdūr
2. Güher deryāda olur ey dūr-i pākīze dendānuñ
Ne gevherdür derūn-ı çeŧme-yi ḥayvānda bitmiŧdūr
3. Yaturmiŧ ŧanlı kirpikler gören çeŧm-i pūr-eŧkümde
ŧanur mercān budağı lücce-yi 'ummānda bitmiŧdūr
4. Bitürdi gülsitān içre iŧin nisbetle reyḥānuñ
Ḥaṭṭ-ı sebz-i çemen tā kim ruḥ-ı cānānda bitmiŧdūr
5. Dile gelsin ŧosun sehm-i ḥadengüñ ey kemān-ebrū
Geçenki zaḥmınuñ ağızı tutilmiŧ anda bitmiŧdūr
6. 'Aceb beñzer mi **Emrī** ol siyeh beñden biten mūya
Giyāh-ı tāze-yi fülful ki Hindistān'da bitmiŧdūr

124.

Velehū Eyzān

Mef' ulū Fā' ilātū Meṭā' ilū Fā' ilūn

1. 'Iŧŧ ehli meŧhedinde dimeñ kim giyāhdur
Çıkmıŧ mezārı üzre yeŧil dūd-u āhdur
2. Cān u gönül belāya düŧerse 'aceb midür
Ḥaṭṭuñ ki ehl-i 'ıŧŧa belā-yı siyāhdur
3. Bīnūñ elifdürür dehenūñ ŧekl-i mīm ü hā
Nūr āyeti ḥaḳıy-çün o ruḥsār māhdur
4. Mülk-i cemāl ŧāhısın ey serviyā ḥaṭuñ
İklīm-i ḥüsni çevre ḳuŧatmiŧ sipāhdur

123 8a. *Emrī Dīvānı*, G. 165, s. 113. *Emrī Dīvānı* 'nda 6 beyittir. 2., 4. ve 6. beyitler *Emrī Dīvānı* 'nda yoktur.

1 nebāt-ı ḥaṭṭ-ı reyḥān ol: nebāt-ı ḥaṭ ki yākūt-ı, *Emrī Dīvānı*.

3 yaturmiŧ: yapıŧmiŧ, *Emrī Dīvānı*.

5 sehm-i: sehmi, *Emrī Dīvānı*.

124 8a. *Emrī Dīvānı*, G. 83, s. 75.

3 ŧekl-i mīm ü hā: mīm ü hā ruḥuñ, *Emrī Dīvānı*.

4 mülk-i cemāl ŧāhısın ey serviyā: mülk-i cemāle ŧāhısın ey dil-rübā, *Emrī Dīvānı*.

5. Cismüñde zaḥm-ı tîḡ-ı ğam-ı ʿışk **Emriyā**
Şorana di ki derd iline toĝrı rāhdur

125.

Velehū Eyzan

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. Şuʿ le-yi ğam dil elinde ḥāmedür
Oқыup yazduĝı miḥnet-nāmedür
2. Nice ğamnāk olmayam ol ḥaṭ baña
Ruḥlaruñdan geldi fürkat-nāmedür
3. Sīnemiz üzre elif çeksek n'ola
Meylümüz ol serv-i sīm-endāmadur
4. Gönderem dimişdi size bir ḥaber
İntizārı cānuñ ol peygāmatur
5. Çarḥ **Emrī** ḳabrüm üzre örtilür
Zer beneklü āsmānī cāmedür

126.

Velehū Eyzan

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. Zülf-i pīçideñ ki laʿ l-i dūr-feşān üstindedür
Ey elif-ḳad beñzer ol bir cīm-i cān üstindedür
2. Ḳadd-i dilberdür ḳıyāmet sīnemüz dūzaḥ şırāṭ
Ol elifdür sīne-yi āteş-nişān üstindedür
3. Ebrū-yı kej-rā ḥayāli dīde-yi giryānda
Gūyiyā bir püldürür cūy-ı revān üstindedür
4. Şāḥsār üzre kızıl berg-i ḥazānlardur ṭurur
Ḳanlu peykāndur ki cism-i nā-tüvān üstindedür
5. Ḳanlu yaşum üzre **Emrī** bu felek beñzer hemān

5 ʿışk: ʿışkı, *Emrī Dīvānı*.

125 8a. *Emrī Dīvānı*, G. 193, s. 126.

126 8a. *Emrī Dīvānı*, G. 126, s. 95.

1 cīm-i cān: cīme ki, *Emrī Dīvānı*.

2 āteş-nişān: āteş-feşān, *Emrī Dīvānı*.

4 ḥazānlardur: ḥazān gibi / peykāndur: peykānlar, *Emrī Dīvānı*.

Şol ḥabāba kim şarāb-ı ergavān üstindedür

127.

Velehū Eyżan

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün

1. Bir nāfe mi var ḥāl-i ruḥ-ı dilbere beñzer
Aḳ yüzde ḳara beñdürür ol ḥāl-i mu' anber
2. Ḥaḳ vire hemān 'ömr uzunluğın olupdur
Zülfüñ siyehinüñ boyı boyınca berāber
3. Bu dīde ḥayāl-i ḥaṭ u la' lüñle dönüpdür
Bir cāme ki anda yazıla Sūre-yi Kevşer
4. Öldürdi beni çünki ğam-ı ebrū-yı zerdüñ
Türbemde hilāl olsa yaraşur 'alem-i zer
5. Jāle degül ey **Emrī** görüp rüy-ı nigārı
Ḳan terledi utandı ḳızardı gül-i aḥmer

128.

Velehū Eyżan

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'îlü Fā'ilün

1. Ḳaşuñ ğamında cismümi zeyn itdi lāleler
Güyā iḥāṭa itdi hilāli sitāreler
2. Gülşen ğam-ı ruḥuñla ider āh-ı āteşin
Serv anda dūd ḳırmızı güller şerāreler
3. Yanaḳlarum gören beni abdāla beñzedür
Kim ḥırḳasına dikmiş ola niçe pāreler
4. Göstermeyen yüzüñ baña kākülle zülf idi
Geldi ḥaṭuñ çoğaldı yine yüzi ḳareler
5. Şāh-ı ğam[am] sipāh-ı sirişkümden **Emriyā**
Her şeb felek ḥişārını bekler sitāreler

127 8a. *Emrī Dīvānı*, G. 176, s. 118.

2 zülfüñ: zülf-i, *Emrī Dīvānı*.

128 8a. *Emrī Dīvānı*, G. 90, s. 78.

1 lāleler: yareler, *Emrī Dīvānı*.

5 ğam: ğamam, *Emrī Dīvānı*.

129.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Baḡ yüzine 'āşıkuñ ol çeşm-i hūn-efşānı gör
Hāk içinde niçe aḡarmış şehidūñ kanı gör
2. La' l-i gevher-bārına ḡālib ezelde şunmuş el
Sā' idinde taş olupdur pençe-yi mercānı gör
3. Ān-ı hūsninde elif bir tīrdür nūn bir kemān
Zaḡm-ı nāvekden dilā sehm eylemezseñ anı gör
4. Mihrden zerre deñizden kaṡre görmek sehldür
Zerrede hūrşīdi seyr it kaṡrede 'ummānı gör
5. Āftāb-ı enver içre zerre-yi gūyāña baḡ
Ya' nī rūy-ı yārda **Emrī** fem-i cānānı gör

130.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Acırum 'ālemde zaḡm-ı hañçer-i cānāndur
Her ne gelür ise acınmamaḡ olmaz ḡandur
2. Haste-yi 'ışḡam mūnaḡḡaş pister altumda zemīn
Çarḡ üstümde benek altunlu bir yorḡandur
3. Ḳāmetūñsüz gül nihālin tīr şanup bāḡda
Ḡonca-yı sürḡın dirin ḡan bulaşuḡ peykāndur
4. Pā-bürehe bāḡa varmış şevḡ-ı ruḡsāruñla gül
Hār batmış pāyine bülbul aña nālāndur
5. Şāh-ı gül ol Yūşuf-ı hūsnı terāzūlar düzüp
Her gül-i ter **Emriyā** bir keffe-yi mizāndur

129 8a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 112, s. 88-89.

2 sā' idinde: sā' idinden, *Emrī Dīvānı*.

3 hūsninde: hūsnūñde /zaḡm-ı nāvekden: tīr-i miḡnetden, *Emrī Dīvānı*.

5 gūyāña: guyāya, *Emrī Dīvānı*.

130 8a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 192, s. 125-126.

131.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. N'ola ey sīm-beden gönlüñe eşk itse eşer
Ki gümiş aqçadurur taşā urursañ da geçer
2. Umaram tīguñı bir dağı sīnemde görem
Bu meşeldür ki şu aqduğı yire girü aqar
3. Meh-i nev dūd-ı dilümden nice qarardı göre
Ele āyīne al eyle ĥam-ı ebrūña nazār
4. Leb ü ruhsāruña kim beñzede goncayla güli
Birinüñ qulağı berg ü birinüñ ağzı qoqar
5. Hīç añār mı müjenüñ tīrini **Emrī** dir imiş
Düstlar ol qaşı yānuñ oğı dilden mi çıqar

132.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Tīr-i müjgānuñ dem-ā-dem çeşm-i giryāndan geçer
Hey ne murđ olur bu kim bāl açsa 'ummāndan geçer
2. Ĥaņçeriyle qarşulaşsam cān içün ey sīne kim
Tīzlik eyler saña bir zaĥm urur andan geçer
3. Zih taqıldı rişte-yi qaddi kemān-ı qaddüme
Nāvek-i āhum toquz qat qarĥı qalqandan geçer
4. Oldı ey qaşı kemān her ĥāk-i sīne qarq-ı ĥūn
Kim gelürse dil-i ĥarimine oquñ cāndan geçer
5. Cism-i zerdi **Emrī**'nüñ bir sūzen-i zerrīndür
Rişte-yi sebzüñ senüñ ey qaşı yā andan geçer

133.

Velehū

131 8a-b'nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 131, s. 97.

3 qarardı: qarardı ki, *Emrī Dīvānı*.

132 8b'nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 191, s. 125.

133 8b. *Emrī Dīvānı*, G. 183, s. 121.

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1. arâr kıлмаğa bir dem mekânumuz yodur
Mekânı n'eyleyelüm kim zamânumuz yodur
2. Vefâya âbil ola diyü zannı o ey dil
Dehânı yoğ idüğine gümânumuz yodur
3. Efendi biz bir alay adı şanı yo rindüz
Gürûhumuzda fülân bin fülânumuz yodur
4. Zamânumuz geçicek çok nişân olur zâhir
Zamânumuzda egerçi nişânumuz yodur
5. adeng-i gamze ile nîm-küşteyüz **Emrî**
Bütün cihânda bizüm yâr-ı cânumuz yodur

134.

Velehû

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Lebûñ yâdına bezm-i gamda dil çün bâde-nüş eyler
ouz câmını gerdünuñ pür idüp çekse nüş eyler
2. Hevâ-yı şöhet-i faşl-ı bahâr-ı rüy-ı yâr âhîr
Yaasuz or güli vü bülbüli peşmine-püş eyler
3. Belâdan ağlamaz çeşmüm olur emvâc-ı gam peydâ
Hevâñ ile n'idem dilde maabbet bahri cüş eyler
4. Ruuñ vaşfın şabâ güşına oymuş bülbül ağzından
Tenin gül ol hevâdandur ki ser-tâ-pây güş eyler
5. Fiğân kim bülbül-i güyâ iken her gonca-fem **Emrî**
Dehân-ı bî-zebân-ı gonca-veş devrân hamüş eyler

135.

Velehû

1 mekânı n'eyleyelüm kim: uzûra varmağa hergiz, *Emrî Dîvânı*.

2 âbil ola: âyil olur, *Emrî Dîvânı*.

4 olur zâhir: zühür eyler, *Emrî Dîvânı*.

5 gamze: minet, *Emrî Dîvânı*.

134 8b. *Emrî Dîvânı*, G. 173, s. 117.

4 ol: o, *Emrî Dîvânı*.

135 8b. *Emrî Dîvânı*, G. 186. s. 123. *Emrî Dîvânı* 'nda 6 beyittir.

Meʿ ūlū Meʿāʿ ilūn Feʿ ūlūn

1. Ebrūlaruña mişāl yoğdur
Bir ayda iki hilāl yoğdur
2. Bir vech ile mihre noğta qonmaz
Anuñ-çün o rūda hāl yoğdur
3. Mihr irdi zevāle tāzedür serv
Toğruya belī zevāl yoğdur
4. Ey vaşlını mümkün egleyen cān
Yanuñda meger muhāl yoğdur
5. Kim dir ki vefāsı muhtemeldür
Ey **Emrī** ol ihtimāl yoğdur

136.

Velehū

Fāʿ ilātūn Fāʿ ilātūn Fāʿ ilātūn Fāʿ ilūn

1. Laʿ lūñ ile qaddūñe öykünse nağl-i mivedār
Şöyle silker şarşar āhum anda qalmaz berg[ü] bār
2. Bir benefşe nağşlu zibā qabā geymiş ruğı
Şanmañ olmışdur benefşezār ol bāğ-ı ʿ izār
3. Hātemī bir ağızı vü qaşı güzel mağbūbdur
Bir sebīke sīm ile tağındı engüşt-i nigār
4. Gelmedin kendi yavuz dillerde şāyiʿ fitnessi
ʿ Ālem-i hūsne dilā gelmiş degüldür hağğ-ı yār
5. Gördi kim beñzetmek ister laʿ line kendin ʿ ağık
Reng virdi aña ey **Emrī** Süheyl-i tābdār

137.

Velehū

Feʿ ilātūn Feʿ ilātūn Feʿ ilātūn Feʿ ilūn

4 cān: yār, *Emrī Dīvānı*.

136 8b. *Emrī Dīvānı*, G. 94, s. 80.

1 anda qalmaz: qalmaz anda, *Emrī Dīvānı*.

3 mağbūbdur: hūb olmağa, *Emrī Dīvānı*.

4 yavuz: yüze, *Emrī Dīvānı*.

137 8b. *Emrī Dīvānı*, G. 140, s. 101-102. Bu gazel 6b'de de mükerreren yer almaktadır.

1. Zülf-i dildāra ki derdin dil-i maḥzūn söyler
Güiyā Leylī'ye aḥvālını Mecnūn söyler
2. Çağırān ra' d degül girye ile nāle ile
Yār bī-mihr idügin 'āleme gerdūn söyler
3. Qabr içinde saña 'arz eylese 'āşık n'ola cān
Ki velī olana gencīne-yi medfūn söyler
4. Söyledüm kāmētini serv ile vezn itdügümi
Rāstī şā'ir olan her sözi mevzūn söyler
5. Bir gazel söylemiş **Emrī** lebūñūñ vaşında
Ehl-i diller didiler hep sözi mevzūn söyler

138.

Velehū

Me' ūlū Fā' ilātū Me'ā' ilū Fā' ilūn

1. Üstinde sīnemūñ kızarān şanma yaradur
Qaşd itdi cānum almağa bir yüzi qaradur
2. Ol āteşin 'izārdan artuq yaqar dili
Ḥāl-i siyāhı gerçi söyünmiş şerāredür
3. Raqqāş-ı bezm-i merg olalı tīr-i gānzesi
Anuñ elinde cān ile dil çār pāredür
4. Zülfūñ gāmıyla ditrer iken çağırup dirin
Dün sıtması esirine eyā ne çāredür
5. Muşhaf cemāline göre sāyir güzellerūñ
Emrī iki ruḥıyla cebīni si-pāredür

139.

Velehū

1 ki derdin: derūnın, *Emrī Dīvānı*.

3 'arz eylese 'āşık n'ola cān: 'āşık n'ola 'arz eylese ḥāl / ki: çün, *Emrī Dīvānı*.

4 her sözi: kimsene, *Emrī Dīvānı*.

5 lebūñūñ: dişūñūñ / ehl-i diller: işidenler / sözi mevzūn: dūr-i meknūn, *Emrī Dīvānı*.

138 8b. *Emrī Dīvānı*, G. 79, s. 73-74.

1 kızarān: qararan / yüzi: ağızı, *Emrī Dīvānı*.

3 tīr: tığ, *Emrī Dīvānı*.

139 8b. *Emrī Dīvānı*, G. 153, s. 108.

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

1. Nazar kılsa n'ola mir'āta karşı ol güneş-ruḫsār
Derün-1 dilden eyler yüzine bakduḫça mihr izhār
2. Alurlar naḫd-i ' aḫluñ sīm-berler müflis eylerler
Riyāzetler çeküp yıllarla olsañ Mālik-i dīnār
3. Benefşe şanma gül üzre ḡam-1 bārān-1 eşkümden
Çiçeklendi dirīḡa aḫlas-1 al-i rūḫ-1 dildār
4. Cefāsı taşına tut başuñı ol taş baḡırlunuñ
Eger erbāb-1 ' ışḫ içinde olmaḫ isteseñ serdār
5. Degüldür üstüḫ'ānlar **Emrī'**nüñ cism-i nizārında
İtüñ meyl eylesün diyü götürür bir niçe ḫümār

140.

Velehū

Mef' ulü Fā' ilātü Meḫā' ilü Fā' ilün

1. Şi' rüm ki anda vaşf-1 ruḫ-1 dil-rübāsı var
Beñzer şu yār-1 nev-ḫaḫa rengin edāsı var
2. Luḫf eyle ey ecel gözümüñ ḫapusın ḫapa
Zāyi' olur içinde anuñ ḫāk-i pāsı var
3. ḫaddüñden ayrı serv ile eglendüḡüm bu kim
Başında bencileyin anuñ da hevāsı var
4. Gül ' arızuña olsa mu' arız ' aceb degül
Bir berk yüzlü ne edebi ne ḫayāsı var
5. Senüñ ḫıḫā dimiş şu' arā ḫin-i zülfüñe
Emrī' işitdi didi ki bunuñ ḫaḫası var

141.

Velehū

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

1 güneş: perī, *Emrī Dīvānı*.

3 ḡam: nem, *Emrī Dīvānı*.

5 nizārında: nizārıdur / niçe: iki, *Emrī Dīvānı*.

140 8b'nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 190, s. 124-125.

141 8b-9a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 168, s. 114.

1. Göñül sulṭān-ı mülk-i ‘ışka tābi‘ bir sipāhīdūr
Başumda mūy-ı jülīdem anuñ perr-i siyāhıdur
2. Elif kim sīnesi yādına sīnemde çekilmişdür
Fezā-yı derd-i rāh-ı ‘ışkuñ ol bir ıoğrı rāhıdur
3. Ḥam-ı zülfüñ şehā tāvuş kıuyruğı nişānıdur
Ḥaṭuñ cān kaşdına la‘ lüñ getürmiş ḥükm-i şāhīdūr
4. Benefşe şanma bāğ içre ğam-ı ḥaṭṭ-ı siyāhuñla
Ġubār olan dil ehlinüñ duḥān-ı nār-ı āhıdur
5. Ğam-ı ‘ışk-ı nigār ile başumda od yanar **Emrī**
Degüldür mūy-ı jülīdem anuñ düd-ı siyāhıdur

142.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Ḥāb içinde gözüme ol ruḥ-ı zībā görünür
Teşneye vākı‘asında nitekim mā görünür
2. Kānlu yaşum görünürse n’ola kūyuñda raḥīk
Şīşede bāde-yi rengin muşaffā görünür
3. Mihr-i raḥşān ‘ıyān iken olur gice nihān
Ruḥuñ üstinde neden zülf-i şeb-āsā görünür
4. Göricek yāri ne tañ ḥāba getürse tekrār
Başsa beyzāya gözin yumsa çü beyzā görünür
5. Kānlu yaşı boyamışdur yüzini **Emrī**’nüñ
Ḥayretinden dime kim çihresi ḥamrā görünür

143.

Velehū

Me‘ülü Fā‘ilātü Me‘ülü Fā‘ilün

2 sīnesi: kāmēti / derd-i rāh-ı ‘ışkuñ ol bir: derde uğrar şehri-ı ‘ışkuñ, *Emrī Dīvānı*.

142 9a’nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 145, s. 104.

2 kūyuñda: çeşmümde, *Emrī Dīvānı*.

3 gice: leyl, *Emrī Dīvānı*.

4 ne tañ ḥāba getürse tekrār: n’ola ḥāba getürürse kişi, *Emrī Dīvānı*.

5 dime kim: dimeñüz, *Emrī Dīvānı*.

143 9a’nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 85, s. 76.

1. Ğamzeñ hayāli kim dile toğrı gibi gelür
Geldükçe hāne-yi dile uğrı gibi gelür
2. Cān virsem ölmege şeb-i fürkatde tañlamañ
Ölmek bu dirlüğe göre uyhu gibi gelür
3. Dür dişleri ğamıyla ne tañ girye eylesem
Gözden sirişk kaçresı lü 'lü ' gibi gelür
4. Cān doymasa n'ola dile geldükçe sineden
Şemşiri hāk içinde ağan şu gibi gelür
5. Ālām u derd ile gelişin gördi **Emrī**'nüñ
Dimiş ki derdlü katı şayru gibi gelür

144.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Bu gice koynuma girdi düşümde bedr-i münir
Uyanıcağ seni kucmağı eyledüm ta' bīr
2. Hayāl-i zülf-i miyānuñla şöyle inceldüm
Ki kıl kalem ile naqqāş idemez taşvīr
3. Düşer mi çeşmüñe ser-mest olup helāküm için
Kuşana ğamzelerüñden miyānına şemşir
4. Cihānı tığ ile ol ğamzeler helāk itdi
Şaçuñ kemend ile kıldı meh-i müniri esir
5. Günāhı ne şanemā **Emrī** 'nüñ ki katli için
Getüre kaçuñ ile kirpigüñ kemān ile tīr

145.

Velehū

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1 kim dile: kim ile, *Emrī Dīvānı*.

2 tañlamañ: tañ degül, *Emrī Dīvānı*.

3 dişleri: dişlerüñ / ne tañ: n'idem, *Emrī Dīvānı*.

144 9a. *Emrī Dīvānı*, G. 178, s. 119.

1 bedr-i: mihr-i, *Emrī Dīvānı*.

3 kuşana: kuşandı / şemşir: zencir, *Emrī Dīvānı*.

145 9a. *Emrī Dīvānı*, G. 75, s. 72.

1. La' l-i girān-bahādurur ey dil leb-i nigār
Ġafletle anı birine öpdürmesün nigār
2. Vaşl olduġunda yāre beni añasın diyü
Cān barmaġına baġladı iplik ten-i nizār
3. Düşmiş cemāli bāġına ol mihr-i ʔal' atūñ
Bir ʔara ʔoyı gölgedür ol zülf-i müşg-bār
4. Gül beñzer idi ' arızuña olsa serv-ʔad
Serv öykünürdi ʔāmetüñe olsa gül-' izār
5. **Emrī** ʔalursa ġuşsa-yı haʔtuñla bir zamān
ʔalmaz yirinde nesne meger bir avuʔ ġubār

146.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Urup ʔaş ile dil üzre püserdi göġsümi ol yār
Diriġā yıġdı ben zār-ı za' ifüñ üstine dīvār
2. Eger ʔāvusı bulsam şīşlere şancup etin yirdüm
Ki niçün zülfüñe cevlan iderken gösterür dīnār
3. Raġībūñ itine cānum dise incinmezüz zīrā
Biz ey āhū ezelden bilürüz it cānludur aġyār
4. Haʔ-ı sebzūñle söyleşsem dir imiş tūṭı-yi ġüyā
Getürüp ʔarşuña söylet anı ey āyine-ruhsār
5. Ġamūnla **Emrī**-yi bīmāra şöyle za' f geldi kim
Düşer nāgeh doġınsa barmaġıyla nāvekūñ ey yār

147.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 öpdürmesün: aldurmasun, *Emrī Dīvānı*.

146 9a. *Emrī Dīvānı*, G. 150, s. 106.

1 püserdi: göçürdi, *Emrī Dīvānı*.

2 iderken: ururken, *Emrī Dīvānı*.

3 dise: diseñ, *Emrī Dīvānı*.

5 doġınsa: ʔoġınsa, *Emrī Dīvānı*.

147 9a. *Emrī Dīvānı*, G. 100, s. 83. *Emrī Dīvānı* 'nda 6 beyittir.

1. Hâtırumda naqş olan fikr-i dehân-ı yârdur
Yok degül ‘ışk ehlinüñ gönünde bir sır vardur
2. Dūd-ı āh-ı pür-şerer yüz tıtdı ğam dīvārına
Şandı ol şeh bir siyeh altun beneklü zârdur
3. Dīde-yi bülbülde yir itmiş hayāl-i rüy-ı gül
Çevresinde görinen müjgân şanmañ hârdur
4. K̄orqarın h̄att-ı ğubâr olur lebünden āşkâr
Ey gözi ser-mest bāde kâşif-i esrârdur
5. ‘Aql u fikr ü şabr u t̄akat gitdi elden **Emriyâ**
Şimdi her āh u figân kim eylerem nâ-çârdur

148.

Velehū

Metâ‘ ilün Metâ‘ ilün Metâ‘ ilün Metâ‘ ilün

1. Ne ‘anqâyuz ki āb u t̄u‘meden ihmalümüz vardur
Şafamız yokdur uçmağdan ferâğ u bālümüz vardur
2. Maḥabbet h̄ānkāhında yatur p̄ir-i ğam-ı ‘ışkuz
Bizüm Ferhād u Mecnün gibi çok âbdālumuz vardur
3. Degüldür cismümüz üzre t̄uran jülīde-mū yir yir
Delinmiş cā-be-cā bir qara eski şālumuz vardur
4. Faḫīrüz gerçi kim ammā ğınā-yı qalb ile bizi
Gören kişi şanur yir gök götürmez mālumuz vardur
5. Bugün şeh-i belāgatde biz **Emrī** h̄‘āce-yi nazmuz
Metâ‘-ı şî‘r alur şatur niçe dellālümüz vardur

149.

Ġazeliyyât Fî-Ḥarfi’z-Zā’

[Ġazel]

Fâ‘ ilātün Fâ‘ ilātün Fâ‘ ilātün Fâ‘ ilün

4 k̄orqarın: k̄orqaram / lebünden: lebünde, *Emrî Dîvânı*.

5 fikr ü şabr: şabr u fikr, *Emrî Dîvânı*.

148 9a. *Emrî Dîvânı*, G. 169, s. 115. Gazelin ilk üç beyti *Emrî Dîvânı*’nda yoktur. Bu beyitlerin yerine farklı beyitler yer almaktadır.

149 9a. *Emrî Dîvânı*, G. 213, s. 134.

1. Daralup dilber ğamından yāre aġyār olmazuz
Ġonca-veş dil-tengüz ammā hem-dem-i ħār olmazuz
2. Zerre-veş ser-geşte-yi ħūrşīd-i ħüsnüz biz velī
Sāye gibi yanına düşüp siyehkār olmazuz
3. Nūr-ı ruġsāruñla her cāyı münevver itme kim
Mīhr-i ‘ālem-tāb ise hercāyīye yār olmazuz
4. Serv-veş ser-keş olanuñ sāyesine varmazuz
Biz gül-i pūr-ħār için bülbül gibi zār olmazuz
5. Añlaruz ħālinden **Emrī** sīm-berler ħālını
Aña naġd-i eşkümüz birle ħarīdār olmazuz

150.

Velehū

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

1. Bīşe-yi ğam şīriyüz deşt-i meveddet beklerüz
Yā‘ nī āhū-çeşmler yādına fırsat beklerüz
2. Şehr-i cānı seng-i miġnetle ğam itmişdür ħişār
Nālemüzle biz beden burcında nevbet beklerüz
3. ‘Işķ şāhı sīne şahrāsında ħurmuşdur otaġ
Biz sipāh-ı derd ile rāh-ı maġabbet beklerüz
4. Yalıñ itsek n’ola tīġ-ı āh-ı āteş-bārumuz
Bir ħarāmi-çeşm ile der-bend-i miġnet beklerüz
5. **Emriyā** bād-ı hevā şanma ‘aşā-yı āhumuz
İşiginde bir şehūñ bāb-ı sa‘ ādet beklerüz

151.

Velehū

1 daralup: taralup, *Emrī Dīvānı*.

2 ħüsnüz biz: tābānuz, *Emrī Dīvānı*.

4 biz: her, *Emrī Dīvānı*.

5 ħālını: naġdini, *Emrī Dīvānı*.

150 9a’nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 210, s. 133.

1 meveddet: maġabbet / yādına şaydına, *Emrī Dīvānı*.

3 şahrāsında: şahrāsına, *Emrī Dīvānı*.

151 9a’nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 205, s. 131.

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Yandı söyünmedi şanemā dilde dāğumuz
Kaldı şükür ki şoñumuza bir çerāğumuz
2. Çekdüm elif bu sīneye 'ar' ar kadūñ añup
Bāğ-ı cihānda tā ki kıala bir budağımız
3. Haṭṭuñ muḥibbiyüz gözümüz pür-sirişk ile
Reyhāncıyuz çiçekle ṭoludur çanağımız
4. Çeşm-i nihālini şemer-i ğam egerdi ger
Āhum sūtünü olmasa cānā ṭayağımız
5. **Emrī** yüzün görüp didi āyīnede nigār
Āb içre mün'akis mehe beñzer yañağımız

152.

Velehū

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

1. Didüm ki tīr-i ğamzeñ dilde neden belürmez
Ol kaçları kemānum didi geçen belürmez
2. Gezdüm 'adem diyārın şehri vüçüda geldüm
Hiç ol miyān görünmez hiç ol dehen belürmez
3. [Yārūñ] ol hūr şüreti dil hūr oğursa ṭañ mı
Bir noқта kōmış ağızı ammā iñen belürmez
4. Şöyle ğubār yazmış kudret debiri hergiz
Gül şafhasında haṭṭ-ı 'anber-şiken belürmez
5. Bīmārdur didiler **Emrī**'yi göre vardum
Bir nāle işidilür ammā beden belürmez

153.

Velehū

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

4 çeşm-i: cismüm, *Emrī Dīvānı*.

152 9a-b'dedir. *Emrī Dīvānı*, G. 218, s. 136.

3 ol hūr şüreti: o hūr cemālin, *Emrī Dīvānı*.

5 göre: şora, *Emrī Dīvānı*.

153 9b. *Emrī Dīvānı*, G. 220, s. 137-138.

1. Dil reh-i ğamda cāna qatlanmaz
Cān ten-i nā-tüvāna qatlanmaz
2. ‘Işkı qoyup cünün yolun dutdum
Yol bilen kārbanana qatlanmaz
3. Bāğ-ı kūyuñ şafāsın añduqça
Göñül āb-ı revāna qatlanmaz
4. Kākülüñ müddet-i medīd ister
‘Ömr ise ol zamāna qatlanmaz
5. Ölür **Emrī** lebūnde yara görüp
Kimseler zaḥm-ı cāna qatlanmaz

154.

Velehū

Meṯā‘ ilün Meṯā‘ ilün Meṯā‘ ilün Meṯā‘ ilün

1. Dem olur ‘ālemi yaqar bir āh-ı sūznāküz biz
Dem olur āteşi teskīn ider bir āb-ı pāküz biz
2. Gören jülīde-mū içinde cism-i zerdümi şanur
Ğam u miḥnet ocağında duḡān-ı tābnāküz biz
3. İzi tozını şordum kühl ile miske didiler kim
Ğubār-ı rāh-ı kūy-ı yār yanında ne ḡāküz biz
4. Oqūndan dīde-mecrūḡ olduğın şerḡ eyledi cismüm
Dil ü cān ey kemān-ebrū didi andan helāküz biz
5. Bize çāk-i girībānın iñen ‘arz itmesün süsen
Çazā tīğ[ile] **Emrī** ezelden sine-çāküz biz

155.

Velehū

2 ‘Işkı qoyup: ‘Aklı qodum, *Emrī Dīvānı*.

3 şafāsın: hevāsın / āb-ı: eşk-i, *Emrī Dīvānı*.

5 kimseler: kimsene, *Emrī Dīvānı*.

154 9b. *Emrī Dīvānı*, G. 215, s. 135.

2 cism-i zerdümi: rüy-ı zerdümüz, *Emrī Dīvānı*.

3 miske: müşge, *Emrī Dīvānı*.

4 dīde: sine, *Emrī Dīvānı*.

155 9b. *Emrī Dīvānı*, G. 212, s. 134.

Meṯā'īlūn Meṯā'īlūn Meṯā'īlūn Meṯā'īlūn

1. Meh-i nev ey hilāl-ebrū senūñ barmaguña degmez
Nice barmaguña vallāhi bir tırnaguña degmez
2. Güneş zer āftābe olsa destinde şu āb-ı Hızır
Perestār-ı kamer şu koymağa ayağuña degmez
3. Hilāli añma anuñ başmağı dama atılmışdur
Gümüñ na' leynüñe irmez güneş başmağuña degmez
4. Fiğānum gökde meh deryāda māhī gūşına degdi
‘ Aceb bilsem niçün anı senūñ kulağına degmez
5. Dilūñ bāğ-ı fenā kılduñsa sen ey **Emrī**-yi derviş
Cinānuñ hulle-yi şad-rengi bir yaprağuña degmez

156.

Velehū Eyżan

Meṯā'īlūn Meṯā'īlūn Meṯā'īlūn Meṯā'īlūn

1. Dil ehlinden tariḳ-i ‘ ışḳda āh u fiğān gitmez
Ki rāh-ı pür-mehālikdür ceressüz kārban gitmez
2. Çalar ehl-i dili tırmaz keser ‘ aşıkları bir bir
Yanuñdan her dem ey hūnī o tiğ-ı hūn-feşān gitmez
3. Şafağ şanma sipihre dest-i āhum sille çalmışdur
Yüzinūñ hūmreti ey āftābum bir zamān gitmez
4. Ayağına gelür hūn-i ciger ‘ iş-i müdām eyler
Elünden çeşmümüñ cām-ı şarāb-ı ergāvān gitmez
5. Çapuñdan cennete ‘ azm eylese ğamgīn gider **Emrī**
Vaṯandan ğurbete giden kimesne şādmān gitmez

157.

Velehū Eyżan

3 dama: şama, *Emrī Dīvānı*.

4 degdi: irdi / anı: ey gül, *Emrī Dīvānı*.

5 şad-rengi: şad-bergi, *Emrī Dīvānı*.

156 9b'nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 216, s. 135-136.

1 kārban: kārvan, *Emrī Dīvānı*.

2 her dem: tā ki / hūn-feşān: cān-sitān, *Emrī Dīvānı*.

3 çalmışdur: urduçça, *Emrī Dīvānı*.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Var iken dilde hayālün heves-i cān olmaz
Hiç bir memleket içre iki sultān olmaz
2. Lebüñe nisbeti bu gonca-yı zerdün ki cehūd
Kāyil olmasa Mesihāya müselmān olmaz
3. Yaş döker ebr güler gül budurur 'ādet-i dehr
Ki biri ağlamayınca biri handān olmaz
4. Kullanur āhını dil zabtına iqlīm-i gamuñ
Yele hüküm eylemeyen kimse Süleymān olmaz
5. **Emriyā** gamzesine karşı gögüs germe şağın
Çün bilürsin ki kazā tırine kalқан olmaz

158.

Velehū Eyzan

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Şevk odı yakdı şem' gibi üstüh'ānumuz
Ten zulmetinde anuñ ile çıkdı cānumuz
2. Ta' n itme dūd-ı şem' e dilā başumuzdadur
Yağınca gam çıkar depemüzden duhānumuz
3. Hālün gamıyla şöyle za' ifem k' olupdurur
Gam günlerinde perr-i meges sāyebānumuz
4. Biz tās-bāz-ı şehri-i gamuz āh-ı āteşin
Zāhir derün-ı sinede dāğ-ı nihānumuz
5. Bimār iken fütādesi olduğ güzellerün
Emri za' if düşdi dil-i nā-tüvānumuz

159.

Ġazel Fī-Ġarfi's-Sin

[Ġazel]

157 9b'nin derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 214, s. 135.

2 olmasa: olmazsa, *Emrî Dîvânı*.

158 9b'nin derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 204, s. 130.

1 gibi: şıfat, *Emrî Dîvânı*.

2 yağınca: yağduqça, *Emrî Dîvânı*.

Meḥ'ülü Fā'ilātü Meḥ'ülü Fā'ilün

1. Sīnemde tāze dāğa budur kılduğum heves
Bāğ-ı cihānda kişiyeye bir gül-ı izār bes
2. Hālūñ hayāli hūnı revān itdi dīdeden
Dirler ki gerçi kaç' idicidür demi 'ades
3. Çekdüm elifleri ten-i şad-pārem üstine
Düzdüm çubuğlar ile gönül murğına kafes
4. Añsam lebini hāli hayāli gelür dile
Zīrā 'asel bulaşduğı yire konar meges
5. **Emrī** sirişk ü āh ile gider eşigüne
Bād ile yā şu ile varur gülsitāna has

160.

Ġazeliyyāt Fī-Ĥarfi'ş-Şīn

Velehū

Meḥ'ülü Meḥ'ülü Meḥ'ülü Fe'ülün

1. Ĥaṭṭūñdan alup gönülümü ġamzeñ sitem itmiş
Kırtarmış o miskini belādan kerem itmiş
2. Veffāk-ı haṭṭūñ haṭṭ-ı nigār ile ruḥūñda
Gül şafhasına Ĥıẓr du'āsın raqam itmiş
3. Düşmiş dil-i bī-çāre dehānuñ hevesine
Bir ḥaste yine 'azm-i diyār-ı 'adem itmiş
4. Şehr içre güzellik şatar ol Yūsuf-ı sānī
Meh ruḥları mizānına hālın dīrem itmiş
5. Cānāna baqam diye diyü **Emrī** -yi giryān
Ruḥsāresini kanlu yaşından baqam itmiş

159 9b. *Emrī Dīvānı*, G. 222, s. 138.

2 dirler ki: dirlerdi, *Emrī Dīvānı*.

3 şad-pārem: şad-çäküm, *Emrī Dīvānı*.

160 9b'nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 236, s. 144-145.

2 nigār: ġubār, *Emrī Dīvānı*.

3 düşmiş: gitmiş / hevesine: hevesiyle, *Emrī Dīvānı*.

4 şehr: Mışr, *Emrī Dīvānı*.

5 diye diyü: diyü diye, *Emrī Dīvānı*.

161.

Velehü

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. O mäh bir yañağı sāde görmiş āh itmiş
Ta' accüb itmeñüz āyineye nigāh itmiş
2. Kemān-ı miḥnet-i ebrūñı mı çeker meh-i nev
Ki çin virüp qaşına kāmetin dü-tā itmiş
3. Leḫāfet-i zeḫanuñ ey ' aziz-i Mışr-ı cemāl
Zamāne Yūsuf'unuñ menzilini çāh itmiş
4. Haḫında ḫāli gice uğrusıdur anuñ için
Libāsına qarañu gicede sıyāh itmiş
5. Meh-i münevvere yoğ ihtiyācı **Emri'**nüñ
Şacı düninde o tıfluñ yüzini mäh itmiş

162.

Velehü

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Yaşımı ol la' l-i mey-reng ile hünin eylemiş
Reng geçmiş aña gerçi lık rengin eylemiş
2. Ğabgab-ı cānāne beñzetmiş anı gerçi felek
Bir bih-i zerrin ile bir sib-i simin eylemiş
3. Dūd-ı sinem kim mezeyyendür şerār-ı āh ile
Bir güzeldür zülfin altun telle tezyin eylemiş
4. Zülfi elinde ruḫ üzre ḫaḫ degül ḫallāc-ı şun'
Pisterin sultān-ı Hind'ün ' anber-āgın eylemiş
5. Āh-ı āteş-bāruñı qaşında eflāk **Emriyā**
Ṭöp-ı simini mehe zencir-i zerrin eylemiş

161 9b'nin derkenarındadır. *Emri Dıvānı*, G. 239, s. 146.

2 dü-tā: dü-tāh, *Emri Dıvānı*.

162 9b'nin derkenarındadır. *Emri Dıvānı*, G. 225, s. 140.

1 ol la' l-i mey-reng ile: bir reng ile ol la' l, *Emri Dıvānı*.

2 cānāne beñzetmiş anı: cānāneye beñzetmemiş, *Emri Dıvānı*.

4 elinde: altında, *Emri Dıvānı*.

5 simini: simin-i, *Emri Dıvānı*.

163.

Velehū

Meḫ'ülü Fā' ilātün Meḫ'ülü Fā' ilātün

1. Gönlüm müjende cānā varmış bıçağa düşmiş
Mey incinüp yaşuma elden ayağa düşmiş
2. Durmağdan ol nigāruñ kıddine karşı şimsād
Ayağına şu inmiş muhkem tayağa düşmiş
3. Sīnemde dāğ üzre didi gören sirişküm
Bu tekyede çok aqça haylī çerāğa düşmiş
4. Dimiş dehānı vaşfin gülsitānda gonca verde
Sırr-ı nihān-ı dilber femden kıulağa düşmiş
5. Dutılmış **Emrī** göñli zülfine nāgehānī
Şol murğ gibi ansuz cānā tuzağa düşmiş

164.

Velehū

Meḫ' ilün Meḫ' ilün Meḫ' ilün Meḫ' ilün

1. Yatur dil haṭṭ-ı şeb-günında zülf-i yāre yaşdanmış
Ne bilsün dün kıarañusunda miskīn māra yaşdanmış
2. Kıolın pür-dāğ idüp künc-i belāda yaşdanan 'āşık
Şeh-i iklim-i ğamdur bāliş-i zerkāra yaşdanmış
3. Didiler oldu raḫşān beş hilāl üstinde bir hürşid
Meger kim pençe-yi siminin ol meh-pāre yaşdanmış
4. Öliceğ başı ucında bulunur nürdan bālin
Şu kim haste yaturken zānū-yı dildāra yaşdanmış
5. Şorarsañ **Emrī**-yi dil-haste ḫālin ğuşe-yi ğamda
Yatur ol nātüvān toprağa düşmiş kıara yaşdanmış

163 10a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 237, s. 145.

1 incinüp yaşuma: içüp anuñ için, *Emrī Dīvānı*.

3 dāğ üzre didi gören: dāğum üzre gören didi / çok aqça: diremler, *Emrī Dīvānı*.

4 gülsitānda gonca: gonca çemende /nihān-ı dilber: nihānum ey dil, *Emrī Dīvānı*.

5 cānā: varmış, *Emrī Dīvānı*.

164 10a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 235, s. 144.

5 şorarsañ: şorarsa / kıara: kıāra, *Emrī Dīvānı*.

165.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Cevher-i 'ışkuñ dilümde var iken şemşir-veş
Ey kemān-ebrū neden yabana atmağ tır-veş
2. Gīsū-yı miskīnūne bend olmuş āhū gözlerūñ
N'eylesün dām-ı kazā bend eylemiş naħcīr-veş
3. Halka halka oldı 'aşıklar saçuñ bahşinde dün
'Āķibet biri birine girdiler zencīr-veş
4. 'Arşa-yı 'ışkuñda tır-endāz-ı āhūm oynadur
Barmağında halka-yı gerdūnı bir zihgīr-veş
5. 'Aql u cān u dil belā gārında şan aşhāb-ı Kehf
Nefs-i **Emrī** anlaruñ ardıncadur Kıtımīr-veş

166.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Leblerūñ gonca yanağūñ gül-i handān olmuş
Hüsnuñ ey serv-i sehi tāze gülistān olmuş
2. 'Anberīn kākūline sūnbūli beñzetedüğini
İşidüp ol şanemūñ zūlfī perīşān olmuş
3. Halka halka görinen kākūl-i pūr-çīn degül
Dīdelerdür kim anuñ hüsneine hayrān olmuş
4. Kākūli cīm anuñ kaddi elif kaşları nūn
Ne diyem aña ki başdan ayağa cān olmuş
5. Hāsret-i la' lūñ ile cān virür **Emrī** şanemā
Gözlerüm kan ağıdur üstine giryān olmuş

167.

Velehū

165 10a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 223, s. 139.

1 cevher: gevher, *Emrī Dīvānı*.

2 miskīnūne bend olmuş: müşgīnūne alınmış, *Emrī Dīvānı*.

166 10a. *Emrī Dīvānı*, G. 242, s. 147.

Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün

1. Maḥabbet şāhı kim kaçırına çarḫı āstān itmiş
Ser-i erbāb-ı dilden pāye pāye nerdübān itmiş
2. Görüp müşğın saçı ey cān-ı miskīn genc-i vaşl umma
O bir cādū imiş kim siḫr ile kendün yılan itmiş
3. Yüzüñ mihrinde rüşendür güneşden şāni' ũñ şun' ı
Ki anda zerre-yi nā-çiz idüp bunda dehān itmiş
4. Maḥabbet deşti içre lāle Mecnūn' uñdur ey Leylī
Degül dāğ-ı siyeh başında bir zāğ āşiyān itmiş
5. Müneccim dirdi gerçekden hilāle münḥasif olmaz
O māh **Emrī** saçıyla gerçeğin anuñ yalan itmiş

168.

Ġazel Fī-Ḥarfi'ş-Şād

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Meclīs-i çāh-ı zekāndan gönül olmadı ḫalāş
Muşḫaf-ı ḫüsnine karşı okıdı biñ iḫlāş
2. İşigüñ ṭāķına mār-ı saçuñ ile gönülüm
Ḳubbe-yi çarḫda ey meh yine bir ḫandīl aş
3. Cānumı buseye bāzār idelüm şun elüñi
Yiter ey Yüşuf-ı gül-çihre ayaguñ pek baş
4. Ruḫ-ı sürḫuñda görüp çeşm-i sefidüñi raķīb
Didi bu levḫ-i nüḫās üzre iki pāre raşās
5. Dür dişüñ vaşfı bulunur şādef-i şı' rinde
Nazm deryāsına **Emrī** olalıdan ğavvāş

167 10a. *Emrī Dīvānı*, G. 229, s. 141-142.

2 müşğın saçı: miskīn saçın, *Emrī Dīvānı*.

5 hilāle: hilāl-i / saçıyla: kaçıyla, *Emrī Dīvānı*.

168 10a. *Emrī Dīvānı*, G. 244, s. 148.

1 meclis: maḫbes, *Emrī Dīvānı*.

2 mār-ı : çek tār-ı, *Emrī Dīvānı*.

3 idelüm: ideyin, *Emrī Dīvānı*.

4 sefidüñi: sefidümi, *Emrī Dīvānı*.

169.

Ġazel Fī-Ĥarfi'l-‘Ayn

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Şol bir qarış boyıyla o serv-i bülende şem‘
Dik gelmeyeydi düşmez idi hiç bende şem‘
2. Meftül ser virür ‘alevî gibi ġalibā
Çün zülfeķāra virdi boyın kıldı ġande şem‘
3. Zībā yüzün ümidine bekler ġapuñı dil
Ĥılsañ ‘atā ne var ola ol derdmende şem‘
4. Ġalib mücerrebāt ile cezb itdi göñlüni
Pervānenün ki bile gider gitse ġanda şem‘
5. Ya‘ķüb’a fikr-i ‘arız-ı Yūsuf hemīn idi
Yaķmazdı çeşm-i merdümi Beytü’l-Ĥazen’de şem‘
6. Çāk bir qarış fitil ile başına yaķdı dāġ
Abdāluñ oldu ġānķāh-ı encümende şem‘
7. Tomār-ı şi‘r-i **Emrî** iletene şevķ ola
İletmeñüz mezār-ı Kemāl-i Ĥocende şem‘

170.

Ġazel Fī-Ĥarfi'l-Ġayn

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Zülf-i şeb-günüñ görüp sīnemde yaķdum tāze dāġ
Nitekim aġşama ġarşu her kişi yaķar çerāġ
2. Tekye-yi ‘ışķuñda oldu lāle abdāluñ senün
Āteş-i āhumla ben yaķdum anuñ gögsine dāġ
3. Çoķdan olurdu binā-yı ġüsnün ey dilber ġarāb

169 10a. *Emrî Dîvânı*, G. 245, s. 148-149.

1 hiç: böyle, *Emrî Dîvânı*.

2 ser virür: serdurur, *Emrî Dîvânı*.

5 çeşm-i: çeşmi, *Emrî Dîvânı*.

6 çāk: çün / başına yaķdı: yaķdı başında, *Emrî Dîvânı*.

7 iletene şevķ ola: ġayāliyle ġaddünün / iletmeñüz: olsa olur, *Emrî Dîvânı*.

170 10a-b. *Emrî Dîvânı*, G. 247, s. 247.

1 şeb-günüñ: şeb-rengün / her kişi: kişi, *Emrî Dîvânı*.

2 ‘ışķuñda: gülşende / āhumla ben yaķdum anuñ gögsine: ‘ışķuñla yaķdum ben anuñ üstine, *Emrî Dîvânı*.

Olmasa s̄im̄in s̄üt̄ün ile añā b̄in̄üñ dayağ

4. Zülf-i müşḡin̄üñ koyup Leyl̄i için c̄ān virdügin
Çakdılar başına Mecn̄ün'üñ üşüp zāğ u kelāğ
5. **Emr̄i**-yi b̄i-çāreyi öldürmege gider gibi
Ey kemān-ebrū oğūñ olmuş yine yalñ yarağ

171.

Ġazel F̄i-Ĥarfi' f-Fā

Fe' ilāt̄ün Mefā' il̄ün Fe' il̄ün

1. Büt̄ün ol 'ālem-i dile vāķıf
Mışradan Mışr'ı seyr ider 'ārif
2. Senüñ engüşt̄üñüñ hayālidür
Ĥāmede nāl nāl içinde elif
3. Şūfi riş̄in uzatduğı bu kim
Fevci uyursa mifer-veş ide leff
4. Ten-i b̄imār ise ziyāde za'if
Marāz-ı 'ışk ise katı muza'af
5. 'Aceb olmaya **Emr̄i** c̄ān-ı şerif
Şeref-i müşrik ger ola müşerref

172.

Ġazel F̄i-Ĥarfi' l-Ķāf

Fe' ilāt̄ün Fe' ilāt̄ün Fe' ilāt̄ün Fe' il̄ün

1. Şanemā s̄ineye gel yāre-yi meft̄ülüme bak
K'acıyup ĥāline ağzına ħomışdur barmağ
2. Dehen̄üñdür ya ruĥūñ gülşenin̄üñ ħoncası yā
Lezzetinden leb̄üñüñ m̄ivesi olmuş iki şağ

3 s̄üt̄ün ile añā b̄in̄üñ dayağ: s̄üt̄ünı ħadd̄üñüñ añā ħayağ, *Emr̄i D̄ivānı*.

5 Bu beyit *Emr̄i D̄ivānı* nda şu şekildedir:

Ol gün için şol ħadar ħan ağladum gülşende kim
Ĥün-ı eşkümden kızardı Emr̄i pāy-ı kebk-i bāğ

171 10a'nın derkenarındadır. Bu gazel *Emr̄i D̄ivānı* nda yoktur.

172 10a'nın derkenarındadır. *Emr̄i D̄ivānı*, G. 252, s. 152.

1 ĥāline: ĥālūme, *Emr̄i D̄ivānı*.

3. Kākül-i sünbülün āşüftesidür gül yüzünüñ
Diler iseñ şuya at anı dilerseñ oda yak
4. Çarhı tāsın felegün kızdurur āhum dūdı
Ufuğ üstinde degüldür görinen sürh şafağ
5. Süre-yi Leylden özge oğımamış bir harf
Muşhaf-ı ‘ışğda Mecnün’a virür **Emrî** sebağ

173.

Velehü Eyzan

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Ben meste dime ‘aqluñı almış şarāb-ı ‘ışğ
Bu ‘aql ile bilinmez efendi kitāb-ı ‘ışğ
2. Şabruñ bināsını ne kadar muhkem eylesem
Eyler harāb zelzele-yi ıztırāb-ı ‘ışğ
3. Dünyā ile yapılma yıkar ‘ākıbet seni
Ābād olam dir iseñ olıgör harāb-ı ‘ışğ
4. Hıffāş-veş niçün kalasın künc-i tārda
Dünyāyı rüşen itmiş iken āftāb-ı ‘ışğ
5. Ma‘nide iltifāt budur ehl-i ‘ışğa kim
Ġāyibden ire gūşına **Emrî** ħiṭāb-ı ‘ışğ

174.

Velehü Eyzan

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Gül gülāc-ı ħān-ı ħüsnüñden alup niçe varağ
Şerbet-i jāleyle ıslatmış hezāra bir ṭabağ
2. Cism-i zerde irdi mi tebden Kerrār-ı üstāddan
Ezdi yir yūfka bağırluyı şan bu altun varağ

4 çarhı: çarğ / dūdı: odı kim, *Emrî Dîvânı*.

173 10a’nın derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 249, s. 151.

2 şabruñ: şabrum, *Emrî Dîvânı*.

4 tārda: ġārda, *Emrî Dîvânı*.

174 10b’nin derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 250, s. 151-152.

1 ħüsnüñden: vaşluñdan, *Emrî Dîvânı*.

2 *Emrî Dîvânı*’nda 2. beyit olarak şu beyit vardır:

Eylemişdi āteş-i mihrün yakup eczāmı kül

3. Pîr-i gerdün bezm-i ‘ışkuñda kadeh cerrâridur
Kâsesinde kanlu yaşum virdügi meydür şafağ
4. Zevrak-ı peymāneyi baħr-ı siyeh şanurdum āh
Bāde-yi kattāl-i hecrūñ baña şaldurmaz ayak
5. **Emrî**-yi bî-dil ölür görse zenaħdānuñ terin
Sākīyā kattāl olurmuş çıkşa elmadan ‘arağ

175.

Velehū Eyżan

Mef’ülü Fā’ ilātün Mef’ülü Fā’ ilātün

1. Murğ-ı ğam-ı nigāra dil āşiyāne ancağ
Eşk ü şerār-ı āhum hep āb u dāne ancağ
2. Cismüm elifler ile zeyn eyledüm gören dir
Yir yir sütünü kalmış vîrāneħāne ancağ
3. Sīnemde dāğ-ı bî-ħad gördi nigār didi
Ābdāl olduğuña bunlar nişāne ancağ
4. Çarħ üzre keh-keşān ü encüm midür şanursın
Cān murğın avlamağa dām ile dāne ancağ
5. Meydān-ı ‘ışk içinde koşmağa cān semendin
Zülf-i nigār-ı **Emrî** bir tāziyāne ancağ

176.

Velehū Eyżan

Fe’ ilātün Fe’ ilātün Fe’ ilātün Fe’ ilün

1. Āftābı senüñ avcuñda kōmış ey meh Ĥağ
Eylemiş şa’ şa’ asın destüñe simin barmağ
2. Dehenüñ mi ya ruħuñ gülşeninüñ ğoncası yā
Lezzetinden lebüñüñ mīvesi olmuş iki şağ

Ĥurd idüp seng-i cefālarla sen itdün kül ufağ

4 baħr-i siyeh şanurdum: baħr-i meye şaldurdum, *Emrî Dîvānı*.

175 10b’nin derkenarındadır. *Emrî Dîvānı*, G. 255, s. 154.

2 sütünü: ocağı, *Emrî Dîvānı*.

176 10b’nin derkenarındadır. *Emrî Dîvānı*, G. 256, s. 154. Emrî Dîvānı’nda 5 beyittir.

1 ey meh Ĥağ: kudret-i Ĥağ, *Emrî Dîvānı*.

3. Heves-i āyīne-yi rūşen-i ruhsāruñ ile
Oldı yaşumla gözüm perdeleri sīm varak
4. Çarh ʔās-ı felegūñ āhum odından kızarur
Ufuķuñ humretini şām u seher şanma şafaķ
5. Ğonca-yı zanbaķ o bīnī-yi laʔīfī göricek
Luʔf ise ancaķ olur didi didüm burnuña baķ
6. **Emriyā** kim ki lebin bādeye teşbīh itse
Ola hacletle ser-ā-pā bedeni ğarķ-ı ʕarķ

177.

Velehū Eyżan

Mefāʕ ilün Mefāʕ ilün Mefāʕ ilün Mefāʕ ilün

1. Hilāl u hāme vü ʔomār u şemʕ ü ğonca-yı zanbaķ
Nice bir ola pençeñle düz olmaz elde beş barmaķ
2. Ben anuñ pençesini pençe-yi hūrşide beñzetdüm
Görüp el didi bir aya muķābil beş hilāl ancaķ
3. Elinde bir gümüş levh ile beş sīmīn kalem gördüm
Didüm bu levha yaz ğöñlüm didi bilmem ğöñül yazmaķ
4. Birisinde iki dördünde üçer kıʔʕ a derc itmiş
Benānı māh-ı nev vaşında beş ʔomār idüp el-haķ
5. Fürüg-ı nārsuz rūşen iderler meclis-i şevķı
Ben anuñ pençesin beş şemʕ -i ķudretdür disem elyaķ
6. Ne ʔübā servdür ķaddūñ ki sīmīn şāhlar şalmış
Bitürmiş her birinde bir gül ü beş ğonca-yı zanbaķ
7. Ne mihr olur yed-i beyzāsı olmış her şuʕ āʕ inuñ
Ucı bir māh-ı bedr **Emrī** aña beş māh-ı nev mülhāķ

2 Beytin ilk mısrası *Emrī Dīvānı* ʔnda şöyledir: “Ağız açmaz baña ol ğonca-dehen söylemeye”

3 Bu beyit *Emrī Dīvānı* ʔnda yoktur.

4 āhum odından kızarur: kızdurur āhum odı kim, *Emrī Dīvānı*. Bu beyit *Emrī Dīvānı* ʔndaki 252. gazelin 4. beytidir.

5 Bu beyit *Emrī Dīvānı* ʔnda yoktur.

177 10b. *Emrī Dīvānı*, G. 254, s. 153.

2 el: dil, *Emrī Dīvānı*.

4 benānı: benānuñ, *Emrī Dīvānı*.

6 servdür: serv olur, *Emrī Dīvānı*.

178.

Velehū Eyżan

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Ey haṭṭ-ı yār girme o bāğ-ı cināna çık
Ādem gibi [ye anda da bir iki dāne]²²¹ çık
2. Ğarķ itdi iki merdümi ķanluşudur yaşum
Ey ṭıfl-ı dīde girme ol āb-ı revāna çık
3. Ğam 'arşasında 'āşık-ı cān-bāz iseñ gönül
Var rismān-ı ṭurra-yı 'anber-feşāna çık
4. Şāh-ı ğamam benüm-çün okı 'ışķ huṭbesin
Ey āh-ı dil bu ṭokuz ayak nerdübāna çık
5. 'Āşık mı oldu böyle nedür ıztırābı gör
Ey peyk-i nāle mihre bulış āsmāna çık
6. Düşdüñ çü **Emrī** çāh-ı zenaḥdāna nāgehān
Zülfin getür elüñe yapış rismāna çık

179.

Ğazeliyyāt Fī-Ḥarfi'l-Kāf

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Pāymāl eyleme ğisū-yı 'abīr-efşānuñ
Ḳuyruğın başma nigārā uyur ejderhānuñ
2. Añmaduñ hiç günāhın yine yuduñ ṭaraduñ
Yazuğı boynuña o zülf-i 'abīr-efşānuñ
3. Sūzen itdi müjesin bülbül-i ğüyā tā kim
Ayağından çıkara ḥārı gül-i ra'nānuñ

7 beş: bir, *Emrī Dīvānı*.

178 10b. *Emrī Dīvānı*, G. 248, s. 150-151. *Emrī Dīvānı* 'nda 7 beyittir.

²²¹ Bu kelimelerin yeri *Mecmua* 'da boş bırakılmış olup *Emrī Dīvānı* 'dan tamamlanmıştır.

2 merdümi: merdüm, *Emrī Dīvānı*.

3 cān-bāz: ser-bāz, *Emrī Dīvānı*.

5 böyle: tā ki, *Emrī Dīvānı*.

6 çü: çün, *Emrī Dīvānı*.

179 10b. *Emrī Dīvānı*, G. 269, s. 161. *Emrī Dīvānı* 'nda 8 beyittir.

2 zülf-i: haṭṭ-ı, *Emrī Dīvānı*.

3 ğüyā: şeydā, *Emrī Dīvānı*.

4. Ğonca ıflımı beliñletdi şadā-yı bülbül
Ağzın açup tükürürse n'ola şebnem anuñ
5. Serv-i bāguñ dütünü göklere olmazdı direk
Yanmasa nār-ı ğamında o қad-i bālānuñ
6. Jāleler dürr-i Necef daқdı қulağına meger
Oldı gül halka-be-ğuşı o ruḡ-ı zībānuñ
7. **Emriyā** şanma şafaқ sille-yi āh ile seḡer
Yüzini қana yudı mihr-i cihān-ārānuñ

180.

Velehū Eyzan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Virme ğisū-yı dil-āvizine dil cānānuñ
Göz göre ağzına atılma bir ejderhānuñ
2. Ruḡuña öyküneyin didügi-çün gülşende
Yüzini қana yudı yār gül-i ra' nānuñ
3. Boynuña қolın uzatmış el uzunluğın ider
Yidi қаṭ' olsa n'ola zülf-i ' abir-āsānuñ
4. Ğonca gülşende virelden leb-i la' lüñ haberin
Ṭoldurur gevher ile ağzını şebnem anuñ
5. **Emriyā** şanma şafaқ ol yüzi meh hecrinden
Eşк-i ḡünidürür mihr-i cihān-ārānuñ

181.

Velehū Eyzan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Eylerem sen meh için çarḡ-ı bed-aḡter ile ceng
Şa' şa' a şanma ki urur siper-i mihre ḡadeng

5 ğamında: ğamından, *Emrî Dîvânı*.

6 meger: anuñ, *Emrî Dîvânı*.

7 āh ile: āhumla / yudı: yudum, *Emrî Dîvânı*.

180 10b-12a. *Emrî Dîvânı*, G. 295, s. 172-173. 11a-b boş olduğı için bu gazelin başlangıcı 10b'de, devamı 12a'dadır.

5 hecrinden: hecrinde, *Emrî Dîvânı*.

181 10b'nin derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 290, s. 170-171.

2. Beñzümün ħīn-i helākümde şarardığı bu kim
Korqaram ħançer-i tizün ala qanumdan reng
3. Gözüm açıldı ħayāl-i ħaṭ-ı müşğīnün ile
Rūşen oldı ki ħubār āyīnede qomaz jeng
4. Meger abdālı olupdur gözi āhūsınun
Ki ser-ā-ser tenini dāğ ile zeyn itdi peleng
5. Bağlanan sīne-yi **Emrī**'de degül dāğ-ı siyāh
Şeh-bāz-ı ħam-ı 'ışq ayağına bağladı zeng

182.

Velehū Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Pā qomışdur fark-ı mihre ħançerün
Zerre-yi nā-çizde yokdur femün
2. Yār şanma kendüzine 'aqlı sen
Ey gönül qanlı yaşındur hem-demün
3. Bu leṭāfetde görürken la' lüni
Öykünürmiş taş başına ħātemün
4. Dilde her dāğ-ı belā bir tōpdur
Fethi için qal' a-yı derd ü ħamuñ
5. Āh-ı āteşnāk zerrin ser-'alem
Pādşāhısın be **Emrī** 'ālemün

183.

Velehū Eyzan

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Dilā vişāl umanuñ āhı pür-şerāre gerek
İrişmege kişi ol devlete sitāre gerek

182 10b'nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 267, s. 160.

1 ħançerün: perçemün, *Emrī Dīvānı*.

2 'aqlı sen: 'aqluñı, *Emrī Dīvānı*.

3 öykünürmiş: gönülmüş, *Emrī Dīvānı*.

183 10b'nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 282, s. 167.

2. Ğam ile zerd gerek ten mişāl-i lāle-yi zerd
Hilāl-i dāğı ile ol da pāre pāre gerek
3. Sipāh-ı eşküñ қо olsun nücūmdan efzūn
Şeh-i cihāna begüm ceyš-i bī-şümāre gerek
4. Nihān gerek dir iken şūfī ‘ iş bāde-fürüş
İçürdi bir iki çün didi āşkāre gerek
5. Nigār-ı seng-dilūñ gönlini ele alıgör
Döginmeye saña ey **Emrî** seng-i hāre gerek

[11a] ve [11b] boştur.

184.

[Velehū]

Meṯā‘ ilūn Fe‘ ilātūn Meṯā‘ ilūn Fe‘ ilūn

1. Didüm görüp ḥaṭ-ı zerdin ruḥında dildāruñ
Budur benefşe-yi Mısrîsi bāğ-ı ruḥsāruñ
2. Pür eyledüm zer-i nāb ile kīse-yi kefenüm
Çü dura taşrada bāzār olam ḥarīdaruñ
3. Kaşı kemānına karşı çeker beni dil-i zār
Göreyin oğına uğraya ğamze-yi yāruñ
4. Şaçuñ esirgeyüp üstine sāyebān kırdı
Yüzüñ güninde uyur gördi çeşm-i bīmāruñ
5. O tırra-yı dil alımaz **Emrî’yi** kimse²²²
Gele meger ki ruḥuñdan ḥaṭ-ı siyehkāruñ

185.

Velehū Eyzan

2 hilāl: melāl / ol da pāre pāre: ol hezār pāre, *Emrî Dîvânı*.

3 қо olsun: olsun, *Emrî Dîvânı*.

184 12a’nın derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 283, s. 167-168.

1 didüm görüp: görüp didüm, *Emrî Dîvânı*.

2 dura taşrada: tura taşrada, *Emrî Dîvânı*.

3 dil-i zār: çün dil / göreyin: görem ki, *Emrî Dîvânı*.

4 saçuñ: kaşuñ / kırdı: tıtdı, *Emrî Dîvânı*.

²²² Mısrada eksik kelime olduğu için vezin hatalıdır.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Gül-i terden dağı nāzük bedenün
Gönce-yi bāğda yokdur dehenün
2. Yaş döker haṭṭuñı yād eyleyüben
Jāle şanma müjesinde çemenün
3. Āh kim kıldı hevāyī şanemā
Dil ü cān tıflını ṭōp-ı zekānuñ
4. Zevkđur ayağūña yüz sürmek
Kademüñde sürelüm zevkı senün
5. Cān virür **Emrī** di [öldürsün anı]²²³
Tiğ ile gamze-yi nāvek-fikenün

186.

[Velehū]

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. O servün lā' l-i şirini gamından hāk olan zāruñ
Nebātın mı yidün ey tūṭi mercān oldu minḳāruñ
2. Ten-i hākide eṭrāfa yayılmış reglerüm şanma
Zemīn-i dilde kök şaldı nihāl-i derdi dildāruñ
3. Şeher gel aḥşāmın gel dünle gel ey sāyil-i eşküm
Seni men' itmez açukđur ḳapusu çeşm-i bīdāruñ
4. Yanuk pervāneye beñzer hemānā şem' -i al üzre
Siyeh nāḥun her engüşt-i muḥannāsında ol yāruñ
5. Şaḳınursın hemişe tünd-bād-ı āh-ı **Emrī**'den
Diriğā üstine yavuz yil esdürmezsın ağıyāruñ

185 12a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 272, s. 162.

2 haṭṭuñı yād eyleyüben: yād-ı haṭ-ı sebzün idüp, *Emrī Dīvānı*.

4 kademüñde: devletüñde, *Emrī Dīvānı*.

²²³ Bu kelimelerin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup *Emrī Dīvānı*'ndan tamamlanmıştır.

5 nāvek-fikenün: şemşir-zenün, *Emrī Dīvānı*.

186 12a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 275, s. 163-164. *Emrī Dīvānı*'nda 6 beyittir.

2 derdi: verdi, *Emrī Dīvānı*.

4 Bu beyit *Emrī Dīvānı*'nda yoktur.

187.

Velehü Eyzan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Eyledüm sen meh için çarh-ı bed-ahter ile ceng
Şa' şa' a şanma ki urur siper-i mihre hadeng
2. Beñzümüñ h̄in-i helākümde şararduğı bu kim
Çorqaram hançer-i tizüñ ala kanumdan reng
3. Gözüm açıldı hayāl-i haṭ-ı müşginüñ ile
Rüşen oldu ki ğubār āyinede komaz jeng
4. Meger abdālı olupdur gözün āhūsınüñ
Ki ser-ā-ser tenini dāğ ile zeyn itdi peleng
5. Bağlanan sine-yi **Emrī**'de degül dāğ-ı siyāh
Şāh-bāz-ı ğam-ı ' ışk ayağına bağladı zeng

188.

Velehü Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Beñzemez ruhsār-ı zibāña yüzün gördüm gülün
Nāleme öykünmez işitdüm hezārın bülbülün
2. Zülfün ile tolaşurlardı ' izāruñ gülşenün
Miskī şāmī tāfte geymişdi gördüm kākülün
3. Tā ki beñzetzdüm anı hāl-i ' abir-efşānuña
Her biri rüy-ı zeminde bir beg oldu fülfulün
4. Zülfünü yād eyleyüp şol deñlü gögsin döğdi kim
Darb-ı seng-i jāleden gögsi gögerdi sünbülün
5. La' l-i dildār üzre **Emrī** şol fem-i yāķüt reng
Mīmdür kim üstine sürh ile yazılmış mülün

187 12a. *Emrī Dîvânı*, G. 290, s. 170-171.

1 eyledüm: eylerem, *Emrī Dîvânı*.

188 12a. *Emrī Dîvânı*, G. 258, s. 155.

2 tolaşurlardı: tolanurlardı, *Emrī Dîvânı*.

5 fem-i yāķüt reng: leb-i yāķütlar, *Emrī Dîvânı*.

189.

Velehū Eyżan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Zülfden yüzüne gelmiş ser-i müdur dehenün
Kıl yarar sözde anuñ-çün leb-i şekker-şikenün
2. Kendüyi kākül-i müşgīnüne teşbīh idicek
Bu haṭā ile qarardı yüzi müşg-i Ḥotenün
3. La‘lün öykündüğünü leblerüne işidicek
Gevdesinde qurıdı kanı ‘aķıķ-i Yemen’ün
4. ‘Aşıķuñ qaddini çevgān gibi ham kılduğına
Göge irgürdi feraḥdan yine ṭöpın zekānuñ
5. Vaşf iderse nice yıllar dehenünle belüñi
Emrī vaşf eyleyimez bir kıluñ ucını senün

190.

Velehū Eyżan

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Nice kırtulsun ḥarāmī gözlerinden kan anuñ
Çevre yanın tīg ile bekler alup müjgān anuñ
2. Ḥātem-i sīm üzre şanmañ kim nigīn-i la‘ldür
La‘line öyküñdi devrān itdi ağzın kan anuñ
3. Gözinün yaşı ‘aceb mi mürdeye virse ḥayāt
Leblerin yād idüp ağlar çeşme-yi ḥayvān anuñ
4. Sīnem üzre kılduğıy-çün dāğ-ı miḥnet ‘ışķı fāş
Ocağına şu kıoyupdur dīde-yi giryān anuñ
5. Halka taķdı gerdenine hāle dutdı şāmda
Kılluğından kaçdı çün **Emrī** meh-i- tābān anuñ

191.

[Velehū]

189 12a. *Emrī Dīvānı*, G. 271, s. 162.

190 12a. *Emrī Dīvānı*, G. 260, s. 156.

1 kan: cān, *Emrī Dīvānı*.

4 kılduğıyçün dāğ-ı miḥnet: dāğ-ı miḥnet kılduğıyçün, *Emrī Dīvānı*.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Küşte-yi tîğ-ı ğam-ı 'ışk olduğum-çün ey melek
Bir zümürürd kubbe yaptı üstüme tāk-ı felek
2. Keh-keşāndur rişte-yi tesbîh encüm dānesi
Üstümde ol türbede tesbîh-ḥ'āndur her melek
3. Mihr ü mehdür şanma iki türbedārumdur benüm
Birisî aḥşāma dek bekler birisi şubḥa dek
4. Türbetümde her gice yanar ḳanādildür nücüm
Meşhedüm üstine yā örter felek zerrin benek
5. Ḳabrüm üstinde ḳurılmış ḥaymedür çarḥ **Emriyā**
Zer tınābıdur şu' ā'-ı āftāb āhum direk

192.

Velehū Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Gerçi kim seḥḥārelerdür nergis-i cādūlaruñ
Anları başmışdur ey meh-rū hilāl-ebrūlaruñ
2. Ḳolların boynuña şalduḳça niğārā reşkden
Gözüme ejder görünür 'anberin ğisūlaruñ
3. Olmayacağı bilüp yāḳūt ḥaṭṭuña mişāl
Başına toprak şaçarmış yazduğı yazularuñ
4. 'Ārižuñ ḳoyup mehe ṭapduḳları-çün ey güneş
Şun' naḳḳaşı yüzün ḳara yazar hindūlaruñ
5. Yār dendānına teşbîh eylemişler özlerin
Yüzleri ağını ey **Emrî** göre lü'lü'leruñ

193.

[Velehū]

Mef' ülü Fā' ilātün Mef' ülü Fā' ilātün

191 12a'nın derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 257, s. 155.

1 kubbe: türbe / tāk-ı: çarḥ-ı, *Emrî Dîvânı*.

4 yā örter: örter yā, *Emrî Dîvânı*.

192 12a'nın derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 261, s. 156-157.

193 12a'nın derkenarındadır. *Emrî Dîvânı*, G. 281, s. 166-167.

1. Sīmīndürür nigārā gerçi qabāsı ŧem' ũñ
Nās ortasında līkin bir pul bahāsı ŧem' ũñ
2. Peydā olur gōñũlden āhum ŧu' ā' 1 zīrā
Olmaz zũcāc içinde pinhān zīyāsı ŧem' ũñ
3. Yandı yağıldı baña kũlbemde gice hālīn
Odlar yanar başında varmış belāsı ŧem' ũñ
4. 'İş ehli cem' oluban gelsũn yanına ũnkim
Meydān-ı bezme geldi zerrīn livāsı ŧem' ũñ
5. Meclisde gice **Emrī** pervāneye gāzabdan
Bir pāre āteř oldu yandı liqāsı ŧem' ũñ

194.

Velehũ

Fe' ilātũn Fe' ilātũn Fe' ilātũn Fe' ilũn

1. Gōrdi bir olup iki leb gũm iderler dehenũñ
Tefriqa ŧaldı fũsũn ile araya sũhanuñ
2. Yũz tũtup cevre dime mihr ũ meh olmaz saña rām
Māh avcuñda durur mihr elũñ altında senũñ
3. Bir gōbek miskidũrũr hālũñ ile nāfuñ kim
Gōtũrũr penbeye ŧarup anı sīmīn bedenũñ
4. Zũlfi evgānı yanında yũni çıkmış bir tōp
Nā-terāřide seri nāfe-yi misk-i Hōten' ũñ
5. Dōndũrũr **Emrī**'nũñ ayva ile nārence yũzin
Bir gũzeldũr gũzelũm ayva gōbeklũ zeqānuñ

195.

Velehũ

Mefā' ilũn Mefā' ilũn Mefā' ilũn Mefā' ilũn

1. Qaşı yayına beñzetse hilālī āsmān anuñ
Atılır ũzerine oq gibi āhum hemān anuñ

1 sīmīn-dũrũr: sīmīndũr, *Emrī Dīvānı*.

4 oluban: olsun, *Emrī Dīvānı*.

194 12b. *Emrī Dīvānı*, G. 270, s. 161-162.

2 saña: baña, *Emrī Dīvānı*.

195 12b. *Emrī Dīvānı*, G. 274, s. 163.

2. urı yire dolanur [anma b-ı kyuhn yaum]²²⁴
Aa o aası snmidr ey serv-i revn anu
3. Bedende burclar anma gnl bari hevn ile
Temevvc eyledi emvc olmudr ‘ yn anu
4. Dili alınd dilsz oldu ‘ aı diymez derdin
Dinilmez derdi daı odurur ey dilsitn anu
5. o **Emr** gnce-yi bg yzinde azını vaf it
Gnede zerresinden syle bize hsn-i cnnu

196.

Veleh

Me Me Me Me

1. ab-y hsnini peyd iden std cnnu
Beyz- dde-yi ‘ aıdan itmi yenisin anu
2. Tenmde zam bitmiken yine stine zam urup
Gelp bitmi ii bozdn ne re ti- brrnu
3. od peyknn snemde dg- atein ire
Ocaına u oyd trn ey aı-kemn anu
4. ılıcmdan kesilmez dime kes baım benm amm
Dil ister gnder ey aı-kemnum tr-i mjgnu
5. Draht- cismime bg- cefda ey kemn-ebr
alem alar hdengn yapra alar aa peyknu
6. Leb-i hmrsn itmeye la‘ lden mh- neve tebh
Bir olmazuz yine bezetme ey dil la‘ l-i cnnu
7. Degldr dilde dg u gzde her dem hecr-i ‘ i ile
Gzme gnlme girdi hyl-i hl-i fettnu
8. Yzine baa ousun diy tfl- dil-i **Emr**
Cemln muhafn yazd srd ht- reynu

²²⁴ Bu kelimelerin yeri *Mecmua*’da bo bırakılmı olup *Emr Dvn*’ndan tamamlanmıtır.

2 dolanur: olanur, *Emr Dvn*.

5 bize: bizi, *Emr Dvn*.

196 12b. *Emr Dvn*, G. 278, s. 165. Bu gazelin sadece 5. beyti *Emr Dvn*’nda yer almaktadır. Dier beyitler *Emr Dvn*’nda yoktur.

5 cismime: cisme, *Emr Dvn*.

197.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Hilāl qaşı mı mirriḥ çeşmi üzre cānānuñ
Yazılmış üstine ma' kūs yāḥūd nūn mı fettānuñ
2. Ḥadengūñ bir kez ey qaşı kemān pehlūya çekmiş dil
Şoqar anı gözine zaḥmumuñ her gāh peykānuñ
3. Qızup sūz-ı dilimden sīm sāgarla ' araḡ şundı
Yine germ oldı sāqī derledi ḥaylī zenaḥdānuñ
4. Ḥayāl-i ' arız-ı yār üzre şu dökdiler anuñ-çün
Gözinden çıqdı eḫfāl-i sirişki çeşm-i giryānuñ
5. Lebinden idüp istiḥyā ayak qarada qoyaldan
Qarasın görmemişdür kimse **Emrī** āb-ı ḥayvānuñ

198.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Nā-tüvān gösterdügi kendün gözi [āhū]sınuñ
Bu ki düşmişdür kemendine ḥam-ı ebrūsınuñ
2. Şanmañuz müy-ı miyān nāzük tenin ' uryān görüp
Aña şarılmış hemān bir tār ile gīsūsınuñ
3. Yār ben şeydāsına kendi yüzün gül eyleyüp
Didi çoqdur alı bu bāğ-ı gül-i ḥod-rūsınuñ
4. Zaḥm-ı nāḥun mı ten-i zārunda ğam bīmārınuñ
Zā' fdan yā üstüḥ'ānı görünür pehlūsınuñ
5. **Emriyā** anuñ eliyle itnese qatl itdügin
Qılıcın şalmazdı çeşmi ğamze-yi cādūsınuñ

197 12b. *Emrī Dīvānı*, G. 291, s. 171.

1 hilāl: hilālī, *Emrī Dīvānı*.

198 12b. *Emrī Dīvānı*, G. 265, s. 159.

2 mü-yı miyān nāzük: mü-yı miyānıdır / tār ile: tārıdır, *Emrī Dīvānı*.

3 bāğ-ı: bāğūñ, *Emrī Dīvānı*.

4 zārunda: zerdinde, *Emrī Dīvānı*.

199.

Velehū

Mefā'ilūn Fe'ilātūn Mefā'ilūn Fe'ilūn

1. Görinen ağzı degül reşk-i la'l-i cānānuñ
Delüp durur yüregın gōnca-yı gülistānuñ
2. Gözüm evinden ayağını kesdi leşker-i h̄'āb
Çılcın anda aşaldan hayāl-i müjgānuñ
3. Yoluña dökmeden ağlarsa eşk-i aqçasını
Ağarsun aqça gibi gözleri bu giryānuñ
4. Diñilmez idi iki yüzlü hançere tize
Olaydı arqası tiğūñ gibi eger anuñ
5. ' Aceb mi **Emrī** 'yi cāndan ayırsa ey qaşı yā
Dem-ā-dem işlemede aña zaḥm-ı peykānuñ

200.

Velehū

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1. Qorqum oldur qana yur peykānını cānānumuñ
Qana sürmişdür yüzini çeşm-i hūn-efşānumuñ
2. Bir gümüş tōp ile aqıtdı hayāl-i gabgabūñ
Kendüsine tıfl-i eşkin dide-yi giryānumuñ
3. Şeker-i eşküm çün oldı katre-yi eşküm nebāt
Beñzedi çüp-ı nebāta her biri müjgānumuñ
4. ' Arşa-yı 'ışq içre āh-ı ateşinüm germ olup
Didi güy-ı çarḥ ser-gerdānidur çevgānumuñ
5. Şanma müjgān hār batmış bāg-ı gamda kevniye
Qanı aqduğı bu **Emrī** çeşm-i hūn-efşānumuñ

199 12b. *Emrī Dīvānı*, G. 285, s. 168.

1 la'l-i: la'li, *Emrī Dīvānı*.

3 eşk-i: eşki / ağarsun aqça gibi: ağardı ağlamadan, *Emrī Dīvānı*.

200 12b. *Emrī Dīvānı*, G. 264, s. 158.

3 şeker-i eşküm: ' aqs-i la'liyle, *Emrī Dīvānı*.

5 hār batmış bāg-ı gamda kevniye: bāg-ı gamda hār batmış pāyına / qanı aqduğı: qan aqıtduğı, *Emrī Dīvānı*.

201.

Velehū Eyżan

Meṯā' ilūn Meṯā' ilūn Fe' ulūn

1. Şu kim tīġuñda cānın virse bī-bāk
Çoyup qoyına baġrına başar ħāk
2. Qadūm reftāra gelmez kılmam āh
Çımıldanmaz yil esmeyince ħāşāk
3. ' İzāruñda ne [tañ] dirlerse ħaṯṯuñ
Seğerde sebze olur çünki nemnāk
4. Ğam-ı zūlfūñ komaz gönümde la' lūñ
Yılan zehrini eyler def' tiryāk
5. Çü kıldum dilden **Emrī** āteşin āh
Şu' ā' ı mihr oldu dūd-ı eflāk

202.

Velehū Eyżan

Fe' ilātūn Meṯā' ilūn Fe' ilūn

1. Kāş ey ser şikeşte-ħāl olsañ
' Işık yolında pāymāl olsañ
2. Ħarf-gīr olmaz idūñ ey zāhid
Lām-ı zūlf-i ġamıyla dāl olsañ
3. Qaşı devrinde hālüm añlar idūñ
Gerdiş-i devr ile hilāl olsañ
4. Baña ter düşmez idūñ ol leb için
Niçe gün teşne-yi zülāl olsañ
5. Dil-i bīmārı hoş görirmiş yār
N'ola **Emrī** şikeste-ħāl olsañ

201 13a. *Emrī Dīvānı*, G. 279, s. 165-166.

1 tīġuñda: tīġuña / virse: vire, *Emrī Dīvānı*.

2 esmeyince: esmez olsa, *Emrī Dīvānı*.

3 sebze olur çünki: çünkim olur sebze, *Emrī Dīvānı*.

5 dūd-ı: dūdı, *Emrī Dīvānı*.

202 13a. *Emrī Dīvānı*, G. 288, s. 169-170.

1 ey ser: ey dil, *Emrī Dīvānı*.

2 zūlf-i: zūlfı, *Emrī Dīvānı*.

203.

Velehü Eyzan

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

1. Eline aldı çevgānını zülf-i ' anber-efşānuñ
Melāḫat tōpını ḳapdı ser-i zülf-i perişānuñ
2. Eger cān üstine göndermege bir kimse isterseñ
Atılmış oḳdur ey ḳaşı kemānum tır-i müjgānuñ
3. Diyār-ı mülket-i ğamda beni ey pādşāh-ı ḫüsn
Ümīd-i vaşluñ olmasaydı öldürürdi hicrānuñ
4. Ḥayāl-i ḫāli mihmān oldı çün ey merdüm-i dīde
Dökilsün dāne-yi eşküñ ziyāfet eyle mihmānuñ
5. Meh-i nā-mihribānuñdan ḫaber yoḳ mı nedür **Emrī**
İşitdük göklere çıḳmış yine feryād u efgānuñ

204.

Velehü Eyzan

Fe' ilātün Meḫā' ilün Fe' ilün

1. Tōp-ı ğabğabla ḳal' asın cānuñ
Yıḳmağa ḳıl paranḳı müjgānuñ
2. Gice[yi] gündüze ḳatup geliyor
Ruḫuña ḫatḫ-ı ' abīr-efşānuñ
3. Dehenüñ ḫoḳḳasındaki dürden
Diş şırıtmadı ḫiç dendānuñ
4. Ḳatı āhen-dil itmiş ey ḳaşı yā
Sīne zaḫmın acıtdı peykānuñ
5. **Emrī** ğonca lebine öykündi
Ağzını ḳana yudı bād anuñ

203 13a. *Emrī Dīvānı*, G. 276, s. 164. *Emrī Dīvānı* 'nda 6 beyittir.

3 mülket-i: miḫnet-i /pādşāh-ı: şāh-ı mülk, *Emrī Dīvānı*.

204 13a. *Emrī Dīvānı*, G. 287, s. 169.

2 ' abīr-efşānuñ: ' anber-efşānuñ, *Emrī Dīvānı*.

205.

Ġazeliyyāt Fī-Ĥarfi'l-Lām

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Māyil oldı göricek 'arız-ı dildārı gönül
Şu gibi aqđı görüp hālet-i didārı gönül
2. Düşdüginde dil-i üftādeyi alursın ele
Bir senüñ gibiye düşse düşicek bārı gönül
3. Bir bakımda nice biñ 'aşıkını öldürelı
Sevdi biñ cān u dil ile o sitemkārı gönül
4. Revzeninden görelı yār nazār-bāzlığın
Göricek gözleri yoq çeşm-i güher-bārı gönül
5. 'Işqa ikrārı olup āh ile vāh iki güvāh
Emrî 'yi nāşi bilüp gel kıoya inkārı gönül

206.

Velehü Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ġarq-ı hūn oldı yine gögsümdeki na'l-i melāl
Gūyiyā düşdi şafaq deryāsına batdı hilāl
2. Murğ-ı cān bu şāhsār-ı huşkden uçmağ diler
Alnum üzre kaşlarum şanma açupdur per ü bāl
3. Gül degüldür görinenler bülbül-i şeydā-dilüñ
Nālesin gūş itmege açmış kıulağın her nihāl
4. Oda yandurmış şeb-i zülfüñde perr ü bālını
Şem' üzre sülhte pervānedür haddüñde hāl
5. **Emriyā** gönli kebāb ister meger tıfl-ı dilimüñ
Bulınur şahn-ı çemende bülbül-i şürıde-hāl

205 13a. *Emrî Dîvânı*, G. 307, s. 178.

1 hālet-i didārı: yine o ruhsārı, *Emrî Dîvânı*.

5 olup āh ile vāh iki güvāh: olan āh ile vāhı olmaz, *Emrî Dîvânı*.

206 13a. *Emrî Dîvânı*, G. 299, s. 174.

4 yandurmış: yakmışdur, *Emrî Dîvânı*.

5 tıfl-ı dilimüñ: gül tıflınuñ, *Emrî Dîvânı*.

207.

Velehü Eyzan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Gördi bir yirde iki hālūñi ey māh-cemāl
Eyüdüür eylemedi kendün iki pāre hilāl
2. Aña şādam getürimez beni yādına raķīb
Şöyle oldum ğam u endüh-ı miyānuñla hayāl
3. Dāl-veş zülf-i hilālinde dü-tā olduĝıña
Oldı abdāl senüñ sinedeki na' lüñ dāl
4. Mey kızıl tūṭī anuñ sāĝar-ı la' l al ayaĝı
Aña barmaklaruñ ey sāķī gümüşden per ü bāl
5. **Emrī** ḳan ağladuĝum bu ki cefā taşı dilüñ
Şişe-yi bādesin ufatdı dökildi mey-i āl

208.

Velehü Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şanki bir bülbüldür iki kaşuñ ortasında hāl
Gülşen-i hüsnüñde açmış müşĝ-i terden iki bāl
2. ' Aksidür şanma görinen döymeyüp ey meh-liķā
Fürḳat-i ebruñla kendin şuya atmışdur hilāl
3. Ḳaddüñ üzre zülfüñüñ abdālı olmışdur ' alem
Başı üzre na' l kesdüĝi degül mi aña dāl
4. Bir ḳılı biñ yardı ṭab' -ı mü-şikāfum **Emriyā**
Baĝladı ol mü-miyān vaşfında bir rengin hayāl

207 13a. *Emrî Dîvânı*, G. 303, s. 176.

1 hālūñi: kaşuñı, *Emrî Dîvânı*.

3 zülf-i: zülfî, *Emrî Dîvânı*.

208 13a. *Emrî Dîvânı*, G. 302, s. 176. Gazelin bir beyti eksiktir. *Emrî Dîvânı* 'nda 5 beyittir.

1 iki bāl: perr ü bāl, *Emrî Dîvânı*.

2 ' aksidür şanma görinen: ' aks-i māh-ı nev degüldür, *Emrî Dîvânı*.

4 rengin: ince, *Emrî Dîvânı*.

209.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'Andelīb-i gülşen-i ğamdur dil-i şūrīde-ḫāl
Aña zülfünüñ ḫayālī misk-i terden iki bāl
2. Maṭla' -ı ḫüsnünde görmiş 'anber-i ḫālūñ senūñ
İki bükilmiş aña ta' zīm ider gökde hilāl
3. Kāmetüñüñ tekye-yi gülşende abdālī olup
Sīnesine bir elif çekmişdürür her bir nihāl
4. Berg-i rengīnler degül abdālī olmuş ḫaddüñüñ
Dāğ-ı ḫünīn ile cismin zeyn itmiş verd-i āl
5. Kadd-i yārūñ **Emriyā** abdālī olmuşdur 'alem
Başı üzre na' l kesdügi degül mi aña dāl

210.

[Velehū]

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Hedef-i tīr-i belādur görinen baş degül
Bir iki oḫ yelegidür ḫararan ḫaş degül
2. Delinüp göz göz olupdur tenüm üstindeki baş
Yoḫşa başumda benüm dīde-yi ḫün-pāş degül
3. Āteşīn mey ḫoyıcaḫ 'aks-i lebin tābından
Şıdı sīmīn ḫadeḫi gözden aḫan yaş degül
4. Dil-i zāhid bulımaz sūz u güdāz ile şafā
Ṭaşdur līk yanup şīşe olan ṭaş degül
5. Yi ciger vaşlasınuñ sīnede külbaşdusını
Emriyā ḫün-ı şafāsı yiyecek aş degül

209 13a'nın alt derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 301, s. 175.

1 zülfünüñ: zülfeynüñ, *Emrī Dīvānı*.

2 'anber-i ḫālūñ: 'anberīn ḫaşuñ, *Emrī Dīvānı*.

4 ābdālī olmuş ḫaddüñüñ: ābdālī ḫaddüñüñ / itmiş: kılmış, *Emrī Dīvānı*.

210 13a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 306, s. 177-178.

2 başumda: didemde, *Emrī Dīvānı*.

3 tābından: tābında / gözden: dīde, *Emrī Dīvānı*.

5 şafāsı: cefāsı, *Emrī Dīvānı*.

211.

[Velehū]

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Kulle-yi kāf-ı belādur görinen baş degül
Perr-i 'anķā-yı cefādur belüren ķaş degül
2. Dest-i dilde ıoludur hūn-ı cigerle iki cām
Dökilen cür'asıdur eşk-i güher-pāş degül
3. Tāzelensün diyü bustān-ı ıarab dīde-yi ter
İki dolāb ile şular aķıdur yaş degül
4. Elem [ü] derd ü ğam-ı yār yiter 'aklı gider
'Işķ yolında dilā ol saña yoldaş degül
5. Bāğbān-ı felek ey serv-i revān-ı 'uşşāk
Başıdur pāyına pāş itdügi haşhāş degül

212.

[Velehū]

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Ğamzesine seni gördükçe göz eyler ey dil
Her zamānda kılıcın sende diker ol ķātil
2. Ne kuyı kazdı zenehdānı çeh için [ne] didi
Utanup geçdi yidi ķat yire çāh-ı Bābil
3. Tekye-yi 'ışķda Mecnūn nice pīrem diye kim
Olmamışdur o yaban oğlanı daħı 'āķil
4. Erba'ın çekmek ile vaşl olımazsın şūfī
O şeh-i sīm-tene olmayıcaķ aķçañ çil
5. Kıl kadar eyleğüñi görmedüm ey şeh dimesün
Emrī 'nüñ fikr-i miyānuñla tenin bir mū kıl

213.

[Velehū]

211 13a'nın derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 310, s. 179. Bu gazelin mahlas beyti eksiktir.

212 13a'nın üst derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 304, s. 176-177.

4 şūfī: zāhid, *Emrī Dīvānı*.

Meḥ'ülü Fā' ilātü Meḥ' ilü Fā' ilün

1. Şebnemle döndi rüy-ı ' arak-riz-i yāra gül
Olmazdı böyle olmasa gizli sitāre gül
2. ' Işık ocağında yakdı hezerān kül eyledi
Gül-nār-ı ' arızuñdan alup bir şerāre gül
3. Kān ağlamakla döndi gözüm kırmızı güle
Bir kez dimez bakup baña ol seng-i hāre gül
4. El dökilür şanur haber alınca yārdan
Peyk-i nesim öñince olur pāre pāre gül
5. Tağıtmaz idi kendüyi **Emrī** benüm gibi
Rāz-ı derūnın eylemese āşkāre gül

214.

Velehū Eyżan

Fī-Ḥarfī'l-Mīm

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Levḥ-i dilde ḥüsnüñi naqş itmek için ey şanem
Çeşm-i ḥüninüm devāt-ı sürḥ müjgānum kalem
2. Devr-i ḥüsnüñde yüzüñde zülf olmazsa n'ola
Faşl-ı gülde ḥüşe-yi engür olmaz lā-cerem
3. Leşker-i Hindū çekelden mülk-i Rüm içre beñüñ
Kākülün dutar kafāda ejdehā-peyker ' ālem
4. Göricek kaşı ḥamın yārāna ' arz itsem n'ola
Māh-ı nev gören kişiler gösterir ğayrıya hem
5. Nüşḥa-yı ḥaddinde **Emrī** ḥaḥ du' ā-yı Ḥızr'dur
Muşḥaf-ı rüyında ebrū süre-yi Nün ve'l-Ḳalem

213 13b'nin üst derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 298, s. 174.

1 olmasa gizli sitāre: olsa eger bī-sitāre, *Emrī Dīvānı*.

2 hezerān: hezārın, *Emrī Dīvānı*.

3 dimez bakup baña: bakup baña dimez, *Emrī Dīvānı*.

214 13b. *Emrī Dīvānı*, G. 317, s. 182-183.

1 ḥüninüm: pür-ḥūnum, *Emrī Dīvānı*.

3 dutar: tutar, *Emrī Dīvānı*.

4 kaşı: kaşuñ, *Emrī Dīvānı*.

215.

Velehü Eyzan

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Sirişk eṯfālidür öksüzleri evbāşdur çeşmüm
Şarāb-ı ʿışkdan ḥālī degül ʿayyāşdur çeşmüm
2. Ezüp bir kāse-yi sürḥ u siyāh ile sefidācı
Eline kıl kalem almış meger naḳḳāşdur çeşmüm
3. Nihān eyler yüzün gözden dimez bī-çāre gün görsün
İder gözüm demīn giryān anuñ-çün yaşdur çeşmüm
4. Ne var bezm-i belāda ayağ aldıysa mey-i eşki
Hele ḥün dökmede sāḳī benümle başdur çeşmüm
5. Miyānınuñ ḥayālın görmedüm dir gözleri **Emrī**'den
Görinen bu ḥayāl ile aña serdārdur çeşmüm

216.

Velehü Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Sūre-yi ruḥsāruñ üzre kaşlaruñdur Ḥaḳ ʿalīm
Muşhaf-ı ḥüsnüñde Bismillāhi-raḥmāni'r-raḥīm
2. Ḳaddüñ üzre kākülün ṯāvüsdur serv üzre yā
Ḥazret-i Cibrīl'dür kim Sidre'de olmuş muḳīm
3. Şan Ḥalīlullāhdur ḥālün ruḥuñda ey melek
Kim aña kılmış güllistān āzeri Ḥayy-i ḳadīm
4. Ol gözün üstinde kaşuñ ey perī nūr üzre nün
ʿĀrızuñ içre femün ey māh şems içinde mīm
5. Pākden pāk olur **Emrī** gönüm emse la' lini
Nitekim mey içenün gönünde ḳalmaz ḥiç hemm

215 13b. *Emrī Dīvānı*, G. 334, s. 190-191.

3 gözüm demīn: göz merdümin, *Emrī Dīvānı*.

4 hele ḥün: yoluña / benümle: ḳamuya, *Emrī Dīvānı*.

5 serdārdur: ser-daşdur, *Emrī Dīvānı*.

216 13b. *Emrī Dīvānı*, G. 342, s. 194.

2 ṯāvusdur: ṯāvusdurur/ kim: ki, *Emrī Dīvānı*.

5 emse: emsem / ḥiç hemm: bīm, *Emrī Dīvānı*.

217.

Velehū Eyẓan

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. H̄aṭ ki levḥ-i 'ārīẓ-ı cānānı yazmışdur tamām
Şafḥa-yı gülde Bahāristān'ı yazmışdur tamām
2. Āferīn olsun ḥaṭ-ı yāra ḥaṭ-ı reyḥān ile
İki gül yaprağına Ḳur'ān'ı yazmışdur tamām
3. La' lden bir cāmdur la' lūñ ki eṭrafında ḥaṭ
Ḳıŝŝa-yı cām-ı Cem-i devrānı yazmışdur tamām
4. Ḳıŝŝa-yı çāh-ı zeneḥdānın ḥaṭından şor ki ol
Ser-güzeŝt-i Yūsuf-ı Ken'ānı yazmıŝdur tamām
5. Gül yüzüñ [vaşfında]²²⁵ Emrī tāze dīvān eylemiş
Misk-i terle ḥaṭṭuñ ol dīvānı yazmışdur tamām

218.

Velehū Eyẓan

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Ḥayālūñ tıflmı gördükde bağına baŝar çeŝmüm
Başına rişte-yi müjgān ile aḳça taḳar çeşmüm
2. Sirişküm ṭurmayup gitdügi budur ḳaŝr-ı dīdemde
Ḥayāline olur engel diyü gözden ŝavar çeşmüm
3. Gider evvel ŝitāb ile ider ğarḳ-ı 'araḳ rüyın
Anuñ ağılar bu ḥūyından 'aceb mi olsa ter çeŝmüm
4. Ṭa'āmı göz yir aḳ ḥ'ān-ı cemālūñ ey ḳamer-peyker
Ṭoyınca görmek olmazsa ḳo görsün bir naẓar çeşmüm
5. ŝaçılan ḳanlı yaş şanma ŝerārıdur anuñ Emrī
Ruḥı ŝevḳıyla bezm-i ŝevḳde nergis yaḳar çeşmüm

217 13b. *Emrī Dīvānı*, G. 325, s. 186.

²²⁵ Bu kelimenin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup *Emrī Dīvānı*'ndan tamamlanmıştır.

5 eylemiş: bağlamış, *Emrī Dīvānı*.

218 13b. *Emrī Dīvānı*, G. 335, s. 191.

3 evvel: ol meh, *Emrī Dīvānı*.

4 ḳamer: perī, *Emrī Dīvānı*.

219.

Velehü Eyzan

Meḥ'ülü Fā'ilātün Meḥ'ülü Fā'ilātün

1. Çeşmüme ol kadar dür virmiş o nāzen̄üm
Yirlere dökilenden doldurdum āst̄inüm
2. Dil secde āyetini yazmağa eşigüñde
Bir mıstar eylemişdür çin çin idüp cebinüm
3. Ol serv-i lāle-ḥadsüz ben zār u nā-tüvāna
Yeşil kızıl görünür bu āh-ı āteşinüm
4. Ebr-i sefid şanma gūşına taqdı penbe
Çarḥı uyıtmaz oldu bu nāle vü eninüm
5. Derd ü elemden **Emrī** cümle teni qarardı
Bu kara günlü sāye çün oldu hem-nişinüm

220.

Velehü Eyzan

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Baña bir tenhāca yir olsa firāvān ağlasam
Eyle kim yaşum kurısa qalmasa qan ağlasam
2. Biñ yıl olsa 'ömrüm ü her anı 'ömr-i Nūḥca
Hiç ḥandān olmasam bir laḥza her an ağlasam
3. Olmasa bir kaṭrece yanında deryālar anuñ
Ben hevā üzre mişāl-i ebr-i bārān ağlasam
4. Taşt-ı zerkār-ı felekde taşsa dökilse yaşum
Ol kadar kim yaş döküp ben zār u giryān ağlasam
5. **Emriyā** teskin iderdi olsa gönlüm āteşin
Bu kadar yaşlar döküp daḥı firāvān ağlasam

221.

Velehü Eyzan

219 13b. *Emrī Dîvânı*, G. 343, s. 194-195.

1 virmiş: virdi, *Emrī Dîvânı*.

220 13b. *Emrī Dîvânı*, G. 323, s. 185-186.

3 olmasa: olmaya, *Emrī Dîvânı*.

4 felekde: felekden / kim yaş döküp ben: yaşlar döküben, *Emrī Dîvânı*.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Sîne miḥnet taḥtasıdur her elif mismār-ı ğam
‘Işık için bir hâne bünyād eyledi mi’ mār-ı ğam
2. Nice girsün şādī vü zevk u şafā dil kaşırına
Çün ihāta eylemişdür çevresin dīvār-ı ğam
3. Haṭ degül zülfüñ hayāliyle derün-ı dilde yā
Genc-i ‘ışık içre düşüpdür bī-nihāye mār-ı ğam
4. Dūd-ı āhum halka-yı gerdünü dutmazdı benüm
Ger gelüp dil şehrine od urmayaydı nār-ı ğam
5. Zülf [ü] ruḥsāruñdan özge gice gündüz bilmezem
Şu’ le-yi āhumla **Emrī** mihr ü mehden fāriğam

222.

[Velehū]

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Bu gönüm bülbülin ‘ālemde bāğ-ı cāna taşşurdum
Fiġān u nālişin bir ğonca-yı handāna taşşurdum
2. Metā' -ı ‘ışıkına mālīk olup Mısr-ı maḥabbetde
Zelīhā diyü şan bir Yūsuf-ı Ken’ āna taşşurdum
3. Dem-ā-dem hecr-i la’ l-i yār ile kan ağlayup çeşmüm
Kızıl ırmaġa döndi yaşımı ‘ummāna taşşurdum
4. Hayālün deyr-i dilde naşş idelden ey Mesīhā-dem
Ṭabīb-i cāna irdüm derdümü dermāna taşşurdum
5. Külāh-ı fakr ile faḥr eyleyüp ‘ālemde ey **Emrī**
Kul oldum cān u başı ḥāzret-i sulṭāna taşşurdum

223.

[Velehū]

221 13b. *Emrī Dīvānı*, G. 344, s. 195.

1 bir: bu, *Emrī Dīvānı*.

2 şādī vü: şevk u şādī, *Emrī Dīvānı*.

3 *Emrī Dīvānı*’nda bu beyit yoktur. Bunun yerine şu beyit vardır:

Gönlümün vīrānesinde ‘ışık gencin kıldı defn

Tende regler şanma üstine üşüpdür mār-ı ğam

222 13b’nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 345, s. 195-196.

2 ‘ışıkına: ‘ışık ile, *Emrī Dīvānı*.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bezmümüzde cāmlardur bu toğuz mīnā bizüm
Çara yire dökdüğümüz cür' adur deryā bizüm
2. N'ola ger mecnūn gelüp gitdiyse bu meydāna Çays
Cür' amuz içdi ezel bezminde ol şeydā bizüm
3. La'l-i yārı yād kıll kim pür ola meyden müdām
Dīdemüzden cām idūñ señ ey kadeḥ-peymā bizüm
4. N'ola vādīler çeküp çāk-i girībān eylese
Cür' amuzdan mest olupdur sākīyā dünyā bizüm
5. Şanmağa öz ḥānesine şevk u şādīden eger
Görse şöḥbethānemüz **Emrī** Ebū Derdā bizüm
6. İltimās oldur ki hergiz cür' adan nūş itmege
Kim ki ke's-i kellemüzden nūş ide şahbā bizüm
7. Mey ile biz şöyle dem geçmez türāb olur seven
Ola ke's-i cismimüzde dürd-i mey ḥamrā bizüm

224.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şāh-ı ıŝkām dil mūnaḳkaş bir otağumdur benüm
Bend-i ğam anda girihler şemse dāğumdur benüm
2. Dāğ-ı miḥnet sīnede yansun ebed diñlenmesin
Āteş-i hicrān ile yağdum çerāğumdur benüm
3. Mest-i ıŝkām ey ṭarīkat ehli yanumdan gidūñ
Elde āhum şu' lesi yalıñ yarağumdur benüm
4. Peyk-i ıŝkām şāh-ı ğam sevdāya şalmışdur beni
Sīnede na'l-i elif elde nacağumdur benüm
5. Rismān-ı şa' şa' a boynında zerrīn benddür

223 13b'nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 318, s. 183. *Emrī Dīvānı*'nda 5 beyittir.

3 meyden: meydān, *Emrī Dīvānı*.

4 dünyā: deryā, *Emrī Dīvānı*.

5 şanmağa: şığmaya / şevk u: şevk-ı / şöḥbethānemüz: miḥnet-ḥānemüz, *Emrī Dīvānı*.

224 13b'nin derkenarındadır. *Emrī Dīvānı*, G. 319, s.183-184.

2 diñlenmesin: söyünmesün, *Emrī Dīvānı*.

3 yanumdan gidūñ: yolumdan kaçuñ, *Emrī Dīvānı*.

Şeh-levendem āftāb altun қабағumdur benüm

6. Ey gözi Tātār idersem derd-i hecrūñle sefer
Menzil-i kūy-ı ‘adem evvel қонағumdur benüm
7. Şanmañuz dāğ-ı siyeh şayd eyledüm ğam zāğını
Çeşm-i nāzūk **Emriyā** kıldan duzağumdur benüm

225.

[Velehū]

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Ser-i sevdā-yı kākülünle perişān-ḥālem
Eşk-i çeşmüm gibi üftādeyem ü pā-mālem
2. Şāh-ı ‘ışķam zırıhumdur şanemā cismümde
Dāğlar gördüñ ise şanma beni abdālem
3. Ehl-i derd olduğuna ‘āşık-ı sevdā-zedenüñ
Dir imiş kākülün ‘anber-şikenüñ ben dāyim
4. Şu müzellef kim iki didüm işitdi didi yār
Melek-i sīm-ten ü gül-ruḥ-ı müşğīn-bālem
5. **Emrī** ‘yem sīm-i sirişķümle ṭoludur çeşmüm
Beni ey yār ayağā şalma ki ‘ayn-ı mālem

226.

Velehū Eyżan

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Ben ol sulṭān-ı ‘ışķam dūd-ı āhumdan ‘alem çekdüm
Melāmet defteri erķāmına evvel қalem çekdüm
2. Muḥīṭ-i ‘ışķda ben ol neheng-i ejdehā-kāmam
Yidi deryāyı nüş itdüm hemān bir demde dem çekdüm

5 boynında: boynumda, *Emrī Dīvānı*.

7 şanmañuz: şanma kim / çeşm-i nāzūk: cism-i bārik / duzağumdur: tuzağumdur, *Emrī Dīvānı*.

225 14a. *Emrī Dīvānı*, G. 330, s. 188-189.

1 ser-i: ğam-ı / eşk-i çeşmüm: ser-i zülfüñ, *Emrī Dīvānı*.

2 şāh-ı: şeh-i, *Emrī Dīvānı*.

3 kākülün: kākül-i / dāyim: dālem, *Emrī Dīvānı*.

4 iki: ola, *Emrī Dīvānı*.

226 14a. *Emrī Dīvānı*, G. 346, s. 196.

3. Hābāb-āsā görindi çeşmüme bünyādı devrānuñ
Hāķīķat meclisinde mest olup bir cām-ı Cem çekdüm
4. Yalıñ yüzlü güzeldür hançerüñ cānā ne āfetdür
Çekince sīneye anı niçe dürlü elem çekdüm
5. Çü bildüm bu fenā mülküñ beķāsı yoķ bir el öñdin
Ayak ayak fenā iķlīmüne **Emrī** ķadem çekdüm

227.

Velehū Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün

1. Doķunan çarķına çarķuñ tır-i āhumdur benüm
Yüzini māhuñ çalan şemşir-i āhumdur benüm
2. Hāle şanma meh giriftāruñdurur ey şāh-ı hūsn
Gerdeninde halkā-yı zencir-i āhumdur benüm
3. Hatt degül mir 'āt-ı ruhsāruñda 'aksi görünür
Şafha-yı hūrşidde taħrır-i āhumdur benüm
4. Çihre-yi mäh-ı şeb-ārāda görinen ķaralar
Ey güneş rüşen bu kim te 'şir-i āhumdur benüm
5. Şafha-yı haddinde **Emrī** görinen hatt-ı ğubār
Āyet-i hūsnindeki tefsir-i āhumdur benüm

228.

Velehū Eyzan

Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün

1. Maħabbet şeh-süvārınuñ atı oynadıdır başum
Semend-i 'ışķuñ alnumda nişān-ı na' lidür ķaşum
2. Beyābān-ı belāda şöyle ser-gerdān u ğayrānam
Ki pāyum başduğı yirdür benüm ancak ayaķdaşum
3. Görüp bu eşk-i pür-ħünüm degül hoş dime ey meh-rū
Ne ķanlar ağladı çeşmüm gelince bu deme yaşum

227 14a. *Emrī Dīvānı*, G. 321, s. 184-185.

1 doķunan: toķınan, *Emrī Dīvānı*.

4 rüşen: zāhir, *Emrī Dīvānı*.

228 14a. *Emrī Dīvānı*, G. 336, s. 191-192.

2 şöyle: eyle / ğayrānam: pūyānam / başduğı yirdür: başduğum taşdur, *Emrī Dīvānı*.

4. Lebûñ-çün la' l-rîz olmış deminden sürmeden şanma
Niçe göz ağrısın görmişdürür çeşm-i güher-pâşum
5. Bezer her şeb hilâl ebrûsın altun hall ile ya' nî
Diler kim ola ey **Emrî** ' arûs-ı dehr oynaşum

229.

[Velehû]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Şâh-ı ' ışkam baña bir zerrîn livâdur kâmetüm
Ėam diyârı ' azmin itdüm sine kûs-i rıhletüm
2. Kaşlaruñ fikri hilâl-âsâ idelden kaddümi
Şehr içinde mâh-ı nevdem degüldür şöhetüm
3. Rû-be-rû olmağ ne mümkün ruhlaruñ mir 'âtına
Kim ırakdan bir nazâr kıлмаğa kıomaz hayretüm
4. Bir zamân acır baña cismümde tiğ-ı hecr-i yâr
Bir zamân yanar baña sinemde dâğ-ı miñnetüm
5. İçmedin bezm-i mağabbetde belâ peymânesin
Emriyâ fehmi idemezsın sen benüm keyfiyyetüm

230.

Velehû Eyzan

Meñâ' ilün Meñâ' ilün Meñâ' ilün Meñâ' ilün

1. Mağabbet şâh-bâzınuñ yuvasıdur benüm başum
Görinen âşiyânında kıanadı ucıdur kıaşum
2. Belâ deştinde hem-pâ gerçi säyemdür baña lîkin
Kıalur ağışam olıcağ ol dahı olmaz ayakdaşum

3 pür-ğünüm: Ėüninüm, *Emrî Dîvânı*.

4 şanma: cânâ, *Emrî Dîvânı*. Bu beyit 337. gazelin 4. beytidir. 336. gazelin 4. beyti şöyledir:

Ėayâl-i dürr-i dendânuñla kıalmışdur şadef-mânend
Sirişkümi bağrı içinde benüm çeşm-i güher-pâşum

229 14a. *Emrî Dîvânı*, G. 316, s. 182.

1 Beytin ikinci mısrası *Emrî Dîvânı* 'nda şöyledir: "Ėam diyârı ' azmin itdüm sine kûs-i rıhletüm"

2-5. beyitler *Emrî Dîvânı* 'nda yoktur.

3 Beytin ilk mısrası *Emrî Dîvânı* 'nda şöyledir: "Kâkül-i miskine ırmek kıanda ben miskine âh"

4 bir: her / tiğ-ı hecr-i yâr: zağm-ı tiğ-ı hecr / miñnetüm: Ėasretüm, *Emrî Dîvânı*.

230 14a. *Emrî Dîvânı*, G. 338, s. 192.

3. İzi tozına yüz sürdüm gönül ağlama luğf eyle
Ğubār-ı rāh-ı cānānı yüzümden yumasun yaşum
4. Anuñ ‘aynına sen bir kaçrece gelmezsin ey deryā
Dilüñ uzatma ğāfil çağlama çeşm-i güher-pāşum
5. Şafağ şanma taķınur pāyına yāķūtdan ħalĥāl
Diler kim ola ey **Emrī** ‘arūs-ı dehr oynaşum

231.

Velehū Eyżan

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Şāh-ı ‘ışķam baña bir zerrīn livādur ķāmetüm
Ol livāyı çevre almış dāğlardur ĥaşmetüm
2. Yār kendin sünbül ü güllerle tezyīn eylemiş
‘Aşķam dāğumla dūd-ı āh besdür zīnetüm
3. Kākül-i dildāra irmek ķanda ben miskīne āh
Kim ırakdan bir nazār kıлмаğa ķomaz ĥayretüm
4. Her zamān acır baña cismümde dāğ-ı tīğ-ı hecr
Her zamān yanar baña sīnemde dāğ-ı ĥasretüm
5. Gözlerimüñ biri kān-ı la‘l ü biri kān-ı sīm
Līkin ol sīmīn-ten **Emrī** bilmemişdür kıymetüm

232.

Velehū Eyżan

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Ĥasret-i ebrū-yı müşğīnūñle nūnuñ ķaddi ĥam
Noķta ķomış sīnesi üstine anuñ dāğ-ı ğam

2 ol dağı olmaz: olımaz ol da, *Emrī Dīvānı*.

3 gönül ağlama luğf eyle: gözüm gel ağlama luğf it, *Emrī Dīvānı*.

5 Bu beyit *Emrī Dīvānı*’ndaki 337. gazellin makta beytidir.

231 14a. *Emrī Dīvānı*, G. 316, s. 182.

3 dildāra: miskīne, *Emrī Dīvānı*.

4 dāğ-ı tīğ-ı yār: zaĥm-ı tīğ-ı hecr, *Emrī Dīvānı*.

5 līkin: līk, *Emrī Dīvānı*.

232 14a. *Emrī Dīvānı*, G. 314, s. 181. *Emrī Dīvānı*’nda 5 beyittir. 4. ve 6. beyitler *Emrī Dīvānı*’nda yoktur.

1 ķomış: ķonmış, *Emrī Dīvānı*.

2. Na' çeñ naqşı meh-i nev kebkebũñ naqşı nücũm
Āsmān-mānend olur her yire kim başsañ qadem
3. Dīde ebrũ-yı ħamuñ gördükde 'arz itdi dile
Māh-ı nev gören kimseye gösterür gayrıya hem
4. Sīnede yanar çerāğıdur nigāruñ dāğ-ı 'ışk
Dikmesidür dilde ol yā qaşlunuñ tır-i elem
5. Levḥ-i dilde yazmağa taşvīrũñi naqqaş-ı 'ışk
Çeşm-i pür-ḥūnum devāt-ı sürḥ müjgān kıl qalem
6. Zaḥm-ı tirũñle elif bu sīne-yi şad-çākde
Şanki koynımda yatar bir serv-ķāmet gonca-fem
7. Mũy-ı jũlīde degũldür kelle-yi Mecnũn'da
Ol benüm tuğum çekerdı **Emriyā** şāh-ı ğamam

233.

[Velehũ]

Mefā' ĩlũn Mefā' ĩlũn Mefā' ĩlũn Mefā' ĩlũn

1. Maḥabbet āteşi yanar belā ocağıdur başum
Egilmış bād-ı āhumdan duḥānıdur anuñ qaşum
2. Beyābān-ı ğam-ı 'ışkunda sen ḥūrşīd-ruḥsāruñ
Bulınmadı baña sāyemden özge bir ayaqdaşum
3. Gözüm merdümlerine istedüm kim ağlayam ğamdan
Nigārā yüzümi ol dem kıızıl qana yudı yaşum
4. Ḥayāl-i dürr-i dendānuñla qalmışdur şadef-mānend
Sirişküme baḥri içinde benüm çeşm-i güher-pāşum
5. Degül encüm bezer her gice altun ḥall ile ḥaddın
Diler kim ola ey **Emri** 'arũs-ı dehr yoldaşum

2 naqşı: resmi, *Emrĩ Dīvānı*.

3 gören kimseye: görenler ey meh, *Emrĩ Dīvānı*.

5 müjgān kıl: müjgānum, *Emrĩ Dīvānı*.

7 şāh-ı ğamam: ben şāh-ı ğamam, *Emrĩ Dīvānı*.

233 14b. *Emrĩ Dīvānı*, G. 337, s. 192.

1 bād-ı: dũd-ı / anuñ: iki, *Emrĩ Dīvānı*.

4 Bu beyit *Emrĩ Dīvānı*'nın 336. gazelinin 4. beytidir.

5 yoldaşum: oynaşum, *Emrĩ Dīvānı*. Bu beyit 338. gazelin de makta beytidir.

234.

Velehū Eyżan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Yāri benden ayırup cānumı hecr aldı benüm
Mürdeyem bu beden-i zerd müza‘ fer kefenüm
2. Ğam beni şöyle za‘îf eyledi kim fark olamaz
Bir tel iplik mi durur pîrehenümde yā tenüm
3. Künc-i ğamda beni tāb-ı teb-i ğam ditredicek
Ditrer üstümde meded öldi diyü pîrehenüm
4. Şanma dāğ ile elif ceng için şıhhat ile
Eline nîze ile bir siper almış bedenüm
5. ‘Ömrüm oldukça be **Emrî** ğamı taḥrîr ideyüm
Çün devāt u qalemümdür bu zebān u dehenüm

235.

Velehū Eyżan

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Görüp nigāra cān u gönülde maḥabbetüm
Māni‘ olur muşāḥabete veh ki ḥayretüm
2. Ḥayyāt-ı kudret egnüme ğam cāmesin biçüp
Anuñ elinde süzen-i zerdür bu qāmetüm
3. Peykān-ı yāra cānuñı elbette vir diyü
Zaḥm-ı ḥadengi ol qaşı yānuñ yidi etüm
4. Bir cevherem ki ḥāk-i siyāh içre qalmışam
Şarrāf-ı dehr bilmez ise tañ mı kıymetüm

234 14b. *Emrî Dîvânı*, G. 328, s. 188.

1 hecr: ‘ışk, *Emrî Dîvânı*.

2 tel: şap, *Emrî Dîvânı*.

4 almış: aldı, *Emrî Dîvânı*.

5 be Emrî ğamı taḥrîr ideyüm: ğam-ı ‘ışkını taḥrîr iderin / qalemümdür bu: qalem ey Emrî, *Emrî Dîvânı*.

235 14b. *Emrî Dîvânı*, G. 313, s. 180-181.

1 veh ki: vecd ü, *Emrî Dîvânı*.

2 kudret egnüme: ‘ışk cismüme / biçüp: diker, *Emrî Dîvânı*.

4 cevherem: gevherem / tañ mı: n’ola, *Emrî Dîvânı*.

5. Öldükde **Emriyā** gam-ı haṭṭ-ı nigār ile
Pīrūzeden [yapa felek]²²⁶ üstümde türbetüm

236.

Velehū Eyzan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Didüm işte yoluña biñ cānum
Azacuç cānlu didi sulṭānum
2. Uyumason diyü fūrkatde gözüm
Gözümü igneledi müjgānum
3. Kısmet it vaşluñı 'uşşāka didüm
Didi kim saña deger hicrānum
4. Meh bunı dir ki nigār ayağına
Sürebilsem bu ruḥ-ı tībānum
5. **Emriyā** yirde görünmez cismüm
Çarḥda işidilür efgānum

237.

[Velehū]

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. İrince āh ile ey dil bu rūzgāra yaşum
Niçe dökildi saçıldı bu bī-sitāre yaşum
2. Ğam-ı maḥabbeti fāş itdi bām-ı çeşmümden
Bırakdum aşağıya oldı pāre pāre yaşum
3. Müje degüldürür eṭrāf-ı dīdede ḥasdür
Ki mevc-i āb ile şalmış anı kenāre yaşum
4. Olur mı idi anuñ cismi böyle ḥūn-ālūd
Müjeñ elinden eger yimeyeydi yara yaşum

²²⁶ Bu kelimelerin yeri *Mecmua* 'da boş bırakılmış olup *Emrî Dîvânı* 'ndan tamamlanmıştır.
5 üstümde: üstüme, *Emrî Dîvânı*.

236 14b. *Emrî Dîvânı*, G. 333, s. 190. *Emrî Dîvânı* 'nda 7 beyittir.

1 suṭānum: cānānum, *Emrî Dîvânı*.

2 diyü fūrkatde gözüm: didi fūrkat gicesi, *Emrî Dîvânı*.

237 14b. *Emrî Dîvânı*, G. 340, s. 193.

2 bām-ı: āh, *Emrî Dîvânı*.

3 müje: müjem / mevc-i: mevci, *Emrî Dîvânı*.

5. Derün-ı dilde be **Emrî** ne âteşüñ var kim
Geçince reh-güzer-i dâdeden kızara yaşum

238.

Velehü Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Zār cismümden hevā çeng eyleyelden tār hem
Çeng-mānendi beni ham eylemişdür nār hem
2. Ehl-i 'ıışkuñ kimi hāndān kimi giryān olduğı
Bu ki şem' -i 'arızuñda nūr peydā nār hem
3. Şem' beñzer dil uzatmış yāra kim yakmazdan öñ
Burnına kıl tağdı üstād eyledi berdār hem
4. Ben za'ife hāne yapsañ bir zübāb-ı mürdenüñ
Kıl ayağını sütün eyle perin dīvār hem
5. Küşte-yi zülf ü haşam mūlar elifler şanmañuz
Kāleb-i fersüdeme mūr oldu **Emrî** mār hem

239.

Velehü Eyzan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Cür' a-yı cām-ı lebüñ içeli sekrān oldum
Yiyeliden gamuñ esrārını hayrān oldum
2. Yine bir muṭrib-i gül-çihre elinden sāķī
Def gibi sine döğüp ney gibi nālān oldum
3. Bende oldum saña biñ cān ile āzāde iken
Ḥamdülillāh ki şehā başuma sulṭān oldum
4. Ḥusrevā sen leb-i şirīne olaldan Ferhād
Kıışsa-yı küh-ı gamuñla yine destān oldum

4 yimeyeydi: yimeseydi, *Emrî Dîvânı*.

238 14b. *Emrî Dîvânı*, G. 326, s. 187.

1 hevā: felek / nār: zār, *Emrî Dîvânı*.

3 yakmazdan: yanmazdan, *Emrî Dîvânı*.

4 eyle: saķf it, *Emrî Dîvânı*.

5 oldu: üşdi, *Emrî Dîvânı*.

239 14b. *Emrî Dîvânı*, G. 331, s. 189.

5. Nazm idelden leb ü dendānını yāruñ **Emrī**
‘Āleme nazmum ile la‘l-i dūr-efşān oldum

240.

Velehū Eyżan

Fe‘ūlün Fe‘ūlün Fe‘ūlün Fe‘ūl

1. Yanagūnda zūlfūñ cemāl üzre cīm
Yüzūñde dehānuñ kamer içre mīm
2. ‘İzāruñ gül-i ter kadūñ şāh-ı gül
Tenūñ sīm-i hālīş belūñ müy-ı sīm
3. Ne sihr itdi bīnūñ ki barmağ ile
Yüzūñ āftābını itdi dü-nīm
4. Gözümde dişūñūñ hayālidürür
Cihān içre var ise dürr-i yetīm
5. Gidelden o lāle-‘ izār **Emriyā**
Derūnumda dāğ-ı gam oldı muķīm

241.

[Ġazeliyyāt Fī-Ĥarfi’n-Nūn]

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Şāh-ı ‘ışķam hātem-i zerdür ten-i zerd-i dü-tā
Dāğ-ı hūnīn midür aña la‘l-i aķmerdür nigīn
2. Sīm-i eşki yutdı hep gencine-yi Ķārūn gibi
Devletinde ‘ışķuñūñ çok māla mālikdür zemīn
3. Tīr-i derdi gamzeñūñ şöyle geçūpdür cānuma
Na‘l şanma görünür sīnemde sūfārı yaķīn

4 leb-i: lebi / yine: ile / gamuñla: gam ile, *Emrī Dīvānı*.

240 14b. *Emrī Dīvānı*, G. 341, s. 194.

241 15a. *Emrī Dīvānı*, G. 373, s. 209. Nūn harfiyle yazılmış gazellerin başlangıç kısmı *Mecmua*’da yoktur. Bu gazelin sadece üç beyti vardır. Bu beyitler muhtemelen eksik sayfalarda başlangıcı bulunan bir gazele aittir.

1 aña: Emrī / aķmerdür: aķmerden, *Emrī Dīvānı*. Bu beyit Emrī Dīvānı’ndaki 373. gazlin makta beytidir.

242.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Hāzır itdi gözüm anuñ için iki kāse hūn
Giryem oldur bād-ı āhumdan olupdur ser-nigūn
2. Ğam beyābānuñda ser-gerdān olan ' ışk ehline
Keh-keşān şanma giceyle çarḫ olupdur reh-nümūn
3. Tīşe-yi zer şu' le-yi āhum belā Ferhād'ıyam
Ḳulle-yi eflāk olupdur baña kūh-ı Bīsūtūn
4. ' Arşa-yı ğamda gice қоşdum semend-i āh ile
Ṭañ mı hūng-i çarḫ ḳan derlerse olmışdur zebūn
5. Çeşmüm üzre şu' le-yi āhum degül ğam şāhıyam
Emriyā sancağumuñ bayrağın itdüm ser-nigūn

243.

[Velehū]

Mef' ulū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ulūn

1. Sulṭān-ı ḫayāl-i ruḫuña dīde-yi pūr-hūn
Urdı ṭunub-ı āl ile bir ḫayme-yi gerdūn
2. Şanmañ şafaḳ içre meh-i nev ḳomış oda na' l
Teshīr idem ol ḳaşı kemānı diyü gerdūn
3. Rāzī degülüz biz buña ey mihr-i cihān-tāb
Her şubḫ o mehe gösteresin bir ḳızıl altun
4. Ben ğonca didüm ağızuña yoḳ didi raḳībūñ
Didüm aña ey ḫār-ı siyeh yoḳ diyen olsun
5. Sulṭān-ı ḫayāl-i ruḫ-ı leylī için **Emrī**
Bir şırça sarāy itmiş anı dīde-yi pūr-hūn

242 15a. *Emrī Dīvānı*, G. 370, s. 207.

1 gözüm: gözlerüm /oldur: odur, *Emrī Dīvānı*.

5 çeşmüm: cismüm, *Emrī Dīvānı*.

243 15a. *Emrī Dīvānı*, G. 404, s. 223.

1 urdı: ḳurdı / gerdūn: gül-gūn, *Emrī Dīvānı*.

2 kemānı: hilālī, *Emrī Dīvānı*.

5 itmiş anı dīde-yi pūr-hūn: olmuş aña dīde-yi Mecnūn, *Emrī Dīvānı*.

244.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. N'ola şaklırsam o şacı leylī ' ışkun cānda ben
Hay mecnūn ' ışk-ı yārı bulmadum yabanda ben
2. İşıgūñ bekler zavāllu ol mehe ' aşık gibi
Bir hārāret añladum hūrşīd-i nūr-efşānda ben
3. Āteş-i hāsetle yaqdum hālūñ için sīnemi
Dilberā bir dāğ kodum sīne-yi sūzānda ben
4. Üstüme yalñ kılıçla geldi āhum āteşi
Bī-kes ü tenhā gezerken vādī-yi hicrānda ben
5. Mülk-i naẓmuñ şāhısın dīvānuñı gördüm senūñ
Görmedüm ey **Emrī** bu tertibi bir dīvānda ben

245.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1. Kodı sīnemde ol şeh dāğ-ı pür-hūn
Gedāsına ' aṭā kıldı bir altūn
2. Dehānın isteyü Leylī'nūñ ey dil
' Adem iqlimine dek gitdi Mecnūn
3. Hūmār-ı ' aklı def' itmekde cāna
Mey-i ' ışk ile tolu kāsedür nūn
4. Sirişküm naqdini her kim ki gördi
Didi bunda var imiş māl-ı Qārūn
5. Haṭ-ı şeb-diz-i dildārı görelden
Gözümdeñ çıkdı **Emrī** eşk-i gül-gūn

244 15a. Emrī Dīvānı, G. 375, s. 209-210.

3 hāsetle: ' ışkuñla, *Emrī Dīvānı*.

4 gezerken: giderken, *Emrī Dīvānı*.

5 senūñ: velī, *Emrī Dīvānı*.

245 15a. *Emrī Dīvānı*, G. 400, s. 221.

3 ' aklı def' itmekde cāna: ' aqlumuñ def' ine cāndan, *Emrī Dīvānı*.

246.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Dür-i eşkümle ruḥ-ı zerdümi gerçi bezerin
Ele āyine alursam yine kendüm bezerin
2. Mūy-ı jülīde degül başumuñ üstinde benüm
Bir gedāyam ki maḥabbet şehi tūğın çekerin
3. Gelme ol māh eşigine yüri eflāke güneş
Ki meşeldür ḫulıyuz bekleye her kim ki yirin
4. Derd ile merdüm-i çeşmüm etegin pür eyler
Ger süpürse müje cārūbı eyle ḫāk-i derin
5. La' l-i nābuñ benüm ağızuma sögermiş şanemā
Anı tenhāda nezāketle şaḫınsun emerin
6. ' Ārızuñ üstine şal zülf-i ' abir-āsāñı
Mülk-i ḫüsnuñ şehisin eyle yüzüñe düşerin
7. Zāhir eyler lebüñ evşāfını eş' arında
Çıkarur her sözünüñ **Emrī** nigārā şekerin

247.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Ruḫlarında gör nigāruñ zülf-i müşg-efşānların
Bāğ-ı ḫüsünin ṭolanur gül ṭoldurur dāmānların
2. Şol nihāl-i ḫuşkdur cismüm ki aña zeyn için
Bir kemān-ebrü dizüpdür gönca-veş peykānların
3. Ağızuña öykündügiy-çün gönca anuñ jāleler
Muşt ile urup boğazına tıḫar dendānların
4. Bāğa od düşdi ruḫuñ şevkıyla āhumdan seḫer
Ḫıpkızıl yandurdı gülzāruñ gül-i ḫandānların

246 15a. *Emrī Dîvânı*, G. 384. s. 214.

2 başumuñ: ḫāmetüm, *Emrī Dîvânı*.

3 māh: şāh, *Emrī Dîvânı*.

4 derd ile: dür ile, *Emrī Dîvânı*.

247 15a-b. *Emrī Dîvânı*, G. 374, s. 209.

5. Öldürüp **Emrî**'yi biñ dürlü belā vü derd ile
Üstine ağlatma anuñ dīde-yi giryānların

248.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Beni sen hecr-i miyānuñla nizār eylersin
Gizleyüp qaşlarınıñ nūnını zār eylersin
2. Nāz idüp şol iki hālūñ birisin gizleme kim
Nāzuñı sen beni yandırmağa nār eylersin
3. Gösterürsin ile şol çeşm ü kad ü rā qaşuñı
'Āşıka 'arz-ı cemāl itmege 'ār eylersin
4. Çeşm ü hālın idüp ey zülf 'izārında nihān
Dār-ı dünyāyı bu miskīnūñe dar eylersin
5. Göricek hāl-i nigārı lebi altında revān
Emrî 'nūñ yaşını ey dīde revān eylersin

249.

Velehū

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Bağrum başın o hañçer-i ser-tiz delmesün
Alsun alursa cānı ziyān başa gelmesün
2. Meydān-ı hüsnde qaşını oynadur o tıfl
Āhum hilāli niçe çelik gibi çelmesün
3. Ger nāy-ı nāleme sesi kes dirse sesmesün
Kūçek geçinse ğonca o femden seselmesün
4. Şayd idemez o çeşm-i ğazāli kemend ile
Ardınca olsun āhum anuñ hiç yelmesün
5. Baş çekdi başına büyüdi bağrumuñ başı

248 15b. *Emrî Dîvânı*, G. 387, s. 215.

2 şol: ol, *Emrî Dîvânı*.

4 hālın idüp ey zülf: hālūñı idüp zülf ü, *Emrî Dîvânı*.

5 revān: biñar, *Emrî Dîvânı*.

249 15b. *Emrî Dîvânı*, G. 356, s. 200-201.

1 hañçer-i: ğamze-yi, *Emrî Dîvânı*.

Peykânı **Emriyâ** depesin nice delmesün

250.

Velehû

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Kõdum dîvâr-ı kûy-ı yâra câmı dîde-yi terden
Degül kirpüklerüm tũtdum õñine perde tellerden
2. Yağaldan cismümi nâr-ı firâkuñ kimse fark itmez
Yüzümde çeşm-i hũnünüm kül içre sürh aħkerden
3. Süvâr olduğça atına rikâbın dutmadur cehdüm
Hilâl-i çarħa yapışmağ diler divâneym yirden
4. Zemîne āsmāndan şanmañuz bārān yağār her dem
Duħān-ı nār-ı āhum yaş ağıdur çeşm-i aħmerden
5. Nazar kılduñ diyü ğayra gözüme şaңdı [bir] ğaңcer
Degül müjğān görinen **Emrî** ħarf-ı dîde-yi terden

251.

[Velehû]

Mefâ'ilün Fe'ilātün Mefâ'ilün Fe'ilün

1. Olaydı ke's-i tenümde berehne pîrāhen
Bu ğurbet içre ölicecek olurdı bārî kefen
2. Kaşum degül göricek dār-ı ğurbet içre beni
Yüzini tırmaladı nāħun-ı ğam ile beden
3. Beden degül beni öldürdi zaħmet-i ğurbet
Şaçupdur üstüme ğam bir avuç ğubār-ı miħen
4. Mağām-ı rüşen ü cāy-ı şafā idi dil ü çeşm
Birisi külbe-yi ğüzn oldu biri beyt-i ğazen
5. N'olaydı **Emrî** 'yi bārî alaydı ħ'āb-ı belā
Düşinde bārî görünürdi bāğ u rāğ-ı vaħan

250 15b. *Emrî Dîvânı*, G. 394, s. 218-219.

3 dutmadur cehdüm: tũtdur kaşdum, *Emrî Dîvânı*.

4 yağār her dem: yağmışdur / ağıdur çeşm-i aħmerden: ağıtdı çeşm-i a' verden, *Emrî Dîvânı*.

251 15b. *Emrî Dîvânı*, G. 410, s. 225.

1 ke's-i tenümde berehne pîrāhen: başda imāme yā tende pîrāhen, *Emrî Dîvânı*.

252.

Velehū

Mef' ulū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilūn

1. Hattuñla zülfüñe dolaşur cān-ı nā-tüvān
'Ādet budur ki şarıla mektūba rīsmān
2. Beñzer disem haţuñ çemene 'arızıñ güle
Baña yeşil kıızıl görünür mīr-i 'aşıqān
3. Dil maḥbes-i çehneye belā-keşendeyi²²⁷
İndürmege felek toköz ayaklu nerdübān
4. Fıkr-i leb-i nigār ile kan ağların müdām
Ağlar şarāb içince belī ehl-i şevk olan
5. Külbemde nār-ı 'ışk ile ey **Emrī** şem' -veş
Ten şem' dānı içre yanar her bir üstüh'ān

253.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Geçdi ey kaşı kemān bağrumuza tīrūñden
Şusuz olduğ bir içim şu şuna şemşirūñden
2. Ev senūñdür berü gel kimse saña git diyemez
Dilde hoşnūd iseñ ey guşşa eger yirūñden
3. Ağzuñ añup 'adem iline giderdük ey dil
Çarḥa bağlamasa āhum seni zencirūñden
4. Meykede bellü olur halkası olsa aşılı
Tuyılır la' l-i lebüñ zülf-i girih-girūñden
5. **Emriyā** gice şabāḥa diri çıkdı encüm
Göz yumup uyumadı nāle-yi şeb-girūñden

252 15b. *Emrī Dīvānı*, G. 352, s. 198-199.

²²⁷ Beytin ilk mısrasında vezin hatalıdır.

3 Beytin ilk mısrası *Emrī Dīvānı* 'nda şöyledir: "Cān-ı belā-keşideyi bu maḥbes-i dile"

4 belī: dilā, *Emrī Dīvānı*.

253 15b. *Emrī Dīvānı*, G. 381, s. 212-213.

1 bağrumuza: cānumuza / olduğ: öldük, *Emrī Dīvānı*.

254.

Velehū

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Berg-i gül-i sefid̄den olursa p̄irehen
Tāḡat getürimez añā nāzūkdür ol dehen
2. Ḥayyāḡ-ı ḡudret egnüme biçdükde cāmeyi
Penbe yirine ḡomış añā berg-i yāsemen
3. Gül beñzer idi 'arızuña olsa serv-ḡad
Serv öykünürdi ḡāmetüñe olsa sīm-ten
4. Çoḡdur çemende lāle-yi rengin 'aceb bu kim
Bitürdi 'arızuñda ḡaḡuñ lāle-yi çemen
5. Ser-geḡte-yi ḡam-ı ruḡ-ı dildār olmasa
Ey **Emrī** lālenüñ teni ḡan olduḡı neden

255.

Velehū

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1. Cihānda hem-demüm görür gözümken dīde-yi pür-ḡün
Dem-i giryemde egnine geyürdi cāme-yi gül-ḡün
2. Benem ol ḡāh-ı miḡnet kim vücūda gelmedin daḡı
'Adem mülkine gitdiler ḡuyup Ferḡād ile Mecnūn
3. Ruḡ-ı zerdüm nice ire ayaḡuñ tozına irmez
Elinde kimyā ile cānā iderken ḡopraḡı altun
4. Yanaḡuñda ḡam-ı zülfüñ degül mi lāle üzre lām
Gözüñ yā ḡaḡuñ üstinde degül mi nergis üzre nūn
5. Elif ḡaddini ol servüñ ne deñlü vaḡf iderlerse

254 15b-16a. *Emrī Dīvānı*, G. 355, s. 200.

1 dehen: beden, *Emrī Dīvānı*.

2 egnüme biçdükde: egnüñe biçdüḡi / ḡomış: ḡoymış, *Emrī Dīvānı*.

4 lāle-yi: lāleden, *Emrī Dīvānı*.

5 ser-geḡte-yi: ger küḡte-yi, *Emrī Dīvānı*.

255 16a. *Emrī Dīvānı*, G. 390, s. 216-217.

1 geyürdi: geyinür, *Emrī Dīvānı*.

2 gelmedin: gelmeden / gitdiler: ḡaçdılar, *Emrī Dīvānı*.

3 ire: irsün / cānā iderken: idenler, *Emrī Dīvānı*.

4 yā ḡaḡuñ üstinde: üstinde yā ḡaḡuñ, *Emrī Dīvānı*.

Dehānı şıfrı qor **Emrī** ider anuñ yirini on

256.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Yüzüñe irişdi göñlüm zülf-i ' anber-fāmdan
Kā' be'ye bir gicede irdi diyār-ı Şām'dan
2. Zülfi mi qaddine hem-ser yā toğup üstine gün
Sāye zāhir eyledi ol serv-i sīm-endāmdan
3. Şuğlar çeşminde hey āfet hayāl-i qaddüñi
Kim temāşā itse farq itmez güli bādāmdan
4. Cān sefer itmiş ser-i zülfinden iletmiş didi
Hey qaçan gitdi o miskīn didi ilk aḥşāmdan
5. Pertev-i hūrşīdi qaşırında görüp kimdür didüm
Didi **Emrī** bir ışıkdur şimdi geldi Şām'dan

257.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bir melek gördüm nigārā ruḡ güzel qad nāzenin
Āftāb u müntehā-sā ruḡ güzel qad nāzenin
2. Verd līkin nā-şüküfte ' ar' ar illā nā-resīd
Verd ü ' ar' ar gibi ammā ruḡ güzel qad nāzenin
3. Hūri-yi tūbā-nihāl u tūbi-yi hūrī-cemāl
Hem mişāl-i hūr u tūbā ruḡ güzel qad nāzenin

5 şıfrı qor Emrī ider anuñ yirini: şıfrı ey Emrī anuñ ider birisin, *Emrī Dīvānı*.

256 16a. *Emrī Dīvānı*, G. 378, s. 211. *Emrī Dīvānı* nda 6 beyittir.

1 irdi diyār-ı: vardı sevād-ı, *Emrī Dīvānı*.

2 toğup: düşüp, *Emrī Dīvānı*.

3 hayāl-i qaddüñi: hayālin ḥaddüñüñ / güli: gül-i, *Emrī Dīvānı*.

4 sefer itmiş ser-i zülfinden iletmiş: lebe geldi ser-i zülfinde işitmiş / gitdi: gitmiş / didi: didüm, *Emrī Dīvānı*.

5 Şām'dan: cāmdan, *Emrī Dīvānı*.

257 16a. *Emrī Dīvānı*, G. 372, s. 208.

1 melek gördüm nigārā: nigār itdüm temāşā / āftāb u: āftāb-ı, *Emrī Dīvānı*.

3 hūrī-yi tūbā-nihāl u: kūy-ı cennet ol nihāl-i, *Emrī Dīvānı*.

4. Lāle-yi şimşād-ķad şimşād-ı lāle-ķihre hem
Lāle vü şimşād-āsā ruķ güzel ķad nāzenīn
5. Nürdan ruhsāre vü kāfūrdan fem **Emriyā**
Şem^ʿ-veş maķbūb-ı ra^ʿ nā ruķ güzel ķad nāzenīn

258.

Velehū

Mef^ʿ ūlū Fā^ʿ ilātū Mefā^ʿ ilū Fā^ʿ ilūn

1. Her gün cemāl-i ķihre-yi dilberden aķların
Her dün melāl-i tūrta-yı dilberden aķların
2. Tañ mı yaşum sitāre gibi olsa bī-şümār
Her gice ķünkü ķarķ-ı sitemgerden aķların
3. Ol māh hīç tūlū^ʿ ide mi tāli^ʿ ümden ben
Tāli^ʿ didükleri şu bed-aķterden aķların
4. Çeşmüm şebīh olursa n'ola kırmızı güle
Çün dem-be-dem firāķ-ı gül-i terden aķların
5. Hīç gün yüzüni göstere mi gözlerüm baña
Laķza-be-laķza **Emrī** ben anlardan aķların

259.

Velehū

Mef^ʿ ūlū Mefā^ʿ ilū Mefā^ʿ ilū Fe^ʿ ūlūn

1. Hāk itse hevā-yı zeķanuñla beni devrān
Sāġar ide hāküm duta el üstine yārān
2. Vezn eyleyelüm iki gözüm işte terāzū
Sence güzelüm var mı idi Yūsuf-ı Ken^ʿ ān
3. Hālūñ şanemā kılmadı dāneyle ziyāfet
Oldı ser-i zūlfūñde gönül dün gice mihmān

5 fem: cism, *Emrī Dīvānı*.

258 16a. *Emrī Dīvānı*, G. 358, s. 201.

1 cemāl-i: ħayāl-i, *Emrī Dīvānı*.

3 māh hīç: māh-veş, *Emrī Dīvānı*.

259 16a. *Emrī Dīvānı*, G. 403, s. 222.

2 güzelüm: görelüm, *Emrī Dīvānı*.

3 zūlfūñde: zūlfūñle, *Emrī Dīvānı*.

4. Ağzındaki dendān görünür jāle degüldür
Bülbüllere şol deñlü güler gonca-yı ħandān
5. Ol belde durup ħanımı dökme mi dilerdi
Cānā kesici olmasa bu ħaçer-i bürrān
6. Ğam odı kebāb itmiş idi bağrumı **Emrī**
Peykānları yāruñ gelüp urdı aña dendān

260.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. İstemez dil bülbüli ol yüzi gülsüz gülsitān
Her gül-i ħamrā olursa la' lden bir āşiyān
2. Şol ħadar 'āşıkıların gögsine dāğ urmuş ħamuñ
Penbe olsa yetmeye ebr-i sefid-i āsmān
3. 'Aks-i dendānuñ ağarmış gözde şaħırsam n'ola
Dürri 'ādetdür iderler penbe içinde nihān
4. Başda sevdā-yı ruħuñla cism-i zerdüm dir gören
Ucına āyine ħonmuş zer varaħlu üstüħ'ān
5. Bād-ı āh-ı **Emrī** 'yi gördüñ niçün şavulmaduñ
Gösterüp yār ef' i-yi zülfin didi budur yılan

261.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Firāħ-ı la' l-i lebüñle şu deñlü ağladı ħan
Yaşını silmeden al oldı pençe-yi mercān

5 durup: turup, *Emrī Dîvânı*.

260 16a. *Emrī Dîvânı*, G. 361, s. 202-203. Bu gazeldeki ilk iki beyit *Emrī Dîvânı* 'nda yoktur.

1 *Emrī Dîvânı* 'nda 1. beyit şu şekildedir:

Ķaddüñe öykündügiyçün serv-i gülzār-ı cihān

Eyle şarşar bād-ı āhum anı ditrer her zamān

2 *Emrī Dîvânı* 'nda 2. beyit şu şekildedir:

Bir ħara yağız güzeldür gerçi kim sāyeñ velī

Ķaddüñüñ üftādesidür ol da ey serv-i revān

5 şavulmaduñ: yeldüñ didüm, *Emrī Dîvânı*.

261 16b. *Emrī Dîvânı*, G. 408, s. 224-225.

2. 'İzārı kōmadı tākāt hāmīde kaddümde
Ki nerm olur durıcağ āftāba karşı kemān
3. Derūn-ı gōncada mānend-i katre-yi şebnem
Yürekde zaḥm-ı ḥadeng içre görünür peykān
4. Gözüm kabağına gāmzeñ şu deñlü tır urdı
Ki çevresinde görenler şanur şaf-ı müjgān
5. O meh-veşüñ ḥatı sevdāsı **Emrī** mecnūn-vār
Yüritdi ḥāmeyi yazuda zār u ser-gerdān

262.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Kızıl eliyle meger şunmak istedi ey cān
O la'l-i nāba ki taş oldu pençe-yi mercān
2. Fezā-yı dīdede çok oyun oynadı girye
Sirişk katreşi güy oldu kirpigüm çevgān
3. Düşürdi gönlüme hicrānuñ ıztırābların
Bu ḥastenüñ gelüp oynatdı yüregın ḥafaḳān
4. Şaçıldı çihre-yi zerd üzre eşk-i çeşm-i sefīd
Şan oldu zer varağ üstine āb-ı sīm-efşān
5. Sirişk-i sīneme doymadı **Emrī** merdüm-i çeşm
Neye doyarsa doyar doymaz aqçaya insān

263.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Sūz-ı dilden sīnede biryān olurdu murğ-ı cān
Nāvekūñ uçurmayaydı anı ey kaşı kemān
2. Kōmamışdı derd-i hicrānuñ ilik ben ḥastede
Ey kaşı yā geldi tırūñ oldu mağz-ı üstüḥ'ān
3. Gice dest-i āhum itdi atlas-ı çarḥuñ kabā

262 16b. *Emrī Dīvānı*, G. 409, s. 225.

263 16b. *Emrī Dīvānı*, G. 364, s. 204. *Emrī Dīvānı* 'nda 5 beyittir. Son 3 beyit *Emrī Dīvānı* 'nda yoktur.

Penbesi çıkdı kabāsından degüldür keh-keşān

4. Bir eti cānı yirinde hūbdur ol sīm-ten
Şem‘ üñ ey dil cism-i zārında ne et vardur ne cān
5. ‘İlm-i aḥfā mı bilür ol leb ya efsün mı oḡur
Kim olur ‘ālem gözinden rüz-ı rüşende nihān
6. Nice görsin zülfi ḡaṭın tāb-ı rüy-ı yārdan
Dün ḡarañusunda pāy-ı mūr-çe olur ‘ıyān
7. Sāye-yi māh-ı neve beñzetdi kim **Emrī** tıyup
Pīç ü ḡam olur ḡararmış ebrū-yı ‘anber-feşān

264.

Velehū

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Var olupdur dāne-yi ḡaṣḡāş ḡalvādan nişān
Ḥurde-binān-ı leṭāfet anı şanurlar dehān
2. Ol ruḡ üzre zerrece bir noḡta gördi didi dil
Yā dehendür yā dehen yirine itmişler nişān
3. Ol leb üzre ḡaybdan bir mīm ḡonmuş fem degül
Rūḡdan la‘li muḡaddem olduḡın eyler beyān
4. Ol leb üzre fem şanur il mihrin urmuş üstine
La‘l-i nābını emānet ḡoyıcaḡ naḡdini cān
5. Zerre-yi mihr-i cemālin **Emriyā** erbāb-ı sır
Aḡzıdur dimişler ammā sinde itmişler nihān

265.

Velehū

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Yaşumuñ irişmedin ḡavrına ey deryā-nişān
Baḡrıyın dime yalanuñ dibi olur yaḡın

3 çārḡuñ kabā: çarḡı fenā, *Emrī Dīvānı*.

264 16b. *Emrī Dīvānı*, G. 363, s. 203-204.

3 ḡonmuş: ḡomışlar, *Emrī Dīvānı*.

4 şanur il: degüldür / nābını: nābında / naḡdini: naḡdin, *Emrī Dīvānı*.

5 sinde: sinden, *Emrī Dīvānı*.

265 16b. *Emrī Dīvānı*, G. 377, s. 210-211. Gazel *Emrī Dīvānı*’nda 5 beyittir.

2. İztırāb-ı ışk ile gör depreniŝüm her zamān
Zelzeleye sen de aña göre depren ey zemīn
3. Tīrūñi gördi ki zaḥmum gözle yir anuñ fitīl
Dīdesine mīl çekdi ey kemān-ebrū hemīn
4. Yād-ı ebrūn ile yazsam ŝafḥa-yı çarḥ üzre āh
Māh-ı nev anuñ çeker üstine medd-i āteŝīn
5. Virse aġyār-ı siyeh-rūya selām ol nāzenīn
Erre-yi miḥnet çeker serv üstine dendān-ı sīn
6. Gördi döymez parmaġına rūzgāruñ ŝem‘-i cān
Ġam şebine yaġdı yel mumını āh-ı āteŝīn
7. Parmaġuñla nāḥunuñ kuyruklı yıldız kendidür
Kim leṭāfet burcı üzre aya olmiŝdur ḳarīn
8. Ḥāl-i pür-mūyına beñzetdüm çün **Emrī** nāfeyi
ŝıġmay yazdı derisine feraḥdan müşg-i çīn

266.

Velehū

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

1. Başuma odlar yaġayın āh-ı āteŝnākden
Dökeyin gözüm yaşını dīde-yi nemnākden
2. Ḳana yur her ġamzekāruñ tīġın acıtdı beni
Düşeyin ḥançerlere bu sīne-yi şad-çākden
3. Her naẓar kim eylerem yüz vechile ġam sāḥiri
Gösterür şüret baña āyīne-yi idrākden
4. Ben ġubārı ḥāke yeksān eylemişdi dest-i ġam
Bād-ı āhum luṭf idüp geldi götürdi ḥākden

1 baḥriyin dime yalanuñ dibi olur: baḥriyem ben dime yalanuñ olur dibi, *Emrī Dīvānı*.

3 zaḥmūm: zaḥmūñ, *Emrī Dīvānı*.

4 çeker: gelür, *Emrī Dīvānı*.

5-6-7. beyitler *Emrī Dīvānı*’nda yoktur.

266 16b-17a. *Emrī Dīvānı*, G. 376, s. 210.

2 her: bir / acıtdı: acıdur, *Emrī Dīvānı*.

3 yüz: bir / idrākden: eflākden, *Emrī Dīvānı*.

4 eylemişdi: eylemişdür, *Emrī Dīvānı*.

5. Görinen müjgān degüldür **Emriyā** murğ-ı hayāl
Āşiyāne yapıdı dīdemde ḥas u ḥāşākden

267.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dişlerüñden luṭf uğurlamasa lü 'lü 'i ' Aden
Baḥr anı çāh-ı şadef içinde ḥabs itmek neden
2. Oldı dīvāne hevā-yı kāmēt-i bālāñ ile
Anuñ için bāğbān servi çıkarmaz bāğdan
3. Āh iderler çeşmüñ ile ḳaddüñi yād eyleyüp
Bir yire gelse çemende nergis ile nārven
4. Yüz kızardup goncalar ağzında altun gösterür
Faşl-ı gülde gülsitāna gelse ol sīmīn-beden
5. Naḳd-i cān almışdurur bir būse borcu vardur
Anuñ için **Emrī** 'ye görünmez ol gonca-dehen

268.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Tenūr-ı ğamda yanar dil kebābı n' eyleyeyin
Bu cām-ı dilde tolu ḳan şarābı n' eyleyeyin
2. Degülse genc-i ğam-ı ' ışḳ-ı dilbere mesken
Gönül didükleri künc-i ḥarābı n' eyleyeyin
3. Tevaḳḳuf eyle nigārā ki çekdügüm derdi
Döküp yaşum raḳamını ḥisāb n' eyleyeyin
4. Nigār-ı ' arız-ı zībā-yı yār olmayıcaḳ

5 dīdemde ḥas u: şaḥn-ı dīdeme, *Emrī Dīvānı*.

267 17a. *Emrī Dīvānı*, G. 366, s. 205. *Emrī Dīvānı* 'nda 6 beyittir.

1 dişlerüñden luṭf uğurlamasa: dişlerüñe yoḥsa öykündi mi, *Emrī Dīvānı*.

3 Bu beyit *Emrī Dīvānı* 'nda şöyledir:

Āh ider çeşm ü ḥadüñ yād eyleyüp ey gül-^c izār
Gülsitānda gelseler bir yire nergisle semen

5 cān: dil, *Emrī Dīvānı*.

268 17a. *Emrī Dīvānı*, G. 412, s. 226.

1 ğamda yanar dil: dilde yanar cān, *Emrī Dīvānı*.

Gülün elindeki rengin kitabı n'eyleyeyin

5. Ğam-ı nigār ile bir hāl iderdüm ey **Emrî**
Derün-ı sinedeki ıztırābı n'eyleyeyin

269.

Velehü

Me'ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe'ülün

1. Dün gece cüdā düşdüm ol alnı kamerümden
Od yakdı felek başına āh-ı seherümden
2. Görinmez olur gözüme hürşid-i cihān-tāb
Bir kez o gözüm nūrı giderse nazarumdan
3. Dūd-ı siyehüm sünbül-i terdür başum üzre
Üstine zer-efşān saçılmış şererümden
4. Rā şanma ki bir kaşı hilāl öyle urupdur
Ğam hañçerüni k'uci çıkupdur cigerümden
5. Derd-i ser idindüm ğamuñı başum ağartdum
Baş ağrısı kaldı baña bu derd-i serümden
6. Ey sīm-ten ağarduğına bakma başumuñ
Çok başludurur didelerüm eşk-i terümden
7. Bī-hüş görüp yüzüme her dem şu seperler
Ey **Emrî** çok eyelük görürem didelerümden

270.

Velehü Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Acıyu acıyu baña yaralar kan ağlasun
Döne döne üstime gerdün-ı gerdān ağlasun
2. Başumuñ üstinde çözsün saçlarını dūd-ı āh
İñileşsün nāleler bu çeşm-i giryān ağlasun

4 nigār-ı: hadiş-i / rengin: zibā, *Emrî Dîvânı*.

269 17a. *Emrî Dîvânı*, G. 406, s. 223-224.

3 saçılmış: bulanmış, *Emrî Dîvânı*.

4 hañçerüni k'uci: hañçerin ey dil ki, *Emrî Dîvânı*.

5 ağartdum: ağardup, *Emrî Dîvânı*.

270 17a. *Emrî Dîvânı*, G. 383, s. 213.

3. Çihresine eşk-i dūr-bārı dizilmiş jāle-vār
Ruĥlaruñdan ayru baña verd-i ĥandān ağlasun
4. İşidicek la‘l-i gevher-bāruña ĥaṭ geldügin
Bir ĥarañu yire varsın āb-ı ĥayvān ağlasun
5. Zūlf-i müřgīnūñ hevāsı ĥāk idüpdür **Emrī** ‘yi
Ķara geysün sünbül-i bāğ ebr-i nīsān ağlasun

271.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Oĥuñ bir ĥıřm ile geçdi dil-i pūr-derd ü miĥnetden
Dehān-ı zaĥmum açuĥ ĥaldı ĥonca gibi ĥayretten
2. Görüp yire berāber sāyesin ol serv-ĥad didi
Ne ĥoř düşmiş mezellet ĥākine üftāde devletden
3. İşitdüm şekl-i zībā bāglamıř ĥaṭṭ-ı ruĥuñ ey meh
Muĥaĥĥak göñlümi alur görünürse o şüretten
4. Ĥayāl-i ĥamzeñe yir yoĥ toludur sīne tīrūñle
Ki igne burĥacaĥ yir bulunamaz anda keşretten
5. řafiyullāhdur ĥaṭṭuñ ki yidi dāne-yi ĥālūñ
Bir iki berg-i sebz ile anuñ-ĥün ĥıĥdı cennetden
6. řafaĥ şanma benüm āh-ı seĥergāhumdan ey **Emrī**
Felekde mihr-i ‘ālem-tāb ĥan derler ĥarāretten

272.

Ėazeliyyāt Fī-Ĥarfi’l-Vāv

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Nūĥet-i pīrehenūñ aldı nesīm-i ĥoř-bū
Ķodı güllerde didi olsun emānet size bu

3 dizilmiş: dizilsün, *Emrī Dīvānı*.

4 ĥarañu yire varsın: ĥarañluĥ yire girsün, *Emrī Dīvānı*.

271 17a. *Emrī Dīvānı*, G. 392, s. 217-218. *Emrī Dīvānı* ‘nda 5 beyittir. 3. beyit *Emrī Dīvānı* ‘nda yoktur.

2 ne ĥoř: neden, *Emrī Dīvānı*.

272 17a-b. *Emrī Dīvānı*, G. 419, s. 229. *Emrī Dīvānı* ‘nda 5 beyittir.

2. Lebûne öykünicek âb-ı hayât itdüm anuñ
‘ Ālemi dūd-ı siyāhımla gözine qarañu
3. Hâl-i ruhsāruña qarşu şu qadar tırdum ezel
Merdüm-i dīdemüñ ayağına indi qara şu
4. Cānuña dāğ-ı ğam-ı miñneti kim urdı didüm
‘ Anberin hālūne baqdı didi dil tıflı bu bu
5. Bilmezüz vaşf-ı meyānuñ ne diliyle diye dil
Nokta qadar olımaz gelse zebān ucına mü
6. Her neye ursam elüm kulbı qalur destümde
Gördi bir şahş didi bezmde qaldurma sebū
7. **Emriyā** jāle-yi ter gül ruñını zeyn itmiş
Hüblar içre qanı ancılayın yüzi şulu

273.

[Gazel]²²⁸

Meñā‘ ilün Meñā‘ ilün Meñā‘ ilün Meñā‘ ilün

1. Dil añsa gördüğüñ demde dil-ārāda kemāl olsa
Murāduñ añlasa dildār ‘ ālemde ehl-i hāl olsa
2. Adū kām almasa rām olmasa ‘ ālemde her kāse
Aña sevmek sevilmeñ mā-ħaşal emr-i muħāl olsa
3. Kemāl-i ‘ ilm ile ma‘ lüm-ı ‘ ālem olsañ el-ħāşıl
Dilā ehl-i kemāl olsañ kelāmuñda me’āl olsa
4. **Qabūlī** mäh-rūlarda vişāle va‘ de olmasa
Dem-i vaşl-ı dil-ārā saña her dem mäh [u] sāl olsa

274.

Şeyh Sa‘ dī

1 olsun emānet size bu: sizde emānetdür bu, *Emrī Dīvānı*.

3 tırdum: tırdı, *Emrī Dīvānı*.

273 17b. ²²⁸ Mustafa Erdoğan, *Kabūlī İbrahim Efendi, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Dīvānı (İnceleme-Tenkitleli Metin-Dizin)*, Gazi Üni. Sosyal Bilimler Enst., Doktora Tezi, Ankara 2008, G. 368, s. 709-710. Gazelin 3. beyti *Mecmua*’da eksiktir.

1 añsa: alsa / dildār ‘ ālemde: ‘ ālemde dildār, *Emrī Dīvānı*.

2 kāse: güle, *Emrī Dīvānı*.

4 saña her dem: her dem ü her, *Emrī Dīvānı*.

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

1. *Ey murğ-ı seher ıışk zi-pervâne biyāmūz
K'ān suhte-rā cān şūd āvāz neyāmed*
2. *Īn müdde'iyān der-ṭalebeş bi haberānend
V'ān-rā ki haber şūd haberī bāz neyāmed²²⁹*

[18a] boş

275.

Müfred]

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

1. *İlāhī ol güzelün devr-i dāyim
Cihān durduḡca dursam pādşāhım*

276.

Müfred

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

1. *Ḥazāna irmesün ḥüsnün bahārı
Ḥüdā şoldurmasun sen gül-'izārı*

277.

Müfred

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

1. *Her an du'ām budur Ḥaḡ'dan sehergāh
Ḥaṭālardan seni şaḡlasun Allāh*

278.

Müfred

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. *Bilmesün sensüz teraḡḡī āh-ı efḡānum meded*

274 17b.

²²⁹ *Ey seher kuşu(bülbül), aşkı pervaneden öğren. Zira canı yandı da ondan hiç ses gelmedi. Bu sahte âşıklar O'nu isterler (O'ndan) hebersizdirler. Pervânenin O'ndan haberi oldu, bir daha ondan haber alınamadı.*

275 18b.

276 18b.

277 18b.

278 18b.

Mübtelâ-yı derd-i hecrüñ itme sulţānum meded

279.

Müfred

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'Āşıkuñ ma' şük yanında gözleri mestān gerek
İki gönül bir olunca ... fistān gerek

280.

Müfred

Me' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

1. Bā-ḥuşūs kim seni ol ḥüsnile gördüm begendüm
Cānān olıcağ sizcileyin olsun efendüm

281.

[Luğaz]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dört müselmān ile beş kāfir meger
İki dilber gördiler yüzi-ķamer
2. Bir siyeh üç Rūmī bir Hindī ile
Bir gün iki gice şoḥbet kıldılar
3. İki meh-rū üç siyeh-rū bir melek
İki şakķallu daḥı iki püser
4. Bir ķara yüzlü raķīb iğvā idüp
İdiserler birbirine ķaşd-ı ser
5. Ey **Kerimī** ḥile budur añla kim
'Add idüp toķuzda bir tarḥ ideler

282.

Luğaz

279 18b. İkinci mısradaki üç nokta ile işaret edilen kelime okunamamıştır.

280 18b. Birinci mısranın vezni hatalıdır.

281 19a.

282 19a. Dördüncü beytin ikinci mısrasındaki üç hecelik kelime okunamayacak derecede silinmiştir.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ol ne āfetdür vücūdı hāliyā aḥfādatur
Menzili esfelde ammā meskeni bālādatur
2. 'Āriyetden 'āridür keşretde vaḥdet eylemiş
Göğdesi ser pā bürehne şüreti zībādatur
3. Erdürür 'avret degül 'avretdürür hem er degül
Bir şifāt olmaz mu' ayyen 'alemü'l-esmādatur
4. ... her kim bilürse bu mu' ammā sırrını
Başına kıllar taqınsun ğuşşadan āzādedür

283.

Luğaz

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. O nedür kim görünür bir hoş ḥişār
Ol ḥişāruñ bir zeberced burcı var
2. Şol ḥişārda ne kapu var ne baca
Şuyı içinden aḫar gündüz gice
3. İşid imdi ol ḥişār oğlanları
Ağ kara şarı kızıl tonları
4. Yaz olunca hep giderler işine
Her biri bir ḫal' a yapar başına

284.

Luğaz

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şol ne neyzendür ki cismine mu' ādil nāyı var
Ağzı birdür dili iki bir pāyı var
2. Yek çeşmdür dīdesiyle yir iḫer söyler gülerdüm
Ḥaylice merdānedür ḫalk iḫre hūy [u] hāyı var
3. itmedükçe bir daḫı nuṫḫ eylemez²³⁰

283 19a.

284 19a. Birinci beytin ikinci mısrasında eksik kelime olduğu için vezin hatalıdır. İkinci beytin birinci mısrasının vezni hatalıdır.

²³⁰ Dört nokta ile işaret edilen kelime okunamamıştır.

Evveli cīm āhiri yā ḥarfine heşt-sāyı var

285.

Luğaz

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ol nedür kim mu' teberdür ḥilḳati
Şāhlar yanında vardur ' izzeti
2. Hem el üzre eylemiş dāyim mekân
Bulsa ağzın būs iderdi dilberân
3. Gāh sürḥ [u] geh sefid [ü] geh siyāh
... ' uşşāḳına eyler nigāh²³¹
4. Şu hevā yeller anı cüst [ü] cū
Teşne lebler eylemişler cüst [ü] cū
5. Kimi der ki ma' denidür şüreti
Hem nebātī ḥākidür geh sīreti
6. Feth idersen it ḥired ey pür-hüner
Ḳulb taḳarlar mişrebe virür keder

286.

Luğaz

1. Bir müdevver kışşadur kim .. virsen yā delinür
... sīm nışfı billür nışfı daḥı zerlenür²³²
2. Eger dirseñ cānı yokdur murād itseñ cānlanur
Eger cānlu eger cānsuz ḥasteye dermānlanur

287.

Ḳaşıde-yi Rūhî Berāy-ı Ca' fer Efendi Kātib-i Divān-ı Hızır Paşa

Me' ulü Fā' ilātü Me' ilü Fā' ilün

1. Bir yirde kim revāc bula gevher-i maḳāl
Lāyık degül ki ḫab' -ı süḥan-perver ola lāl

285 19a. Dördüncü beytin birinci mısrasının vezni hatalıdır.

²³¹ Üçüncü beytin ikinci mısrasındaki üç hecelik kelime okunamamıştır.

286 19a. Manzumeninvezni tespit edilememiştir.

²³² Beytin 1. mısrasındaki iki hecelik kelime ile 2. mısrasındaki üç hecelik kelime okunamamıştır.

287 19b. Coşkun Ak, *Bağdatlı Rūhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin*, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa 2001, K. 26, s. 136-138. *Bağdatlı Rūhî Dîvânı*'nda 24 beyittir.

2. Bir mülkde ki hâkim ola t̄alib-i sūhan
Sedd-i kelām ola ne revā şiddet-i kelāl
3. Gūyāluguñ zamānidur ey dil tekellüm it
Dutsun zebān-ı nāṭıķayı niçe pür-melāl
4. Hāķķā budur ki hâkimimiz hāķ-şināsdur
‘Arz eyle var ise hūnerüñ ğadre yoķ mecāl
5. Dirseñ duḫūl-i meclis-i ḫāşına yol bulam
Ol debīr-i kāmiline eyle ‘arz-ı ḫāl
6. Ca‘ fer ki raḫş-ı ṭab‘ a süvār olup eylemiş
Küttāb-ı dehri vādī-yi inşāda pāy-māl
7. Ol ser-bülend-i dehr ki baḫş-i kemālde
Nāmı añılsa ḫaṭ‘ -ı kelām eyler ehl-i ḫāl
8. Ol ser-firāz-ı ‘aşr ki izḫār-ı ḫālde
Dībāce-yi sūḫandan olur vāķıf-ı me’āl
9. Mümkün degül ki uğrasa elfāz-ı müşkile
Bādī-yi nazarda itmeye ma‘ nāya intikāl
10. Müşkil-güşā-yı rābıṭa-yı nazm u neşrde
Gelsün kimüñ ki müşkili var eylesün su’āl
11. Ṭab‘ -ı şerīfi ḫüsn-i tekellümde lā-nażır
Nazm-ı laṭīfi semt-i selāsetde bī-mişāl
12. Virmez rıza ol emre ki zımnında ola zılm
Ol nehy eylemez ki ola bā‘ iş-i vebāl
13. Erbāb-ı nazma rağbeti ‘irfānına delīl
Ehl-i dile ri‘āyeti ehliyyetine dāl
14. Naḫl-i riyāz-ı midḫatına bulmaya vüşül
Pervāz iderse biñ yıl eger ṭāyir-i ḫayāl

2 hâkim ola t̄alib-i sūhan: ḫadr-şinās-ı kemāl ola, *Bağdatlı Rûhî Dîvânı*.

3 dutsun: ṭolsun / niçe: ṭab‘ -ı, *Bağdatlı Rûhî Dîvânı*.

4 ğadre: özre, *Bağdatlı Rûhî Dîvânı*. Beytin ilk mısrası *Bağdatlı Rûhî Dîvânı*’nda şöyledir: “Bir yirdesin ki kāmilinüñ yoķ nihāyeti”

6 *Bağdatlı Rûhî Dîvânı*’nda bu beyit şöyledir:

Kişver-güşā-yı nazm-ı Fedāyi ki eylemiş

Meydān-ı fikri tevsen-i ṭab‘ ıyla pāymāl

9 uğrasa: uğraya, *Bağdatlı Rûhî Dîvânı*.

10 Beytin ilk mısrası *Bağdatlı Rûhî Dîvânı*’nda şöyledir: “ḫallāl-ı müşkilāt-ı rümüz-ı kelāmdur”

15. Ola du‘ā-yı hayr ile hatmü’l-keâmdu
Rûhî du‘āya başla odur ahsenü’l-maḳāl
16. Kılduḳça faḫr gevher-i nazm ile ehl-i dil
Virdüḳçe ḳadr ehl-i dile rütbe-yi kemāl
17. Olsun şerîf-i zātına luṭf-ı Ḥudā zahîr
Geçsün şafā-yı ḳalb ile evḳātı māh u sāl

288.

[Ḳaşıde]

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Naḳş-bend-i çemen-ārā-yı ḫazān gūn-ā-gūn
Yine bir ferş-i münakḳaş düşdi buḳalemūn
2. Yumaḡa yağların cāme-yi sebz-i çemenüñ
Ebr ile berḳ getürdi yine āb u şābūn
3. Varaḳ-ı bîd degül berf ile şarrāf-ı ḫazān
Aḳçaya bozdı niçe sedd-i sürḫ-i altūn
4. Kîmyā ‘ilmîni Mûsî-yi ḫazāndan görmiş
İtdi taḫşîl çemen ḫācesî māl-ı Ḳāruñ
5. Boynına heykel-i zer taḳdı meger dāye-yi bāḡ
Āfet-i dîden ola tā çemen eṭfālî maşūn
6. Bāḡ ber-sebz-i ḫaṭṭ u lāle-ruḫūñ hecründen
Ten-i zerdine yaḳupdur niçe dāḡ-ı gül-gūn
7. Dem-i ṭāvus çemen-i tāc-ı ḫurūs-ı gülşen
Saḳiyā ḫūn-ı kebüterle bize bülbüle şun
8. Geş-ti bāḡ itdi meger bir şeh-i Mûsā-himmet
Ṭoldı envār-ı tecellî ile kūh u hāmūn
9. Şem‘-i cem‘-i ümerā Ḥazret-i Şemsî Paşa
Nūr-ı ‘ayn-ı şu‘arā pertev-i luṭf-ı bî-çūn

14 riyāz-ı: riyāzı / vüşül: vişāl / iderse: urursa, *Baḡdatlı Rûhî Dîvânı*.

15 hatmü’l-keâmdu: hatm-i keâmdu, *Baḡdatlı Rûhî Dîvânı*.

288 19b. Bu kaside *Cînânî Dîvânı*’nda yoktur. Bk. Cihan Okuyucu, *Cînânî, Hayatı Eserleri Dîvânının Tenkitli Metni*, TDK Yay., Ankara 1994.

10. Ol ki aşhāb-ı güzīnūñ ola hayrū'l-ḥalefi
Şeref-i ḳadr u selef aña olupdur me'zūn
11. 'Ömrin eylerdi Aristo luḡat 'ilmiñe şarf
Hikmet-i mantıḳ ile itse beyān Eflāṭūn
12. Hep me'ānī vü bedī' i mutazammın zımmen
Şafḫa-yı levḫ-i zamirinde olan her mazmūn
13. Pīç pīç ola mı tūmārı çü bār olmasa ger
Her ne beytinde birer genc-i me'ānī medfūn
14. Sözi pūr-siḫr ü fūsūn olmaz idi düşmese ger²³³
15. Gülşen-i nazmda her mışra' ı bāḡ-ı ṭab' uñ
Bir sehi-serv ḫaṭ-āverde cūvān-ı mevzūn
16. Ḳalemūñ şāḫ-ı nebāt-ı şekeristān-ı sūḫan
Ṭūṭi-yi ṭab' uña mir'āt-ı mücellā gerdūn
17. Lāyıḳ ol şı' r-i dürer-bār-ı güher-i elfāzuñ
Ney-şekerle yaza gül yapraḡı üzre ergūn
18. Şı' r-i manzūm degül silk-i cevāhirdür bu
Habbezā gevher-i pākize çü dürr-i meknūn
19. Virdi bir keyf izūñ tozına sürdükçe yüzüm
Ki müferriḫdürür altūn varaḳ ile ma' cūn
20. Şaḫibā şoḫbetūñe şı' r getürdüm dimezem
Bir du' ādur dilerem k'ola icābet-maḫrūn
21. Her şa'ır-i sūḫanı şı' r getüricek ṭapuña
Beñzer ol eblehe bostancıya şatar tarḫūn
22. Ḥusrevā bende- **Cinānī** şikeste-dile çarḫ
İşler itdi ḫaṭ-ı dilber gibi ḫadden birūn
23. Munfaşıl olmaya tā dehrden iki teşrīn
Çār faşla ola tā muttaşıl iki kānūn
24. Ḳāmetūñ 'ar' arı ser-sebz ü ser-efrāz olsun
Dāyimā neşv ü nemāda ter ü tāze olsun
25. İstikāmetde olup düstlaruñ ḳaddi elif
Ola düşmenlerūñūñ ḳāmeti miḫnetde çü nūn

²³³ İkinci mısra yazılmamıştır.

289.

Çaşıde-yi Cinānī Cinān Ola Turacı

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1. Ol sım-ber virmez haber tenhā gezer kılmaz hazer
Çıl bir nazır dirsem eger biñ nāz ider baqmaz gezer
2. Zülfüñ siyeh ruhsāre meh sen bī-şübeh bir pādşeh
Ben bī-güneh hālüm tebeh dil pür-veleh cān muhtaazar
3. Hāk oldı ten ey pür-fiten bu mekr ü fen her dem neden
Devletle çal sen sağ esen hecrüñle ben kıldum sefer
4. Gitsün kamu çavm-i ' adū sen gel berü ey mäh-rū
Şimden girü çolsun sebū kılsun girü def' -i keder
5. Virsem seri ben serseri ol ruhları verd-i çarı
Açmaz deri eyler beri ben çakeri şām u seher
6. İden bulur şanma çalır bir gün olur vaçtı gelür
Hālüm bilür şefkat kıılır haççum alur dirsem eger
7. Baır-ı ' aça kân-ı sehā şır-i vegā seyf-i Hudā
Şehler aña nisbet gedā Sulţān Murād-ı nāmver
8. Şāh-ı felek bī-müşterek çutar dilek virür yelek
Bī-reyb ü şek çalbi mihek reşk-i melek çuţb-ı beşer
9. Şāhib-kerem ' alī-himem devrinde gam maçz-ı ' adem
Dārā-çaşem Sencer-' alem maçkümü hem baır ile ber
10. Kārı ' amel zühdi meşel bilmez kesel kılmaz zeel
Söyler çazel nazımı güzel hep bī-bedel ol şi' r-i ter
11. Vālā-neseb nigü-çaseb çavr-ı ' aceb açlağı hep
Her rüz u şeb çormaz sebeb sım ü zeheb ihsān ider
12. Çarçuñ mehi dehrüñ şehi ' aşruñ zihī çamdan tehī
Şehler gehī çüyā rehi ol dergehi maçar
13. Zātı velī çüyā ' Alī naşşı celī ' ahdı melī

289 19b-20a. *Cinānī Dīvānı*, K. 20, s. 67-69.

3 çal sen: sen çal, *Cinānī Dīvānı*.

4 kedü: girü, *Cinānī Dīvānı*.

5 virsem: virdüm, *Cinānī Dīvānı*.

8 çuţb: nev', *Cinānī Dīvānı*.

Şîr-i belî söyler velî şîrîñ dili şehd ü şeker

14. Bâbı sened bî-dâda sed yir haşm-ı bed andan leked
Tâ ced-be-ced nesl-i esed bilmez ebed havf u haţar
15. Tîr nîrû-rey mülkinde key ser-cümle şey ‘adliyle hay
Kim içse mey gûş itse ney bağrında key çanı heder
16. Güftârı hağ fikri adağ şehler sebağ alsa ehağ
Mâh-ı gâsağ mihr-i falağ zîbâ-nesağ nîgû-siyer
17. ‘Âlî-meniş bî-serzeniş dâd u dihiş aña reviş
Altun gümüş virmekdür iş bād u beleş kim kılsa cer
18. Vaşfında kes bî-dest-res ıtnāba pes itme heves
Bu deñlü bes ey hoş-nefes gel sözi kes kıl muhtaşar
19. Hağ yeksere nuşret vire ‘avni ire ol servere
Haşmı kıra tîgi ura dāyim göre feth ü zafer
20. Rengîn-edā olur şehā rūha gîdā cāna şafā
Dirsem revā bir hoş-nevā çalsun **Cinānî**’den eşer

290.

**Ķasîde Der-MedĶ-i Şehzāde Sultān Muştafā Tegammedehu’llāhu Bi-
Ķufrānîhî Ez-Ān MerĶūm Ķara Fazlî Re’sü’l-Küttāb Müşārün-İleyh**

Mef’ulü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

1. Tā tîg-ı şun‘ ile çalem oldı varağ nigār
Oldı nîzām-ı ‘āleme tîg u çalem medār
2. Mānend-i tîg kesdi çalem çulmi dehrden
Tîg eyledi çalem gibi ‘adl āyetin şikār
3. Ķıldı çalem kerāmeti birle zuhūr-ı tîg
Buldı çalem izāfeti tîg ile i‘tibār
4. Tîg u çalemle buldı şebāt u çarār dehr
Tîg u çalemle oldı cihān mülki ber-çarār

17 virmekdür: almağdur, *Cînânî Dîvânı*.

18 vaşfında: vaşfına, *Cînânî Dîvânı*.

19 nuşret: fırsat, *Cînânî Dîvânı*.

20 olur: oldur / bir: bu, *Cînânî Dîvânı*.

290 20a. Mustafa Özkat, *Ķara Fazlî’nin Hayatı, Eserleri, Edebi Ķişiliğî ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2005, K. 24, s. 195-198.

5. Medhūñde t̄iḡuñ oldı alem geri dūr-feṣān
Vaṣf-ı alemde t̄iḡ olupdur güher-niṣār
6. T̄iḡ oldı fer[‘]-i emn ü alem aṣldur aña
Buldı emānı t̄iḡ u alem birle rūzgār
7. T̄iḡ u alemle hıfz olunur genc ü mülk ü māl
T̄iḡ u alemle źabı olunur [‘]arṣa-yı diyār
8. Ne t̄iḡ bī-alem virür a[‘]vāna intizām
Bī-t̄iḡ ne alem virür a[‘]dāya intiṣār
9. T̄iḡ olsa yāver-i alem irer umūra nazm
Cumhūra [‘]adl olur alem olursa t̄iḡa yār
10. Ne t̄iḡ nef[‘] ider ne alem intizāma līk
T̄iḡ-ı tedārük ü alem-i rāy-ı ṣehryār
11. Ṣeh Muṣṭafā ki t̄iḡ u alem haı ṣöhredür
Elṭāf ile alem gibi mihr ile t̄iḡ-vār
12. A[‘]dāya t̄iḡ urup vire tā dūsta alem
Ṣundı eline t̄iḡ u alem luṭf-ı Kirdgār
13. Harf-i [‘]adūya çekdi alem t̄iḡ-ı ahr ile
Hem t̄iḡ u hem alem olalı aña dest-i yār
14. T̄iḡı alem gibi ılır [‘]adā baṣın ṣikāf
Mānend-i t̄iḡ ider alemi aṭ[‘]ı kārzār
15. Vaṣfını t̄iḡınuñ nice taḥrīr ide alem
Farza k’ola zebān-ı alem t̄iḡ-ı ābdār
16. Ger çekse bir alem gele biñ t̄iḡ bir yire
Bir t̄iḡ urursa biñ alemi ola tārmār
17. Emr itse bir alem-zene biñ t̄iḡ-zen yazar
Zī-t̄iḡ-ı udret ü alem-i [‘]izz ü iḡtidār
18. Erbāb-ı t̄iḡ ehl-i alem birle cem[‘] olur

5 t̄iḡ: t̄iḡuñ, *Kara Fazlı Dîvânı*.

6 birle: berr-i, *Kara Fazlı Dîvânı*.

7 [‘]arṣa-yı: cümleten, *Kara Fazlı Dîvânı*.

11 ṣöhredür: ṣehlere, *Kara Fazlı Dîvânı*.

14 ṣikāf: ṣikār, *Kara Fazlı Dîvânı*.

16 t̄iḡ bir yire: t̄iḡ-zen-i berin, urursa: ursa, ola:ide, *Kara Fazlı Dîvânı*.

17 yazar: bize, *Kara Fazlı Dîvânı*.

- Olmasa ger kalem ola mı tîg pâydar
19. Şāhā egerçi tîg mühimdür kalem velî
Oldı ehem ki tîg kalemşüz neye yarar
20. Hürşid eline tîg ‘ Uṭārid kalem alup
Evşāf-ı tîguñ u kalemüñ leyl ile nehār
21. Yazup çizer sipihre ki bu tîg u bu kalem
Tîg-ı kazādudur kalem-i hük-m-i Kirdgār
22. Luṭfuñla itdi tîg mişāli kalem zuhūr
Ḳahruñla buldı tîg kalem gibi iştiḥār
23. Ger görse tîguñı çü kalem ser[-fürü]²³⁴ idüp
Bî-tîg u bî-kalem ola a‘ dā esîr ü zār
24. Alsañ kalem elüñe kuşansañ belüñe tîg
Tîguñ ğamıyla ola kalem-veş ‘ adū nizār
25. Çek tîg-i tîzi başını kaṭ‘ it kalem mişāl
Ḳılmaya tîguña çü kalem kim ki ser-nişār
26. Vaşfında gerçi kim kalem ü tîguñuñ şehā
Tîg-ı zebānum oldı kalem-veş süḥan-güzār
27. Ḥad yoḳ çü gördi ol kalem ü tîg vaşfını
Tîg-ı ḥaṭīb gibi kalem oldı süst-kār
28. Tîg-ı zebānı çekdi ğazel tarzına kalem
Tā kim ola bu tîg u kalem dehre yādgār
29. Tîguñ ğamından oldı kalem gibi ten nizār
Çek tîgı bāri kes çü kalem başum iy nigār
30. Tîguñla her kaçan kalemüñ eyleseñ tırāş
Dil tîg-ı reşk ile kalem-āsā olur figār
31. Baş egmeye kalem gibi her kim ki tîguña
Çek tîgı çün kalem başın iy tîg iki yar
32. Barmaklarıñdurur çü kalem sā‘ idüñ çü tîg
Boynuma tîguñ ol kaleme cān idem nişār

20 tîguñ u: tîg ile, *Kara Fazlî Dîvânı*.

²³⁴ Bu kelimenin yeri *Mecmua*’da boş bırakılmış olup *Kara Fazlî Dîvânı*’ndan tamamlanmıştır.

32 idem: ola, *Kara Fazlî Dîvânı*.

33. Gülzāra varsam ol alem ü tīg yādına
Çeşmüme h̄vāb olur alem ü tīg tiz h̄ār
34. Tīguñ mazālimini alem nice şerh̄ ide
Kim ol ‘azīm-i tīg u alem bir za‘if-i zār
35. Gel çekme tīg-ı zulmi alem çek mazālime
Kim tīg-ı ‘adli çekdi alem-veş o āmkār
36. Tīguñ haı alem gibi yoluñda rāstdur
Fazlī uluñ kim oldu alem-gir ü tīg-vār
37. Tīg-ı zebānı hem-çü alem nazm ile ceri
Neşr ile tīg-veş alemi maşlahat-güzār
38. Tīgumla eyledi alemüm mülk-i nazmı feth̄
Nuşretde oldu şan alemüm tīg-ı Zülfekār
39. Bu hoş aşıde kim alem ü tīg vaşfidur
Bir tīgdur [ki] oldu alem gibi üstüvār
40. Gel tīg lāfın urma alem çek du‘āya kim
Biñ tīg u biñ alemde o yıgdür hezār bār
41. Tīg u alemle tā ki bula mülk infitāh̄
Tīg u alemle tā ki ire haşma inkisār
42. Tīgi alem gibi ola feth̄ ile nāmzed
adr ile tīg-veş alemi ola nāmdār

291.

[aşıde]

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Bāga bir tarh̄ şalup oldu yine faşl-ı bahār
Naşş-perdāz-ı çemen çihre-güşā-yı eşcār
2. Eyleyüp perde-nişinān-ı ‘adem ref‘-i hicāb
İtdiler udret-i Settār’ı cihāna izhār
3. Tīg-ı hūrşid ile sultān-ı bahār irdi yine
N’ola yaqlar çözülp çend-i şitā itse firār
4. Hıṭbe vü sikke-yi sultān-ı bahārı yordılar
Mülk-i iqlīm-i çemende gül ile bülbül-i zār

291 20b.

5. Eylemişdür yaḥl ile var ise ʿ akd-i zībaḳ
Ḥarcanur şu yirine dirhem-i berfî enhār
6. Cām-ı zerrīn ile mey görmek idi maḳşūdı
Nergis-i bāḡa göz açdurmadı ammā ki ḥumār
7. Ḥaylī dil yardımını eyledi ḥaḳḳā sūsen
Eyleyince gülî vālī-yi diyār-ı gülzār
8. Yokdurur ḥüsnde misli diyü gül-berg-i teri
Uçurup göklere irgürdi nesīm-i eşḥār
9. Māyil-i ḡonca imiş diyü nihāl-i çemenüñ
ʿ Ömrine ḳonmaḡa ḳaşd eyledi gülşende hezār
10. Ḡoncadur şāḥ-ı nihāl-i çemene bāzū-bend
Zaʿ ferān ile yazılmış aña ḥatt-ı tūmār
11. Çemen etḫālī ile ḡonca idüp bāzīçe
Esb-i çüb üzre olur ʿ arşa-yı gülşende süvār
12. Dest-i gülbünde meger rāḥat-ı dendān oldı
Dehen-i ḡonca-yı pür-jāle için her bir ḥār

292.

[Kaşide]

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. Gün gibi dervāzeye çıḳmış gezer Burāḳ dede
Pā-bürehne bir güzel ammā ʿ aceb parlaḳ dede
2. Berḳ urur ruḥsārı şeydā ... cemāl-i pākine
Aya beñzer çihre-yi zībāsı bir ablaḳ dede²³⁵
3. Penbelerle dāḡ-ı cismin gül gibi zeyn eylemiş
Penbeye beñzer ten-i zībāsı bir yumşaq dede
4. Gögsi açılmış gümüş āyīne gibi tābnāk
Bir mücellā şinelü berrāḳ u bir berrāk dede

292 21a. Mustafa Erdoğan, *Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebi Kişiliği Dîvânı*, K.10, s. 477-479.
Bu kaside *Kabûlî Dîvânı* 'nda 30 beyittir.

1 güzel: ışık, *Kabûlî Dîvânı*.

²³⁵ Birinci mısradan üç nokta ile işaret edilen kelime okunamamıştır.

3 yumşaq: ablaḳ, *Kabûlî Dîvânı*.

4 tābnāk: berḳ urur, *Kabûlî Dîvânı*.

5. Tāb virmiş āftāb-āsā ten-i pūr-tābına
Bir ḥarāret šāḥibi pūr-süz u bir ıslaḫ dede
6. Ğonca-yı bāğ-ı leṭāfet bir güzel gökçek ışıḫ
Bülbül-i gülzār-ı nāz u ūve bir ūakraḫ dede
7. Bir erenlerden ūfā-himmet yitiūmiū ūine-ūāf
ūu gibi bir meūrebi ūāfi yüzi yumūaḫ dede
8. Nükte-yi ıūū iḫre ūoyunmiū ḫabādan ḫekmiū el
Bir uzun boylu ūurāḫi gibi bir ūublaḫ dede
9. Post-pūū olmiū ḫoyun Baba gibi bir ter ḫuzı
ḫoyun ala gözli bir pehlüya alacaḫ dede
10. ḫok fenā ḫekmiū ḫaba dökmiū ṫarīḫat gözlemiū
Bir er ocağına düūmiū bir er olacaḫ dede
11. Ğıll u ğıūdan zāḫir ü bāṫın mu ı arrā sāde-rū
Zāḫir ü bāṫın tesellā alacaḫ torlaḫ dede
12. Baūdan ayağa irādet cümle-yi teslīm-i ḫarf
ḫāṫır ağırtmaz gönül yaḫmaz ı aceb ancaḫ dede
13. Cism-i ı uryānı libās-ı ı ariyetden ı aridür
ḫayd-ı ı ālemden müberrā pāk-dil muṫlaḫ dede
14. Sūziū-i nār-ı maḫabbetle ḫavurtdı ı ālemi
Bir ḫıvırcıḫ ūaḫlu edhem tāclu bir ḫıvraḫ dede
15. Bir eli gögsinde yüzi yirde sāḫib-meskenet
Bir tevellāsı vā-veylāsı ḫok yaltaḫ dede
16. Bir muḫib cānuñ muḫibbi ḫānedānuñ düūmeni
Bir mevālī-meūreb aḫıḫ cān bir ḫağlaḫ dede
17. Bir ḫazıḫ baūlu ḫazaḫ müfret tülengi bir tüleḫ
Bir siyeh-rū tıre-dil ifrit bir ṫazlaḫ dede
18. ḫulmaū-ı cismi ocaḫdan ḫıḫmiū eski egsidür
Bir sezā-yı āteū elḫaḫ bir ı aceb ḫonaḫ dede
19. Ben niyāz itsem o nāz eyler o nā-sāz incinür

5 pūr-tābına: billürına / ūāḫibi: issi / pūr-süz: ūāḫib-süz, *Kabûlî Dîvânı*.

7 biz: bir, *Kabûlî Dîvânı*.

13 ḫayd-ı ı ālemden müberrā pāk-dil: bir küdüretten mu ı arrā pāk bir, *Kabûlî Dîvânı*.

- Çıplak ister gibi çıplak bir ‘ aceb çaylak dede
20. Bir tülengi bî-nevā bir ‘ ucbe şüret uğrusı
Bir müzebbir mezhep ü güm-rāh bir aznaç dede
21. Bir gözi kaşı yoluk bed-çihre vü bir nā-tırāş
Hey ‘et-i ser-detse-vārī ya ‘ nī bir taşlak dede
22. Bir müzahref kavli bed-gū ehl-i bed-baht bed-nihād
Aña nisbet Kuṭb-ı ‘ ālemdür bizim İshāç Dede
23. Bir kolaysız bî-namāz ehl-i namāzı onamāz
O namāza yüz yumaz ammā ki bir ışlak dede
24. Ölse uymaz halka ölse ülfet itmez halk ile
Başka bir mezheb güder olmaz ile mülhak dede
25. Bir zer-i hālişdür ādem çeşm ü ebrū sikkesi
Sikkeyi bozmaç zağalluğdur behey ahmaç dede
26. Cehl ile yoldan çıkup azmaçdan urma azmağa
Toğrı yol hāzır dururken sen neden azmaç dede
27. Sen muḥibb-i hānedān anlar velī senden berī
Sen tevellā itmede senden müberrā Haç dede
28. Mazhar-ı nūr-ı hidāyet olmayınca şöyle bil
Fāyide virmez kişiye oçumaç yazmaç dede
29. Bu füzülāne nedendür sende tafḍīl-i ‘ Alī
Kimde zāhir oldı sen bildüñ mi fazl-ı Haç dede
30. Evliyānuñ evvelā evvel göçendür efḍali
Cümleye hiç bilmez iseñ pes berāber baç dede
31. Gizli yir yok gözlüye gözler gerekdür gözleye
Kürlük itme saña düşmez göz göre yanmaç dede
32. Ehl-i Haç dervīş aña dirler ki Haç ‘dan çıkmaya
Haç diye Haç işide Haç diñliye elhaç dede
33. Yazuğ anuñ hayf anuñ idrāk-i nā-pākine kim
Bāṭıl oğlı bāṭıl iken ide adın Haç dede
34. Dört kitāb içinde yazmışdur be-haçç-ı çār-yār
Çār-yāruñ düşmeni olanları kırmaç dede
35. Ben olacağın didüm saña қosan ol ocağı

- Tekke-yi ‘ālemde olmuş saña olacak dede
36. Gūşvār it gūşuña dürr-i Necef gibi sözüm
Pendümi gūş eyle dut benden yaña kulağ dede
37. Niçe bir bātıl bize ta‘ t̄il-i a‘ māl idesin
Saña şāyed lāzım ola bu kelām-ı Hāğ dede
38. Sözlerüñ yuf münkire la‘ net yirinde dāyimā
Saña düşmez nefsuñe la‘ n eylemek elhāğ dede
39. İki şıkk̄dur ma‘ nide ışık velī mezhebde bir
Çangı şıkk̄dansın seni bildür bize yañşak dede
40. Biri er hāğdur erüñ Hāğğ’uñ belāsı birisi
İki şıkk̄dan bile bızār oldı çün er Hāğ dede
41. Erlük ile Hāğğ’a ir gerçeklük it yalanı ço
Hālğa uy zāhir olunca saña emr-i Hāğ dede
42. Biz türāb olduk diyü miskinlük eylersin durup
Hud‘ a-i şeytāna uyduñ başuña toprak dede
43. Eyledi inhā **Qabūlī** saña lāzım olanı
Saña da lāzım degül mi Hāğ sözi tutmak dede

293.

Qaşide-yi Lā-edrī Der-Zamān-ı Hāzret-i Sultān Mehemmed Hān *Tāle Bekāhu*²³⁶

Meḫā‘ilün Meḫā‘ilün Fe‘ülün

1. Eyā zıll-ı zalīl-i bāb-ı Raḫmān
İmām-ı dīn ü rüḫ-ı ehl-i imān
2. Eyā sultān-ı şarḫ u ğarb-ı ‘İslām
Hemīn olsun saña ‘ālem müselleḫ
3. İmām-ı dīn-i Hāğğ’sın ‘adl u dād it
Dil-i dānāları ‘adlūñle şād it
4. Güneş her gün ider dünyāyı rüşen
Niçün devr eylemezsin ‘ālemi sen

36 gūş: ışğā /dut benden yaña: benden yaña tut, *Kabūlī Dīvānı*.

43 eyledi: eyledüñ, *Kabūlī Dīvānı*.

293 21b, derkenarında. Başlıkta kaside yazılmaktadır ancak şiirin nazım şekli mesnevidir.

²³⁶ *Ömrü uzun olsun.*

5. Niçe bir h̄āb-ı ğafletde uyursın
Ne işidür ne diñler ne görürsün
6. Bu ğafletde ki sen böyle uyursın
Şanur mısın ki tahtuñda turursın
7. İmāndur saña H̄aḡ'dan emānet
Yidi şartı var anuñ itme ğaflet
8. H̄arāb itdi kamu dünyāyı rişvet
Alan mel' ūna yüz biñ kerre la' net
9. Alur rişvet tavāşī vü ' acāyiz
Kamu aşhāb-ı manşıb oldı ' āciz
10. Gedā vü mīr oldı cümle muhtāc
Gezerler bī-ser ü pā teşne vü aç
11. Sipāhī oldı eşkā-yi ra' iyyet
Sipāhī oldı ednā-yı ra' iyyet
12. Berāber şimdi cāhillerle ' ālim
Berāber şimdi ' ādillerle zālīm
13. İmāmet çün degül cāyiz zenāna
Niçün ' avret ola şāh-ı zamāne
14. Oturma turma çık dīvānuña tīz
Bir iki zālīme çal tīğ-ı ser-tīz
15. H̄arīm-i h̄āşuñı pāk eyle evvel
Ḳatı murdār olupdur Ḳatı mühmel
16. Ḳapuñda egri kimdür toğrı kimdür
Bunı bilmeñ saña ğāyet mühimdür
17. Ḳapuñ bekler niçe begler ağalar
Faḡīr ü bī-ser ü pā mübtelālar
18. Şehā beglerde kimlerdür hünerver
Şorup her birine sancaḡlar[1] vir
19. Şorup her san' atuñ üstādını bul
Anı ihsān ile it ' abd-i maḡbūl
20. Siḡir te' şīr itmez mihr ü māha
Niçün te' şīr ider ammā ki şāha

21. Peder māder sözün dutmaq revādur
Manāşıbdā velī ġāyet haṭādur
22. Yetīm olur pedersüz tıfl-ı insān
Yetīm olur anasuz ġayrı ḥayvān
23. Pedersüz qalmasun ebnā-yı ‘ālem
Anasuz qala yā Rab şāh-ı ‘ālem
24. Niçe bir rişveti alur ġazanfer
Anı qatlı eyle ey şāh-ı ġazanfer
25. Harāmī-veş anuñ cem‘ itdügi māl
Ḥelāl oldu ġazā için be-her-ḥāl
26. Qaba kulaq kara kapucı zālīm
Esās-ı devleti yıqmağa ‘āzīm
27. Ḥarāmīnūñ biri ırġād-ı dāmād
Qazānuñ ḥālını ol itdi ifsād
28. Ḥarāb itdi Anaṭolı’yı dāmād
Anuñ zulminden ey şeh dād-ı feryād
29. Şerī‘ at manşıbın şatmaq haṭādur
Şatun alanı ‘azl itmek sezādur
30. Şehā kādī-yi Mekke ibni Bustān
Qatı cāhildürür ġāyetde nādān
31. Ğalaṭa kādīsi medyūn u maġbūn
Mevālī muḍḥiki bir ebter ü dūn
32. Niçün pā-māl ider şer‘-i bülendi
Selānik’de Kara Tuşaq Efendi
33. ‘Azil it Üsküdār’dan Muştafā’yı
Ne Mevlā’yı bilür ne Muştafā’yı
34. İki tıfl-ı deniler bī-hünerler
Şerī‘ at manşıbın murdār iderler
35. Gelibolı’yla ‘Āmid oldu vīrān
Aña kādī iki nādān oġlan
36. Kara ‘Āmid’de bir mecnūn u ser-keş
‘Acem qatırcısı kādī-yi Mar‘ aş

37. Zinā vü sâz u sūz ü 'iṣūñ ehli
Meḥādime ḳodoṣdur ḳāḍī La' lī
38. Ḳatı bī-çāredür ḳāḍī -yi İzmīr
Bilürler ḥālını dervīṣ ile mīr
39. Kütāhiyye'de ḥod ser-ḥoṣ Rıḍvān
Denī dīnindedür ḥiç yoḳdur imān
40. Urus ayusı bir tiryāki echel
Alur riṣvet 'ıyānen bengī mühmel
41. Eger zālimleri ifnā iderseñ
Eger 'ādilleri iḥyā iderseñ
42. Ḳapuñda bende-yi iḥsān olurlar
Yoluñda cān ile perrān olurlar
43. İki yıl müddet ile dursa ḥükkām
Ḳamu rāḥat olurdu ehl-i İslām
44. Kimüñ kim ōer' -i Ḥaḳ ola ōi' ārı
Aña yāri ḳılur her demde yāri
45. Diler iseñ ola mülk-i Rum ābād
Şehā vācib saña 'azm-i Beligrād
46. Şaḳın terk eyleme farz-ı cihādı
Vezīr ü mīre itme i' tıḳadı
47. Elā ey mülket-i Rum' uñ be-nāmı
Vezāret ōādrınuñ ōāḥib-kelāmı
48. Vezīr-i dād-gīr-i 'ālem-ārā
Kerīmü'n-nefs İbrāḥīm Paşa
49. Mübārek ola bu ōadr-ı sa' ādet
Mübārek ola bu cāh-ı sa' ādet
50. Kerīmü'ş-ōānsın ey ehl-i mürüvvet
Velī vāşıl saña ōimdi 'adālet
51. Kerem ḳıl bir iki gün riṣveti kes
Virürler armaḡanı ōoñra her kes
52. Ṭama' kār olma nāmuñ pāk eyle
Ġaraḳsız her iṣūñi bī-bāk eyle

53. Tama‘ ider seni kezzāb u maġbūn
‘ Adil ider seni maġbūl u meymūn
54. Ġazāya cān u dilden himmet ile²³⁷
55. Naṣīhatdür murād[um] saña ancak
Eger acı gelürse bulasız haġ

294.

Sefer-i Hümāyūnda Firār İden Devletlüler Haġkında Dinilmiŝdür

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Ceng için ŝaf baġlayup geldi ‘ adū-yı hāksār
Merd olan meydāna girdi kıldı ‘ azm-i kār-zār
2. Ŗāh-ı ġāzī küh-veş ħalb içre dutmıŝken ħarār
Baş virüp baş alur iken her dilīr-i nām-dār
3. Biz muħanneŝlük idüp ‘ avret gibi itdük firār
Ķuŝkuna ħuvvet diyüp ħaçmaġı kılduk iħtiyār
4. Zerre deñlü itmedük nāmūs u ‘ āra i‘ tibār
Niçemüz nezkeb geyüp başına oldu ħırsvār
5. Er dimeñ şimden girü billāh ħarı diñ bize
Ġayrı nāmıyla çağırmañuz firārī diñ bize
6. Oldı ħaçmaġda Ĥuseyn Aġa bizüm serdārımız
Oldı ikinci Balıħçı-zāde sancaħ-dārımız
7. Oldı ardunca Piyāle Keħudā Dünder’ımız
Durmadın ħaçduk bıraħduk yalıñuz ħünkārımız
8. İrdi üç günde Ŗavā Köprüsine ilġarımız
Var ħiyās eyle ħaçarken sür‘ at-i reftārımız
9. Hiç bize ħaçmaġdan özge ħalmadı çün kārımız
Ġayra virsünler gerekmez manşıb u tımārımız
10. Ummasun ħünkār şimden ŝoñra bizden ħarb u ceng
Ŗaġ olalum tek hemān lāzım degül nāmūs u neng
11. Her birimiz zann iderken kendümüz bir pehlevān
Eyleyüp da‘ vā benüm dirken Nerimān-ı zamān

²³⁷ Beytin ikinci mısrasının yeri *Mecmua*’da boş bırakılmıştır.

294 22a.

12. Kāfiri gördük ki bizden yaña at şaldı hemān
Eyleyüp esb-i şabā-reftāre irhā-yı ʿinān
13. Şolnağa bir gicede varduķ idüp tayy-ı mekān
Deşt-i şahrāda geçindük niçe gün bī-āb u nān
14. ʿIrz gitdiyse n’ola kırtuldu gitdi baş u cān
Ĝam degül nā-merd dirlerse bize ħalk-ı cihān
15. Yüzi kıara bī-ħamiyyetler muħanneşler bizüz
Başdan ayağa ħıyānetle mülevvesler bizüz
16. Cengden kaçmağa öğretti bize üstādımız
Ėaylī müşkildür bize terk eylemek muʿ tādımız
17. Urmamışdur ħiç şecāʿ at lāfını ecdādımız
İtmesün kimse şecāʿ atle cihānda yādımız
18. Ėāşılı yaluñ kıılıçdandır bizüm feryādımız
Kāfiri görsek hemān berbād olur bünyādımız
19. Dirlük ü tīmārımız alanlara olsun ħelāl
Kelle şağ olsun bulunmaz mı bize māl u menāl
20. İhtiyār itdük olursa birimiz kaç r-ı saķar
Yanımızda zıkr olunmasun hemān nām-ı sefer
21. Terk-i serdür gerçi merd olanlara ʿizz ü hüner
Bize müşkildür size āsān gelürse terk-i ser
22. Heybet-i tōp u tūfengden kılamaz anlar ħazer
Her ne deñlü kim melāmet itseler kıalmaz eşer
23. Düşmene bir daħı varmaķ yok bile toğrı ħaber
Vird idinmişler firāriler bu beyti her seħer
24. Kıo disünler bize ħayretsiz leke oğlı leke
İtmesünler tek hemān teklif-i ceng ü maʿ reke

295.

[Taştir-i Muʿ idī]

Meḩāʿ ilün Meḩāʿ ilün Meḩāʿ ilün Meḩāʿ ilün

1. Lebün ʿ aksi ile yaşum gören didi ki kıandır bu

295 22a.

Ne kan olsun ki hecrüñden helāk olmuş nişāndur bu
Cefāñdan el yuyan ehl-i dile āşüb-ı cāndur bu
Hevādur yaşını pür-cüş iden seyl ü revāndur bu
Yaḥūd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı ergāvāndur bu

2. N'ola olduñ ise dilber kayırmaz bildüğüñ itme
Beni zülf-i siyāhuñsız perişān-ḥāl idüp gitme
Bugün sāyeñde қо olsun yiterken āḥir incitme
Güzeller pādşāhısun yaraşmaz böyle zulm itme
Benüm rüḥum benüm 'ömrüm cihāndur bu cihāndur bu
3. Getürdiler ṭabībī kim bile derdüm kıla dermān
Bu müşkil 'uḳde-yi dermān eliyle ḥall ide āsān
Görüp anı revān döndüm yire bi-'aḳl u ser-gerdān
Ġam-ı ḥālāt-ı vecdümden olup āşüfte vü ḥayrān
El urdı nabzuma didi ğam-ı 'ıṣḳ-ı fülāndur bu
4. 'Abīr-i Ka'be-yi kūyın baña 'ıṭr-ı kefen eyleñ
Büreñne 'āşık-ı zārum kefenden pirehen eyleñ
Şeydā oldum benüm naşşum nihāl-i sidreden eyleñ
Mezārüm toprağın himmet kıluñ misk-i Ḥoten eyleñ
Kim anda ḥür u ğılmāna begāyet armağandır bu
5. **Necātī** cānını düstdan dirīğ eyler dimiş düşmen
Zihī düşmen ki düşmendür bizümle *māteḳaddem*²³⁸den
Mu' idī ḥālīş ü muḥliş ḳuluñdur ḥod bilürsin sen
Bu sözler ğayr-ı vaḳi' dür inanma ey yüzi gülşen
Yolunda öldüğüm vallāhi billāhi yalandur bu

296.

[Ġazel]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. İştihāsın arturur 'āşıkıların ra' nā ṭopuḳ
Vaşlına olmaz bahā olıcağız zibā ṭopuḳ
2. Gerçi pehlüda olur çok ḥālet-i zevḳ u şafā
Mu' teber olmaz eger kim olmasa a' lā ṭopuḳ
3. Yapdı gör billürdan bir ḳaşr-ı 'iṣ üstād-ı şun'
Şan sütün olmışdurur ol ḳaşra sim-āsā ṭopuḳ
4. Almaya bir ḥabbeye dünyā-yı dūnuñ begligin
Kim[e] olursa naşīb eyva göbek eyva ṭopuḳ

²³⁸ Geçmiş olan. Fetih sûresi 48/2.

296 22a. Hakan Yekbaş, *Sebzī Divanı*, Akçağ Yay., G. 371, s. 288.

5. Emdürürdi leblerin qolın şalardı boynuma
İrgürürdi vaşla girseydi ele zībā topuq
6. Qalmadı hergiz dilā būs u kenāruñ hasreti
Âh kim göñlümde qaldı gitmedi illā topuq
7. Sīm-tenler[den] ferāgat kılmış iken **Sebziyā**
Eyledi başdan yine aşüfte vü şeydā topuq

297.

Ġazeliyyāt-ı Figānī Raḥmetullāh

[Sūriyye]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şubḥ-dem alup 'Uṭārid destine zerrin qalem
Defter-i sīm-āb-gün-i tāreme çekdi raqam
2. Emr-i şāhı yazdı bildürdi emir-i çarḥa kim
Cem' ola Kerrūbiyān ḥvānında şāhuñ biş ü kem
3. Atlas-ı gerdūnı qat qat eyleyüp yıgđı Zuḥal
Ḥāk-i pāy-i raḥş-ı şāha itmege ferş-i qadem
4. Altun üsküfle güneş derbān-ı sūr-ı şāh idi
Virdi sancak qal' a-yı mīnā-nümāyı lā-cerem
5. Zıll-ı Yezdān dāver-i devrān Süleymān-ı zamān
Ḥusrev-i İrān ü Turan vālī-yi vālā-himem
6. Sūr-i şāha oqımağa encüm-i seyyāreyi
Tevsen-i gerdūna bindi şāh-ı ḥāver şubḥ-dem
7. Qahramān-heybet Feridūn-saṭvet İskender-şifāt
Sencer-i Dārā-şalābet Keyqubād-ı Cem-ḥaşem
8. 'Arşayı tenhā bulup yilmiş yüpürmiş bād-veş
Rüstem ü İsfendiyār ü Zāl u Sām u Güsthem
9. Midḥat-ı tiğüñ şehā *lā-seyfe illā zü'l-fikār*²³⁹

297 22b-23a. Abdulkadir Karahan, *Kanunî Sultan Süleyman Devri Şairlerinden Figanî ve Dîvânçesi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1966. K.2, s. 6-10.

Başlıkta "Ġazeliyyāt" denilmekle birlikte bu başlık altında gazellerden önce Figanî'nin 6 kaside ve 1 murabbası yer almaktadır.

4 mīnā-nümāyı: mīnā-nümāya, *Figanî ve Dîvânçesi*.

²³⁹ (Ali'den başka genç) Zülfikar'dan başka kılıç yoktur.

Vaşf u şān-ı tīr ü kavsuñ āyet-i Nūn ve'l-Ḳalem

10. Ḥādīm-i kemter ḳapuñda Mıṣr sultānı şehā
Āstānuñ ḳullarından Ḥusrev-i mülk-i 'Acem
11. Saltanat gülzārınuñ nev-res nihāl-i servisin
Ḡonce-āsā baş açup eyler du' ā bunca ümem
12. Ḥalka her gün ittibā' -ı emrūñ irşād itmege
Āsmān-ı āstānuñda yidi kevkeb ḥadem
13. Şol Süleymān'sın ki İbrāhīm olupdur Āşaf' uñ
Enbiyānuñ himmeti üstüñde ḥāzır dem-be-dem
14. Muştafā' nuñ sünneti devrūñde cārīdür şehā
Ehl-i İslām'a du' ā-yı devletüñ farz-ı e' am
15. Şıyt-ı nāyuñ sūrda şūr-ı Sirāfīl olmasa
Dirilüp bir yire gelmezdi şehā bunca ümem
16. Nāy-ı rüyınuñ şadāsı gūşına ḳılmaz eşer
Eyledi kūs-i nefirūñ ḡulgulı ḥalkı aşam
17. 'Arş-āsā ḳurduḡuñ her ḥayme At Meydānı'na
Sāyebān-ı çarḡ-ı atlas aña nisbet pest ü kem
18. Her birisi bir şükūfe şan dıraḡt-ı ravzadan
'İş ü işret itmege altında ḡılmān-ı İrem
19. Başka başka cümle maḥlūḳı ḳonuḳladuñ şehā
Oldılar ḥ'ānuñda envā' -ı ni' amdan muḡtenem
20. Mihr ü meh ḳurş oldı nuḳl encüm simāt-ı heft çarḡ
Yayılpdur yınmege sūruñda envā' -ı ni' am
21. Şöyle sīr itdūñ cihān ḥalkın simātuñdan şehā
İştihāya aş yirerdi mā'ideñde her şikem
22. Cümle maḥlūḳāta şofrañdan nevāle ḳasm olur
Ger nemek olsa yitişmez maḡbaḥuñda heft yem
23. Ḳaḡre-yi şebnemce gelmez rüz-ı sūruñda şehā
Çeşme-yi mihr olsa şerbet kāseler eflāk hem

12 gün:dem, *Figānî ve Dîvânçesi*.

16 kūs-ı nefir: kūs u nefir, *Figānî ve Dîvânçesi*.

20 simāt-ı: simātı, *Figānî ve Dîvânçesi*.

22 olur: olup, *Figānî ve Dîvânçesi*.

24. Nîze-yi zerrîn elinde husrev-i evreng-i çarh
Nîze-bâz olmuş öñüñde ey şeh-i gerdün-ğaşem
25. Dikdi bir zerrîn kabağ meydân-ı gerdüna nişân
Tîr atar yir yir şihâb idüp kemân-ı çarhı ham
26. Daqınup Mışrî kılıç kullaruñ itse cündîlik
Müş olur ol rezmd e şîr-i jiyân ser-i dijem
27. Husrevâ bezmüñ neşâtından zebân-ı hâl ile
Sâzlar her sũ nağam-ı sâz olup iderler nağam
28. Mûmdur yanmağa bezmüñ gicesi şem^ç -i kamer
Şem^ç dâñ-ı nuğra-kübuñdur sipihr-i pür-direm
29. Şöyle rüşen itdi mâh-tâb şâm-ı târı kim
Mihr-i hâverden gürizân oldı şan cünd-i zulem
30. Od şaçarken dem-be-dem ağızından ey şâh-ı cihân
Cânı yokdur ejdehânuñ kim ura öñüñde dem
31. Kân kaçanur tevsen-i gerdün anı şanma şafağ
Heybetinden raşşuñuñ ey Hüsrev-i mülk-i ^ç Acem
32. ^ç Arşa-yı nazm içre şâh ögdül virürse baña ger
Raşş-ı tab^ç um eyleye iki cihânı bir kadem
33. Şâh-ı hâver havfdan kaçdı hişâr-ı çâruma
Âsmâniler burüc-ı çarha çün dikdi ^ç alem
34. Zîñ-i zerrîn-i hilâli mîr-i âhûr-ı kazâ
Hing-i çarha urdı koşmağa koşuñda şubh-dem
35. Bağrumı biñ pâre kıldı fâkr şemşîri şehâ
Gözlerüm yaşı anuñ-çün bağladı reng-i bağam
36. Bu meşel meşhûrdur ellerde manşib dest-mâl
Birini eyle ^ç inâyet gözlerüm yaşın silem
37. Yeter ağladuñ yaşıñdan mâcerâ ma^ç lûmdur
Destüñi kaldur du^ç âya cümleden oldur ehem
38. Eyle ol şâha du^ç â kim cümle eylerler du^ç â

26 ser-i : bebr-i, *Figânî ve Dîvânçesi*.

29 itdi: eyledi / şâh-ı: mihr-i, *Figânî ve Dîvânçesi*.

35 fağr: fâka, *Figânî ve Dîvânçesi*.

Zāyir-i eknāf-ı Ka‘be sākın-ı şahn-ı Harem

39. Nitekim burc-ı kılā‘ -ı t̄arem üstinde ola
Şehryār-ı çār-bāliş şāhib-i tabl ü ‘alem
40. Sūrlar ile şafā sür dūnye t̄urduqça şehā
Āstānuñ beklesün eltāf-ı dādār-i qadēm
41. Yaqam āh-ı āteşinümle sipihrüñ dāmenin
Dest-i miñnetden **Figānī** ger alınmazsa yaqam

298.

Qaşıde

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Bir dūn ki cūnd-i şām ile ceng itdi āsmān
Oldı burūc-ı qal‘ a-yı gerdūnda çok kıran
2. Aldı eline t̄iğını Behrām-ı dār u ḡir
Bārū-yı çarha çıqdı neberd itmege hemān
3. Hıfz itmege kılā‘ ını kat kat feleklerüñ
Ol gice bām-ı çarha Zuhal oldı pāsbān
4. Etrāf-ı kāyināta haber kıılmağa güneş
Od yaqdı burc-ı qal‘ a-yı gerdūnda nāgehān
5. T̄öp almış idi qal‘ a-yı gerdūnı cūnd-i şām
Oldı livā-yı husrev-i hāver hemān ‘ıyān
6. Bindi tekāvür-i felege ‘azm-i rezm idüp
Aldı eşi‘ adan eline t̄iğ-ı zer-nişān
7. Qalb ü cenāh-ı meymenesi t̄armār olup
Oldı ‘adem memālikine şeb-revān revān
8. Sultān-ı şubh böyle yüz ağardumaz idi
Ger olmasa penāh-ı vezir-i şeh-i cihān
9. Āşaf-şaf-ı zamān-ı Süleymān-ı şarq u ğarb
Ser-‘ asker-i müdebbir ü pāşā-yı kāmran

40 āstānuñ: hānedānuñ, *Figānī ve Dīvānçesi*.

41 *Figānī ve Dīvānçesi*’nde 33. beyittir.

298 23b. *Figānī ve Dīvānçesi*, K. 3, s. 11-14. Bu kaside *Figānī ve Dīvānçesi*’nde 32 beyittir

4 burc-ı qaa-yı: evc-i kulle-yi, *Figānī ve Dīvānçesi*.

8 penāh-ı: penāhı, *Figānī ve Dīvānçesi*.

10. Bu izz ü şevketi ki saña virdi zıll-ı Hâk
Lâyık öñüñce yürür ise Erdevân devân
11. Görse mehâbetüñi eyâ Rüstem-i zamân
Çahruñdan ister idi senüñ Çahramân emân
12. Hâşmuñ kafası kulle-yi kâf olsa fi'l-meşel
Hurd ide darb-ı destüñ ile şeşper-i girân
13. Hindü-yı muqbil olmağa kapuñda dem-be-dem
Çalışdı cân u baş ile şemşir-i hün-feşân
14. Eflâke irse zezeme-yi kevkebüñ n'ola
Bir ketjudâdurur saña İskender-i zamân
15. Aldı kanadı altına gerdünı beyza-vâr
Şeh-bâz-ı himmetüñ ki aña izzetüñ arş oldu aşiyân
16. Beñzetdi kendüyi var ise eşigüñe kim
Gerdün-ı dünüñ üstine yol sürdi keh-keşân
17. İbrâhim oldu nâmuñ eyâ kân-i ma' delet
Bu fakr âteşini baña eyle gülsitân
18. Gülzâr-ı midhatüñde uçarken gönül kuşu
Cân bülbülü bu şi'r-i teri oğıdı hemân
19. Ağzuñ hadîşine açamaz zerrece dehân
Esrâr-ı gaybe vâkıf olan hürde tab' dâñ
20. Ey serv-i hoş-hırâm şağın yoluña gelür
Her şuya şu gibi gel aqıtma yaşum revân
21. Qaldum ayağda izzetüñ miñnetde al elüm
Ey şeh-süvâr-i ma' reke-yi âhirü'z-zamân
22. Gözden çıkalı gelmedi hiç aynuma yaşum
Merdüm gibi kim eyleye kendü yirinde çan
23. Câm-ı şafâyi şun tolu ey pîr-i deyr kim
Bir lahza devrüñ acılığın unudam hemân

10 yürür ise: olur ise, *Figânî ve Dîvânçesi*.

11 zamân: veğâ, *Figânî ve Dîvânçesi*.

14 zezeme-yi kevkebüñ: kevkebe-yi izzetüñ, *Figânî ve Dîvânçesi*.

18 hemân: revân, *Figânî ve Dîvânçesi*.

19 hürde tab' dâñ: tab' -ı hürdedân, *Figânî ve Dîvânçesi*.

24. Meddāh olalı saña eyā ma‘ şeri-cenāb
Oldı **Figānī** ‘ arşa-yı nazm içre pehlevān
25. Rūm’uñ Kemāl’i dirdi baña şüphesüz eger
Görse kemāl-i kudretümi ehl-i İşfahān
26. Hıatm eyle dāstānı şürü‘ it şenāsına
Uzatmağıl hikāyeti mānend-i kışşa-ğvān
27. Tā kal‘ a-yı sipihre nücüm eyleye hücüm
Tā kim niyām-ı şebde ola tığ-ı ħor nihān
28. Tağup kemendi gerdenine ħarb-ı dest ile
Devlet getüre ħapuña ħaşmı keşān keşān

299.

Kaşide

Mef‘ ulü Fā‘ ilātü Mefā‘ ilü Fā‘ ilün

1. Bir şubĥ-dem felek tutuğından ‘ arūs-vār
Oldı hezār cilve ile mihr āşkār
2. Şaçdı süm-i semendine encüm cevāhiri
Dāmād-ı çarĥ varın aña eyledi nişār
3. Oldı şafağ ‘ abā-yı surĥ hilāl zīn
Şubĥuñ ‘ arūsı olmağa çarĥ atına süvār
4. Bu şādlıkla bir yire geldi melā’ike
Çarĥuñ ũonatdı kal‘ aların tābiş-i nehār
5. Cān gözi ile seyr ider iken o ‘ ālemi
Tüş oldı anda çeşmüme bir kaşr-ı zer-nigār
6. Gördüm bir āstāne ki göz görmemiş anı
Gerdün-medār u küh-veķār u zemīn-ķarār
7. Didüm bu āstānede kimdür didi ħired
Ol efđal-i zamāne vü mümtāz-i rüzgār

24 ma‘ şeri: Müşteri, *Figānī ve Dīvānçesi*.

26 şenāsına: du‘ āsına, *Figānī ve Dīvānçesi*.

27 nücüm eyleye hücüm: hücüm eyleye nücüm, *Figānī ve Dīvānçesi*.

28 getüre ħapuña ħaşmı: ħapuña ħaşmı getüre, *Figānī ve Dīvānçesi*.

299 23b-24a. *Figānī ve Dīvānçesi*, K. 6, s. 21-23.

8. Bū Bekr-i şıdķ u hāmī-yi dīn ü ‘Ömer-zafer
‘Osmān-hayā ‘Alī-kerem ü Aḥmed-iştihār
9. Keşşāf-ı müşkilāt ya‘nī Paşa-zāde kim
Kāyil kelām-ı mantıķına zümre-yi kibār
10. Anı niçe şebīh ideyin dest-i cūdına
Kim reşhasıdurur kefinüñ lücce-yi biḥār
11. ‘Ahdinde kimse inlemez illā meger ki kūh
Dökmez kimesne göz yaşın illā ki cūybār
12. Bilmez düğün evini çanāķ taşır ol kişi
Beñzer dir ise eşigüne çarḥ-ı zer-nigār
13. Bişdi şu deñlü maṭbaḥ-ı sūruñda aṭ‘ ime
Aldı naşīb dānesini yirde mūr u mār
14. Kef [kef] geçerdı gerçi acından köpük kuşup
Oldı ğariķ ni‘ metüñe baḥr-ı bī-kenār
15. Çarḥ itmege dükāñçe-yi sūruñda dem-be-dem
Oldı bedīd kulle-yi ḥāverde bir nigār
16. Bir cāriyeñdürür [ki] ḥarīde bu mihr-i çarḥ
Tās-ı sipihri başda götürür legençe-vār
17. Yüklense ger cehāzını ḳadrüñ ‘arūsınuñ
Büker ḳaṭār-ı tevseni çarḥuñ belini bār
18. Vaşf eylemekde zātuñı ey Murtażā-seḥā
Dürr ü cevāhir oldı zebānum çü Zülfeķār
19. Ögdül virürse ‘arşa-yı nazm içre şā‘ire
Meydān alurdı tevsen-i ṭab‘-ı sūḥān-güzār
20. Vaşf-ı süvār-ı ḳadrüñe ṭāķat getürmege
Urdum semend-i ṭab‘uma ben zīn-i i‘tizār
21. Ḳāşır zebān-ı nāṭıķa medḥinde ḥāme-veş
Müḥr ur **Figānī** ağzuña sen de devāt-vār
22. Tā kim sipihri bīvesine nev‘arūs-veş
Her bāmdād ola şafaķ ğāze-yi ‘izār
23. Gelsün hemişe baḥt ‘arūsı kenāruña

17 tevsen-i: tevseni, *Figānī ve Divānçesi*.

Olsun ħarīm-i ħörmētüñe perdedār[-vār]

300.

Kaşide

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Şeh-i nücüm ile āheng-i rezm idüp şeb-i tār
Kılā' -ı ħāreme mīnā-nümāyı itdi ħişār
2. Yaşındı ħalb ü cenāhı sipāh-ı deycūruñ
Şeh-i kevākib idince sipihri cā-yı ħarār
3. Tōpını ħurdı temām atmağa ' adūya meh
Bürüca çıkdı kevākib kim eyleye peykār
4. Sipāh-ı zengī-yi deycūra itmege şeb-ĥün
Pusuya girmiş idi şehryār-ı bāliş-i çār
5. Bozuldı ' asker-i şāmuñ neberd-i heycāsı
Çü ħor çeküp yine evreng-i çarĥa itdi şerār
6. Hizebr-i mūr çıkup bīsezār-ı gerdūna
Bu gāv-ı ĥāki urup pençesiyle kıldı şikār
7. Ĥoros-ı şubĥ açup uçdı bāl-i perrini
Sipihri mezra' muñ yidi dānesin ne ki var
8. Akıtdı çeşme-yi ĥürşīdi baĥr-ı aĥdardan
Şu' ā' -ı lüle esiri o çeşmenüñ zerkār
9. Bülend mertebe olmazdı ĥusrev-i ĥāver
Cenāb-ı ' izzetüñe sürmese yüzün her bār
10. Muĥammed- .. ü Yūsuf-likā Cenābī Beg
Ĥalīl-[ĥ'ān] ü Ĥızır-' ilm [ü] Mūsī-güftār²⁴⁰
11. Sipihri mezra' muñ ĥāşılın yazar cev cev

300 24a-b. *Figānī ve Dīvānçesi*, K.5, s. 18-20. *Figānī ve Dīvānçesi*'nde 26 beyittir

3 ' adūya meh: ' adū remye, *Figānī ve Dīvānçesi*.

5 neberd-i: neberd ü / şerār: ħarār, *Figānī ve Dīvānçesi*.

6 mūr: ĥor / kıldı: itdi, *Figānī ve Dīvānçesi*.

7 perrini: zerrini, *Figānī ve Dīvānçesi*.

8 lüle esiri: lülesi idi, *Figānī ve Dīvānçesi*.

10 bin: āyet, *Figānī ve Dīvānçesi*.

²⁴⁰ Beytin ilk mısrasında iki noktayla işaret edilen kelime okunamamıştır. Köşeli parantez içindeki kelimelerin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup *Figānī ve Dīvānçesi*'nden tamamlanmıştır.

- ‘Uṭārid eylemege ‘arz ḳapuña her bār
12. Baş egmeye ūu ki emrũne ḥāme-veū dāyim
Dili kesile döküp yaū olup siyeh-ruḥsār
 13. Ḳazā siyāsete cellād u māh-ı nev çengāl
Sipihr ‘arūa-yı kinũnde ser-nigũn bir dār
 14. Hilāl-i ūāmĩ-yi ebreū-sũvār-ı ḳulle-niūin
Kemĩne ḥalḳa be-gũūundur ey ḳamer-ruḥsār
 15. Ğubār-ı sũmm-i semendũn ser-i ḥora iklĩl
Ḥađĩd-i pāye-yi ḳadrũn bu ḳubbe-yi devvār
 16. Midād-ı devletũnũn bulımaya merkezini
Demir ayağ ile devr itse niçe yıl pergār
 17. Kimesne çekmedi aḳlıḳ devrũnde cüz mā
Ayađa dũūmedi kimse meger ki cür‘ a-yı [ḥ‘ār]
 18. Ümid naḥlini dikdũm çũ bāg-ı luṭfunda
Bitürür ebr-i kefũn ger olursa gevher-bār
 19. Dũūinde görmedi Aḥmed niçe ḳaūā‘ idde
Bu tarz-ı ḥāūı **Figānĩ** ki eyledũn izḥār
 20. Bu deñlü lü‘lü‘-i ḥāūı ma‘ ānĩ baḥrinden
Ṭalup ḳıḳardum ayađuña itmege iūār
 21. Ḥazef bahāsına almaz kimesne gũū eyle
Cihānda olmaya zāyi‘ bu lü‘lü‘-i ūeh-vār
 22. Elũmde ḳulpı ḳalurdı ūehā neyi ṫutsam
‘Aceb zamānede var mı benũm gibi bĩ-ḳār
 23. Yeter ūikāyet-i faḳr u felāket-i devrān
Götür du‘ āya elũn eyleme sözũn iḳūār
 24. Niçe ki ḥusrev-i ḥāver burũc-ı gerdũna
Livāsını dike ḥũkmini eyleye izḥār
 25. Gũnũn yig ola gũnũnden eyā sipihr-i ūeref

11 ḳapuña: ṫapuña, *Figānĩ ve Dīvānçesi*.

16 midād: medār, *Figānĩ ve Dīvānçesi*.

17 aḳlıḳ devrũnde: devrũnde aḳlıḳ, *Figānĩ ve Dīvānçesi*.

19 eyledũn: eyledi, *Figānĩ ve Dīvānçesi*.

22 ḳalurdı ūehā neyi ṫutsam: ḳalur desti her neye ūunsam, *Figānĩ ve Dīvānçesi*.

Murāduñ üstine devr eyleye felek her bār

301.

Velehū Eyżan

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Girince cāme-yi ħ'ābe cihān-ı buķalemün
Uyudı fitne-yi 'ālem kevākib açdı ' uyün
2. Ĥorōs-ı ' arşa ġıdā itmege yāĥūd ol ŧeb
Kevākib erzenin ölçerdi keyl ile gerdün
3. Nücüm çeşmine çekilmek dilerdi yāĥūd kuĥl
Sipihr bivesi çarĥuñ yā zülf-i ġāliye-ġün
4. Cihānı almıŧ idi ĥayl-i cündi-yi ŧāmī
İrince ĥusrev-i ĥāver livāsın itdi nigün
5. Geçüp oturdı çü taĥta o ĥusrev-i ġitī
Cihāna ŧaçdı açup dūr defīne-yi medfün
6. Yumaġa çirk-i ŧebi cāme-ĥ'āb-ı gerdündan
Getürdi çeşme-yi ĥor āb ķurŧ-ı meh ŧābün
7. Cihāna mu' cizesi zāhir oldı Mūsī-veŧ
Çıķardı çün Yed-i beyzāyı ŧubĥ-dem gerdün
8. Yüzini sürmek ile ĥāk-i pāy-ı Paŧa'ya
İŧini mihr-i cihān-tāb eyledi altun
9. Dikildi ŧancaġı dīnūñ ķılā' -ı küffāre
Maķarr olalı semendūñ sümüne ŧehr-i Budun
10. Ķılā' idinse ĥayāl-i ' adū neberdüñde
ŧalınca ŧeŧper-i ķahrı hecān ider hāmün
11. Dem-i ġazāda atıldı çü tōp-ı ejder-dem
Leŧine ķondı o dem kāfirūñ ķara ķuzġun
12. Öñüñe kim dura ey Āŧaf-ı zamāne senūñ
Baŧına yıķar idūñ kaçmasa eger mel' ün

301 24b. *Figānī ve Dīvānçesi*'nde 23 beyittir. *Figānī ve Dīvānçesi*, K. 4, s. 15-17.

4 ĥayl-i cündi-yi: cünd-i Hindü-yı, *Figānī ve Dīvānçesi*.

5 açup dūr: zer açup, *Figānī ve Dīvānçesi*.

10 ĥayāl-i: cibāli, *Figānī ve Dīvānçesi*.

12 dura: gelür / kaçmasa eger: Peçi kaçmasa, *Figānī ve Dīvānçesi*.

13. Kef-i saḥāna senüñ nice beñzeve ʿummān
Yanuñda dāne-yi ḥardal defīne-yi Ḳārūn
14. Yüce ū deñlü sarayuñ senüñ muʿallādan
Nice taḥt-ı Şüreyyāʾdan bu kāḥ-ı mīnā-gūn
15. Rumūz-ı mesʾele-yiʿ adlüñ itmege taḥḳīḳ
Çıkarđı ūbḥa çerāḡın kevākib-i gerdūn
16. Bu sūz-ı [nār]-ı felāket olur baña gülşen
Ḥalīlüm olsa eger luṭf u cūduña maḳrūn
17. Kimesne rişte-yi nazmumı ḥabbeye almaz
Cevāḥir-i suḥanum olsa lüʾlüʾ-i meknūn
18. Çerāḡuñ olsun uyargıl bu ḥʾāb-ı ḡafletden
Figānī çākerüñi itme ḡayrıya memnūn
19. [Yiter ūikāyet-i faḳr ü felāket-i devrān]
Götür duʿāya livā gibi ellerüñ eknūn²⁴¹
20. Ḥıyām-ı ḳadrüñe ūems olsa ūemse-yi gerdūn
Nite ki yüce bu ṫāḳ-ı muḳarnes-i gerdūn

302.

Ḳaşıde

Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

1. ʿAzm-i ūikār idince ūeh-i Ḳahramān-i ceng
Ser-geşte oldu ḥavf ile bu nīlgūn neheng
2. Aldı kemān-ı Rüstemi Zāl-ı felek ele
Derrende cānverlere atmaḡ için ḥadeng
3. Ḳavs-i ḳuzah ḳanadı çü minḳārı māḥ-ı nev
ʿAnḳā-yı çarḥa cirm-i dıraḫşān-ı mihr ceng

14 muʿallādan:şüreyyādan / nice taḥt-ı Şüreyyādan bu kāḥ-ı: nite ki taḥt-ı ūerādan bu çarḥ-ı, *Figānī ve Dīvānçesi*.

16 olur baña: baña olur, *Figānī ve Dīvānçesi*.

18 uyargıl: uyandır, *Figānī ve Dīvānçesi*.

²⁴¹ Metinde 1. mısranın yeri boş bırakılmış olup *Figānī Dīvānçesi*ʾnden tamamlanmıştır.

20 olsa: ola/ gerdūn: zerrīn / yüce bu: yücele, *Figānī ve Dīvānçesi*.

302 25a. *Figānī ve Dīvānçesi*, K. 1, s. 3-5. Bu kaside *Figānī ve Dīvānçesi*ʾnde 43 beyittir.

3 çü: vü, *Figānī ve Dīvānçesi*.

4. ʿ Anka iken hamāme gibi çigrenür döner
Ser-geşte oldu havfuñ ile çarḥ-ı nīl-reng
5. İskender-i veḡā vü Nerīmān-ı kārzār
İsfendiyār-ı maʿ reke Efrāsiyāb-ı ceng
6. Sulṭān-ı berr ü baḥr Süleymān-ı şarḥ u ġarb
Şāḥib-ķırān-ı dehr şehenşāh-ı nīk-neng
7. Faḥr idinürdi ey şeh-i gerdün-kevkebe
Ṭıtsa rikābın Āşāfʿ uñuñ Ḥusrev ü Ḥaşeng
8. Kem kullaruñdurur ki şalınmışdur uçlara
Sulṭān-ı Mışr şāh-ı ʿ Acem Erdel ü Fireng
9. Telḡ olduġına kām-ı baḥr budurur sebab
Şu oldu havf-ı tıġuñ ile zehre-yi neheng
10. Şol ḥaddedür sükün [u] veķāruñ ki olmaya
Bār-ı girān-ı ḥaşmetüñe kūh-i Ḷāf deng
11. Cāndan ümīdi kesdi görüp berķ-i tıġuñı
Gökde bulutla ceng ü cidāl eyleyen peleng
12. Olup havāle şıtma gibi gör ki şeşperüñ
Dār-ı cihānı eyledi anuñ gözine teng
13. Destüñe ḵonalı senüñ ey şāh-bāz-ı ʿ adl
Oldı sipihr beyzāları ayaġına zeng
14. Her kim tekāvür üzre göre dir seni şehā
Sulṭān-ı ḥāver-i felek-i lāciverd-reng
15. Ṭabʿ -ı **Figānī** yüksek uçardı Hümā gibi
Şāh-ı yegāne eyler ise raġbet-i gü leng
16. Ṭabʿ um semendini ḵoşaram ehl-i nazm olan
Meydāna gelsün eylesün hiç ʿ özr-i leng
17. Terk eyle lāfı dāver-i devrāna ḵıl duʿ ā
Ṭabʿ uñ çü ḵaldı midḥat-i zātında lāl ü deng

4 çigrenür: çizginür, *Figānī ve Dīvānçesi*.

7 ḥaşeng: Peşeng, *Figānī ve Dīvānçesi*.

11 ümīdi: ümīd, *Figānī ve Dīvānçesi*.

13 ʿ adl: ḵadr, *Figānī ve Dīvānçesi*.

15 eylerise: itse aña, *Figānī ve Dīvānçesi*.

17 ḵaldı: oldı, *Figānī ve Dīvānçesi*.

18. Türk-i felek nitekim alup destine hadeng
Naḥcîr kaçdına ata her yaña ol hadeng
19. Hürşid mâkiyânî ola bezmüne kebâb
Muṭrib o bezme Zühre-yi zehrâ-yı şûḥ u şeng

303.

Tahmîs

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Añmayam sünbül adın ol zülf-i ' anber-bârsuz
Kılmayam serve nazar ol kadd-i hoş-reftârsuz
Da' vet itmeñ gülşene ben ' aşığı dildârsuz
N' eyleyem gülzâr seyrin ol yüzi gülzârsuz
Çün baña cennet cehennem görünür dîdârsuz
2. Gerçi âh-ı sūznâki gönlüme peyvestedür
Lîk derdin söylemekde ' âciz ü dem-bestedür
Ey tabîb-i cân u dil raḥm eyleseñ şâyestedür
Çeşm-i bî-mârûñ firâkiyle dil ü cân hastedür
İki öksüzdür yatur gamhânedede timârsuz
3. Çünkü sensin cümle hûbân-ı cihânuñ serveri
Raḥm kılsañ yiridür ben bendeye şâhum yiri
Yâr idünme kendüñe ey meh raḳîb-i kâferi
Sür yanuñdan turmasun ağıyarı bir dem ey perî
Verd-i gülzâr-i cinân dirler ki olur hârsuz
4. Gel raḳîb ile efendi câm-ı mey nüş eyleme
Ben faḳîri saña düşmez mest ü medhüş eyleme
Degme bir nādâna uyup sözini güş eyleme
Va' de-yi vaşl eyledüñ ' ahdüñ ferâmüş eyleme
Şânuña lâyıḳ degül kim diyeler ikrârsuz
5. Ey **Figânî** yâd idelden ben kılın ol meh-nijâd
Vurduğınca miḥnet ü derdüm ziyâd oldı ziyâd
Âḥır oldı gamla ' ömrüm olmadı bir laḫza şâd
Nâ-murâdem dâr-ı dünyâda **Hişâlî** nâ-murâd
Geçti ' ömrüm miḥnet ü derd ile ḫayfâ yârsuz

18 hadeng: kemân / yaña ol: cânibe, *Figânî ve Dîvânçesi*.

303 23a. *Figânî ve Dîvânçesi*, Tahmis 2, s. 141-143.

304.

[Ġazeliyyât]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Zaĥm-i nâĥun bâġ-ı sînemde gülistândur baña
Kesdügüm her bir elif serv-i ĥırâmândur baña
2. Cân virürken ĥasret-i la' lüñle künc-i hücrede
Ķatre Ķatre şu viren ey ġonca peykândur baña
3. 'Arz-ı dîdâr eylemezseñ düzaĥ olur kâyinât
Sensüz ey ĥür-i behiştî ravza Rızvân'dur baña
4. Ķatlüme ĥançer çeküp âzürde kıлма destüñi
Sevsen-i âzâdı bâġuñ tîġ-ı bürrândur baña
5. ZevĶ ideydi dirdi Câmî tab' umuñ keyfiyyetin
Ey **Figânî** ma' rifet bezminde Selmân'dur baña

305.

[Ġazel]

Mef' ülü Fâ' ilâtü Mefâ' ilü Fâ' ilün

1. Hecrüñde gördüġüñ bu toĶuz ser-nigün kıbâb
Deryâ-yı eşküñ üzre benüm oldu bir ĥabâb
2. Vaşlı metâ' in alur idüm naĶd-i cân ile
Bâzâr içinde râst degül evdeki ĥisâb
3. Zülfi ucından eylese ruĥsârını 'ıyân
Dirler ki toġdı cānib-i maġribden âftâb
4. Ķalüñ ġamı şu deñlü za' if eyledi beni
Kim sâyebân idinsem olurdu per-i zübâb
5. Dîdâr-ı yâri görmek içündür **Figânîyâ**
Gözler idüp ĥabâbı aĶar sür'at ile âb

306.

[Ġazel]

304 25b'nin derkenarındadır. *Figânî ve Dîvânçesi*, G. 1, s. 31. Bu gazel "r harfli" gazeller arasındadır.

3 rızvândur: zindândur, *Figânî ve Dîvânçesi*.

305 22b'nin derkenarındadır. *Figânî ve Dîvânçesi*, G.3, s. 33.

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Şu gibi şāf kı1 sözi fikr eyle vir cevāb
Her ne dilüñe gelse ögütme çü āsiyāb
2. Bakup kılursa yaşuma n'ola o serv-şad
Gözler alur revān olıcağ sür' at ile āb
3. Gökşu'ya döndi cism-i nizārum döğünmeden
Yir yir içinde ābileler oldı şan ḥabāb
4. Göñlüm müşevveş olsa n'ola zülf-i yārda
Bir kuş ki dāma düşse çeker lā-büd ıztırāb
5. La' liyle çeşmine vireli dil **Figāniyā**
Gözde ağızda kalmadı hiç lezzet ile ḥvāb

307.

[Ġazel]

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

1. Ruḥsārlaruñ zülfüñ için itdi şehādet
Bir dīni karadur ki ider şemse' ibādet
2. ' Ankā-yı dilüm seyr-i cihāna heves itmez
Menzilgeh olalıdan aña kâf-ı kanā' at
3. Bir gün sen eger külbe-yi aḥzānuma gelseñ
Ey serv muḳarrer kopar ol günde kıyāmet
4. Şol ḥükim-i hümayün-ı cemālüñdeki zülfüñ
' Anberle yazılmış iki ' unvān-ı melāḥāt
5. ' Ālemde bu beş beytüñ ile kal' a-yı şic' re
Urduñ be **Figānī** yine bir tōp-ı belāgat

308.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Cām-ı ' ışkuñ şevk ile nüş itmişem Rüz-ı Elest
Şanmañuz kim zāhirā meyden olupdur cān mest

306 22b'nin derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G.2, s. 32.

307 22b'nin derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 4, s. 34.

308 22b'nin derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 5, s. 35.

2. Şem^ç -i ruḥsārına yāruñ dil düşüp pervāne-veş
Perr ü bālin nār-ı hicrān ile itmişdür şikest
3. Ol kamer tal^ç atluya nāzır olaldan cümle ḥalk
Māh u mihrüñ zerre-yi kemterden oldı ḳadri pest
4. Göreliden ḳāmetin ol serv-i ḳaddüñ nāreven
Gör ne ta^ç zīm ile der dil bağlamışdur ḳarşu dest
5. Mest görüp kūyında ^ç ayb itmeñ **Figānī**'yi ki ol
Bir leb-i mey-gün firāḳından olupdur mey-perest

309.

Velehū Eyzan

Meḫā^ç ilün Meḫā^ç ilün Fe^ç ulün

1. Saña ḡamzeñle kim dir ḳaşd-i cān it
Çeküp ḥançerlerüñ her demde ḳan it
2. Cihān bāḡına ^ç arz eyle cemālüñ
Ser-ā-ser lālezārı ḡülsitān it
3. Güneş lāf eylemiş ey māh sen de
Atup gökden uçur ḥvār-ı cihān it
4. Getür sīnemde şaḳla ^ç ışḳ-ı yāri
Ol āteş-bāzı kül eyle nihān it
5. Gerekdür ḡülşene āvāz-ı bülbül
Figānī kūy-ı dilberde fiḡān it

310.

Velehū Eyzan

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

1. Çarḫa āhum gice ey meh çekmese yalñ ḳılıç
Böyle encüm içine yir yir ḳıran girmezdi ḫiç
2. Öykünürse yāra ey engüşt-i tiḡ-ı ābdār
Bir gice gökde mehi durduḡı yirde iki biç

4 der dil: durup, *Figānī ve Dīvānçesi*.

309 25b. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 6, s. 36.

310 25b'nin derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 9, s. 39.

1 āhum gice ey meh: ey meh gice āhum/ girmezdi: düşmezdi, *Figānī ve Dīvānçesi*.

3. Bu dil-i güm-geşteye şorsam eger virmez cevāb
Ey güneş yoğdur dehānuñ zerrece var ise hiç
4. Halka olmuş bir yılan şandum dir ey servüm gören
‘Arızuñ üstindeki bu zülf-i ‘anber piç piç
5. Ey **Figānī** çün fenā bezmine başduñ ayağı
Nüh sipihrüñ bu toğuz peymānesin bir demde iç

311.

[Ġazel]

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Ne bend idüpdür añlar baña o zülf-i kemend
Şu kimse kim gice kalur yolu olur derbend
2. Dilerseñ ayağuß almaya küşt-gir-i felek
Ayağın almağ içün itme kimseye pā-bend
3. Vefā vü mihrüñi ağıyāra ‘āşık-ı şeydā
Cefā vü cevruñe kani‘ belālara ħorsend
4. Dür-i sirişki şu deñlü döküpdürür sensüz
K’agardı ağlamadan gözlerüm şadef mānend
5. Mücerred ol zen-i çarĥa baş egme ‘İsī-veş
Figānī -zāde-yi tab‘ uñ yeter saña ferzend

312.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Bu ĥāristān-ı ‘ālemde açılmazsa gül-i maşşūd
Ne ġam ey bülbül-i cān çünki gülzār-ı ‘adem mevcūd
2. Urupdur başuma cellād-ı ġamzeñ niçe kızmış miĥ

2 bir gice gökde mehi: gökde māhı bir gice, *Figānī ve Dīvānçesi*.

4 bir yılan: şu yılan/ gören: görüp/ üstindeki: üstinde, *Figānī ve Dīvānçesi*.

311 22b-23a’nın derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 11, s. 41.

1 zülf-i : zülfi / kalur: kıla, *Figānī ve Dīvānçesi*.

2 dilerseñ: dilerse, *Figānī ve Dīvānçesi*.

3 mihrüñi: mihrüñ, *Figānī ve Dīvānçesi*.

312 26b-27a’nın derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 10, s. 40.

1 çünkü: işte, *Figānī ve Dīvānçesi*.

Gözümde uçları çıkdı degül müjgân-ı hûn-âlûd

3. Ruĥuñda hâl-i yek-tâneyle bahş-i iştirāk eyler
‘ Aceb mi ehl-i Hind oda yaķarsa kāfir oldu ‘ ūd
4. Ķomadı yir yaşum rŭy-ı zemîni ĝarķ-ı āb itdi
Anuñ-çün dŭd-ı āhum yir yir oldu göklere memdŭd
5. Tecellî-yi şafâ-yı şayķal-ı mir’ât-i hâverden
O mâhuñ ‘ aks-i ĥüsnidŭr **Figânî** mâ-huve’l-maķşŭd

313.

[Ĝazel]

Fâ‘ ilâtŭn Fâ‘ ilâtŭn Fâ‘ ilâtŭn Fâ‘ ilŭn

1. Bŭseñe dil ķāni‘ olmaz vaşluñuñ şeydāsıdur
Dŭstum ma‘ zŭr ũt dŭnyā ũama‘ dŭnyāsıdur
2. Āh kim ölmezden öñ bir gün beni ĥāk eyleyen
Ol kıyāmet ķāmetŭñ bu va‘ de-yi ferdāsıdur
3. Dimek olmaz adını bir māh sevdŭm tāzece
Edrine şehriniñ ol ĝāyetde müsteşnāsıdur
4. Ķıpķızıl dîvāne idŭp ķara çullar geydüren
Baña ol ķaşı kemānuñ gözleri alasıdur
5. Bilmek isterseñ **Figânî** kimdürŭr ol ĝonca-leb
Gŭlsitān-ı ĥüsnŭñŭñ bir bŭlbŭl-i gŭyāsıdur

314.

[Ĝazel]

Me‘ ŭlŭ Fâ‘ ilâtŭn Me‘ ŭlŭ Fâ‘ ilâtŭn

1. Tennŭr-ı sînem içre baĝrum kebāba beñzer
‘ Aks-i lebŭñle yaşum ķanlı şarāba beñzer
2. Seyl-i revān-ı eşkŭm ŭstinde çarķ-ı gerdān
Şu ŭzredŭr bināsı bir āsiyāba beñzer

2 urupdur: kaçupdur, *Figânî ve Dîvânçesi*.

313 22b’nin derkenarındadır. *Figânî ve Dîvânçesi*, G. 22, s. 52. Bu gazel “elif” harfli gazeller arasında yer almaktadır.

4 kemānuñ: ķaranuñ, *Figânî ve Dîvânçesi*.

314 23a’nın derkenarındadır. *Figânî ve Dîvânçesi*, G. 23, s. 53.

3. Gönlüm vilāyetini ol seng-dil yıķaldan
Taş üzre taşu yokdur şehir-i ĥarāba beñzer
4. Bu nüh revāķ-ı gerdün^ç Arş-ı ^ç aẓīmi ile
^ç Ummān-ı eşküm üzre bir kaç ĥabāba beñzer
5. Bu āh-ı serd içinde ĥāk-i tenüm **Figānī**
Şarşar yili şavurmuş bir kef türāba beñzer

315.

[Ġazel]

Mef^ç ūlū Fā^ç ilātū Mefā^ç ilū Fā^ç ilün

1. Bāĝ-ı ruĥuñda zāhir olalı benefşezār
Boymı burıldı oldu çemende benefşe zār
2. Oldı ĥazān varaķları zerrīn ĝılāf aña
Bir tīĝ-ı şāfdur görünür āb-ı ĥoş-güvār
3. Bāĝ-ı melāĥat içre iki serv-i nāzdur
Ĥam oldu bād-ı āh ile āb-ı revān²⁴²
4. Zār itdi nār-ı ĝamda beni sīne bülbülü
Feryād iderse tañ mı gönül ^ç andelīb-vār
5. Baĥr-ı ma^ç ānī dirdi **Figānī** saña eger
İrseydi ĝuş-ı Sa^ç dī^ç ye bu dürr-i şāh-vār

316.

[Ġazel]

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

1. Āsiyābuñ nite kim ey serv-i ĥad ırmaĝlar
Bendini çarĥuñ bozup eşk-i revānum çāĝlar
2. Nāķa-yı leylī ^ç araķ-riz oldu şanmañ raĥm idüp
Her kılı Mecnūn'a rāh-ı ^ç işķ içinde aĝlar
3. Bir münakķaş ĥaymedür cismüm maĥābbet şāhına

5 tenüm: tenūñ, *Figānī ve Divānçesi*.

315 23a'nın derkenarındadır. *Figānī ve Divānçesi*, G. 25, s. 55.

²⁴² Mısrade eksik kelime olduĝu için vezin 2. mısrada hatalıdır.

316 23a'nın derkenarındadır. *Figānī ve Divānçesi*, G. 13, s. 43.

1 bozup: görüp, *Figānī ve Divānçesi*. *Figānī ve Divānçesi*'nde 1. beytin mısraları yer deĝiştirmiştir.

3 müylar elinde: mūlarum anda, *Figānī ve Divānçesi*.

Müylar elinde elifler şemselerdür dāğlar

4. Şol qara tūglerle tīrūñ ey kemān-ebrū senūñ
Beñzer ol şeh-bāza kim üstine üşmiş zāğlar
5. Ey **Figānī** ‘alem-i ıtlāka eylerdüm sefer
Rehzen-i bend-i ta‘ alluq rāh-ı ‘aqlı bağlar

317.

Ġazel Eyzan

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün

1. Murādı göñlümün senden vefādur
Ki ol cevr ile çoqdan mübtelādur
2. Benüm her hālümü hāl-i siyāhuñ
Bilür bilmezlenür yüzi qaradur
3. Kimün kim bir büt-i sīmīn-teni yoq
Eger şāh-ı cihān ise gedādur
4. Mekes el açuban zārīlīg eyler
Murādı hāl ile dilden du‘ādur
5. Aqar şudur meger göñlüm **Figānī**
Ki her serve aqar göñül belādur

318.

[Ġazel]

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Dökmege qanıni halkuñ ki müjen āl eyler
Bize geldükçe doqınmaz geqer ihmāl eyler
2. Merdüm-i dīde kenār itmege ol serv qadi
Yitmiş iki dereden şu getürüp āl eyler
3. Dāne-yi hālüne meylüm tıyup eylerse raqīb
Beni Ādem gibi dergāhdan idlāl eyler

4 üstine: başına *Figānī ve Dīvānçesi*.

317 25a. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 26, s. 56.

318 25a'nın derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 12, s. 42. *Figānī ve Dīvānçesi*'nde 7 beyittir.
Bu şiir 77b'de mükerreren yer almaktadır.

3 eylerse: iblīs / Beni Ādem gibi dergāhdan: Dergehüñden beni Ādem gibi, *Figānī ve Dīvānçesi*.

4. Toğruluk itdügüm için midür ey serv-i revān
Sāye-veş yirlere çalar beni pā-māl eyler
5. Gül yüzüñsüz idemez ʃab^ç -1 **Figānī** efgān
Bülbülün şıķılğanı faşl-1 ħazān lāl eyler

319.

Velehū

Mef^ç ūlū Fā^ç ilātū Mefā^ç ilū Fā^ç ilün

1. Nāz eyle çünkü vardur eyā serv-i gül-^ç izār
Gülzār-1 ğamda bencileyin bülbülün hezār
2. Sulţān-1 ^ç ışķ oldı şerār ile dūd-1 āh
Şahrā-yı ğamda üstüme bir çetr-i zer-nigār
3. Şol kanlu kanlu dāğ ile bu cism-i nā-tüvān
Oldı şeh-i belāya bir altun beneklü zār
4. Esrār-1 ^ç ışķuñ añlayalı ħāletin şehā
Terkīb-i cismüm eyledi bād-1 fenā ğubār
5. Kimdür **Figānī** dir iseñ eyā Ħusrev-i zamān
Bir derd esiri ^ç ışķ ile Ferhād-i rüzgār

320.

Velehū

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

1. Her kaçan ol bī-vefā aġyār ile sāğar çeker
^ç Āşık-ı dil-ħasteler kanlar yudar ğamlar çeker
2. Düstlar bilsem günāhum n'eyledüm ol dilbere
Ħışm idüp mestāne çeşmi katlüme ħançer çeker
3. Ħançer-i la^ç lüñle cānā dil belā bezminde āh
Dem-be-dem kan ağlayup kanlar yudar semler çeker
4. Āh-1 āteşnākümi kim görse başum üzre dir

5 bülbülün şıķılğanı: gülşenün bülbülünü, *Figānī ve Dīvānçesi*.

319 25b'nin derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 17, s. 47.

2 ^ç ışķ: ^ç ışķam, *Figānī ve Dīvānçesi*.

4 ħāletin: ħayretin, *Figānī ve Dīvānçesi*.

320 26a'nın derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G.20, s. 50.

3 ħançer-i: ħasret-i, *Figānī ve Dīvānçesi*.

Bende-yi maqbūlidür şāhuñ livā-yı zer çeker

5. ʿĀlemūñ sultānidür dirse **Figānī** vechi var
Hāk-i pāyuñdan efendi başına efser çeker

321.

Velehū

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

1. H̄asret odına t̄iġı nigāruñ zebānedür
Cevherleri yüzinde şererden nişānedür
2. Yanuñda murġ-ı dil n'ola ārām eylese
T̄iġ-ı mücevherüñ aña çün āb u dānedür
3. T̄iġuñ sipih̄r cevheri bir bir kevākibi
H̄ün-ı dilüm yüzinde şafağdan nişānedür
4. Bir baħrdür kefüñdeki şemşir-i ābdār
Yir yir içinde gevheri dürr-i yegānedür
5. Şi' rüñ **Figānī** ol şeh-i mülk-i melāhatüñ
Evşāf-ı t̄iġ ile pür āb u dānedür

322.

Velehū Eyżan

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. K̄āmet-i ħam-geştemüz gūy-ı belā çevġānidür
Şeh-süvārum ʿarşa-yı ʿışkuñ anuñ meydānidür
2. T̄öpuñ aġsun göklere ey āh-ı āteş-bār kim
Çalʿa-yı gerdün senüñ bir t̄öpuñuñ virānidür
3. Zerreler şanma felek bu şışe-yi ħürşid ile
Nev-ʿarūs-i ħüsñüñüñ ey meh gülāb-efşānidür
4. Kim ki bir şāh-i cemālūñ ʿışkına oldı esir
Pādşāh-ı heft-kişver ʿālemūñ sultānidür
5. ʿArşāġāh-i ġamda bu çevġān-ı dūd-ı āhumuñ

5 sultānidür: sultāniyam, *Figānī ve Dîvānçesi*.

321 26a'nın derkenarındadır. *Figānī ve Dîvānçesi*, G. 19, s. 49.

5 t̄iġ: t̄iġı/ pür āb u dānedür: bir āb-ı revānedür, *Figānī ve Dîvānçesi*.

322 26a. *Figānī ve Dîvānçesi*, G. 24, s. 54.

Ey **Figānī** nüh felek bir gūy-ı ser-gerdānidur

323.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Cihāna ' ışık ile geldüm ne mālüm ne menālüm var
Ḳanā' at gencine ḳāni' olalı hoşça ḥālüm var
2. Gerekmez zerrece zāhid cihānuñ mihr ile māhı
Benüm bir yüzi gün alnı ḳamer ḳaşı hilālüm var
3. Dehānı sırrına yoḳdur sözüm kim zerrece cānā
Miyānuñ vaşfını ḳılmaḳda bir ince ḥayālüm var
4. Efendüm saña lāyık cāndan özge nesne yoḳ ammā
İşigūñ itlerine kāse-yi serden sifālüm var
5. Ḳabā-yı atlas-ı çarḫa deḡişmem Tañrı ḥaḳḳiy-çün
Bü gün rindāne egnümde **Figānī** köhne şālüm var

324.

Velehū Eyżan

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Yüzüm zerd ü yaşum al oldı dirsem yāra āl añlar
Miyānuñ fikri mū ḳıldı tenüm dirsem ḥayāl añlar
2. Bilen nefsin bilür Rabbin dimiş çün sāḳi-yi Kevşer
Bu sırrı zāhir ü bāṭın ḥaḳiḳat ehli ḥāl añlar
3. Ḥarābāt ehli fāsiḳdür diyü ta' n eyleme zāhid
Cihānda bunlaruñ keyfiyyet-i ḥālın ricāl añlar
4. Cemālūñ muşḫafi üzre ḳonılmış noḳtadur cānā
Velī bādī nazarda kim görürse anı ḥāl añlar
5. Vücūd-ı vācibi fehmi eyleyendür ' ārif-i bi'llāh
Ser-ā-ser ' ālemi bunlar bu gün zıll-i zılāl añlar

5 nüh felek: bu felek, *Figānī ve Dīvānçesi*.

323 27a'nın derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 18, s. 48.

3 dehānı: dehānuñ /vaşfını ḳılmaḳda bir : vaşfin itmekde velī , *Figānī ve Dīvānçesi*.

5 rindāne egnümde: egnümde rindāne, *Figānī ve Dīvānçesi*.

324 26b. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 21, s. 51.

2 dimiş çün: buyurmuş, *Figānī ve Dīvānçesi*.

6. Yüzüm def kâmetüm çeng oldı ğamdan dir isem dildār
Baña cevr ü cefâ eyler sözümi kıl u kâl añlar
7. **Figānī** sūz-ı Husrev'den yaqarsın şem^ç-i eş^ç ārı
Nezâketde Ḥasan sensin ḥayālātūñ Kemāl añlar

325.

Velehū Eyżan

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

1. Kaşlaruñ tuğrası cānā āftāb üstindedür
Şekl-i bismillāha beñzer kim kitāb üstindedür
2. Āftāb-ı ^ç ālem-ārā gördügince ruḥlaruñ
Zerre-veş ditrer felek üzre ḥicāb üstindedür
3. Dāğlar yaqdum ruḥuñ şevkiyle dilde lāle-vār
Ol sebeddendür ki ḳalbüm inḳılāb üstindedür
4. ^ç Ākil iseñ ^ç ālemün naqşın görüp meyl eyleme
Köhne bir vīrānedür bünyādı āb üstindedür
5. Dotalum kim ser-be-ser sultān-ı ^ç ālemsin bu gün
Ey **Figānī** menzilūñ āḥir türāb üstindedür

326.

[Ġazel]

Mef^ç ūlü Fā^ç ilātü Mefā^ç ilü Fā^ç ilün

1. ^ç Işq illerinde şāh-ı belānuñ penāhıyuz
Mecnūn gibi diyār-ı ğamuñ pādşāhıyuz
2. Eṭrāfumuz alursa n'ola ^ç asker-i belā
Ġam bārgāhınuñ güzelüm şāh-rāhıyuz
3. Mecnūn gibi esīr-i ğam olalı bu gönül
Dīvānelik vilāyetinūñ pādşāhıyuz

325 26b. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 15, s. 45.

3 inḳılāb: ıztırāb, *Figānī ve Dīvānçesi*.

326 23a. *Figānī ve Dīvānçesi*, G.32, s. 62.

2 ^ç asker-i belā: leşker-i fenā/ bārgāhınuñ: pādşāhınuñ/ şāh-rāhıyuz: bārgāhıyuz, *Figānī ve Dīvānçesi*.

3 olalı: olaldan, *Figānī ve Dīvānçesi*.

4. Tıtdı cihānı şa' şa' a-yı nūr-ı ' ışkımız
Derd ü belā feleklerinüñ mihr ü māhiyuz
5. Sīnemde yandı dağ-ı belādan çerāğ-ı ' ışk
Pīr-i gamuñ **Figāni** bugün tekyegāhiyuz

327.

[Ġazel]

Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilūn

1. Sevdā-yı zūlf-i yār ile āşüfte-hātırız
Gāhī ' Arab' da gāhī ' Acem' de müsāfirüz
2. Birkaç gedā-yı sākin-i faqr u ferāğatüz
Ma' zūr dut şehā bizi hıdmetde kâşırız
3. Abdāl-ı ser-bürehne-yi Baṭṭāl Ġāzī' yüz
Sultān evinde bir niçe yıldur mücāvırüz
4. Dīvāneyüz çü külfet-i teklīfden beri
Sözün ötesi bu ki ne mü' min ne kâfirüz
5. Meclisde bāde şevkına añup **Figāni'** yi
Fūrkatde geçdi ' ömri diyü ađlar acırız

328.

Velehū Eyzan

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Beni egri çıkarmasun yanuñda hañçer-i ser-tiz
Yüzine sürmesün alup bir avuç kanum ol hūnriz
2. Çıkan bağrumdaki başla olupdur garğa-yı Sürhāb
Hayāl-i yār şahıdur gönül tahtıdurur Tebriz
3. Şeh-i ' ışkam kulağumda yaraşur olsa gevherler
Kulağum doldurur söge n' ola ol la' l-i gevher-riz
4. Yüzün görüp murāda irmek isterseñ komaz zūlfeyn
Ġurūba varmadın hūrşid imiş ser-menzil-i şebhiz

4 ' ışkımız: şevkımız, *Figāni ve Dīvānçesi*.

327 23a-b'nin derkenarındadır. *Figāni ve Dīvānçesi*, G.31, s. 61.

328 26a. *Figāni ve Dīvānçesi*, G. 33, s. 63.

3. doldurur: dolduri, *Figāni ve Dīvānçesi*.

5. Beri yanında dünyānuñ şebātı yok çü fānīdür
Geçelüm öte yanına **Figānī** rüzgāruñ tiz

329.

Velehū Eyzan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Kırdu şahn-ı çemene hayme-yi dībā nevrüz
Lâleden aldı ele cām-ı muşaffā nevrüz
2. Virdi şāh-i güle gülzār-ı cinānuñ haberin
Oldı bād-ı seheri gibi sebük-pā nevrüz
3. Bezm-i gülşende idüp kāmēt-i ra' nāsını ' arz
Geydi cānāne-şifat cāme-yi hazrā nevrüz
4. Lâleden hoşka ile meşrebi izhār eyler
Gösterüp dehre yine āyīn-i ' İsa nevrüz
5. Vaşf ider hatt-ı dehānını **Figānī**'yi diyen
Sāgar-ı gülle ider bülbüli gūyā nevrüz

330.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Cihān bāğı bahārını n'idem ol nev-bahārumsuz
Gerekmez ravza-yı cennet riyāz-ı gül-' izārumsuz
2. Yañılmaz bir nefes eşküm bu çeşm-i hün-feşānumdan
Akar Ceyhün-veş şır şır o serv-i cūybārumsuz
3. Felek zeyn itmesün iñen bu mihr ü māh ile kendün
Ki gelmez zerre deñlüce cihān naqşı nigārumsuz
4. Firāk-ı künc-i ğam içre müşkil derd olur yā Rab
Esir-i derd ü ğam olmağ o şāh-ı şeh-süvārumsuz
5. **Figānī** rüz u şeb her dem bu fānī gülsitān içre
Geçürdi ' ömri zār ile dirigā gül-' izārumsuz

4. imiş şeb-menzil-i şebhiz: irişür menzile şeb-hiz, *Figānī ve Dîvânçesi*.

329 26a. *Figānī ve Dîvânçesi*, G.37, s. 67.

330 26a-b'nin derkenarındadır. *Figānī ve Dîvânçesi*, G. 36, s. 66.

1 riyāz-ı: baña ol, *Figānī ve Dîvânçesi*.

331.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Deşt-i ğamda boyımı Mecnūn-ı nā-şād eylemez
İtdügüm kārı belā kūhında Ferhād eylemez
2. Gözlerüm giryān işüm efgān ü dil nālān hem
İş var kim baña ol hūr-i perī-zād eylemez
3. Tīşe-yi ğamda ne ŋan aĝladuĝumı Kūh-ken
Başına doĝınmayan bilmez anı yād eylemez
4. Niçe ger 'ākıl dutarsa üstüñe aldanma çarĝ
Bir Süleymān var mı tahtın dehr berbād eylemez
5. Sikke-yi mermerde ŋazduñ Bīsütūn-ı 'ıŝĝda
İtdügüñ kārı **Figānī** degme üstād eylemez

332.

Ġazel

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Görüp bād-ı zemistāndan bürüdet nāgehān āteş
Geyüp sīmāb-gūn kürkün ıŝındı nā-tüvān āteş
2. Bilāl ü Bū-Leheb hem-dem olupdur dir gören cānā
Ne demde kim 'ıyān itse 'alevlerle duĝān āteş
3. Şu deñlü ŋarşar-ı sermā iriŝdürdi mażarrat kim
Hişār-ı āhenin yaptı k'ola anda nihān āteş
4. Dü nīm itse ŋaçun ŋarşar görünür ĥaddüñ ey dilber
Açıcaĝ aĝzın ejderhā olur zāhir hemān āteş
5. Görüp ĥattnı ĥaddinde **Figānī** āh u vāh itme
Ki yanmaz dehr ocaĝında muĥaĝĝaĝ bī-duĝān āteş

5 geçürdi: geçürdüm, *Figānī ve Dīvānçesi*.

331 26b'nin derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 34, s. 64.

1 deşt-i ğamda boyımı: bezm-i ğamda itdügüm, *Figānī ve Dīvānçesi*.

332 23a. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 38, s. 68.

333.

Velehü

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Һamdülillāh kim yine dilber bizümle yār imiş
Şādmānum kim dilā başumda devlet var imiş
2. Dirler idi ol şanem nāzüklük ile dil alur
Aldı gönlüm nāz ile Allāh ki nāzük yār imiş
3. Ey perī-yüzlüm direm varma raķibe kıl Һazer
Fitnesine aldanup virme göñül mekkār imiş
4. Hey ne āfet dil-rübāsın her kılında zülfüñüñ
Yolıña cānlar virür biñ biñ göñül berdār imiş
5. Her kaçan yazsam nigārā la' lüñ evşāfin senüñ
İşidenler dir **Figānī** hoş-şeker güftār imiş

334.

[Gazel]

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ҷoma elden қadehi yār-i vefādār olıcaқ
Kişiyе hem-dem imiş hem-dem-i dildār olıcaқ
2. Һabs idermiş zenaһuñ zülfüñe berdār olanı
Ne қılayın ' acebā bir daһı berdār olıcaқ
3. Her ne cevrüñ var ise cānā diriğ eylemedüñ
Düstum sencileyin olsa baña yār olıcaқ
4. Ҷademüñ һākine yüz sürdügümü didi gören
Dünyede buncılayın olsa vefādār olıcaқ
5. Dir imişsin ki **Figānī**'yi bugün öldüreyin
Ne tekellüf şanemā һidmete yarar olıcaқ

333 25b'nin derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 39, s. 69.

5 işidenler: okıyanlar, *Figānī ve Dīvānçesi*.

334 23b'nin derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 41, s. 71.

1 hem dem imiş: hoş dem imiş, *Figānī ve Dīvānçesi*.

2 қılayın: қılıсар/ bir daһı: ben daһı, *Figānī ve Dīvānçesi*.

4 buncılayın: bencileyin, *Figānī ve Dīvānçesi*.

335.

Velehü Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dāğlarla s̄nemi naqş-ı nigār itsem gerek
Yāre bu resm ile kendüm āşkār itsem gerek
2. Merve haqqıy-çün Şafā ile şehā sa' yüm budur
Ka' be-yi kūyuñda cismüm ħākisār itsem gerek
3. Ruğlaruñ hecrile cānā dem-be-dem ħan ağlayup
Ġam beyābānın ser-ā-ser lālezār itsem gerek
4. Niçe bir şabr ideyin cevri ü cefāña düstüm
Şabra tākāt ħalmanı terk-i diyār itsem gerek
5. Her kaçan bir serv-i ħaddüñ la' lini medħ eylesem
Şi' r-i mevzūnum **Figānī** ābdār itsem gerek

336.

Ġazel

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

1. Burc-ı şerefde meh gibi bul hüsn ile kemāl
Eksüklüğüñi görmeyelüm ey qaşı hilāl
2. Ġam bisterinde cān virüben cān alur göñül
Ey cān t̄abībi gel yitiş ayruqsı oldu ħāl
3. Bildüm fenāya varacağın çār ' unşurum
Ġadd-i ħamīdem ey qaşı yā oldu aña dāl
4. Ġam potasıdurur bedenüm anda naqd-i cān
Sūzum şerār-ı fikr ile olundu ħīl u ħāl
5. Fāl açdum idi ey yüzi Muşħaf añup ħaddüñ
Geldi elif **Figānī**'ye oldu ħuceste-fāl

335 25a-b. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 44, s. 74.

4 şabra tākāt: şabr u tākāt, *Figānī ve Dīvānçesi*.

336 23a. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 46, s. 76.

1 meh: gün, *Figānī ve Dīvānçesi*.

4 şerār-ı fikr ile olundu ħīl ü ħāl: şerārı aħker-i ' ışık ile oldu ħāl, *Figānī ve Dīvānçesi*.

337.

Velehü gazel Eyzan

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Sürdüñ sipihrüñ üstine dün gice yine yol
Ey düd-ı āh dünyede var yirden üstin ol
2. Gird-āb-ı ışka halka-yı nün oldu bu cihān
Anuñ içine noқта gibi eyledüm hulül
3. Dīvānelük vilāyetinüñ beglerin görüp
Kaçdı 'adem diyārına dek 'asker-i 'uķül
4. Dil dökmek ile cāna girişdi o tığ-ı yār
Deryāya dil döküp nitekim baħr ider duħül
5. Şorsam dehānına dil-i güm-geşteden haber
Dir ey **Figānī** gitdi 'adem mülketine ol

338.

[Ġazel]

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Ey gönül luţf ile gel feryād u āhdan vaz gel
Sen daħı ey serv-i kaç cevri ü cefādan vaz gel
2. Fürkatüñle zār zār ağladuğum gören didi
Var birini daħı sev ol bī-vefādan vaz gel
3. Leblerüñden büse vir didüm nigāra didi kim
Niçe söylersin daħı olmaz recādan vaz gel
4. Göñlüm alduñ nāz ile añma raķībüñ kaħrını
Şu gibi ey serv-kaç her suya cāndan vaz gel
5. Her ne cevrüñ var ise eyle **Figānī** bendeñe
Tek raķibe ey şanem mihr ü vefādan vaz gel

339.

[Ġazel]

337 25a. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 52, s. 82.

338 27a. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 47, s. 77.

1 āhdan: vādan, *Figānī ve Dīvānçesi*.

4 cāndan: cādan, *Figānī ve Dīvānçesi*.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Gerçi bülbüldür figān itmekde üstādum benüm
Līk başmışdur anı ey ğonca feryādum benüm
2. La' lüñi koyup senüñ māyil olursam sükkere
Ķalmasun aĝzumda ey ŧirīn-dehen dadum benüm
3. Őol kādār seng-i sitem urduñ dil-i mecrūhuma
Döymeye taşdan demürden olsa bünyādum benüm
4. Ol kādār geşt itmişem ' ışkuñ beyābānında kim
Kendü ŧehrümde bilür yoĝ bir kişi adum benüm
5. Pīr olası nev-cüvānuñ ĝoma elden dāmenüñ
Ey **Figānī** toĝrı yoldur saña irşādum benüm

340.

Ĝazel

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ey sehī-ĝad ĝam-ı zülfüñle perişān-ĝālem
Sāye-veş ĝākde üftādeyem ü pā-mālem
2. Didüm ey āh nesin zāviye-yi gerdünda
Baş açuĝ yalın ayaĝ didi ki bir ābdālem
3. Pāy-māl olduĝına ' āşıĝ-ı sevdāzedeler
Başdan ol zülf-i siyāhuñ dir imiş ben dālem
4. Ĝam-ı ĝaţtuñla olan aha disem kimsin dir
Ravza-yı çarĝda ŧāvūs-ı zümüröd-bālem
5. Şeb-i hicrānda **Figānī** bu ĝara baĝtumdan
Kākül-i yār gibi ŧöyle müşevveş-ĝālem

341.

Ĝazel

339 23b'nin derkenarında. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 54, s. 84.

1 līk: ŧimdi, *Figānī ve Dīvānçesi*.

2 senüñ māyil olursam: eger meyl eyler isem / ĝalmasun: ĝalmaya, *Figānī ve Dīvānçesi*.

3 döymeye: dönmeye, *Figānī ve Dīvānçesi*.

4 ol kādār geşt itmişem: ŧol kādār seyr eyledüm, *Figānī ve Dīvānçesi*.

5 ey Figānī toĝrı yoldur: Toĝrı sözdür ey Figānī, *Figānī ve Dīvānçesi*.

340 23b'nin derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 59, s. 89.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Bahār irdi yine artdı cünūnum
Bulandı taşdı enhār-ı 'uyūnum
2. Görelden lālenüñ bağrında dāğın
Ufatdum kāse-yi şabr u sükūnum
3. Tağup sevsen kefen gerdenine dir
Kılıcuñ işte vü işte boyunum
4. Baş açuk kıpkızıl dīvāneñ oldum
Lebüñsüz ey yañağı lāle-gūnum
5. İdersem da' vī-yi erlik yiridür
Figānī Zāl-i gerdün key zebūnum

342.

Velehū Eyzan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ağlamazsa beni bir dem acıyup dīdelerüm
Göreyin şursun iki gözine hūn-ı cigerüm
2. Yirden üstün ola gerdün göreyin haşre degin
Ki cihān içre benüm üstime yokdur dönerüm
3. Görinen şanma şafağ dün gice çarhuñ ey meh
Yüzini kana yudı sille-yi āh-ı seherüm
4. Cān virüp cān alıyor tīr-i maḥabbetde gönül
Ağlasun anuñ için karelere dīdelerüm
5. Ğam-i hecrüñle **Figānī** ruḥı gül-gün oldı
Daḥı raḥm itme misin aña eyā sīm-berüm

341 23b'nin derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 55, s. 85.

1 enhār-ı: seylāb-i, *Figānī ve Dīvānçesi*.

2 bağrında dāğın: destinde cāmı, *Figānī ve Dīvānçesi*.

4 dīvāneñ oldum: dīvāne gonca, *Figānī ve Dīvānçesi*.

342 26a. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 56, s. 86.

2 yokdur: oldur, *Figānī ve Dīvānçesi*.

4 tīr-i maḥabbetde: bister-i miḥnetde/ karelere: kan yuduban, *Figānī ve Dīvānçesi*.

5 gül-gün: zer-gün / raḥm: meyl, *Figānī ve Dīvānçesi*.

343.

Velehü

Meṯā' ilün Meṯā' ilün Meṯā' ilün Meṯā' ilün

1. Demidür kanlar ağlarsam eger ey çeşm-i pür-ḥūnum
Ḳabā-yı al geymişdür bu gün ol ḥaddi gül-gūnum
2. Yüzüme bir güle baḳup tebessüm itdi ol ḡonca
Açıl gül ey gül-i baḥtum sevin ey ḳalb-i maḥzūnum
3. Göñül kūyuñda şu deñlü ki yıllar yeldi yoruldı
Dimez ol şaçları Leylā benüm āvāre Mecnūn'um
4. Nigār ise ferāḡatde göñül ālām u miḥnetde
Niçe 'arz ideyüm yā Rab benüm ḥāl-i diđer-gūnum
5. **Figānī** sāye-veş anuñ n'ola yoluñda ḥāk olsañ
Ḥırāmānī ḥırāmānī yürür ol ḳaddi mevzūnum

344.

[Ġazel]

Meṯ' ulü Fā' ilātü Meṯā' ilü Fā' ilün

1. Virdüm dehān-ı dilbere dil ḡāyibāne ben
Miḳdār-ı zerre görmedin andan nişāne ben
2. Ekdüm ümid ḥākine toḥm-ı sirişkūmi
Ḥāl-i 'izār-ı yāri görüp dāne dāne ben
3. Meclisde la' l-i dilberi öpmek dilerse cām
Ḳanını şu yirine içem ḳana ḳana ben
4. Bezm-i belāda şem' üñ özi görünür baña
Süz-ı derūnum ağlar isem yana yana ben
5. 'Avn-i ilāh rehber olursa **Figāniyā**
Mülk-i süḥanda beglük idem ḥusrevāne ben

345.

Velehü

343 26b'nin derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 57, s. 87.

3 yorıldı: yöpürdi, *Figānī ve Dīvānçesi*.

344 23b-24a'nın derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 60, s. 90.

345 25a-b'nin derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 63, s. 93.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Cā-be-cā ey sīm-ten sīnemde dāğ-ı hūn-feşān
Aṭlas zerd üstine altun beneklerdür hemān
2. Şāh-ı ı şķam oldı āfāk içre ey hūrşid-ḥad
Dūd-ı āhum üstime bir lāciverdī sāyebān
3. Gitdi āhum ı arş ķandilin çıķup uyarmağa
Dūd-ı āhum anuñ arduca götürdi nerdübān
4. Yirde gökde zerre-veş şabr u ķarārüm ķalmadı
Göreliden gün yüzüñi ey meh-i nā-mihrbān
5. Ey **Figānī** bu gice sevdā-yı zūlf-i yār ile
Dūd-ı āhum baş alup göklere oldı revān

346.

Velehū Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ṭāķ-ı eflāki yaķardum āh-ı āteşnākden
Seyl-i eşķüm irmeseydi dīde-yi ğamnākden
2. Fūrķat-i nār-ı caḥimūñ şöyle yaķdı kim beni
Şimdi odlar saçılır bu sīne-yi şad-çākden
3. Ey kemān-ebrū şaķın kim nev-cüvānsun āhdan
Tīr-i āh-ı ı aşık eyler çün güzer eflākden
4. Pādşehler başına gevher urınur şevķden
Zūlfı götürürler ben ğubār-ı ḥākden²⁴³
5. Ger[çi] ḥayrān olmışam ḥaṭṭ-ı ğubār-ı la' line
Ey **Figānī** mest olup geçmek gerek tiryākden

347.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

3 ardınca: önünce, *Figānī ve Dīvānçesi*.

5 bu: dün, *Figānī ve Dīvānçesi*.

346 25b. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 69, s. 99.

²⁴³ Mısranın vezni hatalıdır.

347 25b- 26a'nın derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 70, s. 100. Gazelin mahlas beyti yoktur.

1. La' lüñi emsem didüm ol an döndürdi yüzün
Şanma ben dil-ğasteden cānān döndürdi yüzün
2. Gördüğüm bir serv-ķāmetdür gelen biñ nāz ile
Ėacletinden zāhid-i nādān döndürdi yüzün
3. Dönmedi çevgān-ı zülfüñden serüm ey şeh-süvār
Bir kezin urmağ ile Ėalṭān döndürdi yüzün
4. Ey gözüm yaşı revān it ey ciger olğıl kebāb
Bendesinden şāh-ı 'ālīşan döndürdi yüzün
5. Gördiler te'sīr kılmazmış naşīḫat 'āşıķa
Cümleten yāhū diyüp iḫvān döndürdi yüzün
6. Bildi kim vaşlından ayru ber-murād olmaķ muḫāl
Dür olup bīmārdan dermān döndürdi yüzün

348.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Vādi-yi Ėamda benem Mecnūn gibi nā-şād olan
Bīsütün-ı Ėamda dil ṭıflıdurur Ferhād olan
2. Vāmıķ u Ferhād u Mecnūn ancaķ añlar derdümi
Bilür üstāduñ cihānda ķadrini üstād olan
3. Cām-ı mey tesbīḫüm ü meyḫānedür Beytü'l-Ėarem
Nām-ı dilberdür zebānümde hemān evrād olan
4. Mescid olmaz ise zāhid ḫāziruñ meyḫānelük
N'eylesün n'itsün cenāb-ı dil-rübādan yād olan
5. Ey **Figāni'**ye naşīḫat eyleyen gel fāriğ ol
Pīr pendin eslemez rüsvā-yi māder-zād olan

349.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ėh kim ḫālī degül laḫza göñlüm āhdan

348 26a. *Figāni' ve Dīvānçesi*, G. 64, s. 94.

4 meyḫānelük: meyḫānedür, *Figāni' ve Dīvānçesi*.

349 26a. *Figāni' ve Dīvānçesi*, G. 62, s. 92.

- N'eyesün bî-çāre dil kırtulmadı eyvāhdan
2. Dilberā seng-i raķībūnden ŧāķınsa dil n'ola
‘Aŧıķ olan kiŧi ŧaķlar sevdigūn bed-ķ’āhdan
 3. Sīneme çekdüm ‘Alī’nūñ Zūlfıķār’ı ŧeklini
Hem anuñ etrāfını zeyn eyledüm yā ŧāh’dan
 4. Ser-nigūn gördüm bu gūn aġyār-ı merdūdı yine
Beñzer ol ŧeytānı sūrdūñ ey melek dergāhdan
 5. Āh-ı fūrķatde **Figānī** ölse cānā tañ mıdur
Niçeler öldi bilürsin derd ile bu āhdan

350.

Velehū Eyżan

Mef’ūlü Fā’ilātü Mef’īlü Fā’ilün

1. Aġzuñ ħadīşine açılmaz zerrece dehān
Esrār-ı ġaybe vāķıf olan ŧab’-ı ħurdedān
2. Ey serv-i ħoş-ħırām ŧaķın yoluña gelür
Her süya ŧu gibi gel aķıtma yaşum revān
3. Gözden çıķalı gelmedi ħiç ‘aynuma yaşum
Merdüm gibi ki eyleye kendü yirinde ķan
4. Rūm’uñ Kemāl’i dirler idi baña ŧüphesüz
Görse kemāl-i ķudretimi ehl-i İŧfahān
5. Meddāħ olalı saña eyā Müŧteri-cenāb
Oldı **Figānī** ‘arşay-ı nazm içre pehlevān

351.

Velehū

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

1. Ĥāme-yi ķudretle yazdı naķş-bend-i Kāf u Nūn
Ĥüsn ü ħulķ ile seni ser-defter-i *māyesūturūn*²⁴⁴

5 āh-ı fūrķatde: āh-ı fūrķatden, *Figānī ve Dīvānçesi*.

350 26b. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 61, s.91.

4 dirler idi baña ŧüphesiz: dirdi baña ŧüphesiz eger, *Figānī ve Dīvānçesi*.

351 26b. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 65, s. 95.

²⁴⁴ *Yazdıklarına and olsun. Kalem/1.*

2. Sākin olaldan maḥalleñde raḳīb-i nā-sezā
Reşk idüpdür cān u dil *yā leyte ḳavmi ya‘ lemūn*²⁴⁵
3. *Len-tenālū’l-birre ḥattā tünfīḳū*²⁴⁶ dirsem revā
Baş u cān terk idelüm *küllü ledīnâ maḥdurūn*²⁴⁷
4. ‘Āşık-ı şādık benem ‘ışkuñ yolunda rāstı
Şıdk-ı da‘ vāma delīl *innā li-naḥnu’l-şādīḳūn*²⁴⁸
5. Bu **Figānī** çeşmi ḥūn-riz-i belā-āmiz iken
Eyledi teslim-i cān *innā ileyhi rāci‘ūn*²⁴⁹

352.

[Ġazel]

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Ābdāl-ı dil ki kendüyi zeyn itdi dāğ ile
Bāzār-ı ‘ışka cerre girüpdür çerāğ ile
2. Feryādı nālemüñ göge çıkmazdı dün gice
Āhum yolına varmasa yalın yarağ ile
3. Bezm-i belāda şu‘le-yi āhumla āsmān
Raḳḳaşa döndi kim döne yalın bıçağ ile
4. Ferhād lāle görse idi Bīsütün’da
Şīrīn’i seyre çıkdı şanurdı otağ ile
5. El virmedi bu sākī-yi devrān **Figāniyā**
Bezm-i belāda yıkdı seni bir ayağ ile

353.

[Ġazel]

²⁴⁵ *Ne olurdu kavmim bilseydi. Yasin/26.*

²⁴⁶ *Sevdiğin şeylerden (Allah yolunda) sadaka vermedikçe asla iyiliğe ermiş olamazsınız. Âl-i İmrân/92.*

²⁴⁷ *Din yolunda iyilik yapmaya bizleri devamlı hazır kı.*

²⁴⁸ *Bizi sadıkların ta kendileriyiz.*

²⁴⁹ *Biz O’na (Allah’a) döneceğiz. Bakara /156.*

352 24a’nın derkenarındadır. *Figānî ve Dîvânçesi*, G. 75, s. 105.

1 girüpdür: gelüpdür, *Figānî ve Dîvânçesi*.

2 çıkmazdı: ağmazdı, *Figānî ve Dîvânçesi*.

3 belāda: cihānda, *Figānî ve Dîvânçesi*.

5 seni: beni, *Figānî ve Dîvânçesi*.

353 24a’nın derkenarındadır. *Figānî ve Dîvânçesi*, G. 81, s. 111.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Kūy-ı dilberden yaña ey dil revān ol her gice
İşgüñde itler ile hem-zebān ol her gice
2. Ol melek gündüz görünmez cennet-i kūyında çün
Ey kamer tāk-ı felekde dīdebān ol her gice
3. Sen ğubāruñ başına gün toğmak isterseñ dilā
Yüz sürüp pāyına ħāk-i āstān ol her gice
4. Ol raķīb-i kāfiri öldürmek isterseñ gönül
Gūşe-yi kūyında tīg ile nihān ol her gice
5. Ey **Figānī** cidd ü cehd ile iriş cānāneye
Şoĥbet-i ħāş eyleyüp sen cāna cān ol her gice

354.

[Ġazel]

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Metā' -ı vaşluñı ister gönül dāğ-ı sitem birle
Şanur kim şatılır Yūsuf niçe eşk-i direm birle
2. Fiğān ü dūd-ı āhumla diyār-ı ' işka şāh oldum
İĥāta itdüm āfākı bu gün t̄abl u ' alem birle
3. ' Aceb mi naķşına aldansa gönülüm deyr-i dünyānuñ
' Acāyib zīneti vardır bu gün birkaç şanem birle
4. Cemālūñ tīg-ı āhumdan anuñ-çün eylemez i' rāz
Zirih-puş oldı ruĥsarı bu zülf-i ħam-be-ħam birle
5. Çekerdüm hecr-i ħadd [ü] zülf-i yāri ey **Figānī** ben
Vücūdum nā-tüvān oldı benüm bār-i elem birle

355.

Velehū Eyzan

Müstef' ilün Fe' ülün Müstef' ilün Fe' ülün

1. Baĥr-i firāķa düşdüm çün irmedüm kenāra
Ey Ĥıẓr-ı cān iriş kim ola bu derde çāre
2. Zülfüñ şebinde cānā şol deñlü ağladum kim

354 24a'nın derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 76, s. 106.

355 25b. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 80, s. 110.

Oldı felekde ebrũñ yüregi pāre pāre

3. Hecrũñ şebine çũn kim açıldı rũz-ı bahtum
Pes niçe bĩ-ğam olam ben bahtı günü qara
4. Maqşũduñ ey güneş ger cān ise işte al kim
Qaşuñ hilāl idũpdür dũymez çok intizāra
5. Şem^ç -i ruħuñ firāqı yaqdı **Figānĩ** cānın
[Olsun anuñ yiri nũr göz göre yandı nāra]²⁵⁰

356.

Velehũ

Mef^ç ũlũ Fā^ç ilātũ Mefā^ç ilũ Fā^ç ilũn

1. Yüz virmesũn meded diñũz ol māh-pāreye
Şol hāl u haq dinen bu iki yũzi qaraya
2. Tĩguñ şu deñlü zaħmũme qan aqladur ki āh
Sĩnemde acır oldı begũm yara yaraya
3. Ğarq eyler idi mevc-i belā dil sefinesin
Cān hevā-yı zũlfũñ ile vardı qaraya
4. Kũyuñda qatre qatre sirişkũm benũm hemān
Ey meh felekde beñzedi yir yir sitāreye
5. Mihrũñ zevālden başı qurtulmaz **Figāniyā**²⁵¹
Kim qoşdı yāri sāye diyen yũzi qaraya

357.

[Ğazel]

Mũstef^ç ilũn Fe^ç ũlũn Mũstef^ç ilũn Fe^ç ũlũn

1. İşkuñ olaldan ey meh gũnden güne ziyāde
Her gice şubħa dek göz yıldız şayar semāda
2. Ben bir nigār naqşın resm eyledũm gũñũlde
Kim görmedi Sikender cām-ı cihān-nũmāda

²⁵⁰ İkinci mısra *Mecmua*’da boş bırakılmış olup *Figānĩ ve Dīvānçesi*’nden alınmıştır.

356 26a’nın derkenarındadır. *Figānĩ ve Dīvānçesi*, G. 79, s. 109.

3 cān: cānā/ vardı: urdı, *Figānĩ ve Dīvānçesi*.

²⁵¹ Bu mısranın vezni hatalıdır.

5 qoşdı: qoğdı, *Figānĩ ve Dīvānçesi*.

357 27a. *Figānĩ ve Dīvānçesi*, G. 77, s. 107.

3. Bostān-ı dehr içinde ey gülbün-i leṭāfet
Ben ḡonca gibi dil-teng sen gül gibi ḡüşāde
4. Bāḡī degül ṭayanma mal ile mülke ey ṣeh
Dünyā ki ḡalmamışdur Cemṣid ü Keyḡubād'a
5. Kūh-ı belāda Ferhād yok yire dökme yaṣuñ
Gel ıṣḡı benden öğren ṣā[kir]d ol üstāda
6. Baṣum göke irerdi ḡuṣid gibi ey meh
Yüz sürsem ayaḡuña sāyil gibi fütāde
7. Bir sen degülsin iden dāyim **Figānī** zārī
Uṣṣāḡ her ṭarafdan feryād ider nevāda

358.

[Ḡazel]

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Çözdükçe her seḡer o ṣanem zülfi baḡını
Bād-ı ṣabā mu'atṭar ider cān dimāḡını
2. Ḥüsnüñ kitābı remzine olmaḡa muṭṭali'
Encüm çıkardı ṣubḡa felekde çerāḡını
3. Gül ruḡlaruña kendüyi beñzetdüḡi için
Jāle söyündürür ṣu ḡoyup gül ocaḡını
4. Süsen ki geydi başına tāc-ı ḡalenderī
Añladı dehr zāviyesinüñ ferāḡını
5. Cellād-ı çeṣmi ḡamzesi tiḡın çıkardı çün
Görsün **Figānī** her kiṣi başı yaraḡını

359.

[Ḡazel]

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

6 sāyil: sāyeñ, *Figānī ve Dîvânçesi*.

7 feryād ider: feryād ile, *Figānī ve Dîvânçesi*.

358 24a'nın derkenarındadır. *Figānī ve Dîvânçesi*, G. 91, s. 121.

4 zāviyesinüñ: zāviyesinde, *Figānī ve Dîvânçesi*.

5 çıkardı: ṭaḡındı, *Figānī ve Dîvânçesi*.

359 24a-b'nin derkenarındadır. *Figānī ve Dîvânçesi*, G. 96, s. 126.

1. Gözümüñ kaşırını eylerse hayālūñ n'ola cāy
Şeh-i 'ālemdür idinse yiridür şırça sarāy
2. Bām-ı çarḥ üstine nālem çıkuban tıfl gibi
Aşağa inmege qorqar çıgırup eydür vāy
3. Şeb-i ğafletde gözüm ḥ'āb ile ceng eylemege
Müjeden bağladı ey meh yine bir qara alay
4. Şu kadar gūşe-yi ḥammārda rüsvāy olduq
İllere barmağ ile gösterür oldı bizi nāy
5. İllere ayağı taqsīm idesin bezm içre
Niçün ey sākī **Figānī** kuliña degmeye pāy

360.

[Ġazel]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Yine enfās-ı lebūñle ey Mesīḥ-i Hızır-pey
Qāleb-i fersūdesi bāğ-ı cihānuñ oldı hay
2. Hıl' at-i rengin 'aḫa kıldı ser-ā-ser nev-bahār
Qara çulda gerçi qomışdı dirahıtı bād-i dey
3. Gül gül olmışdur kızarup tāb-ı mülden 'arızı
Şol kadar nūş eyledi lāle çemen bezminde mey
4. Tīr-i dil-dūzuñ irüp revzenler açdı her taraf
Nāleler kılsa 'aceb mi üstülh'ānum hem-çü ney
5. Şi' r-i pür-sūzum **Figānī** görse Hüsrev ḥākde
Sūziş-i şevkıyla cānına urupdur niçe key

361.

[Ġazel]

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1 kaşırını: kaşırını, *Figānī ve Dīvānçesi*.

3 ğafletde: fūrkatde, *Figānī ve Dīvānçesi*.

4 Bu beyit *Figānī ve Dīvānçesi* 'nde şu şekildedir:

Bir nefes nālemi dem urmağa qomaz diyüben
Gösterir illere parmaqla beni bezmde nāy

360 24b'nin derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 97, s. 127.

3 eyledi: eylemiş, *Figānī ve Dīvānçesi*.

361 24b'nin derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 102, s. 132.

1. Her kim dilerse ağ ola yüzi kefen gibi
 anlara boyasun tenini K hken gibi
2. ağ itmez idi d mene dek yaasın ab 
 S ne-be-s ne olsa saňa p reheh gibi
3. C n gibi aqlasa n'ola c n  cih n seni
 Sen c nı olduđ anuđ u ol saňa ten gibi
4. Ben ol dil- verem ki geturd m zam nede
 Z l-i sipihr n arasını yire zen gibi
5. Olduğ **Fig n ** t  ki ser- med zam nede
 Serverlik eyle Hüsrev-i mülk-i sühan gibi

362.

[azel]

Mef'  l  F ' il t  Mef ' il  F ' ilün

1. eşm n ki mişeye girdi şir-i jiy n gibi
 Dil almağa puşuda yatur ahram n gibi
2. Her k rb n ki t ş ola t l n ider g z n
 Alup eline t r   kem n T rkm n gibi
3. Z lf nde dil aram  gözünden azer ider
 Derbend içinde gice alan k rb n gibi
4. V y ki s rindi aşağı yuaru kirpig n
 C r buğ olmağa şu f l n bin f l n gibi
5. eşm n **Fig n **'yi n'ola aşmazsa kirp ge
 Biç biç ulı var önce rev n Erdev n gibi

363.

[azel]

F ' il t n F ' il t n F ' il t n F ' ilün

1. Servi gibi baş ek p her kim dimez dehre bel 
 Her niye dirseğ irer g lz r-ı  alemdede eli

362 24b'nin derkenarındadır. *Fig n  ve D v nesi*, G. 99, s. 129.

1 mişeye girdi: girdi mişeye *Fig n  ve D v nesi*.

5 biç biç ulı var önce rev n: biç ulı var öninde dev n, *Fig n  ve D v nesi*.

363 24b'nin derkenarındadır. *Fig n  ve D v nesi*, G. 98, s. 128.

1 serv: servi, *Fig n  ve D v nesi*.

2. Dāneden kem şan bu ʿālem kiştzārın cev-be-cev
Yile virdi hürmenüñ bād-ı hevādur hāşılı
3. Şöyle ğarķ itdi cihānı seyl-i eşküm sū-be-sū
Yidi deryādur görinen baħr-i eşküm sāhili
4. Bākī şanmañ çarķ-ı gerdūnuñ sarāyın fānīdür
Her vücūda gelenüñ şāhā ʿademdür menzili
5. Çünkü irerdi **Figānī** cān virüp cānāneye
Ara yirde çihre-yi maķşūda tendür hāyīli

364.

Ġazel

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. Sevdi gönülüm bāġ-ı hüsñüñ bir gül-i ħandānını
İñledür ħār-ı belāda bülbül-i nālānını
2. Çārsū-yı ʿışķ içinde dil metāʿ ın almaġa
Merdüm-i çeşmüm pür itdi sīm ile dāmānını
3. Lālezār itdüm gözüm yaşıyla bāġ-ı ʿālemi
Ey ciger pergālesi aķıtma baġrum ķanını
4. Yılduzı düşdi meh-i bedrūñ işi oldu temām
Rūşen idelden yüzüñ mihri sipihr eyvānını
5. Ħayl-i ġam bulmaz zafer āhen ħişāruñdur dile
Şaķla sineñde **Figānī** yāruñuñ peykānını

365.

[Ġazel]

Mefʿ ülü Mefāʿ ilü Mefāʿ ilü Feʿ ülün

1. Burc-ı şeref üzre görüp ol ruġları māhı
Āhum sevinüp gök yüzine atdı külāhı
2. Varduķça çemen seyrine göz degmemek için
Ol gözleri mestāneyi sen şaķla İlāhī

5 çünkü: çokdan, *Figānī ve Divānçesi*.

364 25a'nın derkenarındadır. *Figānī ve Divānçesi*, G. 92, s. 122.

4 yüzüñ: yüzi, *Figānī ve Divānçesi*.

365 25a'nın derkenarındadır. *Figānī ve Divānçesi*, G. 95, s. 125.

3. Oğ gibi beni bağına başardı kemānuñ
Bir kez gözi ucıyla kıla idi nigāhı
4. Dil mürdesini düşde didüm kim ider ihyā
Gösterdi baña Hāzret-i‘ İ̄sā Memi şāhı
5. Yār eşigini bekle odur maṭlab-ı a‘lā
Terk eyle **Figānī** yūri var manşıb ü cāhı

366.

[Ġazel]

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. ‘İ̄sī lebūññ işideliden maḳālını
Şahn-ı çemende goncalaruñ şorma ḫālını
2. Ber-dār itme ‘arşa-yı ḫüsnüñde raḫm kıł
Boynuña alma zülf-i siyāhuñ vebālını
3. Naḫl-i gül ile birlige yetürdi serv-i bāğ
Seyr itse yār gülşeni şalını şalını
4. Taḳdum hilāl ḫalkasını gūşına hemān
Meydān içinde başan erüñ çarḫ Zāl’ını
5. Nazm it firāḳ ehline derd-i derūnuñı
Şā‘ir odur **Figānī** diye vaşf-ı ḫālını

367.

Velehū

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Ḫālūñ ğamıyla tazeledüm sine dāğını
Yaḳdum dil ehlinüñ o söyünmiş çerāğını
2. Başın elinde gördi bu bezm-i zamānede
Her kim ki içdi cām-ı maḫabbet ayağını

366 25a’nın derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 93, s. 123.

3 serv-i: servi, *Figānī ve Dīvānçesi*.

4 taḳdum: taḳdı, *Figānī ve Dīvānçesi*.

5 vaşf-ı: ḫasb-i, *Figānī ve Dīvānçesi*.

367 26b’nin derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 94, s. 124.

3. Fenn-i cefāda zūlfine ey dil belī diyüp
Mengüş-ı yār tıtdı öñinde kulağını
4. Tātār-ı zūlfı yādına ‘azm-i sefer kılan
Kūy-ı belāda eylesün evvel konağını
5. Görsem **Figānī** cām-ı mey içre habāb-ı al
Deşt-i belāda yād iderem Cem otağını

368.

Velehū Eyżan

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

1. Ne tır-endāz olur kalbün kemānı
Belürmez sinede tırün nişānı
2. Şu hūnī çeşmüñün üstine ey cān
Düşer vallāh harāmīlik nişānı
3. Şebihūn itmege haţtuñ çerisi
Çıķup yağma ider dārū’l- emānı
4. Vefā it cevri қо ey şūh-ı ʔannāz
Geçer kalmaz güzelligün zamānı
5. Virür zūlfı gibi gönli hevāya
Niçe bī-raħm olur yāruñ **Figānī**

369.

Velehū Eyżan

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Ger tıg-ı hecr ile çıķa cān tenden ey perī
Çıķmaz gönülden ölmek ile gamzeñ oķları
2. Gökler yüzine çıķmağa zencirlerdürür
Şanmañ şerāredür ki şaçar āhum ejderi
3. Döndürdi ‘āsmāna hilāl ü nücüm ile
Kūyuñda na‘lçeñ ile ol kebkebün yiri

5 Cem: cān, *Figānī ve Dīvānçesi*.

368 27a’nın derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G.103, s. 133.

369 26b. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 89, s. 119. Bu gazel *Figānī ve Dīvānçesi*’nde 6 beyittir.

2 zencirler: zencir-i zer, *Figānī ve Dīvānçesi*.

4. Jülīde mū başumda siyeh şemledür baña
Ġam tekyegāhınuñ benem ey düst alenderi
5. Kāfir raıbi tıtubanı itmege helāk
Oldı **Figānī**  ara-yı  ışuñ ğazanferi

370.

[Müseddes]

Meā ilün Meā ilün Meā ilün Meā ilün

1. Esir-i bend-i hecr itdi beni ün ol cefākārum
Yiridür girye vü feryād u efġān olsa ger kārūm
N'ola dīvāne-veş aşlara alup şıe-yi  ārum
İdersem dem-be-dem eflāke āh u nāle vü zārūm
Diriġā asretā dūşmen sözine uydı dildārūm
Unutdı düstlük aın beni terk eyleyüp yārūm
2. N'olayın mübtelā dāyim azın ü pür-melāl olsam
Özüm āk eyleyüp rāh-ı fenāda pāy-māl olsam
Mariz-i derd-i hicrānum  aceb mi bi-mecāl olsam
Yiridür ben ġarib üftāde-dil āşüfte-āl olsam
Diriġā asretā dūşmen sözine uydı dildārūm
Unutdı düstlük aın beni terk eyleyüp yārūm
3.  Aceb mi tiġ-ı hecrüñle bu cismüm āk āk itsem
Dögüp seng-i melāmet birle sinem zamnāk itsem
Ġamum adden geüpdür n'ola āh-ı süznāk itsem
Yiridür kendümi şemşir-i ayretle helāk itsem
Diriġā asretā dūşmen sözine uydı dildārūm
Unutdı düstlük aın beni terk eyleyüp yārūm
4. İdüp ġün gibi ol meh-pāre aġyār ile seyrānı
Benümle bir dem eglenmez geer  ömrüm gibi ānı
Şeb-i fūratde aldum görmez oldum rüy-ı cānānı
Yiridür ger virürsem asret ile derd ile cānı
Diriġā asretā dūşmen sözine uydı dildārūm
Unutdı düstlük aın beni terk eyleyüp yārūm
5. Hevā-yı  ış-ı yār ile dem-ā-dem eyleyüp efġān
Delüp baġrum belā bezminde olsam ney gibi nālān
 Anā şahrāsını ey **Şemsī** geşt itsem olup ayrān
Ta accüb itmesün ol āleti benden görüp yārān
Diriġā asretā dūşmen sözine uydı dildārūm

4 düst: şeh, *Figānī ve Divānesi*.

370 27b'nin derkenarındadır.

Unutdı düstluk haqqın beni terk eyleyüp yārum

371.

Müseddes

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. ' Ārif ol mürşide ir zātuñı ' irfān ide gör
Baş koyup eşigine cānuñı qurbān ide gör
Çatresin bahra iriş kendüñi ' ummān ide gör
Kuluñuñ özüñi var ' āleme sultān ide gör
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör
2. Şekl-i insān bürünüp ma' nide hayvān yürüyen
Şüretā cānlı gibi seyrini bī-cān idegör
Baş açık yalın ayak çıplak u ' uryān idegör
Bilmeyüp kendüsini vāla vü hayrān idegör
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör
3. Hey ' abeş yirlere kendüñi şağın itme telef
Rabbiñe eyle ' ibādet budurur fi' l-i selef
Ādemī ol ki disünler saña bu hayr-ı halef
' Akluñı terk ide gör tā bulasın ' izz ü şeref
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör
4. Aldadı hırş u hevā nefsüñi ğarrālığı қо
Uşlana hey deli dīvāne bu rüsvālığı қо
Ehl-i hāl olañla şimden girü şeydālığı қо
' Akluñı başuña dir fikr ide a' mālığı қо
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör
5. Ħamd ü şükr eyle Ħudā'ya virilen ni' mete baq
Seni tekrīm idüben eyledügi ğurrete baq
Ol ħakīmüñ kerem-i luţfını gör ħikmete baq
' Ākil iseñ berü gel saña olan devlete baq
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör
6. Sen seni şanma teñi ' ālem-i kübrāsın sen
Dünyede eşref olan mazhar-ı esmāsın sen
Ma' nide ādem iseñ ' arş-ı mu' allāsın sen
Yirde gökde ne ki var cümleden a' lāsın sen

371 27b.

Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör

7. Enbiyā gitdi izin izleyü dergāha ulaş
Evliyā bahşına ser-çeşme olan şāha ulaş
Men ^{aref} ²⁵² sırrını duy ^{arif-i billāha} ulaş
Nefsüñi añla muḥaḳḳaḳ daḡı Allāh’a ulaş
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör
8. Hālīkuñ maḡrifetin ḡaşıl iden buldı kemāl
Odur insān-ı mükemmel aña yoḳ ḳıl ile ḳāl
Benligi terk idegör tā olasin nīk-ḡıṣāl
Yoḳdurur şoñ ucı bizden şehā ^{özre muḡāl}
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör
9. **Aḡmedī** ḡayrıyı ḳo kendüñe ^{ālī} nazār it
Mürşid-i kāmile var kendüñi bir gerçek er it
Vāşıl-ı ma ^{rifetullāh} olagör bir hüner it
Ḥasb-i ḡālūñi hemān bir söz ile muḡtaşar it
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör

372.

Müseddes-i Hālī

*Mef

ülü* Mefā^{ilü} Mefā^{ilü} Fe^{ülün}

1. Ne yoluña ḡarc eylemege sīm ü zerüm var
Ne yār ḡamuñ çekmege fermān u ferüm var
Bīmār u ḡarībem şeb-i ḡamda seḡerüm var
Aḡir nefesümdür saña gel bir ḡaberüm var
Gel gel öpeyin gerdeñüni derd-i serüm var
Bir boynı uzaḳ yola giderün seferüm var
2. Çün ḳıbledür ey düst yüzüñ Ka^{be} cemālūñ
Beñzer Ḥacerü’l-Esved’e boynuñdaki ḡālūñ
Men^e eyleme aşḡāb-ı Şafādan ruḡ-ı alūñ
Şāyed ki naşīb olmaya bir daḡı vişālūñ
Gel gel öpeyin gerdeñüni derd-i serüm var
Bir boynı uzaḳ yola giderün seferüm var
3. Ditrer dil ü cān ol şanem-i sīm-ber üzre
Şol müflis ü muḡtāc gibi sīm ü zer üzre

²⁵² “Men arefe nefsehu fegad arefe rabbehu” (Nefsini bilen rabbini de bilir).

372 27b-28a.

Ben nicesi cān virmeyem ol la^çl-i ter üzre
Şāyim mi olur ḥaste ḥuşūşā sefer üzre
Gel gel öpeyin gerdeñüni derd-i serüm var
Bir boynı uzaq yola giderün seferüm var

4. Dil vireli sen kıaddi elif kıaşı kemāna
Beter gāma ten ḥāki zamān itdi zamāne
Çün geçdi cefā-nizesi dilden öte cāne
Rıḥlet demidür sevdicegüm kıılma bahāne
Gel gel öpeyin gerdeñüni derd-i serüm var
Bir boynı uzaq yola giderün seferüm var
5. Bir dem ser-i bālīnūme luṭf eyle güzer kııl
Aḥvāl-i diger-gūnuma şefkatle nazār kııl
Sen būse-yi la^çl-i lebūñi nuql-i şeker kııl
Ḥālī kıuluña taḥliye-yi zād-ı sefer kııl
Gel gel öpeyin gerdeñüni derd-i serüm var
Bir boynı uzaq yola yakında seferüm var

373.

Müseddes-i Şānī

Mef^ç ulü Fā^ç ilātü Mefā^ç ilü Fā^ç ilün

1. Yād ol dilā zamānede ḥayrū'l-ḥalef gibi
Dürr-i ma^ç ārife dehenüñ aç şadef gibi
Bul iḥtirāmı şāḥib-i ç izz ü şeref gibi
Bil dāyirüñ maḳāmıñı gözle selef gibi
Saḳın zamāne sille urur saña def gibi
2. Erbāb-ı ç iş ü nūş ki geldi bu ḥāneye
Dünyāyı şatdılar bir uşül-i terāneye
Uy sen de yay u berbeṭ ü çeng ü çegāneye
Aldanma pend-i vā^ç ize uyma fesāneye
Saḳın zamāne sille urur saña def gibi
3. Geçme hevā-yı mihr-i büt-i ser-firāzdan
Gözle ḥaḳıḳati ḥazer eyle mecāzdan
Elden kıoma uşülüñi zevk ile sāzdan
Degme kışiye sırruñı açma bu rāzdan
Saḳın zamāne sille urur saña def gibi
4. Bir nāle irdi sem^ç ime dün erğanūndan
Feryād iderdi muṭrib-i gerdün-ı dūndan
Dirdi zamān ḥālile derd-i derūndan
Ey ç ilm-i müsikī oḳuyan zū-fünūndan

373 28a. Başlıkta müseddes yazmaktadır fakat şiirin nazım şekli muhammestir.

Sağın zamāne sille urur saña def gibi

5. Pîr-i muğān naşîhat idüp didi dün baña
Gel gezme şöyle vālih ü hayrān **Şāniyā**
Nüş eyle hem şelāse-yi ğassāle dāyimā
Ṭabl-ı memāta urmadan el mehter-i każā
Sağın zamāne sille urur saña def gibi

374.

Tahmîs-i Diğer

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Hâlâş olmağ dilersen ğamdan ey dil mübtelā ol gel
Olup dervîş-i mülk-i 'ışka ya' nî pādşā ol gel
Gel ey pîr-i maḥabbet ben ğarîbe pişvā ol gel
Ṭarîk-i 'ışkda ya' nî baña sen reh-nümā ol gel
Gelürsen mülk-i 'ışka sen de zāhid bî-riyā ol gel
Murāduñ devlet ise ṭālib-i faqr u fenā ol gel
Cihān sulṭānlığın istersen ey dil gel gedā ol gel
2. Saḫāvetde bugün olduñ dutalum Ḥātem-i sānî
Ne ḫod Ḳārūn gibi cem' eyledüñ genc-i firāvānî
Bilürsin 'āķibet gerdün ḳomaz senden alur cānî
Nedür bunca belālar çekme hergiz ḳahr-ı devrānî
Ser-ā-ser ḫükmüne rām olduñ tut mülk-i Süleymānî
Girüp zulmetde dut Ḥızr ile içdüñ āb-ı hayvānî
Cihān sulṭānlığın istersen ey dil gel gedā ol gel
3. Geyürse şāh-ı gerdün egnine zer-beftden ḫil' at
Ser-ā-ser cismüñi atlās ile zeyn eylese ḳat ḳat
Rızā gösterme kim yıgdür bulardan şāl-ı bî-minnet
Gelür zîrā ki ehl-i ḫāle şāl içre nice ḫālet
Riyāsuz būriyā besdür cihānda 'āķile kisvet
Gedālık şāhlık bāb-ı ḳanā' atdür der-i devlet
Cihān sulṭānlığın istersen ey dil gel gedā ol gel
4. Yanında bir gülüñ gördüm niçe biñ ḫār-ı miḫnet var
Elinde lālenüñ bāde dilinde dāğ-ı ḫasret var
Şoñunda çünki her bir vuşlatuñ elbetde fūrḳat var
Göñül görmez misin kim bir şafāya biñ meşāḳḳat var
Gözüñ aç ğāfil olmağıl riyāsetde ferāğat var
Ne şevket ārzü eyle ne sevdā-yı şālābet var
Cihān sulṭānlığın istersen ey dil gel gedā ol gel

374 28a. Başlıkta tahmis yazmaktadır fakat şiirin nazım şekli müsebbadır.

5. Cihānda pādşāh olmak hemān bir ketḥudālīkḥdur
Bu fānī dūnyede bī-ḳayd sulṭānlık gedālīkḥdur
Bütün dūnyāya sulṭāndur gedā dirlerse şādīkḥdur
Bu cānuñ ḥünkü kārī ‘ āḳıbet senden cūdālīkḥdur
Bu fānī dehrūñ elbetde şoñ ucı bī-beḳālīkḥdur
Göñül dervīş olalum gel gedālīkḥ pādşālīkḥdur
Cihān sulṭānlığın isterseñ ey dil gel gedā ol gel

375.

[Müseddes-i Mütekerrir]

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Māh-rūlarda saña kimse muḳābil mi olur
Rū-be-rū olmağa encüm güne ḳābil mi olur
Seni sevmez bu cihān içreye bir dil mi olur
Saña mihr itse ḳişi ya‘nī o zāyil mi olur
Seni ḳoyup dil ü cān ḡayrıya māyil mi olur
Gökde ḥürşide iren zerreye ḳāyil mi olur
2. Ğonca-lebler ger ola gülşen-i dehr içre hezār
Geleler şalunu her serv-i ḳad ü ḥoş-reftār
Şaçları dām ola dāneleri ḥāl-i ‘izār
Murḡ-ı dil anlara mümkün midür olmaya şikār
Seni ḳoyup dil ü cān ḡayrıya māyil mi olur
Gökde ḥürşide iren zerreye ḳāyil mi olur
3. Gelse meh-rūlar eger bir yire ey māh-ı felek
İtseler kendülerin ziver-i zinetle bezek
Olsa her biri güzellikde perī-ḥihre gerek
Ne perī-ḥihre hey ādem eger olarsa melek
Seni ḳoyup dil ü cān ḡayrıya māyil mi olur
Gökde ḥürşide iren zerreye ḳāyil mi olur
4. Berḥ-i ḥüsn içre şehā bir meh-i tābānsın sen
Meh-i tābān dimezem mihr-i dirahşānsın sen
Dolsa ger tāze şanemlerle ḥü bu deyr-i kühen
Her biri olsa anuñ serv-ḳadd ü sim-beden
Seni ḳoyup dil ü cān ḡayrıya māyil mi olur
Gökde ḥürşide iren zerreye ḳāyil mi olur
5. Ḥūblar içre bugün āfet-i devrānsın sen
Mā-ḥaşal bu hele maḳşūd-ı dil ü cānsın sen
Seni sevdi dil ü cānum seni ey ḡonce-dehen
Olsa bir yaña güzellerle cihān bir yaña sen
Seni ḳoyup dil ü cān ḡayrıya māyil mi olur

375 28a'nın derkenarındadır.

Gökde hürşide iren zerreye kıyıl mi olur

376.

[Tahmīs]

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

1. Görindi ' aks-i rüy-ı yâr mir 'ât-ı çemenlerde
Zuhûr itdi hırâm-ı kıadd-i dilber nârvenlerde
Oturma merdüm-i çeşmüm beytü'l-hazenlerde
Bahâr oldı şafâ kesb idecek demdür çemenlerde
Huşuşâ şalına yanuñca serv-i sım-tenlerde
2. Ğam u ğuşşa dilâ cân-ı ' azize gerçi düşmendür
Senüñ-çün ceng ider gülşen siper gül tığ süsendür
Habâbı miğfer ü mey pehlevân-ı merdüm-efkendür
Zebûn olma ne zendür ğam şarâb iç devr-i gülşendür
Kavî himmet gerekdür bu cihân içre erenlerde
3. Kıaçan vaşl olsa bir meh-rüya dir dir ditremek hüyı
Girer araya kıucdurmaz kıabâya sım-pehlüyü
Kıoğulayup yatur her laḫza ser-i serv-i semen büyı
Şarılur her gül-endâma çeker pehlüya meh-rüyü
Ne hâletler nezâketler kıomış Kıaḫ pıreherlerde
4. Helâk olmışdurur el uzadanlar mâr-ı zülfine
Niçe Manşûr aşılmışdur sebebsüz dâr-ı zülfine
Miyân-beste kıamu ehl-i vera' zünnâr-ı zülfine
Kıayıрма ey göñül bend olduñ ise târ-ı zülfine
Şınuḫ diller hezârân bağıludur her bir şikenlerde
5. Çü Emrî ol meh-i nâ-mihrbân bî-' ahd dilberdür
Vişâlin va' de eylerse yine hicrân muḫarrerdür
Anuñ-çün dir bu beyti ol ki Hüsvrev aña çâkerdür
Fırâkıñla Nişânî bendeñüñ hâli mükedderdür

376 28b. *Emrî Dîvânı*, Tahmīs 2, s. 34-35. *Emrî Dîvânı* 'nda 6 benttir. Bu şiir 2a'da mükerreren yer almaktadır.

1/1 ' aks-i: luḫf-ı/ çemenlerde: semenlerde, *Emrî Dîvânı*. /

1/3 oldı: irdi, *Emrî Dîvânı*.

1/5 şalına yanuñca serv-i sım-tenlerde: böyle yanuñca ola sımın bedenler de, *Emrî Dîvânı*.

2/2 ceng ider gülşen: ceng etmek istersen, *Emrî Dîvânı*.

2/4 zendür: zen-i, *Emrî Dîvânı*.

3/1 meh-rüya: mahbuba, *Emrî Dîvânı*.

3/2kıabâya: kıabâ ol, *Emrî Dîvânı*.

3/3 laḫza ser-i serv-i: her gice bir cism-i, *Emrî Dîvânı*.

4/3 kıamu ehl-i vera': niçe zühd ehli var, *Emrî Dîvânı*.

4/4 kıayıрма: kıayurmaz, *Emrî Dîvânı*.

Vişālũñ va^ç de itmişdüñ behey āfet geçenlerde

377.

Fuzûlî

Mef^ç ülü Fā^ç ilātü Mefā^ç ilü Fā^ç ilün

1. Dün sāye şaldı başıma bir serv-i ser-bülend
Kim kıaddi dil-rübā idi reftārı dil-pesend
Güftāra geldi baña açup la^ç l-i nüş-ḥand
Bir piste gördüm anda döker rīze rīze kıand
Şordum meger bu dürc-i dehendür didüm didi
Yoķ yoķ devā-yı derd-i nihānuñdurur senüñ
2. Egmiş hilāli üstine ṭarf-ı külāhını
Çoķ dil-şikestenüñ göge irgürmiş āhını
Zülfin ṭağıtdı gizledi ebr içre māhını
Gördüm yüzinde ḥalkā-yı zülf-i siyāhını
Ol piç ü tābı çoķ ne resendür didüm didi
Devr-i ruḥumda rişte-yi cānuñdurur senüñ
3. Virmiş fūrū^ç şem^ç -i ruḥı gün çerāğına
Şalmış şikest serv-i kıadi gül budāğına
Dün serv-veşe başınca kıadem göz bulağına
Bir niçe ḥārdan elem irmiş ayağına
Gül bergine batan ne dikendür didüm didi
Müjgān-ı çeşmüm eşk-feşānuñdurur senüñ
4. Seyr ile şaldı bāğa güzer ol semen-^ç izār
Envā^ç -yı zīb ü zinet ile faşl-ı nev-bahār
Açmış gül üzre sünbül-i gīsü-yı müşg-bār
Yaķmış laṭif ayağına gül-berg tek nigār
Nesrine reng-i lāle nedendür didüm didi
Ĝamzem ḥadengi dökdügi kıanuñdurur senüñ
5. Düşmiş ^ç izārı üzre mu^ç anber selāsili
Āşüfte-ḥāl ider niçe bī-şabr u bī-dili
^ç Aķlumı vālih eyledi şekl ü şemāyili
Göz gördi kıāmetin dil ü cān oldu māyili

5/1 çü: çün, *Emrî Dîvânı*.

5/5 bendenüñ: ḥastanuñ/ āfet: ^ç ālim, *Emrî Dîvânı*.

377 28b. Kenan Akyüz vd., *Fuzûlî Dîvânı*, Akçağ Yay., Ankara 1997, Müseddes 1, s. 286-288. Bu müseddes 149b-150a'da mükerreren yer almaktadır.

2/1 ṭarf: tār, *Fuzûlî Dîvânı*.

2/2 irgürmiş: yetürmiş, *Fuzûlî Dîvânı*.

2/5 piç ü tābı: piç-i tābı, *Fuzûlî Dîvânı*.

3/3 serv-veşe başınca: serv tek başanda, *Fuzûlî Dîvânı*.

4/3 açmış: dökmüş, *Fuzûlî Dîvânı*.

Veh bu ne tırfa serv-i çemendür didüm didi
Manzûr-ı dîde-yi nîgerânuñdurur senüñ

6. Seyl-i sirişküm oldı revân hâk-i pâyına
Cân vâlih oldı la^ç l-i leb ü güft [ü] gūyına
Dil düşdi dām-ı silsile-yi müşg-būyına
Ol lahza kim şataşdı gözüm zūlf ü rūyına
‘Akrab meh-i münîre vaṭandur didüm didi
Ārāyiş-i ziyā-yı revānuñdurur senüñ
7. Dün şubḥ-dem ki lāle vü nesrîn şalup niḳāb
Gül çihresinden aldı şabā perde-yi ḥicāb
Gülzāre çıkdı seyr ile ol reşk-i āftāb
Şebnem nişārın itdi o gūş lü’lü’-yi hoş-āb
Bunlar nedür ne dürr-i ‘Aden’dür didüm didi
Epsen **Fuzûlî** eşk-i revānuñdurur senüñ

378.

Fuzûlî

Mef’ûlü Fā’ ilātü Mefā’ ilü Fā’ ilün

1. Dün gördüm ol nigāri ṭarabnāk u ercend
Kāfūr eliyle destelemiş ‘anberin kemend
Bağdum şikenc-i ṭurrasına zār u müstemend
Bir şaḥş-ı nā-tüvān oturur gerdeninde bend
Kimdür bu miskîn ol ne resendür didüm didi
Zūlf-i kemendi dutduğı cānuñdurur senüñ
2. Ol dem ki çıkdı gülşene ol serv-i gül-‘izār
Elvān mîve ayağına dökdi şāḥ-sār
Men gördüm anda peste vü bādām u sîb ü bār
Bir murğ oğurdı ‘arız-ı bāğında zār zār
Ol kuş ne kuş u bu ne çemendür didüm didi
Bāğ-ı ruḥumda murğ-ı revānuñdurur senüñ

5/2 ider: idüp, *Fuzûlî Dîvânı*.

6/1 hâk-i pâyına: hâk-i küyuña, *Fuzûlî Dîvânı*.

6/6 ārāyiş-i ziyā-yı revānuñ: vehm eyle kim ḥaṭarlı kırānuñ, *Fuzûlî Dîvânı*.

7/4 o gūş: yüküş, *Fuzûlî Dîvânı*.

378 28b-29a. Bu müseddesin başlığında Fuzûlî yazmaktadır fakat bu şiir Habîbî’ye aittir. Bir önceki 377 numaralı şiir Fuzûlî’nin bu şiire naziresidir. Bu şiir yayımlanmıştır: M. Fuat Köprülü, “Habîbî”, *DEFM*, VIII/5, İstanbul 1932, s. 106.133. Bu eserde aynı müseddes 7 benttir.

2/1 ol dem ki: geşt ile, M. Fuat Köprülü, *agm*.

2/2 ayağına: dāmenine, M. Fuat Köprülü, *agm*.

2/5 ol kuş ne kuş: ol murğ ne murğ, M. Fuat Köprülü, *agm*.

2/6 ruḥumda: çemende, M. Fuat Köprülü, *agm*.

3. Göz gördüğünce gönlüm olur hüsni mayili
Eyler deli perîlük ile niçe ‘ākîli
Yüzinde sihr idüp yine bir çāh-ı Bābil’i
Bend olmuş anda bir niçe şāhib-nazar dili
Çîn söyle bu ne çāh-ı rif‘ atdür didüm didi
Ey çok haṭālî kendü günāhuñdurur senüñ
4. La‘l ü güher diş ile yapışmış dudağına
Misk ü Ḥoten hevesden ulaşmış yañağına
Dürr-i Necef hevādan aşılmış kulağına
Çok dāne dāne nesne dökülmüş ayağına
Hey hey bu ne aķık-i Yemen’dür didüm didi
Gözden aķan cigerdeki ķanuñdurur senüñ
5. Çekmiş cemāle ferr ü dem ü ‘izz ü cāhını
‘Anberle doldurup başa geymiş külāhını
Ebrin yüzünden aldı vü ‘arz itdi māhını
Gördüm yüzinde dāne-yi ḥāl-i siyāhını
Ol misk lāle üzre nedendür didüm didi
Cānuñda ‘aks-i dāğ-ı nihānundurur senüñ
6. Nergis uyandı āb-ı çemen dāmen-i cāme- ḥvāb
Gül çıkdı pirehen yaķasından çeküp niķāb
Ol dem ki çıkdı cübbe-yi maşrıķda āftāb
Teb düşdi cümle ‘āleme āfaķı dutdı tāb
Bir zerre gördüm anda dehendür didüm didi
Bu söz yaķın **Ḥabībī** gümānuñdurur senüñ

379.

Tahmīs-i İshāk

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Kime kıla şikāyet dil bugün şāh-ı cihānından
Ḳulın görmezlige urur gelüp geçdükçe yanından

3/2 perîlük: bu şive, M. Fuat Köprülü, *agm*.

3/3 yüzinde sihr idüp yine bir: Sihr eylemiş yine yüzünde, M. Fuat Köprülü, *agm*.

3/4 bend olmuş: bend itmiş, M. Fuat Köprülü, *agm*.

3/5 rif‘ atdür: haķandur, M. Fuat Köprülü, *agm*.

3/6 günāhundurur: mekānundurur, M. Fuat Köprülü, *agm*.

4 misk ü Ḥoten: müşk-i Ḥoten, M. Fuat Köprülü, *agm*.

5/5 misk: müşk, M. Fuat Köprülü, *agm*.

5/6 cānuñda: cānımda, M. Fuat Köprülü, *agm*.

6/1 āb-ı çemen: bu çemen

6/2 / çeküp: açup, M. Fuat Köprülü, *agm*.

6/3 çıkdı: dogdu, M. Fuat Köprülü, *agm*.

379 29a. Başlıkta “Tahmīs-i İshāk” denilmektedir fakat bu şiir İshak’ın gazeline Adnî tarafından yapılan bir tahmistir. Bu tahmis Adnî Divânında yoktur.

Çü bir dem dād görmedi dil ol şīrīn-zebānından
Ferāgat eyledi göñlüm meh-i nā-mihrbānından
Belā-yı zecr-i hecr ile uşandı tatlu cānından

2. Benüm bu āh-ı dil-sūzum yandum kim ana kār itmez
Nice olsun benüm dīvāne göñlüm şimdi zār itmez
Raķīb-i kelb ile ol şeh tekellüm eyler ‘ār itmez
Eger bāğ-ı cinān olsa dağı hergiz qarār itmez
Bu göñlüm murğı uçmışdur kadīmi āşiyānından
3. Reh-i ‘ışkında ol māhuñ bu göñlüm idi çün şādık
Aña rüşen delīl olmuş idi sīnemde her yanık
Şarāb-ı ‘ışk ile mestem beni siz şanmañuz ayık
Niçe çāk olmasun zehrem bugün gördüm ki bir ‘āşık
Tekellüf çekmedi çekdi kenār itdi miyānından
4. Tabībüm hasret-i la‘ lüñle yiter cānı bīmār it
Belā-yı derd-i fūrkatle yiter göñlümi āzār it
Gel ey şāhum beni mihr-i vefān ile bugün yār it
Esirge göñlümi kırtar müjen zaħmına tīmār it
Niçe bir beslesün hūn-ı cigerle kendü yanından
5. Uyumaz halk-ı ‘ālem her gice bu ‘Adnī zārından
Felek zulmiyle ayırdı anı sevgilü yārından
İrağ olalı kan ağlar o yüzi nev-bahārından
İşitdük yine İshāk’ı cüdā düşmiş nigārından
Neler çeksek gerekdür biz anuñ āh u fiğānından

380.

Müseddes-i Fuzūlī

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Menem ki kâfile-sālār-ı kārban-ı gamem
Müsāfir-i reh-i şahrā-yı miñnet ü sitemem
Haķır bakma baña kimseden şağınma kemem
Faķir-i pādşeh-āsā gedā-yı muħteşemem
Sirişk taht-ı revāndur baña vü āh ‘ālem
Cefā vü cevır mülāzım belā vü derd haşem
2. Ne mülk ü māl baña çarḫ virse memnūnem
Ne mülk ü māldan āvāre kılsa maḫzūnem
Hemşe müflis ü pest ü muḫaḫkar u dūnem
Dem-ā-dem öyle ḫayāl eylerem ki Qārūn’em

380 29a-b. *Fuzūlī Dīvānı*, Müseddes 2, s. 288-290.

1/1 menem: benem, *Fuzūlī Dīvānı*.

1/2 reh-i: rehi, *Fuzūlī Dīvānı*.

Gönülde naqd-i vefâ genci lîk pinhânî
Gözüm hızâne-yi la' l ü güher velî fânî

3. Hayât şarf idüben derd kılmışam hâşıl
Sirişk-i âl ü ruḥ-ı zerd kılmışam hâşıl
Zamîr gözgüsüne gerd kılmışam hâşıl
Tabî' at-ı seg-i şeb-gerd kılmışam hâşıl
İşim kara geceler âh u nâle vü feryâd
Ne virseler aña şâkir ne diseler aña şâd
4. Hasûd şüret-i aḥvâlüme nazar kılmaz
Nazar kıilup men bî-çâreden ḥazer kılmaz
Şanur ki âteş-i âhum aña eşer kılmaz
Mürür ile anı ' âlemde der-be-der kılmaz
Zamâne içre mücerredür intikâm-ı zamân
Hemişe yahşıya yahşı virür yamana yaman
5. Sirişk-rîz gül-endâmlar cefâsıyla
Şikeste-hâl siyeh zülfler belâsıyla
Zamâne içre gam-ı ' ışk mâcerâsıyla
Hemişe maşlahatum özgeler rızâsıyla
Bugün zamâne ol aḥvâlden peşimandur
Egerçi kâfir idi ḥâliyâ müselmândur
6. Egerçi bir niçe gün âftâb-ı ' âlem-i dün
Cihânda eyledi iḳbâl râyetini nigün
Zamâne şüret-i aḥvâlüm itdi dîger-gün
Vefâ ḥaṭına kalem çekdi çarḥ-ı bûkalemün
Ne devr-i gerdiş-i gerdün benüm murâdum ilen
Ne gâyet-i emelüm ḥüsn-i i' tiḳâdum ilen
7. Hoşem ki nâme-yi taḳdîr-i İzîd-i müte' âl
Vücüd levḥine taşvîr idende şüret-i ḥâl
Raḳam kılan eger idbârdur vü ger iḳbâl
Olur taḡayyür aña ḡayrdan bir emr-i muḥâl
Sa' âdet-i ezeli kâbil-i zevâl olmaz
Güneş yir üstine hem düşse pây-mâl olmaz

2/1 çarḥ virse: virse çarḥ, *Fuzûlî Dîvânı*.

3/5 geceler âh u: gece tâ şubḥ, *Fuzûlî Dîvânı*.

4/2 Nazar kıilup: cefâ kıilup / bî-çâreden: bî-çâreye, *Fuzûlî Dîvânı*.

4/3 âteş-i âhum: nâle vü zârum, *Fuzûlî Dîvânı*.

4/4 mürür ile: anı mürür, *Fuzûlî Dîvânı*.

5/1 cefâsıyla: hevâsıyla, *Fuzûlî Dîvânı*. Bendin son iki mısrası *Fuzûlî Dîvânı* 'nda şu şekildedir:

Ne devr-i gerdiş-i gerdün benüm murâdum ile

Ne gâyet-i emelüm ḥüsn-i i' tiḳâdum ile

6 *Fuzûlî Dîvânı* 'nda 8. benttir. Bendin son iki mısrası *Fuzûlî Dîvânı* 'nda şöyledir:

Künün zamâne ol aḥvâlden peşimandur

Egerçi kâfir idi ḥâliyâ müselmândur

8. ‘Azîz-i Hağ hased-i düşmen ile olmaz h̄vār
 Haşud h̄ilesi iğbālî eylemez idbār
 Egerçi gülbüne gāhî hazāndan āfet var
 Tedārük eyler aña ‘ağıbet nesīm-i bahār
 Ğarağ ki her kim olursa ezelde devletmend
 Muğaldür yite aşār-ı devletine gezend
9. **Fuzûlî** eyledüğüñ ahdine vefā kılgıl
 Yiter şikāyet idüp şerh-i mācerā kılgıl
 Vücūduñı hedef-i nāvek-i belā kılgıl
 Xamu belālara şabr eyleyüp du‘ā kılgıl
 Kim ola dūst rızāsı hemīn saña h̄aşıl
 Rızā-yı dūstdur aşl-ı temettu‘ ey gāfil

381.

Kaşide

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Gitdi hengām-ı şebāb elden dem-i vuşlat gibi
 Geldi eyyām-ı meşīb irdi şeb-i fūrkat gibi
2. Şarşar-ı bād-ı fenā yağıdı selāmet haymesin
 Çāk çāk itdi revāğın cāme-yi şıhhat gibi
3. Kāmetümden ‘āfiyet dībāsın aldı rüzgār
 Egnüme virdi belā āvāresin h̄il‘ at gibi
4. Gerdiş-i eflāk tayy itdi sicill-i ‘ömrümi
 Şol suğūrı mağv olur ebter olan h̄üccet gibi
5. Merr-i eyyām-ı şühūr u kerr-i a‘vām-ı dühūr
 Kōmadı tende mecāl ü rūğda rāhat gibi
6. Çökdi bünyād-ı beden bozuldı timşāl-i cesed
 Deyr dīvārında yir yir bozılan şüret gibi
7. İhtilāl irdi mizāca za‘fa yüz dutdı kuvā
 Kalmadı a‘zāda hergiz kuvve vü kudret gibi
8. Her biri dünyā degerken bilmedüm kıymetlerin

7 *Fuzûlî Dîvânı*’nda 6. benttir. 7/1 nāme-yi: h̄āme-yi, *Fuzûlî Dîvânı*.

8/5 olursa ezelde: ezelden olursa, *Fuzûlî Dîvânı*.

9/2 şerh-i şerhi, *Fuzûlî Dîvânı*.

9/4 belālara: cefālara, *Fuzûlî Dîvânı*.

381 29a-b ve 30a’nın derkenarındadır.

- Yok yire oldu hebā ‘ ömr-i girān-ķıymet gibi
9. Tende tābuñ var iken şarf-ı ma‘ ānī kesbine
Olmadın bī-çāre ben nā-çār u bī-tāķat gibi
10. Ża‘ f ile üftān u ħizān ‘ ömr ser-ħaddın geçüp
Bir ‘ aceb iķlīme irdüm ‘ ālem-i ğurbet gibi
11. Hīç ehlinde enīs ü āşnādan kimse yok
Bulmadum hergiz birinden üns ü yā ülfet gibi
12. Ceşş-i hicrān eyledi tālān vücūdum kişverin
Mülk-i dilde leşker-i cevr itdüĝi ĝāret gibi
13. Ĥānmān-ı dil yıķıldı ķalmadı taş üzre taş
Dest-i cevr-i devr ile vīrān olan mülket gibi
14. Ten ħişārın tōp-ı ĝam yıķdı ‘ aceb bu kim henüz
Diñmez āhum ĝulĝulı şām u seher nevbet gibi
15. Dikilür burc-ı bedende yir yir itdükçe fiĝān
Āh-ı dil-sūzum duĝānı göklere rāyet gibi
16. Geldi idrāke ĥalel gitdi meşā‘ irden şu‘ ūr
Ķalmadı bir şihķat üzre sem‘ ü yā rü‘yet gibi
17. Şimdi ol ĥālātuñ oldu cümlesi ĥvāb-ı ĥayāl
‘ Ālem-i rü‘yāda idrāk olınan ĥālāt gibi
18. Bir niĝāh-ı üns iken görsem gelür şimdi baña
Şāhn-ı ĝülzār-ı İrem bir vādī-yi ĥayret gibi
19. Naĝme-yi bülbül feraķ-baķş u sürür-encām iken
Ķam-fezā oldu şadā-yı büm-ı pür-nekbet gibi
20. Görmez oldu revnaķ-ı eyyāmdan ‘ iş ü eşer
Gözüme dünyā görünür ĝayr-ı māhiyyet gibi
21. Şanuram āfāķı tıtdı nār-ı āşüb u fiten
Şīne-yi sūzānum iķre āteş-i ĥasret gibi
22. Eşķ-i pür-ĥūn ser-te-ser dutdı cihān eķrāfını
Dem-be-dem zeyl-i şafaķda görünür ĥumret gibi
23. Mülk-i şihķatde ifāķat müddeti oldu temām
Görinür şimdi ‘ adem iķlīmine riķlet gibi
24. ‘ Ālem-i kevn ü fesād aşķābına mevt ü fenā

- Muktezā-yı hükm-i ṭab[‘] u müriş-i hilkat gibi
25. Bu güzergāh-ı fena-şihhatde ümmīd-i bekā
Eylemek fikr-i muḥāl u bāṭıl emniyyet gibi
26. Virse ger devrān zamānı ḳabza-yı bed-tirūne
Görmesek hergiz cihānda zaḥmet ü şiddet gibi
27. Olsa mirḳāt-ı celālūn pāyesi ecrām-ı başar
‘Ayn-ı ‘ālem görmese ‘ömrinde ol rif‘at gibi
28. Şun[‘] -ı bī-hem-tāsına nisbet görinse nāzıra
Ṭāḳ-ı kesri ḳaşr-ı Ḳayşer muḥtaşar san‘at gibi
29. Şanma kim dest-i ḥavādiş aña te‘şir itmeye
İrmeye eyvānına bir raḥne āfet gibi
30. Necmūn olsa sa‘d-ı ekber menzilūn evc-i Zühāl
İrmeye iḳbālūne idbār u yā ruḥşat gibi
31. Fürkatinde hem-ser ü Cevzā‘ya olsañ hem-‘inān
Āsmān olsa yirūn mihr-i felek-rütbet gibi
32. Āftāb-ı ‘ömrūne bir gün irer nāgeh küsūf
‘Ālem-i tābān iken nūruñ ḳalır zulmet gibi
33. Dās şeklinde felekde görinen resm-i hilāl
Hāşıl-ı ‘ömrini ḥalḳuñ biçmege ālāt gibi
34. Yā kemān-ı ḳabza-yı ḳudretdür ehl-i‘āleme
Atmağa tūr-i ḳazāyı nāvek-i mihnet gibi
35. Bezm-i gītī ehlinūn yā kāse-yi i‘mārı gāh
Eksilüp geh dolduğın eş‘ār ider āyet gibi
36. Her biri zerrāt-ı ekvānuñ lisān-ı ḥāl ile
Keşf ider sırr-ı cihānı nāṭıḳ-ı ḥikmet gibi
37. ‘Āleme bī-hūde baḳma eyle im‘ān-ı naḳar
Şun[‘] -ı üstād-ı ezelden nāzır-ı ‘ibret gibi
38. Meskenet ḥālını iksīr-i sa‘ādet bil şaḳın
Eyleme cāh u celāle meyl yā rağbet gibi
39. Vāḳıf olmaz bārgāh-ı ‘ālemūn tertībine
Bilmeyen şaff-ı ni‘āli mesned-i ‘izzet gibi
40. Sa‘y ḳıl fehm-i rumūz-ı kāyināta gerçi kim

Küh-i esrârına irmez' aql u yâ fikret gibi

41. 'İlm ü 'irfân meslegünde eyledüm sa'y-ı cemîl
İtdüm erbâb-ı hüner itdükleri himmet gibi
42. Keşf-i esrâr-ı haķâyıķdan besî çekdüm 'anâ
İtmedüm ol bâbda ihmâl ü yâ ğaflet gibi
43. Mirşad-ı enzârum oldı ğâh evc ü geh ğazîz
Cüst ü cûda işler itdüm ğarıķ-ı 'âdet gibi
44. Mevķif-ı ğayretten özge bir maķâma irmedüm
Müntehâ-yı râh-ı 'irfân 'âlem-i ğayret gibi

382.

[Müseddes]

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Ğanı bir ğaşletüñ cânâ dil-ârâlanmadan ğayrı
Ya âyineñ mi var ğüsn ile ra' nâlanmadan ğayrı
Ya bir hâlet mi itdüñ ğalka zibâlanmadan ğayrı
Ya nem gördüñ benüm yoluñda şeydâlanmadan ğayrı
Ne mihr itdüñ baña mihr ile ğarrâlanmadan ğayrı
Güzeller şâhı neñ gördüm temâşâlanmadan ğayrı
2. Göñül ğalvet serâyında belâña eyledüm mesken
Ğam u endüh u miñnet bir gün eksük olmadı benden
Cemâlünüñsüz ğülistân-ı cihân oldı baña külğen
Senüñ ben cân ile ğurbânuñ oldum ey perî yâ sen
Ne mihr itdüñ baña mihr ile ğarrâlanmadan ğayrı
Güzeller şâhı neñ gördüm temâşâlanmadan ğayrı
3. İşigünde raķîbe dâyimâ 'izzetler eylersin
Gice tâ şubğ olunca şevķ ile şoğbetler eylersin
Dil-i zâra cefâya cân ile rağbetler eylersin
Yine durmaz vefâ itdüm diyü minnetler eylersin
Ne mihr itdüñ baña mihr ile ğarrâlanmadan ğayrı
Güzeller şâhı neñ gördüm temâşâlanmadan ğayrı
4. Olaldan mihr-i ruğsâruñ sipihr-i behcetüñ mâhı
Dil-i miskînüñ eksük olmadı âh-ı seğergâhı
Beni yâd eylemezsün luţf ile iller gibi kâmi
Efendi şorduğum 'ayb itme inşâf eyle billâhi
Ne mihr itdüñ baña mihr ile ğarrâlanmadan ğayrı
Güzeller şâhı neñ gördüm temâşâlanmadan ğayrı

382 29b.

5. Olaldan haste-yi derd-i gam-ı ʿışkuñ dil-i şeydā
Yoluñda ölmek oldı **Āzerī**ʿye maṭlab-ı aʿ lā
İdüp ifnā vücūdum eyledüm sıhḥatden istibrā
Bilürken yoluña cān virdügüm ey gonca-yı raʿ nā
Ne mihr itdün baña mihr ile garrālanmadan ğayrı
Güzeller şāhı ne gördüm temāşālanmadan ğayrı

383.

Murabbāʿ

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. Dilerem Hāḫʿdan ki ehl-i tācı bī-tāc itmesün
Göñli ṭoḫı bir daḫı ʿālemde hiç aç itmesün
Bu meşel-i meşhürdür ac itmesün²⁵³
Hāḫ Teʿ ālā sağ gözi şol göze muhtāc itmesün
2. ʿĀlem içre gez yūri yalın ayak başı kaba
Minnet itme zerrece hiç kimseye gey bir ʿaba
Nāzenin ʿömrün olur²⁵⁴
Hāḫ Teʿ ālā sağ gözi şol göze muhtāc itmesün
3. Kişi muhtāc olsa ʿālemde kayırmaz yārına
Bağmasun yumsun gözin ğayrı cihān murdārına
Hırkaya çeksün başın kılsun ḫanāʿ at vārına
Hāḫ Teʿ ālā sağ gözi şol göze muhtāc itmesün
4. ʿĀşıka sevdügi itdügi cefādudur vefā
Likin aġyār ile görmekdür anı müşkil belā
İşidenler sözümi elin açup kıla duʿ ā
Hāḫ Teʿ ālā sağ gözi şol göze muhtāc itmesün
5. Bil bunı ʿālemde hışım didüğüñ haşmuñdurur
Yüzüñe güler ise arduñca öñüñce yürür
Furşatuñ bulsa aman virmez şaḫın kim öldürür
Hāḫ Teʿ ālā sağ gözi şol göze muhtāc itmesün

384.

Narḫ-nāme-yi Dilberān

Feʿ ilātün Meḫāʿ ilün Feʿ ilün

383 29b.

²⁵³ Mısrada eksik olan dört hecelik kelime veya kelimelerin yeri boş bırakılmıştır.

²⁵⁴ Mısranın devamı eksik olup yeri boş bırakılmıştır.

384 30a-b-31a.

1. Ey es̄ir-i kemend-i z̄ülf-i nigār
Dil-peẓir-i maḥabbet-i dildār
2. Rāġib-ı geṣt- seyr-i maḥbūbān
Ṭālibā zevk u ŧevk-i maṭlūbān
3. Genc-i maḳṣūddan niṣān viren
‘ Ālem-i dilber üzre cān viren
4. ŧeb-i hecr ile bī-mecāl olduñ
Belī fikriyile ḥayāl olduñ
5. Göre ra‘ nāların Sitānbul’uñ
Ḳanġı dilber olursa maḳbūlūñ
6. Sa‘ y kıl vaşlı tile ṣādān ol
Āṣnālġ yoġ ise yārān ol
7. Sevüben tāze dil-rübālarını
Süre gör dāyimā ṣafālarını
8. Dil-güṣādur velī mey-i aḥmer
Cāna lāyġdurur leb-i dilber
9. Bize ġāyet girān-māyedürür
Hep ekābirde yoġ bahānedürür
- Sebeb-i Tahrīr-i Narḥ-nāme**
10. Cem‘ olup bir yire nice yārān
Leb-i dilberden oldılar ḥayrān
11. Ser-güzeṣtler ḥikāyet eylediler
Ḥūblardan ŧikāyet eylediler
12. Biri didi ki bendesin sulṭān
Eyledi yine lāyġ-ı iḥsān
13. Götürüp ḥākden bu pā-mālin
Ṣordı ben ḥastesinüñ aḥvālin
14. Biri didi ki baña ol emānet
Bī-ḥuzūr oldu añların ġāyet
15. Gice ma‘ hūd idük buluṣamaduġ
Varmaduġ yolda eglenüp ḳalduġ
16. ‘ Āḳıbet bu ḥaḳir daḥı hele
Aḳçasuzlġdan ildümdi kelle

17. Bādenūñ de yasāğı var gāyet
Açsasuz olana yarar şöhet
18. Baña dilber şatar çün istignā
Lāzım oldı ki narh ola ibtidā
19. Şayd-ı maħbūba şimdi şāh-ı nīk
Cāme Bağdādī ya Firengī gerek
20. Her gelen narhdan ziyāde virür
Bid' atı 'ālemi fesāda virür
21. Narhı diyüben ' Adlī Paşa' nuñ
Kimin it narhına sögerler anuñ
22. İttifākınca itmeyüp ihmāl
Narh-nāme didük 'ale'l-icmāl
23. Taşradan ol ki işbu şehre gele
Her kumaşı behāsıyıla ala
24. Narhdan artuğı virenler evet
Geçe boynına halka-yı la' net
25. Narhıla vire sözüm yoğdur
Eksügi eksük artuğ artuğdur
26. ' Ulemāya ri' āyet eyleyeler
Şi' r ile şöhet eyleyeler
27. Zurefāda hilāfa gitmeyeler
Narha daħl u ta' arruz itmeyeler
28. Kodoşa nesne virmesünler hiç
Şulh ider anı hūblar er giç
29. ' Āşık-ı şādıkuñ bilin başalar
Gör buluçdur çeker çatı taşalar
30. Aqçaya kimi kimi altūna
Uyalar cümlesi bu kånūna
- Ser-defter-i Hübān-ı Şāmī**
31. Şām' dan gün gibi gelüp şāmī
Kodı mihir ile Rūm' da nāmī²⁵⁵

²⁵⁵ İkinci mısradā vezin bozuktur.

32. Zülfi şām alnı mäh-ı enverdür
Kim ser-âmed bugün o dilberdür

33. Āfet-i cān u maṭlab-ı dildür
Gül gibi ‘ iş ü nūşa mâyildür

34. Cān virüp vaşlına iren anuñ
Ölmedin bildi ƣadrini anuñ

35. Üste ağırlıƣa virürdüm cān
Gelse mizāna ol meh-i Ken‘ ān

Ġazzāz Müşlı Şāh

36. Biri Ġazzāz Müşlı’dur ol şāh
‘ Āşıkı sīne-çāk ider her gāh

37. Mısr-ı hüsn içre bir güzel begdür
Cümlesinden bāzārda ol yigdür

38. Rişte-yi eşkden çözüp ağlar
Ƙulları hıdmetine bil bağlar

39. Gündüzin seyri naƣd-i cāna deger
Gicesi hōd iki cihāna deger

40. Beş filoriden eksük eksükdür
Kimse dahl itmez aña yiglükdür

Yalabık Dayı

41. Yalabık Dayı’dur biri anuñ
Hüsni āyīnesidurur cānuñ

42. Gice açılsa ol gül-i nā-yāb
Şanuram mäh-tābda şeb-tāb

43. Her gice sīneye gelür o perī
Yoƣdurur hiç anuñ yabanda yiri

44. Şem‘ dür şan ki bezm-i hūbāna
Gün gibi ol ziyā virür cāna

45. Bir ģuruşdan ziyāde zāyiddür
İki taşvır iki şāhiddür

Ġazzāz ‘ Alī Bālī

46. Biri ģazzāzdur ‘ Alī Bālī
İtdi bāb-ı vefādan ihmālī

47. Şehr içinde esîri çokdur anuñ
Haq budur kim nazîri yoqdur anuñ

48. Düş gibi göresin yalan gerçek
Ne diyecekdürür aña binmek

49. Bendeden olmaya faqîr hâlli
Dörd ayaklu olsa virürem elli

Giyâhî-zâde

50. Birisi de Giyâhî-zâde'dürür
Şîve vü nâzî key ziyâdedürür

51. Oldı halk-ı cihân aña bende
İtdi ihsânı ile şermende

52. Otuz azdur aña otuz beş çok
Degeri rast otuz iki buçuq

53. Nürî'ye buçuq iki de hammâm
Otuzı yanına kalurdu tamâm

Nâzır-zâde

54. Birisi de anuñ Nâzır-zâde
Aña kul oldu niçe âzâde

55. Didi hammâmlığın gören anuñ
Alur anı hayâtın insânuñ

56. Qapuya fûta aşşa ol âfet
Gele hammâma belki germiyyet

57. Müşteri kızgun olsa gâyetde
Bir kızıl deger ol da halvetde

Qara Fethî

58. Birisi Qara Fethî bir dilber
Qarañulukda aqlığıla gezer

59. Gitdi ol eski seyirler qanı
Şâmı Bağdâdiye çıkardı anı

60. Pek tayanur yigirmiden döğülen
Otuza olmasa baña söğülen

Aq Huseyn

61. Birisi dağı anuñ Aq Huseyn

Dir imiş ol ki cümlesinden eyn

62. Eylük oldur seb̄il ide ḥalḳa
Heves itme kimesne hiç calḳa
63. İyidür ol daḥı otuz yediye
Üç daḥı ḳuruş olıcaḳ kediye

Mādrabāz-zāde

64. Birisi Mādrabāz-zāde'dürür
Aña da meylimüz ziyādedürür
65. Bunca yıldur alım şatım eyler
Aḳçayı bilmezem ' aceb neyler
66. Üstine olup idicek aḳdām
Olur ol da yigirmi beşle tamām

Muḥzır-zāde

67. Muḥzır oḅlıdurur birisi daḥı
Yok dimez hiç o ḡāyetile saḥi
68. Toylamış ḥalḳı ḥün-ı iḥsānı
On beşe eylemiş biri anı
69. Kim ki aña ' ilāc iderse eger
Şaḅlıḅı ḳādī ḳapusunda arar

Muḥzır-zāde-yi Gelibolılı

70. Muḥzır oḅlı biri Gelibolılı
Cümle ḥübāndan oldurur yollı
71. Ḳırḳdan eksüg ile ḳalmaz imiş
Şu' arādan hiç aḳça almaz imiş
72. Aḳmasun rāzı bozmasun ' ādet
Bile olsun bizümle ol āfet

Güreşci-zāde

73. Birisi de Güreşci-zādedürür
Aña ḳopuzçılar fütādedürür
74. Saza vü bādeye olalı yasaḳ
Vāḳı' olmadı kimseye çalmaḳ
75. Ḳırḳ degerdür ḥaḳīḳatünde o da
Otuza şulḥ olur bulınca oda

Aḫī-zāde

76. Birisi de anuñ Aḫī-zāde
Dāyimā āşnālġı yāda
77. Āşnādurur bizüm ile ol Aḫī
Utanur virmege selām daḫı
78. Üstine olalum yediye hele
Beşde beş beş buçuqda beş niçe ola

Diġerci-zāde

79. Biri Diġerci-zāde ol dili küt
Ḥalkı gercek urur şanurmuş o küt
80. Artuq artuq toquzdan ondan
Virmesün artuġa bugün ondan

Mūsā Bālī

81. Birisi daḫı Mūsā Bālī'dür
Bir ḫarām-zādenüñ ḫelālidür
82. Mālikāne taşarruf itdi yine
Sözümüz yoqdurur er 'avretine

Ve Ğayra

83. Daḫı anlar ki beş ḫalāda ide
Şoñra saḫlamasa dutup gide
84. Narḫ qomışdurur 'Alī Paşa
İkiden ġayrı virmeye aşlā

Ḥātme-yi Risāle

85. Ey olanlar bu rāhda sā'ī
Şöyle bildüm ki bende-yi dā'ī
86. Dilberüñ tāzesi jeng genci
Saña teslīm ider bular genci
87. Tıfl ola ġonca-veş yel açmadıcaq
Başına jāle aqça şaçmadıcaq
88. Qoz ile aldanur gerek dilber
Aqça alan seni alur şatar
89. Bilmiş ol rāst narḫdur bunlar
Artuġı kimüñ eksüġine yarar

385.

Kaşide-yi Hüdâyi

- Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün*
1. Bir gece fürkat-i nigār ile
Çarha irmişdi āh u efġānum
 2. Sākin-i gūşe-yi mezellet idüm
Elem ü miḥnet idi yārānum
 3. Kafes-i tende iñler idi müdām
‘Andelīb-i derün-ı nālānum
 4. Gözüme gelmiş idi bāde gibi
Cüş idüp bu ciğerdeki ḳanum
 5. Ya' nī bīmār-ı derd ü ḥasret idüm
Görmege gelmiş idi iḥvānum
 6. Başuma yaḳmış idi āteşler
Heçr ile dūd-ı āh-ı sūzānum
 7. Şeb-i fürkatde duḥān-ı āh gibi
Aġladur ger bu çeşm-i giryānum
 8. Nāgeh ol şem' -i cem' -i ehl-i vefā
Yüzi mihr alnı mäh-ı tābanum
 9. Dil-i Ya' ḳüb'umuñ enīsi olan
Mışr-ı 'izzetde mäh-ı Ken' ān'um
 10. Yād idüp āşnā-yı baḥr-ı ġamın
Geldi biñ bendesi ile ol cānum
 11. Hāne-yi ḳalbime şafā geldi
Gül gibi güldi beyt-i aḫzānum
 12. Doldı gencine-yi meserret ile
Oldı ma' mūr künc-i virānum

385 31a-b-32a. Mehmet Demiralay, *Hüdâyi-yi Kadîm (16.yy) ve Dîvânı, İnceleme-Tenkitli Metin*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Isparta 2007, Tarih 3, s. 75-79.

1 bir: dün, *Hudâyi-i Kadîm ve Dîvânı*.

2 miḥnet: guşsa, *Hudâyi-i Kadîm ve Dîvânı*.

7 ağladur ger: ağladurken, *Hudâyi-i Kadîm ve Dîvânı*.

9 'azîz'de: 'izzetde, *Hudâyi-i Kadîm ve Dîvânı*.

10 biñ bendesi ile ol cānum: ben bendesine ol ḥanum: *Hudâyi-i Kadîm ve Dîvânı*.

13. Didüm ol şevk ile bu târîhi
Ol ħalîl-i dil oldı mihmânum
14. Qadr'e irdüm bu şeb bi-ħamdillâh
Nür gösterdi baña Yezdân'um
15. Hızr-veş irdi âb-ı hayvâna
Zulmet-i şebde cân-ı 'atşânum
16. Minnet Allâh'a dirligüm hoşdur
Geldi bu mürde cismüme cânum
17. İdüp ol demde ayağına nişâr
La' ller çeşm-i gevher-efşânum
18. Didüm ey pādşâh-ı bende-nüvâza
Âstânı riyâz-ı Rıdvân'um
19. Gül-i bî-ħâr-ı gülşen-i 'ömrüm
Serv-i bâlâ-yı pāk-i dāmānum
20. Niçe eyyām idi ki gün yüzüñe
Hasret idi bu çeşm-i giryānum
21. Hāk-i rāh idi pāy-ı būsūñ çün
Yollaruñda bu cism-i 'uryānum
22. Luţf idüp yüzüme qadem başduñ
İrdi eflāke qadr u 'unvānum
23. Hākden zerre gibi ref' itdüñ
Geldüñ ey âftāb-ı raşşānum
24. Beni vaşluñla eyledüñ mesrūr
Qomaduñ dilde dāğ-ı ħırmānum
25. Didi ey gūşe-yi felāketde
Mübtelā-yı belā-yı hicrānum
26. Bende-yi bend-i kākül-i siyehüm
Beste-yi sünbül-i perişānum
27. Hem emîr-i serîr-i derd ü ħamum
Hem esîr-i çeh-i zenaħdānum
28. Dem-be-dem bustān-ı 'ışqumda

22 başduñ: basdı, *Hudâyî-i Kadîm ve Dîvânı*.

- Nefesi bülbül-i hoş-elhānum
29. Revnağ-ı nev-bahār-ı hüs ü ruhum
Mādiḥ-i serv ü bāğ-ı bustānum
30. Āb-ı eşk-i hevā-yı āhuñdan
Tāze vü terdürür gülistānum
31. Bunca yıldur yolımda ḥākümsin
Daḥı bīmār-ı çeşm-i fettānum
32. Ne için üstüne şalınmaya
Sāye-yi kāmēt-i hırāmānum
33. Az belā çekmedüñ bu yolda baña
Çoğ degüldür bu deñlü ihsānum
34. Ey ruḥı āftāb-ı burc-ı kerem
Taḥt-ı hüsne şeh-i cihānbānum
35. Cevher-i mağdem-i ziyā-baḥşı
Tütüyā-yı ‘uyün-ı a‘yānum
36. Ben ne aḥğar ğubār-ı nā-çizem
Kim olam ḥāk-pāy-ı cānānum
37. Sāye-yi mihr-pāyuñ ile gelüp
İtdüñ a‘lā boyun gibi şānum
38. Luṭf u ihsānı sen temām itdüñ
Var benüm ḥidmetüñde noḡşānum
39. Benüm ol bende-yi faḡır ü ḥaḡır
‘Abd-i memlūk-ı şāh-ı devrānum
40. Saña lāyık nem ola ḥaḡğ-ı kudüm
Vireyüm bāri tuḡfe-yi cānum
41. Luṭf idüp tuḡfemi ḡabül it kim
Seni maḡbül ide o Sübhān’um

31 ḥākümsin: ḥāküm ben, *Hudâyî-i Kadîm ve Dîvânı*.

33 baña: saña, *Hudâyî-i Kadîm ve Dîvânı*.

34 cihānbānum: cihān-ı bāğum, *Hudâyî-i Kadîm ve Dîvânı*.

35 ziyā: şafā, *Hudâyî-i Kadîm ve Dîvânı*.

36 kim olam ḥāk-pāy: ki olam ḥāke pāy, *Hudâyî-i Kadîm ve Dîvânı*.

40 vireyüm: vireyin, *Hudâyî-i Kadîm ve Dîvânı*.

41 kim: benüm, *Hudâyî-i Kadîm ve Dîvânı*.

42. Sensin ol pādşāh-ı mülk-i cemāl
Ruḥları reşk-i ḥūr [u] ğilmānum
43. Hāk-i dergāhuña **Hüdāyī**'yem
Ḳuluñum tā ölince sulṭānum
44. Ḳara yire ḳarınca ḳanumı dehr
Ben sañā mūr sen Süleymān'um
45. Seng-i mevt ile şınsa kāse-yi ser
Şınmaya cām-ı 'ahd ü peymānum
46. Dildedür ḥaşr olunca mihr-i ruḥuñ
Nitekim sinem içre imānum
47. Senden ayruğa açmayam gözümi
Şāhid olsun Hūdā-yı Mennān'um
48. Reh-i 'ışkuñda şādıḳum umarum
Bulmayasın ölince yalanum
49. Pāye-yi rif' atüñ bülend olsun
Dest-girüñ ilāh Deyyān'um

386.

[Ḳaşıde]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'Arz ider her şeb durup biñ şevḳ ile envār şem'
Güyyiā oldu menār-ı Aḥmed-i Muḥtār şem'
2. Dūd-ı şu' le şan yed-i beyzā ile şu' bānīdür
Mu' ciz-i Mūsā'yı eyler dem-be-dem izḥār şem'
3. Rüşen eyler her gice enis-i yārān sırrını
Anuñ için oldu manzūr-ı *ulü'l-ebşār*²⁵⁶ şem'
4. Bir dil-āverdür duḥānīden siyeh tel ṭaḳınur
Her gice başına geysel miğfer-i zerkār şem'
5. Şanuram zencir-i dūd ile çekilir göklere
Her ne dem kim ola ejder gibi āteş-bār şem'
6. Anuñ için urdılar başına bend-i āhenī

386 30b-31a-b'nin derkenarındadır.

²⁵⁶ *Gözleri olanlar, kalp gözü açık olanlar, akıl sahipleri.*

- Bî-sebeb dîvâne-veş her dem güler ağlar şem^ç
7. Niçe kez başına kızmış taş urup ğark itdiler
İtmedi şeb-revligin bir zerrece ikrâr şem^ç
8. Cilveger tâvûsa beñzer zulmet-i şeb fi'l-meşel
Kim ider yir yir gül-i şeh-perlerin izhâr şem^ç
9. Oquyup vaşf-ı ruhuñla bezmi pür-şevk itmege
Eylemiş bu maṭla^ç -yı ğarrâyı istiḫzâr şem^ç
10. Bezm-i hüsnünde ço yaqsun ol iki ruhsâr şem^ç
Meclis-ârâdur efendüm olıcağ tekrâr şem^ç
11. Câmi^ç -yi hüsnünde cânâ ruḫlarıñla qaşlarıñ
Beñzer ol mihrâba kim her cânibinde var şem^ç
12. Süre-yi Nür u Duḫân'ı idinür vird-i zebân
Zülf ü ruhsârıñ ḫayâlin eylese efkâr şem^ç
13. Şem^ç ü şu^ç le hey'et-i şıfr u elif gösterdi çün
Bir iken şevḫum n'ola on itse ey dildâr şem^ç
14. Rind-i şâhid-bâzdur kim gördügi meh-rûlara
Ağzı ile şu^ç lesinden ^ç arz iderdi mâr şem^ç
15. Kellesi kızduğda meclis şöyle germ-â-germ iken
Şevk ile oda yaqdı cübbe vü destâr şem^ç
16. Mâyil-i zulm olmasun paşa-yı ^ç âdil devridür
Eylesün pervânesin yaqmaqdan istiğfâr şem^ç
17. Ḥazret-i Dâvûd Paşa mihr-i Merriḫ-ma^ç rifet
Eyledi nâm-ı şerîfin yazmağa ihzâr şem^ç
18. Ḥall idüp altün varağ yandurdı nevk-i ḫameyi
Nür-ı ^ç adlünden olupdur yiryüzi hem-vâr şem^ç
19. Rüşen itdi mülk-i Mışr'ı âftâb-ı^ç adl ile
Nitekim Şâm illerin pür-nür ider her bâr şem^ç
20. Sağlı sollı kulları pervânelerdür ḫidmete
Oldı anlar arasında Āşaf-ı serdâr şem^ç
21. Āşafâ âşâr-ı luṭfuñdur ki rûz-ı ḫaşre dek
İde ḫaristân-ı dehri her gice gülzâr şem^ç
22. Mülk-i bezme şol Sikender'sin ki eyler qarşuña

- Şu‘ leden āyīne-yi gītī-nümā izhār şem‘
23. Her ne yirde bezm iderseñ ey bahār-ı ma‘ delet
Meclis olur gülşen-i cennet gül-i bī-ḥār şem‘
24. Da‘ vet için ḥān-ı luṭfa olsa taḥrīk-i şabā
El şalar her cānibe mānend-i ḥūn-sālār şem‘
25. İzdiyād-ı ḳadrūñe her şeb berāt olsun diyü
Şu‘ leden zerrīn-nişān ile yazar tūmār şem‘
26. Düşmek diler ayağūñ tozına ta‘ zīm için
Berḳ-i şāhdan ḳumāş itmişdürür iḫzār şem‘
27. Geymez idi gāh üsküf gāh zerrīn şekl-i külāh
Olmasa ḳadrūñ sarāyı içre ḥidmetkār şem‘
28. Sensin ol ‘ ālī-nişān kim destīñe alsañ kemān
Püte eyler zer-külāhın tırūñe her bār şem‘
29. Rezm için leşker çeküp ‘ azm-i şebihūn eyleseñ
Şu‘ le altun başlu sancaḳ ola sancaḳdār şem‘
30. Nīze-yi sīmīnine altunlu demren eylemiş
Ḳaşdı bu kim düşmenūñle eyleye peygār şem‘
31. Gāh ağlar geh güler bezmūñde yüz biñ şevḳ ile
Luṭf u ḳahruñdan olupdur var ise aḫyār şem‘
32. Tāb-ı ḳahruñ gülsitāna düşse her gül nār olur
Nūr-ı luṭfuñ bezme irse ‘ arz ide gül-nār şem‘
33. Merhem-i kāfūr şardılar fetīl işler henüz
Tīg-ı ḳahruñdan alupdur şol ḳadar efkār şem‘
34. Şöyle ‘ ādilsin ki māh [u] mihr-i rüz-ı ḥaşre dek
Arayup bulmayalar mişlūñ yaḳup her bār şem‘
35. Sāye-yi ‘ adlūñ şeb-i ‘ id oldı ḫalk-ı ‘ āleme
Şād olup şevḳ ile anuñ-çün güler oynar şem‘
36. Sūr-ı medḫūñ ḳaşdına her şeb mi cāmı bendeñūñ
Bağladı bir naḫl-i zībā kim ucunda var şem‘
37. Varıcaḳ aḫvālimi yansun yaḳılsun bezmūñe
İtdüm anuñ-çün redīfīn şı‘ rümūñ hem-vār şem‘
38. Ḳarşuma yanduñ yaḳıldıñ diyü zār itmesini

- Yanmadan olmuş degüldür çünkü h^vār ü zār şem^ç
39. Tab^ç -1 rüşendür beni yağan mezellet nārına
Nitekim nūr u ziyā için yanar nā-çār şem^ç
40. Hās u ^çamuñ hāline vāqıfsın ey rüşen-zamīr
Var mı bir maḥfil ki olmaz maḥrem-i esrār şem^ç
41. N’ola dil ğam günlerinde umsa nūr-ı himmetüñ
^çAyb olur mı gicelerde istemek bīmār şem^ç
42. Gerçi kim çokdur çerāğūñ umaram ben bendeñi
H^vāb-ı zilletden uyarup idesin bīdār şem^ç
43. Himmetüñ nūrın qarīn it kim teraḳḳī eyleyem
Olmadın yār ile hem-ser bulması dīdār şem^ç
44. Medḥūñe bir kerre ağız açsam ey hūrşīd-ḥad
Şubḥa dek eyler zebān-ı ḥāl ile tekrār şem^ç
45. Kaṭre kaṭre görünür gözyaşı şanma kim ider
Bezmūñe medḥ ü senā güherlerin iṣār şem^ç
46. Meclisüñ olsun müzeyyen şāhid-i maḳşūd ile
Gice bezmine şeref virdükçe şāhid-vār şem^ç
47. Kaşr-ı ^çömrüñ şu^ç ledār itsün çerāğ-ı devletüñ
Yağduğunca her gice bu künbed-i devvār şem^ç

387.

Tercī^ç -Bend-i Fevrī Efendi Raḥimullāh

Fe^çilātün Mefā^çilün Fe^çilün

1.
1. Düstlar bana bir belā oldu
Ne belā belki biñ każā oldu
2. Dil-i āvāre baḥr-ı ğamda iken
Bir nigār ile āşnā oldu
3. Görüp evvel nazarda taşvīrin

387 32a-b. Başlıkta terci^ç -bend yazmaktadır fakat şiirin nazım şekli terki b-benddir. Ali Nihat Tarlan, *Şiir Mecmualarında XVI. ve VII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî*, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul 1948, s. 60-62.

1/1 belki biñ: nice yüz, XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî.

Cān virüp aña mübtelā oldı

4. Niçe demler nihān idüp ‘ışkın
Āstānında pür-şafā oldı

5. Sidre-ķaddi gibi çü şehir içre
Şöhret-i ‘ışkı mübtelā oldı

6. Bir yañadan o bī-vefā işidüp
Arturup cevri pür-cefā oldı

7. Bir yañadan gönül huzūrundan
Ṭa‘n-ı aġyār ile cüdā oldı

8. Şimdi kaldum meded firāk içre
Miñnet ü derd ü iştiyāk içre

2.

1. Bir yañadan hevā-yı kākül-i yār
Ḳomadı cān u dilde şabr u qarār

2. Bir yañadan belā-yı çeşmi beni
Pister-i ġamda eyledi bīmār

3. Bir yañadan firāk-ı bāġ-ı ruḡı
İtdi müjġānımı bu çeşmüme ḡār

4. Bir yañadan ḡayāl-i ḡāk-i rehi
Gönül āyinesini itdi ġubār

5. Ḳapusı iştiyākı bir yañadan
İtdi nerd-i belāda gönülümü zār

6. Bir yaña şevķ-i vuşlat-i cānān
Bir yaña derd-i ṭa‘ne-yi aġyār

7. Ḳaldum āvāre bunca derd içre
N’olısar ḡāl bilmem āḡir-kār

8. İrgürür mi felek murāda beni
Yoḡsa ‘ömrüm virür mi bāda beni

3.

2/1 hevā-yı: firāk-ı, XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî. İkinci bendin bir beyti eksiktir.

2/2 çeşmi: çeşm, XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî.

2/4 ḡāk-i reh-i: bāġ-ı ruḡı, XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî.

2/7 Bu beyit adı geçen eserde bulunmamaktadır.

1. Yine dil derdini beyān ideyin
‘Işkı ‘ālemde dāstān ideyin
 2. Sīne rāzını dehre kıлмаğa fāş
Ney gibi nāle vü figān ideyin
 3. Başda olan hevāyı söyleyeyin
Dildeki rāzı hep ‘ıyān ideyin
 4. Belinüñ mū-be-mū cefālarını
Orada cümle der-miyān ideyin
 5. Tende la‘li rumūzını yārüñ
Cān gibi niçe bir nihān ideyin
 6. Zerre zerre dehānı nūktelerin
Mihr-i enver gibi ‘ıyān ideyin
 7. ‘Işık içinde olan ser-encāmı
Halka bir bir tırup beyān ideyin
 8. Tāb ile şevkımi havāş u ‘avām
Olayın ‘ışık ile cihānda be-nām
- 4.
 1. Gelüñ ey ehl-i dil du‘ā eyleñ
Cānib-i Vācib’e nidā eyleñ
 2. İdüp ol bī-niyāza ‘arz-ı niyāz
Giryeye vü nāle vü nevā eyleñ
 3. Dil-i bīmāruñ ol du‘ā birle
Derd-i ‘ışkına bir devā eyleñ
 4. İrgürüp yā vişāl-i dildāra
Dil-i mehcūrı pür-şafā eyleñ
 5. Ya belā-yı firāk-ı yār ile
Ögredüp derde āşnā eyleñ
 6. Fırkat-ı gamzesinde cānı yāhūd

3/3 rāzı hep: rāzımı, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî.*

3/5 la‘li rumūzını: olan rumūzunu, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî.*

3/8 tāb ile: bile tā, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî.*

4/1 gelüñ: gele, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî.*

4/3 bir: yā, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî.*

4/5 firāk-ı yār ile: firāka yād oldu, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî.*

Hançer-i ʿışk ile fidā eyleñ

7. Ehl-i hālūñ bilürsüz aḥvālin
Dil-i bī-cānı bir yaña eyleñ
8. Himmet eyleñ bi-Ḥaqqı Rabb-i Ḳadīr
Beni bu derd içinde ḳomañ esīr
- 5.
1. **Fevriyā** bezm-i ʿışk içinde müdām
Ele al cām-ı bāde gül-fām
2. Fikr-i zülf ü ruḥunda şām u seḥer
Şevḳ-i laʿli elüñde olsun cām
3. Mest-i medhūş u meclis-i ʿışk ol
Eyle şabr u ḳarār u hūş u selām
4. Vaz gelme bu ʿiṣ ü ʿiṣretten
Bezm-i ʿömrüñ olunca tā ki temām
5. Her ne deñlü gelürse derd ü elem
Eyle şabr u taḥammül ü ārām
6. Vaşlı terk eyle tālīb-i hecr ol
Ḥāşıl olsun dir iseñ aşl-ı merām
7. Ki ḫilāf-ı murāduñ üzre olur
Dāyimü'd-dehr-i gerdiş-i eyyām
8. Umaruz vaşl olasin ol şāha
Göñül eyle tevekkül Allāh'a

388.

[Muʿaşşer]

4/8 bu derd içinde ḳomañ: ḳomañ bu derd içinde, *XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî*.

5/3 hūş u selām: hūşā selām, *XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî*.

5/4 vaz gelme: vaz gel sen, *XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî*.

5/7 dāyimü'd-dehr-i: dā'im ol dehr ü, *XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî*.

5/8 göñül ile: yürü eyle, *XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî*.

388 32a-b'nin derkenarındadır. İ. Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Âlî-Divan I*, The Department of Near Eastern Languages and Civilizations, Sources of Oriental Languages and Literatures 63, Published at The Department of Near Eastern Languages and Literatures Harvard University, Boston 2006, s. 328.

1/3 cümle meye: seyl-i meye, *Gelibolulu Mustafa Âlî Divan I*.

3/1 beni: bizi, *Gelibolulu Mustafa Âlî Divan I*.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Yine pür-şevk ideyin āfākı
Yağayın yandurayın ‘uşşākı
Vireyüm m̄-meleküm cümle meye
Göreyin ‘ālem-i istiğrākı
Düşeyin ayağına yalvarayın
Kollayam şāyed o s̄im̄in sākı
M̄a-ḥaşal bādeye m̄āyildür dil
Olmışam cām-ı meyün müştākı
Bir kadeḥçik daḥı vir ey sākı
Bezmümüz yine senünle bākı
2. Luṭfuñı āb-ı firāvān eyle
Ya‘nı kim bir kadeḥ iḥsān eyle
Ḥızr-ı vaqt ol bize her barmağunı
Lü‘lü‘-yi çeşme-yi ḥayvān eyle
Naḥl-i billūruña vir neşv ü nemā
Mivesin la‘l-i Bedeḥşān eyle
Āteş-i şevk ile yandur dilümüz
Kellemüz kızmağa dermān eyle
Bir kadeḥçik daḥı vir ey sākı
Bezmümüz yine senünle bākı
3. Mey-i la‘lün beni pür-şevk itdi
Dildeki ḳahrı birez ‘avḳ itdi
‘Işkuñ ey serv-i sehī fāḥte-vār
Boynuma kākülünı tavḳ itdi
Mest medhüşlanup öpdi lebün
Dil-i dīvāne ‘aceb zevḳ itdi
Bādeye ḥaset idersin dāyim
Bunı bilmem saña kim şevḳ itdi
Bir kadeḥçik daḥı vir ey sākı
Bezmümüz yine senünle bākı
4. Beni ağlatma yazuḳdur cānā
Eyleme resm-i cefāyı icrā
Dutalum dilber-i ‘İsī-lebsin
Nedür ey muğbeçe bu istignā
Bu mıdur pır-i muğānuñ pendı
Çeke dil-teşnelerün cām-ı ‘anā
Saña yirden göge dek minnetdür
Ele al gönlümi şun cāmı baña
Bir kadeḥçik daḥı vir ey sākı

Bezmümüz yine senüñle bâķi²⁵⁷

5. Erdi çün meclisimüz pâyāna
Muntazırdur dil ü cān ihsāna
Devr-i sâğarda teselsül kıomaya
Nice ta‘n itmeyelüm devrāna
Mest odur düşmeye destinden cām
Şıya peymān şımaya peymāne
Mest ü medhüş olayın dir ‘Ālī
Şevķi var içmege kıana kıana
Bir kıadeķçik daķı vir ey sākī
Bezmümüz yine senüñle bâķī

389.

Terci‘-Bend-i Āzerī Çelebi

Mef‘ülü Mefā‘îlü Mefā‘îlü Fe‘ülün

1.
1. Ey yār-ı cefākār-ı dil-āzār-ı perī-rū
Ey merdüm-i ħün-ħvār u sitemkār u cefā-cū
2. Ey bir nazarı biñ dil ü cān kıılana şemşīr
Ey ğamze-yi cellādı şalan ‘āleme kıorķu
3. Ey la‘l-i lebi ‘aķlın alan ehl-i şafānuñ
Ey lafz-ı dürer-bārı cihān ħalkına dārū
4. Ey gül gibi ħāşāk ile hem-şıĥhat-ı gülzār
Ĥār u ħas ile dāmeni pür yār-ı semen-bū
5. Ey dürr-i girān-māye iken kān-ı cihānda
Nāķışları rif‘atde kıılan hem-çü terāzū
6. Nāmūsını çalduñ yire erbāb-ı dilüñ sen
Çok gevher-i pākīze helāk oldu elüñden
2.
1. Cānā beni gördüñ mi ne yirlerden ayırduñ
Bir sözle dil ü cān gibi güherden ayırduñ
2. Māderle peder kıaydını kıılmadan idüp dūr
Yārānı kıoduñ nice birāderden ayırduñ

²⁵⁷ Bu bent tekrar yazılmıştır.

5/7 mest ü medhüş: mest-i medhüş, *Gelibolulu Mustafa Ālī Divan I*.

389 32b. Başlıkta terci-bend yazmaktadır fakat şiirin nazım şekli terķib-bendir. Mahlas beyti yoktur.

3. Çok gonca-yı nev-reste görindi gözüme h̄ār
Bālā vü bülend ince semen-berden ayırduñ
 4. La‘l-i leb ü gīsūñı giderdüñ nazarımdan
Âhır beni bir cān ile bir serden ayırduñ
 5. Oldı gözüme her müje bir tīr-i dem-ālūd
Meydān-ı cihānda nice serverden ayırduñ
 6. Cān benden ü ben senden olup derd ile mehcūr
Kılduñ dil-i aġyār-ı bed-endiřeli mesrūr
- 3.
1. Maħrūmuñ olan dilleri řād eylemez olduñ
Meftūnuñ olan h̄ātrı yād eylemez olduñ
 2. Ferhād gibi senüñ ile dāyim dögünür dil
řirīn dehenüñden aña dād eylemez olduñ
 3. Ser-menzil-i maķřūda irürdüñ eřigüñde
N’oldı ki anı şimdi murād eylemez olduñ
 4. Peymānıñı ġayr ile işitdüm kanı ‘ahdüñ
ġam-h̄vāruña bünyād u dād eylemez olduñ
 5. Bir cevruñe ol nice luřf eyler idüñ āh
Günden güne iřsānı ziyād eylemez olduñ
 6. Derdā bu ġadimī dil-i ġamh̄vārı unutduñ
ġayfā ezeli yār-ı vefādārı unutduñ
- 4.
1. Bulmaz mı nihāyet bu cefā ey büt-i ġaddār
Raħmuñ kanı ey yār-ı sitemkār u dil-āzār
 2. Yaşum aķıdup cismümü deryālara řalduñ
Feryāda gelür işidicek nālemi kühsār
 3. İtdüñ tenümi cevır ile pejmürde h̄ařāk
Sürdüñ yüzümi yirlere bīmār u dil-efġār
 4. Raħm eylemedüñ göklere irişdi fiġānum
Raħm itdi benüm h̄ālüme gerdün-ı sitemkār
 5. Āzürde kılursın dil-i ġamġinümi dāyim
ġorġum bu kim iřhār-ı ġalem derdümi nā-ġār

6. Hakkā ki ‘ aceb dilber-i bī-mihr ü vefāsın
Dāyim revişüñ ğayr ile durduqça cefāsın
- 5.
1. Hecr-i zekānuñla beni zindāna biraqduñ
Cān Yūsuf’unı hāl-i perişāna biraqduñ
2. Şındı bu gönül āfet-i hecrüñle dirīgā
Bir gevher-i yek-dāneyi yabana biraqduñ
3. Alduñ dil ü cān naqdini bāzār-ı cihānda
Āhır anı bir sitemle hicrāna biraqduñ
4. Seyl-āb-ı sirişk itdi gözüm ğarqa-yı hūn-āb
Cān zevrağını varṭa-yı ‘ummāna biraqduñ
5. Dil bülbülini gül yüzüñüñ hecrine şalduñ
Verdüñ ḥas u ḥaşāk-i gülistāna biraqduñ
6. Gördüm seni ḥār u ḥas ile kār bozuldı
Ey gül yürü şimden girü bāzār bozuldı

390.

Müseddes-i Şādīkī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1.
Hudāyā itme hālī dāyimā dilden Şekūr ismin
Gözümden dūr kıılma pertev-i envār-ı Nūr ismin
Enīs it dem-be-dem bu ḳalb-i bī-şabra Şabūr ismin
Baña ğayret müyesser eyle virdüm kııl Ğayūr ismin
Ya maḥv it levḥ-i ‘işıyāndan bu ‘abd-i pür-ḳuşūr ismin
Çıkar yā Rabbī yā Esmā’-yı Hüsna’dan Ğafūr ismin
2.
Geleden ‘āleme cürm ü şenā‘ atdür baña hep kār
‘İbādet itmege kıılmaz heves bu ḳalb-i bed-girdār
İderken bir günāha nādım olup biñ kez istiġfār
Revā mı hālüm olmaḳ rüz-ı maḥşerde benüm düşvār
Ya maḥv it levḥ-i ‘işıyāndan bu ‘abd-i pür-ḳuşūr ismin
Çıkar yā Rabbī ya Esmā’-yı Hüsna’dan Ğafūr ismin
3.
Ola ḥaşā ki vaḥdāniyyetüñ ḥaḳkında inkārum
Resülüñ Muştafā’ya var dil ü cān ile ikrārum

Mutābıkdur kamu şer‘-i şerīfe tavır u etvārum
Düşer mi dūzaḥ içre āh u vāh olmaḡ benüm kārüm
Ya maḥv it levḥ-i ‘ işyāndan bu ‘ abd-i pür-kuşūr ismin
Çıkar yā Rabbī ya Esmā’-yı Ḥüsnā’dan Ğafūr ismin

4.

‘ Uşatuñ cürmüni ‘ afv eylemekdür rüz u şeb kārūñ
‘ İyān iken zünüb ehline remz-i nām-ı Ğaffār’uñ
‘ Uyübun kāyinātuñ setr iderken ism-i Settār’uñ
Raḥīmā geçmemek lāyık mı suçundan bu ğam-ḥvāruñ
Ya maḥv it levḥ-i ‘ işyāndan bu ‘ abd-i pür-kuşūr ismin
Çıkar yā Rabbī ya Esmā’-yı Ḥüsnā’dan Ğafūr ismin

5.

Du‘ āsın müstecāb it **Şādık’uñ** şubḥ u mesā ḥaḡḡı
Resülūñ Muştafā ile cemī‘-yi enbiyā ḥaḡḡı
Refīḡ it aña tevfiḡüñ gürūh-ı evliyā ḥaḡḡı
Tevakḡufsuz ḡabul-i dergehüñ olan du‘ ā ḥaḡḡı
Ya maḥv it levḥ-i ‘ işyāndan bu ‘ abd-i pür-kuşūr ismin
Çıkar yā Rabbī ya Esmā’-yı Ḥüsnā’dan Ğafūr ismin

391.

Müseddes-i Hāşimī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Bilinmez şanup itme ğayrılarla ‘ ahd ü peymānı
Tuyulmaz nesne olmaz her ne deñlü olsa pinhānı
Meşeldür gözlüye yoḡ gizlü dirler cānumuñ cānı
Kerem kıl göz göre itme raḡıbe luḡf u iḡsānı
Dime aḡyāra luḡf itsem nihānı kim tıyar anı
Olur rāz-ı nihānı ‘ āşıḡa ilhām-ı Rabbānı
2. Lebüñi dişleyüp ḡaşd-ı işāret itme aḡyāra
Acıtma cānumı gel ḡurde geçme bu dil-i zāra
Göz ucuyla beni ğamz itme ey dil her ḡas u ḡāra
Şatup bu bendeñi gel başlama herkesle bāzāra
Dime aḡyāra luḡf itsem nihānı kim tıyar anı
Olur rāz-ı nihānı ‘ āşıḡa ilhām-ı Rabbānı
3. Alup şatmaḡdadur ‘ uşşāḡı her dem ḡāşıl-ı kārūñ
Ḳo gitsün var raḡıb ile yine maḡfice bāzāruñ
Şehādet eyler iken tırmayup evzā‘ u etvāruñ
Ḥabībüm fāyide itmez senüñ yoḡ yire inkārūñ
Dime aḡyāra luḡf itsem nihānı kim tıyar anı
Olur rāz-ı nihānı ‘ āşıḡa ilhām-ı Rabbānı

4. Ola ŧanma ŧaķın   uŧŧaķı senden ey per  g fil
  uyulmaz a layup olma raķ b-i dive gel m yil
 Egerçi dürlü dürlü perde aŧmak ŧo ra her ķ yil
 Fe-emm    aŧıķuz olmaz bize kevn   mek n h yil
 Dime aġy ra lu f itsem nih n  kim  uyar anı
 Olur r z-ı nih n    aŧıķa ilh m-ı Rabb n 
5. El n yüze  utup açmazdan aġy ra vef  itme
 El altından ele lu f u bize cevr   cef  itme
 Bu yüzden **H ŧim ** miskine sult num ez  itme
  uyulmaz ŧanma meyl n ġayra ya lıŧdur h ta itme
 Dime aġy ra lu f itsem nih n  kim  uyar anı
 Olur r z-ı nih n    aŧıķa ilh m-ı Rabb n 

392.

[Kaŧide]

Fe il t n Fe il t n Fe il t n Fe il n

1. Z net itse n'ola ol l le-ruġı ŧ ve v  n z
 ŧ ved r n m viren n zdur iden m mt z
2. Güzele ŧ ve vir ldi dil-i   uŧŧaķa ŧabır
 Dilbere n z ŧunuldu dil-i ġamġine niy z
3. ŧ vesi dikmesid r s nedeki n ze-yi  h
 N zınu  yaķmasıdur dilde olan s z u g d z
4. Dil-i b -t ķata nisbet görinen ŧ vesi  oķ
 Z ver-i hüsne göre itd ġi n z azdan az
5. F ŧ ider ŧ vesi    lemlere h l-i dilümi
 Keŧ olur illere n z eylese gönlümdeki r z
6. Ruġları ŧ ve g list nına g l-berg-i t ri
 N z b ġında leb-i la' li iki d ne kir z
7.  abza-yı ŧ vede ebr ları g y  iki y 
 N z meyd nına her ġamzesi bir tür-end z

392 33a-b'nin derkenarındadır. *Gelibolulu Mustafa  l  Divan I*, K. 95, s. 287.

5 illere: ellere, *Gelibolulu Mustafa  l  Divan I*.

7 y : y y, *Gelibolulu Mustafa  l  Divan I*.

12 h stesı: h ste-i, *Gelibolulu Mustafa  l  Divan I*.

13 ķonan: ķoyan, *Gelibolulu Mustafa  l  Divan I*.

15 c num: gönlüm, *Gelibolulu Mustafa  l  Divan I*.

18 hem-r h: hem-r z, *Gelibolulu Mustafa  l  Divan I*.

8. Şīvesi t̄ā' at-ı zühhādı perişān eyler
Dūr olur nāzını seyr eylese şūfiye namāz
9. Şīve-yi kıaddi eliflerle pūr eyler cismüm
Tīġ-ı nāzından irer sīneme her dem şeh-nāz
10. Gül-i gülzār-ı vefā ġonca-yı bāġ-ı şīve
Mālik-i ġüsn ü bahā pādşeh-i mülket-i nāz
11. Şīvekārım güzelüm şāh-ı Ĥuseyn'üm cānum
Nāzenīnümdürür ol dilber-i efgende-nüvāz
12. Kūşte-yi şīvesi türkān-ı dil-ārām-ı 'Acem
Nāzınıñ ġastesi bī-çāresi ehl-i Şīrāz
13. Şīve-yi kāküldür cāna viren tül-i emel
Nāz-ı bālāsıdurur dilde kıonan fikr-i dırāz
14. Tūti-yi ġüsnine ger olmasa şeh-per şīve
İdemezdi bu kıadar nāz ġümāsı pervāz
15. Şīvesin seyr ideli cisme yakışmaz cānum
Ėoreli nāzını herġiz baña cānum uymaz
16. Güneşi şīvesi çevġānına zer tōp itmiş
Nāzınıñ sırrına irmez felek-i lu' bet-bāz
17. Şīvekārān-ı cihān vird-i zebān itsünler
Nāzı vaşfinda bu ġoş maᡥla' ı dil levġine yaz
18. Nergis-i mestine yok şīveden özge hem-rāh
Nāz ile ġamzesi kıan içmede olmuş dem-sāz
19. Murġ-ı pā-bestesidür şīvesi dāmında ġümā
Nāzı ser-pençesinüñ ġastesidürür şeh-bāz
20. 'Āliyā şīvesin anuñ nice şerᡥ eyleyeyin
İremez dāyire-yi nāzına ġadd-i i' cāz
21. Gel du' ā eyle hemān şīvesi efvün olsun
Kubbe-yi 'āleme nāzından irişsün āvāz
22. Nār-ı hicrānı bahār eyleyüben şīveleri
Nāzını cān u ġöñülden çekeġör kış ile yaz
23. Ĥaşre dek şīvesi seyrinde ser-efrāz olsun

19 ġastesidürür: ġastesidür her, *Gelibolulu Mustafa Ālī Divan I.*

Nāzeninān-ı cihān itsün o şāha i' zāz

393.

[Taḥmīs]

Mef' ulü Meḥ' ilün Mef' ulü Meḥ' ilün

1. Yārūñ ruḥ-i zülfinde bil küfr ile imānı
Vechine nazar kııl baḡ gör āyet-i Qur'ānı
Dil ḥānesini pāk it gör anda o sulṭānı
Ey ṭālib olan 'ārif seyr itmege cānānı
Diḡḡatle temāşā kııl her gördüḡüñ insānı
2. Ol peyker-i cānānı kim şüret-i Raḥmān'dur
Vechinde olan ḥaṭlar hep āyet-i Qur'ān'dur
*El-mü'minü mir'ātün*²⁵⁸ Ḥaḡ'dan saña bürhāndur
Āyine-yi sulṭānı çün şüret-i Raḥmāndur
Bu āyineye gel baḡ gör şüret-i Raḥmān'ı
3. Şādıḡlar imiş yārūñ 'āşıḡları şādıḡlar
Cān gözin açup yārūñ envārına lāyıḡlar
Ger görse 'aceb midür cānānı uyanıḡlar
Şüretde görünmez cān dilerse münāfiḡlar
Sen cāna nazar kıılsun görmek dileyen cānı
4. Çün aḡsen-i taḡvime nā-ḡaḡ dir imiş münkir
Gerçeklere taḡarrür ider gözi kūr imiş münkir
İnşāf ide billāhi özüñe ḡar imiş münkir
Maḡbüb temāşāsın men' ider imiş münkir
Kūr gözlerinüñ nūrı yoḡdur göremez anı
5. Zühdünde riya olsa gelmez yolına zāhid
Şanma bu 'amellerle Firdevs'i bula zāhid
Dīdār-ı şehūdından bi-behre ola zāhid
Sen ḡüsn-i dil-ārādan göz yumsa n'ola zāhid
Ḥuffāş gözi göremez ḡürşid-i raḡşānı

23 seyrinde: seririnde, *Gelibolulu Mustafa Ālī Divan I.*

393 33b. Mehmet Çavşoḡlu-M.Ali Tanyeri, *Hayretî Dîvân (Tenkitli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1981, Musammat 8, s. 83-84.

1/1 küfr ile imānı: küfr ü imānı, *Hayretî Dîvânı*.

²⁵⁸ “*El-müminü mir'ātü'l-mümin. Mümin müminin aynasıdır.*” hadisinden alıntıdır.

2/1 ol peyker-i cānānı: şok şüret-i cānānsın, *Hayretî Dîvânı*.

2/4 āyine-yi sulṭānı çün: çün āyine-yi cānān ol, *Hayretî Dîvânı*.

3/1 şādıḡlar imiş yārūñ 'āşıḡları şādıḡlar: 'āşıḡlar imiş yārūñ şādıḡları 'āşıḡlar, *Hayretî Dîvânı*.

3/2 yārūñ: Ḥaḡḡ'uñ, *Hayretî Dîvânı*.

4/2 gerçeklere teḡayyür ider gözi kūr: 'āşıḡlara ṭa'n eyler kūr u ker, *Hayretî Dîvânı*.

5/1 zühdünde: zihninde, *Hayretî Dîvânı*.

5/2 Firdevs'i: Firdevs, *Hayretî Dîvânı*.

6. Çün mūy-ı miyānuñda cānā bir eşer duysam
Bā- ‘ayn-ı ‘ināyetle ol mūya nazar duysam
Ey dilber-i rūhānī cān sırrın eger duysam
Ben fikret-i la‘lūñden bir zerre haber duysam
Bir habbe ye almazdum şad mülk-i Süleymān’ı
7. Ey **Hayretī** yüzüñ sür hāk-i der-i cānāna
Emr oldı sücūd eyle ol şüret-i Raḥmān’ a
Rāz-ı dil-i pür-derdi insāna di insāna
Esrār-ı sözün **Aḥmed** keşf eyleme nādāna
Ḥayvāna maḥal görme sen çeşme-yi ḥayvānı

394.

Müşemmen-i Fevrī Efendi Raḥmetullāhi ‘Aleyh

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Ḥudāyā ḳullaruñdan kimine tāc u ḥilāfet vir
Kimin sultān-ı ‘ālem-gir idüp küllī riyāset vir
Kimin bir şāh-ı gerdün ḳadr-i destvār it vezāret vir
Kimin şāḥib-menāşib eyle devlet vir siyādet vir
Cihānı ehline sevḳ eyle baña keşf ü ḥālet vir
Kesāfet ḳalbe zeng itdükçe şayḳal ḳıl itā‘ at vir
Kemāl ehline ḳüt-ı lā-yemūt ile sa‘ādet vir
Dem-i āḥirde imān dünyede şabr u ḳanā‘ at vir
2. Şeref ‘add eyleyüp fazl u kemāl-i‘ izz ü cāhum yoḳ
Cihānuñ manşib u cāhına çendān ḥırş u āzum yoḳ
Ḳāza-yi devlet-i mā-fāt için sūz u güdāzum yoḳ

5/3 didār-ı şehūdından: didār şafāsından, *Hayretī Dīvānı*.

6/1 Çün: şol, *Hayretī Dīvānı*.

6/2 mūya: mūra, *Hayretī Dīvānı*. *Hayretī Dīvānı*’nda dördüncü mısra “Esrār-ı dehānuñdan ey la‘li şeker ḥıysam” şeklindedir.

7/2 Raḥmān’a: sultāna, *Hayretī Dīvānı*.

394 33b-34a. *XVI ve XVII. Asır Dīvān Şiiri Rahmî ve Fevrî*, Müşemmen 2, s. 72-73.

1/1 Ḥudāyā ḳullaruñdan kimine: baña yā Rāb dünyāda dimezem, *XVI ve XVII. Asır Dīvān Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

1/2 Kimin sultān-ı ‘ālem-gir idüp: yā sultān-ı cihān- gir eyleyüp, *XVI ve XVII. Asır Dīvān Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

1/3 Kimin bir şāh-ı gerdün ḳadr-i destvār it: yā bir şāh-ı Süleymān-şāna Āşāf ḳıl, *XVI ve XVII. Asır Dīvān Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

1/4 Kimin şāḥib-menāşib eyle devlet vir siyādet vir: yā erbāb-ı menāşib gibi bir özge siyādet, *XVI ve XVII. Asır Dīvān Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

1/5 keşf ü: sevḳ ü, *XVI ve XVII. Asır Dīvān Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

1/6 itā‘ at: leḫāfet, *XVI ve XVII. Asır Dīvān Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

1/7 kemāl ehline ḳüt-ı: kemāl-i fazl ü ḳüt u, *XVI ve XVII. Asır Dīvān Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

2/1 eyleyüp: etmezem /cāhum: nāzum, *XVI ve XVII. Asır Dīvān Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

2/2 cihānuñ: zamānuñ, *XVI ve XVII. Asır Dīvān Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

2/4 iki dünyā: cihān, *XVI ve XVII. Asır Dīvān Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

İki dünyā için t̄ul-ı emel fikr-i dirāzum yok
Edāniye denī dünyā için ašlā niyāzum yok
Tapuñdan gayrı bir ferde cihānda keşf-i rāzum yok
Faḫirem derdmem senden özge çāre-sāzum yok
Dem-i āḫirde imān dünyede şabr u ḫanā' at vir

3. Olaldan çār-ı şahrā-yı vücūda ḫulzüm-i 'ālem
'Adem baḫrında nā-peydā idüm çün reste-yi mübhem
Ta' ayyün eyleyüp a' dā mişāl-i ḫatre-yi şeb-nem
Düşürdüñ raḫme dem ḫılduñ dönüp feyz [eyledüñ cān hem]
Çıḫarduñ 'ākıbet rüy-ı zemīne eyledüñ ādem
Benī-nev' üñ cihānda ekşerinden eyledüñ ekrem
Bugünden soñra yā Rabbī *bi-ḫaḫḫı ismike'l-azim*²⁵⁹
Dem-i āḫirde imān dünyede şabr u ḫanā' at vir
4. İlāhī faẓl u cūduñ gibi luḫf u bī-nihāyet ḫıl
Ṭariḫ-i şer' i Faḫr-i 'āleme sevḫ it hidāyet ḫıl
Dil ü cānı sürür u nefsi-i şeyṭandan ḫimāyet ḫıl
Gice gündüz işüm gücüm rıyāzat ḫıl 'ibādet ḫıl
Kesel geldükçe şevḫüñ birle ḫuvvet-i i'ānet ḫıl
Kemāl ü faẓl u 'ilm ü ḫilmi dāyim baña 'ādet ḫıl
ḫamu cürm ü günāhum maḡfıret eyle 'ināyet ḫıl
Dem-i āḫirde imān dünyede şabr u ḫanā' at vir
5. Ḥudāyā **Fevrī'nüñ** itdügi āḫ u vāḫ ḫaḫḫı çün
Tapuñda baş u cān viren gedā vü şāḫ ḫaḫḫı-çün
Müsem mā-yi maḫam-ı ḫurb olan dergāḫ ḫaḫḫı-çün
O dergāḫ içre olan nāle ile vāḫ ḫaḫḫı-çün
Ḥavāşşı tapuñda irişdüren şeh-rāḫ ḫaḫḫı-çün
O rāḫ içre bulınan faẓl u 'izz ü cāḫ ḫaḫḫı-çün
Cemī' i enbiyā ile Resūlullāḫ ḫaḫḫı-çün
Dem-i āḫirde imān dünyede şabr u ḫanā' at vir

395.

Müşemmen-i Fevrī Raḫmetullāhi 'Aleyh

Meṭā' ilün Meṭā' ilün Meṭā' ilün Meṭā' ilün

1. Mekānum meclis-i miḫnet maḫabbet yār-ı cānumdur

²⁵⁹ *Azim, yüce isminin hakkı için.*

3/1 Çār-ı şahrā-yı: cārī mecrā-yı, *XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî.*

3/2 reste-yi reşḫa-yı, *XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî.*

3/3 a' dā: i' tā, *XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî.*

4/2 hidāyet: keramet, *XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî.*

4/3 nefsi-i: nefsi ü, *XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî.*

4/5 şevḫüñ birle ḫuvvet-i: şevḫüñle verüp ḫuvvet, *XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî.*

5/2 tapuñda: yolunda, *XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî.*

5/4 içre: içün/ ile: ḫaşşā, *XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî.*

395 34a-b. *XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî*, Müşemmen 1, s. 70-71.

Perī-rū dilberüm sākī hayāl-i dil-sitānumdur
Elifler şem‘ -i şevküm sinem altun şem‘ dānumdur
Ta‘ amum guşsa vü gam dāğ-ı derd-i‘ ışk nānumdur
Kebābum bağrumuñ başı rübāb āh u fiğānumdur
Dil-i pür-ḥūn şurāḥī dīde cām-ı ergavānumdur
Şarābum bezm-i gamda eşk-i çeşmüm ḥūn-feşānumdur
Mey-i ḥamrā diyü nüş itdügüm hep kendü ḳanumdur

2. Maḥabbet şāhıyum kūy-ı fenā cāy-i sükūnumdur
Başumda tāt-ı zerrīn āteş-i āh-ı derūnumdur
Şafaḳla atlas-ı gerdūn libās-ı lāle-gūnumdur
Öñümce tūğ-ı āhum gam yolında reh-nümūnumdur
Sipāh-ı eşk-i āhumla ḳamu yir gök zebūnumdur
Ġırīv-i ra‘ d-i miḥnet na‘ ra-yı ḫabl-i cünūnumdur
Şeh-i‘ ışkam belā şehri otāğ-ı bī-sütūnumdur
Şehāb-ı gam başum üzre mu‘ allak sāyebānumdur
3. Görelden sen gözi ḳātil dehānı āb-ı ḫayvānı
Ḳomadum bir nefes öldüm dirildüm āh ü efğānı
Belā-yı hecr ile çok demler aḳdı bağrumuñ ḳanı
Velīkin itmedüñ hergiz ḫabībüm derde dermāñı
Ḳapuñda viricek āḫir belā-yı hecr ile cānı
Maḥalleñde bulup cānā teni cān-ı‘ uryānı
Seg-i kūyuñ bu cismi ḫu‘ me itdi şanma dendānı
Dehānında görinen rīze rīze üstüḫānumdur
4. Münevverdür ruḫūñ ey meh çerāğ-ı şems-i rüşenden
Velī miḳdār-ı zerre görmedüm mihr ü vefā senden
Firāḳuñda gönül ḳurtulmadı feryād u şivenden
Cemālūñsüz cihānı n’eyleyem geçdüm bu meskenden
Ruḫūñ fikri uşandurdı benı ey meh bu gülşenden
Dehānuñ fikri aldı cānumı ey gonca-leb tenden
‘ Adem mülkine gıtdüm ḳalmadı nām u nişān benden
İşidilen hemān şimdi benüm āh u fiğānumdur

1/3 şevküm sinem: şevk u sine, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

1/6 ergavānumdur: guşsadānumdur, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

1/7 çeşmüm: çeşm-i, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

1/8 ḫamrā: aḫmer, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

2/1 kūy-ı: şeh-i, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

2/4 tūğ-ı āhum: tūğ u āhum, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

2/5 eşk-i āhumla: eşk ü āhum, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

3/3 bağrumuñ: çeşmümüñ, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

3/5 hecr: ‘ ışk, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

3/6 teni cān-ı‘ uryānı: ten-i‘ uryān-ı cānı, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

4/5 fikri: şevki / ey meh: ey gül, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

5/2 ḫūr-ı: ḫūr u/ düşmekdürür: etmekdürür, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

5/5 /tîre dutup ben: ben tîre tutup, XVI ve XVII. *Asır Dîvân Şiiri Rahmî* ve Fevrî.

396 34b-35a. Fevrî’ye ait bu müsebbâ Tarlan’ın adı geçen eserinde bulunmamaktadır.

5. Kılur gerdün baña bir gözleri āhū için cevri
Çü bildüm Tūr-ı vuşlatdan cüdā düşmekdürür tavrı
Kemān-ı ğayreti ben dağı aldum destüme fevrī
Görinen encümü şanmañ felek gülzārınuñ Şevr'i
Müşebbek eyledüm tīre dutup ben sīne-yi devri
Şikār itdüm felekler tevseni gibi niçe şevri
Felekde gördüğün kavı-ı kuzahdur şanma ey **Fevrī**
Hıdeng-endāz-ı ' ışkām çarha aşılımış kemānumdur

396.

Müsebba' -y1 Fevrī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Cān çıkarsa kūy-ı fūrkatde ğam-ı dildārdan
Baş giderse ' ışk içinde cünbüş-i ağyārdan
Cāme-yi ten yansa nār-ı sīne-yi sūzāndan
Tāc-ı ser düşse hevā-yı āh-ı āteş-bārdan
El çekem hep cān u baş u cübbe vü destārdan
Geçmeyem hergiz belā-yı derd-i ' ışk-ı yārdan
Dönmeyem Kālū Belā'da itdüğüm ikrārdan
2. Nāzır isem nergise ol ğam-gūsarı terk idüp
Kāyıl isem serve ol kadd-i çenarı terk idüp
Rāğıb isem gülşene ol gül-' izarı terk idüp
Tālīb isem hūriye ol ğamzekarı terk idüp
Māyil isem kevşere la' l-i nigarı terk idüp
Kāni' isem cennete ruhsār-ı yāri terk idüp
Rūz-ı maşşer zāhidā maħrūm olam dīdārdan
3. Başda dāğ-ı hāl-i ruhsāruñ karanfil-vārdur
Dīdede hālūñ hayāli nergis-i bīmārdur
Tende zaħm-ı tīğ-ı müjgānuñ gül-i bī-hārdur
Dilde fikr-i āteş-i la' l-i lebüñ gül-nārdur
Bāğ-ı cānda naħl-i kaddūñ serv-i hoş-reftārdur
Çeşm-i müjgānuñ ruhuñ ' aksiyle bir gülzārdur
Kim anuñ eṭrāfına havlı çekilmiş hārdur
4. Ol şanem kūyına eylerseñ sa' ādetle sefer
Yoluñ izüñ açığı olsun līk ey bād-ı seher
İşigiñe yüz sürüp benden du' ā itdükde ger
Deyr-i miħnetde şorarsa çekdüğüm ğamdan haber
Diyetin şimdi belā-yı hecr ile ey sīm-ber
Şöyledür za' fem ki bir dīvāra söykensem eger
Peykerüm teşhīş olunmaz şūret-i dīvārdan

5. Cān u dildür ‘ aşıkuñ varı yoğı didüm aña
Virsem olmaz mı dehān-ı la‘ lüñe ey bî-vefā
Didi ancağ anlara dünyā vü ‘ uq̄bādur bahā
Ben tereddüd eyleyüp baqup dururken her yaña
Güş-ı cāna irdi hātifden bu beyt-i cān-fezā
İrmek isterseñ dehān-ı la‘ l-i yāre **Fevriyā**
Geç iki ‘ ālemden el çek cümle yoğdan vardan

397.

[**Ḳaṣīde-yi ‘ Ālī**]

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Yārümüñ ‘ ādetidür gāh vefā gāh cefā
Ġarażı baña belādur ne vefādur ne cefā
2. Gül-i gülzāra vefā ḥāra cefa baḥş oldı
Ol vefā eylese ağıyār cefā itse n’ola
3. Ne vefā itmege başlar ne cefādan uşanur
Bir gelür aña cefā ile vefā vā-veylā
4. Ḥārıdur cevr ü cefā gülidür mihr ü vefā
Gencdür mihr ü vefā anda cefā ejderhā
5. Ne cefā kılsa vefā zevḳin alurdum andan
Ger cefā mürdesini itse vefāsı iḥyā
6. Ne cefāsın ne vefāsın duyar idi düşmen
Kāşki itse vefā gibi cefāsın iḥfā
7. ‘ Āşıka ara vefā ara cefādur kārı
Kime itdüyse cefā oldı vefāsına sezā
8. Zerrece mihr ü vefā cevr ü cefā itse ider
Hem vefā ‘ ilmini hem fenn-i cefāyı inşā
9. Şāhib-i tarz-ı vefā mālīk-i āyīn-i cefā
Sālīk-i rāh-ı cefā sākin-i iḳlīm-i vefā
10. Ya‘ nī ol şūḥ-ı cefā-pişe vefādār Ḥuseyn

397 34a-b’nin derkenarındadır. *Gelibolulu Mustafā Ālī Divan I*, K.93, s. 286. *Gelibolulu Mustafā Ālī Divan I*’de 22 beyittir.

4 Ḥārıdur: ḥardur / gülidür mihr ü vefā: mihr ü vefā bir güldür /gencidür: gencdür, *Gelibolulu Mustafā Ālī Divan I*.

- Ne cefâ itse vefâdur ne vefâ itse şafâ
11. Geh vefâ burcına meh gâh cefâ evcine hür
Geh cefâ kaçırına şeh gâh vefâ şadrına tâ
12. Ne vefâ itse cefâ añlar anı halk-ı cihân
Ne cefâ kılsa vefâ şanur anı her dānā
13. Ne cefâsuzca vefâ ‘ arza kıılır ‘ uşşâka
Ne vefâsuzca cefâsını görüpdür zurefâ
14. Geh cefâkâr u gehî yâr-ı vefâdârumdur
Kuliyam ara vefâ ara cefâ itse revâ
15. Maṭla‘ -yı mihr ü vefâdur bu cefâ-pîşelere
İtdürür naḡd-icefâ gibi vefâyı i‘ tã
16. Her kaçan ‘ ahd[e] vefâ itse ider baña cefâ
Bir yaña bîm-i cefâ bir yaña ümmîd-i vefâ
17. Ne vefâsında beḡâ var ne cefâsında qarâr
O cefâ-pîşe n’ola eylemese ‘ ahde vefâ
18. Sidredür bāḡ-ı vefâ nâr-ı cefâ dūzaḡdur
Yaraşur görse vefâ gibi cefâsın havrâ
19. Ey vefâdâr u cefâ-pîşe senüñ iḡsānuñ
Rûz-ı vuşlatda vefâdur şeb-i fûrkatde cefâ
20. Düşmene mihr ü vefâ baña cefâdur kârüñ
Ne vefâ vü ne cefâ ḡükmini kılduñ icrâ
21. Geh cefâ gâh vefâ eyle kuluñdur ‘ **Âlî**
Bî-vefâ olma cefâsuz ḡoma anı tenhâ
22. Düşmene itme vefâ aña cefâ itdükçe
Râzîdür itme vefâ eyleme tek cāna cefâ
23. ‘ Aşık oldur ki vefâ gibi cefâdan ide ḡaz
Geh cefâ gâh vefâ eyle budur saña du‘ â

398.

Mu‘ aşşer-i Şevkî Raḡmetullâhi ‘ Aleyh

11 tã:pã, *Gelibolulu Mustafâ Âlî Divan I.*

20 ne vefâ vü ne cefâ: ne cefâ vü ne vefâ, *Gelibolulu Mustafâ Âlî Divan I.*

1. Bāğ-ı cennet eyledi 'ālem nūrunı nev bahār
Gülşen içre oldı güller şanki şems-i tābdār
İtdi buseyle benefşe bāğ u rāğı eşk-bār
Zülf-i dilber gibi gördüm sünbül olmuş tārümār
Gözleri siħriyle nergis gāh mest ü geh ħumār
Zaħm-ı sīnem gibi açılmış yine uş lālezār
Eşk-i çeşmüm gibi aķar her yañadan cūybār
Fūrķatūñle inle bülbül gibi dāyım zār zār
Bir semen-sīmā nigāri 'ārif ol eyle kenār
'İş ü işret vaķtidür nūş eyle cām-ı ħoş-güvār
2. Çün güneş burc-ı ħamelden eyledi 'arz-ı cemāl
Gıtdi ķalması bürüdet buldı 'ālem i' tidāl
Ķapladı şādī cihānı ķalması gerd-i melāl
Geydi fūrķat gicesi ķalması ħiç rüz-ı dālāl
Bir semen-sīmā nigāri şimdi şaķlar her nihāl
Lāleler elüyle geydi gül gibi zībā-yı al
Mürdeler ihyā ider gülşende aķan her delāl
Nev-bahāruñ 'işini itmek dilerseñ bī-me 'āl
Bir semen-sīmā nigāri 'ārif ol eyle kenār
'İş ü işret vaķtidür nūş eyle cām-ı ħoş-güvār
3. Buldı 'ālem yüzi reng-i cennet-i ħuld-i berīn
Sāye şalmış güller üzre yine berg-i yāsemīn
Geydi dībā-yı mūnaķķaş egnine rüy-ı zemīn
Oldı ezhārān-ı sündüs şanki nergis ħūr-ı 'īn
Bülbül-i āşüfte ħoş-elħān ile eyler enīn
Āb-ı kevşer mi şanur ya şerbet-i mā'-yi ma'īn
Bārekallāh bu ne ħüsn olur hezerān āferīn
Ger dilerseñ olasıñ sen de cihānda kām-bīn
Bir semen-sīmā nigāri 'ārif ol eyle kenār
'İş ü işret vaķtidür nūş eyle cām-ı ħoş-güvār
4. Nev-bahār ile zamān oldı yine bir nev-cüvān
'Ālemüñ her gūşesini eyledi bāğ-ı cinān
'Arz ider bencileyin göynüklülüğün za' ferān
Cāme-yi sīret ile bir maħbūba serv-i revān
Bāğ u rāğı zīnet itmiş 'ārızıyla ergavān
Zīnet olmuş necm-i ezhār ile pür-nürü...²⁶⁰
Ķurdu güñlükler gibi çetr-i hevāda āsmān
Yaķdı biñ biñ zīnet içün nice yir yir şem' dān
Bir semen-sīmā nigāri 'ārif ol eyle kenār
'İş ü işret vaķtidür nūş eyle cām-ı ħoş-güvār

398 35a-b.

²⁶⁰ Mısrada sonundaki kafiye kelimesi eksik olup yeri boş bırakılmıştır.

5. Reşk-i Firdevs-i berin oldı yine taraf-ı çemen
Yazdı dībā-yı münakkaş serv ayağına semen
‘Arz-ı ruhsār eyledi şādīlīg ile nesteren
Kākül-i dilber hevāsı boynuña taqdı resen
Eyle ey **Şevki** bu gönlün hānesin beytü’l-hazen
Şalmasun zindāna rind ol gönlünü çāh-ı zeķan
Mürde-yi cāna tenün kabır olmadın cismün kefen
Furşatı fevt eyleme ma‘ mūr iken burc-ı beden
Bir semen-sīmā nigārı ‘ārif ol eyle kenār
‘İş ü işret vaķtidür nüş eyle cām-ı hoş-güvār

399.

Ṭercī‘-Bend-i Rahmī

Mef‘ülü Mefā‘ilün Mef‘ülü Mefā‘ilün

1.
Ey dil niçe bir dehrün derdin çekesin muhkem
Bu bār-ı girān itdi kıddini sipihrüñ ham
Yād eyleyüben güş it bir hādişe-yi mu‘ zam
Bu kışşa beyānında ‘āķıllar olur mülzem
Bir gevher-i yektādan halk oldı kamu ‘ālem
Vaşl ile biri şādān hecr ile biri pür-gam
Kimisi gedā olmuş kimisi şeh-i ‘ālem
Ĝafletle nazār kıлма aç gözüñi gel bir dem
Bu bezm-i tarab-sāza geh gāh olup hurrem
Tācını idüp kec-rev ‘iş eyler idi her dem
Cem cāmını nüş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bāķī ‘ālem yine bu ‘ālem

2.
İcād idicek Vācib bu ‘ālem-i imkānı
Bir gevher-i pāk itdi māhiyyet-i insānı
Derc eyledi kalbinde gencine-yi insānı
Nefs ejderidür anuñ her lahza nıgehbānı
‘Ayyār-ı felek kapdı tāc-ı ser-i Dārā’yı
İllā n’idelüm‘ālem olmasa eger fānī
Nüş itmedi İskender ser-çeşme-yi hayvānı

399 35b-36a. Mustafa Erdoğan, *Bursalı Rahmî Dîvânı*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 2011, Musammatlar 2, s. 248-251. Başlıkta Terci-bend yazmaktadır ancak bu şiir on ikili bir musammattır; fakat bu şiir *Bursalı Rahmî Dîvânı*’nda 14’lü musammat şeklindedir.

1/2 eyleyüben: eyleyeyin/ ‘āķıllar olur mülzem: oldı niçe dil ebkem, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

1/3 biri...biri...: kimi...kimi..., *Bursalı Rahmî Dîvânı*. *Bursalı Rahmî Dîvânı*’nda 3. beytin ikinci mısrası şu şekildedir: “Cehl ile kimi cāhil ‘ilm ile kimi a‘lem”.

1/4 şeh-i ‘ālem: şeh-i ekrem: *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

1/5 olup hurrem: oluban mahrem/ her dem/ hurrem, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

2/2 insānı: pinhānı, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

2/3 dārā’yı: hāķānī, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

Şoñ demde yele virdi evreng-i Süleymān'ı
Geşt itmege 'azm itdüm nāgāh gülistānı
Bu beyti oğur gördüm bülbül idüp efgānı
Cem cāmını nüş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bākī 'ālem yine bu 'ālem

3.

Cellād-ı felek her dem ger çekse saña şemşir
Dut gerden-i teslimüñ yoğ gayra dağı tedbir
Ne yazdı ise başa bir bir getürür tağdır
Ger nık ü eger beddür olmaya kazā tağyir
Bir cām şunup kıldı sūzum dilüme te'sir
Oldı dil-i virānum anuñla o dem ta'mir
Bir yañada ħār-ı ğam oldı baña dāmen-gir
Ālām-ı ser-encāmum seyrān idicek yir yir
Şan āb-ı ħayāt ile kılmışlar anı taħmir
Vaşfinda ħired 'āciz diller idemez ta'bir
Cem cāmını nüş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bākī 'ālem yine bu 'ālem

4.

Seyrān ideyin dirseñ pür-ħün ser-i Dārā'yı
Var deşt-i fenā içre gör lāle-yi ħamrāyı
Dünyāya kıyās itseñ ger füşat-ı 'uğbāyı
Gör şekl-i müşelleşde eşkāl-i zevāyayı
Bir sākī-yi meh-veşden nüş it yüri şahbāyı
Düş küy-ı ħarābāta ol 'aşık-ı rüsvāyı
Bu pendi işitdükde ol dem dil-i şeydāyı
Meyħāneye 'azm itdi geşt eyledi her cāyı
Bu beyti oğur gördüm bağrını delüp nāyı
Şevğ ile semā' itdi ol dem niçe sevdāyı
Cem cāmını nüş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bākī 'ālem yine bu 'ālem

5.

Rahmî n'ola t̄ali' den eylerse şikāyetler
Çekdi bu feleklerden çok dürlü felāketler
Nā-ehle müyesserdür çok dürlü ri' āyetler
Dānā-dil ü kāmiller çekmekde melāmetler
'Āķil ola dīvāne fikr olsa bu ħāletler

2/4 şoñ demde: şoñ ucı, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

2/5 nāgāh: eṭrāf-ı, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

3/1 saña: dilā/ ğayra: ğayrı, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

3/3 sūzum: sūz-ı, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

3/4 y ir yir: bir pîr, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

4/2 gör şekl-i: seyr eyle, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

4/5 beyti: pendi/ itdi: eyler, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

5/2 çok: her/ ri' āyetler: sa' ādetler, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

Nādāna neden bilsem eyā bu ri‘ āyetler
Bir gün beni ḥāk eyler aḥir bu ḫasāvetler
Her ehremenūñ varur ayağına devletler
Cān ile perī-rūlar eyler niçe ḥidmetler
Var ise ḫiyāmetden oldı bu ‘alāmetler
Cem cāmını nūş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bāḫī ‘ālem yine bu ‘ālem

400.

Tercî‘ -Bend-i Ğubārî

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1.

1. Bir gice sākin idüm ḥānḫah-i ḡafletde
İ‘tikāf itmiş idüm künc-i ḡam-ı miḥnetde
2. Gözlerüm yummuş idüm ‘ālem-i pür-‘ibretde
Ğaflet uyḫusu meni almış idi ḡāyetde
3. Pür idi penbe-yi ḡaflet ile şımāḥ-ı sem‘üm
Dil-i efsürde ḫacer olmuş idi şiddetde
4. Öyle ḡarḫ olmuş idüm ka‘r-ı yem-i ‘üzlete kim
‘Aḫl u fikr ü dil ü cān ḫalmış idi ḫayretde
5. Rişte-yi ḡaflet ile baḡlu idi her ‘üzvüm
Mā-ḫaşal ḫaşır idüm ḡāyet ile ḥidmetde
6. Gūş-i hūşa bu nidā irdi o dem hātifden
Didi ey ‘ālem-i şuḡrāda yatan ḡafletde
7. Ğāfil olma gözüñ aç ‘ālem-i kübrāsın sen
Sidre vü levḫ-i ḫalem ‘arş-ı mu‘allāsın sen

2.²⁶¹

1. Sendedür maḫzen-i esrār-ı hüviyyet sende
Sendedür rābiḫa-yı rişte-yi vaḫdet sende
2. Sendedür mihr-i cihān-süz u meh-i şām-efzün²⁶²

5/4 her ehremenūñ: sifle olanuñ, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

400 36a-b. Ali Nihat Tarlan, “Eski Mecmualar Arasında”, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1/2, İstanbul 1946, s. 122-137.

1/1 künc-i ḡam-ı miḥnetde: künc ü ḡam ü miḥnetde, *Eski Mecmualar Arasında*.

1/5 ‘üzvüm: ‘azam, *Eski Mecmualar Arasında*.

1/6 yatan: ḫalan, *Eski Mecmualar Arasında*.

²⁶¹ Bu bendin mısraları adı geçen eserde farklı şekilde sıralanmıştır.

²⁶² “efzün” kelimesi adı geçen eserde okunamamış ve dipnotta “silinmiş” diye not düşülmüştür.

- Sendedür burc-ı şeref necm-i sa'âdet sende
3. Sendedür ma' den-i elţâf-ı İlähî sende
Sendedür menba' -yı envâr-ı kerâmet sende
4. Sendedür cām-ı Cem ü âyîne-yi İskender
Sendedür çeşme-yi cān mülket-i zulmet sende
5. Sendedür 'âlem-i lâhût maķâm-ı ceberût
Sendedür dūzaķ-ı sūzān daķı cennet sende
6. Sendedür her ne ki maķşūd idünürseñ sende
Sendedür ķıfl-ı tılısmāt-ı haķıķat sende
7. Ğāfil olma gözüñ aç 'âlem-i kübrāsın sen
Sidre vü levķ-i ķalem 'arş-ı mu'allāsın sen
- 3.
1. Sen ĥabāb-ı felegi cām-ı muşaffā şanduñ
Sen serābı görüp içinde anuñ mā' şanduñ
2. Hoķķa-yı çarķ ki zehr ile leb-ā-leb pürdür
Sen anı toptolu tiryāk-i Mesihā şanduñ
3. Gözüñe p̄ire-zen-i dehr görindi tāze
Ziver-i 'āriyeden anı mu'arrā şanduñ
4. Külķan-ı dehri görüp gülşen-i zibā şanduñ
Ser-be-ser aķkerin anuñ gül-i ĥamrā şanduñ
5. Hem görindi saña etfāl-i şeyātin ğilmān
Bu cihān bāĝını sen cennet-i Me'vā şanduñ
6. Dide-yi ĥırş ile bu 'âlem-i şuĝrāya baķup
Aldanup añlamayup 'âlem-i kübrā şanduñ
7. Ğāfil olma gözüñ aç 'âlem-i kübrāsın sen
Sidre vü levķ-i ķalem 'arş-ı mu'allāsın sen
- 4.
1. Niçe bir bunca zamān ziver ü zinet niçe bir
Niçe bir cübbe vü destār-ı ĥamāķat niçe bir

2/2 burc-ı şeref necm-i sa'âdet: necm-i şeref burc-ı sa'âdet, *Eski Mecmualar Arasında.*

2/3 elţâf-ı 'irfān-ı / envâr-ı: envā' -yı, *Eski Mecmualar Arasında.*

3/1 muşaffā: mücellā / anuñ: görüp, *Eski Mecmualar Arasında.*

3/4 dehri görüp: dehre baķup, *Eski Mecmualar Arasında.*

2. Niçe bir ḥabr-ı libās niçe bir ‘ādet-i nās
Niçe bir şevket ile şöhret-i vāfet niçe bir
 3. Niçe bir rind-i cihān vālih ü şeydālar ile
Güft ü gūy-ı ṭarab u ṭavr-ı zerāfet niçe bir
 4. Niçe bir bāğ-ı cihānda oturup mīrāne
Bunca yārān ile bu ‘iṣ ü bu ‘iṣret niçe bir
 5. Niçe bir nefis-i hevāsına uyup leyl ü nehār
Niçe bir zāyi‘ ola bu dem-i furṣat niçe bir
 6. Bu ḥamākat niçe bir bunca fazāḥat niçe bir
Bu şekāvet niçe bir hāy bu ğaflet niçe bir
 7. Ğāfil olma gözüñ aç ‘ālem-i kübrāsın sen
Sidre vü levḥ-i ḳalem ‘arṣ-ı mu‘allāsın sen
- 5.
1. Cümle zerrāt-ı cihān maṭla‘-yı ‘ibretdür hep
Ehl-i idrāk olana remz ü işāretdür hep
 2. Naḳṣ-ı zāhirde ‘ıyān cümle ‘ulūm-ı bāṭın
Küll-i şey’ mürşid-i erbāb-ı ṭarīkatdür hep
 3. Naẓar it dīde-yi cān ile cihānı añla
Maḥzen-i ‘ilm-i ledün mazḥar-ı ḥikmetdür hep
 4. Ḥikmet ü ‘ibret ile remz ü işāret ne revā
Hep Ḥudā’dan saña ta‘līm-i hidāyetdür hep
 5. Fehm için ‘ālem-i kübrā-yı ulü’l-elbābı
Şuver-i ‘ālem-i şuğrā heme ḥāletdür hep
 6. Ey Ğubārī yürü var kendi özüñ idrāk it
Pendümi hūş ile gūş it ki beşāretdür hep
 7. Ğāfil olma gözüñ aç ‘ālem-i kübrāsın sen
Sidre vü levḥ-i ḳalem ‘arṣ-ı mu‘allāsın sen

4/2 vāfet: āfet, *Eski Mecmualar Arasında.*

4/6 sefāhat: fazāḥat, *Eski Mecmualar Arasında.*

5/2 küll-i: küllü, *Eski Mecmualar Arasında.*

5/4 ne revā: ne ki var, *Eski Mecmualar Arasında.*

5/5 kübrā-yı: kübrāy / ḥāletdür: şüretdür, *Eski Mecmualar Arasında.*

5/6 kendi özüñ idrāk it: kendüzüñ idrāk eyle, *Eski Mecmualar Arasında.*

401.

[Müşemmen]

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Dün görüp dilberi olsun bire ‘izār didüm
Gelmedüñ yanuma gitdüñ kanı ikrār didüm
Ne revādur dağınasın güli her hār didüm
İdesin cān u cihāndan beni bī-zār didüm
Bülbülüñ zārın işit ey yüzi gülzār didüm
‘Ahd ü peymānuñı gel eyleme inkār didüm
Meded Allāh’ı severseñ meded ey yār didüm
Va‘ de-yi vaşla hilāf eyleme zinhār didüm
2. Qahr idüp döndi baña hışm ile ol yār didi
Ya ne virdüñ alamazsun şu yaña var didi
Senüñ için baña çok ta‘ n ider ağıyār didi
Varayın hāneñe bir şeb yiter ol zār didi
Şunayın ağızuña hoş la‘ l-i şeker-bār didi
Dehenüñden bu haber çıkmaya zinhār didi
Meded Allāh’ı severseñ meded ey yār didüm
Va‘ de-yi vaşla hilāf eyleme zinhār didüm
3. Ey lebi mül saçı sünbül yüzi gülzār didüm
Başuma eyledi dünyāyı ğamuñ tar didüm
Çekerüm çünkü senüñ cevruñı be yār didüm
Hidmetüñde kuluñum bir dilegüm var didüm
Hasretüñ eylemeden cān u dile kār didüm
Merhem-i sineñe ben hasteyi bir şar didüm
Meded Allāh’ı severseñ meded ey yār didüm
Va‘ de-yi vaşla hilāf eyleme zinhār didüm
4. Beni gerçek sever iseñ bire bī-kār didi
Señ raķibe dilek eyle yüri yalvār didi
Göndere saña beni şāyed o murdār didi
Yāhūd öldür ol [iti] sen beni kırtar didi
Göresin meyl ü maħabbet nice olısar didi
Nice şayd olur imiş ‘aşıka dildār didi
Meded Allāh’ı severseñ meded ey yār didüm
Va‘ de-yi vaşla hilāf eyleme zinhār didüm

401 36b-37a. *Bursalı Rahmî Dîvânı*, Musammat 4, s. 252-255.

1/8 zinhār: her bār, *Bursalı Rahmî Dîvânı*. İlk mısra *Bursalı Rahmî Dîvânı*’nda şöyledir: “Gördüm ol dilberi olsun bire ğubār didüm”.

2/2 yaña: baña, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

3/1 gülzār: gül-nār, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

3/3 be yār: bisyār, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

3/4 hidmetüñde: kademüñde, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

3/6 sineñe ben hasteyi: sineñi ben haste-dile, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

4/5 meyl ü maħabbet nice: mihr ü vefā kanı, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

5. Söylesem ‘ışkuñ ile tañ mıdur eş‘ār didüm
 ‘Āşıkuñ kārı degüldür güzelüm ‘ār didüm
 Künc-i hasretde benem derd ile bî-mār didüm
 Vaşl ile eyler iseñ biz kıla timār didüm
 Gelesin diyü seni cān kıatı umar didüm
 Gözlerüm şubha degin her gice bîmār didüm
 Meded Allāh’ı severseñ meded ey yār didüm
 Va‘de-yi vaşla hılāf eyleme zinhār didüm
6. Varuram bekleyesin derd ile dîvār didi
 Bu gice ‘arz iderem çeşmüñe dîdār didi
 Sırruñı eyleme tek kimseye izhār didi
 Kıluram şubha degin vaşlumı îşār didi
 Beter olduñ ğam-ı hicrān ile ğamh̄vār didi
 H̄ñe-yi kalbüñi tek itmesün efkār didi
 Meded Allāh’ı severseñ meded ey yār didüm
 Va‘de-yi vaşla hılāf eyleme zinhār didüm

402.

[Taḥmīs]

Metā‘ilün Metā‘ilün Metā‘ilün Metā‘ilün

1. Bi-ḥamdillāh ne bed fikrem ne bir bāṭıl ḥayālüm var
 Ne bir zerrāk [u] sālūsum ne bir mekr ile ālüm var
 Sa‘ādet ehliyem Ḥaḳ’dan benüm ferḥunde-fālüm var
 Ğanîdür ğam ile göñlüm ne māl ü ne menālüm var
 Ne vaşl-ı yāra ḥandānum ne hicrāndan melālüm var
2. Ḥaḳîḳat sırrını ehl-i mükāşefden açar göñlüm
 Hevā-yı ‘ışḳ ile pervāz urup dāyim uçar göñlüm
 Dem-ā-dem Hıẓr elünden çün ḥayāt ābın içer göñlüm
 Ne şāğ olmaḳ murādumdur ne ölmekden kaçır cānum
 Ğamuñla ḥaste-yi ‘ışḳ olalı bir ḥoşça ḥālüm var
3. Ḥudā ḥalḳ itmeden nūr-ı Muḥammed’dan ne eflāki
 Medār-ı çarḥa merkez itmeden bu kürre-yi ḥāki
 Baña esrārı gösterdi saña tesbîḥ ü misvāki

5/3 benüm: yatur, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

5/4 biz kıla: derdüme, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

5/5 diyü seni: seni diyü, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

5/6 bîmār: bîdār, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

6/1 varuram: varasun / derd ile: dār ile, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

6/3 sırruñı: sözüme, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

6/4 kıluram şubha degin: şubha dek saña kılam, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

6/5 beter: yiter /ğam-ı hicrān: Raḥmiyā hecr ile, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

402 37a.

Ben ol hayrān-ı ʿışkam kim yitürdüm ʿaql ü idrāki
Ne ʿālemden haberdārum ne kendümden hayālüm var

4. Göñül bustānına düşdi çü ʿaks-i kām̄et-i cānān
ʿAlāyetden mücerred eyledüm dil mülkini seyrān
Hayāl-i yār ile küllhen baña gülşen gelür ey cān
Ne meyl-i Külbe-yi Aḥzān ne seyr-i şoḥbet-i yārān
Ne taʿn-ı zāhid-i nādān ne ceng ü ne cidālüm var

403.

Ḳıṭʿa

Feʿülün Feʿülün Feʿülün Feʿülün

1. İlahī be-āb-ı ruḥ-ı āl-i Aḥmed
Be-nūr-ı cebīn-i mübīn-i Peyember
2. Be-dīn-i güzīn-i nebiyy-i mükerrem
Be-rūḥ-ı revān-ı Resül-i mazḥar
3. Ümidin revā eyle ʿömrin ziyāde
Mühimmin müheyyā murādın müyesser

404.

Müfred

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ğam-ı ḥaddüñle yanarsa n'ola cismi mūmuñ
Dūd-ı āhını Ḥudā yirde ḳomaz mazlūmuñ

405.

Müfred

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

1. Vişālūñ istemem zīrā ki ḥavf-ı fürḳatūñ vardur
Fırāḳa ḳanamaz zīrā ümid-i vuşlatuñ vardur

406.

[Ğazel]

403 37a. Sabahattin Küçük, *Bâkî Dîvânı*, AKM Yay., Ankara 1994, K. 3, s. 12-14. Bu şiir Bâkî Dîvânı'ndaki 3. kasidenin son üç beytidir.

404 37a'nın derkenarındadır.

405 37a'nın derkenarındadır.

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

1. Ağyār ile yār eyledi yārānı zügürtlük
Yandurdu firāk āteşine cānı zügürtlük
2. Göñlüñ bile gitdi nice tāc u nice destār
Şatdurdı baña çarriçe kaftānı zügürtlük
3. Çāk eyledi şabrum yaqasın dest-i felāket
Salqım şaçak itdi yine dāmānı zügürtlük
4. Dūr eyledi cemiyet-i yārān-ı şafādan
İstemez olupdur baña seyrānı zügürtlük
5. Şayd olmaz o meh olmayıcağ elde zer ü sīm
Pehlūya getirmez güzel oğlanı zügürtlük

407.

Tahmīsāt u Ğazeliyyāt-ı Şāni'ī²⁶³

Mef' ulü Fā' ilātü Mefâ' ilü Fā' ilün

1. Varum yoluñda çarḥ ideyin eşk-i ter degül
Dünyā fidā anuñ yolına sīm ü zer degül
Olsun telef ḥazīne-yi ' ömrüm güher degül
Cānlar fidā maḥabbet-i cānāne ser degül
Erbāb-ı ' ışka terk-i ser itmek hüner degül
2. Gülzār-ı dehre gelmedi qaddüñ gibi nihāl
Eşkümlle besledüm anı ben bāğbān mişāl
Fūrkatde qaldum irmez elüm müşkil oldı ḥāl
Bāğ-ı ümīd içünde dilā mīve-yi vişāl
Bir mīve-yi ğarībdür olur biter degül
3. Bildükde intisābum o zerrīn külāhuma
Ḥürşīd geldi yüz sürüyü bārgāhuma
Öldüm nazar idüp didi dāğ-ı siyāhuma
Pervānedür ki yaqdı perin şem' -i āhuma
Farq-ı felekde münḥasif olmış qamer degül
4. Sāqī-yi ' ışkdur baña her demde semm viren
Ṭa' n-ı ḥasūddur dil-i mecrūḥa ğam viren
Vaşluñ müyesser olmaduğıdur sitem viren
Şemşīr-i hecr yaralarıdur elem viren

406 37a'nın derkenarındadır.

407 37b.

²⁶³ Şāni'ī'ye ait tahmisler sadece 37b'de bulunmaktadır. Ayrıca başlıkta gazeliyyāt yazmakla birlikte bu kısımda gazel bulunmamaktadır. *Mecmua* nın bu kısmında eksik yapraklar vardır.

Zahm-ı hadeng-i kavş ü kazâ ol kadar degül

5. Kendüñe hem-dem eyleyi gör cām-ı bādeyi
Elden kaçırma **Şāni'ī** bār-ı güşādeyi
Eşkāl-i dehr aldamasun sen fütādeyi
İki cihāna virmedi bir yār-i sādeyi
Bāķi esir-i kayd-ı nuķūş-ı şuver degül

408.

Velehū Eyżan

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1. Niçe bir hasret-i ebrūlaruñla ten hilāl olsun
Niçe bir kāmētüm bār-ı ğam-ı 'ışķ ile dāl olsun
Niçe bir cismimüz fikr-i miyān ile hayāl olsun
Ĝam-ı haţţıyla yārüñ niçe bir dil pür-melāl olsun
Sür ey sāķi ayağın mūr-ı ğuşşa pāy-māl olsun
2. Budur devr-i felekde Hüsrevā bīn-i maħdümü
Dem-ā-dem luţf u ihsān idesin gördükde mazlümü
Gider hem-dem idünme kendüñe ağyār-ı mezmümü
Vişālūñ bezmine tek maħrem eyle cān-ı maħrümü
İçerlerse harāmī gözlerüñ kanum helāl olsun
3. Cihān bāğında hem-dem olalı ol ğonca leb yāra
Cefā çarğından oğlar atmada dāyim bu nā-çāra
Varuñ diñ' andelībān başlamasun nāle vü zāra
Yiter şit ü sadā-yı cān-ı nālānum bu ğülzāra
Çemen bülbülleri şimden girü hāmūş u lāl olsun
4. Eger erdükçe a' dā nāzeninā gelmesün dirseñ
Saña bir kimse 'ālemde bahāne bulmasun dirseñ
Cihānı na' ra-yı üftādelerle ųolmasun dirseñ
Ser-i küyuñda ger ğavgā-yı 'uşşāķ olmasun dirseñ
Raķib-i kāfiri öldür ne ceng ü ne cidāl olsun
5. Cefālar eyleyüp her dem çevirseñ yüzüñi benden
Yine kesb-i şafālar eyler ey şeh **Şāni'ī** senden
Keserseñ daħı incinmez nigārā başını tenden
Diriğ eyler mi **Bāķi** cānı kurbān olduğum [senden]
Fidā yoluña varı tek hemān 'id-i vişāl olsun

409.

Velehū Eyzan

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Bi-ḥamdillāh ne çarḥuñ gerdişinden infi' ālüm var
Ne 'ālemden ḥaberdārum ne kimseyle maḳālüm var
Ne erbāb-ı gınāya zerre deñlü ibtizālüm var
Ġanīdür 'ışḳ ile göñlüm ne māl ü ne menālüm var
Ne vaşl-ı yāre ḥandānum ne hicrāndan melālüm var

410.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Zīneti deyr-i cihānuñ bir qurı şüret gibi
Şevketi dehrüñ hemān bir iki gün şöhret gibi
Görmedüm maḳbül-i 'ālem gerçi kim 'uzlet gibi
Ḥalk içinde mu' teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes şıḥhat gibi
2. Ol şehensāh-ı muzaffer 'ālemüñ Dārā'sıdur
Dāfi' -yi şür u şaḳidür mü 'minüñ hem-pāsıdur
Rüz u şeb tedbīr ü fikri memleket sevdāsıdur
Saltanat didükleri ancak cihān ğavġāsıdur
Olmaya baḥt u sa' ādet dünyede vaḥdet gibi
3. Bāde-yi zevḳ u şafā zehr-i belādur 'aḳıbet
Sürdüğüñ cānān ile demler hebādur 'aḳıbet
Çün ḥabāb-āsā bu 'ālem bī-beḳādur 'aḳıbet
Ḳo bu 'ış ü 'işreti çünkim fenādur 'aḳıbet
Yār-i bāḳi ister iseñ olmaya tāt at gibi
4. Eyleme dergāh-ı Ḥaḳdan ğayrıyı ey dil sened
'Āḳil iseñ kimseye dünyā için itme ḥased
Āsmān olsa yirüñ mānend-i 'İsī tā ebed
Olsa ḳumlar şaġışınca 'ömrüñe ḥadd ü 'aded
Gelmeye bu şışe-yi çarḥ içre bir sāt at gibi
5. **Şāni'ī** dünyā ğamından olmayın dirseñ melül
İḥtiyār it 'ömrüñ olduḳça yūri geç ḥumül

409 37b. Bu tahminin sadece ilk bendi vardır. *Mecmua* 'nın bu kısmında eksik yapraklar olduğunu daha önce belirtmiştik. Baki'ye ait bu tahmin Bâkî Dîvânında yoktur. Tahminin devamı için bk. Ömer Zülfe, "Yahyâ Bey'in Bir Gazeline Bâkî'nin İki Tahmisi", *Ayla Demiroġlu Kitabı*, İstanbul 2007, s. 413-418.

410 37b'nin derkenarındadır.

‘ Ālem-i keşretten el çek vahdeti eyle kabül
Ger huzür itmek dilerseñ ey **Muhibbî** fâriğ ol
Olmaya vahdet maķâmı gūşe-yi ‘ uzlet gibi

411.

Velehū Eyzan

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Hilāle döndi cism-i nā-tüvānum derd ü gamlarla
Büküldi yā gibi kıaddüm şehā yār-ı sitemlerle
Dimişsüñ anı teşrîf ideyin luṭf u keremlerle
Seni gözler dü çeşmüm hūn-feşānum niçe demlerle
Gel ey nūr-ı başar merdümlük it demler kıademlerle
2. Günāh ise seg-i kūyuñdan ey şeh kendümi ‘ addüm
Ḥaṭuñ ger kıatlüme hüccet getürse yokdurur reddüm
Efendüm ben saña kıul olduğum-çün bilmeyüp kıaddüm
Kıad ü zülf ü dehānuñ kıasreti lāl eyledi kıaddüm
Ḥudā bilür benüm şāğ olacağum bu elemlele
3. Kemān almış ele göñlüm nişān idüp ol ebrūlar
Beni sihr ile Mecnūn eyledi şol çeşm-i cādūlar
Dil-i dīvāne-yi zencire çekdi iki gisūlar
‘ Aceb nice yazıldı başuma bu kıara yazular
Benüm kıod miñnet ü derdüm yazılmaya kıalemlerle

412.

Maṭla‘

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Cebhesi üzre mu‘ aķķad görinen kıurra-yı mü
Nāme-yi hüsn-i cemāl evveline yazmış hü

413.

Ferd

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Bir müferraḥ nev-bahār irdi dilā def‘ it gamuñ
Otu yitişdi zemīnūñ şenligi var ‘ ālemūñ

411 37b'nin derkenarındadır. Bu tahmis eksik yapraklardan dolayı eksiktir.

412 38a.

413 38a.

414.

Belîgî

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

1. İtdüm gözümüñ yaşını cular gibi ırmağ
Küyuñda olan hâr u hası iderüz ırmağ

415.

Nev'î

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1. Tenümden çekdi tiğın yâr zağm-ı hün-feşân gitmez
Kesilse şuyı vâdîñüñ nişânı bir zamân gitmez

416.

Hâtemî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1. Elinden nâmuñuñ ey meh kurulu bir kemân gitmez
Öñünden çeşmüñüñ bir dem hadeng-i cân-sitân gitmez

417.

Mecdî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1. Nefesden cām-ı taşuñ çün şadāsı bir zamân gitmez
Anuñ-çün yâr dem dem ursalar dilden fiğân gitmez

418.

'Ubeydî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1. Bedenden cân giderse dāguñ ey gonca-dehân gitmez
Uçar bülbül gider şâh üzre çalır aşiyân gitmez

414 38a.

415 38a. Mertol Tulum-, M. Ali Tanyeri, *Nev'î Dîvânı*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1977, G. 174/1, s. 334. kesilse: çekilse, *Nev'î Dîvânı*.

416 38a.

417 38a.

418 38a. M. Şahabettin Ünlü, *Ubeydî Hayatı-Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni*, Basılmamış Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul 1991, G. 101/1, s. 88.

419.

Fevrî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Dilümden dāğ-ı ğam dāğumda sūzumdan duĥān gitmez
Ki er başında yük ü tağ başından hiç ıumān gitmez

420.

Rahmî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Vişālũñ zevkı dāyim dilden ey rūh-ı revān gitmez
Bedenden nitekim ĥaşr olduĥundan ōñra cān gitmez

421.

‘Ālî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Gider nev-reste dilberlerle seyr-i bāĥa cānānum
Bir iki ĥoncasuz ĥopmaz yirinden verd-i ĥandānum

422.

Derviş

Fe'îlātün Fe'îlātün Fe'îlātün Fe'îlün

1. Güli yād itmege ol vech-i ĥüsündür bā' iş
Ėoncayı añmaĥa ol teng-i dehendür bā' iş

423.

Bākî

Fe'îlātün Fe'îlātün Fe'îlātün Fe'îlün

419 38a.

420 38a. *Bursalı Rahmî Dîvânı*, Beyit 3, s. 444. bedenden: bu tenden, Bursalı Rahmî Dîvânı.

421 38a. *Gelibolulu Mustafâ Ālî Divan I*, G. 940/1, s. 190.

422 38a. Bu beyit *Hasan Çelebi Tezkiresi* 'nde yer almaktadır. Bk. Aysun Sugurhan Eyduran, (2009), Kınalızade Hasan Çelebi Tezkiretü'ş-şu'arâ, Metin a-b, Ankara: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü e-kitap: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-219122/h/tsmetina.pdf>

423 38a. Bu beyit Bākî Dîvânı'nda yoktur.

1. Şöhret-i hüsnüñe erbāb-ı sühandur bā' iş
Revnağ-ı bezm-i güle murğ-ı çemendür bā' iş

424.

Sehmî

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Zînet-i küyuña erbāb-ı sühandur bā' iş
Zîver-i gülşene murğān-ı çemendür bā' iş

425.

Hüsāmî

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Düşmege çāh-ı ğam-ı yāra zeķandur bā' iş
Kıl ü kāl itmege yoķ yire dehendür bā' iş

426.

Süheylî

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Dili lāl itmege ol ğonca dehendür bā' iş
Güle al olmağa ol vech-i hüsündür bā' iş

427.

Minnetî

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Göñül elmāsına ol sîb-i zeķandur bā' iş
Gün gibi şöhretine vech-i hüsündür bā' iş

428.

'Amrî

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

424 38a.

425 38a.

426 38a.

427 38a.

428 38a.

1. Nāle vü zāruma bir ğonca dehendür bā' iş
Baña āh itmege ol serv-i semendür bā' iş

429.

Bākī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Qad-i bālāña eger öykünür ise 'ar' ar
Sen üşenme güzelüm bād anı silker şarşar

430.

Qabūlī

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

1. Nā-kāmlığı bir göre mi kām ile kāmīl
Başladı ğurūr eylemege cāh ile cāhil

431.

Bākī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bir haber vir ey şabā n'oldı ğülistānum benüm
Kimler ile şalınur serv-i hīrāmānum benüm

432.

Ümīdī

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Dāyim cemāl-i yār ğörinmez niqābda
Ol ğonca leb açılmadı qaldı hīcābda

433.

Velehū

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Şāhuz diyār-ı meclise sākī vezīrümüz

429 38a. *Bākī Dīvānı* 'nda yoktur.

430 38a'nın derkenarındadır *Kabūlī Dīvānı*, G. 216/1, s. 637. göre mi: görelī, *Kabūlī Dīvānı*.

431 38a'nın derkenarındadır. *Bākī Dīvānı*, G. 345/1, s. 313.

432 38a'nın derkenarındadır.

433 38a'nın derkenarındadır.

Meyhāne pīş-ḥānı olupdur serirümüz

434.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Dür idüp meclisi señ nāz ile rindāne ḳadeḥ
Sāḳiyā döndi bugün ḥaylice yārāna ḳadeḥ

435.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Bağlayup gönümüz ol kāḳül-i ' anber-fāma
Āh kim murğ-ı dili yine düşürdüñ dāma

436.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Sāḡar-ı şahbā ki erbāb-ı şafānuñ cānıdur
Ehl-i ' ışḳa neşve-yi ülāsı rūḥ-ı şānıdūr

437.

Velehū

Me' ūlü Fā' ilātü Me' ūlü Fā' ilün

1. Gözden revān olalı yaşum nitekim Aras
Eṭrāfın aldı her müje mānend-i ḥār u ḥas

438.

Belīḡī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bile gelmişdür benümle bu ḥarāb ābāda ḡam

434 38a'nın derkenarındadır.

435 38a'nın derkenarındadır.

436 38a'nın derkenarındadır.

437 38a'nın derkenarındadır.

438 38a'nın derkenarındadır.

Benden ayrılmaz anuñ-çün bir nefes dünyāda ğam

439.

Şānī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ğuşşadan ğayrı yine kâdir dil-i nā-şāda ğam
Hecr ile ğod perveriş kıldı bizi dünyāda ğam

440.

Nāmī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ber-ķarār üzre degüldür ğātır-ı dānāda ğam
Bu ne ğikmetdür ola dāyim dil-i dānāda ğam

441.

‘Ulvī

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Ğurūr itme libās-ı faħr ile ‘ömrüm meşeldür bu
Ķabā-yı cismini ķor bunda herkes cāme-kāndur bu

442.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Maraż-ı ‘ıŝķ devāsın leb-i cānāndan ŝor
Yüri ey ğaste gönül ğikmeti Loķmān'dan şor

443.

Celāl

439 38a'nın derkenarındadır.

440 38a'nın derkenarındadır.

441 38a'nın derkenarındadır. İsmail Çetin, *Derzî-zāde Ulvî (Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkitli Metni)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1993, G. 529/1, s. 491

1 meşeldür: cihāndur, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

442 38a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 113/1, s. 257.

1 ğikmeti: ğikmet-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Görüp üftādelerüñ eyleme eflāke nazar
Burc-ı rif' atde iken gün gibi kııl hāke nazar

444.

Velehū

Me' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlün

1. Ağyārı қо ey Yūsuf-ı gül-çihre beni gör
Қан yaş aқıdan ' ākif-i beytü'l-hazeni gör

445.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Yaralar ğamzeñ dil-i ' uşşāka oқdur var ise
Halkı çeşmüñ öldürür imānı yoқdur var ise

446.

'Ubeydī-yi Bursevī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. N'ola ezhār ile gülşen gibi ' ālem olsa zeyn
Kişver-i hüsñüñ bugün sultānıdır ol şāh Huseyn

447.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Tāze tāze yaralarla n'ola sinem olsa zeyn
Tekye-yi ' ışık içre ābdāl olmışam cānum Huseyn

448.

Ġubārī-yi Bursevī

443 38a'nın derkenarındadır.

444 38a'nın derkenarındadır.

445 38a'nın derkenarındadır.

446 38b.

447 38b.

448 38b.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Kerbelā-yı ğamda her dem n'ola çeşmüm olsa 'ayn
N'eyleyem benden nazar ırmağ diler cānum Huseyn

449.

Maṭla' -yı Ṭab' ī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Geçmişüz kayd-ı cihāndan fāriğ ü āzādeyüz
Kimseye kul olmazuz ammā esir-i bādeyüz

450.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Didiler meclis-i aġyāra varur ol āfet
Görelüm şabr idüp ey dil neye varur şoḥbet

451.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Bülbül-i gülşen-i 'ışkam bu cihān dāmumdur
Beni bunda tutan ol serv-i gül-endāmumdur

452.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. İdersin ṭurmadın baña yine mihr ü vefāñı çok
Bizümle ey yüzi gün āşnālık rüşenālık yok

453.

Velehū

449 38b. Bu beyit *Hasan Çelebi Tezkiresi*'nde bulunmaktadır.

450 38b.

452 38b.

453 38b.

454 38b.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Kūy-ı cānānuñ gedāsı 'ālemüñ qallaşıyuz
Hıylı demdür segler ile bir qapu yoldaşıyuz

454.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Baqma çeşmüm hışm ile kim öldürürsin 'ālemi
Tır ü tıguñla şehā kırduñ geçürdüñ 'ālemi

455.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Beni āşüfte kılan haqq-ı ruḥ-ı dilberdür
Başdan kāküli sevdāsı aña ser-berdür

456.

Velehū

Mef' ülü Fā' ilātü Mef' ilü Fā' ilün

1. Kūyuñda āsmāna şala āhı dil eger
Tubā gibi o serv-i qadi kendüye eger

457.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Kendüyi şatmağ için 'āşık-ı dürd-āşāme
Duḥter-i rez geyinür al Firengi cāme

458.

Velehū

455 38b.

456 38b.

456 38b.

457 38b.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Neyyir-i şubḥ-ı sa' ādet ruḥ-ı t̄abānuñdur
Maṭla' -ı mihr-i şafā çāk-i girībānuñdur

459.

Velehū

Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilün

1. Ḳaddūñ yanunda ey gül-i nev-reste vü ṭarī
Kimdür şalındura gözine serv-i ' ar' arı

460.

Fevrī

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Açıldı kara günler baḡlu işler ğuşsa bu diller
Diriḡā kim benüm baḡt-ı siyāhum hergiz açılmaz
2. Ḥavādiş t̄iri gökden başuña yaḡmur gibi yaḡsa
Vücūd içinde hiç sehm-i każādan **Fevrī** kaçılmaz

461.

Zeynī-yi Belḡrādī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Rāst geldüm gice aḡyār ile şakḡkü'l-ḡamere
Didüm āyā nedür ol ' arızuñ üstinde püre
2. Nāz ile ḡande idüp didi o gülzār-ı cemāl
Şeh-per-i Rūḡū'l-Emīn' dür ki doḡındı ḡamere

462.

Bāḡī Efendi

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ṭab' -ı sāḡir-pişeñe **Bāḡī** gönüller meyl ider

458 38b.

459 38b.

460 38b'nin derkenarındadır.

461 38b'nin derkenarındadır.

462 38b'nin derkenarındadır. *Bāḡī Divānı*, Kıt'a 8, s.443.

Şekker-i şî' r-i dil-āvîzûñ senûñ efsûnludur

2. Derme çatma geydürür iller libās-ı şî' rine
Hil' at-ı nazm-ı cihān-girûñ senûñ altunludur

463.

Necātî

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Umaruz ide ' aṭā fāris-i meydān-ı kerem
Cāme kim olmuş idi arḳalarında ma' hūd
2. Umaruz eylemeye şāh **Necātî** ḳulına
Anı kim eyledi Firdevsî'ye Sulṭān Maḥmūd

464.

Rubā' î

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Yāre iḳdām idüp iller gibi yalvarmazuz
Gelse gelme dimezüz gelmez ise gel dimezüz
2. Ḳānî' yüz fūrḳate biz vuşlat için ğam yimezüz
Ṭatlu olmaduğına dirliğimiz acımazuz

465.

Ḳınalı-zāde

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Cihānda fırsat u ' izzet çü ḳalmaz kimseye bākî
Edir ke 'sen ve nāvilhā elā yā eyyühe 's-sākî²⁶⁴
2. Getür tiryāḳ-ı şahbāyı ki ḳahr-ı zehr-i dehr ile
Ene 'l-mesmūmu mā' indi bitiryāḳı ve 'lā-rākî²⁶⁵

1 senûñ: meger, Bâkî Dîvânı.

463 38b'nin derkenarındadır. Ali Nihat Tarlan, *Necâtî Beg Dîvanı*, Milli Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul 1997, Kıt'a 16, s. 121.

464 38b'nin derkenarındadır. Yaşar Aydemir, *Behiştî Dîvânı*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara 2000, Nazm 3, s. 500. Başlıkta rubâi yazmaktadır fakat bu şiir *Behiştî Dîvânı* 'nda nazmlar arasında yer almaktadır. Fakat beyitler kendi arasında kafiyeli olduğu için nazım şekli gerçekte kısa bir mesnevidir.

1 yāre: yārûñ, *Behiştî Dîvânı*.

465 38b'nin derkenarındadır.

²⁶⁴ *Ey sākî elindeki (şarap) kâsesini dolaştırıp meclistekilere sun.*

466.

Ḳıṭ‘a

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Yāre düşdükçe āšnā düşerin
Līkin ammā raḳībe düşmen dūst
2. Dūstlar başdan anı fikr eyleñ
Dūst düşmen olur mı düşmen dūst

467.

Ḳıṭ‘a

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Ağlayup tıfl-ı sirişküm ne arar yollarda
Var ise bir dūr-i pākize düşerdi ḥāke
2. Zehr-i mār-ı felegi sen de içersin āḥir
Gülme şāhum bu cihān neyledi gör Ḍaḥḥāk’e

468.

Ḳıṭ‘a-yı Emrī

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Tevaḳḳuf eyle nigārā ki çekdügüm derdüñ
Döküp yaşum raḳamını ḥisābın eyleyeyin
2. Ğam-ı nigār ile bir ḥāl iderdüm ey **Emrī**
Derün-ı sinedeki ıztırābı n’eyleyeyin

469.

Ḳıṭ‘a-yı Medḥī

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Didi esrāra bāde-yi miskīn

²⁶⁵ *Bendeki tiryak ve rakıyla zehirlenmiş durumdayım, üfürükçü, dua eden beni iyileştiremez, beni iyileştirmesini istemiyorum.*

466 38b’nin derkenarındadır.

467 38b’nin derkenarındadır.

468 38b’nin derkenarındadır. *Emrī Dîvânı*’nda yoktur.

469 38b’nin derkenarındadır.

Cür' adān-ı ğam-ı belāda mısın

2. Didi esrār bādeye sen de
Nicesin hoş mısın şafāda mısın

470.

Ꞑıꞑ' a

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Yüzün görmeyeli bu çeşm-i giryān
Olupdur mūnisüm āh ile efgān
2. Eger luṭf u eger cevr ü cefādur
Senüñdür pādşāhum emr ü fermān

471.

Ꞑıꞑ' a

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Tende cānum ki yaraya ṭapuña
Dilden anı fidā kılam ṭatuña
2. Ger idem cān u başı saña dirīg
Cānuma zaḥm-ı tır ü başuma tiĝ

472.

Āzerī

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilün Fā'

1. Cānum eridi lezzet-i güftāruñdan
Hāk oldu tenüm şive-yi reftāruñdan
2. Qan oldu yaşum ğamze-yi hūn-h'āruñdan
Yandı yüregüm āteş-i ruhsāruñdan

473.

Ꞑıꞑ' a

470 38b'nin derkenarındadır.

471 38b'nin derkenarındadır.

472 38b'nin derkenarındadır.

473 38b'nin derkenarındadır.

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Bilmezem kim bu çeşm-i hün-ābı
Toprağımı çeker be-ḥod ābı
2. Yā çeker Hızr gibi ābumdur
Yā Sikender gibi türābumdur

474.

[Kıt‘a]

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Mülket-i dünyāya virmem serverā bir barmağūñ
Varlığıñ şekl-i helāl olsun şehā engüşt-nümā
2. Zahrūña gerd-i havādişden ğubār irgürmesün
Hem zahir olsun saña her dem ‘Aliyyü’l-Murtażā
3. Şol miyān-ı yār için bir kılca kaldı rūhumuz
Rişte-yi cānı aña peyvend kıl şubḥ u mesā
4. Kālb-i pākūñ nūr-ı ‘irfān ile itsün tābnāk
Re‘fet ü rahmet ile ‘uşşāka vir her dem nevā
5. Faḥz u sākuñ şaklasun levş-i ma‘āşundan senüñ
Dāmen-i pākūñ mükedder olmasun ey meh-liķā
6. Hāk-i pāyuñ dīde-yi ehl-i zarardan şaklasun
Ehl-i diller gözlerine ideler kuḥl-i cilā
7. Āl-i sultān-ı rusülsün kim saña kim kaşd ide
Eyleyemez kavm ü medḥūr anı Ḥaḳ yevmü’l-ḥisāb²⁶⁶

475.

[Gazel]

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

1. Duḥānı zemm iden nādān u aḥmak
Mezākı yokdurur anuñ muḥaḳḳaḳ
2. Bunuñ ḥaḳḳında ḥod yok naşş-ı kātı‘

474 39a.

²⁶⁶ Metinde her ne kadar “yevmü’l-ḥisāb” şeklinde alınmış olsa da vezin ve kafiye açısından “yevmü’l-cezā” şeklinde olması gerekir.

475 39a.

Harām olmak neden bir kırık yaprak

3. Helāle hōd harām itlāk olunmaz
Eger itlāk olursa küfr-i mutlak
4. Yüri ey şūfī-yi zerrāk u sālūs
Bu sözlerle şağın sen olma mülhak
5. Çü sırollāhi kaldı anda zāhir
Müşāhid eylemişdür **Altıparmak**

476.

[Murabba‘]

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Ey leṭāfet sebzesinde gönca-yı gülzār-ı cān
Sāye-veş çekme beni gel hāke ey serv-i revān
Yüzüme bakmaz geçersin ey meh-i nā-mihrbān
Sen benim şāhum efendüm olmaduñ mı bir zamān
2. Şubha dek çün şem‘ karşunda gice sūzān idüm
Şevk ile ki meclisünde ney gibi nālān idüm
Kanı şol demler kapuñda ben senüñ nālān idüm
Sen benim şāhum efendüm olmaduñ mı bir zamān
3. Bu mıdır ancak günāhum saña dil virdüm şehā
Akıdursın kanlı yaşum sū-be-sū ey bī-vefā
Söyle n’oldı pādşāhum ara yirde mācerā
Sen benim şāhum efendüm olmaduñ mı bir zamān
4. Bakmayaldan yüzüme ey meh düşüpdür yıldızum
Diñle İlāhī severseñ var saña bir kaç sözüm
Hey benim rūḥ-ı revānum a benim iki gözüm
Sen benim şāhum efendüm olmaduñ mı bir zamān
5. Kuluñ olduğın bilürken **Sālikī**’yi hāşş u ‘ām
Secdegāhum āstānuñ kılmış idüm şubḥ u şām
Yine āh bilmem niçün gördükçe virmezsun selām
Sen benim şāhum efendüm olmaduñ mı bir zamān

477.

[Murabba‘]

476 39b’nin derkenarındadır.

Metâ' ilün Metâ' ilün Metâ' ilün Metâ' ilün

1. Dilâ derdine dermân istemez derd ehli ' aşıklar
Derün-ı dilden ister derd-i ' ışkı bağı yanıqlar
Bu ten bīmārı geçmiş cān ṭabībine münāfıqlar
Ne qara günlere qaldum yazuqlar baña yazuqlar
2. Firākıyla melāl oldum vişāl-i yāre çarem yok
Bu gönüm hānesün rüşen ider bir māh-pārem yok
Günüm gicem belürsüz yirde vü gökde sitārem yok
Ne qara günlere qaldum yazuqlar baña yazuqlar
3. Çürütdüm ' ömrümün naqdin dağı vaşl-ı ḥabīb olmaz
Qadüm ḥam oldı ḥātem-veş elin öpmek naşib olmaz
Ararsañ kendü şehrinde benüm gibi ğarīb olmaz
Ne qara günlere qaldum yazuqlar baña yazuqlar
4. Dirīgā seg raqīb ile gider şahrāya seyrāna
Enīs olmadı ol çeşm-i ğazālün meyli yabana
İrişmez dest-i fırsat hey meded ol māh-ı tābāna
Ne qara günlere qaldum yazuqlar baña yazuqlar
5. **Cihānī** deyr-i ' ālemde vefā gelmez şanemlerden
Ne çāre dil berī olmaz kesilmez ' ışk-ı dilberden
Ferāgat eyleyem gibi muḥaşşıl ' ākıbet serden
Ne qara günlere qaldum yazuqlar baña yazuqlar

478.

[Murabba']

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Yıldızı düşkün ğarīb ü ' aşık-ı bī-çāreyin
Gün gibi deryā-yı ' ışkuñda gezer āvāreyin
Saña kul oldum kapuñda ğayrı kime varayın
Pādşāhum sen ṭururken ben kime yalvarayın
2. Bir hilāl-ebrū güzelsin serv-i ḥoş-refṭārsın
Dil-rübālıqda nazırün yok müselleme yārsın
Kullarıñuñ ḥāline raḥm idici dildārsın
Pādşāhum sen ṭururken ben kime yalvarayın

477 39b'nin denkenarındadır. Cihānī'nin bu murabbanın mısraı ile Yahyā Bey'in bir murabbanın nakarat mısraı ve dörtlüklerdeki kafiyeleri aynıdır. Hangi murabbam diğere nazire olduğı tespit edilememiştir. *Yahyā Bey Dīvānı*, Musammat 27, s. 199-200.

478 39b. Mehmet Çavuşoğlu, *Yahyā Bey Dīvān-Tenkitli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1977, Musammat 26, s. 198-199.

1 kapuñda: kapuñdan, *Yahyā Bey Dīvānı*.

2/1 ḥoş-refṭārsun: gül-ruḥsārsun, *Yahyā Bey Dīvānı*.

3. Ğayrı maħbūbuñ vişāli günlerinden dāyimā
Yiğ gelür şām-ı firāķuñda fiğān itmek baña
Ben seni sevdüm seni göñlüm saña virdüm saña
Pādşāhum sen tūrurken ben kime yalvarayın
4. Merdüm-i ‘ālī-nażarsın gözlerimüñ nūrisın
Tāze gül gibi başiret ehlinüñ manzūrisın
Şehr-i ħüsnüñ şāhısın dilberlerüñ meşhūrisın
Pādşāhum sen tūrurken ben kime yalvarayın
5. Bir ğarīb ü nā-tüvānam āstānuñda senüñ
Gelmedi **Yahyā** ķuluñ gibi zamānuñda senüñ
Ağlasam yansam yaķılsam tañ mı yanuñda senüñ
Pādşāhum sen tūrurken ben kime yalvarayın

479.

[Murabba‘]

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Hālūme raħm eyle sulţānum ğamuñla zār iken
Bī-mecāl ü bī-kes ü bī-yār u bī-miķdār iken
Kime yanam yaķılam bu derd ile nā-çār iken
Bir senüñ gibi benüm şāh-ı cihānum var iken
2. Pādşāhum sevdüğüm ‘ömrüm efendüm devletüm
Hāk-i pāyüñ olmağ iledür cihānda ‘izzetüm
Kimseye ķul olmağa yoķdur ölince niyyetüm
Bir senüñ gibi benüm şāh-ı cihānum var iken
3. Derd ise pāyānı yoķ hicrān ise bī-intihā
‘Ömr ise bākī degül dünyā ise bir bī-vefā
Dār-ı ğurbetde ne lāyıķdur zelīl olmağ baña
Bir senüñ gibi benüm şāh-ı cihānum var iken
4. Āstānuñdan sa‘ ādet yıldızı dūr olmasun
Germ olup gün yüzlüler ħüsnine mağrūr olmasun
Begligüm vardur diyüp yoķ yire mesrūr olmasun
Bir senüñ gibi benüm şāh-ı cihānum var iken

2/2 dil-rübālıķda: görinenlerde, *Yahyā Bey Dīvānı*.

3/2 yiğ gelür: hoş gelür, *Yahyā Bey Dīvānı*.

4/3 şāhısın: māhısın, *Yahyā Bey Dīvānı*.

5/2 gelmedi: gülmedüm, *Yahyā Bey Dīvānı*.

479 39b’nin derkenarındadır. *Yahyā Bey Dīvānı*, Musammat 25, s. 197-198.

3/3 ne lāyıķdur zelīl olmağ: zelīl olmağ ne lāyıķdur, *Yahyā Bey Dīvānı*.

4/3 diyüp: diyen, *Yahyā Bey Dīvānı*.

5. Olalı **Yahyā** gibi şems-i cemālūñ mazharı
‘ Aynuma gelmez benüm şehrūñ kamer-simāları
‘ Ālem içinde görünmez gözūme hūr u perī
Bir senūñ gibi benüm şāh-ı cihānum var iken

480.

[Murabba‘]

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

1. Gelmeye dirseñ dilā başuña dünyānuñ ğamı
Çoyuben ādem yirine olma Türk’üñ hem-demi
Hoş buyurmuşdur bugün ol pehlevān-ı ‘ ālemi
*Türk eger monla şeved hergiz negerded ādemī*²⁶⁷
2. Türk işi ödünc olur tezvirdür her dem işi
Armağānın olmasun ‘ ālemde Türk’üñ bir kişi
Başışi Türk’üñ olur cümle Karamān bahşışi
Türk eger monla şeved hergiz negerded ādemī
3. Öykünüp Rūmīlere eyler taşavvurdan ziyān
Tavşan uyhusın virür anlar çaçala her zamān
Manşiba irişmeden ulumağa başlar hemān
Türk eger monla şeved hergiz negerded ādemī
4. Yokdurur Türk’üñ sipāhisinde endām u uşul
Biñ kul olursa çapuñda birisin itme çabul
Her ne deñlü fāzıl olursa olur ğāyet foğul
Türk eger monla şeved hergiz negerded ādemī
5. Kölenūñ şūfisi vü Türk’üñ ‘ avāmı söylenür
Dāyimā kişilenür kendüyi bir ādem şanur
Mā-tekaddemden bu söz **Yahyā** meşeldür söylenür
Türk eger monla şeved hergiz negerded ādemī

481.

[Murabba‘]

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

1. Kuluñuz kurbānuñuz sensin efendi cānumuz
Cānımız cānānımız sulţān-ı ‘ ālī-şānımız

5/1 gibi: kuluñ, *Yahyā Bey Dîvânı*.

480 39b’nin derkenarındadır. Bu murabba *Yahyā Bey Dîvânı*’nda yoktur.

²⁶⁷ *Türk molla olsa da adam olmaz.*

481 39b’nin derkenarındadır. *Yahyā Dîvânı*, Musammat 24, s. 196-197. Eksik yapraklar sebebiyle bu murabba eksiktir.

Gelmez olduñ gülmez oldu külbe-yi aḥzānımız
Ḳanı a zālīm senüñle ‘ahdimüz peymānımız

2. Sen benümle yār idüñ ‘ālem baña aḡyār idi
Bu ‘adāvetler yoḡ idi āṣnālīḳ var idi

482.

[*Tahmīs-i Cinānī Ğazel-i Fuzūlī*]

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Çeşm-i ümmīdüm çerāḡ-ı vaşldan pür-nūr idi
2. Tūr-veş cism-i nizārum ḡarḳa-yı envār olup
Dāimā pür-şevḳ olurdum maḗhar-ı dīdār olup
Tāb-ı ḥüsnüñ rüşenā-yı dīde-yi ḥün-bār olup
Şevḳ-ı ḳurbuñ ‘ākıbet-baḥş-ı ten-i eḡār olup
Zevḳ-ı vaşluñ rāḫat-efzā-yı dil-i mehcūr idi
3. Bī-tekellūf bir ḡün ol meh-rū yanumdan gitmeyüp
Eyleyüp rencīde aḡyārı beni incitmeyüp
Gird-bād-ı ḡam ḡubār-ālūd-ı hicrān itmeyüp
Dāmen-i iḳbālūme gerd ta‘arruz bitmeyüp
Çeşm-i ḥāsid ḳihre-yi cem‘iyyetümden dūr idi
4. Külbe-yi aḥzānumı rüşen ḳılup ol āftāb
‘Arz-ı ruḡsār eyleyüp bir zerre çekmezdi ḥicāb
Her su’āl itdükçe la‘lünden virüp şāfī cevāb
Her du‘ā ḳılsam tevaḳḳufsuz olurdu müstecāb
Her temennā eylesem ihmālsüz maḳdūr idi
5. Dil ser-i kūyuñda cā-yı ḳurba bulmuşdı vuşul
Yāduma gelmezdi ḥiç ol bāḡ-ı cennetden nüzul
Eylemezdi şeytanet ḳaşdın ḳılup a‘dā melul
Ādem idüm ḳurb-ı dergāhuñda bulmuşdum ḳabul
Menzilüm cennet meyüm kevşer enīsüm ḥūr idi
6. Vuşlatuñla yār olup dāyim meserret göñlüme
Zerre deñlü ‘arız olmazdı ḳasāvet göñlüme
Gelmeyüp bir ḡün melāl-i rüz-ı fūrḳat göñlüme
Hecr bıminden yetürmezdüm küdüret göñlüme

482 40a. *Cinānī Dīvānı*, Musammat 12, s. 232-234.

1 Bu tahmisin başlangıç kısmı *Mecmua*’da bulunmamaktadır. İlk bendin sadece son mısrası yazılmıştır. *Mecmua*’nın bu kısmında eksik sayfalar vardır.

3/4 bitmeyüp: itmeyüp, *Cinānī Dīvānı*.

4/4 ḳılsam: itsem/ eylesem: itdügüm, *Cinānī Dīvānı*.

5/2 yāduma: yādına, *Cinānī Dīvānı*.

Gerçi devrānuñ muhālif cünbüşi meşhūr idi

7. Ey **Cinānī** zulm idüp her ‘aşık-ı giryāna çarḥ
Aşnā iken ider cānān ile bī-gāne çarḥ
Ugradup rāh-ı belāda vādī-yi hırmāna çarḥ
N’ola ger şalsa **Fuzūlī**’yi ğam-ı hicrāna çarḥ
Vaşl eyyāmuñda ol ğāfil ‘aceb mağrūr idi

483.

Velehū Eyzan

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Ne meyl-i keşret-i ‘uşşāka dilberde kanā‘ at var
Ne bu gerdün-ı dūn-perverde aġyāra nihāyet var
Ne bende ihtimāl-i terk ü imkān-ı ferāgat var
Ne bende tāb-ı hicrāna taḥammül şabra tākāt var
Ne aġyār ile yāri ihtiyāra kābiliyyet var
Ne peyvend-i ta‘ alluḡ kaṭ‘ ina ḥātırda ruḥşat var
2. Görüp ol bī-vefāyı kavlı iderken ġayr ile pinhān
Ta‘ alluḡ resmini tarḥ itdi ḥātırda dil-i nālān
Peşimān itdi anı şimdi ammā miḥnet-i hicrān
Ḳalup ḥayretde oldum ara yirde zār u ser-gerdān
Ne aġyār ile yāri ihtiyāra kābiliyyet var
Ne peyvend-i ta‘ alluḡ kaṭ‘ ina ḥātırda ruḥşat var
3. Ḳarīb oldı raḳībe yār benden ictināb üzre
Ḳoyup gitdi dil-i şūrīde-ḥālī ıztırāb üzre
Gehī reşk ile geh hecr āteşiyle teff ü tāb üzre
Cihānda ḥāşılı bī-çāre Ḳaldum inḳılāb üzre
Ne aġyār ile yāri ihtiyāra kābiliyyet var
Ne peyvend-i ta‘ alluḡ kaṭ‘ ina ḥātırda ruḥşat var
4. ‘Adūyı ol gül-i ter vaşl ile dāyim kıılır ḥurrem
Velī ḥār-ı elem nālān ider bülbul-şıfat muḥkem
Yine derd-i firāka çāre yoḡ şabr itmege bir dem
Bu iki müşkilūñ fikrinde Ḳaldum n’eyleyem bilmem
Ne aġyār ile yāri ihtiyāra kābiliyyet var
Ne peyvend-i ta‘ alluḡ kaṭ‘ ina ḥātırda ruḥşat var

7/5 ‘aceb: iñen, *Cinānî Dîvânı*.

483 40a-b. *Cinānî Dîvânı*, Musammat 59, s. 301-302.

1/4 şabra: şabr u, *Cinānî Dîvânı*.

2/2 ḥātırda: ḥātırdan, *Cinānî Dîvânı*.

3/4 cihānda: efendüm, *Cinānî Dîvânı*.

5. **Cinānī** niçe gündür fūrkat-i dildār ile zārem
Belā küncinde aldum pister-i minetde bīmārem
Cefā-yı yār u cevr-i a' n-ı a' dā ile efkārem
Bu efkār ile her Şeb Őuba dek bī-'āb u bī-dārem
Ne ayār ile yāri itiyāra ābiliyyet var
Ne peyvend-i ta' allu a' ina āırda ruŐat var

484.

[**Tamīs-i Cinānī Ğazel-i Nev'ī**]

Meā' ilūn Meā' ilūn Meā' ilūn Meā' ilūn

1. Gelūr geh ārzū-yı kūh u Őarā alb-i nāŐada
DūŐer gāhī ' azīmet fikri kūy-ı cennet-ābāda
Gezūp Őām u Őeer mecnūn u Őeydā gibi dil-dāde
VuūŐ-ı deŐt ile gündüz müsāfir kūh u Őarāda
Kilāb-i kūyuu Őeb-tā-Őeer mimānıyuz cānā
2. **Cinānī** bend idelden tār-ı mūy-ı kākūl-i cānān
Esir oldum kemend-i ' işa aldum zār u ser-gerdān
PeriŐān oldu amdan geri kim āl-i dil-i nālān
Olaldan alka-yı zūlfūnle **Nev'ī** bī-ser ü sāmān
Maabbet bezminūn ser-alka-yı rindānıyuz cānā

485.

Velehū Eyzān

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Zīver-i fal iledūr ehl-i dilūn ' unvānı
Viremez kimse kemāline anu noŐānı
am degūl bu ile eylerse ' adū būhtānı
N'idelūm bōyle imiŐ avm-i asūdu Őānı
Sevenūn bendesiyūz sevmeyenūn sultānı
2. Med ü zemm eylese a' dā bizi abāb ile ger
Yodur andan bize bir vech ile hi nef' ü zārār
āre yo ūn ola tebdīl-i azā ile ader

5/3 a' dā: ayār, *Cinānī Dīvānı*.

5/4 efkār: ezkār, *Cinānī Dīvānı*.

484 40a'nın derkenarındadır. *Cinānī Dīvānı*, Musammat 8, s. 226-228. Bu tahminin baŐlangı kısmı bulunmamaktadır. Sadece son iki bendi *Mecmua*'da yer almaktadır.

1/3 gibi: vū, *Cinānī Dīvānı*.

2/3 amdan geri kim: ise am degūl, *Cinānī Dīvānı*.

485 40a'nın derkenarındadır. *Cinānī Dīvānı*, Musammat 27, s. 255-257.

İtmezüz keşret-i a' dādan iñen havf u hazer
Sevenüñ bendesiyüz sevmeyenüñ sulţanı

3. Bize kim ' arz u hulüş itse maħabbet kılaruz
Kul olup eşigine cān ile hidmet kılaruz
LİK buğz eyleyene biz de ' adāvet kılaruz
Kulumuz gibi haķāretle ihānet kılaruz
Sevenüñ bendesiyüz sevmeyenüñ sulţanı
4. Yirimüz oldu bizüm künc-i ferāğ ile humül
Ummazuz midħat-i ğayr ile teraķķiye vuşul
Tek hemān eylesün red bizi erbāb-ı kabül
Olalum n'eyleyelim zemm-i edāniye hamül
Sevenüñ bendesiyüz sevmeyenüñ sulţanı
5. Gāh geh bengī olup nüş iderüz geh bāde
Ki yiyüp içmege geldük bu harāb-ābāda
Medħ ü zemm ile muķayyed degülüz dünyāda
Gezerüz fāriğ olup ' ālem-i istiğnāda
Sevenüñ bendesiyüz sevmeyenüñ sulţanı
6. Ey **Cinānī** ideli ' arz-ı maħabbet cānān
Hasedinden bize haşm oldu kamu halk-ı cihān
Kāyinātuñ dilini tutmağa ğod yok imkān
Diyelim sākin olup künc-i ferāğatda hemān
Sevenüñ bendesiyüz sevmeyenüñ sulţanı

486.

Velehū Eyżan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Āh kim bir gül için ğamzede-yi ğār oldum
Ğuşşadan bülbül-i şüride-şifat zār oldum
Bir sehī kıdd ü ser-efrāza hevādār oldum
Cüy-veş göñlüm aķup ' āşık-ı dīdār oldum
Yine sevdā-zede-yi zülf-i siyehkār oldum
Yine bir olmayacak derde giriftār oldum
2. Sīneden mihr ü maħabbet eşeri ğāyib iken
Hūblar sevmege şüride göñül tāyib iken

2/1 eylese a' dā bizi aħbāb: itse eħibbā bizi a' dā, *Cinānī Dīvānı*.

3/1 ' arz u hulüş: ' arā-ı hulüş, *Cinānī Dīvānı*.

6/3 ğod: çün, *Cinānī Dīvānı*.

486 40b. *Cinānī Dīvānı*, Musammat 45, s. 279-281.

1 Her bendin sonunda tekrar eden "Yine bir olmayacak derde giriftār oldum" mısrası *Cinānī Dīvānı* 'nda "oñmayacak derde" şeklindedir.

‘Işk mağlûb u ħired ħaylî aña ġālib iken
Cümleden el çeküp āzādelige t̄ālib iken
Yine sevdā-zede-yi zülfi siyehkār oldum
Yine bir olmayacağ derde giriftār oldum

3. Dil-i dīvāneyi uşlandı şanup ħalk-ı cihān
Ber-ţaraf olmış iken meyl-i hevā-yı ħübān
Görüp ol şūĥ-ı cefā-pişeye meyl itdi hemān
Ĥaşılı ħalmadı şabr itmege hergiz imkān
Yine sevdā-zede-yi zülfi siyehkār oldum
Yine bir olmayacağ derde giriftār oldum
4. Ėan yuţup bezm-i ġam-ı ‘işkda peymāne gibi
Yanaram āteş-i hicrān ile pervāne gibi
Bir t̄ariĥ ile duĥul itmek için şāne gibi
Baġlanup kākül-i zencirine dīvāne gibi
Yine sevdā-zede-yi zülfi siyehkār oldum
Yine bir olmayacağ derde giriftār oldum
5. Sā‘ id-i sīmi ucundan t̄ama‘ -yı ħāma düşüp
Ėad-i bālāsı belāsı ile ālāma düşüp
Lebleri yādı ile bāde-yi gül-fāma düşüp
Murġ-ı dil āh ki bilmezlik ile dāma düşüp
Yine sevdā-zede-yi zülfi siyehkār oldum
Yine bir olmayacağ derde giriftār oldum
6. Ey **Cinānî** n’ola bülbül gibi nālān olsam
Gül-i şad-pāre gibi çāk-i girībān olsam
Tuyulup ‘işk ile ‘ālemlere destān olsam
Kākül-i yār gibi böyle perişān olsam
Yine sevdā-zede-yi zülfi siyehkār oldum
Yine bir olmayacağ derde giriftār oldum

487.

Velehü Eyzan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Bezm-i vaşluñ elem-i fūrĥat imiş encāmı
Ėamina degmez imiş şevĥ-ı mey-i gül-fāmı
Ėanı ol ‘iş u t̄arab zevĥ ü şafā hengāmı
Çekerüz şimdi ġam-ı miĥnet ile ālāmı
Ber-murād itdi felek gerçi dil-i nā-kāmı

4/1 bezm-i: derd ü, *Cinānî Dîvânı*.

4/4 kākül-i: kāküli, *Cinānî Dîvânı*.

6/4 böyle: n’ola, *Cinānî Dîvânı*.

487 40b-41a. *Cinānî Dîvânı*, Musammat 65, s. 310-311. Nazım şekli tesdistir.

Şundi ammā ki yine zehr ile pür bir cāmı

2. Bir zamān olmuş idi baht u sa' ādet yāver
Künc-i ğamhānemi eylerdi müşerref dilber
' Ākıbet gitdi ğam-ı hecr ile ıaldum mużtar
Ser-te-ser h̄āb u hayāl oldu baña ol demler
Ber-murād itdi felek gerçi dil-i nā-kāmı
Şundi ammā ki yine zehr ile pür bir cāmı
3. Eyledüm dün gice ol serv-i ser-efrāzı kenār
Cām-ı mey gibi dehānumda idi la' l-i nigār
' Aksine döndi velī çarh-ı dīn keş-reftār
Çīn seher ' azm-i sefer kıldı koyup hecr ile zār
Ber-murād itdi felek gerçi dil-i nā-kāmı
Şundi ammā ki yine zehr ile pür bir cāmı
4. Şalınurken bile biñ nāz ile tāze nihāl
Baña çekdürmez iken sāye-yi luḫfında melāl
Zevk-ı vaşlı elem-i hecre deĝişdüm fi'l-hāl
Pāy-māl itdi beni miḫnet ü ğam şāne-mişāl
Ber-murād itdi felek gerçi dil-i nā-kāmı
Şundi ammā ki yine zehr ile pür bir cāmı
5. Evvelā maḫdem-i dildār ile ḫandān oldum
Ĝamdan āsūde olup vaşlı ile şādān oldum
Dür olup soñra **Cinānī** gibi nālān oldum
Bilmezem n'olduĝumı vālih ü ḫayrān oldum
Ber-murād itdi felek gerçi dil-i nā-kāmı
Şundi ammā ki yine zehr ile pür bir cāmı

488.

Velehū Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ağladup cevr ile nālān eyleyen sensin beni
İñledüp hecr ile giryān eyleyen sensin beni
Āteş-i fürkatde sūzān eyleyen sensin beni
Mübtelā-yı bend-i hicrān eyleyen sensin beni
Ḳanlu yaşum gibi ĝaltān eyleyen sensin beni
2. Ḳātem-i la' lüñ şunup yüz virmeseñ ' ālemde sen
Cānumı āzürde kılmazdı ' adū-yı Ehrimen
Fitneye bā' iş sen olduñ ey gül-i nāzük-beden
Ḳār n'eyler bülbül-i bī-çāreye güldür iden
N'itdi düşmen zār u nālān eyleyen sensin beni

488 40b'nin derkenarındadır. *Cinānī Dîvânı*, Musammat 20, s. 245-246. Nazım şekli tahmistir.

3. Ğurre-yi ħüsnüñdür ey meh ħalka ğarrālġ şatan
 ‘ Āleme turrāñdurur dāyim muṭarrālġ şatan
 Ķāmetüñdür ğülşen-i ‘ ālemde bālālġ şatan
 Ey şarāb-ı nāb için ‘ uşşāka ra‘ nālġ şatan
 İçmedin ser-mest ü ħayrān eyleyen sensin beni
4. Dīde-yi giryānumuñ eşk-i firāvānın ğörüp
 Acıyup raĥm itmedüñ ħāl-i perişānum şorup
 Ğül gibi her dem raķġb-i ħār ile tenhā durup
 Tāze tāze yüregüme lāle gibi dāġ urup
 Sünbülüñ gibi perişān eyleyen sensin beni
5. Yārdan cevr ü **Cinānî**’den taĥammül olmasa
 Kim bilürdi nāmını ol şūĥ u şengül olmasa
 Ğül daĥı bulmazdı şöhret gerçi bülbül olmasa
 Kim añardı bülbülüñ ğüyālġın ğül olmasa
 ‘ **Amri**’yem nazm ile destān eyleyen sensin beni

489.

Velehü Eyzan

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Ber-ķarār olmaz dilā aĥvāl-i dehr-i pür-sitem
 Menzilin eyler kişinüñ ğāĥ zīr ü ğāĥ bem
 Rūzgāruñ şiddetin ħazm eyleyüp mānend-i yem
 Ķısmet-i taķdīre ol rāzı ne gelse bīş ü kem
 Vuşlata ħandān olup hicrān için çekme elem
 Böyledür aĥvāl-i ‘ ālem ğāĥ şādī ğāĥ ğam
2. Sürmedin bir iki ğün ‘ āşġ şafā-yı vuşlatı
 Bī-ĥuzūr eyler anı yārüñ belā-yı fūrķati
 Çün bilürsin böyledür devr-i zamānuñ ‘ ādeti
 Sen de el çek cümleden fikr eyleyüp bu ħāleti
 Vuşlata ħandān olup hicrān için çekme elem
 Böyledür aĥvāl-i ‘ ālem ğāĥ şādī ğāĥ ğam
3. Ehl-i ‘ işķuñ ħāṭır-ı zārın bu dehr-i kīnever
 Vaşl ile ğeĥ şād idüp hecr ile ğeĥ ğamnāk ider
 Her ne olsa nġk ü bed bāķī degül eyler ğüz̄er
 Virme anuñ-çün ğöñül mir’ātına jeng-i keder
 Vuşlata ħandān olup hicrān için çekme elem
 Böyledür aĥvāl-i ‘ ālem ğāĥ şādī ğāĥ ğam

5/2 nāmını: nāmumuz, *Cinānî Dîvānı*.

489 40b-41a’nın derkenarındadır. *Cinānî Dîvānı*, Musammat 50, s. 287-288.

3/2 ğeĥ şād idüp: şādān idüp, *Cinānî Dîvānı*.

4. Niçe zevk itdük vişāl-i yār ile ḥandān olup
 ʿĀlemi seyr eyledük hem-şoḥbet-i cānān olup
 Hecre düşdükse ne var bir iki gün nālān olup
 Böyle qalmaz ğam yine āşüfte vü ḥayrān olup
 Vuşlata ḥandān olup hicrān için çekme elem
 Böyledür aḥvāl-i ʿālem gāh şādī gāh ğam
5. ʿĀlemün ḥālī budur itme şikāyet ol ḥamūş
 Geh naşībi nīş olur ḥalq-ı cihānuñ gāh nūş
 Geçme teslīm ü rızādan var ise başuñda hūş
 Ḥālūñe şükr it **Cinānī**'den bu pendi eyle gūş
 Vuşlata ḥandān olup hicrān için çekme elem
 Böyledür aḥvāl-i ʿālem gāh şādī gāh ğam

490.

Velehū Eyżan

Mef ʿülü Fā ʿilātü Mefā ʿilü Fā ʿilün

1. Fikrüm bu idi mażhar-ı mihr ü vefā olam
 Tāb-ı ruḥuñla şevke gelüp dil-güşā olam
 Āyine-veş bakup yüzüñe pür-şafā olam
 Qapuñda ʿizz ü qadr ile fevqa'l-ʿalā olam
 Kim dirdi kim bu vech ile senden cüdā olam
 Āḥir belā-yı hecre düşüp mübtelā olam
2. Qanı o dem ki vaşlūñ ile şādmān idüm
 Zevq-ı şafā vü ʿişret ile kāmran idüm
 Qul olmağ ile qapuña şāh-ı cihān idüm
 Yil gibi ḥidmetüñde yilerdüm revān idüm
 Kim dirdi kim bu vech ile senden cüdā olam
 Āḥir belā-yı hecre düşüp mübtelā olam
3. La ʿlūñ hemişe ḥaste dile çāre-sāz idi
 Luṭfuñ şikeste ḥatıruma dil-nüvāz idi
 Zülfüñ ğamıyla her gice fikrüm dırāz idi
 Nāz itdügünce sen baña kārüm niyāz idi
 Kim dirdi kim bu vech ile senden cüdā olam
 Āḥir belā-yı hecre düşüp mübtelā olam
4. Sen serv-qād hevāsı ile ser-bülend olup
 Sāyeñde ḥoş geçerdı gönül behremend olup
 ʿUşşāq içinde vaşluñ ile ercmend olup
 Boynumda idi ḥalqa-yı zülfüñ kemend olup

4/3 ne var: ne ğam, *Cinānī Dīvānı*.

490 41a. *Cinānī Dīvānı*, Musammat 47, s.283-284.

Kim dirdi kim bu vech ile senden cüdā olam
Āḥir belā-yı hecre düşüp mübtelā olam

5. Baḥr-ı belāda keṣtī-yi dil bulmadın kenār
Sevḳ itdi anı sāḥil-i hicrāna rūzgār
Oldı **Cinānī** bād-ı şabā gibi bī-ḳarār
Sensüz dilinde ḳalmadı şabr ile iḥtiyār
Kim dirdi kim bu vech ile senden cüdā olam
Āḥir belā-yı hecre düşüp mübtelā olam

491.

Velehū Eyżan

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Revā mıdur ki ḳoyup ben ğarīb ü bīmārı
Yanıncı uydura ol serv-i nāz aġyārı
Şorup ' ināyet idüp ḥāl-i ḥāṭır-ı zārı
Esirgeseñ n'ola luṭfuñla ḳalb-i ğam-ḥ'ārı
Esirgemek gerek ' aşık-ı dil-figārı
' Ale'l-ḥuşuş ki bir bī-vefā ola yārı
2. Raḳıbi diñlese dāyım ne deñlü eylese lāf
Benüm sözüüm saña her söyledükçe lāf ü güzāf
Cihānda andan umarken mekārım-i elṭāf
Revā mıdur baña raḥım itmemek ḳanı inşāf
Esirgemek gerek ' aşık-ı dil-figārı
' Ale'l-ḥuşuş ki bir bī-vefā ola yārı
3. Ne deñlü itdüm ise eşigüñde cürm ü günāh
Baġışlasañ demidür anı ḥasbetenlillāh
Ḥaḳır isem ne ḳadar benden eyleme ikrāh
Terahḥım eyle güzel başuñ için eyle nigāh
Esirgemek gerek ' aşık-ı dil-figārı
' Ale'l-ḥuşuş ki bir bī-vefā ola yārı
4. Ne raḥım u şefḳat idersin ne ḳavl ü ' ahde vefā
Ḥuḳūḳ-ı nān u nemek bir nefesde oldı hebā
Şuçum nedür ki idersin bu deñlü cevır ü cefā
Meger ki yaduña gelmez su 'āl-i rüz-ı cezā
Esirgemek gerek ' aşık-ı dil-figārı
' Ale'l-ḥuşuş ki bir bī-vefā ola yārı

491 41a'nın derkenarındadır. *Cinânî Dîvânı*, Musammat 54, s. 294-295.

1/1 ğarīb: za' if, *Cinânî Dîvânı*.

1/2 uydura: gezdüre, *Cinânî Dîvânı*.

1/4 esirgeseñ: esirgese, *Cinânî Dîvânı*.

2/1 diñlese: diñleye, *Cinânî Dîvânı*, *Cinânî Dîvânı*.

4/1 raḥım u şefḳat: luṭf u merhamet, *Cinânî Dîvânı*.

5. Efendi tüt ki **Cinānī** kapuñda eyledi kıan
Sirişk-i çeşmine ğarkı oldu hep cem^ç -i cihān
Terahhumuñ demidür şabra kıalmadı dermān
Esirge kııl anı luţfuñla mazhar-ı ihsān
Esirgemek gerek ^ç aşık-ı dil-figāri
^ç Ale'l-huşuş ki bir bī-vefā ola yāri

492.

Velehū Eyzan

Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fe^ç ilün

1. Gerçi ^ç aşık geçinür çok bulunur her güzele
Dimeñüz ^ç aşık-ı şādık şanemā girmez ele
Ne revādur ki uyup göz göre her mübtezele
Dem-be-dem tır-i ğamuñ baĝrumı reşk ile dele
Cüybār eyle gözüm yaşımı sen şimdi hele
Yüri ey serv yigitsin yüri yoluña gele
2. Va^ç de-yi vaşl ile evvel beni meftün itdüñ
Aldayup soñra ğam-ı hecr ile maĝbün itdüñ
Yādlarla şalınup kıalbümi maĝzün itdüñ
Aĝladup gözlerümüñ yaşımı Ceyhün itdüñ
Cüybār eyle gözüm yaşımı sen şimdi hele
Yüri ey serv yigitsin yüri yoluña gele
3. Beni sāyeñ gibi uydurmaĝa eylersin ^ç ār
Taķılur yanuña bir laĝza kesilmez aĝyār
Umaram her ne ki çekdiyse ğamuñla dil-i zār
Göresin başuña bir bir gele hep āĝir-i kār
Cüybār eyle gözüm yaşımı sen şimdi hele
Yüri ey serv yigitsin yüri yoluña gele
4. Göreyin bir gül için bülbül-i gūyā olasın
Sen daĝı bencileyin ^ç āleme rüsvā olasın
Bilesin çekdüĝümü ^ç aşık-ı şeydā olasın
Uşlada çarĝ-ı felek ^ç āķıl u dānā olasın
Cüybār eyle gözüm yaşımı sen şimdi hele
Yüri ey serv yigitsin yüri yoluña gele

4/3 idersin bu deñlü: ider ben ğarībe, *Cinānî Dîvânı*.

492 41a-b'nin derkenarındadır. *Cinānî Dîvânı*, Musammat 53, s. 292-294.

1/4 dem-be-dem: demidür, *Cinānî Dîvânı*.

3/2 taķılur: taķılup/bir laĝza: her laĝza, *Cinānî Dîvânı*.

3/4 bir bir gele: bir gün gele, *Cinānî Dîvânı*.

5. Beni dūr itdi қапуңдан bir iki dūn u denī
Raḥm idüp diñlemedüñ pend ü naşīḥat ideni
Pāy-māl [itdi] ğamuñ gerçi ki bu cān u teni
Bed-du‘ ā itmezem ammā ḳodum Allāh‘a seni
Cūybār eyle gözüm yaşını sen şimdi hele
Yüri ey serv yigitsin yüri yoluña gele
6. Tırmayup ‘ ahdüñe ḥayfā ki olup hercāī
Ḥaḳḳ-ı nānı unudup eylemedüñ pervāyı
Çāre ne bir iki gün eyle bu istiġnāyı
Bir gün ola bilesin ḥāl-i dil-i şeydāyı
Cūybār eyle gözüm yaşını sen şimdi hele
Yüri ey serv yigitsin yüri yoluña gele
7. Şanma yanuñda ḳalup eyledüġüñ cev̄r ü cefā
Ḳala kār eylemeye āḥ-ı seḥergāḥ saña
Bulasın bir dem ola her ne ki itdünse baña
Ne çekermiş göresin şimdi **Cinānī**-yi gedā
Cūybār eyle gözüm yaşını sen şimdi hele
Yüri ey serv yigitsin yüri yoluña gele

493.

Velehū Eyżan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Dilberā ḳadrümi pest añlama zinhār benüm
Cā-nişinüm olamaz zümre-yi aġyār benüm
Dem ola eylesin şıdḳuma iḳrār benüm
Bilesin ḳadrümi ey şūḥ-ı sitemkār benüm
2. Saña her māyil olan ‘ aşıḳ-ı şādıḳ mı olur
Her қапуңda ḳul olan ḥidmete lāyıḳ mı olur
Göresin bencileyin yār-ı muvāfiḳ mı olur
Bilesin ḳadrümi ey şūḥ-ı sitemkār benüm
3. Redd idüp şimdi idersin baña bī-hūde cefā
Ben cüdā vādī-yi fūrḳatde muḳārin a‘ dā
Uşlanup başuña ‘ aḳluñ gelicek bir gün ola
Bilesin ḳadrümi ey şūḥ-ı sitemkār benüm
4. Ölürem ben ğam-ı hecrüñle ḥazīn olmayasın
Varup elden ele gül gibi şaḳın şolmayasın
Şem‘alarla arayup isteyesin bulmayasın
Bilesin ḳadrümi ey şūḥ-ı sitemkār benüm

6/4 bir gün: bir dem, *Cinānī Dīvānı*.

493 41b. *Cinānī Dīvānı*, Musammat 108, s. 371-372.

5. Dimedüñ çekdi **Cinānī**-yi gedā fūrkatümü
Aña nişār ideyin naḳd-i dem-i vuşlatımı
Gerçi kim añlamaduñ gitdi benüm kıymetümü
Bilesin ḳadrümü ey şūḫ-ı sitemkār benüm

494.

Ve Eyzan Lehū

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Derdā ki tāb-ı hecr ile dil nā-tüvān olup
Ḳaldum esīr-i bend-i belā-yı cihān olup
La' li ğamıyla dīdelerüm dūr-feşān olup
Bāĝ-ı cihānda cūy-ı sirişküml revān olup
Bir serv besledüm niçe yıl bāĝbān olup
Ser-keşlik itdi ol daḫı dāmen-keşān olup
2. Bālā-yı ḳaddinüñ düşeli dil belāsına
Şarf itdi naḳd-i eşkini neşv ü nemāsına
Sevḳ itmeyüp muḫālefeti muḳtezāsına
Cān u dil ile tābi' olup her hevāsına
Bir serv besledüm niçe yıl bāĝbān olup
Ser-keşlik itdi ol daḫı dāmen-keşān olup
3. Künc-i belāda geçdi günüm intizār ile
Rūzum şeb oldı nāle vü zārum hezār ile
Ümmīd-i būs u meyl-i recā-yı kenār ile
Envā'-yı sa'y u himmet idüp rūzgār ile
Bir serv besledüm niçe yıl bāĝbān olup
Ser-keşlik itdi ol daḫı dāmen-keşān olup
4. Yād itmeyüp belā-yı firāḳuñ melālını
Maĝrūr idüm hemişe görürdüm cemālını
Ümmīd idüp felekde şafā-yı vişālını
Dikdüm zemīn-i dilde maḫabbet nihālını
Bir serv besledüm niçe yıl bāĝbān olup
Ser-keşlik itdi ol daḫı dāmen-keşān olup
5. Naḫl-i bülend-i ḳāddine irmez ḫam-ı kemend
Māyil degül esirine ol şūḫ-ı dil-pesend
Şandum ki sāyesinde olam ben de ercmend
Zaḫmet çeküp mişāl-i **Cinānī**-yi müstemend
Bir serv besledüm niçe yıl bāĝbān olup

494 41b. Musammat 42. *Cinānī Divānı*, s.274-276.

3/2 zārum hezār ile: zār-ı hezār ile, *Cinānī Divānı*.

5/4 zaḫmet çeküp: sa'y eyleyüp, *Cinānī Divānı*.

Ser-keşlik itdi ol dağı dāmen-keşān olup

495.

Ve Eyzan Lehū

Meʿ ūlū Mefāʿ ilū Mefāʿ ilū Feʿ ūlūn

1. Halkuñ ne ʿ aceb hikmet imiş ʿ aqd ile halli
Her hāle münāsib görünür cümle maḥalli
Eyler kimisi fikr-i teraqqī vü teʿ allī
Gelmiş kimine ʿ ālem-i süflīde tesellī
Hallāḳ-ı ezel ʿ āleme kılduḳda tecellī
Her şey ʿi birer hāl ile kılmış mütesellī
2. Olmuş kimisi cümle cihān mülkine sultān
Başında ğam-ı tañtana-yı şevket-i dīvān
Ammā kimisi faḳr ile ālūde vü ḥayrān
Her birisi hālince yine ḥurrem ü ḥandān
Hallāḳ-ı ezel ʿ āleme kılduḳda tecellī
Her şey ʿi birer hāl ile kılmış mütesellī
3. Geymiş kimisi cāme-yi zer-beft ü zer-endūd
Peşmīne geyüp kimi gezer müflis ü merdūd
Hırmān iledür kimi kimi vāşıl-ı maḳşūd
Hikmet bu ki her biri yine hālince ḥoşnūd
Hallāḳ-ı ezel ʿ āleme kılduḳda tecellī
Her şey ʿi birer hāl ile kılmış mütesellī
4. Olmuş kimisi mīr ü kimi şaḥne vü kādī
Ġavġası olur derd ü belā-yı mütেকādī
Likin şorar iseñ yine müstaḳbel [ü] māzi
Her birisi hālinden olur şākir ü rāzi
Hallāḳ-ı ezel ʿ āleme kılduḳda tecellī
Her şey ʿi birer hāl ile kılmış mütesellī
5. Erbāb-ı ğinā devlet ü iḳbāl ile maġrūr
Aşḥāb-ı hüner faẓl u kemālāt ile mesrūr
Zühhāda **Cinānī** ḥarem-i cennet ile ḥūr
ʿ Uşşāḳa şadā-yı ney ü āvāze-yi tañbūr
Hallāḳ-ı ezel ʿ āleme kılduḳda tecellī
Her şey ʿi birer hāl ile kılmış mütesellī

495 41b-42a. *Cinānī Dīvānı*, Musammat 44, s. 277-279.

1/1 imiş: olur, *Cinānī Dīvānı*.

1/5 ezel: cihān, *Cinānī Dīvānı*.

2/3 kimisi faḳr ile ālūde vü ḥayrān: kiminüñ ḳudreti yok müflis ü ʿ uryān, *Cinānī Dīvānı*.

3/2 müflis ü: faḳr ile, *Cinānī Dīvānı*.

496.

Velehū Eyżan

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Erbāb-ı 'ışka zād-ı maḥabbet nevāl bes
Naqd-i sirişk-i dīdesi māl ü menāl bes
Endūh-ı ğam sürür-ı dil-i pür-melāl bes
Zillet kapuñda 'izzet ü cāh u celāl bes
Fāḥir libās 'āşıka bir köhne şāl bes
Manşıb kapuñ mülāzımına ibtizāl bes
2. Mīr ü vezīre manşıb içün minnet itmez
Erkān-ı dehre bende olup ḥidmet itmez
Ümmīd-i kadr ü ārzū-yı şevket itmez
Meyl-i libās u fikr-i ğam-ı kisvet itmez
Fāḥir libās 'āşıka bir köhne şāl bes
Manşıb kapuñ mülāzımına ibtizāl bes
3. Zerd oldı çün ğamuñla ser-ā-ser ten-i nizār
Ḥācet komadı cāme-yi zer-befte rüzgār
Kılman felekde manşıb u cāh ile iftiḥār
Lāzım degül tecemmül-i esbāb-ı iktidār
Fāḥir libās 'āşıka bir köhne şāl bes
Manşıb kapuñ mülāzımına ibtizāl bes
4. Kūyuñ gedası olmadur ancak heves baña
Yokdur cihānda ğayrı daḥı mültemes baña
Bir ḥırka ile şāl-ı siyeh şimdi bes baña
N'ola libāsa olmaz ise dest-res baña
Fāḥir libās 'āşıka bir köhne şāl bes
Manşıb kapuñ mülāzımına ibtizāl bes
5. Şāhā gelüp kapuñda **Cinānī**-yi bimecāl
Minnet Ḥudā'ya kıldı mekânın şaff-ı ni'āl
Peşmīne içre 'ömri geçüp cümle māh u sāl
İtmezse ta'ñ mı manşıb içün şādra ibtizāl
Fāḥir libās 'āşıka bir köhne şāl bes
Manşıb kapuñ mülāzımına ibtizāl bes

497.

Ve Eyżan Lehū

496 41b-42a'nın derkenarındadır. *Cinānî Dîvânı*, Musammat 61, s. 304-305.

497 42a. *Cinānî Dîvânı*, Musammat 49, s. 285-287. Bu şiir 78a'da mükerreren yer almaktadır..

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şanmañuz ğurbetde cām-ı hoş-güvār egler beni
Ya şafā-yı seyr ü gülgeşt-i kenār egler beni
Bir 'aceb sevdādayın bāğ u bahār egler beni
Gitmege māni' düşüp bi-ihtiyār egler beni
Āh kim ğurbetde ħaldum bir nigār egler beni
Çoğdan eylerdüm sefer ol şivekār egler beni
2. Dil giriftār-ı kemend-i kākül-i cānān olup
Boynı bağlu ħalmışam dil-dāde vü ħayrān olup
Her seher aħşām olunca bād-veş pūyān olup
Tutmadum bir kār ucın āvāre ser-gerdān olup
Āh kim ğurbetde ħaldum bir nigār egler beni
Çoğdan eylerdüm sefer ol şivekār egler beni
3. Gitdi elden manşıb u 'unvān u cāh u mülk ü māl
Döndi devlet zillete ħaldum ğarīb ü bi-mecāl
Yārsuz 'iş eylemek ben ħasteye emr-i muħāl
Hey baña niçün tūrursun sen diyü iden su'al
Āh kim ğurbetde ħaldum bir nigār egler beni
Çoğdan eylerdüm sefer ol şivekār egler beni
4. Bir yaña ta' n-ı adū bir yaña cevri-rūzgār
Göñlümi mecrūħ ider cismüm za'if-i pür-figār
Lāzım olmışken baña her vech ile terk-i diyār
Ķābil olmadı ħoyup gitmek anı bi-ihtiyār
Āh kim ğurbetde ħaldum bir nigār egler beni
Çoğdan eylerdüm sefer ol şivekār egler beni
5. Ey **Cinānī** gerçi imāndandurur ħubb-ı vaṭan
Kūy-ı dilber var iken añmam vaṭan nāmını ben
'İşğdan dāyim çekerken dil ğam u derd ü miħen
Gūşuma girmez dirīğā pend-i yārān-ı kühen
Āh kim ğurbetde ħaldum bir nigār egler beni
Çoğdan eylerdüm sefer ol şivekār egler beni

498.

Ve Eyzan Lehū

1/3 bāğ u bahār: leyl ü nehār, *Cinānī Dīvānı*. Her bendin sonunda tekrarlanan “Çoğdan eylerdüm sefer ol şivekār egler beni” mısrasındaki “ol” kelimesi *Cinānī Dīvānı*’ndaki tüm bentlerde “bir” şeklindedir.

2/2 ħayrān: nālān, *Cinānī Dīvānı*.

3/2 bi-mecāl: pāyimāl, *Cinānī Dīvānı*.

4/2 cismüm za'if-i : cism-i za'ifüm, *Cinānī Dīvānı*.

498 42a'nın derkenarındadır. *Cinānī Dīvānı*, Musammat 52, s. 290-292.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Meded meded yine albümde infi' lüm var
Belā-yı ' ış ile ayretdeyin arārum var
Ne bellü yār ile peyveste ittişālüm var
Ne bir ferāgat-ı atırla infişālüm var
Ne ' azm-i terk-i diyār itmege mecālüm var
Ne adirem ki uram bir arib ālüm var
2. Dil-i azınüñ ise aylī mużtarib ālī
Bedense bār-ı am-ı ' ışuñ oldu pā-mālī
O şūhuñ ise cefā müntehā-yı āmālī
Muaşşal olımadum inılābdan ālī
Ne ' azm-i terk-i diyār itmege mecālüm var
Ne adirem ki uram bir arib ālüm var
3. İdüp ferāgatı dil āh olur ki tāyib olur
Ferāg-ı bāl ile terk-i diyāra ālīb olur
Hevā-yı ' ış yine āh olur ki ālīb olur
İāmet-i arem-i kūy-ı yāra vācib olur
Ne ' azm-i terk-i diyār itmege mecālüm var
Ne adirem ki uram bir arib ālüm var
4. Uyup ' adūya baña bī-sebeb ' adāvet ider
Cefā vü cevr ü mezemmet ılup ihānet ider
' Aceb bu kim yine āhī dönüp ri' āyet ider
Ne bellü ülfete āyil ne bellü nefret ider
Ne ' azm-i terk-i diyār itmege mecālüm var
Ne adirem ki uram bir arib ālüm var
5. Vişāl-i yār ile demler gelür ki andānem
am-ı firā ile unler eçer ki giryānem
abül u redd ile geh şād u āh nālānem
Cinānī gibi alup ortalıda ayrānem
Ne ' azm-i terk-i diyār itmege mecālüm var
Ne adirem ki uram bir arib ālüm var

499.

Ve Eyzan Lehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. N'ola ar-āb iderse kāyinātı çeşm-i giryānum

1/2 arārum: melālüm, *Cinānī Dīvānı*.

4/3 āhī: nāgeh, *Cinānī Dīvānı*.

5/1 demler gelür ki: evāt olur ki, *Cinānī Dīvānı*.

5/2 unler eçer: demler gelür, *Cinānī Dīvānı*.

499 42b. *Cinānī Dīvānı*, Musammat 43, s. 276-277.

Yaķarsa řāk-1 řarhı dūd-1 āh-1 āteř-efřānum
Sezāvār-1 belā řāyeste-yi ğamdur dil ü cānum
Muķarrer ķalmamıřdur cürmümi inkāra dermānum
Günāhum ĥadden efzūndur řayılmaz cürm ü ‘ıřyānum
Beni ‘afvuñla ĥandān it meded devletlü sulřānum

2. Nihāl-i nāz-perver ķāmet-i bālāñ için olsun
Gül-i bāĝ-1 leřāfet ‘ārız-1 zībāñ için olsun
Müsel sel kākūlüñle ĥāřř-1 ‘anber-sāñ için olsun
Edā-yı rüĥ-baĥřuñ la‘l-i gevh er-zāñ için olsun
Günāhum ĥadden efzūndur řayılmaz cürm ü ‘ıřyānum
Beni ‘afvuñla ĥandān it meded devletlü sulřānum
3. Beden kim senden ayru ķālīb-1 efsürde olmuşdur
Ğam-ı hicrān ile gitmiş ĥayātı mürde olmuşdur
Meded ķıl ĝonca-veş dil teng olup pejmürde olmuşdur
Efendi gerçi benden ĥāřıruñ āzürde olmuşdur
Günāhum ĥadden efzūndur řayılmaz cürm ü ‘ıřyānum
Beni ‘afvuñla ĥandān it meded devletlü sulřānum
4. Firāķuñla ĝöñül āvāredür sensüz ķarārum yoķ
Ğamuñla ĝüře-yi ĝurbetde ķaldum ĝam-ĝüsārum yoķ
Varup ‘özr eylemekdür saña fikrüm ĝayrı ķārum yoķ
Ĥicābumdan velīkin i‘tizāra iķtidārum yoķ
Günāhum ĥadden efzūndur řayılmaz cürm ü ‘ıřyānum
Beni ‘afvuñla ĥandān it meded devletlü sulřānum
5. Ĥudā kim ĥüsn-i bī-hem-tā ile miřlüñ ‘adīm itdi
Bī-ĥamdillāh ki ol zāt-ı ĥařā-baĥřuñ ĥalīm itdi
Cinānī eřiĝüñde gerçi kim cürm-i‘azīm itdi
Ne ĝam çün ilticā-yı dergeh-i řāh-ı kerīm itdi
Günāhum ĥadden efzūndur řayılmaz cürm ü ‘ıřyānum
Beni ‘afvuñla ĥandān it meded devletlü sulřānum

500.

Velehū Eyzan

Mefā‘ İlün Mefā‘ İlün Mefā‘ İlün Mefā‘ İlün

1. Dilā gel dāmen-i şabr ile sil çeřmüñdeki yaşı
Ķoyup bu mācerā-yı ‘ıřķı dehrüñ olma ķallāřı
Sevüp ol bī-veřāyı eyleme taĥsīn ü řābāřı

1/4 muķarrer: maķarrum, *Cinānī Dīvānı*. Her bentte tekrarlanan “Günāhum ĥadden efzūndur...” ifadesi *Cinānī Dīvānı*’nda tüm bentlerde “Günāhum bī-nihāyetdür...” řeklindedir.

5/2 ĥalīm: kerim, *Cinānī Dīvānı*.

5/4 ne ĝam çün ... itdi: ne itdiyse recā-yı ‘afv idüp bī-ĥavf u bīm itdi, *Cinānī Dīvānı*.

500 42b’nin derkenarındadır. *Cinānī Dīvānı*, Musammat 62, s. 305-306.

Vişālī zevkine degmez belā vü miḥnet-i nāşī
Ferāġat kı̄l şu dilberden ki vardur niçe oynaşī
Geç ol serv-i sehīden kim ḥaremnden taşradur başī

2. N'olur ol bī-vefādan kim uyup aġyār-ı nādāna
Gider geh ḥāne-yi ḥammāra geh seyr-i gülistāna
Geç andan kim raķībe āşnādur saña bīġāne
Kerem kı̄l sa'y idüp bī-hūde zaḥmet çekme yabana
Ferāġat kı̄l şu dilberden ki vardur niçe oynaşī
Geç ol serv-i sehīden kim ḥaremnden taşradur başī
3. Odur dilber ki her dem hem-nişīnūñ ola bī-minnet
Saña maḥşūş ola illerle hergiz kı̄lmaya ülfet
Bu meydān içre aşlā merd olanlar istemez şirket
Derūnuñda muḥaşşal var ise fi'l-cümle ger ġayret
Ferāġat kı̄l şu dilberden ki vardur niçe oynaşī
Geç ol serv-i sehīden kim ḥaremnden taşradur başī
4. Dotalum dilberūñ ḥüsniyle olmuş Yūsuf-ı şānī
İdermiş 'āşık-ı şeydāsına in'ām u iḥsānı
Ḳarīn eylerse ammā kendüye aġyār-ı nādānı
Ḳo olsun Mışr'a sulţān añma hergiz yād idüp anı
Ferāġat kı̄l şu dilberden ki vardur niçe oynaşī
Geç ol serv-i sehīden kim ḥaremnden taşradur başī
5. Raķībe yār olandan el çeküp ilden ḥicāb eyle
Libās-ı 'āriyetden ḥazḡ olinmaz içtināb eyle
Cinānī-veş dil-i şūrīdeñe dāyim 'itāb eyle
Ḳayırmaz bir iki gün zehr-i hecri irtikāb eyle
Ferāġat kı̄l şu dilberden ki vardur niçe oynaşī
Geç ol serv-i sehīden kim ḥaremnden taşradur başī

501.

Velehū Eyzan

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1. Şehā zulm eyleme 'uşşāķa kim ġāyet ḥaleldür bu
Ḳarāb eyler esās-ı ḥüsni bir gün muḥtemeldür bu
Ne ḥikmetdür bilürken bā' iş-i ceng ü cidāldür bu

1/3 sevüp ol: sevüp bir, *Cinānī Dîvânı*.

1/4 belā vü: belā-yı, *Cinānī Dîvânı*.

2/4 sa'y idüp: yok yire, *Cinānī Dîvânı*.

3/2 maḥşūş ola: maḥşūş olup, *Cinānī Dîvânı*.

4/4 yād idüp: bir daḡı, *Cinānī Dîvânı*.

5/4 zehr-i hecri: derd-i hecri, *Cinānī Dîvânı*.

501 42b-43a'nın derkenarındadır. *Cinānī Dîvânı*, Musammat 19, s. 244-245.

- Dimezsın pāy-būsuñ ‘āşık-ı zāra maḥaldür bu
Öperler göz göre ruḥsāruñı iller güzeldür bu
2. İştüm ğayr ile yār olduğuñ ğāyetde ‘ār itdüm
Qarārum qalmadı hep kār u bārum tār-mār itdüm
‘Adem mülkine maḥmil bağlayup terk-i diyār itdüm
Qoyup kūyuñda göñlüm rāh-ı ğurbet ihtiyār itdüm
Göñül qalsun begüm yol qalmasun dirler meşeldür bu
3. Maḥabbet sözi te’şir eylemez ṭab‘ olıcaq bārid
Ḥarābāt ehlinüñdür tā ezelden şem‘ ile şāhid
Şaḫın iksir-i ‘ışık-ı pāk için sa‘y eyleme zāhid
Riyāzetle eger toprağı altun eyleseñ zāhid
Senüñ bu fende ‘ilmüñ yoqdurur başqa ‘ameldür bu
4. Perişān oldı ‘aqluñ zülfi sevdāsıyla dildāruñ
Gezersin bilmeyüp dīvāne-veş evzā‘ vü eṭvāruñ
Ne lāzım vechi yoqdur dāyimā bī-hūde efkārūñ
Yeter fikr eyle ey dil kākül-i müşğinini yāruñ
Anuñla kimse çıkmaz başa bir ṭül-i emeldür bu
5. Ḥaṭ u ruḥsāru vaşfında ne kim nazm olsa cānānuñ
Nazirin ehl-i diller mümkün olmaz kim diye anuñ
Cinānī gör ne dir ol şā‘ir-i bī-mişli devrānuñ
Ḥaṭ-ı ruḥsārı vaşfında o mihr-i ‘ālem-ārānuñ
Nazire dinmez aña ey **Mişālī** bir ğazeldür bu

502.

Velehū Eyzan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Nev-bahār oldı güzellendi ser-ā-ser ‘ālem
Oldı ezhār ile her ğuşe ğülistān-ı İrem
Sīneler ṭoldı şafā qalmadı endüh ile ğam
Eyledi müjde-yi gül dilleri şād u ḥurrem
Ġoncanuñ göñli açıldı güle düşdi şebnem
2. Cūybāruñ baña ‘arz itme kenārın sensüz
Oda yansun n’ideyin serv ü çenārın sensüz
Bāğ-ı dehrüñ kim ider geşt ü güzārın sensüz

1/3 ne ḥikmetdür bilürken bā‘iş-i ceng ü cidāldür bu: bilürken ehl-i ‘ışka bā‘iş-i ceng ü cidāldür bu,
Cinānī Dīvānı.

1/5göz göre ruḥsāruñı: sā‘id-i şimīnünü, *Cinānī Dīvānı.*

3/4 eyleseñ: itseñ ey, *Cinānī Dīvānı.*

5/1 ḥaṭ u: ḥaṭ-ı, *Cinānī Dīvānı.*

502 42b-43a. *Cinānī Dīvānı*, Musammat 10, s. 229-231.

‘ Ālemüñ n’eyleyeyin bāğ u bahārın sensüz
Baña sen ruhları gülzār ile hoşdur ‘ ālem

3. Nedür ol tarz-ı revîş şive-yi reftārında
Nedür ol hüsn-i edā nāz ile güftārında
Şabra tākāt mı kalur cezbe-yi dīdārında
Dāne-yi hālīne baq cennet-i ruhsārında
Nice şabr eylesün Allāh’ı severseñ ādem
4. İdeyin şavma‘ a küncinde ‘ ibādet geh geh
Kılalum anda tamām itmege niyyet geh geh
Demidür sen de idüp luḫ u mürüvvet geh geh
Dil-i şūrīdeye kıl pend ü naşīhat geh geh
Nefesüñ gelsün eyā şūfī-yi nāşīḫ dem dem²⁶⁸
5. Ey **Cinānī** pür idüp şöhret ile āfākı
Haşre dek nāmın idüp devr-i felekde bākī
Dem-be-dem sakin idüp sūz-ı dil-i ‘ uşşākı
Ābdār olsa n’ola mīve-yi şī‘ r-i **Bākī**
Urmadı kimse bu bāğ içre dahı böyle kalem

503.

Velehū Eyzan

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Yine meyl itdi gönülüm bir nihāl-i nāz-perverde
Leṭāfetle sirişte şive vü nāz ile perverde
2. Ruḫ-ı dilberde ey dil reng ü hālet bī-nihāyetdür
Şaḫın sen vechi yokdur anı teşbīh eyleme verde
3. Sirişk-i çeşm ü cārüb-ı müjeñle evvelā pāk it
Gözüñ aç görmek isterseñ eger bu rāh-ı pür-gerde
4. Ten-i ‘ uryānuma pūşiş benüm şāl-i siyeh besdür
Yüri ‘ arz-ı riyā kıl halka sūfī sen mücerrede
5. **Cinānī** sāde iken levḫ-i dil naqş-ı maḫabbetden
Başumda yazu imiş bir güzel sevdüm ḫaṭ-āverde

4 ideyin: iderüz, *Cinānî Dîvânî*.

4/2 kılalum anda tamām: kılaruz anda namāz, *Cinānî Dîvânî*.

5/3 dem-be-dem: demidür, *Cinānî Dîvânî*.

503 42b. *Cinānî Dîvânî*, G. 219, s. 576-577.

4 ‘ uryānuma: şad-çäküme, *Cinānî Dîvânî*.

504.

Velehü Eyzan

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

1. anı meclisde cām-ı la' lüni nüş itdügüm demler
Hüm-ı mey gibi ol hālāt ile cüş itdügüm demler
2. Ferāmüş oldı gitdi nālişümle ey gül-i ra' nā
Çemende 'andelīb-i zārı hāmüş itdügüm demler
3. Huzūrum var idi ğam neydügin 'ālemde bilmezdüüm
Dil ü cān mey-i 'ışkuñ ile bī-hüş itdügüm demler
4. Dağı erbāb-ı dil güş itmemişdi cām-ı Cem nāmın
Sipihrüñ bu touz peymānesin nüş itdügüm demler
5. Süvār olmamış idi henk-i çar üzre şeh-i hāver
Öñüñce ğāşinüñ ben bende berdüş itdügüm demler
6. **Cinānī** dür nedür bilmezdi il ol la' l-i yāūtuñ
Kelāmı gevherin güşümde menküş itdügüm demler

505.

azel

Fe' ilātün Meḫā' ilün Fe' ilün

1. Çekdüüm ol māh için egerçi emek
Ekdilige dağı sitāre gerek
2. Görinen māh-ı çār-deh şanma
İşigüñ aşdı āsmāna elek
3. Şemme-yi naş-ı levḫ-i hüsñüñdür
Şemse-yi zer-nigār-ı tā-ı felek
4. Sen perī-rüyı seyr ider ğālib
Çıdı bām-ı sipihre ḫayl-i melek
5. Yine bir tāze dil-rübā sevdüm
Nāmın olmaz **Cinānī** ḫala dimek

504 42b. *Cinānī Divānı*, G. 30, s. 478-479.

505 43a'nın derkenarındadır. *Cinānī Divānı*, G. 106, s. 517-518.

1 egerçi: hezār, *Cinānī Divānı*.

506.

Velehū

Fe' ilātūn Mefā' ilūn Fe' ilūn

1. Muḳteżā-yı vişāl-i rūḫānī
Oldı ref' -i ḫicāb-ı cismānī
2. Zülfüñ altında saklıyan la' lūñ
Ḳodı zulmetde āb-ı ḫayvānı
3. Kākülūñ fi'l-meşel şeb-i tārik
Gün yüzüñ oldı mäh-ı tābānı
4. Ḳüb taḫrīre başladı ḫaṭṭuñ
Şerḫ-i dībāce-yi gülistānı
5. Geçdügi bu nesīm-i şubḫuñ kim
Oldı küyuñ ğubārı ḫayrānı
6. Ey **Cinānī** nişān-ı ebrūsı
Nāme-yi ḫüsnüñ oldı ' unvānı

507.

Müseddes-i Raḫîmî

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Bu gülzār-ı maḫabbetde o gül-ruḫsāra ' ışḫ olsun
Leṭāfet gülşeninde ol gül-i bî-ḫāra ' ışḫ olsun
N'idersin ḫūr u ğilmānı anıcaḫ yāre ' ışḫ olsun
Geçe seyr-i cihāndan küçe-yi dildāra ' ışḫ olsun
Nedür cennet temāşası cemāl-i yāre ' ışḫ olsun
İki ' ālemde ey zāhid hemān didāra ' ışḫ olsun
2. O ḫadd-i müntehāya dil viren Ṭübā'ya meyl itmez
O ḫadde ' āşıḫ olan her gül-i ra' nāya meyl itmez
İren küy-ı cüvāna gülşen-i dünyāya meyl itmez
Ḳoyup didār seyrin cennet-i Me'vā'ya meyl itmez
Nedür cennet temāşası cemāl-i yāre ' ışḫ olsun
İki ' ālemde ey zāhid hemān didāra ' ışḫ olsun
3. Benüm yanumda yād itme yūri Firdevs-i A' lā'yı
Gider vaşf eyleme ḫūrānı vā' iz ḫoy bu ğāvġāyı

506 43a'nın derkenarındadır. *Cinânî Dîvânı*, G. 282, s. 609.

507 43a. Bu müseddes *Kütahyalı Raḫîmî Dîvânı* 'nda yoktur. Bk. Ahmet Mermer, *Kütahyalı Raḫîmî ve Dîvânı*, Sahhaflar Kitap Sarayı Yay., İstanbul 2004.

Ki bir kez seyr iden âdem o mihr-i ‘âlem-ârâyı
Gözine zerrece göstermeye dünyâ vü ‘uqbâyı
Nedür cennet temâşası cemâl-i yâre ‘ışk olsun
İki ‘âlemde ey zâhid hemân didâra ‘ışk olsun

4. Gören ol serv-i ra‘nâyı hevâ-yı bustân itmez
Bağan gül ruhlarına kaçd-ı seyr-i gülsitân itmez
İrişen kûyına meyl-i temâşâ-yı cinân itmez
Gören didârını cân virür ašlâ bîm-i cân itmez
Nedür cennet temâşası cemâl-i yâre ‘ışk olsun
İki ‘âlemde ey zâhid hemân didâra ‘ışk olsun
5. **Rahîmî** dâyimâ seyr-i ruh-ı didâr iden ‘âşık
Hayâl-i yâri ya‘nî kendüzine yâr iden ‘âşık
Açup cân gözünü seyr-i gül-i didâr iden ‘âşık
Cinân gülzârına bakmağa bir kez ‘âr iden ‘âşık
Nedür cennet temâşası cemâl-i yâre ‘ışk olsun
İki ‘âlemde ey zâhid hemân didâra ‘ışk olsun

508.

Bâkî

Müstef‘ilün Fe‘ülün Müstef‘ilün Fe‘ülün

1. Açdı gülün niķâbın bād irdi gülsitâne
Gösterdi rûy-ı bahtı âyîne-yi zamâne
2. Şâh-ı şükûfe döndi bir sîm-ten nigâre
Her bir nihâl-i mevzûn bir serv-ķad cüvâne
3. Bülbülde şavt-ı rengin güllerde şüret-i Çin
Faşl-ı bahâr Mânî gülşen Nigârhâne
4. Fâhîr libâs koydu eşcâr-ı bāğı devrân
Bādâm-ı naķş-ı kemhâ giderdi ergävâne
5. Mektûbın elde dutmuş zanbaķ reh-i çemende
‘Arz ide tâ ki hâlin sulţân-ı kâmrâne
6. Ya‘nî o şâh-ı muķbil ol nüktedân-ı kâmil
Şâhib-ķırân-ı ‘âdil Sulţân Selîm Hân’e
7. Zât-ı kerîmi vaşfin **Bâkî** ne resme ķılsun
Melhûz olan ma‘ânî mümkün degül beyâne

508 43a’nın derkenarındadır. *Bâkî Dîvânı*, G. 470, s. 391-392.

4 libâs: libâsa, *Bâkî Dîvânı*.

7 resme: güne, *Bâkî Dîvânı*.

509.

Ġazeliyyāt-ı Āzerī Efendi²⁶⁹

[Ġazel]

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1. Zevk-i şafā didükleri hep baña ğam gelür
Zirā ki 'ālem istese gönülüm elem gelür
2. Hecr-i lebün ne hālete irgürdi gör beni
Tiryāk şandüğüm dil-i bi-māre sem gelür
3. Gitdi gönülde kalmadı hübān-ı rüzgār
Bir bir añılsa şimdi dile ol şanem gelür
4. Cām-ı şarāb 'aynıma gelmezse ğam degül
Göz kana ğarķ olur ğam-ı hecrünle dem gelür
5. Hıç bi-vefā gelür mi baña **Āzerī** o yār
Hep itdügi cefā dil-i zāra kerem gelür

510.

Velehū Eyżan

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Yiter ağlatdı ğamuñ dīde-yi giryānı yiter
Yiter inletdi efendi dil-i nālānı yiter
2. Saña kāfirlik idüp virmeye mi cānı gönül
Yiter āzürde-dil itdün o müselmānı yiter
3. Olma ālüde-gönül hūn ile bir gün irişür
Ġam irer ğāyetine miñnetün oranı yiter
4. Kaçma cān virmeden ey dil reh-i 'ışķında şaķın
Yalıñuz saña hemān hañçer-i bürrānı yiter
5. Ey felek **Āzerī-yi** zāra teraħħum kıl kim
Saña ol haste-dilün nāle vü efgānı yiter

511.

509 43b

²⁶⁹ *Mecmua* 'da eksik yapraklar olduğu için bu kısımda Azeri'nin ikisi eksik 10 gazeli vardır.

510 43b.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şal beni çāh-ı ğama nām u nişānum çıkmasun
Düstüm bir vechile öldür ki qanum çıkmasun
2. İrmesün gerdüna cevrüñden şikāyet qalmasun
Tīr-i şemşirüñle kes başum fiġānum çıkmasun
3. Söyle cānā düşmen-i bed-ġūya tutsun aġzını
Kim baña açdırmasun aġzum ziyānum çıkmasun
4. Şöyle it vaşluñ ġüni bī-zār-ı cānumdan beni
Bir daġı vuşlat diyü fürqatde cānum çıkmasun
5. **Āzerī** yalvar yaqar eyle tazarru'öp elin
Ġayr ile seyrāna ol serv-i revānum çıkmasun

512.

Velehū Eyżan

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Şaçuñ seyr eylesün iller temāşā-yı Ĥoten qalsun
Temāşā eylesünler ġaţtuñı seyr-i çemen qalsun
2. Sirāyet itmesün aşġāba derdüñ 'uzlet it ey dil
Hemān bir yaña 'azm eyle yārān şaġ esen qalsun
3. Bozulsun bāġ-ı 'ālem qalmasun bülbül taġılsun ġül
Cihān içre hemān bir ben bir ol ġül pīrehen qalsun
4. Beqā isterse 'aşıq 'ışq ile kūyuñda cān virsün
Bu yir dārü's-şifādur ġastelerden isteyen qalsun
5. O şīrīn-fem ġam ile taġ u taşı tārümār itdün
Hemān ey **Āzerī** nāmuñ senüñ de kūh-ken qalsun

513.

Velehū Eyżan

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Tırsañ kimüñ yanında sa' ādet diñilmesün

511 43b.

512 43b.

513 43b.

Sen durduđuña   aleme devlet diñilmesün

2. C n u gönül Őik rına Şalmış ħud sını
Sen Ő h-b z-ı evc-i leĳ fet diñilmesün
3. N lem odını ehl-i ĳub rı miŐ l-i Şavt
Haşr olmaduñ benümle ĳıy met diñilmesün
4. R sv liĳ olmayınca bulunmaz tem m-ı   iŐĳ
Z hid bu ĳamla söyle mel met diñilmesün
5. Bilmez mi Őann idersin efendi cef laruñ
Sen m ye-yi bel  v  meŐıyyet diñilmesün
6. Ol ser-fir za  zeriy  itme ser-f r 
Mesned- niŐine g Őe-yi vaĳdet diñilmesün

514.

Veleh 

F  il t n F  il t n F  il t n F  ilün

1. Bunca yıl ĳam-ĳ ruñ oldum ĳam-g s r olmaz mısın
Baña y r oldu ĳamuñ sen daĳı y r olmaz mısın
2. Ī k-p y-i y r olam diyü idersen  rz 
 ntiz r ile daĳı ey dil ĳub r olmaz mısın
3. Ey nig re ĳ ke Şal   uŐŐ ĳı diyü pend iden
Sen de bir gün bu cih nda ĳ ks r olmaz mısın
4. Y r eyitmez bunca yıldur yazam aĳv limi
Daĳı ey d ĳ-ı nih num  Ő r olmaz mısın
5. Şimdi tenh  gezmeye    r eylemezsın ĳayr ile
Őonra   uŐŐ ĳ iĳre c n  Őerms r olmaz mısın
6. Aĳ gözüñ meyl itme c ha ĳ b-ı ĳafletden uyan
 zeri hiĳ düşde Ő h u Őehry r olmaz mısın

515.

Veleh 

Fe il t n Fe il t n Fe il t n Fe ilün

514 43b'nin derkenarındadır.

515 43b'nin derkenarındadır.

1. Demidür cān vireyin vāşıl-ı cānān olayın
Hānmānum bu hevā ile hārāb eyleyeyin²⁷⁰
2. Vaşl gencinesi ümmidine vīrān olayın
Niçe bir derd ile dil-ḥaste-yi hicrān olayın
3. Tutayın ʿ ışk ʿarīķin ʿ adem iķlīmine dek
Āḥirü'l-emr o ser-menzile mihmān olayın
4. Ḥas u ḥāşāk-i ğamı maḥv ideyin ḳalbidde
Yanayın ʿ ışk ile bir āteş-i sūzān olayın
5. Niçe bir şemʿ -şıfat ḳan dōkeyin çeşmümden
Şubḥa dek her gice dil ḥaste vü giryān olayın
6. Ölmedin şubḥ-ı vişāle beni irgür bir gün
Güleyin daḥı iller gibi ḥandān olayın
7. Āzerī eylemeyüp gevher-i ʿ ömrüm zāyiʿ
Baḥr-mānend-i dūr-i maʿ rifete kān olayın
8. Virüp āfāķa ziyā şuʿ le-yi ḥūrşīd gibi
Āsmān-ı hünere mihr-i dirāḥşān olayın

516.

Velehū

Metāʿ ilün Metāʿ ilün Metāʿ ilün Metāʿ ilün

1. Ğam-ı ʿ ışkuñla cān virdüm kesildüm dil-rübālardan
Beni ḳaṭʿ eyledi tīĝ-ı maḥabbet āşnālardan
2. Ḥudā'dan isterin sen āftāb-ı ʿ ālem-ārāyı
Yanumdan dūr iden ayrılmasun dāyim belālardan
3. Ḥarīm-i Kaʿ be-yi kūyuñ güzergāh-ı raķīb olmış
Yaḳarlar ʿ arş-ı aʿ lāyı ḥazer ḳıl mübtelālardan
4. Saña cān-ı zaʿ ifüm tuḥfe gönderdüm ḳabül eyle
Ḥaķīr olar gelen elbette sulṭānum gedālardan
5. Yitürmişken yoluñda naḳd-i cānı baña baḳmazsın
Ne bulduñ a benüm ʿ ömrüm raķīb-i bed-liķālardan
6. İşitdüm būsūña iķdām idermiş düşmen-i bed-gū

²⁷⁰ Matla beyti ile 2. beytin mısraları sehven yanlış yazılmıştır. Matla beytinin 2. mısraı 2. beytin 1. mısraı, 2. beytin 1. mısraı da 2. beytin 2. mısraı olmalıdır.

516 43b'nin derkenarındadır.

Meded serv-i revānum yüz çevirme mübtelālardan

7. Cefāya k̄ānī^ʿ ol mihr ü vefādan kaç^ʿ -ı ümmīd it
Muqarrer **Āzerī** gelmez haqīqat bi-vefālardan

517.

Velehū Eyżan

Mefā^ʿilün Fe^ʿilātün Mefā^ʿilün Fe^ʿilün

1. Le 'āl-i nazm senüñ gibi şehryāra gerek
Sözüm aqıtdı kulağūnda gūşvāre gerek
2. Nişāne olmağa müjgāñuñ oqlarına senüñ
Derün-ı sine siper gibi pāre pāre gerek
3. Muqarin olmağa sen mäh-ı burc-ı iqbāle
Bülend-pāye kavī kevkeb ü sitāre gerek

518.

Velehū

Fā^ʿilātün Fā^ʿilātün Fā^ʿilātün Fā^ʿilün

1. İrgürür ^ʿuşşāk çarha āh-ı āteş-bārını
Yanmasun ^ʿālem o gül ^ʿarz itmesün ruhsārını
2. İtmesün bilmezlık eş^ʿārum görüp zemm eyleyen
Şi^ʿ rüme kılsun nazar bilsün ^ʿadū miqdārını
3. Yok yok olmaz ol kelām-ı mu^ʿ ciz āşārum müfīd
Görse biñ i^ʿ cāz kāfirdür qomaz inkārını

519.

[Tahmīs]

Mefā^ʿilün Mefā^ʿilün Mefā^ʿilün Mefā^ʿilün

1. Ne olur cām-ı Cem Cemşīd mir 'āt-ı Sikenderden
Tecellā-yı şafā-yı şaykal it mir 'āt-ı hāverden
O māhuñ ^ʿ aks-i hūsnidür **Figānī** mā-hüve'l-mağşūd

517 43b. *Mecmua*'da eksik sayfalar olduğu için bu gazelin sadece ilk üç beyti vardır.

518 43b'nin derkenarındadır. *Mecmua*'da eksik sayfalar olduğu için bu gazelin sadece ilk üç beyti vardır.

519 44a. *Mecmua*'da eksik sayfalar olduğu için bu tahmisen sadece son üç mısrası bulunmaktadır. Başlangıç kısmı *Mecmua*'da yoktur.

520.

Müseddes-i 'Ulūmī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Biñ su 'āl itsem birine gelmez ol şehden cevāb
Rāğīb olduqça aña ol benden eyler ictināb
Hīç bir vechile olmaz eşigünde feth-i bāb
Derd ü miñnet bī-kıyās u dāğ-ı hasret bī-hisāb
Yār bī-pervā dirīgā guşşadan hālüm hārāb
Sevmesün 'ālemde kimse dilber-i 'ālī-cenāb
2. Hātır-ı gāmgīnümü rahm eyleyüp şād eylemez
Cānumı bir lahza bend-i gāmdan āzād eylemez
Bu dil-i vīrānumı luḡ idüp ābād eylemez
Aylar yıllar geçer bir gün beni yād eylemez
Yār bī-pervā dirīgā guşşadan hālüm hārāb
Sevmesün 'ālemde kimse dilber-i 'ālī-cenāb
3. Heftede bir gün baña 'arz-ı cemāl ey māh
Ben gedā-yı bī-nevāyem ol serir-i hūsne şāh
Ḥasret ü derd ile 'ömrüm hecr ile oldı tebāh
N'eyleyem ben hāste yā Rab bu gām [u] miñnetle āh
Yār bī-pervā dirīgā guşşadan hālüm hārāb
Sevmesün 'ālemde kimse dilber-i 'ālī-cenāb
4. Oldı gitdükçe esās-ı 'ışkı dilde üstüvār
Benden ol fāriğ benüm derd-i derūnum bī-şümār
Sīne sūzān dīde giryān ten za' if ü dil figār
Qalması şabr u qarārım olmışam hārān u zār
Yār bī-pervā dirīgā guşşadan hālüm hārāb
Sevmesün 'ālemde kimse dilber-i 'ālī-cenāb
5. Gördüğüm düş idi gönüm 'ışkına biñ cān ile
Olmadı vuşlat müyesser ol şeh-i hūbān ile
Ey 'Ulūmī geçdi 'ömrüm miñnet-i hicrān ile
Ölmeğüm qaldı hemān bu derd-i bī-pāyān ile
Yār bī-pervā dirīgā guşşadan hālüm hārāb
Sevmesün 'ālemde kimse dilber-i 'ālī-cenāb

521.

Tahmīs-i Şāhī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Her kaçan cūşa gelüp taşu bu devlet Aras’ı
Pāye-yi rif’ ata ilter götürüp hār u hası
Çünkü ednā imiş a‘ lāda olan mertebesi
N’ideyin zāyi‘ idüp tūl-ı emelle nefesi
Kalmadı zerre kadar dilde bu dünyā hevesi
2. Bağladı dest-i ecel bārını ten maḥmilinüñ
Göçürür kâfilesinde yine cān rāhilinüñ
N’ola seyr eyler isem şehriñi ‘uqbā ilinüñ
Kārbān-ı reh-i iqlīm-i ‘adem-menzilinüñ
Çalınur oldı dilā sem‘ üme bāng-i ceresi
3. Yağdırup göz yaşını dūd-ı dilüñ ebr eyle
Gülşen-i fāniyi қо fikrünüñ gel kabr eyle
Virme maḥşūduñı nefşüñe dilā cebr eyle
İzṭırābı қо gel ey murğ-ı revān şabr eyle
Eskiyüp işte ḥarāba varıyor ten kafesi
4. Sāgar-ı ḳalbi mey-i guşşa ile toṭṭolı gör
Nice bir açılāsın gül gibi yāb yāb şulı gör
Rāstı toḡrulıḳ it gitme yabana yolu gör
Ġāfil olma gözünüñ aç dīde-yi ḥaḳ-bīn olıḡör
Ḥor görme ḥas ü ḥaşak ile mūr u megesi
5. **Pertevī** irmez ise ol gül-i gülzāra ne ġam
‘Andelīb-i dil ü cān yüz dōne ger zāra ne ġam
Baş açup şıdḳ ile şol kimse ki yalvara ne ġam
Şāhī-yi bī-dil ü bīmār u günehkāra ne ġam
Sen olursañ eger ey bār-ı Ḥudā dest-resi

522.

[**Tahmīs**]

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

4. Ḥubb-ı dünyā dīdede olur sübül ey müdde‘ī
Mazḥar-ı meclā-yı Ḥaḳ ḳıl ḳalbi gel ey müdde‘ī
Ben cihān sevdālarından çekdüm el ey müdde‘ī
Çeşm-i [cāna] irişür andan ḥalel ey müdde‘ī
Ser-te-ser ġavġā-yı dehri al saña şimden girü

521 44a-b. Başlıkta “Tahmis-i Şâhî” denilmektedir ancak bu şiir Şâhî’nin gazeline Pertevî’nin tahmisidir. Bk. Filiz Kılıç, *Şehzâde Bayezid Şâhî Dîvânı, Kültür Bakanlığı Yay.*, Ankara 2000, G. 170, s. 222-223.

2/5 çalınur: tokınur, *Şâhî Dîvânı*.

4/5 ḥor görme: ḥor tutma, *Şâhî Dîvânı*.

5/5 ey bār-ı Ḥudā: ey şâh-ı kerem, *Şâhî Dîvânı*,

522 44a. *Bursalı Rahmî Dîvânı*, Musammat 22, s. 279-280. *Mecmua*’da eksik sayfalar olduğu için bu tahmisin sadece son iki bendi bulunmaktadır.

5. Merd-i dānā-dil nazar kılmaz cihāna **Rahmiyā**
Bî-beḳādur kârgāh-ı ʿāleme irer fenā
İşbu maʿniden dimişdür sâlik-i rāh-ı Ḥudā
Bir gün āgāh olmaduñ düş gibi geçdi mā-mezā
Şālihā ḥālūñ nʼolur bāri añ a şimden girü

523.

Tahmīs-i Rāhī

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Künc-i fürḳatde ben yaturken zār
Togdı üstüme gün gibi ol yār
Didi nʼolduñ yatarsın ey bīmār
Ḥālūñ oldıysa guşşadan düşvār
Mey-i nābuñ ayağına düş var
2. Her kaçan ḥançer içürür ğamzeñ
Mürde-yi ʿışkıdur görür ğamzeñ
Şanma ʿaynum belādurur ğamzeñ
Dem-be-dem gönline girür ğamzeñ
Aña cān virmesün mi ʿāşık-ı zār
3. Tıfl-ı eşk ağlamağa yüz tıtdı
Cūy-ı ğam çağlamağa yüz tıtdı
Cānları tağlamağa yüz tıtdı
Dilleri bağlamağa yüz tıtdı
Dağı o sende zülf-i ʿanber-bār
4. Her ne deñlü olursa şāhāne
Ġālib olur bahāda mercāna
Gelmese hīç mişli devrāna
Beñzemez dişlerüñe bir dāne
Şatmasun kendüyi dür-i şeh-vār
5. **Rāhī** açmaz maḥabbetin ḥalkā
Söylemez derd ü miḥnetin ḥalkā
Gerçi dimez melāmetin ḥalkā
Bu **Nihānī** ḥarāretin ḥalkā
Süz-i eşʿaridur iden eşʿār

4/4 çeşm: çeşm-i cānā, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

5/3 maʿniden: maʿnī, *Bursalı Rahmî Dîvânı*.

523 44a'nın derkenarındadır.

524.

Müseddes

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dilberā fūrkat beni kıldı özümden bī-ḥaber
Şöyle ḥāk oldum şabā virmez gubārumdan eşer
Gün yüzünden ayru düşdüm ḳalmanı cismümde fer
Tīr-i ḥasret cānuma geçdı neler itdi neler
Düst ağlar ḥalüme bağup benüm düşmen güler
Dirliğüm dirlik degüldür bir ḳara gündür geçer
2. Sensüz ey meh gözlerümden mā-cerā eksük degül
Başuma zülfüñ ğamundan bir belā eksük degül
Zaḥm-ı tīrūñ sīnem üzre dilberā eksük degül
Ben ölürsem bir benüm gibi saña eksük degül
Düst ağlar ḥalüme bağup benüm düşmen güler
Dirliğüm dirlik degüldür bir ḳara gündür geçer
3. 'Işık-ı dildār ile oldum 'ālem içre derdnāk
Süz-ı hecr ile delindi bağrum oldı süznāk
Gül gibi ey ğonca oldum yağa yırtık sīne-çāk
Ḥālüme raḥm eyle sensüz ben helāk oldum helāk
Düst ağlar ḥalüme bağup benüm düşmen güler
Dirliğüm dirlik degüldür bir ḳara gündür geçer
4. Çeşmümün ey lāle-ruḥ yaşını gül-gün eyledün
La' l-i nābuñsuz gözüm sāđarların ḥün eyledün
Hecr ile ğönlüm yağup derd ile maḥzün eyledün
Ey saçı Leylī beni ' ışık ile Mecnün eyledün
Düst ağlar ḥalüme bağup benüm düşmen güler
Dirliğüm dirlik degüldür bir ḳara gündür geçer
5. Ey gül-i nāzük-beden kıлма **Su'ālī'yi** nizār
Tā ki ' uşşāk arasında olmaya derd ile zār
Şabra tākāt gitdi ḳalmanı bu ğönlümde ḳarār
Eyledi fūrkat beni ' ālemde şāhum şermsār
Düst ağlar ḥalüme bağup benüm düşmen güler
Dirliğüm dirlik degüldür bir ḳara gündür geçer

525.

Tahmīs

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

524 44a-b'nin derkenarındadır.

525 44b. Bu tahmīs *Kara Fazlī Dīvânı*'nda yoktur.

1. Mülk-i istiğnaya şāhuz bīş ü kemden fāriğuz
Kevkebe lāzım degül tabl u ʿ alemden fāriğuz
Çaşr-ı cismānideki nār u niʿ amdan fāriğuz
Cürʿ a-nūş-ı bezm-i ʿ ışkuz cām-ı Cemʿ den fāriğuz
Mest-i bī-hūş olmışuz şādī vü ğamdan fāriğuz
2. Ehl-i dünyāyı fenā yolında hem-rāh itmezüz
İhtiyār itdük gedālık hıdmet-i şāh itmezüz
Sırrımızdan degme bir nādānı agāh itmezüz
Devlet ü dünyā için sine dögüp āh itmezüz
Şāh-ı mülk-i ʿ uzletüz tabl u ʿ alemden fāriğuz
3. Biz fenā bulduk bu ʿ ālem olımaz mesken bize
İmtizāc itmezsen itme ihtilāt inen bize
Ger maħabbet kııl gerek buğz eyle zāhid sen bize
Birlüğe yetdük bir oldı düst u düşmen bize
Nef ʿ ü zarriden beriyüz medh ü zemmden fāriğuz
4. Güşe-yi faqr u fenāyı eyledük biz ihtiyār
Terk-i tecridüz bize lāzım degül dār u diyār
Benligi terk eyleyüp tutduk ikilikden kenār
Ref ʿ idüp varlık hicābın olmışuz biz halka-vār
Maħv-ı külli yüz vücūd ile ʿ ademden fāriğuz
5. Şanma ħavf-ı nārdan zāhid bizi nār olmışuz
Bā-hevā-yı bāğ-ı Firdevsʿ e hevādār olmışuz
Ser-te-ser müstağrak-ı envār-ı dīdār olmışuz
Çurtulup ħavf u recādan yār ile yār olmışuz
Çahrdan ğam çekmezüz luḫf u keremden fāriğuz
6. Nāfi-yi semʿ -i sadāsın cān ile gūş eyledük
Ol şafādan bu dil-i āgāhı bī-hūş eyledük
Meclis-i ʿ uşşāka geldik mey gibi cūş eyledük
Cām-ı mūtū en temūtū²⁷¹ cürʿ asın nūş eyledük
Āb-ı ħayvān içmişüz tiryāk-i semmden fāriğuz
7. Sūziş-i āh ile nār-ı āhumuz berç eyledük
Cümle-yi ten mülkini ol berç ile ħarç eyledük
Faqr-ı deryā-yı fenāda kendümüz ğarç eyledük
Terk idüp ey **Fazlī** bāc u ħırça-yı ħarç eyledük
Faħr idüp faqr ile dīnār u diremden fāriğuz

526.

Tahmīs

²⁷¹ Ash "Mūtū kable en temūtū" Ölmeden önce ölünüz. Hadis.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Mübtelā-yı ğam idüp gerdiş-i eyyām beni
Eylemişdi düşürüp ayağa bed-nām beni
Şimdi meyhāneye irgürdi ser-encām beni
Yine şād itdi bugün bāde-yi gül-fām beni
Ğamdan ey sākī ħalāş eyledi bir cām beni
2. Ugradum ğamzesi tiĝına ' aceb kātıl imiş
Deheni gül gibi öldürdi yine Kābil imiş
Çekdüm orada ben anı nice şirīn-dil imiş
Haber aldum lebine cān virene māyil imiş
Ölmiş iken yine dirgürdi bu peygām beni
3. Āstānuñ var iken çarĝ-ı mu' allā alçaq
Şāhsın pādşehüm mülk-i cihāna el-ħağ
Almazın salţanat-ı dehri virürseñ aylak
Kuluñ olmağdur eşigüñde murādum ancağ
Bir murād eyle efendi ħoma nā-kām beni
4. ' İş ü nüş eyler iken ol lebi mey-gün ile ben
Germ iken şem' -i şeb-efrüz gibi bezm-i çemen
Sāza ağāz idicek muṭrib-i şirīn-süħan
Tatlu söz ile mey-i telĝi ħoya mı elden
Şanma ey zāhid nā-baḥte iñen ħām beni
5. **Fevriyā** mesken iden ħānesini ħammāruñ
Cāmeñi cāma deĝiş bāde-keş ol ħo ' āruñ
Oĝı bu mantıĝını şā' ir-i siħr-āşāruñ
Bezm-i ' ālemde bugün la' l-i firāk-ı yārūñ
Kāniyi itdi yine rind-i mey-āşām beni

527.

Tahmīs

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Şarf it yolına varuñı sīm ü zeri degül
Cān u cihānuñ eyle revāne seri degül
Güş it ne didi ol ki sözi serseri degül
Mihri göñülde ol şanemüñ çün berī degül
Harc eyle nağd-ieşküñi alnuñ teri degül
2. Mıhr ü vefāya ger çeke mu' tāddur göñül
Mecnün-mişāl ' ışĝla dil-şāddur göñül

526 44b-45a. Bu tahmis XVI. ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî adlı kitapta yoktur.

527 44b ve 45a'nın derkenarındadır. Bu tahmis XVI. ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî adlı kitapta yoktur.

Leylā-yı dehre ul degül āzāddur göñül
Bir Hüsrev-i zamāneye Ferhād'dur göñül
Şirin'üñ adın añma ol anuñ eri degül

3. Cām-ı cihān-nümāda abāb-ı şarāb-vār
Devlet külāhı olmayısar başda pāydār
Ben bildüm añladum sen inanmaz iseñ ne var
Mir'āt-ı dehre eyle nazār gör bu rūzgār
Her tācdārı neyledi İskender'i degül
4. Çek cāmı zāhirā oı şı' rini Hāfız'uñ
Şıd ile kızb-i avlini terk eyle Hāfız'uñ
Hıfzunda olayın dir iseñ şūfı Hāfız'uñ
Ta'n itdügini ' aşıa mescidde vā' izüñ
Meyhāne içre añma müsāvi yiri degül
5. **Fevrī** kitābı rehne odı la' l-i nāb için
Yazsa humārın olmaya ' ayb ol arāb için
Üstād-ı dehr görine dir aña cevāb için
Şev-i lebüñle **Kātibi** sākı şarāb için
Dīvānını oıtdı hemān defteri degül

528.

Şadık

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Efendi gerçi kim çok şā' ir-i nāzük azel söyler
Benüm gibi miyānuñ vaşfını yok bi-bedel söyler
2. Hābībüñ lebleri medinde dil ibhām ider ammā
Raībüñ lebleri vaşfında hep arb-ı meşel söyler
3. Göñül bir tütıye beñzer ruuñ merāı yādına
Ne kim ta' lım iderse aña üstād-ı ezel söyler
4. Riyāz-ı küyın añsam zāhid efsāneye başlar
Hevā-yı sünbülün yād eylesem tül-i emel söyler
5. Gehı ruşsārını mihre gehı māha bedel ıldum
İşidüp ol hilāl ebrü didi **Şadık** güzel söyler

529.

Tahmīs-i ' Ālī

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

1. Nedür bu bî-vefâ dilberlerün cevri firāvânı
Nedür bu ' aşık-ı bî-dillerün feryâd u efgânı
Nedendür ey felek derd ehlinün olmaya devrânı
Niçün devründe pâ-mâl eyledün erbâb-ı ' irfânı
Cefânun yok mı oranı belânun yok mı pâyânı
2. ' Aceb ben hâke bir ' âlî-nazardan himmet olmaz mı
Dil-i maḫzûna bir şâhib-keremden şefkât olmaz mı
Sa' âdet bisterinde bir nefes cân râhat olmaz mı
Ġam-ı cânâne ile cevri dehre ġâyet olmaz mı
Cefânun yok mı oranı belânun yok mı pâyânı
3. Mezellet yollarında niçe demler hâksâr oldum
Yitirdüm kendü kendüm bir perişân rûzgâr oldum
Ġarârum yok hevâ-yı ' işka uydum bî-ġarâr oldum
Seni sevmekde bilsem kim niçün bî-ihtiyâr oldum
Cefânun yok mı oranı belânun yok mı pâyânı
4. Eyâ kân-ı kerem ben hâke ihsân itseñ olmaz mı
Perişân-hâtırım fikrin perişân itseñ olmaz mı
Murâdum güllerin luḫfuñla ḫandân itseñ olmaz mı
Yiter ḫan ağladım bir laḫza şadân itseñ olmaz mı
Cefânun yok mı oranı belânun yok mı pâyânı
5. Gel inşâf eyle ey gerdün-ı dün lâyıḫ mıdır ' Ālî
Ola ḫayl-i belânun çignegi vü ġuşşa pâ-mâli
Ġuşuşâ küy-ı dilberden perişân ola aḫvâli
Fiġân u nâleden ḫod gice gündüz olmaya ḫâlî
Cefânun yok mı oranı belânun yok mı pâyânı

530.

Ġazel-i ' Azîzî

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

1. Leḫâfet âbına ḫonmuş gül-i ra' nâ mıdur ol ruḫ
Yaḫûd tâze açılmış lâle-yi ḫamrâ mıdur ol ruḫ
2. Kitâb-ı Gülsitân mı yâ Bahâristân mıdur küyuñ
Aña bir levḫa-yı sîm-i semen-simâ mıdur ol ruḫ
3. Felek naḫ' ında mâhı mât idersin ' arz-ı ḫüsn itseñ
Güzeller şâhı ḫürşîd-i cihân-ârâ mıdur ol ruḫ

529 45a'nın derkenarındadır. Başlıkta tahmis denilmesine karşılık şiirin nazım şekli muhammestir ve *Gelibolulu Mustafâ Âlî Divanı*'nda yoktur.

530 45a.

4. İhāta eylemiş mānend-i hāle hıtt-ı şeb-gūnuñ
Melāhat āsmānına meh-i garrā mıdur ol ruḥ
5. ‘Azīzī-veş nigāh idenlerüñ artar gözi nūrı
Nazar ehline bir āyine-yi zībā mıdur ol ruḥ

531.

Velehū

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Zaḥm-ı hecr-i yārdan kurtulmağa yoḳ çāremüz
Āh kim ḳaldı oñulmadı yürekde yaramuz
2. Āstān-ı yārdan ğayrı yire itmez nüzūl
Ḥaylice yüksek uçar ḳuşdur dil-i āvāremüz
3. Devr-i ḥüsnüñde senüñ ey māh bir gün şād olup
Ġuşşadan kurtulmadı ḳaldı dil-i ğam-ḥāremüz
4. Niçe bir dil fülkini ide ğarīḳ-i baḥr-ı ğam
Bir dem ola görmeye çeşm-i zamāne ḳaramuz
5. Āh elünden tiĝ-ı hicrānuñ ‘Azīzī āh kim
N’eylediye eyledi yār ile kesdi aramız

532.

Miṣālī

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Şād idüp ḥātır-ı aĝyārı beni yād itme
Aĝladup düstuñı düşmeniñi şād itme
2. Ḳayd idüp defter-i ‘uşşāḳa raḳībūñ nāmuñ
Mülk-i ḥüsnüñ şehisin bir yaramaz ad itme
3. Olayın ben senüñ ey şāh ḳuluñ ḳurbānuñ
Āstānuñda tek öldür beni āzād itme
4. Varayın aña cefālar ideyin dirmişsin
İtme luṭf ile gel ey ğamzesi cellād itme

531 45a.

532 45a.

5. Bilürin şoñra **Mişālī**'ye cefā eylersün
Düstum bāri vefāya anı mu' tād itme

533.

Merāmī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. T̄irūñüñ ey kaşı yā cā-yı qararı dildür
S̄ine meydānı kapuñdan oq atum menzildür
2. Düstum s̄ineye çekmek seni qābil mi didüm
Lebini aǵzuma virdi didi hep qābildür
3. Nice reftāre gele serv-i seh̄i bāǵ içre
Seyl-i eşkümden anuñ her biri pā-der-gildür
4. Qan bürür gözlerini cism-i za' īfüm göricek
Güiyā çeşm-i 'alilüñde raq̄ībüñ kıldur
5. Serv-i qadler bize ser-keşlük iderler ammā
Ey **Merāmī** şu gibi anlara dil māyildür

534.

Ünsī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ter düşer ruḡlarına dersem eger gül-gūñī
Reng alur nükte ile her ne disem ol ḡūñī
2. İki gözü ile baqup üstüme çok döndi benüm
Dāyimā pāye-yi a' lāda görem gerdünı
3. 'Aynına gelmez iken qatrece deryā-yı muḡit
Gözine göstere mi eşk-i terüm Ceyḡūñ'ı
4. 'Aklı başında degül bir delü dīvāne imiş
Nice ma' qul ile ilzām ideyin Mecnün'ı
5. Dil-i divane-yi **Ünsī** gibi olmaya tamām
Çoqdurur gerçi begüm ḡāl-i ruḡuñ meftünı

533 45a.

534 45a-b.

535.

Müseddes-i Şemsi Paşa Raḥimehu'llāhü

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

1. Kaçan gül gibi açılsa benüm hürşid-i raḫşānum
Cemāli nūrına müstağraḫ olur beyt-i aḫzānum
Cihānda şāh-ı ' ışkam yokdurur ' ālemde ikrārum
Livā-yı āhı kaldurdum kurıldı çetr ü eyvānum
Ġazeller leşkerüm şaf şaf kaşāyid oldı erkānum
Sūḫan mülkine şāh oldum kuruldı tāze dīvānum
2. Bu şı' r-i gevher-efşānum açık gül gibi ḫandāndur
Oturmuş şāḫ-ı gül üzre baña bülbül Ġazel-ḫ' āndur
Benüm dīvānumuñ kātibleri hep ehl-i ' irfāndur
Yazarlar kıl kalemle her sözüm bir başka dīvāndur
Ġazeller leşkerüm şaf şaf kaşāyid oldı erkānum
Sūḫan mülkine şāh oldum kuruldı tāze dīvānum
3. Egerçi şimdi sensin Mısr-ı ḫüsne Yūşuf-ı Ken' ān
Fiğānın bülbül-i şūridenüñ gūş eyleye bir ān
İşitse şı' rümüñ her beytini taḫsīn ider Ḥassān
Nizāmī ḫamsesine pençe urdum şimdi ben el-ān
Ġazeller leşkerüm şaf şaf kaşāyid oldı erkānum
Sūḫan mülkine şāh oldum kuruldı tāze dīvānum
4. Ma' ārif ḫulzümünden dür çıkarmaḫdur benüm kārüm
Vire sermāyesin cümle alup şā' irler eş' ārum
Şaçar gevherler oḫunsa benüm şı' r-i dürer-bārüm
Tutarsa tañ mıdur Ḥusrev gibi āfāḫı āşārüm
Ġazeller leşkerüm şaf şaf kaşāyid oldı erkānum
Sūḫan mülkine şāh oldum kuruldı tāze dīvānum
5. Ḳanā' at mülkine şāhum baş egmem degme sultāna
Velīkin çākerüm bu ḫānedān-ı Āl-i ' Oşmān'a
Bugün Sultān Süleymān devletinde ben emīr-āne
Olurdum **Şemsiyā** baḫt-ı ma' ārif üzre şāḫāne
Ġazeller leşkerüm şaf şaf kaşāyid oldı erkānum
Sūḫan mülkine şāh oldum kuruldı tāze dīvānum

536.

Müseddes-i Su'ālī

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

535 45b.

536 45b-46a.

1. Niçe bir sīnede derd-i ğam-ı ‘ıŝkuñ nihān olsun
Niçe bir fāş olup esrār-ı pinhānum ‘ıyān olsun
Niçe bir fūrkatūñle gözlerümden qan revān olsun
Niçe bir vādī-yi ğamda işüm āh u fiġān olsun
Niçe bir ‘āleme aḥvāl-i ‘ışkum dāstān olsun
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne niŝān olsun
2. Dür-i dendānuñ ey meh-rū senüñ dürr-i ‘Aden’den yig
Şaçuñ sünbül yüzüñ gül kāmētüñ serv-i semenden yig
Cihān bāġında çün olmayasın ğonca-dehenden yig
Muḥaŝŝal görmedüm ey verd-i ra‘ nā hiç senden yig
Egerçi bir belā-keş ‘āŝıkuñ var ise benden yig
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne niŝān olsun
3. Serīr-i şehr-i ḥüsnüñ ŝāhısun ey ŝāh-ı ḥübānum
Kuluñ qurbānuñ olmaġıladur ‘ālemde ‘unvānum
Revān olsun benüm rūḡ-ı revānum yoluña cānum
Dem-ā-dem ḥüsnüñ ile qanlar aġlar çeşm-i giryānum
Mürüvvet kānısın iḥsān idüp luṭf eyle sulṭānum
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne niŝān olsun
4. Giriftār-ı kemend-i kākül-i dildār olupdur dil
Ḥarīḡ-i āteŝ-i cevr ü cefā-yı yār olupdur dil
Begüm āyine gibi ‘āŝıq-i dīdār olupdur dil
Elüm irmez viŝāl-i dilbere nā-çār olupdur dil
Enīs-i nāle vü feryād u āh u zār olupdur dil
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne niŝān olsun
5. İdersin ‘āŝıka cevr eyleyüp aġyār ile ‘ālem
Revān eyler **Su’ālī** gözlerümden nem yirine dem
Geçüpdür ey kemān-ebrü anuñ cānına tīr-i ğam
Dem-ā-dem ḥātırına cānib-i Ḥaḡ’dan olup merhem
Oḡur bu mışra‘ı feryād u eġān eyleyüp her dem
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne niŝān olsun

537.

Fuzûlî

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Bāġa gel bülbüle ‘arz-ı gül-i ruḡsār eyle
Güllerüñ nābını bülbül gözine ḡār eyle
2. Şāhid-i bāġa gelüp zülf ile çeŝmüñ göster

537 45b’nin derkenarındadır. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 249, s. 252. *Fuzûlî Dîvânı*’nda 7 beyittir.

1 güllerin nābını: yıq gülüñ ırzını, *Fuzûlî Dîvânı*.

2 ŝāhid-i bāġa gelüp: bāġ ŝāhidlerine, *Fuzûlî Dîvânı*.

- Sünbülü der-hem idüp nergisi bīmār eyle
3. Serve āzādlik ismiyle yaraşmaz yürümek
Anı hem şīve-yi ref̄tāra giriftār eyle
 4. Aça ger zaḥmı ağız açma ḥadengin göreyin
Sīne-yi rāz-ı nihānum yiter izhār eyle
 5. Kes **Fuzūlī** tama‘ in ğayrı temennālardan
Ḳanda olsan taleb-i devlet-i dīdār eyle

538.

Velehū

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Teşne-yi cām-ı vişālūñ āb-ı ḥayvān istemez
Māyil-i mūr-ı ḥaṭuñ mülk-i Süleymān istemez
2. Zūlmet-i zūlfūñ giriftāri dem urmaz düddan
Ṭālib-i şem‘ -i ruḥuñ ḥūrşīd-i raḥşān istemez
3. Eylemez meyl-i behişt üftāde-yi ḥāk-i derin
Sākin-i künc-i ğamuñ seyr-i gülistān istemez
4. ‘Işḳdan vehm itmesün ‘aşıḳ yıḳar göñlüm diyü
Hiç sulṭānum diyen mülkini virān istemez
5. Ey **Fuzūlī** muttaşıl devrān muḥālifdür baña
Ġālibā erbāb-ı isti‘ dādı devrān istemez

539.

Ḥudāyī

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1. Ele ḥançer alup ol māh-pāre
Gelür meydāne ḥalkı yara yara
2. Ṭaḳınsa tiĝı gülzār[a] gelse
Olur gül-berg öninde pāre pāre
3. Şeh-i ‘ışḳ idi Mecnūn anuñ-çün

4 açā ger zaḥmı: ey ciger zaḥmı/ göreyin: göricek/ sīne-yi: yetene, *Fuzūlī Dīvānı*.

538 45b’nin derkenarındadır. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 115, s. 186. *Fuzūlī Dīvānı*’nda 7 beyittir.

2 düddan: nürdan, *Fuzūlī Dīvānı*.

539 45b’nin derkenarındadır.

Şikāra çıkdı gitdi kũhsāre

4. Oķuñ ħabs eylemiş sinemde gön̄lüm
Murādı bu kānı ķanlu çıķara
5. Dağıtdı varlıgum ber-bād kıldı
Ĥudāyī n'eyledüm ben rüzgāra

540.

Şem'ī

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Zāhid ki mu' tekif geċinür büriyāyıla
Gör eblehi ki cennet umar bu riyāyıla
2. Āvāre itdi kendü gibi kũy-ı yārda
Başdan çıķardı yaşum[1] āhum hevāyıla
3. Ķaldum ayakda baĥt-ı siyāĥum gibi dirīg
Kim çıkdı başa ben çıķam ol bi-vefāyıla
4. İñende çoķ eser savurur kũy-ı yārda
Bir toz ķoparur 'ākıbet āhum şabāyıla
5. Maĥv oldu **Şem'ī** gün yüzine ķarşu ol mehūñ
Geċdi özinden āteş-i şevķ u şafāyıla

541.

Bahārī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Hīċ bilmem gözümüñ yaşı ne vaĥtin yeñile
Ķalmadı yüzüm el içre sile sile yeñ ile
2. Ĥüsn-i 'idinde bugün bir şeh-i iķlīm-i cemāl
Egnüme şaldı libās-ı ģam-ı 'ışkı yeñile
3. Göricek dāğlarum eskisini sinede o yār
Didi var bunları başdan yine bir bir yeñile

540 45b'nin derkenarındadır. Murat Ali Karavelioğlu, *Prizrenli Şem'î Dîvânı, Kültür ve Turizm Bakanlığı*, E Kitap, G. 166, s. 119

4 ķoparur 'ākıbet : ķoparsa tañ mıdur, *Prizrenli Şem'î Dîvânı*.

541 45b-46a'nın derkenarındadır. Gazelin 1. ve 4. beyitleri *Âstık Ćelebi Tezkiresi'nde* bulunmaktadır. Bk. Filiz Kılıĥ, *Meşā'irü'ş-Şu'arâ-İnceleme-Metin I-II-III*, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2010. Bu gazel 76b'de mükerreren yer almaktadır.

4. Küşt-gîr-i ğam-ı ʿ ışık ile tutuşmak nice bir
Bu kadar zecr ü belâlar nedür ey dil yeñile
5. Dâmen-i yâri **Bahârî** koma elden ola kim
Raħm idüp sile gözüm yaşını bir gün yeñile

542.

Müseddes-i Yaħyâ

Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün

1. Niçe bir mâcerâmuz düstâne dâstân olsun
Niçe bir nâr-ı ʿ ışıkum dūd-ı âhumdan ʿ ıyân olsun
Mekânım ʿ ayn-ı ʿ âlemde ʿ ıyân-ender-ʿ ıyân olsun
Kilâb-ı kûyuña cism-i zaʿîfüm armağân olsun
Ne kûyuñ âh ile tolsun ne kapuñda figân olsun
Beni öldür vücūdumdan ne nâm u ne nişân olsun
2. İki dest-i duʿâ gibi baña seng-i mezâr itme
Mezârum nâ-bedîd it ʿ ayn-ı ʿ uşşâka ğubâr itme
Ölüm bir ħʿâb-ı râhatdur hayâta iʿtibâr itme
Enînumden emîn ol adum añıldıkuçca ʿâr itme
Ne deñlü zaħmet ise ihtiyâr eyle firâr itme
Beni öldür vücūdumdan ne nâm u ne nişân olsun
3. Seni rencîde-ħâtır eyler imiş nâle vü zârı
Niyâz ehlin helâk eyler gider yoluñdaki ħârı
Yumulmayınca ten gözi açılmaz düst dîdârı
Şevâbın kaşd idüp kırtar belâlardan bu bîmârı
Eyâ ħüsn ilinüñ şâhib-kırânı zılm ile bârı
Beni öldür vücūdumdan ne nâm u ne nişân olsun
4. Vişâl-i dil-güşâsından firâk-ı dil-rübâ yigdür
Celâlınden cemâlin gör cefâsından vefâ yigdür
Refîk-i sâlik-i râh-ı fenâ oldum Ĥudâ yigdür
Yoğ olmadan var olmaz ölmedin ölmek baña yigdür
Bu derbend-i fenâdan şaħn-ı şaħrâ-yı beķâ yigdür
Beni öldür vücūdumdan ne nâm u ne nişân olsun

4 yokdur zecr ü belâlar nedür: nice bir böyle ʿ inâd idesin, *Âştık Çelebi Tezkîresi*.

542 46a. *Yaħyâ Bey Dîvânı*, Musammat 17, s.186-187.

1/3 ʿ âlemde: ʿ âlemden/ ʿ ıyân-ender-ʿ ıyân: nihân ender nihân, *Yaħyâ Bey Dîvânı*.

3/3 düst: yâr, *Yaħyâ Bey Dîvânı*.

3/5 zılm: ħışm, *Yaħyâ Bey Dîvânı*.

4/2 cefâsından vefâ: vefâsından cefa, *Yaħyâ Bey Dîvânı*.

4/3 refîk-i : muħaşşal / râh-ı fenâ: râh-ı ʿ adem, *Yaħyâ Bey Dîvânı*.

4/4 olmadan: olmayan, *Yaħyâ Bey Dîvânı*.

5. Maḥabbet ehline nāruñ cefāsı imtiḥānıdır
Ölümlle ‘āşıkā cevır oqları devlet nişānıdır
Baña **Yahyā** gibi ölmek ḥayāt-ı cāvidānıdır
Beḳā mülki felek āyīnesinde cümle fānıdır
Begüm ḥayr işi te’ḥīr eyleme billāh zamānıdır
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

543.

Ġazel-i ‘Ālī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Söylesem söyleme dir yār baña n’eyleyeyin
Aña ‘arz itmeyeyin ḥālūmi yā n’eyleyeyin
2. Ney gibi inleme āh eyleme dirler ammā
Neyile egleneyin ben ‘acebā n’eyleyeyin
3. Günde biñ derde düşen ḥasteye dermān nic’ olur
Bilmezsin ey dil-i bī-çāre saña n’eyleyeyin
4. Baña dirler inen açılma hevāyīligi қо
Güller açıldı eser bād-ı şabā n’eyleyeyin
5. Ḥamdülillāh kime incinse dir olmuş hele yār
Seni ‘Ālī gibi rüsvā-yı cihān eyleyeyin

544.

Zātī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

1. Yüzüme bir ṭabança urdı ol māh
Nişānını görenler didi Allāh
2. Dirīgā öldürür ḥışm ile ḥalkı
Beni öldür disem ḥışm eyler ol şāh
3. Cihānuñ cümle āhın ben iderdüm
Ben ölürsem ider cümle cihān āh
4. Görinmezsin diyü aḡlarsın ey göz

5 mülki: bilme/ itme billāhi: eyleme billāh, *Yahyā Bey Dīvānı*.

543 46a. *Gelibolulu Mustafā Ālī Dīvān II*, G. 1162, s. 233-234.

3 nic’ olur: n’ olur, *Gelibolulu Mustafā Ālī Dīvān II*.

544 46a’nın derkenarındadır. Mehmet Çavuşoḡu-M.Ali Tanyeri, *Zātī Dīvānı*, C. 3, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1987. G.1250, s. 156-157.

Saňa bir gün görinse bāri ol māh

5. Terahhūm ide şāyed varı varı
Der-i dildāra var ey **Zātī** her gāh

545.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Sākiyā gönlümüzün yine perişānluđı var
Çanumuz ğam çurudupdur getür ol çanluğı var
2. Saňa görünmese yār ađlama ey yaşlu gözüm
Pirler çadrini bilmez dağı oğlanluğı var
3. Ol perī dīvini gördüm baňa meyl eylemedi
Beñzer arada raķībūñ yine şeytānluđı var
4. Olımaz zerre çadar vāķıf-ı esrār-ı lebūñ
Ĝaybdān olanuñ ol bābda çayrānluđı var
5. Kime uğrarsa yolu şabrına āfet uğrar
Zātiyā yārumuzuñ āfet-i devrānluđı var

546.

Çayālī

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Bu çat çat çan ile dolmuş dili cānāna çapşurdum
Vefā tūmārımı bir ğonca-yı çandāna çapşurdum
2. Çadeng-i ğamzesi peykānına gönlümde yir itdüm
Zūleyhā-veş dirīĝā Yūsuf'um zindāna çapşurdum
3. Ter itdüm çeşme-yi çūrşīdi 'ummāna keder virdüm
Ayağı toprağın çün dīde-yi ĝiryāna çapşurdum
4. Bu gönlüm hüdhüdün Sīmurĝa irĝürdüm bi-çamdillāh
Elümde yazumı Sulţān-ı 'ālī-şāna çapşurdum
5. **Çayālī** naçşını baçup ĝüşāde olmaĝa dāyim
Bu şi' r-i nāzeninüm defter-i dīvāna çapşurdum

545 46a'nın derkenarındadır. *Zātī Dīvānı*, C.1, G. 412, s. 412.

546 46a'nın derkenarındadır. Ali Nihat Tarlan, *Çayālī Bey Dīvānı*, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul 1945. G. 42, s. 290.

3 ayağı toprağın: ĝubār-ı rāhını, *Çayālī Bey Dīvānı*.

547.

Behiştî

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Dil-i meyyālümü ben 'arız-ı cānāna ʔapşurdum
Belā vādīsiniñ aķar şuyın 'ummāna ʔapşurdum
2. Ten-i 'uryānumı peşmīne içre eyledüm pinhān
Ma'ārif gencini maħfī idüp vīrāna ʔapşurdum
3. Beyān itdüm gözüm giryānlığın yāruñ kulağına
Sirişküm jālesini bir gül-i ḥandāna ʔapşurdum
4. Cesed kaniğur anda zāyi' ola diyü hırşumdan
Maḥabbet gevherin sinemden aldum cāna ʔapşurdum
5. Kāpuñ dārüş'ş-şifāsı 'āķıbet baḥş olduğın bildüm
Varup aña **Behiştî** bir ulu dīvāna ʔapşurdum

548

Ferd

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe'ülün

1. Kimüñ kim bir büt-i sīmīn-teni yoķ
Eger şāh-ı cihān ise gedādur

549.

[Ġazel-i Āzerî]

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Reh-i 'ıřķuñda cān benden ḥadeng-i cān-sitān senden
Ten-i ḥāķi-niřān benden kemān-ı ebruvān senden
2. Başum olsun fidā la' l-i lebüñden buse iḥsān it

5 naķşını: naķşına, *Hayālî Bey Dîvânı*.

547 46a'nın derkenarındadır. *Behiştî Dîvânı*, G. 354, s. 422.

2 ten-i 'uryānımı: ten-i 'uryān bir, *Behiştî Dîvânı*.

3 jālesini bir: jālesin bir bir, *Behiştî Dîvânı*.

4 hırşumdan: ḥavfumdan, *Behiştî Dîvânı*.

5 bir ulu: adlu bir / bildüm: gördüm, *Behiştî Dîvânı*.

548 46a'nın derkenarındadır. Bu beyti *Figânî ve Dîvânçesi*'ndeki 26. gazelin 3. beytidir.

549 46b.

Sifâl-i hâkdân benden şarâb-ı ergavân senden

3. Dükenmez tâ kıyâmet haşre dek noğşân bedîr olmaz
Sirişk-i bî-girân benden leb-i gevher-feşân senden
4. Olur çarh-ı kühen vîrân ten-i zârum kalur bî-cân
Dükenmezse figân benden irişmezse emân senden
5. ‘ Aceb mi zâr olursam **Āzerî**-veş oldı gitdükçe
Senüñ luţfuñ nihan benden benüm ‘ işkum ‘ ıyân senden

550.

[**Tahmîs-i Hayâlî**]

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1. Cānuña āteş urur mihr-i dırağşānuñ mı var
Sīnede dāğ-ı ğamından nār-ı sūzānuñ mı var
Şubh-veş şeb-nem dökersin çeşm-i giryānuñ mı var
N’olduñ iñlersin felek hercāyî cānānuñ mı var
Her maqāmı seyr ider bir māh-ı tābānuñ mı var
2. Esmez iken āb-ı pākūñ üzre hergiz bād-ı serd
Çekmez iken bülbülün ğoncañdan ālām ile derd
Zīnet eylerken seni geh lāle ğāhî sürh verd
Beñzüñi ey bustān faşl-ı hazān mı itdi zerd
Yoğsa başı taşra bir serv-i hırāmānuñ mı var
3. Güldüğüñ gülşende baña ağlamak oldı naşīb
Ġoncaña yoğsa raķīb-i hār mı oldı karīb
Derde mi düşdüñ ki dermān idemez saña tabīb
Dem-be-dem feryād idersün derd ile ey ‘ andelīb
Hār ile hem-sāye olmış verd-i ğandānuñ mı var
4. Mürde ihyā kılduğı-çün yāre ben ‘ İsa didüm
Yoğdur ey Hıızr-ı Sikender-leb saña hem-tā didüm
Yoluma cān terkin itmezsın didi hāşā didüm
Yoluña cānum revān itsem gerek cānā didüm
Yüzüme biñ hışm ile baқdı didi cānuñ mı var

550 46b. *Hayâlî Bey Dîvânı*, Tahmis-i Gazel-i Zâtî, s. 91.

1/1 āteş urur: āteş urur bir, *Hayâlî Bey Dîvânı*.

1/3 şubh-veş: şubha dek, *Hayâlî Bey Dîvânı*.

2/1 āb-ı pākūñ: āb u ğāk, *Hayâlî Bey Dîvânı*.

3/1 güldüğüñ gülşende baña: gül güler gülşende saña, *Hayâlî Bey Dîvânı*.

3/4 dem-be-dem feryād idersün derd ile: ağlayup feryād idersin her nefes, *Hayâlî Bey Dîvânı*.

4 yüzüme biñ hışm ile baқdı didi: hışm ile baқdı yüzüme didi kim, *Hayâlî Bey Dîvânı*.

5. Ey **Hayālî** ʿ ışka kıl olalı sultānsın yine
Yaʿ nî bir hūri-veşūñ hūsnine hayrānsın yine
Bir melek-şüretlinüñ derdiyle nālānsın yine
Zülf-i dilber gibi ey **Zātî** perişānsın yine
Cevri bî-[had] yoḡsa bir yār-i perişānuñ mı var

551.

[Müseddes]

Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

1. Gıtdüm ğam-ı nigār ile kūy-ı melāmete
Oldum esir cevri ü cefā vü nedāmete
Düşdüm firāk-ı ḡasret-i derd ü saḡāmete
ʿ Ömr āḡir oldı çıkmadum ayruḡ selāmete
Vā-ḡasretā ki irmedüm ol serv-i ḡāmete
Vā-fürḡatā ki ḡaldı bu ḡasret ḡıyāmete
2. Derdā ki fūrḡat irdi baña ʿ ışḡ ola didi
Şiḡḡat bedenden el yudı yā hū saña didi
ḡaḡḡūñ-mişāl irişdi ecel merḡabā didi
Cān bir yaña çağırdı göñül bir yaña didi
Vā-ḡasretā ki irmedüm ol serv-i ḡāmete
Vā-fürḡatā ki ḡaldı bu ḡasret ḡıyāmete
3. Nār-ı firāk yaḡdı tenüm eyledi türāb
Mihri ʿ izārı gözlerümi eyledi pür-āb
Oldum hevā-yı ʿ ışḡ ile āvāre çün ḡabāb
Gülzār-ı ʿ ömri bād-ı fenā eyledi ḡarāb
Vā-ḡasretā ki irmedüm ol serv-i ḡāmete
Vā-fürḡatā ki ḡaldı bu ḡasret ḡıyāmete
4. Benden ḡarār u şabr u dili dehr yād idüp
Derd ü belā vü ğuşşa-yı hecri ziyād idüp
Āhum hevā-yı ʿ ışḡ ile bir tünd-bād idüp
Bāḡ-ı fenāya atdı beni nā-murād idüp
Vā-ḡasretā ki irmedüm ol serv-i ḡāmete
Vā-fürḡatā ki ḡaldı bu ḡasret ḡıyāmete
5. Raḡm itmez ise hecr benüm ḡāl-i zāruma
Meyl itmez ise vaşl-ı dil-i bî-ḡarāruma
Ölürsem irmeden eger ol gül-ʿ izāruma
Naḡḡāş-ı ʿ ışḡ naḡş ide seng-i mezāruma
Vā-ḡasretā ki irmedüm ol serv-i ḡāmete
Vā-fürḡatā ki ḡaldı bu ḡasret ḡıyāmete

5/4 zülf-i: zülf ü, *Hayālî Bey Dîvânı*.

551 46b. XVI. ve XVII. Asır Dîvân Şiiri Rahmî ve Fevrî adlı kitapta bu müseddes yoktur.

6. Çünkim belā vü ğuşşa vü ğam düşdi yanuma
 Ğamzeñ mişāli tîĝ-ı belā girdi kıanuma
 Hecr-i lebünle cān daĝı geldi dehānuma
 Āĥir nefesde düşdi bu maṭla‘ zebāñuma
 Vā-ĥasretā ki irmedüm ol serv-i kıāmete
 Vā-fürkıatā ki kıaldı bu ĥasret kıyāmete
7. **Fevrī** çün oldı hecrün ile cān-nişār idüp
 Bir gün mezārı yanına vardum güzār idüp
 Bir nāle irdi sem‘ üme bir dem kıarār idüp
 Ğuş itdüm añladum dir idi āh u zār idüp
 Vā-ĥasretā ki irmedüm ol serv-i kıāmete
 Vā-fürkıatā ki kıaldı bu ĥasret kıyāmete

552.

[Ğazel]

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Şām-ı zülfüñde gönül eyledi çün derd ile āh
 Felegün şem‘ i söyüñdi vü cihān oldı siyāh
2. ‘Aklı başında olan tācına bakmaz felegün
 Niçe başdan girü kıalmışdurur ol köhne-külāh
3. Sen cüvānı yitürelden berü bu köhne felek
 İki taş ile döĝüp göĝsini çün eyledi āh
4. Māh-ı nev kāse ile küyuñı devr itmez idi
 Ğün-ı ĥüsnüñde eger eylemese şey li’llāh
5. Toĝrılıp çeşme-yi la‘ line giderken bu felek
 Her gören dir ki yol üstindeki kimindi bu cāh

553.

Müseddes

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. *Küntü kenzün*²⁷² maĥremi rāh-ı şerī‘ at rehberi
 Aşfiyānuñ bihteri erbāb-ı ‘ışkuñ mihteri
 Kāşif-i ‘ilm-i ledüñnī *hel etānuñ*²⁷³ mażharı

552 46b.

553 47a.

²⁷² “Küntü kenzen”, “Ben (gizli) bir hazineydım. Bilinmek istedim. O sebeple halkı yarattım.” manasındaki hadis-i kudsiden eksik iktibastır.

Pādşāh-ı dehr olanlar Kānberī'nün k̄anberi
Vākıf-ı sırr-ı ḥaḳīkat evliyā ser-defteri
Ol 'Aliyyü'l-Murtaẓā'dur Muştafā'nuñ manzarı

2. Kāmet-i bālāsına hem-ser degüldür nārven
Sünbül-i gīsūsına āşüfte miskīn yāsemen
Ḥāk-pāyi cevheridür gālībā misk-i Ḥoten
Zübde-yi evlād-ı Aḥmed āftāb-ı zü'l-minen
Ḥazret-ı şān-ı şerīfi aḥsen ü vechi Ḥasen
Şīr-i Yezdān-ı 'Alī'nün sevgilü cānı Ḥasen
3. Meḥar-ı evlād-ı Ādem ya' nī nesl-i Muştafā
Cān u dille virmeyen başın Yezīd olsun aña
Ṭayyibīn ü ṭāhirīn içinde yarın serverā
Şerbet-i Kevşer'le kandırsın 'Aliyy-i Murtaẓā
'Ārif-i sırr-ı ḥaḳīkat pencüm-i Āl-i 'Abā
Meşhed-i Firdevs-i şānīsın Ḥuseyn-i Kerbelā
4. Maḥrem-i sırr-ı ḥaḳāyık menba' -ı 'ilm-i yaḳīn
Ma' den-i kān-ı ṭarīkat şārī' -i şer' -i metīn
Gülşen-i 'ilm-i taşavvūf bülbül-i gülzār-ı dīn
Şāhib-i 'ilm-i ma' ārif şāh-ı āl-i ṭayyibīn
Rūḥ-ı Ekrem fazl-ı Ādem ol [ki] şun' -i müttakīn
Ḥazret-i sulṭān-ı 'ālem ya' nī Zeynü'l-'Ābidīn
5. Ḥāk-pāy-ı dīde-yi a' māya oldı tūtiyā
Ekrem-i evlād-ı Ādem kālīb-ı nūr-ı ziyā
Melce' -i erbāb-ı dīn ü menba' -yı ḥilm ü ḥayā
Şems-i tevḥīd-i ḥaḳīkat māh-ı nūr-ı etḳiyā
Mazhar-ı 'ilm-i me' ānī rūşenā-yı evliyā
Adına dirler Muḥammed Baḳır ol aşlı 'alā
6. 'Ālim ü 'allām u a' lem ilm-i kevnüñ manzarı
'Ābid ü 'ārif uşūliyle mezāhir manzarı
Sırr-ı esmā-yı Ḥudā'yı añlayanlar bihteri
Cifr-i kübrānuñ ḥaberi 'ilm-i kāfuñ rehberi
Sālik-i rāh-ı fenā Āl-i Resūl'ün mihteri
Ca' fer-i Şādık'dur ol cümle velīnün rehberi

554.

Gazel

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

²⁷³ Hakikatte (kesin, şüphesiz) geldi. İnsan Sûresi 76/1.

554 47a. Bu mahlassız gazel Kadı Şem'i Efendi'ye aittir. Gazelin ilk beyti ikinci mısrası farklı olarak Hasan Çelebi Tezkiresi'nde yer almaktadır.

1. Bu leṭāfet ki Ḥudā kākül-i dilberde ḳodı
Bunı ne misk-i Ḥoten'de vü ne 'anberde ḳodı
2. Bu leṭāfet ki Ḥudā çihre-yi dilberde ḳodı
Ne ḳamerde bunı ne mihr-i münevverde ḳodı
3. Bu leṭāfet ki Ḥudā ol leb-i dilberde ḳodı
Bunı ne la' l-i Bedaḥşān'da ne yāḳutda ḳodı
4. Bu leṭāfet ki Ḥudā ol dehen-i terde ḳodı
Anı ne lebde ne ḥod ḥoḳḳa-yı gevherde ḳodı
5. Bu leṭāfet ki Ḥudā 'arız-ı dilberde ḳodı
Ne gül-i terde ne ḥod lāle-yi ḥamrāda ḳodı
6. Bu leṭāfet ki Ḥudā sīne-yi dilberde ḳodı
Bunı ne berg-i semend[de] ne gül-i terde ḳodı
7. Bu leṭāfet ki Ḥudā ḳāmet-i dilberde ḳodı
Bunı ne serv-i sehīde ne şanavberde ḳodı
8. Bu ḥalāvet ki Ḥudā vuşlat-ı dilberde ḳodı
Ne bunı āb-ı ḥayātda vü ne zemzemde ḳodı

555.

Ġazel

Meṭā' ilün Meṭā' ilün Fe' ulün

1. Şeb-i hicrān u 'aşıḳ āhı birle
Özi bilgey ğamın Allāh'ı birle
2. Müdevver 'arızuḅgda bar leṭāfet
Revā baḥş itse gerdün māhı birle
3. Gel ey meh kaçmağıl 'aşıḳlarungdan
Yaraşuḳdur gedālar şāhı birle
4. Zamānī bolmadı köḅglüm ğamuḅgsuz
Ni taḅ bolmaḳ kişi dil-ḥ'āhı birle
5. Ġazā'iyā tevāzu' ehli olğıl
Ġurūr itme felekning cāhı birle

555 47a'nın derkenarındadır.

556.

Ġazel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ey kitāb-ı hüsne kaçış besmele
Hak budur kim ' ışk müşkil mes'ele
2. ' Aşık oldur yağa āhı her gice
Ey melek fülk-i felekde meş'ale
3. Şāh-ı şabrum göçdi n'ola kūs-ı āh
Tāk-ı Mecnūn'a bıraksa velvele
4. Leblerūn baña oqıtsa emşile
Ben de şorsam düşdügünce mes'ele
5. Yolda gördükçe beni düşünām ider
Yār yoldan taşra iş itmez hele
6. Ser dilermiş ilteyin ayağına
Kim bu fırsat degmede girmez ele
7. Tuħfe iltūn **Zātī**-yi dil-ħasteye
Ol řabīb-i cāna şāyed hoş gele

557.

Simon' uñ Didügi Rubā' idür

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilün Fā'

1. Ġāret-zede-yi çarħ-ı sitemkār olduĸ
Halkuñ gözine anuñ içün ħ'ār olduĸ
2. Ger gitdi ise esb-i şütür-bārı ile
Bārī'ye şükürler ki sebük-bār olduĸ

558.

Nazīre-yi ... Umacı-zāde

556 47a'nın derkenarındadır. *Zâtî Dîvânı*, C. 3, G. 1382, s. 241-242.

2 fülk-i: mülk-i, *Zâtî Dîvânı*.

3 Mecnūn'a: ' Ayyūqa, *Zâtî Dîvânı*.

6 degmede: degme kez, *Zâtî Dîvânı*.

557 47a'nın derkenarındadır.

558 47a'nın derkenarındadır.

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ'

1. Yek-çend Kızılbaş'a giriftâr olduñ
Yek-çend diğ̈er mürted ü murdâr olduñ
2. Eknün ki esîr-i Āl-i 'Osmân olduñ
Şâyeste-yi cîsr ü resendâr olduñ

559.

'Ömer Efendi

Mef'ülü Mefâ'ilün Mef'ülü Fa'l

1. *İy düşmen-i dîn zi-dîn çün bār şevî*
Der-ğ̈abs-i ebed zi-'ömrî zâr şevî
2. *Ger her reved ez-ten tüyi bār-ı şütür*
Ez-luğ̈f-ı şehensâh sebük-bâr şevî

560.

Ferd

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Ğaraz öldürmek ise cev̈r ü cefâsıyla beni
Şimdi öldür ki gözüm görmeye 'Arab'la seni

Dîvân-ı Emlağ̈u's-Şu'arâ vü Efsağ̈u'l- Bûlegâ Nev'î Çelebi Efendi

Bismillâhi'r-Rağ̈mâni'r-Râğ̈îm ²⁷⁴

Sipâs-ı bî-kıyâs mübdî'-yi 'ağ̈l u ħavâssa ki sîn-i sühânı şâne-yi nev'-arûs-ı nev'-i
insân ve noğ̈ta-yı nün-ı ħâl-i cevher-i 'irfân kıldı li-münşihî²⁷⁵

Gösterüp 'arîz-ı 'arazda cemâl
'Arazı kıldı rüy-ı cevhere ħâl

Nazar olunsa fi'l-ğ̈akîğ̈a hemân
Görinür cevher ü 'araz yeksân

559 47a'nın derkenarındadır.

1 *Ey din düşmanı! Dine yük olduğun zaman ömür boyunca sürecek sınırsız bir hapisle inlersin.*

2 *Tenden her şey gitse de sen deve yükü denli ağırsın. (Ancak) Padişahlar padişahının lütfuyla hafıflersin.*

560 47a'nın derkenarındadır.

²⁷⁴ 47b-72a 'da *Nev'î Dîvânı* yer almaktadır.

²⁷⁵ ħâl-i cevher-i: ħâl-i çihre-yi cevher-i, *Nev'î Dîvânı*, s.3.

ve şılāt-ı şalavāt resūl-i güzīn-i mevcūdāt şavbına olsun li libās-ı şer‘ini *inne mine’l-beyāni le-sihran*²⁷⁶ tırāzı ile mu‘tarrez iden kaşā’id-i seb‘a-yı mu‘allaqadan qalā’id-i dūrer-i seb‘u’l-meşānīyi hezār ṭabaqā mu‘azzez ü mükerrrem²⁷⁷ kıldı li-münşihī

Vaşfa kābil degül kemāl-i sūḥan
Naqşa mümkün degül cemāl-i sūḥan

Nuṭḫ iledür cihānda ‘izz ü şeref
Güher-i nuṭḫa teşne baḥr-i Necef

Sözdür āvāz-ı sāz-ı bezm-i Elest
Sözdür iden cihānı ‘ışk ile mest

Sözdür erbāb-ı ṭab‘-ı ḥurrem iden
Ādemi söz degül mi ādem iden

Söze nefsinde cān olur meftūn
Kanda qaldı bu kim ola mevzūn

ve tuḥaf-ı taḥiyyāt-ı cüyüş-ı āl ü²⁷⁸ aşḥābına ki her birin²⁷⁹ el-āyetühü *ve’llezīne cāhedū fīnā le-nehdiyennehüm sübülenā*²⁸⁰ cihāzı ile mücehhez eyledi ba‘d ez-ān²⁸¹ bu ḥaḳīr-i muḳaşşır-ı dā‘ī

Naẓm
Cān Ka‘besinūn yolında sā‘ī
Dil-teşne vü bī-ḳarār Nev‘ī²⁸²

²⁷⁶ *İnne mine’l-beyāni sihran ve inne mine’ş-şi’ri hikemen. Gerçekten insanı meftun eden sözler bulunduğu gibi, hikmetleri ihtiva eden şiirler de vardır. (Hadis)*

²⁷⁷ mu‘azzez ü mükerrrem: mükerrrem ü mu‘azzez, *Nev‘î Dîvânı*, s.3.

²⁷⁸ Cüyüş-ı āl ü: cüyüş-ı cevāhir āl ü, *Nev‘î Dîvânı* s.4.

²⁷⁹ *Nev‘î Dîvânı*’nın Tenkidli Basımı’nda “her birin” kelimelerinden sonra “naẓm-ı dîvân-ı dîn için” ibaresi yer almaktadır. s.4.

²⁸⁰ *Ama bizim uğrumuzda cihat edenleri elbette kendi yollarımıza eriştireceğiz. Ankebut/69*

²⁸¹ ba‘d ez-ān: ba‘de, *Nev‘î Dîvânı*, s.4.

²⁸² *Nev‘î Dîvânı*’nın Tenkidli Basımında Dîbâce bölümünün bundan sonrası farklı olup şu şekildedir: -sābīḳā evḳāt-ı perişānınuñ bir miḳdārını cem‘-i cevāhir-i lafz-ı lisān ve naẓm-ı le’ālī’-yi siḥr ü beyān semtine maşrūf ḳılmış idi Ḥālīyā pādşāh-ı ‘ālem ḥulāşa-yı efrād-ı ādem zübde-yi müteḥarrrik ü şābit güzīn-i nāṭıḳ u şāmit

Naẓm

Rāyet-i te’yīd-i Bārī şūret-i emn ü emān
Mānī-yi āyāt-ı nuşrat mehdī-yi āḫir zamān

Dürr-i dürc-i salṭanat dürrī-yi burc-ı ma‘dilet
Āftāb-ı evc-i ‘izzet zıll-ı Rabb-i Müste‘ān

Şāh-ı kisrā-cāh u Dārā-menḳıbet Sulṭān Murād
Ḥusrev-i Cemşīd-ḳudret dāver-i gīti-sitān

ki cins-i zurefâda ‘alem ve ceys-i ‘urefâya maqaddemdür ammâ emânî-yi dünyeviyyeden maħrûm ve me’arib-i şûriyye taşvîrinden nev‘an mehmûmdur

Şi‘r

Fu ‘ādun mā tūsellihi’l-mūdām

*Ve ‘umrun mişle mā-yehibü’l-li ‘ām*²⁸³

nüşha-yı hâṭır-ı zârı evrâk-ı eş‘ârı gibi perişân ve sermâye-yi ‘ömr-i ‘azîzî mânend-i bahşîş-i le’imân olup metâ‘ı maṭlebinüñ bahâsı h̄‘âb-ı baht-ı Kerîmân gibi girân olduğı sebebden sâbıkâ evkâtınüñ bir miqdârını şî‘r-güylige maşrûf ve hevâ-yı şî‘r ile serv-kaḍ cüvânları kendüye mâyl ve meşgûf kılmış idi ol bâ‘ışdür ki ekşeriya ‘ışk u maḥabbeti ve elem-i firâkdan şikâyeti müştemil olan kelimâtı bâde-yi nâb gibi mü’eşşir-i cenân ve la‘l-i sîr-âb gibi müferriḥ-i revândur derûn-ı evrâkda şebt olanları cem‘ idüp aḥbâba şem‘ itdük ğaraż işbât-ı eşer ve izhâr-ı hüner degüldür nâm u nişâna nigerân ve şöret ü ta‘ayyünde ḥayrân degülüz nâm u nişânı bî-nâmlıkda cüyân olan aşḥâb-ı ‘irfâna maqallidlerdenüz Hudâ muvâfık u mu‘în ola ve’s-selâm

ki ‘ahd-i hümâyûnında Eş-şu‘arâ’ü ümerâ’ü’l-kelâm kazıyesi mün‘akis olup ḥilqat-i cemîleleri ol ḥil‘at ile daḥı mütelebbis oldu pes ittiḥâd-ı nev‘î ḥasebi ile ahyânen ol ṭâ’ifeye iltifâtı olmağın bu ‘abd-i dâ‘î daḥı mecmû‘a-yı eş‘ârım

Nazm

Ol şâha ki şevket-i Süleymân
‘Âlî nazarında muḥtaşardur

Pay-i melaḥı hediyye kılmak
Ger ‘ayb ise mürdan hünerdür

diyüp tuḥfe kıldum egerçi muḥaddemâ “Netâyicü’l-fünûn” ve “Ḥasb-i ḥâl” ile müsemmâ kitâblar yazup nâm-ı hümâyûnları ile teşrif itmiş idüm ammâ

Şi‘r

Heyhâte en taşile’l-‘anâkibü bi’llezî
Ne secet enâmilühâ züre’l-eflâk
Hevâ pür nağme-yi perr-i mekes gûş-i melek fâriğ

ğalibâ ol cenâb-ı ‘âliye nâ’il olmamış idi

Kıṭ‘a

Söz gevherine yok bilürüz gerçi ihtiyâc
Şehler ḥazînesinde güher bi-kerân olur

Ammâ ki şıdk-ı pāk ile şâhib-nazarlara
Bir kaṭre eşk-i dîde ‘azîm armağân olur

²⁸³ *İçkinin teselli ettiğı gönüller olduğı gibi yerilenlerin (kötülerin) korktuğı bir ömür de vardır.*

561.

Kaşide

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Kılmağa şāh-ı bahār emrini icrā sünbül
Şafha-yı gülşene çekdi yine tuğrā sünbül
2. Eline nīze alup başına geymiş miğfer
Kim ola şaf-şiken-i leşker-i sermā sünbül
3. Eylemiş kīsesini dest-i seḥā ile nigūn
Jālenūñ aqçaların kılmağa i' t̄ā sünbül
4. Mā'ī destār şarup başına yaqmazdı buḥūr
Gülsitān olmasa büthāne vü tersā sünbül
5. Nev-bahār oldu diyü ' iş ider erbāb-ı çemen
Dikdi gül bezmine bir naḥl-i dil-ārā sünbül
6. Bezm-i gülşende olur mıydı perişān-destār
Mest olup itmese ezhār ile gāvḡā sünbül
7. Der-meyān itdi levendāne çeküp dāmenini
Şahn-ı gülzāra gelüp kıldı temāşā sünbül
8. Şöyle pür eylediler sebze vü sünbül bāḡı
Oldı şan berg-i çemen māhī vü deryā sünbül
9. Ebr-i nīsān-ı ' aḡāsıyle ne ḥikmetdür kim
Jālelerden bitürür lü' lü' -yi lālā sünbül
10. Kılmasa zīver eger māşiḡa-yı iḥsānı
Bulmaz idi bu kadar çihre-yi zībā sünbül
11. Ya' nī Aḡmed Çelebī şems-i felek-rif' at kim
Çemen-i' izzetine ' ıkd-ı şüreyyā sünbül
12. Sebzezār-ı şeref-i ḡadrine encüm jāle
Gülşen-i devletine ebr-i güher-zā sünbül
13. Görinen ebr-i felek şanma yem-i cūdından
Bitürür şayf u şitā gülşen-i ḡadrā sünbül
14. Kaḡre-yi luḡfını bezl itse seḡāb-ı ni' amı

561 47b-48a. *Nev'î Dîvânı*, K. 30, s. 95-97. Nev'î Dîvânı'nda 31 beyittir.

7 gülzāra: gülzārı, *Nev'î Dîvânı*.

12 şeref-i ḡadrine: şeref ü ḡadrine, *Nev'î Dîvânı*.

- Pür ola berg-i çemen yirine şahrâ sünbül
15. Varağ-ı sebz ile gülşende dutar çinî devât
Ġaraızı bu ki ide vaşfuñı inşâ sünbül
16. Beñzedürdüm ten-i hoş-büyuña nâzûkligini
Çekse ger sencileyin kâmet-i bālâ sünbül
17. Hem-nefes ola eger nefha-yı cūd u keremüñ
Mürde ihyâ ide mânend-i Mesîhâ sünbül
18. Lâle-veş dâğ urna sūzîş-i güftârumdan
Bâğda bu ġazeli eylese işğâ sünbül
19. Olımaz kâkül-i hoş-büyuña hem-tâ sünbül
Yunsa müşğ ile gül-âb ile ser-â-pâ sünbül
20. Müjenüñ öykünemez tîğına kaṭ' â süsen
Beñzemez zülf-i dil-âvîzüñe aşlâ sünbül
21. N'ola ser-sebz ola ger sâye-yi zülfüñde haṭuñ
Hüb olur perveriş-i ebr ile zirâ sünbül
22. Eylesem bâğa gelüp mûy-ı semen-büyuñı ' arz
Kızara şerm ile çün lâle-yi hamrâ sünbül
23. Şevk ile sînesini itmez idi yir yir çâk
Olmasa bencileyin ' aşık-i şeydâ sünbül
24. Yaraşur vaşf-ı haṭ-ı ' arız-ı dil-cüyuñda
Bitüre gülşen-i ṭab' um niçe ra' nâ sünbül
25. Ġayrılar vaşfuñı Nev'î gibi rengin idemez
Ki bitürmez gül-i ter şüre vü hârâ sünbül
26. Tâ ki ser-sebz ola bu naḥl-i gülistân-ı vücūd
Ola bustân-ı cihâna çemen-ârâ sünbül
27. Yağa düşmenlerüñün başına odlar lâle
Ser-i a' dâya şala şuriş ü ġavğâ sünbül

562.

Kaşide Velehü Eyzan

20 süsen: hañcer, *Nev'î Dîvânı*.

562 48a-49a. *Nev'î Dîvânı*, K. 29, s.91-94.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Meger ki çekdi kulağın mübeşşir-i iqbāl
Şafağda haylî kızarmış göründi gice hilāl
2. Şafağ degül hareketden kızardı rüy-ı felek
Zamān-ı salṭanat-ı şāha itdi isti' cāl
3. Zālām-ı çeşme-yi hayvān idi meger ol şeb
Yā çin-i ṭurra-yı hūri yā müşg-i nāf-i gāzāl
4. 'Arūs-ı devlete meşşāṭa-yı zamāne yāhūd
Ġubār-ı maḳdem-i şāhidēn itdi müşgīn hāl
5. Çün irdi vaqt-i seher toğdı nūr-ı mihr-i zafer
Şaçıldı reşḫa-yı rahmet döşendi naṭ' -ı nevāl
6. Göründi şūret-i şādī hezār cilve ile
Zamāne āyīnesinden silindi jeng-i melāl
7. Bu demler için idi devr-i sāgar-ı gerdün
Bu günler için idi hep bu gerdiş-i meh ü sāl
8. Nedür bu şöhet-i şādī nedür bu 'iş ü ṭarab
Nedür bu hūsn ü leṭāfet nedür zīb [ü] cemāl
9. Nedür bu ṭal' at-i hūrşīd ü fiṭnat-ı Cemşīd
Nedür bu ḫaşmet-i İskenderī vü heybet-i Zāl
10. Nedür bu devr-i şafā-baḫş u meclis-i hurrem
Nedür bu bī-mey ü muṭrib sürūd u neşve vü hāl
11. Zamāne rām u zemīn şād-kām u baht be-kām
Cihān muṭī' u melek bende vü felek meyyāl
12. Meger ki nevbet-i devr-i Murād Hān oldı
Baş egdi ḫullıgına ser-keşān-ı cāh u celāl
13. Medār-ı maḫşad-ı āfāḫ u zübde-yi 'ālem
Güzīn-i zümre-yi ādem güzīde-yi insān
14. Dilīr-i 'arşa-yı devlet emīr-i rüy-ı zemīn
Yegāne-yi ḫulefā zıll-ı İzīd-i müte'āl
15. Gelüp açıldı cihān gonca gibi şādīden
Görince ṭal' at-ı mihr-i sa'ādetüñde kemāl

10 bī-mey ü: heyhey-i, *Nev'î Dîvânı*.

13 medār-ı: medār u/ İnsān: emşāl, *Nev'î Dîvânı*. Bu son kelime kafiye uymamaktadır.

16. Yitişdi dehre meger behre feth ü naşbuñdan
Ki kâmeti elife döndi yâ iken fi'l-ḥāl
17. Çün itdi taḥtı senüñ ḥāk-i maḳdemüñ teşrif
Bitürdi feyz irişüp çüp-i taḥta tâze nihāl
18. Bir elde ḥâtem-i devlet bir elde tiğ-ı zafer
Musaḥḥar oldu saña mülket-i yemin ü şimāl
19. Senüñ yed-i zaferüñ muşt ile ider hāmün
Ser-i 'adüya eger miğfer olsa kūh-mişāl
20. Taḥammül eyleyimez bildi zūr-ı bāzūña
Çekildi çarḥ-ı berine kemān-ı Rüstem-i Zāl
21. Degüldür ebr-i siyeh nev-bahār-ı 'adlünde
Ferāğ-ı ḥātır ile jeng tutdı tiğ-ı cibāl
22. Emān-ı luḥfuñ ile şekl-i āşiyān itdi
Tezerve pençesini bāz-ı āhenin-çengāl
23. Ḥuşūmeti giderüp kan yalaşdı kebk ile bāz
Alışdı şir ü şeker gibi nerre-şir ü gāzāl
24. Zemine şefkat-i 'adlün şu deñlü şāmil kim
Ḥorūs u berreye dik gelmez oldu gürg ü şegāl
25. Semāda bāz ile bāziçe eyler oldu tuyūr
Küleng pençe-yi şāhinden oldu fāriğ-bāl
26. Koyup sipihri eger yüz süreydi eşigüñe
Ne māha naşş irişürdi ne āftāba zevāl
27. Ḥacālet-i kefi cūduñla muḫtarib deryā
Ḥicāb-ı ḥilm ü vaḳāruñla kūh şāmit ü lāl
28. Dür-i kelāmuña beñzer güher görölmedi hiç
Bilindi kim çoğ imiş şeh ḥazinesinde le'al
29. Şalāḥ-ı ma' deletüñ virdi dehre fevz ü felāḥ
Mübeddel oldu şalāḥ ile şulḥa ceng ü cidāl
30. Zamāna fāriğ u āzāde devr-i 'adlünde
Zemin şafā ile meşğül-i 'iş ü māl ü menāl

29 şalāḥ-ı: şalāḥ u, *Nev'i Dîvânı*.

31. ‘Aṭā ile kereme şöyle naşb-ı nefis itdüñ
Kesildi dest-i ṭama‘ ref olundı resm-i su’āl
32. İrişdi menzile tîr-i murādı her kişinüñ
Baña gelince velî itdi rûzgâr ihmāl
33. Ümîd-i ‘îd-i vişāl ile nār-ı faqr u firāk
Biribirin müte‘ākib mişāl-i şavm-ı vişāl
34. Çenār destine beñzerdi yufkālıkda elüm
Velîk bād-ı hevā kılmış anı māl-ā-māl
35. Nuḳūd-ı ‘ömr ise ey aqçası gibi nākış
Ġam-ı kuşūr-ı nevāl ile cism olmada nāl
36. Hemîşe hār ile ḥasler yolumda dāmen-gîr
Meger ki cāme-yi peşmînedan açam per ü bāl
37. Şular ki māzî ile ḥalden ḥaberleri yok
Ḳazā vü medrese anlara eyler istikbāl
38. ‘Ayār-ı nākış ile niçe ṭab‘-ı nā-mevzūn
Virür kelāmına te’sîr-i nazm-ı Ḥîce Kemāl
39. Benüm muḥaşşal-ı kesbüm muḳaddemāt-ı cedel
Benüm netîce-yi şuġlüm taşavvurāt-ı muḥāl
40. Kemāl-i şānuma şāhid yiter sözüüm ki olur
Şalāḥ-ı Meryem’e nuṭḳ-ı Mesîḥ istidlāl
41. Mu‘înum ol ki olam erba‘înden ḥāric
Mu‘înüñ ola şehā himmet-i gürüh-ı ricāl
42. İrişdi pāye-yi pencāha pāy-ı aqrānum
Revā mı çille-yi zilletde ben ḳalam pā-māl
43. Ḳo gel ḥikāyet-i māzîyi **Nev‘iyā** çün kim
Rikāb-ı ‘izzetine ‘arz olundı şüret-i ḥāl
44. Nite ki vaḳt-i seḥer şāh-ı kişver-i ḥāver
Kevākib içre bula salṭanatda istiklāl
45. ‘İdād-ı leşkerüñe Ḥaḳ virüp şümār-ı nücüm
Nücüm-ı leşkerüñ olsun rücüm-i ehl-i ḳalāl

38 ṭab‘-ı: tab‘ı, *Nev’î Dîvânı*.

563.

Re'isü'l-Küttâb İken Feridün Beg'e Virilmiştir

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Hilâl-i 'îd kim gird-i şafağdan göricek anı
Hayâl itdüm gönülde hançer-i hün-rîz-i cânânı
2. Leţâfet kesb idüp kılmış 'urüc-i 'âlem-i bālā
Şafā-yı rüzeden olmuş meger meczüb-ı Sübhānī
3. Meh-i nev gibi devlet aña kim cismin idüp lāğar
Uyardı zulmet-ābād-ı bedende şem' -i rühānī
4. Tecerrüd kesb idüp şavm u şalāt ile Mesīh-āsā
Feleklerde melekden geçdi şimdi kıadr-i insānī
5. Felekde nürdan kullāb olupdur mäh-ı nev güyā
Çeker bālāya ebrār itdügi hayrāt u ihsānı
6. Şafağ mey mäh-ı nev bir sāğar-ı sīmīne dönmiştir
Felek ta' līm ider yārāna şekl-i bezm-i rindānı
7. Gümüş şırma taqup gīsü-yı 'anber-bārına şāmuñ
Zamāne nev-'arūs itdi 'acüz-ı çarh-ı gerdānı
8. Degüldür mäh-ı nev re'y-i münīrin dehre 'arz eyler
Re'is-i münşiyān-ı defter-i dīvān-ı 'Oşmānī
9. Feridün-nām u Dārā-siret ü Āşaf-başiret kim
İdüpdür fazl u 'irfānı tecāvüz hadd-i imkānı
10. Kümeyt-i hāmesinden haţt-ı Yākūta ğubār irdi
'Alemdür 'arşa-yı ehl-i kalemde tab' -ı rahşānı
11. Sühandānlıkda Vaşşāf-ı zamān tab' -ı güher-pāşı
Şadefdür şanki mervārid-i elfāza kalemđanı
12. Taqarrüb kesb iderse yaraşur yanında erkānuñ
Ki anuñ tiğ-ı cevherdāridur tab' -ı sühandānī
13. Sevād-ı nāmede gün gibi gösterdi yed-i beyzā
Meh-i nev gibi buldı defter-i dehr içre 'unvānı
14. 'Uţarid kim debir-i münşī-yi dīvān-ı 'ālīdür
Anuñ nesh itdi hükmin haţtuñuñ kânün u erkānı

563 49a. *Nev'î Dîvânı*, K. 49, s. 144-145. *Nev'î Dîvânı* 'nda 22 beyittir.

15. Senüñ naķş itdügüñ elfāz hep rūḥ-ı muşavverdür
Egerçi şekl-i bî-cân yazmada üstād imiş Mānî
16. Zekāda ‘ aql-ı evvel didi erbāb-ı şenā saña
Velî fażl u keremde zātuña bulunmadı şānî
17. Ne zātuñ gibi gösterdi felek mir’atı bir şüret
Ne tab‘ um gibi tütî gördi Rūm’un şekkeristānı
18. Zāmîr-i rüşenüm ecrām-ı çarḥa fāyîz-i envār
Dil-i āgāhumuñ pîr-i ḥired tıfl-ı sebaķ-ḥ‘ānı
19. Ne lāzım ‘ ārif-i āgāh öñinde lāf-ı şî‘ r urmaķ
Bilür şāḥib-hüner Nev‘î kemāl-i fażl ü ‘ irfānı
20. Nitekim kātib-i çarḥa devāt-ı zer olup ḥürşîd
Çeke her ay başında bir nişān-ı ḥük-m-i Yezdānî
21. Vücūduñ nāme-yi iķbāle tevķî‘-yi refî‘ olsun
Hilāl-i ‘îd-veş günden güne bu ķadr ü ‘ unvānı

564.

Kaşîde-yi Sūriyye-yi Şehzāde

Mef‘ ulü Fā‘ ilātü Mefā‘ ilü Fā‘ ilün

1. Bir şubḥ-dem ki sūr-ı güle ebr-i nev-bahār
Gönderdi jāleye şaçılıķ dürr-i bî-şümār
2. Reftāra geldi serv eline şem‘ -i sebz alup
Ezhārı sū-be-sū oķıdı gülşene hezār
3. Demlendi bād-ı şubḥ ile eşcār-ı ergavān
Uydı uşul-i devr-i güle şavt-ı cūybār
4. Yazıldı şun‘ ile yeñiden nüşḥa-yı çemen
Şebnem düşüp zemîne bozuldı ḥaṭ-ı ğubār
5. Erbāb-ı ‘îşe ya‘ nî ṭarab ḥāşıl itmege
Bir tāze naķş bağladı üstād-ı sāzkār
6. Hep muṭribüñ terāne vü āvāzı sünbüle
Hep çalınan ķulağına ‘ūduñ benefşeżār
7. Cāmın şarāb-ı jāle pür itmişdi lālenüñ

564 49a-50a. *Nev‘î Dîvânı*, K. 13, s.42-46. *Nev‘î Dîvânı*’nda 49 beyittir.

1 jāleden: jāleye, *Nev‘î Dîvânı*.

- Bezm içre kâse-lîs idi hürşîd-i tâbdâr
8. aldurmadı simâtn o gün âftâb-ı çar
Aşâm olunca câmını döndürdi lâle-vâr
 9. hir hicâb-ı şâma girüp lu' betân-ı Rûm
Dutdı cihâna ma' reke-yi cünd-i Zengi-bâr
 10. Ol gice mühre-bâz-ı felek kıldı nâgehân
Bir peyker-i gurâb ile biñ beyza âşkâr
 11. Evrâqını touz felegün at at eyleyüp
fâa âteş işleri gösterdi rûzgâr
 12. Encüm degüldi zâhir olan gökde ol gice
Yadı sürür-ı sür ile gerdün touz hişâr
 13. Meclisde Zühre-yi felege yir bulunmadı
Bâm-ı sipihre ıkısa temâşâya vechi var
 14. Etfâl-iencüm encümen-i çara şıgmayup
Yıldızlar atdılar yire ol gice bi-şümâr
 15. Hep gökde istedüklerini yirde buldı halk
Hiç itmez oldılar reviş-i çara i' tibâr
 16. Bir şem' idi ki gün gibi gündüz ziyâ vire
Güyâ o çüp-ı sür ile ol töp-ı zer-nigâr
 17. Ol gün ki sür-ı sünnet-i sulân için seher
Gülgün-ı çara Hüsrev-i hürşîd olup süvâr
 18. Gün gibi altun üsküf ile şehryârlar
Şaf bağlamışdı âşaf-ı sulâna şad hezâr
 19. Ol rüz-ı haşrı seyr iden ölmez cihânda kim
Dîdâr gördi her kişi bi-tâb u intizâr
 20. Zeyn oldı nal-i şem' ile meydân-ı aşr-ı şâh
Yapıldı şanki câmi' -yi çara niçe menâr
 21. Güyâ içinde hazret-i şehzâde bunlaruñ
Bir nal idi ki yapmış anı sun' -ı Kirdigâr
 22. Ol esb-i båd-pây ile ol add-i ser-firâz
Bir cüybâr idi ki ide servi der-kenâr

19 Beytin ikinci mısrası *Nev'î Divânı* 'nda şöyledir: “Dîdâr-ı hûra çekmez idi kimse intizâr”

23. Bu ʔāk-ı bī-sütūna sūtūn oldı yā meger
Re ʔy-i münir ü rāyet-i manşūr-ı şehryār
24. Sulţān-ı dīn ü devlet ü ʔizzet Murād Hān
Dānā-yı re ʔy-i hikmet ü Dārā-yı dādgar
25. Bir pādşāhdur ki ʔarār eylemez felek
ʔuʔb-ı murādın eylemese bir nefes medār
26. Bir pādşāhdur ki eyledi ʔabʔında imtizāc
Hilm ü şecāʔat ü veraʔu heybet ü vaʔār
27. Tāc ile fahr iderdi ezel pādşāhlar
Tāc ile taht anuñla ider şimdi iftiḥār
28. Seyyāreden heyākil-i nūr aşdı boynına
ʔıldı sipihri dehşet-i şemşiri bī-ʔarār
29. Şeh-bāz ile huşūmete ʔādir midür ḥorōs
Terk eylesün ʔinādı ʔızılbaş-ı nā-beʔār
30. Sūr-ı ʔazīm-i sünnetine ḥidmet itmege
Cemʔoldı serverān-ı selātin-i her diyār
31. Hāḫān-ı Türk ü hān-ı Ḥoten ḥākim-i Yemen
Rāyān-ı Hind ü dāver-i Keşmir ü ʔandehār
32. Bilmez dügün ki gele kāse-līs ola
Fağfūr-ı mülk-i Çin ile Kisrā-yı tācdār
33. Hep sünnet-i Muḫammed'e cemʔoldı ümmeti
Aʔdā-yı ehl-i sünnete laʔnet hezār bār
34. Bir ʔaḫre gelmeye kefi ʔadrine fiʔl-meşel
Sūrı güninde şaçılıḫ olsa idi biḫār
35. Şol deñlü pişdi maḫbah-ı sūrında aḫime
Kūr eyledi tamaʔgözini keşret-i buḫār
36. Sīr oldı aḫolan eli yufḫa gülāçdan
Geldi mizāca kelle-yi sükkerden inkisār
37. ʔıtdı cihānı gün gibi ʔurş-ı ziyāfeti

26 pādşāhdur: şāhdur, *Nevʔi Dîvānı*.

32 dügün ki: dügün evin ki, *Nevʔi Dîvānı*.

34 ʔadrine: cüdına, *Nevʔi Dîvānı*.

- Olsam ‘ aceb mi ben daḥı bir zerre behredār
38. adrüm egerçi zerreden eksük degül zamānede
Faẓlum velik gün gibi bulmışdur iştihar
39. Ağır bahāludur kim alur dürr ü gevheri
Geldüm ki ‘ arz idem saña ey řāh-ı kāmkar
40. Medḥün güherlerin delüp elmās-ı şab‘ ile
Dizdüm zamāne silkine bir nazm-ı yādigār
41. Hüsni edā cevāhiri medḥünde yārařur
şehler ḥazīnesinde gerek dürr-i řāh-vār
42. Hep idegeldi şimdiye dek pādřāhlar
Erbāb-ı ma‘ rifet sözini dürr-i gūřvār
43. Evřāf-ı řeyḥ Sa‘ dī vü Firdevsī’ dür kalan
Ḥāk oldı Sa‘ id-i Zengī vü Maḥmūd-ı řehryār
44. Āb-ı ḥayāt-ı nazm ile hep zinde-nāmdur
Devrān egerçi tenlerini kıldı ḥāksār
45. Evřāf-ı pādřāhı çü ḥařra mecāl yok
Nev‘ ī yiter uzatma sözi kim yigdür iḥtiřār
46. Tā kim bahār-ı sünnet-i dīn-i Muḥammedī
Sūr-ı nehār-ı maḥřere dek ola ber-řarār
47. Na‘ ř- ı zemīnde řāh ile řehzāde var olup
Erkān-ı devleti ola bākī vü pāydār

565.

ařide-yi Sūriyye Berāy-ı řehzāde Sultān Meḥemmed Ḥān Tāle Bekāhu²⁸⁴

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. ‘ Ale’ ř-řabāḥ ki serdār-ı leşker-i ḥāver
Sipāh-ı Rüm ile kıldı diyār-ı şarka sefer
2. řikār şaşdına bāl açdı řāh-bāz-ı sefid
Gurāb-ı zengi-yi şeb dökdi heybetinden per

47 zemīnde: cihānda, *Nev‘i Dīvānı*.

²⁸⁴ *Ömrü uzun olsun.*

565 50a-b. *Nev‘i Dīvānı*, K. 56, s. 53-56. *Nev‘i Dīvānı*’nda 47 beyittir.

3. Mişāl-i mihr-i şafaḡ ḡün-1 sürḡ-serdür kim
‘Acemden anı revān itdi Rūm’a serverler
4. Meger ki şarḡ ilinūñ peyki mihr-i zerrin-tāc
Getürdi nāme-yi nuşret esüp nesīm-i zafer
5. Çalındı burc-1 sipihr üzre nevbet-i şādī
Güneş naḡāre-yi zer Zühre-yi felek mehter
6. Şitā gidüp yirine ḡākim oldı şāh-1 bahār
Nişān-1 ḡükm-i ḡümāyūn şekl-i sünbül-i ter
7. ḡurūşa geldi cuyūş-1 şüküfe şahrāda
Benefşe ḡāfile-sālār-1 lāle ser-‘ asker
8. Müsevvidāt-1 çemen geldi hep beyāz oldı
Yeñiçerilerin ezhāruñ itdiler defter
9. Şadā-yı şā’iḡa vü bīm-i berḡ ile nergis
Firāş-1 sebzede bī-ḡāb u mübtelā-yı seher
10. Sefer yaraḡını iḡzār ider meger sünbül
Elinde nīze vü başında āhenin miḡfer
11. Mübārizān-1 çemen ya‘ nī nergis ü süsen
Birisi tiḡ ḡuşanmış biri ḡutar şeşper
12. Vilāyet açdı yeñiden meger ki şāh-1 bahār
Ki bağlanup şalınur sünbül ü gül ü ‘ abher
13. Kenār-1 sebzede pervāzī lāledür ḡüyā
Sipihr-i aḡzār u sürḡ-i şafaḡ sefid-i seḡer
14. Beyāz-1 şubḡ ile ḡürşid ufuḡdan itdi ḡulū‘
Kenār-1 cūda zuḡūr itdi şanki nilüfer
15. Diyār-1 şarḡa ḡider yā meger Sinān Paşa
Virildi şāh-1 cihāndan livā vü tiḡ u kemer
16. Dilīr-i ‘ arşa-yı şevket emīr-i kişver-i cūd
Zahīr-i ehl-i şecā‘ at mübāriz-i şaf-der
17. ḡüzin-i ehl-i zemīn āb-1 rüy-1 ‘ Oşmānī
Yegāne-yi vüzerā iḡtiyār-1 nev‘ -i beşer
18. Müşīr-i fetḡ-i Yemen ḡāhir-i cezīre-yi ḡarb

12 şalınur: şatılur, *Nev’î Dîvânı*.

- Vezîr-i zâyir-i Ka‘be mücâhid-i ekber
19. ‘Alem-mişâl ser-efrâz u müstaķimü’l-hâl
Sinân-ı nîze gibi yek-zebân ü şâf-güher
 20. O bir dil-âver-i devr-i zamânedür ki kıılır
Felekde gün gibi tîr ü kemâna sîne siper
 21. Yaķup yıķar ne Revân’ı ķor ol ne Şirvân’ı
Ĥalâş iderse ‘Acem begleri revânı yiter
 22. Du‘â-yı seyf ile ol düşmeni ider teşhîr
Meger ĥamâyil olup zaĥm-ı tîri ķurtara ser
 23. Başıldı heybet-i şemşîr-i âheninüñden
Şadâ-yı fitne-yi Ye‘cüc u sedd-i İskender
 24. Ser-i ‘adüyı diker nîzeye kerâmeti gör
Elinde ĥâşıl ider çüp-ı ĥuşg mîve-yi ter
 25. Sipâh-ı şark ideler kaçd-ı Mâverâ’ü’n-nehr
Senüñ revân ola serĥadde âb-ı tîĥuñ eger
 26. Ĥikâyet-i şıfat-ı Āşaf ü Nizâmü’l-mülk
Ĥadîş-i menķabetüñden fesâne-yi kemter
 27. Sipâh-ı leşker-i a‘dâyı maĥv ider kılıcuñ
Mişâl-i tal‘at-i ĥürşîd ü ĥaybet-i aĥter
 28. Hevâ-yı tâc ü kemer terkin eyleyüp düşmen
Zen-i felek gibi devründe baĥlanur çenber
 29. Eger muķâbil olup leşkerüñle cünd-i ‘adü
Dil almaĥ ister ise tîĥ u ĥançerüñ gönder
 30. Yanuñda buldı senüñ ķadr ü i‘tibâr kılıç
Elüñden aldı senüñ feyz-i terbiyet ĥançer
 31. Revâ degül ki niyâm-ı dehende jeng tuta
Cefâ-yı dehr ile tîĥ-ı lisân-ı ehl-i hüner
 32. İletdi başa işin tîĥ gibi her nâ-kes
Revâ mıdur ķala Nev‘î ķalem gibi ebter
 33. Benem zamâne de ser-leşker-i sipâh-ı süĥan
Benem zamâne de erbâb-ı nazma ser-defter
 34. Egerçi şems-i kemâlüm irişdi eflâke

Murādum üzre degül muḳteżā-yı devr-i ḳamer

35. Dilümde nehr-i hüner gerçi ‘ ayn-ı āb-ı hayāt
Virür velik ğubār-ı ğam-ı zamāne keder
36. Ümīd beste vü ṭālī‘ zebūn felek ğaddār
Zemīn mehīn-i ahālī zamāne dūn-perver
37. Ne kevkebümde sa‘ ādet ne tende şıḫḫat var
Bitürdi ḳahr zemīn cevr āsmān ser-ber
38. Kemāl ü ma‘ rifet ehline ey felek besdür
Cefā-yı sille-yi üstād u ğuş-māl-i peder
39. Belā yolında eger ölseler şorulmazlar
Zamāne ḳanını erbāb-ı fażluñ itdi heder
40. Anuñ ḫaḳı ki seni ḳıldı Yūsuf-ı Mışrī
Elüm alup beni zindān-ı ğuşşadan ḳurtar
41. Anuñ ḫaḳı ki seni ḳıldı mażḫar-ı ḳudret
‘ İnāyet eyle virüp ben za‘ ife ḳuvvet ü fer
42. Nite ki bayraḳ-ı berrāḳ-ı şubḫ ile hūrşīd
Diyār-ı şarka çeke rāyet-i zāfer-peyker
43. Sipāh-ı düşmenüñüñ tiğ olup ḳafādārı
Zahīri ğürz-i girān ola hem-seri şeşper
44. Bi-ḫaḳḳ-ı fażl-ı Ebübekr ü heybet-i Fārūḳ
Bi-ḫaḳḳ-ı ḫürmet-i ‘ Oşmān u ‘ işmet-i Ḥayder

566.

[Ḳaşıde]

Mef‘ ulü Fā‘ ilātü Mefā‘ ilü Fā‘ ilün

1. Maḳşūd idüp müdebbir-i aḫkām-ı *kün fe-kān*²⁸⁵
Āsāyiş-i ma‘ işet-i cumhūr-ı üns ü cān
2. Terkīb-i dehre ‘ illet olur bir vücūd ile
Virdi basıṭ-ı ḫāke yine rāḫat-ı revān
3. ‘ İsi-nefes midür bu seḫer nefḫa-yı şemāl
Kim buldı bustān-ı cihān ‘ ömr-i cāvidān

566 50b-51a. *Nev‘i Divānı*, K. 39, s. 120-123.

²⁸⁵ *Ol (dedi) ve (o da) oldu.*

4. Z̄ulmet-serāy-ı h̄āki meger r̄ūšen itmege
Oldı f̄ür̄ūĝ-ı meş‘al-i şubh-ı ezel ‘ıyān
5. Yūsuf gibi necāt irişüp ka‘r-ı çāhdan
‘Azm itdi cāh-ı izzete sultān-ı hāverān
6. Yūnus dehān-ı māhi-yi şebden bulup rehā
Çııdı kenār-ı lücce-yi deryāya şādmān
7. Āzād olup yine kafes-i ābnūsdan
Gülzār-ı ‘arşı t̄ūṭi-yi sebz itdi āşiyān
8. Ya‘nī şalāh-ı ‘ālem-i kevn ü fesād içün
Geçdi serir-i şıḥḥate pāşā-yı kāmran
9. Muḥtell idi ṭabāyi‘-yi erkān irişmese
Fārūq-ı ‘adl-i āşaf-ı sultān-ı Cem-nişān
10. ‘Āli-himem semiyy-i ‘Alī şāhib-i kerem
Yūsuf-cemāl u Hızr-kađem Müşteri-mekān
11. H̄ilm ü vaqāra şāhib [ü] temkīn ile qarīn
İqbāl ile muşāhib ü sa‘d ile tev‘emān
12. Luṭfuñ muḥiṭ-i merkez-i ecrām-ı āb ü h̄āk
Z̄ātuñ medār-ı gerdiş-i d̄ülāb-ı āsmān
13. Zāl-i felek ṭarīq-i sedāda gidenlerüñ
Olmışdı gerçi ayaĝın almaqda pehlevān
14. Sen kuṭb-ı ‘ālemi yine şābit-kağem kııup
Bildürdi çarḥa dāyiresin şun‘-ı kārđān
15. Mınnet H̄udāya kim aqıdup gözümüz yaşın
Kııduq nihāl-i devletümüz sebz ü nev-cüvān
16. Sen cān idüñ bu ‘āleme ‘ālem saña beden
Tende ne deñlü fer ola bīmār olınca cān
17. Nergis-şıfat egerçi ki bīmār idi tenüñ
Āfāka çeşm-i ‘ibretüñ olmuşdı d̄ide-bāñ
18. Pāyüñ muqīm-i merkez-i h̄ilm ü vaqār olup
Pergār-ı ‘aqluñ eyler idi geşt-i lā-mekān
19. Virdüñ mizāc-ı gülşen-i devrāna i‘tidāl
Kııduñ bahār-ı luṭfuñ ile dehri gülsitān

20. Şimden girü çemende revādur ki tıtmaya
Eşcār-ı sebz-i bāğ-ı cihānı teb-i hāzān
21. Lāyık budur ki kılmaya bāğ içre bir dağı
Āsīb-i dehr ‘ārız-ı ābīyi za‘ferān
22. Şemşirūñ itdi ‘ālemi rūşen şu resme kim
Furşat zamānını bulamaz şimdi şeb-revān
23. İnşāfuñ itdi memlekete şol kadar şümül
Rehzenler oldı bedreka-yı rāh-ı kār-vān
24. Re‘yūñ simāṭ-ı devlete zenbūrsuz ‘asel
Tīğūñ bisāṭ-ı memlekete şem‘-i bī-duhān
25. Pür nūr-ı hikmet oldı mezār-ı Büzürcmihr
Mihr-i dirāyetūñ olalı şarka pās-bān
26. Her şeb diyār-ı ğarba şebīhūna gönderür
Re‘yūñ şafağda mihre virüp tīğ-ı cān-sitān
27. Cārī olan elūñdeki mizāb-ı nizeden
Āb-ı hayāt-ı cism-i ‘adūdur degül sinān
28. Ol ceyşe kim maḳaddem ola ḳadr ü şevketūñ
Tālī-şıfat zafer ‘aḳabince olur revān
29. Serdār ola şu kevkebeye kim sa‘ādetūñ
Sa‘deyn-i fetḫ ü nuşret anuñla ider ḳırān
30. Şekl-i cemilūñe nazarın eyleyen saḫīḫ
Āḫir bulur netice-yi maḳşūda iḳtirān
31. Hāk-i derūñden atlas-ı gerdūn diler ḳābā
Mihr ile meh ḳapuñdan ider iltimās-ı nān
32. Ḳılduḳça hāk-i dergehūñe secde reşk ider
Hūrşid nüh-ser olmağa mānend-i āsmān
33. İrmez senūñ medāric-i ḳadr ü kemālūñe
Keyvān felekden eylese biñ pāye nerdübān
34. Çün bāğ-ı midḫatūñ idemez şemmesin edā
Sūsen gibi olursa ser-ā-pā tenūñ zebān
35. Hoşdur du‘ā-yı devlet-i şāḫib-sa‘ādete
Nev‘ī şafā ile açasın gonca-veş dehān

36. Tā kim ola ṭabīb-i şifāhāne-yi çemen
Evvel bahāra qarşu şehāb-ı güher-feşān
37. Tā kim haṭ-ı benefşe ile nüşha-yı bahār
Naḥl-i çemenden def -i teb-i ḥazān
38. Olsun vücūdı şihḥat ile pāydār olup
Düşmen za'if ü baht kavî 'ömr nev-cüvān

567.

Ḥazret-i Vālā-Rütbet Meḥammed Çelebi Efendi'yle

Mā-beyninde Vākı' Ba' z-ı Tenekkürātı Def için Nazm Olunmuşdur

Meṭā'ilün Fe'ilātün Meṭā'ilün Fe'ilün

1. Hilāl-i 'id-i felek gösterüp şafaḫda liḳā
Yazıldı şan varaḫ-ı sürḫa sīm-gün tuḡrā
2. Görüldi māhi-yi sīmīn kenār-ı deryādan
Şafaḫda Yūnus-ı ḥūrşid olunca nā-peydā
3. Olursa ḥançeri mäh-ı nevūñ n'ola bārik
Niçe dem oldı dutar anı çarḫa dest-i ḳazā
4. Zamāne var ise dūr itdi āftābından
Kim oldı 'aşıḳ-ı dil-ḫaste-veş za'if ü dü-tā
5. Giyāh-ı ḫuşke dönüp sebzezār-ı dehr içre
Benüm gibi ḳadin itmiş ḫamīde bād-ı fenā
6. Yaḫūd idüpdür anı tāb-ı rūze leb-teşne
Ki şuya aḡız açar menzili leb-i deryā
7. Hilāle baḫduḡı ḫalkuñ bu rūzedār olalı
İder leṭāfet ile meyl-i 'ālem-i bālā
8. Diyār-ı 'işrete fülk-i felek tutup dümeni
Ḳopardı mevc-i melāḫat yine nesīm-i şabā
9. Ḳalem-tırāş ile ḫakk itdi resm-i ḫūbı hilāl
Ne fikr-i miḫnet-i imrüz u ne ḡam-ı ferdā

567 51a-b. *Nev'î Divânı*, K. 1, s. 9-11.

9 ḫūbı: ḫüzni, *Nev'î Divânı*.

10. Felekde halka-yı bābuñ taşavvur itdüm idi
Bu gice gözüme göründi mäh-ı nev a' lā
11. Mişāl-i mäh-ı nevi meşķ ider debīr-i felek
Ĝaraż bu kim çeke menşūr-ı fażluñā tuĝrā
12. Meh-i ruħuñdaki nūr-ı fażīletüñ görelı
Çerāĝ-ı bezmüñe pervāne zümre-yi fużalā
13. Meħemmed oldı senüñ nāmuñ ey felek-rif' at
Hilāl eger saña farķın ķadem iderse revā
14. Hilāl-veş yañılup ķaddi lām ola şol kim
Ķoyup izüñ tozın iksīr-i zer ola cūyā
15. Yüzini sürdüĝine sümm-i esb-i devletüñe
Nişānedür mehüñ alında ĝurre-yi ĝarrā
16. Baş egdi şol ki süm-i esbine hilāl-sıfat
Görünce pāyesini didiler lehū tūbā
17. Sürüd ide anı meclisde nāgeh ' ışķ ehli
Hilāli vaşfına düşdi bu şi' r-i nev-peydā
18. Ki ey hilālüñe ser-geşte mihr-i evc-i semā
Şikeste-dil ĝam-ı mihrüñle ĝünbed-i minā
19. Meh-i nevi nice teşbīh idem hilālüñe kim
Hisāba gelmez ırakdan ĝüzeldür ol cānā
20. Ķuluñdurur hele eksik gedik nażar eyle
İrakdan aĝız eger mäh-ı nev felekde saña
21. Ĝamuñla urdı meger sīneye şafaķ ħançer
Hilāl penbe-yi mehden fetīle bükdi añā
22. Kilīd-i rüzeye miftāħ mäh-ı nev oldı
N'ola işāret-i ebrüñ olursa ' uķde-ĝüşā
23. Gider küdüreti ķıl ħande mäh-ı ' id oldı
Hilālüñi görelüm ey meh-i cihān-ārā
24. Zamāne tāzelenüp mäh-ı nev gibi ĝüldi
Meger ki ħātır-ı ' aşıķda ķaldı renc ü ' anā
25. Çü şerħ-i mihrüme maķşüdum oldı istihlāl
Berā' at idi hilāl añmadan ĝaraż maħzā

26. Anuñ haķı ki iřāret kılup hilāli ile
Dü pāre eyledi ķurř-ı mehi o bī-hem-tā
27. Felek atarsa meh-i nev gibi kenāra beni
Ölünce dāmen-i luṭfuñdan el çekem ḥāřā
28. Sipih-r-i a‘ zama lāzım hilāl nāķıř iken
Güneşden olmadı hiç zerre-yi ḥaķīr cüdā
29. Ķarīn-i mihr-i viřālūñ velī olur ḥālī
Hemīře meh gibi noķřāna ğam kemāle řafā
30. Hilāl-veş görüne niçe ma‘ nī-yi bārīk
Güřāde ola eger maṭla‘ -y1 dil-i řeydā
31. Hilāl ķadrini bilmez dil uzadur mihre
Benümle da‘ vī-yi fażl eylese ‘ adū meřelā
32. Kemāle ķudretümi dūr-bīn olan añlar
Zamāne nāķıř iderse ne ğam hilāl-āsā
33. Hilāli gerçi ki evvel naçar kişi göremez
Bir iki günden olur līk şem‘ -i cem‘ -ārā
34. Devāt-ı mihr ile Nev‘ī ķalem olursa hilāl
Lisān-ı ķāl idemez ḥāl-i pūr-melāli edā
35. Kemān-ı ķaddi hilāl it sipih-r-i iḥlāřa
Dilerseñ iriře saķf-ı semāya tūr-i du‘ ā
36. Nite ki levḥ-i sipih-r üzre āb-ı zer birle
Debīr-i çarḥ ide lām-ı meh-i nevi imlā
37. Hemīře her meh-i nev saña ‘ ayn-ı ‘ id olsun
Ser-i ‘ adū-y1 zarar-ḥāha tiĝ-ı derd ü belā

568.

Bir Maḥdūmuñ Sūrna Müte‘ allıķ Evřāfi Müřtemil Ķařidedür

Mef‘ ülü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ülün

1. Zeyn olalı biñ naķř ile bu saķf-ı mu‘ allā
Eřķāl-i şuver şolalı bu ķařr-ı mücellā

32 kemāle: kemāl-i, *Nev‘i Dîvânı*.

568 52a. *Nev‘i Dîvânı*, K. 3, s. 14-16.

1 eřķāl-i: eřķāl ü, *Nev‘i Dîvânı*.

2. Ervāh-ı melek cem' olalı bezm-i eleste
Şahrā-yı vücūda çıkalı zümre-yi eşyā
3. Etfāl-i nüfūs irişeli 'id-i hayāta
Sūr-u sünen-i Aḥmed'i ḥalk ideli iḥyā
4. Ne bāşıra gördi bu ḳader meclis-i 'ālī
Ne sāmī' a vaşfını bunuñ eyledi ıḡā
5. Bezl ittiler envā' -yı ni' am şöyle kim oldı
Enzār-ı ṭama' keşret-i iṭ'ām ile a' mā
6. Her aç u eli yufka olup sīr gülāca
Her cū' ile beñzi şararan tuḡme-yi buḡrā
7. Selmā şaruşın bir meh-i şirīn-leb idi kim
Güş eyleyen adın dir idi ibn-i Süleymā
8. Maṭbaḡda gül-i āteş ile murḡ kebābı
Āvāze iderdi nite kim bülbül-i gūyā
9. Ṭās-ı felek-āsā dönüp anda mütevālī
Ser-geşte idi gün gibi her cām-ı muşaffā
10. Yudı elini şerbet-i şekkerden olur kim
Eylerdi dehānında şeker adını ḫalvā
11. Ḥinnā gicesi şem' dutup cāriye-yi māh
Ṭās-ı felek içre şafaḳı kıldı müheyyā
12. Funduḳlar olup giceler etfāle kevākib
Meclisde gümiş sini idi māh-ı şeb-ārā
13. Daḳup resenin kāh-keşān ḳurşına māhuñ
Ḳapmaḡa anı tiz idi dendān-ı şüreyyā
14. Bādām şeker dilleri āşüfte kılırdı
Şan her birisi çeşm ü leb-i dilber-i ra' nā
15. Kimdür dir iseñ baña bu cem' iyyete bā' is
Kim oldı anuñ şem' ine bu cem' -i temāşā
16. Maḡdüm-ı zamān Şeyḡ Meḡemmed Çelebi kim
Oldı ḫulel-i sünnet-i dīn ile muḡallā

2 ervāh-ı felek: ervāh ü felek, *Nev'î Dîvânı*.

11 dutup: ṭutup, *Nev'î Dîvânı*.

14 bādām: bādām u, *Nev'î Dîvânı*.

17. Mirrih̄ hele usturasın çarha tutardı
İsterdi ki sünnetçi ide ol meh-i zibā
18. Sünnetle n'ola kesb-i sürür eylese çün kim
Engüştime bir h̄atem-i la' l eyledi peydā
19. Yā lüle-yi s̄im̄inden aq̄up la' l yā bitdi
Bir gonca-yı zanbaqda niçe lāle-yi h̄amrā
20. Kesdükçe muqarrerdür o kim müşmir olur tāk
Envā' -yı şemer vire o şāh-ı q̄ad-i bālā
21. Nev'î gel aña eyleyelüm h̄üsn-i şenāyı
Kim buldı faẓīletle bugün rütbe-yi ' ulyā
22. İfzāl ü ' aṭā baḥri Meḥemmed Çelebi kim
Ol dürr-i şafā-baḥşa budur ebr-i güher-zā
23. Cem' olmaz idi zümre-yi efrād bu sūra
Zātuñda anuñ olmasa külliyyet-i kübrā
24. Tā kim eşer-i vācib olup mecma' -yi imkān
Tā kim kıla ' ālem sünen-i Aḥmed'i icrā
25. Döndükçe meh ü mihr-i felek evc-i semāda
Şābit kıl ikisin daḥı ey Qādir-i yektā

569.

**Meḥemmed Çelebi Efendi'nüñ Sefer-i Hümāyūndan ' Avdetlerinde Tehniye-Maḫşūd
ve Maraz-ı Hūmmāya Mübtelā Olup Ba' de İfākatlarına Müte' allık Qaşidedür**

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. H̄usrev-i māh olup bir gice Şeb-dīz'e s̄üvār
Sebzēār-ı felegi eyler idi geşt ü güzār
2. Şu' le-yi āh-ı dil-i ' aşık olup zer h̄āme
Ṭāq-ı gerdūna çekilmişdi niçe naqş u nigār
3. Çekmege maḫmilini Leylī-yi māhuñ ol şeb
Üştür-i çarha şihāb olmuş idi şekl-i mehār
4. Sefer-i mülk-i Hıṭā'dan mı gelür h̄'āce-yi Şām
Ki ṭolu nāfe-yi müşg oldu q̄amu dār ü diyār

569 52a-b, 53a. *Nev'î Divānı*, K. 23, s. 76-79.

5. Nice lu⁶ b oldu ki tırdı bu kadar şem⁶ -i nücüm
Ser-nigün olmuş iken taş-ı sipihr-i zerkār
6. Beni ğarķ itmişdi baħr-ı zālām-ı ħayret
Bilmeyüp şeş cihetüm şöyle yaturdum nā-çār
7. Dem irişdi açalar revzen-i mihri zīrā
Dūd ile tıolmuş idi günbed-i çarķ-ı devvār
8. Nāgehān burķa⁶ -yı şāmı götürüp bād-ı seħer
Mihri-i gül-çihre⁶ iyān itdi⁶ arūs-ı ruħsār
9. Didiler gūşuma bir şavt-ı şafā-baħş ile kim
Ey⁶ anā kūşelerin mesken iden bi-kes ü yār
10. Gözüñ aç gel berü Ya⁶ kūb-şifat aĝlama zār
Yūsuf-ı Mışr-ı cemāl eyledi⁶ arz-ı dīdār
11. İrdüñ ol istedüğüñ gevher-i nā-yāba bugün
Yeter eyle şadef-i dīdelerüñ lü⁶lü⁶-bār
12. Ya⁶ nī kim kılmaĝa iħyā dil ü cān mürdelerin
Şiħħat ile gelür ol Hızr u Mesihā-kirdār
13. Sākin-i sāħa-yı iclāl Meħemmed Çelebi
Vāriş-i şer⁶ -i Nebī⁶ ālim-i⁶ ālī-miķdār
14. Feyz-baħş-ı çemen-i mekrümet ü ħilm ü⁶ aṭā
Mālik-i mülk-i mürüvvet şeħ-i iķlīm-i vaķār
15. Kimseler nokṭa mı ķor dāyire-yi fażluña kim
Pāy-ı pergāl-i⁶ uķūl anda olur kec-reftār
16. Fażluñuñ küngür-i eyvānına irişmeye ger
Ĥaşre dek eylese pervāz tıyūr-ı efķār
17. Mantıķuñ oldu senüñ kāşif-i esrār-ı⁶ ulüm
⁶ Aceb olmaz dem-i müşĝinüñe dirsem⁶ aṭṭār
18. Nūr-ı ħürşid-i fażiletten irüp kesb-i kemāl
Giceler māħ-şifat şubħa dek olduñ bīdār
19. ⁶ Ālem-i⁶ ilm-i ziyā-baħşuñ ile mihr-mişāl
Zulmet-i cehle zevāl irdi nite kim şeħ-i tār

8 ⁶ arūs-ı: ⁶ arūsī, *Nev'î Divānı*.

14 Ĥilm ü: fażl ü, *Nev'î Divānı*.

20. Zāde-yi fikrũ ile řab^ç -ı nesīm-āşāruñ
Hiddet-i bād-ı şabā hālet-i emvāc-ı bihār
21. ç İlme ser-çeşme olup zāt-ı şerīfũñ kılduñ
Reşha-yı fażluñı mīzāb-ı şalem birle nişār
22. Yüzine urmasa itdükleri ihsānı gülũñ
Şemme-yi luřfuña beñzerdi birez bād-ı bahār
23. Bilmedi dāyire-yi řadrũñı hūrşid-i felek
Eyledi şa^ç şa^ç adan gerçi ki zerrin pergār
24. Felek-i rif^ç atũne çenber-i gerdũn meh-i nev
Meş^ç al-i ç izzetũne ay ile gün iki řerār
25. Çıkarur tozını eflāke anuñ bād-ı şabā
Öykünüp hükümüne ger hıffet iderse kühsār
26. Eline alsa olur deste-yi gülden cārũb
Yoluña olmağa ferrāş nesīm-i gülzār
27. Tütüyā itmege hāk-i rehũñ erbāb-ı nazar
Göz açup yol gözedür her birisi nergis-vār
28. Gerçi bād-ı semũm-ı eşer-i hummādan
Zerrece var idi mir^çāt-ı zamīrũñde gubār
29. Minnet Allāh'a ki hāl oldu yine ç aqd-i kūsũf
Burc-ı rif^ç atda sa^ç ādet günü gösterdi ç izār
30. Minnet Allāh'a olup çāh-ı elemden sālīm
Eyledi Yūsuf-ı cān mesned-i ç izzetde řarār
31. Minnet Allāh'a şikest eyledi miñnet şafesin
Geldi pervāza yine tũñi-yi řirĩn-güftār
32. Nüşha-yı māhı dem-i tebde koyup içmege āb
Saña hūrşid-i felek řās-ı zer itdi iñzār
33. Rişte yirine çeküp zũlf-i ç abīr-āsādan
Hüriler bağladı řāh-ı şecer-i Sidre'ye tār
34. Bađlasam olur idi rişte idüp hummāñı
Guşşadan şöyle za^ç if olmuş idi cism-i nizār

28 gerçi: gerçi kim, *Nev'i Divānı*.

35. İrişüp şerbet-i feyyāz-ı şifāhāne-yi ğayb
Nazar-ı luṭf u ‘ aṭā kıldı kulüb-ı ebrār
36. Bedenüñ var ise yāķūt-ı muşaffādur kim
Āteş-i tābiş-i teb itmedi hergiz aña kār
37. Ža‘ fdan ķurtulup oldı bedenüñ tāze vü ter
Nite kim baħr-i ‘ Aden’den çıķa dürr-i şeh-vār
38. Şanma kim çarķ murād itdi aña cevr ü cefā
Ĝarażı itmek idi āteş-i mihrin izħār
39. Sen degüldüñ çeken ol zaħmet ü bīmārlıĝı
Cān-ı aħbāb idi kim ğasteñ idi leyl ü nehār
40. Zātuñı dīde-yi bīnā bilürüz diyü senüñ
Çeşm-i erbāb-ı başar giryeden oldı bīmār
41. Gül-i ruħsāruñı teb itmez idi pejmürde
Āteşin esmese āhumla nesīm-i eşħār
42. Sūziş-i nār-ı firāķ-ı ruħ-ı gül-gūnuñdan
Gözlerüm lāle-yi sīrāb idi dāĝum gülnār
43. İhtişār it sözi demdür şadef-i ṭab‘ uñdan
Nev‘ iyā ola du‘ ā dürleri yolında nişār
44. Nite kim tāb-ı teb mihr-i ‘ izār-ı gülden
Ola bīmār şifāhāne-yi güleşende hezār
45. Ğikmet-i Bārī ile ṭab‘ ı çehār erkānuñ
İ‘ tidāl üzre ola nite kim eyyām-ı bahār

570.

[Kāşīde]

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

1. Sarāy-ı emn ü iķāmet degül bu cāy-ı sürür
Döşer mi ‘ aķıl olan āb u gilde naṭ‘ -ı ğuzür
2. Revā degül ki maķāmāt-ı evc-i ‘ izzetden
Ğaźiz-i perde-yi ğafletde olasın mehcür

40 başar: nazar, *Nev’i Dîvânı*.

570 53a-b. *Nev’i Dîvânı*, K. 22, s. 71-75.

1 sürür: ğurür, *Nev’i Dîvânı*.

3. Bırak ʔarīḳ-i maḥabbetde cübbe-yi teni kim
Hevāsı ıssı o vādilerüñ menāzili dūr
4. ʔabā-yı cismini ʔāk itmeg ile görme misin
Külāh-ı kelle-yi şāh-ı cihān olur semmūr
5. Vücūdı mazhar-ı nūr-ı şehūd idem dir iseñ
Hiçāb-ı ʕuzlet ile Kaʕbe gibi ʔıl mestūr
6. Bu döne döne geyilmiş libāsına ʔarḫuñ
Gel olma cāme-yi atlās diyü şaḳın maḡrūr
7. Ğurūr u ʕucb ile başın büyütme büm gibi
Dilerseñ üşmeye aʕ dā saña mişāl-i ʔuyūr
8. Bisātuña ʔotalum geldi şemʕ -i kāfūrī
Kişi yakılduğın añmaz mı ḥāne-yi zembūr
9. ʔerāğ-ı şām gibi geçme kibr ile ilerü
Añ ol şabāḫı ki ʔalmaz yüzüñde pertev-i nūr
10. Meger ki gūşuma bir şubḫ-dem terāne ile
Bu nazm-ı pāki cināndan oḡurdı zümre-yi ḥūr
11. Dem-i seḫer kef-i sāḳī mişāl-i maḫlaʕ -yı nūr
Sifāl-i meykede *ke'sen mizācuhā kāfūr*²⁸⁶
12. Şadā-yı naʕ ra-yı mest *eş-şabūḫ yā aḫbāb*²⁸⁷
Nidā-yı vaḫş u ʔuyūr *inne rabbenā le-ğafūr*²⁸⁸
13. Gider riyā lekesin cāme-yi vücūduñdan
Ḥarīm-i mey-kedede nūş idüp şarāb-ı ḫāhūr
14. Ne aşşı ʔeng-şıfat zāhiren rükūʕ uñdan
Dilüñ hevā ḫolu mānend-i sīne-yi ḫanbūr
15. Rükūʕ a māyil olur şanma naḫl-i ḳāmetüñi
Ḥam eyledi anı bād-ı hevā-yı ḫūr u ḳuşūr
16. Şühūd-ı pertev-i dīdār-ı yār mümkün iken
Hevā-yı ḫūr u ḳuşūr eylemek degül mi ḳuşūr
17. Bilür misin bu bedāyiʕ de mübdīʕ vü mücid
Saña ne vech ile ʕarz eylemiş cemāl ü zuḫūr

²⁸⁶ İçinde kāfūr olan bir tas(kadeh). İnsan/5.

²⁸⁷ Ey düstlar sabah sabah bana içecek bir şey getirin.

²⁸⁸ Şübhesiz Rabb'imizin merhameti çoktur.

18. Kim itdi Vāmıķ'ı 'āşık cemāl-i 'Azrā'ya
Ne vāķı' aydı Züleyhā'yı eyleyen rencūr
19. Maķām-ı Yūsuf kim kıldı çāh-ı zūlmānī
Kim itdi dīde-yi Ya'ķūb'ı giryeden bī-nūr
20. Kim itdi neş'e-yi rūh ile mest zenbūrı
Kim itdi mūra Süleymān'ı nuţķ ile me'mūr
21. Nedür bu şāhid ü meşhūd u nāzır u manzūr
Ķo zāt-ı bahtı şū'un u şıfāta var mı şu'ūr
22. Nedür merātib-i esmāya vāķıf olduñ mı
Nedür bu naķş-ı ta'addüd ħurūf u lafz u suţūr
23. Virildi belki berāt-ı müsellemlī saña
Edīb öñünde olur var ise suçuñ ma'zūr
24. Ne girye-yi seherī var ne āh-ı nīm-şebī
Dilüñde 'iş-i şebāne dem-i şabūħ u şahūr
25. Elüñden almağa yüz mekr ile metā' -yı dili
Zamāne eyledi ihzār niçe şāhid-i zūr
26. Gel eyle cām-ı Cem ü tāk-ı Key'den istignā
Ki bezm-i himmetüñe kāse-līs ola fağfūr
27. Şarāb-ı 'ışķ ile raķş idesin olup ķanzil
Ķulağūña çalina şol nefesde kim dem-i şūr
28. Şafā-yı ħātır ile 'iş-i vāfir ister iseñ
Baş eg zamāneye mānend-i ħūşe-yi engūr
29. Eger ki aşmaz iseñ gūş-ı hūşa ey gāfil
Bu nazm-ı dil-keşi mānend-i lü'lü'-yi menşūr
30. O lücce-yi keremüñ eyle dāmenine nişār
Ola ki ide seni 'ayn-ı luţfına manzūr
31. Çıķardı dūr şadefi çünki ķa'r-ı deryādan
Ķomaz kemāl-i süħan şāhibinde naķş u fütūr
32. Geçürdi Yūsuf-ı Ken'ān'ı ħüsn-i ta'birī
Serir-i Mışr'a 'alā rağm-ı ħāsidān-ı gayūr
33. 'Ale'l-ħuşuş cebininde her girih olmış

20 rūh ile: vahy ile, *Nev'î Dîvânı*.

- Nişân-ı zâbıta-yı hâll-i müşkilât-ı umûr
34. Cenâb-ı maḥrem-i şâh-ı zamâne mîr-i Celâl
Güzîn-i zümre-yi mevcûd u zübde-yi maḥdûr
35. Sarây-ı fıtnatına şâh-ı aḳl-ı kül mi' mâr
Binâ-yı rif'atine hindû-yı Zuḥal müzdür
36. Ruḥuñda ḥâl-i siyâhuñ celâl içinde cemâl
Ḥatuñla âyet-i ḥüsnüñ kırân-ı zulmet ü nûr
37. Bu müceb ile ki câh u celâl tev'emdür
Seni özine qarîn itdi zıll-ı Rabb-i ğafûr
38. Çekildi şarḳ ile ğarba sefâyin-i nazmuñ
Saña musaḥḥar olaldan basîṭ-i mülk-i buḥûr
39. Şu nâmeye ki ider feyz-i nâmiye kalemüñ
Olur nüfûsa bakâ-yı ḥayât için menşûr
40. Lebüñde rûḥ-ı nebâtî ney-i nebât-ı kalem
Ḥatuñda kût-ı revân sözlerüñ safâ-yı şudûr
41. Görindi gerçi ki câm-ı cihân-nümâda cihân
Rumûz-ı cân u cihân tab' uña degül mestûr
42. Revâyiḥ-i keremüñ şarḳ u ğarba nâşirdür
Şeḫerde 'azm-i şabâ vü mesâda seyr-i debûr
43. Beli büküldiği tûmâr-ı şî' rümüñ bu kim
Çeker medâyiḥ-i ḳadrüñ yükin ḳaṭâr-ı sûtûr
44. Virürse reşḫa-yı luṭfuñ tarâvet-i nîsân
Fezâ-yı gülşeni ḫuşk itmeye dem-i bâḫûr
45. Sevâd-ı nâme-yi medḫüñle ḫâme buldı şeref
Ki şem' -i bezme virür nûr u fer şeb-i deycûr
46. Libâs-ı medḫüñ eger virmeseydi zîb ile fer
Bu deñlü bîkr-i ma'ânî ḳalurdı müflis ü 'ûr
47. İlüñ maḳâlet-i bî-hüdesine itme kıyâs
Degül durur bu sühân belki ḫikmet-i mastûr
48. Le'âl-i vaşfuñı gelmez benüm gibi nâzım
Nite ki gerdiş ide sübḫa-yı sinîn ü şühûr

36 ruḥuñda ḥâl-i siyâhuñ: fûrûĝ-ı zât-ı cemîlüñ, *Nev'î Divânı*.

49. Egerçi peyrev-i şem[‘] -i kelām-ı Enverī’yem
Sözüm çerāğı benüm şimdi gün gibi meşhūr
50. Bu hüsn-i nazm ile Hassān olursañ ey Nev[‘]ī
Şaķın gözetme zahīr olmayınca şadr-ı zuhūr
51. Çün ide ‘ārif-i āgāh önünde ‘arz-ı cemāl
Revā degül ki ola çihre-yi hüner mestūr
52. Hudā zamānede devletle pāydār itsün
Seni çün itdi kefīl-i meşālih-i cumhūr
53. Tavāf-ı Ka[‘] be’de nūr-ı cemāle muntazıruz
Bu yolda itdügümüz sa[‘] yi kılma nā-meşkūr
54. Bi-ħaķķ-ı sūre-yi Tā-hā vü ħurmet-i Baḥḥā
Bi-ħaķķ-ı nuṭķ-ı Kelīm ü bi-ħaķķ-ı nūr-ı Zebūr

571.

Mu[‘]allim-zāde Efendi’nüñ Hilye-yi Evşāfları ile Muḥallā Kaşide-yi Ğarrādur

Fe[‘]ilātün Fe[‘]ilātün Fe[‘]ilātün Fe[‘]ilün

1. Yemm-i aḥḍār gibi mevc urdı çemen geldi bahār
Zevraķ- ı cām ile demdür idelüm ‘azm-i kenār
2. Hep bu faşl içre imiş mes’ele-yi ‘ışķ u cünün
Güş kıl nüşḥa-yı gülden oķusun anı hezār
3. Güle hem-şoḥbet iken bülbülün ağladuğı bu
Elde sīm olmayıcaķ müşkil imiş vuşlat-ı yār
4. Sūsenün yaprağını mışķale kılımış üstād
Bāğa gel aç gönül āyinesin ey ‘aşıķ-ı zār
5. Būyı dil-keş semenün ferşi munaķķaş çemenün
Mey-i bī-ğış çekelüm hoş geçelüm leyl ü nehār
6. Dökülür bād-ı şabā ile şüküfe çemene
Tāzeler sebzede destārını şan kim eşcār
7. Tūṭı-yi sebz-i çemen dil uzadur güftāra
Jāleler ḥabb-i nebāt oldı şular āyine-vār

48 vaşfuñ: vaşfuña, *Nev’i Dîvânı*.

49 gün: gül, *Nev’i Dîvânı*.

571 53b-54a. *Nev’i Dîvânı*, K. 18, s. 60-62.

8. Kōmayup āyīne-yi gülde şabā gerd-i melāl
H̄as u h̄aşāk-i ğamı sürdi göñüldeñ enhār
9. Sīnedür şahn-ı çemen çäkleri āb-ı revān
Ya' nī h̄ālāt-ı bahār eyler imiş topraĝa kar
10. Tutaĝör bād-ı şabā gibi girībān-ı güli
Dāmen-i sebzeyi elden koma mānend-i ğubār
11. N'ola germ eylese erbāb-ı çemen bāzārı
Oldı gül Yūsuf'ın almaĝa h̄arīdār hezār
12. Şubh-dem kılmaĝ içün def' -i ğam-ı eyyāmı
Eyledüm bād gibi süy-ı gülistāna güzār
13. Gördüm itmiş niçe biñ nāz ile gül ' arz-ı cemāl
Yüz niyāz ile baĝar bülbül-i bi-şabr u qarār
14. Bülbülüñ güldeki te'şīr-i niyāzın gördüm
Bunu bildüm ki eşer eyler imiş nāle vü zār
15. Yüzüm urdum kadem-i h̄azret-i şāhib kereme
Kim odur server-i ser-defter-i ehl-i ğüftār
16. Nūr-ı ' ayn-ı ' ulemā ya' nī Mu' allim-zāde
Olamaz tıfl-ı sebaĝ-ı h̄'ān aña eslāf-ı kibār
17. Yemm-i zehhār-ı kerem ebr-i güher-bār-ı himem
Menba' -yı cūd u şiyem ' ālim-i ' ālī-miĝdār
18. Şıfat-ı ' ilm ü hüner elde de mevcūd ammā
Ğayrıda lem' a ile kaṭre vü sende enhār
19. Faĝr ider zātuñ ile şimdi senüñ ' ilm ü hüner
Faĝr iderlerdi ezel şimdi hünerle ebrār
20. Gösterür māh-ı ruĝuñuñ ile āzer şeklin
Ebr-i nīsān gibi qarşuñda gözüm lü' lü' -bār
21. Eser āheste hevā-yı haṭ-ı sebzüñle nesīm
Ne yürür şaĝ benüm gibi ne yatur bīmār

7 āyīne-dār: āyīne-vār, *Nev'î Dîvânı*.

10 ğubār: çenār, *Nev'î Dîvânı*.

16 olamaz: ki olamaz, *Nev'î Dîvânı*.

19 şimdi: ' ilm ü, *Nev'î Dîvânı*.

20 ruĝuñuñ ile: ruĝuñ āb ile, *Nev'î Dîvânı*.

22. Yüzine urmasa itdükleri ihsānı gülün
Şemme-yi luṭfuña beñzerdi biraz bād-ı bahār
23. İrmedi şimdiye dek gūşuña şīt-i süḥanuñ
Menzilün ber-ter imiş ey meh-i ‘İsi-kirdār
24. Baña zatuñdaki mi‘ yār-ı süḥan virdi gurūr
Yoḥsa ben itmez idüm söylemeden ḥālümü ‘ār
25. Yaḳamuñ gonca-şifat her yaḳası çāk oldı
Gül-i şad-berge şebih oldı başumda destār
26. Dem-i bāḥūra toḳınmış gül-i pejmürde gibi
Yürürem zār u ser-efgende tenüm zerd ü nizār
27. Tengnāy-ı ğam-ı dehr ile ben inşāf iderin
Niçe ‘arz eyledi ṭab‘ um bu ḳadar vüs‘ ü yesār
28. Rūzgār olmadı devrümde muvāfiḳ n’ideyin
Zevraḳ-ı dildeki gevherlere yoḳ ḥadd ü kenār
29. Māyil ol Nev‘ İ‘ye ey şāḫ-ı gül-i ter luṭf it
Jāle-veş gūşuña girdükde bu dürr-i şeh-vār
30. Şāḫ-ı ṭab‘ umda du‘ ā gülleri sirāb ola ger
Mīve-yi manşıb ile eyleyesin ber-ḥurdār
31. Tā ki sulṭan-ı güle kırmızı yelkenler ile
Lāleler ḥurrem ü ḥandān olalar ḥidmetkār
32. Çemen cāhuñı Ḥaḳ tāze vü ser-sebz itsün
İrmesün bād-ı ḥazāndan aña hergiz āzār

572.

Siyāvuş Paşa Ḥazretlerine Dinilen Ḳaşıdedür

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

1. Müşerref itdi Ḥudā yine şadr-ı erkānı
Yirine geldi cihān ḥaḳınuñ yine cānı
2. Hümā-yı evc-i sa‘ ādet nişimenin buldı
Maḳāmın eyledi ‘ālī leṭāfet-i şānı
3. Meşelde çün vüzerā şekl-i çār-ı ‘ unşurdur

26 yürürem: yürürin, *Nev‘î Divânı*.

572 54a-b. *Nev‘î Divânı*, K. 50, s. 146-147. *Nev‘î Divânı*’nda 13 beyittir.

Laṭīfi alçağa düşmek degüldi erzānī

4. Saña ʿarūs-ı vezāret virildi mühr ile
Revā budur açā dāmād-ı himmetüñ anı
5. Sen ol vezīr-i cüvān-baht u pīr-i himmetsin
Ḥalīfe itdi seni şāh-ı mülk-i ʿOşmānī
6. Serīr-i devlete ʿarż it kelām-ı mevzūnuñ
Sözüñ güherleri zeyn eylesün bu dīvānı
7. ʿAṭā vü luṭfi ziyād it zamāneye çün kim
Seni cihāna ʿaṭā kıldı luṭf-ı Yezdānī
8. Kefini maʿden-i menʿ itdi ğayrılar ammā
Senüñ kefüñ kefi deryā-yı maʿdelet kānı
9. Zamāne ḥalkını şād itse ṭalʿ atüñ ne ʿaceb
Gedā olan sevinür bulsa genc-i pinhānı
10. Yeñi duʿālar ile geldi eski meddāḥuñ
Ḥadīmī ḥāk-i derüñ yaʿnī Nevʿī-yi şānī
11. Diler ki ḳalbüñi sihr ile eyleye teşhīr
Dilinde sözleri cümle kelām-ı rūḥānī
12. Duʿāsı bu ki şadāretde müstedām olasın
Muʿīn-i devletüñ ola ʿaṭā-yı Sübhānī

573.

Ḳaşıde-yi Fārisī

Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün

1. *Şaḥn-ı çemen bāz şüd pūr-semen ü nesteren*
Serv-i zümürüd-libās dilber-i sīmīn-beden
2. *Ez-dem-i sermā küned çeng-nüvāzī felek*
Şüd zi-pey-i būriyā bād-ı hevā nāy-zen
3. *Naḳd-i felek şüd telef hemçü metāʿ-ı baḥīl*

4 mühr: mührī, *Nevʿi Dīvānı*.

6 mevzūnuñ: mevzūnı, *Nevʿi Dīvānı*.

573 54b-55a. *Nevʿi Dīvānı*, K. 42, s. 128-130. Bu kaside Farsçadır.

1 Çimenliğin ortası yasemin ve yaban gülleriyle açıldı. Zümrüt rengi elbiseli selvi, gümüş bedenli dilberdir.

2 Felek soğuk yüzünden çeng çalmaya başladı. Rüzgar hasırın arkasından neyzen oldu.

Çün dil-i bāzil ğanī ḥāṭır-ı deşt ü demen

4. *Ṭal‘at-i gülşen ‘abūs çün ruḥ-ı dünyā-perest
Hemçü gedāyān-ı ‘ūr raqş-künān nārven*
5. *Yūsuf-ı ḥūrşīd-rā geşt meferr çāh-ı delv
Dīde-yi Ya‘qūb-ı ḥāk āb şüde ez-ḥazen*
6. *Naq̄d-i felek ğālibā ḥāşıl-ı bād-ı hevāst
Pür küned ez-müş̄t-i sīm her ki güşāyed dehen*
7. *Şahn-ı gülistān u bāĝ şüret-i maḥşer girift
Ḥaste ‘uryān dıraḥt kerde be-düşeş kefen*
8. *Kerd be-rūy-ı zemīn kenz ü defāyin zuhūr
Maḥrem-i āteş şüdend mīr ü mülūk-ı zemen*
9. *Hemçü hübüṭ-ı nüfūs ez-melekūt-ı ezel
Berf be-nāsūt-ı ḥāk āmede būd ez-vaṭan*
10. *Bāz be-ḥubb-i vaṭan āteş-i şevkeş bisūḥt
Şüd be-‘urūc-ı semā dūd-ı siyāheş resen*
11. *Çün reşehāt-ı kerem ez-dil-i deryā-himem
Kerd ruḥ-ı ḥāk-rā pāk zi-gerd [ü deren]*
12. *Ān dil-i ḳudsī-dem-i ḥazret-i memdūḥ-ı mā
K’üst yekī der-cemāl mādiḥ-i ü şad çü-men*
13. *Ez-dil-i ü müstebīn nükte-yi ‘ilme’l-yakīn
V’ez-dem-i ü müstemīd zümre-yi ehl-i fiṭan*
14. *Bā-dem-i cān-baḥş-ı tü lü’lü’-yi lafzet feşānd
Ḥāk be-bād-ı sabā nār der-āb-ı ‘Aden*

3 Feleğin parası, cimrinin malı gibi telef oldu. Dağ taşın gönlü, iyilikseverin kalbi gibi zengindir.

4 Gül bahçesinin yüzü, dünyaya tapanın yüzü gibi asık olur. Nar fidanı çıplak dervişler gibi dans ediyor.

5 Kovanın dibi, güneş Yusuf’una kaçış yeri oldu. Toprak Yakub’unun gözü hüznle ağlamaktan su olmuş.

6 Kim ağız açarsa (ağzı) bir avuç gümüşle doluyor. Galiba bād-ı hevâ hazinesi feleğin parasıdır.

7 Gül bahçesinin ortası mahşer görüntüsüne büründü. Çıplak ağaç, kefenine omzuna almış bir şekilde ayağa kalktı.

8 Yeryüzünde hazineler baş gösterdi. Zamane padişahları ateşle iç içe oldular.

9 Kar nefeslerin aşağı inmesi gibi vatani ezel âleminden toprak âlemine iniş yapmıştı.

10 Yine vatan sevgisiyle şevk / hasret ateşini yaktı. Kara dumanı, göğe yükselmesi için ip oldu.

11 Derya enginliğindeki himmetinden sızan iyilikler gibi toprağın üstünü toz topraktan temizledi.

12 Güzel yüzlülükte tek olup benim gibi yüzlerce övücüsü olan saygıdeğer memduhumuzun o kutsal nefesli gönlü.

13 İlme’l-yakīn nüktesi onun gönlüyle açığa çıkar. Akıllı kimseler O’nun nefesiyle yardım bulur.

15. *Fazl u ‘aṭā-yı tūrā kerd naẓar ebr ü yem
Muẓtaribest in ü ān āb-çekān ez-dehen*
16. *Fehm ü ḥired-rā büved fiṭnat-ı ü müsteşār
Ehl-i naẓar mī kūnend re ‘y-i tūrāb mu ‘temen*
17. *Ey gül-i bāğ-ı ‘aṭā şemme-yi elṭāf-ı tü
‘İṭr-ı meḥāfil şüdest micmer-i her encümen*
18. *Būd pür-ez raḥnehā tīg-ı dilem erre-sān
Seng-i ḥavādiş merā kerde besī mümteḥān*
19. *Düst velī der-güriz devlet ü baht u sürür
Yār velī nā-güriz şiddet ü ḥüzn ü şecen*
20. *Zikr-i cemilet besem vird-i zebān ba‘d-ez-ın
Vaşf-ı dehān u lebet māye-yi sırr u ‘alen*
21. *Tā ki büved bāğban ḥāzık-ı sāhib-naẓar
Nergis ü gül key keşed dağdağa-yı ḥār-ken*
22. *Ḥulq-ı tü bā-erba‘in ṭāb‘-ı temūzi dihed
Ez-kerem-i germ-i tü-ger şevi āteş-fiğen*
23. *Müddet-i ḥamsin güzeşt bādı bahāri demid
Men çi keşem erba‘in behr-i selāşin şüden*
24. *Tuḥfe-yi Nev‘i şeved nezd-i efāzil ‘aziz
Ger be-metā‘eş büved ḥüsn-i ḳabūlet şemen*
25. *Tā ki şeved ḥüt-rā loḳma-yı Yūnus gıdā*

14 Senin can bahşeden nefesin(den feyiz alan) söz incilerin sabah yelinin başına toprak Aden denizine de ateş saçtı.

15 Bulut ve deniz senin ihsanına baktı. O ikisi ağızlarından salyalar çıkarır bir şekilde âciz kaldılar.

16 Senin zekân anlayış ve aklın müsteşarıdır. Görüş ehli, senin fikrin sayesinde emniyet bulur.

17 Ey iyilik bahçesinin gülü! Senin iyiliklerinin kokusu sayesinde her topluluğun micmeri mahfilleri güzel kokuya boğmuştur.

18 Gönlümün kılıcı testere gibi delik deşik olmuştu. Olaylar taşı beni epeyce denemişti.

19 Devlet, baht ve sevinç düştü ama benden kaçıyordu. Şiddet, hüzn ve keder ise kaçmayan birer yār idi.

20 Bundan böyle seni güzelce anmak dilimdeki duadır. Ağzını ve dudağını vasfemek gizli ve açık şeylerin mayasıdır.

21 Görüş ehli, usta bahçıvan olduğu müddetçe nergis ve gül diken toplayıcının kahrını neden çeksin.

22 Senin güzel yaradılışın, iyiliğinin sıcaklığıyla ısıttığın takdirde kara kışta temmuz sıcaklığı verir.

23 Hamsin soğukları geçti, bahar rüzgarı belirdi. Ben “otuz” olmak için “kırk”ı (kara kışı) neden çekeyim?

24 Eğer malı, kabul güzelliğiyle takdir bulursa, Nev‘i’nin hediyesi olgun kimseler arasında itibar görür.

Tā biküned seyr-i delv Yūsuf-ı zerrīn-resen

26. *Bād sicāl-i ‘aṭā ez-tü bedel teşnegān*
Fāyız ü mebzülter çün kerem-i Zü’l-minen

574.

Velehū Eyzan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1.

1. Düşüp ayağına her serv-kađüñ şu gibi zār
Ey gönül niçeye dek bu heves-i būs u kenār
2. Sīneden yaş ile maḥv eyle nuḳūş-ı ğayrı
Ḳurı ārāyiş imiş çünki bu naḳş ile nigār
3. Penbe-yi dāğ gibi niçeye dek ḥıffet idüp
Seni odlara yaḳa her şanem-i lāle-‘ izār
4. Şanem-i deyr gibi sākin ü sengīn ol kim
Büt-i tersālara ma‘ būd olasın leyl ü nehār
5. Gūş ḳıldum gice gülşende ser-āğāz itdi
Şubḥa dek derd ile bu maṭla‘ -yı pür-süzı hezār
6. Yār ağıyāra muşāḥib gül ise maḥrem-i ḥār
Düşmen ü düst güler girye ḳılır ‘ aşık-ı zār

2.

1. Ḳāl ile fehmi idemez kimse ‘ aceb-ḥāl ancaḳ
İḳtizā-yı ḳader-i Ḥālīḳ-ı fa‘ āl ancaḳ
2. Mantıḳī bilmedi eşkāl ile bu işkālī
Bunca tafşīli ḥakīmüñ daḫı icmāl ancaḳ
3. Āhenīn dillere cem‘ iyyet-i ḥātır ḥāşıl
Cām-veş ehl-i şafā münkesirü’l-bāl ancaḳ
4. Şüret-i nā-mütenāsib şıfat-ı nā-merbūt
Bā‘ iş-i mertebe-yi devlet ü iḳbāl ancaḳ
5. Bū ‘ Alī olsa ḳişi faẓl ile şüret viremez
Ḥublar lehcesi yok cāhile meyyāl ancaḳ

25 Yunus peygamber balığa lokma oldukça ve altın ipli Yusuf kova içinde yürüdükçe.

26 İyilik suyuyla dolu kovalar Allah’ın iyiliği gibi, susamışlara senden bir bereket ve hediye olsun.

574 55a-b. Nev’î Dîvânı, Musammât 8, s. 203-205. Nazım şekli terci-benddir.

6. Yār aġyāra muşāhib gül ise maḥrem-i ḥār
Düşmen ü düst güler girye kıılır ‘ aşık-ı zār

3.

1. Nażar itdüm çemen-i dehre ‘ aceb sır gördüm
Dide-yi ḥayret ile nergisi nāzır gördüm

2. Ğaybdan ‘ ālem-i eşbāḥı temāşā itdüm
Mücid-i muṭlaķı her zerrede ḥāzır gördüm

3. Kaşd idenler açılıp gülmege bu gülşende
Ğonca gibi dili kıan dolmaya nādir gördüm

4. Ḥāşılı zümre-yi eşyāya teveccüh kııldum
‘ Ālemi bencileyin hep müteḥayyir gördüm

5. Māh ile mihri bulup naķş u zevāle māyil
Ğünbed-i nüh-felegi ‘ aksine dāyir gördüm

6. Yār aġyāra muşāhib gül ise maḥrem-i ḥār
Düşmen ü düst güler girye kıılır ‘ aşık-ı zār

4.

1. Şol ki ḥaṭṭ-ı lebini ġaybdan izḥār itmiş
Ne belādur ki bizi vāķıf-ı esrār itmiş

2. *Küntü kenz*²⁸⁹ e dil-i dānāmızı gencūr kıılıp
Bu emānetle bizi beste kıoyup zār itmiş

3. Ḥabbezā zümre-yi mestān-ı mey-i ‘ ışķ u cünūn
Ki cihān salṭanatın istemeyüp ‘ ār itmiş

4. Zişt ü zībā dimeyüp nīk ü bedi bir gözedüp
Bu merātibde olan ḥālete inkār itmiş

5. Niçe dānā-dil olanlarda bu eṭvār-ı ‘ aceb
Şabr u ṭāķat kıomayup ‘ aķlını eġār itmiş

6. Yār aġyāra muşāhib gül ise maḥrem-i ḥār
Düşmen ü düst güler girye kıılır ‘ aşık-ı zār

5.

1. Niçe bir seyr-i nuķuş ile kıanā‘ at idelüm
Sāde-pehlū olalum yār ile himmet idelüm

²⁸⁹ *Ben gizli bir hazineydim.*

2. Niçe bir şöhet ile hâtırı meşgûl idelüm
Deng ü hāmūş olalum biz de ferāgat idelüm
3. Çeng-veş nāle kıilup nāy-şıfat inleyelüm
O geçen demlere āheng-i nedāmet idelüm
4. Nakş idüp hâtırā *lā yūs ’elü ’ammā yef’al*²⁹⁰
Çün kazādur bu rızā semtine niyyet idelüm
5. Nev’iyā şabr u taḥammül buña düşvār velī
Bilmezüz neyleyelüm kime şikāyet idelüm
6. Yār ağıyāra muşāhib gül ise maḥrem-i hār
Düşmen ü düst güler girye kıılır ’aşıq-ı zār

575.

Tercî’

Fe’ilātün Mefā’ilün Fe’ilün

1. Ey kapusı melāz-ı mehcūrān
Lā-mekān ehline eşigi mekān
2. Seng-i hārāsı bāliş-i ebrār
Ḥas ü ḥāşāki pister-i a’ yān
3. Kemterin sengi ḥāk-i merkadüñüñ
Dürretü’t-tāc-ı ḥusrev ü ḥākān
4. Gösterür mi göze cihānı şu kim
Ṭopraguñ kııldı kuḥl-i dīde-yi cān
5. Çıkmadın şafḥa-yı beyāza daḥı
Bu sevād-ı defātir-i imkān
6. ’Işık dīvānına yazılmış idüñ
Yazıcıoğlu diyü sen ’unvān
7. Sensin ol şafḥa-yı vücūd üzre

5/2 idelüm: idevüz, *Nev’î Dîvânı*.

²⁹⁰ (Allah) yaptığında sorumlu tutulamaz. *Enbiya/23*

5/5 bilmezüz: bilmezem, *Nev’î Dîvânı*.

575 55b-64a. Nev’î Dîvânı, Musammat 6, s. 194-198. Başlıkta “terci” denilmektedir fakat bu şiirin nazım şekli terkib-benddir. *Mecmua*’daki yanlış birleştirilen yapraklar nedeniyle bu terkib-bend devamı 64a’dadır.

Māhī-yi ism ü resm ü nām u nişān

8. İremez dāmenüñe dest-i yakīn
Başamaz dergehüñe pāy gümān
 9. Mālik-i mülk-i şüret ü ma' nī
Cāmi' -yi cem' ü farq u sırr u 'ıyān
 10. Merḥabā ey netīce-yi erkān
Ḥabbezā ey ḥulāşa-yı imkān²⁹¹
- 2.
 1. Gelmēsün ḥātır-ı şerīfe ğubār
Ḥāküñe dinse maḥzenü'l-esrār
 2. Nice maḥzen dinilse lāyıkdur
Maḥz-ı esrār u maṭla' -yı envār
 3. Müncelī ḥāk-i āstānuñla
Merdüm-i dāde-yi ülü'l-ebşār
 4. Münbasıṭ nefḥa-yı vişālüñle
Ġonca-yı ḳalb-i 'āşık-ı ğam-ḥ'ār
 5. Biri 'anberdürür biri kāfūr
İki ḥādım ḳapuñda leyl ü nehār
 6. Şeş cihetden geçüp güzergāhuñ
Eyledüñ māverā-yı heft ü çehār
 7. Şu' arā zümresine sen ser-i ḥayl
'Urefā fırḳasına sen serdār
 8. Fuḫalā meclisinde şāḥib-i şadr
Fuḳarā mecma'ında 'āciz ü zār
 9. 'Āşıkān içre 'ışık ile mümtāz
Zāhidān içre zühd ile muḥtār
 10. 'Acebā sen ne gülistān gülisin
Şad hezār oldı gülşenüñde hezār
 11. Ey ḳapusı penāh-ı müştākān
İşigi secdegāh-ı ḥalk-ı cihān

²⁹¹ Birinci bent bir beyit eksiktir. *Nev'î Dîvânı*'nda ilk bentteki 7. beyit *Mecmua*'da yoktur.

3.

1. Ey vücūduñ nihāl-i bāğ-ı kıdem
Ḳademūñ mürşid-i diyār-ı ‘adem
2. Nefesūñden eser dem-i ‘İsā
Bıkr-i nazmuñ nümüne-yi Meryem
3. Dāmen-i bıkr-i fikrūñüñ gerdin
Görmedi gitdi çeşm-i nā-maḥrem
4. Dürr-i nā-yāb-ı güft ü güyuñdur
Ġayb-ı mülhem netice-yi mübhem
5. Dehenūñ nüktedān-ı ‘ālem-i ğayb
Sözlerūñ cümle vārid ü mülhem
6. Ṭal‘ atūñ ism-i a‘ zama mücellā
Nūr-ı Ḥaḳ’dan ḥaḳıḳatūñ mu‘ lem
7. Feyz-i luṭfuñla tāze bāğ-ı vücūd
Dem-i cān-baḥşuñ ile dil ḥurrem
8. Cāmda içdi Ḥazret-i Cāmī
Mey-i ‘ışkuñla nice kāse-yi Cem
9. Muḳtebis pertev-i cemālūñden
Enverī vü Kemāl-i mülk-i ‘Acem
10. Ḥar ü ḥāşāk-i mülk-i Nīşābur
‘İtr-ı ḥākūñle gül gibi ḥoş-dem
11. Ḳadrūñe ‘arş-ı āsmān eyvān
Bende-yi kemterūñ niçe Keyvān

4.

1. Gerçi kim āb-ı rüy-ı rindānuz
Ḥāk-i dergāh-ı ehl-i ‘irfānuz
2. Cānı kılduḳ nişār tut ma‘ zūr
Ġonca-veş çünki teng-destānuz
3. Bir bölük bī-kes ü faḳīr ü zelīl
Müstaḥıḳḳ-i ‘aṭā vü iḥsānuz
4. Ḥaste-yi ‘ışḳ isek bi-ḥamdillāh
Sīne-bīmār u ten-dürüstānuz
5. Degülüz ehl-i dāniş ü bīniş

- Dergehüñde senüñ şenā-h̄ñuz
6. Maḥv-ı hestī vü lezzet-i mestī
Nice olur diyü zār u ḥayrānuz
 7. Gülşen-i vaḥdete gehī bülbül
Gāh murğ-ı hezār-destānuz
 8. Luṭf ile şādmān u ḳahra melül
Gāh ḥandān u gāh giryānuz
 9. Olmaduḳ diyü yek-dil ü yek-rū
Çāk çāk oldu sine nālānuz
 10. Ney-i ıışık ile olmaduḳ dem-sāz
Bu hevā āteşinde sūzānuz
 11. Ey müşīr-i tarīḳ-i güm-şüdegān
Sebeb-i ihtidā müzīl-i gümān
- 5.
1. İtmeg için seni efendi kenār
Aḳ deñiz dürr-i eşkin itdi nişār
 2. O kenāruñ şafāsıdur ki henüz
Eksik olmaz ḥurūşı leyl ü nehār
 3. Her biri kesb-i āb-ı rüy eyler
Ḥākūñe ilticā iden ebrār
 4. Güneşi balçığ eylemez mestür
Eyledüñ gerçi ḥāk içinde ḳarār
 5. Oldı vaşfuñda ney-şeker mānend
Ṭarz-ı terci' -i bend-i Nev'ī-yi zār
 6. Virür ehl-i mezāḳa her bendi
Zıkr olunduḳça lezzet-i tekrār
 7. Baḥr-ı nazmumda her dür-i nā-yāb
Mevc-i ıışkuñla tıtdı semt-i kenār
 8. Umarın ilte her dür-i pākin
Şarḳ u ğarba sefāyin-i eş'ār
 9. Ya' nī medḥ-i şerīfūñ olduğı-çün

İ' tibār ideler *ulü'l-ebşār*²⁹²

10. Umarın kim saña olan meddāh
Feyz-i luṭfuñdan olsa ber-ḥürdār
11. Ey medār-ı mekārım ü ' irfān
' Umde-yi ḥalk ü zübde-yi a' yān

576.

Tercī' -Bend

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1.
 1. Yıqılup qaşr-ı ' ālemüñ ṭāqı
Oda yansun sipihrüñ evrāqı
 2. Gözden oldı nihān o mäh-ı cemāl
Yağsa āhum ' aceb mi āfāqı
 3. Kārger olmadı teb-i ecele
Ne ' azimet ne ruḳye-yi rāqı
 4. Ḥukemā ittifāq idüp hergiz
Bulmadılar bu zehre tiryāqı
 5. İçdi cām-ı ecel o şirīn-leb
Telḥ-kām olsa ṭañ mı ' uşşāqı
 6. Yire çal cām-ı şevki ey sākı
Gitdi bezm-i zamāneden Bākı
2.
 1. Yıqıl ey çarḥ-ı bī-şebāt yıqıl
Bozul ey āsiyāb-ı bī-ḥaşıl
 2. Çünkü devrüñ murādum üzre degül
Üstüme durma gel olup ḥāyil
 3. Niçün itdüñ ḥaziz-i ḥāki maqar
Ol mehe āsmān iken menzil
 4. Şu gibi her yaña revāne iken
İtdüñ ol serv-i nāzı pā-der-gil

²⁹² Gözleri olanlar, kalp gözü açık olanlar, akıl sahipleri.

576 64a-b. *Nev'î Dîvânı*, Musammat 5, s. 191-193.

2/2 durma: ṭurma, *Nev'î Dîvânı*.

5. Mey-i nūṣ̄īn-i dehr zehr-ālūd
Yine maḡrūr olur buña ‘āķil

6. Yire çal cām-ı ŧevķi ey sākī
Gitdi bezm-i zamāneden Bākī

3.

1. İçdi cām-ı ecel yüki yetdi
Bezm-i ‘uṣṣākı telġ idüp gitdi

2. Va‘de-yi vuṣlat eylemişdi meger
Eceli irdi va‘desi yetdi

3. Dikdi ol servi ħāke dest-i fenā
Naġl-i maḡṣūdumuñ işi bitdi

4. Göz yumup bu cihān-ı fāniden
Dār-ı ‘uķbāya irtiġāl itdi

5. Kendüye çün açıldı dār-ı beķā
Der-i fānīyi ol da berkitdi

6. Yire çal cām-ı ŧevķi ey sākī
Gitdi bezm-i zamāneden Bākī

4.

1. İtmege anı telġ-kām-ı ecel
Sākī-yi devr içürdi cām-ı ecel

2. Penbeyi gel çıkar ķulaguñdan
Saña da iriṣür peyām-ı ecel

3. Gül gibi sīnesin siper itdi
Gelicek ol mehe sihām-ı ecel

4. Mıṣr-ı ħüsnin ħarāba virdi gelüp
Leṣker-i ħatı gibi ṣām-ı ecel

5. Āṣiyānında ṣayd ider murġı
Ne ķadar çābük olsa dām-ı ecel

6. Yire çal cām-ı ŧevķi ey sākī
Gitdi bezm-i zamāneden Bākī

5.

1. İtdi dār-ı beķāya çünki güzer
Ķıl İlāhī ‘ināyetuñ rehber

2. Teşne-leb saña cān atup gitdi
Şunasın diyü destine kevşer
3. Yüz yire kodı dergehüñde senüñ
Cürmine ya' nî i' tirāf eyler
4. Hākden götürüp aña eyle
Ol ki lāyıkdur ey şeh-i berter
5. Çün şikest itdi bu fenā cāmın
Nev'iyā bezm-i huldı ide maşar
6. Yire çal cām-ı şevki ey sākî
Gitdi bezm-i zamānedan Bākî

577.

Murabba^{c293}

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Hāsret-i rüyuñ ile eylemeyüp māha nazar
Dide-yi ter giceyi gündüze katmış ağlar
Uyumam hecrüñ ile her gice tā vaqt-i seher
A begüm n' olur idi bir gicecük gelseñ eger
2. Gicemüz hecrüñ ile bir yıl olur gelmez iseñ
Dildeki şabr u sükün zāyil olur gelmez iseñ
Göñlümüz gayrılara māyil olur gelmez iseñ
A begüm n' olur idi bir gicecük gelseñ eger
3. Vuşlatuñ bezmine devrān bizi dem-sāz itse
Göñlümüz ' arz-ı niyāz itse gözüñ nāz itse
Keşf-i rāz itmege mestāneler āgāz itse
A begüm n' olur idi bir gicecük gelseñ eger
4. Mey içüp kayd-ı gam u guşşadan āzād olsağ
Yapılup dilde belā rahnesi ābād olsağ
Gözümüz göñlümüz açılsa gelüp şād olsağ
A begüm n' olur idi bir gicecük gelseñ eger
5. Tūtalum kadrümüzi şimdiye dek bilmez idüñ
Dāmen-i luţfuñ ile yaşumuzu silmez idüñ
Bedr iseñ de n' ola bir gicede eksilmez idüñ
A begüm n' olur idi bir gicecük gelseñ eger

577 64b-58a. *Nev'î Dîvânı*, Musammat 19, s. 223-224. Ciltleme sırasında yapraklar yanlış birleştirildiğinden bu şiirin başlangıcı 64b'de devamı ise 58a'dadır.

6. İrtenuñ ıssı var ey meh bize ferdāyı osañ
Raħm u Şefat demidür ceng ile avāyı osañ
Güldürüp Nev'î'yi 'aşıqlaruñ alayı osañ
A begüm n'olur idi bir gıcecük gelseñ eger

578.

Taħmīs

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. Ne mümkin oldu am-ı fūratüñle ülfet idem
Ne çāre var talebüñden senüñ ferāat idem
Ne ādirem ser-i kuyuñ varup ziyāret idem
Ne fūrŐat oldu saña hālümü hikāyet idem
Ne vüs'at oldu ki hicrān amın rivāyet idem
2. HemīŐe olmada mümted zamān-ı uŐŐa vü am
HemīŐe derd ü elem bī-Őümār u rāat kem
Ne bir arīn-i muvāfi var olmaa hem-dem
Ne bir Şehenşeh-i 'ādil bulundu kim varam
Bu ulmi 'ādet iden Őahdan Őikāyet idem
3. Ne bād-ı āh ile ol servi eyledük meyyāl
Ne eyledi eŐer ol mū-miyāna īl ile āl
Őalā-ı kār ise Şimden girü hayāl-i muhāl
Ne 'arż-ı hāle meded var ne dilde Őabra mecāl
Ne çāre n'eyleyeyin bilmezsin ne hālet idem
4. Murād-ı dilber iün nā-murād olup dāyim
Göñül vilāyetine 'ışı eyledüm hākim
Bu kāra Şanma ben ey müdde'ı olam nādım
Murādı çün beni güldürmemekdür ol ālım
Revā budur ki hemān alamaı 'ādet idem
5. Yanuñda eyleyüp ayār ben gedāyı arīb
Düşürdi rāh-ı beyābān-ı hecre bī-tarīb
Ne çāre çünki degülmīŐ viŐālüñ aña naŐīb
apuñda ölmege Nev'î'ye māni' oldu raīb
O seg omadı ki bir laza istirāat idem

579.

Tesdīs

578 58a. *Nev'î Divānı*, Musammat 13, s. 215-216.

5/1 yanuñda: yanuñdan, *Nev'î Divānı*.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bes degül miydi dil ü cāna belā-yı dest-i teng
Gör belāyı oldı ser-ber bir tarafından pāy-i leng
Bir yañadan cāna miñnet 'ādet-i nāmūs u neng
Bir cihetden cāh için cühhāl ile āşüb u ceng
Derd ü miñnet bir degül zecr ü belā āñir degül
Şām-ı nekbet mest-rū şubñ-ı sa' ādet bī-direng
2. Tā ezel bir lāle-ruñ ' ışkunda rüyum zerd idi
' Işk ile aşñāb-ı derd içinde adum ferd idi
Ten hōd evvelden ser-ā-pā mübtelā-yı derd idi
Şabīr-i faqr u ğinā mu' tād-ı germ ü serd idi
Derd-i ser yetmez midi bārī ne zañmet derd-i pāy
Öldürürdi ðarb-ı çüp āñir ne lāzım ðarb-ı seng
3. Ayağuma derd olup zāhir ' aceb mi çıkısa baş
Devr idimez cām ile niçe ayaklar oldı baş
Kılmadum seyrümde sür' at itmege kesb-i ma' āş
Bilmezem cürmüm nedür kim pāyüme tokundı taş
Derd-i pāy ü arzū-yı pāye vü ümmīd-i cāh
Çarñ-ı nā-hem-vār ise yek-şüret ü heftād-reng
4. Her kaçan kim bulmayup bir ehl-i dil dil-ñ'āhını
Serv-i dil-cū resmine koysa duñāmı āhını
Nāzır olmazlar eger bir görmeyüp Allāh' ını
Seyl-i eşkinden dutar hār ile hasler rāhını
Güy-ı ser-gerdān gibi üftāde vü bī-pā vü ser
Künc-i ğamda bī-kes ü tenhā qalur hayrān u deng
5. Ayağum düz başmayup hergiz bu rüy-ı hākde
Kevkebüm keş-revlük eyler gerdiş-i eflākde
Derd ü ğam bulur teraqqī hāñır-ı ğamnākde
Ben bunı gördüm hele āyīne-yi idrākde
Yüregi yağın yiyüp eyler tenezzül şem' -i bezm
Serv bālālanmada bād-ı hevādan şüh u şeng
6. Ey felek sīr olmadan devründe çün kim ni' mete
İmtilāsuz derd-i pāy olmağ muñālif hikmete
Nev' iyā tuş olmayup bir merd-i şāñib-himmete
Mañrem olduğ muttaşıl erbāb-ı buñl ü hissete
Ayağā urdı benüm kadrüm metā' ın rüzgār
Başa irgürdi işin her nā-kes-i bī-nām u neng

580.

Tahmīs

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. *Behr-i mey ger bişevd hırka vü seccāde girev
Resm-i pīrān-ı tarīk in büved āzürde meşev
Tü mey-i köhne bihor çist gam-ı köhne vü nev
Muṭrib-i 'ışk şenidem ki hemī güft birev
Bāde ḥor gūşsa meḥor pend-i muḳallid meşinev*
2. *Bāğ sebzest ü çemen tāze vü gül-berg tāri
Şāḥ der-raḳş u ṭarab ez-dem-i murğ-ı seḥeri
Behr-i ḥāk āmede nergis be-temāşā nazari
In çünin dem nebüved ger be-ḥaḳīḳat nigeri
Bāde ḥor gūşsa meḥor pend-i muḳallid meşinev*
3. *Heme eşyā zi-mey-i 'ışk-ı ezel kerd ḥurūş
Berg-i süsen be-zebān āmed ü gülhā heme gūş
Bāde-yi telḥ binūş u süḥān-ı 'ışk bigūş
Telḥ ü şirīn be-tü kāfī süḥan-ı bāde-fürūş
Bāde ḥor gūşsa meḥor pend-i muḳallid meşinev*
4. *Dirhem-i berg-i şükūfe heme bezlest ü nişār
Heme ez-bād-ı hevā pür şüde destān-ı çenār
Piş ez-ān dem ki türā ḥarc küned in bāzār
Bügzer ez-derd-i ser-i neng ü bikün def-i ḥumār
Bāde ḥor gūşsa meḥor pend-i muḳallid meşinev*
5. *Diremī çend ki mī dāşt be-kef nergis-i ter
Riḥt ez-behr-i hevā-yı mey-i dūşin ü seḥer
K'ānçünin vaḳt neyāyed be-kef-i ehl-i nazār
Pend-i Nev'ī şinev ez-güfte-yi nāşih bügzer
Bāde ḥor gūşsa meḥor pend-i muḳallid meşinev*

580 58b. Nev'î Divânı, Musammat 14, s. 217-218. Bu tahmis Farsçadır.

1 Hırka ve seccade şarap için rehin olursa, üzülme, yol pırlarının âdeti budur. Sen eski, şarap iç, eski ve yeni gam nedir? Yürü aşk çalgıcısının sürekli şöyle dediğini dutdum: Şarap iç, gam yeme, taklitçinin öğüdünü dinleme.

2 Bahçe yeşil, çimenlik taze ve gül yaprağı doymun. Dal bülbülün nağmesiyle dans ediyor. Nergis, toprak için temaşaya çıkmış. Doğru bakarsan böylesi bir zaman olamaz. Şarap iç, gam yeme, taklitçinin öğüdünü dinleme.

3 Her şey ezeli aşk şarabıyla coştı. Susam yaprağı dile geldi, güller kulak verdi. Acı şarap iç ve aşkın sözünü dinle. Acı ya da tatlı meyhanecinin sözü sana yeter. Şarap iç, gam yeme, taklitçinin öğüdünü dinleme.

4 Çiçek yapraklarının gümüş parası (çiy) hep saçılmakta. Çınarın elleri bād-ı hevā hazinesiyle hep dolu. Bu pazar (dünya) seni harcamadan önce gururdan, baş ağrısından geç ve humârı def et. Şarap iç, gam yeme, taklitçinin öğüdünü dinleme.

5 Nergis avucunda tuttuğu birkaç akçeyi sabah akşam içilen şarabın hevesiyle harcadı. Görüş ehlinin avucunu öylesi bir fırsat gelmez. Nev'î'nin öğüdünü dinle, vâizin sözünü boş ver! Şarap iç, gam yeme, taklitçinin öğüdünü dinleme.

581.

Tesdīs

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlūn

1. Bu 'ışķ-ı mecāzuñ ğam-ı hicrānına la' net
Dünyāda vü 'uķbādaki hüsranına la' net
Erbāb-ı ğamuñ nāliş ü efgānına la' net
Dilberlerinüñ va' de-yi ihsānına la' net
Yok yirlere itdükleri peymānına la' net
Ol t̄ā' ifenüñ gerçek ü yalanına la' net
Başdan bunı icād idenüñ cānına la' net
Ecdādına vü aşlına erkānına la' net
2. İl yāri çeker sīneye sen 'āşık-ı dīdār
Sen girye vü zār eylemede senden o bīzār
Sen 'arz-ı niyāz itseñ ider nāzın o tekrār
Sen eyler iken çesmüñi yolında güher-bār
Sen olmuş iken naķd-i vücūduñla hārīdār
İl mālīk olur vaşlına bī-dirhem ü dīnār
Bu san' atı icād idenüñ cānına la' net
Ecdādına vü aşlına erkānına la' net
3. İrmez ayağın öpmege bir 'āşık-ı maħzūn
Eller ser-i zūlfin irişen ehrimen-i dūn
Sen eyle gerek nāleñi ney yaşuñı mey-gūn
'Uşşāķa cefā ğayra vefā bunlara ķānūn
Gel olma şaķın ādem iseñ bunlara meftūn
Maħremleri hep mūbtezel ü nā-kes ü mel' ūn
Başdan bunı icād idenüñ cānına la' net
Ecdādına vü aşlına erkānına la' net
4. Ey dilbere 'āşık dirilen ebleh ü nādān
Öldürse revādur seni tīĝ-ı ğam-ı hicrān
Sen t̄ālib ü rāĝīb aña senden o gūrīzān
Ol mest-i teĝāfūl sen aña vālīh ü hārān
İnşāf zehī cehl ü zehī nekbet ü hüsran
Hep oldı buña raĝbet iden soñra peşīmān
Bu san' atı icād idenüñ cānına la' net
Ecdādına vü aşlına erkānına la' net
5. Yüz hayf bizüm çekdügümüz renc ü 'anāya

581 58b-59a. *Nev'î Dîvânı*, Musammat 9, s. 206-208. Başlıkta “Tesdīs” yazmaktadır fakat bu şiirin nazım şekli müsemmedir.

3/7 başdan bunı: bu şan' atı, *Nev'î Dîvânı*.

4/3 rāĝīb: t̄ālib, *Nev'î Dîvânı*.

Hep sa‘y-i belîğ itdügümüz gitdi hebāya
Nev‘î’den irişsün bu naşihat zurefāya
Dil virmeyeler her şanem-i māh-liķāya
Duş olmayalar ğaflet ile tiğ-ı belāya
Āmin diyeler hāzır olanlar bu du‘āya
Başdan bunu icād idenüñ cānına la‘net
Ecdādına vü aşlına erkānına la‘net

582.

Tesdīs

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Kesb-i nūr-ı fażl içün meh gibi bīdār ol gerek
Naķşa bā‘ işdür kemālüñ yoķ yire çekme emek
Şafha-yı dilden ben itdüm ārzü resmini ğak
İstemem devlet medār-ı zillet olma baña tek
Ey murādum ‘ aksine devr eyleyen keş-rev felek
Şimdi göñlüm nā-murād olmaķ diler n’itseñ gerek
2. Her denīñ keřkeř-i bařtın fūrüzān eyleyüp
Ehl-i ķadrüñ rüz-ı vaşlın řām-ı hicrān eyleyüp
Māh-rü dilberleri meyyāl-i nādān eyleyüp
Ehl-i dil ‘ aşıkları ser-geşte ğayrān eyleyüp
Ey murādum ‘ aksine devr eyleyen keş-rev felek
Şimdi göñlüm nā-murād olmaķ diler n’itseñ gerek
3. Göñlümüñ ğālī degül ğüzn ü elemden bir demi
Raķř idersin dāyimā sende neřāt u ğurremi
Ol mehüñ her şeb olur bir nařs-i ekber maşremi
Döndürürsin kendüñe hercāyiliķde ‘ ālemi
Ey murādum ‘ aksine devr eyleyen keş-rev felek
Şimdi göñlüm nā-murād olmaķ diler n’itseñ gerek
4. Mekteb-i ‘ iřķa virüp dil tıflın irřād eyledüm
Murğ-veş başdan çevirdüm ‘ aķlı āzād eyledüm
Telğ u şirinden geķen Ħusrevleri yād eyledüm
Kendümi ben peş-rev-i Mecnün u Ferhād eyledüm
Ey murādum ‘ aksine devr eyleyen keş-rev felek
Şimdi göñlüm nā-murād olmaķ diler n’itseñ gerek
5. Dāyireñ bildük çü bulduķ noķta-yı pergāruñı
Añladuķ cümle uşül ü şan‘ at ü edvāruñı

5/5 duş: tuş, *Nev‘î Dîvânı*.

5/7 başdan: bu şan‘ atı, *Nev‘î Dîvânı*.

582 59a-b. *Nev‘î Dîvânı*, Musammat 12, s. 213-214. Başlıkta tesdīs yazmaktadır fakat bu şiir *Nev‘î Dîvânı*’nda müseddes başlığı altında verilmiştir.

Müşteri yok Nev'î'ye ' arz eyleme dîdâruñı
Şat yürî ' aşıklaruna şive-yi reftâruñı
Ey murâdum ' aksine devr eyleyen keş-rev felek
Şimdi gönlüm nâ-murâd olmağ diler n'itseñ gerek

583.

Gazeliyyât Fî-Harfî'l-Elif

Mef' ulü Fâ' ilâtü Mefâ' ilü Fâ' ilün

1. İstersen egnüñe biçesin cübbe-yi fenâ
Mıkrâz-ı lā ile idegör kaç' -ı māsivā
2. Miftāh-ı bāb-ı mülk-i fenādur disem n'ola
Meftūh ider neye ki duhūl itse harf-i lā
3. Ey dil lisān-ı maḥv ile işbāt-ı vaḥdet it
Bu keşret-i şehādete kıl nefy ile kaçā
4. Zülmetde iste pertev-i envār-ı ' izzeti
Şem' ü ducā çü bir birisinden degül cüdā
5. Ey mübdî' ü mu' id ü muşavvir ki yok senüñ
Zātuñda ibtidā vü şıfatuñda intihā
6. Her ibtidāya evvel ü āhirsın ey Eḥad
Oldı elif niteki ser ü pāy-ı ibtidā
7. Mümkinde bir kişi nice işbāt ider vücūd
Nefye şehādet eyler iken bunca māsivā
8. Ey gāfirü'z-zünüb semî' ü ' alîm iken
Ey sātirü'l-' uyüb görürken bilā-ḥafā
9. Ser-rişte-yi irādetüñe bağludur umūr
Her kār-ı müşkile yed-i luḥfuñ girih-güşā
10. Şol dem ki nev' -i kahrūña mazhar düşe ' uşāt
Nev'î'yi kıl şefā' at peygambere sezā
11. Zîr-i livā-yı ḥamd-i nebîde kıpar beni
Yā Rab bi-ḥaqq-ı çār meh-i evc-i işıfā

5/2 san' at ü: san' at-1, *Nev'î Dîvânı*.

583 47b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G.1, s. 231-232.

584.

Velehū

Mef'ūlū Fā'ilātū Mefā'ilū Fā'ilūn

1. Gelse hevāyī gön'lüme la' lūñ virür şafā
Keyfiyyetin şarābuñ egerçi bozar hevā
2. Güftār-ı raṭb u yābisi ḥarc itme ey ṭabīb
Ölmekden özge derd-i ğam-ı 'ışka yok devā
3. Geh rāst dutdı sāğarı geh kec o türk-i mest
İtdürdi [cilve]²⁹⁴ şāḥ-ı güle şanasın şabā
4. Bārid sözüyle 'āşıkā virmez elem raḫīb
N'eyler cüvān olan kişiye şiddet-i şitā
5. Ḳadr ü şerefde itmeye ḥürşide ser-fürū
Bir gice bālišin o şehūñ yaşdanan gedā
6. Almaz dehāna ma' nī-yi ḥāyide ehl-i dil
Teşbih ḳılma la' lini ḥelvāya **Nev'iyā**

585.

Velehū

Mefā'ilūn Mefā'ilūn Mefā'ilūn Mefā'ilūn

1. Ögüp göge çıkarsam n'ola ḥürşid-i cihān-āsā
Leṭāfet kesb idüpdür şimdi ḥaylī ol melek-simā
2. Niçün meyl itmez ol dilber hevādārına çün āḥir
Ne āh-ı 'āşık-ı şeydā ḳalır ne nāz u istiğnā
3. Ne ḥāletdür 'aceb bilsem cihāna cān virür zāhid
Geçer cānān için cān u cihāndan 'āşık-ı şeydā
4. Ne vechūñ cilvesidür bu ne zülfūñ fitnesidür bu
Nedür bu 'ışk u bu sevdā nedür bu şūr u bu ğavgā
5. Zuhūr iden tecellī nūrıdur eşyāda ey **Nev'ī**
Cihān hep cümleten 'āşık velī ma' şük nā-peydā

584 47b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 2, s. 232.

²⁹⁴ Bu kelimenin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup *Nev'î Dîvânı*'ndan tamamanmıştır.

585 47b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 5, s. 234.

586.

Velehū

Meḫā'īlūn Meḫā'īlūn Meḫā'īlūn Meḫā'īlūn

1. Görüp āyīne-yi ruḫsāruñi ben ṭūtī-yi gūyā
Bu günden 'āşıkuñ olmaḫ göründi ey gül-i ra' nā
2. Şu gibi yollarında pāk-meşreb olmaḫ olurdu
Güzeller olsalar şābit-ḫadem serv-i revān-āsā
3. Büyüklenme sen ey māh-ı dü-hefte ḫaddūñi bildük
Ḥisāba şıḡmadı ḫüsn ile ol māh-ı cihān-ārā
4. Ḥaşıri n'eylesün cism-i nizārum künc-i miḫnetde
Kim ol yatduḡı yirde būriyā ne naḫş ider peydā
5. Ḳurulmuş ṭurmaḡ ol müşḡin kemāna çün ziyān eyler
Çatup ebrūñi Nev'ī'ye yeter ḫışm eyledūñ cānā

587.

Velehū

Meḫā'īlūn Fe'īlātūn Meḫā'īlūn Fe'īlūn

1. Nevāyı nerm ide muṭrib piyāle dāyim ola
Bahār ola ne dimekdür hevā mülāyim ola
2. Şükūfelerle çemen 'īdgāha döndi niçün
Bu nā-şükūfte gönül gonca gibi şāyim ola
3. Göz açdı nergis-i terden çemende ḫāk-i siyāh
Bu demde çıḫsun o göz ḡaflet ile nāyim ola
4. Hevā yolında şu gibi revān ola dil ü cān
Reh-i vefāda eger kim o serv ḫāyim ola
5. Şarāb-ı eşk ile pür cām-ı dīde-yi Nev'ī
O meste 'ışḫ ola bizden ṭolısı dāyim ola

588.

Velehū

586 47b-48a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 3, s. 232-233.

3 māh-ı: mihr-i, *Nev'î Dîvânı*.

587 48a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 4, s. 233.

588 48a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 6, s. 234-235.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Ne dehrüñ bendesi ne şāh-ı 'ālī-şānıyuz cānā
Esirüñ olalı mülk-i ğamuñ sultānıyuz cānā
2. Bizi egler ğam-ı 'ışkuñda bir künc-i ferāgat yok
Bu meydān-ı belānuñ gūy-ı ser-gerdānıyuz cānā
3. Feraħdan ağlaruz ğamdan güler bir özge abdāluz
Lebüñle ğaṭṭuñuñ geh mest ü geh ğayrānıyuz cānā
4. Vuḫūş-i deşt ile gündüz müsāfir küh u şahrāda
Kilāb-ı kūyuñuñ şeb-tā-seḫer mihmānıyuz cānā
5. Olaldan ḫalka-yı zülfüñle Nev'î bî-ser ü sāmān
Maḫabbet bezminüñ ser-ḫalka-yı rindānıyuz cānā

589.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1. Eḫibbā muntazır meclis müheyyā
Seni gözler ḫabāb-ı cām-ı şahbā
2. Bizi lu' b ile çok ferdāya şalduñ
Şaḫın vardur efendî rüz-ı ferdā
3. Şehā bir özge 'ālemdür vişālüñ
Deger görmek yüzüñi gerçi dünyā
4. Ṭotalum jāleyi gökden inermiş
Senüñ pervinüñe olur mı hem-tā
5. Dehān-ı yār ile mihr-i ruḫıdur
Gözüme Nev'iyā pinhān u peydā

590.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Pür olsa ḫāk-i fenā ile çeşm-i nā-binā
Hemişe dāde-yi cānum 'izār-ı yāre baḫa

589 48a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 11, s. 237. *Nev'î Dîvânı'nda* 4 beyittir.

2 *Nev'î Dîvânı'nda* ikinci beytin ikinci mısrası şu şekildedir: “Deger görmek yüzüñi gerçi dünyā”

590 48a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 12, s. 237-238.

2. İşin iletmege dār-ı fenāda başa kişi
Kesilmesün resen-i zülf-i yārdan ašlā
3. Dil almış idi ezel bŷy-ı zülf-i dildārı
Dağı yabanda eserdi o dem nesīm-i şabā
4. Kenāra çekmiş işitdüm o mŷ-miyānı raķīb
‘ Aceb mi eyler isem gözlerüm yaşın deryā
5. Yitürdi rehber-i şabrı dŷkendi zād-ı qarār
Güm oldı rāh-ı maḥabbetde Nev’ī-yi şeydā

591.

Velehŷ

Fā‘ ilātŷn Fā‘ ilātŷn Fā‘ ilātŷn Fā‘ ilŷn

1. ‘ Āşıķuñ āyine-yi ķalbin şıyup cānum Ŷaya
Bī-vefālıķ yüzlerin gösterme cānānum Ŷaya
2. Cism-i pākŷn bağruna başmağa mānend-i nigīn
Māh-ı nev ḥātem gibi ķaddin bŷker ḥānum Ŷaya
3. Gitdŷginde Yŷsuf irmişdi ḥalel bŷnyādına
Mışr-ı ḥŷsni eyledŷñ ta‘ mīr sulţānum Ŷaya
4. Sīb-i ğabğabdan murādum naḥlini maḥrŷm idŷp
Dŷkme elmasın sirişķ-i dīdemŷñ cānum Ŷaya
5. Ḥŷblar silkinde mişlŷñ kimseler gŷş itmedi
Bir dŷr-i nā-yābsın ey māh-ı tābānum Ŷaya
6. Tŷp-ı ğabğabda gŷzeller cem‘ ini ķıldıñ şikest
Mŷlk-i ḥŷsnŷñ şāḥısun āşŷb-ı devrānum Ŷaya
7. Ŷaŷı taş ķatıysa ursun başını aña raķīb
Nerm olur Nev’ī’ye ol şem‘ -i dıraḥşānum Ŷaya

592.

Velehŷ

Mŷstef‘ ilŷn Mŷstef‘ ilŷn Mŷstef‘ ilŷn Mŷstef‘ ilŷn

591 48b’nin derkenarındadır. *Nev’ī Dīvānı*, G.13, s. 238.

592 70b’nin derkenarındadır. *Nev’ī Dīvānı*, G. 10, s. 236-237. Bu gazel “ye” harli gazellerin arasına yazılmıştır.

1. Çün kim didüñ cānā gelüp ey ʿ ışk-ı cānān merḥabā
Şabr u sükün yā-hū disün derd-i firāvān merḥabā
2. Virdi meşām-ı ʿ ārife ḥāk-i rehūñ bŷy-i vaṭan
Ey ārzū-yı sine vü ey raḥāt-ı cān merḥabā
3. Gül-geşt-i bāğ u ṭarf-ı cū olsun bugünden ber-ṭaraf
Ey sinede dāğ-ı elif çāk-i girībān merḥabā
4. Hoş geldüñ ey niş ü taʿ ab var sağ ol ey ʿ ĩş ü ṭarab
Ehlen ve sehlen ey ğam-ı ḳalb-i perişān merḥabā
5. El virmeyüp ʿ id-i vişāl Nevʿ ĩ olursaḳ pāy-māl
Ey pāye-yi vaşl el-vidāʿ ey dest-i hicrān merḥabā

593.

Ġazeliyyāt Fī-Ḥarfı'1-Bā'

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. Cāmdan gitmez gözi meyh ʿ āre bir ben bir ḥabāb
Baş ḳoşar şaḥbā ile āvāre bir ben bir ḥabāb
2. ʿ ĩş-ı dünyā göz açup yummuşca gelmez ʿ aynına
Nüş ider peymāneyi hem-vāre bir ben bir ḥabāb
3. Kāsesi elde ḳadeḫ cerrārı müflis mey-perest
Devr-i meyde sāyil-i bī-çāre bir ben bir ḥabāb
4. Bāda virmiş varını cümle ḳalup bir baş ile
Baḳmamış bu cübbe vü destāra bir ben bir ḥabāb
5. Zīr-i dāmānında pinhān eyleyüp rindāne mey
Ḳan gözinde Nevʿ iyā mey-ḫ ʿ āre bir ben bir ḥabāb

594.

Velehū

Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilün

1. Görünen mihr yüzinde şanemā şanma şehāb
Yaḳmasun diyü yüzüñ mihr-i senüñ aşdı niḳāb
2. Āteş-i fikr-i ruḫūñ yaḳdı derün-ı sinem

593 48b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 15, s. 239-240.

594 48b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 20, s. 242-243.

- Ġam-ı haṭṭuñla n'ola olsa ciger-dūda kebāb
3. Hecr-i la' lūñle senūñ her gice ey māh felek
Dīdeden yaş yirine ḳan aḳıdur ŧanma ŧihāb
 4. N'ola zūlf olsa miyānuñda miyānuñ dilde
Genc olur māra vaṭan mesken olur gence ḫarāb
 5. Ḫālūmi aḡlamaḡa yāre utanmaya diyū
Nev'iyā ḳihreme bu ḳanlu yaŧum oldu ḫicāb

595.

Velehū

Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilūn

1. Meclisde cām-ı la' lūñe ḳarŧu ŧarāb-ı nāb
Derler döküp kızardı ḫayādan degül ḫabāb
2. Urdı yüzine rūyuña öykündügin nesīm
Düşse 'aceb mi āb-ı muŧaffāya ızṭırāb
3. Dil cām-ı meyle nuḳre-yi zer gibi ŧāf olur
Zīrā ki ḫāmı puḫte ḳılur tāb-ı āftāb
4. Baḳmaḳ ḫaṭā diyüp ḫaṭ-ı ruḫsār-ı dilbere
Ġavḡā iderse vā' ız-i ŧehr iŧte baḳ kitāb
5. Nev'ī ḫabāb-ı bādeyi gördükçe ŧanuram
Bezm-i mey iḳre fitneye baŧ ḳaldurur ŧarāb

596.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Olmıŧ idi dehenūñ öpmege cānum rāḡıb
Düşdi fırsat gice er ḡāyib ü ŧoḫbet ḡāyib
2. Kimseler mihr-i ruḫuñla ṭutamazken penḳe
Zūlf-i müŧḡin nice siḫr itdi ki oldu ḡālib
3. Vaŧf-ı ŧebdīz-i ḫaṭuñ 'arŧa-yı ḫüsnūñde tamām
Yazamaz her ne ḳadar sür' at iderse kātib

595 48b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 18, s. 241-242.

596 48b-49a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 17, s. 241.

4. Tevbesin ɗarbı Őkest eyledi ol sengin-dil
Hıblar sevmeden olmiŐdı bu gönlüm tyib
5. Tağıdup snblini ruğları üstine o mh
Nev'iy tldı yine fitne ile her cnib

597.

Veleh

F'iltn F'iltn F'iltn F'ilün

1. Nz ile 'arz-ı hill itse irqdan ol ĥabib
Syim-i hicrn umar 'id-i viŐlin 'an-ķarib
2. Gel gel ey Ysuf-ceml ol seyre biz de ķyilz
MŐteridr cn ile dirseñ temŐma rakib
3. Jle Őanmañ taķdı tıfl-ı gncaya göz boncuğı
Kılmağa yavuz nazar def in sirişk-i 'andelib
4. Nice başdan ııkmasun iıp ayağ ehl-i Őalh
S' id-i simin ile ski nigr-ı dil-firib
5. Minber-i Őh üzre bülbüller Őal-yı 'iş ider
Skiy mey Şun degül Nev'i ne v' iz ne ĥađib

598.

Veleh

Mef'ilün Fe' iltn Mef'ilün Fe' ilün

1. Maĥabbetm n'ola trduķça virse sineye tb
Ziyde neş'e virür khnedkçe bde-yi nb
2. Koyup nigr eşigin myil olmayam felege
Hill olursa eger ĥi niın gümüş kllb
3. Kbb-ı ĥarĥ olamaz tb-ı mihrme ĥyil
Saf-yı levn-i Őarba ĥicb olur mı ĥabb
4. Niıe ayağı Őınuķ dŐkni ĥarbtuñ

4 ɗarbı: ɗarb u / sevmeden: sevmeye, *Nev'i Dvnı*.

5 Beşinci beytin ilk mısrası *Nev'i Dvnı*'nda Şu Şekildedir: "Zülfini ruğları üstine tađıtmıŐ cnn"

597 49a'nın derkenarındadır. *Nev'i Dvnı*, G. 22, s. 244.

598 49a'nın derkenarındadır. *Nev'i Dvnı*, G. 16, s. 240.

2 ĥi niın: cezb iın, *Nev'i Dvnı*.

Felek tozın göremez güç deminde itse şitāb

5. Dem-i şebāb irişüp geçdi aç gözün Nev'î
Şarāb neş'esi geçse kişiye gelmez h'āb

599.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ol perinün āteş-i rüyındaki müdür ' aceb
Sebze kânün içre bitmek fi' l-i cādūdur ' aceb
2. Ol mehi ağıyar ile ' ayb itme hem-zānū görüp
Çāk idüp pīrāhenin nāmūsı pehlūdur ' aceb
3. Olmuş iken mu' ciz-i Mūsī elinden āşkār
Muttaşıl cādūlık itmek çeşm ü ebrūdur ' aceb
4. N'olısar hiç bilmezsin kār-ı maḥabbet ' ākıbet
Ehl-i ' ışkuñ şabrı yok dilber cefā-ḥūdur ' aceb
5. Ḥāl-i rüyın Rūm'da Hind'de diseñ olmaz ba' id
Nev'iyā rüz-ı ruḥında zülf-i şeb-būdur ' aceb

600.

Ġazeliyyāt Fī-Ḥarfı't-Tā'

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Cānda taşvīr itdüm ol zülf-i perişānı dürüst
Bağladum bir tār ile bir deste reyḥānı dürüst
2. Şun' naqqāşı ne naqş itdi ḥaṭ-ı la' lünde kim
Yazdı bir kem zerreye mühr-i Süleymān'ı dürüst
3. Şīve-yi refṭār-ı ḳaddūñ yazmada ditrer eli
Gerçi Mānī naqş ider serv-i gülistānı dürüst
4. Göñlüne nesne getürme irse devrāndan şikest
Kim görüpdür ḥāṭır-ı erbāb-ı ' irfānı dürüst
5. Nāḳış u kāmīl ' ayār olunsa demdür Nev'iyā
Zer gibi bulduḳ bugün mi' yār-ı sultānı dürüst

5 irişüp: gelüp, *Nev'î Dîvânı*.

599 49a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G.21, s. 243.

600 49a-b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 25, s. 245-246.

601.

Velehü

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şun^ç eli naqş idüp ol zülf ü zenaḥdānı dürüst
Bir varağ gül üzre yazmış güy u çevgānı dürüst
2. Hıtt-ı nev-res itmek ister ^çarızuñ vaşfin tamām
Kaşd ider şā^ç irlige bilmez gülistānı dürüst
3. İrişüp vaşl-ı nigāra cānı teslīm eyleyen
Eyledi ^çidin mübārek oldı qurbānı dürüst
4. Bezm-i miḥnetde şarāb-ı ^çışkuñı nüş itdi dil
Aldı bir şınnmış ayak deryā-yı ^çummānı dürüst
5. Defter-i eş^ç āra nazmum Nev^ç iyā ^çunvān ola
Şeh ri^ç āyet ide ger erbāb-ı dīvānı dürüst

602.

Velehü

Me^f ülü Fā' ilātü Me^f ilü Fā' ilün

1. Her dem ğamıyle şışe-yi ḥātır olur şikest
Ol seng-dil ḥayāli ile ideli nişest
2. Mānend-i serv ister iseñ arta rif^ç atüñ
Bağ-ı cihāna şu gibi meyl itme olma pest
3. Mecnūn-ı meste kāse şikest olduğı ne ğam
Leylāsı ile şundi hele bir çanağa dest
4. Cām-ı şarābı virmeye biñ Cem külāhına
Meyḥāne güşesindeki bir rind-i mey-perest
5. Bī-minnet-i şurāḥī vü sāķī vü mey-fürüş
Oldı şarāb-ı ^çışq ile Nev^ç i müdām mest

603.

Ġazeliyyāt Fī-Ḥarfi'ş-Şā'

601 49b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 26, s. 246.

602 49b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 27, s. 247.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Hıtt-ı rüyuñ olup ey mäh-ı şeb-ārā hādış
Oldı başumda yine bir yeñi sevdā hādış
2. Gelsün ey gevher-i pākīze hadīşe dehenüñ
Ola tā kim niçe lü 'lü ' -yi muşaffā hādış
3. Penbelü dāğlarum zīnet idüp ābileler
Oldı sīnemde niçe mäh u şüreyyā hādış
4. Dāğ-ı hūnīn ile zeyn olmış idi sīne-yi zerd
Olmadan bāğ-ı cihānda gül-i ra' nā hādış
5. Beyt-i nazmum benüm ol baħr-ı süħandur Nev'ī
Oldı ھا' rında anuñ gevher-i ma' nā hādış

604.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Olmadan şehir-i kıdemde daħı ādem hādış
Dilde mevcūd idi ğam gözde nem ü dem hādış
2. Neye mağrūr ola eṭvār-ı cihāna ' āķil
Elem ü ğuşsa degül dāyim ü ' ālem hādış
3. Baña mir 'āt-ı mücellā idi cām-ı mey-i ' ışķ
Olmamışdı daħı İskender ile Cem hādış
4. Ğam-ı zülfüñle gözüm eşk ile pür kılmış idüm
Lālezār içre degülken gül-i şebnem hādış
5. Nev' iyā ' ışķ ile bī-ṭāķat ü şabr idi gönül
Olmamışdı daħı bu ṭāķ-ı mu' azzam hādış

605.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Fe' ulūn

603 49b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 35, s. 251.

604 49b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 36, s. 252.

4 gül-i: dür-i, *Nev'î Dîvânı*.

605 49b-50a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 37, s. 252.

1. Dağı tūṭī ḥaṭuñ olmadı ḥādis
‘ Adūlar gerçi uçurdu ḥavādis
2. Senūñ güftāruña olurdu ḳāyil
Eger la‘ lūñle tūṭī olsa bāḥiṣ
3. Beni ḥaṭṭuñ ḳul eyler ḥucet ile
Olur ḥaṭ gerçi ḳurtulmağa bā‘ is
4. Müşelleṣ nūṣ ider şūfī oturmıṣ
Şurāḥī mīr-i meclis cām ṣālīs
5. Ğarīb oldı dime Nev‘ī ḳapuñda
Seg-i kūyuñ efendi çıḳdı vāriṣ

606.

Ġazeliyyāt Fī-Ḥarfī’l-Cīm

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. ‘ İnān-ı şabrumı destümden aldı bir güzel sarrāc
Çeküp rāh-ı belāya raḥt-ı ‘ ömrüm eyledi tārāc
2. Elinde ol şehūñ şanmañ ki tiġ-ı ābdārıdur
Kef-i desti leṭāfet baḥridür olmuṣdurur mevvāc
3. Felek gögsin gerer bir mihr ile cismüm benüm pür-dāġ
Ṭolu zer ḥırḳası derviṣūñ ol bir mangıra muḥtāc
4. Oḳuñ revzenlerinden ḳıl naḳar bārī dil-i zāra
Ten-i efgārı çün kim ey ḳaşı yā eyledüñ ūmāc
5. Bizi pīr-i muġān gördüñ şoyup derviṣ ider Nev‘ī
Sebū el virdi geydük şeyḥ-i cāmuñ şoḥbetinde tāc

607.

Velehū

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Çün degül vuṣlat müyesser itme sen dīnār ḥarc
Söz güherdür eyleme ey ‘ aşıḳ-ı dīdār ḥarc
2. Ser-nigün bir kīsedür bu çarḥ-ı nīlī-reng kim

606 50a’nın derkenarındadır. *Nev’i Dîvânı*, G. 39, s. 253-254.

607 50a’nın derkenarındadır. *Nev’i Dîvânı*, G. 41, s. 255.

Her gün eyler niçe nakd-i ʔab^ʕ -ı zü'l-mi^ʕ yār ʔarc

3. ʔāk-i zilletde beni faqr ile ʔoyup Şu gibi
Sīm-i eşküm eyledi her Őāhid-i bāzār ʔarc
4. Berkidürler raḥnesin ʔıŐt-i ser-i ^ʕuŐŐāk ile
Bu ribāt-ı köhne her gün gösterür bisyār ʔarc
5. Nev^ʕ iyā ol müy-i müŐġin ü miyānı yār için
Yoĥ yire ortada oldu ^ʕömr-i nā-hem-vār ʔarc

608.

Velehū

Fā^ʕ ilātün Fā^ʕ ilātün Fā^ʕ ilātün Fā^ʕ ilün

1. Yār işi ey dil ʔolay ammā ġam-ı aġyār ġüç
Vaşl-ı ġül āsān velī Şabr-ı cefā-yı ʔār ġüç
2. Bī-sebeb ġüftār müşkil āŐnālġ mümteni^ʕ
Böyle istignā Şatan dildār ile bāzār ġüç
3. Bir oñulmaz yaradur ^ʕiŐġ u maḥabbet yarası
ĤāŐılı Şarılmayınca çāre yoĥ timār ġüç
4. ^ʕArz-ı hāle yoĥ meded kūyına ʔod varmak muḥāl
Mest-i ^ʕiŐġam Şöyle kim ġüftār ġüç reftār ġüç
5. Nev^ʕ iyā esrār-ı ^ʕiŐġı Őaġlamak āsān degül
Mey içüp keyfiyyetini itmek izhār ġüç

609.

Ġazeliyyāt Fī-Ĥarfi'l-Ĥā'

Mefā^ʕ ilün Fe^ʕ ilātün Mefā^ʕ ilün Fe^ʕ ilün

1. Ümīd ġoncasın açmadı ġülsitān-ı feraḥ
Diriġ ġöz yumup açınca yoĥ zamān-ı feraḥ
2. Biri geçerse belānuñ biñi ider iġbāl
Ne ġitdi hāl-i ġam-ı dil ne geldi ān-ı feraḥ
3. Vücūd-ı levḥine remmāl-i resm-i noġta-yı ʔāk
Ne sa^ʕ d Şeklini ʔoymıŐ ne ʔod niŐān-ı feraḥ

608 50a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 42, s. 255-256.

609 50a-b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 45, s. 257.

4. Gözümde kalmadı yaş gülmem ağlamam yeksân
Güler şanup beni iller ider gümân-ı feraḥ
5. Çü bir qarâra degül Nev'iyâ cihānuñ işi
Ya nâ-murād-ı ğam olduñ ya kāmran-ı feraḥ

610.

Ġazeliyyât Fî-Ḥarfi'l-Ḥâ'

Mef' ulü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

1. Sür' atle kendüsine virür piç ü tâb çarḥ
Her gün şeb-i firâka mı eyler şitâb çarḥ
2. Reşk itmesün mi bezm-i meye zühre-yi felek
Her cām âftâb ola her bir ḥabâb çarḥ
3. Bir kulpı yok ki yapışa erbâb-ı dil anuñ
Bir demde gösterür bize yüz inqılâb çarḥ
4. Seyl-i fenâda şanki tokuz göz bir âsiyâb
Ṭurmaz ögütmede dimeyüp şeyḥ u şâb çarḥ
5. Ölçüp döker bu noḡta-yı encümle şubḥ u şâm
Nev'î nuḡud-ı 'ömrümüz eyler ḥisâb çarḥ

611.

Ġazeliyyât Fî-Ḥarfi'd-Dâl

Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilün

1. Olmadı devlet müsâ' id kıldı istiġnâ murād
Rüzgâr el virmedi ḡalduḡ ayakda nâ-murād
2. Eşki sîm ü rüyı zerd olmaḡdan özge bir daḡı
Olmaya derd ehline dünyâ vü mâ-fîhâ murād
3. Rüy-i zîbâdan ġaraż taḡşîl-i ḡâletdür göñül
Nüş-i şahbâdan degüldür sāġar-ı minâ murād
4. Gülde yok büy-i vefâ bülbülde şabr-ı bâr-ı ğam
Virmedi bâġ-ı fenâda kimseye dünyâ murād

610 50b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 46, s. 257-258.

611 50b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 47, s. 258. Nev'î Dîvânı'nda 6 beyittir.

2 zerd: zer, *Nev'î Dîvânı*.

4 bâr-ı: ḡâr-ı, *Nev'î Dîvânı*.

5. Şüret-i keşretde vahdet ‘ âlemin seyr eylerüz
Bilmişüz dünyâda Nev‘î n’eydügin ma‘ nâ murād

612.

Velehū

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1. Kesdi bu kadar tağı taşı ‘ ışık ile Ferhād
Umardı vefā kaşırını Şirīn ide bünyād
2. Sen bār-ı vefā naḥli tırurken neye besler
Şimşadı gazellerde ‘ aceb şā‘ir-i nā-şād
3. Tağlarda helāk eyledi Ferhād vücūdın
Göstermez imiş şan‘atını illere üstād
4. Geh cevır ü cefā gāh vefā itmeden ise
Hoşdur beni kim eylesesin derdüñe mu‘tād
5. Nev‘î kişi Selmān-ı zamān olmağ olurdı
Olsa nazar-ı şāh-ı Süleymān ile dil-şād

613.

Ġazeliyyāt Fī-Ḥarfi’z-Zāl

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Düstüm hār-ı ğamuñ ‘ uşşāka ḥurmādan lezīz
Redd eliyle atduğñ taş sīb-i ra‘nādan lezīz
2. Ehl-i devlet lezzet-i dünyāya meylitse n’ola
Ġayrı bir ni‘met mi var ḥayrāna ḥelvādan lezīz
3. Ġabğabuñ şun ‘ aşıkā olduqça ser-mest-i ğamuñ
Hīç mi telḥ üzre olmaz nesne olmadan lezīz
4. Mīveyi şirīn ider güyā ki tāb-ı āftāb
La‘l-i nābuñ oldı nūş-ı cām-ı şāhbādan lezīz
5. Özge meyden zevk alır erbāb-ı ḥālet Nev‘iyā
Ṭotalum Kevşer olur āb-ı Mesīḥā’dan lezīz

612 50b’nin derkenarındadır. *Nev’î Dîvânı*, G. 48, s. 259.

613 50b’nin derkenarındadır. *Nev’î Dîvânı*, G. 51, s. 260-261.

5 ṭotalum: gerçi kim, *Nev’î Dîvânı*.

614.

Ġazeliyyāt Fī-Ḥarfi'r-Rā'

Meḥ' ulü Fā' ilätü Meḥā' ilü Fā' ilün

1. Dil cām-ı meyle ḥalka-yı rindān esīridür
Erbāb-ı 'işretüñ ḳulı yārān esīridür
2. Müşğīn şaçuñ hevāsına ber-dāruñ olmağa
Bendeñ hemāñ efendi bir urğan esīridür
3. Dil māyil oldı nāme-yi ḥüsnünde ḳaşuña
Olmış gedā velī daḥı 'unvān esīridür
4. Açdı gönül vilāyetini tıġ-ı ġamzesi
Dil tıflı şimdi bir şeh-i ḥübān esīridür
5. Nev'ī degül fütāde-yi çāh-ı zekān hemān
Hep cümle ehl-i diller o zindān esīridür

615.

Velehü

Meḥ' ulü Fā' ilätü Meḥā' ilü Fā' ilün

1. Cān Yūsuf'ı o çāh-ı zenaḥdān esīridür
Gel ey 'azīz esirge ki zindān esīridür
2. Ol şeh metā' -ı ḥüsn ile Mışr-ı cemālde
Bir ḥ'ācedür ki Yūsuf-ı Ken' ān esīridür
3. Tātār-ı zülfine o şehüñ bağlanur gönül
Ya' nı gedā esīri degül ḥān esīridür
4. Urmış şurāḥī gerdenine niçe yirde bend
Bī-çāre gör ki ḥalka-yı rindān esīridür
5. Boynında Nev'iyā neye zencir-i şa' şa' a
Beñzer güneş de ol şeh-i devrān esīridür

616.

Velehü

614 51a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 53, s. 261-262.

615 51a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 54, s. 262.

616 51a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 55, s. 263.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ger şorarsañ şekl-i dāğ-ı lāle-yi hāmṛā nedür
Şem' -i bezm-i yāre düşmiş sūhte pervānedür
2. La' l-i nābuñ ḥasretinden bādeyi elden ḳomaz
Şevḳ-i mihrüñle göñül bir āteşi dīvānedür
3. Mihr ü meh iki dūr-i şeh-dānedür gerdün şadef
Likin ol şeh ḳıymeti efzün olur bir dānedür
4. Cām-ı la' lüñ şevḳine bezm-i vişālüñde senüñ
Şi' r-i renginüm görenler didiler mestānedür
5. Nev' iyā ol goncanuñ dendānı vaşfi bāğda
Jāle-yi terden ṭaḳar gūş-i gül-i ḥandāna dūr

617.

Velehū

Me' ūlü Fā' ilātü Me' ūlü Fā' ilün

1. Bizden tegāfül eyleyüp atma nişāna t̄ir
Naḥc̄ir olunca ḥāzır atılmaz yabana t̄ir
2. Cān-ı za' īfe bir naḳar itmez o ḳaşı yā
Revzenler açdı gerçi ten-i nā-tüvāna t̄ir
3. Zāhir olurdı zaḥm-ı müjeñ dilde düstüm
Ḥançer dile gelüp ağız açsa beyāna t̄ir
4. Ṭoğruluğ ile ḳaşuña dil bağladuḳ senüñ
Rāmiz efendi aña nitekim kemāna t̄ir
5. Nev' i' ye t̄irüñ atmağa olma bahāne-cū
Besdür bahāne kim atasın bī-bahāne t̄ir

618.

Velehū

Me' ūlü Fā' ilātü Me' ūlü Fe' ūlün

1. Zenaḥdānuñ mu' allaḳ āba beñzer
Dehānuñ gonca-yı s̄irāba beñzer

617 51a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 58, s. 264-265.
4 bağladuḳ: bağlayup, *Nev'î Dîvânı*.

618 51a-b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 60, s. 266.

2. Ğam-ı zülfüñle cān geh var gehī yok
 arañu gicede Şeb-tāba beñzer
3. Şoyup mestāne kucmıŐ ol miyānı
 Mucerred bir ĥayāl-i ĥāba beñzer
4. Olaldan Şu gibi hercāyī dildār
 Dil-i ser-geŐteler dolāba beñzer
5. Didiler anda Şorsam Nev' iyā yok
 Leb-i dilber atı nā-yāba beñzer

619.

Velehū

Meᶑ ūlū Fā' ilātū Meᶑā' ilū Fā' ilūn

1. ' Ārif dilinde naŞ-ı ĥayāl-i ĥabībi gōr
 Göl gōncasın gōñūlde bulan ' andelībi gōr
2. Cāna ĥicāb imiŐ naar-ı māsivā-yı dūst
 Bezm-i viŐāle māni' olurmiŐ raībi gōr
3. Hecrūnde ben ĝarībi ne naŐ itdi rūzgār
 Kūyuñda ĥūn-i eŐk ile Őekl-i ĝarībi gōr
4. ŐemŐir-i fūratūñ dili Őad pāre eylemek
 Rūz-ı ezelde ısmet olunmiŐ naŐībi gōr
5. Peykān-ı tīr-i ĝamzesin aĝyāra gōnderūr
 ' UŐŐāı gōrmeze urur ol dil-firībi gōr
6. Tīĝ-ı ĥayālını dūŐūrūp alb-i ' āŐıa
 Şuya nice bıramıŐ o kāfir Őalībi gōr
7. Baħr-i leāfet ire gūher gōrmek isteseñ
 Nev' ĩ sōzūnū diñle kelām-ı edībi gōr

620.

Velehū

Meᶑā' ilūn Meᶑā' ilūn Meᶑā' ilūn Meᶑā' ilūn

3 ucmıŐ: uma, *Nev' i Dīvānı*.

619 51b'nin derkenarındadır. *Nev' i Dīvānı*, G. 61, s. 266-267.

620 51b'nin derkenarındadır. *Nev' i Dīvānı*, G. 63, s. 267-268.

1. Kızardı ağlamakdan gözlerüm cāy-i teraḥḥumdur
Nazar kııl gel ḥicāb altında ḳalmıř iki merdümdür
2. şu āb-ı la‘ l-gün kim ayağından içdüñ ey sāķī
řorarsañ başını meyḥāne küncinde ser-i ḥumdur
3. Seḥerden bezm-i gülşende açan bülbüllerüñ göñlin
‘ Arūs-ı ḡoncanuñ nāz ile itdügi tebessümdür
4. Nice bulsun lebüñ ser-çeşmesin dil bend-i zülfüñde
Görünmez menzil-i maḳşüd şeb tārık ü reh gümdür
5. Bitenler berg-i eřcār-ı mezārın şanma Nev‘ī’nüñ
Dil olmuş zaḥm-ı peykānuñdan ızḥār-ı tazallümdür

621.

Velehū

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Kıldı ruḥuñda zülf-i siyāhın gülāb ter
Düşse ‘ aceb mi reşk ile gökde seḥāb ter
2. Eşküm şadā-yı rişte-yi cāna virür sükün
Kılmaz terāne çün ola tār-ı rebāb ter
3. Olmasun ara yirde şaḳın keder sāķiyā
Cām-ı zücāc meşreb-i nāzük şarāb ter
4. Olur ḥarāb ḥāne-yi merdüm şarābdan
Yetmez mi ‘ ibret olduğı çeşm-i ḥabāb ter
5. Ālüde eyledüñ beni diyü şarāb ile
Sāķīye Nev‘iyā düşer ol la‘ l-i nāb ter

622.

Velehū

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Ger kamer māder olsa şems peder
Toḡmaya bir senüñ gibi aḥter
2. Sen gerüp çekdüğüñce yay ḳaşuñ

621 51b’nin derkenarındadır. *Nev’i Dîvânı*, G. 67, s. 270.

3 şaḳın keder sāķiyā: keder sāķiyā şaḳın, *Nev’i Dîvânı*.

622 51a’nın derkenarındadır. *Nev’i Dîvânı*, G. 112, s. 296-297.

Oklarũndan ciger bilür ne çeker

3. Āşiyān ide bām-1 қаşruñda
Murğ-1 cān tenden eyleyince güzer
4. Tıtdı haṭṭ-1 ğubār la^ç l-i lebüñ
İrdi ḥayfā şarāb-1 nāba keder
5. Bir yalıñ yüzlü ḥūbdur kılıcı
Nev^ç iyā niçe başa cāna deger

623.

[Velehũ]

Mef^ç ũlü Fā^ç ilātũ Mefā^ç ĩlü Fā^ç ilün

1. Māh-1 felek ki ay başı gelse hilāl olur
Devr-i zamāne kejliline ya^ç nĩ dāl olur
2. Pāk it derũn-1 ḳalbi ki şāfĩ-dil olmayan
Bezm-i cihānda cür^ç a gibi pāy-māl olur
3. Şunmaz elini kāse-yi gerdũna ^çār ider
Anlar ki kũyuñ itlerine hem-sifāl olur
4. İrgürdi başını meh-i nev gibi göklere
Ḳaşuñ ğamında za^ç f ile şol kim ḥayāl olur
5. Nev^ç ĩ kaçan ki vaşf ide ol sīm-sā^ç idi
Naḳd-i maḳālĩ āteş-i ^çışḳ ile ḳāl olur

624.

Velehũ

Mef^ç ũlü Fā^ç ilātũ Mefā^ç ĩlü Fā^ç ilün

1. Yārũñ vişāli el virür iḳdāma bağludur
Elbette feth-i bāb olur ibrāma bağludur
2. Geçmek ḥicāb-1 cāme vü ḳayd-1 ^çimāmeden
Devr-i mey içre silsile-yi cāma bağludur
3. Bār-1 cefāñ ile mütesellĩ raḳĩb-i ḥar
Dil sũnbũlüñde her biri bir dāma bağludur

623 51a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 69, s. 271.

624 51a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 116, s. 298-299.

4. Zünnār-ı ʿışka sūfī gōñül bağlamak kişī
ʿĀrif yanında kuvvet-i İslām'a bağludur
5. Ser-rişte-yi belāgat-ı güftār Nev'iyā
Lü'lü'-yi nazm u ruḳ'a-yı inşāma bağludur

625.

Velehū

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Hüsünñ güli açıldı bahāruñ zamānidur
Ey serv-i bāğ-ı nāz kenāruñ zamānidur
2. Sebz olmayınca naḥl-i ter olmaz çü mivedār
Luḫfuñ zamānı ḥaṭṭ-ı gubāruñ zamānidur
3. Şal murğ-ı cān şikārına şeh-bāz-ı ğamzeñi
Çıḳ ey ğazāl-i ṭurfe şikāruñ zamānidur
4. Bāzār-ı ḥüsn içinde alup naḳd-i ḳalbümü
Çal cāna tīğ-ı ğamzeñi kāruñ zamānidur
5. Nev'ī bahār irişdi yine ʿandelīb-vār
Efgān u nāle mevsimi zāruñ zamānidur

626.

Velehū

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Faşl-ı ḥazān ki mevsim-i seyr-i kenārdur
Bülbül nevāları gül-i köhne-bahārdur
2. Nergis düşürdi kāselerini ditredüp eli
Her ʿiş ü ʿişretüñ şoñı ya'ni ḥumārdur
3. Berg-i ḥazān ile dil olup ser-be-ser şular
Ṭurmaz bu remzi dir ki cihān bi-ḳarārdur
4. Kendin çemende ğarḳ-ı zer ü ziver eylemiş
Gülzār şanasın şaruşın bir nigārdur

625 51a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 70, s. 271-272.

4 çal: ur, *Nev'î Dîvânı*.

626 52a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 71, s. 272.

2 ditredüp: ditreyüp, *Nev'î Dîvânı*.

5. Nev'î'nün oldı baħr-i ma' ānī ğazelleri
Elfāz-ı āšnā güher-i ābdārdur

627.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Bād-ı şubħ ile diñüz oynamasun ğonca-yı ter
Yürek oynamasına uğramasun bülbüller
2. Her biri bağlamalu āteşī dīvāne diyü
Şem' pervāneleri dūd ile zencire çeker
3. Rūzgāruñ işi taħrīk-i ğubār-ı ğamdur
Eksük olmazsa n'ola āyīne-yi dilde keder
4. İderin vaşf-ı ğaţuñ nāl ğöñül nāle şarīr
Bu ten-i zerd ü nizār ile olup ğāme-yi zer
5. Nev'iyā kāmēt-i dildāra el irmek olmaz
Bir elem kāküli sevdāsı ğibi 'ömre sürer

628.

Velehū

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. La' lüñ öpünce vaşluñ için dil cevāb açar
Zirā şarāb-ı nāb efendī ğicāb açar
2. Ol iki ğaste çeşmüñe def' -i gezend için
Efsün oğur müjeñ ğaţ u ğālūñ kitāb açar
3. Virür ğayāt mürdeye būs u kenār-ı yār
Seyr-i kenār u şoğbet-i ağbāb ğ'āb açar
4. Çün ehl-i ğānķāha seğer fetħ-i bāb olur
Meyğāneler ğapusını mest ü ğarāb açar
5. Nev'î mağabbet ehlini āğāh-ı 'ışķ ider
Mestānuñ uyğusını ğumār-ı şarāb açar

627 52a-b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 72, s.273.

4 nizār ile: nizārumla, *Nev'î Dîvânı*.

628 52b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 114, s. 297-298.

629.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Dil ü cān halka-yı zūlf-i 'abir-efşānı gözlerler
Gedālar dīde-yi himmet açup 'unvānı gözlerler
2. Nazar irse n'ola nāzūk lebinde çıkısa teb-ḥāle
Ḳadeḥde her ḥabāb ol çeşme-yi ḥayvānı gözlerler
3. Aqarlar şu gibi aḡyāra ḳalbin ḥurrem eylerler
Güzeller yaḳmaḡa bu sine-yi sūzānı gözlerler
4. Senūñ şemşir-i ḥūnīnūñ görelden zümre-yi 'uşşāḳ
Ḳabāb-ı mey gibi baş açdılar meydānı gözlerler
5. Yūri nergis-şıfat necm-i sa' ādet gözle bālāda
*Ulū'l-ebşār*²⁹⁵ olanlar Nev'iyā a' yānı gözlerler

630.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Öpüşür ḡayr ile dildār aḡız bir eyler
Ya' nī ' aşıḳların öldürmege tedbīr eyler
2. Şafḡa-yı ḥātır-ı pūr-ḡam yazılır meclisde
Muḡrib-i bezm ḳaçan tār ile taḡrīr eyler
3. Sūziş-i sīnemi teskīn idemez peykānuñ
Bu ḳadar āteşe bir ḳatre nice te'sīr eyler
4. Tevsen-i himmete bir 'ışḳ eri olunca sūvār
Sebzēār-ı felegūn şirini naḡcīr eyler
5. Nev'iyā ḡülşen-i şevḳe şalınur āvāze
Cām ile bülbüle şol dem ki aḡız bir eyler

631.

629 52b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 76, s. 275.

²⁹⁵ *Gözleri olanlar, kalp gözü olanlar, akıl sahipleri.*

630 52b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 77, s. 275-276.

3 ne te'sīr: nice te'sīr, *Nev'î Dîvânı*.

Velehü

Mef'ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Ol serv-ı kaddi destine dirhem koyan eger
Gülşende gül nihālını güyā ki jāleler
2. Olmaz müfīd kuvvet-i bāzū-yı zürkār
Şimdi cihān güzellerine zer viren yeñer
3. Gelse haṭuñ derün-ı dile sine çāk olur
Hāne duhān olunca kişi revzenin açar
4. Bāzār-ı şehr-i 'ışk 'aceb kārgāh olur
Kim anda cān u dil şatılır tır-i gam geçer
5. Zülfi ğamında cān virebilmek kolay mıdur
Şeb tār olunca müşkil olur Nev'iyā sefer

632.

Velehü

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe'ülün

1. Nihān oldı gözümde zülf-i dilber
' Aceb midür oğursam küfri ezber
2. Geyüp zerrin libās ol mihr-i 'ālem
Münevver kıldı dünyāyı ser-ā-ser
3. Ayağı yirlere başmaz şafādan
Alaldan buse-yi dildarı sāğar
4. İrişse göklere başı çenāruñ
O māhuñ kaddine olmaz berāber
5. ' Arağ-riz olsa Nev'ī zülf-i yāre
Gönül murğına dām ü dāne derler

633.

Velehü

Mef'ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

631 52b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 78, s. 276.

632 52b-53a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 118, s. 300.

633 53a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 79, s. 276-277.

1. Bu haṭ ki zīr-i zūlf-i girih-gīre çekdiler
Hüsn ehli şūr u fitneyi zencīre çekdiler
2. Şalındı boynuma resen-i zūlfi ḥābda
Ta' bīr ehli her biri bir yire çekdiler
3. 'Āşıklarından ey şanem iğmāz-ı 'ayn idüp
Ḥayfā ki ğamzeler oḳı naḥcīre çekdiler
4. Mestāne kūy-ı dilbere vardum ḳazā ile
Segler üşüp yıḳup beni ta' zīre çekdiler
5. Nev'ī'ye gösterüp reh-i 'ışḳı nücūm-ı eşḳ
Gūyā ṭarīḳ erenleridür pīre çekdiler

634.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Şalaldan şem' -veş pertev bisāṭ-ı gülşene güller
Olupdur nār-ı 'ışḳa yanmaḡa pervāne bülbüller
2. Ser-i zūlfün gibi düşdi ayaḡa ḥāk-i rāh oldı
Senün ğisūlaruñla gördi çıḳmaz başa sünbüller
3. Belā üzre belādur kim şalındı cān-ı 'uşşāḳa
Degüldi görünen ol ḳadd-i mevzūn üzre kāküller
4. Nemekdān-ı lebüñde ḥān-ı ḥüsne virmege lezzet
Olupdur dāne dāne ḥāller gūyā ki fūlfüller
5. Gören her tāze dāḡum oñmaduḡ başumda ey Nev'ī
Şanur bitmiş şikeste bir sıfāl içre ḳaranfüller

635.

Velehū

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

1. Tīrün ki olupdur dil-i sūzān ile hem-ser
Pervāne durur şem' -i dıraḡşān ile hem-ser

3 'āşıklarından ey şanem iğmāz-ı 'ayn idüp: iğmāz idüp gönülden eyā ḳaşları kemān, *Nev'î Dîvânı*.

634 53a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 80, s. 277.

3 degüldi: degüldür, *Nev'î Dîvânı*.

635 53a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 83, s. 279.

2. Mıkrāz-ı belā şem^ç gibi başımı kesdi
Ġamzeñ olalı ħançer-i bürrān ile hem-ser
3. Serdār-ı belā oldı şalup^ç āleme āşüb
Şāne olalı zülfi-perişān ile hem-ser
4. Rif^ç atle irer her birisinüñ göge başı
Ger ola o tersā-beçe yārān ile hem-ser
5. Nev^ç ĩ çemen-i dehrde bir naĥl-i dil-ārā
Bulunmadı ol serv-i ħurāmān ile hem-ser

636.

Velehū

Me^ç ūlū Fā^ç ilātū Me^ç ĩlū Fā^ç ilūn

1. Yıkşa ħabāb ħubbesin tañ mı rüzgār
Āb üzredür bināsı iñen olmaz üstüvār
2. Bir yaña ħār-ı ta^ç ne vü bir yaña ħār-ı ğam
Ol gül-^ç izār^ç ıŝķı dile virdi ħār-ħār
3. Yaş yirine^ç aceb mi dökersem şarāb-ı al
Dil ŝişesine seng-i cefā virdi inkisār
4. Eşküme revāne olduĝına yār şād olur
Def^ç -i melāl ider nitekim seyr-i cüybār
5. Ķaddüñle ħod kelāmda çü taĥlīle dāl olur
Nev^ç ĩ niçün uzar söz añılsa ħad-i nigār

637.

Velehū

Me^ç ĩlūn Me^ç ĩlūn Me^ç ĩlūn Me^ç ĩlūn

1. Maĥabbetden ğaraż ŝanmañ ki Ķays u Vāmıķ olmaķdur
Hüner bir ħālet ile vaşl-ı yāre lāyık olmaķdur
2. Tamām oldı güzellik şanma Şirīn ile Leylā'da
Niçe Leylā bulunur erlik ammā^ç āşık olmaķdur

4 birisinüñ göge: birinüñ göklere, *Nev'î Dîvânı*.

636 53a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 84, s. 280.

5 ħaddüñle: ħad gelse, *Nev'î Dîvânı*.

637 53a-b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 86, s. 281.

3. Çeküp Manşūr'ı dāra itdiler hākisterin berbād
Hüner akrān içinde her cihetden fāyık olmağdur
4. Bilinmez derdi çoğdur mübtelā-yı miḥnet-i 'ıṣkuñ
Şifā-sāz olmada ḥikmet ṭabībüm ḥāzık olmağdur
5. Bize Nev'î gerekmez zümre-yi ḳālūñ ḥayālātı
Ġaraż şı'ri kişinün ḥasb-i ḥālın nāṭık olmağdur

638.

Velehū

Meṭā' ilün Meṭā' ilün Fe' ulün

1. İder ezber perī-şüret güzeller
Ġıdā-yı rūḥdur tāze ğazeller
2. Unutdı tıfl-ı dil māzīleri hep
Varurdı mekteb-i 'ıṣka ezeller
3. Başında olmasa sevdā-yı ḥübī
Ṭaḳınmazdı nigārum ḳara teller
4. 'Adem mülki niçe bālādudur gör
Sehī-ḳadlerde şāhid ince beller
5. Urursañ seng-i cevır ile raḳībi
İde Nev'î anı ḍarb-ı meşeller

639.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ḳanda bir ğam yārsuz ḳalsa benümle yār olur
Bir belā kim şāḥibin bulmaz baña ğam-ḥ'ār olur
2. İstesem bir çāre biñ nā-çārlık yüz gösterür
Vüs'at istersem geñiş dünyā başuma ṭar olur
3. Her ḥar-ı nādān için pā-bend olan zülf-i siyāh
Baña gelse murğ-ı cān şayd itmek için mār olur
4. Ṭālī' ümden ḥaḳ taşavvur ḳılduğum bāṭıl çıkar

638 53b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 119, s. 301.

639 53b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 121, s. 302.

Rište-yi tevḥīd olan ḥalka baña zünnār olur

5. Bār ümmīdin kesüp Manşūr-veş bu bāğdan
Nev'iyā ber-dār olan ma' nīde ber-ḥurdār olur

640.

Velehū

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. Bizüz ol ehl-i ḥarābāt olan günāhīler
Ki görse ḥāletümüz reşk ider ilāhīler
2. Felekde ḥargeh-i ḥūrşīde kılmaz idi naẓar
İrişe pāyemūze mīr-i bārgāhīler
3. Sirişk-i dīde ile ' işka yüz yuduḡ ne ' aceb
Duḡān-ı āh ile olduḡsa rū-siyāhīler
4. O māha tālib olur aḡçalarla pullarla
Nücūm-ı evc-i semā ḡa' r-ı māda māhīler
5. Şerāreler ' alevi sürḡ-ser zebāne-yi āh
Memālik-i dil-i Nev'ī'yi aldı şāhīler

641.

Velehū

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Ḥatt-ı nev-res kim o la' l-i bī-mişāl üstindedür
Zevrāḡ-ı zevḡ u şafā āb-ı zülāl üstindedür
2. Vech-i zībādan şifāt-ı luṭf u ḡahruñ gösterür
Cīm-i zülfüñ geh cemāl ü geh celāl üstindedür
3. İtmesünler ḡüb-rūlar cāme-yi ḡüsni murād
Kim bahāsın buldı ol nev-res nihāl üstindedür
4. Noḡta-veş bu kūhsār-ı kevnī eyler zīr-i bāl
Her ḡaçan ' Anḡā-yı dil perr ile bāl üstindedür
5. Çār ' unşūr üzre bağlanmış gider tābūt-ı ten
Cümleten bu ḡalk-ı ' ālem irtihāl üstindedür

640 53b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 89, s. 283.

641 53b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 87, s. 281-282.

3 murād: mezād, *Nev'î Dîvânı*.

6. Hattıña kul olmağa Nev'î elif-veş toğrulup
Ol mişâl-i bî-mişâle imtişâl üstindedür

642.

Velehü

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1. Çaşuñ hayâli ki dil şafhasında peydâdur
Berât-ı manşib-ı 'ışka nişân-ı tuğrâdur
2. Nihâl-i kâmet-i dilberden ey dil-i mecnûn
Hevâ-yı mîve-yi vaşl itme hâm sevdâdur
3. Hevâ-yı cennet ile halvete girer şüfî
'İzâr-ı dilbere bakmaz 'aceb temâşâdur
4. Bu çîn-i tırta vü zülf-i dü-tâ ile saña
Cihânda kim ola ey bî-bedel ki hem-tâdur
5. Egerçi Nev'î'ye bûs-ı lebûñ degül mümkün
Hemân efendi mücerred gârağ temennâdur

643.

Velehü

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Bîşezâr-ı 'ışk-ı dilber kim gönül arslanıdur
Tevsen-i gerdün anuñ naçcîr-i ser-gerdânıdur
2. Çurş-ı hürşide olur kâni' bu çarğ-ı pîre-zen
Gerçi kim bunca kevâkib her gice mihmânıdur
3. Bâğ-ı dehr içre biten her gonca-yı âteş-nümâ
Hâk olan bî-dillerüñ resm-i dil-i süzânıdur
4. Sürh ile mektûb olan eş'âr-ı renginüm benüm
Her birisi bağr-i nazmuñ pençe-yi mercânıdur
5. Tâlib-i dünyâ esîr-i kayd-ı zencîr olmada
Bu ribâğ-ı dehr ey Nev'î anuñ zindânıdur

642 54a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 90, s. 283-284.

643 54a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 91, s. 284.

644.

Velehū

Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn

1. Selāmet menzilinden geçmege dilde 'azīmet var
İkāmēt kıılmağa kūy-i belāda şimdi niyyet var
2. Sa' ādetden eşer nā-būd u şıḫhatden 'alāmet yok
Ne vaqt-i emn ü āsāyiş ne cāy-i istirāhat var
3. Dil-i ma' şūḫ şanmañ eşk-i 'āşıkdan ḫaber bilmez
Rek-i Mecnūn'dan aqmış ḫūn-i Leylī bir ḫikāyet var
4. Meḫā' -ı faqrı naqd-i devlet-i dünyāya virmezdüñ
Eger fehm eyleseñ ey ḫ'āce yoklıkda ne ḫālet var
5. Ne ḫucetle beni ḫatlı itdi tīg-ı fūrkatūñ cānā
Ne tīrūñden delālet var ne ḡamzeñden işāret var
6. Maḫabbet oḫlarından ḫāne-yi zenbūra dönmiş dil
Anuñ için Nev'iyā şeh-i kelāmumda ḫarāret var

645.

Velehū

Meḫā' ilūn Fe' ilātūn Meḫā' ilūn Fe' ilūn

1. Cigerde durmaz aḫar ḫūn-ı zaḫm-ı tīr-i nigār
Örümcek ağı başarı üstine bu cism-i nizār
2. Niyāz u giryeyi günden güne füzūn itdi
Çemende yüz bulalı güllerūñ yanında hezār
3. Hevā-yı 'ışık ile ḫāk oldu diyü 'izzet idüp
Öñümde ḫāyım ola ḫaşır olunca seng-i mezār
4. Marīz olanlara dirler sefer mübārekdür
'Adem diyārına gitdüğü bu ten-i bīmār
5. Nücümü kebkebi toprağa şaldı ey Nev'ī
Hilāl-i çarḫı zarāfetde başdı müze-yi yār

644 554a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 122, s. 302.

645 54a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 92, s. 285.

1 durmaz: tırmaz, *Nev'î Dîvânı*.

646.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Yaralar cism-i za' ifümde ağız bir itdiler
Derd-i ' ışkı ol tabīb-i cāna taqrīr itdiler
2. Gördiler kāşāne-yi zühd ü riyā bünyādsuz
Ehl-i diller hānqāh-ı ' ışkı ta' mīr itdiler
3. Bildiler rūyın ğam-ı Şīrīn ile zerd olduğın
Naşşını Ferhād' uñ altun ile taqrīr itdiler
4. Bozduğıy-çün deyr-i fānīden ta' alluq şüretin
Bir nişān olsun diyü Mecnūn' ı taşvīr itdiler
5. Āstān-ı yāre yüz sürdükleriy-çün Nev' iyā
Mihir ile meh gökler üstinde çıkup yir itdiler

647.

Velehū

Metā' ilūn Metā' ilūn Metā' ilūn Metā' ilūn

1. Düşüpdür gözlerūñ āhūsına üftāde şahrālar
Olupdur dişlerūñ lü' lü' sine şūrīde deryālar
2. Senūñ-çün gülşen içre hārlardan çekdiler hançer
Biribiri ile kanlu bıçaqlı verd-i ra' nālar
3. Mey-i la' lūñ şafāsın bulmadılar bezm-i ' ālemde
Cihānı ayağı altına aldı cām-ı şahbālar
4. Şaçūñ zencīrinūñ müşg ile ' anber kara kulları
Dür-i dendānuña bende senūñ lü' lü' -yi lālālar
5. Sirişk-i çeşm-i lü' lü' -bāra kendin nisbet eylemiş
' Aceb olmaya ey Nev' ī gözümde çıkısa deryālar

648.

Velehū

Metā' ilūn Metā' ilūn Metā' ilūn Metā' ilūn

646 54a-b'nin derkenarındadır. *Nev' i Dīvānı*, G. 93, s. 285.

647 54b'nin derkenarındadır. *Nev' i Dīvānı*, G. 97, s. 288.

648 54b'nin derkenarındadır. *Nev' i Dīvānı*, G. 123, s. 303.

1. Zamān-ı hattı gelse yār luṭfin bī-kerān eyler
Metā' in her kişi aḥşama karşı rāygān eyler
2. Tırāş olduḡda haṭ şīt-i şaririn şanma bī-hūde
Fırāḡ-ı ḥüsn için her bir ser-i mū bir figān eyler
3. Gelüp haṭtı kitāb-ı ḥüsnin açdı ol kamer-ṭal' at
Bu yüzden 'āşık-ı şādıklarını imtiḥān eyler
4. Sebāḡ-ḥ'ān oldı dil tıflı kitāb-ı haṭṭ-ı la' linden
İdüp miḥnet şebn iḥyā oḡur anı revān eyler
5. Ne cām-ı mey diler Nev'î ne būs-ı la' l-i cānānı
Maḥabbetde kişi demler gelür kim terk-i cān eyler

649.

Velehū

Mef' ilün Mef' ilün Mef' ilün Mef' ilün

1. Lebün cāmına beñzer yoḡ dehānuñ gibi nādirdür
Bunuñ keyfiyyeti ta' bir olunmaz zevḡe dāyirdür
2. Ğaraz gün ruḡlaruñ cān içre taşvīr itmedür 'ömrüm
Kişi deyr-i cihānda bir iki günlük müsāfirdür
3. Ḳoyup sırr-ı dehānuñ bilmek ister cevher-i ferdi
Şu kim ḥikmetde ḡaşır oldı 'aḡlı ehl-i zāhirdür
4. Olur şā' ir öḡüp göḡe çıkarsa kāmetüñ ammā
Dehānuñla miyānuñ vaşfına geldükçe ḡaşırdur
5. Zāmīründen geḡer zāhir budur bir 'āşık öldürmek
Ne emrūñ var ise ḡıl Nev'î bī-ḡāre ḡāzırdur

650.

Velehū

Mef' ülü Fā' ilätü Mef' ilü Fā' ilün

1. Sīnem ḡamuñ müsāfirine tābhānedür
Peykānuñ anda āteş-i 'ışḡa zebānedür
2. Şanmañ ḡabāb-ı bāde yaşum gevheri gibi

649 54b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 99, s. 289.

650 54b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 100, s. 289-290.

Şalmış zamāne ayağa dürr-i yegānedür

3. Ey mācerā-yı ʿışkı baña eyleyen su ʿāl
Ol serv-i nāz ayağına eşküm revānedür
4. Yok bir bahānemüz öpevüz anı gerçi kim
Hüsñ ü bihāda laʿl-i lebüñ bi-bahānedür
5. Bu sāde nazmı ehl-i şānāyiʿ begenmese
Nevʿî ne ğam bizüm sözüümüz ʿāşıkānedür

651.

Velehū

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Lebüñ ile şarāb hem-demdür
N'ola kan ağlasa gözüm demdür
2. Merve haqqı lebüñ Şafā'sına
Gözümüñ yaşı ʿayn-ı Zemzem'dür
3. Gerçi dünyā deger seni görmek
Vaşluña irmek özge ʿālemdür
4. Nāzır olmayıcağ ruḥ-ı yāre
Neye yarar iki gözüm nemdür
5. Dehen ile miyānı vaşfinda
Her ne dirlerse Nevʿiyā kemdür

652.

Velehū

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

1. Seni erbāb-ı dil qadrin bilür bir dil-sitān dirler
Esir-i halka-yı bezm-i şafā-yı ʿārifān dirler
2. Seni cānā melāḥat mülkinüñ şāh-ı süḥāndānı
Ḳul itmiş ʿālemi bir Ḳusrev-i şirīn-zebān dirler
3. Benüm haqquma saña qaḥbe zenler çok yaman söyler
İnanma gerçek erler haqqı-çün anlar yalan dirler

651 54b-55a'nın derkenarındadır. *Nevʿî Dîvânı*, G. 101, s. 290.

652 55a'nın derkenarındadır. *Nevʿî Dîvânı*, G. 102, s. 290-291.

4. Saña bir cān nedür kim itmeye ‘āşık anı teslīm
Seni cānlar deger bir şūḥ u āşūb-ı cihān dirler
5. Temennā-yı kenār eylerse Nev‘ī baḥr-i luṭfuñdan
N’ola deryā-yı iḥsānun efendi bī-kerān dirler

653.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Meclis-i ḥüsne ḥaṭ-ı la‘li ‘aceb revnaḳdur
Mey-i nāb ile içi toḫtolu bir zevraḳdur
2. Ḥūblar eylediler şīve kitābın ezber
Fenn-i ḥüsn içre velī bāb-ı vefā muḡlaḳdur
3. Kimsenūñ üstine düşmez getür ey bād bize
Kīmyāya o mehūñ izi tozı elyaḳdur
4. Ḳadrümüz ṭāḳ-ı felekden ne ḳadar yüksek ise
Göñlümüz aña göre biñ ṭabaḳa alçaḳdur
5. Rişte-yi zülfüñi parmaḡa dolar Nev‘ī-yi zār
Ġarażı biz bilürüz ince beli şarmaḳdur

654.

Velehū

Me‘ülü Fā‘ilātü Me‘ā‘ilü Fā‘ilūn

1. İdüp sirişk-i dīdemi yolında cūybār
Çıḳma kenāra el çeküp ey serv-i gül-‘izār
2. Bennā-yı ḳudret ol iki ṭāḳ-ı muḳavvesi
Yapmış bīnā-yı ḥüsnüñi ḳılmaḡa üstüvār
3. Zülfüñ yanında rūyuña dil teşne nitekim
Aḥşama ḳarşu āb-ı muşaffāya rüzedār
4. Eglendürür biraz hele dīvāne göñlümi
Gündüz gice taşavvur-ı ruḥsār u zülf-i yār

653 55a’nın derkenarındadır. *Nev’î Dîvânı*, G. 103, s. 291.

654 55a’nın derkenarındadır. *Nev’î Dîvânı*, G. 107, s. 293. *Nev’î Dîvânı’nda* 6 beyittir.

5. Nev'î ğam ile mūra dönüpdür ten-i za'îf
Bir gün nihân ider beni hâk içre rûzgâr

655.

Velehü

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1. Düşürmişdüm haţuñ vaşında bir hoş ma' nî-yi nâdir
Bulup anı tırâş itmiş işitdüm şoñra bir şâ' ir
2. Elif-ğad dil-rübâlarda 'alemdür çadd-i mevzûnuñ
Güzellik 'âleminde birsin ey serv-i dil-ārâ bir
3. 'Adâvet düstlük kılmaz tefâvüt hiç yanuñda
Ne mezhebsin ne milletsin behey zâlim behey kâfir
4. Saña karşı güzeller şivede nâ-çâr olurlar hep
Şaçuñ fitne müjeñ hûnî çuşuñ cādū gözüñ sâhir
5. Göñül tûmâr-veş vaşında dâmen-der-miyân Nev'î
Velî zıkr-i dehânında sühan kûteh çalem çâşır

656.

Velehü

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Çurş-ı dâğ-ı tenüme şerhâlar açar dilber
Benüm ol çan içici çanuma ekmek çoğrar
2. Façr ile çaşınacak tırnağumuz yok elde
N'ola şundurmasa dâmâna hilâl-ebrûlar
3. Ğam-ı 'ışkuñ sefer eylersem olur dilde füzün
Arturur mâlını çün eyleye tüccâr sefer
4. Şimdilik baña çıkâr nesnesi yok 'arızuñuñ
Haţ-ı sebzüñde zühür itse bulunur niçe hâr
5. Nev'iyâ 'ışk hevâsı ile mânend-i çenâr
Elüm ol servi çaçan kim göre dir dir ditrer

655 55a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 125, s. 304.

2 çadd-i: nağl-i, *Nev'î Dîvânı*.

656 55a-b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 108, s. 294.

657.

Velehü

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

1. Belā dildendür ol cānān elinden dādumuz yoḫdur
Göñüldendür ūikāyet kimseden feryādumuz yoḫdur
2. Niçün ' ışḫ ehlini yād itmez ol la' l-i Mesīḫ-āsā
Bilür ḫod ' ālem-i ervāḫa nisbet yādumuz yoḫdur
3. Ḥarābāt ehline rüz-ı ḫisābı añma ey vā' iz
Bizüm herḫiz bu varlık defterinde adumuz yoḫdur
4. Toḫup ḫumrī-şıfat biz anadan ḫavḫ-ı maḫabbetle
Esīr-i ḫayd-ı derd ü miḫnetüz āzādumuz yoḫdur
5. Muḫarrer şā' ir-i şīrīn-zebānuz Nev' iyā ancak
Bu devr içinde bir şöhret virür Ferḫād'umuz yoḫdur

658.

Velehü

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

1. Gedā-yı bī-nevāyuz gerçı dūd-ı āhumuz vardur
Şeh-i iḫlīm-i derdüz ḫayme vü ḫargāhumuz vardur
2. İñende ḫor baḫma şūfiyā ehl-i ḫarābāta
Bizüm de dīde-yi bīnā dil-i āgāhumuz vardur
3. Ḥabī' at zūlmetin çeşm-i başīretten götürmişdür
Sipīhr-i sīnede ' ışḫ ile rūşen māhumuz vardur
4. Niçe demdür sirişk-i dīde aḫmış yollar itmişdür
Bizüm de varmaḫa kūy-i fenāya rāhumuz vardur
5. Zebān-ı tīḫı vü tīḫ-ı zebānı naşş-ı ḫātı' dur
Bugün mülk-i sūḫanda Nev' iyā bir şāhumuz vardur

659.

Velehü

657 55b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 126, s. 305.

658 55b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 110, s. 295.

659 55b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 127, s. 305-306.

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

1. Ol luṭf-ı süḥan ol leb-i ŧekker ne dimekdür
Güftära gele rûḥ-ı muŧavver ne dimekdür
2. Ol nuṭḳ-ı Mesîḥâ ile bir noḳta-yı mevḥüm
Ḳânün-ı ŧifâ'yı ide ezber ne dimekdür
3. Lü'lü'-yi ter üzre leb-i la'l ü süḥan-i pāk
Naẓm oluna bunca dūr ü gevher ne dimekdür
4. Evŧâf-ı miyānuñda ola ince ḥayālüm
'Arz ide saña ğonca-dehenler ne dimekdür
5. Luṭf-ı süḥanumdan ola zāhir dem-i 'İsî
Fehm eylemeye müdde'î-yi ḥar ne dimekdür
6. Naẓm eyleye Nev'î o ŧehüñ lebleri vaŧfın
Ağzında olan ḳand-i mükerrer ne dimekdür

660.

Velehü

Mefâ'ilün Fe'ilätün Mefâ'ilün Fe'ilün

1. Ne dil o serv-i revānı kenāra ḳudret var
Ne cānda ŧabr u ne tende ḳarāra ḳudret var
2. Ne gelse tāb-ı cemāle taḥammül ü ṭāḳat
Ne gitse fürḳat ile intizāra ḳudret var
3. Ne ŧoḥbetinde telezzüz ne ğaybetinde ḥuzūr
Ne ḳarŧu ḥālüm añup āh u zāra ḳudret var
4. Bu naḳd-i cānı meded n'eylesem 'aceb bilmem
Ne ḥıfza çāre ne saña niŧāra ḳudret var
5. Yaḳup kül eyledi Nev'î'yi nār-ı 'ıŧḳ-ı ḥabîb
Ne tāb u ŧabra meded ne firāra ḳudret var

661.

Velehü

6 olan: ola, *Nev'î Dîvânı*.

660 *Mecmua* 'da yanlış birleŧtirilen yapraklar nedeniyle bu gazel 55b-64a'dadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 130, s. 307-308.

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. Nedür bu ıavr-ı laıf ü nedür bu hoş reftār
Nedür bu la'l-i Şeker-bār u lezzet-i güftār
2. O Şive ile tekellüm o nāz ile ĥande
O ğamzelerle baıışlar o nergis-i bīmār
3. O Türk-i ıeşm-i kemān-keş o nāvek-i müjĝān
O ebruvān-ı muıavves o ğamze-yi Tātār
4. Meded bu nāz u revışler meded bu cünbişler
ıKomadı zerrece dilde sükün u şabr u řarār
5. O naııı-i kām̄et-i mevzün nedür Te'alallāh
Fütāde sāye-şıfat āna cān-ı Nev'ī-yi zār

662.

Velehū

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Dimeñüz dīv raııbe işi hem-demlikdür
' Aceb olmaz o perı n'eylesün ādemlikdür
2. Rām ider aĝlayarak ' aşık-ı bı-ıāresini
Gözi yaşı anuñ ey kebk-i derı yemlikdür
3. Žāyi' olmaz güzelüm toıım-ı emel görme misin
Gözleruñ küřtesinuñ meşhedı bādemlikdür
4. Nev-cüvānlar var iken şufı dutup pır etegin
Zāl-i nefsi yeñebilmek kişi Rüstemlikdür
5. Ğam-ı dünyā ile şimdi n'ola maıızün olsam
Buña řādam ki ğamuñ āıiri ĥurremlikdür
6. ıalma eksükliğine Nev'ī-yi mestuñ řanemā
Ehl-i keyfüñ işi hep çanda ise kemlikdür

663.

Velehū

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

661 64a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 132, s. 309.

662 64a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 157, s. 324.

663 64a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 158, s. 325.

1. Döymeyüp hecr ile eyler ten-i bīmār sefer
Gerçi dirler kim olur ḥasteye düṣvār sefer
2. Ğam-ı ʿ işkuñ sefer eylersem olur dilde füzūn
Arturur mālını çün eyleye tüccār sefer
3. Göñül ister ğam-ı zülfüñle ide terk-i diyār
Ādeme müşkil olur gerçi ki şeb-tār sefer
4. Dil ise şabr idemez sende ise yok inşāf
Āh kim lāzım olupdur baña nā-çār sefer
5. Sefer it derdüñe tīmār ola şāyed Nevʿī
Bāʿ iş-i sıḥḥat olur eylese bīmār sefer

664.

Velehū

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. İşıgüñde ten şikest olmuş yatur üftādedür
Nʿeylesün miskīn nazardan düṣdi merdüm-zādedür
2. Żaʿ fdan görmez beni ol iki fettān gözlerüñ
Yoḥsa cān şaydına tīr-i ğamzeler āmādedür
3. Ḥāk olup yoluñda ten girse ğubārum çeşmüñe
ʿAynüñe gelmez yine hep ilṭifātuñ yādudur
4. Ben faķirüñ nālesin ğuş itmese olmaz ʿ aceb
Nʿeylesün ol māh-ṭalʿ at evc-i istignādudur
5. Şüretā Nevʿī egerçi yok kemālüm nākışam
Ḥarf-i ʿ illetden hele levḥ-i zamīrüm sādedür

665.

Velehū

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. Ḥāk ol ey dil gözleme aʿ lāyı rifʿ at bundadır
Nefs-i bed-ḥāha hevādār olma ʿ izzet bundadır

1 hecr ile: hecrüñe, *Nevʿī Divānı*.

664 64a'nın derkenarındadır. *Nevʿī Divānı*, G. 81, s. 278.

665 64a-b'nin derkenarındadır. *Nevʿī Divānı*, G. 82, s. 278.

2. Şadr-ı cāha raġbet itme şaff-ı na' l olsun yirüñ
‘ Ārif ol gel gūşe-yi ħammāra ħürmet bundadur
3. Hāneñe hiç senden artuġ şıġmasun zenbūr-veş
Vaĥdetüñ zevķini ħāl eyle ħalāvet bundadur
4. Zātuñi cezb eylesün şems-i ħaķıķat ey göñül
Jāle gibi ‘azm-i bālā ħıl leķāfet bundadur
5. Cāna gelmiş ħaste diller var iken ol ġonca-leb
Şerbet-i la‘ lin şunar aġyāra ħikmet bundadur
6. Qahr-ı dehr ile olur tütü ġurāba hem-nişin
Yine şekvāyı ġurāb eyler ġarābet bundadur
7. Hāşr olup ferdāda ħod girmez behāyim cennete
Vā‘ iz-i ħar vaşl umar Nev‘ ĩ ħamāķat bundad

666.

Velehū

Mef‘ ūlü Fā‘ ilātü Mefā‘ ĩlü Fā‘ ilün

1. Tuġrā-nüvīs şanma ki zerrin nişān çeker
Ol şāha tuĥfe bir şaru tozlı kemān çeker
2. Qānūn-ı ‘ ĩşi qurmaġ için sebzezārda
Sünbül berāt-ı şāh-ı bahāra nişān çeker
3. Bir tūr-i rāstdur elif-i nām-ı şehryār
Tuġrā-yı ħükmi rüy-i ‘ adūya kemān çeker
4. Tuġrā degül bu baĥr-i leķāfetde fi’ l-meşel
Keşti durur ki anı iki rismān çeker
5. Resm-i nişānuñ olmada gitdükçe ser-firāz
Bir nev-cüvān gibi ki ħad-i dil-sitān çeker
6. Bilmez cefā-yı dehr ile ħan yutduġum benüm
La‘ l-i lebüñ ki cām-ı mey-i ergavān çeker
7. Şekl-i kemān olursa n’ola Nev‘ iyā tenüm
Bunca belā yükin bir iki üstüĥ‘ān çeker

666 64b’nin derkenarındadır. *Nev’i Dîvânı*, G. 94, s. 286.

667.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Zümre-yi faqr u fenānuñ yāridur dervīşler
' İzzet ü qadr ehlinüñ ağıyāridur dervīşler
2. Halka halka dāğlar tölmiş ten-i ' uryānları
Şāh-ı ' ışkuñ tīg-ı cevherdāridur dervīşler
3. Merkez-i vaḥdetde bunlar oldılar şābit-ka-dem
Muttaşıl bir noqtānuñ pergāridur dervīşler
4. Tenlerin bunlar fenā yolında kılmışlar ğubār
Cür' adān-ı ' ālemüñ esrāridur dervīşler
5. Nev' iyā zulmetde qalmışlar ışıklardur dime
Özge şem' üñ mazhar-ı envāridur dervīşler

668.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Senüñ maḥzūnuñ olmaq baña şādān olmadan yigdür
Ğamuñla aqlamaq illerle ḥandān olmadan yigdür
2. Cihānuñ ' izz ü cāhın böyle iz' ān eyledüm ben kim
İşigünde kul almaq dehre sulṭān olmadan yigdür
3. Düşüp kūy-ı ḥarābāt içre şūfī kāse-līs olmaq
Serir-i devlete fağfūr u ḥākān olmadan yigdür
4. Cihān-ı bī-şebātuñ rağmına devr itdürüp cāmı
İçüp lā-ya' kılmış olmaq şāh-ı devrān olmadan yigdür
5. Şarāb-ı ' ışık ile Nev' ī gibi mest-i müdām olmaq
Baqup bu ni' met-i dünyāya ḥayrān olmadan yigdür

669.

Velehū

667 64b'nin derkenarındadır. *Nev'ī Dîvânı*, G. 95, s. 286-287.

2 tölmiş: dolmuş, *Nev'ī Dîvânı*.

668 64b'nin derkenarındadır. *Nev'ī Dîvânı*, G. 133, s. 309-310.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Ne rāh-ı ışka nihāyet ne baħr-i řevķe kenār
Ne tende tāb ile ķuvvet ne cānda şabr u ķarār
2. Ne rüz-ı fırķate āħir ne řām-ı hecre seħer
Ne gözde ħ'āb u ne ħod başda devlet-i bīdār
3. Ne fikr ü ħūřı var ayıķ ne ' aķlı yok metsem
Ne řıħķat üzre yürür şağ u ne yatur bīmār
4. Yoğ ol nigār ile bir vech ile münāsebetüm
Ne baña dūst u ne dūřmen ne mūdde' ī vü ne yār
5. Ne göz ucıyla selām ü ne ħıřm ile dūřnām
Ne ħaķķ-ı būs u kenār u ne řoħbet-i dīdār
6. Firāk Nev' ī'yi şol resme telħ-kām itdi
Cihānda lezzet-i ' ışka idem gibi inkār

670.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Baña ' ayn-ı sa' ādet göz ucıyla bir selāmuñdur
Bütün dünyāca ' izzet yarım ağız bir kelāmuñdur
2. Dem-i ' İsi ki dirler mürdeyi ihyā ider cānā
Senüñ ' ıřķ ehline gönderdüğün řirīn peyāmuñdur
3. Ayağün başduğı yollarda yaşum kevķeb-i raħřān
İki gözüm yumulmaz rüz u şeb ķařruñda cāmuñdur
4. Ele alup anı bir kez nevāziř itseñ olmaz mı
Kebüter gibi göñlüm niķe demdür şayd-ı dāmuñdur
5. řorarsañ kimdürür Nev' ī diyüp keyfiyyet-i ħālīn
Ķapuñda ħizmete bel bağlamış kemter ħulāmuñdur

669 *Mecmua*'da yanlış birleştirilen yapraklar nedeniyle bu gazel 64b-58a'dadır. *Nev'ī Dīvānı*, G. 135, s. 310-311.

4 mūdde' ī vü ne yār: yār u ne ağıyār, *Nev'ī Dīvānı*.

670 58a'nın derkenarındadır. *Nev'ī Dīvānı*, G. 137, s. 312.

5 kemter: bir kem, *Nev'ī Dīvānı*.

671.

Velehū

Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn

1. Şu bülbül kim çemende ḫār-ı miḫnet āşiyānıdır
Benüm gibi belā-keş bir ġarībūñ ḫuşça cānıdır
2. Güzeller sünbül-āsā ḫalka ḫalka oldı şoḫbetde
Güzellendi çemenler geşt-i gülzāruñ zamānıdır
3. Bahāruñ sū-be-sū her cūybārın şöyle bildüm kim
Bu demden kām alan yārāna ' ömr-i cāvidānıdır
4. Riyāzet ehlidür ġonca idinmiş ḫārdan pister
Mey içmez devr-i gülde şūfi-yi Sünbül Sinānı'dür
5. Yolında ġarḫ-ı ḫūn olmış yatur biñ küşte pā-māli
Anuñ-çün başmağı Nev'î o mestūñ ergavānıdır

672.

Velehū

Meḫā' ilūn Fe' ilātūn Meḫā' ilūn Fe' ilūn

1. Ḳaşuñla dil müje-yi cān-sitāna meyl eyler
Şu tıfla döndi ki tır ü kemāna meyl eyler
2. Şafā-yı manşıb-ı dünyāya ola mı ḫāni'
Şu kim mekānı ḫoyup lā-mekāna meyl eyler
3. Ḳarārı yok nice şeh-bāzdur ' aceb göñlüm
Ne bir şikāra ne bir āşiyāna meyl eyler
4. Gözüñ cefāda ' adū semtine olur nāzır
Ḳaşuñ hele bu ten-i nā-tüväna meyl eyler
5. Nażar kıılır lebi vaşfinda şi' r-i Nev'î'ye
Şu kim şarāb ile āb-ı revāna meyl eyler

673.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

671 58a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 138, s. 312-313.

672 58a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 140, s. 313-314.

673 58a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 141, s. 314.

1. Kāmetin çeng itdi ğamdan ʿ aşıq-ı bî-çāreler
Devr uşūlin tūtdılar cev̄r itmede meh-pāreler
2. Sāyesinden beñzer almışdur libās-ı müsteʿ ar
Gice gördüm geymiş ol mäh-ı şeb-ārā qaralar
3. İl kucup ol seng-dil mäh-ı siyeh-pūşum benüm
Ben revā mıdur başam bağruma seng-i hāreler
4. Taqyeci bir nev-cüvānuñ baş açık abdālıyam
Korqarın bir gün benüm cismüm libāsın pāreler
5. Hatt-ı laʿ l-i yārda ser-geşte diller **Nevʿ iyā**
Şan şeb-i ihyāda cemʿ olmuş döner āvāreler

674.

Velehū

Mefʿ ülü Mefāʿ ilü Mefāʿ ilü Feʿ ülün

1. Geldümse nʼola ben şuʿ arā devrine āh̄ir
ʿ Ādet budur āh̄irde gelür bezme ekābir
2. Şūfī zarār itmez saña etfāl ile şoḥbet
Ġam çekme girür cennete erbāb-ı şağāyir
3. Ey meh nʼola şeh-bāz-şıfat tutsañ el üzre
Şehründe bizüz şimdi gözi baḡlu müsāfir
4. Hiç nʼeyleyeyin bu dil-i āvāreyi bilmem
Ne vuşlata kād̄ir saña ne fūr̄kate şābir
5. Nʼitsün ya güzel sevmeyüp Allāhʼı severseñ
Nevʿ i gibi bir rind huşūşā ola şāʿ ir

675.

Velehū

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

1. Meded ey gön̄lümi sihr ile meftün eyleyen dilber
Alup ʿ aqlum beni ʿ ış̄ ile mecnün eyleyen dilber

3 revā mıdur: revā mı, *Nevʼi Dîvânı*.

674 58bʼnin derkenarındadır. *Nevʼi Dîvânı*, G. 144, s. 316.

675 58bʼnin derkenarındadır. *Nevʼi Dîvânı*, G. 145, s. 317.

2. İdüp izhār-ı şefkat gösterüp meyl ü maḥabbetler
Görünmez derde uğradup gözüm ḥün eyleyen dilber
3. Baña evvel seni luḥfumdān arturmam diyüp āḥir
Ḳarār u şabrum eksüp derdüm efzün eyleyen dilber
4. Tütup cev̄r eylemekde devr uşūlin ‘ āşık-ı zāra
Beni iñletmeyi ney gibi ḳānūn eyleyen dilber
5. Gehī Nev‘î’ye rüyın ‘ arz idüp geh sine-yi şāfın
Benüm gündēn güne ḥālüm diger-gün eyleyen dilber

676.

Velehū

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Marīz-i ‘ illet-i ‘ ışkuz ‘ ilācumuz yoḳdur
‘ İlāc ü şerbet ile imtizācumuz yoḳdur
2. Ğubār-ı kūy-ı ‘ adem pūşış oldu cismümūze
Libās-ı fāḥir ile başda tācumuz yoḳdur
3. Ucuз bahālu gerekdür metā‘ -yı dehr-i denī
Bahāmuz ağır anuñ-çün revācumuz yoḳdur
4. Fūrūğ-ı mihr ile dil ḥānesi nice ḫolsun
Şarāb ile ḫolu cām-ı zūcācumuz yoḳdur
5. O serv-ḳaddi ḳoyup ḡayra olmazuz māyil
Göñülde şūfī bizüm i‘ vicācumuz yoḳdur
6. Bilindi ḳulluğumuz pādşāhuz ey Nev‘î
[Esirüñüz dimege] ihtiyācumuz yoḳdur²⁹⁶

677.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Ḥayāl-i çeşm-i maḥmūruñ dil-i efgāra düşmişdür
İki mestāne dilber ḡuşe-yi ḥammāra düşmişdür

676 58b’nin derkenarındadır. *Nev’î Dîvânı*, G. 142, s. 315.

2 kūy-ı ‘ adem: kūy-ı fenā, *Nev’î Dîvânı*.

²⁹⁶ Mısranın baş kısmı *Mecmua*’da yazılmadığı için *Nev’î Dîvânı Tenkidli Metin*’den alınmıştır.

677 58b’nin derkenarındadır. *Nev’î Dîvânı*, G. 146, s. 317-318.

2. Çemende qorqarın ʿuryān kucarlar naḥl-i bālāsın
Diriḡā ol elif-ḡāmet miyān-ı ḡāra düşmişdür
3. Libās-ı cism-i şad-çāküm benüm bāzār-ı dehr içre
Şatılmaz ʿaybı var zīrā öñinde pāre düşmişdür
4. Anı bir luʿb ile beñzer uçurmuş yardım vāʿiz
Niçe demdür ki zāhid vādī-yi inkāra düşmişdür
5. Ser-i kūyuñda çok üftādeler Nevʿī ḡuluñ ammā
ʿAceb āvāre düşmişdür ʿaceb bī-çāre düşmişdür

678.

Velehū

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. Ḥāk içinde rūḡ-i pāki var ider Perverdigār
Laʿl-i nābuñdan ḡubār-ı ḡaṭṭuñ itmiş āşkār
2. Mihr-i rüyuñ tābnāk olmuş bulup ḡadd-i kemāl
Ḥaṭ degüldür zāhir oldı baḡr-i ḡüsnüñden buḡār
3. Mevc urup baḡr-i ruḡuñ yir yir girihler baḡladı
Zevraḡ-ı ḡüsnü şaḡın gird-āba şaldı rüzḡār
4. Ḥaṭ degül cānā zücāc-ı ḡaṭır-ı ʿāşık gibi
Rüzḡār ile ruḡuñ mirʿatı bulmuş inkisār
5. Yā meger deryā-yı ḡüsn içre melāḡat zevraḡı
Rüzḡār olmuş muḡālif Nevʿiyā bulmuş kenār

679.

Velehū

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. Ḥalka-yı zülfüñde dil pā-beste-yi sevdā geçer
Sāḡar-ı laʿlünle cān mest-i mey-i ḡamrā geçer
2. Şāh-rāh-ı dilde gerd olsa ḡayālüñ istemez
Var ise şāh-ı ḡazā-sürʿat ḡader-fermā geçer

678 58b-59a'nın derkenarındadır. *Nevʿi Dîvânı*, G. 148, s. 319.

679 59a'nın derkenarındadır. *Nevʿi Dîvânı*, G. 143, s. 315-316.

3. Rāh-ı k̄y-i yārdan ğavġā belürdi dün gice
Didiler bir ‘ aşık-ı şūrīde vü şeydā geġer
4. Dirhem-i eşküm yanuñda bir pula geġmez velī
Niġe demdür dil saña aşüfte vü rüsvā geġer
5. Geldügince bir dür-i pākīze ‘ arz eyler saña
Ĥātır-ı Nev‘ī daĥı pür-cüş bir deryā geġer

680.

Velehū

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Gördüm kenār-ı cūda seġer ‘ andelīb zār
Bir mu‘ tedil hevāda oġur ŗi‘ r-i ābdār
2. Demlenmiş ol hevā ile oynar nihāl-i dil
Uymuş uşüle naġş-ı ġemen ŗavt-ı cūybār
3. Mażmūn-ı ŗi‘ ri cān ile ġüş itdüm añladum
Hep vaşf-ı ŗadr-ı efďāl-i a‘ yān-ı rūzgār
4. Ya‘ nī edīb-i kāmīl ü üstād-ı müştemil
Fażl u hüner ferāyidine baġr-ı bī-kenār
5. Bir neş‘ edür cemāline nisbet şafā-yı ‘ ĩd
Bir faşl olur fażīleti yanında nev-bahār
6. Luţfuñ nesīmidür olan ezhāra rūġ-baġş
Cūduñ seġābıdur iden eşġarı jāle-bār
7. Senden müfāriġ olmadı ġāşīyyete kerem
Kühsār ile vaġār gibi baġr ile buġār
8. Saña kerem kemīneye ġam lāzım olduġı
Yirden ġubār zāhir olur ebrden nişār
9. Şol şınfa kim şümül ide iġsānuñ umarın
Kim ola ferd-i kāmīli Nev‘ī-yi dil-fiġār
10. Olup bahār u ‘ ĩd mübārek vücūduña
Bulsun şeref vücūduñ ile ‘ ĩd ü nev-bahār

680 59a’nın derkenarındadır. Bu gazel *Nev’î Dîvânı’nda* kıt’aların arasında yer almaktadır. *Nev’î Dîvânı*, Kıt’a 1, s. 565.

4 baġr-ı bī-kenār: lücce-yi biġār, *Nev’î Dîvânı*.

7 ġāşīyyete: ġāşīyyet-i, *Nev’î Dîvânı*.

11. İrsün bahār luṭfuña aşhāb-ı erba‘īn
Görsün nezāre-yi keremūñ ehl-i intizār

681.

Velehū

Meṭā‘ ilün Meṭā‘ ilün Meṭā‘ ilün Meṭā‘ ilün

1. Tenüm hūn-ı sirişkünden nihāl-i ergavānīdür
Vücūdum oldı vīrān şehir-i rüyum za‘ ferānīdür
2. Miyān-ı hūb-rūlarda nazīri mişli yok şimdi
Benüm serv-i dil-ārāmum dehāniyle miyānīdür
3. Dime ğamhāneme gelmez konuşmaz ben gedāsiyle
Hümā-tal‘ atdür ol şeh şanma murğ-ı āşiyānīdür
4. Saña hercāyilik ‘ ayb olmaz ey rūḥ-ı muşavver sen
Cihānuñ cānısın cān ise hergiz lā-mekānīdür
5. Haṭuñ vaşfinda Nev‘ī her ğazel kim nazm ider cānā
Düşer efvāha şan Mecnūn u Leylī dāstānidur

682.

Velehū

Müfte‘ ilün Meṭā‘ ilün Müfte‘ ilün Meṭā‘ ilün

1. ‘ Işkıyı yazmağ istesem noktası bir kitāb olur
Şevķümi söylesem eger zerresi āftāb olur
2. ‘ Ayn-ı haķīkate iren ğayr ü sivāyı terk ider
Gözi açuqlara cihān maḥz-ı hayāl ü h‘āb olur
3. Bādiye-yi maḥabbete sālik-i dūr-bīn gerek
Kim nazār eyleyince hep şu görünen serāb olur
4. Şāhid-i ma‘ niyi görür ‘ ārif olan hicābsuz
Kim ruḥı ayına anuñ āyineden niķāb olur
5. Terk-i vücūd idenlere nūr-ı şühūd olur naşīb
Şüret-i cāna Nev‘iyā zulmet-i ten hicāb olur

681 59a’nın derkenarındadır. *Nev’i Divānı*, G. 59, s. 265.

682 59a-b’nin derkenarındadır. *Nev’i Divānı*, G. 65, s. 268-269.

683.

Velehū

Meḫ'ülü Fā' ilātü Meḫā' ilü Fā' ilün

1. Hecr āḫir oldı mevsim-i 'īd-i vişaldür
Şavm-ı vişāli şer'ī buyurmuş vebaldür
2. Oldı bedende Ʒan gibi sārī hevā-yı mey
Faşl-ı bahār irişdi dem-i i' tidaldür
3. Ʒādī bu demde diñleye mi müdde'ī sözün
Gül bezm-i meyde şāhid-i şāhib-cemaldür
4. Ʒaddüm hilāl-i rüze vü ebrüsü mäh-ı 'īd
'İd-i cemāle sünbül-i şeb-rengi daldür
5. Nevmid kılma Nev'ī'yi vaşluñ muḫāl idüp
Bir vaqt ola esirgeyesin iḫtimaldür

684.

Velehū

Meḫ'ülü Fā' ilātü Meḫā' ilü Fā' ilün

1. Gül devri geldi nergis ile lāle vaqtidür
Mey nüş idüñ şelāşe-yi ğassāle vaqtidür
2. Def' itmege ğubār-ı ğamı ḫār-ı ğuşşayı
Bād-ı nesim vü āteş-i seyyāle vaqtidür
3. 'Āşık cüvān u yār cüvān faşl nev-cüvān
Şanmañ bu vaqti zāhid-i şad-sāle vaqtidür
4. Aḫvāl-i dehre ḫande-zenān geldi gitdi gül
Bülbül çemende girye ile nāle vaqtidür
5. Nev'ī' gedā-yı cām-ı mey olsa 'aceb mi şāh
Zerrin Ʒadeḫler içre seḫer jāle vaqtidür

685.

Velehū

683 59b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 149, s. 319-320.

4 ebrüsü mäh-ı 'īd: Ʒaşı hilāl-i 'īd, *Nev'î Dîvânı*.

684 59b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 153, s. 321-322.

2 bād-ı nesim: bād-ı şabā, *Nev'î Dîvânı*.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Yaş dökündi dīdeden dil pür-ğam-ı cānānedür
Hāşılı hārcına yitmez bir 'aceb vīrānedür
2. Raḥnedür sedd-i vefā seng-i 'adūdan dūstum
Aña şāhid ḥarf-i sīn üstindeki dendānedür
3. Cism-i zerd ile tūtalum 'āşık olmuş şīr-i ner
N'eylesün āhū-şıfat meylūñ senūñ yabanadur
4. Rūy zerd ü sīne çāk ü dil hırās u ten fīgār
Başa çıkmış 'ışkuñ ile bir benem bir şānedür
5. Nev'ī'yi maḥzar kılalardan luḥf u ḳahruñ şūreti
Sözleri şāhānedür evzā'ı dervişānedür

686.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. 'Ārızuñdan ḳararan ḥāl degül ey gül-i ter
Doḳunup aña şu'ā-ı başarum ḳıldı eşer
2. Aḥger-i āteş-i dil āb-ı rūḥuñla söyünür
Göz ḳarardup n'ola ḳılsam saña ey māh nazar
3. Tīşe-yi cevri ü cefāsı o lebi şīrīnūñ
Tağlarda bizi Ferhād idüp āḥir depeler
4. O nihāl-i çemenūñ biz çekerüz bār-ı ḡamın
Şemer-i vaşla ḳılur kendüyi lāyık niçe ḥar
5. Gün gibi gözden ıraḳ māh gibi hercāyī
Yine Nev'ī görüñ ol āfet-i devrānı sever

687.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Sen güneş-ruḥsār ile her ḳara yüzlü yār olur

685 59b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 155, s. 323.

686 59b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 154, s. 322.

687 71a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 111, s. 296. Bu gazel *Mecmua*'da kıtaların arasında yer almaktadır.

Sāye-veş yārüm benüm ancak der ü dīvār olur

2. ‘Arz-ı dīdār it açıl gül gibi itme ihtirāz
Düstüm hep ehl-i diller ‘āşık-ı dīdār olur
3. Zülf ü ruḥsāruñ yanında çeşm-i maḥmūruñ senüñ
Giceler mehtāba karşı yatmadan bīmār olur
4. Mihr ile dem-sāz olup geçdük ğurūr-ı cāhdan
Ḥaste-yi ‘ışkuz bize ḳānūn ile tīmār olur
5. Ḥūblar ḳaşd itdi hergiz ellerinden gelmedi
San‘at-i mihr ü vefā Nev‘î ne müşkil kār olur

688.

Ġazeliyyāt Fî-Ḥarfi’z-Zā’

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Bir perî-peyker güzel şüh-ı cihāndur kāse-bāz
Niçe şüretten görünür dil-sitāndur kāse-bāz
2. Āşiyān-ı bülbül-i cāndur elinde kāsesi
Bir yüzi gül ḳāmeti serv-i revāndur kāse-bāz
3. Mihr-i gerdūna işāret eylese barmağ ile
Döndürür bir āfet-i devr-i zamāndur kāse-bāz
4. Kāse gibi kelle-yi ‘uşşāḳı gerdān eyleyen
Fitne-yi devr-i zamān āşüb-ı cāndur kāse-bāz
5. Şanma destinde ḫabaḳ şāḫ üzre güldür Nev‘iyā
Nāliş eyley bülbül-i bāğ-ı cināndur kāse-bāz

689.

Velehū

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Ḳaşuñ hilālīdür gözümüzde ḫayālümüz
Zülf ü ruḫuñ ğamıyla geçer māh u sālümüz
2. Çıkmaz beyāza defter-i āmālümüz daḫı
Her sīm-ten ğamıyla āğardı şaḳalumuz

688 59b. *Nev‘î Dîvânı*, G. 168, s. 331.

689. 59b. *Nev‘î Dîvânı*, G. 172, s. 333.

3. Kem pişemüz hayāl-i miyān u dehān-ı yār
Evşāf-ı zülf ü kāmēt-i diller kemālümüz
4. Olduğ egerçi za' f ile gāyetde bī-mecāl
Kūy-ı cüvāna varmamağa yoğ mecālümüz
5. Şol deñlü itdi Nev'î'yi kaşuñ gamı nizār
Gözlerde qaldı za' f ile ancak hayālümüz

690.

Velehū

Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün

1. Tenümden çekdi tığın yār zağm-ı hün-feşān gitmez
Çekilse şuyı vādīnūñ nişānı bir zamān gitmez
2. Bilürler birbirin dāğ-ı gamından rüz-ı maşşerde
Senūñ 'aşıkıların dār-ı cihāndan bī-nişān gitmez
3. Dehānuñdan metā' -ı la' l-i nābuñ ārzūsına
'Adem mülkine dem yoğ kim hezārān kārban gitmez
4. Metā' -yı derdüñe cānlar virüp bāzār-ı 'ışkuñda
Egerçi şatılır 'aşıklar ammā rāygān gitmez
5. Lebūñ fikrin qomaz Nev'î nitekim tendedür cānı
Dilinden 'ömri olduğça o qadd-i dil-sitān gitmez

691.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Yār 'uşşāqını büseyle ri' āyet idemez
Bir içim şu ile biñ teşne qanā' at idemez
2. Ben gedā yār eşigin terk idemezsem n'ola kim
İrişen devlet-i dünyāya ferāğat idemez
3. Her boyun vaşf idenūñ sözleri mevzūn olmaz
Ya' nı her şā' ir olan kesb-i zarāfet idemez

690 59b. *Nev'î Dîvânı*, G. 174, s. 334.

3 dehānuñdan: dehānuñda, *Nev'î Dîvânı*.

691 59b-60a. *Nev'î Dîvânı*, G. 175, s. 334-335.

4. Göricek gül ruhuñı şı sepilür cānumuza
Kişi hoş âteş ile def' -i harāret idemez
5. Kāmeti fikrine Nev'î o şehūñ gāyet yok
Bu ribāţ içre ise kimse iķāmet idemez

692.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. O şeh ber-dār-ı ' ışık olmağa lāyık olduğum bilmez
Benüm Manşūr-veş fennümde fāyık olduğum bilmez
2. Bilür kendüye māyil olduğum dilber benüm ammā
Ne yüzden sevdüğüm ne hüsne ' aşık olduğum bilmez
3. Nice şunsun baña ehl-i selāmet ' āfiyet cāmın
Maḥabbet bādesinden kimse ayık olduğum bilmez
4. Beni Mecnūn-ı şeydā kılduğūñ hep tıydı ' āķiller
Yoluñda ' ışık ile kim kaldı Vāmık olduğum bilmez
5. Yüzün nergis gibi zerd itmek ister Nev' iyā ol meh
Ġamından lāle-veş kana boyanuķ olduğum bilmez

693.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Aşıldı dil ser-i ġisūña ' aşık-ı zāruz
Efendi n'eyler iseñ eyle bir günehkāruz
2. Vefā nazarlarını eksük itme düşdükçe
Ġarīb ü ' aşık u üftādeyüz dil-efgāruz
3. Mecāl kalmadı kaç' i cevāba muntazıruz
Zülāl-i tığūñı şun kim ölümlü bīmāruz
4. Ne cānı var ki muķābil ola bize aġyār
Metā' -yı derdüñe biñ cān ile haridāruz
5. Bitürmediyse dıraḥt-ı ümīd mīve-yi baḥt

692 60a. *Nev'î Dîvânı*, G. 188, s. 342.

693 60a. *Nev'î Dîvânı*, G. 178, s. 336.

Ne gam bu yolda bize Nev'iyā sebük-bāruz

694.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. [Kayd-1]²⁹⁷ hestiden berī kevn ü mekāndan fāriğüz
İşğ-ı cānān ile meşğülüz cihāndan fāriğüz
2. Pençe-yi dest-i kaçāda olmışuz bī-dest ü pāy
Biz Hümā-yı lā-mekānuz āşiyāndan fāriğüz
3. Cām-ı gerdün-veş bu bezmüñ dürd ü şāfindan tehi
Beng ü afyün u şarāb-ı ergāvāndan fāriğüz
4. Sāfil ü 'ālī dimez zişt ile zībā gözlemez
Dūzağ u cennet zemīn ü āsmāndan fāriğüz
5. Nev'iyā ıtlāk u taqyid ü ta' ayyünden geçüp
Biz 'ulüvv-i şān ile nām u nişāndan fāriğüz

695.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Elinde gerçi kim 'āşıkıların şabr u qarār olmaz
Bi-ḥamdillāh güzellik ehl-i ḥüsne pāydār olmaz
2. Ne kādr-i ḥüsni fehm eyler ne derd-i ḥālet-i 'ışkı
Diriğā sim-tenler n'eyleyem şāhib-'ayār olmaz
3. 'Acebdür her ḥazānuñ bir bahārı irişür āḥir
Güzellik bāğınuñ ammā ḥazānına bahār olmaz
4. Didüm 'aql ile şabrum gitdi benden saña yār oldı
Didi divānesin sen ehl-i 'ışkuñ 'aqlı yār olmaz
5. Niçe bir Nev'ī'ye kūh-ı gamuñda nā-murād olmağ
Yürü var olmaz ey şirin-dehen lāle-'izār olmaz

694 60a. *Nev'î Dîvânı*, G. 189, s. 343.

²⁹⁷ Bu kelimenin yeri *Mecmua* 'da boş bırakılmış olup *Nev'î Dîvânı*'ndan tamamlanmıştır.

695 60a. *Nev'î Dîvânı*, G. 179, s. 337.

696.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. ' Āşıkuz dīvāneyüz bāğ ile gülzār isterüz
Bir güle bağlanmışuz ammā ki bī-ḥār isterüz
2. Şām-ı hecri mihr-i ruḥsāriyle rüz-ı ' id ider
' Āşıkūñ ḳadrin bilür ' ālemde bir yār isterüz
3. Gül gibi her gördüğü ḥār u ḥase yüz virmeyüp
Māyil-i ehl-i hevā bir serv-reftār isterüz
4. Ḳaşd iderse gerd-i rāhın görmege çeşm-i raḳīb
Sürmeyi gözden siler bir şūḥ-ı ' ayyār isterüz
5. Ḥatt-ı bākī bulmağa gülzār-ı fāniden bugün
Nev' iyā sāğar şunar bir lāle-ruḥsār isterüz

697.

Velehū

Mefā' ilūn Fe' ilātūn Mefā' ilūn Fe' ilūn

1. Vefāsı dehr-i deninūñ cefāsına degmez
Beḳası şehir-i vücūduñ fenāsına degmez
2. Devāsı derdine çarḥuñ ḥuzūrı miḥnetine
Şafāsı rencine balı belāsına degmez
3. Sürūrı ḥüznine zevḳ-i vişāli fūrḳatine
Neşāṭ u rāḥatı renc ü ' anāsına degmez
4. Ṭolu ṭolu içürür gerçi sāğar-ı ' işi
Şoñında dest-i ecel merḥabāsına degmez
5. Görüp bu naḳş ü nigārın ilenme ey Nev' ī
Ki ḳubḥ-ı sīreti ḥüsn ü bahāsına degmez

698.

Velehū

696 60a. *Nev' i Dîvânı*, G. 183, s. 339.

1 bağlanmışuz ammā: dil bağlaruz illā, *Nev' i Dîvânı*.

697 60a-b. *Nev' i Dîvânı*, G. 182, s. 338.

5 nigārın: nigārı, *Nev' i Dîvânı*.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Kūh-ı ğam kesmekde biz Ferhād olan ' aşık laruz
' Işık bünyād itmede üstād olan ' aşık laruz
2. Cism-i çāki ğark-ı hūn bulduğ göz açduğ lāle-vār
Biz bu dāğ-ı miñnete mu' tād olan ' aşık laruz
3. Açmazuz biz gül gibi her hāra dest-i ihtiyāc
Ğonca-āsā ğırķası pūr-zād olan ' aşık laruz
4. Ne bahārından şüküfte ne ğazānından ğazīn
Bu çemende serv-veş āzād olan ' aşık laruz
5. Zāhir-i cism in kı lup seng-i havādişden şikest
Ķalbinüñ virānesi ābād olan ' aşık laruz
6. Nāzır-ı ğāk-i mezellet olmı şuz nergis-mi şāl
Tāc u tağtı Nev' iyā berbād olan ' aşık laruz

699.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Olmadı ' ışka uyanlarda tazallüm cāyiz
Degül ey şūfī namāz içre tekellüm cāyiz
2. Vācib olmadı ise āyet-i ' ışık ile vefā
Ey cefā-cū hele fi'l-cümle teraĥĥum cāyiz
3. Açılıp gül gibi ' aşık ları güldürmez iseñ
N'ola bir nāz ile ey ğonca te bessüm cāyiz
4. Tutar ol āb-ı ' izāruñ yirini ğaġ-ı ğubār
Şu bulunmaduğı yirlerde teyemmüm cāyiz
5. Olsa Nev' ĩ n'ola yolında gözüm ğāk-i nihād
Görmedi kendüye ğod-bīnliği merdüm cāyiz

700.

Velehū

698 60b. *Nev' i Dīvānı*, G. 184, s. 340.

699 60b. *Nev' i Dīvānı*, G. 180, s. 337-338.

5 yolında gözüm ğāk-i nihād: çeşmüm o şehūñ ğāk-i rehi, *Nev' i Dīvānı*.

Meʿülü Fāʿilātü Meʿilü Fāʿilün

1. Bakma cemāl-i hūba haṭ-ı müşg-bārsuz
Çıkmaz kitāb-ı mihr ü maḥabbet kenārsuz
2. Yok pīrümüz tariḫ-i maḥabbetde gerçi kim
Zībā cüvānları severüz iḫtiyārsuz
3. ʿIşkuñ uşūli nāle vü āh-ı şebānedür
Nerd-i maḥabbet oynaymaz kimse zārsuz
4. Āsān olur mı gönline girmek güzellerüñ
Elbette kāfir illeri olmaz hişārsuz
5. Nevʿī kıanı zamānede bir ehl-i iʿtibār
Olsa ʿaceb mi sözlerümüz iʿtibārsuz

701.

Ḥarfü's-Sin

Meʿilün Feʿilātün Meʿilün Feʿilün

1. Açıldı lāle vü gül bülbül oldı hūb-nefes
Havālanırsa ʿaceb mi gönülde dāğ-ı heves
2. Çemende āteş-i gül şuʿlelendi var ise
Hezāruñ āhı odına toḫundı hār ile ḥas
3. Terāne eyle haṭ u ḥāli vaşfin ey muṭrib
Ki ehl-i ʿişka şafādur şadā-yı perr-i mekes
4. Ne kıara kıullıḡuñ olsa efendi baş üzere
Kalem-mişāl dilerseñ beni kitābete kes
5. Hevā-yı ʿişq ile tahrik olunmasa Nevʿī
Neye iderdi gönül nāleyi mişāl-i ceres

702.

Ġazeliyyāt Fī-Ḥarfi'ş-Şin

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Seni kıavlinde yalan dirler idi gerçek imiş
Ben inanmazdum inan dirler idi gerçek imiş

700 60b. *Nevʿi Dîvânı*, G. 192, s. 344-345.

701 60a'nın derkenarındadır. *Nevʿi Dîvânı*, G. 196, s. 347.

702 60a'nın derkenarındadır. *Nevʿi Dîvânı*, G. 202, s. 350-351.

2. Seni dünyā gibi yalancı vü yüze gülici
Bilmez ol ʿahd ü āmān dirler idi gerçek imiş
3. Şu gibi alçağa vü oğ gibi yabana düşüp
Gözlemez nām u nişān dirler idi gerçek imiş
4. ʿĪd-i hüsün geçürüp kadrini bilmezler ile
Añlamaz kadr ile şān dirler idi gerçek imiş
5. Gözi hūnīlere vü gamzesi tātārlara
Bir olur yahşı yaman dirler idi gerçek imiş
6. Kāmet-i Nevʿīʿyi bār-ı elemüñ yay itdi
Bunu hep pīr ü cūvān dirler idi gerçek imiş

703.

Velehū

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Kul olup saña koyanlar eşigün taşına baş
Gam-ı dünyāyı yimez kalmasa taş üstine taş
2. Zaḥm-ı seng ü eşer-i nāḥun ile hecrüñde
Şöyledür çihre-yi ʿāşık ki ne göz belli ne kaş
3. Gözüm ağardı gönül ol leb-i cān-bahşā ḥarīş
Yaşaduğça kişide artar imiş ʿaql-ı maʿāş
4. Başma nakş oldu yolında kefi-pālarla yüzüm
Yaraşur olsa kapuñda ayağ altına firāş
5. Taʿne taşına nişān itdi beni ey Nevʿī
Ḥaṭı pīrūze bir āşüb-ı cihān tāze-tırāş

704.

Velehū

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Āstānı mey-fürüşüñ kıble-yi aḥbāb imiş
Bābınuñ her naʿli ʿışk ehline bir mihrāb imiş

703 60a'nın derkenarındadır. *Nevʿî Dîvânı*, G. 203, s. 351.

704 60a'nın derkenarındadır. *Nevʿî Dîvânı*, G. 205, s. 352.

2. Çekmek için kūyuña ben ‘ aşık-ı üftādeyi
S̄inem üzre kesdügüm her na‘ l bir ullāb imiş
3. Cām-veř dil zevraın anda dūřürmiř rūzgār
Baħr-i ‘ işa alka-yı bezm-i řafā gird-āb imiş
4. Alma āhum aqladup ey meh şaın aruñ batar
Dūd-ı sine ebr-i źulmet göz yařı seyl-āb imiř
5. Būlbūl-i dil özge bir gülzāra dūřdi Nev‘ iyā
Kim aña ser-eřme mihr olmiş felek dolāb imiş

705.

Velehū

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

1. Kūhken ün ārzū-yı la‘ l-i řir̄in eylemiř
Bīsūtūn’da an ile her sengi la‘ l̄in eylemiř
2. Başı ucında zebān-ı ģāl ile ‘ iş āyetin
Öldüğünde tişesi Ferhād’a telin eylemiş
3. Dest-i udret üstine urup ģubār-ı cismūmi
anını dil zamınıñ bir pāre teskīn eylemiş
4. Źulmet-ābād-ı řabī‘ at hāyil olmaz ferrine
Anlaruñ kim nūr-ı Ĥa eřmin Ĥudā-bīn eylemiř
5. Gözleri āhū-yi Ćin olmiř disem yārūñ n’ola
Nev‘ iyā ıřm eyleyüp ebrūların in eylemiř

706.

Velehū

Mefā‘ ilūn Mefā‘ ilūn Mefā‘ ilūn Mefā‘ ilūn

1. Yiridür şasret-i meyden olarsa cism ü cān āteř
Kebāb-ı murĝ ocada būlbūl oldı ģülsitān āteř
2. Pür iken dāmeni her bir gedānuñ sīm-i berf ile
‘ Aceb serkeş güzeldür kim olur nā-mihribān āteř
3. Hevā-yı ‘ iř ile sūzān olanlar fehm ider anı

705 60a-b’nin derkenarındadır. *Nev’i Divānı*, G. 200, s. 349.

706 60b’nin derkenarındadır. *Nev’i Divānı*, G. 199, s. 348-349.

Maḥabbet ehline söyler bilinmez bir lisān āteş

4. Metā' -y1 şabrumı kılsa ḥaṭ u ḥālūñ n'ola yağma
Ruḥūñdan şeh-r-i dilde eksük olmaz her zamān āteş
5. Kül eyler āteş-i fūrkat hevāyī gōñlümi Nev'î
Muḳarrer rüzgār olsa ider küllī ziyān āteş

707.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Ḳazınursa nokṭa-veş tiğ-1 ğam-1 hecr ile baş
Olmaya resm-i maḥabbet şafḥa-y1 dilden tırāş
2. Yaşdanurdum ḥānḳāh-i ğamda ben seng-i belā
Ḳonmadın bu deyr-i fāñide daḥı taş üzre taş
3. Görünen şanma şarāb-1 nābda yir yir ḥabāb
Devr elinden çıkdı sāḳī sāğaruñ bağrında baş
4. Naḳd-i cāmı virdi dil āb-1 ḥayāt-1 la' line
Kim durur dīvānede yokdur diyen ' aḳl-1 ma' āş
5. Nāy-veş sūrāḥ sūrāḥ olsa cismūñ Nev'iyā
Açma rāzuñ perdesin esrār-1 ' ışḳı ḳılma fāş

708.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Pür itmiş sāğarı şahbā ile mestāne yandurmış
Çerāğ-1 şevḳini bezm ehlinūñ sāḳī uyandurmış
2. Elinden naḳd-i ārāmını almış yüzine gülmiş
Gice pervāneyi bir şem' -i bezm-ārā ṭolandurmış
3. Şeb-i ğamda ḥayāl-i şaydı ol kebk-i hümā-ḳadrūñ
Alup uyḥusını dil şāh-bāzın ḳuşḳulandurmış
4. ' Aceb mi ğam şebinde baḥr-i gerdūn tīre-gūn olsa
Anı bu rüzgāra āh-1 şeb-gīrüm bulandurmış

707 60b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dīvānı*, G. 201, s. 350.

708 60b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dīvānı*, G. 197, s. 347-348.

5. Yazarken vaşf-ı la' l-i yārda eş'ār-ı renginüm
Devātuñ Nev'iyā ağızını kâtibler şulandurmış

709.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Ser-i çüb üzre kılmış şu' leden zerrin sinān āteş
Diler cünd-i şitāyı ide bī-nām u nişān āteş
2. Kebāb-i murğ āvāzı şadā-yı na' ra-yı bülbül
Kadehler lāle nergis çeşm-i dilber gülsitān āteş
3. Şitāda bir şurāhī mey yig olur kīse-yi zerden
Gedā-yı 'ūda besdür çünkü Genc-i Şāygān āteş
4. Şitānuñ şiddeti te 'şir ider mi rind-i mey-h'āra
Mişāl-i penbedür berf ü şarāb-ı ergāvān āteş
5. Şaçup kef üstür-i ser-meste dönse ğam degül gerdün
Anı def' itmege Nev'ī yeter şir-i jeyān āteş

710.

Ġazel Fī-Ĥarfi'ş-Şād

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Urdı lebün şafāsına cām-ı şarāb raqş
Süz-ı dilümden itse demidür kebāb raqş
2. Kıldı nazar cemāline ol serv-ķāmetün
Ursa n'ola kıyāmete dek āftāb raqş
3. Sākī semā' -yı nağme-yi nāy ile vaqtidür
Meydān-ı sāğar içre ide her ħabāb raqş
4. Şol cūybāra kim irişe gözlerüm yaşı
İde hevā-yı 'ışk ile her āsiyāb raqş
5. Gird-āb şanma āb-ı revān üzre Nev'iyā
Eyler hevā-yı 'arız-ı yār ile āb raqş

709 60b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 198, s. 348.

710 60b. *Nev'î Dîvânı*, G. 207, s. 353.

711.

Ġazel Fī-Ĥarfi'đ-Dād

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Seyr-i bāğ idüp o şeh çün eyledi dīdār 'arz
Ġonca vü gül itmesünler defter ü tūmār 'arz
2. İtdüğüñ tül-i emelde yoğ diyü resm-i sebāt
Bāğda eyler saña her cūy-ı hoş-reftār 'arz
3. Alınup nağd-i dili aldurma destūñden şağın
' Ārızın eylerse her bir şāhid-i bāzār 'arz
4. Kātib-i sırr-ı femūñ dīvān-ı hüsñünde şehā
Şehryār-ı ' işğa eyler günde biñ esrār 'arz
5. Tīr-i āh-ı ' andelīb-i zār eşer itmez güle
Bī-tekellūf Nev' iyā hālın ider her hār 'arz

712.

Ġazel Fī-Ĥarfi't-Tā'

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Bende yazılsa ' ārızuña vechi var hağ
Buldı senüñ yüzüñ şuyına i' tibār hağ
2. Gerdün güneş şağīfesine zer nişān ider
Vaşf-ı hadüñde yazmağa ey gül-' izār hağ
3. Mektüb-ı Çin ü ruğ' a-yı mülk-i Hıñadurur
Virdi Ĥuten haberlerin ey şehryār hağ
4. Fülk-i melāhatı qaraya atdı rüzgār
Deryā-yı ' ārızuñda tutaldan kenār hağ
5. Bustān-ı haddine elüm irmezdi Nev' iyā
Açdı o bāğa girmege bir reh-güzār hağ

713.

Ġazel Fī-Ĥarfi'z-Zā'

711 60b-61a. *Nev'î Dîvânı*, G. 208, s. 354.

712 61a. *Nev'î Dîvânı*, G. 209, s. 354-355.

Meṯā' ilün Meṯā' ilün Meṯā' ilün Meṯā' ilün

1. Şafā-yı cāmdan geçmez kişi serden geçer vā' iz
Ġubār-ı zerķ ile luṯf it bize virme keder vā' iz
2. Geçüp uçmak hevāsından perīler şayd ider diyü
Uçurma zāhid-i nādān için yañlış ḥaber vā' iz
3. Çıķup kürsiye terġīb eylemezdüñ ḥūr-i Firdevs'i
Göreydüñ ol meh-i maḥfel-nişini bir nazār vā' iz
4. Kemāl ü ma' rifet ḳullābı çekmez ehl-i dünyāyı
Gerekdür anları cezb itmege zencir-i zer vā' iz
5. Nişān-ı ḥaşrı şor Nev'ī'ye kim bālā-yı dilberden
Başına günde biñ dürlü kıyāmetler ḳopar vā' iz

714.

Ġazel Fī-Ḥarfi'l- Ayn

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Mest-i ' ışķuñ olmasa ey ruḥları gül-nār şem'
Germ olup meclisde yaḳmazdı gice destār şem'
2. Güft ü güy-ı māsivādan ḳıldı çün ḳaṯ' -ı lisān
Eyledi mişķāt-ı cismin maṯla' ü'l-envār şem'
3. Gösterür zerrin şüküfe mīve-yi sīmīn ile
Bāġ-ı meclisde olup bir naḥl-i ber-ḥurdār şem'
4. Gice sūzān-ı maḥabbet gündüzün ber-dār-ı ' ışķ
Şanasın Mañşūr'dur yā Mālik-i Dīnār şem'
5. Bir dem ola ' aşıķ-ı zār u za' ifin Nev'iyā
Bulmaya gündüz yaḳup ol ' arız-ı gül-nār şem'

715.

Velehū

Meṯ' ülü Meṯā' ilü Meṯā' ilü Fe' ülün

1. Şemsiyye bilüp sen gerek ezberle Meṯāli'
Ḳılmaz hüner aşşı kişide olmasa ṯāli'

713 61a. *Nev'î Dîvânı*, G. 210, s. 355.

714 61a. *Nev'î Dîvânı*, G. 211, s. 355-356.

715 61a. *Nev'î Dîvânı*, G. 212, s. 356.

2. Ta'rifini yārūñ 'uqālā kıldı taşavvur
Ağyārını māni' degül efrādını cāmi'
3. Yok gelmedi ağzından anuñ būs u kenāre
Ammā n'idelüm varlıg imiş vuşlata māni'
4. Sīneñde tūlū' itmeyicek nūr-ı haqīkat
Şerh eyleye mi qalbūñi Tecrid ü Tavāli'
5. 'Işq-ı ezeli şu'le-yi şevk-i ebedidür
Nev'î dil-i 'aşıkda olan pertev-i lāmi'

716.

Gazel Fî-Harfi'l-Gayn

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. Yaraşdı sâ'id-i yāre sevād-ı noqta-yı dāg
Şu tıfla döndi ki besler qolında beççe-yi zāg
2. Qolında dāğların halka halka zeyn itdi
Şikār-ı murğ-ı dil-i ehl-i 'ışqa kırdı duzağ
3. O dāğ-ı sürh ile cānā o sâ'id-i billür
Başiret ehline besdür cihānda çeşm ü çerāg
4. Derūna nār-ı firākuñla urduğum dāğum
Ecel peyāmına rüz-ı gamuñda tıtdı kulağ
5. Kerāmet ehli iseñ sātirü'l-uyüb ol kim
Cihānda penbe-yi dāğum gibi yüzüñ ola ağ
6. Ne aşşı Nev'î ya ölmüş ya sağ imiş çün kim
Hayāt-ı la'lüne hasret şarāb-ı nāba yasağ

717.

Velehü

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Gelse 'aceb mi lāle vü gülden baña ferāg
Her mäh-çihre mihri ile sīne dāg dāg

716 61a-b. *Nev'î Dîvânı*, G. 213, s. 357.

717 61b. *Nev'î Dîvânı*, G. 214, s. 357-358.

2. Zencir-i sîm olursa eger cüy-ı sebzezâr
Tutmaz beni o zülf-i semensüz çemende bağ
3. Gül gibi bûy-ı luţfuñı aġyâra ‘âm idüp
Virme efendi luţf ile ĥâr ü ĥase dimâġ
4. Şüfî semâ‘ u zıkr ile rü‘yâ degül müfîd
Çün yok ĥabâb u câm gibi sende göz kulaġ
5. Tîġ-ı melâĥat oldı ruĥ-ı yâr Nev‘iyâ
Zülf-i siyâhı tutdı o tîġ üzre resm-i zâġ

718.

Ġazel Fî-Ĥarfi’ f-Fâ’

Mef‘îlün Mef‘îlün Mef‘îlün Mef‘îlün

1. Melâĥat mışırnuñ sultân-ı ‘âlî-şânıdur Yūsuf
Leţâfet göklerinüñ kevkeb-i raĥşânıdur Yūsuf
2. Elinde mu‘ciz-i Mūsâ ĥatı Ĥızr u lebi ‘İsâ
Gönül Ya‘ķüb-ı nâ-binâ meh-i Ken‘ân’ıdur Yūsuf
3. Ķosunlar buġz u kîni ĥüblar inşâfa gelsünler
Birâderler güzellik taĥtınıñ sultânıdur Yusûf
4. Aġarsa giryeden çeşmüñ gözet luţfin melül olma
Ezelden ehl-i derdüñ derdinüñ dermânıdur Yūsuf
5. Tırâş itdi gönülden ġayr resmin tîġ-ı bürrânı
Vücüdum defterinüñ Nev‘iyâ‘ unvânıdur Yūsuf

719.

Velehû

Mef‘ülü Fâ‘ilätü Mef‘îlü Fâ‘ilün

1. Naġd-i vücüduñ eylese faġr u fenâ telef
Sîmurġ-ı Ķâf-ı himmet olup açma ġayra kef
2. Bu ķâmet-i ĥamîdem ile dâġ-ı sînemi
Dem-sâz idince‘ işķuña çalışdı çeng ü def
3. Minnet Ĥudâ’ya geldi yitişdi bu tıfl-ı dil

718 61b. *Nev’î Divânı*, G. 215, s. 358.

719 61b. *Nev’î Divânı*, G. 216, s. 358-359.

Mecnūn u Vāmīk olmadılar pīr-i nā-ḥalef

4. Hātır şikest iken olamaz nazm dil-pezīr
Gevher mi ḥāşıl idebilür bir şınuḳ şadef
5. Qasd eyle Nev'iyā seg-i dildār ile biliş
İşitmedüñ mi *men 'arefe'n-nefse kad 'aref*²⁹⁸

720.

Ġazel Fī-Ḥarfi'l-Qāf

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Qaşuña ser-fikende bende olsa mäh-ı nev lāyīk
Olur şehri güzel her ay idinse bir iki 'aşīk
2. Nice 'arz ideyin mihr ile māha sīnemüñ dāğın
Elinden gerdişüñ anlar daḥı benden beter yanık
3. Bu devrūñ inkisārın çekmemiş yoḳ kimse 'ālemde
Tağılmış bezm-i encüm sāğarı mäh-ı nevüñ fātīk
4. Gice ḥālūñle zülfüñ fitneden baḥş itdiler ḥaylī
O fenni bilmede ammā ki çıkdı kākülüñ fāyīk
5. Metā' -ı dil uğurlanmışdı gīsūlardan uç virdi
'Acebdür qanda olsa yüz qaralığın çeker şarīk
6. Yüzin gülşende gül gördükçe çāk itmiş giribānın
Dimişler Nev'iyā gonca-dehenler bu qatı açīk

721.

Velehū

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Şığmaz kitāb-ı 'aqla su'āl ü cevāb-ı 'ışk
Mümkin degül beyāna ḥisāb u kitāb-ı 'ışk
2. Bir nağmesi ider bu toḳuz perdedür güzer
Uymaz uşul-i muḫribe sāḳi rebāb-ı 'ışk
3. Bāğ-ı cihānda ḥande mi eyler şu kimse kim

²⁹⁸ "Nefsini bilen Rabbini bilir." "Men 'arefe nefsehu fe-ḳad arefe rabbehu" şeklinde nakledilen hadīs-i kudsiden alıntıdır.

720 61b. *Nev'î Divânı*, G. 218, s. 360.

721 61b. *Nev'î Divânı*, G. 219, s. 360-361.

Açmaya gönli goncasını āftāb-ı ʿışk

4. Şūfī bize şalāḥ ile ʿarz itme rūy-i zerd
Reng-i riyāyī şāfī götürmez şarāb-ı ʿışk
5. İnşāf idince Nevʿī-yi ser-geşte nʿeylesün
Ecrām-ı çarḥı rakşa koyar ıztırāb-ı ʿışk

722.

Velehū

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

1. İrişdi şabr pāyāna tamām oldı şikībālīk
Ayağum aldı zencir-i cünün el virdi şeydālīk
2. Yeter ağlat yeter bülbüllerün ey verd-i ter āḥir
Ne bizde böyle şeydālīk kalur ne sende raʿ nālīk
3. Gel ey ʿāşıklıguñ bilsem diyen keyfiyyet-i ḥālin
Melāmetkārlik bed-nāmlık ʿālemde rüsvālīk
4. Şikāf-ı sineden pertev şalup kaşr-ı dil ü cāna
Senün şevk-ı cemālün kıldı mihr-i ʿālem-ārālīk
5. Toğunur çarḥına bir gün duḥānı āhumuñ Nevʿī
Şanevber kadd-i yāre şatmasun gülşende bālālīk

723.

Velehū

Müfteʿ ilün Mefāʿ ilün Müfteʿ ilün Mefāʿ ilün

1. Ḥāne-yi tende tıfl-ı dil eglenemez qararı yok
Kūyuña ʿāşık oynına ʿazm ider ihtiyarı yok
2. Yār ile aradan götür nisbet-i kurb u buʿ dı gel
Eyle taleb şu vaşlı kim hecr ile intizarı yok
3. Deşt-i cünūnda yilmesün itmege ol gazāli şayd
ʿİşk kemānını şu kim çekmege iktidarı yok
4. Āḥir olunca ḥüsn-i yār vuşlatı el virür velī
Faşl-ı ḥazānda görinen düşlerün iʿ tibarı yok

722 62a. *Nevʿi Divānı*, G. 224, s. 363-364.

723 62a. *Nevʿi Divānı*, G. 225, s. 364.

5. Kimse mi kaldı Nev'iyā 'ışkı ile habāb-veş
Kelle-yi ber-hevā ile dide-yi ābdarı yok

724.

Velehū

Mef'ulū Fā'ilātū Mef'īlū Fā'ilūn

1. Tāc u ridāya mürşid-i 'ışkuñ rızāsı yok
'Işk ehlinüñ hicāb-ı riyādan şafāsı yok
2. Geysün gerekse cāme-yi atlaş gerek pelās
Ey h'āce saña 'ışk erinüñ iltibāsı yok
3. Germābe-yi maḥabbetümüzdür kıbāb-ı çarḥ
'Uryānlaruz ki tāc u qabā iktizāsı yok
4. 'Ālem ġariḳ-i ḥayret ü dil ġarḳa-yı şühūd
Bu baḥr-ı keşretüñ bize bir āšnāsı yok
5. Şanmañ lisān-ı kāle gelür lezzet-i fenā
Bir ma'ni-yi ġarībdür anuñ edāsı yok
6. Nev'ī diler ki nefy ile işbātdan geçüp
Bir 'āleme irişe ki ġayr u sivāsı yok

725.

Velehū

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1. Sīnemi çāk eyleyüp dāğ-ı dil-i şeydāya baḳ
Nā-resīde tıfl iken başındaki sevdāya baḳ
2. Vāḳıf ol keyfiyyet-i ḥāline ser-gerdānlaruñ
Ḥalḳa-yı bezm içre sāḳī zevraḳ-ı şahbāya baḳ
3. 'Ālem-i bālā temāşāsın ḳo zāhid gel berü
Mekteb-i faḳr içre ders-i 'alleme'l-esmāya baḳ
4. Ḥaṭṭ-ı la'l-i yārda şol ḥāl-i fettānı gözet
Daḥı tıfl-ı şır iken destinde müşgīn yaya baḳ

724 62a. *Nev'î Dîvânı*, G. 231, s. 367-368.

725 62a. *Nev'î Dîvânı*, G. 221, s. 361-362.

5. Nev'iyā ser-menzil-i maqşūda isterseñ vuşūl
Serv-veş a' lā gözetme şu gibi ednāya baq

726.

Velehū

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. Huzūra gelse o mäh elde sım-i vāfir yoq
Eger ki ğaybet iderse huzūr-ı hātır yoq
2. Yol azdı Qays ile Ferhād deşt ü kūha düşüp
Tariq-i ' ışkı bilür bunda bir müsāfir yoq
3. Dehān-ı teng ile fi'l-cümle ğonca idi şebih
Şayılmasaydı eger kim ' adedde nādir yoq
4. Cemālūñ āyinesinde görüñdi tūti-yi haq
Muqābilinde dağı güft ü gūya kadir yoq
5. Şarāb-ı nazmı içer zarf-ı harf ile Nev'ī
Harif olur aña devr içre şimdi şā' ir yoq

727.

Velehū

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. Gönül şarāb özenür seyr-i lālezār olıcaq
Bedende cūşa gelür qan dem-i bahār olıcaq
2. Ğamuñ girihlerini jāle dişleriyle çözer
Seherde ğonca-şifat cām-ı hoş-güvār olıcaq
3. Añar zamān-ı şabāvet şafāların pīrān
Çemende şāh-ı güle ğoncalar süvār olıcaq
4. Bahāra vaqti ile cem' oluñ ki revnākı yoq
Gülūñ varaqları gülşende tarmār olıcaq
5. Zamāne gülşeninūñ güllerin baña şatmañ
Ki fūls-i aħmere degmez yanında hār olıcaq

726 62a. Nev'î Dîvânı, G. 232, s. 368.

727 62a-b. Nev'î Dîvânı, G. 226, s. 364-365.

6. Hoş idi ‘ālemi seyr eylemek bu dem Nev’î
Yanuñda āyine-veş yār-i gül-‘izār olıcağ

728.

Velehū

Meṯā‘ilün Meṯā‘ilün Meṯā‘ilün Meṯā‘ilün

1. Göñül ister yine ‘ışk ile bî-şabr u sükün olmak
Çoyup üslüb-ı ‘aqlı tābi‘-yi tavr-ı cünün olmak
2. Bu bāguñ āb u ḥāki reng ü büyü çünki hep birdür
Nedendür zerd olup ‘āşık güzeller lāle-gün olmak
3. Mürekkebden kalemdeñ āyine şuret-pezīr olmaz
Müfid olmaz cünün ehline merd-i zū-fünün olmak
4. Ḥam olsam ‘ışk elinden ğam degüldür nitekim ḥātem
Velī müşkil belādur zīr-dest-i dehr-i dūn olmak
5. Ezelden pişem olmış eskiden endişem ey Nev’î
Göñülde tāze dāğ ile gözümüñ yaşı ḥūn olmak

729.

Ġazeliyyāt Fi-Ḥarfi’l-Kāf

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Başı irişdi göge rif‘at ile her dūnuñ
Ḥağ budur kim katı alçaqlığı var gerdūnuñ
2. Ola mı bu ten-i ḥākiye gele tīr-i nigār
Atduğı yire düşer mi o kemān-ebrūnuñ
3. Yüzüme pāy-ı següñ nağşı n’ola virse şeref
Sikkedār olsa olur ḳadri füzün altunuñ
4. Gözlerüñ bu dil-i dīvāneye meyl itmedi hiç
Var iken ülfeti āhūlar ile Mecnūn’uñ
5. Nev’iyā la‘l-i lebinden utanup derledi ḳan
Degül āvāreler üstinde mey-i gül-gūnuñ

728 62b. *Nev’î Dīvānı*, G. 230, s. 367.

729 61a’nın derkenarındadır. *Nev’î Dīvānı*, G. 233, s. 369.

730.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Tağıldı zülf-i semen-sālarına hūbānuñ
Göñüllenürse n'ola gönçası gülistānuñ
2. Çemende gönccalarıñ jāle göñline girdi
Meger ki virdi peyāmın dehān-ı cānānuñ
3. Tutuşdı mı bu gice şehr-i gülşen ey bülbül
Nedür menāre-yi şāh üzre bāng ü efgānuñ
4. Hārim-i gülşen içinde bu şūr u gavgālar
Yirini āteş ider 'andelīb-i nālānuñ
5. Şarāb-ı jāle ile gönca mest iken Nev'ī
Nedür çemende ağır başlu olması anuñ

731.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Hātuñla söyleşemez bezm-i gülşen içre senüñ
Şarāb-ı jāle dilin ağır eyledi çemenüñ
2. Tağıldı yāsemenüñ cem' i güller açıldı
Çemende gönca-şifat çāk olunca pīrehenüñ
3. ' Aceb degül depesin delse darb-ı tīşe ile
Ki Bīsütün-ı belā oldı başı Kūhkenüñ
4. Yoluñda oldı kefensüz qalınca varı nişār
Hevā-yı zülfüñ ile hālın añma yāsemenüñ
5. Muraşsa' eyledi şemşīr-i nazmuñ ey Nev'ī
Dilüñde la' l-i lebi vaşfi ol dür-i ' Aden' üñ

732.

Velehū

730 61a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 234, s. 369-370.

731 61a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 235, s. 370.

732 61a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 260, s. 385.

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

1. Yok na' t-i beķada saña bir kimse müşârik
Vechüñdür olan bâķi vü bâķi kamu hâlik
2. Yok ħurb ile bu' duñda senüñ vehm-i tefâvüt
Bir mertebedür zâtuñ için zâke vü zâlik
3. Ey Yûsuf-ı gül-ĸihre cemâlünle tecellî
Kim olmadı bir kimse temâşasına mâlik
4. Ferhâd düşer kûha vü yabana gider Ķays
Bir müşil olur yol bulamaz ħurbuña sâlik
5. Nev'î reh-i ' ışkuñda senüñ ölmege geldi
Üftâde vü dil-ħaste vü zâr u mütehâlik

733.

Velehü

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

1. Görince kâkülüñi oldı nâfe miskinüñ
Yanuñda şüreti yok söyleye büt-i Ķin'üñ
2. Niçün ħarâm ola la' lüñ şarâbı ey tersâ
Mesîĸ ümmetisin yok midur senüñ dînüñ
3. Hilâl-i ' id ola ey şeh-süvâr-ı gerdün-seyr
Sipihre ger düşe ' aks-i rikâb-ı sîmînüñ
4. Şu deñlü aĸdı yaşum âstân-ı dilbere kim
Felekde yılduzı yok şimdi ' ıĸd-i pervînüñ
5. Ne ħâşıl ağlamadan sîm ü zer gerek Nev'î
Nigâr bir pula şaymaz sirişk-i renginüñ

734.

Velehü

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Nâzır-ı rüy-ı rakîb ol çeşm-i mey-ħoruñ senüñ
Beñzer anda ekşi şüret gördi maĸmûruñ senüñ

733 61a-b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 236, s. 370-371.

734 61b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 239, s. 372.

2. Hâtem-i la' lüñdeki mür-ı haıuñla kâyinât
Ey Süleymân-ı zamânum 'abd-i me'muruñ senüñ
3. Boynuña aşılmağa çünki rızâ göstermedüñ
Yok mı pâyüñ öpmege ey şâh destüruñ senüñ
4. Dün seni gördüm arar nâleyle yollarda raķīb
Ey gâzâlüm olmasun itler de mehcüruñ senüñ
5. Kıadr ile eflâkden geçse yiridür Nev'iyâ
Luıf-ı řab' uñdan gelen her beyt-i ma'müruñ senüñ

735.

Velehü

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Fâş idermiş dilde esrârın diyü mestânenüñ
Şaıne mühr urdı dehânına ğum-ı meyğânenüñ
2. İçmedin câm-ı leb-i Leylâ'yı Kıays olmışdı mest
Var idi bir ğâleti nefsinde ol dîvânenüñ
3. Ğâcenüñ tesbîğ destinde meger eyler şümâr
Kıymetin mercân ile la' l ü dür-i şeh-dânenüñ
4. Hây u hüy-ı şavma' a tıtdı kulağuñ şüfiyâ
Ğâletın fehm eylemezsın na' ra-yı mestânenüñ
5. Ğüb-rülar aña baş üstinde yir itdükleri
Var ise Nev'î eli açıklığıdur řânenüñ

736.

Velehü

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Tıtulum kıadr ile mihr-i tâbnâk olsañ gerek
Ol demi añmaz mısın kim zîr-i ğâk olsañ gerek
2. Şimdi ger pîrâhenüñ gül-berg-i terdür ' âķıbet
Mest olup câm-ı ecelden sine-çâk olsañ gerek
3. Eylemez zâyil şabî' at çirkini âb-ı vuzü'

735 61b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 241, s. 373-374.

736 61b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 269, s. 390-391.

- Şanma zāhid sen ʔahāret birle pāk olsañ gerek
4. Aşılıp Mansūr-veş hāk olsañ ey dil ğam degül
Kim maḥabbet bāġı engürına tāk olsañ gerek
 5. Nev'î-yi dil-ḥasteye cān-baḥş olan Mevlā ḥaķı
Ḥasret-i la' linden ey dil sen helāk olsañ gerek

737.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Göreli rūyuñı şüretleri büthānelerüñ
Oldılar cümle senüñ yazılı dīvānelerüñ
2. Şöyle mest itdi senüñ cām-ı lebüñ anları kim
Yürüdükçe ʔolaşur ayaġı peymānelerüñ
3. Şāyim-i hecr olanuñ nice açılson göñli
İşlemez bābı meh-i rüzede meyḥānelerüñ
4. Lebüñ āzürde olup ābile peydā itmiş
Sāḫiyā gözleri degmiş gibi mestānelerüñ
5. 'Ömri her birisinüñ geçdi belā-keşlik ile
Nev'iyā zülfi girince eline şānelerüñ

738.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şanma kaçdum būs-i la' lüñle vişālüñdür senüñ
İki 'ālemden ğaraż cānā cemālüñdür senüñ
2. Evc-i ḥüsn içre hümā-peyker güzeller gerçi çok
Līk gözüm ʔutduġı murġ-ı ḥayālüñdür senüñ
3. Eyleyen bāġuñ içine lāleyi dāġ-ı belā
Ey gül-i ter ḥasret-i ruḥsār-ı ālüñdür senüñ
4. Çarḫ anı ta' zīm idüp tāc eylemişdür başına
Māh-ı nev kūyuñda bir şınmış sifālüñdür senüñ

737 61b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 242, s. 374.

738 61b-62a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 243, s. 375.

5. Eyleyen Nev'î gibi mäh-ı nevi gamdan hayâl
Fürkat-i mihr-i ruhuñ reşk-i hilâlüñdür senüñ

739.

Velehü

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Gördiler geldi şu sepdi âteşine cānumuñ
Yaralar göz dikdiler peykānına cānānumuñ
2. Sāye şaldı üstine perr-i hümā-yı tır-i yār
Kondı devlet başına dāğ-ı dil-i sūzānumuñ
3. Yār cevrenden kişi ağlar mı diyü ter düşer
Mācerāsı var gözümle arada müjgānumuñ
4. Zaḥm-ı sīnemden dişine kan bulaşmışdur meger
Kaşd ider peykānı cāna gönca-yı ḥandānumuñ
5. Hūblık sevdāsıdur başında olmuş āşkār
Nev'iyā kākülleri ol dilber-i fettānumuñ

740.

Velehü

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Başda tışesi yir itse n'ola Kūhken'üñ
Dil-i Şirīn'i yapup yıkdı esāsın bedenüñ
2. Öpdürürsin anı sen gaflet ile ağıyāra
Bize bir buse için ditremesün sim tenüñ
3. Nergis-āsā göreyin bir göze muhtāc olsun
Bir görenler ol elif-ḳad ile servin çemenüñ
4. Ne ḳadar şalsa çemende kılıcın bād-ı şabā
İdemez ḥançerüñe sūseni teşbīh senüñ
5. ' Ārizüñ od bırağup şehr-i dil-i ' uşşāḳa
Ḥaylī ḥübānı şikest eyledi tōp-ı zeḳanuñ

739 62a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 244, s. 375-376.

740 62a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 247, s. 377.

6. Pençe-yi mihr şanur ebr-i felekden peydā
Görse Nev'î yed-i beyzā ile gök pîrehenüñ

741.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Sîneñi şad-pāre-yi şemşîr-i hicrān eyleseñ
Sen de ' ışkuñ hāletin bir pāre iz' ān eyleseñ
2. Hāk-i pāyüñ her nazarsuzlar gözinden dūr idüp
Tütüyā-yı dīde-yi erbāb-ı ' irfān eyleseñ
3. Defter-i ' uşşāqdan her nā-tırāşı kazıyup
Hūblar içre bugün bu resme ' unvān eyleseñ
4. Şu gibi alçaqlara cānā tenezzül itmeseñ
Bāğ-ı rif' atde boyuñ serv-i hırāmān eyleseñ
5. Gevher-i nazmın gören taḥşīn ider sen de n'ola
Sözlerin gūş eyleseñ Nev'î'nüñ iḥsān eyleseñ

742.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Bu cūy-i eşküme çeşmüm ḥabāba döndürdüñ
Teni şu nāle kılan āsiyāba döndürdüñ
2. Döne döne beni hecr odına kebāb itdüñ
Vefā vü luḥfuñi nār-ı ' azāba döndürdüñ
3. Ele alup dili evvel dönüp yine āḥir
Şikest idüp anı cām-ı şarāba döndürdüñ
4. Libās-ı köhne-yi şabrı gamuñla pāreledüñ
Hevāya karşı tūran şol seḥāba döndürdüñ
5. Kıyāmeti kıparup gam döküldi necm-i sirişk
Bu cism-i Nev'î'yi çarḥ-ı ḥarāba döndürdüñ

741 62a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 248. s. 378.

742 62a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 249, s. 378-379.

743.

[Velehū]

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Sāḳiyā bezm-i şarāb-ı nābı bünyād eyleseñ
Tevbeler bünyādını bir demde berbād eyleseñ
2. Murğ-ı dil ey ıfl-ı nev-res oldı destüñden zebūn
Luṭf idüp anı ya öldürseñ ya āzād eyleseñ
3. Yādlarla 'ādet oldı hem-nişin olmaḳ saña
Rāzīyuz bārī efendi adumuz yād eyleseñ
4. Geh cefā gāhī vefā itmekden ise düstum
Ḳurtarup ḥavf u recādan derde mu' tād eyleseñ
5. Dergeh-i pīr-i muḡāna varmasa şād olmaz ol
Ey tariḳat şāḫibi Nev'ī'yi irşād eyleseñ

744.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Süregör vaḳt-i bahār irdi şafāsın çemenüñ
Andan öñdin ki çemenler bitüre ḥāk-i tenüñ
2. Şatuban pīreheni sāğara şarf eyle yūri
Öliceḳ il daḫı mi şarmaya dirsın kefenüñ
3. Oñmaduḳ naḫl-i ḥazān-dīde imiş bencileyin
Bitmese mīve-yi maḳşūdı n'ola nārvenüñ
4. Ḥāne-yi derd ü ğama kāfiri bünyād urdı
Kūhken yıḳsa ne ğam tarḫ-ı bināsın bedenüñ
5. Nice göz yaşı ile neşv ü nemā bulmuşdur
Baḳma Nev'ī' ḳad-i bālāsına her sīm-tenüñ

745.

Velehū

743 62a-b'nin derkenarındadır. *Nev'î Divânı*, G. 252, s. 380.

744 62b'nin derkenarındadır. *Nev'î Divânı*, G. 253, s. 380-381.

745 62b'nin derkenarındadır. *Nev'î Divânı*, G. 254, s. 381-382.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Zülfüñ altında haṭuñ gördi raḳīb-i şūmuñ
Gözinüñ nūrı gice ğālib olurmıñ būmuñ
2. Bezm-i rūyuñda lebüñden içilür göz göre cām
Ne açuḳ-meşreb olur ḥalkı diyār-ı Rüm' uñ
3. Zeyn iden meşhed-i Ferhād' ı degüldür lāle
Ḳomamıñ yirde Ḥudā ḳanını ol maḫlūmuñ
4. Yoḳ marīz-i ğama mey gibi cevāb-ı şāfī
Meded ey pīr-i muġān mes' ele ḥod ma' lūmuñ
5. Tıfl-ı eşkin ğam ile yirlere çaldı Nev' ī
Ḳana ğarḳ itdi yazuḳ cismini bir ma' şūmuñ

746.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Bilüñdeki şu siyeh fūṭa seçdi endāmuñ
Çalındı şan meḥeke sīm-i nuḳre-yi ḥāmuñ
2. İrişdi ' ālem-i vaḥdet şafāsına şūfī
Şoyup nigārı ḳoyan ḥalvetine ḥammāmuñ
3. Ayaġuñ öpmege şarḳan siyāh fūṭa mıdur
Yaḥūd sürer mi yüzün zülf-i ' anberīn-fāmuñ
4. Görince sen mehi ḥammām içinde ḥayretten
Dikildi ḳaldı yire gözleri bugün cāmuñ
5. Ḳoya libās-ı teni cāmekān-ı dünyāda
Senüñ eger göre Nev' ī bürehne endāmuñ

747.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Mücellā tīġınuñ āb-ı revānı Şeh Süleymān' uñ
Güzel sürmez mi inşāf eyle çirkin cām-ı şahbānuñ

746 62b'nin derkenarındadır. *Nev' i Dîvânı*, G. 256, s. 382-383.

747 62b'nin derkenarındadır. *Nev' i Dîvânı*, G. 257, s. 383.

2. Geçürmezler boğazdan kıatrece āb-1 Mesīhā'yı
Yasağı ādem öldürmez mi hey şūfī Qalātā'nuñ
3. Döküp hāke şarābı şīşesini çaldılar taşā
Büti şındı dirīgā şehr içinde mey-perestānuñ
4. Ğubār-1 zerķ idüpdür tīre baht-1 āb-1 engürı
Şafālar sürse demdür qahve-nüşānı Qaraman'uß
5. Şıyup cāmı şarāb-1 zerķ ile halk oldu lā-ya' kııl
Degülse āhırı Nev'ī' acebdür bezm-i devrānuñ

748.

Velehū

Me' ulü Fā' ilātü Me'ā' ilü Fā' ilün

1. Şayd-1 kemend-i zülfüñ olup bī-nevālaruñ
Cānlar virür belālaruña mübtelālaruñ
2. Bünyād-1 'ālemüñ taşı taş üzre qonmadın
Taş yaşdanurdu rāh-1 gamuñda gedālaruñ
3. Bālin-i faqrı mesned-i hürşīde virmeye
Başı irişse göklere ehl-i fenālaruñ
4. Cān kıılca kıaldı cevır ü cefādan çekilmedüñ
'Uşşāķ çekdiler kıırılınca cefālaruñ
5. Bezm-i belāda Nev'ī'ye şeftālular şunar
Seng-i cefālaruñla gelen merhabālaruñ

749.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ey perī dün gözümüzden yine pinhān olduñ
Qanğı bī-çārelerüñ derdine dermān olduñ
2. Şeb-i fūrkatde kıoyup necm-i sirişkümler beni
Ne kıara günlülere mihr-i dıraşşān olduñ
3. Ağıladup hār-1 belālarda bu cān bülbülünü

748 63a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 259, s. 384-385.

749 63a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 261, s. 386.

Kimlerüñ gülşenine ğonca-yı ħandān olduñ

4. Eyleyüp ħānķāh-ı ğamda ħalīlüm bizi zār
Bī-tekellūf ğice düşmenlere miħmān olduñ
5. Cūybār itdi yaşın hecr ile **Nev'î** bendeñ
Ğayrılar bāğına sen serv-i ħırāmān olduñ

750.

Velehū

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

1. Bu devr içre ne bezm-i gül ne cām-ı ħoş-ğüvār eksük
Hemān bir ħüsn ile noķşānı yoķ gül yüzlü yār eksük
2. Mey-i bī-ğış gibi bir pāk-meşreb bulmaduķ yoħsa
Çemende ne güzel sāķī ne būseyle kenār eksük
3. Maħabbet būyın almıř bir bařiret ehli' arif yoķ
Ne ğülde reng ü bū kemter ne ğülşende hezār eksük
4. Toķuz kat çarķı bir kezden geçer bir āh yoķ gerçi
Ne yay olmuş ķad-i ' ařıķ ne tır-i āh ü zār eksük
5. Toľundu māh-ı nev gibi felekde sāğar-ı ' işret
Ne ğözden ķanlu yaş zāyil ne dilden inkisār eksük
6. Maħabbet řāhınıñ **Nev'î** yarar bir řāh-bāzıdur
Elinde rām olur řāhin baķıřlu bir řikār eksük

751.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Tende tābuñ cānda oduñ var senüñ
Dilde sevdā-yı řühüduñ var senüñ
2. Sünbülüñden ayağumda silsile
Bařda dūd-ı kebūduñ var senüñ
3. ' Aks-i rüy-i yārsın āyīnede
şanma ey ' ařıķ vüçüduñ var senüñ

750 63a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 263, s. 387.

5 māh-ı nev gibi felekde sāğar-ı ' işret: gerçi māh-ı nev gibi cām-ı mey-i ' işret, *Nev'î Dîvânı*.

751 63a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 267, s. 389-390.

4. Şūfī-yi muṭlaḳ geçersin sübhada
Yüz girihle biñ kuyūduñ var senüñ
5. Nev'iyā dem-sāz-ı ı ışık olduñ gibi
Ḥaylī sūz ile sürüduñ var senüñ

752.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ol levendāne reviş ol tarz-ı maḳbülün senüñ
Ḥalk-ı dünyāyı ser-ā-ser eyledi ḳuluñ senüñ
2. Şeh-süvārum bir selāmuñ görmedi üftādeler
Pāy-māl olanları çignetmedür yoluñ senüñ
3. Kim şorar ı ışık ehlinün la' l-i lebinden ḳanını
Bir degüldür küşte ı ālem cümle maḳtülün senüñ
4. Ḳaç başı var ı āşıḳuñ kim ola destünden ḥalāş
Çekmege ḳullāb iken her ca' d-i merḡülün senüñ
5. Fāriḡ oldum dirdi Nev'ī bī-vefālar sevmeden
Şimdi olmuş biñ dil ü cān ile meşḡülün senüñ

753.

[Ġazeliyyāt Fī-Ḥarfī'l-Lām]²⁹⁹

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Dil mübtelā-yı şehd-i lübünüdür mekes-mişāl
Ālūde-yi belā-yı maḥabbet şikeste-bāl
2. Ey bāḡ-ı ḥüsne serv-i ser-efrāz olan Ḥasan
Sāyeñ gibi fütādelerün ḳılma pāy-māl
3. Ḥāline ḳıl nażar nice cānlar eritdi gör
Ġam pūtasında bu ten-i zerdüm olunca ḳāl
4. Beñzetdi kendüsin lebüne diyü cevheri
Ḥabs eyledi ḳafesde idüp la' l-i nāba āl

752 63a-b'nin derkenarındadır. *Nev'î Divânı*, G. 264, s. 387-388.

753 62b. *Nev'î Divânı*, G. 275, s. 394.

²⁹⁹ Lam harfli gazellerin başlığına yanlışlıkla “gazeliyyāt fi-harfī'l-kāf” yazılmıştır.

5. Nev'î bu dâne dâne sirişküm gören şanur
Tār-ı ten-i nizār ile bir 'ıkd-ı pür-le'al

754.

Velehü

Me'ülü Fā'ilätü Me'ülü Fā'ilün

1. Destinde hārdan ne 'aceb tıtsa şāne gül
Çün zülfüne taqılmağa ister bahāne gül
2. Şebnem degül çerāğ-ı ruhuñ şevkine senüñ
Ağladı şem' gibi gice yana yana gül
3. Gülşende sensüz itmeye ey ğonca-leb karar
Cān bülbüline olsa eger āşiyāne gül
4. Al eyleyüp libāsını bī-çāre bülbüli
Öldürdi girdi göz göre boyınca kana gül
5. Ol iki 'arızuñ hevesi cānda Nev'iyā
Tār-ı za'ife şarılı şan iki dāne gül

755.

Velehü

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

1. Berg-i sebzinden yine kılmış zümürüd şāne gül
Ol bahāneyle taqılmış sünbül-i cānāna gül
2. Ğoncalar virdi dil-i pür-ğün-ı 'aşıkdan nişān
Āteşin dāğ ile döndi sine-yi sūzāna gül
3. Ğonca-veş dil-teng olup tül-i emelden aşşı yok
Gül gibi gel 'arz-ı didār it açıl şāhāne gül
4. 'Ömri kütāh olduğı bu kim bu 'işretgāhda
Başş ider 'ömr-i firāvān zümre-yi mestāna gül
5. Nār-ı fürkatden kül olmuş vaşl umar biñ var hezār
Gülşen içre yüz virelden bülbül-i nālāna gül
6. Nev'iyā tūmār-ı şi' rümle bu rengin sözlerüm

754 62b. *Nev'î Divānı*, G. 276, s. 395.

755 62b. *Nev'î Divānı*, G. 281, s. 397-398.

Pîş-i destârına yârũñ şoğdı bir kaç dâne gül

756.

Velehũ

Fe' ilātũn Fe' ilātũn Fe' ilātũn Fe' ilũn

1. Kāse-yi çeşmũme kılsam n'ola rāhuñ menzil
Niçe merdũmleri ' ışk eyledi āhır sāyil
2. ' Āşıkũñ keşret-i bārān-ı sirişki ne ' aceb
Bu cihān mezra' asın eyler ise bĩ-hāşıl
3. İllere bũse virür la' l-i lebüñ baña ' itāb
Āb-ı hayvānı ider baht-ı siyāhum kātıl
4. Cām-ı ğamdan yükin ol tũtmış idi fāyide ne
Kays-ı mestũñ eline girse mehār-ı maħmil
5. **Nev' iyā** şāmil-i külliyyet-i ' irfān olsañ
Yine mā-fevķ olacağdur saña cins-i sāfil

757.

Velehũ

Fe' ilātũn Fe' ilātũn Fe' ilātũn Fe' ilũn

1. Tĩr-veş yüksek uçup n'eyleyesin ey ğāfil
' Āķıbet seng-i mezārı idiceksin menzil
2. Kışzār-ı emele dāne dökersin daħı sen
Biçmege dās-ı felek hāşıl-ı ' ömrũñ māyil
3. Nice ' azm ide ser-i kũyuña bu cism-i za' ĩf
Başdan aşdı yem-i eşk-i revān pā-der-gil
4. Ne ' aceb müşkil olur mes'ele-yi ' ışk-ı cüvān
Kışı fehm eyleyimez olmayıcağ lā-ya' kııl
5. Görse luřf-ı sũħanuñ āyĩne-yi ta' bũñ ile

6. Bu beyit *Nev' i Dīvānı*'nda yoktur. *Nev' i Dīvānı*'nda son beyit şu şekildedir:

Şi' rimũñ tũmārı Nev' i ğũşe-yi destārda

Şan şoğulmuş ğonca-yı zanbağla birkaç dāne gül

756 62b. *Nev' i Dīvānı*, G. 282, s. 398-399.

757 63a. *Nev' i Dīvānı*, G. 283, s. 399.

1 idiceksin menzil: idecek ser-menzil, *Nev' i Dīvānı*.

4 ' ışk-ı cüvān: ' ışk-ı nigār, *Nev' i Dīvānı*.

Nev'iyā olur idi tūṭī-yi gūyā kāyil

758.

Velehū

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. Ne bār-ı kahr ile ğam çek ne luṭfa mesrūr ol
Ne vuşlat eyle ṭaleb yārdan ne mehcūr ol
2. Kānā' at eyle ṭama' kılma şevket-i cāha
Ne mīr-i mesned-i ' izzet ne ' abd-i me'mūr ol
3. Geçinme kelleñe ser kāsesi şınar āḫir
Cihān içinde gerek Cem gerekse Fağfür ol
4. Niḳāb-ı şūret-i esrārı açma nādāna
Libās-ı ' iffet ile Ka'be gibi mestūr ol
5. Çü yok beḳası bu fānī cihānuñ ey Nev'ī
Ne derd-i hecr ile ğam çek ne vaşla mesrūr ol

759.

Velehū

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. İdüp muḳābele n'eyler kitāb-ı mihri hilāl
Senüñ cemālūñe baḳsun eger dilerse kemāl
2. Hudā cemālūñi hıfz ide bed-nazarlardan
Gedālara ḳomamış gerçi anda cāy-i su'āl
3. Efendi ḫāl-i dil-i pūr-melāli şor gāhī
Saña bu devlet-i ḫüsn itdi çünki istiḳbāl
4. Sürün şu mışḳale-yi zevraḳ-ı mey-i nābı
Ola ki ḳalmaya mir'āt-ı dilde jeng-i melāl
5. Dil almada o şeh-i ğonca-leb ider Nev'ī
Bize ' itāb ü girişme raḳībe ğunc u delāl

758 63a. *Nev'î Dîvânı*, G. 284, s. 399-400.

759 63a. *Nev'î Dîvânı*, G. 286, s. 401.

760.

Velehū

Meṣ'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün

1. Çāk eyle libās-ı teni rüsvā-yı cihān ol
Tut şıdķ ile bir pîr etegin 'ārif-i cān ol
2. Tağlarda kōmıŝ 'ıŝķ ile Ferhād niŝāne
Sen 'ārif iseñ 'ıŝķ ile bî-nām u niŝān ol
3. Gel ğonca-şıfat ħānde-zenān olma zenāna
Bübül gibi derd ile dilā na'ra-zenān ol
4. Ey dil niçe bir şüret-i zāhirde tevaķķuf
Gel vāķıf-ı gencîne-yi esrār-ı nihān ol
5. Ālāyiŝ-i şan'atde kōma ŝab'uñı **Nev'î**
Pāk eyle sözüñ gevherini āb-ı revān ol

761.

Velehū

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. 'Aceb mi gülşen içinde kızarsa çihre-yi gül
Çemende hep anı söylerdi muttaşıl bülbül
2. Ne derd-i 'ıŝķa beķā var ne ħüsn-i yāre ŝebāt
Bu sebzear-ı fenāda ne gül ķalur ne çü mül
3. Meger çemende senüñ müşg-i çin-i zülfüñ arar
Tağıldı gülşen içine ŝabā ile sünbül
4. Yolında biz kırılınca cefāsını çekelüm
Taħammül eyleyimezseñ sen ey raķīb üzül
5. Nuķūŝ-ı nîk ü bedi cāmda ŝurāĥî-veŝ
Görüp ne ħāl ise geh ağla **Nev'iyā** geh gül

762.

Velehū

760 63a. *Nev'î Dîvānı*, G. 287, s. 401-402.

761 63a. *Nev'î Dîvānı*, G. 288, s. 402.

762 63a. *Nev'î Dîvānı*, G. 285, s. 400.

Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ül

1. Güzel göz güzel el güzellik maḥal
Naẓīrūñ bulunmaz güzelsin güzel
2. Benüm serv-i nāzum efendüm meded
Cefā ile nāzı dırāz itme gel
3. Şeh-i kāmṛānsın gönüller kuluñ
Güzellikde saña bulunmaz bedel
4. Kime kim elüñ öpmek oldu naşīb
Sa' ādetle devlet aña virdi el
5. Seni māyil itmiş gibi ol ğazāl
Neden düşdi Nev'ī bu ğüne ğazel

763.

Velehū

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Nev-bahār oldu güneş kıldı ḥamel burcın maḥal
Berre-yi biryān ile cām-ı mey iç gülzāra gel
2. Gösterüp zanbaḳ yed-i beyzāyı nergis açdı göz
Oldı gülşen zīb-i ezhār ile bir zībā güzel
3. Zevraḳ-ı şahbāyı sāḳī tırmayup çekdürmede
Gül re'īs olmuş ṭonanmadur çiçekler fi'l-meşel
4. Hāy-u-hūy-ı şavma' a ṭabl-i riyādur şūfiyā
Şimdi hep ḥāl ehline eṭṛāf-ı gülşendür maḥal
5. 'Işḳdur mā'ü'l-ḥayāt-ı meşreb-i erbāb-ı dil
'Işḳdur bu āb u ḥākūñ mezra' indan mā-ḥaşal
6. Nev'iyā şimden girü her murḡ-ı nāçiz ötmesün
Ṭūṭı-yi ṭab'um terennüm kıldı bir ğarrā ğazel

764.

Velehū

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

763 63b. *Nev'î Divânı*, G. 294, s. 406.

764 63b. *Nev'î Divânı*, G. 289, s. 403.

1. Gice gündüz benem ol mu^ç tekif-i künc-i melāl
Mütelāşī vü perişān u müşevveş-aḥvāl
2. Lāübālī-şifat u Vāmıķ u Mecnūn-sīret
Bī-nevā-ṭab^ç u gedā-meşreb ü dervīş-ḥışāl
3. Mübtelā-yı elem-i fürķat ü dil-ḥaste-yi ğam
Ḥarem-i şoḥbete nā-maḥrem ü maḥrūm-ı vişāl
4. Sāz-ı muṭrib gibi cān-beste-yi evtār-ı emel
Beyt-i şā^ç ir gibi dil ḥānesi pür-vehm ü ḥayāl
5. Mīve-yi ter yirine urdı baña çüb-ı cefā
Bāĝ-ı ümmidde her besledüğüm tāze nihāl
6. Bir bölük ṭāyife silkinde giriftārem kim
Bir gelür anlara ḥar-mühre ile ^ç ıķd-ı le'āl
7. Süḥan-i ^ç ışķ ḥarām oldu mey-i nāb gibi
Şimdi her bengī ḥayāline dinür siḥr-i ḥalāl
8. Bunca bār-ı eleme nice taḥammül kılsun
Nev^ç ĩ-yi ḥaste-dil ü ^ç aşıķ-ı bī-şabr u mecāl

765.

Velehū

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

1. Ḥūblardan nuṭķ-ı şekker-bār umarsın ey gönül
Şüret-i dīvārdan güftār umarsın ey gönül
2. Ṭūr-ı ^ç ışķa kılmaduñ nūr-ı hidāyetle ^ç urüc
Şām-ı ğamda cilve-yi didār umarsın ey gönül
3. Dīdeden mestūr olur bir ḥālī yoķdur ^ç aşıķuñ
Ḥāne-yi ḥammārdan esrār umarsın ey gönül
4. Çārsū-yı derd ü ğam eksüklüler bāzārıdur
Bunda sen bir aşşılı bāzār umarsın ey gönül
5. Görmedük Nev^ç ĩ gibi bir zerrece büy-i vefā
Sen bu bāĝuñ güllerinden bār umarsın ey gönül

765 63b. *Nev'î Divânı*, G. 278, s. 396.

766.

Ġazeliyyāt Fî-Ĥarfi'l-Mîm

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Ne fırsat oldu ki hāl-i dili hikāyet idem
Ne vüs'at oldu ki hicrān ġamın rivāyet idem
2. Ne bir şehenşeh-i 'ādil bulundu ki varam
Bu zulmı 'ādet iden şāhdan şikāyet idem
3. Ne 'arz-ı hāle meded var ne dilde şabra mecāl
Ne çāre n'eyleyeyin bilmezem ne hālet idem
4. Murādı çün beni güldürmemekdür ol zālīm
Revā budur ki hemān aġlamaġı 'ādet idem
5. Ķapuñda ölmege Nev'î'ye māni' oldu raķīb
O seg kıomadı ki bir laħza istirāhat idem

767.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Boyuñdur maṭlab-ı a' lā-yı cān-ı mübtelā 'ömrüm
Şaçuñdur mebde'-yi sevdā-yı 'aql-ı pür-belā 'ömrüm
2. Şifā umsa n'ola 'İsī lebüñden cism-i bimārum
Ölince ġasteler kesmez ġayātından recā 'ömrüm
3. Nihāl-i kıaddümi pejmürde kıılma teşne-dillikden
Aķar şu gibi olmaz ġüb-rūlıkda beķā 'ömrüm
4. Dimişsin ki ġalāş olmaz elümden olsa biñ cānı
Yoluña cism-i bimārum degül cānlar fidā 'ömrüm
5. Ne 'ömr-i Nūħ virmiş Ĥaķ aña ne tākāt-i Eyyüb
Ya Nev'î sen sehī-serve kıaçan vāşıl ola 'ömrüm

768.

Velehū

766 63b. *Nev'î Dîvânı*, G. 309, s. 415.

767 63b. *Nev'î Dîvânı*, G. 297, s. 408.

1 Beytin ikinci mısrası *Nev'î Dîvânı'nda* “Şaçuñdur sālīk-i rāh-ı cünūna müntehā 'ömrüm” şeklindedir.

Metâ' ilün Metâ' ilün Metâ' ilün Metâ' ilün

1. İçüp devr-i lebünde ğonca-veş hün-ı ciger çeşmüm
Şafâ-yı cām-ı ıışkı bunca demlerdür sürer çeşmüm
2. Yatarmış hābda beñzer hayāl-i dürr-i dendānuñ
Ĝubār-ı kūyuñı gözden geçürdi ser-te-ser çeşmüm
3. Darīre tūtiyā-yı hāk-i rāhuñ var iken ı ömrüm
ı Aceb mi çekse kuhl-i İřfahāniden zarar çeşmüm
4. Libāsın ergavānī kılsa ol şūh-ı siyeh-çerde
Benüm de geydürür merdümlerine allar çeşmüm
5. Hevā-yı ı ışık ile Nev'ī gibi meyden degül hālī
Çerāĝı şöyle beñzer sāĝar-ı Cem'den yaqar çeşmüm

769.

Velehū

Metâ' ilün Metâ' ilün Metâ' ilün Metâ' ilün

1. Tenüm zerd ü kadüm ham oldı gerçi bīm-i cān çekdüm
O şāh-ı hūsne tuhfe şaru tozlu bir kemān çekdüm
2. Çeküp peymānesin bu bezm-i ı ışkuñ ser-nigün itdüm
Maħabbet şāhına bir hayme-yi gerdün-niřān çekdüm
3. Çeker her hār o gül-ruhsārı dāmen-gīr olup gördüm
Cigerden ben de bir gülbāng-i āh-ı ı aşıkān çekdüm
4. Metā' -yı vaşluña sermāye-yi hicrānı vezn itdüm
Berāber geldi miqdārı ne aşşı ne ziyān çekdüm
5. Degül bīmārlıqdan rüy-i zerdi Nev'ī-yi zāruñ
Nice demdür ki hicrān-ı şarāb-ı ergavān çekdüm

770.

Velehū

Fe' ilātün Metâ' ilün Fe' ilün

1. Gelüñüz biz de bir tarīk idelüm
ı İşık ile cānumuz refīk idelüm

768 56a. *Nev'î Dîvânı*, G. 298, s. 408-409.

769 56a. *Nev'î Dîvânı*, G. 299, s. 409.

770 56a. *Nev'î Dîvânı*, G. 300, s. 409-410.

2. Fırkat ile sirişkümüz ağıdup
Vuşlata anı bir ʔariķ idelüm
3. Bizden itsün zamāne kesb-i şafā
ʔabʕumuz mey gibi refiķ idelüm
4. Degme bād ile itmesün hareket
Dilümüz lücce-yi ʕ amik idelüm
5. Görmesün il vücūdumuz Nevʕī
Baħr-i vecde teni ğariķ idelüm

771.

Velehū

Mefāʕilün Feʕilātün Mefāʕilün Feʕilün

1. Bugün varup yine meyħāneye ayak çekdüm
Meyüñ leʔāfetine zāhidā kulaķ çekdüm
2. İki gözüm kapağın ğün-ı eşk ile pür idüp
Şarāb-ı cevriñ devrüñ çanaķ çanaķ çekdüm
3. Cihān gözümde degül mest-i cezbe-yi ʕ ışķam
Ne cām-ı bāde vü ne kāse-yi ʕ araķ çekdüm
4. Rumüz-ı sābıķa-yı luṭf-ı Haķķʕı söyledi cām
Ne ħāce minneti ne zaħmet-i sebaķ çekdüm
5. Şarāb-ı ʕ ışķdan el çekdi zāhidi gördüm
O şevķe ben de varup Nevʕiyā ayak çekdüm

772.

Velehū

Fāʕilātün Fāʕilātün Fāʕilātün Fāʕilün

1. Sāğar-āsā dem-be-dem ğün-pāşdur göñlüm gözüm
Zümre-yi erbāb-ı derde başdur göñlüm gözüm
2. Ħānesinüñ ğāk-i dīvārın mücellā eyleyüp
Yār ʕ aksin gösteren naķķaşdur göñlüm gözüm

771 56a. *Nevʕī Dîvânı*, G. 301, s. 410.

772 56a. *Nevʕī Dîvânı*, G. 302, s. 411.

3. Lā-mekān seyrāngehi kūy-ı ʿ adem ser-menzili
Şeş cihāta şıgmayan evbāşdur göñlüm gözüm
4. Zevrak-ı cām u leb-i deryā vü seyr-i cūybār
Cümlesin tertīb iden ʿ ayyāşdur göñlüm gözüm
5. Nevʿiyā kūy-ı ħarābāt içre dürd-āşām olup
Sırr-ı ʿ ışkı fāş iden ħallāşdur göñlüm gözüm

773.

Velehū

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ħaber-i laʿ lüñi dir ħoncaya āheste nesīm
Beñzer ol ħasteye kim eyleye cānın teslīm
2. Bilmezin naķş u ħaṭı şūrete nāzır degülin
Severin cān u göñülde seni Allāh ü ʿ alīm
3. Gerçi kim ħaṭṭuñ olur ħādişeyi ʿ ışka sebeb
Öldürür ʿ aşıkı ħüsñünde olan ān-ı ħadīm
4. Tek beni mürdelerüñ defterine ħayd eyle
Darb-ı şemşir-i müjeñ cismümi ħılsun taķşim
5. İstedüm şerbet-i laʿ lin didi Nevʿiʿye o yār
Nāfiʿ olmaz marāz-ı ʿ ışka müdāvā-yı ħakīm

774.

Velehū

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Yaşumuz gerçi olur cürʿ a-şıfat ħāk bizüm
Sāğar-ı mihrümüze teşnedür eflāk bizüm
2. Gerdiş-i devr ile biz şanma küdüret buluruz
Oldı peymāne gibi meşrebümüz pāk bizüm
3. Cūy-veş şāf-dilüz yalimumuz alçaķdur
Nʿola alsa yaķamız her ħas ü ħāşāk bizüm
4. Ne idi olmağa deryā-dil olup ehl-i sükün

773 56a. *Nevʿi Dīvāni*, G. 310, s. 415-416.

774 56b. *Nevʿi Dīvāni*, G. 305, s. 412-413.

Rūzgār eylemese s̄inemüzi çāk bizüm

5. ‘Işķ ile mes’ele-āmüz-ı cihānuz **Nev’î**
Ne bilür müşkilümüz müfti-yi derrāk bizüm

775.

Velehü

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün

1. Yaraşur saña olsañ günde yüz biñ ‘āşıkā hem-dem
Şeh-i mülk-i melāhatsin ķuluñdur cümleten ‘ālem
2. Seni būs u kenār itmekde bilmez n’eylesün ‘āşık
Miyānuñ ‘uķde-yi müşkil dehānuñ nükte-yi mübhem
3. O zülf ü ol ķad ü ol fem gibi naķķāş naķş itmez
Yazarsa sen perî şeklinde yüz biñ şüret-i ādem
4. Ķaşuñ çin eyleme cām-ı gurūrı nüş idüp çün kim
Ne bākî bezm-i Fağfūrî ne şābit bārgāh-ı Cem
5. Züleyhā-veş libās-ı ‘ismetüñ çāk eyle kim irmez
Maħabbet Yūsuf’ınuñ dāmenine dest-i nā-maħrem
6. Yeter şāhid sözüüm biker olduđına sūz-ı cān-baħşum
Çün olmaz **Nev’iyā** ‘İsî’den özge şāhid-i Meryem

776.

Velehü

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1. Şāf-dil hālîş-derūnam gerçi yokdur ‘illetüm
Zer gibi hāk olmayınca yār bilmez kıymetüm
2. Bulmuşam derd-i ser-i sevdā-yı devletden hālāş
Penbe-yi dāğ olalı başumda tāk-ı devletüm
3. Ķışsa-yı Ferhād u Mecnūn’ı n’idersin gör beni
Kim yazılmaz zaħmetüm taķrîr olunmaz miħnetüm
4. Derd-i ‘işķ ile teni zerd itdi cān virdi diyü
Āb-ı zerle naķş ide taşvîr idenler şüretüm

775 56b. *Nev’î Divānı*, G. 306, s. 413.

776 56b. *Nev’î Divānı*, G. 307, s. 414.

5. Pāre pāre kılsa cismüm ğam degül şemşir-i ışk
Böyle olmuş Nev'iyā rüz-ı ezelden kısmetüm

777.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Hem-demüñ hār olmasun luţf eyle sulţānum benüm
Bülbülüñ zār olmasun luţf eyle sulţānum benüm
2. Dilde nār-ı ğam başumda bār-ı miĥnet pā şikest
Sīne efgār olmasun luţf eyle sulţānum benüm
3. Hū'āb-ı istiġnāda bī-pervā yatup sen her gice
Dīde bīdār olmasun luţf eyle sulţānum benüm
4. Ğılzet eyler buse için açılup dil zülfüñe
Boynuña bār olmasun luţf eyle sulţānum benüm
5. Cānı tenden cevr ile ayır revān olsun saña
Bīm-i aġyār olmasun luţf eyle sulţānum benüm
6. Oldurup Nev'ī'yi gel tīmārla şimden girü
Böyle bīmār olmasun luţf eyle sulţānum benüm

778.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Dükendi naqd-i eşküm gözlerüm aġardı pīr oldum
Güvānum baña raĥm itmez mi pīr oldum faķir oldum
2. Der-i ĥumĥāne-veş evvel leked-küb-i zamān idüm
Ĥarābāt içre āĥir ĥusrev-i ŝāĥib-serir oldum
3. Elin almış niçe düşkünlerüñ diyü zamān ile
Gice düşmiş bulup pīr-i muġānı dest-gir oldum
4. Baña āzādlık bī-ķaydlık bir ķayd olur gördüm
Varup bir nev-cüvāna iĥtiyārumla esir oldum

777 56b. *Nev'î Dîvânı*, G. 312, s. 417.

778 56b. *Nev'î Dîvânı*, G. 313, s. 417-418.

5. Ğazel tarzında ey Nev'î tutup mümtâzlık semtin
Kelâmum gibi mişlüm dinmek olmaz lâ-naẓîr oldum

779.

Velehû

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Şararmış beñzümi zülfüñ ucından hâk-i râh itsem
O müşgîn dâma eşküm dâne rüyum berg-i kâh itsem
2. Çemende pâ-bürehne gezseñ öpsem ben kefi pâyüñ
Tenüm bir sihr bilsem zir-i pâyüñde giyâh itsem
3. O demler gelse kim kılsañ beni ey rahmı yok kırbân
Yüzüme sen ayak bassañ ruhuña ben nigâh itsem
4. Ğam-ı ıŝkuñla dünyâdan ta' alluk şüretin bozsam
Bu deyrüñ şafhasın hep düd-ı âhumla siyâh itsem
5. Duĝânından döker bārân yirine gözyaşın encüm
Derün-ı sineden Nev'î kaçan süz ile âh itsem

780.

Velehû

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Beni güldürmedi hergiz gülüp şâd olmasun göñlüm
Harâb itdi beni ' âlemde âbâd olmasun göñlüm
2. Giriftâr itdi cānum bend-i ışka göreyin yâ Rab
Kul olsun bir boyı âzâda âzâd olmasun göñlüm
3. O mâhuñ cevrine soñra taĥammül kılmaya şâyed
Cefâ kııl ey felek gel luĝfa mu' tâd olmasun göñlüm
4. Bu deñlü cevrine devr-i zamānuñ taĝlar döymez
Derün-ı sinede tek seng ü pülâd olmasun göñlüm
5. Nesim-i küy-ı Leylâ'dan hayât-ı cāvidân bulmuş
Görüñ şol derd esiri Kays nâ-şâd olmasun göñlüm

779 56b-57a. *Nev'î Dîvânı*, G. 314, s. 418. Bu gazel ayrıca 70b-71a'nın derkenarındadır.

780 57a. *Nev'î Dîvânı*, G. 315, s. 418-419.

6. Hevāya yilter ol addi anevber Nev'iyā anı
Şaın bu cism-i hāki gibi berbād olmasun gönlüm

781.

azel Fī-arfi'n-Nūn

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Fe' ulūn

1. Şikāf oldu tenüm tīg-ı cefādan
oyup cānum beni ıdı aradan
2. oluñ olduça ayāra amāyil
Unutma ben uluñ āhum du' ādan
3. Dilā el virmedi dāmān-ı vuşlat
Ne aşşı el ucıyla merabādan
4. Kitāb-ı 'ışı fehm itmez muannī
Def ü ney geri sōylerler hevādan
5. Bu şı' rüm sāde-rū bir hūba beñzer
Libāsı Nev'iyā rengin edādan

782.

Velehū

Mef' ulū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilūn

1. Pā-mālūñ oldum itme azer ben ubārdan
Bir gün gelür yoluña aın rūzgārdan
2. El virdübine kimseye aldanma rūzgār
Badurdı ünkü serv-i revānı kenārdan
3. Ben hāk-i rāh-ı minete sīnemden na' l ü dā
aldı nişāne her biri bir şeh-süvārdan
4. āk itmege libās-ı teni şimdi aşdumuz
Fikr it ne aldı cūbbe-yi nāmūs u ' ārdan
5. Erbāb-ı sūza irişe o ışsa Nev'iyā
Tasīm olunsa bu azel-i ābdārdan

781 57b. *Nev'ī Dīvānı*, G. 348, s. 437-438.

2 olduça: ılduça, *Nev'ī Dīvānı*.

782 57b. *Nev'ī Dīvānı*, G. 350, s. 439.

783.

Velehü

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ruḡlaruñ āl eyleyüp gül-berg-i ḡandānum Ḥasan
Ḥaṭṭ-ı la' lüñ ḡāret-i cān itdi sulṭānum Ḥasan
2. Ser-nigün bir cām iken ḡikmet nedür kim ol zeḡān
' Ālemi mest eyler ey āşüb-ı devrānum Ḥasan
3. Rüzḡār ile yoluñ düşmez mi ben ḡāk üstine
Şalınup başsañ ḡadem serv-i ḡırāmānum Ḥasan
4. Āteşin ruḡsār u la' l-i ābdār ile bugün
Luṭf u ān ıssı melāḡat kānı cānānum Ḥasan
5. Zülf ü ruḡsāruñ görelden Nev'î-yi āşüfte-ḡāl
Bende-yi Āl-i ' abādur şāḡ-ı ḡübānum Ḥasan

784.

Velehü

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

1. Bülbüllere nāz it açılıp söylemege sen
Ey ḡonca alayın ḡaberüñ bād-ı seḡerden
2. Tıfl-ı dil-i āvārenüñ oldı başı ṭaşra
Ten ḡānesine tır-i müjeñ açalı revzen
3. Ey şem' -i şeb-ārā gözüñ aydın yine ḡalduḡ
Tenḡā şeb-i fürḡatde hemān bir sen ü bir ben
4. Vādileri ṭoldurmuş idi eşk-i revānı
Ferḡād nice eylemesün ṭaḡları mesken
5. Müjḡanı ḡamın nice çeke ḡāṭır-ı Nev'î
Pürdür ḡam ile şöyle ki şıḡmaz ser-i süzen

785.

Velehü

783 57b. *Nev'î Divānı*, G. 351, s. 439-440.

784 57b. *Nev'î Divānı*, G. 353, s. 440-441.

785 57b. *Nev'î Divānı*, G. 354, s. 441.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Kıo beni gevher-i eşküm gibi pā-māl olayın
Tek senüñ ' iřkuñ ile muntazımü'l-ħāl olayın
2. Kişi esrār-ı ğamı ' aql ile fehm itmez imiş
Bırağup cāme-yi nāmūsumı abdāl olayın
3. Tırayın serv gibi rāh-ı hevāda řābit
şu gibi naħl-i dil-ārālara meyyāl olayın
4. Cāme-yi cismi şatan alur imiş cān nağdin
Gireyin ben de fenā şehrine dellāl olayın
5. Ehl-i ħālūñ varayın meclisine cān eridüp
Nev' iyā āteř-i ' işk ile yanup kāl olayın

786.

Velehū

Müfte' ilün Mefā' ilün Müfte' ilün Mefā' ilün

1. ' Ālemi kabz u baş ider řāh-ı felek-cenābsın
Ĥüsñ ile sen zamānede pençe-yi āftābsın
2. Dīdede āb u tende gil ta' ne şaşına yok řümār
Dağı yapılmadıñ ğönül niçeye dek ħarābsın
3. Gel berü tiĝ-ı kahr ile çāk ideyin beden seni
Çünki řühüd nūrına ħāyil olur ħicābsın
4. Yārūñ eřigine varan hep saña mübtelā olur
Sen bize beñzer ey a' dū ğökden iner ' azābsın
5. Her varaķuñda Nev' iyā bir niçe dürlü fetħ-i bāb
İlde vü dilde söylenen nuķ ile bir kitābsın

787.

Velehū Eyzan

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Bu baħt-ı ser-niĝunum ħ' ābdan bīdār olur bir ğün

786 57b-65a. *Nev' i Divānı*, G. 364, s. 447. Yanlış birleştirilen yapraklar sebebiyle "nün" harfli gazeller 57b'den sonra 65a'da devam etmektedir.

5 söylenür: söylenen, *Nev' i Divānı*.

787 65a. *Nev' i Divānı*, G. 365, s. 447-448.

Bu devlet böyle almaz mest iken hüşyār olur bir gūn

2. Aılır her der-i beste bulur Őihat dil-i hāste
‘ Adūlar yār olup bīgāneler am-h‘ār olur bir gūn
3. Őarābın vā‘ ız ũ Őūfī tıyup keyfıyyet-i hālın
Nie müftī müderris vāıf-ı esrār olur bir gūn
4. Toup vahdet gūni āhir gider bu zūlmet-i keŐret
BiliŐūr yādlar āgyār olanlar yār olur bir gūn
5. Yūri var hūŐlardan iltimās-ı luf-ı ‘ām eyle
Senūñ de yaraña Nev‘ī gibi tīmār olur bir gūn

788.

Velehū Eyzan

Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn

1. Őeb-i vaŐ-ı tū cūyem līk sevdā-yı muhālest īn
Taşavvur mī künem ammā ki h‘āb u yā hayālest īn
2. i ruhsār u i tal‘at ber-ünin kāmēt ta‘āllallāh
Gūl-i cennet būved ān serv-i bā-ı i‘tidālest īn
3. Őafā-yı vuşlat-ı cānān belā-yı mihnet-i hicrān
i Őev u ıztırābest īn i hūzn ũ infi‘ālest īn
4. Der āūŐ-ı miyāneŐ [va‘de-yi] gerdān-ı sīm-ber ammā
Mekūn bāver ki maz-ı üft ũ gū vū il ũ ālest īn
5. Temennā-yı viŐāl ũ müflisī vū bī-zer ũ rūzī
Zihī tırfē hayālest ũ zihī Őirīn su‘ālest īn
6. Őüde mehcūr Nev‘ī bī-gūnāh ez-cennet-i kūyet
Be-ullāb-ı hām-ı zūlfet bikeŐ verne vebālest īn

788 65a. Nev‘ī Dīvānı, G. 382, s. 457-458.

1 Sana kavuşma gecesini arıyorum, fakat bu hayalī bir sevdadır. Düşünüyorum ama bu, ya uyku ya da hayaldir.

2 Aman Allah‘ım! Böylesi bir boyda ne yanak, ne yüz! Biri cennet gülü dieri ölçülülük bahesinin selvisi.

3 Sevgiliye kavuşma safası ayrılık derdi belası... Biri ne Şevk ve ızdırap, dieri ne hüzün ne inciniŐ.

4 Gümüş göüsünün vaatleri kucaındadır ama bu dedikodunun ta kendisidir. İnanma!

5 Kavuşma temennisi, iflas etmiŐlik, parasızlık ve kısmetsizlik. Bu ne acayip hayal ve ne tatlı bir istek!

6 Günahsız Nev‘ī köyün cennetinden ayrı kalmış. Saın kıvrımı engeliyle onu ek yoksa bu (durum) sana vebaldir.

789.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Gelmege māni' tutup ey düst bārān olduĝın
Yaşumuñ añmaz mısın seyl-i firāvān olduĝın
2. Ağlamağdan çığdı göz ĝarğ itdi eşküm ' ālemi
Pādşahum göz göre ister misin şan olduĝın
3. Kim severse seyl-i eşk ile yolın pāk eylesün
Kimse yārüñ istemez ālüde-dāmān olduĝın
4. Şiše-yi şahbādan öğren hūblıķ temkinini
Söylemez ĝayra bilür aşüb-ı devrān olduĝın
5. Nev'ī-yi aşüftenüñ bir gün ola kim göresin
Rāh-ı ĝamda küşte-yi şemşir-i hicrān olduĝın

790.

Velehū Eyżan

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Oldı çemende şimdi bisāt-ı zümürüdün
Nażm ehline ĝazel dimege tāze bir zemīn
2. Yazdı simāt-ı ' işreti perverdigār-ı şun'
Bir resm ile ki yazmaya nağğāş-ı nağş-ı Çin
3. Yaprakdan esdi bād-ı seher lālezārda
Ķodı aşāĝa yelkenini berg-i yāsemīn
4. Ser-sebz ü hurrem itdi nişimenleri şabā
Sa' y it getürmege ele bir yār-i hem-nişin
5. Ferş-i çemende her biri zer yaşdanup yatur
Ķıldı hazān gedāları Ķārūn ile řarīn
6. Nağş-ı hazāndan örnek alup nev-' arūs-ı bāĝ
Bildi fenāya varacaĝın ' ömr-i nāzenin

789 65a. *Nev'î Dîvânı*, G. 363, s. 446.

2 eşküm: yaşum, *Nev'î Dîvânı*.

790 65a. *Nev'î Dîvânı*, G. 371, s. 451.

7. Vuşlat müyesser olmadı elde yesār yok
Nev'î şarāb-ı nāba n'ola eylese yemīn

791.

Velehū Eyzan

Fe' ilātūn Mefā' ilūn Fe' ilūn

1. Cān u dil yoluña revān olsun
Hācī hācīyī Mekke'de bulsun
2. Durmasun bezm-i gāmda destüm boş
Gözümüñ cāmı kan ile tolsun
3. Ğonca-yı la' l-i ābdāruñsuz
Bāğ-ı dehrüñ çiçekleri şolsun
4. Yollar üzre firāk-ı zülfüñ ile
Şaçını naḥl-i yāsemen yolsun
5. Mīve-yi vaşlı Nev'î'ye dime ḥām
Olsun ey nāzenīn nihāl olsun

792.

Velehū Eyzan

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. İdüp kaṭ' -ı ta' alluḫ tīg-ı hecr ile gedālardan
Neden düşdi kesildüñ pādşāhum āšnālardan
2. Beni terk eyleyüp bezm-i belālarda didüñ yā-hū
Ferāmüş itme bārī göz ucıyla merḥabālardan
3. Vefā vü luṭfuña lāyık degülsek bārī cevri eyle
Bizi cānā niçün 'add eylemezsün mübtelālardan
4. Raḳīb-i bed-liḳālarla işitdüm şöḥbet itmişsin
Vücūduñ şaḳlasun Bārī belālardan ḳazālardan
5. Göñül hercāyī dilber bī-ḥaḳīḳat n'eylesün Nev'î
Şikāyet bī-vefālardan şikāyet bī-vefālardan

791 65a. *Nev'î Divānı*, G. 320, s. 421-422.

1 yoluña: kūyuña, *Nev'î Divānı*.

792 65b. *Nev'î Divānı*, G. 355, s. 441-442.

793.

Velehü Eyżan

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

1. İçüp cām-ı mey-i devrānı mesrūr olmağ istersin
Harāb olmaduğūn yitmez mi ma' mūr olmağ istersin
2. İrakdan göz ucıyla merḫabāya kāyil olmazsın
O şāhuñ iltifātından meger dūr olmağ istersin
3. İçüp mā`ü'l-`asel yakmak dilersin şem'-i kāfūrī
Şunup niş-i cefāyı ḫalka zenbūr olmağ istersin
4. Dutarsın segleri bezminde her şeb āhdan şem' i
İşiginde olan a' yāna manzūr olmağ istersin
5. Cebīnūñ çīn idüp mağrūr olursın devlete **Nev'ī**
İtine kāse-līs olduñsa fağfūr olmağ istersin

794.

Velehü Eyżan

Meḫ' ulü Fā' ilātü Meḫā' ilü Fā' ilün

1. Çıkduğda çāh-ı şīneden ey qaşları kemān
Cān-ı za' īfe oğlarıñı eyle nerdübān
2. Rıḫlet güninde derdüñi dilden ayırma kim
'Azm-i sefer kılanlara lāzımdur armağān
3. Biz şol hümā-yı evc-i ğınāyuz ki irmedi
Hergiz meşām-ı kadrümüze bŷy-i üstüḫ'ān
4. Her kim nesīm-i ma' rifet irmez dimāğına
Birdür aña piyāz ile gül-berg-i bustān
5. **Nev'ī**'nūñ oldı sen gül-i nā-reste şevķine

793 65b. *Nev'ī Dīvānı*, G. 329, s. 426-427.

1 mey-i: ğam-ı, *Nev'ī Dīvānı*.

4 eşiginde olan a' yāna: hemīşe dīde-yi a' yāna, *Nev'ī Dīvānı*. *Nev'ī Dīvānı*'nda ilk mısra "Ayağūñ altına hiç 'ibret ile olmayup nāzır" şeklindedir.

794 65b. *Nev'ī Dīvānı*, G. 379, s. 456.

3 Bu beyit *Nev'ī Dīvānı*'nda şu şekildedir:

Biz kim semā-yı dilde tecerrüd hümāstıyuz
İrmez meşām-ı kadrümüze bŷy-ı üstüḫ'ān

4 Bu beyit *Nev'ī Dīvānı*'nda şöyledir:

Çün kim dimāğa şemme-yi 'irfān irişmeye
Berg-i piyāz ile bir olur bŷy-ı gülsitān

Erbāb-ı ʿışka her sözi bir tāze dāstān

795.

Velehū Eyżan

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. ʿĀlem-i vuşlat baʿīd olmazdı hergiz yārdan
ʿĀlemi ḥālī bulayduḡ bir nefes aḡyārdan
2. Yārdan kesme tazarruʿ semtini Manşūr'ı gör
Bir ten-i bī-cān iken boynın egerdi dārdan
3. ʿĀşık ölmez cām-ı ʿışk ile nihāyet mest olur
Şol ışıḡdur kim geḡer keyfiyyet-i esrārdan
4. Vuşlat ile gicesin ḡayruñ o meh-rū Ḳadr idüp
Menʿ ider didārını bir ʿāşık-ı bīdārdan
5. Geḡdi ān u ḡüsni ol serv-i revānuñ **Nevʿiyā**
Geḡmedi ammā o hergiz şive-yi reftārdan

796.

Velehū Eyżan

Meḡāʿilün Feʿilātün Meḡāʿilün Feʿilün

1. Esīr-i zülfüñ olalı bedenden ayru bu cān
Giceyle taşrada ḡalmış ḡarībe döndi hemān
2. Hilāl iken de bulur bedr iken de rifʿati māh
Zamānede bir olur hep kemāl ile noḡşān
3. Göñülde āteş-i ḡasret gözümde ḡün-ı ciger
Birisi daʿviye māniʿ birisi ʿışka nişān
4. Şaçar türāb-ı mezellet zamāne başumuza
Mükedder olsa n'ola cūybār-ı eşk-i revān
5. Şikeste olduḡı bu ḡaste bekler ey **Nevʿī**
O nergis üzre ḡam olmuş hilāl-i müşg-efşān

795 65b. *Nevʿi Dîvânı*, G. 360, s. 444-445.

3 şol ışıḡdur kim: bir ışık tüt, *Nevʿi Dîvânı*.

796 65b. *Nevʿi Dîvânı*, G. 370, s. 450.

797.

Velehü Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Fürkatüñde itdügüm feryādı yād itmez misin
Cevr ü bīdād itmedüñ ' uşşāğa dād itmez misin
2. ' Ayn-ı luţfuñla elemeler ' ālem oldı düstum
Luţf idüp bu hātır-ı nā-şādı şād itmez misin
3. Cām-ı ' ışkı nüş iden tāc u kabāyı terk ider
Zāhidā nüş eyle gel gör i' timād itmez misin
4. Bār-ı miñnetden niçün qaddüñ büküldi ey felek
Dergehine Hān Murād' uñ istinād itmez misin
5. Bunca demdür qahr-ı dehr ile qalupdur nā-murād
Nev' ī-yi bī-çāreye luţfuñ murād itmez misin

798.

Velehü Eyżan

Mef' ülü Fā' ilātü Mef' ilü Fā' ilün

1. Reftārı tıtdı kebk-i hırāmān revişlerin
Gösterdi qaddi serv-i gülistān revişlerin
2. Bir cām içürse luţf ile biñ nuql-i ğam şunar
Ol bī-vefā ider bize devrān revişlerin
3. Qaddüñ hevāsına düşüp ey serv-i cūybār
Tıtdı çemende eşk-i firāvān revişlerin
4. Hercāyılıqda gün gibi noqşanı qalmadı
Öğrendi ol şanem meh-i tābān revişlerin
5. Nev' ī' arūs-ı şi' re virüp zīver-i edā
Nazm ehline unutdura Selmān revişlerin

797 65b. *Nev' i Dîvânı*, G. 377, s. 454-455.

1 itmedüñ: itdügüñ, *Nev' i Dîvânı*.

3 kabāyı: ' aşāyı, *Nev' i Dîvânı*.

798 63b'nin derkenarındadır. *Nev' i Dîvânı*, G. 319, s. 421. Bu gazelin baş kısmına da "Gazeliyyāt Fi'n-nün başlığı yazılmıştır.

799.

Velehü Eyzan

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

1. Cām-ı şafā gerekmez dünyā-yı dūn elinden
Merdāneler şikāri almaz zebūn elinden
2. Ğam çekme cām-ı mergi yeksān şunar zamāne
Ol zehri Cem de çekmiş gerdūn-ı dūn elinden
3. Dil şafhasına baqdum eṭrāfi cümle meşrūḥ
Bildüm bu nüṣḥa çıkmış bir zū-fünūn elinden
4. Kef kef geçer deñizler ' ışk ile muzṭarib-ḥāl
Ṭağlar şikāyet eyler şabr u sūkūn elinden
5. Ferhād'a öz vücūdı ṭağlarca hāyil idi
Yoḥsa degüldi ' āciz ol Bīsūtūn elinden
6. Ḥālī degül gönülden hergiz o zūlf ü şāne
Kārum ḫatı müşevveş ḥāl-i derūn elinden
7. Ehl-i şafā dilinden bir şī' r didi Nev'ī
Geh şükr ü geh şikāyet ' ışk-ı cünūn elinden

800.

Velehü

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1. Oḫur ' aşık vefā resmin yine ḥaṭṭ-ı nigārından
Cihān gülzārınuñ aña çıkar yok sebzēzārından
2. Gözi açılmaya kuḥl olsa hep ḥāk-i Şıfāḥānī
Şular kim kuḥli terciḥ eyledi kūyüñ ğubārından
3. Maḥabbet mihri kim dil ḥānesine olmaya lāmi'
Ne aşşı var bu bezmüñ cām-ı ḥürşid-i iştihārından
4. Geçüp nāşıḥ sözinden pīrlikde bādeye düşdüm
Geçürürmüş kişiyi nev-cüvānlar ihtiyārından
5. Bize Nev'ī berāber oldı renc ü rāḫat-ı ğitī
Ne maḫzūnuz ḫazānına ne açıldıḫ bahārından

799 63b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 372, s. 451-452.

800 63b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 321, s. 422.

801.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Degüldür hāk-i sīnem şerha şerha tīg-ı hasretten
Cemālūñ mihrine karşı şikāf olmuş harāretten
2. Göñül kim ' arş-ı a' lādur senūñ fikr-i lebūñ anda
Mesīh-āsā ' urūc-ı āsmān itmiş leṭāfetden
3. Kul olduğuma ḥattuña ider şāhidlığı la' lūñ
' Acebdür göz göre esrār yir düşmez şehādetden
4. İrem gülşenlerinden bir güzel gūşe bünāgūşuñ
Ḥaṭ-ı sebz-i ruḥuñ bir kıṭ' adur bāğ-ı melāḥatden
5. O tersā-beççeyi bütḥānede seyr itdi ey Nev' ī
Ṭayandı ḳaldı şüretler der ü dīvāra ḥayretten

802.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dökse yaş erbāb-ı miḥnet çeşm-i pür-ḥün-ābdan
Yeg düşer bir ḳaṭresi biñ gevher-i nā-yābdan
2. Lem' a-yı peymāneden ' ışḳ ehli cismin çāk ider
Şanasın gül açılır ḥürşid-i ' ālem-tābdan
3. Ḥamdülillāh ḡam degül zāhid teḥī-dest olduğum
Ṭoludur peymāne-yi çeşmüm şarāb-ı nābdan
4. Cāmuñuñ her ḳaṭresi sāḳī şerār-ı sūz-baḥş
Bunca āteşler nedür bir lāle-yi sīrābdan
5. Meskenūñ geh ḥānḳāh olsun gehī deyr-i muḡān
Sāyil-i ḳurb-ı Ḥudā ol Nev' iyā her bābdan

803.

Velehū

801 63b-56a'nın derkenarındadır. *Nev'ī Dīvānı*, G. 322, s. 422-423.

802 56a'nın derkenarındadır. *Nev'ī Dīvānı*, G. 323, s. 423.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Kesb idüp nūr-ı başar mihr-i ruḥ-ı yārda ben
Yār şeklin görürin şüret-i aḡyārda ben
2. Saña zāhid vireyin 'ālem-i bālā haberin
Bir ḡazel söyleyeyin vaşf-ı ḡad-i yārda ben
3. Nārdan ḡurtarımaz tāc ü 'aşā şūfī seni
Görürin tāc ü 'aşā şeklini dīnārda ben
4. Ser-i zūlfüñ şalınur nāz ile yanūñca didüm
Didi kim başdum anı şīve-yi refārda ben
5. Kendüsin yāre müşābih görelī ey Nev'ī
Şanemi görmeyeyin yazılı dīvārda ben

804.

Velehū

Meḡā' ilün Meḡā' ilün Meḡā' ilün Meḡā' ilün

1. Şafāmuz var ruḡuñda zūlf-i 'anber-fām seyrinden
Bahār olduḡda ḡazḡ eyler kişi aḡşam seyrinden
2. Niçün bāridlik eyler sīneye gelmezsin ey meh-rū
Şitā vaḡti güzeller ḡazḡ ider ḡammām seyrinden
3. Temāşā-yı ruḡuñ virmez ḡanā' at öpmesek la' lūñ
Ne ḡazḡ olur yasaḡ iken meye bayram seyrinden
4. Kişi tevbe şımaḡ sāḡar şımaḡdan müşkil olmaya
Ḳo seyr ile sülūki ḡalma şūfī cām seyrinden
5. Şoyunmuş Nev'iyā ol māḡ ḡammām içre seyr eyle
Temāşā eylesün ḡazḡ eyleyen endām seyrinden

805.

Velehū

803 56a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 374, s. 453.

1 mihr-i ruḡ-ı yārda: ḡal' at-i dīdārda, *Nev'î Dîvânı*.

3 ḡurtarımaz tāc ü 'aşā: tāc u 'aşā ḡurtarımaz, *Nev'î Dîvânı*.

5 kendüsin yāre müşābih görelī ey Nev'ī: seni Nev'î büt-i tersāya müşābih diyeli / şanemi : anı hīç, *Nev'î Dîvânı*.

804 56a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 326, s. 425.

805 56a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 327, s. 425-426.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Geyüp ol şūḥ-ı siyeh-çerde ḳabā-yı gülgün
Eyledi nāzla gözümüz demini ğarḳa-yı ḥün
2. Hālet-i ' ışkuñ añup aĝlasa hem-demlik ider
Yaşumı kendüye aḳıtsa ' aceb mi Ceyḥün
3. Şanma ḥınnā idi pāyinde seg-i Leylā'nuñ
Çeşm-i pür-ḥünına sürmişdi öperken Mecnün
4. Şoñ nefes baña bulunmazsa eger mātem ider
Düddan ḳara şarınsun başına nār-ı derün
5. Rüzgāruñ işi hep ' aksinedür ey **Nev' ī**
Māyil olsa n'ola aĝyāra o naḥl-i mevzün

806.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Aĝarup gözüm demi bī-nūr olupdur giryeden
Şanasın bir mürdedür cismine şarılmış kefen
2. Ḳanda görsün cān-ı teşne ḳatre-yi peykānuñı
Ey ḳaşı yā her biri artar mı zaḥm-ı sineden
3. Dest-res bulmaz kişi hergiz o çāh-ı ğabĝaba
Ḳāmetin derd ile pertāb itse mānend-i resen
4. Ey niçe Leylā'yı meftün eyleyüp zülfüñ senüñ
Niçe Yūsufklar esir itmişdür ol çāh-ı zeḳan
5. Ziver-i tāc-ı ser-i ḥāḳān olursa **Nev' iyā**
Dürr-i dendān ile çıḳmaz başa lü' lü' -yi ' Aden

807.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Her nazarsuz nā-kesüñ ey meh gezersin ḥānesin
Rüşen itmezsın başiret ehlinüñ kāşānesin

806 56a-b'nin derkenarındadır. *Nev' i Dîvânı*, G. 328, s. 426.

807 56b'nin derkenarındadır. *Nev' i Dîvânı*, G. 331, s. 428.

2. Bezm-i ğamda eyledi evvel kadeh Mecnūn'ı mest
Biz anuñ döne döne nüş eyledük peymānesin
3. Biz şu engūruñ şarābın nüş idüp mest olmuşuz
Kim anuñ tesbīh ider gökde melekler dānesin
4. Pāy-i murgāna başı üstinde cāy eylerdi Kays
Var ise miskīn hayāl eylerdi Leylī şānesin
5. Nazm-ı Nev'ī jāle-veş gevherler aşsun gūşuña
Ey gül-i ra' nā işitme illerūñ efsānesin

808.

Velehū

Mef' ulū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilün

1. Aldandı 'iş ü ' işret için hāne bekleyen
' Ālemde toydı gūşe-yi meyhāne bekleyen
2. Mey hāletın bilür yine kallaş-ı meykede
Zevk eylemez bu lezzeti kāşāne bekleyen
3. Her bir muķīm-i meykede nüş itdi şanma cām
Hep gence vāşıl oldu mı vīrāne bekleyen
4. Geçdük hicāb-ı deyr ü şalībūñ verāsına
Bulmaz bu denlü dāyire bütħāne bekleyen
5. Peymāne-yi maħabbeti nüş itdi Nev' iyā
Bu bezm içinde yirini merdāne bekleyen

809.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ey leb-i dilber gibi yokdan beni var eyleyen
Hatt-ı la' linden dil-i dānāyı isrār eyleyen
2. Ey sehī-kāmetleri hūb u ser-efrāz eyleyüp
Rāst-rev ' aşıkıları ħor u dil-efgār eyleyen
3. Ğonca-veş yāri koyup kat kat hicāb-ı nāzda

808 56b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 375, s. 453-454.

809 56b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 332, s. 428-429.

- ‘ Āşıkı ‘ uryān idüp ser-mest ü bî-‘ār eyleyen
4. Zāhidi sengīn idüp ‘ uşşākı ser-gerdān iden
Yırları sākın gögi şun‘ ile devvār eyleyen
 5. Her vefāsuz dil-rübāyı maḥrem-i aġyār idüp
Her belālu ‘ āşıkı maḥrūm-ı dīdār eyleyen
 6. Geh cemāl ü geh celālinden tecellā eyleyüp
Yūsuf’ ı şādān iden Ya‘ kûb’ ı ġam-ḥ‘ār eyleyen
 7. Nev‘î’yi āzād kııl ‘ izzūñ celālūñ ḥaqqı-çün
Ey ‘ alāyıķ bendine ḥalkı giriftār eyleyen

810.

Velehū

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

1. Ḳalbini şāf eyleyen cām-ı şafāyı n’eylesün
‘ Işķ ile dem-sāz olan sāz u nevāyı n’eylesün
2. Būriyā-yı faķr ile besdür sıfāl-i kūy-i yār
Maḥrem-i bezm-i fenā tāc u ḳabāyı n’eylesün
3. Sālik-i ‘ ārif vücūdın kendüye bār eylemez
Ġarķa-yı emvāc-ı ḥayret āşnāyı n’eylesün
4. Şabr idermiş yādlar ta‘ nına ‘ āşık tūtalum
Āşnālardan gelen seng-i cefāyı n’eylesün
5. Āteş-i nazmın yaķup Nev‘î çıkardı göklere
Ol şeh-i ‘ ālī-nażar görmez gedāyı n’eylesün

811.

Velehū

Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilūn

1. Kimisi ġamdan ider ḥazẓı kimi şādīden
Zevķ alur ehl-i cūnūn her biri bir vādīden
2. Muḥkem olmaķda daḥı şimdi bināsı ‘ ışķuñ
Bir nişān ḳalmadı ma‘ müre-yi Şeddādī’den

6 iden: idüp, *Nev’î Dîvânı*.

810 56b’nin derkenarındadır. *Nev’î Dîvânı*, G. 335, s. 430.

811 57a’nın derkenarındadır. *Nev’î Dîvânı*, G. 336, s. 430-431.

3. Zāhidā sen n'ola nergis gibi bīdār olsañ
Umaruz biz de 'ināyet nazarın Hādī'den
4. Şām-ı hecrinde baña hoşdur o gül-pirehenüñ
Bir fenā şālı niçe atlās u baġdādīden
5. Nev'iyā havf u recā kaydına düşdi zāhid
Geçdiler ehl-i fenā guşşa ile şādīden

812.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Ğayret-i 'ar'ar u tūbāsın sen
Fitne-yi 'ālem-i bālāsın sen
2. Dem-i cān-bağş ile gelseñ çemene
Gökler üstinde Mesihā'sın sen
3. Dīde-yi ehl-i başarda merdüm
Dil-i 'ārifde süveydāsın sen
4. Dāyir oldukça felekler var ol
Mişli yoğ bir meh-i zībāsın sen
5. Zūlfūñ arala ruħuñ seyr idelüm
Hüsñ ile mäh-ı şeb-ārāsın sen
6. Māhdan māhiye hükümüñ cārī
Hey ne ebrūları tuğrāsın sen
7. 'Ayb-cūlar keder isnād idemez
Nev'iyā baħr-ı muşaffāsın sen

813.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Eylemeñ seng-i mezārı başuma bār-ı girān
'Aşıkā küşte-yi yār olduğı yetmez mi nişān

812 57a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 339, s. 432.

813 57a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 340, s. 433.

2. Baturur çarh-ı sipihri şaķın ey māh şaķın
Vādī-yi ğamda yaşum seyli yiter oldı revān
3. Mağz-ı bādāmı ğidā eyledi murğ-ı cāna
Kafes-i sīnede peykānlaruñ ey kaşı kemān
4. Tıfl olan olur imiş tır ü kemāna māyil
Dil müjeñle kaşuñı gördügi dem sevdi hemān
5. Nev'iyā defter ü tūmār-ı maħabbet dūrile
Çün idem cism-i kefen-pūşumı ğāk içre nihān

814.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Tek göñül maħzen-i gencīne-yi ' irfān olsun
Tūalum kaşr-ı cinān ise de virān olsun
2. Yidüğüm ğūn-ı ğamuñ bilmez isem ' ışķuñda
Gözüme tursun efendi göreyin ğan olsun
3. Öleyin tu' me ola itlerüñe cism-i nizār
Tek hemān bā' iş-i cem' iyyet-i yārān olsun
4. Görelüm dil kime māyil uralum mizāna
Gel sen ol iki gözüm Yūsuf-ı Ken' ān olsun
5. Bāğ-ı ğüsn içre sen ey kebk-i melāħat gül açıl
Yaraşur Nev' i' ye bülbül gibi nālān olsun

815.

Velehū

Me' ulü Fā' ilātü Me' i' lü Fā' ilün

1. Āb-ı ğayāta bāde özin nisbet itmesün
İller içinde kendüyi bī-ħürmet itmesün
2. İtmiş nigāra şavma' ada şūfī ' arz-ı ğāl
Zinhār ğavf idüñ hele bir ğālet itmesün
3. Şāfī şarābı ağırını altuna aluruz

814 57a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 341, s. 433-434.

815 57a-b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 343, s. 434-435.

Yok diyü mey-fürüş diñüz ' illet itmesün

4. Ālūde itdi öpmek ile la' l-i dilberi
Sākī şarāb-ı nāb iñen ğılzet itmesün
5. Nev'ī ğam ile vādī-yi Mecnūn tıttup durur
Diñ ol ğazāl-i Çin'e bize vañşet itmesün

816.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Serv-veş pā-der-gil oldı evc-i rif' at gözleyen
Buldı tūbā gibi rif' at ħāk-i zillet gözleyen
2. Cevher-i nā-yābı görsün ħāk-i rāh-ı yārda
Gelsün ol ' ālemde iksir-i sa' ādet gözleyen
3. Ğarğ olursa dönmez gird-āb-ı ğamda fülk-i ten
Baħra olmaz āšnā sūy-i selāmet gözleyen
4. Her ħabābı baş açuĝ meydāna girmiş raĝş ider
Gözlemez bī-hūde cām-ı meyde ħālet gözleyen
5. Kef geçerse faĝr ile her nā-kese açmaz kefin
Nev'iyā ħāf-ı ħanā' atde ferāĝat gözleyen

817.

Velehū

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün

1. Vuşlat demi ne buse ne ħod sīne bilürsin
Ammā dil ü cān almada bilmem ne bilürsin
2. Yoĝdur ħaberüñ mes'ele-yi mihr ü vefādan
Sāyillere ancaĝ ğazab u kine bilürsin
3. Zevĝ itdüñ ise neş'esini cām-ı Elest'ün
Ben mestüñi de ' āşıĝ-ı dīrīne bilürsin
4. Ger kesb-i şafā eyler iseñ ehl-i nażardan
Ħaĝ şüretine vechüñi āyine bilürsin

816 57b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 344, s. 435.

817 57b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 347, s. 437.

5. Luṭf ile raḳībi yanuña ṭurmaz oḳursın
Ḳahr eylemege **Nev'î**-yi miskīne bilürsın

818.

Velehū

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Yeter itdüñ şikāyeti gülden
Varaḳ-ı dīger ey hezār-ı çemen
2. Yaşumuñ dökdi ḥāke elmāsın
Bir lebi la' l-i nāb u sīb-zeḳan
3. Zevraḳ-ı baḥr-i luṭf olur ḳaşı
Geysel ol māh kırmızı yelken
4. Ḳaçmayam saña rām olam dirseñ
Ḳaçan olur bu ey ḡazāl ḳaçan
5. Sīnemi deldi ḍarb-ı seng-i cefā
Batdı baḥr-ı ḡama sefīne-yi ten
6. Cān-ı **Nev'î**'ye tīrūñ işledügin
Kimse bilmez bilür efendi çeken

819.

Velehū

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

1. Ne ḥāl-i dil-i ' āşıḳ-ı ḡam-ḥ'ārı bilürsın
Ne ḳadr-i dūr-i dīde-yi ḥūn-bārı bilürsın
2. Ḡamḥānemüzüñ yolını bilmez geçinürsın
Yollarda hemān şīve-yi reftārı bilürsın
3. Cānā bu derūnumda yanan nārı göreydüñ
Zāhirde olan nāle ile zārı bilürsın
4. Gördükçe beni bilmeñ ey düst ' aceb mi
Ne şūrete ḳoyduñ ten-i bīmārı bilürsın

5 eylemege: eylemegi, *Nev'î Dîvânı*.

818 57b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 345, s.435-436.

819 57b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 376, s. 454.

5. Nev'î kaçtı tolaşma o mâhuñ ser-i kûyın
Vallâhi şaşkın çarh-ı sitemkârı bilürsın

820.

Fî-Ĥarfi'l-Vāv

Meḥ' ūlū Fā' ilātū Meḥā' ilū Fā' ilūn

1. Būy-i bahār ü zūlf-i nigār u kenār-ı cū
Sākī-yi gül-ruḥ ile ḥuşūşā ola sebū
2. Ol serv-kaḍsüz eylemeyem bāğda qarār
Zencir-i sım ile beni bağlarsa āb-ı cū
3. Arturdı eşk-i çeşümü seyr-i cemāl-i yār
Evvel bahāra qarşu idermiş şular gūlū
4. Var imiş ol perī ile gizlü mu' āmeleñ
Şūfī zamirūñ añladılar hūy-u-hāyı қо
5. Biribirine zamm olunup Nev'iyā ḥatı
Kesr itdi mülket-i dili şan leşker-i ' adū

821.

Velehū

Meḥā' ilūn Meḥā' ilūn Meḥā' ilūn Meḥā' ilūn

1. Şeb-i tār itdi rüz-ı bahtımı āh ol siyāh ebrū
Perişān itdi ḥālüm geh belā-yı çeşm ü gāh ebrū
2. Meh-i nev şeklidür gūyā qararmış dūd-ı āhumdan
Yāhud çekmiş berāt-ı ḥüsnüñe tuğrā-yı şāh ebrū
3. Didüm beñzer Elif'le Ḥā'ya ol çeşm ile ol bīnī
İşidüp ' aşık-ı zāruñ birisi didi āh ebrū
4. Qabūl olmaz namāzum qalbüme hergiz şafā gelmez
Cemālūñ ka' besinde olmaya çün secdegāh ebrū
5. ' Aceb mi saña da' vā-yı maḥabbet eylese Nev'î
Güzellik ḥüsnüñe sâbit ḥatūñ ḥucet güvāh ebrū

820 57a. *Nev'î Divânı*, G. 383, s. 458.

821 57a. *Nev'î Divânı*, G. 384, s. 459.

822.

Ġazeliyyāt Fī-Ĥarfi'l-Hā'

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. 'İd-i vaşluñı senüñ yıllar olur görmezüz āh
Bārī şol iki hilālün görelüm mäh-be-mäh
2. Yiyeli sengini ol lebleri şeftālünüñ
Bitdi şāḥ-ı bedenümde niçe ālü-yı siyāh
3. Ġam-ı zülfüñle sefer ' aşıka āsān görünür
Nev-cüvān olsa kişi virmez elem şiddet-i rāh
4. Gördi kim za' f ile inceldi götürmez bedeni
Rişte-yi cānı büküp bār-ı ğamuñ kıldı dü tāh
5. Ĥāk-i Nev'î'ye eger yār kadem-rençe kıla
Ĥaşre dek başduğı yirlerde bite mühr-i giyāh

823.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Zehr-i ğam yutsañ mey iç bir muṭrib-i kavvāl ile
Yoḥsa def' olmaz yiseñ tiryākı biñ mişķāl ile
2. Şöyle nā-yāb ideyin ḥāk-i rehinde cismümi
Bulmayalar müdde' iler arayup remmāl ile
3. Nuḳl-i la' l-i yāre aġyārı maḥal görmeñ diye
Sāğara söyler şurāḥiler lisān-ı ḥāl ile
4. Ġoncalar kat kat libās-ı al ile nāz itmede
N'eylesün bī-çāre bülbül bir dil-i meyyāl ile
5. Kendüden varlık ḥicābın ref' idüpdür ehl-i ḥāl
' Işķ ne zer-beft ile olur ne köhne şāl ile
6. Kendü aşlın bilmede nāfi' degül ' ilm-i uşul
Ḥall olur şanma bu müşkil ḥāl ü istiķbāl ile
7. Şāḥ-ı kadrün Nev'iyā şöyle ser-efrāz eyle kim
Aña seng irgürmeye her sifle ķıl ü ķāl ile

822 57a. *Nev'î Dîvânı*, G. 385, s. 459-460.

823 57a-b. *Nev'î Dîvânı*, G. 386, s. 460.

5 idüpdür: idendir, *Nev'î Dîvânı*.

824.

Velehū

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlūn

1. Güftār-ı lebūñ kāşif-i esrār-ı hafıyye
Reftār-ı kadūñ mücid-i eṭvār-ı seniyye
2. Müşgīn şaçuñı ince bilūñde gören eydür
Bundan şalınur var ise 'uşşāka belıyye
3. Hıdmetde gıce şāhid-i mey derledi kıanlar
Oldı şanasın başda ḥabābı 'arakıyye
4. İçdükçe maḥabbet meyini bezm-i ezelde
Bir pāre ḳodum Ḳays ile Ferhād'a baḳıyye
5. Nev'ī'ye geđerken güle baḳdı seg-i kūyuñ
El-minnetü lillāh zihī luṭf u 'aṭıyye

825.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Göñül virme gözüñden dūr olan her māh-ı tābāna
Nazar kıılma saña yüz vırmeyen mihr-i dıraḥşāna
2. Şalup el evvelā da' vet kıılır pā-māl ider şoñra
Ḳoşulma şu gibi her gördüğüñ serv-i ḥıramāna
3. Senūñ sa'y eyleyüp yildüklerüñden çün şafāsı yok
Ṭolaşma Ka'be-yi 'ulyā olursa kūy-i cānāna
4. Şarābı āb-ı ḥayvān olsa cāmı sāgar-ı Cemşīd
Dilā peymān-şiken dildār elinden içme peymāne
5. Ḥaḳıḳatde güzel sevmek gibi Nev'ī belā olmaz
Ḥuşūşa kim ḥaḳıḳatsüz ola ṭurmaya peymāna

826.

Velehū

824 65a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 388, s. 461-462.

825 65a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 389, s. 462.

Meṯā'īlün Meṯā'īlün Meṯā'īlün Meṯā'īlün

1. Ruḥın 'arz itdi ol meh buseye sürdüm yüzüm pāya
Bi-ḥamdillāh baña yüz tıtdı devlet el virüp pāye
2. Ğam-ı 'ışk ile yaşum yollar idüp bāğ-ı sīnemde
Dil-i zārı aqıtdı 'ākıbet bir serv-i bālāya
3. Bugün ben küştesiyem bir sipāhī şeh-levendüñ kim
Güzeller içre gülgün-ı ruḥın şalmışdur alaya
4. Cihānda kendü gölgemden kaçır bir derdmendem ben
Raḳībā gel beni incitme yāre olma hem-sāye
5. Neye şalsañ gider ḥidmetde bendeñdür senüñ **Nev'ī**
Dem-i vuşlatda ol bī-çāreyi tek şalma ferdāya

827.

Velehū

Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılün

1. Bulmamış bencileyin var ise hem-dem bu gice
Çararup tıtdı sipihr āyīnesin ğam bu gice
2. Yine bir Yūsuf-ı dīrīne ğamın yād kılıp
İtdi Ya'ḳūb-ı felek bir yeñi mātem bu gice
3. Künc-i ğamda yaturam teşne vü bīmār u ğarīb
Ne kes ü yār ü ne ğam-ḥ'ār u ne maḥrem bu gice
4. Şem' -i baḥtum söyünüp şöyle çarardı 'ālem
İşigüñ çarḥına yol bulmadı nālem bu gice
5. Ne ruḥ-ı kevkeb-i iḳbāl ne şem' -i devlet
Nev'iyā batdı yem-i zulmete 'ālem bu gice

828.

Velehū

Meṯ'ülü Meṯā'īlü Meṯā'īlü Fe'ülün

1. Dökdüm müjemüñ ḥārını çāh-ı naẓar üzre
Dām itdüm ol āhū gelecek reh-güzer üzre

826 65a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 391, s. 463.

827 65a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 393, s. 464.

828 65a-b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 394, s. 465.

2. Cān rıhlet iderken lebini ağzuma şundi
Şeh kullarına dirlik idermiş sefer üzre
3. Mir'āt-ı dili tutmuş idi jeng-i havādiş
Hatt-ı ruḥ-ı dilber keder oldu keder üzre
4. Kō gırralığı olur el üstinde el ey māh
Gör rif' atini pençe-yi mihrüñ kamer üzre
5. Andan dir idi gevher-i pākīzeñi Nev'î
Bir aşı-ı şerif olsa daḥı bü'l-beşer üzre

829.

Velehū

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. O yāre yaramadum sīne ṭoldı yara ile
Göñül bir olmadı ḥayf ol hezār pāre ile
2. Elüñde çünki der-āgūş-ı yāre kudret yok
Dilā ne çāre yūri kāni' ol nezāre ile
3. Vücūdı ğarḫa-yı baḥr-i maḥabbet it tā kim
Bir ola zevraḫ-ı cisme miyān kenāre ile
4. Çeküp elif tenüme ḫara dāğlar yaḫdum
Şeh-i serir-i ğamam tuğ ile naḫāre ile
5. Ğamuñla bāda vara çār ' unşūr-ı Nev'î
Yine o şevḫ ile raḫş ide çār-pāre ile

830.

Velehū

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. İraḫdan eglenemem kūyuña nezāre ile
Başum ḥoş oldu maḥalleñde seng-i ḥāre ile
2. Kişiyē şūfī maḥabbetde ihtiyār olmaz
Güzelleri sevilür şanma istiḫāre ile

829 65b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 397, s. 397-398.

830 65b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 400, s. 468-469.

3. Bahār tevbe-şiken sākī ise sengin-dil
‘Ale’l-ħuşuş ola şoħbet o mäh-päre ile
4. Gedälara nereden baħş olur bu äteş kim
İki cihānı yaqarlar birer şeräre ile
5. Havālanursa n’ola zaħm-ı sīne-yi Nev’ī
Şoyundı girdi yem-i ‘ışka tāze yara ile

831.

Velehū

MeḶ’ülü Mefā’ilü Mefā’ilü Fe’ülün

1. Dil bağlamasa ol gül-i pür-ħāra şüküfe
Pirāhenin eyler midi şad-päre şüküfe
2. Ser-mest-i mey-i ‘ışkuñ olupdur n’ola düşse
Destār-ı perişān ile bāzāra şüküfe
3. Öykünse ruħ-ı ālüñe ey ğonca kayırmaz
Kim tāze gelüpdür daħı gülzāra şüküfe
4. Yaşum dökeyin mīve-yi vaşluñ hevesinde
Ey naħl-i çemen bā’ iş olur bāra şüküfe
5. Düşer önine gülşene geldükçe şabānuñ
‘İzzetler ider peyk-i der-i yāre şüküfe
6. Pā-māl-i ğamı olmasa ol serv-i revānuñ
Düşmezdi sirişküme gibi yollara şüküfe
7. Bu şı’ri güzeller n’ola başında götürse
Nev’ī şoħulur ğüşe-yi destāra şüküfe

832.

Velehū

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

1. Ĥüblar bāzār idüp vuşlat metā’ in cān ile
Kesdiler āħir arasın ħançer-i hicrān ile
2. Kendüsine döndürüp hercāyī itdi anları

831 65b’nin derkenarındadır. *Nev’i Dîvânı*, G. 403, s. 470.

832 65b’nin derkenarındadır. *Nev’i Dîvânı*, G. 404, s. 471.

Māh-rūlar hem-ser olmuşlar gibi devrān ile

3. Nāz idüp ben bülbül-i gūyāya virmezse cevāb
Bād-ı āhum söyleşür ol gönca-yı ḥandān ile
4. Ger şuçum la' lūñ emüp ḳan itdügümse sāḳiyā
Ḳanlar ağlatma beni ḳanı yumazlar ḳan ile
5. Ḥande ḳıl Nev'î'ye dendānuñ görüp dil-şād ola
Kim açarlar ey şeker-leb 'uḳdeyi dendān ile

833.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Lebüñe beñzemese sāğar-ı la' līn-cāme
Ser-fürü itmez idi böyle şurāḥī cāma
2. Ḳorḳarın sendeki bu ḥālet-i cān-sūzı görüp
Varıcaḳ meclisüñe odlara yanar nāme
3. Ḥasb-i ḥālüm yazıcaḳ nāmeye feryād eyler
Şanma bī-hūde sen ey ḥ'āce şarir-i ḥāme
4. Şanemā ḡaflet idüp şüret-i dīvār gibi
İstinād eyleme bu deyr-i ḥarāb-encāma
5. Nev'iyā bezm-i maḥabbetde bugün bāde-yi 'ışk
Şıḡmaya nüh ḳadeḥ-i çarḥ-ı zümür-rüd-fāma

834.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Ḥaṭ-ı dilber gibi sebz olsa yazı nev-bahār olsa
Güzellense hevālar muṭrib-i meclis hezār olsa
2. Çemende sünbül-āsā ḥalka ḥalka olsalar yārān
Gül ü mül der-miyān olsa güzeller der-kenār olsa
3. Gedālar nuḳra-yı sīm ü zümür-rüd taḥtı n'eylerdi
Mesire cūybār olsa nişimen sebzēār olsa

833 66a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 401, s. 469.

834 66a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 460, s. 472.

835 66a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 407, s. 472-473.

4. Pür olsa güllerüñ gūşı şadā-yı şavt-ı bülbülden
Bisāṭ-ı gülşenüñ her gūşesi naqş u nigār olsa
5. Çemenler bitmeden hāk-i teninde Nev'î-yi zāruñ
Çemen seyrine gitsek serv-ķāmet bir nigār olsa

835.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Görmedüm mişlüñ meger endişe ile h̄ābda
Yoķ nazirüñ var ise āyine ile ābda
2. Sūhte pervānedür şevķüñle düşmiş āteşe
Şanma merdümdür görünen çeşm-i pür-h̄ünābda
3. Duĥter-i rez destine h̄ātem taķınmış şanurın
‘ Aks-i la‘ lüñ her kaçan görsem şarāb-ı nābda
4. ‘ Andelībüñ nār-ı āhından erir sūzān olup
Jāleler şanmañ görünen ğonca-yı sīrābda
5. Yār bezminde yaraşmaz māh-rūlar Nev'iyā
Şem' i n'eylerler fūrūĝ-ı mihr-i ‘ ālem-tābda

836.

Velehū

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Göñlüm ĥayāl-i būs-i leb-i la' l-i nāb ile
Bir şişedür ki toptolu rengin şarāb ile
2. Beñzer mi ğün yüzüñe senüñ māh-ı çār-deh
Şeb-tābı bir görür mi kişi āftāb ile
3. Ğalṭān olur düşüp ten-i hākīye gözyaşı
Şan ıfl-ı nā-residedür oynar türāb ile
4. Ķan derledi geçince yanūñdan ten-i za' if
Miskini gör ki geçdi eriyüp ĥicāb ile
5. Bezm-i belāda döne döne Nev'iyā saña

836 66a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 409, s. 473-474.

Acıdı yandı sâğar-ı şahbâ kebâb ile

837.

Velehû

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Ele baş egme ey dil hâme gibi zîr-i dest olma
Cihân harf atsa saña nâme-veş hâtır-şikest olma
2. 'Arūs-ı hüsnüñe hâcet degül ey serv meşşâta
Baş egme şâneye zülfüñ ucundan zîr-dest olma
3. Düşüp elden ele âyine-yi kadrüñ şikest itme
Ser-efrâz ol şurâhî-vâr ayak gibi pest olma
4. Dilâ üstâd iseñ Şîrîn'i âyineñde seyr eyle
Kazup seng üstine Ferhâd-veş şüret-perest olma
5. Hâzer kıl Nev'îyâ dil şîşesinüñ inkisârından
İçüp ol seng-dil bi-rahm ile evgâr-ı mest olma

838.

Velehû

Mef'ülü Fâ' ilätü Mefâ'îlü Fâ' ilün

1. Tâb-ı teb ile âbile ol la' l-i nâbda
Beñzer habâb-ı bâdeye câm-ı şarâbda
2. Yârüñ fûrûğ-ı rüyına nisbet felekde mâh
Bir çihredür ki bozula deyr-i harâbda
3. Hüsn-i haç-ı nigâra naçar şâd ider dili
Ehl-i naçar bu hikmeti yazar kitâbda
4. 'İkd-i rumûzı zülfine nisbet hisâbsuz
Bir noçtadur egerçi dehâni hisâbda
5. Nev'î' izârı zülfî arasında ol mehüñ
Berküñ fûrûğ u tâbına beñzer şehâbda

839.

837 66a-b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 411, s. 474-475.

838 66b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 408, s. 473.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. 'Aks-i hālūñ merdüm it sākī ḥabābuñ 'aynına
Dönsün ol ḥūnīn olan mest-i ḥarābuñ 'aynına
2. Bir nefes mevcūd isek bir demde ma' dūmuz diyü
Rūzgāruñ şiddeti gelmez ḥabābuñ 'aynına
3. Zīver-i zerden geçüp şol kim tutar rāh-ı fenā
Ḥāk-i pāyin kuḥl iderler āftābuñ 'aynına
4. Seng-i cevr-i rūzgār ile iderler ğarḳ-ı ḥūn
Düşürenler gönlini ol la' l-i nābuñ 'aynına
5. Rüy-i zerd ü dāğ-ı sineñ Nev' iyā nergis-mişāl
Döndürür āḥir senūñ cismūñ türābuñ 'aynına

840.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Kendüyi teşbīḥ idermiş ḳaşr-ı şāhuñ cāmına
Ṭaşlamış eṭfāl-i encüm baḳ mehūñ endāmına
2. Bir ḥarāb-ābād imiş bu ḳaşr-ı mīnā şanduguñ
Büm-ı nālem dün gice çıḳdı sipihruñ bāmına
3. Çün degül āyīn-i mestī 'ākıbet fikr eylemek
Nāzır olmañ gerdişūñ cām-ı sürūr-encāmına
4. İtmeyince za' f ile ḳadd-i ḥamīdem zer-nişān
Ol mehūñ yazılmadı ṭuğrā-yı ḥūbī nāmına
5. Şāḥneden pervā yimez rez duḥteri mihrin bozar
Āferīn pīr-i muğānuñ Nev' iyā iḳdāmına

841.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Nebāt-ı la' l-i şīrīninde ḥaṭṭ-ı sebz-i cānāne

839 66b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 412, s. 475.

840 66b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 414, s. 476.

841 66b-67a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 415, s. 477.

- Şanasın perr-i tūḫīdūr ki düşmiş şekkeristāna
2. Elinden şānenūñ yāre şikāyet eylesem bārī
Geçer nāzūklık ile dilleri zūlf-i perīşāna
 3. Bilürdi Qays kim rāz-ı ğam-ı Leylā'ya maḥrem yoğ
Anuñ-çün ' ışğ ile Mecnūn olup söylerdi yabana
 4. Gelüp meclisde dilber nūş idüp peymāneyi gitdi
Vişāle va' deler itdi velī ṭurmadı peymāna
 5. Elifler üzre Nev'ī dāğ-ı pür-ḥūnum görenler dir
Düşürmiş berg-i gül bād-ı seḫer rāh-ı gülistāna

842.

Velehū

Mef' ulū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilūn

1. Bir göz mi var ki ' aşık-ı dīdāruñ olmaya
Bir dil mi ḫaldı zār u giriftāruñ olmaya
2. Dīvāne oldı her biri zencire çekdi āb
Bir serv yoğ ki bende-yi refitāruñ olmaya
3. Mir'āt içinde gördi senūñ ' aks-i rüyunı
Çeşmūñ iki gözüm nice bīmāruñ olmaya
4. Sen Yūsuf-ı cemāl ü gönül müşteri-cenāb
Mümkin midür efendi ḫarīdāruñ olmaya
5. Nev'ī gibi mey-i hevesūñle ḫabāb-veş
Bir ser mi ḫaldı mest-i hevādāruñ olmaya

843.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Ḥançer-i yāri ğılāfı çekdi tenhā ḫoynına
Māh-ı nev ebr-i siyāhuñ girdi güyā ḫoynına
2. Dil yanar fānūs-ı cismümde ḫasedden şem' -vār
Çün gire pīrāhenūñ ol verd-i ra' nā ḫoynına

842 67a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 416, s. 477.

843 67a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 418, s. 478.

3. Zülf-i müşkînüñ hayâli hâtır-ı ağıârda
Şâh-ı sünbüldür ki girmiş seng-i hâra koyına
4. Hüb-rûlar sîne de naqş itdi tîğüñ şanasın
Bir niçe tersâ-beçe koydı çelîpâ koyına
5. Yarama reşk itmesün mi Nev'iyâ erbâb-ı dil
Koydı peykân-ı hadeng-i yâri tenhâ koyına

844.

Velehü

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1. Çekilür yâdına sînemde o servüñ yara
Yazılır niteki hatt-ı şecere dîvâra
2. Bilinür rişte-yi cânüñ girih-i derd ü gamı
Bir gün olur ki çıkar ipligümüz bâzâra
3. Al var ey sâķî mey-i nâbı müheyyâ eyle
Âl ile bezme gele ol gül-i ter alvara
4. İşigüñde meh-i nev bende olup ebrüña
Felek-i atlası kılduñ yaķasuz âvâre
5. Bir karar üzre degül kâr-ı sipih-i gerdân
İstinâd eyleme Nev'î felek-i devvâra

845.

Velehü

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1. Dilberüñ vaşl-ı firâvânına içdâm itme
Gönül ol sîm-bedenden tama'-yî hâm itme
2. Her zamân devr murâdınca döner mi kişinüñ
Muţtaşıl gel heves-i sâğar-ı gül-fâm itme
3. Fi'l-meşel bâğ-ı İrem şaydı olursa bir dem
Saña râm olmayan âhü ile ârâm itme

844 67a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 421, s. 480.

845 67a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 423, s. 481.

4. Cām-ı ğamdan yükümüz yetdi bu meclisde bizüm
Yiter ey sākī-yi gerdün meded ibrām itme
5. Āteş-i āh-ı dilüñ hāme-şifat çekse  alem
Nev'iyā nāme gibi illere i' lām itme

846.

Velehū

Meʿ ulü Fā' ilātü Meʿ ilü Fā' ilün

1. Başum düşünce dāğ-ı ten-i lāğar üstine
Derd ehli gördi didi yüzüñ güller üstine
2. Lerzān olur gül üzre şabā ile jāleler
Etfāl ditreşür şanasın āzer üstine
3. Nāgeh gezend irişe diyü bād-ı serdden
Şebnem çemende ıfl-ı gülüñ ditrer üstine
4. Resm-i cefā vü cevri dilüñden tıraş kıl
Bir sikke kız efendi bugün mermer üstine
5. Nev'ī zamāne gülşenine gelmedi henüz
Bir serv-i gül-  izār kad-i dilber üstine

847.

Velehū

Meʿ ulü Fā' ilātü Meʿ ilü Fā' ilün

1. Öyküñdi  aks-i serv meger kıdd-i dilbere
Şular getürdiler depesi üstine yire
2.  Aks-i hilāl-i çarh degül cüybārda
Reşk-i ruhuñla āb-ı revān düşdi hañçere
3. Diller kaması kāmēt-i dildāra düşdiler
Cem' oldu niçe fāhte güyā şanevbere
4. Şan bir nihāl-i huşke konupdur niçe gurāb
Dāğ-ı siyāhlar ki kıdum cism-i lāğara
5. Yüz berkidüp dehānına ğonca uzatdı dil

846 67a-b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 426, s. 483.

847 67b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 428, s. 484.

Nev'î dem-i seher katı yüz viridi güllere

848.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Hırc iderler naqd-i cānı la' l-i cānān almada
Hısteler kūyında yārūñ cān virüp cān almada
2. Zülfi çevgānına dildāruñ ne başlar tōp ider
Teşne diller buse-yi sīb-i zenaḥdān almada
3. Kılmadı bīmār rūhı ' illet-i tenden ḥalāş
Gerçi faşşād-ı müjeñ māhir gezer kan almada
4. Kaşlaruñ kalbi şıdı leşker çeküp n'eyler müjeñ
Tiğ u tırūñ daḥlı yoğ mülk-i dil ü cān almada
5. Yār için bārid söz añmış müdde' i gūş eylemeñ
Hısteye şu ' arz ider İblīs imān almada
6. Esb-i tazīler kümeyt-i bāde gibi pāy-best
' Arşayı ḥālī bulup her leng meydān almada
7. Turduğınca yaşumuñ bahri giribān-gir olup
Hār-ı miḥnet Nev' iyā gitdükçe dāmān almada

849.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Düşdüğün sāye-yi kaddūñ göricek ḥāk üzre
Reşkten çekdüm elif sine-yi şad-çāk üzre
2. Lebūñ öpdükçe bize ḥançerini gösterme
Şuya şabr eyleyimez bir kişi tiryāk üzre
3. Ey gönül gam yime her nesnenūñ olur düşeri
Atılır seng-i cefā ' aşık-ı ḡamnāk üzre
4. Ser-firāz ol yūri tecrid ile mānend-i ' alem
Eyle ' İsā gibi yir cāmi' -yi eflāk üzre

848 67b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 428, s. 480-481.
3 faşşād-ı müjeñ: peykānuñ senūñ, *Nev'î Dîvânı*.

849 67b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 429, s. 484-485.

5. Dehenüñ fikri senüñ hâtır-ı Nev'î'de idi
Çonmadın noқта dağı şafha-yı idrāk üzre

850.

Velehü

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Yine gülşende oldı jāleden sīmīn-zeķan ğonca
‘ Aceb mi aġzuña öykünse ey nāzük-beden ğonca
2. Seni bu hüsn ile gülşende ey şīrīn-dehen gördi
Aġız açup ħalup ħayretle geçdi kendüden ğonca
3. Şabā şol deñlü vüs‘ at virdi etfāl-i gülistāna
Ütanmaz la‘ l-i yāre öykünür her açılan ğonca
4. Ne ğam ger küşte-yi ħār-ı ğam olsa ‘ andelīb-i zār
Şarar cismine ħanlı ħanlı ħat ħat bir kefen ğonca
5. ‘ İzārından lebin öpmek baña hoş geldi ey Nev'î
Bu gülşendür ħoparsun isteyen gül isteyen ğonca

851.

Velehü

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Baĥt u devlet mūnis ü yār olmuş idi dün gice
Dīde-yi iķbāl bīdār olmuş idi dün gice
2. Ĥāne bī-aġyār u gül bī-ħār u tālī‘ yār idi
Sīne bī-teşvīş ü āzār olmuş idi dün gice
3. Gülşen-i rāz olmuş idi külbe-yi aĥzānumuz
Bülbül-i dil bir güle zār olmuş idi dün gice
4. Fer virürdi ħurş-ı ħürşīde ziyā-yı ħānemüz
Şem‘ ümüz ol mihr-i ruĥsār olmuş idi dün gice
5. Nev'iyā zulmet-sarāy-ı ġuşe-yi vīrānemüz
Maĥla‘ -yı envār-ı dīdār olmuş idi dün gice

850 67b-68a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 430, s. 485.

851 68a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 405, s. 471-472.

852.

Velehū

Mef' ulū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilün

1. Men' eylemez cemālini seyr itmeden o mäh
Olur hicāb ' aşıkā illā ki dūd-ı āh
2. La' li yanında sīb-i zenaḥdānın añma kim
Hīç bir olur mı çeşme-yi Hızr ile āb-ı çāh
3. Öldürdi derd ü ğam beni sen bārī çekme tīg
Cellād ider siyāseti zaḥmet çeker mi šāh
4. Tağ gerdenine ol resen-i müşgbāruñı
' Aşıqlaruñı düstum öldürme bī-günāh
5. Çeşm ü çerāğ ider midi meclisde sāgarı
Devr-i zamāne eylemese Nev' ī'ye nigāh

853.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Dönüp şurāḥī-yi mey şem' -i bezm-i rindāna
O şem' -i bezme olupdur piyāle pervāne
2. Sevindi rağş ile gömgök der oldı çarḥ-ı kebūd
Tuyalı nisbetini āstān-ı cānāna
3. ' Arūs-ı şem' yakınmış ayağına ḥinnā
Diler ki öldüre pervānesin gire ḳana
4. ' Aceb mi ger yaza naḳḳāş naḳş-ı Mecnūn'ı
Cihānda yazılı bir ' aşık idi dīvāne
5. Dilün güher gibi del silk-i ' ışka gir Nev' ī
Taḳılmağ ister iseñ tār-ı zülf-i ḥübāna

854.

Velehū

852 68a'nın derkenarındadır. *Nev' ī Dīvānı*, G. 432, s. 486.

853 68a'nın derkenarındadır. *Nev' ī Dīvānı*, G. 433, s. 486-487.

5 ḥübāna: cānāna, *Nev' ī Dīvānı*.

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Yārūñ hayāl-i tîğî dil-i bî-çarârda
' Aks-i hilâldür şanasın cūybārda
2. Gülgün-ı rüyı ' arşa-yı hüsn içre ' aķıbet
Bir toz oparmayınca omaz rüzgārda
3. Bir nev-şüküfte onca lebüñ ruħlaruñ bahār
Oldı benefşe atı-ı ruħuñ nev-bahārda
4. Ben ar-ı cūybār-ı am u miħnet-i firāk
Ol serv-i bāğ-ı nāz ile iller kenārda
5. Bir murğ-ı per-şikeste za' ifüz egerçi kim
Nev'î figān u şivenümüz yok hezārda

855.

Velehü

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

1. Ne sipāhî ne beg ol şöhrete inkār eyle
Yürî dīvāne gönül ' aķluña tımār eyle
2. Getürüp neş'esine bāde-yi ' ışķuñ gözüme
Yā İlāhî beni sen ' āşık-ı didār eyle
3. Bî-niyāz itme apuñdan beni hergiz şanemā
' Āşık-ı zār u dil-efgār u talebkār eyle
4. Raħne-yi albümi gel luıf ile sedd eyle benüm
Şoħbet-i aş idelüm apuyı dīvār eyle
5. Almadan pister-i afletde gözin 'āb-ı ecel
al'at-ı mihrüñ ile Nev'î'yi bīdār eyle

856.

Velehü

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1. Elinden rüzgāruñ olmadan eşmüñ türāb ile
Nuķuş-ı dehri seyr it ' aynek-i cām-ı şarāb ile

854 68a-b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 435, s. 488.

855 68b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 444, s. 493.

856 68b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 438, s. 489-490.

2. Geçerken yār mest itmiş benî cām-ı mey-i hayret
Dirigā tuymadum ʿ ömr-i ʿ azizüm geçdi h̄ ʿ āb ile
3. Yüzüñe geh elüñ perde idersin gāh zülfeynüñ
Görünürsin bize vuşlat deminde yüz hicāb ile
4. Gözüm nemgīn ü pür-hün olmadan bī-nūr olur āhır
Yıķılur h̄ āne-yi merdüm şarāb ile kebāb ile
5. Lebūñden ey tabīb-i cān u dil bilmem ne hikmetdür
Gehī em Nev ʿ ĩ ʿ ye geh sem virürsin bir cevāb ile

857.

Velehū

Mef ʿ ulü Fā ʿ ilātü Mefā ʿ ilü Fā ʿ ilün

1. Şol gün ki gelmeye kıala ol dil-sitān gice
Heçr ile rüz-ı rüşenüm olur hemān gice
2. Şevķ-i ruħında sālīk-i ʿ ışķam gelince h̄ aţ
Gündüz ne deñlü gitse kıonar kār vān ile
3. Gözüm şafāya göñlümi ğavġāya tuş ider
Gündüz ʿ izārı vü h̄ aţ-ı ʿ anber-feşān gice
4. Ruħsārı pertevinde belürmez o h̄ aţ-ı nev
Mehtāb olunca nürdan olmaz ʿ iyān gice
5. Nev ʿ ĩ ğamın bürüdetüñ ile ider füzün
Kış günleri dırāz olur ey mihrbān gice

858.

Velehū

Mefā ʿ ilün Mefā ʿ ilün Mefā ʿ ilün Mefā ʿ ilün

1. Görünen ğonca-yı lāle degül Ferhād ʿ ı bī-çāre
Düşürmiş kıan bulaşmış tışesin öldükde küh sāra
2. Ne bilsün içmeyenler şerbetin keyfiyyet-i ʿ ışķı
Devā şorma dilā ol ğonca-femden cism-i bīmāra

5 bilmem: bilsem, *Nev ʿ i Dîvânı*.

857 68b ʿ nin derkenarındadır. *Nev ʿ i Dîvânı*, G. 439, s. 490.

2 kār bān: kār vān, *Nev ʿ i Dîvânı*.

858 68b ʿ nin derkenarındadır. *Nev ʿ i Dîvânı*, G. 441, s. 491.

3. Boyanup qanlara şahrā-yı gāmda dāğ-ı miḥnetle
Göñül virmek baña mı qaldı her bir lāle ruḥsāra
4. Elüñ öpmek senüñ şol kim sa' ādet bilmez ey sāķī
Ḥabāb-ı mey gibi düşsün ayağa olsun āvāre
5. Nigāruñ Nev'iyā dendānı vaşfi ehl-i nazm içre
Dür-i nā-süftedür güyā ki düşmiş baḥr-ı eş' āra

859.

Velehū

Meḫā'ilün Fe'ilātün Meḫā'ilün Fe'ilün

1. Gider hevā ile başlar o la' l-i nāb üzre
Ḥabāblar gibi kim keḫ geçer şarāb üzre
2. Çemende cām dutar lāle var idi o daḫı
Cefā-yı şaḫne-yi bād ile ıztırāb üzre
3. Ne deñlü rif' ate irseñ virür keder bir dūn
Ḳıyās kıll güneşüñ pāyesin seḫāb üzre
4. Ruḫuñda ' uḫde-yi zülfüñ rumūzı fikri ile
Faḫih-i medrese her şeb düşer kitāb üzre
5. O māh va' deye tırılmaz felekde ey Nev'ī
Mürür-ı ' ömr ise gerdūn gibi şitāb üzre

860.

Velehū

Meḫā'ilün Meḫā'ilün Meḫā'ilün Meḫā'ilün

1. Şarāb-ı ' ışk ile ' aşıkdan evvel kendü mest olsa
Maḫabbet ḫadrini bilse güzel ' aşık-perest olsa
2. Libās-ı ' işmeti çāk itse ' aşık düşmeden ' ışka
' Adū senginden evvel şişe-yi ' arı şikest olsa
3. Düşüp kūy-ı ḫarābāt içre olup güy-veş ḡaltān
İrādet ' arşagāhında yatup bī-pā vü dest olsa

859 69a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 442, s. 492.

860 69a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 387, s. 461.

4. Kişinüñ serv gibi irdügince kadri bālāya
Olup ednālara māyil şu gibi gönli pest olsa
5. İlāhī neş 'edür olmaz maḥabbet kesb ile Nev'ī
Elinde ṭālibüñ sermāye-yi rüz-ı Elest olsa

861.

Velehū

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Dünyānuñ olma ğirre bu tāc u ḳabāsına
Gel nāzır ol şu ḳubbelerüñ māverāsına
2. Ardınca niçe niçe ḳafādār olanlaruñ
Mūr oldu ḥāk içinde mü'ekkil ḳafāsına
3. Ḳays'uñ başında şüret-i sevdā-yı zülf-i yār
Beñzer şu māra kim vara leylek yuvasına
4. Meh-pārelerle kevkebin alışduran kişi
Şehrī güzelleri ḳucar aylak bahāsına
5. Nev'ī gönülde ḥayliden eglendi ḳaldı ' ışk
Öğrendi gibi ṭab'ı bu şehrüñ hevāsına

862.

Velehū

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Her ḳaçan fülk-i teni nār-ı maḥabbet yaḳa
Dil-i āşüfte düşer ' ālem-i istiğrāḳa
2. Bī-nevālarla düşer mi saña dem-sāz olasın
Rāst geldükçe hevā bağlayasın ' uşşāḳa
3. Geldi eyyām-ı şitā gitdi ayak seyrānı
Düşdi hep şimdi nazar sāḳı-yi simin-sāḳa
4. Varı gör eşigine yalvarı gör ağlayı gör
Müdde'ī olma gönül kim baḳar istiḥḳāḳa
5. Erlik oldur ki virüp pīre-zen-i dehre ṭalāk

861 69a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 461, s. 502-503.

862 69a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 413, s. 475-476.

Nev'iyā irişesin mertebe-yi ıtlāka

863.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Hışm ile her taş ki atduñ ' aşık-ı bî-dillere
Mîve-yi ihsânı nuql-i meclis itdün illere
2. Tîguñ ile hançerün kessün erāzilden seni
İltifāt olsun şehā yanuñda řāhib-dillere
3. ' Arz idersin āyet-i hařt-ı ruhuñ zülfeynüñe
' İlm-i tefsîr ögredürsin bir bölük cāhillere
4. Gice vü gündüz başiret çeşmi bîdār olmağa
' Ayn-i tenbîh oldı nergis fehm iden gāfillere
5. Vaşf ider dür dişlerün bir bir çemende jāleler
Sen henüz açılmadıñ ey gonca düşdüñ dillere
6. Dāğ-ı ' ışık ile ciger yağan beri gelsün dimiş
Nār-ı gāyret düşdi Nev'î bende-yi muķbillere

864.

Velehū

Mef' ulü Fā' ilātün Mef' ulü Fā' ilātün

1. Tāli' bu vech ile dün serkeş nigār böyle
Bî-çāre ' aşıkı gör başt öyle yār böyle
2. Vuşlatda bîm-i hicrān hecrinde miħnet-i cān
Derd-i firāk böyle vaşl ü kenār böyle
3. Ol serv-i hoş-ħıramı tenhā bulup ne çāre
Ol bî-ķarār böyle ben řermsār böyle
4. Dildār tünd ü serkeř ağıyār ise cefā-cū
N'itsün ya bülbul-i dil gül böyle ħār böyle
5. Nev'î nice getürsin hicrān yükine řāķat
Cism-i nizār böyle ħāl-i figār böyle

863 69a-b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 457, s. 500.

864 69b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 446, s. 494.

5 ħāl-i: cān-ı, *Nev'î Dîvânı*.

6. Ten zevrağın düşürme gird-âb-ı ıztırâba
Şabr it gönül ki qalmaz bu rüzgâr böyle

865.

Velehû

Mef'ülû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fe'ülün

1. Meclisde öpüp la' lini rindâna tıyurma
Ol hâleti ağzuñdaki dendâna tıyurma
2. Rûsvâ-yı cihân olmağ ile yâr ele girmez
Bilmezlik ile 'ışkuñı cānâna tıyurma
3. Ol Yūsuf ile vuşlatı sen düşde de görseñ
Erbâb-ı hasedden şağın ihvâna tıyurma
4. Ben böyle hayâtı n'ideyin rāhat-ı cān yok
Ey h'âb-ı ecel gel elemüm cāna tıyurma
5. Mey içme güzel sevme dimezler saña **Nev'î**
Ol zevki hemân zümre-yi nādâna tıyurma

866.

Velehû

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1. Açıldı gül içilür cām-ı hoş-güvâr yine
Şafâ vü 'işrete yüz tıtdı rüzgâr yine
2. Şüküfeden yem-i ağızarda yelken açdı dirahıt
Tıonanma hâzır ider şâh-ı nev-bahâr yine
3. Felek raqīb-i segi gerçi şaldı şahrâya
Bize ol āhū-yı vaşşî degül şikâr yine
4. Bırakdı tefriqa sengin yabana dest-i qazâ
Zücâc-ı qalbde bâqî bu inkisâr yine
5. Düşürdi fülk-i felâket 'adūyı gird-âba
Sirişk-i **Nev'î**'ye yok hadd ile kenâr yine

865 69b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 395, s. 465.
2 yâr: cān, *Nev'î Dîvânı*.

866 69b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 449, s. 496.

867.

Velehü

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Qabrüme başsañ qadem ten cān bulup cüş eyleye
Serv-i qaddüñ sāyesin hāküm der-āgüş eyleye
2. Rind odur terciḥ idüp hākisteri sincābdan
Pāk idüp āyīnesin kendin nemed-püş eyleye
3. Nağme-yi ' ışq-ı hezārı istimā' eyler şu kim
Şāḥ-ı gül gibi ser-ā-pā cismine güş eyleye
4. Ğayret-i mihrüñ dilümde şöyledür kim istemem
Tende yaram merhemüñle başını hoş eyleye
5. Naqd-i Selmān'am kanı Dilşād-veş sem' -i qabül
Nazm-ı pāküm Nev' iyā dürr-i bünāgüş eyleye

868.

Velehü

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Baqsam ol çāh-ı zenaḥdānuñ mu' allaq cāmına
Nār-ı şevqümde döner sīnem çukur ḥammāmına
2. Cevr ile ne öldürür ne rahm idüp āzād ider
Düşdi şimdi murğ-ı dil bir bī-emānuñ dāmına
3. Bezm-i hecrüñ bunca dem peymānesin içdük dürüst
Degmedük devrān-ı vaşluñ bir şikeste cāmına
4. Ol büt-i tersā dil-i ' uşşākı pür-ḥün eyledi
Beyza-yı al itdi ḥāzır kāfirüñ bayrāmına
5. Terk-i nām it Nev' iyā çün kim qadīmī pişedür
Ḥüb-rūlar māyil olmaq ' aşıkuñ bed-nāmına

869.

Velehü

867 69b-70a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 450, s. 496-497.

868 70a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 402, s. 469-470.

869 70a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 451, s. 497.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Mest olup cām-ı lebinden olmasun kan arada
İt raķibinden hāzer kim bile şeytān arada
2. Mihre māyil kaşlaruñ la' lünde var naķş-ı vefā
Līk cevr ü zulme nāzır çeşm-i fettān arada
3. Tūtalum çekdüñ kenāra pīrehensüz dilberi
Māni' -yi vuşlat degül mi cism ile cān arada
4. Cān çıkup sīnem şikāfindan bulurdı saña rāh
Olmasa hāyil eger şemşīr-i hicrān arada
5. Āşnāsından Sitanbul'uñ kesildüñ Nev' iyā
Tīg-ı bürrān oldu bu deryā-yı ' ummān arada

870.

Velehū

Me' ulü Fā' ilātü Me' ilü Fā' ilün

1. Çıkıdı metā' -yı hüsn ü melāhat bahālara
Hep nāz u şivedür şatılan mübtelālara
2. Geydüñ boyunca nāz ü leţāfet libāsını
Öpdür toyınca dāmenüñi hāk-i pālara
3. ' Āşık odur ki istemeyüp būs ile kenār
' Işık olsun ile kāni' ola merhabālara
4. Maħbūb odur ki mālīk-i baħr-i kemāl olup
Şi' r okuya sefine şuna āşnālara
5. ' Āşık kabā-yı cismini çāk itdi Nev' iyā
Zāhid riyā vü zerķ ile girdi ' abālara

871.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Māh-rūlar dilleri şayd itdi hüsn ü ān ile
Pādşāhum sen kul itdüñ ' ālemi ihsān ile

870 70a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 454, s. 498-499.

871 70a-b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 456, s. 499-500.

5 efgān ile: feryā ile, *Nev'î Dîvânı*.

2. Muttaşıl çeşmüm ğam-ı la' lüñle giryān eyleme
Mivede qalmaz ħalāvet keşret-i bārān ile
3. Dürr-i dendānuñ ħayālī def' ider zülfüñ ğamın
Açılır müşkil girihler nitekim dendān ile
4. Yāre hercāyī dime devr-i felekde māhı gör
Kim tırur biñ encümen bir şem' -i nūr-efşān ile
5. Nev'iyā zer virmeyince şayd olunmaz ol melek
Göklere çıksañ kemend-i nāle vü efgān ile

872.

Velehū

MeF' ulū Fā' ilātū MeFā' ilū Fā' ilün

1. Baħr oldu taşdı şuları şehrūñ bahārda
Çıkdı güher şükūfe degül her kenārda
2. 'İşret sefīnesine bahār açdı yelkeni
Cāmı yürütdi bād-ı seħer lālezārda
3. Cām oldu serv-қadler elinde gelince 'id
Қandīller ki zīnet olurdı menārda
4. Қandīli çok menāreye beñzer didüm hemān
'Ikd-i şükūfeyi göricek şāhsārda
5. Bāķī қalurdı meclis-i nazm içre cür' a-vār
Nev'ī sözini diñleseler rüzgārda

873.

Ġazeliyyāt Fī-Ĥafi'l-Yā'

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şafħa-yı gülzāra taşvīr eyleyen gül naқşını
Ĥaylī dil-keş bağlamış gülsende bülbül naқşını
2. Buldı bülbül kendi göñlinde o naқş-ı dil-keşi
Yazdı yüz vech ile iller ğonca-yı gül naқşını
3. Yaқmayınca āteş-i 'ışķ-ı güle eczāsını

872 70b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, G. 455, s. 499.

3 қandīller ki zīnet olurdı menārda: Қandīller ki zeyn idi re's-i menārda, *Nev'î Dîvânı*.

873 66a. *Nev'î Dîvânı*, G. 465, s. 504-505.

Bu fenā bāğında bülbül bulmadı kül naqşını

4. Sūzen-i müjgānı geçdükçe dil-i pür-dāğdan
Şanuram işler harir üzre қaranfūl naqşını
5. Cām-veş dil ʿ ışk ile pürdür anı işrāb ider
Kim yumak olmaz gönülden Nevʿ iyā mül naqşını

874.

Velehū Eyżan

Mefāʿ ilün Feʿ ilātün Mefāʿ ilün Feʿ ilün

1. Қапунда ʿ abd-i haқir olmaқ olmadı rūzī
Müyesser itmedi Haқ baña baht-ı firūzı
2. Tırāz-ı cāme-yi hūbī olup haṭ-ı sebzūñ
Geyürdi saña güzellik қabā-yı nevrūzī
3. Nihāl-i gül gibi gūlzār-ı cānuma dikeyin
Bu cism-i hākūme gönder o tır-i dil-dūzı
4. Hāyāl-i rüyını қо ey gönül yeter laʿ li
İñende odlara yaқma bu cān-ı pür-sūzı
5. Cefā-yı hālīne Nevʿ ī taḥammül idemedūñ
Gelürse haṭṭ-ı siyekār göresin tozı

875.

Velehū Eyżan

Mefʿ ülü Fāʿ ilātü Mefāʿ ilü Fāʿ ilün

1. Başda hevāsı var tolaşur laʿ lüñe gehī
Var bir murādı sāķī ḥabābuñ degül tehī
2. Āyīne-vār ʿ ışk ile şāf eyle kim ola
Қalbūñ ʿ arūs-ı perde-yi rāzuñ nazargehi
3. Ol serv-қadde mümkin olurdı dilā vişāl
İrmez қıyāmete nʼidelüm ʿ ömr-i kūtehī
4. Zencir-i zūlf-i yār ile mecnūn olanlaruñ
Devr-i haṭında silsilesi oldı mūntehī

874 66a. *Nevʿi Divānı*, G. 470, s. 507-508.

875 66a. *Nevʿi Divānı*, G. 472, s. 508-509.

5. Kimdür şorarsa Nev'î'yi ol hüsrev-i cemâl
Mülk-i fenâda mesned-i fakruñ şehenşehi

876.

Velehü Eyzan

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Şadâ-yı seyl-i eşküm güş idüp deryâ kulağ çekdi
Dil-i deryâ-keşâna zevrak-ı şahbâ kulağ çekdi
2. Zemîne na' lçeñ resmi şu deñlü zîb ü fer virdi
Felekde mâh-ı nev ey şahid-i zîbâ kulağ çekdi
3. Nişân itmişdi hâke şanma pây-i üstür-i Leylâ
Görüp hâlât-ı Kays'ı deşt ile şahrâ kulağ çekdi
4. Hağ-ı müşgînüñe cānâ benefşe ser-fürü itdi
Bünâgüşuñda gördi sünbülün tuğrâ kulağ çekdi
5. Dür-i elfâz-ı Nev'î' arz olındı güş-i cānâna
Tağup sem' -i kabüle ol gül-i ra' nâ kulağ çekdi

877.

Velehü Eyzan

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

1. Ser-i hâkîde hevâ-yı mey ü peymâne tehi
Pür-şafâ bezm-i riyâ kâse-yi kâşâne tehi
2. Mestler na' ra vü âh itmez olaldan kaldı
Tâc-ı şüfî gibi bu günbed-i virâne tehi
3. Var sözinde eşer-i bûy-i mey-i sâğar-ı ışk
Şöyle bildüm ki degül bu dil-i divâne tehi
4. Başdan geçdi hevâ-yı mey-i la' lüñle habâb
Sâkiyâ şanma anı geldi bu meydâna tehi
5. Nev'iyâ ol günü göstermesün Allâh bize
Görüñe sâğar-ı mey dîde-yi rindâna tehi

876 66a. *Nev'î Dîvânı*, G. 474, s. 509-510.

877 66a. *Nev'î Dîvânı*, G. 475, s. 510.

878

Velehü Eyzan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Zāhidüñ ḥasret-i la' lüñ ile ḳurudı ḳanı
Gevredi sib-i zenaḥdānuñ için imānı
2. Niçe dil-ḥastelerüñ tākātini tāk eyler
Şehr-i ḥüsnüñ begüm ol ḳaşr-ı bülend-eyvānı
3. Birbirinüñ lebin emse n'ola dilberler
Ki meleklerde olur zevḳ u şafā rūḥānı
4. Şöyle maḡlüb u za' if oldı gürüh-ı ' uḳalā
Bir görür oldı cihān ' āḳil ile nādānı
5. Nev'iyā rif' ati bedr ile hilālün bir olur
Farḳ ider şanma kemāl ile felek noḳşanı

879.

Velehü Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Yüz çevürdi yār bizden ḥāl bir yüzden daḡı
Baḡt yüz göstermedi iḳbāl bir yüzden daḡı
2. Kātib-i ḳudret vefā resmin ḥatında yazmamış
Muşḥaf-ı ḥüsninde gördüm fāl bir yüzden daḡı
3. Fıkr-i ḥatṭuñsuz ölürsem ḳorḳaram cānā ola
Rüz-ı maḥşer nāme-yi a' māl bir yüzden daḡı
4. Şüret-i mihr ü vefā göstermedi mir 'āt-ı çarḡ
Yoḳ sitārem n'eyleyem aḥvāl bir yüzden daḡı
5. Ḥançer-i ḥün-riz-i dilber āb-ı ḥayvāndur veli
Görünür Nev'î'ye ol ḳattāl bir yüzden daḡı

880.

Velehü Eyzan

878 66a-b. *Nev'î Divânı*, G. 526, s. 539.

879 66b. *Nev'î Divânı*, G. 477, s. 511-512.

880 66b. *Nev'î Divânı*, G. 478, s. 512.

Meʿülü Fāʿilätü Meʿilü Fāʿilün

1. Ğayb oldı hāl ü haṭ çözeli zülfi bāğını
Erbāb-ı fitne dāmına çekdi ayağını
2. Şebnem iletdi müjde-yi ruhsārını meger
Gülşende güllerüñ yine çekdi kulağını
3. Çağlar aḳarken eyle nazār eşk-i ʿāşıḳa
Hüsñüñ geçür vefā ile ey serv çağını
4. Bezm-i çemende jāle meyın şöyle içdi kim
Mest oldı lāle yirlere çaldı çanağını
5. Güşın çemende nağme-yi bülbül pür eyledi
Nevʿî işitmez oldı şarābın yasağını

881.

Velehü Eyzan

Feʿilätün Feʿilätün Feʿilätün Feʿilün

1. Dün gice şöhetümüz yār ile rindāne idi
Sāğar idi ben idüm şemʿ idi pervāne idi
2. Çeşmi bādāmını nuḳl itmiş idük bezmümüze
Dirhem-i eşk-i revān anda ḫarīfāne idi
3. Raḫne-yi dāğlarum itmiş idüm āyine
Ser-i gisū-yı perişāna elüm şāne idi
4. O gice sāḳī ile sāğara ḫācet yoğ idi
Dil ü didem baña peymāne vü meyḫāne idi
5. Her gedā-meşreb olan ol deme irmez Nevʿî
O da bir luṭf-ı Hūdā baḫşiş-i şāhāne idi

882.

Velehü Eyzan

Meʿilün Meʿilün Meʿilün Meʿilün

1. Gidüp meclisden ol ruḫ-ı revān ḳaldı beden bāḳī
Mey-i nābı içildi ḳaldı gūyā dürd-i dil bāḳī

881 66b. *Nevʿî Dîvânı*, G. 482, s. 514-515

2 çeşmi: gözi, *Nevʿî Dîvânı*.

882 66b. *Nevʿî Dîvânı*, G. 484, s. 515-516.

2. Vişālũñ bezmine bir kez ümidüm maḥrem olmaḫdur
Mey-i nāb-ı ḥayātumdan bedende var iken bāḫī
3. Görüp aḡyār ile ol Yūsuf-ı ḥüsni melül olmañ
Ne şādī ḫaldı iḥvāna ne Ya‘ ḫüb’a ḥazen bāḫī
4. Ruḫum zerd itme ḡamdan ḥaṭṭ-ı sebzũñ irişür ey gül
Degül gülzār-ı ‘ālemde ne gül ne nesteren bāḫī
5. Ecel cāmın içüp ḡam çekme Nev‘ī telḫ-kām olsañ
Ḳoduñ bu meclis-i fāñide bir şirīn süḫan bāḫī

883.

Velehū Eyzan

Fe‘ilātũn Fe‘ilātũn Fe‘ilātũn Fe‘ilũn

1. ‘Işḫdur şem‘ -i ruḫ-ı dilberi tábān idici
Mihrdür meş‘ale-yi māhı fūrüzān idici
2. Baḡrumı ḫũn idüp eşküm mey-i gül-gũn itdũñ
Yeter itdũñ bize bu rengi behey ḫan idici
3. Yüri ey va‘de idüp şoñra peşimān olıci
Yüri ey ‘ahdini peymānını yalan idici
4. Gül gibi kendüsi her ḫār ile hem-şoḫbet olup
‘Aşıḫuñ kārını bülbül gibi eḡān idici
5. Kimdürür dirseñ o fettān-ı cihān ey Nev‘ī
Düstın aḡladıci düşmeni ḫandān idici

884.

Velehū Eyzan

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1. Meyḫāne ḫapusı yapılup şınsa sebūsı
Şun sāḡarı yapılmadı yā tevbe ḫapusı
2. Şāfī meyi ḫor baḫşı müşellesden idermiş
Vā‘ızde gibi ḫādişenũñ şimdi ḫoyusı

1 dürd-i dil: dürd-i den, *Nev‘i Divāni*.

883 66b. *Nev‘i Divāni*, G. 486, s. 517.

884 66b-67a. *Nev‘i Divāni*, G. 488, s. 518.

3. Bulmuş kimisi pāye kimi pāyede hayrān
Maḥmūr-ı mey-i ʿışk olana başı kayusu
4. Rez duḥteri sāğarda çoğ erden boşanupdur
Āl ile bize şatmasun ol nāz-ı ʿarūsı
5. Nevʿî o mehūñ gögsin öper sāğar içüp ğayr
Ḥūn-ı dil ile biz içerüz sine ʿtolusu

885.

Velehū Eyzan

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Şerer-i eşki şaçup sineye ʿaşığ yandı
Cām-ı ʿışk ile meger gözleri çağmağlandı
2. ʿİşk vādīlerine gördi nihāyet yoğ imiş
Ḳays-ı güm-rāh-ı maḥabbet giderek uşlandı
3. Lebūñi kana şerik itme içüp ğayr ile cām
Yoğsa dil-teşnelerūñ cām-ı hayāta ğandı
4. Ser-fürü idüp aña ʿizzet ile virdi selām
O melek belki raḳīb-i ḥarı ādem şandı
5. Nevʿiyā ol büt-i raʿ nādaki nāz u reviş
Şanem-i deyr görüp hayret ile ʿayandı

886.

Velehū Eyzan

Meʿülü Fāʿilātün Meʿülü Fāʿilātün

1. Açıldı dil görünce cām-ı şarāb-ı nābı
Bir nā-şüküfte gonca şan gördi āftābı
2. Şevḳ-i ruḥuñla bu şeb çāk itdi meh yağasın
Zer tüğmesin düşürdi çarḥuñ degül şihābı
3. Gör ḳadr-i pāyesini ol şeh-süvār-ı ḥüsnūñ
Başılmadı felekde māh-ı neve rikābı

5 ḥūn-ı dil ile: ḥūn-ı ciğeri, Nevʿî Dîvânı.

885 67a. *Nevʿî Dîvânı*, G. 489, s. 518-519.

886 67a. *Nevʿî Dîvânı*, G. 492, s. 520.

4. Gülzār-ı dehr içinde mānend-i sünbül-i ter
Kıldı hevā-yı zülfüñ gömgök delü seḫābı
5. Yanında yüz bulaldan dildārı ter düşürmiş
Ol gonca sürse derden Nev'î n'ola gülābı

887.

Velehū Eyżan

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Kazardı Kūhken seng üzre dāyim resm-i Şirîn'i
Göñül levhine naql itdüm diyü ol naqş-ı rengini
2. Firāk-ı çeşm-i Leylā ile eglenmezdi şahrāda
Hudā tuş itmese āhūlara Mecnūn-ı miskini
3. İletdi başa çeşm-i mesti yārūñ şive vü nāzı
Düşürmiş nāfesin Çin'ün ayağa zülf-i müşgini
4. Niçün ḥān-ı vişāle şunmaya ser kāsesin ' aşık
Diñüz Mecnūn'a gelsün bende görsün resm ü āyini
5. Koyup dīvānesin Şirîn Perviz ile yār oldı
' Aceb mi Kūhken terk itse Nev'î cān-ı şirini

888.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Āteş-i mihrūñ ki dil sinemde mihmān eyledi
Şem' -i maqşūdum maḫabbet nūrı raḫşān eyledi
2. Mest-i ' ışkuñdur meger cānā şafaḫda māh-ı nev
Cām-ı pür-şahbāsını keş tutdı rizān eyledi
3. Kem ḫabābı tāc-ı ḫāḫān olsa tañ mı bir ayak
Her birin bezm ehlinüñ başına sultān eyledi
4. Çifte çifte tolulardan gül gül oldı rüy-ı yār
Devr-i sāgar ol mehi aşüb-ı devrān eyledi
5. Ehl-i zühdi Nev'iyā pākize-meşreb eyleyen

887 67a. *Nev'î Dīvāni*, G. 505, s. 527-528.

888 67a. *Nev'î Dīvāni*, G. 506, s. 528.

Rāh-ı ʿ ışk içre beni ālūde-dāmān eyledi

889.

Velehū Eyżan

Mefāʿ-īlūn Mefāʿ-īlūn Mefāʿ-īlūn Mefāʿ-īlūn

1. Şıyup āyine-yi ƣalbi yūzin cānāna dōndürdi
Bizümle ol vefāsuz itdügi peymāna dōndürdi
2. Çevürdi başdan gerçi dili ol serv idüp āzād
Velī ıfl ellemiş bir murğ-ı ser-gerdāna dōndürdi
3. Göñül bir āteşī dīvāne dūd-ı sūnbülūñ zencīr
Beni şemʿ-i ruħuñ pervāne-yi sūzāna dōndürdi
4. Benüm nāmem irişmez ol hümā-yı ʿ izzete gördi
Kebüter ağlamağdan gözlerini ƣana dōndürdi
5. ıağındı tāze güller **Nevʿ iyā** ref̄tārını sākī
Çemen bezminde ıāvūs itdügi cev̄lāna dōndürdi

890.

Velehū Eyżan

Feʿ-īlātūn Feʿ-īlātūn Feʿ-īlātūn Feʿ-īlūn

1. Girelüm dāyire-yi ʿ ışka ƣoyalum ʿ ārı
Olsun ol dāyireye şavt-ı celācīl zārī
2. Yār ağıyāra naşīb oldı bize bār-ı belā
Elümüzden ne gelür ƣılmadı Bārī yārī
3. Çihre-yi zerd ile meclisde mey-i al içmek
Bir marazdur bu ki ʿ ışk ehline olur sārī
4. Dūstum şāhid-i zībā idügūñ şāhiddür
Kimseler ħūblığüña idemez inkārı
5. **Nevʿ iyā** oldı senūñ ƣaşr-ı melāḫat beytūñ
Lāmlar ıurraları noğtaları mismārı

889 67a. *Nevʿi Dīvānı*, G. 508, s. 529.

890 67a-b. *Nevʿi Dīvānı*, G. 509, s. 529-530.

4 şāhiddür: şābitdür, *Nevʿi Dīvānı*.

891.

Velehü Eyzan

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

1. Gözin ehl-i nazarlar istemez la' lünnden ırmağı
Begüm āsān mı şanduñ merdümi cāndan ayırmağı
2. Cinān-ı 'ārīzuñ sākinlerinden buğz u kīn olmaz
N'ola tūḫī ḫaḫuña maḫrem olsa zūlfūñūñ zāğī
3. Yine ürdībehişt irişdi Tārīḫ-i Celālī'den
Şular tuğyāna meyl itdi çiçekler oldılar bāğī
4. Ola bāzīçe diyü mehdine bir tıfl-ı ra' nānuñ
Ser-ā-pā rişte-yi cismüme dizdüm ḫalka-yı dāğī
5. Geçüp bāğ-ı cihāndan Nev'iyā nūş it fenā cāmın
Kim ol āzādeler içinde olmışdur ayak bağı

892.

Velehü Eyzan

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

1. Vişāle teşne diller gözler ol ḫaḫḫ-ı siyeh-fāmı
Hemān ol rüzedāra döndiler kim isteye şāmı
2. Duḫān-ı āh olup hāyil hilāl-i 'īd-i ebrūña
Ḳara günlülerūñ oldı belürsüz yası bayramı
3. Yaraşur ḫāmetin teşbīḫ idersem naḫl-i bādāma
Bugün bir sebz kemḫā geymiş ol şeh naḫşı bādāmī
4. Atılmış oḫ geçer müjgānuña ḫidmetde tīr-i çarḫ
Olupdur ḫaşuñuñ ey māh-rū ḫavs-i felek rāmı
5. Kişi Nev'ī gibi müflis gerek bāzār-ı dehr içre
Ki yokdur almağa göñli metā' -yı ḫahr-ı eyyāmı

891 67b. *Nev'î Dîvânı*, G. 510, s. 530.

2 sākinlerinden: sākinlerinde, *Nev'î Dîvânı*.

892 67b. *Nev'î Dîvânı*, G. 512, s. 531.

1 isteye şāmı: ister aḫşāmı, *Nev'î Dîvânı*.

4 olupdur: olaldan, *Nev'î Dîvânı*. İlk mısra *Nev'î Dîvânı*'nda "Pür itdi küştelerden ol siḫām-ı ğamzeler ḫāki" şeklindedir.

893.

Velehü Eyzan

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1. Şādī cihānda bir dem imiş ğayrı ğam gibi
Ol dem de ' ayn-ı ' ibrete nisbet ' adem gibi
2. Bir ayağın içerse kişi başına urur
Keyfiyyeti şarāb-ı ğamuñ çatı kem gibi
3. Abdāllar ki merd-i tırāşīdelerdürür
Harf-i vücūda haṭ çeker anlar qalem gibi
4. Farqında na' l-i esbūñ ide her kemūñ nişān
Serdār olur sipāh-ı belāya ' alem gibi
5. Dünyā gibi şular ki dü-rüy oldı Nev' iyā
Merdān içinde harca sürüldi direm gibi

894.

Velehü Eyzan

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1. Bitürdi gülşen-i hüsn içre haṭṭ-ı sebz-i cānānı
Meger rūḥ-ı nebātīdür o la' l-i şekker-efşānı
2. Benüm rūḥum dimiş yāre raḳīb-i ḥar ğalaṭ kılmış
Egerçi rūḥdur ammā degüldür rūḥ-ı ḥayvānī
3. Hele sen Yūsuf-ı Mışrī'ye şānīsın güzellikde
Saña şad āferin olsun ki bulunmadı bir şānī
4. Diyār-ı şarḳa beñzer mihr ile pā-māl olan cismüm
Olupdur dağlar şāhī sirişk-i dīde ' Oşmānī
5. Maḥabbet yügrüğine cām-ı la' lin ögdül itmiş yār
Geçenler Nev' iyā kayd-ı bedenden aldı meydānı

895.

Velehü Eyzan

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

893 67b. *Nev'î Divânı*, G. 513, s. 532.

894 67b. *Nev'î Divânı*, G. 514, s. 532-533.

895 67b. *Nev'î Divânı*, G. 515, s. 533.

1. Açar bir nesne yok gönlüm mey-i gül-fâmdan ğayrı
Dil-i ğamgînüme maḥrem bulunmaz câmdan ğayrı
2. Ḥabâb-ı meyden artuḡ istemez gönlüm tehî kâse
Gerekmez bir muşâḥib rind-i dürd-âşâmdan ğayrı
3. Kadûñle zülfüñe reftâr ile sihr öğreden ḥâce
Baña ḥarf itmemiş ta' lîm elifden lâmdan ğayrı
4. Ümîd-i vaşl ile ' âşıqlaruñ gerçi yazar nâme
Saña bir kimse vuşlat bulmadı peygâmdan ğayrı
5. Ğam-ı ğisû vü rüyuñla naşîb olmadı Nev'î'ye
Belâ-yı şâm-ı hecr ü miḥnet-i eyyâmdan ğayrı

896.

Velehû Eyzan

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Vişâlûñ şanma teskîn itdi süz-ı daġ-ı hicrânı
Güle bülbül qarîb olduḡça artar âh ü efgânı
2. Senûñ ḥüsnüñ kitâbın bilmege meşġûl olurlar hep
' Aceb mi ḥâceler oḡutsalar câna Gülistân'ı
3. Çekerse zâhidi râh-ı Ḥudâ'ya rişte-yi tesbîḥ
Beni zencîr-i düd-ı âh ider meczûb-ı Sübhânî
4. Şalındı dâr-ı ' uḡbâya cihândan göçdi çün Maşûr
Ḥaḡîḡat gülşeninde gördüm ol serv-i ḥırâmânı
5. Ta' ayyün perdesin keşf eylemiş Nev'î-şîfat yüzden
Ulaşmış özge bir zevḡe ne cismânî ne rûḡhânî

897.

Velehû Eyzan

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

1. Ḥāk-i pâyüñ çeşmine kuḡl eyleyelden ey perî
Şimdi âdem görmez olmışdur raḡîbüñ gözleri
2. İtdiler vaşf-ı miyânuñda egerçi ḡîl ü ḡâl

896 67b-68a. *Nev'î Divânı*, G. 516, s. 533-534.

897 68a. *Nev'î Divânı*, G. 517, s. 534.

- Bulmadılar hîç dehānuñda senüñ bir söz yiri
3. Yā çekib tîr atmada meydān-ı hüsñünde senüñ
Birbirinden ol kemān ebrūlaruñ qalmaz geri
 4. Tatlú geldi h̄āceye fikr-i metā^c -yı Kāndeḫār
Terk idüp biz tāc ile dülbendi alduq sāğarı
 5. Fārs'üñ erbāb-ı nazmı görse üslūbum benüm
Şā^c ir-i Rūm'üñ olurdu Nev^c iyā ḫāk-i deri

898.

Velehū Eyzān

Mefā^c ilün Fe^c ilātün Mefā^c ilün Fe^c ilün

1. Ğamuñla mūr-şifat eyleyüp nizār beni
Nihān ide gibi ḫāk içre rūzgār beni
2. O baña şatduğın dūst düşmene şatmaz
Ne şandı bilmez in ol şūḫ-ı şivekār beni
3. Dögüldi hāven-i miḫnetde ser-te-ser eczā
Zamāne n'eyley olsa eyleyüp gubār beni
4. Ğam ile Nīl yaşum sīne nīl-reng oldı
Neheng-i derd ü belā eyledi şikār beni
5. Yolında luṭfin umup zār ü pāy-māl olsam
Başup geçer yine Nev^c ĩ o şeh-süvār beni

899.

Velehū Eyzān

Mefā^c ilün Fe^c ilātün Mefā^c ilün Fe^c ilün

1. Miyān-ı sebzeden açıldı ğoncanuñ bendi
Kenāra^c azm idelüm ortalıq güzellendi
2. Melek-şemāyil olup bāl-i sebz ile her şāḫ
Leṭāfet ile cihān gülşen-i cinān kendi
3. Hevā Mesīḫ-nefes bāğ şekl-i büṭḫāne
Şarındı başına sünbül kebūd dülbendi

898 68a. *Nev'î Dîvânı*, G. 518, s. 534-535.

899 68a. *Nev'î Dîvânı*, G. 519, s. 535.

4. Hezār Sa‘ dī-yi Şīrāz-ı gülsitān olalı
Uruldı medreseler bābına semerkandī
5. Kelām-ı Nev‘ī’ye virdi ḥayāt ol māhuñ
Dilinde zıkr-i benāt-ı leb-i şeker-ḥandı

900.

Velehū Eyżan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Tolayup parmağa ol kākül-i ‘anber-sāyı
Oldı efkār-ı dırāz ile gönül sevdāyī
2. Beni öldürdi ğamuñ va‘de-yi ferdā niçe bir
Yoğ mı dīnūñ şanemā añma mısın ferdāyı
3. Kağrı maḥbūba gönül virdüm ise ṭālī‘i gör
Şem‘-veş ser-keş olur māh gibi hercāyī
4. Var iken çağ bu kadar arada yirden göge fark
Nice teşbih ideyin kāmetine tūbāyı
5. Nev‘iyā ğayrılar itmiş yine ol yāri kenār
Cūy-i eşküm n’ola ğarğ itse bütün dünyāyı

901.

Velehū Eyżan

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Geldükçe mihri gönülme giryān olam gibi
Gün geldüğince zār u perişān olam gibi
2. Devr-i lebinde cām-ı mey-i ‘ışkı nūş idüp
Rüsvālīg ile şöhre-yi devrān olam gibi
3. Āhū gözün hevāsına ey kebk-i hoş-ḥırām
Fehād-ı küh u Qays-ı beyābān olam gibi
4. Çeşm-i ‘adūya nīze-yi āteş-zebān olup
Bezm-i ḥabībe şem‘-i şebistān olam gibi

900 68a. *Nev‘î Dîvânı*, G. 520, s. 535-536.

901 68a. *Nev‘î Dîvânı*, G. 521, s. 536-537.

2 mey-i: ğam-ı, *Nev‘î Dîvânı*.

5. Nev'î başumda dūd-ı belā tende tāb-ı ıŝk
Mihnet sipihrine meh-i tābān olam gibi

902.

Velehū Eyżan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Āteş-i hasret ile cān eridür kāl ehli
Şāf ider cevher-i ışk ile dilin hāl ehli
2. Bildiler fitnesini hāl-i ruhuñdan yārüñ
Kişinüñ kevkebine nāzır olur fāl ehli
3. Oldı erbāb-ı fenā zülf-i girih-gire esir
Düşdiler silsile sevdāsına iqbāl ehli
4. Kāni' -yi naqd-i hayāt oldı bugün ' arif olan
Kaldılar guşşa-yı ferdā ile āmāl ehli
5. Nev'iyā niçe zeber-desti başar şunsa ayak
Görmedüm sāki-yi gül-çihre gibi āl ehli

903.

Velehū Eyżan

Me' ulü Fā' ilātü Me' ulü Fā' ilün

1. Āzürde olmasun diyü seng-i mezārumı
Kıldum şikeste za' f ile cism-i nizārumı
2. Dil şışesini böyle şımazduñ cefā ile
Ey seng-dil bileydüñ eger inkisārumı
3. Ben ihtiyār-ı cām-ı mey itsem ne zāhide
Virşün elüme kâdir ise ihtiyārumı
4. Zülf-i siyāhı mı ya günāhum mıdur benüm
Göstermeyen nedür baña didār-ı yārümi
5. Nev'î'yi çeşmi katl idicek vārişüm olan
Sürme taşından eyleye mīl-i mezārumı

902 68a-b. *Nev'î Divânı*, G. 523, s. 537.

903 68b. *Nev'î Divânı*, G. 524, s. 538.

1 mezārumı: nigārumı, *Nev'î Divânı*.

904.

Velehü Eyzan

Meṯā' ilün Meṯā' ilün Meṯā' ilün Meṯā' ilün

1. Vişāle va' de itmişdüñ ferāmūş eyledüñ gitdi
Meded rūḥ-ı revānum ölmedin gel va' demüz yetdi
2. Eger güldür eger ḥār-ı cefā redd eylemez ' aşık
Hemān luṯf eyle ey gonca gönülde her ne kim bitdi
3. Bizümle şüretā olduñ mülāyim va' dede ammā
Diriḡā ey gül-i ter ḥār u ḥasler ḳavli berkitdi
4. Vişāle irmez imiş ' aşık-ı bī-sīm olan bildük
Ḳapuñda aḡlayu aḡlayu cānā işümüz bitdi
5. Oḳuyup yanuña ṯutsan el üzre yaraşur anı
Senüñ-çün kendüsin illerde Nev'î dāstān itdi

905.

Velehü Eyzan

Meṯ' ülü Fā' ilātü Meṯā' ilü Fā' ilün

1. Tīr-i cefāya eyledi gerdün nişān beni
İtdi ṯuyūr-ı derd ü belā aşiyān beni
2. Ḳıldı kemend-i zülfine biñ cān ile esīr
Bir şehryār-ı nāz bulup rāygān beni
3. Şubḥ-ı vişāle bir nefes irgürmedi diriḡ
Baḡt-ı siyāhum ile bu ḥ'āb-ı girān beni
4. Güldürmedi cihānda beni çarḥ-ı bī-emān
Ey dīde aḡla derd ile ey sine yan beni
5. Bir mūra döndi za' f ile Nev'î ten-i nizār
Zīr-i zemīne şala gibi bu zamān beni

906.

Velehü Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

904 68b. *Nev'î Divāni*, G. 525, s. 538.

905 68b. *Nev'î Divāni*, G. 528, s. 540.

906 68b. *Nev'î Divāni*, G. 529, s. 540-541.

1. Şoldı ʿ ışkuñ gülleri bŷy-i maḥabbet ḳalmadı
Nālesi bŷlbŷllerŷñ serd oldı ḥālet ḳalmadı
2. Yār gitdi gitdi tenden ṫāḳat ŷ kudret daḥı
Āḥ kim ben gitmege fiʿl-cŷmle ṫāḳat ḳalmadı
3. Nʿola feryād itse bŷlbŷl ŷubḥ olunca her gice
Ḥār ṫıtdı gŷlŷeni bir cāy-i rāḥat ḳalmadı
4. Ey melāmet-dīdeler bizden selām olsun size
ʿ Ālemi ṫıtdı elem semt-i selāmet ḳalmadı
5. Jeng-i ʿ illetden gŷñŷl āyīnesin pāk eyleyŷp
Cilvegāḥ-ı ŷıdḳ olan aḥbāba ŷŷret ḳalmadı
6. Nevʿiyā āyīne-yi ʿ ālemde yoḳ resm-i vefā
Yā kerāmet gitdi yā ehl-i kerāmet ḳalmadı

907.

Velehŷ Eyzan

Feʿilātŷn Feʿilātŷn Feʿilātŷn Feʿilŷn

1. ʿ Aynuña alma dilā zerrece dŷnyā ḡamını
ʿ Āḳil oldur ki bugŷn ḳekmeye ferdā ḡamını
2. ṫotalum cennet imiŷ bāḡ-ı cihāndan ne biter
Almasa baŷa kiŷi bir gŷl-i raʿ nā ḡamını
3. Ḥamdŷlillāḥ leb-i mey-gŷn ile sākīlerŷmŷz
Bize ḳekdŷrmediler bāde-yi ḥamrā ḡamını
4. Öliceḳ ḥāk-i mezārumda biten her ḳemenŷm
Dil olup sŷyleye her serv-i dil-ārā ḡamını
5. Ne bilŷr yār ḡam-ı hecr ile Nevʿi ḥālin
Ḓeke mi hiḳ gŷl-i ter bŷlbŷl-i gŷyā ḡamını

908.

Velehŷ Eyzan

Fāʿilātŷn Fāʿilātŷn Fāʿilātŷn Fāʿilŷn

907 68b-69a. *Nevʿi Dīvānı*, G. 530, s. 541.

4 her: ol, *Nevʿi Dīvānı*.

908 69a. *Nevʿi Dīvānı*, G. 531, s. 541-542.

1. Ol saçı ve'l-leyle şol demler ki dil meftûn idi
Mekteb-i ʿışk içre Mecnûn tıfl-ı ebced-hʿân idi
2. Yâr eşigin buldı her gözden çıkan eşk-i yetim
İrdiler rifʿatlere şunlar ki bizden dūn idi
3. Şanmañuz Leylâ'yı siz maħmil-nişin-i ʿizz ü nâz
Üştüre binmiş gezer cüyende-yi Mecnûn idi
4. Uymadı gitdi uşûle tâliʿ -yi nâ-sâzkâr
Yoħsa dilber ʿâşıkı luḫ eylemek kânûn idi
5. İzırâbından yüzün geh zerd ü geh sürḫ eyleyen
Nevʿîʾye yâr itdügi şol vazʿ -ı gūn-â-gūn idi

909.

Velehū Eyżan

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. Şuya batmaz gerçi kim zühd ehlinüñ seccâdesi
ʿÂşıkıñ ğarḫ-ı şühüd olmış dil-i âzâdesi
2. Virdi kâdri Aṭlas-ı gerdūna bî-reng olduğı
Naḫşı nʿeylersin gönül hoşdur kumâşuñ sâdesi
3. Bir ayağ içdüm mey-i ʿışkuñdan urdı başuma
Bezmüñüñ sâķi ʿaceb merd-efken ancak bâdesi
4. Āftâb-ı ʿışkı şanmañ duḫter-i rezden toğar
ʿİşḫ odur kim ʿâşıkıñ ola ṭabiʿ at-zâdesi
5. Sâye gibi arḫam üstine yatup itmeme huzūr
Nevʿîyâ bir serv-ḫaddüñ olmışam üftâdesi

910.

Velehū Eyżan

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

1. Helâk-i çeşm-i mestüñ tiz ider laʿ lüne dendanı
Nitekim ehl-i şoḫbetden şorılır kişinüñ kanı
2. Şeh-i nevrüz elinden ḫabz u baştı şimdi gülzârüñ

909 69a. *Nevʿî Dîvânı*, G. 532, s. 542.

910 69a. *Nevʿî Dîvânı*, G. 533, s. 542-543.

1 kişinüñ: küştenüñ, *Nevʿî Dîvânı*.

Temāsā kıl çemende gonca ile verd-i handānı

3. Kenār-ı cām̄da bir kaçre mey gördüm hayāl itdüm
Taķınmıř duķter-i rez gūřına yāķūt-ı rümmānı
4. Dögüp seng ile sīnem gök gök itdüm āstānında
Yaşum itdüm o miķnet göklerinüñ necm-i raķřānı
5. Hilālün ķāmetün ģüsñünle ānuñ vaşfın itmekden
Yine Nev'ī elifle nūn ile tōldurdı dīvānı

911.

Velehū Eyzan

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

1. Sevdālara uğratdı ģatuñ köhne bahārı
Zerd oldu firāķ-ı mey-i la' lüñle izārı
2. Hep saña hevādār olanuñ beñzi şarardı
Yoķdur maraz-ı mihr ü maķabbet gibi sārı
3. 'İş ehlini el üzre tutar şimdi gülistān
Seyr eyle çemende döşenen berg-i çenārı
4. Muşt ile döger sīnesini dehrün elinden
Ayva ile bāğ içre görüñ naķl-i enārı
5. Nev'ī yüzini berg-i ģazān itdi ģamuñdan
Mihr ile vefā mīvesini virmedi Bārı

912.

Velehū Eyzan

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Māye-yi naķd-i ģayāt olsa eger dīdārı
Ölümümdür benüm aģyār ile görmek yārı
2. Dilde peykānı yiter dāğ-ı cefālar ne belā
Elem-i ģār olıcaķ n'eyleyeyin gülzārı
3. Kıcdururmuş belin ol serv-i revān cān virene

911 69a. *Nev'ī Dīvānı*, G. 534, s. 543-544.

912 69a. *Nev'ī Dīvānı*, G. 535, s. 544.

Gel miyāncı olalum eyle gönül bāzārı

4. Neye döndürdi ğam-ı nokta-yı hāl-i leb-i yār
O ten-i zār u nizār ile görüñ pergārı
5. Ey tabīb-i dil ü cān ço lebüñ öpsün Nev'î
Men' iderler mi şudan hiç ölecek bīmārı

913.

Velehū Eyżan

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

1. Qalur bu zulm ü bīdād ehl-i 'ışka dād olunmaz mı
'Adālet kaşrı hışt-i mihr ile bünyād olunmaz mı
2. 'Aceb bilsem bu deyr-i köhne-yi dünyā gibi hergiz
Harāb-ı 'ışk olan şöyle qalur ābād olunmaz mı
3. Niçe bir ola hāyil cān gözine perde-yi şüret
Niķāb-ı cism-i hākī dem gelür berbād olunmaz mı
4. Ğarīkam baħr-ı şevkuñda Ğarīkam nār-ı 'ışkuñda
Meded bu āşnālīķ rūşenālīķ yād olunmaz mı
5. Halaş oldu elemden 'ālemüñ maħzūn u nā-şadı
Daħı bī-çāre Nev'î ğuşşadan āzād olunmaz mı

914.

Velehū Eyżan

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

1. Tenin şad-çāk idüp cān kaşdın itmiş Qays-ı rüsvāyī
O vādilerde bulmuş vech-i Leylī'den tecellāyı
2. Verā-yı 'aql imiş tavr-ı maħabbet yoħsa ey ğāfil
Nice idrāk ider Mecnūn kemāl-i ħüsn-i Leylā'yı
3. Şu āteşden yanar dāğ-ı derūnı ehl-i 'ışkuñ kim
Kül eyler nārınuñ bir lem'ası biñ Tūr-ı Mūsā'yı
4. Ruħuñ kim da'vī-yi ħüsn eyledi ey şāhid-i zībā
Yiridür müdde'iler terk iderse zühd ü taķvāyı

913 69a-b. *Nev'î Dîvânı*, G. 536, s. 544-545.

3 gözine: yüzine, *Nev'î Dîvânı*.

914 69b. *Nev'î Dîvânı*, G. 537, s. 545.

5. Senüñ nūr-ı cemālüñ cilvegerdür vech-i eşyāda
O yüzdendür ki ma' būd itdi rāhib Lāt ü 'Uzzā'yı
6. Dil-i Nev'î alınmışdur yine bir naqş-ı zībāya
Kul eyler haṭṭı ehl-i şüret ü erbāb-ı ma' nāyı

915.

Velehū Eyzan

Meḥ' ulü Fā' ilātü Meḥā' ilü Fā' ilün

1. Cennet degül mi yār ile vuşlat didükleri
Dūzaḥ degül mi āteş-i ḥasret didükleri
2. Bīmār-ı ' ışka var ise bir derd-i bî-devā
Fürkat didükleri gibi fürkat didükleri
3. Gel girme rāh-ı ' ışk-ı cüvānāna şūfiyā
Döymez bu yolda pîr-i tariḳat didükleri
4. Ğam-ḥānemi münevver ider mi gelüp o māh
Bir gün toĝar mı necm-i sa' ādet didükleri
5. Nev'î o şāh-ı ḥüsne kul olmak mıdır ' aceb
Devlet didükleri vü sa' ādet didükleri

916.

Velehū Eyzan

Meḥ' ulü Fā' ilātü Meḥā' ilü Fā' ilün

1. İtdüñ yüzüñü görmek ile mübtelā beni
Şimdi belāyı eyleyen ol göremem seni
2. Sen şivekārı istediği yirde bulmayup
Peyveste kıldı göklere ' uşşāk şiveni
3. İtdi ḥum-ı şarābı felek gerçi ser-nigün
Oldı velī ne fāyide devr-i zamān denī
4. İcād-ı derd ü rāḥat iden eylemiş naşīb
Erbāb-ı ' işe gülşeni abdāla külḥanı

915 69b. *Nev'î Divānı*, G. 539, s. 546.

916 69b. *Nev'î Divānı*, G. 540, s. 547.

5. Geç Nev'iyā libās-ı bedenden ki kayd imiş
Manşūr'a rişte-yi teni İ̄sā'ya sūzeni

917.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Yardan uçduķ egerçi mest ü rüsvālar gibi
Vādī-yi itlāķa düşdük rind ü şeydālar gibi
2. Kılmasun āyineñi seng-i melāmet münkesir
Ṭa' ne taşın atsalar cūş eyle deryālar gibi
3. Şāḥ-ı serv üzre çemenlerde ḥırāmān zāğlar
Ehl-i dil ḥabs-i kafes murğ-ı şeker-ḥālar gibi
4. Kendü ' aksüm göreyin bārī senūñle der-kenār
Sīneñi ' arz eyle mir 'āt-ı mücellālar gibi
5. Nev'iyā kanı o vādīler ki her çeşmi ğazāl
Ḥāk-i sinem pāy-māl eylerdi şahrālar gibi

918.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ben şanurdum derd-i ' ışkuñ ola vuşlat çāresi
Çün müyesser olmadı bildüm ferāğat çāresi
2. Merhemi mihr ü maḥabbet zaḥmınuñ şarılmadur
Kūy-ı ' ışķ abdālınıñ bend-i melāmet çāresi
3. Mīve-yi mihr ü vefādan zāhidā perhīzi ķo
Olmaya derd-i ğam-ı ' ışkuñ nihāyet çāresi
4. Dīde-yi maḥcūba nūr-ı ma' rifet ' ayn-ı zarar
Nitekim çeşm-i ' alīlūñ tār u zulmet çāresi
5. Bir oñulmaz derd imiş Nev'ī belā-yı ' ışķ-ı yār
Dār-ı miḥnet merhemi dārū-yı fūrķat çāresi

917 69b. *Nev'î Dîvânı*, G. 541, s. 547-548.

918 69b. *Nev'î Dîvânı*, G. 544, s. 549.

5 dār-ı: dāğ-ı, *Nev'î Dîvânı*.

919.

Velehū Eyżan

Meʿ ūlū Mefāʿ ilū Mefāʿ ilū Feʿ ūlūn

1. Meyl itmedi çeşmüñ dil-i pür-yarama gitdi
Yanuñda işüm bitmedi ƣan işleri bitdi
2. Şirīn'e revān eyledügi şir idi şanmañ
Ferhād maħabbet yolına cānın eritdi
3. Bitmez daħı toħm-ı emelüm dāne dükendi
Bustān-ı ʿömür mīveleri bitdi vü yitdi
4. Meclisde gice muħtesib-i şehri görince
Cām-ı ʿaraķı şūfī düşürdi ödi şındı
5. Cellād-ı müjeñ ıurrañ ile Nev'ī-yi zāra
Söyletdi ƣamu rāzını hep ʿālem işitdi

920.

Velehū Eyżan

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. Eyleyen ħürşid-i evc-i nāz u istiğnā seni
Eylemiş bir ʿāşık-ı ser-geşte vü şeydā beni
2. Eyleyen her encümende şemʿ -i bezm-ārā seni
Eylemiş künc-i belāda bī-kes ü tenhā beni
3. Eyleyen mīm-i dehānuñ mażhar-ı sırr-ı Mesīħ
Cān gibi ƣılmış ʿadem mülkinde nā-peydā beni
4. Ĥüsnuñi mestūr-ı zir-i perde-yi rāz eyleyen
Çārsū-yı ʿışķ içinde eylemiş rüsvā beni
5. Lā ile zāhid henüz illādan olmaz münkaṭıʿ
Var iken yoğ eyledi bir yār-i müsteşnā beni
6. Bezm-i ģamda niçe kez yandum söyündüm şemʿ -vār
Ölmüş iken ʿāķıbet ʿışķ eyledi iħyā beni

919 69b-70a. *Nev'î Dîvânı*, G. 545, s. 549-550.

4. *Nev'î Dîvânı* 'nda bu beyit yoktur. Bunun yerine şu beyit vardır:
Zerd oldı yüzüm gül ruħuñı görmez olaldan
Görseñ baña eyyām-ı firāķuñ neler itdi

920 70a. *Nev'î Dîvânı*, G. 546, s. 550-551.

7. Sāye-yi kıaddũnde Nev'î cismini ħāk eyledi
Ĥařre dek yād eylesũn a' lā seni ednā beni

921.

Velehũ Eyzan

Mefā' ilātũn Mefā' ilātũn

1. Ćemende ĥořdur dolu řurāĥĩ
Ola ĥuřũřā ĥulũř-ı rāĥı
2. Zālām-ı ġamda ĉerāġ-ı bāde
řabāĥa ilte dem-i revāĥı
3. Dũkendi rũze irişdi bayram
Gider řalāĥı unut felāĥı
4. Gũl ũ nesĩm ũ mey ũ muġannĩ
Nevā-yı bũlbũl ġamu nevāĥĩ
5. Nehār-ı 'id ũ bahār-ı ĥurrem
Bu demde 'āķil olur mı řāĥĩ
6. řarāb idermiş mizācı iřlāĥ
Mizāc-ı Nev'î sever řalāĥı

922.

Velehũ Eyzan

Mef' ũlũ Mefā' ilũn Mef' ũlũ Mefā' ilũn

1. Fũrķat şebini bārĩ bir ġũn seĥer itmez mi
Bu nāle-yi şeb-ġirũm āĥir eşer itmez mi
2. Bu derd-i ser-i fũrķat ĉıķmaz mı daĥı başa
Devrān-ı mey-i hicrān bir dem ġũzer itmez mi
3. řām-ı ġam-ı hicrānı ĥalk eyleyici Mevlā
Mĩhr-i ruĥuñı bir ġũn nũr-ı başar itmez mi
4. Ol nergis-i maĥmũruñ bĩdār olup uyĥudan
Ben 'āřıķ-ı bĩ-ĥ'āba bir kez nazār itmez mi

921 70a. *Nev'î Dīvānı*, G. 547, s. 551.

922 70a. *Nev'î Dīvānı*, G. 496, s. 522-523.

3 hicrānı: 'uřřāķı, *Nev'î Dīvānı*.

5. Ey mihr-i dıraḥṣānum çıkdı göge efgānum
Bu Nev'î-yi bî-çāre gön̄lünde yir itmez mi

923.

Velehü Eyzan

Meḥā' ilün Meḥā' ilün Meḥā' ilün Meḥā' ilün

1. Ḥasan kim cān-ı 'ālem oldı İsmā' il anuñ cānı
Birinüñ küştesi cānum birinüñ kulu kurbānı
2. Biri serv-i ḥurāmānum birisi āfet-i cānum
Birisi tende cānumdur birisi cānumuñ cānı
3. Birisi mihr-i 'ālemdür birisi Müşteri-ḥal' at
Birisi māḥ-ı Ken' ānı birisi Yūsuf-ı şānı
4. Birisi ḥusrev-i 'ālem biri dildār-ı şirīn-leb
Birbirine 'aşık birbirinüñ mest ü ḥayrānı
5. Şorarsañ ḥāliyā keyfiyyet-i aḥvāl-i Nev'î'den
Ol iki goncanuñ bir 'andelib-i zār u nālānı

924.

Velehü Eyzan

Meḥā' ilün Meḥā' ilün Meḥā' ilün Meḥā' ilün

1. Döker berg-i ḥazānı şanmañuz seḥer gāhı
İrişdi bāğ-ı dehre bülbül-i bî-çārenüñ āhı
2. Şabā efşān-ber olmış şafḥa-yı gülzārı zeyn itdi
Çemen deryā-yı aḥzardur varaḥlar leşker-i māhı
3. Bisāḥ-ı sebzeyi rengin varaḥlar başma naḫş itdi
Döşendi ser-te-ser bāğūñ bugün ferrāş ile rāhı
4. Bunı şive kitābında yazar mı ey püser bilmem
Oḫursın luḫf ile zāğ-ı raḫibi yanuña gāhı
5. Kuluñ olduğuma cāndan tenümde her kılum şāhid
Yalanı kılca yoḫ Nev'î'nüñ ey dil mülkinüñ şāhı

923 70a. *Nev'î Dîvânı*, G. 495, s. 522.

924 70a-b. *Nev'î Dîvânı*, G. 504, s. 527.

3 bugün ferrāş: mülevven ferş, *Nev'î Dîvânı*.

925.

Velehū

Meᶞ ūlū Meᶞā'īlū Meᶞā'īlū Fe' ūlūn

1. Ey hūr-ı perī-çihrelerūñ cān u cihānı
Nā-merdūñ olup hem-demi 'iᶞ itme nihānı
2. Baş üzre tatar gül gibi erbāb-ı maḥabbet
Bülbüllerine māyil olan gonca-dehānı
3. Çīn itme kaşuñ hıᶞm ile 'uᶞᶞākuña her dem
Billāhi zarar dur ḫurulu tıtma kemānı
4. Bülbüller ile 'iᶞ idegör mevsim-i güldür
Ḫalmaz güzelüm kimseye eyyām-ı cüvānı
5. Her bir ḡazelūñ ruḫ' aları bülbül-i cāna
Oldı ᶞanemā gonca-yı gülzār-ı cinānı
6. Ebyātuñ ile eglenür oldı delü gönülüm
Ṭurḫurdu sözüñ siḫr ile bir āb-ı revānı
7. **Nev'ī** nice vaᶞf eyleye ᶞi' rüñi ki bilmez
Ṭüṭi-yi ᶞeker-hā sözini murḡ-ı yabanı

926.

Velehū

Meᶞā'īlūn Meᶞā'īlūn Meᶞā'īlūn Meᶞā'īlūn

1. ᶞararmıᶞ beñzümi zülfüñ ucından ḫāk-i rāh itsem
O müᶞᶞin dāma eᶞküm dāne rüyum berg-i kāh itsem
2. Çemende pā-bürehne gezseñ öpsem ben keᶞ-i pāyüñ
Tenüm bir siḫr bilsem zīr-i pāyüñde giyāh itsem
3. O demler gelse kim kılsañ beni ey raḫmı yoḫ ḫurbān
Yüzüme sen ayak bassañ ruḫuña ben nigāh itsem
4. Ğam-ı 'iᶞḫuñla dünyādan ta' alluḫ ᶞüretin bozsam
Bu deyrüñ ᶞaḫᶞasın hep düd-ı āhumla siyāh itsem
5. Duḫānından döker bārān yirine gözyaᶞın encüm
Derün-ı sineden **Nev'ī** ḫaçan süz ile āh itsem

925 70b'nin derkenarındadır. *Nev'ī Dîvânı*, G. 551, s. 553.

926 70b-71a'nın derkenarındadır. *Nev'ī Dîvânı*, G. 314, s. 418. Bu gazel yanlışlıkla "ye" harfli gazeller arasına yazılmıştır. Ayrıca 56b-57a'da mükerreren yer almaktadır.

927.

Muḳaṭṭa'āt

Mef'ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Her maḥrem-i vişāli dilā şanma şād olur
Şabr it ümīd-i vaşl ile hecrün ' azābına
2. Bezm-i vişāl-i şem' e bu deñlü qarīn iken
Pervānenüñ yine nazar it ıztırābına

928.

Velehü Eyzan

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe'ülün

1. Geçinme ehl-i dünyāya teḥī-dest
Ki sevmez müflisi ḥalk-ı zamāne
2. Dıraḥt-ı bī-şemer görmez misin kim
İñen mergüb olmaz bāgbāna
3. Tehī-dest olduğıy-çündür çenāruñ
Elini alup atarlar yabana

929.

Velehü Eyzan

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Ḳalb-i nādān olur hemīşe siyāh
Lāle-veş rüyi gerçi aḥmer olur
2. Yüzi fażl ehlinüñ riyāzat ile
Zer-i ḥāliş mişāli aşfar olur
3. Ger za' if olsa tañ mı dānişmend
' Arabiyyāt çünki lāgar olur

927 70b. *Nev'î Dîvânı*, Kıt'a 7, s. 569.

928 70b. *Nev'î Dîvânı*, Kıt'a 54, s. 585.

929 70b. *Nev'î Dîvânı*, Kıt'a 10, s. 570.

1 rüyi gerçi: gerçi rüyi, *Nev'î Dîvânı*.

930.

Velehū Eyżan

Meḫ'ülü Mefā'ilün Fe'ülün

1. Geh şekl-i bütānda cilvegərsin
Geh 'aşık-ı rind ü lāübālī
2. Estār-ı şü'ün-ı keşret içre
Pinhān o cemāl-i lā-yezālī
3. Ol sırr-ı nühüftenüñ cihānı
Mest eyledi görmeden hayālī
4. Āyā nic' olur ki ol cemālī
Bī-perde görenlerüñ yā hālī

931.

Velehū Eyżan

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Kaṭre kaṭre dökdüğüm şanma 'araḫ ḫammāmda
Sīneden def' -i şerār-ı nār-ı hicrān eyledüm
2. Olmayup kāni' sirişk-i dīde-yi nemnāk ile
Fürḫatüñden cümleten a' zāmı giryān eyledüm

932.

Velehū Eyżan

Meḫ'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Bāğ-ı cemāle ben ḫuluñı maḫrem eyleyüp
Ol gülşen içre cān u dilüm bülbül eylesem
2. Şem' -i vişālüñe irişüp nār-ı şevḫ ile
Pervāne-veş vücūdumı yaḫsam kül eylesem

933.

Velehū Eyżan

930 70b. *Nev'i Dīvāni*, Kit'a 12, s. 570-571.

931 70b. *Nev'i Dīvāni*, Kit'a 13, s. 571.

932 70b. *Nev'i Dīvāni*, Kit'a 14, s. 571.

933 70b. *Nev'i Dīvāni*, Kit'a 15, s. 572. Nā-tamām gazeldir.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Yâdlarla oturup çünkü kadeh nüş idesin
Halkı ol reşk ile lâ-ya' kıl ü medhüş idesin
2. Seni bir cür' a ile yâd ideyin dimiş idüñ
Çorçarın mest olup ol 'ahdi ferâmüş idesin

934.

Velehü Eyzan

Fā' ilātün Mefā' ilün Fa' lün

1. Būse-yi la' l-i yāre yok çāre
'Arz ider gerçi rüyın ol meh-veş
2. Döndüm ol şem' e kim ider giryān
Fürkat-i şehd-i şöhet-i āteş

935.

Velehü Eyzan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Evc-i rif' atdeki şeh-bāz-ı hümā-himmet iken
Saña düşmezdi ki her zāğ u zeğan maḥrem ola
2. Tūḫī-yi sebz-i ḫaṭuñ āyīne-yi rüyuñda
Ehl-i diller göricek söyleşeler bir dem ola

936.

Velehü Eyzan

Mef' ülü Mefā' ilün Fe' ülün

1. Ol şān-ı kerīm-i bā-kemāle
Kim zātı güzīde-yi beşerdür
2. Pāy-i melaḫı hediye kılmaḫ
Ger 'ayb ise mürdan hünerdür

934 70b. *Nev'î Dîvânı*, Kıt'a 16, s. 572.

935 70b. *Nev'î Dîvânı*, Kıt'a 17, s. 572.

936 71a. *Nev'î Dîvânı*, Kıt'a 18, s. 573.

937.

Velehü Eyzan

Meḫ'ülü Fā' ilätü Meḫā' ilü Fā' ilün

1. Uyma şarāba ister iseñ ' izzet ü vaḫār
Zirā şarāba tābi' olan bî-ḫicāb olur
2. Bu vezn-i ṭab' a düşmeye itmek ümīd-i ḫayr
Bir nesneden ki ḫāfiye aña ḫarāb olur

938.

Velehü Eyzan

Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün

1. Var iken āb-ı ' izār-ı mäh-rūlar Nev' iyā
Nār-ı sineñle gögi pür-dūd-i āh itmek neden
2. Sāde-rūlar gündüzün mumlar yaḫup ' uşşāḫ arar
Şām-ı ḫaṭṭın ol mehüñ sen cāygāh itmek neden

939.

Velehü Eyzan

Meḫ'ülü Fā' ilätü Meḫā' ilü Fā' ilün

1. Gül nūş ider çemende diyü cām-ı ḫoş-güvār
Şır kāselerini muḫtesib-i devr-i rüzgār
2. Semt-i kenārı zevraḫ-ı dil itse ārzü
Emvāc-ı bād-ı fürḫat olur aña kine-cü
3. Gird-āb-ı ḫayret içre döner keştī-yi emel
Sa' y ile sāḫiline bu baḫrūñ irişmez el
4. Baḫr-ı belā ile tolu bu lücce-yi kehün
*Ceryü 'r-riyāḫa ke-mā teştühü 's-süfün*³⁰⁰

937 71a. *Nev'î Dîvânı*, Kit'a 19, s. 573.

938 71a. *Nev'î Dîvânı*, Kit'a 20, s. 573.

939 71a. *Nev'î Dîvânı*, Kit'a 4, s. 567-568.

4 baḫr-ı: mevc-i, *Nev'î Dîvânı*.

³⁰⁰ *Rüzgarlar gemilerin istediği gibi değildir.*

940.

Velehü Eyzan

Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün

1. Hücüm ide çünkim seg-i şehvet ü āz
Seni nāna muhtāc ide züll ü nekbet
2. Döküp āteş-i cū' için āb-ı rüyuñ
Ṭalebde ker olmaya şānuñda cür'et
3. Didüm çāre ne pīr-i 'aqla didi kim
Ḳanā' at Ḳanā' at Ḳanā' at Ḳanā' at

941.

Velehü Eyzan

Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün

1. Sevüp bir cüvānı olursun esīri
İdüp cān u baş ile yolında ḥidmet
2. Çekersin muḥāliflerinden niçe ğam
Gehī nūş-i vuşlat gehī niş-i fürkat
3. Didüm āḥiri ne bu kāruñ didiler
Nedāmet nedāmet nedāmet nedāmet

942.

Velehü Eyzan

Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün

1. Ḥar-ı nākes için ider dehr ḥāzır
Ḳaṭār-ı şütür zīr-i bār-ı taḥammül
2. Niçe ādemī-şüret ü nīk-siret
Piyāde çeker bār-ı faqr u tezellül
3. 'İlāc istedüm ben bu rence didiler
Taḥammül taḥammül taḥammül taḥammül

940 71a. *Nev'î Dîvânı*, Kıt'a 29, s. 577.

941 71a. *Nev'î Dîvânı*, Kıt'a 30, s. 577.

942 71a. *Nev'î Dîvânı*, Kıt'a 31, s. 577-578.

943.

Velehü Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ğam degül saña taqaddüm eylese erbāb-ı cāh
Cāh lafzı anlaruñ vaşfına çün ' unvān olur
2. Qadr-i deryā ebrden pest olsa deryādur yine
Qatre çün eyler tenezzül gevher-i raşşān olur
3. Yā hażiz olmış yiri yā evc-i ' ālī farkı yok
Qanğı burca varsa hūrşid-i felek tābān olur

944.

Velehü Eyzan

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Oldı gerdün hemişe dūn-perver
Sifledür her kim aña tālib olur
2. Maşıbbı dūn olur ahālīnūñ
Cāhilūñ eşref-i meţālib olur
3. Nā-münāsib umūrına dehrūñ
Bu meşel Nev' iyā münāsib olur
4. İki şey' vaz' olunsa mizāna
Nāqış olan tamāma ğālib olur

945.

Qıt'a

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Şular ki mūy-şikāf oldı tır-i fikret ile
Düşer keşākeş-i cevri-i sipihre qavs-mişāl
2. Kemān-ı Rüstem olursañ da ger şalābetde
Zamāne āteş-i qahr ile nerm ider fi'l-hāl
3. Hünerle sen meşelā nehr-i selsebīl olsañ
Mükedder eylemege halk teşne vü meyyāl

943 71a. *Nev'î Dîvânı*, Kıt'a 24, s. 575.

944 71a. *Nev'î Dîvânı*, Kıt'a 23, s. 574-575.

945 71a'nın derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, Kıt'a 2, s. 566.

4. Tevāzu‘ eyleyenüñ hāli zīr-i pāy olmak
Dürüş-t-vaż‘ olanuñ semti qadr ü cāh u celāl
5. Şular ki māzī ile hālden haberleri yok
Qazā vü medrese anlara eyler istikbāl
6. Zer-i tamām-‘ ayār ile niçe nā-mevzūn
Virür kelāmına te’sīr-i nazm-ı H̄āce Kemāl
7. Gül-i behişt iken eş‘ ārumuz kıyāmetdür
Ayıklamaqda ‘alef gibi her har-ı deccāl
8. Hālāvet-i sühanum yaqdı qalb-i bed-ḥāhı
Gelür aña ilüñ āb-ı kelāmı sihr-i hālāl
9. Zamāne ‘işümi telḥ itdi dādumı alıvir
Eyā Kerīm ü Raḥīm ü Müheymin ü Mütē‘āl

946.

Matla‘

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. *Kef-i sāqī zi-sāğar matla‘-yı hürşid-i raḥşān şüd*
Dehān-ı mey-perestān mahzen-i la‘l-i Bedeḥşān şüd

947.

Qıt‘a

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Hüsrevā devletüñ mezid olsun
Kevkeb-i tāli‘üñ sa‘id olsun
2. Her ümidüñ Hudā müyesser idüp
Haşm olan saña nā-ümid olsun

948.

Matla‘

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Sâkinin avucu, kadehle birlikte parlak güneşin doğuş yeri oldu. Şaraba tapanların (rindlerin) ağzı Bedeḥşan lalinin mahzeni oldu.

947 71a’nın derkenarındadır. *Nev’î Dîvânı*, Kıt’a 57, s. 586. Nā-tamam gazeldir.

948 71a’nın derkenarındadır. Bu matla 232. gazelin matla beytidir. *Nev’î Dîvânı*, s. 368.

1. Huzūra gelse o māh elde sīm-i vāfir yok
Eger ki ğıybet iderse huzūr-ı hātır yok

949.

Maṭla‘

Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ül

1. Tenüm zaḥm-ı tırūnle döndi neye
Derūnumda nālem ne beñzer neye

950.

**Nev‘î Efendi’nün Sultān Meḥammed Ḥan Ḥazretlerinün Cülüs-ı
Hümāyūnlarına Didügi Kaşide-yi Ğarrādur**

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Yine teşrif idüp bir cān-ı ‘ālem taḥt-ı ‘Oşmānî
Yine geldi yirine mürde iken ‘ālemün cānı
2. Ğudūm-i nev-bahār-ı luḫfı kıldı mu‘tedil dehri
Meger itdi taḥaddūm sâ‘at-i nevrüz-ı sultānî
3. Zamānından ‘aceb mi sebḳat itse sâ‘at-i nevrüz
Ḥarāret virdi āfāka yüzünün mihr-i raḫşānı
4. Çıķarsa şād hezārān erba‘in pîr-i felek hergiz
Ḥaṭ-ı sebzi gibi görmez düşünde Ḥızr-ı devrānı
5. Nesīm-i ḫulḳı baḫş itdi ‘adālet çār erkāna
Meger rūḫ-ı nebātîdür kelām-ı şeker-efşānı
6. Sa‘ādet burcınun mihrî ğurūb itdi ise ğam yok
Getürdi yirine ni‘me‘l-bedel bir māh-ı tībānı
7. Birisi der-niyām olunca biri der-miyān oldu
İki yüzlü meger bir tiĝ imiş bu devlet-i fānî
8. Zamānuñ salṭanat mihrî diye baḫş itdügi cevher
Kiminün dāĝ-ı pür-ḫūnı kiminün la‘l-i rümmānı

949 71a’nın derkenarındadır. *Nev’î Dîvânı*, Müfred 8, s. 605.

950 71b. *Nev’î Dîvânı*, K. 45, s. 135-137. Bu kaside *Mecmua’* da matlalardan sonra yer almaktadır. Şiirin sonunda “*Cülüs-ı Sultān Meḥammed Ḥan Ḥalledallahu Mülkehu İle’n-nihāyetü’d-devrān Fî 16 Cemāziye’l-āḫır Sene 1003 M (Muḫarrem)*” ifadesi yer almaktadır.

1 cān-ı: mihr-i, *Nev’î Dîvânı*.

8 la‘l-i rümmānı: verd-i ḫandānı, *Nev’î Dîvânı*.

9. Olur tahtında her fi'l-i kabîhüñ kâr-ı müstahsen
Ġulâm-ı Hıızr ile gör kışşa-yı Mūsā-yı İmrānı
10. Ne sa'd-i Müşteri bādī vü ne naḥs-i Zühāl mānı
Ḥakīm-i Qādirüñ şun'ında āciz aql-ı Yünānı
11. Açılup şubḥ-dem mışra'ları bāb-ı hümāyūnuñ
Cemāli mihri kıldı maṭla'u'l-envār dīvānı
12. Eben an-ced şeh-i ālī-sened Sultān Meḥemmed kim
Tecāvüz eylemişdür vaşf-ı şānı ḥādd-i imkānı
13. Keremdür var ise bir vaşf-ı zāyid ṭab'-ı pākinde
Leṭāfetdür eger mevcūd ise cisminde noḫşānı
14. Leṭāfet cūyınıñ perverdesi ruḥsār-ı dil-cūyı
Melāḥat gülşeninüñ dikmesi ḳādd-i ḥırāmānı
15. Ne gülde tāb u fer var arızına kıлмаğa nisbet
Ne servüñ ḳādd-i dil-cūsına var öykünmege cānı
16. Bu ḥüsn ile bu ānı kimde görmişdür gören gelsün
Bulunur Yūsuf'a şānı bulunmaz aña aḳrānı
17. Ümīdüm kesmiş idüm meyve-yi bāğ-ı ḥayātumdan
Ḳad-i mevzūnı baḫş itdi baña ömr-i firāvānı
18. Şikest itmişdi cismüm zevraḳını rūzgār ammā
Beni ḡarḳ itdi ol şāhuñ muḫīṭ-i baḫr-i iḥsānı
19. Şafā geldüñ sipihr-i devletüñ iy mihr-i pür-nūrı
Ġubār-ı maḳdemüñle rüşen itdüñ ayn-ı a'yānı
20. Ne zātuñ gibi gösterdi felek mir'atı bir şüret
Ne ṭab'um gibi ṭūṭı gördi Rüm'üñ şekkeristānı
21. Cihānda adumuz ḳalsun diyen nām ehli serverler
Çerāğ ile arar ṭümār-ı eş'ār-ı şenā-ḫ'ānı
22. Bilürler cevherinden ḥaçeri ābından elmāsı
Sözinden sen de fehm it ḳadr-i Nev'î-yi sūḫandānı
23. Yeter sen şāha mirāş-ı peder ṭab'um gibi cevher

15 dil-cūsına: dil-cūyına, *Nev'î Dīvānı*.

16 aña: anuñ, *Nev'î Dīvānı*.

19 ayn-ı: çeşm-i, *Nev'î Dīvānı*.

- Qalur dürr-i sühan bâkî olur sîm ile zer fânî
24. Cüvân-bahta bu pîr-i nâ-tüvânuñ loqma vü nânın
Muzâ‘ af eyle nâkış kıılma cem‘ -i ehl-i ‘ irfânı
25. Tefâvüt eylemez bir qatre nâkış dürr-i deryâdan
Virür ancak hisâb-ı defter-i ihsâna noqşanı
26. Nitekim her seher olup muzaffer husrev-i hâver
Geçüp taht-ı zümürüd üzre teşrif ide erkânı
27. Tınâb-ı bârgâh-ı ‘ ömrüñ olsun haşre dek mümted
İrişüp qadrüñüñ ‘ arş-ı berine tāk-ı eyvânı

951.

Gül-i Şad-Berg-i Nev‘î-yi Sühan-Senc

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Ey vücūd-ı mümkünât inşâ-yı luţfuñdan eşer
Cümle ‘ âlem müptedâ-yı feyz-i cüduñdan haber
2. Zātuñuñ feyzinde envâr-ı haqâyıq müstecin
İsmüñüñ başında eşcâr-ı mezâhir pür-şemer
3. Müstefâz-ı raḫmetüñ siriye mevcūd-ı vücūd
Müstefâd-ı şefkatüñ çâr ümmehât ü nüh peder
4. Bâğ-ı luţfuñdan sekiz cennet şemîm-i kemterîn
Nâr-ı kaḫruñdan yidi düzaḫ şerâr-ı muhtaşar
5. Qâleb-i ḫâkiyi baḫr-i zātuña mazhar kıılup
Eyledüñ qalb-i şehensâhı basit-i baḫr ü ber
6. Lem‘ a-yı şem‘ -i cemâlüñ ‘ ışqdur pervânesi
Sidre‘den Cibrîl-i ‘ aqlı eyleyen bî-pâ vü ser
7. Niçe demdür sırr-ı mütüdan umar feyz-i ḫayât
Bir ölümlü ḫasteyin ḡam pisterinde muhtaşar

25 dürr-i: olsa / ihsâna: imsâke, *Nev‘î Dîvânı*.

27 irişüp: irişsün, *Nev‘î Dîvânı*.

951 72a-73a. *Nev‘î Dîvânı*, K. 12, s. 33-41. *Nev‘î Dîvânı’nda* 100 beyittir. Nev‘î’nin bu kasidesi de diğerkasidelerden ayrı olarak matlalardan sonra yer almaktadır.

3 mevcūd-ı: mevlüd-ı, *Nev‘î Dîvânı*.

6 ‘ışqdur pervânesi: ışqdur pervâne-veş / Sidre‘den: Sidre‘de / bî-pâ vü ser: bî-bâl ü ser, *Nev‘î Dîvânı*.

8. Ger olam Ken'ân-ı hicrânuñda pür-zâr ü esef
Kılmadın cilve cemâl-i Yûsuf-ı Mışr-ı hüner
9. Meh gibi naķŝ ile ola kuvvet-i tab'um tamâm
Gelmedin fi'le dağı nûr-ı kemâl-i muntazar
10. Ağger-i dilden sürüp âhum beden hâkisterin
Müncelî olmazsa mir'ât-ı ŝühûdumdan keder
11. Kiŝtzâr-ı dilde hâşıl virmeyüp bezr-i beķâ
Olmaz ise mâsivâ maĥŝûd-ı dâs-ı lâ-tezer
12. Dâne-yi eşküm döküp maĥŝerde âh idüp diyem
Ey Ĥudâ-yı hayr ü şer Mevlâ-yı fi'l-i nef' ü zar
13. Tâlibe ŝevķ-ı 'amel âşâr-ı isti'dâd idi
Sa'y ü himmet hâcib-i maĥŝûda âyât-ı zafer
14. Ŗarf idüp rûz u ŝebüm naĥv-i kemâl-i 'ilmüñe
Ŗafĥa-yı nâmem sefid iken siyâh itdümse ger
15. Ŗimdi ol tesvid-i bî-sûdum idüp bir bir beyâz
Ağarup müyum sefid oldı siyâhum ser-te-ser
16. Hâşılum şıfr u sin'in-i 'ömr sittin oldı âh
Bâd-ı âhum olmadı varlık yüzinden perde-der
17. Hey ne fürķat hey ne ĥasret hey ne ĥüsrân-ı ebed
Ŗebt ise evvel kitâbumda muķadder bu ķader
18. Olmadum âsûde-dil hergiz sevâd-ı ŝübheden
Ĥikmet-i iŝrâķdan kesb itmedüm nûr-ı başar
19. Çıķmadı başa tarîķ-i 'illet-i meŝŝâ'iyân
Kesb-i ma'lûl itmedi âlât ü esbâb-ı nazâr
20. Râh-ı 'ıŝķa ger girürseñ ayađuñ mestâne baş
Ŗöyle kim hiç olmasun yanuñda fark-ı pâ vü ser
21. Mâh-ı nev gibi niķe nâķıŝları eyler tamâm
'Uzlet ü zikr-i Ĥudâ vü ŝamt ü terk-i ĥ'âb ü ĥ'âr
22. Sâlike tâ kim kemer-bend olmaya nûn-i yaķin
Cânımı gergin iden renc-i ĥırâŝ-ı kirm-i ger
23. Gerdenin mağlûl idüp zencir-i ķayd-ı keŝmekeŝ
Maĥzen-i taĥķîķa yol virmez su'âl-i der-be-der

24. Düzd-i Şeytân'dan metâ'-yî dil nice olsun emîn
Rûz u şeb bî-pâsbân böyle sarây-ı penç-der
25. Yâ nice olmaz hevâ-yî nefsiñe hissüñ muṭî'
Çünkü her dervâzeden bād-ı hevâ eyler güzer
26. Var şalât-ı hams ile sedd it havâss-ı hamseñi
Leşker-i Ye'cüc-ı nefis Allâhu ekber'den kaçır
27. Fâriḡu'l-bâl ol eger uçmaḡ dilerseñ bâl açup
Çünkü sen bir 'âlem-i bâlâya eylersin sefer
28. İzdiyâd-ı noḡtası besdür işâret aña kim
Zâyidî zâd-ı saḡardur sendeki zâd-ı sefer
29. Eylegil tâbût-ı cismüñ ġarḡa-yî nîl-i fenâ
Tâ bula Mûsî-yî cân Fir'avn-ı nefsiñden zarar
30. Ḥubb-ı mâl ü câh için cehl ile kılma terk-i ser
'Ârif ol kıl terk-i zer atduñ dimekdür çünkü der
31. Terk-i zer kıl merd iseñ zencîr-i zer görmez misin
Merde nisbet bend olur zen gerdeninde zîb ü fer
32. Ehl-i câhî tâc-ı zer sevdâsı eyler ḡâk-i râh
Terk ile 'ârifler eyler ḡâk-i râhın tâc-ı ser
33. Loḡma-yî dūnân degüldür tu' me-yî kerrübiyân
Lâşe-yî şâhîn tezerv ü lâyıḡ-ı kerkes ḡazer
34. Müşmir olmaz girye-yî zâhid semâ'-ı 'ışḡdan
Ola mı ebr-i bahâriden dıraḡt-ı ḡuşk ter
35. Mâline reşk itme her bir şekl-i mekrûhuñ k' olur
Bir ṡılısm-ı münkerüñ taḡtında genc-i sîm ü zer
36. Erlik idüp sen zen-i dünyâya evvel vir ṡalâḡ
Virmedin saña ṡalâḡ-ı fûrḡati ol andan er
37. Âb-ı rûyuñ ḡâke dökme maşlahat bitsün diyü
Yirde ḡalmaz toḡm-ı isti' dâd çün âḡir biter

27 eylersin: istersin, *Nev'î Dîvânı*.

28 İkinci mısra *Nev'î Dîvânı*'nda "Za' id-i zâd-ı seferdür sendeki zâd-ı saḡar" şeklindedir.

29 zarar: mefer, *Nev'î Dîvânı*.

32 ḡâk-i râhı: ḡâk-i râhın, *Nev'î Dîvânı*.

33 lâşe-yi: lâyıḡ-ı, *Nev'î Dîvânı*.

36 andan: senden, *Nev'î Dîvânı*.

37 ḡâke dökme: dökme ḡâke, *Nev'î Dîvânı*.

38. Kesr-i ʿırzın gör şühūd-ı zūr ile işbāt ider
Şol ki maḥzar refʿ idüp eyler hevā-yı naşb ü cer
39. Rāst kirdār ol olup meʾmūr-ı emr-i *feʿs-takim*³⁰¹
Olasın tā kim ʿaşā gibi delīl ü rāhber
40. Rāst-rev ol fevz-i maḥlūba yakındur rāh-ı rāst
Ḥāyil olmaz seyr-i tīr-i rāsta hergiz siper
41. Ḥāne-yi ṭabʿ uñ ʿarūzın şerʿ ile itseñ dürüst
Her ne ʿarz olursa şīʿ r ü şerʿ olur mevzūn u ter
42. Cedvel-i zerrīn-i kec virmez leṭāfet muşhafa
Rāstlıkdur ādeme lāzım degüldür zīb ü fer
43. Mıstar-ı ḥaṭ kim anuñ naḳḳāş ṭarḥın kıldı rāst
Kej yazılmaz üstine resm olunan naḳş u şuver
44. Āh eger noḳşān-ı ḥaṭṭ olursa istiʿ dāddan
Bed-güherde eylemez Yāḳūt-ı Mustaʿ şım eşer
45. Mümkinātuñ dāne-yi ʿömrin ögüdüür şubḥ u şām
Āsiyāb-ı çarḥ encüm erzenin ölçer döker
46. Çarḥ-ı aḫzar ḥūn-ı muzmerdür şaḳın ḥınnā gibi
Sürḥdür maʿnide şüretde görünür sebz ü zer
47. Saltanatda gün geçür efsāne-yi ʿuşşāḳ ile
Ḥāb-ı ḡaflet virmesün bārī leyāl-i bī-şemer
48. Degme dilden ḡaflet-i devletde gelmez intibāh
Şīve-yi murḡ-ı seḫerdür şubḥ vaḳtinde seḫer
49. Ḥālūñe şükr eyle dāyim dīdesi pür-ḥūn iken
Ḳahḳaha idüp güler āzādelikden kebk-i der
50. Kendü ʿaybuñ şüret-i ʿaybına ḥalkuñ perde kıl
Şöyle kim düzd-i naḫar bulmaya hergiz bir mermer
51. Ḥāşıl oldu böyle ḥāşıyyet lisānüʿş-sevrde
Çün ʿuyüb-ı nāsdan ḳaṭʿ -ı lisān itdi baḫar

38 gör: yüz, *Nevʿi Dîvânı*.

³⁰¹ *Dosdogru ol.*

39 delil ü rāhber: delil-i reh-güzer, *Nevʿi Dîvânı*.

41 İlk mısra *Nevʿi Dîvânıʿnda*: “Ḥāne-yi ḳalbūñ ʿarūz-ı şerʿ ile kılsañ dürüst” şeklindedir.

43 resm olunan: mektüb olan, *Nevʿi Dîvânı*.

49 dāyim dīdesi pür-ḥūn iken: gör kim dīde-yi pür-ḥūn ile, *Nevʿi Dîvânı*.

52. Olmaya feyz-ı fazîlet bâ'ış-i kibr ü fuğul
Bir degül lîkin mükedder olmada baħr ü şemer
53. Mâkiyân bir beyza için şād olup eyler ħurūş
‘Ārifūñ deryā-şifat ħalbi ħamūş u pür-güher
54. Sînede her ma‘nî-yi münker ki muzmerdür şaħın
Görünür āħir felek āyînesinden ħayr ü şer
55. Ĥüsn-i gül kılma taleb fânîdür iste ħüsn-i dil
Tal‘at-i mihre ħazân görmez misin virmez zarar
56. Bir gül-i ma‘nāya cānuñ riştesin bend eyle kim
Her temāşā itdügüñ şüretde olsun cilveger
57. Ĥayy-i cāvîd ol idüp ten cübbesinden insilāħ
Kemter olma ħayyeden kim sin yaşar ol cānavar
58. Ķalbe müstevlî olunca nūr-ı Ĥaħ ħalmaz vücūd
Sāye nā-peydā olur fark-ı ser olsa tāk-ı ħūr
59. ĶarĶ-ı deryā-yı maħabbet feyz-i ‘irfān istemez
Şāħ-ı nîlūfer degül muħtāk-ı imdād-ı maħar
60. Keşti-yi Nūħ’ı n’ider baħr-ı fenāya ĶarĶ olan
Māħî-yi ‘ummān ider mi mevc-i tūfāndan ħazer
61. Zāyil olmaz sîneden luţf ile şerr-i bed-nihād
Āb ile gitmez miyān-ı seng ü āhenden şerer
62. Ĥŷān-ı dünyādan naşibūñdür tenāvül kıldıguñ
Kimseyi ħiç imtilā itmez ta‘ām-ı mā-ħazar
63. Fazla-ħŷār olma şaħın hem-çün siyeh-gūş-ı denî
Pençe-yi kesbūñle ‘iş eyle mişāl-i şîr-i ner
64. Ĥāk-i faħr içre ne gevher buldı bilmem ehl-i rāz
Kim görürler ħŷācenūñ yāĶūt u la‘lin pîlever
65. Çeşm-i dünān baş-ı erzāk ile olmaz mümtelî
Sofrası gerdün olup nān olsa ħürşîd ü ħamer
66. Turş-rūlık lafz-ı şîrînden ola bed-ħūya biħ
Bir midür sofraya ħiç sirkencübîn ü gül-şeker

56 şüretde: şüretten, *Nev’î Divânı*.

60 ummān: deryā, *Nev’î Divânı*.

67. Şer‘ a-çün rāzī degül k̄āzī-yi şehir ü ‘ askeri
Emr-i ma‘ rūfi nice fehm ide her münker nöger
68. Māl-i rişvetdür emerler şîr-i māderden elez
Şorsalar şer‘ ile ammā zehr-i k̄ātilden emer
69. Zîr ü bālādur kamu evzā‘ -yı nā-hem-vār-ı çarh
Ol zeğan gibi ki gāh ünşā olur gāhî zeker
70. Niş ü nūşı münkalib olsa ‘ aceb mi ‘ ālemün
Qalbi mu‘ tellün olur taşrif ile zîr ü zeber
71. Himmet-i ma‘ şük pest ü h̄atır-ı ‘ aşık şikest
Gerdiş-i gerdün dürüş evzā‘ ı nā-hem-vār-ter
72. Gül celīs-i h̄ār u bülbül tu‘ me-yi dendān-ı mār
Menzil-i şîşe miyān-ı seng-i h̄ārā vü meder
73. Tîr-keş qadd-i cüvāna pîre qurbān-ı kemān
Bu edīm-i h̄āk her mevcūda zarf-ı müstaqar
74. Gülşen-i dehrün hazānın fikr iderseñ ‘ ākıbet
Sünbülü sevdā-yı serdür gülleri h̄ün-ı ciğer
75. H̄āb-ı gāflet kūr idüp nūr-ı haqīkatden gözi
Cevher-i bāqī görünür saña emşāl ü şuver
76. H̄āb-ı gāflet sende bir ta‘ bîr olunmaz h̄ābdur
Yoḡsa bir bāzīçedür ‘ ālem ki meyl itmez beşer
77. Bu qaşīdem lücce-yi baḡr-i ma‘ ārifdür benüm
Ka‘ r-ı ma‘ nāsında pür lü‘lū‘dür esrār ü ‘ iber
78. Yā sevād-ı a‘ zam oldı ortasında şāh-rāh
Maḡla‘ idur şāh-rāh-ı şehir-i ‘ ilmullaha der
79. Dikdi her bir mışra‘ ı ol şāh-rāha bir ‘ ālem
Var ise ol rāhdan bir şāh-ı bî-hemtā geçer
80. Şehryār-ı ‘ ālem-i ma‘ nā vü şüret H̄ān Murād

68 rişvetdür: rişvet kim, *Nev’î Dîvânı*.

69 ol: şol, *Nev’î Dîvânı*.

74 hazānın: fenāsın, *Nev’î Dîvânı*. Nev’î Dîvânı’ndaki 74. beyit *Mecmua*’da yoktur. Bu beyit *Nev’î Dîvânı*’nda 75. beyittir. Bundan sonraki beyitler bir beyit kaymış olarak devam etmektedir.

76. *Nev’î Dîvânı*’nda ikinci mısra: “Yoḡsa ‘ ālem şandugun hep cümle emşāl ü şuver” şeklindedir.

77 ma‘ ārifdür: haqāyıqdur / lü‘lū‘dür: lü‘lū‘-yi, *Nev’î Dîvânı*.

79 şāh-ı bî-hemtā geçer: pādşāh eyler güzer, *Nev’î Dîvânı*.

- Āftāb-ı memleket hāver-zemīn ü bāhter
81. Nūr-ı fazlından Hidāye bir çerāğ-ı sūhte
Nükte-yi melfūz tūmār-ı kelāmından Dürer
82. İstikāmet tab‘ına ‘ālemde olmuşdur ‘ālem
Vaşfi terkibinde olmaz munşarif ‘adl-i ‘Ömer
83. Nūr-ı isti‘dādı maştūr olsa mestūr olmasa
Hall-i mermūz-ı każā olurdu maqđūr-ı beşer
84. Rūh ile tefsīr iderlermiş hadīs-i la‘lini
Cevheri’den bir rivāyet eylemiş İbn-i Hacer
85. Salṭanat esbābı cem‘inden liyākatdür ğaraż
Yoḥsa ney-şekkerde hep mevcūddurur tığ ü kemer
86. Taḥtı bād olmağ degül şāhum Süleymānlık budur
Çekmeye ādem hevā-yı dīv-i nefisinden zarar
87. Gūş idüñ ey fevc-i müştākān-ı şi‘ri ma‘rifet
Şi‘ri Nev‘î’den sālā-yı ni‘met-i lillāh der
88. Şi‘ri Nev‘î’ye ‘adīl olmaz kelām-ı müdde‘î
Nisbet olunmaz dem-i ‘İsī ile āvāz-ı ḥar
89. Pür kıılır tedric ile āfākı āḥir şöhretüm
Def‘aten gelmez şimāḥa şadme-yi fe’s ü teber
90. Kimse şormaz ḥāne-yi çeşmümde her gün kan olur
Yoḥsa kanı merdümün kânün midur olmağ heder
91. Kime ‘arz idem metā‘-yı şi‘ri kim ḥalk-ı cihān
Rü’yet-i fażl u kemāl ü ma‘rifetden kūr u ker
92. Şimdi erbāb-ı zamāna kıılmadan ‘arz-ı sūḥan
Yıgdür andan zümre-yi ḥaccāma ‘arz-ı nişter
93. Göstere ḥāmem eger i‘cāz-ı ve’s-şekka’l-kamer
Ḥaml ider tağlīz-i ḥaber anı erzāl-i zümer

81 melfūz: melfūze, *Nev’î Dîvânı*.

86 zarar: ḥaṭar, *Nev’î Dîvânı*.

87 *Nev’î Dîvânı*’nda 89. beyittir.

88 şi‘ri Nev‘î’ye: şi‘ri rüme hergiz, *Nev’î Dîvânı*.

91 kemāl ü: semā‘-ı, *Nev’î Dîvânı*.

92 erbāb-ı: ebnā-yı, *Nev’î Dîvânı*.

94. Hāşelillāh kim olam bu fazl-ı heybetden fuḍūl
Gelmemişdür zerre deñlü nefşüme kibr ü baḡar
95. Bāğ-ı ḡab‘ umdan ḡopardum bu gül-i şad-bergi ben
Şundum elḡāf ehline bir yādigār-ı mu‘ teber
96. Hāsiddūñ fāsiddürür ammā dimāğı şöyle kim
Bir gelür şemm eyleye büy-ı buḡūr ile baḡar
97. ḡārem-i heftümde tā kim ola keyvān pāsban
Zeyn ide zātü’l-bürücü küngür-i işnā ‘ aşer
98. Pādşāhuñ ide ḡaḡ eyyām-ı ‘ ömr ü devletin
Dāyimā maḡşületü’l-a‘ māl ü maḡzıyyü’l-vaḡar
99. Pāyesi a‘ lā-yı ‘ arş olsun burāḡ-ı ḡadriñ
Eşheb-i iḡbāline Cibril-i ‘ izzet rāhber

952.

Velehū

Der Medḡ-i ḡāce Efendi

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Şehāb-ı cūd u fazluñ bāğ-ı dehri ideli pür-nem
Nesim-i büy-i ḡulḡuñla bahār-ı memleket ḡurrem
2. Şu‘ ā-ı cevher-i rüyuñ fūrüg-ı efser-i şāhī
Le’āl-i ḡüsn-i tedbirüñ niḡām-ı ‘ ālem ü ādem
3. ḡaşuñ ḡānün-ı ḡikmet gösterür ḡılsa işārātı
Sūḡanda ḡall olur lü’lü’ dişüñden ‘ uḡde-yi mübhem
4. Ne zātuñ gibi gösterdi felek mir’ātı bir şüret
Ne ḡab‘ uñ gibi bir āyine gördi şüret-i ‘ ālem
5. Hüner-bin ü hünermend ü sūḡandān u sūḡan-perver
Re’is-i ehl-i fazl üstād-ı sulḡān ḡāce-yi ekrem

94 heybetden: vehbiden, *Nev’i Dîvânı*.

95 elḡāf: inşāf, *Nev’i Dîvânı*.

96 fāsiddürür ammā: ammā ki fāsiddür, *Nev’i Dîvânı*.

98 ‘ ömr ü devletin: devr-i devletin, *Nev’i Dîvânı*.

952 72b-73a’da ve bu yaprakların derkenarlarındadır. *Nev’i Dîvânı*, K. 34, s. 105-107. *Nev’i Dîvânı*’nda 28 beyittir.

2 rüyuñ: re’yüñ, *Nev’i Dîvânı*.

3 ḡılsa: itse, *Nev’i Dîvânı*.

6. Sa' ādet-vaşf u Sa' dī-nām devlet-kām u 'ālī-baht
Muḥammed-hulḳ u Yūsuf-rüy u Āşaf-re'y ü 'İsī-dem
7. Fünün u hikmet-i fazl u kemālün Faḥr-ı Rāzī'dür
Şihāb-ı Enverī kim zerredür sen neyyir-i a'zam
8. Mesīḥ-āsā leb-i la' lüñle lü'lü'-yi süḥan hem-zād
Kemāl-i 'ilm ü fiṭnat noḳta-yı insānuña tev'em
9. Meşāmı yarılup tırmaz ru'āmı ḥāmenün hergiz
Hevāyı eyledi enfās-ı luṭfuñ şöyle müşgīn-dem
10. Du'ā-yı devletünde şānuma rif'at müsellemdür
N'ola kılsam suṭūr-ı şafḥa-yı eş'ardan süllem
11. Çenār-āsā Cenāb-ı Haḳḳ'a el ḳaldurduḡum bu kim
Çıkar bālāya çün keff-i terāzū olsa bī-dirhem
12. Görünür yarası yoḳ ehl-i derdün çāresi müşkil
Derün-ı sīnede dāḡ-ı ḥamiyyet zaḥm-ı bī-merhem
13. Kime 'arz ide senden ḡayrı ṭül-i ḳışşasın Nev'ī
Kime şerḥ ide rāz-ı sīnesin ol bī-dil ü pür-ḡam
14. Ḥiṭāb-ı 'ilm ü hikmet istimā'ından aşam dünyā
Kemāl ü ma'rifet nuṭḳında 'ālem 'āciz ü ebkem
15. Cihān mest-i teḡāfül şaḥne mey-ḥ'ār muḥtesib maḡrūr
'Arūs-ı 'iṣ ü rāḥat hem-niṣn-i merd-i nā-maḥrem
16. Müneccim bī-başar kaḥḥāl a' meş mürte' iṣ ḥaccām
Ṭabīb-i ḥasteden ümmid ider bīmārlar emsem
17. Nedendür bī-sebeb sāyirlere bu luṭf u isti'dād
Nedendür yā benüm bu ḳahra istiḥḳāḳımı bilsem
18. Henüz irişmedüm bezm-i murāda oldı 'ömr āḥir
Yaşum tār u ḳādüm ceng eyledi ḳānūn-ı el-aḳdem
19. Dirīḡā olmadı faşl-ı mümeyyez fazl u 'irfānum
Benī-nev'ümde oldum gerçi 'ilm ü fazl ile a'lem

5 Nev'î *Dîvânı'nda* bu beytin ilk mısrası: “Sühandān ü hūner-bīn ü hūnermend ü süḥan-perver” şeklindedir.

7 fūnūn u hikmet-i: fūnūn u hikmet ü, *Nev'î Dîvânı*.

8 noḳta-yı insānuña: nuṭfe-yi ensābuña, *Nev'î Dîvânı*.

9 ru'āmı: zūkāmı, *Nev'î Dîvânı*.

17 luṭf u: luṭf-ı, *Nev'î Dîvânı*.

20. Taḥayyül sözlerüm çeşm-i ‘ adüya şüret-i aḥyel
Ruḫüm-ı saṭr-ı eş‘ arum ḥasüda hey’et-i erḫam
21. Benüm nāmemle ḥāmem yügrügidür şimdi meydānuñ
Birinde peyker-i ablaḫ birinde şive-yi edhem
22. Dirīgā ma‘ rifet ḫullābı çekmez ehl-i dünyāyı
Gerekdür bunları cezb itmege zencir-i zer muḫkem
23. ‘ Azizān-ı zamāna ‘ işmet-i Yūsuf müfid olmaz
Tefāvüt eylemez nuṭḫ-ı Mesihā ‘ iffet-i Meryem
24. Riyā vü zerḫ ile meşhür olursın ḫalk-ı ‘ ālemde
Ṭotalum ‘ ışḫ ile Manşūr-ı vaḫt ol zühd ile Edhem
25. Dilā şayd-ı merām efsün-ı eş‘ ar ile rām olmaz
Yürü terk eyle bu efsāneyi var sākıt ol epsem
26. Du‘ āsın ḫazret-i ‘ izzet-me’ ābuñ dilde tekrār it
Ki itsün Ḥaḫ esās-ı devletin olduḫça müstaḫkem
27. Şabā-yı şöhretin fāyih ziyā-yı şevketin lāyih
Nihāl-i kevkebin ferruḫ bahār-ı ṭālī‘ in ḫurrem

953.

Ḳaşıde-yi Ḳadri Efendi

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Şāf-dil olup sebük-rūḫ ol mey-i rüşen gibi
Tire-ṭab‘ olup girān-cān olma dürd-i den gibi
2. Çıḫsun āvāzuñ sürüd-āsā şafā-baḫş olmada
Bulma şöhret vaḫşet-engiz olmada şiven gibi
3. Aḫvel olma ḡayr ‘ aybında şınuḫ mir’āt-veş
Kendü ‘ aybuñ görmede a‘ ver olup süzen gibi
4. Ḥalka gibi kimsenüñ ḫapusına ṭutma ḫulaḫ
Baḫma hem-sāyuñ sarāyından yaña revzen gibi

19 a‘lem: mu‘lem, *Nev’i Divānı*.

20 taḥayyül: muḫayyel / ‘adüya: ‘avāma, *Nev’i Divānı*.

26 tekrār it: ḫıl tekrār / devletin: devleti, *Nev’i Divānı*.

27 nihāl-i: nehār-ı, *Nev’i Divānı*.

953 73a.

5. ‘ Ākıl iseñ telhî-yi şabr ile olma turş-rū
Şehd-i şūr-engîze mâyil olma tıfl oğlan gibi
6. Kendüñi deryālayın cem‘ eyle temkîn ehli ol
Yave-gerd olma hevāda ebr-i ter-dāmen gibi
7. Kıldıñ ise pür derūnuñ genc-i istignā ile
Münzevî ol gizle kendüñ halkdan maḥzen gibi
8. Tıolmasun dirseñ hevā yiliyle gönñlüñ ḥānesi
Aç gözüñ baḳma hevādan cānibe revzen gibi
9. Gūşe-gîr ol perde ardından cihānı seyr kııl
Dūr-bîn ol görme kendüñ dīde-yi rūşen gibi
10. Meyl-i İskender gibi āyīneñ it gītī-nümā
Tīre vü tārīk-dil olma çeh-i Bījen gibi
11. Nūr-ı meh olup ziyā virmek dilerseñ ‘ āleme
Müncemid olm’ehl-i sūza cān it revḡan gibi
12. ‘ Ālemi bend it ‘ İsā-veş rişte-yi ümmīd ile
Ḥisset-i ṭab‘ ile kaṭ‘ itme recāyı le gibi
13. Ḥākīm olsañ ‘ ilm-i kesbi kes ta‘ alluḳ ‘ ırqını
Cān-bīnūñ yirine meyl itme vehm ü zan gibi
14. Zer gibi sūz u güdāz içre şafādan raḳşa gir
Pür-keder olma buluṭdan nem ḳapup āhen gibi
15. Tīr-i bārāna güşāde-rū siper ol gül gibi
Olma lertzān şaḡlu şollu tīg ile süsen gibi
16. Āsiyā-veş bī-tem(y)iz olup ögütme bulduḡuñ
Ḥurde-bīn olup daḳīḳa gözle pervīzen gibi
17. Kārzār olsa gerüñi gözleme sūfār-veş
Tīr-veş kec düşmene ‘ azm eyleseñ demren gibi
18. Tīr vehminden zırh gibi ser-ā-pā olma çeşm
Yüzüñi burtarma ḥavf-ı nīzeden ḳalḳan gibi
19. Çarḡaya yaluñ olup çık tīg-ı āhen-dil gibi
Düşmene başı ḳabā it gürz-i rüyın-ten gibi
20. Sīm-tenlerl’olma hem-pehlū ḳabā-yı zer gibi
Arḳa vir pülād-ı dil serverlere cevşen gibi

21. Gevher-i şemşîr-veş merdane-dil gark-âhen ol
Zîver ü zerle müzeyyen itme kendüñ zen gibi
22. İstiķāmet virmek isterseñ mizāc-ı ‘āleme
Gāh zaħm ur gāh merhem fikrin it reg-zen gibi
23. Hār-puş-āsā dūrüş ol gāh kākum gibi nerm
Düşmene luḫ itme olma dūsta düşmen gibi
24. Rāst kıl kânūnı şakla perde-yi sāzende ol
Egri baķma saña dem-sāz olana nizen gibi
25. Zulmet içre gün geçürme kulle-yi Lebnā’leyin
Mehbiḫ-i nūr-ı Hudā ol Vādi-yi Eymen gibi
26. Naķş-ı Çîn ile hayāl-āsā kudüret baēlama
Maḫla‘-ı envār-ı ‘aynī ol dil-i rüşen gibi
27. Hāşılıñ taēıtmasun dirseñ hevā-yı tefriķa
Ayaēuñ çek dāmen-i cem‘ iyyete ḫarmen gibi
28. Berķ ü bārāna seferlerde nemed-veş ol siper
Nāzük olup sāye-perver olma pirāhen gibi
29. Ğayrlar sözüyle germ olma şakın ḫammām-veş
Āteş-i şevķ-i derūnuñdan dem ur külḫan gibi
30. Āhenīn-muş ile kim ḫalka virürse inkisār
Kend’eliyle kendüy āzürde ider hāven gibi
31. Tīr-i pertābī gibi himmet periyle menzil al
Bir ḫadem varup girü dönme yine seg-zen gibi
32. Almasun dirseñ seni **Ḳadrī** aşıēa rüzgār
İtme ser-keşlik hevādan pür olup yelken gibi

954.

Ğazeliyyāt u Tahmīsāt-ı Şabrī Çelebi

[Müseddes]

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Ḳanı ol demler benümle ittiḫād itdüklerüñ

954 73b. Hasan Kasır, *Sabrī Mehmed Şerif Dîvânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1990, Musammatlar 4, s. 315-316. Bu şiir 77a’da mükerreren yer almaktadır. Aynı şiir “Ulvi” mahlasıyla *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda da yer almaktadır.

Muttaşıl günden güne mihrüñ ziyād itdüklerüñ
Rām olup her dem sözüme inkıyād itdüklerüñ
İltifāt idüp baña ‘ arz-ı vidād itdüklerüñ
Sen unutduñsa beni luţfuñla yād itdüklerüñ
Ben unutmam bu dil-i şeydāyı şād itdüklerüñ

2. Luţfını çok görmişem cānā ‘ adāvet idemem
Fürkatüñden ellere varup şikāyet idemem
‘ Aql u fikrüm sendedür ğayra maḥabbet idemem
Sen ferāġat eyledüñse men ferāġat idemem
Sen unutduñsa beni luţfuñla yād itdüklerüñ
Ben unutmam bu dil-i şeydāyı şād itdüklerüñ
3. Bir iki gün çekmek ile derd-i hicrānuñ senüñ
Yād olumaz mı şanursın dāyim iḥsānuñ senüñ
Unudur mıyum şehā luţf-ı firāvānuñ senüñ
Hiç çıkar mı ḥāṭırumdan ‘ ahd ü peymānuñ senüñ
Sen unutduñsa beni luţfuñla yād itdüklerüñ
Ben unutmam bu dil-i şeydāyı şād itdüklerüñ
4. N’ola olsam ben saña cān ile dilden mübtelā
Düşüm sen itdüğüñ ‘ ālemde kim itdi baña
İltiyām idüp ezelden her dem eylerdüñ vefā
Bunca ḥaqq-ı sâbık añulmaz mı hiç ey dil-rübā
Sen unutduñsa beni luţfuñla yād itdüklerüñ
Ben unutmam bu dil-i şeydāyı şād itdüklerüñ
5. Künc-i ḥasretde niçe bir eyleyem āh ü fiġān
Şabra tākāt kalmadı oldum za‘ if ü nā-tüvān
Şabri-veş senden n’ola ayrıldum ise nāgehān
Zāyi‘ olup gitdi mi bu āşnālıklar hemān
Sen unutduñsa beni luţfuñla yād itdüklerüñ
Ben unutmam bu dil-i şeydāyı şād itdüklerüñ

955.

Müseddes Velehü Eyzan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Baña rahm eyle benüm ey şeh-i ‘ āli-şānum
Öldürüp cevri ile gel boynuña alma şānum

2/4 ferāġat eyledüñse: ferāġat ider isen, *Sabrî Mehmet Şerîf Dîvânı*.

3/3 unudur mıyum şehā: unudur mı bu gönül, *Sabrî Mehmet Şerîf Dîvânı*.

4/1 cān ile dilden: cān u gönülden, *Sabrî Mehmet Şerîf Dîvânı*.

4/2 ‘ ālemde: iḥsānı, *Sabrî Mehmet Şerîf Dîvânı*.

5/1 ḥasretde: fürkatde, *Sabrî Mehmet Şerîf Dîvânı*.

5/3 nāgehān: ey cüvān, *Sabrî Mehmet Şerîf Dîvânı*.

955 73b.

N'eyleyin çāre ne şabr itmege yok dermānum
Bilmezem nice olur hāl-i dil-i nālānum
Göz görüp sevdi gönül şabr ise kılmaz cānum
Bir ben olduğum için n'eyleyeyin sulṭānum

2. Niçe bir hasret ile āh ü figān eyleyeyin
Niçe bir 'ışkuñı gönülümde nihān eyleyeyin
Açayın rāz-ı dili bāri 'ıyān eyleyeyin
Ağlayın hālümü gözyaşı revān eyleyeyin
Göz görüp sevdi gönül şabr ise kılmaz cānum
Bir ben olduğum için n'eyleyeyin sulṭānum

3. Mübtelā oldı seni gördüğü dem bu dil-i zār
İhtiyār ile degüldür güzelüm itme firār
Gitdi elden n'ideyin 'aql u dil ü şabr u qarār
Merḥamet eyle baña derd ile oldum nā-çār
Göz görüp sevdi gönül şabr ise kılmaz cānum
Bir ben olduğum için n'eyleyeyin sulṭānum

4. Niçe bir cevri ü cefā vü niçe bir bunca ezā
Niçe bir şive vü nāz u niçe bir istignā
Māyil olduysa n'ola bu dili meyyāl saña
Kaşd ile eylemedüm ben şağın incinme baña
Göz görüp sevdi gönül şabr ise kılmaz cānum
Bir ben olduğum için n'eyleyeyin sulṭānum

5. Künc-i fūrkatde niçe bir çekeyin derd ü melāl
Tākatüm gitdi meded kalmadı hiç şabra mecāl
Şabri-veş eyler isem n'ola temennā-yı vişāl
Elem-i 'ışk ile gāyetde mükedder aḥvāl
Göz görüp sevdi gönül şabr ise kılmaz cānum
Bir ben olduğum için n'eyleyeyin sulṭānum

956.

Müseddes

Meṭā' ilün Meṭā' ilün Meṭā' ilün Meṭā' ilün

1. Müşerref eylemez gamhānemiz ol dil-rübā gelmez
Çadem-rencide kılmaz bir gice bizden yaña gelmez
Şeb-i tārik-i fūrkat içre ol bedr-i dücā gelmez
Unutdı zūlmet-i gamda beni bir kez aña gelmez
Cefā vü cevri arturdı bize ol bî-vefā gelmez
Güzelden her ne dirseñ hep gelür ammā vefā gelmez
2. Yıkar mülk-i dili cevri ile ābād eylemez gelmez

956 74a.

Dirîgâ zulme mâyildür o şeh dâd eylemez gelmez
Vişâl ile dil-i maḥzûnumı şâd eylemez gelmez
Unutmuş âşnâlık ḥaḳḳını yâd eylemez gelmez
Cefâ vü cevri arturdı bize ol bî-vefâ gelmez
Güzelden her ne dirseñ hep gelür ammâ vefâ gelmez

3. Baña mı ḳaldı ‘ âlemde gönül virmek cefâkâra
Vişâlin va‘ deler eyler varur her gice aḡyâra
Müyesser olmadı gitdi irişmek vaşl-ı dildâra
Ne bende şabra ṭâḳat var ne vaşl-ı yâre bir çâre
Cefâ vü cevri arturdı bize ol bî-vefâ gelmez
Güzelden her ne dirseñ hep gelür ammâ vefâ gelmez
4. Demidür girye eylerse benüm bu çeşm-i pür-ḥûnum
Dem-â-dem ḥârlar ile şalınur ol ḥadd-i gül-gûnum
Dirîgâ bir nefes şâd olmadı bu ḳalb-i maḥzûnum
Terahḥum itmedi gitdi görüp hâl-i diger-gûnum
Cefâ vü cevri arturdı bize ol bî-vefâ gelmez
Güzelden her ne dirseñ hep gelür ammâ vefâ gelmez
5. Müdâm aḡyâr ile ol yâr zevḳ-i ‘ iş ü ‘ işretde
Fiḡân ü nâle eyler hem-demüm ben künc-i ḥasretde
Helâḳ eyler beni şemşîr-i ḡayret **Şabri** fûrḳatde
Belâ-yı derd-i hecri cânuma kâr itdi ḡâyetde
Cefâ vü cevri arturdı bize ol bî-vefâ gelmez
Güzelden her ne dirseñ hep gelür ammâ vefâ gelmez

957.

Velehü Eyzan

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1. Niçe bir dîdelerüm derd ile ḥûn-bâr olsun
Niçe bir râz-ı nihânum ile izhâr olsun
Hem-demüm gûşe-yi ḡamda niçe bir zâr olsun
Hey vefâsız niçe bir maḥremüñ aḡyâr olsun
Olsun ey yâr-i cefâkâr-ı sitemkâr olsun
2. Künc-i ḥasretde beni derd ile zâr eyleyesin
Yâdlarla varasın seyr-i kenâr eyleyesin
‘ Âşîḳ-ı şâdîḳuñ oldumsa ḳarâr eyleyesin
Bir gice gelmege ḡamḥâneme ‘âr eyleyesin
Olsun ey yâr-i cefâkâr-ı sitemkâr olsun
3. Niçe bir mihr ü vefâ eyleyesin a‘ dâya

957 74a.

Ġarazuñ cevr ü cefâ mı bu dil-i şeydāya
Merhamet eyle meded şalma beni ferdāya
Tuyalı sevdüğümi başladuñ istiğnāya
Olsun ey yār-i cefākār-ı sitemkār olsun

4. Āteş-i ʿışkuñ ile s̄nemi s̄zān idesin
Dem-be-dem gözlerümi hecr ile giryān idesin
Muttaşıl vaşluñ ile ġayrıyı ġandān idesin
Niçe bir böyle baña cevr-i firāvān idesin
Olsun ey yār-i cefākār-ı sitemkār olsun
5. Vaʿdeler kılmış iken eylemedüñ ʿahde vefā
ʿĀşık-ı şāf-dile görme bu evzāʿı revā
Kişi itdügünü bulur bu meşeldür cānā
Niçe bir Şabri-yi bī-çāreye bu cevr ü cefā
Olsun ey yār-i cefākār-ı sitemkār olsun

958.

Tahmīs Velehū Eyzan

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. Qanı ol dem ʿış ü ʿişretde idüm leyl ü nehār
Bir dem ayrılmazdı yanumdan o şūġ-ı şivekār
Şimdi terk itdi beni devrān degülmiş ber-ķarār
Gerdişinden iñleşem çarġuñ ʿaceb mi zār u zār
ʿAksine döndi felek aġyār ile yār oldu yār
2. Olmuşam miġnet-zede bu baġt-ı nā-hem-vārdan
Ĥāşılı ġālüm mükedder ayru düşdüm yārdan
N’ola eylessem şikāyet çarġ-ı keġ-reftdārdan
Zulm idüp āġir beni ayırdı ol dildārdan
ʿAksine döndi felek aġyār ile yār oldu yār
3. N’eyledüm n’itdüm ʿaceb bu ʿālem-i ġaddāra ben
Bir yañadan ol vefāsız gibi cevr itmek neden
Zulmet-i fūrķatde ķodı dūr idüp ol māhdan
Baña kec-revlik idüp çekdürdi çok derd ü miġen
ʿAksine döndi felek aġyār ile yār oldu yār
4. Gitdi ġayfā vü dirġ ayruķ o cānān gelmedi
Tālīʿ ümde n’eyleyem ol māh-ı tābān gelmedi
Yüz çevürdi benden āġ ol şūġ-ı devrān gelmedi
Bunca zevķ itdüklerüm anuñla bir an gelmedi
ʿAksine döndi felek aġyār ile yār oldu yār

5. Künc-i ğamda olmışam derd ü firāk ile zebün
Düstlar devrân elinden miḥnetüm ğāyet füzün
Üstine döndi raķībūñ **Şabriyā** gerdün-ı dūn
N'ola āhum her zamān eylerse çarḫı ser-nigün
‘ Aksine döndi felek ağyār ile yār oldı yār

959.

Taḥmīs Velehū Eyzan

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Derd-i hecr ile yine oldum za‘if ü nā-tüvān
Ḳudretüm yoķ ḫālūmi bilmem nice idem beyān
Künc-i ğamda n'ola olsa dem-be-dem yaşum revān
Öldürür bir gün beni bu derd-i ğam virmez emān
‘ Işķ-ı yār ile işüm Allāh’a ḫalmışdur hemān
2. ‘ Işķ içinde çekmedük bir derd-i miḥnet ḫalmanı
Başuma hiç gelmedük aşlā felāket ḫalmanı
Ğuşşadan ḫālüm mükedder cānda rāḫat ḫalmanı
Ḥāşılı vallāhi gitdi şabra tāḫat ḫalmanı
‘ Işķ-ı yār ile işüm Allāh’a ḫalmışdur hemān
3. Āh u zārüm itmedi te’sir ol dildāra hiç
Āh kim bilmem ne ḫālet ideyin ol yāre hiç
Merḫamet ḫılmaz diriĝā ‘ aşık-ı ğam-ḫāra hiç
Mübtelā-yı derd-i ‘ işķa olmaz imiş çāre hiç
‘ Işķ-ı yār ile işüm Allāh’a ḫalmışdur hemān
4. Bilmezem hiç n’eyleyem ben bu dil-i meyyāliümi
Māyil olup sevdi yine cevri çok bir zālimi
Ol vefāsız merḫamet ḫılmaz görüp aḫvāliümi
Bir ĝarībem Ḥaḫ’dan ayru kimse bilmez ḫālūmi
‘ Işķ-ı yār ile işüm Allāh’a ḫalmışdur hemān
5. Dil giriftār-ı belā bir bī-vefā cānān ise
Derdümūñ pāyānı yoķ mümkün degül dermān ise
Dem-be-dem ḫan ağlamakda dīde-yi giryān ise
Cānuma kār itdi ey **Şabri** ğam-ı hicrān ise
‘ Işķ-ı yār ile işüm Allāh’a ḫalmışdur hemān

960.

Taḥmīs Velehū Eyzan

959 74b.

960 74b-75a.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Ne dilde zaḥm-ı şemşir-i cefāna ḥadd ü gāyet var
Ne ey ḥūnī senüñ gönlüñde bir luḥf u ḥimāyet var
Ġam-ı hecr-i dehānuñla 'adem mülkine rıḥlet var
Yoluñda cān virem gibi derūnumda 'alāmet var
Şehid-i tiġ-ı 'ıŝıġ olmaġa gönlümde ŝehādet var
2. Şeb-i ḥaşretdeyüm 'arz-ı cemāl it ey hilāl-ebrū
Nice bir ola dūd-ı āhum ile bu cihān memlū
Siriŝk-i dīde-yi ġam-dīdem ile pür olup her sū
Döküldi gözlerüm yaşı naẓar kılmaduñ ey meh-rū
Düşüpdür yıldızum beñzer sitāremde nuḥūset var
3. Ruḥuñ fikriyile aķar gözlerimüñ eŝk-i gül-gūnı
Ḥalāŝ eyle meded kııl derd ü miḥnetden bu maḥzūnı
Niçe bir ġuŝ idem hecrüñde cānā ṭa' n-ı her dūnı
Beni gel öldürüp kırtar belādan çünki ey ḥūnī
Ne sende merḥamet ŝefķat ne bende şabra ṭāķat var
4. Melāḥat kiŝverinüñ ŝāhısın 'adl eyle gel cānā
Ḥarāba vardı cevr ü zūlmüñ ile mülk-i dil zirā
Terahḥum itmedüñ gitdüñ benüm aḥvālūme cefā
Efendüm pādŝāhumsun kime varup kılam ŝekvā
Baña çok cevr ü zūlm itdüñ saña senden ŝikāyet var³⁰²
5. Şu kim cām-ı miḥnetden dilā kesb-i ŝafā eyler
Kudūret kıomayup ḥāṭırda kıalbin pür-ziyā eyler
'Acebdür **Şabriyā** bāde kişiyi pād-ŝā eyler
Gedāyı 'āleme sulṭān ü sulṭānı gedā eyler
Şarāb-ı 'ıŝıġ-ı dilberde **Seliki** özge ḥālet var

961.

Murabba' Velehū

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

1. Ben saña kıul olmaġ iledür 'izzet ü cāhum
Luḥf eyle beni yok yire redd eyleme ŝāhum
Ḥayr itmez efendi saña bu nāle vü āhum
Bildür bileyin ben de nedür bāri ġünāhum
2. 'Ālemde kıanı çok bulunur gerçi ki 'āŝıġ
Vallāhi yalandur ne ki didiyse münāfiķ

³⁰² Yazma nüshada sehven "ŝikāyet var saña senden" şeklinde yazılmıştır. Metin tamiri yapılarak metne "saña senden ŝikāyet var" şeklinde alınmıştır.

Az vākı' olur bencileyin 'āşık-ı şādık
Bildür bileyin ben de nedür bāri günāhum

3. Meyl itdüm ise sensüz eger zevk u şafāya
Hāğ ide giriftār beni derd ü belāya
Bā' iş nedür Allāh'ı seversen bu cefāya
Bildir bileyin ben de nedür bāri günāhum
4. İncitmenüñ aşlı nedür ey yār-i cefākār
Luṭf ile baña her ne ise eyle gel izhār
'Ayb itme benüm şorduğuma bunda ğarağ var
Bildür bileyin ben de nedür bāri günāhum
5. Söyle baña çak böyle neden oldı ferāğat
Elden ne gelür çāre ne ol şāğ u selāmet
Şabri kuluñuñ saña budur itdüğü minnet
Bildir bileyin ben de nedür bāri günāhum

962.

Ġazel Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Pīşe itdi tīşesin başa çıkardı küh-ken
Añlamaz bu ser-güzeşti başına toğunmayan
2. Göñlüni nerm eyledüm āhumla ol sengin-dilüñ
Bir benüm gibi kanı 'uşşak içinde taş dögen
3. Yok yire harc eyleme hünin-i eşküñ naqdini
Manğıra şaymaz anı ey dide ol simin-beden
4. Geñ yaqadan ben nice çāk-i giribān itmeyem
Şarılup ol dilberi koynına alur pırehen
5. Silk-i nazmı gevher-i ma' nā ile nazm eyledüñ
Güyyā ey **Şabri** dizdüñ rişte-yi dürr-i 'Aden

963.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Meded öldüm yiter şalduñ beni ferdāya sultānum

962 73b'nin derkenarındadır.

963 73b'nin derkenarındadır.

Oran oldu cefa yitse dil-i şeydāya sulṭānum

2. ‘Adū-yı bed-liḳālardan ferāḡat itmedüñ gitdi
Revā mıdur düşer mi andan ol sīmāya sulṭānum
3. Müşerref kıлма varup her biri mihr-i cemālūñle
Ġaraz ‘arz-ı melāḡatse yiter dünyāya sulṭānum
4. Olur mı rüz-ı rüşen k’olmaya soñı şeb-i tārīk
Ġurūr itme gelür ḡaṭ ol ruḡ-ı zibāya sulṭānum
5. Ġam-ı la‘ lūñle cān virmekde **Şabri** künc-i fūrḡatde
Nihāyet yok mı daḡı va‘ de-yi ferdāya sulṭānum

964.

Velehū

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Göñlümde mihrüñ ister idüm kim nihān ola
Pinhān olur mı hiç o ki günden ‘ıyān ola
2. N’ola raḡībe yolda elüm gögsüme ḡosam
Ḳaşdum budur ki sīnede dāḡuñ nihān ola
3. Ağyār meclis içre emer leblerüñ müdām
Şaḡın efendi belki ara yirde ḡan ola
4. Maḡrūr olup güzellige cevr itme ‘āşıḡa
Şāyed nedāmetin çekesin bir zamān ola
5. **Şabri**’yi böyle ‘āşıḡ u āşüfte eyleyen
Artık kim olacaḡdur o şūḡ-ı cihān ola

965.

Velehū

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. İtmezem iḡrār-ı ‘ışḡuñ şaḡlaram cānum gibi
Çaḡ iderse cismümi a‘ dā giribānum gibi
2. Ḥāne-yi ‘ışḡuñ diyār-ı dilde ābād olmada
Ben ḡarāb olmaḡdayum bu ḡalb-i vīrānum gibi

964 73b’nin derkenarındadır.

965 73b’nin derkenarındadır.

3. Āteş-i hicrāna şalma dāyimā ‘uşşākuñı
‘Ālemi yaqma meded gel āh-ı sūzānum gibi
4. Bir ölümlü hasteyem derd-i firāk-ı yār ile
Yanum alup beklese gam n’ola yārānum gibi
5. Gülşen-i dehr içre Şabri-veş hezārān zār iden
Hārlar ile şalınan ol verd-i handānum gibi

966.

Velehū

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Unudur mıyum ne añlarsın cefā itdüklerüñ
Kim kime itdi cihānda sen baña itdüklerüñ
2. Baña istiğnā idüp böyle cefā itmek neden
Görmeyeydüm yāri ağıyāra vefā itdüklerüñ
3. Bir zamān ola añup şāyed peşimān olasın
‘Āşık-ı bî-çāreye böyle ezā itdüklerüñ
4. Umaram Hāq’dan ki sen de mübtelā-yı ‘ışk olup
Bir gün ola bulasın ey dil-rübā itdüklerüñ
5. Bir güzel görse sever Şabri şoñın fikr eylemez
Her ne eylerseñ sezādur hep baña itdüklerüñ

967.

Velehū

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mef‘ilü Fā‘ilün

1. Dūr itdi ben ğubārı yire kūy-ı yārdan
N’ola şikāyet eyler isem rūzgārdan
2. Çokdan şafā yüzün göremez oldı hātırım
Mir’āt-ı ğalbüm olmadı hālī ğubārdan
3. Ney gibi deldi bağrumı cevır ile rūzgār
Bir lahza hālī olmadum āh ü zārdan

966 73b-74a’nın derkenarındadır.

967 74a’nın derkenarındadır.

4. Göñlüm egerçi şāfdurur āb-gīne-veş
Ammā ki hiç ħalāş olamaz inkisārdan
5. Āh eylemekden olmadum ey **Şabri** hiç ħalāş
N'ola şikāyet eyler isem rūzgārdan

968.

Velehū

Meᶑ ulū Fā' ilātū Meᶑ ilū Fā' ilün

1. Bir serv-i ser-firāza hevādār olam gibi
Āzād iken cihānda giriftār olam gibi
2. Ey şeyḫ-i şehḫr āteşe düşdüm düşümde ben
' Aşık olup o yāre talebkār olam gibi
3. Ferhād-veş tutup başumı tīşe-yi gama
Ehl-i maḫabbet olana serdār olam gibi
4. Bir bī-vefāya **Şabri** gibi mübtelā olup
Ya' nī esir-i yār-i cefākār olam gibi

969.

Velehū

Meᶑ ilün Meᶑ ilün Meᶑ ilün Meᶑ ilün

1. Cihān içre egerçi dil-rübālar bī-nihāyet var
Alursın herkesün göñlin ' aceb sende ne ḫālet var
2. Sever her gördüğü ḫübı cefāya sonra şabr itmez
Göñül didükleri dīvāneden gāyet şikāyet var
3. Beni bīdār u zār idüp şeb-i tārīk-i fūrkatde
Dimezsın hiç benüm çok sevdüğüm rüz-ı kıyāmet var
4. Ğam-ı hicrān ile işüm hemān Allāh'a ḫalmışdur
Ne bende şabra tākāt var ne sende bir himāyet var
5. Beni terk eyledi ol bī-vefā ağıyāra yār oldı
Yürü ey **Şabri** şorma ḫālümü şimdi felāket var

968 74a'nın derkenarındadır.

969 74a'nın derkenarındadır.

970.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Va' de-yi vaşl itdügün ol bī-vefā yād eyledüm
Hep yalandur bildüm ammā ḳalbümü şād eyledüm
2. Seng-i cevrenden o cānānuñ yıkılmaz ḫātırum
Ben binā-yı ' ışḳı hep anuñla ābād eyledüm
3. Görmesün ol dilberi diyü raḳībūñ gözi tek
Ḥāk-i rāh-ı kūyını āhumla berbād eyledüm
4. Gördüm ey dil yoḳ cihānda dil-rübālarda vefā
Kendümi āḫir cefā-yı yāre mu' tād eyledüm
5. Ḳatlı idüp ref' eyledüm nām-ı ' adūyı aradan
Ehl-i ' ışḳı içinde **Şabri** ben de bir ad eyledüm

971.

Velehū

Metā' ilūn Metā' ilūn Metā' ilūn Metā' ilūn

1. Nedür ol ḳadd ü ḳāmet naḫ ile reftārı añmazsın
O yāl ü bāl ile evzā' u ol eṭvārı añmazsın
2. Nedür ol çeşm ü ebrū yā nedür ol kākül-i ḫoş-bū
Nedür ol zülfi ' anber-bār u ol ruḫsārı añmazsın
3. Nedür ol şūḫluḳ ol nāzeninlik nāz-perverlik
Nedür ol ḫandeler ol şive-yi güftārı añmazsın
4. Ölümlü ' aşıḳuñ olduḡuma cānā ' aceblersin
Hiç o tiḡ-ı müjeñle ḡamze-yi ḫün-ḫ'ārı añmazsın
5. Belā ancaḳ hemān bir olsa kim aḡlardı ey **Şabri**
Ḡam-ı hicrāndan ayru ṭa' ne-yi aḡyārı añmazsın

972.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

970 74a'nın derkenarındadır.

971 74b'nin derkenarındadır.

972 74b'nin derkenarındadır.

1. Eşk-i çeşmüm içre ‘ aks-i haṭ-ı sebzūñ bī-gümān
Şan Hızır’dur kendüyi deryāda itmişdür ‘ ıyān
2. Rāh-ı kūyuñda sirişküm ‘ aksidür ey māh-rū
Şanma mir ’āt-ı felekde zāhir oldı keh-keşān
3. Mūy-i jülīde kıyās itmek serimde görinen
‘ Işk-ı yār ile başumda od yanar çıkdı duḥān
4. Kūyuña varduḡça fikr-i kākülūñ egler beni
Ehl-i haşr olanuñ ‘ ömri olurmuş cāvidān
5. Tīr-i yāre kārşu dut ey **Şabri** dāyim sīneñi
Ḳomaḡ isterseñ eger ‘ ālem içinde bir nişān

973.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Her ne cevri eyler iseñ kāyilūm ey yār saña
Bī-vefādur diyü meyl itmesün aḡyār saña
2. Yār terk itdi beni diyü dilā olma melūl
Sen saña yār ola gör çok bulunur yār saña
3. Zūlm idüp āḡir ayırduñ beni ol māhumdan
Bilmezem n’eyledüm ey çarḡ-ı sitemkār saña
4. Seni gördükde n’ola dāḡlarum ‘ arz itsem
Çok mıdur hey güzelüm bir iki dīnār saña
5. Fırşat el virmiş iken **Şabri** o şāh-ı ḡüsñüñ
Ne tırursun düşüp ayaḡına yalvar saña

974.

Velehū

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Bulmadum bir yār kim ol yār aḡyār olmaya
Görmedüm bir gül ki hergiz maḡrem-i ḡār olmaya
2. Çekme ḡam yārūñ gelürken yüzine haṭṭ-ı siyāh

973 74b’nin derkenarındadır.

974 74b’nin derkenarındadır.

Rüz-ı rüşen olmadı mı şoñı şeb-târ olmaya

3. Bir yaña cevr-i habîb ü bir yaña ta' n-ı rakîb
Ey felek bir yañadan sen de sitemkâr olmaya
4. Bâde-yi' ışkuñ ki **Şabri'** bir kadeh nüş eyledi
İki ' âlemde dağı bi-çâre huşyâr olmaya

975.

Velehû

Mef' ulü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

1. Ol serv-i kad ki şalına yanınca yâr ola
Anuñla bir yire varasın kim kenâr ola
2. Bülbül gibi ne fâyide feryâd u zârdan
Ol gül ruhuñ ki ' aşığı ey dil hezâr ola
3. Bir kerre bûs-ı la' lini biñ câna istedüñ
Yok dimedi hele bize ol yâr var ola
4. Bâd-ı fenâya vara gubâr-ı vücûdumuz
Bir kimse görmeye tozumuz rûzgâr ola
5. Ol serv-i kad ki nâz ile refâra başlaya
Şabri' de nice şabr ola nice qarâr ola

976.

Velehû

Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilün

1. Çeşm-i cânân kim anuñ resm olmuş ebrü üstine
' Anberîn meddür çekilmiş şanki âhü üstine
2. Mihr-i ' âlem-tâbdan şan kim meh-i nev nür alur
Şu' le virmiş ' arızuñ cânâ ol ebrü üstine
3. Şan kim encümdür görinen sîne sîne zağm urup
Tîr-i âhum geçdi gice çarğ-ı minü üstine
4. Batmamışken meş' al-i mihr âsmân üzre dağı
Dâğ-ı mihrüñ yakmış idüm ben bu pehlü üstine

975 74b-75a'nın derkenarındadır.

976 75a'nın derkenarındadır.

5. Çeşm-i giryānumda ey **Şabri** hayāl-i kıdd-i yār
Servdür kim ‘aksi düşmiş güyiyā cū üstine

977.

Velehū

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Gülleri hātır-periřān itdi ruhsāruñ senüñ
Ėoncayı dem-beste kılmışdur o güftāruñ senüñ
2. Gözine göstermez oldu gülleri nergis řehā
Ol leřāfetle meger seyr itdi ruhsāruñ senüñ
3. Gülşen-i dehr içre sen bir verd-i ra‘ nāsın velī
Olmasaydı hey meded yanuñda ol hāruñ senüñ
4. Cānuma kār eyledi tīr-i müjeñ ey qaşı yā
Öldürür āhır beni ol çeşm-i hūn-hūāruñ senüñ
5. Dil-rübālar içre **Şabri** saña meyl itse n’ola
Bir güzelde yoşdur ol evzā‘ u eřvāruñ senüñ

978.

Velehū

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Terk idüp ben ‘āřıķı gitdi ‘adū ile habīb
Cānuma kār itdi fūrķat āfetüm aldı raķīb
2. Derd bir olsa hiç ağlar mıydum ammā n’eyleyem
Bir yaña şa‘ n-ı raķīb ü bir yaña hecr-i raķīb
3. Dūr olup ol yār benden oldu ađyāra yaķın
Ben bu derd ile ‘acebdür olmaz isem ‘an-ķarīb
4. Āh u zār itdüķçe ben ol Ėoncalar hāndān olur
Gül gülüp açılmada hār-ı belāda ‘andelīb
5. **Şabri** kimdür diyü sultānum řorarsañ luř idüp
Dermendüñ müstmendüñ bir faķır ü bir Ėarīb

977 75a’nın derkenarındadır.

978 75a’nın derkenarındadır.

979.

Velehū

Mef' ulū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilūn

1. Gāhī cefā vü cev̄ ü gehī derd-i ser çeker
Bī-çāre 'āşıkı göre sen de neler çeker
2. Cān kişverine ḥabl-i sirişkūm aqın şalar
Āhum şerārı rāyet-i fetḥ ü zafer çeker
3. Ğam çekmeden şararsa yüzüm zer gibi n'ola
Dāyim raqīb sīneye bir sīm-ber çeker
4. Şanmañ güneş tūlū'ı felekler siper tutar
'Āşık n'idem ki nāvek-i āh-ı seher çeker
5. Derd ü belā-yı vehm elem ü mihnet-i firaq
Bunlar nedür bu **Şabri** daḥı beş beter çeker

980.

Velehū Eyżan

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Bu bāğ-ı 'ālem içre ḥaḥ bu bir serv-i dil-ārāsın
O ḳadd ü ḳāmet ile dil-rübālar içre ra' nāsın
2. Efendüm dil-pesendüm nāzeninüm nāz-perverdüm
Nihāl-i ser-bülendüm ḥaḥ bu kim a' lādan a' lāsın
3. N'ola pervāne-veş yansam yaqılsam nār-ı şevḳuñla
Benüm şem' -i ziyā-baḥşum be-ğāyet meclis-ārāsın
4. Seni her kim görürse ḥayret alur 'aqlını anuñ
Güzeller bī-bedeller çoḳdur ammā sen temāşāsın
5. Dem-ā-dem **Şabri**-yi bī-çāreñi hecrüñle aḡlatma
Saña lāyık degüldür gel aña güldürme a' dāsın

981.

Velehū Eyżan

979 75a'nın derkenarındadır.

980 75a.

981 75a.

Meʿülü Fāʿilätü Meʿülü Fāʿilün

1. Minnet Hudā'ya irdi diyü mevsim-i bahār
Eyler duʿā açup elini bāğda çenār
2. ʿĀlem açıldı gül gibi güldi cihān yine
H̄āb-ı ʿademden açdı gözini şüküfezār
3. Şah̄n-ı sarāy-ı ʿişret olup mülket-i çemen
Nergis eline aldı yine cām-ı zer-nigār
4. Dem-beste oldu gonca gül açdı kulağımı
Medh-i bahārı oğumağa başladı hezār
5. Serv-i çemen şalınmada bāğ içre nāz ile
Cūlar olursa **Şabri** gibi n'ola bî-ķarār

982.

Velehū Eyżan

Fāʿilätün Fāʿilätün Fāʿilätün Fāʿilün

1. Öldürür ʿāşıkunı zevķ u şafā-yı vuşlatuñ
Vaşluñ ile hāl böyle var kıyās it fūrķatüñ
2. Çekme ğam fūrķatden ey dil olma ğurre vuşlata
Āhiri hicrān vişālün soñı vuşlat ħasretüñ
3. Ben kimüm kim vaşluñı yād eyleyem şāhum saña
Vāy eger olmazsa bu ben ķuluña bir himmetüñ
4. Hāl idündüm ʿışķı ben vuşlatla fūrķat bir gelür
Düstüm şimden girü var saña olsun minnetüñ
5. Tîğ ile ğamzeñ ne lāzım ķatline ķaşd eylemek
Günde biñ kez öldürür **Şabri**'yi derd ü fūrķatüñ

983.

Velehū

Fāʿilätün Fāʿilätün Fāʿilätün Fāʿilün

1. Şah̄n-ı s̄inem gülşen oldu dāğlar gül-nārdur
Bu dil-i nālānum aña ʿandelib-i zārdur

982 75b.

983 75b'nin derkenarındadır.

2. ‘ Ārizuñ āyīne-yi ‘ ālem-nümādur dūstum
Sāde-rūlar çoçdur ammā sende ‘ ālem vardur
3. Yüzüme hiç baçmaduñ zerd itmeyince çasretüñ
Şimdi bildüm dil-rübālar māyil-i dīnārdur
4. Hāne-yi çalbüm Şeb-i çamda nice tārīk ola
Şu‘ le-yi mihr-i ruçuñ Őevçkiye pür-envārdur
5. Māh-ı nev Şanma görinen **Şabriyā** işbu felek
Günde biñ çan idici cellād-ı çançerdārdur

984.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Lebūne çand ezilürmiŐ Őorup aldum çaberin
Elūme girmeye mi gör nice anı emerin
2. Ben çubār āh ile irsem n’ola kūy-ı yāre
Niçe demdür daçu ey dil o hevāda yelerin
3. Başum üstinde çurursa n’ola āhum Şereri
Mülket-i çam Őehinūñ Őimdi livāsın çekerin
4. Dil-i üftāde saña düşdi naçar eyle aña
Meded ey kām-ı kerem kendūne görseñ düŐerin
5. **Şabriyā** kuçl idinürdi gözine cümle nücūm
Göge irgürse Őabā yārūñ eger çāk-i derin

985.

Velehū

Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn

1. Çarīb ü bī-kesüm derd ü belādan özge yārüm yoç
Cihānda çuŐŐadan çayrı daçu bir çam-güsārum yoç
2. Nice ‘ arz eyleyem açvālūmi ol yāre bilmem hiç
Zebūn-ı derd-i ‘ iŐç oldum cevāba içtidārum yoç

2 Bu beyit *Hasan Çelebi Tezkiresi’nde* yer almaktadır.

984 75b’nin derkenarındadır.

985 75b’nin derkenarındadır.

3. Alup ʿaql u dil ü şabrum koyup gitdi beni ol yār
Belā küncinde nā-çār olmışam bir daḥı varum yoḳ
4. Döküp naqd-i sirişküm yolına ḥarc eyledüm her dem
Yine yanında ol sīmīn-tenüñ hiç iʿtibārum yoḳ
5. Reh-i miḥnetde şimdi ol ğubārum ben ki ey **Şabri**
Hevā-yı ʿiştā ile bir yirde ārām u ḳarārum yoḳ

986.

Velehū

Meḫāʿilün Meḫāʿilün Meḫāʿilün Meḫāʿilün

1. N’ola üftādeñ oldumsa cefā itmek saña düşmez
Bu daḥı bir düşeşdür her zamānda dilberā düşmez
2. Geçürdüñ ḥüsñüñün çāğın raḳīb-i bed-liḳālarla
Ḥayıf billāh ol sīmāya hiç ey dil-rübā düşmez
3. Yüzüñde tiğ-i cevruñ yarası işler o gelmez hiç
Benüm çok sevdüğüm bu idüğün işler saña düşmez
4. Behey zālīm hele bir pāre raḥm it ḳanı inşāfuñ
Ṭotalum kim şikāyet eylemek senden baña düşmez
5. Düş ayağına ol yārüñ ele gelmişken ey **Şabri**
Şaḳın şoñı nedāmetdür bu fırsat dāyimā düşmez

987.

Ḳıṭʿa

Feʿilātün Meḫāʿilün Feʿilātün

1. Düstüm bir cefā imişsin sen
Ne ʿaceb bī-vefā imişsin sen
2. Ḳad-i bālā ile behey āfet
Bilmedüm bir belā imişsin sen

988.

Ḳıṭʿa

986 75b’nin derkenarındadır.

987 75b.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Sen ferāgat eyledüñse ben daḥı
Sen ' adāvet eyledüñse ben daḥı
2. Terk idüp ben ' aşıkuñ ğayrılara
Sen maḥabbet eyledüñse ben daḥı

989.

Ḳıṭ' a Velehū

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Ne şanursın çıķarmanın dilden
Senden ammā ki zāhiren dūram
2. Ḳanda iseñ öñünde sen gözümüñ
Sen beni egleme ki mehcūrām

990.

Maṭla'

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şem' -i rüşen gördi kim pervānesiydi bī-günāh
Şubḥ-demde mātem idüp gitdi destār-ı siyāh

991.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Gögse el ḳoyup raḳıbe şanma ta' zīm eyledüm
Görmesün sinemde diyü dāğ-ı ' ışkuñ örterüm

992.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Maḥabbet ehlinüñ işlerse n'ola dāğ-ı pür-ḥūnı
Senüñ yoluñda çürütmek nedür bir iki altūnı

988 75b.

989 75b'nin derkenarındadır.

990 75b.

991 75b.

992 75b.

993.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Āh u vāhı eksük olmaz ' aşık-ı dīvānenūñ
Dütüni çıkmaduğın gördüñ mi oda yananuñ

994.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Gözüme karşı o yār eller ile ' ālemde
Düstlar gördi mi bir kimse bunı ' ālemde

995.

Velehū

Mef' ulū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ulūn

1. Ağyāra o dildāruñ işi mihr ü vefādur
Hep ben bilürin baña ğaraž cevr ü cefādur

996.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Ne gülerdüm eger ol yār nālān olduğum bilse
Ne ağlardum eger hecr ile giryān olduğum bilse

997.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Dir imişsin hecre şabr itsün vişālüm isteyen
N'eylesün n'itsün benüm rūhum ya ölsün mi seven

993 75b.

994 75b.

995 75b.

996 75b.

997 75b.

998.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Hey ne müşkilmiş maḥabbet bilmez idüm anı ben
İşķum olmaķda ziyāde bī-vefā olduķça sen

999.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bulmadum bir yār kim ol yār aġyār olmaya
Görmedüm bir gül ki hergiz maḥrem-i ḥār olmaya

1000.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. İtmezem iķrār-ı işķuñ şaķlaram cānum gibi
Çāk iderse cismümi a' dā girībānum gibi

1001.

Müseddes-i Mestī

Mef' ülü Fā' ilātü Mef' ilü Fā' ilün

1. Sen bu cebīn ü ḥadd ile ' arz eyleseñ cemāl
Bedr-i tamāma naķş ire mihre gele zevāl
Ola ḥayāl-i encümle ḳaşuñ görüp hilāl
Tutdı cihānı şevķüñ eyā nūr-ı Zül-celāl
Bu ḥüsn ü ān ile seni vaşf eylemek muḥāl
Zī-ḥüsn-i bī-mişāl zihi ān-ı bā-kemāl
2. Kākül mi bu ya sünbül-i bāġ-ı cinān mıdur
Yāḥud tırāz-ı tırra-yı ' anber-feşān mıdur
Mūlar mıdur ya nūr-ı siyehden nişān mıdur
Ya Rūm ilinde ' asker-i Hindū-sitān mıdur
Bu ḥüsn ü ān ile seni vaşf eylemek muḥāl

998 75b.

999 75b. Bu beyit Sabrī'ye ait 974 numaralı gazelin matla beytidir.

1000 75b.

1001 76a.

Zî-ḥüsn-i bî-miṣāl zihî ān-ı bā-kemāl

3. Tūbā-yı mūntehā-yı ḳadūñ nārven midür
Verd-i cinān mı yoḥsa ruḥuñ nesteren midür
Bustān-ı cānda yā ḥaṭ-ı sebzūñ ḫemen midür
Ḥaddūñ semen midür ‘acebā yāsemen midür
Bu ḥüsn ü ān ile seni vaşf eylemek muḥāl
Zî-ḥüsn-i bî-miṣāl zihî ān-ı bā-kemāl
4. Bu iki göz mi her biri bir Ḳahramān mıdur
Yā iki kūşede iki şîr-i jeyān mıdur
Ḳaşuñ kemān-ı Rüstem-i devr-i zamān mıdur
Ġamzeñ ya tîġ-ı Ḥamza-yı şāḥib-ḳırān mıdur
Bu ḥüsn ü ān ile seni vaşf eylemek muḥāl
Zî-ḥüsn-i bî-miṣāl zihî ān-ı bā-kemāl
5. Bîñi midür yüzündeki şol sîmden veşen
La‘lîn ḥoḳḳa mı şanemā bu yaḥud dehen
Dendānlar mı her biri yā bir dūr-i ‘Aden
Āb-ı mu‘allaḳı aşa var iken ol zeḳan
Bu ḥüsn ü ān ile seni vaşf eylemek muḥāl
Zî-ḥüsn-i bî-miṣāl zihî ān-ı bā-kemāl
6. Vechūñ şaçuñ nişānesidür şubḥ ile mesā
Ḥaddūñ ḥaṭuñ ‘alāmetidür bedr ile dūcā
İki nümüne vaşluñ ile hecrūñe şehā
*Şubḥı izā teneffese leyli izā secā*³⁰³
Bu ḥüsn ü ān ile seni vaşf eylemek muḥāl
Zî-ḥüsn-i bî-miṣāl zihî ān-ı bā-kemāl
7. Ruḥsāruñ üzre ḥāl-i siyeh āteş üzre ‘ūd
Ḥāl üzre mūlaruñ şanasın ‘ūd üzre dūd
Yā nāra ḳarşu Hind-i mecūsî ḳılur sücūd
Yā Rūm ilinde misk-i Ḥoten buldı şan vücūd
Bu ḥüsn ü ān ile seni vaşf eylemek muḥāl
Zî-ḥüsn-i bî-miṣāl zihî ān-ı bā-kemāl
8. Bāġ içre çün senūñ gibi serv-i revān ola
Reftāre ḳādir olmasa serv-i revān n’ola
Ger nāz u ‘ışḳa ise efendüm hemān ola
Mişlūñ cihāna gelmeye niçe zamān ola
Bu ḥüsn ü ān ile seni vaşf eylemek muḥāl
Zî-ḥüsn-i bî-miṣāl zihî ān-ı bā-kemāl

³⁰³ Bu mısra Tekvir ve Duhā surelerinin iki ayrı ayetinden iktibastr. “Subḥı izā teneffese” Tekvir suresinin 18. ayeti olup meālî şöyledir: “Ağarmaya başladığında sabaha andolsun.” “Leyli izā secā” Duhā suresinin 2. ayeti olup meālî “Sükûna erdiğinde geceye andolsun” şeklindedir. Bk. Tekvir sûresi 81/18; Duhā sûresi 93/2.

9. İnşāf eyleyüp kişi seyr itmese Hāq'ı
Ger bende-yi şaķı̄ ola ger 'abd-i müttakı̄
Seyr ide ʔal' atun̄da senün̄ nūr-ı muṭlaķı̄
Mestı̄ kelāmunuñ hele budur muḥaffefı̄
Bu ḥüsn ü ān ile seni vaşf eylemek muḥāl
Zı̄-ḥüsn-i bı̄-mişāl zihı̄ ān-ı bā-kemāl

1002.

Ġazel

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Lezzet-i cevruñi idrāk idemezler ' uşşāķ
Gitdi ķalmanı begüm dünyede bir ehl-i mezāk
2. Seni dirler seni zāhir mi degül sensin sen
Gün gibi ḥüsn ile meşhūr-ı cemı̄' -i āfāk
3. Nāz ile serv gibi serkeş olur iseñ yaraşur
Gün gibi ol güzelün̄ alnı açıkdur yüzi aķ
4. Düşde gördüm gibi sen büsesin ağızında dutar
Ḥaberüm yoķ uyanırken dimişem yā Rezzāk
5. İşigi itleri pā-büsü degül mi pāyeñ
Ķadr ü rif' atle başun̄ göge irerse **İshāk**

1003.

Tahmıs

Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün

1. Maḥabbet ' arşasında niçe serler ḥāksār ancaķ
Kimi olmış gedā-yı ' ışķ kimi şeh-süvār ancaķ
Görüp ḥaṭṭ-ı ğubārın kākül ile bı̄-ķarār ancaķ
Şabānuñ ḥāṭırı kūyında yārün̄ pür-ğubār ancaķ
O daḥı bir benüm gibi perişān-rüzğār ancaķ

1002 76a. Mehmet Çavuşoğlu- Mehmet Ali Tanyeri, *Üsküplü İshak Çelebi Divanı*, Mimar Sinan Üniversitesi Fen-Ed. Fak. Yay., İstanbul 1989, G. 128, s. 200.

1 idemezler: idemezmiş / ķalmanı begüm dünyede: dünyāda begüm ķalmanı, Üsküplü İshāk Çelebi Dıvānı.

2 degül sensin sen: degüldür sensin, *Üsküplü İshāk Çelebi Dıvānı*.

3 olur iseñ: olursa / gün: gül, *Üsküplü İshāk Çelebi Dıvānı*.

4 gibi: lebi, *Üsküplü İshāk Çelebi Dıvānı*.

1003 76a'nın derkenarındadır. *Bursalı Rahmî Dıvānı*, Musammat 21, s. 278-279.

1/2 şeh-süvār: şehryār, *Bursalı Rahmî Dıvānı*.

1/5 o daḥı bir benüm gibi: benüm gibi o daḥı bir, *Bursalı Rahmî Dıvānı*.

2. Ezel bezminde rindān meclisine gelmedi şūfī
Maḥabbet bādesin cām-ı şafādan içmedi şūfī
Şafā vü zevķimi seyr eyleyüp ta' n eyledi şūfī
Elümde al tūṭī-veş meyi gördi didi şūfī
Be bu kendü ayağıyla ele gelmiş şikār ancaḳ
3. Maḥabbet şāh-rāhında diyār-ı miḥnete gitdüm
Dehān-ı ḥasretiyle naḳd-i ' aḳlum bilmezem n' itdüm
' Adem mülkini terk idüp vücüd iḳlīmine yitdüm
İletdüm tuḥfe-yi cān-ı ' azizüm armağan [itdüm]³⁰⁴
Gülüp gül gibi ol gül-ruḳ didi bu yādigār ancaḳ
4. Belā der-bendi içre kārban-ı dil olaldan güm
Felek taḅlını her dem tōp-ı āhum gümledür güm güm
Hilāl-i sīnemüñ na' lin kıyās itdüm seḫer gördüm
Ḳamer bir penbe-yi dāgumdurur çarḫ üzre her encüm
Derün-ı āteşinümden çıkan birkaç şirār ancaḳ
5. Çekerken şām-ı ḥasret içre **Rahmī** rüze-yi hicrān
Naşīb oldı seher-geh aña bezm-i vuşlat-ı cānān
Yaḳalar çāk olup çarḫa irişdi na' ra-yı mestān
Şeb-i ' id eyledi gerdün hilālüñ cāmını gerdān
Ḥayālī daḫı içmez zāhid-i perhīzkār ancaḳ

1004.

Müseddes-i Su'ālī

Meṭā' ilün Meṭā' ilün Meṭā' ilün Meṭā' ilün

1. Niçe bir sīnede derd-i ḡam-ı ' ıḫḳum nihān olsun
Niçe bir fāş olup esrār-ı pinhānum ' ıyān olsun
Niçe bir fūrḳatüñle gözlerümden ḳan revān olsun
Niçe bir vādī-yi ḡamda işüm āh u fiḡān olsun
Niçe bir ' āleme aḫvāl-i ' ıḫḳum dāstān olsun
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun
2. Dür-i dendānuñ ey meh-rū senüñ dürr-i ' Aden'den yig
Şaçunuñ sünbül yüzüñ gül ḳāmetüñ serv-i semenden yig

³⁰⁴ Bu kelimenin yeri yazmada boş bırakılmış olup *Bursalı Rahmī Dîvânı*'ndan tamamlanmıştır.

3/2 dehān-ı: dehanı, *Bursalı Rahmī Dîvânı*.

3/4 cān-ı ' azizüm armağan: cān-ı ḫaḳirüm yāre ' arz, *Bursalı Rahmī Dîvânı*.

3/5 gül gibi: nāz ile, *Bursalı Rahmī Dîvânı*.

4/2 tōp-ı: çüb-ı, *Bursalı Rahmī Dîvânı*.

4/3 hilāl-i: hilālî, *Bursalı Rahmī Dîvânı*.

4/4 her encüm: encüm hem, *Bursalı Rahmī Dîvânı*.

5/1 şām-ı ḥasret: şām-ı ḥasret, *Bursalı Rahmī Dîvânı*.

1004 76a-b'nin derkenarındadır. Bu müseddes ayrıca 45b'de de mükerreren yer almaktadır.

Cihān bāğında çün olmayasın dürr-i ‘Aden’den yig
Muḥassal görmedüm ey verd-i ra‘ nā hiç senden yig
Egerçi bir belā-keş ‘āşıkuñ var ise benden yig
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

3. Serir-i şeh̄r-i ḥüsnüñ şāhısun ey şāh-ı ḥübānum
Kuluñ kurbānuñ olmağ iledür ‘ālemde ‘unvānum
Revān olsun benüm rūḥ-ı revānum yoluña cānum
Dem-ā-dem ḥasretüñle kanlar ağlar çeşm-i giryānum
Mürüvvet-kānısın iḥsān idüp luṭf eyle sulṭānum
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun
4. Giriftār-ı kemend-i kākül-i cānān olupdur dil
Ḥarīk-i āteş-i cevr ü cefā-yı yār olupdur dil
Begüm āyine gibi ‘āşıq-ı dīdār olupdur dil
Elüm irmez vişāl-i dilbere nāçār olupdur dil
Enīs ü nāle vü feryād u āh u zār olupdur dil
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun
5. İdersin ‘āşıka cevr eyleyüp ağyār ile ‘ālem
Revān eyler **Su’ālī** gözlerinden nem yirine dem
Geçüpdür ey kemān-ebrū anuñ cānına tīr-i ğam
Dem-ā-dem ḥātırına cānib-i Ḥaḳ’dan olup merhem
Okur bu mışra‘ı feryād u efgān eyleyüp her dem
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

1005.

Müseddes-i Yahyā

Meṭā‘ ilün Meṭā‘ ilün Meṭā‘ ilün Meṭā‘ ilün

1. Niçe bir mācerāmuz düstāne dāstān olsun
Niçe bir nār-ı ‘ışkum dūd-ı āhumdan ‘ıyān olsun
Mekānum ‘ayn-ı ‘ālemde nihān-ender-nihān olsun
Kilāb-ı kūyuña cism-i za‘ ifüm armağān olsun
Ne kūyuñ āh ile ṭolsun ne kapuñda fiğān olsun
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun
2. İki dest-i du‘ ā gibi baña seng-i mezār itme
Mezārum nā-bedīd it ‘ayn-ı ‘uşşāka ğubār itme
Ölüm bir ḥ‘āb-ı rāḥatdur ḥayāta i‘ tibār itme
Eninümden emīn ol adum añıldıçça ‘ār itme
Ne deñlü zaḥmet ise iḥtiyār eyle firār itme
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

1005 76b’nin derkenarındadır. *Yahyā Bey Dîvânı*, Musammatlar 17, s. 186-187. Bu müseddes ayrıca 45b-46a’da da mükerreren yer almaktadır.

1/3 ‘ayn-ı ‘ālemde: ‘ayn-ı ‘ālemden, *Yahyā Bey Dîvânı*.

3. Seni rencide-hâtır eyler imiş nâle vü zârı
Niyâz ehlin helâk eyler gider yoluñdaki ħârı
Yumulmayınca ten gözi açılmaz düst didârı
Şevâbın kaçd idüp kırtar belâlardan bu bîmârı
Eyâ ħüsn ilinüñ şâhib-kırânı zûlm ile bârî
Beni öldür vücūdumdan ne nâm u ne nişân olsun
4. Vişâl-i dil-güşâsından firâķ-ı dil-rübâ yigdür
Celâlınden cemâlin gör cefâsından vefâ yigdür
Refîķ-i sâlik-i râh-ı fenâ oldum Ĥudâ yigdür
Yoğ olmadan var olmaz ölmedin ölmek baña yigdür
Bu derbend-i fenâdan şaĥn-ı şaĥrâ-yı beķâ yigdür
Beni öldür vücūdumdan ne nâm u ne nişân olsun
5. Maĥabbet ehline yârüñ cefâsı imtiĥânıdır
Ölümlü ‘ aşıkâ cevır oķları devlet nişânıdır
Baña **Yahyâ** gibi ölmek ĥayât-ı câvidânıdır
Beķâ bilme felek âyînesini cümle fânıdır
Begüm ĥayr işi te ‘ ĥîr eyleme devlet zamânıdır
Beni öldür vücūdumdan ne nâm u ne nişân olsun

1006.

Tahmîs-i ‘ Âlî

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1. Süzüksün çeşm-i mestüñ devlet-i bîdârı görsünler
Bozulsun bend-i zülfüñ bendeler didârı görsünler
Çözüksün dügmeler mir’ât-ı pür-envârı görsünler
Çıķar pirâhenüñ tâ ķudret-i Settâr’ı görsünler
Meded rûĥ-ı muşavver nic’ olurmuş bârı görsünler
2. Lebüñden büse almak mürde cân bulmak ķadar vardur
Şaçunı ķoķmak ĥayât-ı câvidân bulmak ķadar vardur
Miyânuñ ķucmacıķ genc-i nihân bulmak ķadar vardur
Vişâlün cânâ almak râygân bulmak ķadar vardur
Ne var bir himmet it şeydâlar ol âşârı görsünler

3/3 düst: yâr, *Yahyâ Bey Dîvânı*.

3/2 eyler: eyle, *Yahyâ Bey Dîvânı*.

3/5 zûlm ile: ĥışm ile, *Yahyâ Bey Dîvânı*.

4/2 cefâsından vefâ: vefâsından cefa, *Yahyâ Bey Dîvânı*.

4/3 refîķ-i: muĥaşşal / râh-ı fenâ: râh-ı ‘ adem, *Yahyâ Bey Dîvânı*.

4/4 olmadan: olmayan, *Yahyâ Bey Dîvânı*.

5/5 te ‘ ĥîr eyleme devlet: te ‘ ĥîr itme bi’llâhi, *Yahyâ Bey Dîvânı*.

1006 76b. *Gelibolulu Mustafa Âlî Divan I*, Muhammes 1, s. 311. Başlıkta tahmîs yazılmış ama bu şiirin nazım şekli muhammestir.

3. Ruḥuñ zülf içre gösterdüñ kıyāmetden nişānsın sen
Günüñ mağribde toğmış fitne-yi āḥir zamānsın sen
Ser-ā-pā dehri virān eyleyen genc-i nihānsın sen
Ne māhiyyetsün āyā ya neden nā-mihribānsın sen
Müneccimler ḳosunlar ḡayrı sen mekkārı görsünler
4. Yaḥud bir kāse içre misk-i terdür hırz içün ḥālī
Yaḥud mülk-i melāḥat şāhınuñ tūḡ-ı perişānı
Ḳonupdur başuña yāḥud hümā-yı baḥt-ı sultānī
İnanmaz görmeyen çaḳ başdan ey rūḥ-ı revān anı
‘Araḳ-çinüñ çıkar ol ṭurra-yı ṭarrārı görsünler
5. O meh-rū baḥt-ı ‘Ālī gibi ḡaddār olmaḳ istermiş
Kerem semtinden el çekmiş sitemkār olmaḳ istermiş
Ḳırup ‘āşıḳların cellād-ı ḥūn-ḡār olmaḳ istermiş
Muḥaşşal zulme meyl itmiş sitemkār olmaḳ istermiş
Yitişsünler meded üftādeler yalvarı görsünler

1007.

Gazel-i Bahārī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Hiç bilmem gözümüñ yaşı ne vaḳtin yeñile
Ḳalmadı yüzüm el içre sile sile yeñ ile
2. Ḥüsn-i ‘īdinde bugün bir şeh-i iḳlīm-i cemāl
Egnüme şaldı libās-ı ḡam-ı ‘ışḳı yeñile
3. Göricek dāḡlarum eskisini sīnede o yār
Didi var bunları başdan yine bir bir yeñile
4. Küşt-ḡir-i ḡam-ı ‘ışḳ ile ṭolanmaḳ niçe bir
Bu ḳadar zecr ü belālar nedür ey dil yeñile
5. Dāmen-i yāri **Bahārī** ḳoma elden ola kim
Raḥm idüp sile gözüm yaşını bir gün yeñile

3/1 ruḥuñ zülf içre: ḳad-i bālāñı, *Gelibolulu Mustafa Ālī Divan I.*

4/1 yaḥud bir kāse: dilā bir kāse, *Gelibolulu Mustafa Ālī Divan I.*

4/4 /ruḥ-ı revān: şūḡ-ı cihān, *Gelibolulu Mustafa Ālī Divan I.*

5/4 itmiş sitemkār: itmiş cefākār, *Gelibolulu Mustafa Ālī Divan I.*

1007 76b. Bu gazel 45b'nin derkenarında mükerreren yer almaktadır.

1008.

Ġazel-i Sırrı

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Şehā çeşm ü çerāğ-ı 'ālem-i nūr-ı başarsın sen
Naẓirūñ görmedüm bir merdüm-i şāhib-naẓarsın sen
2. Derūnı ğonca-veş kan ile ıolmış 'andelībüm ben
Ṭarāvet ğülsitānında açılmış verd-i tersin sen
3. Ġarīk-i baħr-ı ğam-ı ħāk yire fakr u fenāyum ben
Serir-i salṭanatda pādşāh-ı baħr u bersin sen
4. Görüp ben nā-tüvānuñ kaçma luṭf it ey perī-peyker
Seni görsem vücūdum maħv olur kimden kaçarsın sen
5. Ne bābuñdur senüñ ey **Sırrı** turmağ āstānında
Ḳarār itmez felekde bir gedā-yı der-be-dersin sen

1009.

Ġazel-i Ümīdī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. 'Ālemi faşl-ı bahār eyledi serv ile çemen
Başladı nağmeye bülbül yine her vādiden
2. Nev-bahār oldu güzellendi ħarīm-i ğülzār
Ḳacletinden utanup geçse n'ola berf-i çemen
3. Geh ğüle vālih ü geh ğoncaya şeydā geçinür
Daldan dala қonar murğ-ı nihāl-i ğülşen
4. Mevsim-i bezm-i şafādur diyü şevk üzre olup
Şubħa dek dün gice diñlenmedi şem'-i rüşen
5. Ey **Ümīdī** getirüp lāle-şıfat ayağı
Düşe gör jāle gibi küşe-yi bāğa erken

1010.

Ḳıṭ'a

Me' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1008. 76b.

1009 76b.

1010 76b'nin derkenarındadır. *Nev'î Dîvânı*, Kıt'a 63, s. 588.

1. Yağmağa şol çerağı sebep olma kim şehā
Bir ‘āciz ü faķirüñ ocağın söyündüre
2. Bir şem‘ uyar ki hādi-yi rāh-ı yaķın olup
Her bir şerārı ħār-ı günāhuñ söyündüre

1011.

[Müseddes]

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Xanı ol demler benümle ittiḫād itdüklerüñ
Muttaşıl günden güne mihrüñ ziyād itdüklerüñ
Rām olup her dem sözüme inķiyād itdüklerüñ
İltifāt idüp baña ‘ arz-ı vidād itdüklerüñ
Sen unutduñsa beni luḫfuñla yād itdüklerüñ
Ben unutmam bu dil-i şeydāyı şād itdüklerüñ
2. Luḫfını çok görmişem cānā ‘ adāvet idemem
Fūrkatüñden ellere varup şikāyet idemem
‘ Aql u fikrüm sendedür ğayra maḫabbet idemem
Sen ferāğat eyledüñse men ferāğat idemem
Sen unutduñsa beni luḫfuñla yād itdüklerüñ
Ben unutmam bu dil-i şeydāyı şād itdüklerüñ
3. Bir iki gün çekmek ile derd-i hicrānuñ senüñ
Yād olumaz mı şanursın dāyim iḫsānuñ senüñ
Unudur muyum şehā luḫf-ı firāvānuñ senüñ
Hiç çıkar mı ħāḫırumdan ‘ ahd ü peymānuñ senüñ
Sen unutduñsa beni luḫfuñla yād itdüklerüñ
Ben unutmam bu dil-i şeydāyı şād itdüklerüñ
4. N’ola olsam ben saña cān ile dilden mübtelā
Düstüm sen itdügüñ ‘ ālemde kim itdi baña
İltiyām idüp ezelden her dem eylerdüñ vefā
Bunca ḫaķķ-ı sābıķ añulmaz mı hiç ey dil-rübā
Sen unutduñsa beni luḫfuñla yād itdüklerüñ
Ben unutmam bu dil-i şeydāyı şād itdüklerüñ
5. Künc-i ḫasretde niçe bir eyleyem āh ü fiğān
Şabra ḫāķat ḫalmanı oldum za‘ if ü nā-tüvān
Şabri-veş senden n’ola ayrıldum ise nāgehān
Zāyi‘ olup gitdi mi bu āşnālıķlar hemān
Sen unutduñsa beni luḫfuñla yād itdüklerüñ

2 söyündüre: köyündüre, *Nev’î Dîvânı*.

1011 77a. *Sabri Mehmet Şerif Dîvânı*, Musammatlar 4, s. 315-316. Bu müseddes 73b’de de mükerreren yer almaktadır.

Ben unutmam bu dil-i şeydāyı şād itdüklerūñ

1012.

[Tedsīs]

Fe‘ilātūñ Fe‘ilātūñ Fe‘ilūñ

1. Yine hecrūñ dile mihmān oldu
Yine derdüñle ciger kıan oldu
‘Aql u fikr ise perişān oldu
Zecr ü kıahr ise firāvān oldu
Hāne-yi dil kıatı vīrān oldu
Ġarazuñ cevır ise oran oldu
2. Niçe gündür ki cemālūñ göremem
Gezerin tāze nihālūñ göremem
Uyusam düşde hayālūñ göremem
Korķarın rüz-ı vişālūñ göremem
Hāne-yi dil kıatı vīrān oldu
Ġarazuñ cevır ise oran oldu
3. Görmesem ger seni miħnet çekerin
Ger görem ġayr ile ġayret çekerin
Gāh ġam gāh meşakķat çekerin
Gāh kıullāb-ı melāmet çekerin
Hāne-yi dil kıatı vīrān oldu
Ġarazuñ cevır ise oran oldu
4. N’ola vaşluñla beni şād itseñ
Bu yıķık ġöñlümi ābād itseñ
Adum añsañ bir eyü ad itseñ
Yāddur ol dimeseñ yād itseñ
Hāne-yi dil kıatı vīrān oldu
Ġarazuñ cevır ise oran oldu
5. Sendeki şive vü nāz ise yiter
Bendeki sūz u ġudāz ise yiter
Dil-i ‘Ālī’de niyāz ise yiter
Hāşılı çoġ ise az ise yiter
Hāne-yi dil kıatı vīrān oldu
Ġarazuñ cevır ise oran oldu

1012 77a-b. *Gelibolulu Mustafa Ālī Divan I*, Tedsis 5, s. 324-325.

2/4 korķarın: korķaram, *Gelibolulu Mustafa Ālī Divan I*.

3/3 gāh meşakķat: gāhī meşakkat, *Gelibolulu Mustafa Ālī Divan I*.

3/4 gāh kıullāb: gāhī kıullāb, *Gelibolulu Mustafa Ālī Divan I*.

1013.

[Ġazel]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Xanı şol demler ki bir serv-i bülendüm var idi
Sünbülünden her gice boynumda bendüm var idi
2. Medh iderdüm hüsni mirāşına karşı leblerin
Tūṭi-yi gūyā gibi ağzumda kandum var idi
3. Cüst [ü]cū eylerdi kūyın görmesem bir dem yüzün
İşğ derler adına çābük-levendüm var idi
4. H̄āce-yi hicrāna şatdı āh kim ben bendesin
Bir kıyāmet serv-şad maḥbūb efendüm var idi
5. Ey tabīb-i cān u dil bir gün ola kim diyesin
Zātī dirlerdi benüm bir derdmendüm var idi

1014.

[Ġazel]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dem-be-dem seyl-āb-veş eşk-i revānum çağlar
Dögünüp taşlarla ağlar hālūme ırmağlar
2. Görinen taşlar başında ebr ü bārān şanmañuz
Tağlar saçın çözüp ben haste için ağlar
3. Cān çıkardı maḥbes-i tenden kemend-i hecr ile
Līk zencir-i ümid-i vaşl-ı dilber bağlar
4. Sīnemün ta' līmḥānesine gel at tīrūñi
Ey kemān-ebrū senün-çün tablaldur dağlar
5. Zatiyā Ferhād için tağlarda feryād eyledüm
İşidüp feryādumı gögsin geçürdi tağlar

1015.

1013 77a'nın derkenarındadır. *Zâtî Dîvânı*, G. 1480, s. 307.

1 şol demler: ol günler, *Zâtî Dîvânı*.

3 bir dem: bir gün, *Zâtî Dîvânı*.

4 bendesin: bendeyi, *Zâtî Dîvânı*.

1014 77a'nın derkenarındadır. *Zâtî Dîvânı*, G. 163, s. 163.

[Ġazel]

Fe' ilātün Meḫā' ilün Fe' ilün

1. Olsa zülfi o gül-^ç izāra niḫab
Olur āşüfte sünbül-i sîr-āb
2. Dūd-ı āhum ruḫuñ hevāsıyla
Ebr olur yağdurur cihāna gül-āb
3. Kān-ı mihr ü maḥabbetüñdendür
Güher-i āftāb-ı ^ç ālem-tāb
4. Ḳaddüm ey şeh-süvār-ı ḫüsn itdi
Pāy-büsuñ ḫayāli şekl-i rikāb
5. Ġam-ı devrān-ı dūnı çekme yüri
Bāḳiyā ol hemişe mest ü ḫarāb

1016.

[Ġazel]

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Eylesün vaşlını dermān dil-i bīmāra meded
Düstlar işte ben öldüm baña bir çāre meded
2. Zaḫm-ı sīnemden oḫuñ pārelerin hep alma
Dursun Allāh'ı severseñ hele bir pāre meded
3. Güher-i cāmı yitürdük bizi ğam öldüriyor
Sāḳiyā gel bulıvir ḳanda ise ara meded
4. Gice tenhā eşigi ḫākine yüzler süreyin
Şaḳınuñ kimse ḫaber virmesün aġyāra meded
5. Mededüñ ḳalmadı feryād u fiġān eyleyecek
Saña kimden ire ey **Bāḳi**-yi bî-çāre meded

1017.

[Ġazel]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1015 77a'nın derkenarındadır. *Bâkî Dîvânı*, G. 19, s. 112-113. *Bâkî Dîvânı*'nda 6 beyittir.

1016 77a'nın derkenarındadır. *Bâkî Dîvânı*, G. 40, s. 125. *Bâkî Dîvânı*'nda 6 beyittir.

1 vaşlını: la^ç lini, *Bâkî Dîvânı*.

1017 77a-b'nin derkenarındadır. *Bâkî Dîvânı*, G. 12, s. 108-109.

1. Gülsitān bezm-i şarāb [u]cām-ı mey güldür baña
Kulḳul-i ḥalḳ-ı şurāḥī şavt-ı bülbüldür baña
2. ʿĀrızuñda ol iki zülf-i girih-girüñ senüñ
Şuya ḳonmuş iki ğarrā tāze sünbüldür baña
3. Seng-i bī-dāduñla serde zaḥm-ı ḥüninüm ki var
Güşe-yi destārda rengin ḳaranfüldür baña
4. Mest ü medhüşam velī ḥālī mey-i engürdan
Laʿl-i nābuñ ḥāleti keyfiyyet-i müldür baña
5. Ḥayder-i Kerrāriyam meydān-ı nazmuñ **Bāḳiyā**
Nevk-i ḥāme Zü'l-feḳār u ṭabʿ-ı Düldüldür baña

1018.

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Dökmege ḳanını ḥalḳuñ ki müjeñ āl eyler
Bize geldükçe doḳınmaz geḳer ihmāl eyler
2. Merdüm-i dīde kenār itmege ol serv ḳadi
Yitmiş iki dereden şu getürüp āl eyler
3. Dāne-yi ḥālūñe meylüm duyup eylerse raḳīb
Beni Ādem gibi dergāhdan idlāl eyler
4. Toĝrılıḳ itdügüm için midür ey serv-i revān
Sāye-veş yirlere ḳalar beni pā-māl eyler
5. Gün yüzüñsüz idemez ṭabʿ-ı **Figānī** efgān
Bülbülün şıḳılğanı faşl-ı ḥazān lāl eyler

1019.

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Tārik-i tāc u ḳabā bende-yi dervişānuz

1018 77b'nin derkenarındadır. *Figānī ve Dīvānçesi*, G. 12, s. 42. *Figānī ve Dīvānçesi*'nde 7 beyittir. Bu gazel 25a'nın derkenarında da mükerreren yer almaktadır.

3 eylerse raḳīb: İblīs raḳīb / Beni Ādem gibi dergāhdan: dergehüñden beni Ādem gibi, *Figānī ve Dīvānçesi*.

5 bülbülün şafılığını: gülşenüñ bülbülünü, *Figānī ve Dīvānçesi*.

1019 77b'nin derkenarındadır.

- Çekmezüz dehr gamın başımuza sulṭānuz
2. Sākin-i kūy-ı muġān ehl-i ḥarābāt tozıyuz
Mest-i rüsvā-yı cihān rind-i ḳadeḥ-nüşānuz
 3. Zerre-veş eylesesün gerçi dilā maḥv-ı vücūd
Felek-i maġrifete līk meh-i tābānuz
 4. Kimse idrāk idemez biz güher-i nā-yābuz
Bād-ı ʿışḳ ile gehī cūşa gelür ʿummānuz
 5. Bülbül-āsā iderüz gāhī fiġān ü zārı
Gül gibi bāġ-ı cihān içre gehī ḥandānuz
 6. Gel beri mülk-i ḥarābāta bunı gör **Ṭabʿī**
Gül gibi cām-ı şarāb elde Cem-i devrānuz

1020.

[Ġazel]

Meʿ ulü Fāʿ ilātü Meʿā ilü Fāʿ ilün

1. ʿĀşıḳ geçer mi ol şanem-i laʿl-i nābdan
Mest-i müdām olan kesilür mi şarābdan
2. Dem-beste dil hemān açılur görse rüyuñı
Ġonca gibi şüküfte olur āftābdan
3. Görđi leṭāfet-i lebūñ uşandı kendüden
Āb-ı ḥayāt yirlere geçdi ḥicābdan
4. Berbād olur bu ḳaşr-ı cihān virme añā dil
Fehm it bu remzi ʿārif iseñ gel ḥabābdan
5. Nāz uyḥusına vardı işitmez fiġānuñı
Ṭabʿī daḥı uyanmadı ol ġonca ḥʿābdan

1021.

[Ġazel]

Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilün

1. Uġradum hecr-i ruḥ-ı yāri temāşā idemem
Şarılup boynına bir buse temennā idemem

1020 77b'nin derkenarındadır.

1021 77b-78a *Ubeydî Dîvânı*, G. 213, s. 145.

2. Haḡ virürse irişürsin yine vaşlına diyü
Dil-i bî-çāreyi bir pāre tesellā idemem
3. Ğayrı meh-rūlar ile ‘ālemi seyrān itsem
Ğamdan āvāre dili hiç müberrā idemem
4. Gice gündüz seni fikr eylemeden Ğayrı řehā
Ķalb-i āřüftede bir ḡātırā peydā idemem
5. şol ḡadar yaḡdı ‘Ubeydī’yi firāḡ āteři kim
Saña mektüb ile aḡvālūmi inhā idemem

1022.

[Ğazel]

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Ğonca-lebsin ḡatı ra‘ nāsın sen
Serv-ḡadsin iñen ‘alāsın sen
2. Meh-i nev emrūñe rām olsa n’ola
Bir ser-āmed ḡaşı tuḡrāsın sen
3. Ḳatreñ oldı şadef-i baḡr-ı muḡiṡ
Ey gözüm yaşı ne deryāsın sen
4. Ḳaşı yāsı dili ey kākül-i dūst
Öldürürse dutasın yasın sen
5. şatılursın be ‘Ubeydī bir gün
Ne iḡün ṡālib-i dūnyāsın sen

1023.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Ğamze-yi mestūñ ucından niḡe Ğavḡalar ola
Fitne-yi ḡāl-i ruḡuñla ne temāřālar ola

3 itsem: etdüm, *Ubeydī Dīvānı*.

4 bir ḡātırā: pür-ḡātır u, *Ubeydī Dīvānı*.

1022 77b-78a’nın derkenarındadır. *Ubeydī Dīvānı*, G. 237, s. 157.

2 rām olsa: baş egse, *Ubeydī Dīvānı*.

5 ṡālib-i: bende-yi, *Ubeydī Dīvānı*.

1023 78a. *Ubeydī Dīvānı*, G. 286, s. 182.

2. Kākülün kim şalına mülket-i cānlar üzere
Hey ne diller alına anda ne ğavġalar ola
3. Bu leṭāfetle bu ḥāletle görünürseñ eger
Ḥalk-ı ‘ālem götüri vālih ü şeydālar ola
4. Ebedī acımayasın diye inşāf mıdur
Ben yetimün gözi yaşı aḳa deryālar ola
5. Gel götür ḥākden üftāde ‘**Ubeydī**’yi bugün
Hey kıyāmet niçe bir va‘de-yi ferdālar ola

1024.

Velehū

Meṭā‘ilün Meṭā‘ilün Meṭā‘ilün Meṭā‘ilün

1. Ğamuñla pāy-māl olan dil-i vīrānı añmazsun
Ele iḥsān idersin genc-i vaşluñ anı añmazsun
2. ‘Adū biz kez çağırmaḳla varursın yanına anuñ
Nice feryād ider bu ‘āşık-ı nālānı añmazsun
3. Dimişdüñ kurş-ı dāġum göricek bir buse ḥaḳḳuñdur
Behey zālīm unutduñ hiç ḥaḳḳ-ı nānı añmazsun
4. Lebün cāmını bir kez emdügüm añarsın ammā kim
Ğam-ı la‘lünle ḳanlar yutduġum devrānı añmazsun
5. Nice şıḥḥat yüzün görsün ‘**Ubeydī**’ derdmendün kim
Ṭabībüm yıl geçer ol ḥaste-yi hicrānı añmazsun

1025.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. ‘Işḳ ile āyīne-yi ḳalbi mücellā eyle
Dāyimā şüret-i şevḳe anı meclā eyle
2. Serve hergiz nazār itme o boyı sidreyi gör

2 ğavġalar: yaġmalar, *Ubeydī Dīvānı*.

4 ebedī: aydı, *Ubeydī Dīvānı*.

1024 78a. *Ubeydī Dīvānı*, G. 216, s. 147.

2 anuñ: dā’im, *Ubeydī Dīvānı*.

4 la‘lünle: hicrūñle, *Ubeydī Dīvānı*.

1025 78a’nın derkenarındadır. Bu gazel *Ubeydī Dīvānı*’nda yoktur.

- Ƙadr-i ‘ālīye iriş himmetüñ a‘lā eyle
3. Bilmek isterseñ eger dāyireñ ey necm-i felek
Nokta-yı hāl-i ruħ-ı yāri temāşā eyle
 4. Ƙayf kim Ƙatrece gelmez o dūr-i nā-yāba
Sen gerekse gözünüñ yaşını deryā eyle
 5. Ƙatı maħzūnlığı var hecrūñ ile sultānum
Gel kerem eyle ‘**Ubeydī**’yi tesellā eyle

1026.

Velehū

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. ‘Işk ile ğamnāk olan diller řafāyı n’eylesün
Derd ile başı hoş olanlar devāyı n’eylesün
2. řāhlar ‘izzet bilürken eşiginde Ƙulluğı
Ol şeh-i ‘ālī-cenābum ben gedāyı n’eylesün
3. Hīç olur mı eglene tīrūñ dil-i vīrānede
řāh-ı ‘ālī-menzilet köhne serāyı n’eylesün
4. Rūzgāra aldanur mı ‘āřıķ-ı řābit-Ƙadem
‘Işk ile hem-dem olan ğayrı Ƙabāyı n’eylesün
5. Mūy-ı cisminden ‘**Ubeydī** Ƙara řalı var iken
Sāliķ-i rāh-ı fenā ğayrı Ƙabāyı n’eylesün

1027.

‘Ubeydī

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Cān u dil hāk-i reh-i zümre-yi ‘irfān mı degül
Hem-ser-i efser-i Keyħusrev ü Hāķān mı degül
2. Evc-i eflāke degerse n’ola āhum ‘alemin
Bu gönül faķr u fenā mülkine sultān mı degül
3. Dutar el virüp uyarsa n’ola ayağuñı dil
Reh-i ‘iřķuñda senüñ hāk ile yeksān mı degül

1026 78a’nın derkenarındadır. *Ubeydī Dîvânı*, G. 223, s. 150.

4 aldanur mı: alınur mı / Ƙabāyı: havāyı, *Ubeydī Dîvânı*.

1027 78a’nın derkenarındadır. Bu gazel *Ubeydī Dîvânı*’nda yoktur.

4. Ey perî biz n'ola ger mûr-ı za'îf olduĝ ise
Tab'umuz Hâtem-i nazm ile Süleymân mı degül
5. Göge atarsa külâhını 'Ubeydî yiridür
Ehl-i fazl olmaduĝı fâ'îk-i akrân mı degül

1028.

Hayâlî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. 'Arızuñ vaşf eyler iken gülşen içre gül güle
Şöyle keşret oldı kim söylerdi bülbül bülbüle
2. Kâkülünden bâĝda bilmem ne râz açdı şabâ
Yaşdanup kaldı kırılmış gibi sünbül sünbüle
3. Şanuram genc üzre tolanmış yaturalar mârlar
Gerdeninde her kaçan şarmaşa kâkül kâküle
4. Bezm-i mey bir gülsitândur anda sâkî bâĝbân
Câm-ı mey güldür şurâhî serv bülbül bülbüle
5. Şöyle nazm itdüm Hayâlî vaşf-ı rüy-ı yâri kim
Diñlese anı figânlar ide bülbül bülbüle

1029.

Müseddes-i Cinânî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Şanmañuz ĝurbetde câm-ı hoş-güvâr egler beni
Ya şafâ-yı seyr ü gülgeşt-i kenâr egler beni
Bir 'aceb sevdâdayın bâĝ u bahâr egler beni
Gitmege mâni' düşüp bi-ihtiyâr egler beni
Âh kim ĝurbetde kaldum bir nigâr egler beni
Çoĝdan eylerdüm sefer ol şivekâr egler beni

1028 78a'nın derkenarındadır. *Hayâlî Dîvânı*, G. 69, s. 377.

2 bilmen: bilmem / yaşdanup: yaşlanup, *Hayâlî Dîvânı*.

3 tolanmış: dolaşmış, *Hayâlî Dîvânı*.

5 itdüm: etdi / rüy-ı : rüy u / bülbül bülbüle: bülbül gül güle, *Hayâlî Dîvânı*.

1029 78a. *Cinânî Dîvânı*, Musammat 49, s. 285-287. Başlıkta müseddes yazmasına karşı şiirin nazım şekli tesdistir. Bu tesdis 42a'da da mükerreren yer almaktadır.

1/3 bâĝ u bahâr: leyl ü nehâr, *Cinânî Dîvânı*. Her bendin sonunda tekrarlanan "Çoĝdan eylerdüm sefer ol şivekâr egler beni" mısrasındaki "ol" kelimesi *Cinânî Dîvânı*'nda tüm bentlerde "bir" şeklindedir.

2/2 hayrân: nâlân, *Cinânî Dîvânı*.

3/2 bi-mecâl: pâyimâl, *Cinânî Dîvânı*.

2. Dil giriftār-ı kemend-i kākül-i cānān olup
Boynı bağlu almışam dil-dāde vü ayrān olup
Her seer ařām olunca bād-veř pūyān olup
utmadum bir kār ucın āvāre ser-gerdān olup
h kim ğurbetde aldum bir nigār egler beni
odan eylerdüm sefer ol řivekār egler beni
3. Gıtdi elden manşıb u  unvān u cāh u mülk ü māl
Döndi devlet zıllite aldum ğarīb ü bī-mecāl
Yārsuz ıyş eylemek ben asteye emr-i muāl
Hey baa niün urursun sen diyü iden su al
h kim ğurbetde aldum bir nigār egler beni
odan eylerdüm sefer ol řivekār egler beni
4. Bir yaa a  n-ı adü bir yaa cevır-i rüzgār
Gönlümü mecrü ider cismüm za  if-i pür-figār
Lāzım olmişken baa her vech ile terk-i diyār
ābil olmadı oyup gitmek anı bī-itiyār
h kim ğurbetde aldum bir nigār egler beni
odan eylerdüm sefer ol řivekār egler beni
5. Ey **Cinānī** geri īmāndandurur ubb-ı vaan
Kūy-ı dilber var iken amam vaan nāmına ben
ışdan dāyim ekerken dil ğam u derd ü mien
Gūřuma girmez dirīgā pend-i yārān-ı kühen
h kim ğurbetde aldum bir nigār egler beni
odan eylerdüm sefer ol řivekār egler beni

ařāyid ü Ğazeliyyāt-ı  Ulvī elebi³⁰⁵

1030.

[ařīde]

Mef  ulü Mefā  ilü Mefā  ilü Fe  ulün

1. Ey zāt-ı řerīfün şeh-i řāhān-ı risālet
Nāmula olu defter ü dīvān-ı risālet
2. Ey mertebesı küngüre-yi  arş ile hem-ser
Ey şem  -i ruı şemse-yi eyvān-ı risālet

4/2 cismüm za  if-i: cism-i za  ifüm, *Cinānī Dīvānı*.

³⁰⁵ 78b-104a'da Derzī-zāde Ulvī Dīvānı yer almaktadır. Bk. İsmail etin, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı Hayatı, Edebi şahsiyeti ve Dīvānının Tenkitli Metni*, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ 1993.

1030 78b. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, K. 4, s. 54-55. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*'nda 23 beyittir.

2 şem  -i: şems-i, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

3. Ser-nāme-yi hüsnuñdeki şāhā iki ebrū
Tuğrā-yı nübüvvet mi ya ‘unvān-ı risālet
4. Ey hātem-i cumhūr-ı rusül şāhib-i hātem
Ey fahr-ı cihān zübde-yi erkān-ı risālet
5. Ey Ka‘ be-yi ‘uşşāk miyānuñda olan taş
Göz merdümüdür yā güher-i kân-ı risālet
6. Yā Ka‘ be’ye konmuş Hacerü’l-esved olupdur
Muhkemdürür ol taş ile bünyān-ı risālet
7. Yā dāne-yi tesbīhdürür rişteye geçmiş
Yā dürr-i girān-māye-yi ‘ummān-ı risālet
8. Yā küt-ı dil ü cān u ya yāķūt u ya elmās
Yā la‘l-i muşaffā ya Bedeşşān-ı risālet
9. Geşt eyleyerek ‘ālem-i lāhūtı Buraķ’uñ
İrgürdi seni hāzrete eyvān-ı risālet
10. Ey cilvegehüñ sāhat-i iķlīm-i teķarrüb
Ey vāşıl-ı gencine-yi ‘irfān-ı risālet
11. Taķrīr-i eħādīs idüp aşhāba dehānuñ
Açıldı şabādan gül-i ħandān-ı risālet
12. Mühr urdı yed-i ķudret ile Hālīķ-ı bī-ķün
Ĥatm olduğı dem nāme-yi ‘unvān-ı risālet
13. Da‘vā-yı nübüvvetde eyā serv-i revānum
Furķān-ı Ĥudā’dur saña bürhān-ı risālet
14. Bu mu‘cize yitmez mi ki Mi‘rāc şebinde
Bir laħzada tayy olına meydān-ı risālet
15. Açduķda serā-perde-yi ğaybı yed-i ķudret
Keşf itdi tılısmāt-ı firāvān-ı risālet
16. Elfāz-ı şafā-baħş ile ervāħa ğidādur
Ey cümle ħadışüñ şekeristān-ı risālet

9 hāzrete eyvān-ı: hāzret-i seyrān-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

13 serv-i revān: server-i ‘ālem, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

14 Mi‘rāc şebinde: Mi‘rāc-ı şebinde, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

15 itdi: oldı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

16 elfāz-ı: elfāza, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

17. Haddüñde haṭuñ sebze-yi yārān-ı şefā' at
Cebheñde olan kaṭre-yi nisān-ı risālet
18. Ey mefḥar-ı kūyının şeh-i Yesrib ü Baṭḥā
Ey ḥayl-i nebī ' askerüsin ḥān-ı risālet
19. Şānuñda şalābet şu kadar var ki Ḥabīb'üm
Ḥatm-i rüsül itdi seni mizān-ı risālet
20. ' Ālem saña hep ' aşık u sen ' āleme ma' şük
' Ālem saña bir kâleb ü sen cān-ı risālet
21. Ḥaḳḳā bu ki sulṭān-ı selāṭin-i zamānsın
Şānuñ gibi ' ālemde kanı şān-ı risālet
22. Ey ' Ulvī-yi miḥnet-zede Ḥaḳ'dan umaram kim
Maḥşerde şefī' üñ ola sulṭān-ı risālet

1031.

Müseddes-i ' Ulvī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Halk-ı ' ālemden biraz göñlüm cüdā olsun dirin
Ārzū-yı cāh-ı devlet hep hebā olsun dirin
Bendeñ olmağa şehā senden rızā olsun dirin
Kuluña gāhī vefā gāhī cefā olsun dirin
Göñlümi ço ' ışkuñ ile mübtelā olsun dirin
' Āḳıbet bir şāha kul olur saña olsun dirin
2. Cevrüñe şabr eylemezsem vaşluña şād olmayam
Seng-i miḥnetden kaçarsam hergiz ābād olmayam
Āstānuñ terk idersem ḥayr ile yād olmayam
Özge şāha kul olursam gamdan āzād olmayam
Göñlümi ço ' ışkuñ ile mübtelā olsun dirin
' Āḳıbet bir şāha kul olur saña olsun dirin
3. Naḳd-i ' ömri yoluña rūḥum revān itsem gerek
Āh şāhum diyü yollarda fiğān itsem gerek
Ger bu rāzum ' āleme bir bir ' iyān itsem gerek
Ḥançer-i müjgānuña teslīm-i cān itsem gerek

18 ' askerisün: ' asker ü sen, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

21 zamānsun: cihānsun, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

22 umaram: dilerüm, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1031 78b-79a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Musammat 20, s. 159-160.

Gönlümi ço ‘ ışkuñ ile mübtelā olsun dirin
‘ Āķıbet bir şāha ķul olur saña olsun dirin

4. Ol şehüñ dīvānına dirsem n’ola dārü’s-selām
‘ Arş u ferş itmiş seririnde felek hūrşidi cām
Ķaşırnuñ eyvānı üstinde bir üstād-ı be-nām
Şafha-yı dīvānına bu matla‘ ı yazmış tamām
Gönlümi ço ‘ ışkuñ ile mübtelā olsun dirin
‘ Āķıbet bir şāha ķul olur saña olsun dirin
5. ‘ **Ulviyā** gülzāra vardum ķılmağa def‘ -i humār
Şundılar destüme bir dīvān-ı gülzār-ı hayāl
Ben tefe ‘ül idicek geldi bu nazm-ı pür-hayāl
Okuyup ol şāh-ı hüsne karşı itdüm ‘ arz-ı hāl
Gönlümi ço ‘ ışkuñ ile mübtelā olsun dirin
‘ Āķıbet bir şāha ķul olur saña olsun dirin

1032.

Ķaşide-yi ‘ Ulvî

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

1. Mişāl-i ‘ aşık u ma‘ şük olup hazān [u] bahār
Ķazān şarardı vü oldı bahār-ı lāle-‘ izār
2. Ķazān melül ü hazān ü bahār hurrem ü şād
Bahāra Ķande virilmiş Ķazāna girye vü zār
3. Bahār seyl gibidür hazān perişān-hāl
Ķazān teb-i ğama düşmüş bahār hem-dem-i Ķār
4. Bahāra karşı hazān itdi Ķaşılın berbād
Ķazāna karşı bahār açdı var ise ruhsār
5. Şaçıldı şāh-ı bahāruñ yolında Ķaylî hazān
Bahāra irmedi ammā hazān-ı bî-miķdār

3/3 ger bu rāzum: gizlü rāzum, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3/4 müjgānuña: müjgān ile, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/1 dīvānına: eyvanına, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 /2 itmiş seririnde: olmuş seririne / hūrşidi: destinde, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 /3 eyvānı üstinde: etrāfına baķdum, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 /4 şafha-yı dīvānına: şafha-yı dīvārına, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/3 ben: bir/ nazm-ı: fāl-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda ikinci mısra “ Şundi bir dîvān elüme ol gül-i bāğ-ı cemāl” şeklindedir

1032 79a-b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, K. 12, s. 77-81. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 44 beyittir.

2 şād: sāl, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 bî-miķdār: miķdār, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

6. Һазānuñ eyleyüp ihyā bahār mürdelerin
Һазān bahār ile Һақ Һun^ç in itdiler izhār
7. Kemāl-i Һun^ç -ı bahār u Һазānı seyr it kim
Һазān bahār iledür *fanzurū ilā āṣār*³⁰⁶
8. Һазāna Һayl-i bahār ile geldi Һusrev-i gül
Semend-i bād-ı bahār Һазāna virdi ğubār
9. Bahār tahtını almıṣ Һазānuñ eyleyüp āl
Bahāra baқ nice geçmiṣ Һазāna naқṣ-ı nigār
10. Zer-i Һазān ile sīm-i bahārı derc itdi
Ṣabā Һазān u bahāra olupdurur sālār
11. Bahār emīr-i çemende Һазān Һızāne-yi zer
Ṣeh-i bahāra Һazīne ṭaṣur Һазān her bār
12. Görüñ Һазān u bahārın maḥabbet ellerinüñ
Һазān-ı ^ç ışқ ben oldum bahār-ı Һüsñ o nigār
13. Bahār-ı vuṣlata faṣl-ı Һазāndurur fūrḩat
Һазān-ı fūrḩate her dem bahārdur ruḩ-ı yār
14. Һазān-ı ğamda diler dil bahar-ı sebz-i Һaṭuñ
Nite ki faṣl-ı Һазānda ṣafā-yı köhne bahār
15. Bahār-ı Һüsne Һазān olsa Һaṭ ne ğam yaraṣur
Һазāna ^ç azm-i ṣikār u bahāra seyr-i kenār
16. Bahār seyl-i vücūd u Һазān ^ç adīl-i ^ç adem
Һазān ṣebīh-i leyāl u bahār ^ç ayn-ı nehār
17. Bahār-ı ^ç aқluñ olupdur Һазānı vaқt-i cünün
Rumūz-ı ^ç ışқı bahār u Һазān ider iş^çār
18. Bahāra virdi teĝayyür hücūm-ı faṣl-ı Һазān
Һазān bahār ile oldı fenā-yı dehre medār

³⁰⁶ *Eserlerine, izlerine kadar bakınız.*

8 bād-ı bahār: bād-ı bahārı, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

10 olupdurur sālār: siyeh-sālār, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

11 çemende: çemendür, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

12 Һазān u bahārın: bahār u Һазānuñ / ellerinüñ: eyledi kim / ^ç ışқ: ^ç aṣқа / Һüsñ o nigār: Һüsñ-i nigār, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

13 Һазāndurur: Һазāndur, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

14 sebz-i: sebze-yi, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

16 seyl-i: miṣl-i, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

17 rumūz-ı ^ç ışқı: rumūz-ı ^ç aṣқ-ı, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

19. Һазән замānını seyr it bahāra aldanma
Bahār-ı  alem n olur Һазānı āhir-i kār
20. Bahār Şevk Һазān ğam u sāl Şeh-i nevrüz
Bahār vaşl u Һазān hecr   mihr   meh ruĝ-ı yār
21. Zem n-i sebz-i bahār Şanma berg-i Һазān³⁰⁷
D Őer bahār u Һазān Őāha d be-yi zerkār
22. Sel m Һān ki Һазān yoĝ bahār-ı ĝulĝında
Bahār-ı bāĝ-ı İrem'd r Һазānsuz olsa ne var
23. Bahār levĝini  oldurdu zer varaĝla Һазān
Һазān bahār ile Şeh medĝin eylesün tekrār
24. Һазānda seyre  ıĝarsa bahār olur  alem
Bahāra baĝmasa döner Һазāna dār u diyār
25. Һазān-ı z lmi  aĝıtdı bahar-ı ma  delet n
Nite ki faşl-ı Һазānı bahār ider nā- ār
26. Şalın Şalın ki Һазānsız bahārsız ey serv
Bahāra döndi Һазān  alem n g zelliĝi vār
27. Һазānı yār bahār eyledi bahārı Һазān
Һазān çihre-yi  aŐıĝ bahār  arız-ı yār
28. Bahār irince Һазāna bu maĝla ı oĝudı
Meger Һазān u bahārum çemende aldı hezār
29. Һазān göçüp çemene  ondı kārban-ı bahār
Һазānı b y-ı bahār itdi külbe-yi  aĝār
30. Һазāna  Őt r-i ebr-i bahārı çekdi nes m
Һазāna Şatdı met  n bahār nice  aĝār

19 seyr it: fikr it / Һазānı: Һазān-ı, *Derz -z de Ulv  D v n *.

20 Bahār Şevk Һазān: fer h-ı bahār u Һазān / mihr   meh ruĝ-ı yār: beher c n leb-i yār, *Derz -z de Ulv  D v n *.

³⁰⁷ Beytin birinci mısramın vezni bozuktur.

21 sebz-i bahār: sebz-i bahārın / Őāha d be-yi zerkār: Őāh-ı ĝil  at-ı zerkār, *Derz -z de Ulv  D v n *.

22 Һan' na Һазān: Һan' n Һазānı, *Derz -z de Ulv  D v n *.

23 zer varaĝla: zevraĝ ile, *Derz -z de Ulv  D v n *.

24 bahār olur: niĝār bahār olur, *Derz -z de Ulv  D v n *.

27 Һазānı yār bahār: Һазānı t ze bahār, *Derz -z de Ulv  D v n *.

28 aldı hezār: andı Һазān, *Derz -z de Ulv  D v n *.

29 Һазān göçüp: Һазān-ı k y-ı / b y-ı bahār: bu bahār, *Derz -z de Ulv  D v n *.

31. Güler bahār ile gülşen hazān ile ağlar
Şolup hazānda tonanur bahār ile ezhār
32. Hazāna hāne yaraşur bahāra kūşe-yi bāğ
Hazān bahār ile dirler ki olmañuz huşyār
33. Bisāt-ı sebz-i bahārı hazān idüp rüyın
Bahār-ı bāğa ki kıldı hazān zerin işār
34. Bahār goncası hamrā hazān şükūfesidür
Nuķūş-ı ferşüñe yaķdı hazān bahār ile nār
35. Bahār irişdi hazān gitdi ‘andelīb ötdi
Çapuñda ‘Ulvî n’ola söylese hazān u bahār
36. Bahār-ı tab‘umuñ oldı hazānı nazm-ı selef
Bahār günleri geldi hazān çü kıldı firār
37. Bahār-ı bāğ-ı vücūda idüp hazān-ı ‘adem
Tağıtdı tāze bahārum hazān yeli nā-çār
38. Bahār-ı luţf ile baķsañ hazān-ı çihreme ger
Hazān bahār ile bir yirde eyler idi qarār
39. Bahār bülbüli gūyā ider hazān çü lāl
Bahār-ı luţf ile maħv it hazānum ey dildār
40. Bahār-ı luţfuña nisbet hazāndurur medħüm
Görüp hazānumı göster bahāruñı gül-vār
41. Bahār-ı şāha hazān irmesün diyü yā Rab
Bahārı gördi hazānsuz el açdı çıķdı çenār
42. Bu gülşenüñ ne bahārı ne ğod hazānı kalur
Gider bahār u hazānı du‘ā kııl ey dil-i zār

30 ebr-i bahārı çekdi nesīm: ebr-i bahārdadur çekilen / bahār nice қаtar: bahār-ı gonca ‘açar, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

32 ile dirler ki: iledür aña, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

33 rüyın: zerrîn, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

34 bahār goncası: bahār-ı goncasın / şükūfesidür: şükūfesi zerd /ferşüñe baķdı: ferşüñde baķdum / nār: yār, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

35 ‘andelīb ötdi: geldi çün nevrüz, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

36 günleri: mevsimleri / firār: hezār, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

37 bahār-ı bāğ-ı vücūda: bahār bāğ-ı vücūdum, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

39 çü: çün, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

40 bahār-ı luţfuña nisbet: bahār-ı luţf ile nisbet, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

41 şāha: şāh-ı / çıķdı: Haķķ’a, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

43. Bahār-ı ʿömrini Hâk eylesün hazāndan emīn
Nite ki ʿālemi devr eyleye hazān u bahār

1033.

Kaşide

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

1. Meger bir şeb temevvüc eyledi deryā-yı zulmānī
Hevādan kaynayup cūş itdi yaʿnī düşmenüñ kanı
2. Felek bir fülke döndi lengerin aldurmış emvāca
Kim itdükde zālām-ı şeb hilālī şahn-ı devrānı
3. Nazar kıl āsmān-ı pür-duḡāna çeşm-i ʿibretle
Temāşā eyle yir yir cūşiş-i baḡr-ı firāvānı
4. Karardı cümle ʿālem görmez oldı göz gözi hergiz
Cihān mülkini ġarḡ itdi şanasın Nūḡ Tufānı
5. Meger bir şeb kamer ḡaylī nücümüyla hücüm itmiş
İḡāta kıлмаğ için ḡalʿa-yı gerdün-ı devrānı
6. Livādur āl u ālādan şafaḡ māh-ı şeb-efrūza
ʿAceb midür pür olsa leşker-i encümle her yanı
7. Meh-i nev tiğ-ı zerrinin kuşandı miğferin geydi
Degül encüm zırh-püş oldı devrān göricek anı
8. Muḡābil olmağ istermiş meger ḡürşīd-i raḡşāna
Kamer ortaya çıḡdı ḡālī buldum şandı meydānı
9. Tūlūʿ itdi livā-yı şubḡ-ı devlet bir seḡernāke
Gelüp ḡāvūs-veş şahn-ı semāda urdı cevlanı
10. İki kevkib kırān itdi birbiriyle ḡüyā kim
İki şehzāde itdükde dilā ceng-i Nerīmān'ı
11. Çalındı ḡabl-ı dīvānī şalındı ḡayl-i ʿOşmānī
Dögüldi kūs-ı ḡāḡānī çözüldi tūğ-ı sultānī
12. Kevātib ʿaskeri cümle ḡağıldı tārmār oldı
Şuʿā-ı şaʿşāʿa tiğın çekince mihr-i nūrānī

1033 79b-80b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, K. 7, s. 62-66. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda 50 beyittir.

5 bir: ol / ḡaylī: ḡayl-i / devrānı: gerdānı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

9 urdı: itdi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

13. Cemāli bir tūyini gösterüp şems-i ziyā-güster
Diyār-ı şarka dek sürdi kaçurdı mäh-ı tábānı
14. Şeb-i tārīki pür-nūr eyledi hürşid-i ‘ālem-tāb
Nitekim hāzret-i Cem-ḥaşmet ü rif‘ at-ḳarāmānī
15. Ḳul oldum ol felek-rütbet melek-ḥaşlet şehensāha
Eger kimdür dir iseñ ol sa‘ ādet tahtınuñ ḥānı
16. Celīs-i kişver-i şevket enīs-i ‘izzet ü devlet
Serāy-ı ḳāşr-ı ḥāḳānī hümā-yı zıll-ı Yezdānī
17. Selīm-i şānī ‘aḳl-ı evvel ehl-i dil süḥan-perver
‘Adāletle olupdur zübde-yi evlād-ı ‘Oşmānī
18. Anuñ devrinde me’mendür cihān zulm idemez kimse
Meger kim öldüre ‘uşşāḳı yārūñ çeşm-i fettānı
19. Ulu’l-emre itā‘ at eylemek naşş ile şābitdür
Anuñ-çün naşş-ı ḳāḫı‘ dur o şāhuñ tığ-ı bürrānı
20. Şehā meydān-ı nazmuñ kim şecā‘ at gülsitānidur
Zırılılar cūy-ı dil-cūdur siperler verd-i ḥandānī
21. Ḳıtāl için şu dem ki eyne geysel cem‘ olur ‘asker
Gelürler görsele pervāneler şem‘-i şebistānı
22. ‘Adūdan cān alur tığuñ ‘adū da cān virür aña
Ta‘ alluḳ itdiler beñzer biri birine rūḥānī
23. Sen ol şāḫib-zamānsın Rüstem-i dehri zebūn itdūñ
Ne cān ile muḳābil ola saña düşmenūñ cānı
24. Ne ḥaddidür saña ḳarşu çıkup ceng eyleye düşmen
Şikāra çıkduñ ey şeh tut ki ḳırduñ niçe ḥayvānı
25. Ser-i ā‘ dā ḳo yatsun tōp-veş pāy-i semendūñde

13 Bu beyit divānda şöyledir:

Cemālūñ āftābın ‘arz idüp bir şubḥ-dem-nāgeh
Diyār-ı ğarba dek şāhum kaçırduñ mäh-ı tábānı

14 Cem-ḥaşmet ü rüf‘ at-i: Cem-menzilet mülk-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

15 felek-rütbet melek-ḥaşlet şehensāha: felek-rütbet-i melek-ḥaşlet-i şehensāha, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

16 serāy-ı: sezā-yı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

20 nazmuñ: remzin, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

23 şāḫib-zamānsın: şāḫib-ḳırānsın, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

24 tut ki: tütduñ ḳırdañ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

- Licāmuñ ceng meydānında oldı çünki çevgānı
26. Gören didi türāb-ālūde olmış ƙanın ā' dānuñ
Şecā' at ƙaşrı bünyād olmağa olmış Ĥorāsānī
27. Senüñle ceng idüp Şirvān'a ƙaçmaƙ fikrin eylerken
Ĥasūduñ sīnesine kesdi tīġuñ niçe Şirvānī
28. ' Adem iƙlīmini görmek dilerse düşmenüñ şāhum
Ƙızıl ƙanuñ yire ƙarup aña ' arz it Ƙarāmān'ı
29. Ne tozlar ƙoparupdur başına ā' dā-yı bed-ĥūnuñ
Semend-i bād-ı pāy-ı nuşretüñ alduƙda meydānı
30. Mehābet bāġına serv-i ser-efrāz olalı nīzeñ
Revān oldı ' adūnuñ Őu gibi ' ömr-i Őitābānı
31. Siyeh ƙāküllü bir maĥbūb-ı ġarrādur senüñ tūġuñ
Periřān eyledi ' aƙlum gibi niçe dil ü cānı
32. Ğurūr-ı salţanatla var ise dīvāne olmışlar
Zırırlar çekdiler zencīre bir bir ehl-i tuġyānı
33. Zebūn idüp cihānı ƙuvvet-i bāzuñ ile şāhum
Elüñden ƙıƙmaya ĥaşmuñ giribānı vü dāmānı
34. Serīrūñ taĥt-ı devletdür zahirūñ fetĥ-i nuşretdür
Ƙapuñda ehl-i zilletdür cihānuñ mīr-i mīrānı
35. Şeh-i mülke şalābetsün meh-i burc-ı Őecā' at-veş
Ĝül-i bāġ-ı ' adāletsün ƙul itdüñ cümle insānı
36. Melekler hem-niřinüñdür felekler şeh-niřinüñdür
' Adālet ferş-i taĥtānī sa' ādet ' arş-ı fevġānī
37. Ĝüneř gibi hezārān altun üsküflü ƙuluñ çoƙdur
Niçe Yūsuf-liġālar saña oldı ' abd-i umrānī
38. Zebūn itdi müjeñ ĥançerleri göklerde Behrām'ı
' İzāruñ nā-bedīd itdi ƙamer devrinde Keyvān'ı

25 ũp-veş: küy-veş / çünki: ũpı, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

27 eylerken: itdükçe / kesdi: kesdin, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

28 ' adem: ' Acem / dilerse: dilerseñ / ƙanuñ yire: ƙanın ƙara yire, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

32 zencīre: zenc ile, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

35 Őecā' at-veş: Őecā' atsin, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

37 çoƙdur: vardur, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

39. Yüzi kıara olup āhir dutuldu varduğı yirde
[Meh-i tābān]³⁰⁸ götürmişdi aradan [gerçi] tābānı
40. Meh-i nev karşı tursaydı cemālūñ āftābına
Tamām eyler ne deñlü var ise ey şāh-ı noķşānı
41. N'ola ey şems-i 'ālem çihre-yi meh pür-gubār olsa
Bilüp eksiklügin iziñ tozına sürdi pīşānı
42. Biri birine kıatdı cünd-i zengī şeş-per-i kıahruñ
Degüldür keh-keşān çāk oldu māhuñ çarhı kıalkanı
43. Kıarār itdüñ sa'ādet birle o reng-i şalābetde
Şehenşehler didiler saña budur Rüm sulţānı
44. Atıldı oķlaruñ meydāna çıkdı ey kemān-ebrū
Zemīn-i sine-yi ā'dāya yağıdı fetħ-i bārānı
45. Ne haddidür senüñ evşāfuñ medħ eyleye 'Ulvı
Ĝaraż ancaķ du'ā-yı devletüñdür ey kerem-kānı
46. Gedā-yı nā-murāduñdur kerem kııl ber-murād eyle
Diriğ itme kıuluñdur pādşāhum luţf u iħşānı
47. Nedür bu ħüsn ü ħulķ u 'adl ü dād u luţf u iħşānuñ
Nedür bu bezl-i Rabbānı nedür bu şun'-ı Yezdānı
48. Murādum bu ki Ħaķ'dan taħt-ı ħükmüñde ola 'ālem
Ħarācın göndere tā kim Leh'üñ ħānı Çeh'üñ bānı
49. Müyesser eyleye düstuña devlet ħātemin şāhum
Mu'īnüñ eyleye Ħaķ ħazret-i Sulţān Süleymān'ı

1034.

Ķaşıde-yi Tığ u Kemer

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

39 dutuldu: tıtıldı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

³⁰⁸ Bu kelimelerin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'ndan tamamlanmıştır.

40 tursaydı: tırduysa, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

41 eksiklügin: eksikligüñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

42 çarhı: çarh-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

45 medħ eyleye: şerħ eylemek, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

47 Yezdānı: Raħmānı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

48 ola: olup, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

49 eyleye: eyleyüp / devlet ħātemin: devlet-i 'izzetüñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1034 80b-81a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, K. 16, s. 90-93. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda 37 beyittir.

1. Kemerüñ tîğ-ı mücevherle olup garkâ-yı zer
Der-miyân itdi saña varın o tîğ u o kemer
2. Mû-miyânuñ kemer ü tîğüñi hayretde qodı
Tîğüñüñ yalumu alçaq kemerüñ qadd-i kemer
3. Kemer ü tîğüña hem-tâ bulımaz hergiz çarh
Keh-keşân sim-i kemer tîğ-ı şihâb olsa eger
4. Kemer-i hâlede tîğ meh-i nev oldı hemân
Zer nişân tîğüñ ile zer kemerüñ ey dilber
5. Gencsin saña tılısm oldı kemer tîğüñla
Tîğüñ ejder-dem olupdur kemerüñ mâr-ı dü-ser
6. Beñzedi tîğ çelîpâya kemer zünnâra
Kemer ü tîğ ile qaşd itdi baña bir kâfer
7. Aldı ta^c cîl ile tîğın kemerin yâr unudup
Bend-i tîğın kemer idindi o hûn-ğ^hâr meger
8. Baş açuq tîği ħarâmî kemeri belde tutar
Diller ol tîğ u kemerden nice baş qurtaralar
9. Kemer ü tîğ belüñe el uzunluğın idüp
Tîğ zindân-ı kırâbe qonup aşıldı kemer
10. Cevr-i tîğüñla kemer gibi bükülsün qaddüm
Cân virür tîğüña her kişi meger ola kim er
11. Qulum olurdı kemer belüñe ey gamzesi tîğ
Kemerüñ aramuza tîğüñ ile girmese ger
12. Tîğ-ı mihrüñle kemer olmış iken kâmetüm âh
Tîğ-ı cellâd-ı müjen itdi kemer-veş çenber
13. Sîne bir na^c l-i elifdür kemer ü tîğüñ için
Lâlezâr oldı ciğer dâğ ile çün tîğ u kemer
14. Şarılup tolaşaraq saña kemer tîğüñla
Bend-i tîğüñla kemer belüñi göz göre qucar
15. Kemer ü tîğ ile bir hûba dönüp her gülşen
Tîğlar qonca-yı süsen kemer oldı cûlar

8 tîğ: tîğ-ı / baş: cân, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

12 Tîğ-ı mihrüñ: cevr-i tîğüñ, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

13 için: ile, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

16. Halka bend eyledi tîğ kemeri itdi kemend
Ol sebebden kemer ü tîğın o şeh bende çeker
17. Hân Murād'ı kemer ü tîğ ile gördükde didüm
Biri ğayret kemeridür birisi tîğ-ı zafer
18. Tîğ-ı Daḥḥak ile bakmaz kemer-i Cemşid'e
Kemer ü tîğ ile ol dāver-i Efridün-fer
19. Dāğlar yaqdı kemer tîğüñ ile sinesine
Kemer ü tîğüñüñ üstinde degül şemse-yi zer
20. Tîğ mirrîḥ-i nücüm u kemer-i çarḥ oldı
Kemer ü tîğüñ ile şemse-yi zerrin yir yir
21. Kemerî kavı-i kızah tîğı hemān şa' şa' dur
Kemerinde idegör şemse-yi tîğına nazār
22. Gördi tîğ u kemerüñ didi felek hep yoluña
Siper ü tîğ u kemer tîr ü kemān u ḥançer
23. Böyle şāhāne kemer böyle güzel tîğ olmaz
Gerçi tîğ u kemere mālîk olupdur niçeler
24. Vaşf ider tîğ-ı müjeñle kemer-i zerrinüñ
N'ola bu nazmuma dirlerse şehā tîğ u kemer
25. Tîğ-ı āhumla kemer-veş ḥam-ı ḳaddüm 'Ulvî
Birisi tîğ-ı Dımışķî biridür şehir-i kemer
26. Şāhid-i nazmı getürdüm kemer ü tîğum ile
Kemer ü tîğ ile olmağa ḳapuñda çāker
27. Sen de luṭf it kemerüñde görinen tîğı aña
Bu ḳadar tîğ u kemer şundı saña ol çāker
28. Şeh-süvārā kemer ü tîğ nedür 'ālemde
Gerdenüm ola fidā ol kemere tîğüña ser
29. İki yirden ḳuşanup tîğ u kemerle ḳuşağı
Tîğ-ı ḳahruñ ḳadd-i ā' dāyı kemer gibi bükür

16 tîğı: tîğ-ı / ol sebebden: anuñ için kemer / şeh: şeh, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

17 kemer ü: kemer-i / ğayret: nuşret, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

21 tîğı: tîğ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

27 aña: baña / çāker: kemter, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

30. Zaḥm-ı tîğı kemer eylerse ḥasūduñ ḳaddın
Tîğ-ı ğamzeñ ḳılıcın çak kemer-i ‘arşa aşar
31. Salṭanat tîğını taḳın kemer-i ‘adlı ḳuşan
Boynı bağlu ḳul iden her kişi çün tîğ u kemer

1035.

Ḳaşıde

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Şafā-yı vaḳt-i seḫerde mişāl-i levḫa-yı pāk
Cerīde-yi dile yazıldı lā-ilāhe sivāk
2. Zer ile ḳılmağa bu nazmumı güneş taḫrīr
Görindi şāf u mücellā şaḫāyif-i eflāk
3. Biḫār-ı ma‘rifete ḳalb-i şāfidür ğavvās
Cevāhir-i süḫana ṭab‘-ı pākidür ḫakkāk
4. Esīr-i semm-i semendidürür yem içre semek
Ĝulām-ı kevkeb-i baḫtīdurur semāda semmāk
5. Nigāhı yoḳ ḳatarāt-ı sirişküme zīrā
Degül ḳatında dür-i şāh-vār kemter-i ḫāk
6. Hem öldürür beni ağyāra hem şikāyet ider
Ene i‘tezertü ḳatīlen vü ḳātili hüve şāk³⁰⁹
7. Zihī ‘adāvet ü buğz u zihī fesād u ‘inād
Efendisine ḳulın medḫ ide ‘adūyı bī-bāk
8. Bu nā-murāda revā mıdur iftirā ideler
Bir iki ḫāsīd ü ğammāz u ebter ü etrāk
9. Bu iftirāyı ḫelāl itmey eylerin da‘vā
Ḫuzūr-ı Ḫaḳ’da be-ḫaḳḳ-ı muḫāṭab-ı levlāk
10. Be-ḫaḳḳ-ı meskenet ü ḫāk u şafvet-i deryā
Be-ḫaḳḳ-ı sine-yi ğamnāk u dīde-yi nemnāk
11. Be-şabr-ı ḫazret-i Eyyüb ü ḫasret-i Ya‘ḳūb
Be-miḫnet-i Zekerıyyā ki oldu ḳālebi çāk

1035 81a-b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, K. 21, s.108-111. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 39 beyittir.

3 ma‘rifete: ma‘ dilete / ḳalb-i: ḳılıp, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

³⁰⁹ *Ben öldürülenden özür diledim, özrümü beyan ettim. Benim kâtirim ise (benden) şikayet ediyor.*

12. Be-ķahr-ı Kāhir ü Kāhhār u ferd-i lā-yefnā
Ki şarşar-ı ğāzabı ķavm-i ‘Ād’ı eyledi ħāk
13. Be-ķadr-i ħürmet ü na‘ leyn server-i şakaleyn
Ki niçe rişte-yi cān u dil oldu aña şirāk
14. Be-ħaķķ-ı mescid-i Akşā vü Yesrib ü Baḥḥā
Be-ħaķķ-ı nūr-ı Muḥammed be-ħaķķ-ı ravza-yı pāk
15. Be-ħaķķ-ı ‘ālem-i lāhūt u mülket-i melekūt
Be-ħaķķ-ı şāni‘ -i kevn ü mekān u nüh eflāk
16. Olur mı şadr-ı sa‘ ādetde dāyimā maġrūr
Anuñ ki ‘ākıbet olur maķāmı zır-i meġāk
17. Kānı o saltanat-ı kāhire o ‘iş-i müdām
Cihāna gelmemişe döndiler Cem ü Daḥḥāk
18. Ḥarāba viridi gönül Ka‘be’sin ‘adū-yı ‘anīd
Bu zulmi itmedi ḥaccāc-ı zālīm ü seffāk
19. Görince düşmen-i bed-ḥāhumı derūndan aña
Didüm şaķın şaķın *ıyyāke’l-ḥazer ıyyāk*³¹⁰
20. Mübeddel oldu maḥabbet ‘adāvete gördi
Muḥiṭ-i ḥayrete ğarķ oldu ḥāṭır-ı derrāk
21. Kemend-i zülfüñe teslim-i gerden itmez isem
Zamāne murġ-ı dili ide beste-yi fitrāk
22. Düşer mi ‘Ulvi’ye küfrān-ı ni‘ metüñ olmaķ
İder mi mü’min olan zāt-ı Ḥālīķ’a işrāk
23. Ğarīb ü bī-kes olanlara şefķat eyler iken
Cefā vü cevr idesün yok yire baña ḥaşāk
24. Beyān-ı ḥālını tafşıl iderdi dil lākin
Du‘āsı devletüñüñ eyler anı istidrāk
25. Hükümetüñde ola ‘adl u dād ile ‘ālem
Nite ki feyza-yı mālīkde cümleten emlāk

12 eyledi ħāk: kıldı helāk, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

13 Be-ķadr-i ħürmet ü: Be-ķadr ü ħürmet-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

16 maķāmı: maķām-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

17 o: ol / iş-i: iş ü, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

³¹⁰ *Sen, sen ol mutlaka sakın.*

20 ḥayrete: ḥayret-i fikrete, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

26. Dehānuña dil uzatdumsa bī-zebān varayın
Cenāb-ı қаđı-yi hācāta mücrim ü ğamnāk
27. Gül-i ‘ izāruña şundumsa destümi kılsun
Қабā-yı ‘ ömrümi Cebbār-ı Lem-yezel şad-çāk
28. Nifāk-ı hāsidi gūş itme hākimā şadrā
*Ve mā fā‘ altü bi-hazā fevellezi‘ iyyāk*³¹¹
29. Қадіmi bendeñ idi dil қапуңда султānum
Olurdı cān ile hıdmetde çāpük ü çālāk
30. Müdām-ı vird idi cānā şerbet-i hāmı-ı hevāñ
Dikilmedin dağı tā kim riyāz-ı ‘ āleme tāk
31. Nihāl-i tāzeñi görmek naşīb olur mı ‘ aceb
Eyā hadīқа-yı ‘ ömrümde қaddi nağl-ārāk
32. Қапуңда баña толаşsa ‘ aceb degül ā‘ dā
Ki gülşene ger ne толаşur has u hāşāk
33. Zamānede budur ebnā-yı ‘ ālemüñ hāli
Dürüg ile olalar tā ki bā‘ iş-i idhāk
34. Vücūd-ı müfsid ü zemmāmı naqd-i ‘ ömrinde
Hudā tehī ide mānend-i kīse-yi dellāk
35. Şu deñlü semm-i helāhil içürdi baña felek
Dehānuma düşicek cümle zehr olur tiryāk

1036.

Müseddes

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Te‘ ālallāh yed-i kudret ne demde urdı bünyāduñ
Nedendür bilsem āyā āb u hāk u āteş ü bāduñ
Ne bāguñ bāgbānı beslemişdür қadd-i şimşāduñ
Ne şağn-ı dil-küşāda çekdi қāmet serv-i āzāduñ
Efendüm saña kim dirlar ne yirdensün nedür aduñ
Cefāyı kimden öğrendüñ be zālīm kimdür üstāduñ

³¹¹ *Seni yaşatana yemin olsun ki bunu ben yapmadım.*

32 has: haşr, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı.*

34 ‘ ömrinde: ‘ ömrinden, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı.*

35 olur: ola, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı.*

1036 81b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Musammat 29, s. 172-173.

1/5 Efendüm: Efendi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı.*

2. Ne gülzāruñ nesīmidür hevā-yı ‘ unşūr-ı pākūñ
Ne şem‘ üñ şu‘ lesidür nār-ı ruḥsār-ı ‘ araḫnākūñ
Ne nehrūñ şuyıdur ābuñ ne yir ˆtoprağıdur ḫākūñ
Ne milletsün ki kırsan ḫalkı yoḫdur kimseden bākūñ
Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ
Cefāyı kimden öğrendüñ be zālīm kimdür üstāduñ
3. Ruḫūñ ‘ arz it bize ey mülk-i ḫüsnūñ şāhı luṭf eyle
Şafā-baḫş olsun āfāḫa cemālūñ māhı luṭf eyle
Cefā vü cevre gāhı ḫāyil olduḫ gāhı luṭf eyle
Kerem ḫıl şorduḫum ‘ ayb olmasun billāhi luṭf eyle
Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ
Cefāyı kimden öğrendüñ be zālīm kimdür üstāduñ
4. Kimūñ ta‘ līmine düşdüñ ‘ aceb ey ḡonca-leb maḫhar
Cefā fendini kıldıñ nā-resīde tıfl iken ezber
Zihı iz‘ ān-ı pāk ü ‘ aḫl-ı evvel ṭab‘ -ı nāzūk-ter
Saña virmiş bu deñlü ḫābiliyyet Şāni‘ -i ekber
Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ
Cefāyı kimden öğrendüñ be zālīm kimdür üstāduñ
5. Müjeñ ḡaddāra sen bir merdüm-i ḡaddāra beñzersin
Niçe başlar keser ḫanlar döker ḫūn-ḫ‘ āra beñzersin
Göñüller ḫapmada māhir büt-i ‘ ayyāra beñzersin
Dil-i ‘ Ulvı‘ ye raḫm itmez vefāsuz yāre beñzersin
Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ
Cefāyı kimden öğrendüñ be zālīm kimdür üstāduñ

1037.

Müşemmen Velehū

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Felekler güm güm ölse yiridür āh u fiḡānumdan
Zemīn-i ḡarḫ-ı ḫūn itsem n’ola eşk-i revānumdan
‘ Alevler zāhir oldu sīnede sūz-ı nihānumdan
Ciger ḫan oldu aḫdı geldi çeşm-i ḫūn-feşānumdan
Devāsız derde uğradum uşandum ḫaste cānumdan
‘ Aceb mi ḫalmasa herḡiz eşer nām u nişānumdan

1/6 be zālīm: a zālīm, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*. Bu ifadeler tüm bentlerin sonunda aynı şekilde tekrarlanmaktadır.

2/1 ‘ unşūr-pākūñ: ‘ unşūr-ı pākūñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2/2 nār-ı ruḥsār: tāb-ı ruḥsār, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3/4 kerem ḫıl: ḫabībüm, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/4 şāni‘ -i: şāni‘ ü, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/3 göñüller: dil ü cān, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1037 81b-82a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Musammat 14, s.150-151.

Diyār-ı ğurbete gitdüm cüdā düşdüm nigārumdan
Ġarīb illerde qaldum ayru düşdüm nev-cüvānumdan

2. ‘ Aceb mi serseri gezsem ne yār u ne diyārum var
Ne gönülüm gibi derdüm dökmege bir ğam-güsārum var
Ne künc-i ğamda hālüm anmağa bir yār-i ğārum var
Ne dilde tākāt u şabr u ne elde ihtiyārum var
Ne bir yirde hevā-yı zülf-i yār ile qarārum var
Şafā-yı hātırum yoq ğāyet ile inkisārum var
Diyār-ı ğurbete gitdüm cüdā düşdüm nigārumdan
Ġarīb illerde qaldum ayru düşdüm nev-cüvānumdan
3. Yine bir mū-miyānuñ derd-i ‘ ıŝkıyla hayāl oldum
Teb-i táb-ı miñnetden şarardum bir hilāl oldum
Reh-i ğamda düşüp qaldum za‘ if ü bī-mecāl oldum
Qatı düşkünlüğüm var ‘ aşık-ı şūrīde-hāl oldum
Belā vādilerinde sālīk-i rāh-ı melāl oldum
Beyābān-ı taħayyürde gezüp Mecnūn-mişāl oldum
Diyār-ı ğurbete gitdüm cüdā düşdüm nigārumdan
Ġarīb illerde qaldum ayru düşdüm nev-cüvānumdan
4. Firāqa çekme ğam hergiz vişāl-i dil-rübā olmaz
Hayātuñ mevti vardur dehr-i fānīde beqā olmaz
Benüm ölmekden özge çekdügüm derde devā olmaz
Ezarr illerdurur bunda gönül dār-ı şifā olmaz
Ġarībem ben ğarībe ölse kimse āšnā olmaz
Cihānda ayrılık gibi hele müşkil belā olmaz
Diyār-ı ğurbete gitdüm cüdā düşdüm nigārumdan
Ġarīb illerde qaldum ayru düşdüm nev-cüvānumdan
5. Beni terk eyledi ol Yūsuf-ı gül-pirehen şimdi
Gönül Ya‘ kûb’ına oldı cihān Beytü’l-Ĥazen şimdi
Gözümde uçar oldı hālet-i zevq-ı vaţan şimdi
Baña zindān olupdur ‘ Ulviyā şahn-ı çemen şimdi
Kimüñle şalınur ol kāmēt-i serv-i semen şimdi
‘ Aceb kimlerle seyrān eyler ol hulq-ı ğasen şimdi
Diyār-ı ğurbete gitdüm cüdā düşdüm nigārumdan
Ġarīb illerde qaldum ayru düşdüm nev-cüvānumdan

1/1 fiġānumdan: āh u zārumdan, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1/3 sinede: sine-yi,

1/4 aqđı geldi: oldı geldi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2/1 ‘aceb mi serseri gezsem ne yār: ğarīb ü bī-kesüm gerçi ne yārüm, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2/2 Ne gönülüm gibi derdüm dökmege: gönül dirler bu illerde hele, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2/6 yoq ğāyet ile: yoqdur be-ġāyet, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3/1 bir mū-miyānuñ: ol mū-miyānuñ,

3/5 melāl, nişāl, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3/6 taħayyürde: maħabbetde, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/1 hergiz: her dem, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/5 ölse kimse: kimse hergiz, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1038.

Müseddes

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Kıl nazār hālūme ey kişver-i hūsnūñ şāhı
Gāh cev̄r eyler iseñ bāri esirge gāhı
Çoma tenhāda vü fūrkatde dil-i güm-rāhı
İrmesün çarħa dilerseñ bu ġarībūñ āhı
Bezme gel bu gice ey ‘ālem-i hūsnūñ māhı
Yoħsa yirden göge dek incinürüz vallāhı
2. Zūlmet-i fūrkatde şalma dil-i nālānımuza
Her dem irgürme meded göklere efġānımuza
Merħamet kılmaz iseñ bāri gel al cānımuza
‘Arz-ı hūsn it görelüm şem‘-i şebistānımuza
Bezme gel bu gice ey ‘ālem-i hūsnūñ māhı
Yoħsa yirden göge dek incinürüz vallāhı
3. Gözyaşın bezm-i maħabbetde şarāb eyleyelüm
Nāle vü āhı o meclisde rebāb eyleyelüm
Çigeri āteş-i şevķūñle kebāb eyleyelüm
Mey-i la‘lūñle dili mest-i ħarāb eyleyelüm
Bezme gel bu gice ey ‘ālem-i hūsnūñ māhı
Yoħsa yirden göge dek incinürüz vallāhı
4. Bezm-i ġamda şu ħadar āh ile vāh eylemişüz
Yirleri gökleri hep dūd-ı siyāh eylemişüz
Gerçi cān naħdini yoluñda tebāh eylemişüz
Nazaruñ yoħ bize bilsek ne ġünāh eylemişüz
Bezme gel bu gice ey ‘ālem-i hūsnūñ māhı
Yoħsa yirden göge dek incinürüz vallāhı
5. Ģayrılarla niçe bir cām-ı mey nūş idesin
Cür‘a-veş ħāke şalup ‘Ulvı’yi bī-hūş idesin
Niçe bir ħavm-i ħasūduñ sözini ġūş idesin
Niçe bir eyledüġüñ ‘ahdi ferāmūş idesin
Bezme gel bu gice ey ‘ālem-i hūsnūñ māhı
Yoħsa yirden göge dek incinürüz vallāhı

1038 82a-b. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, Musammat 24. s. 165-166. Bu müseddes *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda 6 benttir.

4 *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda bu bendin ilk mısrası “Şeb-i ġamda şevķdür derd ile āh eylemişüz” şeklindedir.

5 Bu bendin mısraları sonunda tekrar eden “idesin” redifi *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda “ideyin” şeklinde tekrar etmektedir.

1039.

Merşiyeye-yi Turāk Çelebi

Meʿ ūlū Mefāʿ ilū Mefāʿ ilū Feʿ ūlūn

1.

1. Bir gice iderken ğam ile nāle-yi ūeb-gīr
Çekdi gözūme perde-yi ħābı yed-i taqđır
2. Bahtumla zūħal gördüm o ūeb eylemiş el bir
Cellād-ı każā taqmıŝ idi yanına ūemŝir
3. Atıldı o dem kavı-i kağerden dile bir tīr
Ol tīr-i ciger-düz idicek cānuma teʿŝir
4. Uyħudan uyandukda görindi baña bir pīr
Bir bir aña didüm idüp aħvālūmi taqrīr
5. Bu vākıʿ a-yı pūr-ı iberi eyledi taʿ bīr
Didi ne gedā bākī kaalur bunda ne ħod mīr
6. Her kişi revādur ki göre başı yarağın
İklim-i ʿadem itse gerek çünki Turagʻın

2.

1. Ālām-ı zamāne beni kılmışdı dil-efgār
Cān düşmiş idi ħayrete eylerdi dil efkār
2. Bāṭın gözün açdukda görindi baña esrār
Dem-beste idüp kıldı beni vālih ol esrār
3. ūanmañ ki ola salṭanat-ı ʿālemi hem-vār
Her bir feraħuñ ʿākıbetünde niçe hem var
4. Mañŝıbla ğurūr itme ki zār oyundur zār
Bir luʿb ile eyler seni bir ğün bu felek zār
5. Āteŝkededür bāğ-ı cihān ey ruħ-ı ğül-nār
Serv oldu duħān lāle kızıl aħker ü ğül nār
6. Ten ʿāleme beñzer aña rūħ āb-ı revāndur

1039 82b-83a. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, Musammat 2, s. 127-130.

1/2 bahtumla zūħal gördüm o ūeb: gördüm ki zūħāl-ı bahtum ile, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.
2/4 zār oyundur: zār oyundur, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*. Bu bend *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı* 'nda
dördüncü benttir.

2/5 Bu bendin 5. beyti *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı* 'nda şu şekildedir:

Eflāke zıyā şalmış iken maħv olur envār
Eŝcāra ŝafā virmıŝ iken dökilür envār

Cān gülşene dönmişdür aña mevt hazāndur

3.

1. ‘İbretle bakup gördi seher dīde-yi giryān
Meydān-ı siyāset gibi dutmuş felegi an
2. Bir baş yatur gökde olup an ile altān
Sīnem gibi āk olsa n’ola āk-i girībān
3. Bir serv-i revān oldu meded hāk ile yeksān
Zulmetde odı ünkü bizi ol meh-i tābān
4. Yansun seher-i haşre degin şem‘-i şebistān
Bulmadı devāsın ecelūñ hazret-i Lomān
5. Elden ne gelür böyle imiş hikmet-i Yezdān
Baş egdi azā tīına ol şāh-ı şehidān
6. Dāl oldu şehīd olduğına aduı anı
Defn eylediler an ile ol genc-i nihānı

4.

1. Devr itdi felek ‘ aksine devrānı bozıldı
ar-ı kühenūñ ‘ ahd ile peymānı bozıldı
2. Şarardı cemāli gül-i handānı bozıldı
Nergisleri süzüldi gülistānı bozıldı
3. Bārān-ı ecelden ha-ı reyhānı bozıldı
Nāgeh dūrölüp defter-i ‘ unvānı bozıldı
4. Taıldı hep üsküflüsü erkānı bozıldı
aşr-ı teni hāk oldu vü her yanı bozıldı
5. Bu māteme cem‘ iyyet-i dīvānı bozıldı
Bu hālete destār-ı perişānı bozıldı
6. Merūmuñ iñende yo idi meyli fenāya
ekse ne ‘ aceb cezbe-yi Hāk dār-ı beāya

5.

2/6 aña mevt: ölüm faşl-ı, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

3/1 bakup gördi: baıñurdı, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

3/2 Bu beytin ikinci mısrası “ ‘ Arz itdi sipihr aynesi şüret-i hicrān” şeklindedir. Bu beyitten sonraki mısralar birer mısra kaymış şekildedir. Bu bent *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*’nda ikinci benttir.

3/3 serv-i revān: tāze cevān, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

3/6 olduğına aduı: olduğu dem aıtduı, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

4 Bu bent *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*’nda üçüncü benttir.

1. Aç Hakk'a niyâz ellerin ey 'Ulvi şenâ kııl
Hidmetde kuşur itme şağın Hakk'ı edâ kııl
2. Terk eyle fenâ mülketini 'azm-i beka kııl
Ger 'âkil iseñ rûhı añıldukça du'â kııl
3. Yâ Rab anı ser-hayl-ı gürûh-ı şühedâ kııl
Yâ Rab aña bâğ-ı İrem'i mesken ü câ kııl
4. Dil-teşne koma kevşer-i firdevsi 'atâ kııl
Gılmân ile hürîyi aña yârân-ı şafâ kııl
5. Ey dil göge âh oğların at kaddüñi yâ kııl
Bu maṭla'-ı vird ile yanup derd ile pâ kııl
6. Maşerde şefî' i ola sultân-ı risâlet
Sen sağ ol eyâ pādşeh-i mülk-i 'adâlet

1040.

Müseddes

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Bir kıyâmet serv-i kadsin âfet-i dil-h'âhsın
Ka'be'dür 'uşşâka küyuñ sen Halîlullâhsın
Da'vâ-yı 'irfân idüp çün hâlden âgâhsın
Her gedâ ile şalınma hüsn iline şâhsın
Ey efendüm menzilüñ burc-i şeref sen mâhsın
Sâye gibi rû-siyehlerle niçün hem-râhsın
2. Her pelîde baş koşup ey serv-kad yâr olma gel
Gonca-yı bâğ-ı İrem'sin hem-dem-i hâr olma gel
Kıl nazar bülbüllerüñ zârına bizâr olma gel
Bir hümâsın dâm-ı her bûma giriftâr olma gel
Ey efendüm menzilüñ burc-i şeref sen mâhsın

5/6 sen sağ ol eyâ pâdişeh-i şihhatde ola pādşâh-ı, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

1040 83a. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, Musammat 21, s. 160-161. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*'nda 4 benttir, bir bent eksiktir.

1 *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*'nda ilk bent şu şekildedir:

Ka'be-yi 'uşşâk oldın kıble-yi efvâhsın"
Uyma Nemrûd-ı 'adûya çün Halîlullâhsın
Her gedâ ile şalınma hüsn iline şâhsın
Düşme Yûsuf gibi çâha genc-i Mışr-ı câhsın
Ey efendüm menzilüñ burc-ı şeref sen mâhsın
Yılduzı düşkin raķîb ile niçün hem-râhsın

Her bendin sonunda tekrarlanan "Sâye gibi rû-siyehlerle niçün hem-râhsın" *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*'nda "Yılduzı düşkin raķîb ile niçün hem-râhsın" şeklinde tekrar etmektedir.

Sāye gibi rū-siyehlerle niçün hem-rāhsın

3. Saña hem-dem olmasun anlar ki ‘āşık olmaya
Şubḥ gibi rûz [u] şeb kavlinde şādık olmaya
Keşf-i rāz itme aña kim muvāfık olmaya
Ḥidmet-i sultānda n’eyler şol ki lāyık olmaya
Ey efendüm menzilüñ burc-i şeref sen māhsın
Sāye gibi rū-siyehlerle niçün hem-rāhsın
4. Ḥāne-yi aġyāra varup eyleme mihr ü vefā
Mesken itme burc-ı ‘aķrebde şaķın ey meh-liķā
Gün gibi rif’ atde olmaķ yaraşur her dem saña
Şehr içinde ibtizāl ehliyle gezme dāyimā
Ey efendüm menzilüñ burc-i şeref sen māhsın
Sāye gibi rū-siyehlerle niçün hem-rāhsın
5. Gün yüzüñsüz gerçi ‘Ulvî gündüzini şām ider
Rûz-ı vuşlatda şeb-i ġamda dilin nā-kām ider
Ḥasb-i ḥāli saña bu ġüftār ile i’ lām ider
Her deniye rehber olmaķ dilberi bed-nām ider
Ey efendüm menzilüñ burc-i şeref sen māhsın
Sāye gibi rū-siyehlerle niçün hem-rāhsın

1041.

Müseddes

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Ne dilde zevķ u sürür u ne cānda rāḥat var
Ne ṭāli‘ oldı müsā‘ id ne başda devlet var
Ne kisede zer ü sim ü ne elde vüs‘ at var
Ne bende cevre taḥammül ne sende şefķat var
Ne ḥālüm añaġa ķudret ne şabra ṭāķat var
Efendi ḥāl-i mükedder ziyāde ḥayret var
2. Ḥadeng-i ṭa‘ n-ı ḥasūda vücūdum oldı siper
Firāķ-ı yār ile ķan aġlamaķda dīde-yi ter
ġubār-ı ġam gönül āyinesine virdi keder
Şafā-yı ḥāṭır ile idemem cihāna nazār
Ne ḥālüm añaġa ķudret ne şabra ṭāķat var
Efendi ḥāl-i mükedder ziyāde ḥayret var
3. Ümīd-i vaşl ile çeşmüm ḥayāl-i ḥāba düşüp
Zamān-ı ‘ömr ise her laḥzada şitāba düşüp

3/1 anlar ki: anlaruñ / kavlinde: kavline / kim: ḥāl-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1041 83a-b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Musammat 27, s. 169-170.

1/1 zevķ: zevķ-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Gehī seyāḥata geh zühde geh şarāba düşüp
Ten inqılāb ile ƣaldı dil ıztırāba düşüp
Ne ḥālüm añmağa ƣudret ne şabra tākāt var
Efendi ḥāl-i mükedder ziyāde ḥayret var

4. Şu deñlü bī-kes ü zāram ki yār-ı ğārum yoƣ
Ġamuñdan özge cihān içre ğam-ğüsārum yoƣ
Dükendi naƣd-i ḥayātum elümde varum yoƣ
Hevā-yı ƣışƣ ile āvāreyüm ƣarārum yoƣ
Ne ḥālüm añmağa ƣudret ne şabra tākāt var
Efendi ḥāl-i mükedder ziyāde ḥayret var
5. Sitemle geƣdi günüm cümle māh u sālümde
Kime şikāyet idem bilmezem melālümde
Zamāne yüz çevirüp ƣUlviyā kemālümde
Netīce düşdi bu ğüftār ḥasb-i ḥālümde
Ne ḥālüm añmağa ƣudret ne şabra tākāt var
Efendi ḥāl-i mükedder ziyāde ḥayret var

1042.

Tahmīs Velehū Eyzan

Fāƣilātün Fāƣilātün Fāƣilātün Fāƣilātün

1. Āteş-i ḥasretle yanup sīne-biryān olduĝum
Sāye-veş ƣaddüñ ğamından ḥāke yeksān olduĝum
Şubḥ olunca her gice ƣapuñda nālān olduĝum
ƣİd-ı adḥā-yı ruḥuñ şevƣıyle giryān olduĝum
Hep senüñ-çündür benüm yolında ƣurbān olduĝum
2. Kendümi bend-i belāya mübtelā ƣıldıƣlarum
Derd ile taş yaşdanup ƣaddüm dü-tā ƣıldıƣlarum
Şağ esen ol diyü her laḥza duƣā ƣıldıƣlarum
Çeşm-i bīmāruñ görüp cānı fidā ƣıldıƣlarum
Hep senüñ-çündür benüm yolında ƣurbān olduĝum
3. Tekyegāh-ı dehr içinde ƣāşık-ı āvāreler
ƣĀşık-ı āvārelerle sīne-yi şad-pāreler
Sīne-yi şad-pārelerle şerḥalarla yaralar
Şerḥalarla yaralarla nāle-yi bī-çāreler
Hep senüñ-çündür benüm yolında ƣurbān olduĝum

1042 83b. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, Musammat 44, s. 192-193. Başlıkta tahmīs yazmaktadır fakat şiiirin nazım şekli muhammestir.

1/4 adḥāyı: adḥā-yı, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

2/1 kendümi: gönülümü, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

2/4 /cānı: cānum, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3/1 tekyegāh-ı dehr: tekye-gāh-ı ƣaşƣ, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

4. Dest-i ğamdan okınup seng-i cefālar başuma
 avs-i miħnetden yaĝan tır-i azālar başuma
 Cevr-i ā' dādan gelen bunca belālar başuma
 a' ne-yi aĝyār ile bu iftirālar başuma
 Hep senūñ-çündür benüm yolında urbān olduĝum
5. 'Ulvi-yi dil-ħastenūñ baĝrı olu an olduĝı
 Kūy-veř meydān-ı ğamda bařı ĝaltān olduĝı
 Ğānmāndan el çeküp bī-cism ü bī-cān olduĝı
 Ğaner-i hicrān ile çāk-ı giribān olduĝı
 Hep senūñ-çündür benüm yolında urbān olduĝum

1043.

Müseddes Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Sevdūñ ey dil yine bir tāze gül-i ra' nāyı
 Arturursuñ n'ola bülbul gibi vā-veylāyı
 Mesken it künc-i ħarābatı olup rüsvāyı
 Def' -i ĝam ılmaĝ için al elūñe řahbāyı
 'İř ü nūř eyle bu ĝün añma ĝam-ı ferdāyı
 Saña iřmarlamadılar bu yalan dūnyāyı
2. āni' -i fūrķat olup vuřlat-ı cānāndan geç
 Māyil-i zillet olup devlet-i ' unvāndan geç
 ' Ārif-i vaħdet olup keşret-i yārāndan geç
 āni' -i ısmet olup ĝayret-i aķrāndan geç
 'İř ü nūř eyle bu ĝün añma ĝam-ı ferdāyı
 Saña iřmarlamadılar bu yalan dūnyāyı
3. Zevķ-ı dūnyā ile řād olma ĝam ancaķ ötesi
 Dirhemüm yoķ diyü ĝam çekme hem ancaķ ötesi
 şeh-i ' ālem de olursañ elem ancaķ ötesi
 ' Āķıbet rāh-ı vüçüduñ ' adem ancaķ ötesi
 'İř ü nūř eyle bu ĝün añma ĝam-ı ferdāyı
 Saña iřmarlamadılar bu yalan dūnyāyı
4. ekmeyin dirseñ eger sen de bu dūnyā ĝamını
 Bāde iç bāde omaz kiřinūñ ařlā ĝamını
 İbn-i vaķt ol be ĝöñül añmaya ferdā ĝamını
 ' Āřıķ olan getirür mi dile dūnyā ĝamını
 'İř ü nūř eyle bu ĝün añma ĝam-ı ferdāyı
 Saña iřmarlamadılar bu yalan dūnyāyı

4/2 azālar: belālar, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1043 83b-84a. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, Musammat 26, s. 168-169.

5. ‘Ulviyā hırka geyüp cismüñi ‘uryān eyle
Dest-i şevk ile çeküp çāk-ı giribān eyle
Ber-ķarār olma gezüp ‘ālemi seyrān eyle
Her gice kendüñi bir güşede mihmān eyle
‘İş ü nüş eyle bu gün añma ğam-ı ferdāyı
Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyāyı

1044.

Müsebba‘ Velehū Eyzan

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Hāsret-i ebrūñ ile ķaddüm kemān olsun yine
Ķalb-i pür-ğam atduğum tīre nişān olsun yine
Künc-i fūrķatde işüm āh u fiĝān olsun yine
Āteş-i āhumla ‘ālem pür-duĥān olsun yine
Şem‘-i hūrşīd ol duĥān içre nihān olsun yine
Ĥaddüñe dil virdüğüm günden ‘ıyān olsun yine
Rāz-ı mihrüñ cümle ĥalka dāstān olsun yine
2. İşigüñde bir gice feryād u zār itsem gerek
Zülfüñüñ geĝdüĝi bendi āşkār itsem gerek
İĥtiyār u şabr u ‘aķlı tārmar itsem gerek
Eşkimüñ gevherlerin bir bir nişār itsem gerek
Dīde ķanından zemīni lālezār itsem gerek
Nār-ı āhumla cihānı pür-şerār itsem gerek
Āstānuñ ĥāki reşk-i āsmān olsun yine
3. Ķaşr-ı cān yandı kül oldu sīne-yi sūzān ile
Keştī-yi dil ĝarķa vardı dīde-yi giryān ile
Geĝdi ‘ömrüm gülmedüm hiĝ vuşlat-ı cānān ile
Ĥurrem olmadum dirīĝā ol gül-i ĥandān ile
Çünkü ğam zerd itdi çihrem derd-i bī-dermān ile
Pārelensün cism-i zerdüm ĥançer-i hicrān ile
Bāĝ-ı ‘ömrüm ser-te-ser berg-i ĥazān olsun yine
4. ‘Āşık-ı dil-ĥasteñ oldum cāna kār itdi elem
Hem-demümdür çeşm-i pür-nem maĥremümdür zecr ü ğam
Fikr-i la‘lüñle görindi gözüme rāh-ı ‘adem
Baş açuķ yalın ayak ‘azm eyledüm ey ĝonca-fem

4/4 ‘āşık: ‘ārif, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1044 84a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Musammat 15, s. 152-153.

1/2 pür-ĝam: düşmen, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1/3 künc: genc, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2/2 zülfüñüñ: zülfüñ ile,

2/3 / şabr u ‘aķlı: ‘aķl u şabrı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Pâyuma tokındı lîkin zaḥmet-i ḥār-ı sitem
Kaşr-ı cāna çıkmak ol zaḥmet çün ehemdür bu dem
Üstüḥānum ayak ayak nerdübān olsun yine

5. ‘Ulviyā sulṭān-ı ‘ıṣṣa bende-yi fermān olup
Cübbe vü destārdan çekdüm elüm ‘uryān olup
Gerçi gezdüm gūşe gūşe ‘ālemi mihmān olup
Kayd-ı miḥnetden ḥalāş olmadı dil ḥandān olup
Ağlasun göz merdümi derdini döksin kan olup
Bezm-i ğamda sāğar-ı çeşmüm ṭolısı kan olup
Eşk-i gül-günüm şarāb-ı ergāvān olsun yine

1045.

Merşiyye Velehü Eyzan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1.
1. Āh kim ‘aksine döndi felek-i nā-hem-vār
Mihrini gizledi vü ‘ālemi kıldı şeb-i tār
2. Muşlı Şāh’a görüñüz n’eyledi çarḥ-ı ğaddār
Bedr iken ṭutulup oldu meh-i nev gibi nizār
3. Ḥḥāb-ı nāz almış iken gözlerini nergis-vār
Dīde-yi necm-i seher gibi olupdur bī-dār
4. Bāğ-ı ‘ömrine ḥazān faşlı irişdi nā-çar
Ruḥ-ı zerdüm gibi şoldı meded ol tāze bahār
5. Ḥasretā kāfile-sālār ‘adem oldu o yār
Güş idüp rihletini kıldı bu nazmı tekrār
6. Cān atup şām-ı fenādan güzer itdi Ḥācı
Ka‘be-yi mülk-i beķāya sefer itdi Ḥācı
2.
1. İñledi murğ-ı seher gonca-yı ḥandānın añup
Dökdi şebnem yaşını tāze gülistānın añup

4/2 zecr ü: zaḥm-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/6 çün ehemdür: ehemdür çün, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/6 sāğar-ı çeşmüm ṭolısı kan: çeşm-i pür-ḥün sāğar-ı mercān, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1045 84a-b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Musammat 4, s. 132-134.

1/3 seher: felek, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1 /4 şoldı: şolsa, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1/5 güş idüp rihletini: rihletini işiden kıldı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2. H̄ayrete vardı benefşe haṭ-ı reyḥānın aṅup
Yoldı s̄unb̄ül ōaçını z̄ülf-i periŝānın aṅup
3. Kāsesin lāle ōıdı s̄ürdügi devrānın aṅup
Serv başını ōalar ḳadd-i ḥırāmānın aṅup
4. Genc yüz dutdı ḥarāba iki su^ç bānın aṅup
Ḳaralar geydi felek mihr-i dırāḥŝānın aṅup
5. Defterin d̄ürdi ^ç Uṭārid ḳaŝı ^ç unvānın aṅup
Aḡladı gökde bulutlar meh-i tābānın aṅup
6. Zāhir egerçi o gün yüzlü melek ḥāk oldı
^ç Ālem-i bāṭına baḳsañ yiri eflāk oldı

3.

1. Kefene girdügi dem cismi tene nite ki cān
Didiler ebr-i sefid iḳre güneş oldı nihān
2. Ayaḡı tozını baş üzre tutarken devrān
Oldı ḥāk ile berāber d̄üşüp ol serv-i revān
3. S̄ine taḥtını begenmezken o ŝāh-ı ḥübān
Āh kim itdi bugün taḥta-yı tāb̄ütü mekān
4. Cān gibi ^ç azm-i beḳā eyledi ol tāze c̄üvān
Mürde diller n'ola ardınca olursa nigerān
5. Reşk iderse ne ^ç aceb ḥüsnine gülzār-ı cinān
Ruḡ-ı gül-ḡünü ōarardı nite kim berg-i ḥazān
6. Bülbül-āsā yiridür ḳıḳsa göge āh u enīn
Ḳoynına ḳoydı yatur ol gül-i ra^ç nāyı zemīn

4.

1. Gitti dönmez yola ol ŝāh-ı cihān aḡlalyalum
İŝidilmez meded ardınca fiḡān aḡlalyalum
2. Niçe bir ḥasret-i la^ç liyle nihān aḡlalyalum
Demidür eyleyelüm rāzı ^ç ıyān aḡlalyalum
3. Ḳılmayınca ten-i ḥākīde niŝān aḡlalyalum

2/3 ōalar: ōolar, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

2/5 d̄ürdi ^ç Uṭārid ḳaŝı ^ç unvānuñ: d̄ürür ise ^ç Aṭṭar n'ola dîvānın, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

3/1 cismi tene: cism-i teni, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

3/3 s̄ine taḥtını begenmezken: degme bir taḥtı begenmezdi / taḥta-yı tāb̄ütü: taḥta tāb̄ütü, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

3/5 iderse: iderken, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

- ‘Azm idince ‘adem ikl̄imine cān ağlayalum
4. Niçe dem inleyelüm niçe zamān ağlayalum
 Āhlarla idelüm dehri duḡān ağlayalum
5. Dīdelerden dōkelüm eşki revān ağlayalum
 Ğarḡ-ı ḡūn eyleyelüm ‘ālemi ḡan ağlayalum
6. Oldı ol genc-i nihān künc-i mezār içre muḡīm
 Eyledi ḡabrini sīmīn bedeni ma‘den-i sīm
- 5.
1. ‘Ulviyā eyleyelüm ḡasret ile derd ile āḡ
 Çarḡa mātem donını tā geyüre dūd-ı siyāḡ
2. Göz yumup mülk-i ḡayātından elin çekdi o ṡāḡ
 N’ideyin odlara yansın bu mūnaḡḡaş ḡargāḡ
3. İtdi ṡām-ı ecel ol tāze cūvānı güm-rāḡ
 ‘Āleme ‘arz-ı cemāl eylesün bir daḡı māḡ
4. Çeṡm-i bīmārı ‘adem ḡ‘ābına vardı nāḡāḡ
 Nāle itsek ne ḡadar uyanup olmaz āḡāḡ
5. Rūḡ-ı pākine du‘āmuz budurur kim her ḡāḡ
 Anı tenhā ḡomıya raḡmet-i elṡāf-ı İllāḡ
6. ḡūr-ı ḡılmān ile ḡaşr eyliye Mevlā anı
 ṡāḡn-ı ṡıḡḡatde selāmetde ola iḡvānı

1046.

Ḳaṡīde Veleḡū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Dest-i ḡudret ṡanemā ḡaşlarıñ itdükde kemān
 Tīr-i müjḡānuña ḡarṡu hedef oldı niçe cān
2. Baş aḡıḡ büḡri gider tīr-i müjeñ meydānuñ
 N’ola ey ḡaṡı kemān dirsem aña toz ḡoparan
3. Görmedüm nāvek-i ḡamzeñ gibi bir tīr-endāz

5/1 donını: ṡonını, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/3 itdi: itdūñ / güm-rāḡ: meḡer āḡ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/4 uyanup: işidüp, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1046 84b-85a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, K. 13, s. 81-84. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 37 beyittir.

1 ṡanemā: ṡanma / niçe: dil ü, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

- Ya ařuñ gibi kemān-keř anı ey tāze cūvān
4. Ebruvānuñ ne kemāndur ki aña yodur zıh
amzeñuñ tīrine zāhirde nitekim peykān
 5. řol kemāndur ki ařın ekmede Rūstem  aciz
amzeñ ol tīrdürür kim aña döymez alkān
 6. Ol kemānı ekemez sencileyin kimse velī
Sīnelerden dökemez kimseler ol tīr ile an
 7. Ol kemān avs-i ader sehm-i azādur ol tīr
Ol kemān tīrine cān urtula mı olsa niřān
 8. āmetüm oldu bilā-bār bela ekmekden
Tīr-i āhum yiridür göklere olursa revān
 9. řanmañuz avs-i uzāh urdı kemānını yine
Felegüñ aşdı bu kim yağdura tīr-i bārān
 10. şişe-yi arhı delüp aşdı kemānın meh-i nev
Eline tīr ü kemān aldı Selīm Hān-ı zamān
 11. řāhib-i tīr ü kemān fāris-i meydān-ı veğā
Mālik-i seyf ü alem husrev-i iqlīm-sitān
 12. Hāne-yi tīre ider a na o řāhuñ tīri
Burc-ı avsi acil eyler o kemān itme gümān
 13. Halka-yı eşmümi ıldum o kemāna zihgīr
Dilümi itdüm anuñ tīrine la lin peykān
 14. Bir güzeldür o kemān nāmı hilal-ebrūdur
Tīri bir hūbdurur serv-ad ü gonca-dehān
 15. Menzilüm deşt-i  adem ıldı kemān-ı sitemüñ
Tīr-veş yiridürür hāk ile olsam yeksān
 16. Murğ-ı cāna o kemān bir urılı dām anca
Bāl aar şaydına řāhin-veş o tīr-i müjgān

6 ol: o, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

7 ol: o, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

8 kemān bār-ı bela: bilā-bār bela, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

10 kemānın meh-i nev: kemānını hilāl / aldı Selīm Hān-ı zamān: alsa řehensāh-ı cihān, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*. Bu beytin ikinci mısrası *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*'nda bir başka beytin ikinci mısrasıdır.

12 hāne-yi: hāme / eyler o kemān itme gümān: ider isen o keman, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

14 tīri: tīr, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

15 Beytin ilk mısraı *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*'nda şöyledir: “Dil-i pür-hūnumu hem tīrine la lin-i şıd”

17. Ağzı kanlu başı yünlü şu dil-āver gibidür
Tīrūñ eyler qad-i ā' dāyı kemān irse hemān
18. Oldı destūñde kemānuñ yidi başlu ejder
Oq yılanı didiler tīrūñe ey genc-i nihān
19. Tīr-i şahrāda tek ü pūda kemān belde durur
Oldı bir iki qarāmī yine yollarda 'ıyān
20. Bezm-i rezme o kemān oldı kemānçe zihī tār
Oqıdur tīrūñ eyā zübde-yi mecmū' -ı şehān
21. Oquñ ey qaşı kemān sīnemi ter-keş kıldı
Tīr-veş zāhir olupdur şaf-ı zaḥmumda duḡān
22. Birisi ehl-i hevā birisi ḡāyet ser-keş
Yiridür tīr ü kemāndan ider isem efgān
23. Getürüp kuvvet-i bāzūya kemānuñ çekseñ
Tīrūñ almaz zırh-ı qarḡdan eyler güzerān
24. Bir kepāde olımaz saña kemān-ı Rüstem
Tīr-i Vaqqāş iremez tīrūñe mānend-i kırān
25. Ebruvānuñ ile müjeñ ... vaşf ideli³¹²
Nazmum içre görünür tīr ü kemān şuret-i ān
26. Qaşuña kimi kemān dir kimisi nūn kimi rā
Tīr dir ḡamzeñe kimi kimi tīḡ-ı bürrān
27. Bir yire geldi niçe tīr ü kemān ḡançer ü tīḡ
Cān-ı 'Ulvi'yi alur her birisi virmez emān
28. Benem ol muḡteri' -i tīr ü kemān kim göricek
Şu' arā cümle oqın atdı yayın başdı hemān

16 tīr-i: tīr ü, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

17 şu: şol, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

18 yidi: iki / tīrūñe: tīrūñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

20 şehān: şihāb, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

22 yiridür: demidür / kemandan: kemānuñdan, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

23 kemānuñ: kemanın, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda ikinci mısra şöyledir:
"Tīr-i Vaqqāş idemez tīrūñe mānend-i kırān"

24 tīrūñe mānend-i: tīr ü kemānuñda, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

³¹² Üç nokta ile belirtilen kelime okunamamıştır.

25 müjeñ atını vaşf ideli: müjgānuñı vaşf eyleyelü, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

26 kemān dir kimisi nūn kimi: kemāndur kimi nūn kimisi / tīr dir: tīrdür, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

29. Şanuram niçe kemān ortaya bir tīri alur
Nāmemi alsañ ele ey şeh-i şāhān-ı cihān
30. Rağbet-i tīrūñ alur gerçi kemān ile şehā
Ŧođrı yanunda bu vech ile ider egri mekān
31. Tīr-veş toğrı olanlar saña meydān alsun
Egrilik eyleyenūñ kıaddūni Hāķķ ide kemān

1047.

Ķaşıde Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Dil yanup āteş-i ' ıŦķuñla dökerdi gözüm āb
İmtizāc eylemedin āteş ü bād āb u türāb
2. Var ise āteş ü ābı bu ten-i hākīnūñ
Āteş-i külhan-ı miħnetdürür ābı seyl-āb
3. Āb-ı eşķ āteş-i āhumla cihānı Ŧıtdı
Şerer ol āteşe encüm yaşum ol āba ħabāb
4. Āteşīn dāğ ile gör āb-ı sirişķ içre teni
Hem yanar āteşe baħrı gibi hem ħarķa-yı āb
5. Gūş idüp āteş-i āhum ile sirişķüm ābın
Ağlayup baña yanar āteş-i ra' d āb-ı şehāb
6. Yandüğüm āteşe baķ düşdüğüm ābı seyr it
Āteşüm āteş-i cān-sūzdur ābum gird-āb
7. Āb-ı çeşmümle gören āteş-i sīnem didi kim
Āteşe tāb virilmiş ezeli āba şitāb
8. Āb-veş itme şitāb āteşümi arturma
Sil gözüm ābını şalma dile āteş gibi tāb
9. Āb-veş her yaña aķmaz gönül özler āteş
Āteşüm söndi geçüp āb-şıfat vaķt-i şitāb

29 ortaya bir tīri: araya bir tīr / nāmemi: nāmumı, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

30 ider egri: Ŧutar añı, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1047 85a-b. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, K. 6, s. 57-62. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*'nda 56 beyittir.

2 ābı seyl-āb: āb-ı sır-āb, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

5 it: ābın, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

6 cān-sūzdur: cān-sūzdurur, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

8 dile: dil-i, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

10. Āb-ı gül-gün içelüm âteşe karşı berü gel
Sîne âteşkededür dîde kedü âbı şarâb
11. Cāna âteş bırağur teşne dile āb şunar
Reng-i âteşde ‘aceb āb degül mi mey-i nāb
12. Ey ruhuñ āb-ı muşaffā lebüñ âteş-pāre
Kişver-i cānı ol âteşle ol āb itdi ħarāb
13. Āteş-i ‘ışkumı āb-ı ruhuñ efzün eyler
Gerçi âteşde kıomaz āb-ı revān kıuvvet ü tāb
14. Āb yirden yire geçdi vü kıızardı âteş
İtdiler âteş ile ābumı gördükde ħicāb
15. ‘Arz idüp âteş ü ābum lebin öpdüm nāgeh
Araya âteş ile āb düşürdi şeker-āb
16. Baña âteş görünür ğayra şunar āb-ı zülāl
Āb-ı ħayvān mı yaħud âteş o la‘ l-i sîr-āb
17. Āteş-i vāyile o tîr ne ‘aceb sāħir olur
Āb-ı rüyum dōken ol ħāl-i ruħ-i âteş-yāb
18. Āteş-i tebden olan ābileler la‘ lüñden
Āb-ı pür-âteş ile kııldı beni mest ü ħarāb
19. Āb-veş ağlayayın başuma âteş yaķayın
Kılmağā âteş ü ābum şeh-i dehre işrāb
20. Ĥān Selīm āb-ı keremle şu seper âteşüñe
Āteş-i ğamla yanup dōkmesün ey dil gözüm āb
21. Serverā âteş ü ābum baña kıan ağladur āħ
Dîde pür-āb u ciger âteş-i miħnetle kebāb
22. Āb-ı ‘adlūñ çün ider âteş-i zulmi teskîn
Āb sep âteşüme ey şeh-i ħürşîd-i cenāb
23. Āb-gün cāmuñ ile ħançer-i âteşnākūñ
Burc-ı ābîde hilāl oldu ya âteşle şihāb

9 özler âteş: âteş özler, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

13 kıuvvet ü tāb: kıuvvet-i tāb, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

15 lebin öpdüm nāgeh: leb-i yāri öpdüm, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

16 o: ol, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

19 gözüm: gözünü, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

22 Āb-gün: Āb-gün-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

24. Āb-veş āteş-i qahruñla arar rüyin ten
Āb-1 tıguñla düşer āteş-i havfa Sührāb
25. Āb-1 tıguñ n'ola āteş gibi pür-süz olsa
Āteş ü āb ile perverdedür ey mäh-1 rikāb
26. Āteş ü āb alur hānemüñ eṭrāfını āh
Āba ğarķ oldu kebāb āteşe yandı esbāb
27. Āteş ü āb yaķup yıķdı hayātum kaşrın
Āb zehr oldu baña āteş ise nār-1 ğazāb
28. Āb-1 luṭfuñ dilerüm āteş-i faķr ile yanup
N'ola maḥv itse ḥıṭām āteşini āb-1 şavāb
29. Umaram āteş ü āb-1 ruḥuñ evşāfın ide
Āteş ü āb ile bu maṭla^ç umı ^ç ālem-tāb
30. Āb-veş āteş-i ḥaddüñ olıcaķ ğarķ-1 gül-āb
Lāle reşk āteşine yanup ola cümle gül-āb
31. Āteş-i la^ç lüñ ile āb-1 ruḥuñsuz gözüme
Gülşenüñ gülleri āteş görünür ābı serāb
32. ^ç Aks-i āb-1 dehen ü āteş-i ruḥsāruñ ile
Āteşüm deste-yi gül kaṭre-yi ābum ^ç ünnāb
33. Siḥr ider āteş ü āb ile şehā vaşfuñda
Cem^ç idüp āteş ile ābı bu nazm-1 kem-yāb
34. Āteş ü āb degül kān-1 cevāhirdür bu
Āteşüm la^ç l-i müzāb ābum ise dürr-i hoş-āb
35. Āteş ü āb gibi oldu selīs ü pür-süz
^ç **Ulviyā** nazmuma nām olsa n'ola āteş ü āb
36. Āteşüm lāle-yi ter ābum aña jāle yiter
Āteş ü ābumı baş üzre götürsün aḥbāb
37. Āteş-i ṭöp-1 ^ç adüya koyılup āb mişāl

25 alur: alup / kebāb: kitāb, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

28 āb ruḥuñ evşāfın ide: āb-1 ruḥuñ evşāfı ider, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

29 reşk: reşk-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

30 ābı serāb: āb-1 sîr-āb, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

32 siḥr ider: Ḥaķ bu kim / şehā vaşfuñda: ^ç aceb seḥer eyler, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

34 ^ç Ulviyā nazmuma nām olsa n'ola: nazmumuñ nāmı n'ola olsa şehā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Āb-veş āteşe kullaruñ iderler pertāb

38. Bağrı āteşle ʔolu āb ile ʔ aynı memlū
Yoğdurur kimse zamānuñda meger āteş ü āb
39. Ğarķ-ı āb ile kimin gemisini āteşe yaķ
Āteş ü āb ile ķıl ʔ asker-i ā ʔ dāya ʔ uķāb
40. Āb-ı şemsīrūñi şun āteş-i ķahruñ ʔ arz it
Āteşüñ düşmene dūzaķ ola ābuñ tīz-āb

1048.

Kaşide Velehū

Fe ʔ ilātūn Fe ʔ ilātūn Fe ʔ ilātūn Fe ʔ ilūn

1. Tīğ-ı şun ʔ la ķalem-i levħa raķam çekdügi dem
Dest-i ķudretle şunıldı elüñe tīğ u ķalem
2. Ķalem olmasa ʔ Acem Hind idemezdi taħrīr
Tīğüñ olmasa ķalem deftere çekmezdi raķam
3. Boynumu çaldı muħarref ķalem idüp tīğüñ
İşlenür tīğ ile cānā nitekim şāķ-ı ķalem
4. Ķalemüñ ķatlüme ħüccet getirür ğamzeñ tīğ
Ķıldı tīğüñ ķalemüñle yirümi dār-ı ʔ adem
5. Ķalemüñ nālına döndüm elem-i tīğüñ ile
Ĥālüme tīğüñ ucundan ķalem ağlar her dem
6. Ķara şarındı ķalem tīğ ķaralar geydi
Benüm için ķalem ü tīğ dutarlar mātem
7. Ağların hem çü ķalem ħalka şaķın tīğüñdan
Beni ağlatma ķalem gibi çeküp tīğ-ı sitem
8. Ser ķalemden ne ki yazılsa gelür tīğ-ı ķader
Başumı yarsa mişāl-i ķalem ol tīğ ne ğam

38 gemisini: kāmisini, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1048 85b-86a. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, K. 14, s. 84-87. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı* 'nda 33 beyittir.

1 ķalem-i levħa: ķalem levħa-yı, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

2 ʔ Acem Hind: ğamun sürħ, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

3 şāķ-ı ķalem: şāħa ķalem, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

4 ķıldı tīğüñ: tīğüñ itdi, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

6 Benüm için ķalem ü tīğ dutarlar: Ķalem ü tīğ tutarlar benüm için, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

7 ķalem ħalka: ķalem-i şāħ / ağlatma: iñletme, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

9. Ya kalem barmağı tîğ ile keser nâhunını
Kaṭ' ider tîğ ile yâḥud kalemmini o şanem
10. Zer-nişân tîğ-ı zer-endūd-ı kalemdür ya hilâl
Kalem ü tîğ ile ḥidmetdedür ey mihr-i kerem
11. Şanuram tîğ u kalem dutar iki bendeñdür
Kalem ü tîğ ki şağunḍa vü şoluñda görem
12. Kalem ü tîğ ile sen Ḥayder-i kerrâr olduñ
Zü'l-feḳâr oldu elünḍe kalem ü tîğün hem
13. Tîğün irişdi Dımışḳ'a kalemün Bağdād'a
Baş dutar tîğünâ mânend-i kalem Ḥind ü 'Acem
14. Kalem it gerden-i ā' dāyı çalup tîğün ile
Tîğ ider her kalemün kaṭ' ını zîrâ muḥkem
15. Tîğünün vaşfına gördi ki kalemler duyamaz
Ahen olmaḳ kalemüm tîğ ile hem oldu ehem
16. Vaşf-ı tîğ u kalemünle göricek bu ğazeli
Tîğ dem-beste olup oldu kalemler ebkem
17. Oldı tîğ-ı kader levḥ-i ezel nün kalem
Varaḳ-ı tîğ devât-ı kalemünḍen ma' lem
18. Ey benānuñ kalem ü şun' -ı müjeñ tîğ-ı każā
Kalem [ü] tîğ ile sensün şeh-i iḳlîm-i himem
19. Beni ol tîğ u kalem eyledi dîvâne didüm
Ĝamzesi tîğını çekdi didi yoḳ saña kalem
20. Kalem-āsā n'ola ḳan aḳlar ise tîğünḍan
Dili şaḳḳ idi kalem gibi meded tîğ u kalem
21. Kalemüm yaş döker ḥālüme ḳan aḳlar tîğ³¹³

8 kalemḍen ne ki yazılḱa: kalem başa ne yazdıysa / kader: każā, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

10 ile ḥidmetdedür: şunar destüñe, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

11 dutar: tutar / görem: kalem, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

12 kalem ü tîğün hem: tîğ ile kalem, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

13 dutar: eger, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

16 olup: çalup, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

17 tîğ-ı kalem: nün u kalem / nün: tîğ-ı / Varaḳ-ı tîğ devât-ı: varaḳ u tîğ u devât u, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

18 każa: sitem, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

19 didüm: beni / yoḳ: oḳ, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

- Nāmemi tīg u qalem kılmada her dem pür-nem
22. Şāḡ-ı güldür qalemüñ gınca-yı süsen tīguñ
Qalem ü tīguñ ile oldı cihān bāğ-ı İrem
23. Yem midād ola vü eşcār qalem şa‘ şa‘ a tīg
Vaşf-ı tīg u qalemüñ haşre degin yazamayam
24. Kılcı boynın qalem eylerdi gönül tīguñ ile
Tīg ile kıl qalemüñ kaṭ‘ olacağın bilsem
25. Kıldı ‘Ulvī kuluñı tīg u qalem mır-i süḡan
Tīğına seyf dinildi qalemi oldı ‘alem
26. Qalem ü tīguñı elden qoma ey menba‘ -ı cüd
Qalem ü tīg iledür çünki nizām-ı ‘ālem
27. Vaşf-ı tīg u qalemüñ kaṭ‘ ideli maḡta‘ da
Zır-i destüñde ola tīg u qalem ḡayl ü ḡaşem

1049.

Ġazel-i Nihānī Taḡmīs-i ‘Ulvī

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1. Zāhid dimezüz saña fülān ibni fülānuz
Vırāne-yi ‘ışḡ içre yatur genc-i nihānuz
Keyfiyyet ile ‘ārife gün gibi ‘ıyānuz
Biz sākin-i meyḡāne-yi peymāne-keşānuz
Biz ser-zede-yi ḡāk-i reh-i pır-i muğānuz
2. Biz eylemezüz hıç hevesin bāğ ile rāguñ
Besdür gül ü lāle dilimüzde bize dāguñ
Birdür nağāmatı bize tūṭı ile zāguñ
Biz diñlemezüz ḡulgulını bülbül-i bāguñ
Biz murğ-ı ḡoş-elḡān-ı gülistān-ı cinānuz
3. Geh şevḡ ile şādān u gehī ḡüzn ile nālān

³¹³ Mısranın ikinci tef‘ilesinde vezin aksamaktadır.

24 eylerdi gönül: itmek ne idi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

25 oldı: elde, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

26 Bu beytin ilk mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda şu şekildedir: “Gitmesün tīg u qalem bir dem elüñden ḡānum”

27 kaṭ‘ ideli maḡta‘ da: ḡatm idelüm medḡüñde / olan: ola / ḡayl ü ḡaşem: ḡayl ü ḡadem, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1049 86a-b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Musammat 42, s. 190-191.

2/3 nağāmatı: nağāması, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Geh gül gibi ḥandān gehī bülbül gibi nālān
Geh vāşıl-ı cānān u gehī mūnis-i hicrān
Geh maḥrem-i ‘irfān u gehī hem-dem-i sulṭān
Geh ḥāk-i kef-i pāy-ı gedāyān-ı cihānuz

4. Yüz mi çevirür ‘aşık olan tîğ-ı cefādan
Şekvā mı ider şādık olan derd ü belādan
Başa ne ki gelseydi gelür cümle Ḥudā’dan
Sehm-i ğam atılsa ne kadar kavş-i każādan
Meydān-ı rızāda aña cān ile nişānuz
5. Hecr āteşi gün gibi yakarsa dil ü cānı
Dil-teşne iseñ görmege ol rūḥ-ı revānı
‘Ulvī gibi mānend-i ceres itme fiğānı
Eñ soñ irerüz menzil-i maḥşūda Nihānī
Çün rāh-ı maḥabbetde bugün rāh-ı revānuz

1050.

Müseddes Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Şanemā sencileyin dilber-i ra‘nā bulamam
Bāğ-ı ḥüsnüñ gibi ‘ālemde temāşā bulamam
Rāzumı açmağa göñlüm gibi şeydā bulamam
Saña derdüm dimesem gerçi tesellā bulamam
‘Arz-ı ḥāl itmege hergiz seni tenhā bulamam
Seni tenhā bulıcağ kendümi aşlā bulamam
2. Āh idersem açarın rāzumı ‘ārum qalmaz
Virürin ḥāke teni bād-ı ğubārum qalmaz
Ḥalka rüsvāy olurun ‘arz-ı vaḳārum qalmaz
Kūyuña ‘azm iderem şabr u qarārum qalmaz
‘Arz-ı ḥāl itmege hergiz seni tenhā bulamam
Seni tenhā bulıcağ kendümi aşlā bulamam
3. Seni aġyār ile gördükçe gelür kalbe melāl
Ḥayretümden olur ol demde dil-i nāṭıka lāl
Gün gibi yalıñuz eylerseñ eger ‘arz-ı cemāl
Başlasam ḥālümü taḳrîre gider nuṭka mecāl

3/2 gibi nālān: gibi giryān, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1050 86b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Musammat 30, s. 173-174.

1/1 şanemā: şanma, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1/2 ‘ālemde: bir özge, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1/5 hergiz: cānā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2/4 iderem: iderin, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2/5 / hergiz: cānā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

‘ Arz-ı hāl itmege hergiz seni tenhā bulamam
Seni tenhā bulıcağ kendümi ašlā bulamam

4. Sūz ile nāme yazarsam saña ‘ ālem tūtüşur
Gül olur hāme vü kāğad dil-i pür-ğam tūtüşur
Söylesem ger sözümüñ sūzıyla fem tūtüşur
Nice fem belki sözüm işiden ādem tūtüşur
‘ Arz-ı hāl itmege hergiz seni tenhā bulamam
Seni tenhā bulıcağ kendümi ašlā bulamam
5. Hāl-i dil miñnet-i ‘ ışık ile diger-gün olalı
Hātırım guşsa vü hicrān ile mañzūn olalı
Hasret-i la‘ l-i lebūñle cigerüm hūn olalı
Leylī-yi zūlfūñe ‘ Ulvī gibi Mecnūn olalı
‘ Arz-ı hāl itmege hergiz seni tenhā bulamam
Seni tenhā bulıcağ kendümi ašla bulamam

1051.

Tahmīs Velehū

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. ‘ Alī Paşa-yı deryā-dil şusamış gibi kanına
Şehādet şerbetini şundılar rūh-ı revānına
Koyıldı āteş-i tōp-ı ‘ adūya kıydı cānına
Tayanur şimdi ā‘ dā gerçi tiğ-i hūn-feşānına
Öğünsün düşmen öğünsün eger qalursa yanına
2. Ne deñlü gāret itse leşker-i düşmen tōnanmayı
Hücūm-ı seyl-i bārān şanma tağyir ide deryāyı
Tayanmasun bu tārāca unutmasun bu yağmayı
Tutalum başına taqmış gider bir kaç qadırğayı
Öğünsün düşmen öğünsün eger qalursa yanına

3/1 gördükçe: gördükde, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3/5 hergiz: cānā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/1 yazarsam: yazarsak, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/3 ger sözümüñ sūz ile: söz ile ger sūz-ı dil-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/4 bileñe: bileñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/5 hergiz: cānā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/2 guşsa vü: guşsa-yı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/3 /hasret-i: ‘ işret-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/5 hergiz: cānā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1051 86b-87a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Musammat 37, s. 183-184. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* ’nda bu şiir terci‘ -bend başlığı altında verilmiştir. Başlıkta tahmis yazmaktadır fakat bu şiirin nazım şekli muhammestir.

1/1 ‘ Alī Paşa-yı deryā-dil: ‘ Alī Pāşā deryā-yı dil, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1/4 tayanur: dayanur, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 leşker-i: ‘ asker-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2/3 tayanmasun: dayanmasun, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3. Dil-āverlik idüp gerçi seründen geçdi ol server
Hemān dünyāda şağ olsun şehensāh-ı zafer-rehber
Cünūd-ı müslimine ġālib oldum şanmasun kāfer
Egerçi kıldı ġāret niçe şemşir ü niçe hañçer
Öğünsün düşmen öğünsün eger қalursa yanına
4. Huzūr-ı Hakk’a varmak hoş sa’ ādetdür şehādetle
Huşūşā bu ġazāda cān viren ‘āşık şadākatle
Mehābet bādesin nūş idelüm cām-ı şecā’ atle
Kızılelmayı almak isterüz dest-i hidāyetle
Öğünsün düşmen öğünsün eger қalursa yanına
5. Kazā çevġānına tōp oldı gerçi niçe ser şimdi
Habāb-ı hūn-ı eşküm gibi deryāda yüzer şimdi
Lisān-ı hāl ile dirler ‘adūya nizeler şimdi
Ne ġam yağmalanursa kīse kīse sīm ü zer şimdi
Öğünsün düşmen öğünsün eger қalursa yanına
6. Yazılsun ‘āleme aḡkām-ı sultān-ı cihān-ārā
‘Asākir cem’ olup olsun donanmasıyla pür deryā
Ne deñlü leşkerin yanına dirse ‘Ulviyā ā’ dā
Hudā’ dan dilerüz kim cünd-i İslām eyleye yağma
Öğünsün düşmen öğünsün eger қalursa yanına

1052.

Müşemmen

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1. Zūlm-i Haccāc’ı unutmışdı meger yād itdi çarḡ
Yıkdı diller Ka’ be’sin çok hāne berbād itdi çarḡ
Gizleyüp mihrüñ esāsın cevri bünyād itdi çarḡ
Seng-i miḡnet birle қahr-ı қаşrı ābād itdi çarḡ
Ehl-i ‘ışkuñ ra’ d-veş kārını feryād itdi çarḡ
Hātır-ı mesrūrımı hüzn ile nā-şād itdi çarḡ
Hey meded bir nev-cüvāna zūlm-i bī-dād itdi çarḡ
Ol güzeller şāhına bilmem ne isnād itdi çarḡ

2/4 başına: yanına, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

6/1 aḡkām-ı: aḡkām / cihān-ārā: cihāna edā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

6/2 donanmasıyla: düşman ile, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

6/3 leşkerin: ‘askerin, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

6/4 dilerüz: dilerüm, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1052 87a-b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Musammat 12, s. 146-148.

1/3 gizleyüp: gözleyüp, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1/4 қahr-ı қаşrı: қаşr-ı қahrı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1/8 bilmem: bilsem, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*. Bu müşemmenin bentlerin son dizelerinin hepsinde “bilsem” şeklidir.

2. Hūblar encüm-ārāda ol meh-i tābān iken
Fitne-yi devr-i kamer bir āfet-i devrān iken
Şeh-süvārān-ı cihānda çāpük-i meydān iken
Ġabġab-ı tōpıyla zülfi ‘anberin-çevġān iken
Kışver-i hūsn ü bahāda şāh-ı ‘ālī-şān iken
Yūsuf-ı Mışr-ı melāhat server-i hūbān iken
Hey meded bir nev-cüvāna zulm-i bī-dād itdi çarġ
Ol güzeller şāhına bilmem ne isnād itdi çarġ
3. Ġuşşadan pejmürde olmuş ol gül-i ra‘nāyı gör
Zümre-yi ‘uşşāk içinde āh u vā-veylāyı gör
Şihne-yi dehrūñ yanunca bunca hūy u hāyı gör
Seglerūñ seyr it hücūmın yoġ yire ġavġāyı gör
Ehl-i hükme bu ġurūr-ı devlet-i dünyāyı gör
Ġuş olunmaz nālesi mazlūmuñ istiġnāyı gör
Hey meded bir nev-cüvāna zulm-i bī-dād itdi çarġ
Ol güzeller şāhına bilmem ne isnād itdi çarġ
4. Hūsn ile olup ser-āmed kākül-i hoş-bū gibi
Serv-ġadler pāyına yüzler sürerler şu gibi
Tañ mı pür-hūn olsa çeşmüm nāfe-yi Hindū gibi
Segler almış ol ġazālı araya āhū gibi
Baġlamışlar ol gözi mestāneyi ġanlu gibi
Mişli yoġ maġbūb idi ġālib ġünāhı bu gibi
Hey meded bir nev-cüvāna zulm-i bī-dād itdi çarġ
Ol güzeller şāhına bilmem ne isnād itdi çarġ
5. Baġ-ı cennet baña sensüz bāġ-ı zindāndur bugün
Şahñ-ı gülşen gül yüzüñsüz beytü’l-aġzāndur bugün
Derd ü ġamdan sine biryān dīde giryāndur bugün
Leşker-i hicrān ile dil şehri vīrāndur bugün
Kākül-i dilber gibi diller perişāndur bugün
Kār-ı ‘Ulvi nāle vü feryād u eġġāndur bugün
Hey meded bir nev-cüvāna zulm-i bī-dād itdi çarġ
Ol güzeller şāhına bilmem ne isnād itdi çarġ

1053.

Ġazel-i Meşāmī Tahmīs-i ‘Ulvi

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Bir zamān ola ki bu gerdiş-i devrān dükene

2/3 çāpük-i: çāpege, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2/4 tōpıyla: tıpına / zülfi ‘anberin: zülf-i ‘anberi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3/5 bu: baġ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1053 87b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Musammat 43, s. 191-192.

Düşmeye kaçtre-yi rahmet yire bārān dükene
Bitmeye sebze-yi ter berg-i firāvān dükene
Boşala kīse-yi kān kāse-yi ‘ummān dükene
Ne ğam-ı dil ne nem-i dīde-yi giryān dükene

2. Göñlüm ol serv-i sehīnūñ olalı pā-mālī
Giryeden seyl-i revān oldı sirişküm alı
Lāle-veş bağruma dāğ urdı hayāl-i hālī
Dīdeden olmaya bir laḫza hayālūñ hālī
Baḫrlar bir ola deryā-yı firāvān dükene
3. Şöyle ğaltān ideyin cism-i ğam-ālūdumı kim
Şöyle cūyān ideyin Ka‘ be-yi maḫşūdumı kim
Şöyle maḫşūd ideyin ol büt-i mescūdumı kim
Şol kadar arayayın şāhid-i maḫşūdumı kim
Cüst ü cūda talebüm raḫşına meydān dükene
4. Çeşmüme kuḫl-i cilā oldı ğubār-ı ḫaremūñ
Almazam ‘aynuma toprağını bāğ-ı İrem’üñ
Giryeden dīde-yi bīnāmı ‘alīl itdi ğamuñ
Çekmezin ğam çekerin gözüme ḫāk-i ḫademūñ
Meger ey nūr-ı başar kuḫl-i Şifāhān dükene
5. Kesme ey sāḫī kerem kıl tolu cāmı dilden
Gel diriğ eyleme bu zevḫ-i müdāmı dilden
‘Ulviyā ‘ışḫ cūdā ola revā mı dilden
Gide mi fikr-i leb-i yār Meşāmī dilden
Kāndan hiç ola mı la‘ l-i Bedeḫşān dükene

1054.

Merşiyye

1/3 berg-i: nehr-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1/5 nem-i: ğam-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2/1 sehīnūñ: sehīñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2/2 sirişküm: sirişk-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2/4 olmaya bir laḫza hayālūñ: hūn-ı ciger olmaya bir dem, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3/2 maḫşūdumı: ma‘ būdumı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3/3 maḫşūd: maştūr / büt-i: baḫt-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/3 itdi: itse, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/4 çekmezin: çekmezem, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/5 meger: eger, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/1 cāmı: cām-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/2 eyleme bu zevḫ-ı müdām: itme bu zevḫı müdām-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/3 ola revā mı: ola mı bir dem, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/5 ola mı: olmaya, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1054 87b-88a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Musammat 6, s. 136-137. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 6 benttir.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1.

1. Āh kim ‘ömrümüzün hāşılı berbād oldı
Kārımız haşre degin nāle vü feryād oldı
2. Eskiden ğamlarumuz unudılup yād oldı
Dil-i mātem-zedemüz hūzn ile nā-şād oldı
3. Bir iki ğuşşa yürekde yine bünyād oldı
Ağlamağdan gözümüz giryeye mu‘ tād oldı
4. Elümüzden yine dehr aldı ciğer-güşemizi
Ĝarğ-ı hūn eyleyelüm güşe-yi bī-tüşemizi

2.

1. Bāğ-ı hūsn içre açılmış gül-i nev-reste idi
Donanup tāze çiçek gibi yatur haste idi
2. ‘Anberin tırraları sünbül-i gül-beste idi
Şalınup gezmez idi za‘ f ile pā-beste idi
3. Nefes-i bülbül-i dil haste-veş āheste idi
Lāl olup ğonca gibi lebleri dem-beste idi
4. Sünbülün bād-ı ecel esdi perişān itdi
Güllerin faşl-ı hazān hāk ile yeksān itdi

3.

1. Künc-i ğamda beni cānsuz ğoduñ ey cān-ı peder
Ey olan şubha degin bu gice mihmān-ı peder
2. Ne ‘aceb şalduñ eyā ğonca-yı handān-ı peder
Demidür gül gibi çāk olsa giribān-ı peder
3. Bugün ol gündür eyā derdüme dermān-ı peder
Āh-ı māderle çıka göklere efgān-ı peder
4. Yine ma‘ şūmemüzi dār-ı beğāya şalduğ
Biz bu iqlīm-i fenā içre ölince kalduğ

4.

1. Ol gül-i tāze kanı kim beni giryān itdi

1/4 bī-tüşemizi: mey-küşemüzi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*. Beşinci mısra *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda üçüncü mısradır.

2/3 dil haste-veş: haste-veş, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3/1 künc-i: genc-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3/4 beğāya: fenāya / ma‘ şūmemizi: ma‘ şumluğumızı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Eşkümü jāle-şıfat hāk ile yeksān itdi

2. Ol ruḥ-i al ḳanı [kim] yaşımuḫı ḳan itdi
Gezdügüm yirleri hep lāle-yi nu‘ mān itdi

3. Nıgerān çeşmi beni derd ile nālān itdi
Tīr-i müjgānı dili toḫtolu peykān itdi

4. Teni bir gevher idi ḫāke düşürdük gitdi
Rūḫ-ı pākiyse hümā idi uçurduḫ gitdi

5.

1. Daḫı ma‘ şūmedür ol maḫremi hep ḫavrādur
Çeşme-yi kevşer aña āb-ı ḫayāt-efzādur

2. Cilvegāhı ḫarem-i ḫurb-ı cinān Me‘vādur
Niçe sulṫāndan anuñ mertebesı ā‘ lādur

3. Herkesüñ menzili ‘Ulvī bilürüz ‘uḫbādur
Bizi bu hāk-i mezelletde ḫoyan dūnyādur

4. Elüñ aç eyleyelüm şıdḫ-ı derün ile du‘ ā
Vālideynine şefī‘ ide ḫıyāmetde ḫudā

1055.

Tesdīs

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Küşt-gīr-i ğam-ı dūnyāya leked-küb olma
Şaḫaluñla sürinüp her yire cārüb olma
Büt-perest olmağı ḫo ṫālib-i her ḫüb olma
Bā‘ iş-i şūr u şu‘ āb fitne vü āşüb olma
Gel kerem eyle gönül kimseye mensüb olma
Bī-vefādur bu zamāne aña maḫlūb olma

2. ḫandesine felegüñ hergiz emān olmaz imiş
Riş-i ḫandeymiş aña ḫann u gümān olmaz imiş
Tecribe itmeyicek nesne ‘ıyān olmaz imiş

4/1 gül-i tāze: ḫaṫṫ-ı sebz, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/3 Nıgerān: nıgerān-ı / Tīr-i: Ser-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/4 düşürdük: düşdük, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/2 cilvegāhı: cilvegāh-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1055 88a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Musammat 19, s. 157-158.

1 Tüm bentlerin beşinci mısrasında tekrarlanan “Gel kerem eyle gönül kimseye mensüb olma” mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda “Gel kerem eyle meded kimseye mensüb olma” şeklindedir.

Gerçek imiş selefün sözi yalān olmaz imiş
Gel kerem eyle gönül kimseye mensüb olma
Bî-vefādur bu zamāne aña mağlūb olma

3. Ne mülāzım ne müderris ü ne ḥod kâḍī ol
Kısmet-i rüz-ı ezel her ne ise rāzī ol
Ben dimem māyil-i müstaḳbel ile māzī ol
Hāle eyle nazarı ḳāyil-i feyyāzī ol
Gel kerem eyle gönül kimseye mensüb olma
Bî-vefādur bu zamāne aña mağlūb olma
4. Şimdi erbāb-ı menāşıbdā ḥaḳīḳat yoḳdur
Naḥs-i devr-i Züḥal irişdi sa‘ ādet yoḳdur
Bize bu ḳadr ü kerem luṭf u ‘ ināyet yoḳdur
Bize vallāhi vü tallāhi ḥaḳīḳat yoḳdur
Gel kerem eyle gönül kimseye mensüb olma
Bî-vefādur bu zamāne aña mağlūb olma
5. İntisāb itme dirin kimseye ey ‘ Ulvī saña
Gūş-i cān ile meded diñle sözümi zīrā
Çekesin ‘ azli zamānında niçe renc ü ‘ anā
Manşıb olduḳda ide saña niçe cevr ü cefā
Gel kerem eyle gönül kimseye mensüb olma
Bî-vefādur bu zamāne aña mağlūb olma

1056.

Müseddes

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Ey gönül Āl-i Nebī’dür ḳıl nazār her dem güle
Berg-i sebz ü bād beñzer Ḥayder ile dil dile
Döndi nergis māha sünbül oldı burc-ı sünbüle
Dehr şaldı ra‘ d-veş bād-ı gülistān gülgüle
Hem-nevā-yı ‘ andelīb ü hem şadā-yı bülbüle
Bāga gel ‘ iş ile söyler anda bülbül bülbüle

2/1 emān: ĩnān, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2/4 sözi: ḳavli, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3/3 dimem māyil-i: diyemem ṭālib-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3/4 hāle eyle nazarı ḳayil-i: eyle hāle nazarı yād ile, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/2 naḥs-i: naḳş-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/3 bu ḳadr ü kerem luṭf: yoḳdur kerem ü cūd, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/4 ḥaḳīḳat: mürüvvet, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/1 itme dirin: itmeye dirüm, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1056 88a-b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Musammat 31, s. 175-176.

1/2 bād: yāre, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1/3 burc-ı: burca, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2/1 ḳālıbm: ḳālısin, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2. Sebz-i kâlibn döşendi bezm-i gülzâr-ı çemen
 Kâligör gülşende sen de ey gül-i nâzûk-beden
 Gül diyü rindâna el şallar nihâl-i yâsemen
 ‘İş ü ‘işret vaqtini fevt itme ey gönca-dehen
 Hem-nevâ-yı ‘andelîb ü hem şadâ-yı bülbüle
 Bâğa gel ‘îş ile söyler anda bülbül bülbüle
3. Hem şarâb-ı ergavân hem câm-ı gül-gün lâle-vâr
 Hem muşâhib yâr-ı sâkî hem nigâr-ı şivekâr
 Hem nesim-i cân-fezâ vü hem şafâ-yı cüybâr
 Hem nihâl-i pür-şükûfe hem dıraht-ı sâyedâr
 Hem-nevâ-yı ‘andelîb ü hem şadâ-yı bülbüle
 Bâğa gel ‘îş ile söyler anda bülbül bülbüle
4. Hâce-yi bād-ı şabādan her çemen Bustān oğur
 Gül Gülistān öğrenür bülbül Bahāristān oğur
 Mantıku’-t-tayr’ı dem-ā-dem murğ-ı hoş-elhān oğur
 Güne güne güşe güşe hūblar dīvān oğur
 Hem-nevâ-yı ‘andelîb ü hem şadâ-yı bülbüle
 Bâğa gel ‘îş ile söyler anda bülbül bülbüle
5. ‘Ulviyâ destinde tutar lâle cām-ı hoş-güvâr
 Çeşm-i nergisde görünür dāyim āşâr-ı humār
 Serv kılmış cüy-ı dil-cü bezm-i gülşende qarār
 Muṭrib-āsā nağme eyler murğ-ı güyālar hezār
 Hem-nevâ-yı ‘andelîb ü hem şadâ-yı bülbüle
 Bâğa gel ‘îş ile söyler anda bülbül bülbüle

1057.

Tesdīs

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Ber-murād itdi felek gerçi dil-i nā-kāmı
 Şundı ammā ki yine zehr ile pür bir cāmı
 İrdi cān kulağına peyk-i ‘adem peygāmı

2/2 gülşende sen de ey gül-i nâzûk-beden: gülşendesin ey yüzi gül gönca-dehen, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

2/3 yâsemen: narven, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

2/4 gönca-dehen: nâzeñ-beden, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3/2muşâhib: muşâhib-i, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3/3 cân-fezâ: cân-ı feza, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3/4 sâyedâr: sâye-vâr, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

5/1 cām-ı: cām, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

5/3 serv: servi / qarār: kenâr, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

1057 88b-89a. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, Musammat 22, s. 161-162. Başlıkta Tesdīs yazılmıştır fakat bu şiirin nazım şekli müseddestir.

Âh kim geldi meded guşşa vü ğam hengāmı
Ne ‘aceb tiz geçer zevk-i sürür eyyāmı
İrmedin nişf-ı nehârı irişür aḫşāmı

2. Niçeler ‘âlem-i ‘uqbāya revān olmaḫda
Niçeler hırş ile sultān-ı cihān olmaḫda
Ḳudret-i ḫayl u ḫaşem cümle yalan olmaḫda
Sā‘at-ı ‘ömr ise her dem güzērān olmaḫda
Ne ‘aceb tiz geçer zevk-i sürür eyyāmı
İrmedin nişf-ı nehârı irişür aḫşāmı
3. Yāri aġyār ile gördüm ğam ile geçdi günüm
Ḥalk ‘id itdi benüm mātem ile geçdi günüm
Siper-i ta‘ne olup derhem ile geçdi günüm
Şeb-i ğamda elem ü ‘âlem ile geçdi günüm
Ne ‘aceb tiz geçer zevk-i sürür eyyāmı
İrmedin nişf-ı nehârı irişür aḫşāmı
4. Zevk-ı vuşlatda iken irdi firāk āfākı
Dem-i fırsatda ḫazā idemedēñ mā-fātı
Künc-i miḫnetde geçirdük ğam ile evkātı
Rüzımız eyledi tîre şeb-i ğam zulmātı
Ne ‘aceb tiz geçer zevk-i sürür eyyāmı
İrmedin nişf-ı nehârı irişür aḫşāmı
5. Cān virüp hecr ile ‘Ulvî olıcaḫ mürde tenüm
Ṭolıcaḫ şiven-i aḫbāb ile Beytü’l-ḫazenüm
Yazalar seng-i mezārumda bu ebyātı benüm
Baña telḫin idicek oḫıyalar bu süḫanum
Ne ‘aceb tiz geçer zevk-i sürür eyyāmı
İrmedin nişf-ı nehârı irişür aḫşāmı

1058.

Ḳaşıde

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Tāc-ı ‘izzetdür ey dil eyle nigāh
Efser-i lā-ilāhe illallāh
2. Ḥulle-yi dīn-i Aḫmed’e yaraşur

1/2 pür: tolu, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1/6 irmedin: olmadın, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*. Tüm bentlerin sonundaki “irmedin” *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda “olmadın” şeklindedir.

2/3 ḫudret-i: ḫudret ü, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/1 cān virüp hecr ile ‘Ulvî: ‘Ulvîyā derd ü ğam ile, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/6 irmedin: olmadın, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1058 89a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, K. 1, s. 50.

- Kemer-i lâ-ilâhe illallâh
3. Rişte-yi mâsivâyı kaṭ^ç eyler
Ḥançer-i lâ-ilâhe illallâh
 4. Güşvâr oldı güş-ı cân u dile
Gevher-i lâ-ilâhe illallâh
 5. Ehl-i ^ç işyâna sâye-güster idi
Şeh-per-i lâ-ilâhe illallâh
 6. Mü[’]mine kevkeb-i sa^ç âdetdür
Aḥter-i lâ-ilâhe illallâh
 7. Şadef-i dilde dürr-i yektâdur
Maṭar-ı lâ-ilâhe illallâh
 8. Def^ç ider cümle ğaflet uyḥusını
Seḥer-i lâ-ilâhe illallâh
 9. Şu şunar soñ nefesde teşnelere
Kevşer-i lâ-ilâhe illallâh
 10. Sâlik-i Ḥaḳḳ’ı eylemez tenhâ
Rehber-i lâ-ilâhe illallâh
 11. Cân kıatar câna ḥaḳ bu kim dâyim
Şekker-i lâ-ilâhe illallâh
 12. Micmer-i s̄inemi mu^ç anber ider
^ç Anber-i lâ-ilâhe illallâh
 13. Çârsü-yı ḥayâtı z̄iver ider
Z̄iver-i lâ-ilâhe illallâh
 14. Genc-i İslâm’a ḥoş tılısm oldı
Ejder-i lâ-ilâhe illallâh
 15. Gönül âyînesini şâf eyler
Naḫar-ı lâ-ilâhe illallâh

3 mâsivâyı: meyde ğayri, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

4 güş-ı: güş u, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

5 sâye-güster idi: sâye gösterdür / şeh-per-i: şecer-i, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

8 uyḥusını: uyḥusın, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

11 şekker-i: sükket-i, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

13 z̄iver ider: ziynet ider, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

16. ‘Ulvî-yi rû-siyâhı kıl ya Rabb
Maẓhar-ı lâ-ilâhe illallâh

1059.

Kaşîde

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1. Meger seyl-âb-ı eşk-i çeşmüm ile ceng ider deryâ
Kimin tîğ eyledi mâhîlerüñ kimin siper deryâ
2. Sirişk-i dîde-yi ğam-dîde gibi anluya beñzer
Niçe olur başup yıkar niçe yollar keser deryâ
3. Defîne kıldı maħlûkâta niçün rub‘ -ı meskûnı
Tılsım olmuş aña çün ejdehâ-yı heft-ser deryâ
4. Dem-â-dem cümle keştiyi başı üzre utar ey dil
Sütünün kâmet-i dildâra beñzetdi meger deryâ
5. Cihân içre degül fülk-i felek sîmâb-gün olmuş
Sipührüñ çevresinde mün‘ akis oldu seher deryâ
6. Görüp bārân-ı ebr ü rûzgârı hiddete geldi
atı nâzûk mizâc anca bulutdan nem apar deryâ
7. Semen-sîmâlara diller döküp her dem kenâr eyler
Deñiz mâliklerin güyâ ki pehlüya çeker deryâ
8. Nesi var ise çalkar hûblar şaydına uşlanmaz
Hevâ ehli gibi kendü hevâsına uyar deryâ
9. Gice gündüz yüzün yire sürüp ağlar fiĝân eyler
Meger var ise bir dürr-i girân-mâye sever deryâ
10. Dil-i âvârenüñ pürdür derünü şâh-ı mercândan

1059 89a-b. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, K. 15, s. 87-90. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda 40 beyittir.

1 eşk-i: eşke, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

2 sirişk-i: sirişke, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3 maħlûkâta niçün: maħlûkât için / çün: çok, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

4 *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda bu beyit şu şekildedir:

Sütününü meger beñzetdi sen serv-i ser-efrâza

Anuñ-çün cümle keştiyi başı üzre utar deryâ

5 fülk-i felek: fülk ü felek, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

6 bulutdan: bu dilden, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

7 semen-sîmâlara: semen-sîmaları, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

8 kendü: dâyim, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

- Olupdur la‘l-i yāre ‘āşık-ı hūnīn-ciger deryā
11. Selīm Hān-ı cihān kim berr ü baḥruñ pādşāhıdur
Ayağı tozına eşküm gibi yüzler sürer deryā
12. Bulunmaz ol dūr-i yek-dāne gibi bir dūr-i nā-yāb
Cihānı cüst ü cū idüp tamām itse güzer deryā
13. Huzūr idüp yatur mıydı şehā arḳası üstine
Senūñ şemşir-i ‘adlūne ṭayanmasa eger deryā
14. Yanar ada degüldür rūzgāruñ şiddetin çekmiş
Şikāyet eyleyüp saña başunda od yaḳar deryā
15. Ḳatı ḥavf itdi tıḡuñdan şehā taḥrīk-i bād ile
‘Aceb midür zırıklar ile cevşen geysel ger deryā
16. Degüldür kefgörinen cā-be-cā ey lāle-ruḥsārum
Dilinde dāḡ-ı mihrūñ var aña penbe düzer deryā
17. Sefīneñle çıḳup meh-tāba ḳarşu bir gice gezseñ
Öñüñce ‘aks-i mehden götürür fānūs-ı zer deryā
18. Şu deñlü gönlin aḳıtdı saña ey mihr-i ‘ālem-süz
Ruḡuñ ‘aksin görüp taşvīrūñi dilde yazar deryā
19. Cemālūñ ‘aksini yazmaḡa şāhā kātib-i Ḳudret
Dem-ā-dem mevc-i bād-engiz ile mıştar çeker deryā
20. ‘Aceb mi dil gehi gīsū gehi rūyuña meyl itse
Bilürsün kim gehi şarḳa gehi ḡarba gider deryā
21. Sütünü keh-keşān yelken şehāb u māh-ı nev zevraḳ
Muḥīṭ-i ḳudretüñde bir sipihr-i kinedür deryā
22. Derünunda olan sūrāḡ-ı gird-āb oldı şanmañ kim
Ki bey‘at eylemiş monlāda bān ile döner deryā

10 dil-i āvārenūñ: dil-i zārum gibi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

11 Selīm Hān-ı cihān: Selīm Hān / yüzler: yüzün, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

12 güzer: gezer, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

14 ada: āṭa, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

15 *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

19 cemālūñ ‘aksini yazmaḡa: ruḡuñ vaşfını yazsun diyü, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

20 Beytin ikinci mısraı *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda şöyledir: “Bilürsin kim ider geh şarḳa geh ḡarba sefer deryā”

21 sütünü: kimisi / bir sipihr-i kinedür: bu sipihr-i kinever, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

22 sanmañ: şanma, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*. Bu beytin ikinci mısrası şu şekildedir: “Açup cān gözini cānā saña eyler naḡar deryā”

23. H̄ayāl-i hañçerũñle aşdı başdan gözlerũm yaşı
Geçen m̄ahı görünce furtuna eyler taşar deryā
24. Gözũmden seyl-i eşk aķduķça engũştũñ hayāl eyler
Diyār-ı ˆ ışķdur bunda bitũrdi ney-şeker deryā
25. Kenār-ı d̄ide-yi eşkũm habābın didi seyr iden
Leb-i deryāda olan ķatire virmiş z̄ib ü fer deryā
26. H̄asũduñ gözine tuzlu şular ķoymazdı her demde
Zülāl-i laˆ lũñ içdũğũnden almasa haber deryā
27. Gözũm yaşı ķapuñda h̄ake ğaltān itdi āˆ dāyı
Muķarrerdür ki lāş olduķça h̄āk üzre atar deryā
28. Vücũdum mülki oldu pādşāhum faķr ile maˆ dũm
Şanasın Ķaydefā mülkin harāb idüp yaķar deryā
29. Şeb-i hecrũñde seyl-i eşkũm öykũnse tañ mıdur
Köpüklü bir ˆ aceb gömgök doludur ey ķamer deryā
30. Nühũset şöyledür kim şehr-i maķşũda ķarĩn olsam
Hemān ol dem murādum fũlkin engĩne şalar deryā
31. Sefĩne ten niˆ al-i lenger elif anuñ sũtũnıdur
Hevā-yı āh-ı dil bād üstũhˆān-ı mevc-i eşk-i ter deryā
32. Eşer itmez dil-i d̄ivāneye pend-i peder hergiz
Aķarşunuñ hücũmından ķomaz dilde keder deryā
33. N’ola emvāc-ı baķr-ı fāķadan göñlũm h̄azĩn olsa
Temevvũc itse lā-bũd ādemi muķkem dutar deryā
34. Cihānuñ acısın çek ˆ **Ulviyā** deryā-dil ol her dem
Ne ķanlar yuğdı seyr eyle neler çekdi neler deryā

23 başdan gözlerũm: başumdan gözũm / geçen m̄ahı görünce: kaçan m̄ahı görine, *Derzĩ-zāde Ulvĩ D̄ivānı*.

25 kenār-ı d̄ide-yi: kenār-ı d̄idede /ķatire virmiş: ķaşra virür, *Derzĩ-zāde Ulvĩ D̄ivānı*.

26 gözine: burnına / ķoymazdı: ķomazdı, *Derzĩ-zāde Ulvĩ D̄ivānı*.

27 gözũm yaşı ķapuñda: ķapuñda seyl-i eşkũm, *Derzĩ-zāde Ulvĩ D̄ivānı*.

28 Ķaydefā: kaytafā, *Derzĩ-zāde Ulvĩ D̄ivānı*.

29 doludur: delidür, *Derzĩ-zāde Ulvĩ D̄ivānı*. *Derzĩ-zāde Ulvĩ D̄ivānı* ’nda beytin ilk mısrası “Dem-ā-dem öykũnür seyl-āb-ı eşk-i çeşmũmi her dem” şeklindedir.

30 murādum: murādın, *Derzĩ-zāde Ulvĩ D̄ivānı*.

31 Bu beyit *Derzĩ-zāde Ulvĩ D̄ivānı* ’nda şöyledir: Sefĩne-i ten naˆ l-i lenger-i elif anuñ sũtũnıdur
Sadā-yı āh dil-i bād-ı üstũhˆān mevc-i eşke ter deryā

33 itse: ise / dutar deryā: tatar meger deryā, *Derzĩ-zāde Ulvĩ D̄ivānı*.

35. Kaşidem bir sarāy oldı büyütı bir bir ebyātum
Hemişe her birisinüñ kenārından geçer deryā
36. Şehā küttāb-ı ‘ālem idemez evşāfuñı taħrīr
Kaşem olsa şecer cümle murād olsa eğer deryā
37. Senüñ bir cür‘ a olmaz meclisüñde cām-ı luḡfuñdan
İderse nüh feleklerde yidi yiri maşar deryā
38. Muḡiḡ olsun cihānı baħr-ı cüduñ ey kerem-kānī
İḡāta eyeye arzı nitekim ser-te-ser deryā

1060.

[Kaşide]

Meḡā‘ilün Meḡā‘ilün Meḡā‘ilün Meḡā‘ilün

1. Cihān bāğında ḡadd ü zülf çeşm ü ḡaddüñ ey dilber
Biri güldür biri sünbül biri ‘abher biri ‘ar‘ ar
2. ḡayāl ü ḡaşret ü derd ü firāḡuñ ey ḡabīb-i dil
ḡarār u ‘aḡl u şabr u fikri yağma ḡıldı ser-tā-ser
3. Leb ü la‘l ü dür-i dendān u büy-ı zülf ü ruḡsāruñ
Olupdur her biri sultān-ı şarḡ u ġarb u baħr u ber
4. Müjeñle ġamzeñ ile çeşmüñ ile ḡaşuña ḡuldur
Kemān-keşler ‘adü-keşler bahādurlar dil-āverler
5. Cebīnüñle ruḡuñla ‘arızuñla gerdenüñ oldı
Cihān-ğır ü cihān-süz u şeb-efrüz u ziyā-ğüster
6. Elümde bād ü gözde āb u dilde nār u başda ḡāk
Baña ḡıydı bu zülf ü ‘arız u ḡadd ü ḡaḡ-ı ‘anber
7. Bu ḡüsñüñle bu ruḡsāruñ bu elfāz u bu ġüftāruñ
Dil-ārā vü şafā-baḡş u ḡayāt-efzā vü cān-perver

35 birisinüñ: biri senüñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

36 olsa: olup / murād: merām, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

37 senüñ: şehā / feleklerde yidi yiri maşar: felekle yidi ḡat yiri muḡarrer, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

38 cihānı baħr-ı: cihān-ı yemm-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1060 89b-90b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, K. 8, s. 66-70. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 52 beyittir.

1 ‘abher: ‘anber, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 leb ü: leb-i / sultān: memdüh, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

6 ḡadd: ḡadd, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

7 ruḡsāruñ: ruḡsār u, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

8. Şehā vaşf-ı haṭ u ḥālūñ leb [ü] zülfüñle olmışdur
Sözüm ğamgīñ gözüm nemgīñ dilüm güyā zamīr enver
9. Ne Rūm u Şām içinde var ne yirde gökde mānendūñ
Güneş yüzlü hilāl-ebrū Mesihā-veş peri-peyker
10. Cemālūñle dehānuñla kelāmuñla zebānuñla
Beden biryān ciger sūzān u dil nālān u cān bī-fer
11. Belā vü miḥnet ü çeşm ü şafā-yı hecr-i la' lūñle
Gönül maḥmūr u cān maḥzūn ḳadeḥ çeşm ü mey eşk-i ter
12. Ne hoş demdür ne ḳutlu gün ne zībā vaḳt ü sā' atdür
Ola meclisde sāz u sūz u dilber bāde-yi aḥmer
13. Beni ḳul itdi bir maḥbūb-ı ḥūb [u] dilber-i meh-veş
Sürūr-ı dil ḥuzūr-ı cān u nūr-ı çeşm ü nīk-aḥter
14. Lebi Şirīñ saçı Leylā özi Yūsuf yüzi ' Azrā
' Aceb zībā ' aceb ra' nā ' aceb ğarrā ' aceb hoş-ter
15. Hükümetle vecāhetle şecā' atle mehābetle
Enūşirvān u ferruḥ-ruḥ Ğazanfer-fer Sikender-der
16. Selīm Ḥān kim olupdur ḥüsn ü ḥulḳ u ' adl u dād ile
Esed-heybet ' Alī-sīret Ḥasan-şüret melek-manzar
17. Olupdur derdmendūñ müstmendūñ bendeñ efkendeñ
Niçe Dārā niçe Ḥākān niçe Ḥusrev niçe Sencer
18. Şadāḳatle ' adāletle feşāḥatle şecā' atle
Şehā sensin Ebu Bekr ü ' Ömer ' Oşmān u hem Ḥayder
19. Keser çevgān diler cānı açar şerḥa döker ḳanı
Çeker yayın atar tīrin çeker tīgīn urup ḥançer

8 haṭ u ḥālūñ leb [ü] zülfüñle: ḥad ü ḥāl ü leb ḥüsnüñle / ğamgīñ gözüm nemgīñ: rengīñ gözüm rüşen, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

9 Mesihā-veş: Mesihāsın, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

10 kelāmuñla zebānuñla: zebānuñla kelāmuñla, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

11 çeşm ü şafā-yı hecr-i: ḥışm u cefā vü hier-i / Gönül maḥmūr u cān maḥzūn: bu ben maḥmūr u maḥrūra, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

13 dilber-i meh-veş: meh-veş ü dil-keş / cān u: cān / nīk-aḥter: sa' d-aḥter, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

15 vecāhetle şecā' atle mehābetle: şecā' atle vecāhātle ' adāletle, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

17 Beytin ikinci mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda "Eger ḥākān eger Sāsān eger Sāmān eger Sencer" şeklindedir.

19 urup ḥançer: urur ḥançer, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

20. Seher bezm itseñ olur zevk u şevk u 'iş ü nüş ancak
Felek sofrā melek sākī şafağ bāde güneş sāgar
21. Bu eyvān u bu dīvān u bu 'iş ü nüş u 'işretle
Olur Efrāsiyāb u Qayşer ü Cemşid ü Cem çāker
22. Simāt u muṭrib ü sākī vü şem' olmağa bezmünde
Gelür her şeb sehāb u keh-keşān Zühre meh-i enver
23. Zebūn Qāsım'la Rüstem Qahramān u Güstehem Behrām
Feridūn dūn Nerimān nerm Hūşeng Erdeşir aḥkar
24. Olur rezm eyledükçe hıfz u hüküm ü 'avn u naşır için
Felek cevşen zırh encüm siper şems ü kamer miğfer
25. Süvār-ı esb-i qahr u heybet ü hışm u gāzab itseñ
Dil ü cān heybete varur zemīn ü āsmān ditrer
26. Enīsūñ şavlet ü şevket celīsūñ 'izzet ü devlet
Zihī nuşret zihī kudret zihī fırsat zihī leşker
27. Şehā kılsañ sefer şark ile garba fetḥ ü zabt için
Dil ü cāndan olur kāfir müselmān bende-yi kemter
28. Qarīnūñdür rehīnūñdür zahīrūñdür esīrūñdür
Qamu fetḥ ü zafer birle kamu begler kamu 'asker
29. Ziyād itsün bu 'izz ü cāh u qadr u şevketūñ Mevlā
Bahār u deyde rüz u şebde olsun Haq saña yāver
30. N'ola luṭf u sehā vü cūd u iḥsānuñ recā itsem
Göñül zilletde cān ḥaste beden 'uryān u ben aḥkar
31. Ğarīb ü bī-kes ü āvāre vü āşüfte-ḥāl oldum
Yolum rāh-ı 'adem gam-zād u hem-derd ü elem rehber

20 zevk u şevk u 'iş ü nüş ancak: zevki 'iş ü nüş için ḥāzır, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

21 nüş u 'işretle: nüşını görse, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

23 Behrām: Berhem / Hūşeng: Sührāb, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

24 eyledükçe hıfz u hüküm: eyledükde hüküm-i hıfz, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

25 itseñ: olsañ / heybete: ḥayrete, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

26 şavlet ü şevket: şevket ü şavlet / 'izzet ü devlet: devlet ü 'izzet / zihī kudret zihī fırsat: zihī fırsat zihī kudret, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

27 fetḥ ü zabt: zabt u fetḥ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

30 itsem: kılsam / aḥkar: faqīr, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

31 āvāre vü āşüfte-ḥāl oldum: bī-çāre vü āşüfte ḥālüm ben, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

32 itmekdedür 'Ulvî: itsek de 'Ulvî'dür / kemāl ehli vü kân-fazlı vü: kemāl-i ehl ü kân-ı fazl u, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

32. Şehā ‘adl ile dāduñ medḥ ü vaşf itmekdedür ‘Ulvî
Kemāl ehli vü kân-fazlı vü hoş-ṭab‘ u sūhan-perver
33. Bu deñlü kudret ü nazm u bu deñlü luṭf u ṭab‘ ile
Ya Ḥāfız’dur ya Cāmī ya Zāhīr ü Enverī beñzer
34. Du‘ā ile şenā ile feşāhatle belāgatle
Kaşīdem bī-şebīh ü bī-naẓīr ü bī-mişāl ü ter
35. Nitekim devr-i mihr ü meh şeb ü rüz ola ‘ālemde
Nitekim bunca zīb ü zīnet ü ārāyiş ü zīver
36. Ḥudāyā Zü’l-celāl ü Zü’l-kemāl ü Ḥayy u Ḳādir’sin
Müyesser eyle aña taḥt u baḥt u efser ü kişver

1061.

Müseddes

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Sāķī müdām şoḥbet-i nādāna gitme hiç
Cem‘ eyle başa ‘aḳluñı zindāna gitme hiç
Seyr-i kenāra ey gözi mestāne gitme hiç
Gül gibi uyma ḥāra gülistāna gitme hiç
Ağyār-ı kīne-ḥāh ile seyrāna gitme hiç
Fikr eyle n’oldı Yūsuf’a yabana gitme hiç
2. Cānā kilāb-ı kūyuñ ile hergiz olma yār
Ḳorḳum odur ki ideler āhū gibi şikār
Gel ḳuzucağum itme dil-i nā-tüvānı zār
Gürg-i ḳazāya düş olasun şāyed ey nigār
Ağyār-ı kīne-ḥāh ile seyrāna gitme hiç
Fikr eyle n’oldı Yūsuf’a yabana gitme hiç
3. Uyma ḥasūda Yūsuf-ı gül-pīrehen gibi
Dökme yaşımı sākin-i beytü’l-ḥazen gibi
Çeşmümden itme ḥüsnüñi pinhān dehen gibi
Düşme çeh-i nedāmete ḥāl-i zekān gibi
Ağyār-ı kīne-ḥāh ile seyrāna gitme hiç

33 ṭab‘ ile: iḥsānuñ / Cāmī yā: Cāḥızdur, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

34 bī-şebīh ü bī-naẓīr: bī-naẓīr ü bī-şebīh, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

36 Ḥudāyā zü’l-celāl ü zü’l-kemāl ü: Ḥudā-yı zü’l-celāl ü zü’l-cemāl ü / Ḳādir’sin: ḳādirden /eyle aña: ola saña / efser ü: efser-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1061 90b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Musammat 25, s. 166-167.

3/2 yaşımı sākin-i beytü’l-ḥazen: sirişk-i dīdemi berg-i semen, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3/4düşme çeh-i nedāmete ḥāl-i: şaḳın çeh-i nedāmetle düşme, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/1 mülk-i: Mışr-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/4‘adūlar ile: ‘adūlarına uyup, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Fikr eyle n'oldı Yūsuf'a yabana gitme hiç

4. Yūsuf gibi olalı bugün mülk-i hüsne şāh
Mıhr ü meh ü nücūma apuñ oldu secdegāh
Ey nā-resīde onca eyā tıfl-ı bī-günāh
İhvān şanup adūlar ile eyleme nigāh
Ayār-ı kīne-āh ile seyrāna gitme hiç
Fikr eyle n'oldı Yūsuf'a yabana gitme hiç
5. Ulvi aribi zecr ile urbetde oma gel
Ya kūb'uhn oldu ıřk ile fūratde oma gel
Ey cān abibi asteñi miħnetde oma gel
Ken ān-ı hecre şalma muşibetde oma gel
Ayār-ı kīne-āh ile seyrāna gitme hiç
Fikr eyle n'oldı Yūsuf'a yabana gitme hiç

1062.

Lugaz

Me^r ulū Me^f ilū Me^f ilū Fe^r ulūn

1. Ol soz nedūrūr kim ne adıř ola ne ur ān
Anı ne perī soylemiş ola ne od insān
2. Teverāt u Zebūr u daı İncil degūldūr
Aciz bunı fehm itmede Saħbān ile assān
3. Bir sozdūr o Furān u adıřsūñ arasında
Cibril kelāmı dimiş ol soze niçe cān
4. Her sūresinūñ arfı olupdur o sozūñ ār
Mānend-i anāřır gorinūr dordi de yeksān
5. Bir arfı cūdā olsa eger kim raamından
arfı gorinūr ār yine zūmre-yi irfān
6. İki daı başın alup gitse aradan
Diatle nazar ılsañ eger dordi nūmāyān
7. Üçler gibi üç arfı daı zāyil olursa

1062 90b. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 454, s. 451. Bu lugaz *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*'nda "nun" harfli gazeller arasında yer almaktadır.

1 soz nedūrūr: sozūndūr, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

2 Zebūr u: Zebūr/ Saħbān: sūbhān, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

4 Her: Ser / ār: cān, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

5 arfı gorinūr: arfını gorūr / ār yine: ārine, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

6 eger dordi: olur derd /ılsañ: ılsuñ, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

Şanmañ o kelāmuñ irişür dördine noqşān

8. Bir yirden eger dördi dağı eyleye ğaybet
Maşsūnı vü meknūnı yine dörd olur erkān
9. Ey ‘Ulvī şu kim vire haber bu luğazumdan
Şākirdi ola niçe zamān tıfl-ı dil ü cān

1063.

[Merşiyye]

Mef' ulü Mefā' ilün Mef' ulü Mefā' ilün

1. Bir gice dutup mātem zūlmetde idi dünyā
Olmışdı o şeb ‘ālem fūrkat gününe hem-tā
 2. Kılmışdı kūsūf içre hūrşīd-i cihān-ārā
Maḥv idi hūsūf içre bir māh-ı hümā-sīmā
 3. Eṭrāfum alup dehşet ḥayretde idüm şehā
Almışdı beni ğāyet efkār ile mā-ḥülyā
 4. Müstağrak idi ḥāba bu dīde-yi nā-binā
Ġarq-āb idi gird-āba bir keştī-yi gūyā
 5. Seyrümde o şeb gördüm bir vāqı‘ a-yı kübrā
Āfāka kulağ urdum iñlerdi dil-i şeydā
 6. Gördüm ki ḥarāb olmuş bu qaşr-ı zümürüd-sā
Çün sāye türāb olmuş dehrūñ içi ser-tā-pā
 7. Cān kulağına irdi bir nāle-yi vā-veylā
Bir şaḥş bunı dirdi derdā esefā ḥayfā
 8. Yārān yaşın aqıtdı ra‘ d eyledi efġānı
Devrān göre ḥāk itdi göz göre Selīm Ḥān’ı
- 2.
 1. Göz merdümi çün şaldı gerdūna nażar gördüm
Bir pāre kefen almış egnine seḥer gördüm

7 zāyil: ğāyib / dördine: derdine, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

8 dördi: derdi / eyleye: eylerse / dört: derd, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1063 91a-b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Musammat 1, s. 125-127.

1/3 şehā: tenhā / mā-ḥülyā: māliḥülyā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1/7 ḥayfā: derdā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1/8 itdi: itdün, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2. Dökmiş şafağ eflâke çok hûn-ı ciğer gördüm
Şaçardı yaşın hâke hem ebr-i maţar gördüm
 3. Bu köhne ribâtı ben insâna memerr gördüm
Eyyâm-ı neşâtı ben bir anda geçer gördüm
 4. Mir'ât-ı dile bağıdum kalbümde keder gördüm
Hasetle dili yağıdum bağı baña neler gördüm
 5. Devrândan elüm çekdüm gâyetde zarar gördüm
Çok guşşa vü gam çekdüm çok havf u haţer gördüm
 6. Ol şâh-ı cihân itmiş 'uqbâya sefer gördüm
Vaħdet iline gitmiş ol merd-i hüner gördüm
 7. Ğarğ oldu kızıl kıana bu dîde-yi ter gördüm
Ben dağı dil ü câna bir yatmağı yir gördüm
 8. 'İbret alacağ yirdür 'arıflere dünyâda
Öldükde berâberdür her kişi muşallâda
- 3.
 1. Gögsüni döğüp çâk ol ey tağl u 'alem şimdi
Yirden yire düş hâk ol ey hağl ü haşem şimdi
 2. Ğarğ eylesün âfâkı deryâ-yı elem şimdi
Virşün yile nüh tağı gam şarşarı hem şimdi
 3. Ey bezm-i şafâ telğ ol câmın şıdı Cem şimdi
Ey gonca-yı gül-fem şol lâl oldu o fem şimdi
 4. Muţrib yire çal sâzuñ kıl kıaddüni Ğam şimdi
Hiç çıkmasun âvâzuñ gel kılma nağam şimdi
 5. Berbâd olup ol 'alem mağv oldu o dem şimdi
Ey dîde-yi gam didüm dök yağı ile dem şimdi
 6. Dest-i gam u miñnetle çâk oldu yağam şimdi
Fikrüm bu ki dünyâyı hasretle yağam şimdi
 7. 'Uqbâya revân oldu ol kân-ı kerem şimdi
Bir şâh-ı cihân oldu erbâb-ı 'adem şimdi

2/1 almış: aldı, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3/3 gül-fem: gülşen, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3/5 didüm: didem, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3/6 dünyâyı hasretle: hasretle dünyâyı, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3/7 cihân oldu: cihân buldı, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

8. Billāh temāšā kıl bu çarḥ-ı sitemkārı
Çoğ gördi bize ey dil bir şāh-ı cihāndārı

4.

1. Gerçi ki koyup tahtın terk-i ser ü cān itdi
Şehzāde cüvān-bahtın sulṭān-ı cihān itdi

2. Terk eyledi devrānı kabrini mekān itdi
Bir genc idi devrānı ḥāk içre nihān itdi

3. Tırine ecel nāgeh ol şāhı nişān itdi
Hem cāhını kıldı çāh kabrini mekān itti

4. Bilsem ki o sürürdan devrān ne gümān itdi
Ḥakk eyledi defterden bī-nām u nişān itdi

5. Bu mātemi gūş idüp derd ehli fiğān itdi
Göz merdümi cūş itdi yiryüzünü kan itdi

6. Bī-çārelere karşı çeşmin nigerān itdi
Bir kerre didi yā hū rūḥını revān itdi

7. Remz ile felek ḥālin dil ḥalkā ‘ıyān itdi
Taḫrīr idüp aḥvālin bu sırrı beyān itdi

8. Çün mefḥar-ı mevcūdāt tercīḥ ide ‘uḫbāyı
Yā sāyir-i maḥlūḳāt neyler ola dünyāyı

5.

1. Ol şāha Ḥudā her dem firdevsi maḳām itsün
Ġılmānı kılp hem-dem vildānı ğulām itsün

2. Kevşer şuyını Mevlā bezminde müdām itsün
La‘ l-i lebini ḥavrā şunsun aña cām itsün

3. Ḥaḳḳ sāye-yi ‘arşını üstine ḥıyām itsün
Hem ḥaymesi ferşini la‘ l ile ruḥām itsün

4. Gülzār-ı ḥarīminde nāz ile ḥırām itsün
Cinān-ı Na‘ im’ünde taḥşīl-i merām itsün

4/3 kabrini mekān: ḳaddini kemān, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/4 bī-nām u nişān: beni nām u nişān, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/2 bezminde: bezmünde / ḥūrā: ḥūrî, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/3 la‘ l-i: yāḳūt u, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/4 Cinān-ı: Cennet-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5. Һайл ü һадемин ануñ ашһаб-ı ‘ ızām itsün
Öñünde o sulţānuñ her biri қıyām itsün
6. Luţfına idüp mazһar Һаққ аña selām itsün
Ervāһa қılıp mefһar маһşerde benām itsün
7. ‘Ulvı’ye dimem hergiz taţvıl-i kelām itsün
Güftārını ol ‘ āciz bu sözle tamām itsün
8. Һayr ile o şāһuñ hep ‘ ālem añup adını
Һünkārımıza yā Rab vir cümle murādını

1064.

[Muhammes]

Meʿ ulü Fāʿ ilätü Mefāʿ ilü Fāʿ ilün

1. Dünyāda baña minnet ile devlet olmasun
Bī-minnet aç olup gezeyin ni‘ met olmasun
Zilletde қалuben baña һиç ‘ izzet olmasun
Mey gibi ayağa düşeyin һürmet olmasun
Tek yirde gökde zerre қadar minnet olmasun
2. Mağrūr-ı māl-i devlet olan dūna baқmazın
Şükrüm Һudā’yadur kef-i Қārūn’a baқmazın
Dehr-i denīde aţlas-ı gerdūna baқmazın
Şāһ-ı gül üzre efser-i gül-gūna baқmazın
Tek yirde gökde zerre қadar minnet olmasun
3. Һırş āteşine baғrumı yaқmam kebāb-veş
Her nākesüñ ta‘ āmına düşmem zübāb-veş
Başum göge irürse daһı āftāb-veş
‘Arz u semāda mesken idinmem seһāb-veş
Tek yirde gökde zerre қadar minnet olmasun
4. Her kimseden ki eyledüm ey dil recā kerem
Bir kerre eylese kerem eyler niçe sitem
Şabr it cefāya һāţıruña gelmesün elem
Teslīm eyle kendüni taқdıre çekme ğam
Tek yirde gökde zerre қadar minnet olmasun

5/8 һünkārımıza: şehzādesine / vir: bir, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1064 91b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Musammat 36, s.182-183. Ulvî her bendde 5. mısra olarak Necâtî Bey’in “Tek yirde gökde zerre қadar minnet olmasun” mısraını iktibas olarak almış ve tazmin yoluyla muhammes yapmıştır. Son bendde ise Necâtî Bey’in makta beytini mısraların yerlerini deġiştirmek suretiyle iktibas almıştır.

1/1 baña: saña, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1/3 zilletde қалuben: zillet қалаым, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4/1 recā: recā vü, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5. Bir şāl-ı köhne egnüme ‘Ulvî kabā yiter
Dervîş olana hîl‘ at-ı şāhî ‘ abā yiter
Güş it nedür sühandaki yoğdur aña yiter
Örti döşek **Necātî’ye** bir büriyā yiter
Tek yirde gökde zerre kadar minnet olmasun

1065.

Ġazeliyyāt Fî-Ĥarfi’l-Elif

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Bezmime vardum şafā geldüñ diyü cānān baña
Bir şafā geldüñ şunup virdi şafā ol ān baña
2. Gözlerüm yaşı şarāb-ı lāle-günumdur benüm
Kāse kāse gör ne şanlar yutdurur devrān baña
3. Ža‘ fdan qaddüm bükildi qurtulurdum ölseñ āh
Ĥağ budur ey haste dil bār-ı girāndur cān baña
4. Cānumı almağ diler tığ-ı firāğ-ı yār ile
Bilmezem hergiz ne virdi alımağ devrān baña
5. Nāgehān bir bî-vefāya nāzır olmış ‘Ulviyā
Mācerā-yı hālin ağlar dīde-yi giryān baña

1066.

Velehū

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Hergiz incinmez cefādan dilber-i ‘ aşık saña
Kimse dimez lā yağarsañ ‘ ālemi lāyık saña
2. Ġam degüldür ġamzelerle dilleri ārālasuñ
Cānib-i Ĥağ’dan virildi çün dil-ārālık saña
3. Gördiler bir dānesin hūsn-i cihān-efrüz ile

5/1 köhne: köhnedür,

5/2 şāhî: şāh-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/3 nedür: budur / aña: buna, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5/4 dutuñ: dutsuñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1065 78b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 33, s. 212.

4 devrān: hicrān, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1066 78b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 28, s. 209.

1 dilber-i: hātır-ı / kimse dimez lā: lā dimez kimse, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Māh-rūlar arasında didiler fāyık saña

4. Bî-bedel ra' nā güzelsün hūbsın maḥbūbsın
' Ālemüñ sulṭānları ḳul olsalar lāyık saña
5. Dāğ-ı mihrin ol mehüñ sineñde yaḳduñ şubḥ-veş
Yaraşur dirlerse 'Ulvi' aşık-ı şādık saña

1067.

Velehū

Me' ulū Fā' ilātū Me' ilū Fā' ilün

1. Şol dil ki cām-ı ' ışık ile mestāne olmaya
Lāyık budur ki şem' üñe pervāne olmaya
2. ' Āşık odur ki baḥr-ı ğama āşnā ola
Ma' şūḳ odur ki ' āşıḳa bīġāne olmaya
3. Vuşlat mıdur ki dilber-i ' uryānla ḳucmayup
Göñlüñ yabana gitmeye cān cāna olmaya
4. Yāre didüm ki boynuma taḳ bend-i zülfüñi
Nāz ile güldi didi ki dīvāne olmaya
5. 'Ulvi' añar mı Leylā vü Mecnūn ḥikāyetin
' Āḳil odur ki sözleri efsāne olmaya

1068.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Yūsuf-ı ḥüsn ü bahā didiler ey şāh saña
Bende-yi ḥalḳa be-ġuş olsa n'ola māh saña
2. Ḳorḳum oldur gül-i nev-resteñi berbād eyler
Işşı ḳılmaz ḥazer it āh-ı seḥergāh saña

3 arasında didiler: didiler gün gibi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda ilk misra "Bî-bedelsin hūbsın maḥbūbsın mergūbsın" şeklindedir.

1067 78b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 24, s. 206-207.

3 göñlüñ: göñül ki, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 añar mı: eger mi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1068 78b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 9, s.199.

1 ḥüsn ü bahā: ḥüsn-i bahā / be-ġuş: bu ġuş, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 nev-resteñi: nev-resteyi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3. Yār ile dūst olup itme ğurūr ey düşmen
‘Ālemūñ ḥāli budur gāh baña gāh saña
4. Şāh-ı ḥüsnem diyü bî-çārelere zūlm itme
Bāķi kalmaz güzelüm salṭanat u cāh saña
5. Şeb-i [ġam]³¹⁴ şubḥ-ı vişāle irişünce ‘Ulvi
Şu‘ le-yi āh yiter meş‘ ale-yi rāh saña

1069.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Nūr-ı çeşmüm benüm ol nergis-i bīmāra fidā
Dil ü cānum ol iki ġamze-yi ḥūn-ḥāra fidā
2. Çeşm-i pür-ḥūndan aķan dāne-yi eşküm güheri
La‘ l-i dilberde yazılmış dūr-i şeh-vāra fidā
3. Dil-i bî-çāremi itdüm reh-i ‘ışk içre ġubār
Ten-i şad-pāremi kıldum seg-i dildāra fidā
4. Gözlerümde bu iki merdüm-i ġam-dīdelerüm
Ruḥlaruñda şol iki ḥāl-i siyekhāra fidā
5. ‘Aķl u şabr u ten ü cān u dil ü dīnüm ne ki var
‘Ulviyā cümlesi ol ṭurra-yı ṭarrāra fidā

1070.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Ḥaṭı geldükde vefā eyledi ol yār saña
Ey gönül Ḥızır yitişdi ḥaṭ-ı dildār saña
2. ‘Ālemūñ zevķini kısmet idelüm ey ḥāce
Vuşlat-ı yār baña dirhem ü dīnār saña

3 ğurūr: ‘adū, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

³¹⁴ Bu kelimenin yeri *Mecmua*’da boş bırakılmış olup *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’ndan tamamlanmıştır.

1069 78b-79a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 10, s. 199.

2 yazılmış; dizilmiş, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 ġubār: hebā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 dil ü: dil, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1070 79a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 17, s.203.

3. Vā'izā 'ışık ile 'uryān olana ta'n itme
Görelüm n'itse gerek cübbe vü destār saña
4. Bir yaña ben gideyin bir yaña sen ey bülbül
Küy-ı dildār baña gūşe-yi gülzār saña
5. 'Ulviyā burc-ı sa'âdetde kıomaz kevkebini
Cevr ider yār gibi çarḥ-ı sitemkār saña

1071.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Bî-güneh zulm ider ol şāh-ı cihāndār baña
Yiridür olsa gönül dār-ı cihāndār baña
2. Ezeli kısmet imiş cānuma çün kim ğam-ı 'ışık
Rāzıyam her ne cefā eyler ise yār baña
3. Cennet-i küyına vardum o mehi görmedüm āh
Gitdi ḥayfā ki naşīb olmadı dīdār baña
4. Ḥāl-i miskīn-i leb-i yāre şebīhüm diyeli
Ḳanlu gibi görünür nāfe-yi Tātār baña
5. Cān virürdüm sitem-i ḥasret ile ey 'Ulvi
Vuşlat-ı dilber eger kılmasa tīmār baña

1072.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Çeşmüm ey sultān-ı 'ālem şeh-nişin olsun saña
Ferş-i sinem cilve kılduğça zemīn olsun saña
2. Ḳanda gitseñ gün gibi tenhā şalın ey serv-ḳadd
Luḫf-ı Ḥaḫ her laḫza yanuñca mu'īn olsun saña

5 kevkebini: kevkebūni, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1071 79a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 19, s. 204.

3 küyına: küyuña, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 gibi: giysi / Tātār: Ṭātār, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1072 79a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 29, s. 210. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda 8 beyittir.

3. Vā' izā cennet nedür yār ile seyr-i gülşen it
Her şüküfe reşk-i firdevs-i berin olsun saña
4. Olmağ isterseñ ricāl-i ğayba maħrem gel berü
Künc-i meyħāne mağām-ı erbā' in olsun saña
5. Efser idiñdüñ sıfāl-i küy-ı cānānı gönül
İşigi başa iletdüñ āferin olsun saña

1073.

Velehü

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Ma' şüķ odur ki ħüsn ile ğāyet ferid ola
' Āşık odur ki derde düşe nā-ümīd ola
2. Ağyār diyü sırrına maħremdür ol perī
Lāyık mıdur ki yāri Ĥasen' üñ Yezid ola
3. Aşħāb-ı ' ışķ pāk-naẓardur şu şaħşa kim
Ağlamağ ile çeşm-i sipāhī sefid ola
4. Gördi zamāne şeyhini ehl-i riyā geçer
Göñlüm diler ki pīr-i muğāna mürīd ola
5. Mensüb iken cenāb-ı sa' ādet-me 'ābuña
' Ulvī ħuluñ revā mı ħapuñdan ba' id ola

1074.

Velehü

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. ' Ārızuñsuz lāle-veş dāğ-ı sitemdür gül baña
Kākülñsüz heft-ser-i ejder gelür sünbül baña
2. Gül yüzüñsüz nāgehān seyr-i gülistān eylesem
Şīven-i mātem görünür ğulğul-ı bülbül baña

2 her laħza yanuñca: yanınca her laħza, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1073 79a-b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 624, s. 544.

3 pāk-i: pāke / sipāhī: siyāhī, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 sa' ādet: celālet, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1074 79b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 12, s. 200.

2 yüzüñsüz nāgehān: yüzünden ayru nāgeh, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3. Cām-ı la' lüñ vaşfı düşmez sākıyā dilden müdām
Bezm-i ' ışkuñda şurāhı kim diye ulul baña
4. Sāğar-ı la' lüñ kenārında ser-i zülfüñ görüp
Şöyle şandum Bircis-i Mecnūn'ı şundı mül baña
5. **Ulvı'**yem bülbül-şıfat kārūm dem-ā-dem giryedür
Kendü luţfuñdan abībūm bāri bir kez gül baña

1075.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Āh kim zülfüñ belāsı nāgehānıdūr baña
Nāvek-i ğamzeñ azā-yı āsmānıdūr baña
2. Ben şikāyet itmezin cevruñden ey aşı kemān
Zam-ı tırūñ sīnede devlet nişānıdur baña
3. Olaruñ kim dilde ana ğar olupdur her biri
Gülşen-i dehrūñ nihāl-i erguvānıdur baña
4. Cān atar cāna disem hergiz ta' accüb itme kim
Sākıyā la' lüñ şarābı rū-ı şānıdūr baña
5. Gül gibi tāze ğazeller söyledüñ 'Ulvı' bugün
Şimdi şehrūñ bir cüvān-ı nüktedānıdur baña

1076.

Velehū

Meřā' ilūn Meřā' ilūn Meřā' ilūn Meřā' ilūn

1. Nücūm ile meh-i nev şanma dām u dānedür dünyā
Niçe āvāre şayd itmiş kebūterānedür dünyā
2. Niçe gün yüzlüyi bağruna başup sīneye çekmiş
Niçe gencine pinhān eylemiş virānedür dünyā
3. Ecel cāmın şarāb-ı merg ile her gün şunar alka
Şadā-yı ehle pūr-na' ra-yı mestānedür dünyā

1075 79b'nin derkenarındadır. *Derzı-zāde Ulvı Dıvānı*, G. 30, s. 210-211.

1 azā-yı, azāsı, *Derzı-zāde Ulvı Dıvānı*.

1076 79b'nin derkenarındadır. *Derzı-zāde Ulvı Dıvānı*, G. 23, s. 206.

3 her gün: dāyim, *Derzı-zāde Ulvı Dıvānı*. Beytin ikinci mısrası *Derzı-zāde Ulvı Dıvānı*'nda şü şekildedir: "Ĝedā vü şāhı bir utar 'aceb umānedür dünyā"

4. Kadem baş nerdübān-ı qaşr-ı lāhūta kademden geç
Fenā taşıyla yapılmış degüldür ya nedür dünyā
5. Beķāya nāzır ol ‘Ulvī fenādan göz yumup el çek
Kādīmī-ħadıṣāt ile tolu efsānedür dünyā

1077.

Velehū

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Ey gönül seyyāh olup ‘azm it vaṭandan bir yaña
‘Ālemi geşt idelüm sen bir yaña ben bir yaña
2. Yārdan mehcūr olup ħūn eyledi bağrum benüm
Pend-i nāṣih bir yaña vü ṭa‘n-ı düşmen bir yaña
3. Fikr-i la‘lūñ çekmeye hergiz derūn-ı sīneden
Olsa ey rūḥ-ı revān cān bir yaña ten bir yaña
4. Acıyup yandı yağıldı bezm-i meyde ħālūme
Cām-ı gül-gūn bir yaña vü ṣem‘-i rūṣen bir yaña
5. Sīne biryān dīde giryān Kelīm’e varsam kaçan
Çāk ider der yaqasın bir yaña revzen bir yaña
6. Ol yüzi gün serv-i qaddūñ gitme kūyından diyü
Pāyuma sāyem düşer bir yaña dāmen bir yaña
7. Bāğ u rāğa seyre varsam ‘Ulviyā dildārsuz
Dil uzadur ħārlar bir yaña sūsen bir yaña

1078.

Velehū

1077 79b-80a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 25, s. 207.

2 Beytin ilk mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda şu şekildedir: “Mescid ü meyḥānede yirüm benim komadılar”

4 bezm-i meyde: meclis içre, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 Beyit *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda şu şekildedir:

Her kaçan çāk-i giribānumla varsam gülüme
Bir yaña yaqasın çāk eylerdi revzen bir yaña

6 Beytin ilk mısrası “Gitme kūyuñdan o serv-ķāmetūñ her gün diyü” şeklindedir.

7 bāğ u rāğa seyre varsam ‘Ulviyā: ‘Ulviyā seyr-i gülistān eylesem, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1078 80a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 31, s. 211. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 6 beyittir.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Cān eritdi h̄idmetinde ŧem^ç -i nūr-efŧān aña
Tāc-ı zer geydürse tañ mı āteŧ-i sūzān aña
2. ŧol kađar aħvālūme sūzān u giryān oldı ŧem^ç
Ŧaldı ŧu^ç le ağzına barmağ koyup ħayrān aña
3. Āteŧ-i ŧevħūñle biryān eyledūñ pervāneyi
Sen de ey ŧem^ç -i ŧebistān raħm idüp bir yan aña
4. Devr içinde kendūme kimse ayađdaŧ olmadı
Sāħiyā bezm-i maħabbet vireli meydān aña
5. 'Ulviyā ħān-ı viŧāl olmazsa hergiz naŧīb
Sīne tennūrında besdür dāđ-ı miħnet nān aña

1079.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Düşdügümce 'ıŧka hem-dem hecr-i dilberdür baña
Her zamān bir bī-vefā sevmek muħarrerdür baña
2. Ğam belā fūrkat belā ħasret belā ħurbet belā
Ŧanda gitsem bu belālar cümle rehberdür baña
3. Cānı teslīm eyledüm ŧevħ-i ruħ-ı dildār ile
Seyr-i didār umaram Ħađ'dan muħarrerdür baña
4. Birdür ey ħāce yanumda ŧadr ile ŧaff-ı ni^ç āl
Pādŧehlikle gedālık hep berāberdür baña
5. La' l-i yāre beñzedüp mest-i ŧarāb olduñ diyü
Gözlerüm yaŧı yañılmaz 'Ulviyā terdür baña

1080.

Velehū

1 geydirse: giderse, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 bir yan: bir an, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 kendūme: gönölūme / sāħiyā: sāħi-yi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1079 80a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 26, s. 208.

3 muħarrerdür: müyesserdür, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1080 80a'nın derkenarındadır. Tek beyittir. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda bu beyitle baŧlayan bir gazel yoktur. Matlalar arasında da bulunmamaktadır.

Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn

1. Şeb-i fūrkatde ḳaldum niçe yıllar bī-kes ü tenhā
Gelüp ol mäh-veş ğamḫāneme başmaz ḳadem tenhā

1081.

Velehū

Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn

1. Yeşil destāruñ ile sebz-i cāmuñ ey gül-i ra' nā
Nihāl-i serv-i bālā üzre ḳonmuş ḫūḫidür gūyā
2. Leḫāfet gülşeninde naḫl-i güldür ḳadd-i mevzūnuñ
Yeşil destāruñ anda nā-şükūfte ğoncatur gūyā
3. Ser-i destār-ı sebzūñ şeh-per-i Cibril'dür yāḫud
Cinān ḫāvūsıdur kim aña şāḫ-ı sidredür Me'vā
4. Nihāl-i ser-bülendūñ gördiler destār-ı sebzūñle
Saña baş egse ḫāñ mı ḳubbe-yi Ḥaḫrā ile Ṭūbā
5. Dökilmiş sebezāra berg-i güldür şandum ey 'Ulvī
Yatur destār-ı sebzın yaşdanur ol ruḫları zībā

1082.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Düşdügümce 'ışḫa hem-dem hecr-i dilberdür baña
Her zamān bir bī-vefā sevmek muḫarrerdür baña

1083.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Pister-i miḫnetde çeşm-i ḫūn-feşān aḫlar baña
Zaḫm-ı sīnem niçe demlerdür ki ḫan aḫlar baña

1081 80a'nın derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 13, s. 201.

2 gülşeninde: gülşenüñde, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

3 derstār-ı: destār / Me'vā: Ṭūbā, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1082 80a'nın derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 26, s. 208. Bu gazel 1079. gazelin matla beytidir. Burada matla beyti bir kez daha mükerreren yer almaktadır.

1083 80a-b'nin derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 14, s. 201. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*'nda bu gazelin başına “Şikest olduğı ḫaldeki ğazellerdendir” başlığı yer almaktadır.

2. Dīde-yi nergisde yir yir kaçre-yi şebnem degül
Ol gözi bīmār ucundan gülsitān ağlar baña
3. Seyl-i bārān ğarķa virdi şanmañuz vādīleri
Ĥāk idüp çāk-i girībān āsmān ağlar baña
4. Tağlar gögsin geçürdi gūş idüp feryādumı
Taşlar ile dögünüp āb-ı revān ağlar baña
5. Giryeden çeşmi ağardı şanma ey ‘Ulvi ĥabāb
Dāyimā cām-ı şarāb-ı ergāvān ağlar baña

1084.

Velehū

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Cāme-yi fāķir saña bir pirehen yigdür baña
Küşte-yi ‘ışķum ben ey ĥāce kefen yigdür baña
2. Dest-i ğamla ĥār-ı miñnetden ĥalāş olmağ için
Bu eteksüz yaķasuz köhne beden yigdür baña
3. Başuma zindān olur şahn-ı cemen dildārumsuz
Seyr-i bāğı n’eyleyin beytü’l-ĥazen yigdür baña
4. Bezm-i şādīden baña peygüle-yi ğam ĥoş gelür
Ĝurbet iķlīminde beglikden vaţan yigdür baña
5. Ĥande eyler giryene güller dime ‘Ulvi şaķın
Gülsitān ol gül-bedensüz külbeden yigdür baña

1085.

Velehū

Fe‘ilātūn Mefā‘ilūn Fe‘ilūn

1. La‘lūñ olmadı baña bunda ğidā
*Yesserallāhu fi’l-cināni ğadā*³¹⁵

5 *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı’nda* bu beyit şu şekildedir:

Eşķ-i pür-ĥūnum görüp çeşm-i ĥabāb ile benüm
‘Ulviyā cām-ı şarāb-ı ergāvān ağlar baña

1084 80b’nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı’nda* bulunmamaktadır.

1085 80b’nin derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 18, s. 203.

³¹⁵ (*Ağzın yarın inşallāh cennette bana müyesser (nasip) olur.*)

2. Seni h̄usn ile eyledi īcād
Ben k̄ulm ʿ ışk ile yaratdı H̄udā
3. Şanemā raʿ d şanma nāliš iden
Virür āh itdügümce çarḥ şadā
4. Göz göre kişi cāndan ayrulmaz
Ola mı senden ehl-i ʿ ışk cüdā
5. ʿUlvī öldi çü mihr-i ḥaddüñ ile
*Nevverallāhu kabrehu ebedā*³¹⁶

1086.

Velehū

Meʿ ʿülü Fāʿ ilātün Meʿ ʿülü Fāʿ ilātün

1. Bir ejdehāya beñzer olmuş ğidāsı merdüm
ʿ Ākıl teḳarrüb itmez dünyā-yı dūna aşlā
2. Mīr ü vezīr ü sulṭān ḥāk olsalar gerekdür
Mağrūr-ı devlet olma ey ehl-i ʿ aql u dānā
3. Geh cevır ü geh cefāda geh ḳahr u geh ʿ anāda
Bilmem ne virdi almaz ey dil baña bu dünyā
4. Bir özge mātem olmuş duydum ferāset ile
Seyrümde gice itdüm bu ʿ ālemi temāşā
5. Herkes şafā sürerken bezm-i cihānda ʿUlvī
Nāgeh ecel ṭolusın içmiş Piyāle Paşa

1087.

Ġazeliyyāt Fī-Ḥafīʿl-Bāʿ

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. Ġurbete düşdüm dirīġā ʿ āşıḳ-ı şeydā olup

3 şanemā: şanma, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

³¹⁶ *Allah onun kabrini sonsuza dek nurlandırısın.*

1086 80b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Tarih 11, s. 606. Bu kıt'a *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda tarih manzumelrinin arasında bulunurken *Mecmua*'da "elif" harfli gazeller arasında kaydedilmiştir.

2 vezīr ü: zīr-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 duydum: ṭuydum, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 içmiş: çekmiş, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1087 80b-81a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 44, s. 218-219.

Bu ğarīb illerde aldum bī-kes ü tenhā olup

2. Menzilüñdür sāye-veş hāk-i mezellet ‘ākıbet
Evc-i rif‘ atde n’idersin gün gibi ā‘lā olup
3. İrişür rüz-ı cemāle zulmet-i şeb gibi hıtt
‘Ālemi mihrūñle yama hüsñüñe ğarrā olup
4. Yüzümüz almadı bir daı apuña varmağa
Halka hayfā sırrımız fāş eyledüñ rüsvā olup
5. Bülbül-āsā ‘Ulvī’yi maşüduñ ağlatma mıdur
Gülsitān-ı nāz içinde bir gül-i ra‘ nā olup

1088.

Velehū

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Sāye-veş hāk oldu cismüm add-i cānānum görüp
Lāle gibi yandı bağrum verd-i hāndānum görüp
2. Nergisüñ görünmez oldu gözine hergiz çenār
Bāğda ol ğonca-leb [ü] serv-i hırāmānum görüp
3. Seyre vardum gülsitāna nāle itdüm şol adar
Bülbülüñ şaklığı diñdi āh u efgānum görüp
4. Bunca yıldur künc-i ğamda ‘ış ile dil-asteyem
Hālūme ram eylemez ol çeşm-i fettānum görüp
5. Kākül-i müşğin-i yāre ‘Ulviyā dil virdigüm
Halk-ı ‘ālem bildiler hāl-i perişānum görüp

1089.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Meger hāl ruuña ‘aşı olmuş ey amer kevkeb

3 cemāle: cemāl, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

5 gülistān: gülsitān, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1088 81a’nın derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 36, s. 214.

2 leb ü: leb-i, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

4 bunca: bu nice / ol: bu, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1089 81a’nın derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 40, s. 216. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı’nda* 8 beyittir.

Qararı yok ider geh şarğa geh ğarba güzer kevkeb

2. Bahār oldı çemen t̄ağ-ı zeberced şahnına döndi
Aqarşu keh-keşān gül māh-ı t̄abān jāleler kevkeb
3. Melāhat ‘āleminde āsmān-ı hūsne ey meh-rū
Güneşsin [sen]³¹⁷ velī sāyir güzeller ser-te-ser kevkeb
4. N’ola yaşlar döküp qaddūñ ğamından sīne-çāk olsam
Qıyāmet qopıcaq yir yarılır gökden düşer kevkeb
5. ‘Aceb midür nazār kılmazsa senden ğayra ey meh-rū
Alışmaz degme bir kimseyle ey nūr-ı başar kevkeb
6. Hām olmuş cism-i zerdüm çarğ-ı miñnetde hilāl oldı
Şafağdan hūn-ı didem dāne dāne eşk-i ter kevkeb
7. Şeb-i ğamda gözüm şubh-ı vişāli gözedür dāyim
Belī bīdār olur ey ‘Ulvī her şeb tā seher kevkeb

1090.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Çok çalışdı eline girmede dāmān-ı hābīb
Dest-i ğamla n’ola çāk olsa girībān-ı hābīb
2. Dil-i dermāndeme ‘ālemde bulunmadı devā
Derd olur derdüme derd üstine dermān-ı hābīb
3. Çıkısa muṭrib hūm-ı mey üstine idüp nağamāt
Aña minberde niçe beñzeğe elhān-ı hāṭīb
4. Bī-edeplikdür efendüm dilemek vuşlatuñı
‘Āqıl oldur ki ola zābıṭ-ı erkān-ı edīb

1 güzer: sefer, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 oldı: irdi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

³¹⁷ Bu kelimenin yeri *Mecmua*’da boş bırakılmış olup *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’ndan tamamlanmıştır.

4 ğamından: ğam ile, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 ğayra ey meh-rū: ğayrıya çeşmüm, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1090 81a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 34, s. 213.

1 girībān-ı hābīb: girībān-ı raqīb, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 hābīb: ṭabīb, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 muṭrib: ‘ārif, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 efendüm: efendi / vuşlatuñı: vuslatını / ki: kim, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5. Nāle-yi ‘Ulvī’yi kūyında işiden yārūñ
Didiler böyle bir işitmedük efgān-ı ğarīb

1091.

Velehū

Meḫ ūlū Fā‘ ilātū Meḫā‘ ilū Fā‘ ilūn

1. Depret elūñi sāķī yitişdür meded şarāb
Maḫmūr-ı cām-ı ‘ ışķ olalı ḫālimüz ḫarāb
2. Gül devridür şafā sürececek demdürür diyü
Şaḫn-ı şafāda ḫaymesini ḫurdı her ḫabāb
3. Virdi nişāna efser-i Efrāsiyāb’dan
Her lāle kim çemende ‘ ıyān eyledi türāb
4. Mensüb iken cenāb-ı sa‘ ādet-me’ābuña
Lāyık mıdır ki eyleyesin benden ictināb
5. Meyḫāne ḫapusu baña devlet ḫapusıdır
Ol ḫapudan olur yine ey ‘Ulvī feth-i bāb

1092.

Ġazeliyyāt Fī-Ḥarfi’t-Tā’

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

1. Ey göñül ten-perver olma ḫāk olursun ‘ āķıbet
Ey beden gögsüñi germe çāk olursun ‘ āķıbet
2. Niçe bir ey dil tek ü pū çün ecel şayyādına
Sen de bir gün beste-yi fitrāk olursun ‘ āķıbet
3. Pister olduñ gerçi ey sinem niçe gül yüzlüye
Ḳorḫum oldur toḫtolu ḫāşāk olursun ‘ āķıbet
4. ‘ Āķil iseñ vuşlat-ı cānān ile şād olma kim
Miḫnet-i hicrān ile ğamnāk olursun ‘ āķıbet

5 kūyında: kūyuñda, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1091 81a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 35, s. 213.

2 gül devridür şafā sürececek: bezm-i çemende ‘ iş idecek /şafāda ḫaymesini: şafāya cādur ney, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 baña: saña, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1092 81b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 50, s. 222.

3 gül: gün, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4‘ āķil: ‘ ārif, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5. Ol sehi-ḳaddūñ ser-i kūyında olursañ ğubār
‘Ulviyā tāc-ı ser-i eflāk olursın ‘āḳıbet

1093.

Velehū

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1. Ey dil olalum maḥrem-i pīrān-ı maḥabbet
Cāndan geçelüm çün budur erkān-ı maḥabbet
2. Cān ḳal‘ asını ğabğabıñuñ tōpı yaḳaldan
Hükme eyledi dil mülkine sulṫān-ı maḥabbet
3. Ser-nāme-yi ḥüsnüñdeki şāhā iki ebrū
Tuĝrā-yı melāḥat mi ya ‘unvān-ı maḥabbet
4. Haddüñde ḥaṫuñ sebze-yi bārān-ı melāḥat
Cebheñde ‘araḳ ḳaṫre-yi nisyān-ı maḥabbet
5. Gencīne-yi ‘ıṣḳ olmaz idi sīnede pinhān
Ma‘ müre-yi dil olmasa vīrān-ı maḥabbet
6. Ğarḳ itdi gözüm yaşı yine kevn ü mekānı
Cüş eyledi deryāyı firāvān-ı maḥabbet
7. Gül yüzli güzeller ser-i kūyuñ tolaşurlar
Bülbüller ile tōldı gülistān-ı maḥabbet
8. ‘Ulvi‘ şehe iḳlīm-i sūḥandur n’ola ḳılsa
Tertīb ile eṣ‘ārını dīvān-ı maḥabbet

1094.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Eyleyüp terkümi didüm beni gel eyleme süst
Nāz ile yār gülüp didi ki terküm dürüst

5 olursañ: olursun, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1093 81b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 56, s. 225. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı’nda* 7 beyittir.

2 ḳal‘ asını: ḳal‘ asına / yaḳaldan: taḳıldı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

6 mekānı: mekān, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1094 81b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 51, s. 222.

2. Cüst ü cū eylesem ol serv-i revānı ne ‘aceb
Hidmetinde çün olur ‘aşıq olan cū gibi cüst
3. Şadr ile şaff-ı ni‘ālî hele ben bir bilürin
‘Arif olanlara yeksân görünür alt ile üst
4. Hıat belā hāl belā gamze belā turra belā
*İn belāhā ki Hudā dād merā ez-gam-ı tüst*³¹⁸
5. Yāre cān virmegi ‘ahd itmiş idüñ ey ‘Ulvî
Görmedüm sencileyin ‘ahdi vü peymānı dürüst

1095.

Velehū

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Halka-yı zikre girüp devr eyledi nāgāh dūst
Kubbe-yi eflāke çıkdı na‘ra-yı ‘uşşāq dūst
2. Dāğlarla şerhalarla töludur sīnem benüm
Nāle kılsam ‘ālemi dutar şadā-yı āh dūst
3. Yā İlähi mübtelā kıl ‘ışka yāri ola kim
Düşmenüñ buğz u nifākından ola āgāh dūst
4. Geh maḥabbet ‘arz ider gāhī ‘adāvet gösterür
Ol perî olur bizümle gāh düşmen gāh dūst
5. Keşf-i rāz itme ‘adūnuñ iltiyāmından şaķın
‘Ulviyā olmaz bilürsin düşmen-i bed-ḫāh dūst

1096.

Velehū

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mef‘ülü Fā‘ilün

1. Rūy-ı niyāzı şūfî var ol serv-i nāza tüt
Ger bakmaz ise yüzüne geçmiş namāza tüt

³¹⁸ Allah’ın verdiği bu belalar senin gamın yüzündendir.

5 itmişdün: itmişdüm / ‘ahdi vü: ‘ahd ile, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

1095 81b-82a’nın derkenarındadır. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 52, s. 223.

1 nāgāh: gāh / ‘uşşāq: Allah, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

2 töludur: tölünür, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3 ‘ışka yāri: ‘aşq-ı yāre, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

1096 82a’nın derkenarındadır. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 58, s. 226.

1 yüzü ki: yüzün, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

2. Diñle rebāb [u] çeng ü ney ü ‘ üdî şerha kes
Bir çār-pāresin gönül ol çāre-sāza tüt
3. Mescid yolında nāleyi ko kūy-ı yāre var
Terk it ‘ Irāk’ ı yüzüñi rāh-ı Hicāz’ a tüt
4. Ol tıfl-ı nā-residenüñ ey Hayy-ı lā-yemüt
Her dem bahār-ı hüsniñi gül gibi tāze tüt
5. Meclisde yāre karşı boyun çekdi müdde‘ i
Şemşir-i āhı ‘ Ulvî o gerden-firāza tüt

1097.

[Velehü]

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

1. Merhabā itmek için şundum idüm büseye dest
Didi biñ nāz ile ol gönca-yı zībā yād-est
2. Ayağun öpmege dāyim n’ola ikdām itsem
Mest olanun sözi ma‘ zūr olur ey gözleri mest
3. Vā‘ izün biler ile ta‘ nasını gūş itmez
Katı meyhāne gibi ‘ arife bir cāy-nişest
4. Çekme ğam aynanı şıyarsa melāmet sengi
Rūzgār ile gönül cām-ı Cem’e irdi şikest
5. Rāh-ı ğamda seni hākitse n’ola çarh-ı felek
Ma‘ rifet ehlinün ey ‘ Ulvî olur pirleri pest

1098.

Ġazel Fî-Ĥarfi’ş-Şā’

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Benüm feryāduma la‘ l-i leb-i cānān olur bā‘ iş
Fiğān-ı ‘ andelibe gönca-yı handān olur bā‘ iş
2. ‘ Arağ görsem ruhuñda tāb-ı tebden yaş döker çeşmüm
Dür-i şeh-vāre güyā kaṭre-yi nīsān olur bā‘ iş

1097 101b. Bu gazel “ye” harfiyle yazılan gazeller arasında yer almaktadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

1098 82a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 60, s. 227-228. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 6 beyittir. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’ndaki matla beyti *Mecmua*’da yoktur.

3. H̄adengũn̄ s̄ineme geldikçe gönlüm fikr ider h̄at̄tuñ
Zeminũn̄ sebzez̄ar olmasına b̄ar̄an olur b̄a' is̄
4. Dem-ā-dem t̄ir-i ȳare karşı gögsüm gerdüğüm bu kim
Yürekler olmağa bağrumdaki peyk̄an olur b̄a' is̄
5. Cefā-yı dil-rübādan niçe h̄alet kesb ider 'Ulvī
Kemāle iltifāt-ı şāh-ı 'ālī-şān olur b̄a' is̄

1099.

Ḡazel Fī-Ḥarfī'l-Cīm

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Şatma ey h̄'āce nebāt-ı h̄amev̄iden bize h̄iç
Dehen-i yārdurur iken şekerũn̄ ez şuyũn̄ iç
2. Ȳare didüm ki niçün şabrumı yağma kılduñ
Fağr u fāğum göricek didi ki la' net bir h̄iç
3. Dil-i şad-pāreye beñzedügi-çün dendānın
Kākũlũn̄ şāne ile oldu bugün p̄iç-ā-p̄iç
4. S̄ineden gözlerümüñ yaşı revān oldu yine
Beñzer ol şehre ki içinde ağar Tunca Meriç
5. Meyl iderse seni koyup dil-i 'Ulvī gayra
Çaldurup mürdesini t̄iğ-ı müjeñle iki biç

1100.

Velehū

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Çıl fidā ȳare h̄ānmāndan geç

2 döker: tolar, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 olmasına: olmasa, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 olmağa: olmama, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 kemāle iltifāt: kemāl-i iltifātı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1099 82a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 64, s. 231. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda 6 beyittir.

3 şad-pāreye: şad-pāreme / şāne ile oldu bugün: oldu bugün şāne ile, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 ki: kim, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 çaldurup mürdesini: k̄āleb-i fersüdesini, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1100 82a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 67, s. 232-233. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda 6 beyittir.

Lā-mekān ol gönül mekândan geç

2. Mesken itdünse kūy-ı dildarı
Heves-i gülşen-i cinândan geç
3. Cān atup eyle ‘azm-i mülk-i beḳā
Çünkü fānīdürür cihāndan geç
4. Gele ey tīr-i ḡamze-yi dilber
Ḳıyma ben nā-tüvāna cāndan geç
5. ‘Ulviyā i‘tibār-ı manşıbı ḳo
İltifāt-ı ‘ulüvv-i şāndan geç

1101.

Velehū

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Şūfī cihānda maḥrem-i rindān olur mı hīç
Nādān olan kimesnede ‘irfān olur mı hīç
2. ‘Āḳil odur ki eyleye taḥşīl-i ma‘rifet
Ḥayvān-ı nāṭıḳ olmayan insān olur mı hīç
3. Ey cān ṭabībī ‘ıḣḣ ile dermānde olanuñ
Ölmekden özge derdine dermān olur mı hīç
4. Revnaḳ ḳomaz ruḣuñda ḣaṭuñ ey meh-i münīr
Ebr-i siyehde mihr-i dirāḣşān olur mı hīç
5. Ey ‘Ulvi gelmez oldu yıḳıḳ göñlüme feraḣ
Bir mülket-i ḣarābede sultān olur mı hīç

1102.

Ġazel Fī-Ḥarfi‘l-Ḥā’

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1. Vaşluñ baña ḣuld oldu firāḳuñ odı düzaḣ
Ol düzaḣa şaldı beni bu ‘ālem-i berzaḣ
2. Ey ṭayy-ı menāzilde dili ḣaste vü gümrāḣ
Ey Ka‘be-yi maḳşūd uzamaḳda niç fersaḣ

1101 82b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 63, s. 230-231.

1102 82b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 74, s. 236.

3. Gördükde didüm p̄ir-i muġānı o ŧanemle
*ŧeyḥun yeteŧābbā ve ŧabıyyu yeteŧeyyaḥ*³¹⁹
4. Nādān sözi zāhidle ‘aceb geldi zamire
*ŧey ’āni ‘acībāni hūmā ebredü min-yaḥ*³²⁰
5. Keyḥusrev-i ğam s̄inemi taḥt eyledi ‘Ulvī
Tennūr-ı ciger olsa yiridür aña maḥbaḥ

1103.

Ġazeliyyāt Fi-Ḥarfi’d-Dāl

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Ey lebi ğonca-yı gülzār-ı cinānum Maḥmūd
Ka‘be-yi kūyı maḥam-ı dil ü cānum Maḥmūd
2. Ben senüñ sāye-ŧıfat ayaguña yüz süreyüm
Sen ŧalın nāz ile ey serv-i revānum Maḥmūd
3. Giryeden gözlerüm aġardı belā küncinde
‘Iŧḥ p̄ir itdi beni tāze cüvānum Maḥmūd
4. Ḥāŧ ayār olsa ḳapuñda yiridür bedr-i münir
Ey yüzi pertev-i ḥürŧid-i cihānum Maḥmūd
5. Cān-ı ‘Ulvī hedef-i nāvek-i müjġānuñdur
Göz uciyla nāzar it kaŧı kemānum Maḥmūd

1104.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Oldı peydā yine ŧehr içre iki pāre vücüd
Birisı nām ile süġlin biri sulḥān Maḥmūd
2. Birinüñ la‘l-i lebi teŧne zülāle zemzem
Birinüñ Ka‘be-yi kūyı dil ü cāna ma‘būd

³¹⁹ İhtiyar çocuklaŧıyor, çocuk ihtiyarlaŧıyor.

³²⁰ Buzdan (kardan) da soġuk olan iki acayip ŧey.

1103 82b’nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda bulunmamaktadır.

1104 82b’nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda bulunmamaktadır.

3. Biri ‘ aşıkların öldürmege kânûn itmiş
Biri bağrını yaçar ehl-i dilûñ nite ki ‘ üd
4. Şaklasın bād-ı haşardan ol iki tāze güli
‘Ulviyā baña Hūdā’dan ğaraż olan maqşūd

1105.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Pire-zen dehre olup mäh-ı nev ebrū-yı sefīd
Keh-keşān ey kamer oldı aña ğisū-yı sefīd
2. Zāl-i gerdūna şafaq cāme-yi sürh olmışdur
Müjeler şa‘ şa‘ adur mihr-i cihān rū-yı sefīd
3. Māder-i dehr-i muşībet-zededür başından
Görinen berfdürür şanma yolar mū-yı sefīd
4. Evtād ile çemende gezer ol çeşm-i siyāh
Şan ki deşt-i Hōten’i ğeşt ider āhū-yı sefīd
5. Döndi çevġāna çemende müjeler çeşmümde
‘Ulviyā dāne-yi eşk oldı aña ğūy-ı sefīd

1106.

Ġazeliyyāt Fī-Ĥarfi’r-Rā’

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Dildeki mihrüñ ile çeşm-i güher-pāş yanar
Bu meşeldür qurı yanınca niçe yaş yanar
2. Od yanarsa n’ola ey kühger āb başuñda
Ser-i pür-dāġıma baqsañ niçe biñ baş yanar
3. Āhenin ħalbini nerm idemedüm cānānuñ
Gör ki āhumla benüm tağ yanar taş yanar
4. Niçe taşvīr ideler hüsñüñi ben āh idicek
Deyr-i ‘ ālem dutuşur ħāme-yi naqqāş yanar

1105 82b-83a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 82, s. 240.

3 başından: başında / berfdürür: berfdür, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 çemende: ħamīde / oldı: oldı aña, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1106 83a’nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

5. ‘Ulvīyā cām-ı mey-i ‘ışk ile maḥmūr olalı
Adum atmaz ayağum ditrer elüm yaş yanar

1107.

Velehū

Meḥ ūlū Fā‘ ilātū Meḥā‘ ilū Fā‘ ilūn

1. Cennet şafāsı vuşlat-ı cānān degül midür
Dūzaḥ belāsı miḥnet-i hicrān degül midür
2. Yirde şüküfeye nazar it gökde encüme
Aḥvāl-i dehre her biri ḥayrān degül midür
3. Dünyā-yı dūn ile niçeler kim gurūr ider
Bir iki gün bu tekyede miḥmān degül midür
4. İḥvān şanup ‘adūlara uyma iñen şehā
İden cefāyı Yūsuf’a iḥvān degül midür
5. ‘Ulvī kemīneden nazaruñ eyleme dirīg
Yohsa kapuñda lāyık-ı iḥsān degül midür

1108.

Velehū

Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilūn

1. Murğ-ı cān ile şu kim kūyuñ añup bāğa gider
Ḥaḥ bu kim ḥāyir-i ḫudsi gibi uçmağa gider
2. Reh-i ‘ışk içre gönül peyk-i şabā gibi yeler
Yārdan kūyına varup ḥaber almağa gider
3. Kimyādur ele girmez ayağuñ toprağı āh
Naḥd-i eşki dōkelüm gerçi ki toprağa gider
4. Yaşum ırmağını deryāya muḫābil gördi
Ten-i ḥāki varup anları ayırmağa gider
5. Hele taḥvīl-i kelām itmeyelüm ey ‘Ulvī
Ḥıḫşa-yı hecri añarsaḥ ḫatı uzağa gider

1107 83a'nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*'nda yoktur.

1108 83a'nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*'nda yoktur.

1109.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Yār şemşirini her dem baña karşı getirür
Ol tabīb-i dil ü cān hastesine şu getirür
2. Yāre didüm beni öldürdi firāk-ı la' lūñ
Didi keyfiyyet-i mül ādeme uyhu getirür
3. Kūy-ı yāre iletür cismümi seyl-āb-ı sirişk
Gülsitāna nite kim hār u hası şū getirür
4. Bū-yı zülfüñ beni gāyetde hevāyī kıldı
Başuma bunca belā kim getirür bū getirür
5. Hıa u hāl u ruḡ-ı cānānı görüp 'Ulvī didi
Beñzer ol h'āceye kim nāfe-yi Hindū getirür

1110.

Velehū

Mef' ulū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ulūn

1. Efkār-ı dehānunla olup cān müteḡayyir
Esrār-ı haṡuñ eyledi ḡayrān müteḡayyir
2. Seyl-āb-ı sirişkümle cihān ḡarḡa varupdur
Gird-āb-ı ḡam-ı çeşmüme 'ummān müteḡayyir
3. Encüm gibi seyr itmege her gice o māḡı
Yummaz gözini dīde-yi giryān müteḡayyir
4. Cānān ile seyr itmege yārān müterakḡıb
Yārān ile 'azm itmege cānān müteḡayyir
5. Nabzum dutalı çekdi elin benden eṡıbbā
Dermānde dilūñ derdine dermān müteḡayyir

1109 83a-b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 179, s. 296-297. Bu gazel 90a'da mükerreren yer almaktadır.

1 dil ü: dil, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 mül: mey, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 şu: cū, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1110. 83b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 197, s. 306.

1 eyledi: idi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 gird-āb-ı ḡam-ı çeşmüme: gird-ābum çeşmüme, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

6. Sāyeñ gibi hāk olduğumı var ise gördi
Başını şalar serv-i hırāmān mütehayyir
7. ‘Ulvī kuluñuñ hāli harāb oldu be-gāyet
Devründe olan hāline devrān mütehayyir

1111.

Velehū

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Oğlaruñ kim tende zaḥm-ı hūn-feşānlar girdiler
Kıydılar ben ḥasteye yoḡ yire ḳana girdiler
2. Gözleruñ şabr u ḳarār u ‘aqlumı tārāc ider
Şol harāmīler gibi kim kārbāna girdiler
3. Cān evinden naḳd-i ḳalbin aldı düzd ḡamzeler
Olmadı hiç kimse vāḳıf nāzikāne girdiler
4. Terk idenler mürdedür şanmañ vüçüd iḳlīmını
Yād ilden çıḳdılar dārü’l-emāna girdiler
5. Sīne-yi pür-dāḡ-ı ‘Ulvī’de gezer nāvekleruñ
Serv-ḳadler ḡonca-lebler ḡülsitāna girdiler

1112.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Yoḡ yire şanma ḡöñül buse-yi cānān alınur
Naḳd-i cāna alınursa ḳatı erzān alınur
2. ‘Işḳ sulṫānınuñ ordusına girdüm gördüm
Niçe başlar şatılur cān virilüp cān alınur
3. Yāda dutduḡda beni ḳanumı dökdi tīḡuñ

5 dutalı: ṫutalı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

7 hāline: hālūme, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1111 83b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 168, s. 290. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 7 beyittir.

1 hūn-feşānlar: hūn-feşāna / kıydılar ben ḥasteye: öldürüp beni ḥaste, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 ‘aqlımı: ‘aqlı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 evinden naḳd-i ḳalbin: evinde ḥānmānum, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1112 83b’nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

Nite kim ādemi an dutsa o dem an alınur

4. l idüp dāyim öper la‘ l-i leb-i yāri ade
Bezm-i meyde görüp ol āleti yārān alınur
5. ‘Ulvī bendeñ leb ü dendānuñı vaşf itdükçe
Bağı dürrüñ delinür la‘ l ile mercān alınur

1113.

Velehū

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

1. Ehl-i diller şiken-i zülfüñe şeb-bū didiler
‘ Ālemi ıldı mu‘ atar niçe şeb bu didiler
2. Götürüp ayağı rindān-ı selef keşretten
Çekdiler cām-ı fenāyı bize yā hū didiler
3. ālūñe beñzedicek nāfeyi erbāb-ı nazar
Nergis-i mestüñi yād eyleyüp āhū didiler
4. Ölmedin yoluña cān virmege ‘ ahd itmişidüm
Şol zamān ‘ ālem-i ervāda mütü didiler
5. İltifātuñ göricek ‘Ulvī’ye apuñda şehā
ased ehli niçe bir bunda gelür bū didiler

1114.

Velehū

Mef‘ ülü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ülün

1. Meclisde ‘ adūlar leb-i cānāna ıyarlar
Ol āleti ‘ ış ehli görüp cāna ıyarlar
2. Fāş eyleme aғыāra meded dāğ-ı nihānuñ
Bir nāz içün olur bu ki insāna ıyarlar
3. Dünyā-yı deninüñ göre billāhi cefāsın
Devlet hevesiyle nice sultāna ıyarlar

1113 83b-84a’nın derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 123, s. 263-264. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*’nda 6 beyittir.

3 ālūñe beñzedicek nāfe-yi: nāfeye beñzedicek ālūñi, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

4 olmadın: olmaduñ / ervāda: ervāa, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1114 84a’nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*’nda yoktur.

4. Terk eyle gönül seyr-i alāta'yı ki zīrā
Tersā-beçeler dīn ile īmāna kıyarlar
5. Hıa gelse ru-ı dilbere ey 'Ulvī' aceb mi
Kāfirler olur bunda müselmāna kıyarlar

1115.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Āteşin sīnemde her dem kim dil-i nālān yatur
Gūşe-yi küllhanda gūyā bir öli sultān yatur
2. Bir zamān olmışdı gerçi taht-ı hāān-ı sürūr
'Asker-i hūzn ile şimdi mülk-i dil vīrān yatur
3. Zūlf ü ruhsāruñ hayāli miskin itdi gönlümi
Bir müsāfirhānedür kim rüz [u] şeb mihmān yatur
4. Hıa u la' l ü çeşmūñe dil baqlayan 'āşıklarūñ
Kimi mamūr u kimi mest ü kimi hayrān yatur
5. Cāme-yi 'arzum girībānın çeküp çāk eyledüm
Niçe demdür dil eşigūñ yaşdanup 'uryān yatur

1116.

Velehū

Meā' ilūn Meā' ilūn Meā' ilūn Meā' ilūn

1. Bugün Tūfān-ı Nūh'ı kıparan āh-ı derūnumdur
Cihānı ser-te-ser gar-āb iden seyl-i 'uyūnumdur
2. Od urduda tenūr-ı tende kırş-ı dāa nār-ı ğam
Degül mūlar duān-ı āteş-i sūz-ı derūnumdur
3. Şeh-i 'işkam felek 'işretgehümdür māh-ı nev sāar
Şafa bezmümde dökilmiş şarāb-ı lālezārumdur
4. 'Aceb mi kıāmeti çaruñ kemān-āsā dü-tā olsa
Hıadeng-i nālemūñ zamı ucundan ser-niūnumdur

1115 84a'nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*'nda yoktur. Gazelde mahlas yoktur.

1116 84a'nın derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 88, s. 244.

2 dāa: dā, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

3 lālezārumdur: lāle-gūnumdur, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

5. Sipıhr-i Bīsütūn'ı çāk idüpdür tīşe-yi āhum
Görinen keh-keşān şanma felek 'Ulvî zebānumdur

1117.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Lebūñle çeşmūñe 'ālem bizi dil-dādedür dirler
Şuşarşak pür-ħumār ancağ şu içsek bādedür dirler
2. Nihāl-i serv-i bālāññ görerler 'aksini dirler
Ayağñ öpmege düşmiş seg-i üftādedür dirler
3. Sözüm vaşf-ı leb-i la' lūñle hem rengin ü hem şirīn
'Adūlar nükteyi fehmi eylemezler sādedür dirler
4. Cihānı lā ile selb eylemek āsān idi ammā
Beķā icābın eyler söz kamu illādadur dirler
5. Yetīm-i eşk-i çeşm-i 'Ulvî'ye bakma haķāretle
Nazardan düşmesün luţf eyle merdüm-zādedür dirler

1118.

Velehū

Mef' ulū Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Taht-ı sarāy-ı sīneme geldi o şehryār
Cünd-i neşāta oldı beden bir güzel hişār
2. Deryā-dil olup acısı çeksün ey gönül
Deryā-veş eylemek dileyen yāri der-kenār
3. İgmāz-ı 'ayn ider baña bakmaz o çeşm-i mest
Ĥāk olduğumda irdi meger ķalbine ğubār
4. Şehrūñ bize cefā ider oldı güzelleri
Maħbūb sevmek ile' aceb bulduķ iştihār

1117 84a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 91, s. 245-246. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* 'nda 7 beyittir.

2 'aksini dirler: 'aksini şuda /isek: saña, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 nükteyi: nüktemi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 eylesüz: añlarsuz, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 Bu beytin ilk mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* 'nda şu şekildedir: "Ruħñ vaşfı ile 'Ulvî'nüñ görüp ğüftār-ı renginüñ"

1118 84b'nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* 'nda yoktur.

5. Kūy-ı nigāri bekler isek ‘**Ulvīyā** eger
Bir gün saña görünür o hūn-rīz-i gamzekār

1119.

Velehū

Mef’ ūlū Fā’ ilātū Mefā’ ilū Fā’ ilūn

1. Meydān-ı hūsn içinde görüñ **Qahramān** geçer
Yāsını kimseler çekemez Pehlevān geçer
2. Hergiz içürmedüñ dil-i bīmāra tīguñı
Bir gün şu diye cān virür ol nā-tüvān geçer
3. Oğ gibi menzil al şağın eglenme nāgehān
Qatlanmaz ey gönül saña devr-i zamān geçer
4. Geçse kapuñdan ehl-i dil eyler figān hasūd
Cānā meşeldürür it ürür kārban geçer
5. Delmekde ‘**Ulvī**’nüñ dil-i maḥzūnını müjeñ
Üstād-ı rūzgār u ferīd-i cihān geçer

1120.

Velehū

Mef’ ūlū Fā’ ilātū Mefā’ ilū Fā’ ilūn

1. Hūsnı niqābın ol şeh-i hūbān açar qapar
Ṭāvūs-ı şeh-perin dem-i cevlān açar qapar
2. Bir şāh-bāzdur ki ider şayd-ı murğ-ı rūḥ
Mestāne gözlerini o fettān açar qapar
3. Dil qaşırnuñ kilidi ğam-ı yār elindedür
Dergāh-ı şāh-ı ‘ālemi derbān açar qapar
4. Hārc itdi naqd-i eşkümi yāqūt-ı la’ lūñe
Şarrāf-ı dīde bir qurı dükkān açar qapar
5. Eş’ār-ı ‘**Ulvī**’ye gözi dūş oldu var ise
Mecmū’ asını nāz ile cānān açar qapar

1119 84b’nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzī-zāde Ulvī Dīvām’nda* yoktur fakat birinci beytin ilk mısrası 106. gazelde bulunmaktadır.

1120 84b’nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzī-zāde Ulvī Dīvām’nda* yoktur.

6. Bülbül ğarībe olmadı tīmār gerçi kim
Gül defterin nesīm-i gülistān açar kıpar
7. Girmez metā^ˆ -ı vuşlat ele bunca demdür āh
Tullāb-ı çarhı ħ^ˆāce-yi devrān açar kıpar

1121.

Velehū

Fe^ˆilātūn Fe^ˆilātūn Fe^ˆilātūn Fe^ˆilūn

1. Gerçi kim ^ˆāleme çok dilber-i mümtāz gelür
Hak budur kim saña beñzer güzelüm az gelür
2. Sāye-veş ħāke şalar ^ˆāşık-ı üftādeleri
Her kıpan şalınup ol serv-i ser-efrāz gelür
3. Hāsret-i ħālūñ ile bī-kes ü tenhā olalı
Bezm-i ğamda meges āvāzı baña sāz gelür
4. Ben niyāz eyleyeyin sen yüzüme bakma benüm
Her ne deñlü baña cevır eyler iseñ nāz gelür
5. Hāşre dek dāmenüñ aldın kımaz āvāre göñül
Sen anı şanma cefā itmek ile vāz gelür
6. Gerçi yüz biñ bulunur yoluña cānlar virici
Şanma ^ˆUlvī gibi bir ^ˆāşık-ı ser-bāz gelür

1122.

[Velehū]

Meḫ^ˆilūn Meḫ^ˆilūn Meḫ^ˆilūn Meḫ^ˆilūn

1. Şehā kūyuñda göñlüm kim gedā-yı müstmendüñdür
Erenler ħakķı baş u cāna kıalmaz bir levendüñdür
2. Gülınden gülbüninden güleşenüñ ^ˆuzlet viren ħalka
Cemāl-i dil-pesendüñdür nihāl-i ser-bülendüñdür
3. Sevüp her bir sitemkārı şikāyet kıлма tālī^ˆ den

1121 84b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 122, s. 263. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* 'nda 7 beyittir.

6 Bu beytin ilk mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* 'nda şu şekildedir: "Eyledi başımı çevgān ser-i zülfüne tōp"

1122 85a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 166, s. 289.

2 gider: güle, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Seni ey dil iden rüsvā-yı ‘ālem kendü kendüñdür

4. Cefā taşuñ atup incitme yāre itse düşnāmı
Gerek dögsün gerek sögsün gönül hoş tut efendüñdür
5. Nazar kıl ‘Ulvi’ye şāhā kapuñda bunca yıldur kim
Ġarībüñdür faķirüñdür ķuluñdur derdmendüñdür

1123.

Velehü

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Raķş idüp yār kaçar arada peymāne döner
Bezmimüz dāyire-yi meclis-i sulţāna döner
2. Ağlasam dāne-yi hāl-i leb-i la‘ lüñ añıcaķ
Yaşumuñ kaçreleri sübħa-yı mercāna döner
3. Şaldı gird-āba beni çarķ-ı sitemkār meded
Seyl-i eşķ anuñ için lücce-yi ‘ummāna döner
4. Murğ-ı dil bāl ü perin yaķsa n’ola karşıñda
Şem‘-i cem‘i göriceķ üstine pervāne döner
5. Bir şerer düşse eger āteş-i hicrānuñdan
Sīne-yi ‘Ulvi kebāba dili biryāna döner

1124.

Velehü

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Cevr-i ā‘ dāya taħammül yigdür
Dergeh-i Ĥaķķ’ı tevekkül yigdür
2. ‘Işķ yolında sebük-bār olıģör
Terk-i ālāt u taħammül yigdür
3. Seng-i miħnetle döģün ey ten-i zerd
Saña dībādan ise çul yigdür

4 itse: itdükçe, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 şāhā kapuñda: kapuñda şāhā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1123 85a’nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

1124 85a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 118, s.260-261.

3 döģün: döķün / dībādan ise: dībā dinse, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4. Gün gibi irse başuñ eflāke
Sāye-veş halkā tenezzül yigdür
5. ‘Ulviyā hātıruña degse ‘adū
‘Ārif ol tınma tecāhül yigdür

1125.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Leṭāfet deştine āb-ı revāndur tıḡuñ ey dilber
Olupdur ‘aks-i rūy-ı zerdüm anda berg-i nılūfer
2. Cemāl-i yār-i ‘aksin sāḡar-ı meyde gören dir kim
Gelüpdür bir yire cām-ı Cem ü mir ‘āt-ı İskender
3. Kaşı yāyına dil virdüḡüñi söyle diyü yāre
Ḥamīde ḡaddümi cellād-ı fūrḡat eyledi çenber
4. Meger var ise eṣrāṭ-ı kıyāmetden ‘alāmetdür
Dem-ā-dem āhumuñ bādı vücūd iḡlīmi şarşar
5. Ezelden defter-i ‘uṣşāḡa ḡod ‘Ulvi‘yi ḡayd itdūñ
Nedendür pādşāhum şimdi olmaḡ ḡāric-i defter

1126.

Velehū

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Kaşd-ı dil bu zülfi ‘anber-fāmadur
Bir ḡalenderdür ki ‘azmi şāmadur
2. Kirpigüm dil mācerāsın yazmaḡa
Kātibi çeşmüm elinde ḡāmedür
3. Rū-yı zerdüm eşk-i ḡün-ālūd ile
Yazılı ḡan ile ḡasret-nāmedür
4. Devletüñde bu yetīm-i eşkimüñ
Geydüḡi ḡül-ḡünī-aṭlas cāmedür

1125 85a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 112, s. 257.

1 tıḡuñ ey dilber: şeklūñ ey server, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 gören dir kim: gören kim, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 eṣrāṭ-ı: eṣrāṭ / vücūd-ı iḡlīmi şarşar: vücūdum kişverin şarşar, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1126 85a-b’nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

5. ‘Ulvi eyler la‘l-i mey-günüñ heves
Rind olanuñ meyli şâfi cāmudur

1127.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Hıtañ fikriyle şaħn-ı dil çemenzār-ı maħabbetdür
Müjeñ oqları yağsun durmasun bārān-ı raħmetdür
2. Belā vādīsiniñ her seng ü ħāki ħaste-yi ‘ışqa
Kimisi pister-i miħnet kimi bālīn-i ħasretdür
3. Ne denlü zillete düşsek yoluñda kılmazuz şekvā
Bize sen gūşe-yi çeşm ile baķmaķ ‘ayn-ı ‘ibretdür
4. Melāmet baħrıdur yaşum felāket fülkidür başum
Muşibet mevcidür қаşum gözüm gird-āb-ı ħayretdür
5. Ruħ-ı zerdünde ‘Ulvi’nün yaratmışdur süm-i esbüm
Anuñ-çün pādşāhum ħalk içinde sikke-şüretdür

1128.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Eyledüñ ħazret-i Paşa ile řāhāne sefer
Çākeri olmağ ile kılduñ emirāne sefer
2. İtleriyle o řehüñ olmamış olsaķ hem-rāh
Nic’olur bilmez idük dünyede řāhāne sefer
3. Cünd-i ħam şehr-i dili durmadan eylerdi ħarāb
Kılmasa řāh-ı feraħ memleket-i cāna sefer
4. Hıāce-yi dehrüñ eger cevher-i ‘aķlı olsa
Göricek la‘lüni kılmazdı Bedeħşān’a sefer
5. Dür gibi kıymeti artup bulur oldu rağbet

1127 85b’nin derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 111, s. 257.

1 durmasun: şurmasun, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

2 vādīsiniñ her: vādīlerüñ / ‘ıřq:‘aşqa / ħasretdür: fūrkatdür, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

5 süm-i esbüm: semā sebün / pādşāhum ħalk içinde: ħalk içinde pādşāhum, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1128 85b’nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*’nda yoktur.

Tıfl-ı eşküm ideli Rūm'a yetimāne sefer

6. Gözi çıksun şu ki kuhl isteyü yollara düşe
Hāk-i rāhuñ var iken ide Şıfāhān'a sefer
7. 'Ulviyā kavm-i 'adū döndi bugün rübāha
Şemsī Paşa ideli gün gibi şirāne sefer

1129.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Dem-be dem āteş-i hasretle seni yār yaqar
Ey dil-i haste gerekse aña yalvar yaqar
2. Dıtdı nār-ı şafak ebr-i sefid-i hurşid
Beñzer ol 'āşika kim şevk ile destār yaqar³²¹
3. Dil yanar āteş-i mihrüñle reh-i 'ışkuñda
Sefer ehlini güneş nite ki nā-çār yaqār
4. Dāğ yaqduqça dile şem' -i ruhuñ meclisde
Dāne-yi hāl-i siyāhuñ anı tekrār yaqar
5. 'Ulvi'yem sūz-ı dili niçe nihān eyleyeyin
Tiğ-veş nār-ı gamuñ başıma odlar yaqar

1130.

Velehū

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Güftār-ı yār 'āşika cāndan haber virür
Nuḡk-ı Mesihī rūh-ı revāndan haber virür
2. 'Arz itdi mihr-i hüsñin o meh kapdı gönlümi
Hiç kimse yoq midur 'aceb andan haber virür
3. Bilmem ki kanda şaklayayın rāz-ı mihrüñi
Her çāk-ı sine dāğ-ı nihāndan haber virür
4. Dehrüñ şebātı olmaduğın bildürür saña
Faşl-ı hazān şitā-yı cihāndan haber virür

1129 85b'nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

³²¹ Beytin ilk mısraında vezin aksamaktadır.

1130 85b-86a'nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

5. ‘Ulvi n’ola ma‘āni-yi haṭṭuñ iderse şerḥ
Her bir kelāmı ‘ilm-i beyāndan haber virür

1131.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Ğam-ı la‘lūñle ḳanı göz yaşın ḳan itdügüm demler
Añılmaz mı ḳapuñda bunca efgān itdügüm demler
2. Şadā-yı ney şafā-yı mey nedür bilmezdi ‘ışḳ ehli
Dil-i nālānumı şevḳūñle nālān itdügüm demler
3. Zamāne tōp-ı mihre urmamışdur çarḥ-ı çevgānın
Ser-i şad-çākümi tīguñla ğalṭān itdügüm demler
4. Mu‘arrā idi aşḫāb-ı ṭabāyi‘ cübbe-yi tenden
Ezel bezminde ben çāk-ı girībān itdügüm demler
5. Uşandum ḥākdan-ı ‘ālem-i esfelden ey ‘Ulvi
Gözümde uçar oldı yāri seyrān itdügüm demler

1132.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Mey-i la‘lūñle ḳanı bezm-i pinhān itdügüm demler
Ten-i fersūdeme her cür‘asın cān itdügüm demler
2. Dem urmazdı Mesīḫā fenn-i ihyāda benüm ‘ömrüm
Kelām-ı rūḥ-baḫşuñ derde dermān itdügüm demler
3. Şikest itmek neden ey seng-dil peymāne-yi ‘ahdi
Añılmaz mı senūñle ‘ahd ü peymān itdügüm demler
4. Cihānda gül nedür bülbül nedür bilmezdi ‘ışḳ ehli
Göñül murğın ruḥuñ şevḳiyle nālān itdügüm demler

1131 86a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 142, s. 274-275. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 9 beyittir.

1 bunca: bu nice, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 ‘ışḳ ehli: ‘aşıklar /şevküñle: ‘aşkuñla / nālān: giryān, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1132 86a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, s. 274-275-276. Bu gazelin beyitleri *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’ndaki 142-143-144. gazellerin beyitlerinden oluşmaktadır.

2 ihyāda: ihyādan, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5. Gözümden gitmez ey ‘Ulvī şarāb-ı la‘ l-i dilberden
Dil-i maḥzūnumı gül gibi ḥandān itdügüm demler

1133.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Elünde sāgar-ı gül-gün ile dildarı görsünler
Cinān bāğında açılmış gül-i bī-ḥārı görsünler
2. Cemālūñ āftābın ‘arz idüp ref‘ -i niḳāb eyle
Peri-peykerler ol āyine-yi ruḥsārı görsünler
3. Dutup nabzum benüm bu derdüme bir çāre bulsunlar
Eṭibbāya ḥaber eyleñ dil-i bīmārı görsünler
4. Mezārsitānda pür-dendān ḳafalar remz ile dirler
Ecel muṭribleri çalduğı müsīḳārı görsünler
5. Naẓire söylesünler ‘Ulviyā bu nazm-ı cān-baḥṣa
Dirilsünler cihān şā‘ irleri eş‘ ārı görsünler

1134.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Her kimi görse gönül kendüsine yār şanur
Her vefāsuz güzeli yār-i vefādār şanur
2. Gördüğü ḥūba olur cān u gönülden ‘āşık
Bī-vefālarda ḥaḳīḳat eşeri var şanur
3. Aldanup ḥandesine ‘āḳıbetin fikr itmez
Ehl-i dünyā felegūñ ḥālını devvār şanur
4. Künc-i gamda ne bilür faḳr u fenā aḥvālin
Ḥāce her gördüğünü Mālik-i Dīnār şanur

1133 86a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 185, s. 300.

1 bī-ḥārı: zībāyı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 Bu beytin ilk mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda şöyledir: “Ne ḥalet baḥş ider güftārına ey ‘Ulvī bilsünler”

1134 86a-b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 135, s. 270-271.

3 aldanup: aldanur / devvār: hem-vār, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5. N'ola 'Ulvî kuluña virmese ol şāh selām
Za' f-ı cismın göricek şüret-i dīvār şanur

1135.

Velehū

Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn

1. Fetīl-i dāgumı āhum yelinden pīrehen şaqlar
Nite kim perde-yi fānūs şem' i sönmeden şaqlar
2. 'Adūlardan hāzer kılmaz yoluñda 'āşık-ı şādık
Belālardan anı dāyim Hūdā-yı Zü'l-minen şaqlar
3. Şu kim pīrāhenin kūyuñda ğark-ı eşk-i çeşm eyler
Hemān ol hācīdür ki zemzeme yatmış kefen şaqlar
4. Nihān ol hāne-yi dilberde aġyāra zebūn olma
Sen Allāh'a tevekkül eyle anı şaqlayan şaqlar
5. Çıķup maḫbūb ile seyr-i kenār-ı bāġ u rāġ itmez
Ḥayıflar 'Ulvīyā ol şaḫşa kim yanında zen şaqlar

1136.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Şem' -i rüşen ḫālini cānāna yanar yaķılır
Şem' -i Cem' e nite kim pervāne yanar yaķılır
2. Sīne-yi pūr-sūzumuñ seyr it fetīl-i dāġını
Yāre karşı āteş-i sūzāna yanar yaķılır
3. Şehre āteş düşdi şanma zūlm ile tōldı diyü
Pādşāh-ı dehre her kāşāne yanar yaķılır
4. Nāra nūr olmaķ diler mihr-i ruḫ-ı dildār ile
Mihri gördüm gerdiş-i devrāna yanar yaķılır
5. Ben o mest-i 'ışķam ey 'Ulvî ki destārum benüm
Yāre şarılmaz diyü yārāna yanar yaķılır

1135 86b'nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

1136 86b'nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

1137.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Haste cāna hālet-i mevt irdi cānān bī-ḥaber
Bir devāsuz derde düşdüm āh Loḳmān bī-ḥaber
2. Cān zenaḥdānuñda ḳaldı ḥaste dil ḥayrettedür
Düşdi Yūsuf çāha ammā pīr-i Ken' ān bī-ḥaber
3. Şarılup çıḳdı dıraḥt-ı 'ömrüme mār-ı ecel
Āşiyān-ı tende yatur bülbül-i cān bī-ḥaber
4. Dökdi göz yaşın ḡam-ı endūh ile aḡlar daḡı
Merdümin elden çıḳardı çeşm-i giryān bī-ḥaber
5. 'Ulviyā ḡurbetde ḳaldum bī-kes ü tenhā olup
Küllī ihvān ḡaflet üzre cümle yārān bī-ḥaber

1138.

Velehū

Meḥ' ilūn Meḥ' ilūn Meḥ' ilūn Meḥ' ilūn

1. Cefāya meyl idüp cānā nedür bu bī-vefālīḳlar
Bilişler yād olup yāda idersin āşnālīḳlar
2. Baḳup āyineye şāhum iñende kendüñi görme
Zevāle irgürür mihr-i cihānı ḥod-nümālīḳlar
3. Cemālūñden şehā deryūze içün ḥusrev-i ḥāver
Eline taş alup eyler maḥalleñde gedālīḳlar
4. Dehānuñdan düşürmezsın leb-i dildārı tūḡı-veş
Ne bu şekker-şikenlikler nedür bu ḳand-ḥūlīḳlar
5. Ḳabā ile ḳayıрмаḳ meclis içre key ḳabāḥatdür
Faḳire 'Ulviyā ḥoş gelmemişdür bu ḳabalīḳlar

1139.

Velehū

Meḥ' ülü Fā' ilātü Meḥ' ilü Fā' ilūn

1137 86b'nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

1138 86b'nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

1139 86b-87a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 124, s. 264.

1. Tīguñ hayāt ƙulzümünüñ sâhîlin bilür
Tîrûñ ƙonaƙ ƙonaƙ dil ü cān menzilin bilür
2. Her demde hañçerüñ dil-i düşmenle dilleşür
Bir tercemāna beñzedi kâfir dilin bilür
3. Ser-keşlik eylese n'ola ol serv-i ƙad baña
Şu gibi ayağı tozına māyilin bilür
4. Bîmār-ı ıışƙ olup hañ-ı sebzüñ diler gönül
Tîmār ehlidür şanasın haşılın bilür
5. Müftî-yi dehr olan sözine viremez cevāb
Fenn-i ğamuñ bu 'Ulvi niçe müşkilin bilür

1140.

Velehü

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'Āşık-ı dil-ħasteler tenhāca şeydālık sever
İstemezler kimse zîrā ıışƙ tenhālık sever
2. Dil-rübālık bî-vefālık pür-cefālıkdur işi
Şol güzel maħbüb kim gül gibi ra' nālık sever
3. Her ne deñlü şive vü nāz eyler ise rāzıyam
Nāzeninüm dilberüm şuh-ı dil-ārālık sever
4. Tañ mı tezyin itse kendin ol şanem günden güne
Burc-ı ħüsnüñ mäh-ı şehr-āşübı ğarrālık sever
5. Cennet-i vaşlın dilerseñ ƙıl tazarru' yāre sen
Şıdƙ ile ehl-i niyāzı 'Ulviyā ħālık sever

1141.

Velehü

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ol şeh-i mülk-i melāħat ben gedāsından ƙaçar
'Ādet ancak dil-rübālar mübtelāsından ƙaçar

1 ƙulzümünüñ: ƙılmaz meyiñ ki, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 beñzedi: döndi ki, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1140 87a'nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

1141 87a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 109, s. 256.

2. Ol perî bigânelik idüp beni yād eylemez
Yādlarla seyre varur āšnāsından kaçır
3. Zāhid-i ḥod-bīn cemāl-i yāri görse dūr olur
Beñzer ol ḥuffāşa kim mihrūñ ziyāsından kaçır
4. Tolu içsem tolumı içmez o dilber nāz ider
Bādeden ḥazḡ eyler ammā merḥabāsından kaçır
5. Tövbe eylerdi şarāba şūfiyā ‘Ulvî velî
Ḥavf ider pîr-i muğānuñ bed-du‘āsından kaçır

1142.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Seni gözler niçe ‘āşık vardır
Uyur ardınca uyanık vardır
2. Sen de yakma bizi ey āteş-i ğam
Bağrımızda niçe yanık vardır
3. Severin mey-kedede içmegi ben
Anda çok yār-ı muvāfiḡ vardır
4. Yār ile araya girdi aġyār
Ortada bunca münāfiḡ vardır
5. ‘Ulvî’nüñ katline kaçd itme şehā
Anı ḥalk idici Ḥālīḡ vardır

1143.

Velehū

Meḡülü Fā‘ilātü Meḡā‘ilü Fā‘ilün

1. Ḥoş yaraşur cemālüne bu ḥaḡḡ-ı müşġ-bār
Āmentü bi’llezî “ḥalaḡa’l-leyle ve’n-nehār”³²²

3 ḥuffāşa, ḥuffāş, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 tolumı: töluyı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1142 87a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 119, s. 261.

4 bunca: onca, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 itme şehā: itme, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1143 87a-b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 153, s. 281.

³²² Metinde italik olarak gösterilen kısım “Geceyi ve gündüzü yarattı.” mealinde olup Enbiya sûresinin 33. ayetinden iktibastır. Āmentü bi’llezî ise “O kişiye iman ettim.” manasında bir ibaredir.

2. Hüsniñ zamānınıñ meger evvel bahāridur
Yir yir bitürdi tāze çemen şun^c -ı Kirdigār
3. Devr-i ruħuñda ey şanem üstād-ı Lem-yezel
Bir hūb naqş bađladı adı benefşezār
4. Zerd olduğı bu ki [haţ-ı]³²³ hüsniñ berātınıñ
Tuğrā-yı zer-nişān iledür hūkme i^c tibār
5. ‘Ulvī çü görđi āyet-i hüsniñde haţtuñı
Seb^c ü’l-meşānī remzini fehm itse veçhi var

1144.

Velehū

Meḥ ulū Fā ilātū Meḥ ilū Fā ilūn

1. Qahr ile küşti-gīr-i dili ol cūvān başar
Bir kaç harāmīdür şanasın kār-bān başar
2. Ğamzeñle gözlerūñ tađıdur ‘aql u şabrumı
Bir Qahramān’dur ki niçe pehlevān başar
3. Tīğūñ benüm helākūme bir yaña kaşd ider
Bir yaña hañçerūñ de gelür aña yan başar
4. Bađduqça hüsniñe kamaşur gözlerüm benüm
Hürşide döymez ey yüzi mihr-ī cihān başar
5. Başup düşürdi ‘Ulvī’yi toprađa dehr-i dūn
Sührāb’ı şan ki Rüstem-i Zāl-i zamān başar

1145.

Velehū

Meḥ ilūn Meḥ ilūn Meḥ ilūn Meḥ ilūn

³²³ Bu kelimenin yeri *Mecmua*’da boş bırakılmış olup *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’ndan tamamlanmıştır.

4 berātınıñ: berātınıña, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

5 āyet: muşhaf, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

1144 87b’nin derkenarındadır. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 176, s. 294-295. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda 7 beyittir.

1 Beytin ikinci dizesi *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda şöyledir: “Bir Qahramān’dur ki niçe pehlevān başar”

2 Beytin ikinci dizesi *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda şöyledir: “Bir kaç harāmīdür şanasın kār-bān başar”

1145 87b’nin derkenarındadır. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 159, s. 284-285.

1. Ne rāzum açmağa maḥrem ne bir ğam-ḥ̣ār-ı hem-dem var
Belā küncinde ağlar baña ancak çeşm-i pür-nem var
2. Gözüm merdümleridür saña her dem ağlayan ḥālin
Baña incinme sultānum ara yirde benüm nem var
3. Añılmaz meclis-i ‘irfānda sāḳī cām-ı Cem hergiz
Maḥabbet bezmidür bunda niçe cām u niçe Cem var
4. Temāşā eyleyenler on sekiz biñ ‘ālemi dirler
Bu çeşm ü ḳāmet ü zülf ü dehende özge ‘ālem var
5. Felek cevrin ‘adū ṭa‘nın güzel derdin çeker göñlüm
Nice mesrūr olam ‘Ulvi bu deñlü ğuşşa vü ğam var

1146.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Bir niçe ‘aşığı gördüm der-i cānāna gider
Mūrlardur çekilür taḥt-ı Süleymān’a gider
2. ‘Azm ider kūyuna dil ḥāk-i rehin almağ için
Kuḥl için ḥ̣āceye beñzer ki Şıfāḥān’a gider
3. Nāz ile ḥāne-yi aġyāra kaçan varsa nigār
Şanuram Yūsuf-ı Ken‘ān gibi zindāna gider
4. Gitme yabana disem yār ider baña ‘inād
Ne ḳadar pend ider isem aña yabana gider
5. Dik gelür serv-i çemen dil uzadur bülbül-i bāğ
Yārsuz ‘Ulvi kaçan gülşene seyrāna gider

1147.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Şeh-i ‘ışḳam belā vādīleri taḥt-ı sükūnumdur

1 Bu beyit *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda gazelin matla beyti eksiktir.

2 ağlayan: ağlayup, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1146 87b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 157, s. 283. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 8 beyittir.

1147 87b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 93, s. 247. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 6 beyittir.

- Başumda efser-i zer şu‘le-yi āh-ı derūnumdur
2. Esās-ı ḥāne-yi cismüm ‘aceb mi üstüvār olsa
Bedende oḡlaruñ ey қаşı yā yir yir sütūnumdur
 3. Kemend-i kākūlüñ cānā beni dīvāne kılmışdur
İki cānibden eşküm iki zencir-i cūnūnumdur
 4. Ḥaṭ-ı ‘anber-şemimūñ üzre ey meh zūlf-i müşgīnūñ
Şeb-i ğamda benüm baḥt-ı siyāh-ı ser-nigūnumdur
 5. Mezār-ı ‘Ulvī’de yir yir görinen şanma nergisler
Gice gündüz gelür diyü seni bekler ‘uyūnumdur

1148.

Velehū

Fe‘ilātūn Mefā‘ilūn Fe‘ilūn

1. Ḥūblar қаşlarını çatmışlar
Ḥalkı biri birine қatmışlar
2. Қаşlaruñ ğāyet ile ser-keş idi
Hele bir pāre şimdi yatmışlar
3. Sīne gencīnesin tecessüs için
Nāvek-i ğamzeñe aratmışlar
4. N’ola ölsem yoluñda ey ḥūnī
‘Ālemi bir ḥuzūra şatmışlar
5. Ğarq-ı eşk olsa çeşm-i ‘Ulvī ne ğam
Niçe merdüm bu baḥra batmışlar

1149.

Velehū

Mef‘ülū Mefā‘ilū Mefā‘ilū Fe‘ülūn

3 cānibden: yanumdan, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda beytin ilk mısrası şu şekildedir: Ḥaṭtuñ üzre senūñ ğīsū-yı ‘anber-bārın ey meh-rū”

1148 88a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 117, s. 260. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 7 beyittir.

2 pāre şimdi: başumdı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 ölsem: olsam, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1149 88a’nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

1. Gördükçe bizi tengî bu yegâne bakışlar
Görmezlenüp âhû gibi yabane bakışlar
2. Hınçerler ile gânzelerün cânuma geçdi
Öldürdi dil-i zârı bu mestâne bakışlar
3. Göz göre şikâr eyledi kebg-i dil ü cânı
Çeşm ile şu şâhin gibi şâhâne bakışlar
4. Nergis uyanup h̄âb-ı seherden göz-be-göz kim
Öğretti yine ol gözi fettâne bakışlar
5. ‘Ulvi kuluña ‘ayn-ı ‘inâyetle nâzar yok
Bilsem ne bakışlar ki bu şâhâne bakışlar

1150.

Velehû

Mef‘ülû Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün

1. ‘Işık ehli kaçan çâk-i giribânın açarlar
Sultân-ı gamuñ perde-yi eyvânın açarlar
2. Şanmañ ki ecel h̄âbına vardukça çaparlar
‘Aşıklar o dem dide-yi giryânın açarlar
3. Yârün görünür micmer-i zerrîni felekde
Çarhuñ ki seher yelleri dâmenin açarlar
4. Bahtum açılup rüşen olur tâli‘ im işler
Şol iki güneş yüzlü ki dükkânın açarlar
5. Cân nakdini almağa gelür gânzelerün âh
‘Ulvi kuluñuñ külbe-yi aḫzânın açarlar

1151.

Velehû

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1. Gâh olur haste gönül pister-i hicrânda yatur
Gâh divâne-şifat gūşe-yi vîrânda yatur
2. Bir garîbem vaḫanumdan beni ayırdı felek

1150 88a'nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

1151 88a'nın derkenarındadır. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 114, s. 258.

- Dil-i bīmārı göreñ her gice yabanda yatur
3. Dün gice şubha degin garq idi baħr-ı eşke
‘ Acebā cism-i za‘ ifüm bu gice kıanda yatur
 4. Gözlerüm kıaldı şehā çāh-ı zenehdānuñda
Beñzer ol merdüm-i maħbūsa ki zindānda yatur
 5. Yaşdanup ‘Ulvi’yi gördüm o şehūñ zānūsın
Bir gedādur şanasın mesned-i sulţānda yatur

1152.

Velehū

Meʿ ūlū Fāʿ ilātū Meʿā ʿilū Fāʿ ilün

1. Düş yārūñ izi tozına kuħl-i cilā budur
Çek ħāk-i rāhını gözūñe tütüyā budur
2. Mū-yı miyānına şarı lup ħālüm aġladum
Mā-beynimizde yār ile hep mācerā budur
3. Bālā-yı ser-bülendūñe cānlar nişār iken
Yok yire belūñi kıucar iller belā budur
4. Cām-ı meyūñ şafāsına alınma ey göñül
Yārūñ şavāf-ı kūyına sa‘ y it şafā budur
5. Dermān umar ki yoluña varan fidā ide
Derd ü belāsı ‘Ulvi’ñüñ ey bi-vefā budur

1153.

Velehū

Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilün

1. Güli şermende iden ‘arız-ı gül-gūnuñdur
Servi ħayretde kıoyan kıāmet-i mevzūnuñdur
2. ‘Aklı mı ġāret iden tırta-yı tarrāruñdur
Beni dīvāne kıılan çeşm-i pür-efsūnuñdur

3 baħr-ı: ħūn-ı /za‘ ifüm: naħifüm, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 yaşdanup: yaşdanur, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1152 88a-b’nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

1153 88b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 188, s. 301.

1 gül-gūnuñdur: kākülüñdür, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3. Haste cānum leb-i Şīrīn'ine Ferhād oldı
Deli gönlüm resen-i zülfüñe Mecnūn'uñdur
4. 'Ulvi'yi zevk-i vişālūñle n'ola şād itseñ
Çok zamāndur ki senüñ 'aşık-ı maḥzūnuñdur
5. Bağrumı 'ūd gibi bezm-i belāda yaqmaq
Ey şeh-i mülk-i cefā zulm ile kânūnuñdur

1154.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ey gönül gayrıya meyl eyleme cānān bir olur
Birinüñ 'ışıkı derūnuñda yatar cān bir olur
2. Hüsni Yūsuf görüp aldanma ruḥı sādeler
Hüsni Yūsuf çoğ olur Yūsuf-ı Ken' ān bir olur
3. Dāğ-ı mihri yeter ol lāle-ruḥuñ sīneñde
Āsmāna nazar it mihr-i dıraḥşān bir olur
4. Görmedüm gonca-yı la' lūñ gibi rengin-yāḳūt
Mühr yüz biñ bulunur mühr-i Süleymān bir olur
5. 'Ulviyā şı' rüme beñzer kanı bir nazm-ı laṭif
Çeşmenüñ gāyeti yok çeşme-yi ḥayvān bir olur

1155.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Her kaçan cāme-yi gül-gün ile cānān görünür
Şafaḳ içre şanuram mihr-i dıraḥşān görünür
2. Nāz ile 'arz-ı cemāl itse ḳapusuñda nigār
Hāle içinde hemānā meh-i tābān görünür
3. Seng-i gam āyīne-yi ḳalbi şikest eyleyli
Niçe yüzden gözūme şüret-i hicrān görünür
4. Düşde gördüm dehenümde leb-i la' l-i yāri

1154 88b'nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

1155 88b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 127, s. 266. Bu gazel 89a'da ilk beyti farklı olarak mükerreren yer almaktadır.

Hâlet-i mevte varursa kişiye cān görünür

5. Gözüme karşı leb-i yâri öpüp durma müdām
Ġāfil olma hele ‘Ulvî gözüme kan görünür

1156.

Velehū

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Görmez oldum ol hilāl-ebrūyı birkaç gicedür
Gözlerüm terk itdiler uyḡuyı birkaç gicedür
2. Merdüm-i dīdem n’ola yıldız şayarsa şubḡa dek
Öpmedüm ol ḡāl-i ‘anber-būyı birkaç gicedür
3. Zūlmet-i fūrkatde ḡaldum yavu ḡıldum kendümi
Bulmadum ol dilber-i meh-rūyı birkaç gicedür
4. Gündüzüm şām oldı şāmum zūlmet-ābād-ı ‘adem
Görmeyelden ol iki ḡisūyı birkaç gicedür
5. Yiridür taş yaşdanup toprak döşensem ‘Ulviyā
Ḳucmadum ol nāzenin pehlūyı birkaç gicedür

1157.

Velehū

Meḡā‘ilün Meḡā‘ilün Meḡā‘ilün Meḡā‘ilün

1. Dil-i biḡāremi gözler benüm ol bī-emān gözler
İki şeh-bāzdur her biri murḡ-ı nā-tüvān gözler
2. Tezerv-i cān zenaḡdānuñ diler dīl bülbül-i ḡaḡḡuñ
Biri seyr-i ḡemen gözler birisi āşiyān gözler
3. Fiḡān u āhuma bakmaz ḡaçar her laḡza ādemden
Gözün āḡū-yı vaḡşidür ki şayd olmaz yaban gözler
4. Ḳapuñdan ḡalka-yı der gibi gitmez gözlerüm hergiz

4 kişiye: kişi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1156 88b-89a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 97, s. 249.

5 yiridür: yār idüm / düşünsem: döşersem, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1157 89a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 129, s. 267.

1 gözler benüm: gözlerine, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda beytin ilk mısrası şu şekildedir: “Terāzū-yı cān zenaḡdānuñ diler dil-i bülbüli ḡaddün” *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda bu mısradaki vezin hatalıdır.

Nitekim āstān-ı pādşāhı dīde-bān gözler

5. Göñüller şaydına ğamzeñ kemīngāhında ebrūñuñ
Özin gizler şikār özler oqın gizler nişān gözler
6. Tenūr-ı sīnemi taldurdu qurş-ı dāğ ile ol meh
Anuñ-çün şabr ider dil cevre zirā haqq-ı nān gözler
7. Gelüp şehr-i vücūda şordı ‘Ulvī hāne-yi qalbin
Diyār-ı ğurbete düşmiş müsāfirdür mekān gözler

1158.

Velehū

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Kaṭre kaṭre kan ki çeşm-i hūn-feşānlar dōkdiler
Gülşen-i bezmünde yir yir ergavānlar dōkdiler
2. Arayup ağızın gice gizli haberler çaldılar
Zahmuma peykānlaruñ tatlu zebānlar dōkdiler
3. Cünd-i maqdem diyü ol servüñ ayağına düşüp
Taşlar ile gözlerüm āb-ı revānlar dōkdiler
4. İtdiler hūr-ı şehīd-i ‘ışka deşt-i kūhi ğarq
Şol harāmī gözlerün kim niçe kanlar dōkdiler
5. Merdüm-i çeşmüm ağardı pīre döndi giryeden
Yüzümüñ şuyunu ‘Ulvī nev-cüvānlar dōkdiler

1159.

Velehū

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1. Sāķī-yi şeker-leb ki benüm var kimüñ var
Bu cām-ı leb-ā-leb ki benüm var kimüñ var
2. Ne muğfil-i şeyhüm ü ne münkir-i rāhib
Ey şūfī bu meşreb ki benüm var kimüñ var

4 der gibi: derkiş / pādşāhı: pādşāh, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

5 kemīngāhında: kem-nigāhından / özin gizler: özin gözler, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

6 haqq-ı nān: haqq nān, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

7 şordı ‘Ulvī: ‘Ulvī şordı / qalbin: kabrin, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1158 89a’nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*’nda yoktur.

1159 89a’nın derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 125, s. 264-265.

3. Görüp yüzini dökdüm izi tozına yaşum
Bu t̄ālī' ü kevkeb ki benüm var kimüñ var
4. Mestāne didi nāz ile ol Yūsuf-ı şānī
' Ālemde bu ğabğab ki benüm var kimüñ var
5. Yeksān görünür cümle cihān dīde-yi cāna
Billāhi bu meşreb ki benüm var kimüñ var
6. İklīm-i belāğatda şehensāh-ı zamānum
Divān-ı müretteb ki benüm var kimüñ var
7. Būs-ı leb-i cānān beden-i 'Ulvi'ye cāndur
Bu rūh u bu kıleb ki benüm var kimüñ var

1160.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Sebz-i cām ile kaçan kim baña cānān görünür
Berg içinde şanuram ğonca-yı ğandān görünür
2. Revzeninden o perī' arz-ı cemāl itdükçe
Ħalka-yı hālede ğüyā meh-i tābān görünür
3. Seng-i ğam āyīne-yi kıalbi şikest eyleyeli
Niçe yüzden ğözüme āteş-i hicrān görünür
4. Düşde ğördüm dehenümde leb-i la' l-i yāri
Ħālet-i mevte varınca kışıye cān görünür
5. ğözüme kıarşı leb-i yāri öpüp durma müdām
Ēāfil olma hele 'Ulvi' ğözüme kıan görünür

3 t̄ālī' ü kevkeb: t̄ālī' -i kevkeb, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

4 mestāne: āyneye bakup / meşreb: ğabğab, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1160 89a-b'nin derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 127, s. 266. Bu gazel ilk beyti farklı olarak 88b'nin derkenarında mükerreren yer almaktadır.

1 *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*'nda beyit şu şekildedir:

Her kaçan cāme-yi ğül-ğün ile cānān görünür
Şafaķ içre şanuram şems-i dıraşşān görünür

2 ğalka-yı hālede ğüyā: hāle içinde hemānā, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*. beytin ilk mısrası *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*'nda şu şekildedir: "Nāz ile 'arz-ı cemāl itse kıapusunda nigār"

3 āteş-i: süret-i, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

4 varınca kışıye: varur ise kışı, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

5 durma: kıurma, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1161.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. H̄aṭ-ı reyḫānuña baḫup leb-i dildāra yazmıŝlar
Dil-i bī-çāreler derdine anda çāre yazmıŝlar
2. Senūñ ḫüsnūñ beyān eyler benüm ' iŝkum ' ıyān eyler
Ne deñlü āh ŝāhum kim der ü dīvāre yazmıŝlar
3. Dökülmiŝ üstüḫ'ānlar kim yatur dergāh-ı dilberde
Maḫabbet-nāmelerdür ehl-i diller yāre yazmıŝlar
4. İçüp mey gibi ḫanum gözlerüñ uyḫuya varmıŝlar
ḫumārın ol iki bed-mestler bir pāre yazmıŝlar
5. Ṭoluya ṭutup emmiŝler leb-i dildārı ey 'Ulvī
O nāzük mīvesin diş yarasından yara yazmıŝlar

1162.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Çeker ḫıŝm ile ' uŝŝāka o çeşm-i Ḳaḫramān ḫançer
Zamāne görmedi bu resme ḫaḫḫā bī-emān ḫançer
2. Hilāl ü hāle ŝandum aṭlas-ı gerdūnda seyr itdüm
Ḳuŝanmıŝ zer kemer ol ṭaḫınmıŝ zer niŝān ḫançer
3. Miyān-ı serv-i ra' nāda yazılmış rā-yı ra' nādur
Miyānuñda görinen ey boyı serv-i revān ḫançer
4. ' İyān eyler saña āyīn-i bezm ü rezm ey ḫūnī
ŝol elde sāgar [u] ŝağ elde her dem ḫūn-feŝān ḫançer

1161 89b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 184, s. 299.

1 reyḫānuña baḫup: reyḫānın yāḫūt-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 ḫumārın: ḫumāruñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 mīvesin: meyveyi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1162 89b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 198, s. 306-307. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda 6 beyittir.

1 bu resme ḫaḫḫā: ḫaḫḫā bu resme, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 seyr itdüm: ser idüm /ol: ol şeh, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 ra' nādur: ḡarrādur, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 rezm: terümi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5. Şikāf-ı sīne-yi **Ulvi**'den olmasun cüdā gamzeñ
Ġılāf-ı sürh içinde yāraşur olsa nihān hañcer

1163.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Şarāb-ı la' lūñi nūş eyledük hātırdā gam neyler
Şafā kesb idecek demlerdürür dilde elem neyler
2. Seg-i dilber sıfālinden mey içmek ağzuña düşmez
Gedā-yı bī-nevāsın sende ey dil cām-ı Cem neyler
3. Ġamuñ afyonını tiryāk diyüp baña ' arz itme
Ġıdāsı zehr-i kātıl olana bir pāre semm neyler
4. Maħabbet gencine vīrāne kalbi maħzen olmışken
Ne lāzım kise-yi ' ārifde dīnār u direm neyler
5. Vücūd ehli gibi ta' n-ı ' adūdan kan yudar gerçi
' Aceb bilsek hużūr eyler mi erbāb-ı ' adem neyler
6. Derūn-ı sīneden gūş itdiler āh-ı ciger-sūzum
Be niçün döğünüp defler iniler dem-be-dem neyler
7. Cihānuñ tumturākından ne zevk alsun dil-i ' aşık
Şeh-i iklīm-i ' ışka leşker-i tabl u ' alem neyler
8. Nihāl-i bağa bakmaz serv-i kıddüñ vaşf ider ' **Ulvi**
Şu söz kim levh-i dilde yazılır aña kalem neyler

1164.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Her kaçan hāmmāme girüp ol perī ' uryān olur
Cāme-yi tenden çıkar cān mürde dil bī-cān olur
2. Çün görem halvetde ol sīmīn-beri ağyār ile
Nār-ı gayretten tenüm külhan gibi sūzān olur
3. Lāle ruhsārı ' araķ-riz olduğunca fi'l-meşel

1163 89b'nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*'nda yoktur.

1164 89b-90a'nın derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 191, s. 303.

1 bī-cān: hayrān, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

Jāleye müstağrak olmuş bir gül-i ḥandān olur

4. Pāyına şu koymağa ol dilberüñ ḥammāmede
Cāme-kān içre dü çeşmüm iki şādırvān olur
5. Ol siyeh fūṭa içinde ‘Ulviyā ol sīm-ten
Şanasun ebr-i siyehden māhdur tābān olur

1165.

Velehū

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Şurāḥī kulḳulı efgān-ı bülbüldeñ baña yigdür
Fer ü şit ü şadādan ‘ārife rengin-edā yigdür
2. Ser-i kūyuñda ḳaldı dil bürehne üstüḥān ile
Fenāda sālīk-i rāh-ı beḳāya būriyā yigdür
3. Geçüp derd ü belālardan yapışdum dāmen-i vaşla
Ḳadimi āşnādan yād-ı nev-res-dil-rübā yigdür
4. Ḳad ü reftāruñı gördükçe pā-būsa uzadur el
Benüm servüm çenār ile irāḳdan merḥabā yigdür
5. Ḳo cevri gel içür bir kez zülāl-i ḥançer-i gamzeñ
Şikeste dillere yüz biñ devādan bir vefā yigdür

1166.

Velehū

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

1. Yār tığını dem-ā-dem baña ḳarşu getirür
Ol ṭabīb-i dil ü cān ḥastesine şu getirür
2. Yāre didüm beni öldürdi firāḳ-ı la‘ lüñ
Didi keyfiyyet-i mey ādeme uyḫu getirür
3. Būy-ı zülfüñ beni ḡāyetde hevāyī ḳıldı
Başuma bunca belā kim getirür bū getirür

5 ol: şol, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1165 90a’nın derkenarındadır. Gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

1166 90a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 179, s. 296-297. Bu gazel 83a-b’de de mükerreren yer almaktadır.

1 tığını dem-ā-dem: şemşirini her dem, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4. Kūy-ı yāre iletür cismümi seyl-āb-ı sirişk
Gülşen içre nitekim hār u hāsı cū getirür
5. Hāṭ u hāl ü ruḥ-ı cānānı görüp ‘Ulvī didi
Beñzer ol ḥāceye kim nāfe-yi Hindū getirür

1167.

Velehū

Mef’ ulū Fā’ ilātü Mefā’ ilü Fā’ ilün

1. ‘Āşık ğam u maḥabbeti zevk u şafā bilür
Cevr ü cefā-yı dilberi mihr ü vefā bilür
2. Mağrūr olalı ḥüsnine ol Yūsuf-ı zamān
Halk-ı cihānı kendüye hep mübtelā bilür
3. Dildār eşigine getiren ‘ışkdur beni
Yoıkdur şuçum o bābda aşıā Hūdā bilür
4. Virmem selām diyü ‘azāb eyleme baña
Hışm ile baıduğını gönül merḥabā bilür
5. Sultān-ı mülk-i ‘ışk-ı ḥaķıķatdür ey gönül
Şüretde gerçi ‘Ulvī’yi gören gedā bilür

1168.

Velehū

Fe’ ilātün Fe’ ilātün Fe’ ilātün Fe’ ilün

1. Nār-ı sīnemle n’ola penbe gibi yansa eger
Gele inşāf ide bu ıssıya qarlar mı döyer
2. Yāri pehlūya çeküp sīnesin öpüp ışıran
Eglenen bu ki hemān sikkeyi mermerde kıazar

4 gülşen içre: gülsitāna, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1167 90a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 98, s. 249-250.

1 cevır ü cefā-yı dilberi mihr ü: cevır ü cefāyı dilber-i meh-rū, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 Yūsuf-ı zamān: Yūsuf-cemāl, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 ‘ışkdur: o ‘ışkdurur /o: bu, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 virmem: virsem / ‘azāb: ğazāb, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 sultān-ı mülk-i ‘ışk: sultān-ı ‘aşk, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1168 90a-b’nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur. Gazelin ikinci beyti *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’ndaki 128. gazelin 5. beytidir.

3. Bir hümā idi uçurduk elümüzden ne gelür
Dilberüñ zülfi hayāli dağı gözümde uçar
4. Çeşm-i ğam-dīde gözüm yaşına ğark olsa ne var
Bu meşeldür dinilür şulı señek şuda yatar
5. Bād-ı āhı ten-i ‘Ulvî’yi hevāya virdi
Şimdi yirinde anuñ ey gül-i ter yeller eser

1169.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Ğāyet ile güç olur ‘āşıka terk-i dilber
Nāşihüñ sözine aldanma kolayın söyler
2. Katı baĝruñ ne ‘aceb muhkem olurmuş cānā
Eşer itmez aña ammā ki yeşim taşu diler
3. Zaĝmumuñ var mı cerāhat diyü qalbinde ‘aceb
Dem-be-dem tiĝ-ı ciĝer-dūzuñ anuñ aĝzın arar
4. Ey şanem fikr idüp İncil-i ğaţuñ rāhibler
Deyr-i ‘işkuñda oĝur her biri küfri ezber
5. Dil-i dīvāne baña ‘aqluñı terk eyle didi
N’ola uysam aña ‘Ulvî delüden uşlı ğaber

1170.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Aĝ sādeyle ki dilber baña her ān görünür
Güyyiyā yāsemen içre gül-i ğandān görünür
2. Nāz ile ‘arz-ı cemāl itse qapusuñda nigār

1169 90b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 128, s. 266-267.

2 aña: saña, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 zaĝmumuñ: yaramuñ / dem-be-dem tiĝ-ı ciĝer-dūzuñ anuñ: dil soĝup aĝzına peykān-ı müjeñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 Bu gazelin makta beyti *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda şu şekildedir:

Yārî pehlüya çeküp sinesin öpüp ışırın
Eglenin ‘Ulvî hemān sikke-yi mermerde qazar

1170 90b’nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur. Gazelin 2. beyti ve bazı mısraları *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’ndaki 127. gazelde yer almaktadır.

Hāle içinde hemānā meh-i tābān görünür

3. Pārelerse gönül āyīnesini seng-i firāk
Niçe yüzden gözūme şūret-i hicrān görünür
4. Meclis içre leb-i dildārumı öpme mey için
Ġāfil olma ki raķībā gözūme ķan görünür
5. Hāfız-ı nazm-ı kemāl olsa ‘aceb mi ‘Ulvi
Ki sözünde eşer-i şīve-yi Selmān görünür

1171.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Halk-ı ‘ālem yüzüñi mihr-i dıraşşān didiler
Ehl-i diller şaçuña şām-ı ġarībān didiler
2. Şuya iltüp niçe İskender’i şusuz getirür
Lebüñe anuñ için çeşme-yi hayvān didiler
3. Derd-i ‘ışkuñ dil-i bīmāra devādur hoşdur
Derd kim senden irişür aña dermān didiler
4. Hınçerüñ cānuma geçdüġini yārāna didüm
Düşmez erkān-ı maķabbetde aña ķan didiler
5. ‘Ulviyā tarz-ı nev-āyīnümi gördi şu‘arā
Böyle hālet viremez nazmına Selmān didiler

1172.

Velehū

Me‘ülü Fā‘ilātü Me‘ülü Fā‘ilūn

1. Nāz ile pisterinde kim ol sīm-ber yatur
Güyā şadefde dāne-yi lü’lü’-i ter yatur
2. Bir kimse yokdurur ki ķaber şora yārdan
Künc-i belāda ķaste gönül bi-ķaber yatur

1171 90b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 146, s. 277.

3 derd-i: derdi / devādur: devādan, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 düşmez: düşünmez / maķabbetde: maķabbet / aña: aña çün, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 gördi şu‘ara: görüp şi‘rā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1172 90b’nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

3. Şevk-i ruhuñla cān virene türbedür gözüm
Tolsa ‘aceb mi nūr ile zīrā ki er yatur
4. Yoluñda hāk olanları gözden bırağduñ āh
Bağsañ ayağduñ altına görseñ neler yatur
5. Ğamdan dü-tā iden ten-i zerdin kemer gibi
Mū-yı miyān-ı dilberi ‘Ulvī kucup yatur

1173.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Marağ-ı ‘ışk devāsın leb-i cānāndan şor
Yūri ey haste gönül hikmeti Loğmān’dan şor
2. Ān-ı hūsnine kul oldumsa mecāzī şanma
Vā‘ izā hiddeti ço aşlını bil andan şor
3. Göre ey kuhl-i cilā niçe dökilür saçılır
Kıymet-i hāk-i rehin dīde-yi giryāndan şor
4. Ten-i bī-cāna su’āl it sitem-i derd ü gama
Haber-i pīrehen-i Yūsuf’ı ihvāndan şor
5. İtlerūñden dil-i ‘Ulvī’yi tecessüs eyle
Bilmek isterseñ anuñ hālını yārāndan şor

1174.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Çünkü yanuñdan o serv-i semenūñ münfekdür
Yād idüp kaddini sīneñde elifler çekdür
2. Ola kim kaç‘-ı menāzil ide keştī-yi vücūd
‘Işk deryāsına düş bir yaña sen de çekdür

1173 91a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 113, s. 258.

1 hikmeti: hikmet-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 ān-ı: āb-ı / bil andan: bilenden, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 dökilür: dökilüp, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 cāna: cānı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1174 91a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 177, s. 295. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 6 beyittir.

1 yanuñdan: yanuñda, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3. Yārsuz egleyemez gönlümü şimşād u çenār
Şahn-ı gülşende hemān gölgeleri gökçekdür
4. ʿĀşık olmuş dil-i senginligi gitmiş yārūñ
Belli her taş begüm kendü yirinde pekdür
5. Dāne dāne gözi yaşını aqıt ʿUlvī’nüñ
Mezraʿ-ı ʿışka cefā tohumı turma ekdür

1175.

Velehū

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Öldürürsün halkı şehriñ pādşāhı yok mıdur
Zulm idersin ʿāşika mazlūmuñ āhı yok mıdur
2. Mescide vardukça yoluñ yitirirsın ey gönül
Mescidüñ meyhāne gibi şāh-rāhı yok mıdur
3. Halka-yı zikr içre gāyet başımız ağartdılar
Mürşid-i ʿışkuñ bir özge hāne-kāhı yok mıdur
4. Yārdan şekvā idersin yüzüme bakmaz diyü
Uğrın uğrın baqışı gizli nigāhı yok mıdur
5. Ey felek gögsün gerersin sen hilāl-i ʿid ile
ʿUlvī’nüñ ... zerrin külāhı yok mıdur³²⁴

1176.

Velehū

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Lāleye bakmam benüm destümde cāmum yok mıdur
Yā mey-i gül-gün ile zevk-i müdāmum yok mıdur
2. Husrev ü Şirīn’i nazm itmiş Nizāmī dutalum
Yā benüm bir dilber-i şirīn-kelāmum yok mıdur

2 bir yaña: birine, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 çenār: hayāl, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 ʿUlvī’nüñ: ʿuşşākına, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1175 91a’nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

³²⁴ Üç nokta ile gösterilen kelime okunamamıştır.

1176 91a’nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

3. Defter-i ‘ uşşākda adum çıkarmışsun benüm
Halk içinde ya benüm nām u nişānum yok mıdur
4. Bezm-i nev-rūz itdüñ ağıyarı geçürdüñ şadre sen
Yā benüm şaff-ı ni‘ ālūñde maķāmum yok mıdur
5. Hūblar ‘ aşıkların añduķda cānānum dimiş
Yā benüm ‘ **Ulvī** gibi kemter gulāmum yok mıdur

1177.

Velehū

Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn

1. Kemān-keşlikde māhirdür kaşuñ gāyet hünervedür
Velikin tīr-i müjgānuñ bahādurdur ciger-derdür
2. ‘ Aceb mi sineye ‘ uryān çekersem ey kemān-ebrū
Hādengūñ serv-ķāmet gonca-leb mümtāz dilberdür
3. N’ola cev eyleyüp her dem niyāz ehline nāz itse
Nigār-ı nāzeninüm haķ budur kim nāz-perverdür
4. Levendāne güzeller gerçi çoķdur şehir-i hüsn içre
Benüm çoķ sevdüğüm ammā fidāyidür dil-āverdür
5. Ne deñlü ‘ ışķ-ı dilberden ferāğat eylesem ‘ **Ulvī**
Yine bir bī-vefāya mübtelā olmaķ muķarrerdür

1178.

Velehū

Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn

1. Şehā cellād-ı çeşmūñ şan‘ atında gerçi kāmildür
Velī ādem helāk itmekde gamzeñ tiğ-ı ķātildür
2. Benüm derd-i derūnumdan baña her dem su’āl eyler
Benüm çoķ sevdüğüm hāl ehliür ma‘ ķüle ķāyildür
3. ‘ Alā ’yıķdan hālāş it cānumı al ey ecel zīrā

1177 91a-b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 170, s. 291.

1 hünervedür: hünerdürür / ciger-derdür: cigerdürür, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 ‘ uryān: ‘ uryāna / çekersem: çeksem / hādengūñ: hādūñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 haķ budur kim: gāyet ile, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1178 91b’nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur. Gazelin mahlas beyti kaydedilmemiş olup nākıs gazeldir.

Temennā-yı vişāl itsem neden arada ḥāyildür

4. N'ola āh eyleyüp ḳan ağlasam ' ışḳ-ı derūnumdan
Beni ḳayşer ḳıyās itmeñ anuñ yiri sevāhıldür

1179.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Her ḳaçan kim yanuma ol gözleri āhū gelür
Fi'l-meşel Mecnūn'a mūnis olmağa āhū gelür
2. Tīḡ u tīr-i yāri görse cān virür bī-çāre dil
Ser-tırāş üstād olıcaḳ ādeme uyḡū gelür
3. Serv-i ḳaddūñ ḥasretinden bildi cān virdüğümi
Tīr-i ḡamzeñ ey ḳaşı yā sīneme toḡru gelür
4. Başladı ḥaṭṭ-ı siyāhuñ ' arızuñda gülmege
' Anber ile Rūm'a gūyā ḡāce-yi Hindū gelür
5. Ol elif ḳad başuma bir med çekerse rāzıyam
' **Ulvıyā** her demde başa yazılan yazu gelür

1180.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Bāde kim āyīne-yi ḳalbi mücellā eyler
Maḥv ider cümle küdürātı muşaffā eyler
2. Ten-i fersüdemize bāde virüp neşv ü nemā
Çihre-yi zerdimüzi gül gibi ra' nā eyler
3. Bāde kim cām-ı Cem'e mālīk ider insānı
Bir gedāyı dü cihān mülkine Dārā eyler
4. Rām ider bāde niçe dilberi ' aşıḳlarına
Niçe dilberleri de ' aşıḳ-ı şeydā eyler
5. Rūḡ-ı şanı diseler bādeye ' **Ulvī** ne ' aceb
Cān ḳatar cānlara çoḳ mürdeler iḡyā eyler

1179 91b'nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

1180 91b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 175, s. 294.

3 Dārā: dār, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1181.

Ġazeliyyāt Fī-Ĥarfi'z-Zā'

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Dehānı mīve-yi terdür o naḥlüñ her zamān olmaz
Ġıdā-yı rüḥdur ey dil bilürsin rāygān olmaz
2. ' Adem mülkini gözler dil viren yārüñ miyānına
Leb-i la' line meyl idende ḥod nām u nişān olmaz
3. Şorılmaz kana kana içse kanum çeşm-i ḥün-rizüñ
Ṭariḳ-i ' ışḳdur bunda efendi kana kan olmaz
4. ' Aceb mi kākül-i dildāra ' ışḳum āşḳār olsa
Meşeldür bu dimişler büy-ı müşg-i ter nihān olmaz
5. Hevāyīdür qarār itmez anuñ-çün çeşm-i şeh-bāzum
Hümādur ol peri-peyker hümāya āşiyān olmaz
6. Ruḥ-ı cānāna ḥaṭṭ gelmiş bahārına ḥazan irmiş
Egerçi gülşen-i cennetde ḥār ile ḥazān olmaz
7. Görüp ol māhı maḥv olsa güzeller tañ mıdur 'Ulvī
Kevākib pertev-i şems-i münir ile 'iyān olmaz

1182.

Velehū

Me' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

1. La' lüñ gibi yāḳūt-ı Bedeḥşān ele girmez
Dendānuña beñzer dür-i ḡalṭān ele girmez
2. ' İşretde n'ola sīneme yaḳmazsa o meh dāḡ
Ġurbetde nice demler olur nān ele girmez
3. Elden çıkarırsın gönül ol rüḥ-ı revānı

1181 91b-92a'nın derkenarındadır. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 226, s. 322.

1 mīve: meyve / naḥlüñ: naḥl ki, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

2 nām u: nām-ı, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

4 müşg-i: müşge, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

6 ḥaṭṭ: ḥaṭṭ-ı /ḥazān irmiş: irmiş ḥazān, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

1182 92a'nın derkenarındadır. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 221, s. 319-320.

2 'işretde: 'aşḳında / meh dāḡ: mah, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

Vallāhi şaķın ğafleti ķo cān ele girmez

4. Eyyām-ı cūvānī dem-i pīrīde bulunmaz
Hengām-ı şitā irse gülistān ele girmez
5. ‘Ulvi kuluñuñ göñlini şāhum ele al kim
Yārān bulunur yār-ı süħandān ele girmez

1183.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. ‘Arz-ı hāl itmege yāre dil-i ‘aşık varamaz
‘Aqlını hayret alur sevdüğine yalvaramaz
2. Kılmayan nālesini kâfile-yi ‘ışķa ceres
Reh-i fūrķatde ķalur kūy-ı vişāle varamaz
3. Āftābum dil olup zerre-şifat pā-mālūñ
Dem mi vardur ki seni ħāne-be-ħāne aramaz
4. El uzunluğın ider kāküline şāne meger
Nāzeninüm ne ‘aceb ũurra-yı zülfin ũaramaz
5. ‘Ulviyā yāre didüm bunca cefālar niķe bir
Ĥışm ile baķdı didi ādeme iylük yaramaz

1184.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Serv dirsek de n’ola ķaddüñe ehl añıluruz
Yañılursaķ da hele ũoğrusına yañıluruz
2. Vāķı‘ amda gice leblābı temāşā itdüm
Ol boyı serv-i ser-efrāza bugün şarılıuruz
3. Bize öğretmesin ey dil o gül-i ra‘ nāyı
Biz anuñ cevri ü cefāsın ķatı ra‘ nā bilürüz

4 cūvānı: cūvān-ı /pīrīde: pīrinde, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1183 92a’nın derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 229, s. 324.

1 yalvaramaz: yār varamaz, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

2 ‘ışķa: ‘ışķ-ı, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

5 bunca: bu niķe, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1184 92a’nın derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 231, s. 325.

4. albimüz genc-i nihāndur göricek ehl-i dili
Bād ile onca-yı nev-reste gibi açılırız
5. Bize a' n itmeye erbāb-ı ma' ārif umarız
'Ulvīyā āfiye teng olıcağıuz arılrız

1185.

Velehū

Mūfte' ilūn Mefā' ilūn Mūfte' ilūn Mefā' ilūn

1. Őuba dek aqladı bu Şeb tomadı māh-pāremüz
ālī' imüz açılmadı dūŐkūn imiŐ sitāremüz
2. Hāner-i am cerāatın bāde yuyup arıtmadı
Merhem ile oñulmadı aldı yūrekde yaramuz
3. Dīdede āb u baŐda hā serde hevā goñūlde nār
Derdūmūzūñ devāsı yo ılmadı kimse āremüz
4. Gōzlerimüz hābāb-veŐ ol boyı servi gōzedūr
Őu gibi geri alağıuz yūksegedūr nazāremüz
5. ara-yı mevc-i eşk olup gōz yumalum zamānedēn
eŐm-i hasūd 'Ulvīyā görmeye tā ki aramuz

1186.

Velehū

Me' ulū Fā' ilātūn Me' ulū Fā' ilātūn

1. Gōñlūm oyup apuñı her āstānda yatmaz
Zulm itme āna Őāhum 'āŐı yabanda yatmaz
2. Bād-ı Őabāya arŐu gīsū-yı 'anberīnūñ
Gūyā hūmādurur kim hi āŐiyānda yatmaz
3. FaŐl-ı bahār iriŐdi gūllerle oldı gūlŐen
Kimdūr ki gicelerle bir gūlsitānda yatmaz

4 gibi: Şıfat, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1185 92a-b'nin derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 213, s. 315.

3 serde: elde / ılmadı: bilmedi, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

5 ara: ar, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1186 92b'nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*'nda yoktur.

4. Mihmānum olsa her şeb s̄inemde tañ mı ol mäh
Genc̄ine var midur kim künc-i nihānda yatmaz
5. Zülfüñe dil virelden bir yirde yoq qararı
Bağlasa ‘Ulvī sensüz bağ-ı cinānda yatmaz

1187.

Velehū

Meʿülü Mefā’ ilü Mefā’ ilü Fe’ülün

1. Gözler kamaşır tal’ at-ı cānāna bakılmaz
Rüşen bu ki hürşid-i dirahşāna bakılmaz
2. Bakdukça düşer hātıruma miḥnet-i Yūsuf
Ḥaqqā bu ki ol çāh-ı zenehdāna bakılmaz
3. Seyl-āb-ı sirişkümle gelür ādeme dehşet
Tuğyān idicek cūşış-i ‘ummāna bakılmaz
4. Sulṭān-ı cihan meclisidür meclisi yārūñ
Ādāb budur bunda ki yabana bakılmaz
5. Bir kaşr-ı mu’ allāya cülüs itdi o şeh kim
Yanında o kaşruñ bu nüh eyvāna bakılmaz
6. Aldanma nuqūş-ı şuver-i deyr-i cihāna
Nisyān getirür şüret-i bī-cāna bakılmaz
7. Elfāz-ı şafā-bahşını ey ‘Ulvī görince
Ṭarz-ı Ḥasen ü şive-yi Selmān’a bakılmaz

1188.

Velehū

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

1. Leblerin öpmege ol gonca-dehān katlanmaz
Āh idersem n’ola bülbül gibi cān katlanmaz
2. ‘Aqla küymez reh-i ‘ışk içre dil-i āzāde
Yolda kılsa kılına şāh-ı cihān katlanmaz

1187 92b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 200, s. 307-308.

2 bakdukça: görünce, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 seyl-āb: sîr-āb, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1188 92b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 211, s. 314. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 7 beyittir.

3. Çıkmağa kaçır-ı semā pāyüñe ‘azm itdükçe
Benden evvel çıkar ey mäh figân katlanmaz
4. Bunca yıldur biz anuñ katlanıruz cevrine āh
Seyre gitsek bize ol serv-i revān katlanmaz
5. ‘**Ulvıyā** menzil-i maķşūda yitiş eglenme
Sür‘ ati var felegüñ saña zamān katlanmaz

1189.

Velehū

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1. Tıguñ başumı kesse dilüñ ğuşşası gitmez
Ammā ki ne çāre kesilen baş yine bitmez
2. Mey pāk ider ancak dil-i mecrūhumı vā‘ iz
Çirk-āb-ı ğam u ğuşşayı bir nesne arıtmaz
3. Berg oldı kulağı gül-i ħandānuñ anuñ-çün
Bülbüllerinüñ nāle vü feryādın işitmez
4. Biñ yıllar eger ağlar isem tālī‘ i gör kim
Baĥt-ı siyehüm yüzüme bir kerre şırıtmaz
5. Pür-ħün olalı hecr-i lebüñle dil-i ‘**Ulvı**
Demler mi geçer yaş yirine kanlar aķıtmaz

1190.

Velehū

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1. Bitmez yüregüm yaraları işler oñulmaz
Şabr eyliyelüm çāre nedür bitmez iş olmaz
2. Günden güne artarsa n’ola ħüsn-i dil-ārā
Gülzār-ı cinānuñ gül-i ra‘ nāları şolmaz
3. Peymāne gibi ĥasret-i la‘ lüñle dem-ā-dem

2 ‘aķla: ‘aķl-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 çıkmağa: çıkmaña / pāyüñe: pāyine, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 cevrine āh: cevrine, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1189 92b-93a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 217, s. 317.

1190 93a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 215, s. 316.

Bir dem mi olur dīdelerüm an ile olmaz

4. Bir amzesi fettānı bulup sevmiř o hūnī
řanmañ ki kiři kiřiye itdūgūni bulmaz
5. ‘Ulvī uluñı hışm ile redd itdi didiler
Ol řāh-ı keremden bu cefālar hi umulmaz

1191.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Dem mi vardur ki ruħuñ řem‘ine nāzır degūlūz
Yamaa ya dil-i pervāneyi hāzır degūlūz
2. Nazarı pāk olan eyler eşer-i hāke nazır
‘Ārifūz biz kiřinūñ ‘aybına nāzır degūlūz
3. Zāhidā zūhd ile tavāyı su’āl itme bize
‘Iř fennin bilūrūz ayrıda māhir degūlūz
4. Bilmezūz n’eyleyeyin bu dil-i meyyālimūzi
Gördūgi hūbı sever hāřılı řākir degūlūz
5. řöyle hārc eyledūñ ey ‘Ulvī nuūd-ı ‘ömri
Farımız var atı bir hābbeye ādir degūlūz

1192.

Velehū

Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn Fe‘ulūn

1. Dil-i ‘uřřāa řūfī maħrem olmaz
Kemāl ehline nādān hem-dem olmaz
2. Bulınmaz ādemīlik her kişiide

3 olur: eer, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

4 fettānı: fettān, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

5 redd itdi didiler: redd eyledi dirler, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1191 93a’nın derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 203, s. 309-310.

2 nazarı: nazır-ı / nāzır: tāzīr, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

3 tavāyı: tavā-yı, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

4 n’eyleyeyin: neyliyelüm / sever: şor, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

5 şöyle: şol adar / ‘ömri: amı, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1192 93a’nın derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 219, s. 318. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*’nda 6 beyittir.

Anuñ-çün cümle insān ādem olmaz

3. Belā bezminde la‘ lūñ ḥasretinden
Gözüm ḳan aḡlamaya bir dem olmaz
4. Şarāb-ı ‘ ışḳ ile mest olmayınca
Benüm dīvāne göñlüm ḥurrem olmaz
5. Güzel sevmekden ey ‘Ulvī’ uşandık
Velīkin duḡter-i rez öpsem olmaz

1193.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Ğazabından yine cānān dutulup ḳapılmaz
Ḥançerinden şaçılır ḳan dutulup ḳapılmaz
2. Degme şeh-bāza şikār olmaz uçar yüksekde
Hergiz ol kebg-i ḥirāmān dutulup ḳapılmaz
3. Şaḡne-yi dehre şikāyet idesin didüm idi
Çāre ne ol gözi fettān dutulup ḳapılmaz
4. Ḥaḡ-ı müşḡini celālī gibi baş ḳaldurdu
‘Ālemi eyledi vīrān dutulup ḳapılmaz
5. ‘Ulvī’nüñ başını meydān-ı ḡamda eyledi ḡöp
Ḥiddetinden daḡı el-ān dutulup ḳapılmaz

1194.

Velehū

Fe‘ilātūn Mefā‘ilūn Fe‘ilūn

1. Yār şanmañ ki cānumı almaz
Kimsenüñ ḡaḳḳı kimsede ḳalmaz
2. Gevher-i pendümi nişār itsem
Sözlerümden o ḡonca-fem almaz

1193 93a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 225, s. 321-322. “dutulup ḳapılmaz” redifi *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda tüm beyitlerde “tutulup ḳabulümüz” şeklindedir.

2 yüksekde: bu kebgdür, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 idesin didüm idi: ideyin didi miydi / fettān: mestān, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 başı: başını / ḡamda: ḡama / el-ān: ālān, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1194 93b’nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

3. İncinüp bād-ı āhum esdükçe
Şanmañ ol serv-i kad başın şalmaz
4. Kāmetüm kav̄s āhum olsa hadeng
Çeşm-i şeh-bāzum oқına gelmez
5. Dür-i dendānuñ añıcaқ ‘Ulvī
Dem mi var baһr-i hayrete şalmaz

1195.

Velehū

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. H̄asret-i la‘l-i lebūñle olalı h̄ün-pāş göz
Cūybār-ı miḥnete ‘aynum olupdur yaş göz
2. Yaralardan göz göz oldu kelle-yi bī-devletüm
Girişür h̄ışm ile ol dimez ki vardur baş göz
3. H̄aste-yi hicrān olup qaddüm dü-tā olsa ne var
Göñlümi āşüfte kılmışdur benüm bu qaş göz
4. Nice pinhān idesin dilde maḥabbet gencini
Āh kim rāz-ı derūnum ḥalka itdi fāş göz
5. Görmedi mir’āt-ı ‘ālemde ḥaқıqat şüretin
Bunca demlerdür ki ey ‘Ulvī süridür baş göz

1196.

Velehū

Mef‘ülü Mefā‘ilün Mef‘ülü Mefā‘ilün

1. ‘Uşşāka güzellerden h̄iç buse ‘aḫā olmaz
Dillerde meşeldür bu beglerde vefā olmaz
2. Cān naqdine erzendür bir kerre yüzün görmek
Ol Yūsuf-ı şāniye ‘ālemde bahā olmaz
3. Bār-ı gam-ı hicrānı cānā çekemez hergiz

1195 93b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 207, s. 311.

1 miḥnete: miḥnet, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 dü-tā: hilāl / bu: bir, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1196 93b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 227, s. 323.

2 erzendür: erzāndur, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Şol iki hilālūñle ol kaç ki dü-tā olmaz

4. Rūz u şebi farç itmez viren lebūñe göñlin
İklīm-i ‘adem içre şubḥ ile mesā olmaz
5. Mir ‘āt-ı dilūñ olsa hüzn ile n’ola pür-jeng
‘Āşık olanūñ ‘Ulvī kalbinde şafā olmaz

1197.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Her seher cām-ı şarāb ile yumazsağ yüzümüz
Ḥ‘āb-ı miḥnetle geçer hep gicemüz gündüzümüz
2. Lāle-veş taldura zerrīn kadeḥi sāķī müdām
Nergis-āsā çü benefşeyle açıldı gözümüz
3. Bunca yıldur yelerüz vādī-yi ‘ışkuñda şehā
Bir selāmuña senūñ geçmedi hergiz sözümüz
4. Göz yaşın dökdük o meh yüzümüze bakmadı āh
Veh ki barışmadı yār ile bizüm yıldızumuz
5. Ḥasteler eyler imiş bāde ile derde ‘ilāc
N’ola meyl itse üzüm şuyına ‘Ulvī özümüz

1198.

Velehū

Mef‘ülū Fā‘ilātū Mefā‘ilū Fā‘ilūn

1. Vardur cenāb-ı Ḥaķķ’a bizüm istinādumuz
Yoğ ğayrıya tevekkülümüz i‘timādımız
2. Tīğ-ı rızāña gerden-i teslīmi dutalum
Olsun efendi her sözüñe inķıyādımız
3. Bir kaç gedā-yı sālīk-i rāh-ı maḥabbetüz
Göz yaşı şuyumuz elem ü ğuşşa zādımız

3 çekemez: çekmez / ol: şol, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 göñlin: göñül, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1197 93b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G.201, s. 308-309.

1 Beytin ikinci mısrası şu şekildedir: “Ḥ‘āb-ı ğafletde kalur hergiz açılmaz gözümüz”

2 çü benefşeyle açıldı: açıla tā ki sehergeh, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1198 93b-94a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 222, s. 320.

4. Defterden adımız çıkarırsañ da rāzıyuz
Cevr ü cefāñı çekmek ile çıkısun adımız
5. Çarh-ı berine eylemezüz ‘ arz-ı ihtiyāc
‘Ulvi yüz esfele dimezüz biz murādımız

1199.

Velehū

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Biz Hudā’dan ğayrıya hiç ‘ arz-ı hācāt itmezüz
Çadıyü’l-hācātdan ğayra münācāt itmezüz
2. Biz ‘ abāyiyüz bize fāhir libāsı n’eylerüz
‘ Ārifüz ehl-i dilüz biz meyl-i dārā itmezüz
3. Yār kaçmaz la‘ lin öpmekden velī mümkün degül
Anuñ için biz de teklīf-i muhālāt itmezüz
4. Şuretā zāhid bizi cāhil taşavvur eylemez
Degme bir nādāna biz ‘ arz-ı kemālāt itmezüz
5. Her ğazel kim diyevüz pür-süzdür ‘Ulvi velī
Tımturāk-elfāz ile muğlāk ‘ ibārāt itmezüz

1200.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Gedā-yı küy-ı ‘ ışk olduĝ reh-i ğamda türābuz biz
Maħabbet mülkine ya‘ nı şeh-i ‘ āli-cenābuz biz
2. Küdüretten beriyüz şāf-meşreb ‘ āşıĝ-ı pāküz
Güzeller hüsni görsek aĝar meyl eylerüz ābuz
3. Bizi lā-ya‘ kıl iden cām-ı ‘ ışk-ı lā-yezālīdür
Sen ābla şanma kim ey yār ser-mest ü ħarābuz biz

1199 94a’nın derkenarındadır. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 214, s. 315-316.

2 biz ‘ abāyiyüz: bir ‘ abā yiter / dārā: dārāt, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

5 diyevüz pür-süzdür: dişe vezir-i sözdür, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

1200 94a’nın derkenarındadır. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 237, s. 328.

2 biriyüz: beri nūr-ı / görsek aĝar meyl eylerüz ābuz: görsen aĝar miş-i ābāduz biz, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3 lā-ya‘ kıl: lā-tekmil / mest ü: mest-i, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

4. Ele alup başımız yürür isek n'ola ser-gerdān
Belā deryāsı içinde bir āvāre ḥabābuz biz
5. Şarāb-ı la' l-i dilberden ezel bezminde mest olduk
Anuñ-çün gice gündüz 'Ulviyā mest ü ḥarābuz biz

1201.

Velehū

Mef' ulū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ulūn

1. Derdüm baña kār eyledi dermāna el irmez
Cānum lebe irdi leb-i cānāna el irmez
2. Didüm dehenüñ oḥşayalum ey boyı şimşād
Didi o perī mühr-i Süleymān'a el irmez
3. Dil sāye gibi ḥāk-i mezelletde yatur āh
Yıllar geçer ol serv-i ḥırāmāna el irmez
4. Şad-pāredürür şāne gibi gerçi derūnum
Ammā n'idelüm zülf-i perīşāna el irmez
5. 'Ulvi gibi ğavvāş-ı ma' ānī olımazsın
Ḳa' rına anuñ ey dil-i divāna el irmez

1202.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Kışver-i ğam şāhıyuz biz deşt-i miḥnet beklerüz
Fāriġu'l-bālüz cihānda künc-i 'uzlet beklerüz
2. Şem' -i meh fānūs-ı hāle itleriyle her gice
Pāsbānuz dilberüñ kūyında nevbet beklerüz
3. Gice şem' -i ḥüsnüñe karşı dil ü cān ile biz
Yanmaġa pervāne-veş bezmünde fırsat beklerüz

5 olduk: olduñ / mest ü: mest-i, *Derzî-zāde Ulvî Divānı*.

1201 94a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Divānı*, G. 232, s. 325-326.

1 irdi: geldi, *Derzî-zāde Ulvî Divānı*.

3 gibi: şıfat / yıllar: bülbüller, *Derzî-zāde Ulvî Divānı*.

4 n'idelüm: n'idem ol, *Derzî-zāde Ulvî Divānı*.

1202 94a-b'nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Divānı*'nda yoktur.

4. Bezm-i meyde hem-dem olduk Vāmıķ u ‘ Azrā ile
Geçdi anlar mest olup biz dāğ-ı şoĥbet beklerüz
5. Bende-yi pīr-i muġānuz niçe demdür ‘Ulviyā
‘ Ālemüñ sultānıyuz bāb-ı sa‘ ādet beklerüz

1203.

Velehū

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Yaralar kesmiş kōlında dilber-i bī-pākimüz
Ĥaylī mecrūĥ oldu andan bu dil-i şad-çākimüz
2. Bir kadeĥ meyle kişi iki cihāna ĥükm ider
Şöyle şanma zāhidā yokdur bizüm emlakimüz
3. Sürmek içün dergeh-i yāre ġubār-āsā yüzün
Niçe yıl bād-ı şabā ile yelüpdür ĥākimüz
4. Zerrece hergiz dehānın görmedük cānānenüñ
Ĥarşu tutduk gerçi kim āyīne-yi idrākimüz
5. ‘Ulviyā tāk-ı felekde māh-ı nevdür didiler
Hep görenler ‘ aks-i tiġ-ı āh-ı āteşnākimüz

1204.

Velehū

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Tālib-i cānāneyüz mülk-i cihāndan fāriġüz
‘ Āşıķ-ı āvāreyüz kevn ü mekāndan fāriġüz
2. ‘ Ālem-i vaĥdetdeyüz bulduk selāmet kūşesin
Kūy-ı yāre kāni‘ yüz bāğ-ı cināndan fāriġüz
3. Sīnemüz pür-dāğ idüp bir bir elifler kesmişüz
Baķmazuz eşcāra seyr-i ġülsitāndan fāriġüz

1203 94b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 220, s. 319.

1 kōlında: kōlına / bu dil-i: sine-yi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 bizüm: bezm-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 görmedük: görmedüm, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1204 94b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 238, s. 329.

2 cināndan: cihāndan, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 kesmişüz: çekmişüz / ġülsitāndan: ġülşenden, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4. Zevk-i dünyā añladuđ bildük hemān bir ān imiş
Fağr ile fağr eylerüz řāhum biz andan fāriğüz
5. ‘Ulviyā gitdüñ ‘adem iklīmine ‘uryān olup
Terk idüp tād u řabāyı baş u cāndan fāriğüz

1205.

Velehū

Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn

1. Hümā-veş yüksek uçar şeh-süvārum baña meyl itmez
Diriğ ol řadd-i tūbāya elüm irmez gücüm yitmez
2. Görüp germiyyet-i sūz-ı derūnum nerm olur řalbi
Beni gördükçe anuñ-çün o şeh yā şaşların çatmaz
3. Cebīnūñle ‘izāruñ vařf idüp dil nāle kılduđça
Hezārān ‘andelībi lāl ider tūṭiyi söyletmez
4. Mürüvvet kıl yetīm-i eşküme rağm eyle sultānum
Serī-i ma‘ delet-serverleri mađlūmı ađlatmaz
5. Cihānuñ yügrügisin menzil al eglenme ey ‘Ulvī
Semend-i řab‘ uña rāh-ı fenādan kimseler yetmez

1206.

Velehū

Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn

1. Yoluñda sāye-veş ey serv-şad ḥāk ile birüz biz
Ayağ altında şalmış bir bölük ḥōr u ḥađirüz biz
2. Vezīr ü mīr-i dehre bağmazuz dünyā içün hergiz
Ḥađīķat ‘āleminde pādřāh-ı bī-vezīrüz biz
3. Ten-i zerd ü nizār ile şu‘ā-ı āh u zār ile
Fenā bezminde rüz u şeb yanar şem‘-i münīrüz biz

4 añladuđ bildük: añladuñ bildüñ /andan: biz andan, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1205 94b’nin derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 206, s. 311.

2 anuñ-çün o şeh: o şeh anuñ-çün, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

3 cebīnūñle ‘izāruñ vařf idüp: ruđuñ mirātını vařf eyleyüp, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

5 fenādan: sūḥanda, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1206 94b’nin derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 235, s. 327.

3 bezminde: deyrinde, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

4. Gerek tîġuñla kes başum gerek zülfüñle ber-dâr it
 apuñda pādşāhum bende-yi fermān-pezîrüz biz
5. Dil-i ‘Ulvī gibi dünyāda sîm ü zerden el çekmiş
 Ruġ-ı zerd ile sîm-i eşke kı̄nî‘ bir faķîrüz biz

Ġazel Fî-Ĥarfi’s-Sîn³²⁵

1207.

[Ġazel Fî-Ĥarfi’s-Şād]

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. [Fürkat içre kı̄l beni yā Rab figānumdan ħalāş]
 [Yā irişdür yāre yāġūd eyle cānumdan ħalāş]
2. [Tākātüm yok yār-ı hecre luţf it ey tîġ-ı ecel]
 [Başumı kes kı̄l beni bār-ı girānumdan ħalāş]
3. Deşt-i miġnetde diler çarġuñ toġuz kı̄t cevşenin
 Tîr-i āhum kı̄rtılıp olsa kemānumdan ħalāş
4. Dest-i ġamdan kı̄rtarup dāmānumı kı̄ılmañ meded
 Boynumı zencîr-i zülf-i dil-sitānumdan ħalāş
5. Ġarķa vardum āşnādan kimse yok mı ‘Ulviyā
 Eyleye seyl-āb-ı eşk-i ħün-feşānumdan ħalāş

1208.

Ġazel Fî-Ĥarfi’đ-Dād

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Bāġ-ı küyuñ seyridür Firdevs-i ā‘lādan ġaraż
 Pertev-i nūr-ı cemālüñdür tecellādan ġaraż
2. Naķd-i cānı ħāl-i gendüm-gunuña ġarc itmedür
 Terk idüp Ādem cinānı ‘azm-i dünyādan ġaraż

³²⁵ 94b’nin derkenarındadır. Bu başlığın altına “Ĥarfü’s-sin ve Ĥarfü’s-şın tamamen, ħarfü’s-şād kısmen nā-mevcūddur” notu düşülmüştür. *Mecmua*’nın bu kısmında da eksik yapraklar vardır. Bu sebeple sin ve şın harfli gazeller yoktur. Ayrıca bu yapraktan sonra gelen yaprak da (95a-95b) bu kısma yanlışlıkla eklenmiştir.

1207 96a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 258, s. 339-340. Gazelin ilk iki beyti *Mecmua*’da eksiktir. Bu beyitler *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’ndan tamamlanmıştır.

1208 96a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 261, s. 341.

2 itmedür: itme dil, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3. Kāmetüñ t̄übā lebüñ kevşer yüzüñ bāğ-ı Na'ım
Sensin ey rūh-ı revān dünyā vü 'uqbādan ğaraž
4. Vuşlat olmaz mı müyesser rüz-ı maşşer yok midur
Hey kıyāmet ney ki bilsem bunca ferdādan ğaraž
5. Āstānuñ itleri 'Ulvi'ye karşı çıkdılar
Āşnālık haqqın icrādur ehibbādan ğaraž

1209.

Ġazeliyyāt Fī-Ĥarfi'l-'Ayn

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bezmimizde oldu sākī çün ruḥ-ı cānāna şem'
Başın ortaya koyup girmek neden meydāna şem'
2. Künc-i ğamda nāme-yi luṭfuñla yād itdüñ bizi
Ḥayra girdüñ pādşāhum gönderüp zindāna şem'
3. Deste-yi şem' ile geldi dest-i sākī meclise
Rindler bezminde 'ādetdür varur yārāna şem'
4. Sīm-gerden māh-ruḥ sākīler itsün ḥidmetüñ
Yaraşur bezmünde yansa her gice şāhāne şem'
5. Yār-ı şem' a cān virürken yanmağa pervāneler
Bu ne ḥikmetdür ki olmuş ḥüsnüñe pervāne şem'
6. Āteş-i ğamla ciger yandukça 'ışk-efzün olur
Eksilür ey māh-pāre gerçi yana yana şem'
7. Cān-ı 'Ulvi'den diriğ itme ḥabībüm tīrūñi
Sāyilüñdür eyleseñ tañ mı 'aṭā bir dāne şem'

1210.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

3 Na'ım: ni'am, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 çıkdılar: geldiler, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1209 96a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 268, s. 345.

1 çün ruḥ-ı cānāna: çü ruḥuñ cānāna, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 yār-ı: nār-ı / olmuş: ol almış, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1210 96a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 269, s. 345-346.

1. Yüri hey âteş-i ğamla yirüm nār eyleyen ṭālī^ᶜ
Ḥaṭ-ı dilber gibi rūzum şeb-i tār eyleyen ṭālī^ᶜ
2. Yüri hey seyr iderken gülsitān-ı ḥüsn-i cānānı
Dil ü cān bülbulinüñ güllerin ḥār eyleyen ṭālī^ᶜ
3. Yüri hey fikr iderken zülf-i yār ile zeneḥdānın
Mekānum çāh-ı ḥasret hem-demüm mār eyleyen ṭālī^ᶜ
4. Yüri hey dehr içinde eyleyüp ḳaddüm hilāl-āsā
Baña ol yāri bī-mihr ü sitemkār eyleyen ṭālī^ᶜ
5. Yüri hey dīde-yi ‘Ulvī’ye uyḥuyı ḥarām iden
Anı her gice encüm gibi bidār eyleyen ṭālī^ᶜ

1211.

Velehū

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1. Mihr-i gerdün olmasaydı gün yüzüñde ger şu^ᶜ ā^ᶜ
Bulmaz idi ḥalḳ-ı ‘ālem içre ey meh irtifā^ᶜ
2. Görinen şanma şafaḳdur ḳana ğarḳ olur felek
‘Ārizuñla āftāb itdükçe her gice vidā^ᶜ
3. Ruḥlaruñdan zülfüñi ref^ᶜ eyle ey bedr-i dücā
Çün bilürsin rüz u şeb bir yirde ḳılmaz ictimā^ᶜ
4. Sırr-ı ‘ışḳuñ şaḳlaram cānā senüñ aġyārdan
Kim meşeldür küllü sırrın cāveze’l-işneyni şā^{ᶜ.326}
5. Bir ḥadeng atdı dil ü cānına ‘Ulvī’nüñ yine
Her biri kendüye şanup düşdi araya nizā^ᶜ

1 âteş-i ğamla: derd ocağında, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 mihr ü: mihr-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*. Beytin ilk mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda şu şekildedir: “Yüri hey devr içinde aḳıdup yaşum şafaḳ mānend”

5 iden: idüp, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1211 96a-b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 273, s. 347-348.

2 itdükçe her gice: her gice itdükçe, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 Beytin ilk mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda şu şekildedir: “Ruḥlaruñdan ḥaṭṭ-ı ḥoş-büyuñ terāş eyle meded”

4 Beytin ilk mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda şu şekildedir: “Cān u dildür rāz-ı ‘aşḳı ‘āleme fāş eyleyen”

³²⁶ *İkiyi (iki kimseyi veya iki dudağı) aşan her sır şâyî olur, her tarafā yayılır.*

5 atdı: atduñ / araya: mābeyne, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1212.

Ġazel Fī-Ĥarfi'l-Ġayn

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bī-sütün-ı ğam tenümdür lālelerdür tāze dāğ
Oldı ben Ferhād'a ey Şīrīn süĥan dāğ üsti dāğ
2. Cān eritdi ĥidmetünde şem' -i meclis dün gice
Āteş-i şevķüñle yanup ħalmadı baĝrumda yağ
3. Dāğlar ile cismümi zeyn eyledüm zülfüñ görüp
'Ādet olmışdur yanar tārīk-i şebde çün çerāğ
4. Görinen tāk-ı felekde māh-ı nevdür şanma kim
Üstüĥān-ı cism-i merdümdür çıkardı göge zāğ
5. Ķılmağ için ey hümā murğ-ı dil-i 'Ulvi'yi şayd
Dānelerdür beñlerüñ kāküllerüñdür ħıl duzāğ

1213.

Ġazel Fī-Ĥarfi'f-Fā'

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Geymesün mihr-i felek başına altun üsküf
Başladı geymege ol dilber-i mevzün üsküf
2. Çekdi zer-düzlaruñ süzeni cevrin gerçi
Eyledi 'ākıbetü'l-emr işin altun üsküf
3. Olalı Şāh Süleymān' uñ o şeh derbānı
Ĥavf ider geymege her Ehremen-i dün üsküf
4. Şan' atı pīr nice başa çıkarmış sābāş
Kākülüñden güzelüm olalı mā-dün üsküf
5. 'Ulviyā kākül-i dildāri çıkardı başdan
Eyledi kendü gibi anı da mağbün üsküf

1214.

1212 96b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 274, s. 348.

1 ğam: dāğ / üsti: üzre, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 eritdi: eridüp / baĝrumda: baĝrında, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 şayd: çün, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1213 96b'nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

Gazeliyyât Fî-Ḥarfi'l-Ḳâf

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1. Şu deñlü müşkil işdür ' aşıķa cānāndan ayrılmaķ
Aña nisbet ḥayāt-ı sermedidür cāndan ayrılmaķ
2. Kilāb-ı kūyuñ añdum cānuma kār eyledi ğurbet
Vaṭandan ğam yimezdüm olmasa yārāndan ayrılmaķ
3. Ğamuñdan istemez bir laḥza ayru düşmegi göñlüm
Kişi mu' tād olunca güç gelür mihmāndan ayrılmaķ
4. N'ola Ya' kūb-veş ağarsa çeşmüm giryeden her dem
Beni pīr eyledi ol Yūsuf-ı Ken' ān'dan ayrılmaķ
5. Ḥalāş it 'Ulvīyā dāmānuñı dest-i ' alāyıkdan
Bilürsin ḥaylī müşkildür bu ḥāristāndan ayrılmaķ

1215.

Velehū

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1. Ayuñ on dördi gibi virdi қаşr-ı ḥüsnüñe revnaķ
Elüñde çār-deh kıt' a yüzüñde çār-deh yapraķ
2. Rumūz-ı nükte-yi seb' ü'l-meşānī münkeşif oldı
Cemālūñ muşḥafında ey yanağı pertev-i muṭlaķ
3. Mübārek destüñe dirsem ' aceb midür Yed-i kudret
Müşābihdür ḥabībüm Lafzātullāha o beş parmaķ
4. Ene'llāh āyetinüñ eyleyüp te'vīlini tefsīr
Cihān mülkini bir dāra şatan sulṭān-ı dehre baķ
5. Kelāmullāh-ı nāṭıķdur lisān-ı pāküñ ey 'Ulvī
Elüñ alsun senüñ Ḥaķķ hiç nazīr olmaz saña el-ḥaķķ

1216.

Velehū

Mef' ulü Fā' ilätü Mefâ' ilü Fā' ilün

1214 96b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 294, s. 359.

1215 96b-97a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 301, s. 363.

1 çār-deh: çārede, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1216 97a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 288, s. 356.

1. Şemşîr-i yâre cān gözin aç ‘ âşîkâne bak
Def‘ -i ğam eyle ey gönül āb-ı revāna bak
2. Evşāf-ı hūsn-i dilberüñ eyler hikāyetin
Rengîn varaqlar ile ʔolu gülsitāna bak
3. Ğam bisterinde nabzımı ʔut hālîni şorup
Ey cān ʔabîbi za‘ f-ı dil-i nā-tüvāna bak
4. Taḥrîr-i cebhemi saña bir bir ‘ ıyān ider
Şaḥn-ı çemende levḥa-yı berg-i ḥazāna bak
5. ʔa‘ n-ı ‘ adūyı kulaĝuña koyma ‘ ārif ol
Dîvāne-vār dîñleme ‘ Ulvî yabana bak

1217.

Velehū

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. ‘ Ayn-ı ‘ ibretle naẓar kıl lāle-yi şaḥrāya bak
Dāĝ-ı hūn-ālūde Mecnūn-ı ğam-ı fersāya bak
2. Rūy-ı yāri gül gül itmiş neşve-yi cām-ı şarāb
‘ Işq gülzārında açılmış gül-i ra‘ nāya bak
3. Āyet ile şābit olmışdur şarābuñ nef‘ i çün
Münkir olma şūfiyā gel bāde-yi ḥamrāya bak
4. Ğoncayı dem-beste idüp servi kıldı pā-şikest
Şol dehān-ı tengi seyr it şol ḳad-i bālāya bak
5. Bunca demdür küştesidür ğamze-yi hūn-rizūñüñ
Gūşe-yi çeşm ile bir kez ‘ Ulvî-yi şeydāya bak

1218.

Velehū

Mef‘ ülü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ülün

1. Hîç çeşm-i ḥabāb-ı mey ile bir naẓaruñ yoḳ

3 nabzını: nabzın / şorup: şor, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 cebhemi saña bir bir: cebheñi ki yir yir / levḥa-yı: lücce-yi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 kulaĝuña: kulaĝına ger, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1217 97a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 286, s. 355.

4 kıldı: kılmış, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1218 97a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 309, s. 367-368.

- Ey p̄ir-i muḡān derd-i serūmden ḡaberūñ yoḡ
2. Ey zulmet-i ḡam yā ŧeb-i baḡt-ı siyehūmsin
Yā ŧām-ı ecelsin ki ḡorinmez ŧeḡerūñ yoḡ
 3. Yitmez mi ruḡ-ı zerdūm ile naḡd-i siriŧkūm
Yā Rab baña kim dir ki ‘aceb ŧim ü zerūñ yoḡ
 4. Aḡyār ile sen ḡāyil idūñ yār geleydi
Ammā n’idem ey dil gelürūñ yoḡ giderūñ yoḡ
 5. Tīḡ-ı müjeñe cān virici gerçi neler var
‘Ulvī gibi bir ‘āŧıḡ-ı ḡūnīn-cigerūñ yoḡ

1219.

Velehū

Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn Mefā‘īlūn

1. Beden pā-māl-ı ā‘ dā dil reh-i ḡamda türāb ancaḡ
Vücūdum ceyš-i miḡnetle ḡarāb-ender-ḡarāb ancaḡ
2. Cihān bir mezra‘ -ı ḡam ḡalḡ-ı ‘ālem dānedür anda
Felek ol dāneyi un itmege bir āsyāb ancaḡ
3. Görindi ŧubḡ-ı ŧādıḡ āftābum ‘arz-ı ḡüsn itmez
Uyanmaz baḡtımūñ çeŧmi diriḡā mest-i ḡāb ancaḡ
4. Ayaḡına düşersem sāye-veŧ olmaz baña hem-ser
Benüm serv-i ser-efrāzum ḡatı ‘ālī-cenāb ancaḡ
5. Dem-ā-dem ŧim-tenler yolına ŧu gibi ḡarc eyler
Nuḡūd-ı ŧim-i eŧk-i çeŧm-i ‘Ulvī bī-ḡisāb ancaḡ

1220.

Velehū

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlūn

1. Aḡyār ile gördük seni yārāna ıŧınduḡ
Hicrāna düşüp āteŧ-i sūzāna ıŧınduḡ

2 baḡt-ı: taḡt-ı /ecelsin ki ḡorinmez ŧeḡerinin: ecel saña ḡorinmez sipiḡrūñ, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

3 baña: kime, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1219 97a-b’nin derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 299, s. 362.

1 ḡarāb-ender-ḡarāb: ḡarābāndur ḡarāb, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1220 97b’nin derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 285, s. 285.

1 yārāna: hicrāna / hicrāna düşüp: hicrān ḡörüp, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

2. Bir āteş imiş ʿa ne-yi ā dā āña nisbet
Hicrāndan olan āteş-ı hırmāna ışıduḡ
3. Yanup yaḡılup ḡālimūze aḡladı ey dil
Dün gice yine şem -i şebistāna ışıduḡ
4. Gün gibi ḡo hercāyılıḡı dir iken o māh
Gördük revişin mihr-i dıraḡşāna ışıduḡ
5. ‘Ulvī gibi biz gör ki içenden girü aldūḡ
Nüş eyleyicek bir iki peymāne ışıduḡ

1221.

[Velehū]

Fā ilātün Fā ilātün Fā ilātün Fā ilün

1. Geçdi ḡurbet cāna yārān-ı şafādan kimse yoḡ
Bir ‘aceb gird-āba düşdüm āşnādan kimse yoḡ
2. Ḳanı ol düzdīde ḡamze ḡanı ol ‘arz-ı cemāl
Bī-kes oldum āşnādan rüşenādan kimse yoḡ
3. Āstānuñ itlerinden dūr olaldan āh kim
Kimse bilmez anı ihvān-ı şafādan kimse yoḡ
4. Şimdi bir ḡāletdeyüm kim cāna kār itdi firāḡ
Ger ölürsem baña aḡlar aḡribādan kimse yoḡ
5. Dār-ı ḡurbetde n’ola ‘uryān gezerseñ ‘Ulvīyā
Bir zamāna gelmişüz kim eşiyādan kimse yoḡ

1222.

Velehū

Fe ilātün Fe ilātün Fe ilātün Fe ilün

1. Niçe bir her şacı Leylā’ya dilā meftūnluk

2 āña: baña /hicrāndan: ḡurbetde, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 gördük: gördükde, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1221 97b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 296, s. 360.

1 geçdi ḡurbet cāna: fūrḡat iḡlīmde, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 düzdīde: ḡadd dīde-yi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 olaldan: olurdun / bilmez anı: derdüm bilmez / şafādan: vefādan, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 cāna kār itdi firāḡ: geçdi ḡasret cānuma, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 gezerseñ: gezersem, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1222 97b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 307, s. 366-367.

Saña mı kaldı cihân içre hemân Mecnûn'luğ

2. Fağr u fâğam göricek kaçdı ol âfet benden
Âh kim aldı benüm âfetümi medyûnluğ
3. Hağ budur kim elüme girse eger ağlas çarğ
Pârelerdüm anı meh-rûlara ÷onluğ ÷onluğ
4. Serv-i bālâ olımaz kâmet-i dil-cûña mişâl
Sende hatm oldı eyâ kadd-i elif-mevzûnluğ
5. Gülmek olmazsa müyesser n'ola 'Ulvî kuluña
'Âşık-ı haste-dilüñ işi olur mağzûnluğ

1223.

Velehû

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Şatduğ ağıyarı o yâr-i pür-cefâya uğraduğ
Cândan uşanduğ belâlardan belâya uğraduğ
2. Kûyuña varduğça derd-i 'ışkumuz oldı füzûn
Ya' nî kim dermân için dârü's-şifâya uğraduğ
3. Merdüm-i çeşm-i 'alîle kuğl için izüñ tozın
Bulmaduğ sulţânımı dün ħāk-i pâyâ uğraduğ
4. Tevbe itmişsin diyü pîr-i muğân incindi pek
Ėam bizi öldürdi zîrâ bed-du' âya uğraduğ
5. Biz senüñ tîr-i rızâña gerden-i teslîm için
Dehri gezdük meşhed-i Mûsâ Rıza'ya uğraduğ
6. Bilmezüz bâğ-ı İrem midür ya şağn-ı meykede
Cennet-âsâ bir mağâm-ı dil-küşâyâ uğraduğ
7. Yoğ imiş yârânı hergiz 'Ulvî-yi dil-ğastenüñ

2 âfet: âhû, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3 eger: benüm, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

1223 97b'nin derkenarındadır. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 297, s. 361. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*'nda 8 beyittir.

2 varduğça: varduğda, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3 'alîle: 'alîl-i, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

4 pek: dün, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

5 tîr:tîğ / gerden: gerdeni, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

6 meykede: dil-küşâ, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

Diyeler hālini şorduk ol gedāya uğraduk

1224.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Fütāde kıaddüne 'ar' ar ruḥuḥna verd-i ter 'āşık
Olmalı çeşmüne nergis lebüne goncalar 'āşık
2. Zemīn ü āsmāna şīt-i ḥüsnün ḡulgule şaldı
Ḥabībüm saña olmışdur melek 'āşık beşer 'āşık
3. Melāḥat kişverinde ey perī şāh-ı 'ādilsin
Cefā görmez senün devründe bir kimse [meger]³²⁷ 'āşık
4. Devāsuz derd iken 'ışkuñ oransuz cevri iken hecrün
O derde mübtelā olup o cevri şabr ider 'āşık
5. Dolanurlar ser-i küyuñ dil-i 'Ulvī gibi muḥkem
Ḥad ü ruḥsāruña cānā güneş 'āşık kamer 'āşık

1225.

Velehū

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

1. Oldı yüregüm lāle-şıfat dāḡ ile yanık
Eşküñ demidür aḡsa kıızıl kıana boyanık
2. Bir gonca-dehen serv-i semen-sāya kul oldum
Ḡüftarı emirāne vü reftarı yaraşık
3. Ḥürşid-i cihān-süz idüm şaçıla gerdün
Mihrüñle yanupdur ki benem 'āşık-ı şadıḡ

7 yārānı: yārān, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

1224 102a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*, G. 304, s. 365. Yanlış birleştirilen yapraklar sebebiyle "Ḳāf" harfiyle yazılan gazellerin devamı 102a'dan itibaren devam etmektedir.

1 'ar' ar ruḥuḥna verd-i ter: 'ar' ar-ı ruḥuḥna virür ter, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

2 şīt-i ḥüsnün: şayt ḥüsnüne, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

³²⁷ Bu kelimenin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*'ndan tamamlanmıştır.
5 dolanurlar ser-i küyuñ: ser-i küyuñ ḡolanurlar / muḥkem: her dem / ḡad: ḡaḡḡ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

1225 102a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*, G. 302, s. 363-364.

1 kıızıl kıana: kıana kıana, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

2 gonca-dehen serv-i semen: serv-i semen gonca-dehen, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

4. 'Işkuñda cüdā düşmedi āvāre gönülde
Ġam gibi olur mı kişiye yār-i muvāfıq
5. 'Ulvi'yi şeb-i ġamda koma bī-kes ü tenhā
Ey hūsn ilinūñ mihr-i ziyā-güsteri fāyıq

1226.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ey gönül ma' reke-yi ' ışk haṭarnāk ancaq
Düşmenüñden hāzer it çābük ü çālāk ancaq
2. Bulmadum bir gül-i bī-hār cihānı aradum
Gülşen-i dehrüñ içi pür-ḥas ü ḥāşāk ancaq
3. Qadr ile başı irişmiş felege nādānuñ
Ma' rifet ehli ayaklarda yatur ḥāk ancaq
4. Giryeden yār ağarmış gözümü gördi didi
Merḥamet demleri geldi nazaruñ pāk ancaq
5. 'Ulvi'yi var ise mest itdi şarāb-ı ' ışkuñ
Pāsbān dāmenin almış yaqası çāk ancaq

1227.

Ġazeliyyāt Fi-Ḥarfı'l-Kāf

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Qanumı dökse müjeñ virmez emānı gözlerüñ
Qahr ider her dem baña şol Qahramānı gözlerüñ
2. Deşt-i ġamda bu dil-i miskinüme kılmaz nazar
Ey perī āhū gibi gözler yabanı gözlerüñ
3. Bāde-yi nāz ile mest olmışsın ey hūn-ḥār-ı çeşm
Anuñ için ' aynına almaz cihānı gözlerüñ
4. Āşkār olmuş ġam-ı ' ışkuñla bīmār olduğum
Ḥābda çok gūşeler kıldı nihānı gözlerüñ

1226 102a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 300, s. 362.

1 ma' āruña: ma' āruña-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 pür-ḥas: pür-ḥüsn, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 ma' rifet ehli: ma' rifet-i ehl, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1227 102a-b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 327, s. 377.

5. Şol kıyāmet ğamzelerle ‘Ulvi’¹nüñ bağrın delüp
Gösterür ser-fitne-yi āhir-zamānı gözlerüñ

1228.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Beni fūrkat şebinde kōmaduñ ey meh-liķā geldüñ
Şafā virdüñ gönül mir’ātına şāhum şafā geldüñ
2. Kādüm rencide kılduñ hākdan ref‘ eyledüñ ‘ömrüm
Ele alduñ yıķık gönlüm yüzüm üzre başa geldüñ
3. Nişān-ı sīneden durmaz geçerdüñ ey hadeng-i yār
Ne yiller esdi şimdi toğrılup bizden yaña geldüñ
4. Niğār-ı nāzeninümle iderken şoĥbet-i tenhā
Var ey hāsīd gözüñ çıksun ki dūş olduñ çıķa geldüñ
5. Meger kim cezbe-yi ‘ıķkuñ idüpdür ħalbüne te’şīr
Unutmuşduñ dil-i ‘Ulvi’²yi sulţānum aña geldüñ

1229.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Hālķa-yı zülfi ĥam-ender-ĥamı cānānemüzüñ
Oldı zencīr-i cününü dil-i dīvānemüzüñ
2. Ğarķ-ı ĥün eyleme müjgānumı didüm didi yār
Dişleri pençe-yi mercān yaraşur şānemüzüñ
3. ‘Ālemi rūşen ider mihr-i cihān-tāb gibi
Murğ-ı rūĥa ruĥ-ı dilberde biten dānemüzüñ
4. Cümle murğān-ı ulü’l-ecniĥa üftādesidür
‘Aks-i ruĥsāruñ ile şu‘ lesi peymānemüzüñ
5. ‘Ulviyā ĥānemüzi kılmadı ol meh teşrīf

1228 102b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 325, s. 376.

2 eyledüñ: eleyüp, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1229 102b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 329, s. 378.

3 Bu beytin ikinci mısraı ile 4. beytin ikinci mısraı *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yer deĝiştirmiştir.

4 ‘ulü’l-ecniĥā: evela ecniĥa, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Ꞑatı maḥzūnlıĝı var ḥāṭır-ı virānemüzüñ

1230.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Nedür bu serv-ḳadlık lāle-ḥadlık māh-peykerlik
Nedür bu sīm-tenlik nāzeninlik nāz-perverlik
2. Niçe başlar kesüp ḳanlar döküp diller olur her dem
Müjeñ tiĝında ḥatm olmuş dil-āverlik ciĝer-derlik
3. Levendāne güzelsün sine ḳāḳ olsuñ münāsibdür
Senüñ şānuñdadur şāhāne dilberlik semen-berlik
4. Mesihā-veş tecerrüd ḳaşdın it baḳma zen-i dehre
Aña meyl eylemek erlik degüldür ey gönül erlik
5. Belā vādileri geşt eyleyenler post-püş olsun
Yaraşur 'Ulvıyā seyyāḥ olanlara ḳalenderlik

1231.

Velehū

Mef ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

1. Beñzerdi nigāruñ ḳad-i bālāsına bī-şekk
Şimşād-ı çemen olmasa bir gölgesi gökçek
2. Süz-ı dilümi gördiler āhumla yaşumla
Rad' inledi çarḫ ağladı yandı aña şimşek
3. Tūṭı-yi dil ü cāna demirden ḳafes oldı
Peykānuñ ile pür olalı cism-i müşebbek
4. Ḥaṭṭ-ı ruḥuñı eyle terāş ey yüzi māhum
Bir ḥaṭ ki ĝalaṭ yazıla eylerler anı ḥakk

5 maḥzūnlıĝı var: maḥzūnlıĝı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1230 102b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 312, s. 369.

3 güzelsün: gezersin, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 it baḳma zen-i dehre: itse baḳmadan dehre, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 vādileri: vādilerin / post-püş: bust-püş, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1231 102b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 331, s. 379.

2 Bu beyit Derzî-zāde Ulvî Dîvânı'nda şu şekildedir:

Bāzār-ı fenāda sefer-i āvāzesi çıḳmış

Ol şāh-ı cihān var ise itdi yine dernek

5. ‘Ulvî gibi def itmege zâhid ğam-ı dehri
Tenhâ yûri meyhâneye rez duhterini çek

1232.

Velehû

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Dilber-i ğamzekâr böyle gerek
Āfet-i şivekâr böyle gerek
2. Cān damağın mu‘ attar eylemege
Nefes-i müşg-bār böyle gerek
3. ‘Āşıkuñ sözine virür teskîn
Ġazel-i ābdār böyle gerek
4. Seg-i kūyum didüñ bize var ol
‘Āşıka i‘tibār böyle gerek
5. Naşınuñ oldu halk hayrânı
Didi ‘Ulvî nigār böyle gerek

1233.

Velehû

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1. Telh eyleyeli lezzetini şüfî şarābuñ
Yokdur görecek gözi anı şimdi ħabābuñ
2. Esrār-ı leb-i dilber ile halk mükeyyef
Keyfiyyet-i ħālını şorar yok mey-i nābuñ
3. Bir çalduğumuz kıldan eger şüfî çalaydı
Çalmazdı yire ‘ırzını ol çeng ü rübābuñ

4 ħaţuña: ħaţtuñ / yazıla: yazanla, Derzî-zâde Ulvî Dîvânı.

5 rez duhterini: rez-i duhterüñi, Derzî-zâde Ulvî Dîvânı.

1232 102b-103a’nın derkenarındadır. Derzî-zâde Ulvî Dîvânı, G. 341, s. 384.

1 ğamzekâr: şivekâr /şivekâr: ğamzekâr, Derzî-zâde Ulvî Dîvânı.

2 eylemege: eylemek, Derzî-zâde Ulvî Dîvânı.

3 ‘āşıkuñ sözine virür: sinemüñ süzına virün, Derzî-zâde Ulvî Dîvânı.

4 bize var ol: baña evvel, Derzî-zâde Ulvî Dîvânı.

5 oldu halk: ‘ālem oldu / didi ‘Ulvî: ‘Ulvîyā ħüsn-i, Derzî-zâde Ulvî Dîvânı.

1233 103a’nın derkenarındadır. Bu gazel Derzî-zâde Ulvî Dîvânı’nda yoktur.

4. Peymāne űikest olmađ ile bezm-i ğam içre
Yandı ciğeri dōne dōne nāra kebābuñ
5. Yāruñ mey-i nāba olalı la‘li nemek-riz̄
Bildüm ne imiű aűlını ‘Ulvī űeker-ābuñ

1234.

Velehū

Meṯā‘īlūn Meṯā‘īlūn Meṯā‘īlūn Meṯā‘īlūn

1. Yaűum baħr-ı seṯide an‘ ider eűmüm űadefden yig
Olupdur eűkimūñ her dānesi dūrr-i Necef‘den yig
2. Hıdeng-i ğamze-yi ğūn-rizūne sīnem niűān itdüm
Demidür olsa ey aűı kemānum bu hedefden yig
3. Bedende zāhir olan üstūh‘ānum dāđ-ı ğasretle
Olupdur bezm-i ğamda nāydan bir sūr u defden yig
4. Feűāħat űöyledür űimdi k‘olupdur baűka dil peydā
‘Aceb mi űözlerüm olursa erbāb-ı selefden yig
5. Dem-ā-dem bā‘iű olur nāmuñı añdurmađa ‘Ulvī
Dilā ölmez ođuldur űöz kiűiye nā-ğalefden yig

1235.

Velehū

Meṯ‘ūlü Meṯā‘īlü Meṯā‘īlü Fe‘ūlūn

1. Ey űāh-ı cihān ‘adlūñ ile dāduñ iűitdük
Dergāhuña geldük bir eyü aduñ iűitdük
2. ‘Ālem n’ola hep bende-yi fermānuñ olursa
‘Ālemde kerem ılmađı mu‘tāduñ iűitdük
3. Bildük seni ey ğ‘āce bir üstād-ı cihānsın
Çok űan‘atunuñ gördük ey‘icāduñ iűitdük

1234 103a’nın derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 321, s. 374.

2 olsa ey: olsa, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

3 bedende: bedenden / nāydan bir sūr u: neyden pūr-süz-ı, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

4 erbāb-ı: elfāz-ı, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

5 dilā ölmez ođuldur űöz: ğazel bir ölmez ođuldur, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1235 103a’nın derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 315, s. 370.

2 ‘ālemde: ‘āleme / ılmağı: ılmañı, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

3 gördük ey: gördük vü, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

4. Derd-i dil-i Mecnûn degül kâbil-i ta' bîr
Hep kışşasını Vâmık u Ferhâd'ũn işitdük
5. Ol şâha şikâyet mi var ey 'Ulvi felekden
Dün gice yine nâle vü feryâduñ işitdük

1236.

Velehû

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1. N'ola dîvâne dilden olmaya yâd-ı vişâl eksik
Degüldür tab' -ı sevdâyiden efkâr-ı muhâl eksik
2. Yüzine kara sürdiler felekde eyleyüp teşhîr
Meger var ise kurş-ı mâhı şatmışdur hilâl eksik
3. Dem-â-dem eksügin tutmağ diler pîr-i harâbâtuñ
' Aceb mi muhtesible olmasa ceng ü cidâl eksik
4. Mey-i la' lûnden ağıyâra tolu ihsân idüp dâyim
Bize şunmağ neden ey sâkı-yi bezm-i cemâl eksik
5. Qabûl eyle kuluñdur artık eksik 'Ulvi-yi kemter
Qapuñdan pâdşâhum olmasun derbân-mişal eksik

1237.

Velehû

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. ' Āşık olmuş beñzi şararmış meded cānānumuñ
Bâğ-ı hüsnine hāzān irmiş gül-i hāndānumuñ
2. Bir boyı servüñ yolında cūybār itmiş yaşın
Nergisi pür-jāle olmuş āfet-i devrānumuñ

4 Mecnûn: Mecnûn'a / ta' bîr: taqrîr, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

1236 103a'nın derkenarındadır. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 333, s. 380. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*'nda gazelin redifi "eksik" olarak değil "añsañ" diye alınmıştır.

1 sevdâyiden: sūd-ı aydan, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3 muhtesible: muhtesibler, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

5 kapuñdan: kapuñda, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

1237 103a-b'nin derkenarındadır. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 322, s. 374.

1 cānānumuñ: cānumuñ, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

2 itmiş yaşın: itmişsin, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3. Ol şacı Leylî nigāra ‘ışk ile Mecnūn olup
Dūd-ı āhı ‘ālemi yaqmış meh-i tābānumuñ
4. Lālezār olmuş leṭāfet gülsitānı ser-te-ser
Dāğlar gördüm qolında dilber-i fettānumuñ
5. ‘Ulviyā Ḥaḫ’ dan murādum budurur bir gün görem
Cānumun cānı ile ḥaşr olduğın cānānumuñ

1238.

Velehū

Mef’ ūlū Mefā’ ilū Mefā’ ilū Fe’ ūlūn

1. Ṭoğrılmaz idi kūyına dil kıble-yi cānuñ
Olmasa demürden yüregi kıble-nümānuñ
2. Rez duḫterini dāyım ayağūña getürmek
Ḥaḫḫā bu ki ağırlığıdur rıṭl-ı girānuñ
3. Bülbüllerinüñ rāz-ı dilin açmağa ḥalkā
Vallāhi ‘aceb teng imiş ey gonca dehānuñ
4. Durmaz yaşarur çüb düşicek dīdeye dirler
Ağlatsa demidür beni her laḫza miyānuñ
5. Cānsız n’ola bir ḳālebe dönse dil-i ‘Ulvi
Üftādesidür sāye-veş ol serv-i revānuñ

1239.

Ġazeliyyāt Fī-Ḥarfi’l-Lām

Fe’ ilātūn Fe’ ilātūn Fe’ ilātūn Fe’ ilūn

1. Āteş-i ‘ışka düşersem n’ola mānend-i Ḥalāl
Yaḳdı yandurdı gönül mülkini Şāh İsmā’ il
2. Gūş idüp nāle vü feryādumı gūş itmez iseñ
Bāri ey şefḳati yok gözlerümüñ yaşını sil

4 ser-te-ser: ser-be-ser, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 cānānumuñ: cānumuñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1238 103b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 343, s. 385.

1 Ṭoğrılmaz: Ṭoğrulamaz / dil kıble: ol Ka’be, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 ḥalkā: ḥāra / teng imiş: berg itmiş, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 çöp: kıll / her laḫza: hicründe, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1239 103b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 360, s. 395.

2 gūş itmez: raḥm itmez, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3. Ȧal‘ at-ı Yūsuf’a baĸ Mıřr-ı ruĸına naĸar it
Bārekallāh zihī ĸulĸ u zihī ĸuřn-i cemīl
4. Ȧaĸ-ı müřĸin-i ruĸuñ leyl-i berāt olduĸına
Dāl-ı zūlfūñ yiter ũstinde anuñ baña delīl
5. Baĸamaz dīde-yi ĸam-dīde-yi ‘Ulvī yũzũñe
Pertev-i mihre taĸammũl idemez çeşm-i ‘alīl

1240.

Velehũ

Fe‘ilātũn Mefā‘ilũn Fe‘ilũn

1. Bezmũmũz ĸũlřen oldu sākī ĸũl
Cām-ı mey lāle belbele bũlbũl
2. Bir ayaĸ ile yıĸmaĸa ĸalkı
Yine meydāna girdi ĸũl gibi mũl
3. Zũlfũñe öykũnũp açılmaz iken
Ȧatı lengerlidũr hele sũnbũl
4. Nokĸa-yı ĸāl-i yāre beñzeyeli
Cānumuzda yer eyledi fũlfũl
5. Yaĸup eczā-yı cismũmi ‘Ulvī
Ȧıldı ‘ıřĸ āteři vũcũdumı kũl

1241.

Velehũ

Meş‘ũlũ Fā‘ilātũ Mefā‘ilũ Fā‘ilũn

1. Mihr-i cemāli gerçi ki gũndũzde bī-bedel
Ol māh-ı Ȧal‘ atuñ ne ‘aceb gicesi ĸũzel
2. Lāyık mıdur anuñ gibi sultān-ı ‘āliye
Yanında ola maĸremi āĸyār mũbtezel
3. Bir bī-vefāyı ĸorse āña mũbtelā olur
Her ne cefā olursa bu řũrīdeye maĸal

4 Beytin ilk mısrası *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*’nda şu şekidedir: “Ȧaĸ müřĸin ruĸun Leylī-yi Berāt olduĸunca”

1240 103b’nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*’nda yoktur.

1241 103b-98a’nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*’nda yoktur.

4. 'Işık ehli ta' n-ı zāhide şabr eylemek gerek
Dīvāne ile 'ākıl olan eylemez cedel³²⁸
5. Olup ğınā-yı kalb ile müstağnī-yi cihān
'Ulvī getürme hātırā dünyā için kesel

1242.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Cemāl-i dilbere 'āşıkdurur meger kändil
Ki her şeb āteş-i 'ışkın 'ıyān ider kändil
2. Bu deñlü revnaķı bulmazdı āh-ı 'āşıkdan
Eger ki olmasa her gice pür-şerer kändil
3. Hāvāş-ı sūre-yi İhlāş var meger andan
Ki zulmet-i şeb-i ğamdan dili açar kändil
4. Bir ulu cāmi' e beñzer bu nüh-kıbāb-ı sipihr
Kevākib andan alup bī-kıyās zer kändil
5. Derūn-ı cāmi' -i cismümde 'ışkdur kayyūm
Olupdur aña dil-i 'Ulvī şu' lever kändil

1243.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. İ' tıķād-ı yāre gelmez zemm-i düşmenden hālel
Kāyināt içre meşeldür gerçi *men-yesma' yuħal*³²⁹
2. İttiħādum şöyledür kim la' l-i rüh-efzāñ ile
Aramuz faşl idemez kimse meger tığ-ı ecel
3. Giryeden ağardı çeşm [ü] zülfüñ özler cān daħı
Pīr-i 'ışķam dilden ammā gitmedi tül-ı emel
4. Būsuña ben cān virüp sen buse virseñ cānuma

³²⁸ *Mecmua* 'da bu beyitten sonra sayfanın altına kırmızı mürekkeple "Bunuñ mā-bādı 98 numaralı varakdadur" notu düşölerek varakların yanlış ciltlendiğine işaret edilmiştir.

1242 98a'nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* 'nda yoktur.

1243 98a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 359, s. 394-395.

³²⁹ *İşiten (ve her işittiği ile hareket eden) zarara uğrar.*

3 çeşm ü zülfüñ: çeşmüm zülfüñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Birisi be'se'l-bedeldür birisi ni' me'l-bedel

5. Naẓm-ı 'Ulvî'ye n'ola dirsem Necâtî tarzıdur
Besler oldı yeñi ma' niler bulup niçe meşel

1244.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Çekdügüñ cevri dimem dilber-i ra' nādan bil
Her belā kim gelür ey dil saña Mevlā'dan bil
2. Bî-sebāt olduğını salṭanat-ı ḥayl ü ḥaşem
Taḥt-ı Keyḥusrev ile efser-i Dārā'dan bil
3. Fehm kıl ḳubbe-yi çarḥuñ nice olacağın
Bezm-i fānide ḥabāb-ı mey-i şaḥbādan bil
4. Cem-i vaḳt olsa da almaz eline la' līn-cām
Zevḳ-i Mecnūn'ı sıfāl-i seg-i Leylā'dan bil
5. Zen-i gerdūna göñül virme şaḳın ey 'Ulvî
Görmedi mihr ü vefā kimse bu dünyādan bil

1245.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Olmasa ḳat' -ı vazīyifile göñül ṭañ mı melūl
Olmazuz minnet ile pādşeh-i 'āleme ḳul
2. Ḳoluma yaḳmaya mı ol gül-i ter bir ḳaç dāğ
Devletüñde elüme girmeye mi bir ḳaç pul

5 yeñi: meger / ma' niler: muğbebler, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1244 98a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 356, s. 392-393. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda 7 beyittir.

1 dimem: diyem, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 efser-i: ḳudret-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 la' līn: la' l-i / Mecnūn'ı sıfāl-i seg-i: Mecnūn-ı sıfālî saña, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda 7 beyittir.

1245 98a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 355, s. 392. Gazel *Mecmua*'da bir beyit eksiktir. Yaprakta 3. ve 4. beyitler arasında bir beyitlik yer boş bırakılmıştır.

1 Olmasa ḳat' -ı vezāyif ile göñül: olma ḳati' vezāyif ile, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 ḳaç: iki, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3. Bülbul[i] bāğ yolında yükünürken gördüm
Didi gülzâr-ı vişâle ‘acebâ bu mı ki yol
4. Mey-i gül-gûna irüp ‘âlem-i ıtlâka iriş
Meded ihmâli ço ey ‘Ulvî hemân üstine ol

1246.

Ġazeliyyât Fî-Ĥarfî’l-Mîm

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1. Ağlayup ‘âlem-i fûrkatde gönül çekme elem
Bu demi hoş görelüm bu da bir özge ‘âlem
2. Ĥamdülillâh bugün şıĥhat ile sağ esenüz
‘Âķil olan çeke mi guşşa-yı ferdâ ile ġam
3. Çeşm-i ebrûñ ile tîġ-ı müjeñe ola fidâ
Çîn Mâçîn ü Ĥıtâ vü Ĥoten ü Hind ü ‘Acem
4. Vaţanumdan beni ayırdı felek çâre nedür
Emr taķdîrûñ imiş uymadı tebdîre n’idem
5. Ĥâl-i ruhsâruña Rûm içre bedel bulamadum
Göñlüm ister ki varam Hind diyârını gezem
6. Bir aġız sözle beni ķâdir iken ihyâya
İde lâyıķ mı lebûñ menzilümi dâr-ı ‘adem
7. Gel tayanma yıkılır ķaşr-ı vücûda ‘Ulvî
Bir avuç topraġuñ olur mı esâsı muĥkem

1247.

Velehû

Meşâ‘îlün Meşâ‘îlün Meşâ‘îlün Meşâ‘îlün

1. Şeh-i ‘işķam sipihr ü âftâbı taĥt u tâc itmeme
Bir âbdâlüm ger ölsem dehre ‘arz-ı ihtiyâc itmeme
2. Benüm bezmümde yaşum bâdedür ĥûn-ı ciġer eşķüm

3 mı ki: mı, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

4 gül-gûna irüp: gül-günü çeküp, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

1246 98a-b’nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

1247 98b’nin derkenarındadır. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 387, s. 411-412.

1 sipihr ü: sipihr-i / ger ölsem: ki ölsem, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

- Topuz katdur felek evrākını şunsa gülāc itm̄em
3. Tenūr-ı sīne qurş-ı dāğ-ı pūr-sūzumla memlūdur
Tevekkül kı̄l gönül Hakk'a seni ben ihtiyāc itm̄em
 4. Mey-i gül-gūnuñ ey dil 'aksidür keyfiyyeti bir şekk
Mizācum şürbe māyil berş ile hīç imtizāc itm̄em
 5. Çıqup ğamhāneden ol cān tabībi dimiş ey 'Ulvī
Ölürse cānı çıksun ben aña hergiz 'ilāc itm̄em

1248.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ol boyı servüm baña yār ola şandum bilmedüm
'Ömrüm olduğça hevādār ola şandum bilmedüm
2. Ğonca-yı nev-reste iken kimse görmezdi yüzün
Ol gül-i ra' nāyı bī-ħār ola şandum bilmedüm
3. Bunca yıldur āstānında ölümlü hasteyüm
Derdüme ol derde timār ola şandum bilmedüm
4. Ğayrılarla cāme-ħ'ābuñda yatarsın ben seni
Ol şadefde dürr-i şeh-vār ola şandum bilmedüm
5. 'Ulviyā naqd-i hayātı yoq yire itdüm telef
Lāzım olduğça anı var ola şandum bilmedüm

1249.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Tā ezel 'ışk ile taħmīr oldı bünyādum benüm
Yoğ iken bu āb u ħāk u āteş ü bādum benüm
2. Baña dermānuñ gerekmez benden el çek ey tabīb

3 ben ihtiyāc itm̄em: hergiz ben ac, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

4 gül-gūnuñ: gül-gün / bir şekk: bī-şekk / şürbe: şarāba, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

5 ğamhāneden: ħumhāneden / dimiş: didi, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1248 98b'nin derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 415, s. 428.

5 hayātı: hayātum, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1249 98b'nin derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 392, s. 414-415.

1 ezel: ezelden / yoğ: büğ, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

‘İşk derdin çekmedür ‘ālemde mu‘ tādum benüm

3. Kimseye şayd olmamışdur daḥı ol vaḥşī gāzāl
Ādemīlik resmini bilmez perī-zādum benüm
4. Dāğlar gögsin geçürdi sīne-yi ‘āşık gibi
Gūş idince vādī-yi ḥayretde feryādum benüm
5. İşigüñden ğayrı dergāha idersem intisāb
Ehl-i nazm içinde ‘Ulvi olmasun adum benüm

1250.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Yāre te’şīr ide mi āh u fiğānum bilmem
Beni şād eyleye mi devr-i zamānum bilmem
2. Seni bir daḥı görem mi ‘aceb ey rūḥ-ı revān
Haşre dek qala mı yoḥsa nigerānum bilmem
3. Dilberüm seyre gider ben yalıñuz qaluram āh
Niye şaqlar beni ‘ömr-i güzerānum bilmem
4. Beni bī-nām u nişān eyledi sevdā-yı cünün
Şöyle qalur mı‘ aceb nām u nişānum bilmem
5. Yā İlāhi kime taqrīr ideyin müşkilümi
Kimse ḥall eyleye mi zann u gümānum bilmem
6. Yāre didüm dil-i ‘Ulvi’yi niçün bilmezsin
Didi biñ nāz ile ol gönca-dehānum bilmem

1251.

Velehū

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1. Öldükde dilā qabrüme cānān ile gitdüm
Allāh’a şükürler hele imān ile gitdüm

1250 98b-99a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 394, s. 415-416.

3 yalıñuz qaluram āh: qalırım yalıñuz, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 nişān: şān / sevdā-yı cünün: sevdā şunup / nişānum: şānum, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 İlāhî: Allāh / zann u gümānum: zenn ü kemānum, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1251 99a’nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

2. Cān virür iken ḥaḏ-ı leb-i dilberi gördüm
Âḥir nefes imān ile Ḳurʻān ile gitdüm
3. Tābūtumuñ öñince degül şavt-ı maʻāzin
Ayrıldıguma yārdan efgān ile gitdüm
4. Şanmañ ki gider meyyitüm öñince cemāʻ at
İqlīm-i ʻadem rāhına yārān ile gitdüm
5. ʻUlvī kefenüm şanma benüm penbe gibidür
ʻUryān ile gelüp bu ten-i ʻuryān ile gitdüm

1252.

Velehū

Mefāʻ ilün Mefāʻ ilün Mefāʻ ilün Mefāʻ ilün

1. Ğarīb illerde qaldum āh kim yokdur nigeḥbānum
Ümīd-i maqdemüñle eglenür qalb-i perişānum
2. Şeb-i fūrkatde qaldum yılduzum düşkün günüm qara
Gözün aydın disünler gel yitiş ey mäh-ı tībānum
3. Çerāğ-ı meclis-ārā-veş şabāḥa çıqamam gibi
Eger olmaz iseñ bu şeb benüm şemʻ-i şebistānum
4. Görüp kūyuñda ağıyarı be-ğāyet iltiyām itdüm
Tevāzzuʻ la selāmumdan duyuldı rāz-ı pinhānum
5. Meded öldürme ʻUlvī kuluñı tığ-ı firākuñla
Benüm rūḥum benüm ʻömrüm benüm devletlü sulṭānum

1253.

Velehū

Mefāʻ ilün Feʻ ilātün Mefāʻ ilün Feʻ ilün

1. İderse ğam dilümüz pāre pāre qatlalalum
Olnca pāre ki ey mäh-pāre qatlalalum
2. Çıqınca lücce-yi ğamdan kenāra fülk-i vücūd
Şedāyid-i elem-i rüzgāra qatlalalum
3. Vişāl-i yāri qoyup ḥasret ile gitmeyelüm

1252 99a'nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

1253 99a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 412, s. 426.

Sefer zamānı degüldür bahāra atlanalum

4. Meşeldürür bu gönül bekleyen nöker dirler
Ne deñlü döymez isek intizāra atlanalum
5. Egerçi a' n-ı ' adū cāna geçdi ey 'Ulvī
Ne çāre ol gül için cevri-i hāra atlanalum

1254.

Velehū

Mef' ulū Mefā' ilün Mef' ulū Mefā' ilün

1. Dīvāne dile ' ışkuñ a' alde olur ekrem
Zīrā ki muarrerdür *el-ademü fe'l-adem*³³⁰
2. Serdār-ı cihānsın sen iqlīm-i melāhatda
Tūguñdur emirāne başuñda siyeh perçem
3. Hāsīd sözini dutup ısam n'ola kūyuñdan
Cennetden ırāğ oldu İblis'e uyup Ādem
4. Cānā dehenüñ sırrın hıfz eyleyemez hātem
Degme kişi bu sırra hergiz olımaz maħrem
5. Ol yār-ı cefākāra 'Ulvī nice meyl itsün
Zülfinde elem mużmer la' linde belā müdgam

1255.

Velehū

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Hānçerüñ kıydı cāna begcegizüm
Hey meded girme ana begcegizüm
2. Taht-ı hūsne geçüp gurūr itme

3 vişāl-i yāri oyup: ümīd-i vaşlın kesüp, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1254 99a'nın derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 399, s. 418-419.

³³⁰ Önemine göre.

1 Dīvāne dile: Dīvāne-i dil / ' aqlında: ' aqlından / el-ademü fe'l-adem: elā adem ü felā adem, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

3 dutup ısam: utup ısa, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

4 sırrın: rāzın, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

5 mużmer: mużmer-i, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1255 99a-b'nin derkenarındadır. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 371, s. 401.

1 *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı* 'nda gazel boyunca redif "begce gezem" şeklindedir.

Böyle kalmaz zamāne begcegizüm

3. Süz-ı ʿ ışk ile saña çekdügümi
Diyeyin yana yana begcegizüm
4. Bağrumı şāne gibi pāreledüñ
Hîç düşer mi bu şāna begcegizüm
5. ʿUlvī kuluñ ğamuñdan ayrılmaz
Nazar it haqq-ı nāna begcegizüm

1256.

Velehū

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Dün gice sīneme bir dilber-i raʿ nā çekdüm
Şubha dek laʿ l-i lebinden mey-i hamrā çekdüm
2. Bulmadum sāğar-ı laʿ lüñ gibi bir dāfiʿ -i ğam
Gerçi meyhānede çok cām-ı muşaffā çekdüm
3. İki çeşmümden iki rişte-yi eşki akıdup
Levha-yı çihreme bir haqq-ı müşennā çekdüm
4. Sübha-yı eşki ele aldum idüp nāmını vird
Ol perî-peykeri teşhîr için esmā çekdüm
5. ʿIşk sultānı berāt-ı ğamı gönderdi baña
ʿUlviyā hūn-ı cigerden aña tuğrā çekdüm

1257.

Velehū

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Derdümi bilmege ey dilber-i ʿ ayyār benüm
Hañçer-i ğamzeñ ile gel yüregüm yar benüm

3 çekdügümi: çekdügini, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 ğamuñdan: kapuñdan, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1256 99b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 373, s. 402.

1 şubha dek: şubhdan, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 müşennā: müşennā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 sübha: sebha, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1257 99b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 369, s. 400.

1 bilmege: bilmeñe, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2. Seng-i ta' n ile yıkar hāne-yi k̄albi her dem
Mütevellīsi midür gön̄lümüñ aġyār benüm
3. Niçe bir küh-ı belānuñ olayın Ferhād'ı
Niçe bir yar yıkar üstime ol yār benüm
4. Vaşf-ı cām-ı mey-i la' lüñle kelāmum göricek
Mest-i lā-ya' k̄ilum oldı niçe hūşyār benüm
5. 'Ulviyā evc-i şadākatde hümā-pervāzam
Hem-cenāḥum olımaz Ca' fer-i Ṭayyār benüm

1258.

Velehū

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. Çalındı k̄al' a-yı mināda nevbet-i āhum
Cihāna ġulġule şaldı dem-i seḥergāhum
2. Şeh-i diyār-ı ġamem mūy-ı ser otaġa baña
Bisāṭum oldı zemīn ü sipihr ḥargāhum
3. Kim ola rāh-ı 'ademde 'aceb baña yoldaş
Vücūd içinde hele sāyem idi miḥrābum
4. Sa' ādet-i ebedīdür kapuñda cān virmek
Bu devleti baña k̄ılsun müyesser Allāh'um
5. Der-i sa' ādetüñe olsa yiridür mensūb
Zamānenüñ bu da 'Ulvi'sidür benüm şāhum

1259.

Velehū

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. Çemende sünbüli zülf-i nigāra beñzetdüm
Nesīm-i şubḥı dil-i bī-ķarāra beñzetdüm
2. Uķar hevā ile bir tāze berg-i ġül gördüm

2 mütevellī: mütevellisi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 cām-ı mey-i la' lüñle: cām-ı la' lüñ ile, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1258 99b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 390, s. 413.

2 ġamem: ġam, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 miḥrābum: hem-rāhum, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1259 99b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 406, s. 422-423.

Semend-i hüsn ile ol gül-^ç izāra beñzeldüm

3. Şitā şedā^ç idini ğam şebine beñzeldüm
Bahār-ı gülşeni dehr-i nehāra beñzeldüm
4. Hilāli gördüm ırāqdan giceyle diĳkat idüp
Girişme^ç yi ser-i ebrū-yı yāre beñzeldüm
5. Ruĳ-ı cüvānı ĳaĳ-ı müşg-bār ile ^çUlvi
Benefşezāra aĳan cūybāra beñzeldüm

1260.

Velehū

Meḫā^ç ilün Meḫā^ç ilün Meḫā^ç ilün Meḫā^ç ilün

1. Elem çekdüm nigāruñ ^çārızından kākūlinden hem
Ferāĳum var cihānuñ lālesinden sūnbūlinden hem
2. Nesīm-āsā gezüp būy-ı vefādan yoĳ eşer gördüm
Gözüm nergis gibi yumdum bu gülşenden gülinden hem
3. Baña hem-dem yiter dāĳ-ı maĳabbet hem-nefes nālem
Fenā gülzārınuñ geçdüm gülinden būlbūlinden hem
4. Lebūñle gerdenūñ būs eyleyen sākī olur fāriĳ
Şafā-yı devr-i sāĳardan şurāĳī ĳulĳulından hem
5. ĳazān olur bahārında ĳumār olur şarābında
Kesilmez ^çUlviyā dehrūñ gülinden ĳam mūlinden hem

1261.

Velehū

Meḫā^ç ilün Meḫā^ç ilün Meḫā^ç ilün Meḫā^ç ilün

1. Şeb-i zūlf-i ĳaĳuñsuz bir nefes ĳılmaz gönül ārām
Meşeldür ey hilāl-ebrū ki evvel şām u āĳir şām

3 dehr: devr, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*. Beytin ilk mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda şu şekildedir: “Şeb-i şed ideni ĳam sūnbiyene beñzedicek”

4 Girişmeyi ser-i: ger şem-i ser-ebrū-yı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 cüvānı: nigārı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1260 99b-100a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 389, s. 412-413.

1 elem çekdüm nigāruñ: vefāsız yārūñ el çek / ferāĳum var: ferāĳat ĳıl, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 lebūñle: dehān u /ĳulĳulından: ĳulĳulından, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1261 100a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 400, s. 419. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda 7 beyittir.

2. Şitâ hengâmıdır seyr-i bahârın zevkî yok ammâ
Ne ‘âlemdür nigâr-ı sîm-ten ile şoĥbet-i ĥammâm
3. Şu deñlü gitdi ‘aqlum kim cihâna geldüğüm bilmem
Ezel bezminde şundı sâķî-yi vaĥdet elüme câm
4. Ser-i küyuñda besdür egnüme bir büriyâ ĥil‘ at
Tavaf-ı Ka‘be’de püşiş yiter ‘âşıklara iĥrâm
5. Cihânı şarşar-ı âhuñla berbâd itdün ey ‘Ulvi
Anuñ-çün incinüp başın şallar ol serv-i sîm-endâm

1262.

Velehü

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1. Mazĥar-ı nür-ı Ĥudâ oldı dil-i vîrânem
Ol kamer çihre ile buldı şeref kâşânem
2. Mest-i ‘ışķam götürürsem n’ola meclisden ayaĥ
Sâķî-yi vaĥdet elinden toludur peymânem
3. Târ-ı tesbîĥi ķodum rişte-yi zünnâr aldum
Câm-ı ‘ışķıyla o ‘İsî nefesün sekrânem
4. Zülfî mıķrâzı yaşum şem‘-şifat kaç‘ idicek
Ĥaşre dek tâ’ir-i ķuds ile ola pervânem
5. Dil-i biryânuma baķ nâz ile bir yanuma gel
‘Ulvi’yem âteş-i hecrünle niçe biryânem

1263.

Velehü

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1. Göñül âĥ itdi hecr ile gözüm dökdi bu şeb nem hem
Benüm-çün inledi bülbül seĥer ağladı şeb-nem hem
2. Gözüm câm-ı cihân âyîne-yi ‘âlem-nümâ göñlüm

2 bahârın: kenârın, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3 kim: ki / elüme: baña bir, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

4 büriyâ: büryâ-ı /püşiş: bu seş, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

1262 100a’nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

1263 100a’nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

Benüm bu derdümi fehm itmedi İskender ü Cem hem

3. Eḥibbādan şanup rāz açma ey dil kimseye hergiz
‘Adāvetle maḥabbet şimdi birdür medḥ ile zem hem
4. Sifāl-i ser ḳadeḥdür meclisümde bāde göz yaşı
Celīsüm derd-i miḥnetdür enīsüm guşşa vü gam hem
5. Nice timār iderler yarama cerrāḥlar bilsem
Tutuşur ‘Ulvīyā sūz-ı dilümden penbe merhem hem

1264.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Gūşe-yi gamda döker öñüme ḥün-ı cigerüm
Yaşı çoğ ola ki merdümlük ider dīdelerüm
2. Şubḥ-dem ḥāk-i reh-i yāri götürdüñ gitdüñ
Alduñ ey bād-ı şabā göz göre ḥaḳḳ-ı nażarum
3. Ağzumı goncaya teşbīḥ ider imiş didi yār
Ne diyem zerre ḳadar yoḳ ki bu sözden ḥaberüm
4. Ḥūblar sīm ü zere māyil olurmuş ekşer
Rüy-ı zerdüm göricek meyl ide mi sīm-berüm
5. Yārsuz mihr ile meh zerrece ‘aynumda degül
Rüy-ı dilberdürür ey ‘Ulvī yunur başarum

1265.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Ruḥuñdan nūr alur şem‘ -i münevver māḥ-ı enver hem
Ḥacildür ‘arızuñdan ḥüsn-i Yūsuf şems-i ḥāver hem
2. Ḳad ü ruḥsāruñı ‘arz eyleyüp dökdüm gözüm yaşın
Ḳıyāmet günleri ḳopdı döküldi cümle aḥter hem

1264 100a'nın derkenarındadır. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 404, s. 421.

1 ḥün-ı: ḥündür, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

2 reh: rāh / götürdüñ: getirdüñ, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3 ki bu sözden: bu sözümden, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

4 sīm-berüm: sīm ü zerüm, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

1265 100b'nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

3. H̄ayāl-i k̄āmetūñ besdür baña külhan bucağıyla
Gerekmez gülsitān seyri dıraht-ı sāye-perver hem
4. H̄aṭ u zülfi gülāb-āmīz ile āşüfte olmışlar
Dökinür şeng-i jāleyle benefşe sünbül-i ter hem
5. Sen ol naḥl-i gülistān-ı melāhatsin ki ḥacletden
Olupdur ser-nigūnuñ gökde t̄übā yirde ‘ar‘ ar hem
6. Kebüterle saña sūz-ı dilümden nāme göndersem
Hevāda uçamaz kuşlar kebāb olur kebüter hem
7. Kerem kıl alma s̄ineñ s̄ine-yi mecrūḥ-ı ‘Ulvī’den
Oñulmaz ey ṭabīb-i cān ger olsa s̄ine bī-merhem

1266.

Velehū

Meṭā‘ ilün Meṭā‘ ilün Meṭā‘ ilün Meṭā‘ ilün

1. Dökil ey gevher-i eşküm ki bir hem-demden ayrıldum
Dil-i zāra ‘arūs-ı cān gibi maḥremden ayrıldum
2. Ezel bezminde yār ile iderken zevk-i rūḥānī
Beyābān-ı gama düşdüm ‘aceb ‘ālemden ayrıldum
3. Demidür tazelense lāle-veş bu bağrumuñ başı
Diriğā s̄ine-yi dilber gibi merhemden ayrıldum
4. Qanı ol zülfi ‘anber-sā qanı ol la‘l-i rūḥ-efzā
Şikest olsa n’ola cām-ı ümidüm Cem’den ayrıldum
5. N’ola eşküm dökindükçe ağarsa merdüm-i çeşmüm
Gel inşāf eyle ey ‘Ulvī beni gör nemden ayrıldum

1267.

Gazeliyyāt Fī-Ḥarfi’n-Nūn

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Bulmuşam zülfünde sırr-ı leyletü’l-isrāyı ben

1266 100b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 370, s. 400-401.

1 gevher-i eşküm ki bir hem-demden: hem-dem-i eşküm ki bir güherden /maḥremden: hem-demden, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 ‘anber-sā qanı: ‘anber sāḳī, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1267 92b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 457, s. 453. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı’nda* 6 beyittir.

- La' lüñ izhâr itdi gördüm mu' ciz-i 'İsâ'yı ben
2. Mescid-i Aqşâ yüzüñdür qaşlaruñ mihrâb aña
Ka' be-yi küyuñda buldum cennet-i â' lâyı ben
 3. Añladum mâhiyyet-i zât u şıfâtuñ ey hıred
Seyr idince cünbiş-i emvâc ile deryâyı ben
 4. Bezm-i vañdet cür' asından şöyle mestüm sâkiyâ
Bir ' aceb ' âlemdeyin kim bilmezin dünyâyı ben
 5. Mâ-sivânuñ nefyini işbâta kâdir olmadum
'Ulvîyâ fehm itmeyince lâ ile illâyı ben

1268.

Velehü Eyzan

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1. Beni men' eyleme bu halka-yı gîsü-yı ser-keşden
Gel inşâf eyle ey zâhid ne vardur geçmedük başdan
2. Kıo zühdi zâhidâ söyle sözüñ var ise luţf eyle
Güler yüzden güzel sözden elâ gözden kara qaşdan
3. Dilerseñ menzilüñ dâyim gülistân-ı cinân olsun
Halîl-âsâ harîk-i nâr-ı ' ışk ol kaçma âteşden
4. Dil-i düşmen baña raħm eyledi sen cevri arturduñ
Gözüm yaşı eşer itmez saña ammâ geçer taşdan
5. Yaraşmaz hâne bî-şem' olsa ey 'Ulvî beden bî-rüh
Beni yaqduñ diyü şekvâyı kıo ol yâr-ı meh-veşden

1269.

Velehü Eyzan

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Meskenet kesb eylemez hâk ile yeksân olmayan
Genc-i ' ışka maħzen olmaz qalbi vîrân olmayan

1268 92b. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 521, s. 487.

1 zâhid: nâşih, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3 cinân: İrem, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

4 gözüm yaşı eşer itmez: eşer itmez gözüm yaşı, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

5 kıo: kıov, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

1269 92b. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 451, s. 448-449. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı* 'nda 7 beyittir.

2. Bî-ḥaberdür sille-yi çevgān-ı miḥnetden daḥı
Gūy-veṣ meydān-ı ğamda başı ğaltān olmayan
3. Dāmen-i pākin ḥalāṣ itmez ḥas u ḥāṣākden
Vādī-yi ḥayretde Mecnūn gibi ḥayrān olmayan
4. Şayd olursın ʿākıbet ʿuṣṣāka naḳd-i cān ile
Ey metāʿ -ı vaşlına ʿālemde imkān olmayan
5. Çeşmi sāhir ğamzesi fitne kaşı pūr-mekr ü āl
Ḥūbluḳ resmini bilmez böyle fettān olmayan
6. Lāyık olmaz buse-yi laʿl-i leb-i cānāneye
Sāġar-ı mey gibi baġrı toḫtolu ḳan olmayan
7. ʿĀşık u maʿ şūḳuñ ey dil ittiḥādın añlamaz
Vaşl ile hicrān yanında cümle yeksān olmayan
8. Yār ile mā-beynimüzde mācerā çoḳdur ḳatı
Bilmez anı küşte-yi şemşīr-i hicrān olmayan
9. Ehl-i diller bezmidür ol şāh-ı ḥüsnüñ dergehi
Gelmesün bu bezme ey ʿUlvī sūḥandān olmayan

1270.

Velehū Eyżan

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

1. Kūp düşme şarāb üstine mestāne düşersin
Yār olma cünün ehline yabana düşersin
2. Mestāne ser-i kūy-ı dil-ārāda gezersin
Bir gün şaḳın ol çāh-ı zeneḥdāna düşersin
3. Peykān-ı belā sīnemüñ olduḳça naşībi
Her demde sen ey sehm-i ḳazā cāna düşersin
4. Atlama iñende müje-yi çeşm-i nigāra
Ḳorḳum budur ol ḥançer-i bürrāna düşersin
5. Ol dürr-i girān-māyeye ʿāşık geçinürsüñ

3 ḥayrān: ʿuryān, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 ʿālemde: dünyāda, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1270 92b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G.445, s. 445.

3 sīnemüñ olduḳça: sīneñe urduḳça, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Ġavvāş-şifat kılzüm-i hicrāna düşersin

6. Bu vādiyi ey eşk-i revān kaç^ç idersün
Sīnem gibi bir tāze gülistāna düşersin
7. Pervāne misin ey gönül ol şem^ç -i cemāle
‘Ulvī gibi ‘ışk āteşine yana düşersin

1271.

Velehū Eyżan

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1. Günāhum bildüm eylersem n’ola şefkat recā senden
Benüm devletlü sulţānum haţā benden ‘aţā senden
2. Beni zulm ile öldürmek diler hañçer çeküp ğamzeñ
Şehā dīvān-ı hüsnünde şikāyet var saña senden
3. Niçe nev-rūzlar geçdi niçe bayrāmlar geldi
Müyesser olmadı gitdi bize bir merhabā senden
4. Ğayāt-ı cāvidānum şıĥhatüm ‘ömr-i ‘azīzümsin
Ğudā’dan isterem kim olmayam bir dem cüdā senden
5. Gerek öldür gerek dirgür seni terk eylemez ‘Ulvī
Cefaña rāzıdur lāzım degül aña vefā senden

1272.

Velehū Eyżan

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Dilberüñden şaķınma cānı şaķın
Eyleme cānuña ziyānı şaķın
2. Yok yire zāyi^ç itme evķatı
Tiz geçer ‘ömrüñüñ zamānı şaķın
3. Vireyin cümle ĥānmānı saña
Almamağ itme cānum anı şaķın

1271 92b-93a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 503, s. 478.

4 cāvidānum: cāvidānumsin, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 dirgür: dür ger, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1272 93a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 421, s. 431.

1 eyleme cānuña: cān ile eyleme, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 cānum: ĥānum, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4. Seyr-i dildāra irdūñ ise göñül
Özleme gülşen-i cinānı şaķın
5. Şaķla cism-i laṭifin āfetden
Yā Rab ol şūḥ-ı dilsitānı şaķın
6. Gele şāyed yoluña ey ḥūnī
Zulm ile itme bunca ķanı şaķın
7. ‘Ulviyā dutmasun cihānı şaķın
Yıķma āhuñla āsmānı şaķın

1273.

Velehū Eyżan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Dil ḥarāba varıyor sineye cānān gelsün
Şehri ḥālī ķomasun taḥtına sultān gelsün
2. Çihre-zerd itdi teb-i ğam bizi sāķī demidür
Neşve-yi bāde ile beñzimüze ķan gelsün
3. Künc-i miḥnetde dil-i ḥastemüzüñ ḥālını şor
Nefesüñden ten-i fersüdemüze cān gelsün
4. Ḥāne-yi dilde ḥayālātuñla eglensem
Bezm-i ḥāş eyleyelüm ḥücreye yārān gelsün
5. Bir varaķ kāğad ile ‘Ulvi’yi mesrūr eyle
İltifātuñla şehā bendeñe ‘unvān gelsün

1274.

Velehū Eyżan

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Ğarīb ü bī-kesem künc-i belāda maḥremüm sensin

4 dildāra: didara / Özleme: Üzülme, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

6 itme: dökme, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

7 cihānı şaķın: cihānı şerer / āhuñla: āhuñ ile, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1273 93a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 455, s. 451-452.

1 taḥtına sultān: taḥta Selīm Ḥān, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 neşve: teşne, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 ḥücreye: şoḥbete, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1274 93a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 425, s. 434.

Benüm-çün ağla ey çeşmüm olince hem-demüm sensin

2. Ferahla imtizācum yok bilürsin ey ğam-ı dilber
Şafā-yı hāṭırum zevķüm sürürüm ‘ālemüm sensin
3. Didüm gel göricek pāy-i semend-i şeh-süvārumda
Yürekde tiĝ-ı ḥasret yarasına merhemüm sensin
4. Ḥabībüm ḳalb-i mü’min ‘arş-ı Ḥaḳ’dur dirler anuñ-çün
Benüm gönlüm saña ‘arş oldı nūr-ı a’ zāmum sensin
5. Dil-i ‘Ulvī gibi dünyā için ğam çekmezüm hergiz
Benüm ancaḳ cihānda bā’ış-i ḥüzn-i ğamum sensin

1275.

Velehū Eyżan

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1. Bezm-i ğamda gönlüm itmezse fiĝanı işte ben
Açmaz ise ‘āleme rāz-ı nihānı işte ben
2. ‘Āşık olmuş bir cüvāna dilberüm didi aña
Ĝamzeñ öldürmezse hep ḥalķ-ı cihānı işte ben
3. Ĝulgule şalduñ yine ey tōp-ı āḥum dehre sen
Yıķmaz iseñ ḳal’ a-yı heft-āsmānı işte ben
4. Ey aķan şular aņup ol serv-i sīm-endāmumu
Dem-be-dem dōkmezseñüz eşk-i revānı işte ben
5. ‘Ulviyā olup nişānı nāvek-i müjĝānunuñ
Sineye çekmezseñ ol ḳaşı kemānı işte ben

1276.

Velehū Eyżan

1 maḥremüm sensin: maḥremümsin sen / hem-demüm sensin: hem-demümsin sen, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 imtizācum: ümitüz acum / ‘ālemüm sensin: ‘ālemümsin sen, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 merhemüm sensin: merhemümsin sen, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 a’ zāmum sensin: a’ zāmumsin sen, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 ancaḳ cihānda: ‘ālemde ancaḳ / ğamumsin sen: ğamum sensin, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1275 93a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 499, s. 476.

3 dehre sen: dehresin, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1276 93a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 487, s. 469-470.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Çekdiğüm bilmez esir-i zülf-i cānān olmayan
Añlamaz aḥvālümü ḥālī perişān olmayan
2. La' l-i cān-baḥşuñla esrar-ı ḥaṭṭuñdan dūr olur
'Işkuñ ile vālih ü ser-mest ü ḥayrān olmayan
3. Çeşmi sāḥir ğamzesi fitne kaşı pür-mekr ü āl
Ḥübluḡ resmini bilmez böyle fettān olmayan
4. Yāri çekdüm sīneye didüm inanmadı ' adū
Münkir olur ḥaḡ söze gögsinde imān olmayan
5. Hoş gelür aḡyāra 'Ulvi'nüñ fiḡān u nālesi
Şefkat itmez ehl-i imāna müselmān olmayan

1277.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'Āşık oldum bilmedüm ol la' l-i cānān kıymetin
Ḥaste olmayınca bilmezmiş kişi cān kıymetin
2. Naḡd-i cānı bezl ider dildāra 'āşık nitekim
Yūsuf-ı Mışr'uñ bilür Ya' ḡub-ı Ken' ān kıymetin
3. Ḳadr-i yāḡūt-ı leb-i cānānı añlar ehl-i dil
Cevheri-yi dehre şor la' l-i Bedeḡşān kıymetin
4. Eylemezler ḥāk-i pāy-i yāre zāhidler nazār
Bilmez a' mālār velī kuḡl-i Şıfāḡān kıymetin
5. Bir güherdür vaşl-ı dilber kūyıdur kānı anuñ
'Ulvi-yi gevhēr-şināsa şoruñ ol kān kıymetin

1278.

Velehū Eyzān

2 ḥaṭṭuñdan: ḥaṭṭuñda, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 mekr ü āl: mekrül / ḥüblar: ḥübluḡ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 gögsinde: ḡalbinde, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1277 93b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 456, s. 452. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda 6 beyittir.

1 bilmedüm: bildüm, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 cānānı: dildārı / cevheri-yi: cevherini, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 velī: ola, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Meʿülü Fāʿilātü Meʿilü Fāʿilün

1. Eyleñ duʿā ki mevt giribānum almasun
Vaşl olmayınca yār ile Һaқ cānum almasun
2. Yitmez mi Һaste göñlümi ʿışk odı yaқduğı
Virsiñ emān ecel dağı bir yanum almasun
3. Müjgānuñ oқı ey қаşı yā baғrumı delüp
Göz göre boynına bir avuç қanum almasun
4. ʿUryān gezem gibi reh-i küyuñda ey perī
Tā kim maһalleñ itleri dāmānum almasun
5. Bād-ı seһerden eylesün ey ʿUlvī iһtirāz
Her demde āhı ol gül-i Һandānum almasun

1279.

Velehū Eyzan

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Diñlemez ol gül-i raʿnā kime söylersin sen
Bilsem ey bülbül-i şeydā kime söylersin sen
2. Şimdi āyine-şıfat қалmadı bir şāf-derün
Söyle ey tūṭı-yi güyā kime söylersin sen
3. ʿĀlem efsāne şanur қışsa-yı hecrüñ ey dil
Üşürüp başuña gāvğā kime söylersin sen
4. Oldı güftār-ı beligüñ tatalum siһr-i Һelāl
Kimse қılmaz sözüñ ısfā kime söylersin sen
5. Sīm ü zer olmayıcaқ manşıb alınmaz ʿUlvī
Her kişi ṭālib-i dünyā kime söylersin sen

1280.

1278 93b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 504, s. 478.

2 göñlümi: cānumı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 ey қаşı yā baғrumı: baғrumı ey қаşı yāy, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 kim: ki, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 demde āhı ol, dem āhumı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1279 93b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 428, s. 436.

3 ʿālem efsāne şanur: Һaқ efsāne şanup / üşürüp başuña: getirür başuma, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 eşfā: ezʿā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 olıcaқ: olmayıcaқ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Velehū Eyżan

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Yıķanlar hātır-ı maħzūnumı yā Rabb şād olsun
Benüm-çün nā-murād olsun diyenler ber-murād olsun
2. Baña dirsüñ gidüpdür manşıb u cāha taleb senden
Kemāl-i luţfuñı gördük begüm 'ömrüñ ziyād olsun
3. apußndan dūşmeni redd it dil-i 'uşşāķa cevır itme
Ne apußnda fesād olsun ne kūyuñda 'inād olsun
4. Elif addüñ ile dāl zūlfüñe teslīm-i rūh itdüm
Bu daħı zümre-yi 'uşşāķ içinde başıķa ad olsun
5. Ser-ā-pā oķlaruñla sine-yi 'Ulvī'yi zeyn eyle
Demidür murğ-ı cāna her birisi ol anād olsun

1281.

Velehū Eyżan

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Bizümle kūy-ı cānāna gelen gelsün giden gitsün
Şalā erbāb-ı 'irfāna gelen gelsün giden gitsün
2. Kimisi mescide varsun kimi meyħāneye gelsün
Var ey dil söyle yārāna gelen gelsün giden gitsün
3. 'Adem mülkine maħmil bağladum ben gitdüm ey 'āşıķ
Cemāl-i yāri seyrāna gelen gelsün giden gitsün
4. Cinānı añma vā' iz kūy-ı cānān var iken şimdi
Hele evvel bu meydāna gelen gelsün giden gitsün
5. Bizüm ğamħānemüz bir tekyedür yārān için 'Ulvī
Gider teklīfi rindāna gelen gelsün giden gitsün

1282.

1280 93a. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 500, s. 476.

2 cāha taleb senden: cāh-ı taleb benden, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

3 Beytin ikinci mısrası şu şekildedir: "Ne kūyuñda fesād olsun ne arada 'inād olsun"

4 elif addüñle: elif-add-i güle, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1281 93b. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 470, s. 460.

4 cānān: dilber, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

5 teklīfi: teklīf, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Merḥamet kı̄l nev-cüvānum āh u zārūmdan şaķın
Tāze gülsin nāle-yi bī-iḥtiyārūmdan şaķın
2. Sāye-veş ey serv-ķāmet gerçi ḥāk itdüñ beni
Yanmasun dāmānuñ āh-ı pür-şerārūmdan şaķın
3. Dökme seyl-āb-ı sirişķüm çarḥuña dokınmasun
Ey felek seyl-āb-ı çeşm-i eşk-bārūmdan şaķın
4. Sāķiyā her pāresi bir ḥançer-i ser-tīzdür
Şişe-yi ḥāṭırda olan inkisārūmdan şaķın
5. Esb-i nāza çignedüp ' aşıkları pā-māl ider
Ĝāfil olma 'Ulviyā ol şeh-süvārūmdan şaķın

1283.

Velehū Eyżan

Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün Fe' ül

1. İşim kıldı bu şive vü nāz enīn
Zihī nāz-perver zihī nāzenīn
2. Yaraşur saña olsa ey māh-rū
Felek şeh-nişin ü melek hem-nişin
3. Ŗomaz ben ğubārı қаpuñdan sürer
Şimāle refiķ olmam itdüm yemīn
4. Olup zülfüñe bende müşg-i Ḥıṭā
Musahḥardurur çin-i ebrūña çin
5. Beden 'Ulviyā ğarķ idi eşküme
Daḥı bir yire gelmedin mā' ü ṭin

1284.

1282 93b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 479, s. 465.

3 felek: fülk, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*. Beytin ilk mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda şu şekildedir: "Ŗoķınur çarḥuña bir ğün her dem ağlatma beni"

4 Beytin ilk mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda şöyledir: "Sāķiyā yoķ yire ķanum dökme her dem cür' a-vār"

1283 94a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 422, s. 432.

5 beden 'Ulviyā: beden-i 'Ulvî /mā' ü ṭin: mā'vaṭin, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Añlamaz derd-i derūnum zār u giryān olmayan
Neydügüm bilmez benüm hecr ile nālān olmayan
2. Bāde-yi la' lüñle esrār-ı haţuñdan dūr olur
' Işık ile vālih ü ser-mest ü hayrān olmayan
3. ' Āşık u ma' şūkuñ ey dil ittiḥādın añlamaz
Vaşl ile hicrān yanında cümle yeksān olmayan
4. Şayd olursın ' āķıbet ' uşşāķa naķd-i cān ile
Ey metā' -ı vaşlına ' ālemde imkān olmayan
5. Ehli diller bezmidür ol şāh-ı ḥüsnuñ dergehi
Gelmesün bu bezme ey **Ulvī** sūḥandān olmayan

1285.

Velehū Eyżan

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

1. Dökül ey gevher-i eşküm ki bir hem-demden ayrıldum
Dil-i cāna ' arūs-ı cān gibi maḫremden ayrıldum

1286.

Velehū Eyżan

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

1. Fenā gülzārını terk eyleyüp ey gonca-fem bir gün
' Adem mülkine göñlümden geçer kim ' azm idem bir gün
2. Vücüd eyvānına ey dil ṭayanma bī-şebāt ancak
Felek eyler maķāmuñ ' āķıbet künc-i ' adem bir gün

1284 94a. Bu gazelin beyitleri *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'ndaki 451-487 ve 488 numaralı gazellerde yer almaktadır.

1 hecr ile: ney gibi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 bāde-yi la' lüñle esrār-ı haţuñdan: la' l-i cān-baḫşuñla esrār haţuñda / ' ışık ile: ' aşkuñ ile, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 ' ālemde: dünyāda, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1285. 94a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 370, s. 400-401. Bu beyit *Mecmua*'da 100b'nin derkenarında yer alan bir gazelin matla beytidir. Muhtemelen buraya yanlışlıkla eklenmiştir.

1286 94a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 508, s. 480. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda 7 beyittir.

1 fenā gülzārını: vücüdüm güleşenin, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 vücüd eyvānına: serir-i rif ata, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3. Beni ferdāya şalmağdan murāduñ ne ‘ aceb bilsem
Baña bin yılca geldügin bilürken ey şanem bir gün
4. Saña ‘ aşık olaldan ey vefası yok cefası çok
Dil-i bî-çāreyi terk itmedi hecrüñde ğam bir gün
5. Ferāmūş itmek isterseñ ğam-ı dehri mey iç şūfī
Düşürmezmiş añun-çün hiç elden cāmı Cem bir gün
6. Şorar iseñ sāķī hicrān elünden çekdigüm derdi
Ecelden Hāķ emān virürse ey ‘Ulvī diyem bir gün

1287.

Velehū Eyżan

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Gedā-yı bî-nevā ol devlet-i dünyāyı neylersin
Ölüm eñ şoñ muķarrerdür kıru ğavğāyı neylersin
2. İdersin ser-bürehne tahtayı tābütı çün mesken
Serir-i salţanatda efser-i Dārā’yı neylersin
3. Bugün yarın didüğüñ bir nefesdür ehl-i ‘ irfāna
Dem emerüz vü fikr-i va‘ de-yi ferdāyı neylersin
4. ‘ Adem iķlīmine āķir göçersin bî-kes ü tenhā
Begüm yanuñca ‘ asker cem‘ idüp ālāyı neylersin
5. Ecel peymānesin çekseñ gerekdür ‘Ulvīyā çün kim
Fenā bezminde şimdi sāğar-ı şāķbāyı neylersin

1288.

Velehū Eyżan

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Söylemez olduñ sözüñe inķıyādum var iken

4 bî-çāreyi: bî-çāremi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 şūfī: zāhid / añun-çün hiç elden cāmı: elinden añun içün cām-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1287 94a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 430, s. 437.

4 *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda bu beytin yerine 2. beyitte:

“Ten-i fersüduña ħil‘at kefindür ‘ākıbet-çün

Geyüp fāķir libāsı atlas-ı zībāyı neylersin” beyti yer almaktadır.

5 çün kim: pür-gün, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1288 94a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 461, s. 455.

Nā-murād itdūñ beni niçe murādum var iken

2. Devletüñde eylemezdüm bāliš-i hārāya reşk
İşigūñ taşına cānā istinādum var iken
3. Mañsīb-ı dünyā için lāzım degül mesned baña
Niçeler yüz tıtdı cevre i' timādum var iken
4. Evc-i istignāda cān murğı hümā-pervāz idi
Oklarūñdan ey perī qolum qanādum var iken
5. Defter-i 'ömrüm virüp 'Ulvī hevāya rūzgār
Nāmumı maḥv eyledi 'ışkıyla adum var iken

1289.

Velehū Eyzan

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

1. Mest olalı dil sāķī-yi hicrānuñ elinden
Çāk oldı yaqam cevri ile cānānuñ elinden
2. Bir an qomaz elden dolaşur zülfüñe şāne
Lāyık mı perişān-dil olam anuñ elinden
3. Çok sa'y-ı cemil itdi ḥalāş olmağa Yūsuf
Qurtulmadı dāmānı Züleyhā'nun elinden
4. Beñzetmiş özin dest-i muḥannā-yı nigāra
Bilmem n'ideyin pençe-yi mercānuñ elinden
5. Murğ-ı dil-i 'Ulvī niçe bir eylesün efgān
Ol qaddi çenār āfet-i devrānuñ elinden

1290.

Velehū Eyzan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Kūy-ı yāre çekilür seyl-i sirişk ile bu ten

4 ey perī: her taraf, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 virüp 'Ulvī hevāya: hevāya virdi 'Ulvī, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1289 94a-b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 502, s. 477.

1 cevri ilecānānuñ: cevri-i firāvānuñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 çok sa'y-ı cemil itdi: sa'y eyledi çok gerçi / Züleyhā: Zeliḥā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 muḥannā-yı: muḥannāyı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1290 94b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 525, s. 489.

- Ab u hāküñdürür ey dil seni var ise çeken
2. Yine bir dilber-i nāzük-sūḫana düşdi gönül
Kıl yarar sözde meger kim ser-i müdur o dehen
 3. Ḥasret-i buse-yi la' lüñle tenüm mürdedür āh
Böyle mi olur efendi seni cān ile seven
 4. Lāle-veş nār-ı ruḫuñ yaqdı dil-i gülzārı
Cā-be-cā dūd-ı derūnıdur anuñ serv-i çemen
 5. Kırma ḫaṭṭdur ki yazıldı varaḫ-ı al üzre
‘Ulvıyā ḫadd-i Ḥuseyn üzre olan ḫaṭṭ-ı Ḥasen

1291.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ḥaste-yi 'ışḫam ḫayāt-ı cāvidānı neyleyin
Dilde şıḫḫat olmayıcaḫ tende cānı neyleyin
2. Gözüm açdum ben seni gördüm cihānı görmedüm
Sen gereksin baña sen yoksa cihānı neyleyin
3. Vuşlat-ı dīdārsız seyr-i gülistān istemem
Şoḫbet-i dīdārsız bāḡ-ı cinānı neyleyin
4. Dutalum kim şūfiyā Beytü'l-Ḥarām'a gitmişüm
Ya ḫabāb-ı Ka' be-yi pīr-i muḡānı neyleyin
5. Murḡ-ı rūḫ uça beḫā gülzārına 'Ulvī n'ola
Lā-mekān olmaḫ diler gönülüm mekānı neyleyin

1292.

Velehū Eyżan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

2 nāzük-sūḫana: nāzuñ semine /ser-i müdur: ser midür, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 ḫabrüme: ḫarma, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1291 94b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 522, s. 487-488.

1 olmayıcaḫ: olmayınca, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*. “neyleyin” redifî *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda tüm beyitlerde “n'eyleyeyin” şeklindedir.

3 dīdārsız: dildārsuz, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 ḫabāb-ı Ka' be-yi: maḫām-ı güşe-yi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1292 94b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 431, s. 437-438.

1. Āşıkuñ kan akıcağ dīde-yi hūn-pāşından
Ehl-i diller didiler şü bulanur başından
2. ‘Ākıbet merdüm-i ğam-dīde bulundı qanda
Ne belā geldi görüñ başına göz yaşından
3. Māh-ı nevdür dimek olurdu ham-ı ebrūña
Bu işāretler anuñ gelse eger qaşından
4. Oñmaduğ başımı qorsa yiridür bir gedüğe
‘Işğ bünyādın ören vādi-yi ğam taşından
5. Seng-i rāhuñ toqınursa n’ola ‘Ulvī’ye şehā
Şimdi mi çekdi cefāyı kişi yoldaşından

1293.

Velehū Eyzan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Şol Hudā haqqı ki var eyledi cānı yoqdan
Severin cān ile ol ğonca-dehānı çoqdan
2. Rāzıyuz eyle şehā gāh cefā gāh vefā
Devletüñde görelüm luţfuñı azdan çoqdan
3. Sīne meydānını şahrā-yı neyistān eyle
Ten-i hākīye nazār kıl ki pür olsun oqdan
4. Lālenüñ dāğ-ı derünün ne bilür sāğar-ı mey
Açuñ ey ğonca-dehen hālını şorma toqdan
5. ‘Ulvī-yi teşne-dile yoq yire cevri eylersin
Büse-yi la‘ lüñi umduqça gelürsin yoqdan

1294.

Velehū Eyzan

1 kan: kanı, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3 māh-ı nevdür: meh-i nev / ebruña: ebruña senüñ, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

4 gedüğe: gedüña, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

5 ‘Ulvī’ye şehā: ‘Ulvī’ye / cefāyı: cefā, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

1293 94b. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 449, s. 447-448.

2 gāh cefā gāh vefā: gāh vefā vü gāh cefā, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3 kıl ki: kıluñ, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

5 ‘Ulvī-yi: ‘Ulvıyā, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

Meṯā' ilün Meṯā' ilün Meṯā' ilün Meṯā' ilün

1. Dutuşsun sūz-ı mihrüñle ne ten ҡalsun ne cān ҡalsun
Vücūdum maḥv olup gitsün ne nām u ne nişān ҡalsun
2. Kilāb-ı kūyuña lāyık dirīgā armağānum yok
Ḳapuñda ḥāk olayın bāri kim bir üstüḥ'ān ҡalsun
3. Bilürsün ҡadd-i mevzūnuñ ğamından öldüğüm cānā
Mezārumda dikilsün servler yir yir nişān ҡalsun
4. Dil-i maḥzūnumı yıllar geđer bir kerre añmazsın
Niçe bir unudulsun ey şeh-i devr-i zamān ҡalsun
5. İdem 'azm-i sefer ol şeh senüñ-çün dimiş ey 'Ulvī
Ölince āstānum beklesün ol nā-tüvān ҡalsun

1295.

Velehū Eyżan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Her dem evrāḳ-ı felek bāda virür āhumdan
Tāze gülsin ḥazer it āh-ı seḥergāhumdan

1296.

[Velehū]

Meṯā' ilün Fe' ilātün Meṯā' ilün Fe' ilün

1. Görince sūseni dil gerçi ḥançerüñ şandı
Ḳanā' at ide mi teşne serāba baḳmaḳdan
2. Görüp ḥaṯ-ı ruḥuñı 'Ulvī ağlamağ ister
Gelür çü ḥāṯıra bārān seḥāba baḳmaḳdan

1294 94b. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 496, s.474.

1 olup: olsun, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

2 kim bir: birkaç, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3 bilürsin: bilinsün / dikilsün: degilsün, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

4 ey şeh-i: ey şeh, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

5 idem: idüp, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

1295 94b. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 442, s. 443-444. *Mecmua* 'daki eksik yapraklar sebebiyle bu gazelin yalnızca matla beyti vardır.

1296 96a. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 441, s. 443. *Mecmua* 'daki eksik yapraklar sebebiyle bu gazelin yalnızca son iki beyti vardır.

1297.

Velehü Eyzan

Mef'ülü Fā' ilātün Mef'ülü Fā' ilātün

1. Şevk-i lebûñle çekdüm pîr-i muġān şuyından
Şusuzluġum kesildi geçdüm cihān şuyından
2. La' lüñ şarābın iġen āb-ı ġayātı neyler
Kevşer şuyı tırurken n'olur yaban şuyından
3. Faşl-ı bahār irişdi enhār cūşa geldi
Şular nümüne oldı bāġ-ı cinān şuyından
4. Çeşmüm ağardı şanmañ penbeyle iki merdüm
Aġzuña tıamzıdurlar eşk-i revān şuyından
5. Āh eylemek ne lāzım ġan ağlayınca 'Ulvî
'Işġ ilinüñ hevāsın bildüm hemān şuyundan

1298.

Velehü Eyzan

Mef'ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe'ülün

1. Ey bād-ı seġer baña ġaber vir çemenümden
Aġvāli nedür söyle o ġonca-dehenümden
2. Ālāmumı şorsın benüm iġvān-ı vefāya
Düşdükçe yolu ġüşe-yi beytü'l-ġazenümden
3. Cān bezmini eylerdi vefā bŷy-ı mu' aġtar
Bir kerre ġaber gelse o ġül-pirehenümden
4. Ey dil ne 'aceb esdi yine bād-ı muġālif
Ayırdı ġöñül murgımı serv-i semenümden
5. Kār eyledi 'Ulvî yürege nāvek-i ġurbet
ġün-ı ciġerimdür dökilen zaġm-ı tenümden

1297 96a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 501, s. 477.

2 tırurken: tölurken, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*,

4 penbeyle: yen bile / tıamzudurlar: tıamzurur şu, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 bildüm: tıuydum, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1298 96a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 426, s. 435.

1 çemenümden: ġüsnümden, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 ālāmumı: elemümi / vefāya: vefādan, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 semenümden: semndümden, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 ciġerimdür: ciġer midür, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1299.

Velehū Eyżan

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Bu eşk-i çeşmi silmezsın bu āh u zārı görmezsın
Hümāsın gökde ağarsın meleksın yırde ıurmazsın
2. Fenā bezminde çeng-i kıaddüme öykünmek istersın
Niçün ıanbūruñ ey muırib kıulağın gāhı burmazsın
3. Zamān geçer ki bağrum nāvek-i cevri ile dilmezsın
Dem olmaz kim baña kıarşı cefā yāyını kıurmazsın
4. 'Adūlarla gezersın bezmimüz teşrif kıılmazsın
Bizüm ile niçe demler ki durmazsın oturmazsın
5. Kışinüñ himmeti 'ālī gerekdür kendüye 'Ulvī
Niçün ol serv-kıaddüñ pāyine yüzünü sürmezsın

1300.

Velehū Eyżan

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Çemen şahnında ey lāle seğer kim cilvegersın sen
Gözümden kıatre kıatre dökilen hūn-ı cigersın sen
2. Seğer pür-şebnem olmışduñ açıldıñ şimdi ey gonca
Görüp bülbüllerüñ hālin geh ağlar geh gülersın sen
3. Baña ıa' n itme 'āşıkısın diyü vā' iz kerem eyle
Benüm bu çekdüğüm derd ü belādan bī-habersın sen
4. Göñül şeh-bāzı gibi kıāf-ı 'ışkı itmedüñ mesken
Var ey 'ankā öğünme dağı yabanda uçarsın sen
5. Hünerverler 'aceb mi rağbet itse şı' riñe 'Ulvī
Bu nazm-ı ābdār ile dür-i bağır-ı hünersın sen

1299 96a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 432, s. 438.

2 istersın: istermiş, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 geçer: geğermez, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 demler ki durmazsın: demlerdür ki ıurmazsın, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1300 96a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 438, s. 441-442.

3 vā' iz kerem eyle: luıf eyle ey vā' iz, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 Beytin ilk mısrası şu şekildedir: " Dil-i pervāne gibi āteş-i 'aşk ile yanmazsuñ"

1301.

Velehū Eyżan

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Dilā hercāyīdür ol cevri çok dildāri neylersin
H̄as ü h̄ar ile açılmış gül-i h̄andāni neylersin
2. Ceres gibi fiġān itseñ iŷitmez ol ŷanem nāleñ
Baķup bir sāde naķŷa ŷüret-i dīvāri neylersin
3. Göñül ‘uryān-ı ‘iŷķ ol h̄ānmāndan geĉ ŷeh-i ġamsın
Külāh-ı Keyķubād u H̄aŷmet-i H̄ākān’ı neylersin
4. Gerek H̄ızr ol gerek İskender ölmek h̄od muķarrerdür
ĉeküp z̄ulmet belāsın ĉeŷme-yi h̄ayvāni neylersin
5. Dotalum isteyen ile idem göz yaşların tesķin
Fiġān u āha ŷabr itmez dil-i nālāni neylersin
6. Bahār eyyāmıdur seyr-i kenāruñ vaķtidür ammā
H̄adeng-i ġam gibi ŷurmaz yaġar bārāni neylersin
7. Be ‘Ulvī derd-i ‘iŷķ-ı yār ile ĉün kim baŷuñ hoŷdur
Ṭabīb-i ŷehre her dem baŷ egen dermāni neylersin

1302.

[Velehū]

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. İdeyin teslīm yāre h̄ānmānum ķalmasun
ĉün ķarārım yoķ mu‘ ayyen bir meķānum ķalmasun
2. Naķd-i ‘ömri yolına h̄arc ideyin cānānumuñ
Baŷda ‘aķl u dilde ŷabr u tende cānum ķalmasun
3. İsterüm H̄aķ’dan ki ‘ömr-i yāre ķatsun ‘ömrümi
Tā ki fūrķat ĉekmege bir ān zamānum ķalmasun

1301 96a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 433, s. 438-439. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 5 beyittir.

1 dildāri: cānāni, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*. Beytin ikinci mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda ŷu ŷekildedir: “H̄üsn ŷāhidur ammā sever cān anı neylersin”

3 H̄ākān’ı: dîvāni, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 ölmek h̄od: ölümün ĉün /zulmet belāsın: z̄ulmet-i belāsın, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

7 egen: egüp, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1302 96b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 515, s. 484. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 7 beyittir.

4. Şöyle yansun âteş-i hırmān ile cismüm benüm
Şöyle kül olsun vücūdum üstüñ~ānum almasun
5. Cevr ile işüm tamām oldu didüm incindi yār
‘Ulvīyā eksiklüğüme nev-cüvānum almasun

1303.

Velehū Eyżan

Mef’ülü Mefā’îlü Mefā’îlü Fe’ülün

1. Ol pāresi çok geçse ger āvārelerinden
Āvāreleri geçmez anuñ pārelerinden
2. Kirpüklerimüñ hāli ħarāb oldu yaşumla
Şu şızmaz anuñ bir niçe dem aralarından
3. Gün gibi müsellemsin eyā dilber-i mümtāz
Şehrüñ ne adar var ise meh-pārelerinden
4. anum dökülüp sırrımı fāş olmaya dirseñ
Tiġuñ çeküp alma yüregüm yaralarından
5. Ğadr eyledi ‘Ulvī uluña göz göre ğamzeñ
Cān urtarımazsa n’ola ğaddārelerinden

1304.

Velehū Eyżan

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

1. Mey yükin dutdı gönül geçse n’ola bācından
Aġlamaz ey gözümüñ merdümi yük bācından
2. Ni’am-ı vaşluñ ile muġtenem olmadı gönül
orum oldur ki şehā bir gün ölü acından
3. ünkü yanumda degül ol gözi şeh-bāz benüm
‘Ālemüñ baña ne kebki vü ne dürrācından

3 ki ‘ömr-i yāre atsun: virsin ‘ömr-i yāre, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

1303 96b. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*’nda yoktur.

1304 96b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*, G. 507, s. 479. *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*’nda 7 beyittir.

1 Beytin ilk mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*’nda şu şekildedir: “Bār-ı ‘aşka ne zarar eşkümüñ iħrācından”

3 kebki: kebginden, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

4. Bendesinden n'ola cevriñi dirîğ itmese yār
Şaqlamaz ehl-i kerem luṭfinı muḥtācından
5. ‘Ulviyā gerçi ‘adem sāḥilidür berr-i vücūd
Ġaflet uyḥusunı terk it şaḡın emvācından

1305.

Velehū Eyzan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Yüz çevirmez dil-i āşüfte senüñ tîrũnden
Tîrũñi sen de dirîğ eyleme naḥçîrũnden
2. Çünki ben ḥasteñi öldürmege tedbîr itdũñ
Ey ṭabîb-i dil ü cān dönme bu tedbîrũnden
3. Āh-ı fūrḡatde niçe bir yanalum mihrũñ ile
Şuşaduk teşneyüz içür bize şemşîrũnden
4. Murğ-ı pā-beste gibi düşdi dehān-ı şîre
Göñlümi ḡurtaramam zũlf-i girih-gîrũnden
5. Şeyḥ-i cām eyleye bir gün seni şāyed irşād
Mey-fürüşa yitiş ey ‘Ulvî el al pîrũnden

1306.

Ġazeliyyāt Fî-Ḥarfî’l-Vāv

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Ey göñül naḡd-i sirişke dime kim nemdür bu
‘Işḡ bāzārına geldük saña dirhemdür bu
2. İncinüp āhuma redd itme beni sulṭānum
Şoñra şāyed arayup bulmayasın demdür bu

5 gerçi: baḥr-ı / berr-i: mülk-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1305 96b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 459, s. 454.

1 sen de: sîne, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 Beytin ilk mısrası şu şekildedir: “Rāh-ı fūrḡatde niçe bir n’eyleyem mihr gele”

4 şîre: māra, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 bir gün seni şāyed irşād: irşād ile şāyed ki seni / yitiş: varup / el al: al el, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1306 96b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 530, s. 492.

2 Bu beyit *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur. Bunun yerine 4. beyit şöyledür:

Beni inletme atup tîr şıfat yabana
Şoñra şāyed arayup bulmayasın demdür bu

3. Ehl-i ‘aql iseñ eger ğafleti ço ğidmeti añ
Vuşlat-ı yāre ğurūr eyleme ‘ālemdür bu
4. Yār-i mestāne açup sīnesini meclisde
Didi kim zaĥm-ı dil-i ‘āşıkça merhemdür bu
5. ‘Ulviyā nāfe meşām-ı dili hoş-bū kıldı
Var ise ğāl-i ruĥ-ı dilbere hem-demdür bu

1307.

Velehū Eyżan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Dil şikār eyleyici şol ğözi āhūdur bu
Nāfenüñ baĝrını ğūn eyleyici budur bu
2. Sünbül-i ğülşen-i cennet niçe mānend ola kim
Dil perişān idici zülfi-i semen-būdur bu
3. Ne ğöñül ğodı ne cān u ten ü ne māl u menāl
Be ne mekkār u ne ‘ayyār u ne cādūdur bu
4. Ķurı sevdā ile zülfi beni başdan çıkarup
Başumı ğūn ol iden ğāmet-i dil-cūdur bu
5. Nice olmaya senüñ ‘Ulvi sözün rengin kim
La‘l-i cānān şıfatında bir içim şudur bu

1308.

Velehū Eyżan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Benem ol kişver-i deşt-i ğam-ı ‘ışka Ħusrev
‘Alemüm başı iripdür göge şanmañ meh-i nev
2. Keh-keşān şanma felek sīnesine kesdi elif
Ħançeridür anuñ ey kaşı hilālüm meh-i nev

3 ğidmeti: fūrķati, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1307 96b-97a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 531, s. 492.

2 niçe mānend ola: niçe ola, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 ten ü ne māl u ne menāl: ten-i ğāl ne me‘āl, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 beni: seni / çün ol iden: cūy iden ol, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 şıfatında: şıfatından, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1308 97a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 532, s. 493.

3. Şevk-i cām-ı leb-i yār ile düşüp bādeye dil
Sāḳiyā cāme vü destārın aña itdi kerev
4. Mübtelā olalı ol dilber-i gendüm-güne
Hırmen-i şabrumı āhum ile virdi cev cev
5. Hāsret-i buse-yi la' l ile ço cānı çıksun
Ol vefāsız güzeli kim didi 'Ulvi' saña sev

1309.

Velehū Eyzan

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

1. Ğurūr itme libās-ı faḫr ile 'ömrüm cihāndur bu
Ḳabā-yı cismini ḳor bunda herkes cā-mekāndur bu
2. Meh-i ruḫsāruñı cānā ihāṭa eyler āḫir ḫaṭṭ
Güzellik bāḳı ḳalmaz kimseye devr-i zamāndur bu
3. Bir adı şanı nā-peydā ğarīb olmaḳ diler göñlüm
Ṭotalum baña dimişler ğam-ı 'ışḳ-ı fülāndur bu
4. Görüp seng-i mezārum ehl-i diller ey kemān-ebrū
Didiler tır-i ḫasret irdüğü pıre nişāndur bu
5. Dimişler nāfe-yi ḫoş-būya teşbīh eylemiş ḫālūñ
Anı gerçek şanup 'Ulvi'ye cevır itme yalāndur bu

1310.

Ġazeliyyāt Fi-Ḥarfı'l-Hā'

Meḫ' ulü Fā' ilātü Meḫā' ilü Fā' ilün

1. Ḥāl-i ruḫuñ ki mün' akis oldı piyālede
Dāğ-ı siyāḫ gibidür ey sāḳı lālede
2. Seb' ü'l-meşāni remzini ḳıldum müşāhede
Bir mäh-ı çār-deh ile şarāb-ı dü-sālede
3. 'Arz-ı cemāl eylese revzenden ol niğār
Māḫ-ı münire beñzedürüm anı hālede

5 cānı: cānuñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1309 97a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 529, s. 491.

3 göñlüm: göñül / ğam-ı 'ışḳ-ı: fülān ibni, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 anı: şaḳın /yalāndur: belāndur, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1310 97a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 549, s. 502.

4. Dünyā gamıyla gerçi muḳayyed degüldi dil
Bağlandı şimdi ḳaldı o müşğın külālede
5. Gelmez dile hikāyetüñ ey ‘Ulvî çün senüñ
Derc eyle cümle kışşañı başka risālede

1311.

Velehū Eyżan

Mef‘ülü Mefā‘îlü Mefā‘îlü Fe‘ülün

1. Gelse ruḫ-ı gül-gün ile meydāna piyāle
Āteş bırağur mezra‘ a-yı cāna piyāle
2. Pertev şalıcaḳ bezmimüze şu‘ le-yi meyden
Rağbet ḳomadı mihr-i dıraşşāna piyāle
3. Leb-ber-leb olup la‘ l-i leb-i yār ile her dem
Yok yire girer ḳorḳum odur ḳana piyāle
4. İçdükde bize sākî-yi gül-çihre tolular
Meclisde döner ol gül-i ḫandāna piyāle
5. Yitmez mi diyü meclise revnaḳ ruḫ-ı sākî
Yanbaşı gelür şem‘ -i şebistāna piyāle
6. Bir bendesidür ḫalka be-güş ol şeh-i dehrüñ
İḳlîm-i ‘ adāletde emirāne piyāle
7. Gördükçe anı ḳaynasa ḳanum n’ola ‘Ulvî
Bā‘ iş olur elṫāf ile iḫsāna piyāle

1312.

Velehū Eyżan

Mefā‘îlün Mefā‘îlün Mefā‘îlün Mefā‘îlün

1. Yitişdi nev-cüvānum serv-i bālā oldı gitdükçe
Açıldı gül gibi ol ḳonca ra‘ nā oldı gitdükçe

3 beñzedürüm: beñzedürdüm, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1311 97a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 580, s. 520-521.

1 bırağur: bere-ğür / cāna: cānāna, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 leb-ber-leb: leb-e-leb, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1312 97a-b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 539, s. 496-497.

1 yitişdi: irişdi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2. Şalınsa cem‘ olurlar serv-i kıaddũñ seyrine ‘ uşşāk
Dinilmez vaşf-ı reftārı temāşā oldu gitdükçe
3. Gözümden kıatre kıatre dökilen eşk-i güher-bārum
Dirildi bir yire irkildi deryā oldu gitdükçe
4. Ayakdaşum bulunmazdı beyābān-ı maħabbetde
Reh-i ‘ ışık içre sāyem baña hem-pā oldu gitdükçe
5. Ğamuñ afyonu ‘ Ulvī’ nũñ şu deñlü aldı kim ‘ aqlın
Yitürdi kendüyi ğāyet muħarrā oldu gitdükçe

1313.

Velehü Eyzan

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Göñül yār ile kıaldı gerçi ben gitdüm gidenlerle
Diriğā uymadı ‘ aqlum daħı kıaldı kıalanlarla
2. İşıtdüm kim ruħ-ı cānānda yir yir zāhir olmuş ħatt
Anuñ-çün eglenür göñlüm çemenlerle semenlerle
3. Bir oddan pīrehendür ‘ ışık-ı dilber çün kim ey ‘ āşık
Şarılmak hiç müyesser ola mı gül-pirehenlerle
4. Kıulakıdan gerçi ‘ āşıkşın göñül didāra sa‘ y eyle
Meşeldür işidenler bir degüllerdür görenlerle
5. Ola kim ħārlar kıahrından öldüğüm bile ol gül
Mezārum üstini başdan başa örtüñ dikenlerle
6. Nice ‘ uryān isem bunda yine ‘ uryān gezem anda
Kıaçan kim maħşere cem‘ olalar herkes kefenlerle
7. Leked-küb-ı fenāyiseñ ne ğam ‘ Ulvī muşallāda
Berābersin hele şol salıtanat kūsın çalanlarla

2 Beytin ilk mısırası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı’nda* şu şekildedir: “Şalınsa cem‘ olur ol serv-ıkıaddũñ seyrine ‘ uşşāk”

4 ayakdaşum bulunmazdı: ayakdaşınım bulunmazken / hem-pā: hem-bā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 kim ‘ aqlın: ‘ aqlın kim / kendüyi ğāyet muħarrer: gitdüğü yolın muħerrā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1313 97b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 586, s. 523-524.

3 kim: ki, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1314.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ağlasa za' fum görüp ol çeşmi āfet üstüme
Çarḥ-ı devletdür yağar bārān-ı rahmet üstüme
2. Şanuram konar hümā-yı evc-i rif' at başuma
Sāye şalsa nāz ile ol serv-i kāmēt üstüme
3. Bir cüvān seng-i dil-i ' ışkuñda cān virdügüme
Meşhedümde iki taş atsun şehādet üstüme
4. Fī'l-meşel pertev şalar ḥāk-i siyāha āftāb
Düşse mestāne o serv-i bāğ-ı behcet üstüme
5. Şāh-ı ' ışkam ' Ulviyā āhum duḥānidur ' alem
Āsmānı sāyebānlar ḳurdı fūrḳat üstüme

1315.

Velehū Eyżan

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Ḳabā-yı sebz ile ol mū-miyānı seyr eyle
Miyān-ı sebzde serv-i revānı seyr eyle
2. Zemīni gül gül iden ḳanlu yaşuma nāzar it
Bezer feżāyı bezer gülsitānı seyr eyle
3. Efendi sīneme gel çeşm-i ḥün-feşānuma baḳ
Şu yollara dökilen ergāvānı seyr eyle
4. Şarābı ḳan ile bir dutar oldı ḥalk-ı cihān
Daḫı ne fitneler eyler zamānı seyr eyle
5. Elüñe āyine al ' Ulviyā ḳalender-vār
Seyāḫat it yūri ḫurma cihānı seyr eyle

1314 97b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 596, s. 529.

2 başuma: yaşuma, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 cüvān: cüvānuñ / ' ışkuñda: ' aşḳına / atsun: eyler, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 fī'l-meşel: şanurum / ḥāk-i siyāha: ḥāke siyāh, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 duḥānidur ' alem: duḥānı şanma kim, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1315 97b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 581, s. 521.

2 bezer: berz-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1316.

Velehū Eyżan

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Bu dehr-i bî-şebāta bilsem ey dil inkıyāduñ ne
Yoğ ise inkıyāduñ bunca şekvādan murāduñ ne
2. Benüm dergāh-ı Hāḡ' dan ġayrı yoḡdur mesnedüm dirsın
Gice gündüz ekābir ḡapusına istināduñ ne
3. Saḡal aḡardı ey ġāfil yüzüñ ḡara benüm gibi
Yöneldüñ rāh-ı Hāḡḡ'a ḡün ki zāduñ ne zevāduñ ne
4. Seni bir ' aḡl-ı evvel kāmil ü dānā şanurdum ben
Ne iz' ān eyledüñ bilsem cihāna i' timāduñ ne
5. Eşerdür hāke baḡ her lāle bir tāc-ı Keyānī'den
Ne şanduñ devletin Keyḡusrev'üñ ya Keyḡubād'uñ ne
6. Elif-ḡadd[i] dāl zülfine yārüñ esir olduñ
Yiler oñmazlaruñ sen de birisin söyle aduñ ne
7. Gözüñ aç düşürür bir gün seni 'Ulvī felek hāke
Nedür tanıduḡuñ dünyāya āna i' timāduñ ne

1317.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Sīne zaḡmın ḡana yursın dīde-yi ġiryān ile
Gerḡi dirler düstum ḡanı yumazlar ḡan ile
2. Yaraşur derd ü belā vü hüzün ile ḡan aḡlasam
Şoḡbet-i mül hūb olur cem' iyyet-i yārān ile
3. Dūd-ı āhuñ ḡāḡ-ı ḡarḡa dutalum olmış kemend

1316 97b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 610, s. 536-537.

2 ġayrı: özge / dirsın: dirken, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 Beytin ikinci mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda şu şekildedir: “ Senüñ iz' ān-ı pāküñ nedür i' tiḡāduñ ne”

5 her lāle: hilāle, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

6 yārüñ esir olduḡ: bilmekdesin yārüñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

7 seni 'Ulvī felek hāke: felek 'Ulvī hāke, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1317 97b-102a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 591, s. 526-527. *Mecmua*'daki yanlış birleştirilen yapraklar sebebiyle 97b'den sonra 102a'ya geçilmelidir.

2 şoḡbet-i mül: şoḡbetümle / cem' iyyet-i yārān: cem' iyyet yārān, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Başa çıkmaz kimse ey dil nāle vü efgān ile

4. Kaşlaruñ cānā berāt-ı hüsnuñe tuğrā çeküp
Cümle ‘ālem halkını kul eyledi ‘unvān ile
5. ‘Ulviyā ‘ışk-ı haqīkatden cüdā olsañ n’ola
Hem-nişin olmaz gedā sultān-ı ‘ālī-şān ile

1318.

Velehū Eyżan

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Xanı sāyeñ gibi hāk olduğum ey serv yanuñda
Alursa cānum alsa bāri Mevlā āstānuñda
2. Ser-i kūyuñdan ayırdı felek ben zār u maḥzūnı
Diriğā bülbül-i cān uçmaz oldu gülsitānuñda
3. Dehān-ı yāre düşmiş mūra dönmiş ey saçı sünbül
Göñül bağlandı kaldı turra-yı ‘anber-feşānuña
4. Ne bākūñ var hücüm-ı ceş-i Ye’cüc-i a‘ dādan
Otursın sedd-i İskender gibi şāhum mekānuñda
5. Kemāl ehline rağbet var iken devrūñde sultānum
Revā mı ‘Ulvi’ye bunca felāketler zamānuñda

1319.

Velehū Eyżan

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Çengi men‘ eylerse muṭrib zahide mecnūna da
Diñlesün nāyı uyar hem şer‘ a da kânūna da
2. Dil virelden cām-ı la‘ lüñle ğubār-ı ḥaṭṭuña
Tevbe itdüm bāde-yi gül-gūna da ma‘ cūna da
3. Ğarğa virdi ‘ālemi ey Yūsuf-ı Mışr-ı cemāl

4 cānā: şāhā / eyledi: eyledüñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1318 102a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 544, s. 499.

1 alursa: ölür isem, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 sünbül: Leylî, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 bunca: bu nice, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1319 102a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 553, s. 504-505.

1 çengi men‘ eylerse: men‘ iderse çeng-i / diñlesün: degülsin / hem: çün, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Ġalib oldu eşk-i çeşmüm Nîl'e de Ceyhün'a da

4. Nān-ı huşke kâni'üm ğam yimezüm dünyā için
Minnetüm yok t̄alib olmam gence de Q̄ārūn'a da
5. Ol şehe billāhi söyleñ düstlar lāyık mıdur
Şād idüp aġyārı 'Ulvî bendesin maḥzūn ide

1320.

Velehū Eyzan

Fe'ūlün Fe'ūlün Fe'ūlün Fe'ūlün

1. O meh niçesin yaşdanup vardı ḥ'āba
Ne hoş beñzemiş pençe-yi āftāba
2. O şeh bezme başmaz ayık dönmeyince
Derūnum kebāba sirişküm şarāba
3. Müşerref degüldür kudūmuñla ḥānum
Göñül şehri yüz dutmasun mı ḥarāba
4. Lebüñden şorardum devāsın bu derdüñ
Eger qādir olsam su'āle cevāba
5. Gelüp bir gice 'Ulvî'nüñ sīnesine
Gireydin ḥabībüm girerdüñ şevāba

1321.

Velehū Eyzan

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Şanemā derdüñ olursam n'ola dermān yirine
Dil-i bī-cāna lebüñ fikri yiter cān yirine
2. Çeşm-i ğam dīdeme her demde nesīm-i seḫeri
Ḥāk-pāyüñ getirür kuḥl-i Şıfāhān yirine

3 Ġalib oldu eşk-i çeşmüm: reşk-i çeşmüm Ġalib oldu, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1320 102a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 535, s. 494-495.

2 şeh: meh, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 dutmasun mı: t̄utmasun / kudūmuñla: kudūmuñ ile, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 lebüñden şorardum: şorardum lebüñden / qādir: qanar / su'āle: su'āl-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1321 102a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 607, s. 535.

1 şanemā: şanma / olur isem: olursam / bī-cāna: bīmāra, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda 7 beyittir.

2 Çeşm-i ğam dideme: Çeşm-i ğamda meh, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3. Şeb-i hecrũnde kalan ʿ aşık-ı dil-ḥastelere
Şuʿ le-yi āh yiter şemʿ -i şebistān yirine
4. Deldiler ğamzelerũñ sīne-yi mecrũḥumı āh
Ḥūblar çıkdılar oḡ atmaġa meydān yirine
5. ʿUlvi bendeñ sevinür cevri ü cefā itseñ aña
Dilberũñ mihri olur ʿ aşıġa iḥsān yirine

1322.

Velehū Eyzan

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

1. Dirīġā seyl-i eşküm cūybār olmaġda gitdükçe
Benüm servüm ḥas u ḥāra kenār olmaġda gitdükçe
2. Ḳarār itmez o meh ğamḥāneme bir laḥza geldükçe
Anuñ-çün ʿ aḡl u fikrüm tārmar olmaġda gitdükçe
3. Müyesser olmadı gitdi vişālũñ şehrine irmek
Ceres gibi işüm feryād u zār olmaġda gitdükçe
4. ʿ Aceb kimdür benüm māh-ı neve teşbīh iden cismüm
O bedr olmaġda dāyim ben nizār olmaġda gitdükçe
5. O büt eller ayaġuñ manşıb-ı aʿ lāya irmekde
Dil-i ʿUlvi ayaġlarda ġubār olmaġda gitdükçe

1323.

Velehū Eyzan

Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilün

1. Baña ol kebk-i ḥıramānum eger rām olsa
Aġlamazdum ḥam-ı ḳaddüm ğam ile dām olsa
2. Ḥāne-yi bezm-i dili rüşen iderdũñ dāyim
Sāḳiyā defʿ -i ğam itsek bir iki cām olsa
3. Ruḥlaruñ öper idüm zülfüñi boynıma aşup
Ṭül-i ʿ ömr ile eger vüsʿ at-ı eyyām olsa

5 dilberũñ mihri olur: hoş gelür ḳahr u sitem, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1322 102a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 540, s. 497.

2 fikrüm tārmar: şabrum bî-ḳarār, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1323 102a-b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 573, s. 516.

4. Hıa-ı la' lüñ gelicek gitdi ' adem mülkine cân
Her kişi hānesine 'azm ider aḥşām olsa
5. Yüz çevirmezdi ğam-ı zülf-i dil-āvizüñden
Ḳad-i 'Ulvi elem-i 'ıřkuñ ile lām olsa

1324.

Velehü Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Cüş ider eşküm dem-ā-dem kanlu şudur var ise
Söylenür āteş deñizi dilde budur var ise
2. Ey gözüm yaşı gezersin her kenarı sū-be-sū
Ol boyı servi murāduñ cüst ü cūdur var ise
3. Ārzü-yı vaşl-ı yār iden düşersin fürkate
Nā-murād iden beni ol ārzūdur var ise
4. Şehr içinde bir ser-āmed var imiş mānendi yok
Ol semen-ber serv-ķāmet māh-rūdur var ise
5. Yāre dimişler ķapuñda bir ğarīb üftāde var
Ol perī 'Ulvi için dimiş ki oldur var ise

1325.

Velehü Eyzan

Me' ulü Fā' ilātü Me' ilü Fā' ilün

1. Geldükçe ğamzeñ oķı dil-i kemterineye
Beñzer ḥadeng ile delinen āb-ġineye
2. Yā mihrüñüñ nişānesidür dāġ-ı sīnemüñ
Yā mühdür ki urdılar anı ḥazineye
3. Girmiş kemine ğamzelerüñ cân şikārına
Kīn eylemek bu deñlü neden ben kemineye

3 vüs'at: vesa' it / aşup: şalup, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 hānesine: cānesine, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1324 102b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 571, s. 515.

2 kenarı sū-be-sū: her kenarı..., *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 düşersin: düşermiş, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 oldur: odur, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1325 102b. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* 'nda yoktur.

4. Kārūn-miṣāl ḥāk ider āḥir felek seni
Kārz idelüm ki mālîk imişsin defîneye
5. Bir yara kesdi gögsine ‘Ulvî’nüñ ol şanem
Bir serv-i ser-firāzı yine çekdi sîneye

1326.

Velehū Eyżan

Mef’ülü Mefā’îlü Mefā’îlü Fe’ülün

1. Ten kaşırına aldanma yıkık dāra tayanma
Āb u kil ile yapılı dīvāra tayanma
2. Taş yaşdanup āḥir kara toprak[a] düşersin
Gögsüñi gerüp bāliş-i zerkāra tayanma
3. Kan itmesün a’ dāya uyup nergis-i mestüñ
Ey sāķî-yi gül-çihre gel agyāra tayanma
4. Bülbüllerüñüñ nāle vü feryādını gūş it
Sen gonca-yı nev-reste gibi ḥāra tayanma
5. Şāyed seni bir gün düşüre ḥāke zamāne
Ey ‘Ulvî’ñende der-i dildāra tayanma

1327.

Velehū Eyżan

Mef’ülü Mefā’îlü Mefā’îlü Fe’ülün

1. Fūrkatde kōduñ bendeñi sulṭānum unutma
Ya’ kṣūb gibi Yūsuf-ı Ken’ ān’um unutma
2. Bildürmek için fūrkate düşdügümi cānā
Şol dem ki ire sem’ üñe efgānum unutma
3. Bīmāruñ olaldan varamam kapuña hergiz
Dermānde olup kılmadı dermānum unutma
4. Zülmetde yatur ḥaste göñül bi-kes ü tenhā
Pervāneñi ey şem’ -i şebistānum unutma

1326 102b. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

1327 102b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 594, s. 528.

1 Ya’ kṣūb gibi: Ya’ kṣūb’uñi ey, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 dem ki ire sem’ üñe: demün ire sem’ aña, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5. ‘Ulvî kuluña eyledüğüñ cevri ü cefâyı
Bir gün añasın ey şeh-i hûbānum unutma

1328.

Velehū Eyżan

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

1. Göñül dutuldu ol zülf-i dü-tāya
Belāya uğradı miskīn belāya
2. Dem-ā-dem ney gibi iñler ğamuñdan
Diriĝā tıfl-ı dil uydı hevāya
3. Qo yaĝsun turmasun bārān-ı miħnet
Siperdür sīnemüz tīr-i każāya
4. Gedā ol berr ü baħra şāhsañ da
İñen aldanma gel aĝ u qaraya
5. Murāda irişürsin olma ‘Ulvî
Çıkarlar nerdübāna pāye pāye

1329.

Velehū Eyżan

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1. Bu nükteyi gördüm şuhuf-ı nuş-ı pederde
Nā-merd ile yār olma seferde [vü] ğazarda
2. Bī-minnet olup ni‘ metine şunma ğasīsüñ
Ħançer gibi qalır sözünñ zaħmı cigerde
3. Aldanma şaқın bir iki gün yüzüñe ğülse
Āħir seni tenhā biraĝur rāh-ı ğaşarda
4. Ehl-i dil olan meskenet üzre olur ammā
Ser-keşlik ider nākese erbāb-ı hūner de
5. Dirler ki sefer kıt‘ adur ey ‘Ulvî saқardan

1328 102b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 620, s. 542. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* ’nda 7 beyittir.
5 olma: um, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1329 102b-103a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 546, s. 500-501.

1 nükteyi: nüşhaı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 ğasīsüñ: ğaysuñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Lâzımdurur olmağda çü yollarda hazerde

1330.

Velehü Eyzan

Mef'ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Ey dil hikāyet-i ğamı nādāna söyleme
Mecnūn-ı 'ışk iseñ n'ola yabana söyleme
2. Dirler ki söz güherdürür eyle bu pendı gūş
Hem-rāz diyü sırruñı yārāna söyleme
3. Çāh-ı mezellet içre qalursın göñül şağın
Yūsuf-mişāl vāqı' añ ihvāna söyleme
4. Kıl āšnā kelāmuñı baħr-ı ma' āniye
Fikr eyle söyle her sözi bigāne söyleme
5. Şi' ründe añma kışşa-yı Ferhād'ı 'Ulvıyā
Nazm eyle ser-güzeştüñi efsāne söyleme

1331.

Velehü Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Gözlerüm yaşın yoluñda cūybār itmek nice
Sen nihāl-i tāzeyi her dem kenār itmek nice
2. Ğarqa virüp 'ālemi seyl-āb-ı eşk-i çeşm ile
Āsiyālar gibi çarħı bī-ğarār itmek nice
3. Cümle 'āşıklar olurlar t̄alib-i mihr ü vefā
Ben senüñ cevır ü cefāñı ihtiyār itmek nice
4. 'Āşıkā şabr u seferdür lâzım olan dirler āh
Şabra yoğdur t̄ağatüm terk-i diyār itmek nice

5 sefer kıt'adur: sefer-i kıt'adurolmağda çü: olmağ kişi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1330 103a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 599, s. 530-531.

2 güherdürür: güherdür, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 mezellet: nedāmet / vāqı' añ: vağ' añ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1331 103a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 542, s. 498.

3 *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'ndaki 3. beyit şöyledir:

Berg-i nilüfer gibi zerd olan iki çeşümü
Hāk-i pāyine o şāhuñ ber-güzār itmek nice

5. Āteş-i ḥasret derūnum ḥānesin yaqdı meded
‘Ulviyā sūz-ı nihānı āşkār itmek nice

1332.

Velehū Eyżan

Meḥ’ülü Fā’ ilātün Meḥ’ülü Fā’ ilātün

1. Meclisde dayanurdı zānū-yı ehl-i zāra
Olmasa gerd-i bāliş kıoltuķ u zīri yāra
2. Her bir ḥabābı cāmuñ remz ile saña dir kim
Aldanma bī-beķādur gerdūn-ı bī-ķarāra
3. Gird-āb-ı baḥr-ı ğamda ‘ömr āḥir oldı geldi
Çıķmadı gitdi ḥayfā keşti-yi dil kenāra
4. Baḥş-i ḥaṭ-ı ruḥuñla dün gice şubḥ olunca
Gülşende ğālib oldum ey ğonca-fem hezāra
5. Şandūķ ile cevāhir ‘arz itdi şan ki ‘Ulvi
Dīvānını getürdi dergāh-ı şehryāra

1333.

Velehū Eyżan

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1. Āsmāniler geyüp girmiş çü māhum göklere
İrişürse yiridür feryād u āhum göklere
2. Āstān-ı yārda şanmañ görinen gerd-i bād
Şarşar-ı āhumla irmişdür gubārum göklere
3. Çarḥ-ı mināda degül ebr-i siyāh ile nücüm
İrdi ey meh dūd-ı āh-ı pür-şerārum göklere

4 dirler āh: didiler, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’ndaki makta beyti şöyledir:

Gülşen-i küyında ‘Ulvî o gül-i nūr-sinenüñ

Dem-be-dem bülbül gibi feryād u zār itmek nice

1332 103a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 565, s. 511-512.

1 u zīri: vezîr-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 remz ile saña dir: remz ile dir, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 geldi: girdi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 ğonca-fem: ğonca-leb, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1333 103a. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

4. Māh-ı nev naql oldı encüm dāğlar anum şafa
Dögünüp taşlarla döndi cism-i zārum göklere
5. Deyr-i ālemdede Mesih̄'üñ derd-i ış ile yanup
Ulviyā ıdı şadā-yı dūd-ı āhum göklere

1334.

Velehū Eyzan

Fā ilātün Fā ilātün Fā ilātün Fā ilün

1. Urdı tıgın hım ile ol serv-āmet başuma
Şöyle şandım ki hemān opdı ıyāmet başuma
2. Ehl-i ışuñ vādi-yi ğurbetde taş ı yaşduğın
Bilmedüm doınmayınca seng-i minet başuma
3. Pādşāh-ı mülk-i ışam lekerümdür cünd-i ğam
Ayağ uñ opraqıdur tād-ı sa ādet başuma
4. Oqlaruñ an almağ a kuyuñda üşdiler baña
Güiyā gökden yağ ar bārān-ı rahmet başuma
5. Āıkuñ başın yarar dirlerdi seng-i cevr ile
Geldi bir bir hep didikleri muşibet başuma
6. Yara kesmekde ser-i şad-āküme keskin geer
Yüz virüp tığ uña bindürme hey āfet başuma
7. Ulviyā serde degüldür ser-be-ser müy-ı siyāh
ara yazular yazupdur dest-i udret başuma

1335.

Velehū Eyzan

Fā ilātün Fā ilātün Fā ilātün Fā ilün

1. Şol elif kim sākıyā kesdüñ o pehlü üstine
Servdür düşmiş hevā-yı cū-yı dil-cū üstine

1334 103a. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 600, s. 531.

1 ki: kim, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

2 taş ı yaşduğın: taş yaşdandüğün /doınmayınca: okınmayınca, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

3 lekerümdür cünd-i: leker midür derd ü, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

4 an: cān, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1335 103b. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 608, s. 535-536.

1 hevā-yı: hevādan, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

2. Tāk-ı ‘ arş üzre dizilmiş bir niçe kandıldür
Hällerüñ kim zînet olmışdur ol ebrü üstine
3. Şol iki çeşmüñ hayâli dide-yi pür-âbda
İki âhüdur ki geldi ey perî şu üstine
4. ‘ Âlem-i ‘ ışka hilâl olmuşdı cism-i zerd-i gam
Mâh-ı nev resm olmuş iken çarh-ı minü üstine
5. ‘ Ulviyâ gülzâr-ı dehri ser-te-ser seyr eyledüm
Görmedüm bir sünbül ol gîsü-yı hoş-bü üstine

1336.

Velehü Eyzan

Mefâ‘ilün Fe‘ilātün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1. Fütâde dilleri seyr eyledükde toprağda
O şeh-süvâr didi kim gönüller alçağda
2. Muqayyed olmayan âlâm-ı câh u manşıbla
Ne hâlet olduğın añlar fenâ-yı muñlağda
3. Uçar hevâñ ile cân murğı bâğ-ı kûyuñda
Hemîşe tã’ir-i kudsiye beñzer uçmağda
4. Murâd-ı âyinenüñ nağş-ı seyr-i hüsnüñdür
Görindi gerçi saña karşı şüret-i Hâk’da
5. Revâ mıdur dil-i ‘ Ulvî’ye bend ide zülfüñ
Ne aşşı var saña bir derdmendi aşmağda

1337.

Velehü Eyzan

2 kandıldür:қанadludur /hällerüñ kim zînet olmışdur: häller kim virdiler ziynet, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

4 zerd-i: zerd ü / olmuş iken: olmuşken, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

1336 103b. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 552, s.504.

1 Beytin ilk mısrası şu şekildedir: “Görüp fütâdelerüñ yatduğımı toprağda”

2 âlâm: elâm, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

3 Bu beyit *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı’nda* şu şekildedir:

Sülûkı ehl-i dilüñ seyr-i bâğ-ı dîzâra
Hemîşe zâhid-i huşkuñ hayâli uçmağda

4 murâd-ı âyinenüñ nağş-ı seyr-i: murâdı âyinenüñ şayd-ı ‘ aqs-i, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

5 ide: ider /saña: aña / derdmendi: derdmend, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Niçe bir 'azm idelüm meyḥāneden meyḥāneye
Sāḫiyā gelsün berü meyḥāneden mey ḥāneye
2. Sen sa' ādet nūrısın hercāyilik düşmez saña
Şalma pertev gün gibi kâşāneden kâşāneye
3. Nār-ı ' ışğa yanmağa ey dil tereddüd eyleme
Bāl u per yaqmağ ile pervāneden pervāneye
4. Ḥātır-ı ' uşşāqdan ḥālī degül ta' n-ı ḥasūd
Büm-ı nekbetdür ḫonar vīrāneden vīrāneye
5. 'Ulvi'yi koyup baña bend itse zülfeynüñ n'ola
Urılur zencirler dīvāneden dīvāneye

1338.

Velehū Eyżan

Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün

1. ' Aceb mi gitse sāḫīnüñ dil-i mestāne yanınca
Olur mı şem' -i meclis olmasa pervāne yanınca
2. Fenā bezminde çeşmüm şīşe-yi serden degül münfek
Şurāḫī meclise gelse gelür pervāne yanınca
3. Miyānın kucmağa qaşd itdügümce araya girer
Ne arar ḫançeri bilsem ' aceb cānāne yanınca
4. ' Aceb mi yār ile ağıyāra te' şir eylese āhum
Niçe qaşr u niçe ḥāne yanar bir ḥāne yanınca
5. Ne ' aql-ı 'Ulvi'ye uyar ne 'Ulvi' aqlına uyar
Cihānda yoğ imiş dīvāne hiç dīvāne yanınca

1339.

1337 103b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 621, s. 543.

5 zencirler: zencirlere, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1338 103b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 543, s. 498-499.

1 gitse: olsa / dil-i: dili / meclis: meclisüñ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 münfek: menfen, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 Bu beytin ilk mısrası şu şekildedir: “ Dem-ā-dem araya girür belin kucmağ murād itsem”

4 Bu beytin ilk mısrası şu şekildedir: “ Eşer itse raḫīb ile nigār tañ midur āhum”

5 ' aqlına uyar: ' aqlına nāşih / dīvāne hiç: ' aqlı dil-i dīvāne, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Sīnem üzre ğamzelerle gözlerüñ cān almada
İki merdüm atışurlar şan ki meydān almada
2. Derd-i ' ışkam eşk-i çeşmüm gibi efzūn olmada
' Aqlumı dāyim şarāb-ı la' l-i cānān almada
3. Müdde' ī sāgar şunar yāre dehānın öpmege
Dīve beñzer āl ider mühr-i Süleymān almada
4. Nağd-i cān ile alurlar māl cāndandur diyü
Ehl-i dünyā māl ucından cān virüp cān almada
5. Boynuña alma döküp kanını ' Ulvī ğastenüñ
Ħikmet ehli çoğ menāfi' yazmamış kan almada

1340.

Velehū Eyżan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ħağ bu kim özge şafā yoğ mı mey-i ğamrāda
Ola meclisde ğuşuşā ol gül-i ra' nāda
2. Gözüme şekl-i beşerde görünür mihrimüz
' Aks-i ğüsnüñ ki görem cām-ı mey-i şahbāda
3. ' Āqıbet ğāk olacağ cism için efkār itme
Ey göñül ğam mı çeker ' āqıl olan dünyāda
4. Murğ-ı dil fāhte-veş āh u figān eylemede
Ol boyı serv-i ser-efrāz ise istiğnāda
5. Sāye-veş ğāke düşerseñ ne ' aceb ey ' Ulvī

1339 103b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 557, s. 506-507. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda 6 beyittir.

1 sīnem üzre: sīnelerle, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 müdde' ī: müdde' ā / mühr-i Süleymān: mihr-i şimān, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 alurlar māl: alevler mālî, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 Ulvī ğastenüñ: Ulvî-i ğastenüñ / çoğ: çün, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1340 103b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 550, s. 503.

2 mihrimüz: bedrimüz, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 efkār itme: efkārūñdur, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 fāhte-veş: nā-ğaste-veş, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

[Oldı bir serv-i hırāmāna]³³¹ gönül üftāde

1341.

[Velehū]

Meḥ'ülü Meḥ'īlü Meḥ'īlü Fe'ülün

1. 'Attār-şifat geldi yine bāğa benefşe
Sünbül saçıñuñ büyünü almağa benefşe
2. İki etegin şokdı lewendāne beline
Rindāne gülüñ tācını kapağa benefşe
3. Gülşen ruḥ-ı nesrīn ile bir gönca-dehendür
Taḫınsa n'ola geh şola geh şağa benefşe
4. Şunmuş kalem-i sebzini jengārı devāta
Reyhān ḫaṭuñuñ şerḫini yazmağa benefşe
5. Gülzār-ı cihānuñ kafesinde nice beñzer
Tūṭī-yi süḫan-sāz-ı çemenzāra benefşe
6. Sünbül saçıñuñ 'ışkına şoyundu vü girdi
Ābdāl-şifat bir iki yaprağa benefşe
7. 'Ulṯī gibi eyler ḫaṭ-ı sebzüñe du'ālar
Her dem yüzün urup kara toprağa benefşe

1342.

Ġazeliyyāt Fī-Ḥarfi'l-Yā'

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Ḥārılarla seyr-i bāğ eylerse dilber gül gibi
Def'-i ğam kıl sen de nüş it işte sāğar gül gibi
2. Bāğ-ı cennetde açılmış şan gül-i bī-ḫārdur
Dāğ yakmış sīnesinde ol semenber gül gibi
3. Şubḫ-ı vuşlat zūlmet-i hicrānı maḫv eyler hemān

³³¹ Bu kelimelerin yeri *Mecmua* 'da boş bırakılmış olup *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* 'ndan tamamlanmıştır. 5 düşerseñ: düşersem, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1341 98a. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* 'nda yoktur. "He" harfli gazeller 103b'den sonra 98a'da devam etmektedir.

1342 98a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 651, s. 558.

2 cennetde: çemende / sīnesinde: sīnesine, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Bezme gelse ol yüzi şems-i münevver gül gibi

4. Alı al u ağı ağ olmuş cemālūñ bāğınuñ
Neşve-yi meyden kızarmış ol yañaqlar gül gibi
5. Ağlamakdan ‘Ulviyā bir lahza hālī olmadı
Çana garķ olsa demidür dīde-yi ter gül gibi

1343.

Velehū Eyzan

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. İrişdi yine hengām-ı şitā vaķt-i çemen geçdi
Ne çäre bu demi hoş görelüm ey dil geçen geçdi
2. Ser-ā-pā rişte-yi subħa-yı eşküm ile zeyn oldı
Baña bu ħurdeyi bir dişleri dürr-i ‘Aden geçdi
3. Dil-i şürīdemüñ keyfiyyet-i hālin su ’āl itmek
Şarāb-ı ‘ışk ile aldurdı ‘aqlın kendüden geçdi
4. Beni dīvāne-veş zencīre çekdi zülf-i hoş-būyuñ
Bu bendi bendeñe ol ħalka-yı müşgīn-resen geçdi
5. Nażar kılsañ güzergāh-ı ribāt-ı dehre ey ‘Ulvi
Niçe ħusrev türāb oldı niçe Şirīn-süħan geçdi

1344.

Velehū Eyzan

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Şol kim cihāna ‘ışkuñ ile yana gelmedi
Merdāneler içinde o meydāna gelmedi
2. Seng-i ħavādiş itdi meger cānımız şikest
Añlandı sākīyā bize peymāne gelmedi
3. Zāhid ruħuñda sübħa-yı hālūñden el çeküp
‘Ömri geçürdi küfr ile imāna gelmedi

1343 98a. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 650, s. 558.

2rişte-yi subħa-yı: rişte-i ten sebħa / ħurdeyi bir: ħurde bī-ber, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

3 şürīdemüñ: şürīdeme, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

4 bendeñe: benden, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1344 98a. Bu gazel *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*’nda yoktur.

4. Geh şeşper-i cefā toķınur gāh seng-i ğam
‘Işķuñ yolunda başuma cānā ne gelmedi
5. Bir bezm-i hāş eyledi yār ile ‘Ulvī kim
Ol bezm-i hāş cem‘ine bīġāne gelmedi

1345.

Velehū Eyżan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Şākirüm her ne ķadar cevır ise dildāruñ işi
Şükr imiş ey dil-i miñnet-zede nā-ķāruñ işi
2. Dikmedi yarasını sūzen-i müjġān ile āh
Bitmedi yār yanında dil-i bīmāruñ işi
3. Naķd-i cān ile metā‘-ı ğamuñı almaķdur
Ser-i kūyuñda gezen ‘ārif-i bī-kāruñ işi
4. Göz deġer çeşm-i hābāb ile ruħuñ naķşına mey
Reng imiş ādeme ol duħter-i ‘ayyāruñ işi
5. Baş açuķ yalın ayak ‘āşık-ı ‘uryān oldum
Ber-ķaraf oldu begüm cübbe vü destāruñ işi
6. Dest-i ķahruñla hārāb oldu ġoñül bünyādı
Hāne ta‘mīridürür gerçi ki mi‘māruñ işi
7. Ruħ-ı dilber gibi şatmış ġül-i ra‘nā kendin
‘Ulvīyā āl imiş ol şāhid-i bāzāruñ işi

1346.

Velehū Eyżan

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Libās-ı fāħir ile saña tāc-ı Hāķanı
Baña nemedle yiter bir külāh-ı bārānī
2. Hāķīķat āyīnesinden ġubār-ı cismi ġötür
Revā mı cān ġözine bu hicāb-ı zūlmānī

1345 98a. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 666, s. 567.

2 sūzen-i: sūzın, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

7 āl: el, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1346 98b. Bu gazel *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*’nda yoktur.

3. Ne deñlü teşne ise Hızr elinden ey ‘ aşık
İçer mi minnet ile ‘ arif āb-ı hayvānı
4. Cefā vü cevı ise luş u kerem güzellerde
Efendi ullaaruña eyle gāhī ihsānı
5. İşigün itleri ‘ Ulvī’yi añmaz oldılar āh
Diyār-ı ğurbete gitdi unıtdı yārānı

1347.

Velehū Eyżan

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Bir bī-kesüm ki hālūme maħrem bulunmadı
Çanlı yaşum gibi baña hem-dem bulunmadı
2. Dārü’ş-şifā-yı ‘ ālemi geş eyledüm dirīg
Ölmekden özge yarama merhem bulunmadı
3. Bir bezm-i bī-şafāya getürdüñ felek bizi
Bāde dükendi cām tehī Cem bulunmadı
4. Mīr ü gedā faķır ü ğanī hep esīr-i māl
Hiç kimsede nişāne-yi Hātem bulunmadı
5. Çarħ inlemekde mihr ise yanup yakılmada
‘ Ālem elemde bir dil-i bī-ğam bulunmadı
6. Demlerdürür ki biñ yaşadur her birinde līk
Bezm-i ezelde sürdüğümüz dem bulunmadı
7. Bir ‘ āleme irişmiş idik ‘ ışķ-ı yār ile
Geldük cihāna gitdi bu ‘ ālem bulunmadı
8. ‘ Ulvī getürdi cānını tuħfe ķabül ķıl
‘ Arz olmağa hużūruña nesnem bulunmadı

1348.

Velehū Eyżan

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Münevver oldı gice bezmimiz ol māhumuz geldi

1347 98b. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı’nda* yoktur.

1348 98b. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı’nda* yoktur.

Şafâ kesb idecek demdür Mehemmed şâhumuz geldi

2. Diler kim gönümi âbâd ide seng-i cefâlarla
Gönüller alıcı ol âfet-i dil-ḥâhumuz geldi
3. Dirîgâ yanımızdan sâyemiz gitmişdi dün gice
Şeher ‘arz eyledük mihr-i ruḥuñ hem-râhumuz geldi
4. Ḥaberdâr olmamışdı ḥâl-i dilden kimseler hergiz
İrişdi derde dermân ḥâlden âgâhumuz geldi
5. Meger ra‘d-i felekdür gûlgule şalmışdur eflâke
Ya küy-ı yârdan ey ‘Ulvî peyk-i âhumuz geldi

1349.

Velehü Eyzan

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1. ‘Aceb bilsem beni yâr-ı gûzînüm yâr şanmaz mı
Beni cândan uşandurdı cefâdan ol uşanmaz mı
2. Şeb-i gam zâ‘il olmaz mı der-i maḳşûd açılmaz mı
Sa‘âdet şubḥı yok mı baht-ı ḥâb-âlûd uyanmaz mı
3. Ağardı giryeden didem ne ḥikmetdür ‘aceb bilsem
Şehîd-i ‘ışḳ olanlar lâle-veş kana boyanmaz mı
4. Bilür çün mü‘minüñ mir‘ât-ı mü‘min olduḡın vâ‘iz
Niçün seyr-i ruḥuñdan men‘ider ḥalkı utanmaz mı
5. Niçe bir künc-i târîk içre ḳalsun ḥaste-dil yâ Rab
Ümidüm mâhî dönmez mi murâdum şem‘i yanmaz mı
6. Ne deñlü keşret-i imân ile ‘arz-ı melâl itsem
Yüzüme baḳmaz ol şeh bilsem ey ‘Ulvî inanmaz mı

1350.

Velehü Eyzan

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1. Dil-i mecrûḥıma yitmez mi dil-evgârlığı
Bir yañadan ide tiḡuñda dil-âzârlığı

1349 98b. Bu gazel *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

1350 98b. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 635, s. 550.

2. ʿĀşıkā vuşlat u fūrkat n'ola yeksān olsa
Bir görür ehl-i fenā yoqluq ile varlığı
3. Ser viren dār-ı ser-i zülfüñe Mañşūr gibi
Ehl-i ʿışk içre alur boynına serdârlığı
4. Açılır pertev-i mihr ile seşer gonca-yı bāğ
Nitekim vüs' at-i dünyā ile el ıarlığı
5. Tîğ-ı zerrin olalı āteş-i āhum ʿUlvî
ʿİşk sultānı baña virdi silaḥdârlığı

1351.

Velehū Eyzan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Āşiyān itmiş idi sinede ʿışkuñ göçdi
Şimdi şeh-bāz-ı maḥabbet o yuvadan uçdı
2. Yine bir lu' b ile ʿuşşākı perişān itdüñ
Bir oyundur buña dirler güzelüm köy göçdi
3. Cān-ı Şirin'ini kıлмаğa reh-i ʿışka revān
Kühken dağa çıkarken uçurumdan uçdı
4. Görmedi ḳadd-i bülendüñ gibi tāze nihāl
Bāğ-ı ʿālemde niçe ince miyānlar ḳucdı
5. Tevbesini bozup azıtdı ḫarīḳin ʿUlvî
Mest-i ʿışk oldı meger tāt u ḳabādan geçdi

1352.

Velehū Eyzan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Āh kim tîr-i cefā cānuma te'şîr itdi
Var ise ḡamzelerüñ ḳatlüme tedbîr itdi
2. Aldı müjgānuñ oḳı göñlümi ḫoḡruluq ile

3 dār-ı ser-i zülfüñe: dārsız zülfine, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 dünyā: dînār, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1351 98b-99a. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* 'nda yoktur.

1352 99a. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* 'nda yoktur.

Dilde ey kaşı kemān anuñ için yir itdi

3. H̄ayra gir gel beni öldür meded ey yār didüm
Hoş dimişken ne ‘aceb hayr işe te’h̄ir itdi
4. Merhabā eyledi cānān gözüme karşı dirīg
Cānumı almağa agyār ile el bir itdi
5. ‘Ulviyā def’-i gam itdüm diyü endiṣeyi қо
Re’y ü tedbīr nedür aña ki taqdīr itdi

1353.

Velehū Eyzan

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün

1. Ğam-ı la’ lüñle gözden şanma ancak eşk-i ter düşdi
Ayağūñ altına baksañ dağı görseñ neler düşdi
2. İçerken tolusın yārūñ düşürdüm cām-ı gül-gūnı
Dirīgā bilmedüm qadrin elümden bir güher düşdi
3. Qalender-veş seher bād-ı hazān dervāzeye çıqdı
Şararmış bergler ile jāleden çok sīm ü zer düşdi
4. Gül-i ruhsāruña öykündügin gūş itdi var ise
Çemende lāle-yi hamrāya şebnem haylī ter düşdi
5. Didüm kesme ser-i zūlfūñ didi ‘Ulvi’ hazer kı1 kim
Benüm gīsū-yı müşgīnüm ucından niçe ser düşdi

1354.

Velehū Eyzan

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün

1. Şalarsın sāye-veş hāke niçe sultān-ı hūbānı
Şalinsañ nāz ile ey serv-qāmet saye-sultānī
2. Düşer endāmına lerze çemende serv-i bālānuñ
Harīm-i bāğı geşt itseñ hīrāmānī hīrāmānī
3. Çemen sahnında cānā sāye-yi qaddūñ midür yāḥud
Düşerdi bād-ı āhum ayağūña nah1-i büstānī

1353 99a. Bu gazel *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*’nda yoktur.

1354 99a. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 657, s. 561-562.

3 qaddūñ midür: qaddūñdürür, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

4. Meger kim gördiler öykündüğün sen qad-i mevzūna
Üşerler başına servūñ idüp bülbüller efğānı
5. Şanurlar sidre üzre şeh-per-i Cibrīl'dür 'Ulvī
Görenler kākül-i müşgīn ile qadd-i hırāmānı

1355.

Velehū Eyzān

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Zekānuñ fikri ile dil delinüp nāy oldı
Ğabğabuñ fikri ile kārımız eyvāy oldı
2. Nāvek-i āhı atarsaq yiridür eflāke
Qaşlaruñ yādı ile qāmetimiz yāy oldı
3. Şeb-i miḥnetde hilāl olsa n'ola cism-i nizār
Gün yüzüñ görmeyeli hafta degül ay oldı
4. Ehl-i 'ışkuñ kimi fürqatde kimi vuşlatda
Niçeler yoḥsul olup niçeleri bāy oldı
5. Duydılar yoluña cān virdüğünü 'Ulvī'nüñ
Saña 'āşık olalı 'āleme rüsvāy oldı

1356.

Velehū Eyzān

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Hārāmī çeşmini yārūñ şarāb-ı ergavān dutdı
Hemān ol merdüm-i maḥbūsa dönmişdür ki qan dutdı
2. Dil uzatduñ diyü la'l-i leb-i cān-baḥş-ı dildāra
Şabā bir sille urdı goncaya ağızın hemān dutdı

5 şeh-per-i Cibrīl'dür: şeh-r-i çeperildürür, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1355 99a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 643, s. 554.

1 fikri: hicri, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 nizār: nizāl, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 duydılar: tıydılar, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1356 99a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 654, s. 560.

1 maḥbūsa: ḥūn-ḥ'āra, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*. Gazelin redifi "dudtı" *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda gazel boyunca "tutdı" şeklindedir.

2 uzatduñ: öz tenden, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3. Kamer mihrüñle yanmış kırş-ı dāğumdan alurken nūr
Gurūrundan husūf irdi anı ol haqq-ı nān dutdı
4. Şeb-i zulumet degül ey meh yüzüñi şaklayup günden
Duḡān-ı nār-ı āhum üstiñe bir säyebān dutdı
5. ‘Adem şehrine gitdi hecr-i la‘ lüñle dil-i ‘Ulvī
Ricāl-i gayb gibi mülk-i bāḡından mekān dutdı

1357.

Velehū Eyżan

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Vaḡdet isterseñ gönül mihr-i cihān-ārā gibi
Keşret-i dünyādan el çek ḡazret-i ‘İsā gibi
2. Tīr-i āhı menzil-i maḡşūda irgürsem n’ola
Bir hilāl-ebrū ḡamından oldı ḡaddüm yā gibi
3. Şarılup yāre vidā‘ itdükde ḡaylī ağladum
Göz yaşı mā-beynimüz faşl eyledi deryā gibi
4. Gelmedi dükkānıma ol dilber-i ra‘ nā bugün
İşimüz yarına ḡaldı va‘ de-yi ferdā gibi
5. Öpmek isterseñ leb-i la‘ l-i cüvānı ‘Ulviyā
Gözlerüm ḡan ile ḡolsun sāḡar-ı şahbā gibi

1358.

Velehū Eyżan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Cāna geḡdi ḡad ü zülf ü dehen ü yār eleme
‘Ālemi başuma dar eyledi aḡyār eleme
2. Ne muḡaşşal görünür bunca elemden ne me’āl
Ḥāşılı ḡül-ı emeldür bu sitemkār eleme

3 dāğumdan alurken: dāğdan olurken, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1357 99a-b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 662, s. 565.

2 n’ola: ne var, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 faşl eyledi: eyledi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 dükkānıma: dükkānıma, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 cüvānı: niḡārı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1358 99b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 675, s. 572.

1 dehen ü: dehen-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3. Başuma ta‘ ne-yi cāhil ne belādūr ya Rab
‘ Ālemūñ ‘ izzet-i aqrān ile ḥod var eleme
4. Sālik-i rāh-ı Ḥudā ol niçe bir ey ḥāce
Çekesin keşret-i emvāl ile her bār eleme
5. ‘Ulviyā fenn-i cefāda ne ‘ aceb kāmīl imiş
Cāna kār itdi kemāl ile o dildār eleme

1359.

Velehū Eyzan

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Nergis-i maḥmūruñı almış yine nāz uyḥusı
Merdüm-i nāzük mizācı nite kim yaz uyḥusı
2. Vecd olurlar künc-i ğamda gūş idenler nālemi
Ehl-i bezme zevḳ-i rūḥānī virür nāz uyḥusı
3. Çeşmüñ uyḥudan uyanup şaldı eṭrāfa nazar
‘ Azm ider lā-büd şikāra uçaşa şeh-bāz uyḥusı
4. Göz görür şubḥ-ı şafāyı ḥaṭṭuñ olduḳça terāş
Gice [eksildikçe]³³² olur ādemūñ az uyḥusı
5. Çeşm-i cān-ı ‘Ulvi’yi almış meded ḥāb-ı ecel
Ḥaşr olunca şuña beñzer kim açılmaz uyḥusı

1360.

Velehū Eyzan

Mef‘ ülü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ülün

1. Ḥaṭṭı gelicek yārini fūrḳate şaldı
Ġam çekme göñül kim çoğı gitdi azı ḳaldı

2 muḥaşşıl: maḥaşşal / bu: o, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1359 99b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 681, s. 575.

1 maḥmūruñı: maḥmūr ki, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

2 rūḥānī: revḥānī / nāz: saz, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

³³² Bu kelimenin yeri yazmada boş bırakılmış olup *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’ndan tamamlanmıştır.

4 Beytin ilk mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda şu şekildedir: “Ḥābdan bîdār olur çeşmüm ḥaddūñ olsa terāş”

5 şuña: şöyle, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1360 99b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 670, s. 569-570. Bu gazel ilk mısrası farklı olmak üzere 101a’da da mükerreren yer almaktadır.

2. Gïtdükçe gönül t̄alib olur genc-i vişāle
Hırş ise ziyād olmada ‘ömr ise azaldı
3. Kān derlederek t̄ig-ı müjeñ keşti-yi tende
Cān lengerini dil deñizinden çeküp aldı
4. Ğarķ olacağın añmadı bī-çāre gönül āh
Ğavvāş-şifat ka‘ r-ı yem-i miñnete taldı
5. Meydān-ı maħabbetde serin eyleyeli t̄öp
Çevgān-ı kaza‘ ‘Ulvī’yi yirden yire çaldı

1361.

Velehū Eyzan

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Hāmmām içinde sīnesini ol güzel yudı
El itdi baña lüle-yi çeşmümden el yudı
2. Faşl-ı şitāda dāmenüñe kül irer diyü
Şābün-ı yaħla yoluñı yārān güzel yudı
3. Yüzini şu koyucu yuya pāk ide meger
Şeyħi gör āb-ı dest ile ķorsañ şaķal yudı
4. Deryā-yı ‘ışķ-ı yāre ğarīķ oldı fülk-i ten
Şu koydı mürde cismümi dest-i ecel yudı
5. Cellād-ı t̄ig-ı ğamzeñe cānın revān idüp
‘Ulvī kuluñ yoluñda şehā başdan el yudı

1362.

Velehū Eyzan

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Kimi sevdümse bī-vefā oldı
Başuma ‘ışķı bir belā oldı

1 Beytin ilk mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda şu şekildedir: “Ol dilber-i nev-ħaṭṭ seni çün fürķate şaldı”

3 derleyürek: döker ise, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 yem-i miñnete: ‘aşķuña, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1361 99b. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

1362 99b-100a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 629, s. 547. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 5 beyittir.

2. Dil-i dermānde haste olsa ne var
Neylesün derde mübtelā oldu
3. Rūy-ı yāre müşābihüm didi māh
Halk içinde yüzi kara oldu
4. Şu' le-yi nār-ı āh u nāle baña
Şeb-i miḥnetde reh-nümā oldu
5. Gerçi yıldum yoluñda hem-çü şabā
Hāşılum elde hep hebā oldu
6. Baḥr-ı 'ışkuñda oldu dil ğavvāş
Şanma bigāne āšnā oldu
7. 'Ulviyā başka başına beg iken
Bir şeh-i ḥüsne dil gedā oldu

1363.

Velehū Eyzan

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Siyeh semmürdan tād ile seyr eyleñ Ḥasen Ḥān'ı
Hümādur cilvegāh itmiş ser-i serv-i ḥırāmānı
2. Ya bir pāre siyeh ebr oldu peydā dūd-ı āhumdan
İḥāta eyledi gūyā kenār-ı şems-i raşşānı
3. Ḥam olmuş bir duḥāndur şu' le-yi şem' -i münīr üzre
Ruḥ-ı pür-nūrı ey cān bezminüñ şem' -i şebistānı
4. Zemīn üstinde şandum sāye-yi tād-ı siyāhuñdur
Görince āsmānda şeb-külāh-ı mād-ı tādānı
5. Perī-rūlar arasında o mādı tād ile gördüm
Ne zībā yaraşur ' askerde el-ḥaḫ tūğ-ı sulṭānı
6. Bir üsküfle iki şeh-bāzı billāhi temāşā kıl
Göz açduḫça şikār eyler hezārān çeşm-i ḫanı
7. Ḥayālāta döşenmişsin ne dersin bilmezsin 'Ulvi
Siyeh perçemleridür tağıdur ' aḫl u dil ü cānı

3 halk: çarḫ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1363 100a. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* 'nda yoktur.

1364.

Velehū Eyẓan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Hāl-i ruhsāruñla cānā hāl bir yüzden dağı
Ṭālī' imde kevkeb-i iḳbāl bir yüzden dağı
2. Mihr-i ruhsāruñla döner çarḫ-ı fānūs-ı ḫayāl
Gösterür devr-i ḳamer eşkāl bir yüzden dağı
3. Şafḫa-yı ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı dildāra baḳdum ser-te-ser
Şüret-i mihr ü vefā yoḳ fāl bir yüzden dağı
4. İller içre mū-miyānuñla dehānuñ söylenür
Ḫalk içinde şimdi ḳıl ü ḳāl bir yüzden dağı
5. Şaldı sevdā-yı ser-i zülf-i nigār ayaḳlara
İtdi devrān 'Ulvī'yi pā-māl bir yüzden dağı

1365.

Velehū Eyẓan

Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün

1. Görenler gerdenüñle dirler ol ruhsār-ı pür-nūrı
İki yirden ziyā şalmış yanar bir şem' -i kāfūrı
2. Birisi kāse-lisüñdür birisi dāne-çinüñdür
Ḳul itdüñ maṭbaḫ-ı 'ışḳuñda Keykāvūs [u] Faḡfūr'ı
3. Tutuşsun pārelensün ḳalmasun destār u pīrāhen
İçilsün bezm-i 'ışḳuñda ṭolular şāh-ı destūrı
4. Göñüller kişverin ḫānum şu deñlü ḳıldı ḡāret kim
Unutdurdı müjeñ Tātār-ı ḫalka ceng-i Tīmūr'ı
5. Hevā-yı sünbülün şevḳiyle 'Ulvī sine-çāk olmuş
Demidür gonca-veş ḫandān olursa ḳalb-i mesrūrı

1366.

Velehū Eyẓan

Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün

1364 100a. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* 'nda yoktur.

1365 100a. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* 'nda yoktur.

1366 100a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 680, s. 575.

1. ‘ Adem glzārına bir ğonca-leb cānānumuz gitdi
Diriĝ ol serv-ķad sīmīn-beden tiz bitdi tiz yitdi
2. Szldi Şol ķara gözler Őikār-ı murĝ-ı lāhta
Cihāna baķdı gördi cīfedr ķonmaĝa ‘ār itdi
3. Zamāne lu‘ betidr saña beñlik virse aldanma
Niķe ‘ aŐıķları bir lu‘ b ile ol ĥāke ser gitdi
4. Msāfirĥānedr ‘ ālem Őoludur āh Őāhumla
Der  divārına baķsañ neler geldi neler gitdi
5. Firāķ-ı yār ile yitmez mi a‘ dā ķahrı ‘ Ulvī’ye
‘ Aceb ey ķarĥ-ı merdüm-kŐ o bī-ķāre saña n’itdi

1367.

Veleh Eyzan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Hāķ seni ĥātem-i la‘ lñle Süleymān itdi
Mr-veş ĥalkı saña bende-yi fermān itdi
2. Dest-ĝir ol beni ayaķda ķoma sultānum
Göñlümüñ Őehrini ĝam leŐkeri vīrān itdi
3. Ol ki dermāndelerüñ derdine dermān eyler
‘ IŐķ derdini benüm derdüme dermān itdi
4. Baĝrımuñ yaraları niķe zamāndur işler
Baña bu işleri hep ĝamze-yi cānān itdi
5. Benem ol ‘ Ulvī-yi miĥnet-zede kim cr‘ a-miŐāl
Sāķī-yi dehr beni ĥāk ile yeksān itdi

1368.

Veleh Eyzan

Meĥā‘ilün Meĥā‘ilün Meĥā‘ilün Meĥā‘ilün

1. Dutuşdı āhumuzdan dn gice ĝamĥānemz yandı

1 diriĝ: diriĝā, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

2‘ār: ‘azm, / cīfedr: ĥayfadur, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

5 ķahrı: ķahr / ķarĥ-ı: ķarĥa, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1367 100a. *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*, G. 652, s. 559.

3 eyler: eyle, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

1368 100a-b. Bu gazel *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*’nda yoktur.

Maḥabbet şem' ine gūyā dil-i pervānemüz yandı

2. Derūnında olan derdi yanup yaqılmağa ḥalkā
Yalıñ yüzlü güzeller şevkine kâşānemüz yandı
3. Niçe ma' müresi yanup ḥarāb olmaḡdadur şehrūñ
Bizüm de arada bir gūşe-yi virānemüz yandı
4. Bozuldı ḥalkā-yı meclis şikeste oldı peymāne
Şafā murḡı hevāya vardı dām u dānemüz yandı
5. Ğaraż sūz ü güdāzı yāre i' lām itmedür 'Ulvī
Ne var ise Ḥudā'nuñdur bizüm zirā nemüz yandı

1369.

Velehū Eyzan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Āyet-i raḡmet ruḡuñ levḡinde olmış müncelī
Nesh olur yāḡūt-ı la' lūñle niçe ḡatt-ı celī
2. Bir miyāna mālīk olmışsın eyā serv-i revān
Mū-şikāfāmı cihānuñ didiler saña belī
3. 'Ömrümūñ çün kim ḡazān irdi bahāristānına
Gülsitān-ı dehri berbād eylesüm āhum yeli
4. Ola çihremde müşāhed ism-i zātuñ şüreti
Yüzüme bir sille ursa nāz ile yārūñ eli
5. Yā 'Alī diyü mezārumda çıka feryāduñ
Meşhedüm kılsa ziyāret 'Ulvīyā Sulṡān 'Alī

1370.

Velehū Eyzan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ölmez isem ṡolayın boynıma zūlf-i yāri
'Ömr uzunluḡını Ḥaḡ baña iderse yāri
2. Belümi bükdi meded cevri-i maḡabbet bāri
Ben bu cevri çekemem cānumı alsa Bāri

1369 100b. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

1370 100b. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

3. Niçe ümmîd-i vefâ eyleyeyin ol şanemüñ
Gice gündüz bana cevır ile cefâdur kârı
4. Yâri ağıyar ile görüp şaķın alınma dilâ
Gül mi vardur ki anuñ olmaya hergiz hârı
5. N'ola dil bülbüli eylerse figân u zârı
‘Ulviyâ çünki severmiş o yüzi gülzârı

1371.

Velehü Eyzan

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1. İtdi ser-gerdân dirîgâ kalb-i âvârem beni
Haylî mağlûb eylemişdür nefsi emmârem beni
2. Bilmezem sevdâmı ‘arız oldu baña yâ sihir
Şubha dek hergiz uyutmaz oldu meh-pârem beni
3. Hañçer-i yâre derûnum râzını ifşâ idüp
Halka rüsvâ eyledi sinemdeki yaram beni
4. İtlerüñ şad-pâre eylerse ten-i fersüdemî
Umaram yâd eyleye küyuñda feryâdum beni
5. Çâr-ebrü bir cüvân hecrine düşdüm ‘Ulviyâ
Çâresiz kodı dil-i bîmâr u bî-çârem beni

1372.

Velehü Eyzan

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1. Fülk-i dil baħr-ı ğama düşdi kenâr el virmedi
Lücce-yi ‘ummânda kaldı rûzgâr el virmedi
2. Deyr içinde bir şanem gördüm alındum naķşına
İstedüm zünnâr-ı ‘ışķın ol nigâr el virmedi
3. Düşkün oldum al elüm luţf eyle didüm nâgehân

1371 100b. Bu gazel *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı* 'nda yoktur.

1372 100b. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 634, s. 549-550.

1 Bu beyit *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı* 'nda şöyledir:

Destin öpmek istedüm meclisde yâr el virmedi
Kaldum ayağda dirîgâ rûzgâr el virmedi

Ata çignetti beni o şeh-süvâr el virmedi

4. Kâmet-i bālâ-yı yâre irmedi gitdi elüm
Sâye-veş hâk oldum ol kıaddi çenâr el virmedi
5. Ayağa düşdüm yiridür cür‘ a gibi ‘Ulviyâ
Destin öpmek istedüm meclisde yâr el virmedi

1373.

Velehû Eyżan

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1. Faşl-ı hicrân geçdi irdi vaşl-ı yârüñ mevsimi
Gitdi eyyâm-ı şitâ geldi bahâruñ mevsimi
2. Baħr-ı ‘ışka şal vücūduñ fülk-i âh-ı şubħ ile
Rūzgâruñ mevsimidür rūzgâruñ mevsimi
3. Ruħlaruñ gördüm elümden çıkdı şabr u ihtiyâr
‘Aklumı yağmaya virdi lālezâruñ mevsimi
4. Cūybâr etrâfını gör dâmen-i kuhsâra baķ
Geldi ey serv-i revân seyr-i kenâruñ mevsimi
5. Vaşf-ı luţfuñla ħayâl-i kâmetüñdür ‘Ulvî’ye
Sâye-yi ‘ar‘ arda cām-ı hoş-güvâruñ mevsimi

1374.

Velehû Eyżan

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1. Sîneye dâġ-ı maħabbet yaķalum lāle gibi
Ķatre ķatre dōkelüm göz yaşımı jāle gibi
2. ‘Aks-i ruħsâruñ ile mâh-ı münevverdür cām
Ķalķa-yı şoħbetimüz oldu aña hāle gibi
3. Gitdüñ ey kebg-i ħirāmum beni tenhâ ķoduñ âh

3 el alam: al elüm / o: ol, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

5 Bu beyit *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda şu şekildedir:

Çıkmadı baħr-ı felâketden kenâra fülk-i dil
‘Ulviyâ ‘ummânda kıaldum rūzgâr el virmedi

1373 100b. Bu gazel *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

1374 101a. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 661, s. 564. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda 7 beyittir.

1 sîneye: sînede, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

Cānumı ḥasret ile ala gözün ala gibi

4. Yine dış yarası gördüm leb-i cān-baḥşuñda
Başlar çıksa gözümden n'ola teb-ḥāle gibi
5. Gerçi kim 'azm-i sefer eyledi 'Ulvī-yi ḡarīb
'Aql ile fikr velī dilber ile ḡala gibi

1375.

Velehū Eyżan

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ey gönül geçdiler erbāb-ı ḥased şāha seni
İşigi itleri çok gördi o dergāha seni
2. Şimdiden girü 'adem kişveridür saña maḡarr
Yürü ey ḥaste-dil ışmarladum Allāh'a seni
3. Ten ḡam-ı ḥasret ile çihreñi zerd eyledi līk
Bāḡ-ı 'ālemde o meh şatmadı bir kāha seni
4. Esb-i himmetle gönül almış iken meydānı
Ne 'aceb geçdiler ol āfet-i dil-ḡāha seni
5. Dil-i 'Ulvī gibi bir yirde ḡarāruñ yokdur
Hem-reh itsem yiridür āh-ı seherḡāha seni

1376.

Velehū Eyżan

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

1. Yād-ı leb-i la' lüñle bugün ḡan olayazdı
Dil cür' a-şifat ḡāk ile yeksān olayazdı
2. 'Uşşāḡı biri birine düşürdi o ḡabḡab
Üftādelerün hep biri zindān olayazdı

3 ḥrāmum beni tenhā koduñ āh: ḥrāmum baña şayd olmaduñ / āle gibi: al ḡala, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 dış: düş, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 fikr: fikri, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1375 101a. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 627, s. 546.

1 ey gönül geçdiler: geçdiler ey gönül, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 ten: teb-i / o meh şatmadı bir: uma şaymadı ber, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

5 āh-ı: āh, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1376 101a. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

3. Dün gice gönül irmiş idi zevk-i vişâle
Bî-çâre düşünde yine sultân olayazdı
4. Bir bûsesin alınca o yârüñ öleyazdum
Zîrâ uyup ağıyâra peşimân olayazdı
5. ‘Ulvî gibi âh itdi añup Leylî zülfin
Mecnûn gibi ‘âlemlere destân olayazdı

1377.

Velehû Eyżan

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

1. Yanuñca ey gönül ol serv-i hoş-reftâr yitmez mi
Niçün her hûba mâyilsün saña bir yâr yitmez mi
2. Ne lâzım mîr-i mîrân-ı cihâna ibtizâl itmek
Baña ol cân şabîbinden olan tîmâr yitmez mi
3. Baña kimdür diyen kim ‘aşık olduñ terk-i ‘âr itdüñ
Seni ağıyâr ile görmek habîbüm ‘âr yitmez mi
4. Libâsum büriyâ-ı köhne tâcum müy-ı jülîdem
Ġarîbem ben baña bu cübbe vü destâr yitmez mi
5. Girüp bâzâr-ı‘ ışka dökülüp saçılmağa ‘Ulvî
Ruĥ-ı zerd ile eşküm dirhem ü dînâr yitmez mi

1378.

Velehû Eyżan

Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün

1. Ol dilber-i nev-ĥaĥ seni çün fûrĥate şaldı
Ġam çekme gönül kim çoĝı gitdi azı ĥaldı
2. Gitdüĥçe gönül tâlib olur genc-i vişâle
Ĥırş ise ziyâd olmada ‘ömr ise azaldı

1377 101a. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 682, s. 576. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda 6 beyittir.
3 diyen: deyin, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*. Beytin ikinci mısrası *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda şöyledir:
“Cefâ-yı yâr dursun ta‘ne-i ağıyâr yitmez mi”
4 jülîdem: jülîde / ĝarîbem: ĝarîbin, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.
1378 101a. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, G. 670, s. 569-570. Bu gazel ilk mısrası farklı olmak üzere
99b’de de mükerreren yer almaktadır.

3. Ğarķ olacađın ańmadı bī-çāre gōñül āh
Ğavvāş-şıfat ķa^ç r-ı yem-i ^ç işķuńa taldı
4. Ğan derlederek tīĝ-ı müjen keşti-yi tende
Cān lengerini dil deńizinden çeküp aldı
5. Meydān-ı maĥabbetde serin eyleyli tōp
Çevĝān-ı ķazā ^ç Ulvī'yi yirden yire çaldı

1379.

Velehū Eyzan

Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fe^ç ilün

1. Çeşm-i ĝam-dīdeme kuĥl ola diyü ĥāk-i rehi
Yüzüme başmaĝa ^ç ār eyledi ol serv-i seĥī
2. Zā^ç fdan ķalmadı āh eylemege tende mecāl
Nice āĝāĥ ideyin derd-i dilimden o mehi
3. Māĥdur kim görünüpdür ser-i serv üzre hemān
Ol cüvānuń ķad-i bālā ile zerrīn külehi
4. Tōludur genc-i ĥaķīķatle ķo ta^ç nı vā^ç iz
^ç Āşķuń maĥzen-i ķalbi.....³³³
5. Muntazırdur ki selāmuń ala ^ç Ulvī bendeń
Ķıl nażar ĥāline ey ĥüsn ilinüń pādşehi

1380.

[Velehū Eyzan]

Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fe^ç ilün

1. Geçürürken şeb-i hecrinde gōñül eyyāmı
Geldi ruĥsārı ile ķıldı münevver şāmı
2. Kimse ta^ç yin idemez Leyle-yi Ķadr'i ey dil
Ķangı aĥşam gele eyā o mübārek şāmı
3. Fürķat-i zülf-i ruĥuńla n'ola olitse fiĝān
Bāĝsız bülbül-i ĝüyā idemez efĝānı

3 yem-i ^ç işķuńa: ^ç aşķuńa, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4 derlederek: döker ise, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1379 101a. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* 'nda yoktur.

³³³ Nokta ile boş bırakılan kısım *Mecmua* 'da boş bırakılmıştır.

1380 101b. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı* 'nda yoktur.

4. Şāh-bāz-ı dil-i ‘uşşākı şikār itmek için
Beñ kodı hāl-i hadūñ eyledi haṭṭuñ dāmı
5. ‘Ulviyā her ne kadar yār olur ise ser-keş
Düşelüm pāyine biz eyleyelüm iḳdāmı

1381.

Velehū Eyżan

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Çihremi gāhī ider ‘ışk odı hākister gibi
Geh şeb-tāb-ı maḥabbet eyler anı zer gibi
2. Ben hele mīzān-ı ‘aqlumla kıyās itdüm bunı
Bir güzel yok ağırı altun deger zerger gibi
3. Başuma bir yara kesdi nāz ile ol pür-cefā
Bu belālar ey dil-i ḥaste saña ser-ber gibi
4. Dürr-i dendānuñ gamından ağladum şol deñlü kim
Rişte-yi müjgāna dizdüm göz yaşın gevher gibi
5. Yaşdanursın işigin ol şāh-ı ḥüsnüñ dem-be-dem
Ayağı tozu başında ‘Ulviyā efser gibi

1382.

Velehū Eyżan

Mef‘ ülü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ülün

1. Tīrūñ-çün elif ey kaşı yā cānda bulındı
‘Işk ehli hemān-dem didiler kıanda bulındı
2. Bir kaç gün idi ğāyib idi tıfl-ı dil ammā
Yūsuf gibi ol çāh-ı zeneḥdānda bulındı
3. Sīnemde ‘ıyān oldı tılısmāt-ı maḥabbet
Gencīne-yi pinhān idi virānda bulındı
4. Üftādelerin kıldı o şeh bezmine da‘ vet
Dīvāne gönül ḥayf ki yabanda bulındı

1381 101b. Bu gazel *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

1382 100b’nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 637, s. 551.

5. Bir adum idüp iki cihān mülkini ‘Ulvī
Yoqlanmaq için dergeh-i sultānda bulındı

1383.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Zāhir olmuş ruḥ-ı yārūñ ḥaṭ-ı ‘anber-fāmı
Fitne şaldı didiler Rūm’a bugün bir Şāmı̄
2. Geldi ārām-ı dilüm nāz ile güftāra yine
Çalmadı gitdi dil-i ḥastemüzüñ ārāmı
3. Tāc-ı Fağfūr’a sifāl-i seg-i yāri viremez
‘Işq meyḥānesinüñ ‘ārif-i dürd-āşāmı
4. Penbe-yi dāğ ile bezmüñde katı zeyn idelüm
Ka‘be-yi vaşluña irdük geyelüm iḥrāmı
5. Tīğın elden düşürüpdür atılan şanma şihāb
Nāleñ ey ‘Ulvī belinletdi gice Behrām’ı

1384.

Velehū

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Teşbih-i sâdedür ruḥuña gül didikleri
Efsânedür fiğānuma bülbül didikleri
2. Añılmaz oldu ‘işretüñ adı zamānda
Döndi cihāna gelmedi ki mül didikleri
3. Ḥāl-i ‘izār-ı yārüme öykünmiş ola mı
Rūm’a meger ki gelmeye fülful didikleri
4. ‘Işq ehli gerdeninden alup zülfi ḥalkāsın
Başdan beni çıkardı o kākül didikleri
5. ‘Āriflik itdi ‘Ulvī’yi bilmez geçindi yār
Ḥalkuñ bu mı ki yoḥsa tecāhül didikleri

1383 100b'nin derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı'nda* yoktur.

1384 100b-101a'nın derkenarındadır. Bu gazel *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı'nda* yoktur.

1385.

Velehū Eyżan

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Olupdur ey göñül çün kim cihān ağyardan hālī
İrişdi vaqt-i fırsat olma hergiz yārdan hālī
2. Sürünsem sāye-veş yanınca her dem pāyine düşsem
Ölince olmasam ol serv-i hoş-reftırdan hālī
3. Qo çıksun hasret-i dendānuñ ile çeşm-i nā-bīnā
Şadef bī-menfa‘at olur dür-i şeh-vārdan hālī
4. Ağardı giryeden çeşmüm degüldür görinen merdüm
Hayāl-i hālūñ olmaz dīde-yi bīdārdan hālī
5. Kıtāl olsa n’ola kūyuñda sensiz ey yüzi hūñī
Niçe gavgā olur şeh-r olsa ger hūnkārdan hālī
6. Yönelde qalb-i maḥzūnum fenā dünyādan el çekdüm
Bu hālet gelmeyince olmadum efkārdan hālī
7. Haḳīkatde şorarsañ ‘**Ulviyā** aḥvāl-i ‘ālemden
Ne yār ağyardan hālī ne gül var hārdan hālī

1386.

[Velehū]

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Dilerseñ olmaya qadrūñ esās-ı āb gibi
İñende şaşma qabrime dilā ḥabāb gibi
2. Dilerseñ olmağa ol şeh-süvāra gāşiyedār
Ayağına süregör yüzüñi rikāb gibi
3. Dem-i vişālī dirīgā ki ol perī-rūyuñ
Gözüme görünür oldu hayāl-i ḥāb gibi

1385 101a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 679, s. 574.

1 hergiz yārdan: ger nārdan, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

6 yöneldi qalb-i maḥzūnum: yürindi qalb-i maḥzūna, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

7 Beytin ikinci mısrası *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda şu şekildedir: “Ne yār ağyārsız olur ne gül ezḥārdan hālī”

1386 101a’nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 665, s. 566-567. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*’nda 7 beyittir.

2 dilerseñ olmağa: dilersūñ olasın, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

4. Yanumda hürmeti şol deñlüdür mey-i nābuñ
Ki her habābı görünür bu nüh-ķıbāb gibi
5. Yine bu ‘Ulvi’yi cānā hayāl-i müjgānuñ
Çevirdi şişlere şancup bu gün kebāb gibi

1387.

Velehū Eyżan

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Şakirem her ne kadar cevri ise dildāruñ işi
Şükr imiş ey dil-i miñnet-zede nā-çāruñ işi
2. Dikmedi yarasını sūzen-i müjgān ile āh
Bitmedi yār yanında dil-i bīmāruñ işi
3. Nağd-i cān ile metā‘ -ı ğamuñı almağdur
Ser-i kūyuñda gezen ‘ārif-i bī-kāruñ işi
4. Göz deger çeşm-i habāb ile ruñuñ nağşına mey
Reng imiş ādeme ol duñter-i ‘ayyāruñ işi
5. Dest-i qahruñla harāb oldı gönül bünyādı
Hāne ta‘ miridürür gerçi ki mi‘ māruñ işi
6. Ruñ-ı dilber gibi şatmış gül-i ra‘ nā kendin
‘Ulviyā āl imiş ol şahid-i bāzāruñ işi

1388.

[Velehū]

Fe‘ilātün Meñā‘ilün Fe‘ilün

1. Olup alçağ gönüllü āb gibi
Meskenet ehli ol türāb gibi
2. Cür‘ a-veş ‘āķıbet olursın hāk
Çatı germ olma gel şarāb gibi

4 yanumda: sīnemde, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1387 101a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 666, s. 567. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda 7 beyittir.

2 sūzen-i: sūzin, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

3 ğamuñı: ğamını, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

1388 101b'nin derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 631, s. 548.

3. ‘ Işık meydânına giren ‘ ârif
Ele alsun başın habâb gibi
4. Leb-i dildârı öpmek isterseñ
‘ Işık odına tutuş kebâb gibi
5. ‘ Āşık-ı teşne dillere görünür
Sırr-ı âb-ı cihân bir âb gibi
6. Dirseñ el üzre dutalar seni halk
Ma‘ rifetle pür ol kitâb gibi
7. Tâlib-i genc-i vaşl-ı yâr olmuş
Hâl-i ‘ Ulvî katı harâb gibi

1389.

Muqat‘ ât³³⁴

[Murabba]

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1. Bunca gündür haste-dil zindân-ı gam dutsağıdur
Künc-i gamda yağıdığım her gice bağrum yağıdur
Çağlayup aķar gözüm yaşı belâ ırmağıdur
Merhamet kıl baña sultânüm mürüvvet çağıdur
2. Sen ki hüsn iklîminüñ sultân-ı ‘ âlî-şânısın
Pister-i gamda yatan derd ehlinüñ dermânısın
Ma‘ den-i eltâf-ı şefkatsin şefâ‘ at kânısın
Merhamet kıl baña sultânüm mürüvvet çağıdur

1390.

[Matla‘]

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

1. Harâmî çeşmini yârüñ şarâb-ı ergavân dutdı
Hemân şol merdüm-i hün-h̄‘âra dönmişdür ki kan dutdı

3‘ ârif: ‘ âşık, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

5 bir âb: şarâb, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

6 dirseñ: dilerseñ, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

³³⁴ Başlıkta “muqat‘ ât” yazmaktadır fakat bu kısımda kıt’a bulunmamaktadır.

1389 101b. “Muqat‘ ât” başlığı altında ilk olarak 2 bentlik bir murabba yer almaktadır. Bu şiir *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

1390 101b. Bu beyit *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda yer alan matlalar arasında yoktur. 654. gazelin matla beytidir. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, s. 560.

1391.

[Maṭla‘]

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Derün-ı sinede şanmañ ki ancağ bir ciger yandı
Duğān-ı āh ref‘ olsun da seyr it gör neler yandı

1392.

[Maṭla‘]

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Dilā yār olmaz idüñ ‘ışğ ile ger sende ‘ār olsa
Çoşulmazduñ cünün ehline ‘ağluñ saña yār olsa

1393.

[Maḳta‘]

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

1. Dāne-yi hālūñe meyl eyledi ‘Ulvî göricek
Mā-şadağ düşdi tamām *el-veledu sirru ebih*³³⁵

1394.

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

1. Yār gitdi sefere devlet ile ‘izzet ile
Fürkate şaldı bizi zillet ile ğurbet ile
2. Gitudüñ ey şāh-ı cihānum beni tenhā koduñ āh
Yoluñ izüñ açığ olsun yüri var devlet ile

1395.

[Maṭla‘]

1391 101b. Bu matla *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

1392 101b. Bu matla *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

1393 101b. Bu beyit matlalar arasında yoktur, 616. gazelin makta beytidir. *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*, s. 540.

³³⁵ Çocuk babasının sırrıdır.

1394 101b. Bu nâ-tamâm gazel *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*’nda yoktur.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ol perî olalı bezm-i meye tenhâ t̄alib
Meclisinde didi er ḡayib ü şoḥbet ḡayib

1396.

[Maṭla']

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Reh-i ' iṣḩunda kim oldı dil ü cānum Meḥemmed Şāh
Baña bu yolda çok ḩayf oldı sulṭānum Meḥemmed Şāh

1397.

[Maṭla']

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Maḩāmum gūşe-yi ' uzletdür eyvān u serirüm yok
Bütün ' ālem oda yansa içinde bir ḩaşirüm yok

1398.

[Maḩṭa']

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. İraḩdan ' Ulvî'-yi maḩzūna beñzetdüm bugün gördüm
Beḩā şehrine der-bend-i fenādan bir gedā geḩdi

1399.

[Maṭla']

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Açılmış bāḩ-ı ' ālem gül gibi bir nev-cüvān olmuş
Cihān bir ḩalb-i fersüde iken t̄aze cān bulmı

1400.

[Maṭla']

1395 101b. Bu beyit *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda 37. gazelin matla beytidir. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, s. 214.

1396 101b. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, Matla 35, s. 617.

1397 104a. Bu beyit *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda yer alan matlalar arasında yoktur. 303. gazelin matla beytidir. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, s. 364.

1398 104a. Bu beyit *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

1399 104a. Bu beyit *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda yoktur.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Cür' a-yı cām-ı meyi kim didi yabanlara saç
O da biñ bir üzümüñ gözi yaşıdur gözün aç

1401.

[Maṭla']

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Görmedüm mihr ü vefā resmini yārānumdan
Niçe yārān peder ü māder ü ihvānumdan

1402.

[Maṭla']

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Naḫşına aldanma dehrün ey nigār-ı mäh-veş
Ömr-i kütehle ne lāzım ḫayd-ı rüz-ı penç ü şeş

1403.

[Maṭla']

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şāh-ı 'ālemsin dutalum kim senüñdür kāyināt
Çāre ne esb-i ecel āḫir düşürür şāh māt

1404.

[Maṭla']

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Cihān mülki vücūdum gibi bī-bünyād imiş bildüm
Süleymān olsa da kişi şoñı berbād imiş bildüm

1405.

1400 104a. Bu beyit *Derzî-zāde Ulvî Dîvânî'nda* yoktur.
1401 104a. Bu beyit *Derzî-zāde Ulvî Dîvânî'nda* yoktur.
1402 104a. Bu beyit *Derzî-zāde Ulvî Dîvânî'nda* yoktur.
1403 104a. Bu beyit *Derzî-zāde Ulvî Dîvânî'nda* yoktur. Beyit 112a'nın derkenarında da kayıtlı olup burada sehven yinelenmiştir.
1404 104a. Bu beyit *Derzî-zāde Ulvî Dîvânî'nda* yoktur.

[Müfret]

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Bahār eyyāmıdır seyr-i kenāruñ vaq̄tidür ammā
Ḥadeng-i ğam gibi t̄urmaz yaġar bārānı neylersin

1406.

Şehr-engiz-i Mesîhî Der-Medḥ-i Cüvānān-ı Edrine Hüve'f-Fettāḥ

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1. İlāhî 'āciz ü zār u zebūnam
Giriftār-ı kemend-i nefis-i dūnam
2. Senüñ yoluñda dutmaz beni zencir
Yeder bir kıl taḫup bu nefis-i şirir
3. Ne mümkindür ki zikre söz kaçuram
Meger tesbiḥi göñlümden geçürem
4. Cihānda var mı bir ben deñlü gümrāh
Meger sürçem düşem kim diyem Allāh
5. Beş on gün eyleyem ger şavma niyet
Bozar ol niyyetümi 'id-i vuşlat
6. Elüm kaldursam illerle du'āya
Şanuram el uzatdum merḥabāya
7. Çü mescid içre dutam kıbleye yüz
Cemāl-i yār olur miḥrāb düpdüz
8. Ne mezhebdür bu kim naḫḫaş-ı fikret
Namāz içre yazar miḥrāba şüret
9. Girüp bezm-i mey[e] bu nefis-i şāhî
Ḳoyup beş vaḫti diñler pençġāhı
10. Ḳıluram her gice maḥbūb fikrin
Bu ḫara günlinüñ gör ḫüb fikrin

1405 104a. Bu beyit *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'ndaki 433. gazelin 4. beytidir. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, s. 438-439.

1406 104b-105a-b ve 95a. Bu şiir Mesîhî'nin Şehrengiz'dir. Mine Mengi, *Mesîhî Dîvânı*, AKM Yay., Ankara 1995, s. 89-109.

Mecmua'da yanlış birleştirilen yapraklar nedeniyle mesnevinin son kısmı 95a'da yer almaktadır. *Mesîhî Dîvânı*'nda 188 beyittir.

3 mümkindür ki: mümkün var ki, *Mesîhî Dîvânı*.

5 eyleyem: eylesem, *Mesîhî Dîvânı*.

11. Gözi āhū güzeller itmegi şayd
Seg-i nefşüm idinmiş bir ölüğ kayd
12. Çü düş olam bir āhū gözli gürze
Seg-i nefşüm şer olur şîr-i şerze
13. Görüp nāzını bir serv-i revānuñ
Düşerven sāye-veş pāyına anuñ
14. Hemān-dem kim görem bir māh-ruşsār
Nücüm-ı eşk olur çihremde seyyār
15. Şu deñlü vāfir ağladum o yüzden
Ki ağlamaqla yaşum çıkdı gözden
16. Dür-i eşkümler çihrem zerd olupdur
Yüzüm şan mecma^ç u'l-baħreyn olupdur
17. Ne dem ^ç arz idüp eşküm mācerāsın
Yidi deryā yumaz yüzüm qarāsın
18. Günāha eyledüm şol deñlü ısrār
Ki raħm iden baña olur güneħkār
19. Bu suçlarla seni dutarsa Raħmān
Çurılır ^ç arşa-yı maħşerde mizān
20. Benüm suçum şorılırsa temāmet
Birine daħı degmez anda nevbet
21. Hemān kørkum budur artık daħı yok
Ki cürmüm raħmet-i Haħ'dan gele çok
22. Haťa didüm ne var oldumsa ^ç āşî
Umaram irte olam Tañrı ħāşı
23. Niçe kāfir kūyı var içi kir pas
Ki defterde yazılır beglige ħāş

10 kıluram: kılurın, *Mesîhî Dîvânı*.

11 itmegi: eylemek /nefsüm idinmiş bir ölüğ: nefşüme olmuş bir büyük kayd, *Mesîhî Dîvânı*.

12 şer olur: üş olur, *Mesîhî Dîvânı*.

16 zerd: zeyn, *Mesîhî Dîvânı*.

17 ^ç arz idüp: ^ç arz idem, *Mesîhî Dîvânı*.

19 seni dutarsa: beni tartarsa, *Mesîhî Dîvânı*.

20 anda: irte, *Mesîhî Dîvânı*.

22 irte: yarın, *Mesîhî Dîvânı*.

23 kir: is / ki defterde yazılır: yazılır defter içre, *Mesîhî Dîvânı*.

24. Ne deñlü çoğ ise bir bendede ‘ ayb
İder bir noğta-yı rağmet anı ğayb
25. Eger encüm kadar olursa ‘ işyān
Gider çün rağmet-i Hāđ ola rađsān
26. Hūdāyā baña ‘ ışkı reh-nümā kıl
Bu gözsüz ‘ āşiye luđfuñ ‘ ađā kıl
27. Yazup yañılup itdümse yavuz iş
Sen anı yazma yazmazsın çü yañlış
28. Bugün çün hecr odın itdüñ neväle
Yarın tamu odın kılma havāle
29. Çü kūy-ı yār içinde bulmaduñ cā
Vir ırte cennetü’l-me’vāda me’vā
30. Bu gün el virmedi ol serv-kāmet
Yarın tūbāyı sen eyle ‘ ināyet
31. Çü şunulmadı bunda la’l-i dilber
Şunasın yarın anda āb-ı Kevşer
32. İlähi buldurup sözüme rağbet
Bu şehr-engize vir şehr içre şöhret
33. Dimezven kim basit-i hāke irgür
Melekler vaşfidur eflāke irgür
- Şıfat-ı Şeb**
34. Meger bir şeb bu tāk-ı pür-şanā’i’
Müzehheb levhasını itdi zā’i’
35. Şihāb-ı kilik idindi çarḥ kāğad
Ki yaza ḥūblar vaşfin ‘ Uđārid
36. Güzeller medḥi yazılsun diyü hep
Devāt-ı āsmān tıldı mürekkeb

24 noğta-yı rağmet: noğtaca, *Mesihî Dîvânı*.

25 rağmet-i Hāđ: mihr-i rağmet, *Mesihî Dîvânı*.

27 yazmazsın: yazılmaz, *Mesihî Dîvânı*.

29 bulmaduñ: virmedüñ, *Mesihî Dîvânı*.

31 āb-ı: cām-ı, *Mesihî Dîvânı*.

35 ḥūblar: ḥūblaruñ, *Mesihî Dîvânı*. Beytin ilk mısrası *Mesihî Dîvânı*’nda şöyledir: “Şihāb-ı kilik idindi çarḥ kāğad”

37. Bırağup Yūsuf'ı şan çāhā ihvān
Şafağdan gönlegine sürdiler kıan
38. Kılup dolāb-ı çarğ ol gice nāle
Gözinden şubha dek ağıtdı jāle
39. Degül encüm görinenler semādan
Ki çarhuñ gözi ağardı bükādan
40. Tutup işbu kara bahtına mātem
Yüzün dürdi kara-puş oldu 'ālem
41. Şanasın şābit olsun diyü seyyār
Nücüm urmuşdı yir yir göge mismār
42. İhāta idüp āfākı şeb-i gam
Bu vech ile geçerken hāl-i 'ālem
43. Görüp beytü'l-hazende āsmānı
Terahhum itdi aña şubh-ı şānī
- Şıfat-ı Rūz**
44. Tefe'ül itdi ol dem çarğ-ı pür-zecr
Açıldı t̄ālī'inde Sūre-yi Fecr
45. Beşir olup hemān şubh-ı cihān-bīn
Didi Ya' k̄ub-ı çarğa gözün aydın
46. Cihān çok virdi Yūsuf'dan nişāne
Başiret irdi p̄ir-i nā-tüvāna
47. Bozup *ve'l-leyli*'sin³³⁶ başdan çıkardı
Yirine şems dülbendini şardı
48. Seher naqqāşı çün altun hāl ezdi
Revāk-ı çarğa bir hoş şemse yazdı
49. Görüp cām-ı Sikender şandum anı
Ki gösterdi baña cām-ı cihānı
50. Ne şāhid-bāz olur gör p̄ir-i hāver
Ki hūba gösterür ağzı ile zer
51. Zihī kudret ki virür her demi-çün

37 kim şan: şan, *Mesîhî Dîvânı*.

46 cihān çok: seher çün, *Mesîhî Dîvânı*.

³³⁶ ve'l-leyli: *Geceye [ant olsun.] Duhâ sûresi 93 /2.*

48 hāl: hālî, *Mesîhî Dîvânı*.

Ma' āş-ı halk için her gün bir altun

52. Çü buldı Yūsuf'ı Ya' kûb-ı eflāk
Zalām-ı gamdan oldı çihresi pāk

53. Cihāna şol kadar zer itdi ihsān
Ki geydi taş ağaç altunlu kaftān

54. Cemāl-i mihre virdi dehre tezyīn
Döşendi saḥḥ-ı ḥāke ferş-i zerrīn

‘Azīmet-Kerden Sultān Selīm Ḥān Der-Şehr-i Edrine

55. Çün ol gün mu' tedil gördi cihānı
Göçüp Şeh itdi tebdīl-i mekānı

56. Devām-ı devlet ile bir iki yıl
İdindi çün Edirne şehri menzil

57. Çü ihsānından irmiş idi behre
Sürinerek bile geldüm bu şehre

58. ‘Acāyib şehrdür kim bāğ u rāğı
Virür kişiye cennetden ferāğı

59. Temāşā eyleseñ her bir mināre
Dönüpdür serv-kāmet bir nigāra

60. Şoyınup Tunca'ya girse güzeller
Açılır aq göğüsler ince beller

61. Siyeh futa kuşanur aq dilber
Olur şan gice vü gündüz berāber

62. Futada şan komış bir sırr-ı gaybı
Ki örter dāmeniyle görse ‘aybı

63. Şu içre bunlara kılsañ nigāhı
Görürsin burc-ı āb içinde māhı

64. Bulardan vaşl uman ābdāla beñzer

51 dem: ferd-i bī-çün, *Mesihî Dîvânı*.

52 Yūsuf'ı: Yūsuf'ın, *Mesihî Dîvânı*.

54 ḥāke: arza, *Mesihî Dîvânı*.

56 şehri: şehrin, *Mesihî Dîvânı*.

58 ‘acāyib şehrdür kim: ‘Aceb şehri ol ki anuñ, *Mesihî Dîvânı*.

60 girse: girer, *Mesihî Dîvânı*.

62 şan: Hāq, *Mesihî Dîvânı*.

63 içinde: içre, *Mesihî Dîvânı*.

Ki bunlar şuya düşmüş mālā beñzer

65. Gözüñ yaşı Meriç olsa nazarda
Ne mümkün idi qol boynuña Arda
66. Gören bu şehri bu resme kıyāmet
Şanur bunuñla toquz oldu cennet
67. Zihī cennet ki bir niçe günehkār
Görür ‘āşī vü ‘ābid anda dīdār
68. İçinde var anuñ bir kaç melekler
Ki mişlin görmemiş ola felekler

Na‘l-bend Zāde Aḥmed Çelebi

69. Bu gün meydān-ı ḥüsn içre ser-āmed
Güzel dirseñ Na‘l-bend oğlu Aḥmed
70. Cemāli kıble-yi aşḥāb olupdur
Dükānı na‘lden miḥrāb olupdur

Maḥmūd Çelebi

71. Biri şol ṭālibü’l-‘ilm adı Maḥmūd
Yüzi mişbāḥ u şudur vaşlı maqşūd
72. Güzel ezberlemiş kannaş kitabın
İyü taḥşil kılmış şive bābın

Ya‘qūb Bālī

73. Birisi daḥı Ferrāş oğlu Ya‘qūb
Qucaguña tolu mümtāz maḥbūb
74. Söz açsam ḥüsninüñ bir hissesinden
Uzun olurdu Ya‘qūb kışşasından

‘Alī Çelebi

75. Birisi ignecilerde ‘Alī’dür
Miyānı şanasın igne telidür
76. Anuñ bir ignesini eylemiş cer
Ki İdrīs’e vire ‘İsā Peyāmber

64 mālā: bala, *Mesīhī Dīvānı*.

65 idi: biri, *Mesīhī Dīvānı*.

67 bir niçe: girer her, *Mesīhī Dīvānı*.

68 ola: devr-i, *Mesīhī Dīvānı*.

71 ṭālibü’l-‘ilm: ṭālib-i ‘ilm / şudur: zu’dur / vaşlı: vaşl-ı, *Mesīhī Dīvānı*.

73 Beytin ikinci mısrası *Mesīhī Dīvānı*’nda şöyledir: “İşiginde müjem her laḥza çārüb”

74 Ya‘qūb: Yūsuf, *Mesīhī Dīvānı*.

Ƙız ‘Alī

77. Birisi Ƙız ‘Alī’dür ol semen-ber
Olupdur sükkeri pālūdeden ter
78. Şu kim biñ cān virüp zevķini ister
Bu Ƙızlık da anı ucuz düşürdi

Şarrāf-zāde

79. Biri Şarrāf-zādedür güher-pāş
Ki olmuş göñli anuñ Ƙıymeti taş
80. Murādı ki zer ise yüzüm üzre
Dür ü gevherler ise yüzüm üzre

Seyyid Ca‘fer Çelebi

81. Birisi Seyyid oğlı adı Ca‘fer
Ruĥ-ı renginine āl-i PeyāMBER
82. Şaçı olmazsa seyyidliğine dāl
Yañağı şāhide olduĥma āl
83. Bu gün dilberüñ oldur emiri
Yaraşur cān u dil ola esiri

Yeşil Melek

84. Biri Yeşil Melek ĥüsn aña muĥtaş
Ƙomış kendüye Neslī diyü maĥlaş
85. Bileydi olduĥın bir nesl ĥāsıl
Ƙılurdi Adem’e secde ‘Azāzil

Semerci-zāde

86. Birisi şol Semerci oğlı āfet
Aña lāyıĥ mıdur andan o şan‘at
87. O yalıñ yüzlü her kime ki baĥdı
Ƙarār u şabr u raĥtın oda yaĥdı

77 ol: k’ol, *Mesihî Divânı*.

78 Beyitte kafıye hatalıdır. zevķini ister, zevķini sürdi, *Mesihî Divânı*.

79 ki olmuş göñli: olupdur ĥalbi, *Mesihî Divânı*.

80 ki: zer / gervherler ise yüzüm: gevher dilerse gözüm, *Mesihî Divânı*.

81 renginine: rengin ile, *Mesihî Divânı*.

82 şāhide olduĥma: şāhid üş, *Mesihî Divânı*.

83 dilberüñ: güzellerüñ, *Mesihî Divânı*.

84 kendüye Neslī diyü: Neslī diyü kendüye, *Mesihî Divânı*.

85 bir: bu, *Mesihî Divânı*.

86 birisi: biri de, *Mesihî Divânı*.

Hürmüz Bālī

88. Biri Hürmüz'dür ebrūsı meh-i nev
Lebi Nüşîrevân'dur kendi Hüsrev
89. Biri çün küh-ı ğamda itdi feryād
Ya niçün eylemez Şîrî'n lebin dād

Cüvân Berber

90. Biri bir Sîm-Sâ' id hûb berber
Aña eskilenür yeñiçeriler
91. Bizümle gerçi ol dilber bilişdür
Velî yanınca şalınan kayışdur

Halîl Bālī

92. Birisi de Halîl ol âfet-i cān
Gönüller idinür her gice mihmān
93. Ne sihr itmiş yüzinde zülf-i ser-keş
Ki aña gülşen olmuş şahn-ı âteş

Hayder Çelebi

94. Biri bir dil-rübādur adı Hayder
Ruḥı cennet lebi sâķi-yi Kevşer
95. Çü çekmiş ğamzesinüñ Zülfekār'ın
İki itmiş gözinüñ zü'l-ḥumārın

Kuyruklu Yılduz

96. Biri Kuyruklu Yılduz ol kamer-veş
Urur her gice yir yir göge âteş
97. Daḥı toğmadan ol hürşîd-pāye
Ya toğ yā işte toğdum dirdi aya

Hızr Şāh

98. Biri Hızr ol ki yoḡdur aña şānî
Dudağı olmuş āb-ı zindegānî
99. Şu kim anuñ ile tatlu dirilür
İlüñ cānı acıduğın ne bilür

87 şabr u: şabrı, *Mesîhî Dîvânı*.

89 feryād: Ferhād, *Mesîhî Dîvânı*.

90 biri bir: birisi / aña: k'aña, *Mesîhî Dîvânı*.

91 ol dilber: kim daḥı, *Mesîhî Dîvânı*.

95 gözinüñ: yüzünüñ, *Mesîhî Dîvânı*.

98 dudağı: tuḡağı, *Mesîhî Dîvânı*.

‘İsā Çelebi

100. Biri bir mäh-rüdur adı ‘İsā
İdinmiş āftāb-ı hüsni-i me’vā
101. Lebiyle ölü dirildür o fettān
İşiden anı nice virmesün cān

Pīri Şāh

102. Biri pīridürür qazzāz-ı tannāz
Bizi eyle çeker dāyim idüp nāz
103. Başum düğme tenüm ibrişim itdi
‘Aceb baña ol itdügin kim itdi

‘Alem Şāh

104. Birisi şol şeh-i ‘ālem ‘Alemşāh
Ki yanınca çekilür leşker-i āh
105. Ne güzel pādşāh olur behey yār
Ki olmuş gamzeler aña silāhdār

Yūsuf Bālī

106. Biri Yūsufdurur ol şāh-ı hübān
Olupdur Mısr-ı hüsni içinde sultān
107. Gören küyında anuñ tutduğum yurd
Didi yir Yūsuf’ı eñ soñra bir qurd

‘Abācı-zāde Mehemmed Çelebi

108. Mehemmed’dür biri ibn-i ‘abācı
Ayağı tozı halkuñ başı tācı
109. Güneş ‘aşık olup her şubh ol aya
Girür derviş gibi aq ‘abāya

Hāfiz Maḥmūd

110. Biri hāfizdur olmuş adı Maḥmūd
Hudā virmiş aña elhān-ı Dāvūd
111. Yüzi muşhaf gibi olmuş muṭahher
‘Aceb mi başına and içse iller

İmām-zāde Mehemmed Çelebi

100 āftāb-ı hüsni-i me’vā: āsmān-ı hüsni me’vā, *Mesihî Divânı*.

107 bir: bu, *Mesihî Dîvânı*.

112. Birisi şol İmām oğlu Mehemmed
 aşı mihrābdur ‘ uşşāka ma‘ bed
113. Yüzi çün secdegāh olmuş enāma
 Bu günden biz dağı uydu imāma
- ‘ **Atar Hasan Bālī**
114. Biri ‘ atarlar ire Hasan’dur
 Ki enfās[1] anuñ misk-i oten’dür
115. Aıdup anlı yaşımu yaamdan
 Pür ideyin dükānını baamdan
- Sefer Bālī**
116. Kiecilerde birisi Sefer’dür
 ılır inşāf o kim şāhib-naardur
117. Aña yüz [itmesün kimse pusudan]³³⁷
 Keesin ıkarıbilür o şudan
- Muştafā Çelebi**
118. Birisi uzcu oğlu Muştafācık
 uz etmek bilmeyici bi-vefācık
119. udā ılmış anı kān-ı melāhat
 Ki açmış üsn dükānın tamāmet
- ‘ **Alī Bālī**
120. ‘ Alī’dür birisi ayşarlu-zāde
 Gözi ‘ uşşā ile her gün ğazāda
121. Dürüp aşını aşm itse [o dilber]³³⁸
 Yıılır aşr-ı Kisrā tāk-ı ayşar
- ‘ **Abdī Bālī**
122. Biri ‘ Abdī’dür ol serv-i bülendi
 Gören dir yarıcuñ Allāh efendi

114 misk-i: müşg-i, *Mesihī Dīvānı*.

115 yaamdan: bakımdan / bakamdan: yakımdan, *Mesihī Dīvānı*.

116 Sefer: Şafer, *Mesihī Dīvānı*.

³³⁷ “yüz” kelimesinden sonraki kısım yazmada boş bırakılmış olup *Mesihī Dīvānı*’ndan tamamlanmıştır

118 Beytin ikinci mısrası *Mesihī Dīvānı*’nda şöyledir: “Melāhat menba‘ı kān-ı şafācık”

119 üsn dükānın tamāmet: üsni dükān-ı melāhat, *Mesihī Dīvānı*.

³³⁸ Bu kısım yazmada boş bırakılmış olup *Mesihī Dīvānı*’ndan tamamlanmıştır.

121 aşm: ışm / aşr-ı Kisrā tāk-ı ayşar: tāk-ı Kisrā aşr-ı ayşar, *Mesihī Dīvānı*.

122 ‘ Abdī’dür: ‘ Abdī ki, *Mesihī Dīvānı*.

123. ul olayın olup emrine münkād
u avl ile ki hi itmeye āzād

adī-zāde

124. Biri Vālācı adī oqlı fettān
Deger bir būsesine nice biñ cān

125. Beāsın gōnlünüñ anma nevāle
Girüpdür ana ol u-ı dil-ārā

erbetci-zāde

126. Biri erbetci oqlı sīb-gābgāb
Sözin cüllāb itmiş ol eker-leb

127. O āmet üzre ol hūrid-i raān
ıyāmet günü gibi pür-dıraān

aya Bālī

128. aya Bālidürür birisi ey yār
Be-gāyet seng-dildür atı cevvrār

129. İi ‘āıına dāyim seādur
Bize geldükce ammā a ayadur

Pīr ‘ Alī elebi

130. Birisi Pīr ‘ Alī’dür ol cefākār
ılur dāyim cefā dersini tekrār

131. Yaum sel gibi ün adua her gāh
Yükün her dem yuarı yıar ol māh

Mīrzā Bālī

132. Biri serrāclarda Mīrzā’dur
Yüzi anuñ sirāc-ı pür-zıyādur

133. Raīb el uzadursa ol sirāca

123 avl: ar, *Mesīhī Dīvānı*.

124 fettān: cevvrār, *Mesīhī Dīvānı*. Beytin ikinci mısrası *Mesīhī Dīvānı*’nda şöyledir: “Kim olmuş lebleri rengin-güftār”

125 Beytin ilk mısrası *Mesīhī Dīvānı*’nda şöyledir: “Yaasın gōnleginüñ anma vālā”

127 Bu beyit *Mesīhī Dīvānı*’nda şöyledir:

İnanma ‘ahd iderse vulatını
Ki ben anuñ ço içdüm erbetini

128 birisi ey: bri ki ol, *Mesīhī Dīvānı*.

129 ‘āıına: ‘uāına, *Mesīhī Dīvānı*.

131 sel gibi ün adua: seylābı aduıncı / yükün her dem yuarı: görüp yükün yıar u, *Mesīhī Dīvānı*.

132 anuñ: an kim, *Mesīhī Dīvānı*.

Çıkarsun koltuğında çok sirāce

Beñli ‘ Alī

134. Biri beñli ‘ Alī’dür yār-i meh-veş
Bulınmaz Rūm ilinde aña beñdeş
135. Çü buğdaydan bu dāne kem degüldür
Aña meyl itmeyen ādem degüldür

Hācī Bayram

136. Birisidür cüvānuñ Hācī Bayram
Zer itdi beñzümi ol sīm-endām
137. Oruç dutup kıılırken Hāq̄q’a efgān
Ki anuñ ‘ id-i vaşlın kıla ihsān
138. N’ola alçaqda añılsa o dilber
Deñiz dibinde olur çünki gevher

Meşnevi

139. Behişt içre kıilup her gice seyrān
Bular deñlü melek arasa Rıdvan
140. Birinüñ mişlin itmeye temāşā
Sekiz uçmağı ger doquz dolaşa
141. Dilerdüm eglezem biriyle göñlüm
Qanā’ at itmedi bir ile göñlüm
142. Olup hercā ’ı göñlüm pāre pāre
Yapışdı her birisi bir nigāra
143. İlāhi sen beni iletme sine
Şarılmayınca yārüñ sinesine
144. Bularuñ eksigi [hod] yoq [Hudā’ dan]³³⁹
Ne diyem ben ki yig ola du’ ādan

135 aña: buña, *Mesihî Dîvânı*.

136 birisidür cüvānuñ: birisi de nigāruñ, *Mesihî Dîvânı*.

137 kıılırken: kıılırın, *Mesihî Dîvânı*.

138 n’ola: ne var, *Mesihî Dîvânı*.

139 gice: lahza, *Mesihî Dîvânı*.

140 doquz dolaşa: toquz tolaşa, *Mesihî Dîvânı*.

143 İlāhi: Hudāyā, *Mesihî Dîvânı*. Beytin ikinci mısrası şöyledir: “Kamusın görmedin sīne-be-sīne”

³³⁹ Köşeli parantez içindeki kelimelerin yeri *Mecmua*’da boş bırakılmış olup *Mesihî Dîvânı*’ndan tamamlanmıştır.

Ġazel-i Münāsib

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

145. Yā Rabbi bunları ebedī müstedām kııl
[Her] birisini ' aşık-ı miskine rām kııl
146. Hüsniyle başı göklere irmiş iken dağı
Bir gün yañıklı begler öñünde gulām kııl
147. Yiter cihānda gözleri bīmār olduğı
Kendülerini luş ile sağ u selām kııl
148. Kanda ki cem' olup ide mey şöhetin bular
Ol meclis içre gözlerüñi iki cām kııl
149. Hağ muntazırdur eylemege hācetüñ kabül
Uzatma ey **Mesihî** du' añı tamām kııl

Hātıme-yi Şehr-engiz

150. İlahî her birin pâyende eyle
Çerāğ-ı ruğların tábende eyle
151. Çün itdüñ leblerini çeşme-yi cān
Buları haşre deñlü zinde eyle
152. Üşüp mey şöhetin itdüklerince
Dil-i nālānumı sāzende eyle
153. Cihān sultānlığı baña gerekmez
Beni bunlara tek sen bende eyle
154. **Mesihî** medhi bu deñli becerdi
Begenmezseñ yüri var sen de eyle

1407.

Kaşide-yi Mesihî Der-Medh-i Nişāncı-zāde Ca' fer Çelebi

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. H'āb-ı ġafletden uyanmağā ' uyün-ı ezhār
Her seher yüzlerine şu sepeler ebr-i bahār
2. Şöyle cānlandılar erbāb-ı çemen kim servüñ
Ayağı bāğda olmasa iderdi reftār

146 dağı: mehi / bir gün: bu gün, *Mesihî Dîvânı*.

148 gözlerüñi: gözlerümi, *Mesihî Dîvânı*.

1407 Bu kasidenin başlangıcı 105b'de son kısmı ise 95a'da yer almaktadır. *Mesihî Dîvânı*, K. 8, s. 42-45. *Mesihî Dîvânı*'nda 54 beyittir.

3. Güllerüñ vaşfin ider eylemek için taḥrîr
Mevcden mıstar idinmiş şafaḥât-ı enhâr
4. Kaṭre-yi şîr gibi damladuğınca şebnem
Ġoncalar ağız açar nite ki etḫâl-i şıgâr
5. Güş-ı māḥîye taḫar şan ki gümüşden ḫalka
Nâzil olduḫça şu üzre ḫatarât-ı emṫâr
6. Söyledür bülbüli bûy-ı gül ile bād-ı şabâ
Manṫıku't-Ṭayr oḫıdur kuşlara şan kim ' Atṫâr
7. Fâḫte çün kim elinde büyümişdür servüñ
Üstine medḫ oḫıyup olsa hevâdarı ne var
8. Ġoncadan manzaralar açdı şabâ tâ anda
Eyleye şâhid-i gül bülbüle ' arz-ı dîdar
9. Mâ' -i cārîleri kaçkun diyü zencîre çeker
Gör nice naḫş geçer ebre nesîm-i eşḫâr
10. Gül ' arûsınuñ öñince yürüyüp cûy-ı ḫabâb
Başı üstinde legence götürür cārîye-vâr
11. Dikdi çün maşrabasın şâḫ-ı gül üzre ḫonca
Her ṫarafdan derilüp nâvek atar üstine ḫâr
12. Bâḫda dernek idüp leşker-i ezhâr oldı
Gül siper lâle ' alem serv-i sehî sancaḫdâr
13. Şûr urılursa bugün kimseye işitdüremez
Şavt-ı cû zemzeme-yi sâz u ser-âḫâz-ı bahâr
14. Başḫa bir ' âlemi var bād-ı bahârüñ k'anda
Yâsemen rûz-ı seḫîd oldı benefşe şeb-i târ
15. Jâle gül şafḫaların mühreleyüpdür tâ kim
Yaza rengîn sözi ol şâḫib-i temkîn ü vaḫâr
16. Ma' den-i faẓl u hüner menba' -ı ser-çeşme-yi cûd
ḫıdve-yi nev' -i beşer dîde-yi eşraf-ı kibâr

3 vaşfin ider eylemek için: itmeg için ' arızı vaşfin, *Mesîhî Dîvânı*.

7 kim: ki, *Mesîhî Dîvânı*.

8 anda: andan, *Mesîhî Dîvânı*.

16 dîde-yi: zübde-yi, *Mesîhî Dîvânı*.

17. Mîr-i iklîm-i sühan ya' nî Nişâncı Paşa
K'iremez fazl-ı nişânına hadeng-i efkâr
18. Hânçeri ibn-i hüsâm u kılıcı ibn-i yemîn
Tâli' i eşref ü sa' d u nefesidür ' atfâr
19. Rif' at-i kadri semendi ide çün kim cevelân
Bir yûri kim irişe hâtırûña düşe gubâr
20. Keff-i dür-pâşîña beñzerdi ola fi'l-cümle
Ebre bağışladuğın almaz ise yine bahâr
21. Sübha-yı nazmumu alduğça eline şu' arâ
Dilde tesbîhi olur her birinüñ istigfâr
22. Ey lisânuñ çü Kelîm'e kelimâtuñ mu' ciz
Vey devâtuñ çeh-i Bâbil ser-i kilik-i sahhâr
23. Şâhid-i re'yüñe görünmedi ' âlemde nazîr
Olalı câm-ı cihân-binüñe şubh âyine-vâr
24. Levh-i zihnüñden olur niçe ma' anî sâbit
Kevkeb-i fikretüñ olduğça felekde seyyâr
25. Medh okuduğı çün kürsî-yi eşcâr üzre
Mağar-ı kumrıyı el üzre tutar serv ü çenâr
26. Karşuña hilm ü vağaruñdan edeb örgense
Söyledükçe kişiyi yañsılamazdı kuhsâr
27. Bir yalıñ yüzlü güzeldür kılıcuñ anuñ çün
Yüzini göricek imâna gelür çok küffâr
28. Jâleden âbileler çıkdı zebânda yoğsa
Süsen-i bâğ senüñ medhüñ okurdı her bâr
29. Tâs-ı pür-nağş-ı felek pādşeh-i fikretüñüñ

17 fazl-ı: fazlı, *Mesihî Divânı*.

18 sa' d u nefesidür: sa' di nefesidür, *Mesihî Divânı*.

19 Beytin ikinci mısrası *Mesihî Divânı*'nda şöyledir: “Yiridür ger irişe hâtır-ı gerdüna gubâr”

20 bağışladuğın almaz ise yine bahâr: bağışladuğımı yine almaya bihâr, *Mesihî Divânı*.

21 nazmumu: nazmını, *Mesihî Divânı*.

22 Kelîm'e: Kelîm ü / kilik-i: kiliküñ, *Mesihî Divânı*.

23 cihân-binüñe: cihân-bin ile, *Mesihî Divânı*.

25 mağar-ı: muğrı-i, *Mesihî Divânı*.

26 karşuña: karşı ger, *Mesihî Divânı*.

27 anuñ-çün: kim anuñ, *Mesihî Divânı*.

28 çıkdı zebânda: tutdı zebânın, *Mesihî Divânı*.

- Eli altında dutar nite ki taş-ı zerkār
30. Baħr keffüñde n'ola itse la' lden tācın
Hātemüñ çün ki olupdur melik-i deryā-bār
31. Tīg-ı pür-cevherüññüñ 'aksi düşerse baħre
Qararupdur şadef içre nite kim dāne-yi nār
32. Çār-miñ itmek içün dest-i kazā düşmeniññüñ
Her ser-i müyü olupdur bedeninde mismār
33. Hāvf-i nizeñden egildükçe 'adū kühsāra
Tağlar içre kemend ata tuta halka-yı mār
34. Her seħergāh cihān bāgını seyr eylemege
Nükhet-i hulkuñ olur esb-i şabā üzre süvār
35. Mümteli' olduğına ni' met ü ihsānuñdan
Az qaldı felegüñ gözini kūr ide buħār
36. Mest-i sīm ü zer ile yapmağa göñlüm za' fin
Gelmeye 'āleme luṭfuñ gibi hiçbir mi' mār
37. Vaşfuñ altun ile taħrīr ider idüm hele ben
Fāqadan vüs' atüm olaydı eger bir miqdār
38. Midḥatüñ göklere irgürse **Mesīhī** n'ola çün
Nerdübān oldı aña işbu suṭūr-ı eş'ār
39. Gülşen-i midḥatüñ içre utanup fazluñdan
Bikr-i fikrüm görünür gül gibi rengin-ruhsār
40. Dilegüm bu ki 'azīz olmaya şol şahs ki anuñ
İşbu gül gibi ma'āni görine gözine ḥār
41. Ben senüñ bendelerüñ defterine geçmiş iken
Ne revādur baña pā-bend ola cüz'ī timār
42. Bu kadar zillet ile ben ayaguñ toprağına
Şadef-i ṭab' dan itdüm nice gevher işār
43. Baħr-ı 'ilmüñ çü muḥiṭ oldı bu kaṭre [ḥālin]³⁴⁰

30 itse la' lden: la' lden itse, *Mesīhī Dīvānı*.

31 kararupdur: kızara dür, *Mesīhī Dīvānı*.

33 egildükçe: eger kaça, *Mesīhī Dīvānı*.

35 olduğına: olmağ ile / qaldı felegüñ: qaldı ki felek, *Mesīhī Dīvānı*.

36 mest-i: hışt-i / za' fin: yıkuğın / hiçbir: hergiz, *Mesīhī Dīvānı*.

³⁴⁰ Bu kelimenin yeri *Mecmua* 'da boş bırakılmış olup *Mesīhī Dīvānı* 'ndan tamamlanmıştır.

Terbiyetle anı kılsam n'ola dürr-i şeh-vār

44. Ğarqa-yı baħr-ı hayāl oldı du'ā eyleyelüm
Bulmağa saĝ u esen keşti-yi endişe-yi nār
45. Nice kim terbiyetin şeh̄r ile her faşl u bahār
Bitürür neşv ü nemā ile ħarim-i gülzār
46. Devħa-yı 'ömrüni ser-sebz ü ser-efrāz idüben
Eyleye körpe budaĝlaruñı Ħaĝ ber-ħordār

1408.

Yetim 'Alī Çelebi

Meşali'

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. 'Iřkuñ yoluñda ĝuřřa vü ĝam baña zād olup
Gidüm 'adem vilāyetine nā-murād olup
2. Ğırbāl ile vücūdum arayup bulunmaya
Demler ola ki istenürüz dilde yād olup

1409.

Nedimī

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. Felegüñ yazdı çaĝ burücunda
Ki dönem ben daĝı bir ucunda
2. Çünkü bir oldı esfel ü a'lā
Ehl-i dil ĝaldı hep 'urücunda

1410.

Sā'ī

43 anı kılsam n'ola: n'ola kılsa anı, *Mesihî Dîvânı*.

44 endişe-yi nār: endişe kenār, *Mesihî Dîvânı*.

45 faşl u bahār: faşl-ı bahār /bitürür: bezeye, *Mesihî Dîvânı*.

1408 95b.

1409 95b. Bu nâ-tamâm gazel Kühü'l-Ahbâr'da 3 beyit şeklinde "Monla Nedimī" başlığı altında yer almaktadır.

1410 95b.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Yek görürmiş zeni dilberden olup meftūnı
Hayf vādide degülmiş acıdum Mecnūn'ı

1411.

Ca' fer Çelebi

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Dutuşdum ' ışık ile bir nā-tüvānum
Eger baş kırtarursam pehlevānum
2. Bahār-ı nāz-perverdümden ayru
Şararmış bir kıru berg-i hazānum

1412.

'Ubeydī

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Kılıc ile yürür hūnī güzeldür çeşm-i fettānuñ
Siyeh tel taşınur bir Rūm ili ābdāludur hālūñ

1413.

Ferd

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Şeb-i ğamda n'ideyin sāyem ayakdaş degül
Pertev-i mihr-i ruḥ-ı yār ise yoldaş degül

1414.

Kemāl Paşa

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Dünyā ki kārban-ı havādiş konağıdur
Meyl itmeli degüldür erāzil yatağıdur
2. Dünyāya nisbet ey meh-i nā-mihribān baña
Kabrüm huzūr köşesi[vü] vaḥdet bucağıdur

1411 95b.

1412 95b. Bu beyit *Ubeydī Dīvānı*'nda yoktur.

1413 95b.

1414 95b.

1415.

Ferd

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Āh kim fülk-i dili baħr-ı ğama ŧaldı felek
Rüzgārı görelüm nereye iltür giderek

1416.

Ferd

Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün Meḫā' ilün

1. ŧalup fülk-i dili 'ummāna kıldum varumı berbād
Muḫālif rüzgār olursa olsun her çi bād-ā-bād

1417.

Ḳıṭ'a

Fe' ilātün Meḫā' ilün Fe' ilün

1. Dil virüp saña bende olmaḫdan
Ġarazum ŧanma vaŧl-ı zātuñdur
2. Naẓar-ı merḫametle sultānum
Ġāh ki ḫüsn-i iltifātuñdur

1418.

Ḥātemi

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. İtdüğüñ ' ahd ü vefā bendeñe hep lāf mıdur
Baña çaḫ böyle cefā eylemek inŧāf mıdur

1419.

Vālī

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1415 95b.

1416 95b.

1417 95b.

1418 95b. *Ubeydī Dīvānı*, G. 95/1, s. 85.

1419 95b.

1. Elem-i hecr ile öldüm didüğüm lāf mıdur
Bilüp aḥvālūmi raḥm itmek inşāf mıdur

1420.

‘Ubeydī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. La‘l-i meydür lebūñ ey meh ya mey-i şāf mıdur
Sāgar-ı sīm-i muşaffā mı yaḥud nāf mıdur

1421.

Müdāmī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Sīneñ ey sīm-beden āyīne-yi şāf mıdur
Ya şafā baḥrımı gerdānı anuñ nāf mıdur

1422.

Ḳıṭ‘a

Meṭā‘ilün Meṭā‘ilün Meṭā‘ilün Meṭā‘ilün

1. Gedalık var iken ‘ālemde sulṭān olmamaḳ yıgdür
Begüm cem‘iyyet-i ḥāṭır-perişān olmamaḳ yıgdür
2. Gül evrāḳı gibi çün rüzgār āḥir ider berbād
Bir iki gün cihān bāğında ḥandān olmamaḳ yıgdür

1423.

Ferd

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Beni öldürdi meded ol şanem-i şehri-āşüb
O levendāne revişler o ḥudāyī üslüb

1424.

Ferd

1420 95b.

1421 95b

1422 95b.

1423 95b’nin derkenarındadır.

Meṯā' ilün Meṯā' ilün Meṯā' ilün Meṯā' ilün

1. Nazardan dūr u rāh-ı ğamda miḥnet pā-mālidür
Yetim-i tıfl-ı eşke a **Cemālī** aĝlamalıdır

1425.

Ferd

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bāĝbānā bülbüle karşı kıparma ğoncayı
Kıpmasın bī-çāre miskinün yazıkđur yüregi

1426.

Maḳālī Ḥasen

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Süz-ı āḥum felegi eyledi dil-teşne meger
Ki kışuñ jālesini kāse-yi mihr ile çeker

1427.

Ferd

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Zılm idersin āşıka ḥüsnün zevāli yok mıdır
Yoḥsa cān incitmenün cānā vebāli yok mıdır

1428.

La' lī

Meṯā' ilün Meṯā' ilün Fe' ülün

1. Menār ol kıamet ü mihrāb o kıaşlar
Te' ālā şānuhū Allāhu ekber³⁴¹

1424 95b'nin derkenarındadır.

1425 95b'nin derkenarındadır.

1426 95b'nin derkenarındadır.

1427 95b'nin derkenarındadır.

1428 95b'nin derkenarındadır. Bu beyit *La' lī Dīvānçesi'nde* yoktur. Bk. Necdet Şengün, "La' lī Mehmed Fenâî Efendi ve Dīvānçe'si", *D.E.Ü İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı XXV, İzmir 2007 s. 241-270.

³⁴¹ *Onun şānı ek yücedir. Allah en büyüktür.*

1429.

Ferd

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Marîz-i 'ışka hoşdur 'azm-i iklîm-i fenâ itmek
Münâsibdür şabîbüm haste tebdîl-i hevâ itmek

1430.

Ferd

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Kesmek için düstumdan düşmen-i bed-ḥ'āhumı
Çarḥa dutdum şubḥa dek dün gice tiğ-ı āhumı

1431.

Şun'î

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Dāğ-ı sînem görüben derd-i dil-i nâ-şâdı
Yandı yakıldı benüm-çün acıdı ağladı

1432.

Ferd

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Hâşelillâh ki ğamuñ şâdi-yi devrâna virem
Hiç olur mı ki varup derdüñi dermâna virem

1433.

Ferd

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Beni qahr ile helâk itdi bu dünyâ-yı denî
Be yûri adın añup bir daḥı bunda geleni

1429 95b'nin derkenarındadır.

1430 95b'nin derkenarındadır.

1431 95b'nin derkenarındadır. Halil İbrahim Yakar, *Gelibolulu Sun'î Dîvânı ve Tahlîli*, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002. XXVIII, 616y. (Metin Bankası Projesi), G. 176/1, s. 515.

1432 95b'nin derkenarındadır.

1433 95b'nin derkenarındadır.

1434.

Ḥasībī

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Geldiklerine 'āleme nādim gibi bu halk
Şöyle gider ki binmiş ölisi dirisine

1435.

Şīne-çāk

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

1. Erbāb-ı maḥabbet bizi Yūsuf bilür ammā
Aşḥāb-ı 'adū gözine ey düst Sinān'uz

1436.

Ferd

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1. Görinen āşiyān şanma ser-i Mecnūn'uñ üstinde
Urınmış bezm-i 'ışık içre 'araç-çīnīn levendāne

1437.

Ferd

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Yazmış debīr-i ḥikmet ezel şafḥa-yı güle
Bülbül hemişe ağlaya her bār gül güle

1438.

Ferd

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Egmemişdüm gerçi kaṭ'ā kimseye 'ālemde baş
Baña baş egdürdi ḍarbī tiğ ile bir ser-tırāş

1434 95b'nin derkenarındadır.

1435 95b'nin derkenarındadır. 'adū: ḥased, *Hasan Çelebi Tezkiresi*, s. 451.

1436 95b'nin derkenarındadır.

1437 95b'nin derkenarındadır. *Bākī Dīvānı*, G. 447/1, s. 377.

1438 95b'nin derkenarındadır.

1439.

Ꞑıt'a

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Cihān bir hāne-yi vīrānedür Şeddād'dan ҡalmıř
İçinde řuffeler yir yir Şemūd u 'Ād'dan ҡalmıř
2. Degül tağlarda ey dil vaşı u tayruñ itdügi efġān
Şadāsı kühsāruñ nāle-yi Ferhād'dan ҡalmıř
3. Yemiřdür rüzgāruñ serv bir muħkem şabancasın
Şalar başın o demden bir eşerdür bāddan ҡalmıř

1440.

[Ferd]

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Eger ҡādī eger müftī büyük destāra şalibdür
Ri' āyet şimdi ħalk içre hemān řarıķda talıpdur

1441.

Ꞑıt'a

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Bu kārgāh-ı fenāda diriġ ü vā-veylā
Ki ehl-i dilleri eyler şikeste vü ġamnāk
2. Cefā-yı ehl-i menāřıb belā-yı ҡahr-i felek
Tazarruf-ı müteřā'ir tekebbür-i etrāk

1442.

Ꞑabūlī

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Bir iş it kim her işiden iřüñi
Bārekallāh çoķ yaşa diyeler³⁴²

1439 112a.

1440 112a. 95b'deki bu matla ve kıt'aların devamı 112a ve 112b'de devam etmektedir.

1441 112a.

1442 112a. *Kabūlī Dîvânı*, Kıt'a 16, s. 811.

³⁴² *Allah mübarek etsin.*

2. Ber murād eyle sen ili saña da
Yesserallāhu mā-yeşā diyeler³⁴³

1443.

Emrî

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Nesīm-i cān güher-bār olduğınca şāḥ-ı mercāndan
Olur bir gonca peydā yaprağı la' l-i Bedeḥşān 'dan

1444.

Fuzūlî

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ğamdan öldüm dimedüm ḥāl-i dil-i zārı saña
Ey gül-i tāze revā görmedüm āzārı saña

1445.

Ferd

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ğırra olma bunca murğ-ı dil şikār itdüm diyü
' Āķıbet şeh-bāz-ı ḥüsn ey şehryār elden gider

1446.

Ferd

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Cilā vir çeşm-i cāna ḥāk-pāy-i dil-rübā ile
Şaķın keḥḥāllar gözün boyarlar tütüyā ile

1447.

Maķālî

³⁴³ *Allah umduğunu (istediğin şeyi) kolaylaştırsın.*

1443 112a. *Emrî Dîvânı*, G. 397/1, s. 219.

1444 112a. dil-i zārı: dil-izār / āzārı: āzār, *Fuzûlî Dîvânı*, G. 20/1, s. 140.

1445 112a. *Zâtî Dîvânı*, G. 288/3, s. 288.

1446 112a. Bu beytin *Hasan Çelebi Tezkiresi'nde* Vezni'ye ait olduğu belirtilmiştir. s. 228.

Meʿülü Fāʿilätü Mefāʿilü Fāʿilün

1. Şaçunđan³⁴⁴ istedi kese bir ʿamberin teli
Mıkrāz şındı ditredi meşşātanuñ eli

1448.

Emrī

Mefāʿilün Feʿilätün Mefāʿilün Feʿilün

1. Ne aldı şatdı bu bāzārda diseñ Emrī
Metāʿ -ı fūrķatūñ ile değışdi dünyāyı

1449.

Enverī

Meʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

1. Zülfüñle ģaţuñ ʿilm-i vefā baĥşin ider hep
Biri ģara cāhil birisi cehl-i mürekkep

1450.

Sāʿī

Feʿilätün Mefāʿilün Feʿilün

1. Doldı vaşf-ı ģaţuñla her defter
Tiz bilinür efendi ģara ģaber

1451.

Celāl

Meʿülü Fāʿilätü Mefāʿilü Fāʿilün

1. İnsānı eyleyen müte ʿellim şu ʿürdur
Naĥş u ģabāĥat añlamamaĥ ģoş ģuzürdur

1447 112a. İlk mısra da vezin hatalıdır. İlk kelime muhtemel ki yanlışlıkla yazılmıştır. Hasan Çelebi Tezkiresinde de yer alan bu beytin ilk mısra “Zülfünden istedi kese bir ʿamberin teli” şeklindedir.

³⁴⁴ Bu kelimenin hemen öncesinde *Mecmua*’da “miskin” kelimesi yazılmıştır. Vezin ve mana açısından fazladan yazıldığı için çıkarılmıştır.

1448 112a. Bu beyit *Emrī Dīvānı*’nda yoktur.

1449 112a. Bu beyit *Gülşen-i Şuarā*’da yer bulunmaktadır.

1450 112a.

1451 112a’nın derkenarındadır.

1452.

Sā'ī

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1. Şabā neyler ḥabībüm şağ esen mi
Benüm ol gül-^ç izārum şağ esen mi
2. Beni bīmār iden dildār hoş mı
O ḥünī ğamzekārum şağ esen mi

1453.

Revānī

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Dāyim raḳībe ^ç izzer ider ol nigārumuz
Bir itçe yok ḳatında bizüm i' tibārumuz

1454.

Ferd

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Çünkü kemāl-i luḫ ile *lā-taḳnaṫūr*³⁴⁵ didüñ
Cürmüm ne deñlü çoğ ise ḳaṫ itmezem recā

1455.

Nāmī

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Şafā-yı cām-ı la' lüñden ne ḥālet kesb ider şüfī
Ki ṫab' -ı bī-meżāḳ itmez şarāb-ı dil-güşādan ḥazḫ

1456.

Ferd

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Şaḳın ol şivekārı ^ç aşıḳa māyil degül şanma

1452 112a'nın derkenarındadır.

1453 112a'nın derkenarındadır.

1454 112a'nın derkenarındadır.

³⁴⁵ *Lā-taḳnaṫū min-Raḫmetillāh. Allah'ın rahmetinden umudunuzu kesmeyin. Zümer sūresi 39/53.*

1455 112a'nın derkenarındadır.

1456 112a'nın derkenarındadır.

İderler luṭf ṭab^ʿ-ehli güzeller mübtelâdan ḥazz

1457.

‘Azizî

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1. Benüm ol ‘ahd ü peymānı bütün dildârdur yārum
Ṭotalum ehl-i ḥüsn olmuş olur mı bî-vefādan ḥazz

1458.

‘Ubeydî

Mef‘ülü Mefâ‘îlün Mef‘ülü Mefâ‘îlün

1. Ya Rab nic’idem bilmem ağlar dururum her dem
Adına dimişler ‘ışk pür-derde giriftārem

1459.

Fevrî

Fâ‘ilātün Fâ‘ilātün Fâ‘ilātün Fâ‘ilün

1. **Fevriyā** ḳo lâfi aḳçayla biter biterse iş
Yoḥsa efsün u ḡazel dildārı teşḥîr eylemez

1460.

Ferd

Mef‘ülü Fâ‘ilātün Mef‘ülü Fâ‘ilātün

1. Şem^ʿ-i ruḥına virdi ḥaṭṭ-ı zeḳan ḡubārı
Ol daḥı gördi āḥir āşüb-ı rüzgārı

1461.

Ferd

Fâ‘ilātün Fâ‘ilātün Fâ‘ilātün Fâ‘ilün

1. Zülfüñe misk ü ḥaṭā diyen ḥaṭā itmiş şehā

1457 112a’nın derkenarındadır.

1458 112a’nın derkenarındadır. Bu beyit *Ubeydî Dîvânı’nda* yoktur.

1459 112a’nın derkenarındadır.

1460 112a’nın derkenarındadır.

1461 112a’nın derkenarındadır.

Ḳaddüñe serv-i sehī diyen efendi ḳad-sehī

1462.

Ferd

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. İller olsun hem-demüñ ben olayın yāduñ senüñ
Ben çeküldüm sevdigüm çekilmesüñ aduñ senüñ

1463.

Ferd

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Tā ezelden budur āyīn-i sipihr-i ḡaddār
Ki gülüñ ḡābgehi ḡār ola ḡāruñ gülzār

1464.

Ġināyī

Mef' ülü Fā' ilātü Mef' ilü Fā' ilün

1. Dergāh-ı Ḥaḳ' dan isterüz ancak murādımız
Erbāb-ı 'izz ü cāha degül istinādımız
2. Dāl oldu derd ile bir elif-ḳadd için diyü
Maḡbüb sevmek ile 'aceb çıḳdı adımız

1465.

Ḳıṭ' a

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ben ḡarībe la' l-i dilber hoş gelür
Kim marīza gül-be-şekker hoş gelür
2. Bir 'aceb dārü'ş-şifādur meykede
Başı ağrıyan vara ser-hoş gelür

1462 112a'nın derkenarındadır.

1463 112a'nın derkenarındadır.

1464 112a'nın derkenarındadır.

1465 112a'nın derkenarındadır.

1466.

Ferd

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Gözümden gāyet olduñ gerçi kalemde muşavversin
Nazardan ğam degül gitdüñse sinemde muķarrersin

1467.

'Ulvī

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Şeh-i ' işķam sipihr ü āftābı taħt u tāc itmeme
Bir ābdālum ger ölsem dehre ' arz-ı ihtiyāc itmeme

1468.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Şeh-i ' işķam belā vādīleri taħt-ı sūkūnumdur
Başumda efser-i zer şu' le-yi āh-ı derūnumdur

1469.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Maķāmum gūşe-yi ' uzletdür eyvān u serirüm yoķ
Bütün ' ālem oda yansa içinde bir haşirum yoķ

1470.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şāh-ı ' ālemsün tūtalum kim senüñdür kāyināt
Çāre ne esb-i ecel āħir düşürür şāh māt

1466 112a'nın derkenarındadır.

1467 112a'nın derkenarındadır. ger: ki, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 387/1, s. 411.

1468 112a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 93/1, s. 247.

1469 112a'nın derkenarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*, G. 303/1, s. 364.

1470 112a'nın derkenarındadır. Beyit 104a'da da kayıtlı olup burada sehven yinelenmiştir. Derzî-zāde Ulvî'ye ait olan bu beyit *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*'nda bulunmamaktadır.

1471.

[Maṭla‘]

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Yine maḥzūn olacak ḥāṭırumı şād itme
Yine virān olacak gönlümü ābād itme

1472.

Ḳıṭ‘a

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Bilmezem çarḥuñ benümle daḥı var mı k̄inesi
Yoḥsa ḳanum içmeyince şovumaz mı s̄inesi
2. Görmedüm ‘ālemde bir gün çihre-yi maḳşūdumu
Dūd-ı āḥumdan meger tūtıldı çarḥ āȳinesi

1473.

Ferd

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

1. Melāmetlūkdür ol ‘āşıḳa kār
Ḥudā bilür n’olısar āḥir-i kār

1474.

Fuzūlī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Muḳavves ḳaşlaruñ kim vesme birle reng dutmuşdur
Ḳılıçlardur ki ḳanlar dökme ile jeng dutmuşdur

1475.

Velehū

Mef‘ülü Mefā‘ilün Mef‘ülü Mefā‘ilün

1471 112a’nın derkenarındadır.

1472 112a’nın derkenarındadır.

1473 112a’nın derkenarındadır.

1474 112b. dutmuşdur: tutmuşlar, *Fuzūlî Dîvânı*, G. 69/1, s. 164.

1475 112b. *Fuzūlî Dîvânı*, G. 265/1, s. 260. Beytin kafiye kelimesi yanlış yazılmıştır.

1. Āyine sever cāndan ruhsāre-yi cānānı
Bir gāyete yetmiş kim ayrılrsa çıkar cānı

1476.

Velehū

Meḥ ūlū Fā' ilātün Meḥ ūlū Fā' ilātün

1. Zülfi gibi ayağın koymaz öpem ayağın
Yoğdur anuñ yanında bir kılca i' tibārum

1477.

Ferd

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Senden ayruğa eger ben dir isem yār dağı
Kes kalem gibi başumı dilümi yar dağı

1478.

Makālī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Başladı Ferhād-ı dil kızmağa miñnet sengini
Gel gör ey Şirīn-dehen tağ ile taşuñ cengini

1479.

Ferd

Meḥ ūlū Fā' ilātü Meḥ ūlū Fā' ilün

1. Defterden adımız çıkarursañ da rāzıyuz
Cevr ü cefāñı çekmek ile çıkşun adımız

1480.

Hālişī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1476 112b. ayağın: nigārum, *Fuzûlî Dîvânı*, G. 192/1, s. 224.

1477 112b.

1478 112b. Bu beyit Hasan Çelebi Tezkiresinde bulunmaktadır. Tezkirede ilk mısra "Sīnemün dāğın görüp atar melāmet sengini" şeklindedir.

1479 112b.

1480 112b.

1. Nāvek-i ğamzeñ dil-i aġyārda yir eyledi
Ġayra urduñ zaħmı ammā baña te'şir eyledi

1481.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dūstum aġyāra uyduñ baña ğam-h'ār olmaduñ
'Āşık-ı bî-çāreye yār-i vefādār olmaduñ

1482.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Tūtuşdı āteş-i mihrūñle gönñlüm āh u zār itdi
Feleklerde degül encüm cihānı pür-şerār itdi

1483.

Maṭla'

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Yār biñ şive ile geçdi vefā semtinden

1484.

Maṭla'

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Kātib-i kudret naşibümde ne yazdı bilmedüm
Āh kim bu gülşen-i ālemde hergiz gülmedüm

1485.

Ferd

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Rūy-ı dildāra müşābih kıлмаğ ister kendüzin

1481 112b.

1482 112b.

1483 112b. Beytin bir mısrası eksik olup yeri boş bırakılmıştır.

1484 112b.

1485 112b.

Bilmezin hür-ı behişt âdem mi şanur kendüzin

1486.

Ferd

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Anuñ için kimseye virmez selām ol nāzenin
Lebleri nāzükdürür zaḥmet virür dendān-ı sīn

1487.

Ferd

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ey diken bāğ-ı dile mihr ü maḥabbet şecerin
Çat' ider anı şaḫın erre-yi sīn-i süverin

1488.

Yaḥyā Efendi Raḥmetullāhi 'aleyh

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Şaḫın selb eyleyüben ihtiyārı
İdüp cürmi diyem kim senden oldı
2. 'Azāzīl'e anuñ-çün oldı la' net
Ḥudā'ya didi ḥāşā senden oldı
3. Anuñ-çün girü maḫbül oldı adum
Olup nādım didi kendümden oldı

1489.

Behiştī

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. İtmez maḫalleñ itleri āh u fiğānuma
Mühr ursa bāri ḥātem-i la' lüñ dehānuma

1486 112b. *Necâtî Divânı*, K. 20. s. 76.

1487 112b.

1488 112b. Bu kit'a *Yaḥyā Bey Divânı*'nda yoktur.

1489 112b. itleri: ehli, *Behiştî Divânı*, Matla 30, s. 510.

1490.

Ḳıṭ‘a

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

1. Firāḳī düstlardan eyleme qarż
Degül aḳça vü altun olsa ḥabbe
2. Maḥabbet riştesini ḳaṭ‘ ider qarż
*Feinne ‘l-ḳarża mıḳrāzu ‘l-maḥabbe*³⁴⁶

1491.

Ḳıṭ‘a

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

1. Şabā yeli gibisüñ yil yilersüñ
Filori virmeyince manşıb olmaz
2. Paşalar himmeti ger olmaz ise
Efendiler ḳatında rağbet olmaz

1492.

Ḳıṭ‘a

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Menfa‘ atdür ğaraż ekābirden
Ya n’olur nef‘ i olmaz ölüden
2. Görme misin ki hiç ḥazḳ itmez
Şeyḥ ile şüfi aḳçasuz uludan

1493.

Ḳıṭ‘a

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

1. Çü rüy-ı yār ile olmaya dil ḥoş
Aña düzaḥ olur gülşen gül āteş

1490 112b.

³⁴⁶ *Borç, muhabbet kesen makastır.*

1491 112b.

1492 112b.

1493 112b.

2. Ol ādem-zāde kim ola münāfık
Yig andan ma' nide kelb-i muvāfık
3. Ol ādem-zādeden it yigdürür çok
İtüñ ħod bāri ağızı var dili yok

1494.

[Ferd]

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Niçe ādem ki nān u ni' metüñ yir
Kaçan ğıybetde añlasa etüñ yir

1495.

Emānī Çelebi

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Gürdur menzilüñ āħir gözüñ aç kör olma
'Azamet fāyide itmez idegör aña ' ilāc
2. Er kişi niyyetine diyü çü niyyet ideler
Şāh u derviş berāber olur anda gözüñ aç

1496.

Ferd

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

1. Kısmet idicek ' aql u dil ü cānı güzeller
Göñlüm saña düşdi benüm ey rüħ-ı muşavver

1497.

Nazire

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

1. Taķsım idicek ' uzvuñı ' uřřāķ-ı firāvān
Ben pāyüñe düşdüm senüñ ey serv-i ħırāmān

1494 112b.

1495 112b.

1496 112b. *Gelibolulu Sun'ı Dıvānı*, G. 39/1, s. 463.

1497 112b.

1498.

‘İzārī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. İrem-i hüsnuñe irmem mi ‘aceb
Kāmetüñ servini görmem mi ‘aceb
2. Ruḥlaruñ üzre sünbülün tağıdup
Hüsnuñüñ güllerin dermem mi ‘aceb

1499.

İshāk

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Ölmeden vaşluña irmem mi ‘aceb
Şoyunup qoynuña girmem mi ‘aceb
2. Kolumı boynuña hamāyil idüp
Yüzümü yüzüñe sürmem mi ‘aceb

1500.

Āzerī

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1. Fırkat gibi yolumda benüm bir ḥaṭarum var
Ḥāk olsa vücūdum ḡam-ı hecrünle yerüm var
2. Ne hem-dem ü hem-rāh u ne rāh-berüm var
Şehründen efendi gider oldum güzerüm var
3. Gel gel öpeyin gerdenüñi derd-i serüm var
Bir boynı uzaq yola yaqında seferüm var³⁴⁷

[106a-106b] boş.

1498 112b.

1499 112b. Bu şiir *İshak Çelebi Dîvânı*’nda yoktur. Bk. Ali Yıldırım, *İshak Çelebi Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanının Edisyon Kitiği*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1991. Kıt’a denmesine karşın nazım şekli nâ-tamâm gazeldir.

1500 112b.

³⁴⁷ 27b’de Hâli’nin bu beyti mütekerrir olarak kullandığı müseddesi yer almaktadır.

1501.

[Meşnevi]

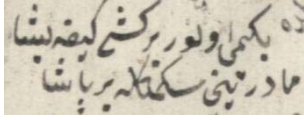
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dersini gürül gürül gürledi
Virdi begüm zırıl zırıl dırladı
2. ... meger şübbān-ı durūzī idi³⁴⁸
' Aklı kızıllı idi zer-dūzī idi
3. Niçe zamān oldu o ğayret-nümā
Gerden-i ' avc üzre kebūdī-redā
4. İtmiş idi Aşaf-ı kaçır-ı ' İmād³⁴⁹
5. Hāre velī nādire-yi kevn idi
Zīb-serā-perde-yi Fir' avn idi
6. Gögrek idi çeşm gibi reng de
Medhi kim olmuşdı niçe fersengde
7. Kara degül hāre aña ad idi
Sāde idi mevcden āzād idi
8. Bahre müşābih idi elvanda
Mevci velī taqa-yı nisyanda
9. Rengi kebūd olmasa peşgīr-vār
Ebr-i gūşın silmege eylerdi ' ār
10. Kağı ol mertebede kim eger
Yel feneri eyleseñ uçar döner
11. Kalmamış anda eşer-i pūd u tār
Öl diseñ uçar götürür rūzgār
12. Yapmaz idüm hiddet ile ben hūrūş
Degse eger kıymeti üç dört ğuruş
13. Umar iken kırk esedī ya otuz
Çāre ise degmeye sekiz toköz
14. Ya' nī azıksandum anı almadum
Heme dağı ne gelür bilmedüm

1501 107a.

³⁴⁸ Üç nokta ile gösterilen kelime ciltlemeden kaynaklı okunamamıştır.

³⁴⁹ Beytin bir mısrası eksik olup yeri boş bırakılmıştır.

15. Bu idi ümîdüm o merd-i saḥî
Belki ḳoya yanına bir şey daḥı
16. Ḥāreyi de yutdı hemān ḥūt-veṣ
Yaḳdı hemān maḥzeni bārūt-veṣ
17. Ḳapdı elümden anı mānend-i seng
Didüm anuñ adına Tamāʿ Beg
18. Gerçi anuñ beglige yalan idi
Virdübine daḥı peşimān idi
- 19.³⁵⁰
20. Mîr odur kim ola ʿırḳ-ı aṣîl
Hem daḥı maḥdūma ey mîr-i celîl
21. Mîr eger ola fūrū-māyeden
Bellüdürür ādeme bir meyleden
22. Zāyiʿ olur erde bunca emek³⁵¹
Böylece reng itdi baña ol maʿak
23. Süt kıyās itdigüm oldı ziyān
El kiri yüz ḳarası ḳaldı hemān
24. Zaḥmetüm oldı arada daḳ dalaḳ
Ḥāneme gitdüm g.tüme baḳaraḳ
25. Böyle olunca kerem aʿ yānda
Ḥāne mi ḳalur ya Ḥuseyn cānda
26. Mîr degül ʿāleme bir mār imiş
Virmedüğinden sebebi var imiş
27. Yine sefer eyledi çünki zuhūr
Ṭaşra çıkup cümle devāb-ı suṭūr
28. İtdi çü fermān-ı ḥudāvendigār
Ḥayme-nişin oldı şıḡār u kibār
29. ʿAsker-i İslām olıcaḳ ḥayme-zen

³⁵⁰ Bu beyit galiz sövgü ifadesi içerdiği için orijinal şekliyle metne alınmıştır.

³⁵¹ Vezin aksamaktadır.

- Hāreyi gör n'eyledi ol pür-miḥen
30. Mā'ī iken reng anuñ bī-nizā^ç
Bir nice renge boyanup ol metā^ç
31. Olmağıla ḥāne begüm ketḥudā
Atmamış iken selefi sābıķā
32. Hāre-yi bī-çāreyi bayrağ kesüp
Hırş ile anı bayrağ kesüp
33. Rağm-ı ḥasīs ile o bī-nūr-ı ^ç ayn
Ḥaymesini anuñ eyle anı zeyn
34. ...bir hoşça nezāket ola
.. bulunmağa ^ç alāmet ola³⁵²
35. Tāb ile ḥalğ anı kibār olduğın
Müntesib-i ḥān-ı Tātār olduğın
36. Halk-ı cihān añlasa ol nā-kesi
Mecma^ç -ı Tātār ola tā çerkesi
37. Begümdi ki ^ç ayb idi gāyet o iş
İtmiş iken ḥalğ aña serzeniş
38. Yine ḥicāb itmeyüp ol bī-me'āl
Bayrağını itdi hemān dört çatal
39. İtdi nezāketle o pür-inķıbāz
Birisini zerd birisin beyāz
40. Hem birisin sebz idüben ol ^ç anūd
Birisinüñ rengini itdi kebūd
41. Çihresine beñzemek ile o ḥar
Anda daḥı şarıyı tağdīm ider
42. Kendüsinüñ şarılığı şevķine
Çodı anı cümlesinüñ ḥavķına
43. Çihresi aķsi urucağ ḥaymeye
Ḥaymeyi ol dem şarıya boyaya
44. Belki o dem cümleye te'şīr ider
Şarı olur gökçek olan ḥaymeler

³⁵² Mısra başlarında iki ve üç nokta ile belirtilen kelimeler silindiği için okunamamıştır.

45. Saña begüm işbu melâmet yeter
Hâymeysi bulmağa ‘alâmet yeter
46. ‘Âkıbet alamaz o hâr ey şâm
Bayraq olup ucda tutdı maqâm
47. Nice zamân geşt [ü] güzâr eyledi
Hâyme sütünunda qarâr eyledi
48. Hîn-i seferde ta‘accüb seyr idi
Nâkasınıñ her gücüne zeyn idi
49. Hîn-i nüzûlda aña olur mı mâ’
Hâyme-yi menhûsa fevkinde cā
50. Qalur ise gün eger ol hâra
Bayraq ider cündüni aşfara
51. Hâreye çün böyle imiş ser-nüvişt
Vardı anı yoğladı bir bed-sirişt
52. Dād elinden şarınıñ dād dād
Qullarını hıfz ide Rabbü’l-‘ibād
53. Ey kerem-i ‘āmm olan çāre-sāz
Bî-bedel ü bî-emel ü bî niyāz
54. Şarı haşîñ şeh-mārāna at
Görmeye tā şîrîñ anuñ kāyināt
55. Nāme-yi hārāya çün itdüm tamām
İtdi pesend aña havāş u ‘āmm
56. Hātif-i gaybî didi tārîh aña
Nāme-yi hārāyı kebūdi-liqā
Sene 1082 (1671/1672)

107b, 108a-b, 109a-b, 110a boştur.

1502.

[Berber-nāme]

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1502 110b-111a. Turgut Karacan, “Bosnalı Sâbit’in Berber-nâmesi”, *Çevren*, S 76, Priştine 1990. s. 37-44.

1. Naql ider Çorlu'da bir kâşif-i rāz
Bir cüvān-pāre-yi dil-dāde nūvāz
2. Eli uz ağızı da düz berber idi
Eli ağızına uyar dilber idi
3. Ber-kemāl idi güzellik terlik
Şan' atı olmuş idi berberlik
4. Şan' atı ol nıgeh-i fitne-ıırāş
Tıg-ı marziden itmişdi tırāş
5. Müşteri' başsa eger sinesine
Naqd-i cānı koyar āyinesine
6. Gösterür 'āleme döndükçe şafā
Başka bir 'ālem imiş zevk-nümā
7. Aşmış ol müy-ı miyānuñ mergüb
Piş-i nezzareye bir āyine tūb
8. Görinür āyinesinden fi'l-ıhāl
Küre-yi hey'et-i iklimi vişāl
9. Ğamzesi neşter idi hūn-feşān
Nıgeh-i zālını tıg-ı bürrān
10. Kendü şākird nigāhı üstād
Çeşm-i hūn hāresi taş-ı fassād
11. Şeyh [ü] şāb idi tırāşına heves
Baş açup müşteri oldu her kes
12. Berber iskemlesi kürsī oldu
Şeyh Efendiyle ehıbbā doldı
13. İtdi dükānını ol şūh-ı zarif
[Kırşehir vā' izi rişinden lıf]³⁵³
14. Şaçlı şeyh oldu hevāya mađlūb
N'ola gisūların itse çārūb

4 marzī: Mirrih, Turgut Karacan, *agm*.

5 başsa eger: kim başa ger, Turgut Karacan, *agm*.

8 iklimi: iklim, Turgut Karacan, *agm*.

9 neşter idi: nişter-i, Turgut Karacan, *agm*.

11 müşteri: şiftesi, Turgut Karacan, *agm*.

³⁵³ Bu mısranın yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup Turgut Karacan, a.g.m'den tamamlanmıştır.

15. Kādıya cum‘ a idi yevm-i tırāş
Eyledi hefte sekiz kendüyi fāş
16. Hefte harfi gibi ol bî-çāre
Yañulurdu günini hem-vāre
17. Maraz-ı ‘ ışkına kan aldırdu
Hiç ne dil kaldı ne cān aldırdu
18. Şan‘ atı faşd idi ol piş-nihād
Niçe kan dökmiş idi ol cellād
19. Mübtelānuñ çoğını siñdürdi
Kimi şīşe kimi diş çekdürdi
20. Bir yire gitse eger üstādı
Kullanurdu bir ‘ acāyib vādı
21. Ya‘ nî kaldıkdā başına buyruğ
‘ Āşık-ı zāra şalardı kıyruğ
22. Şīve vü nāz ile gerden kırarak
Nağd-i cānı çıkarırdı burarak
23. Şāne-āsā doğunursa teline
Şoñra virürdi şağalın eline
24. Nā-tırāşuñ biri meftūnı idi
Cān u dilden dağı mecnūnı idi
25. Yürise bir yire ol serv-i revān
Tağulurdu aña ol taşma-kıran
26. Kara şābūn gibi gāhī bî-gāh
Ezilürdi o cūvān her gāh
27. Peştemāli ucı gibi miskīn
Toza toprağa sürünirdi hazīn
28. Cisini nāle ile itdi hilāl
Kulağa koymadı hiç ol kelāl

15 kendüyi: ‘ ışkını, Turgut Karacan, *agm.*

17 ‘ ışkına: ‘ ışk ile, Turgut Karacan, *agm.*

18 faşd idi ol: faşdı idüp, Turgut Karacan, *agm.*

23 şāne-āsā: şāne-veş kim, Turgut Karacan, *agm.*

24 cān u dilden dağı: ser-i jülidesi, Turgut Karacan, *agm.*

26 gāhī bî-gāh: ol rüy-ı siyāh, Turgut Karacan, *agm.*

27 hazīn: hemīn, Turgut Karacan, *agm.*

29. Geçmedi buse kenāre dilegi
Girmedi eline simin bilegi
30. İrmedi kākül-i müşgine eli
Kesdi mıkrāz ile tār-ı emeli
31. Çıkmadı şah-nişin-i kereme
Düşdi na' lini gibi hāk-i ğama
32. Gördi kim ğamzesi [suyın]³⁵⁴ viremez
Sözünü uştura-veş kesdüremez
33. Dama kaçd eyledi kebk ü zāğ
Çekdi dükkān-ı hayāl öñüne ağ
34. Ya' nī uğratmak için bir hāle
Düşdi endişe vü mekr ü āle
35. Vardı dükkāna melül-ı ğamnāk
Çeşmi berber sıtılı-veş nemnāk
36. Didesi şişe-yi haccām-āsā
Çan kuyusıydı pelidūñ ammā
37. Didi ol āfete giryān giryān
Üstüne şihhat eyā rūh-ı revān
38. Pederüm kim gelür olurdu tırāş
Şimdi bālin-i helāke qodı baş
39. Uğramış bir maraža cāngāha
Derd ile qalmış işi Allāh'a
40. Çan oturmuş dil-i mecrūhına
Bir ramaq qaldı hemān rūhına
41. Cān virüb derd ile cān almadadur
Didiler çāresi çan almadadur
42. Ne kadar zahmet ise gel fi'l-hāl
Neşter-i ğamzeñ ile bir çan al

31 na' lini: na' leyn, Turgut Karacan, *agm.*

³⁵⁴ Bu kelimenin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup Turgut Karacan,, *agm.*'den tamamlanmıştır.

33 Dama kaçd eyledi kebk-i zāğ: dām kaçdın idüp ol kebk bu zāğ, Turgut Karacan, *agm.*

34 endişe vü mekr: endişe-yi megr, Turgut Karacan, *agm.*

36 ammā: güyā, Turgut Karacan, *agm.*

40 mecrūhına: mecrūhında /rūhına: rūhında, Turgut Karacan, *agm.*

43. Küşte-yi ʿ işkuna dermān eyle
Koç başuñ çün anı kurbān eyle
44. Derd ile nāleleri cāndandur
Raḥm kıl merḥamet imāndandur
45. Merḥamet kılmaz iseñ müşkil olur
Ḥaste-yi ʿ işkuñ ecelsiz de ölür
46. Yitiş ol ḥasteye ey rūḥ-ı revān
Ola soñ demde refiḳüñ imān
47. Ser-i bāline gelirseñ ey ḥūr
İndi dirlerdi şehid üstine nūr
48. Güş idüp bu sözi ol ğonca-dehen
Merḥamet kopdı hemān ḳalbinden
49. Doldı şebnemle iki nergis-i ter
Ġamze oldu şuarılmış neşter
50. Yazdı āşüftesini itmege bend
Kākülin eyledi ḥam-dāde kemend
51. Şıġayup ḳolını tiz-ender-tiz
Oldı her bir nigeḥi bir nebtiz
52. Ġamzesi tıġunı Mirriḳ-i felek
Meh gibi çarḫa çıkardı ögerek
53. Öñine düşdi o şahs-ı ḳallāb
Bu da alup puşadın itdi şitāb
54. Şandı ağlatmış anı renc-i peder
Dil de bilmez ki yatur babalar
55. Der-i bimāra varınca bi-bāk
Eyledi ḳapu giribānını çāk
56. Bāb-ı taʿ zīmde ol ğonce-lebe
İltiyām ile döşendi ʿ atabe

46 refiḳüñ: refiḳi, Turgut Karacan, *agm*.

47 bāline gelirseñ: bālinine gelseñ, Turgut Karacan, *agm*.

50 yazdı āşüftesini: bāzu-yı şiftesini, Turgut Karacan, *agm*.

52 çarḫa: arşa, Turgut Karacan, *agm*.

55 der-i bimāra varınca bi-pāk: dil-i ʿ āşık gibi cüst ü çālāk, Turgut Karacan, *agm*.

57. Çıkdı aşr üzre o mihr-i ümîd
Netekim ârem-i ara hürşîd
58. Gördi bir bezm-i şüreyyâ tertîb
Hâle-veş sofraya-meclis pür-zîb
59. Çeşm-i nergis amaşur zînetden
Ağzın açmışdı adeh hayretten
60. Pây-i hizmetde durur eng-i rebâb
Câ-yı işretde döner sîh-i kebâb
61. Hum yatur şîşe-yi rahşendedürür
Ehl-i meclis oturur câm yürür
62. [Bir ucak] nay yatur behre-nevâ³⁵⁵
Şanki ulluda dökülmüşdi aşâ
63. Halka-yı meclis-i işret gird-âb
Ser-nigün teşne adeh aña abâb
64. Almış etrâfını haylî eşrâr
Halka-yı [encümeni halka-yı mâr]³⁵⁶
65. Añların yüzi yılân dili gül-âb
Mâr-veş zehrlenür idi şarâb
66. Haste yok âteş-i dilden pür-dâğ
Oturular hepisi itden şağ
67. Bir yatur yok hum-ı meyden ğayrı
İnler yok ortada neyden ğayrı³⁵⁷
68. Gördi bu dâyireyi çün o perî
Duydu dolâb idügin döndü geri
69. urtulup dâyireden çün pergâr
Cedvel-âsâ izeyüm şândı kenâr

57 ara: parha, Turgut Karacan, *agm*.

58 meclis: işret, Turgut Karacan, *agm*.

60 eng-i: eng ü, Turgut Karacan, *agm*.

³⁵⁵ Köşeli parantez içindeki kelimeler Turgut Karacan, *agm*.’den tamamlanmıştır.

63 teşne: geşte / abâb: habâb, Turgut Karacan, *agm*.

³⁵⁶ Bu kelimelerin yeri *Mecmua*’da boş bırakılmış olup Turgut Karacan, *agm*.’den tamamlanmıştır.

65 Añların yüzi yılân dili gül-âb: engerek yüzli yılan dilli kelâb, Turgut Karacan, *agm*.

³⁵⁷ Mısranın ilk tef’ilesinde vezin aksamaktadır.

67 inler yok: inlemez, Turgut Karacan, *agm*.

70. Arduna düşdi biri zelle-miṣāl
Halka-yı bezme çevirdi fi'l-hāl
71. Āh idüp ħurdeyi duydı cānān
Şanki kākül başına ħopdı dumān
72. Añladı dāyireden dollābı
Def gibi kızdı ruĥ-ı pertābı
73. O sūrāhī gibi ser-keş çelevi
Ele virdi boğazı şişe gibi
74. Līka-yı miĥbere hem çün ĥāme
İki ayağla tılandı dāme
75. Zīr ü bālāya baĥup ol küdek
N'eylesün yir pek idi gök yüksek
76. İdüp āĥirde elif-ĥaddüñe dām
Egilüp virdü ol eşĥāsa selām
77. Biñ ĥoş-āmedle idüp istinās
İtdiler şadr-ı şafāya iclās
78. Yürüsün sāğar-ı simīni ' arak
Aĥ Deñiz zevraĥıdur ĥullanacak
79. ' Arak [u] bādeye beñzer yoĥdur
Aĥ çeşmeyle kızıl muşluĥdur
80. İtdi şeşĥāne ĥadeĥlerden nūş
Aldı alta ol afeti pür-cüş
81. Sāĥī-yi maştaba ayaĥ doladı
Ya' nı o tāze nihāli şuladı
82. Tıloya tıtdılar erbāb-ı đalāl
Mest olup düşdi yire sāye-miṣāl
83. Döşedüp ' arşa-yı ' işretde bisāt
Eşĥıyā zümresine çıĥdı simāt

70 zelle: dünbe, Turgut Karacan, *agm*.

72 pertābı: pür-tābı, Turgut Karacan, *agm*.

74 tılandı: tutıldı, Turgut Karacan, *agm*.

76 İdüp āĥirde elif-ĥaddüñe dām: eyleyüp āĥer elif ĥaddini lām, Turgut Karacan, *agm*.

80 alta ol afeti pür-cüş: altıyı ol āfet bir ĥoş, Turgut Karacan, *agm*.

84. Eyleyüp bir iki p̄zān manca
Şaldılar Aq puñara qanca
85. Qondı ʿ işretgehi bir niçe bülend
Çarmih üstine bir cistr-i sefid
86. Geçdi bir bir üzerinden eşrār
Şan Çatal Köprü'yi almış küffār
87. Her gelen urdı bir yol gülle
Yedi yol ağızına döndi zülle
88. Olıcaq kām̄eti ham-geşte kemer
Cistr itdi çü(n) murād üzre meger
89. Eylemiş halka miyānuñ teslīm
Ya' nī bel virmiş o bīnāya ʿ aqīm
90. Çaldı ses virmedi ol şahs-ı le 'īm
Ṭabl-ı ʿ iş ü demi der-[zīr-i kelīm]³⁵⁸
91. Açılup kāl̄e-yi ʿ iş-i cāvīd
Çıkdı [külçeyle tefāriq-i ümīd]³⁵⁹

111b boştur.

1503.

[Neşr]

Gāh gāhī ki yarağlap şadağın bilge alup kuşnı ilge alup qolnı aldige salup atnı nāzıla sürse atı ardınca yügürse kuş urup itse kebāb ve mey içüp çalsa rebāb turuban cilveler itse soruban aytıp işitse men miskīn görüb ol haşmet ü ol cāh ne eyley nevbahār oldu ve ol gül kıladur ʿ arz-ı tecemmül geyüben hil'at-i zer-keş bitüben aylaq ser-keş içüben cām-ı muraşsa' çeküben çetr-i mülemma' sebze vü serv-i semende gül-i gülzār çemende mey içüb mest ikende baş urup ʿ işk digende unutup keremini

84 şaldılar: şaldılar hem, Turgut Karacan, agm.

86 almış: aldı, Turgut Karacan, agm.

90 virmedi: çıkmadı, Turgut Karacan, agm.

³⁵⁸ Bu kelimelerin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup Turgut Karacan, *agm. 'den* tamamlanmıştır.

³⁵⁹ Bu kelimelerin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup Turgut Karacan, *agm. 'den* tamamlanmıştır.

1503 113a.

yād itnese nāgāh ne eyley isterem kim anı körsem aña yetkince yügürsem eligim bilge ursam çeküp aldımğa getürsem köz eligige yetürsem baş ayağına tigürsem vay eger ol meni görse yüzini mindin irürse çapuban atnı sürse izini mindin aytursa özini tağa yetürse men-i güm-rāh ne eyley ıışk dağı ne belādur ki benim cānım aladur aluban eyle kıladur ki yine otça kıilup cānım içinde yağıladur meni öldürdi bu dāğ vü mini köydürdi bu dāğ vü köyüp ölgende külümni yile şavurdı bu dāğ imdi nitey veh ne kılay kayda baray āh ne eyley yā Rab ol pādşeh olsun şeref evcinde meh olsun göz aña cilvegeh olsun baş aña hāk-i reh olsun mülkü'l-‘arş penāhında mollānuñ siyeh olsun yüzi yedi felek üstide meh-i çārdeh olsun bu kıızıl yüzli kişi kim tilemiş rü-siyeh olsun yüzidür māh yüzüm h̄asretidin gāh ne eyley men **Hilālī** men ol māh benim bende vü ol şāh aña bende hevā-ḡāh velī āh kim andın mañga yok h̄iç nigāhī ger nigāh eylemese bendesine ol şeh-i h̄übān-ı cihān dilber-i fettān-ı Ḥorāsān dil-i gamnāk ü hevesnāk ü hevā-ḡāh ne eyley

1504.

Kaşide-yi Altı Parmak Efendi El-Müsemme Sırrü'l-Ḥaḡiqa

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. Ben ol faḡir ü ḡaḡirem ki şavlecān-ı kaḡā
Getürdi 'ālem-i mülke bi-emr-i faẓl-ı Ḥudā
2. Feẓā-yı 'ālem-i vaḡdetden inḡılāb itdüm
Mücerredāta irüp oldum anda küy-nümā
3. Çü lücce-yi melekūtı kemā-hiye seyr itdüm³⁶⁰
İrişdi ḡavm-i elest ü maḡālüm oldı belā
4. Belī ki cümle-yi ervāḡa hem-ser olmışdum
Yazıldı nāme-yi taḡdīr-i ḡayr ü şer heme rā
5. Kimine virdi Ḥudā nāme-yi mu'ādil-nām
Yazıldı kimine tevfiḡ-i emr-i ḡad eşḡā
6. Kimine çün u çirā der mi Ḥazret-i Ḥaḡ'da
Odur muḡadder eşḡā anuñdurur eşḡā
7. Dilerse zerre-yi ḡāki ricāle hem-ser ider
Dilerse şāh-ı cihānı ider esir ü gedā

1504 113b.

³⁶⁰ Son tef'ilede vezin aksamaktadır.

8. Odur İlāh u eḥadd pādšāh-ı lem-yezelī
‘Azīz ü Qādir ü Qayyūm u Ḥālīku’l-eşyā
9. Çün ümmehāt-ı ṭabāyi‘ den irdi isti‘ dād
Ki nuṭfe iriše nuṭka ide sūḥan icrā
10. Mazīk-i raḥme düşüp irdi anda raḥmet-i Ḥaḳ
Ki iştīyāk-ı raḥm raḥmeti ider inhā
11. Pes anda perde-yi ḥaclet idince cā itdüm
Qızardı cümle vücūdum çü verde-yi ḥamrā
12. Çün ol şadefde dige erba‘ sını itdüm tā
Vücūdum oldu benüm anda dürretü’l-beyzā
13. Geyürdi egnüme ḥil‘ at ruḥumdan ol sulṭān
Zihī Cemīl ü Cemāl ü delīl-i rāh-ı Hüdā
14. Yazup cebīnüme zerḳ ü ecel ‘amel ne ki vār
Qomadı zerre ḳadar *mā-yuḥyi ve mā-ḳad cā*³⁶¹
15. İrişdi ḥazret-i Ḥaḳ’dan hemān ki nefḥa-yı rūḥ
İfāza eyledi cān oldu neş’e-yi uḥrā
16. Gıdāsın ehl-i cenānda çü def‘ a ḥacet yoḳ
Cenīn iken baña hem eyle oldu ḥāl gıdā
17. Zamān-ı ḥaml tamām oldu eşhür ü eyyām
İrişdi vaḳt-i fişāl ez-mazīka-yı zulemā
18. Göründi lafz-ı Celāle melek yemīninde
Çü secde itdüm o dem zāhir oldu arz u semā
19. Gelüp bu ‘ālem-i kevn-i fesādı gördükde
Fenāsın añlayup itdüm fiḡān u zāru baña
20. Egerçi ḥamd ile tesbīḥ idi baña pīşe
Selām ile şalavatı iderdüm istinā
21. Nihād-ı mādere şefḳat zuhūr itsün için
Qonuldu şekl-i bekāda baña kelām u edā
22. Ḥulāşa geşt ü güzār itdügüm maḳāmātı
Beyān u şerḥ ile olmaz tamām ḥaḳḳ-ı edā

³⁶¹ *Ne geldi ne de yaşattı.*

23. Maḳām-ı ‘aql-ı heyūlānide bulup nişān
İrişdi faẓl-ı İllāhī ki ḳābil ola ‘aṭā
24. Egerçi menzil-i ‘ālīde olmuş idüm şarf
Bu şārf ṭarafa gelüp kārüm oldu şarf-ı hecā
25. Hurūf-ı ebcedi yazdum çü levḥ-i ḥāṭırda
Süver yaḳasın açup oldu baña çün güşā
26. Yok idi ḳuvvet ü ḳudret ki ḳūt idem taḥşīl
Velī ki māder-i müşfiḳ virürdi baña ğidā
27. Kelām-ı Rabb-i enāmı çün eyledüm ezber
‘Ulūm-ı āliyeye iştiġāle dutdum rā
28. Luġāt-ı lāzımenüñ ḳāmūs idüp ezber
Kelām-ı cevher-i pāküm anuñla buldı bahā
29. ‘Ulūmuñ aşlına çok sa‘y u himmet eylemişem
Ne var ki naḥv ile mantıḳ olursa rāh-nümā
30. Me‘ānī ile beyān ‘ilmüni idüp izāḥ
Bedī‘ sa‘y-ı belīġ eyledüm şabāḥ u mesā
31. Kelām ü ḥikmet ü ‘ilm-i ḥadīşde fā’iḳ olup
Riyāzī ‘ilmi cemī‘an müyesser oldu baña
32. Uşūl u fiḳhını daḥı cümle eyledüm tavzīḥ
Fürüg ‘ilmini keşf eylesem anuñla n’ola
33. Ḥadīş-i Muştafavīden şu deñlü ḥazḗ aldum
Ki cümle ehl-i zamānem muḳārib olmaz aña
34. Fünūn-ı nādireden çok ‘ulūm kesb itdüm
Ki bilmez ehl-i zamānem nedür aña esmā
35. Taşavvuf ‘ilmüne sa‘y eyleyüp sülük itdüm
Mazāhir ile baña zāhir oldu heft esmā
36. Uşūl-i Ḥalvetiyān üzre taşfiye ḳıldum
Göründi ‘ālem-i berzah-ı daḳāyıḳ-ı rü’yā
37. Açıldı rāh-ı diger zāhir oldu çok ḥālet
Virildi zıkr-i ḥafī ez-ṭarīḳ-i ḥāce bahā
38. Velī ki irmedi hergiz ḳanā‘at eylerdi
Maḳām-ı ḥayrete düşdüm çü vālih ü şeydā

39. Cemāl-i pīr-i ḥaḳīkatden irdi āḫir feyz
İrişdi şubḥ u sa‘ ādet göründi nūr-ı medā
40. Bilindi ‘ilm-i ledünnī ḥaḳāyık-ı tefsīr
Daḫı daḳāyık-ı te’vīl-i ḥikmetü’l-‘uzemā
41. Fenā-yı muṭlaḳa irdüm bulup beḳā billāh
Bilindi sırr-ı ḥaḳīkat nedür fenā vü beḳā
42. İşāret oldı ki irşād idem ‘umüm üzre
İdem beyān-ı ṭarīḳat laṭīf-i ḥüsn ü edā
43. Ki hicret-i Nebevīden irişse her şad-bār
Bu ümmet içre olur eyleyen sinin iḫyā
44. Çün oldı re’s-i hezār eri vü āḫir devrān
Bu ‘abd-i ‘ācize oldı bu ḥidmeti imlā
45. Şu deñlü luṭfı irişdi Ḥudā-yı Zü’l-minenüñ
Ki mümkün olmaz anı ḥadd ü ‘add ide iḫşā
46. İrişdi hediyesinde şadā-yı nām-ı faḳīr
Daḫı diyār-ı ‘Arab’la ‘Acem’de buldı bahā
47. Bu cümle ḫāline bir zerre i‘timādum yok
‘İnāyet olmaya Ḥaḳ’dan hezār vā-veylā
48. Murādum ‘arz-ı bizā‘ a degüldürür el-ḫaḳ
Ḥudā’ya şükr ü sipās itmedür ğaraż maḫzā
49. Ayağı toprağıyam zümre-yi faḳīrānuñ
Cihān içinde du‘ādur olardan istid‘ā
50. Ki soñ nefesde refīḳ ola cümleye tevḫīḳ
Ki bundan özge bize maḫlaş olımaş aşlā
51. Cihānda ḳalmadı hergiz ta‘alluḳum ğayra
Kelāmuñ āḫiri oldur ki merḫabā belḳā

1505.

Velehū Ṭale Bekāhu³⁶²

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Serv-i bustān-ı nübüvvet ḳāmetüñdür serverā

³⁶² Ömrü uzun olsun.

1505 113b’nin derkenarındadır.

- Şadr-ı sîmîniñ velâyet menba‘ ı olsa revâ
2. Şimdi sensin server-i hûbân-ı cümle kâyinât
Sendedür cümle leţâfet sendedür bÿy-ı vefa
 3. Kākülün bād-ı muḥālifden perişân olmasun
Bir ser-i müyuñ için biñ cān u baş olsun fidā
 4. Cebheñe ey āftābum irmesün hergiz zevāl
Şol hilāl ebrūña kec-rā olmayan olsun dü-tā
 5. Leblerün ey ğonca-fem her laḫza ḥandān eylesün
Sinn-i manzūmuñ ḥalelden şaḫlasun her dem Ḥudā
 6. İrmesün yā Rabb başına ziyān ol dilberün
Ṭūṭi-yi ğüyā gibi olsun hemişe ḥoş-edā
 7. Düşmesün ‘ uşşāka eyvā itmesünler āh ü zār
Ġabġab-ı dildāra āsīb irmesün ya Rabbenā
 8. Gerdenin yā Rabb gerdān itme taraf-ı düşmene
Şaḫla şadr-ı şāfinı renc ü a‘ nādan dāyimā
 9. Destüni baḫr-ı kerem kılsun Ḥudā-yı zü’l-minen
Keff-i destününden kifāyet bula her şāh u gedā

1506.

[Tercî‘ -Bend]

Mef‘ ūlü Fā‘ ilātü Mefā‘ ilü Fā‘ ilün

1. Sālik ki ‘ ışḫ-ı Ḥaḫḫ ile terk-i ‘ izz ü cāh
Ḳılmaz cihān memālikine meyl ile nigāh
2. Ġafletde ḫaldı ‘ ışḫ ile bulmayan intibāh
Zirā diyār-ı vaḫdete ‘ ışḫ oldu ṭoġrı rāh
3. Sultān-ı dīn İmām Taḫī raḫmet-i İlāh
‘ Işḫ ile cān virüp şühedā içre oldu şāh
4. Ey zāhid ister iseñ eger ‘ afv ola ğünāh
Şevḫ ile di bu beyti idüp cān u dilden āh

1506 114a,115b. *Mecmua* nın bu kısmında da yanlış birleştirilen sayfalar olduğu için bu terci-bend 114a’da başlayıp 115b’de tamamlanmıştır.

5. *Yā mazharü'l-‘acāyibü ‘avnen lenā ‘Alī*
*Ed‘ūke külli hemmin ve gammin seyenceli*³⁶³

2.

1. Dıtdı zemīni girye-yi ‘uşşāk bā-niyāz
Eflāke irdi ḥasret ile āh-ı cān-güdāz

2. A‘nī füsün idüp yine bu çarḥ-ı hoşka-bāz
Bend itdi ehl-i dīni olup yine dil-nüvāz

3. Ğamla dögünse tañ mı bugün zevk-i sūz u sāz
Oldı şehid İmām Taqī şāh-ı ehl-i rāz

4. Qalmaya dilde tā ebedī bu ğam-ı dırāz
Levh-i ‘izāra turma sirişklige bunı yaz

5. *Yā mazharü'l-‘acāyibü ‘avnen lenā ‘Alī*
Ed‘ūke külli hemmin ve gammin seyenceli

3.

1. Meydān-ı Ḥaḳ mübārezenüñ merd-i şaf-deri
Şāh-ı ḥüsündürür ki aña dinür ‘Askerī

2. Tā ki muḥālifine dönüp çarḥ-ı çenberī
Bir lu‘b ile şehid idüben dürdi defteri

3. Vā-ḥasretā ki Āl-i Resūl’üñ o serveri
Künc-i belāda ḳodı gidüp niçe çākeri

4. Def‘ eylemek dilersen eger sen bu ğamları
Bu beyti şevk ile oḳı mānend-i Ḥayderī

5. *Yā mazharü'l-‘acāyibü ‘avnen lenā ‘Alī*
Ed‘ūke külli hemmin ve gammin seyenceli

4.

1. Ey raḥmet-i Ḥudā-yı cihān Mehdī-yi zamān
Şāḥib-livā-yı ‘asker-i dīn şāh-ı ins ü cān

2. Olma ricāl-i ğayb-ı zamān gibi gel nihān
Deccāl-i bid‘at ile ṭoludur çü *kün fe-kān*³⁶⁴

3. Burc-ı şerefde luṭf idüp ol gün gibi ‘ıyān
Tā nūr-ı ma‘rifetle münevver olup cihān

³⁶³ *Ey olağanüstü işlerin mazharı Ali! Bütün hüznlerim ve kederlerim yok olsun diye bize yardım et.*

³⁶⁴ *Ol (dedi), hemen oldu.*

4. Şeydā ola zemīnde olan genc-i bī-kerān
Sırr-ı ‘Alī bilüp seni dir saña ‘ārifān
5. *Yā mazharü’l-‘acāyibü ‘avnen lenā ‘Alī*
Ed‘ūke külli hemmin ve ğammin seyenceli
- 5.
1. Yā Rab be-ḥaqqı nūr-ı Nebī şāh-ı enbiyā
Yā Rab be-ḥaqqı kurb-ı ‘Alī mīr-i evliyā
2. Yā Rab be-ḥaqqı cümle imāmān-ı etķiyā
Yā Rab be-ḥaqqı zümre-yi merdān-ı bī-riyā
3. Kānūnı derdmendüñ idüpdür diye devā
Eyle naşīb ki anı odur luḫfuña devā
4. Ya‘nī ma‘ārifetüñle olup ḳalbi rūşenā
Görsün cemālūñ olduğı-çün vird-i dāyimā
5. *Yā mazharü’l-‘acāyibü ‘avnen lenā ‘Alī*
Ed‘ūke külli hemmin ve ğammin seyenceli
- 6.
1. Deryā-yı ma‘rifetde dilā gevher-i yaķın
Mūsā ‘Alī’dürür ki odur bir dūr-i şemīn
2. Olsa ğubār-ı pāyı dile kuḫl-i ‘ārifīn
Aña nazarlar itdi du‘āsıyla dūr-bīn
3. Āḫir şehīd olup o şehensāh-ı ehl-i dīn
Kıldı firāķı ile ḳamu ‘ālemi ḫazīn
4. Ya Rab be-ḥaqqı nād-ı ‘Alī vird-i sālīkīn
Rūz-ı cezāda eyle beni ğuşşadan emīn
5. *Yā mazharü’l-‘acāyibü ‘avnen lenā ‘Alī*
Ed‘ūke külli hemmin ve ğammin seyenceli
- 7.
1. Ey evliyāya ḫātem olan Murtaza ‘Alī
Vey ḫatm-i enbiyāya iden iķtidā ‘Alī
2. Zātuñda olsa nūr-ı Nebī tañ mı müncelī
Vaşfuñda geldi *laḫmüke laḫmi*³⁶⁵ eyā velī
3. Kūdretde olduñ ehl-i kemālūñ mükemmeli

³⁶⁵ *Etin, etimdir.*

Feth oldu bāb-ı Hayber irüp nuşretüñ eli

4. Ğamla büküldi cīl-i Yezīd'üñ görüp belī
Yazıldı zerle levḥ-i dile bu ḥaṭ-ı celī

5. *Yā maẓharü'l-acāyibü 'avnen lenā 'Alī*
Ed'ūke külli hemmin ve ğammin seyenceli

8.

1. Çevgān-ı zūlf-i yāri görüp başı ṭöp iden
'Uşşāk içinde oldur işi başa irgüren

2. Sālik degüldür ol ki çeke ğuşşa-yı beden
Görmez misin bu yolda imām-ı ümem Ḥasen

3. 'Işık ile içdi zehri Ḥudā kıldı cān u ten
Manşūr-vār sen de ṭaḫup boynuña resen

4. Öp pāy-ı dār-ı 'ışkı budur 'āşıkā sünen
Ger hırz-i cān gerekse yiter saña bu süḫan

5. *Yā maẓharü'l-acāyibü 'avnen lenā 'Alī*
Ed'ūke külli hemmin ve ğammin seyenceli

9.

1. 'Anķā şikārı Ḳāf-ı eķālimi *lā-fetā*³⁶⁶
Şeh-bāz-ı dīde cān u dili sırr-ı Murtaẓā

2. Cevlān iderdi 'ālem-i 'ulvīde dāyimā
Nāgeh ḳazā-yı ḳudse uçup gitdi ol hümā

3. Ya' nī ḳazā-yı Ḥaḳḳ'a dutup gerden-i rızā
Cān virdi oldı şāh-ı şehīdān-ı Kerbelā

4. Ey 'andelīb-i dil ğam ile idicek nevā
Bu maṭla' -ı bülendi o la' l-i teraḫ-zidā

5. *Yā maẓharü'l-acāyibü 'avnen lenā 'Alī*
Ed'ūke külli hemmin ve ğammin seyenceli

10.

1. Ehl-i maḥabbet itse n'ola derd ile enīn
Āl-i Resūl'a ḳaşd ider aşḫāb-ı buĝz-ı dīn

2. Mervān-ı ibn-i 'Abd-i Melik ya' nī ol la' īn
Ḳatlı itdi bir imāmı k'anuñ nāmı ...³⁶⁷

³⁶⁶ "Lā-fetā illā Ali": Ali'den başka genç(yiğit, er) yoktur.

³⁶⁷ *Mecmua* 'da mısranın devamı eksik olup üç hecelik kelimenin yeri boş bırakılmıştır.

3. Oldı ‘ Alī egerçi dinür Zeyn-i ‘ ābidīn
Zīnet bilüp vücūd-ı şerīfiyle ehl-i dīn
4. Reşk ile olmış idi kamu hāricī hāzīn
Andan ‘ ināyet ister iseñ bunı di hemīn
5. *Yā mazharü’l-‘acāyibü ‘avnen lenā ‘Alī*
Ed‘ūke külli hemmin ve ğammin seyenceli

11.

1. Akıtsa gözlerüm n’ola hāsetle seyl-i hūn
Tāk oldı tākātüm ğam ile oldı dil zebūn
2. Derdā imām-ı Bākır’ı nāgeh bu dehr-i dūn
Zehr-i sitemle kıldı şehīd eyleyüp fūsūn
3. Oldı nihān çü dīdeden ol *ķurretü’l-‘uyūn*³⁶⁸
Gözden çıkınca ağladı çok merd-i zū-fünūn
4. Ey dil n’idem ki saña bu ğamdan ire cünūn
Bu beyt ile o hālete fi’l-hāl vir sūkūn
5. *Yā mazharü’l-‘acāyibü ‘avnen lenā ‘Alī*
Ed‘ūke külli hemmin ve ğammin seyenceli

12.

1. Ey tālīb-i hāķīķat olam dirseñ ehl-i hāl
Cān ile ol erenler eşigünde pāy-māl
2. Bu tekyegāh-ı şıdķ u şafā içre *lā-yezāl*³⁶⁹
Āl-i ‘ abāya çāķer olan görmez infi‘āl
3. Manşūr-ı Kūfī olmasa ger merd-i bed-fi‘āl
Ķatlı-i imām Ca‘fer ile olmaz idi hībāl
4. Bed-hāh olana nāgeh ire ķahr-ı Zū’l-Celāl
Dilden düşürme gel bu sözi ey muħibb-i Āl
5. *Yā mazharü’l-‘acāyibü ‘avnen lenā ‘Alī*
Ed‘ūke külli hemmin ve ğammin seyenceli

13.

1. Ey dil tariķat içre budur hāl-i reh-revān
Uĝrar ķazā-yı Hāķķ’a gelür cevri-güm-rehān

³⁶⁸ Göz bebeĝi, göz sevinci(gönül açan). Furkan Suresi 25/74.

³⁶⁹ Yok olmaz, ölmez.

2. Mūsā-yı Kāzım ol şeh-i eşrāf-ı sālīkān
Rāh-ı Hūdā'da cevr ü cefā ile virdi cān
3. Bezm-i belāda sen daḥı mānend-i 'āşıḳān
Cām-ı ḡamı cefā ile nūş eyle her zamān
4. Ger cevr-i devr iderse seni zār u nā-tüvān
Bir beyt-i dil-güşā ile ḳıl cānı şādmān
5. *Yā mazharü'l-'acāyibü 'avnen lenā 'Alī*
Ed'ūke külli hemmin ve ḡammin seyenceli

1507.

Muḡammes

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ey ḡöñül tut ki cihān mülkine sulṫān olasın
Hük̄m idüp nice zamān şāḫib-i dīvān olasın
N'oldı bes fāyide çün ḫāk ile yeksān olasın
Şol ḡüni añ ki düşüp āteşe sūzān olasın
Evvel itdüklerüñe şoñra peşimān olasın
2. Bir zamān ola ecel saña emān virmez ola
Bir marāz ire aña kimse devā bilmez ola
Ki dilüñ söylemez el tutmaz u ḡöz ḡörmez ola
Āḫ u feryāduña ḫiç kimseneler irmez ola
'Āḳıbet cehd ide ḡör şāḫib-i imān olasın
3. Ne şehenşeh ne gedādur ne emir ü ne vezir
Ne Süleymān-ı zamāndur ne ḡanī vü ne faḳir
Ne şüyüḫ u ne şebāb u ne şaḡir ü ne kebir
Kimse ḳurtulmaz elinden ecelüñ minnet-sir
Ger Süleymān u eger Rüstem-i dāstān olasın
4. Çünki hep fāni imiş salṫanatı dünyānuñ
Aşlı ne bunca nizā' vü cedel ü ḡavḡanuñ
Eyleseñ 'ayn-ı ḫaḳıḳatle naḡar devrānuñ
Nesi var dil virecek işbu fenā virānuñ
Yā meger hem-nefes-i şoḫbet-i 'irfān olasın
5. Merd iseñ virme ḡöñül p̄ire-zen-i mekkāra
Tā ki mekr ile seni eylemeye āvāre
Müstehāḳ itmeye hem cism-i za'ifüñ nāra
Mürşidī baḳmayagör cübbe ile destāra
Şuretā faḳr ile cehd eyle ki destān olasın

1507 115b'nin derkenarındadır.

1508.

Kaşide-yi Āgehî Merhūm

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Çekdürüp fūrkatūñi bizden ırağ olduñ sen
Baħr-i fūrkatde niçe furtunalar çekdüm ben
2. Sen yıķarsun bu yaķalarda gönüller şehrin
Dil ü cān mülkini yağma idici sensin sen
3. Bād-ı ‘ışkuñ alavand eyledi şabrum gemisin
İlevend oldu gönül tıflı senüñ derdüñden
4. Barbaritsan siyeh atlasdan olaldan cānā
Gemici neftilerin ‘āşık-ı zār itdüñ sen
5. Seyr iden yüzüñi deryāda irişür Hızır’a
Kaçre uğrar seni bir kerre kağırğada gören
6. Götür irgalyayı olma paçariz ey ağıyār
Yāri ben baħr kenārında kenār eyler iken
7. Baħr-ı ‘ışka düşeli oldu muħālif çenber
Kağrum oldur ki gele bād-ı belā yaprağdan
8. Dūd-ı āhum direk oldu bu zemīn keştīdür
Bir yeñi yelken olupdur ana gerdūn-ı kühen
9. Baħr-ı ‘ışk içre yürürsem n’ola yelken dorıda
Bir ħarāmī baķıcı yāre esīr oldum ben
10. Yār ağıyār ile deryāya çıkar seyrāna
Ehl-i dil ‘āşık olan volta vurur geñ yaķadan
11. Cānda şuğuryadurur derd ü belā renc ü ‘anā
İstifa oldu gönül manķaları miħnetden
12. Geldi çatdı dil ü cān zevraķına derd ü elem
Bizi çignetmege bu fülk-i felek dutdı dümen
13. Rūzgār oldu muħālif başuma üşdi belā

1508 114b. A. Tietze, “XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili-Agehî Kasidesi ve Tahmisleri”, *Türkiyat Mecmuası*, C. IX, Osman Yalçın Matbaası, İstanbul 1951 s. 113-138.

10 vurur: urur, A. Tietze, *agm*.

12 derd ü elem: bād-ı bela, A. Tietze, *agm*.

- Başladı geldi kırıntı yine başdan kıçdan
14. Eger olduñsa maḥabbet deñizinde mellāḥ
Puşula şevḳ gerek ḥartı ḡam u derd ü miḥen
15. ‘İşḳ deryāsına şalduñsa gönül zevraḳını
Bulımazsın bu yaḳalarda dilā sen mesken
16. Hūblar forsa kaçup saña kenār olmaz ise
Olma anlardan alarga bir iki gün ḳatlan
17. Ey gönül niçe yatarsın bu limān-ı tende
Himmetüñ lengerin al mevsimidür aç yelken
18. Ḳorşan ol ḥāşılı dünyādan alarḡa olıḡor
Bu ḥayırsız adada durma dilā iso seren
19. Himmetüñ göncügin elden şalıvirme zinhār
Keşti-yi şabruñı şaḳla alavand olmaḳdan
20. Alamarḡayla yüri yoḡ ise yel yelkende
Çünkü ‘āşık olımazsın hele bārī yelten
21. Olmadın lenger-i ten baḥr-i fenāya fonda
Pupa ālāt ile cān ḳalyetasını ḳullan
22. İtmek isterseñ eger bāḡ-ı cinānda manca
‘Amel ü zühd ḳomanyasını muḥkem yüklen
23. Ḳulzüm-i ‘ışḳa sefer eylemege sa‘y eyle
Rüzḡār ola yüri tenta fora sök yelken
24. Baḥr-ı ‘ışḳ içre olan ‘āşıḳa pend ey zāhid
Ḳaradan ālet oñarmak gibidür gen yaḳadan
25. Orşa varsañ çıḳamazsın poca gitseñ gird-āb
Niçe ḳullansañ atar ḳaraya bu keşti-yi ten
26. Ey dirīḡā bizi ḡāfille zebün itdi hevā
Geldi çatdı dümen üstinde yaturken düşmen
27. Yā İlāhi bizi gird-āb-ı hevādan ḳurtar
Bize yol vir varalum bir ilimāna erken

22 muḥkem: vāfir, A. Tietze, *agm*.

23 sa‘y: azm / ola: oldı, A. Tietze, *agm*.

26 dümen: demir, A. Tietze, *agm*.

28. Olsa deryā kumu miqdārı kayurmaz derdüñ
Sā' ati var geçer ey **Āgehî** şabr it katlan
29. Kelimātüm dūr-i deryā-yı haqīkat añlar
Baħr-i ma' nāda şināverlik iden ehl-i sūħan

1509.

Nazīre-yi Derūnî

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Kim ki deryā-yı haqīkatde olursa ħapudan
Ĥazret-i Nūħ-ı Necî gibi gerekdür ħorşan
2. Ĥıbleden dögdî esüp bād-ı nesīm-i ħudret
Başladı itdi temevvüc yine deryā-yı çemen
3. Yir yirin yelken açup çıkdı açıldı ezhār
Şanki deryā-yı sefid oldı fezā-yı gülşen
4. Çaldı silistire şūr urdı meger İsrāfîl
Bād-bānı kömiye didi gemiyi ħullan
5. Ĥaħana taħdı ayağına çenāruñ cūlar
Sebzezār-ı çemeni forşa gemi şandı gören
6. Çıkdı tığın çeküben ġāzîi donanmacı gibi
Dil getürdi nazār-ı şāh-ı bahāra sūsen
7. Ele alup başını gitdi çenārı gördüm
Ĥorħarın bād-ı ħazānı getüre yapraħdan
8. Māh altunlu fener dehr ħapudan gemisi
Ya meger taħdı meh-i nev aña bir ħüb dümen
9. Bir deñizdür şanasın māhi ile toptoludur
Ĥaşlaruñ fikri ħayāliyle bu çeşm-i rüşen
10. Şulanur iki ħadırğa gibidür iki gözüm

1509 114b-116a. Yanlış birleştirilen yapraklar sebebiyle kasidenin başlangıç kısmı 114b'de son kısmı ise 116a'da yer almaktadır. A. Tietze, "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili- Agehî Kasidesine Nazireler", *Zeki Velidi Togan'a Armağan*, TTK, Ankara 2010, s. 451-467.

1 gerekdür: gerek ol, A. Tietze, *agm*.

5 ħaħana: ħadına /cūlar: sular, A. Tietze, *agm*.

6 şāh-ı bahāra: şāha bahār, A. Tietze, *agm*.

7 ħorħarın: ħorħaram / getüre: götürür, A. Tietze, *agm*.

9 māhi ile toptoludur: māh ile doptoludur, A. Tietze, *agm*.

- Ƙapdı müjgānı görüp buldı şanasın ilimān
11. Göñlüñi bir güzele vir irişegör lebine
Gel demir Ƙo demidür aç gözünüñi ya' nî şulan
 12. Baħr-ı eşkümde ħayırsuz adadur çeşm-i fikār
Ƙal' a-yı tende yaşum oldı şehā burc-ı beden
 13. Poca git bir yire dünyādan alarğa olagör
Şāyed ola ki dökündi ola öñden depren
 14. Çünki hapazlama gösterdi raķībā Ƙalduñ
Bize yanaşabilürseñ palamar vir Ƙıcdan
 15. Furtuna dutdı raķībı esicek bād-ı ecel
Tente dutdı yatur üstinde olan şanma kefen
 16. Ölelüm ölmeden öñdin idelüm ya' nî ħuzūr
Yatalum manķayı manķa demedin vardıyan
 17. Didüm ey düst benı şaldı ğamuñ gird-āba
Sözüm işitdi zifoz didi raķīb-i düşmen
 18. Bizi avlatma begüm geh poça geh orsa varup
Çekdürüp fürķatünüñi bizden ırağ olduñ sen
 19. Bizi şalıntıya bıraķdı hevā-yı Ƙaddüñ
Ƙaraya atdı ğam-ı zülfüñ ile keşti-yi ten
 20. Ehl-i tecrīd oluban ķişi levendāne gerek
Ola her küşe añna manķa gibi cāy-ı vaşan
 21. Ğurbete bād-ı şabā gibi egerçi gitdüñ
Ey **Derüñi** hele yārānı Ƙoduñ şağ u esen

1510.

Berāy-ı Rüstem Paşa

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

10 Ƙapdı: Ƙondi, A. Tietze, *agm*.

12 çeşm-i: cism-i / yaşum: başum, A. Tietze, *agm*.

13 ola öñden: bula oñat, A. Tietze, *agm*.

16 yatalum: yıķalum, A. Tietze, *agm*.

17 şaldı: şalma, A. Tietze, *agm*.

18 varup: gezüp / olduñ sen: olma iñen, A. Tietze, *agm*.

19 bıraķdı: çignetdi, A. Tietze, *agm*.

1510 116a-b. *Yahyā Bey Dîvânı*, Musammat 9, s. 169-172.

- 1.
1. Ya İlâhi ne ‘aceb luṭf-ı firāvān itdüñ
Kerem itdüñ bize in‘am ile iḥsān itdüñ
2. Yine bir gerçək eri mürşid-i erkān itdüñ
Ḥākim-i maḥkeme-yi taḥt-ı Süleymān itdüñ
3. Niçe cānīleri taḥḳīr ile bī-cān itdüñ
Niçe dermāndelerüñ derdine dermān itdüñ
4. Niçe ‘ifritlerüñ ‘aynını giryān itdüñ
Niçe dīvān-ı şeyāṭini perişān itdüñ
5. Bir ḥarāmī başını ḥāk ile yeksān itdüñ
Yirini ḥār gibi āteş-i sūzān itdüñ
6. Sitem-i zulmi ile adı çıkan ehl-i cefā
Şarşar-ı ḳahruñ ile buldı fenā oldu hebā

2.

1. Ṭama‘-ı ‘aynını açdı yedi iḳlīmi yidi
Ḳurudı ḳaldı nihāl-i bedeni ya‘nı yidi
2. Elem-i lem-yezelī bid‘atünüñ kārı idi
Cānına kārı idi derd ü belā-yı ebedī
3. Sevmedi ḥırlı degüldür diyü ehl-i ḥıredi
Gelmeye yoluna seyl-i sitemi ḳala didi
4. Yetmiş yetmiş idi devr-i zamān ‘adedi
Şalınur şanur idi şanmañuz ol bī-mededi
5. Niçe yıl zelzele-yi miḥnet ile sindirdi
Ḳoca şeyṭān gibi ḥiç kimseye ādem demedi
6. *La‘netullāhi ‘aleyhi vü ‘alā iḥvetihi*
*Ve ‘alā men ḳaleme’n-nāse bi-tab‘iyyetihī*³⁷⁰

3.

1. Āl-i ‘Oşmāna ḳıran idi ol ĩmānı yalan
Biri birisine girdi nite kim āb-ı revān

1/6 sitem-i: sitem ü, *Yahyâ Bey Dîvânı*.

2/2 cānına: cānınuñ, *Yahyâ Bey Dîvânı*.

2/4 zamān: zamānuñ /şanur: yürür, *Yahyâ Bey Dîvânı*.

2/5 sindirdi: senderedi, *Yahyâ Bey Dîvânı*.

³⁷⁰ *Allah ona ve kardeşlerine lanet etsin. Yaradılışından dolayı insanlara zulmeden kimseye de.*

3/1 ‘Oşmāna: ‘Oşmānı / idi: itdi, *Yahyâ Bey Dîvânı*.

2. Ehl-i ĩmāndan aķan ķan ile tıldı Karamān
Bir dem iķinde dem-i ādeme ğarķ oldu cihān
 3. Rişvet altunını cem^ç itmek idi işi hemān
Dermend eyler idi tālī^ç -i naħs ile kırān
 4. Kānı ol māla tapan mezheb-i Kārūn'a uyan
Enbiyā sevmedüğünü seven aşub-ı cihān
 5. Hāber-i mevti melūl itdi beni niçe zamān
Korķar idüm ki bu řādī haberi ola yalān
 6. Yıķılıp gitdi ol evķāf-ı selāñini yıķan
Māl-ı eytāmı alup mescidü meyhāne yapan
 7. Her ne deñlü yaramazluķ var ise anda idi
İki ayağı çukurda bir eli ķanda idi
- 4.
 1. Umaruz ^çādil olan źulme uzatmaya eli
Raħmetinüñ sebebi olmaya ni^ç me'l-bedeli
 2. řüretā ^çaķil ü dānā idi ma^ç nide deli
^çUlemā ile idi ceng ü cidāl ü cedeli
 3. Mesned-i ^çucb ü riyā ile idi her ^çameli
Keşti-yi baħr-ı belā idi ten-i mübtezeli
 4. Yelkene beñzer idi ^çaynı ile aķ řaķalı
Alavand eyledi maźlūmlaruñ āhı yeli
 5. Beli bükülmiş idi bār-ı günāh ile belī
Yumruğı altına almışdı vücūdun eceli
 6. Gördi řaħrā-yı cihānda bulımaz oldu řikār
Gömdi uğursuzı řayyād-ı felek āhir-i kār
- 5.
 1. Oldı ağızında zebānı ^çalev-i nār-ı caħīm
Yüzi ķutsuz sözi tatsuz ne ğalīm ü ne selīm
 2. Hāñır-ı mühmeline gelmez idi Rabbi Kerīm'im

3/3 tālī^ç-i: encüm, *Yahyā Bey Dīvānı*.

3/5 niçe: ğaylī, *Yahyā Bey Dīvānı*.

4/1 olan: ola, *Yahyā Bey Dīvānı*.

4/3 mesned-i: süm^ç a vü / idi: iderdi / belā idi ten-i: belāsı beden-i, *Yahyā Bey Dīvānı*.

Ḳulzüm-i muzlîmeye dalmış idi nite ki mîm

3. Zālîmüñ öte ucı işi güci zulm-i ‘azîm
Arḳasın yire getürdi eceli oldı ğarîm
4. Rûzgâr ile duḡân gibi sürüldi o racîm
Olmaya meskeni Firdevs ile cinân-ı Na‘îm
5. Ol uğursız olalı şadr-ı vezâretde muḳîm
Hîç bir ulu ğazâ idemedi şâh-ı kerîm
6. Râhibân-ı ṭaraf-ı Rûm ile Paṭrike vü Rîm
Ḳara geydi ölüsin ağladı mânend-i yetîm
7. Cā’iz idi ola bir aḳçanuñ üstine şehîd
Bir saḡî kimse idi oña göre Pinti Ḥamîd
6.
 1. Bu ğurûr ile enâniyyete niyyet ne idi
‘Acebâ şan‘at-ı şeyṭâna maḡabbet ne idi
 2. Bâb-ı erbâb-ı maḡabbetdeki miḡnet ne idi
Mühmelâtına mühimmâtına himmet ne idi
 3. Ḥalkı incitmek için çekdüĝi zaḡmet ne idi
Elleri başına üşürmege ḡikmet ne idi
 4. Yalıñuz rişveti bâbındaki keşret ne idi
Bu şefâhet bu ḳabâḡat bu meşâḳḳat ne idi
 5. Ḳulle-yi Ḳâf-ı eḳâlîme bu zulmet ne idi
Ḳadem-i şümü ile ğallede ḳillet ne idi
 6. Olduĝı yirde ḳatı ḳıtlık olurdı ‘âlem
Yir idi o kiçi laḡm-ı ğanem yirine ğam
7.
 1. Şâhımız Şâh Süleymân-ı cihân saĝ olsun
Ḥazret-i Ḥızr-ı Nebî gibi hemân saĝ olsun
 2. Ölmesün ol nitekim ehl-i cinân saĝ olsun

5/2 Rabb-i: re’y-i, *Yahyâ Bey Dîvânı*.

5/4 cinân-ı: cennât-ı, *Yahyâ Bey Dîvânı*.

5/6 Paṭrike vü Rîm: Paṭrike-yi Rîm, *Yahyâ Bey Dîvânı*.

6/4 meşâḳḳat: şeqâvet, *Yahyâ Bey Dîvânı*.

7/1 cihân: zamân, *Yahyâ Bey Dîvânı*.

- Ḳulı ḳurbānı olan pīr ü cūvān şağ olsun
3. Ādemi zinde iden rūḥ-ı revān şağ olsun
Kāmilūñ rūḥ-ı kelāmını ṭuyan şağ olsun
 4. Mantıḳu't-ṭayr oḳıyan ādemiyan şağ olsun
N'ola ol gitdi ise bāḳi ḳalan şağ olsun
 5. Yırde yatduḳça babam oḅlı fūlān şağ olsun
Çoḅ yaşasın bunı yazan oḳıyan şağ olsun
 6. Gülmey idi yüzi maḥşerde daḫı gülmeyesi
Çoḅ iş itdi bize ol şaḅlık ile olmayası

1511.

[Terkīb-Bend]

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Ey serīr-i sa' ādetūñ ḥānı
Mıṣr-ı ḥüsn içre Yūsuf-ı şānı
2. Ne perisin ki söz deminde līk
Gösterür ḥātem-i Süleymān'ı
3. Ḳan döker yaş yirine hecrūñ ile
Acır ol dem bu çeşm-i giryānı
4. Ḥār-ı ḥasretde ey lebi ḡonca
Añmaduñ ' andelīb-i nālānı
5. Dimedūñ ḳanı ol belā-dīde
Niçün unuttuñ ' ahd ü peymānı
6. Gitdi şabrum dükendi ' ömrüm āh
Nice bir çekeyin bu hicrānı
7. Gözlerüm görmez oldu aḅlamadan
Şormaduñ ḥāl-i pīr-i Ken' ān'ı
8. Sen gidelden berü gözüm nūrı
Nār-ı ḡam yaḳdı cān-ı mehcūrı

7/2 nitekim ol: ol nitekim, *Yahyā Bey Dīvānı*.

7/3 ādemi: adını, *Yahyā Bey Dīvānı*.

7/4 Mantıḳu't-ṭayr oḳıyan: Mantıḳu't-ṭayrı bilen, *Yahyā Bey Dīvānı*.

1511 116b-117a.

- 2.
1. Diñle ey gül-^c izār u ğonca-dehen
İdeyin ħasb-i ħālī saña beyān
2. Qara zūlfüñ gözümden olalı dūr
Ağlarum ela gözli ħāl yaman
3. Dūstlar düşmen oldı cümle baña
Gitdi yād oldı qalması yārān
4. Çekilür oldı qatlüme her gün
Tır ü tığ u teberler ile sinān
5. Bir yaña ta^c n-ı düşmen-i ğaddār
Bir yaña tāb-ı āteş-i hicrān
6. Bir yaña şabrum işi oldı tamām
Hecr ise cānum aldı virmez emān
7. Seni benden ayırmağa āħir
İqtizā itdi muqtezā-yı zamān
8. Ben unutmam seni gözüm nūrı
Sen daħı añ bu cān-ı mehcūrı
- 3.³⁷¹
1. Bunca gündən berü benüm kıblem
Yoq mı bu cānibe gelür ādem
2. Göndereydüñ anuñla baña selām
Dil-i ğamgīn olaydı tā ħurrem
3. Beni acır çü yoq bilürsin ħod
Görmege gün yüzüñi müştākem
4. Ne gicem gice ne günüm gündür
Qorqarın ħāsret ile bir gün ölem
5. Zaħm-ı tır-i firāqa qanı o gün
Urayıduñ vişāl ile merhem
6. Şimdi derd ile ğüşe-yi ğamda
Oldı ancaq ħayālüñ eglencem
7. Qandasın gel yitiş gözüm nūrı

³⁷¹ Bu bentte bir beyit eksiktir.

Nār-ı ğam yakmasun bu mehcūrı

4.

1. Ğam-ı hicrān ile hilāl oldum
Añla māhum ki ben ne ħāl oldum
2. Ĥāk-i pāyuñ gözümdeñ olalı dūr
Yüz urup ħāke pāy-māl oldum
3. Benüm ol ‘ andelīb-i ğam-dīde
Gül yüzüñ görmeyeli lāl oldum
4. Nev-bahārum ħazāna uğrayup
Çihresi zerd ü eşki al oldum
5. Āh şāhum ki derdüñ elbetde
Bükdi belüm zamāne dāl oldum
6. Meskenüm kūh-ı fūrkat olsa ne tañ
Şimdi Ferhād’a ben mişāl oldum
7. Dün ü gün ağlamakdurur kārüm
Za‘ f-ı hecrüñle bī-mecāl oldum
8. Sen gidelden berü gözüm nūrı
Nār-ı ğam yakdı cān-ı mehcūrı

5.

1. Fūrkatüñ bağrumı kebāb itdi
Ğam gözüm yaşını şarāb itdi
2. Vuşlatuñ şubhına şeb-i taqđır
Fūrkatüñ zulmetin ħicāb itdi
3. Sen ferāğatdesin beni düşmen
Yalıñuz buldı çok ‘ azāb itdi
4. Qan ile yüzüm üzre müjgānum
Ĥasb-i ħālüm yazup kitāb itdi
5. Gelicek yollaruñı şulamağa
Gözlerüm yaşı çok gül-āb itdi
6. Gözlerüm sevdüğüm Meħemmed Şāh
Gel ki ğam ħālümü ħarāb itdi
7. Ĥāk-i pāyüñden ayrılaldan çarĥ
Menzilüm derd ile türāb itdi

8. andasın gel yitiş gözüm nrı
Nr-ı am yamasun bu mehcrı

6.

1. Bir gice eyler idi dil hı
Yd idüp hl-i baht-ı gmrhı
2. Dir idüm ey **Hdyi** b-kem  keyf
Ey ŐehenŐehlern ŐehenŐhı
3. Yre andaysa hlmi bildür
Őhun olsun ulundan ghı
4. Böyle dirken gzmi hb aldı
Nz ile geldi gördüm ol mhı
5. Şordı hicrnda ekdgm elemi
Didi miskn güler misin gh
6. Alayup düşdüm ayaına hemn
Didüm na gzellern Őhı
7. Görmedi gözlerüm daı uyu
Grmeyelden yzni vallhi
8. andasın gel yitiş gözüm nrı
Nr-ı am yamasun bu mehcrı

7.

1. Benden o gül- izra söyle Őab
De ki ey serv-i bustn-ı vef
2. nki ol  Őı-ı bel-zedeyi
B-vef ar senden itdi cd
3. Kkln gibi daılup  alı
Oldı Mecnn-miŐl bir Őeyd
4. Ser-i rh-ı maabbetnde yana
Oturup yollar üzre Őub u mes
5. Gelene gidene Őorardı seni
Derdi sylen peym-ı yri bana
6. andadur ol nigr-ı lle- izr
anı gülşende geş ider  aceb

7. Ben k̄ulundan selām idüp diyesin
Oldı bu beyt-i ḥasb-i ḥāl añā
8. Ben unutmam seni gözüm nūrı
Sen daḡı gāhī añ bu mehcūrı

1512.

[Meşnevi]

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Hem-dem-i Ḥazret-i Ḥabīb-i Ḥudā
Şem' -i cem' -i Hudā Ebū Derdā
2. Dir ki oḡlı olup Süleymān' uñ
Şabr u ārāmı qalmadı anuñ
3. Yandururken bu ḥasret ile yürek
Şekl-i ādemde geldi iki melek
4. Müdde' ī oldı biri geldi dile
Birisinden bu resme kıldı gele
5. Didi ey ḥazret-i Resül-i Ḥudā
Bu kişi baña itdi cevr ü cefā
6. Bir yire zaḥmet ile toḡm ekdüm
Ḥāşıl itdüm anı yıḡup çekdüm
7. Ḥāşılum çün tamām olup bitdi
Bu er anı başup helāk itdi
8. Çün Süleymān işitdi bu ḥaberi
Döndi ḥaşmına eyledi nazarı
9. Ki niçün sen buña cefā itdüñ
Ki başup ḥāşılın hebā itdüñ
10. Ol daḡı didi yā Resülullāh
Baña da 'adlūñ ile eyle nigāh
11. Olmuş idüm bir ulu yola revān
Ki giderdi o yola cümle cihān
12. Meger o yolda bu ekin ekmiş

1512 115a.

- Hāşıl itmiş anı belā çekmiş
13. Dağı yol bulmadum olup nā-çār
Hāşılın başdum eylemem inkār
 14. Mazleme oldu ise ger bu zamān
Çekeyin her ne dirseñ aña zamān
 15. Çün Süleymān bu resme aldı cevāb
Dönüp ol müdde'īye kıldı 'iķāb
 16. Didi ey 'aklı nā-tamām olan
Zer' olunmaz tariķ-i 'ām olan
 17. 'Ām yola niçün toħm ekdüñ
Başdılar anı sen ziyān çekdüñ
 18. Ol melek didi yā Nebīyyullāh
Bes nedür sende bunca girye vü āh
 19. Anı bilmez misin ki bu dünyā
K'oldı rāh-ı menāzil-i 'uķbā
 20. Bunda ekdüñ çü toħm hāşılı cān
Niçün ağlarsın irdi ise ziyān
 21. Bu ulu yolda her ki toħm ekdi
Hāşıl umdı velī ziyān çekdi
 22. Çün ödenmez bu resme olsa ziyān
Çāre şabr u taħammül oldu hemān

1513.

[Kāşide]

Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilün

1. Lāyık mı devletünde eyā menba' -ı kerem
Ben nā-murād olam elem-i ğamla muğtenem
2. Eyyām-ı rif' atünde hemīşe revā mıdur
Böyle esir-i derd ü ğam olup cefā çekem
3. Rāh-ı belāda şām u seher pāy-māl ide
Yazık degül mi ben ķuluñı leşker-i sitem

1513 115a.

4. Yoğ bir tarīk ile harekāta ide mecāl
Haylī dem oldı arada pā-māl-i miñnetem
5. Z̄ulmet űebinde ıaldum eyā kān-ı ma' delet
Senden kemāl-i himmet ile űefkat isterem
6. Erbāb-ı faıra himmetüñi eyle kem bülend
Yarın saña da eyleye ol űāh-ı muñterem
7. Devr-i felekde bir elüm alır bulunmadı
ıaldum dirīğ ayağda olup mübtelā-yı ğam
8. Erlik midür bu ' arşada ey dehr-i pīre-zen
Her dem belā-yı miñnet ile pāy-māl olam
9. Derd ü belādan olmadı hergiz gönül ğüşād
Leyl ü nehār çekdüğümüz ğuşşa vü elem
10. Bilmem cihānda niçeye dek böyle zār olam
Nār-ı elemle űām u seher düşüp yanam
11. Aşlā ne kāre idecegüm bilmezsin űürü'
Ben mübtelāya oldı katı icmāli-dem
12. Añvālümüz mükedder olup ğāşıl-ı kelām
Alınmaz ise dest-i cefādan eger yağam
13. Œan ağlamada fürkat ile dem-be-dem gözüm
ıaldum arada bilmezem eyvāh n'eyleyem
14. Bezm-i cihānda nāleye dem-sāz olup hemān
Ēäre budur ki ney gibi derd ile inleyem
15. Ğāb-ı elemden açılamaz bir nefes gözüm
Eyā felekde ben dağı bir ğün yüzün görem
16. Mülk-i fenāda çün baña kār oldı ağlamak
Mülk-i beğāda űāyed ola űād olam gezem
17. Bir ğün müyesser olmadı bu ğāl-i zārımı
Varup cenāb-ı ğazret-i Paşa'ya ' arz idem
18. Pāy-i semend-i rif' atine süreyüm yüzüm
Şāyed ola müyesser olam lāyık-ı himem
19. Tā kim kesildi dirliceğim düşdi yıldızum
Ađrān içinde ğāşılı ben bī-sitāreyem

20. Ya oluram o diriligi Mevlā virirse ben
Ya ‘ākıbet o derd ile sulṭānum ölürem
21. Bezm-i fenāda miḥnet ile oldı ḥāşılı
Her dem iki gözümden aḳan yaş yirine dem
22. Eyle du‘āyı ḥayrına ey menba‘ -ı şürū‘
İki cihānda oldur aña cümleden ehem
23. Ol menba‘ -ı şecā‘ atüñ evşāf-ı ḥilḳati
Altūn ḳalemle levḥ-i dile eyledüm raḳam
24. Söz yoḳ mezīd-i ‘adline şāḥib sa‘ādetüñ
Bir günini biñ eyleye Allāh dilerem
25. Devlet serīri üzre ola ḥaşre dek muḳīm
Yā Rab kemāl-i luṭf ile paşa-yı muḥteşem
26. Her nev‘ ile muḥaşşal o kân-ı şefā‘ atüñ
Nām-ı şerīfi zātına eşbeh degül mi hem
27. Ol ḥoş-edā-yı ṭab‘ -ı selīmüñ ma‘ārifin
Mevlā virürse başḳa yazup bir kitāb idem
28. Ehl-i fenāya şefḳatini gör kemālını
Eyle du‘ā-yı ḥayrını dāyım ḳamu ümem
29. İki cihānda hem-demi ‘avn-i İläḥ ola
Bu niyyet için oḳuyalum Fātiḥa bu dem

1514.

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Bir ḥāle vardı şimdi bu devr-i zamān daḥı
Yaḥşī yaman bir oldı vü gerḳek yalan daḥı
2. Çarḥ el itdi saña tena‘umda māh u sāl
Bulmaz kemāl ehli ise ḳurı nān daḥı
3. İḥsān u ḥayr ḳalmadı ‘ālemde kimsede
Ekşeriyā vü şöhret içündür olan daḥı
4. Daḥı ne ḳaldı *fenzurü*³⁷² sâ‘atine dek
Nā-ehl elinde manşıb-ı cüz‘î vü kül daḥı

1514 115a.

³⁷² Bakınız. En‘âm/11, A‘râf/86, Yunus/101.

5. Toğruluk itdüği çün atıldı yabana t̄ir
Egrilik ile geldi ele bu kemān dağı
6. Gitti emānet ehli bu ‘ālemde almadı
Meyl-i hıyānet itdi zarūri olan dađı
7. Toğrusı bu ki almasa meydānı egriler
Kūy-ı murāda irmez idi Őu bulan dađı
8. Hūkkāmuñ itdüđi güci dün gün ra‘ iyyete
Kūffār elinde görmeye bir müslümān dađı
9. Ekdiklerin çekerler elinden ra‘ iyyetūñ
Dirler ki var mı sizde bulardan nihān dağı
10. Gendüm-i ğam ile kāha niçün dönmesün teni
Girmez eline hırmen-i cūda Őaman dađı
11. Hāl-i ra‘ iyyet olmuş idi cümle tebāh
İrişmiş idi hāzret-i Őāh-ı cihān dağı
12. Yā Rabbi haŐre dek o Őehi pādŐāh kıł
Zālimlerūñ iŐini anuñla tebāh kıł
13. Şimden girü **Ferāđi** uzatma hikāyeti
Cevr-i zamāndan yiter itdūñ Őikāyeti
14. ‘Ālemde hiç görmedüğüñ nesne almadı
Bu deñlü ‘ömr için ne çekersin asāveti
15. Hauñda ger mezid-i ‘ināyet zuhūr ide
Şehden ‘aā ola saña husrev ze‘āmeti
16. Bir dağı manşıb adın añarsam zamānede
Olsun baña Hūdā vü Resūl’ūñ ‘adāveti
17. Őimden girü Őafā ile sa‘y eyle kıł tavāf
Beytu’llāh ile Ravza-yı Őāh-ı risāleti
18. Andan du‘ā-yı Őāh-ı cihāna muvāzıb ol
Teslīm idince ābız-ı rūha emāneti

1515.

[āŐide]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Buldılar ol bî-nişāndan çün nişān ābdāllar
Lā-mekān ilinde tıtdılar mekān ābdāllar
2. Şatdılar bir yāre cümle iki 'ālem varını
Yaşamadılar dü kān içre dükān ābdāllar
3. İçdiler faẓl-ı İlähi çeşmesinden āb-ı Hızr
İtdiler kesb-i hayāt-ı cāvidān ābdāllar
4. Öldiler ölmezden öñdin oldılar hayy-i ebed
Virdiler cān buldılar bir özge cān ābdāllar
5. Oldılar çün kim Şırāṭ-ı Müstaḳīmüñ sālīki
Olsalar Hızr ile ṭañ mı hem-' inān ābdāllar
6. Cümle nefsanī murādātı çü dilden sürdiler
Oldılar ma' nide şāh-ı kāmran ābdāllar
7. Şaḳınup derd-i hevādan gerçek erler himmetin
Eylediler şehr-i dilde pāsbān ābdāllar
8. Eylemişdür her biri ' ifritini nefsüñ zebün
Şüretā seyr itdüğüñ şol nā-tüvān ābdāllar
9. Başdılar çün küşt-gīr-i nefsi ṭañ mı olsalar
Baş açık meydān içinde pehlevān ābdāllar
10. İrdiler taḥḳīka taḳlīdüñ yıḳup bünyādını
Buldılar vīrānede genc-i nihān ābdāllar
11. Düşmeninden ehl-i beyt-i Aḥmed'üñ olup berī
Oldılar cāndan muḥibb-i ḥānedān ābdāllar
12. Kerbelā' da cān revān idenler için teşne-leb
İtdiler göz yaşların āb-ı revān ābdāllar
13. Umaram yarın olalar ümmet içre sürḥ-rū
Oldılar gözden bugün çün ḥün-feşān ābdāllar
14. Yandılar tāb-ı cefāya bunda yarın umaram
İdeler Aḥmed livāsın sāye-bān ābdāllar
15. Muştafā baḥrında ḡavvāş oldılar çün buldılar
Gevher-i *el-fāḳru fāḥri* den nişān ābdāllar³⁷³

7 derd-i düzd-i, *Hayretî Dîvânı*.
³⁷³ *Yoksulluk benim övüncümdür.*

16. Eylemez vesvās-ı şeytān-ı racīm anlara kār
İtdiler çün şāh ismin vird-i cān ābdāllar
17. Bunda ol mesmūm-ı rāh-ı dīn Ḥasen şāh ʿışkına
İtdiler çün nūş-ı niş-i cān-sitān ābdāllar
18. Bezm-i maḥşerde ümidüm var ki yarın içeler
Sākī-yi kevşer elinden nūş-ı cān ābdāllar
19. Hem dutup her dem Ḥuseyn ibn-i ʿAlī'nüñ mātemin
Ağlayup gözden dökerler bunda ḳan ābdāllar
20. Umaram ḥandān u ḥurrem yarın anuñla bile
İdeler seyr-i gülistān-ı cinān ābdāllar
21. Oldılar Zeynü'l-ʿibāduñ çün ʿibādı oldılar
Cān u dil mülkinde şāh-ı şeh-nişān ābdāllar
22. Bakır'uñ ser-tāc idinüp ayağı toprağını
İşin altūn eylediler bī-gümān ābdāllar
23. Peyrev olup pīş-rev idindiler çün Caʿferi
Menzil-i maḳşūda irdiler hemān ābdāllar
24. Müsī-yi Kāzım işigin idinüp muḥkem ḥiṣār
Buldılar Yeʿcūc-ı keşretten emān ābdāllar
25. İtdiler şāh-ı Ḥorāsān'uñ ayağı tozını
Cān u dil çeşmine kuḥl-i İşfahān ābdāllar
26. Şeh Taḳī ile Naḳī'nüñ medḥini bülbul gibi
Şubḥ u şām idindiler vird-i zebān ābdāllar
27. Oldılar çün ʿAskerī'nüñ ʿaskeri kimden ne ğam
ʿĀlemi seyr eylesünler şādmān ābdāllar
28. Var ümidüm kim doğup bir gün günü müʿminler[üñ]
İredürür Mehdī-yi şāhib-ḳırān ābdāllar
29. Zulmet-i ğafletten arınup cihān mülki tamām
İrişe Ḥaḳʻdan hidāyet nāgehān ābdāllar
30. Bir hidāyet necmidür her dağıñuz maʿnide kim
Menzilinden sālīke virür nişān ābdāllar

16 şāh ismin vird-i: ism-i Ḥaḳḳı ḥırz-ı, *Hayretī Dīvānı*.

18 ümidüm var ki: ümid oldur ki, *Hayretī Dīvānı*.

31. **Hayreti'**yem ğam ŧebinde koyasız lāyık mıdur
Olmayasız ol ğaribe mihribān ābdāllar
32. Siz erenlerden niyāz oldur ki redd olunmaya
Eyledi meydānda uŧ rūhın revān ābdāllar

1516.

[Kaŧide]

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Bi-ħamdillāh vezān itdi nesīm-i luħf-ı Rabbānī
ŧeref buldı vüçüd-ı ŧāh ile mülk-i Süleymānī
2. Felek ŧaħlar yürürdi taħtı Dārā vü Cemŧid'ün
Aña teslīm idince yirine oturmadı cānı
3. 'Arūs-ı dehre gūyā zer ŧabaħlarla niŧān geldi
Çekildi nāmına altünlu ŧuĝrāyı....³⁷⁴
4. Düşer mi eyle bir zıll-ı Hudā kim feyz-i laħıfden
İde zülmet-serāy-ı 'ālemi gün gibi nūrānī
5. Kudümüyla n'ola faŧl-ı ŧitā reŧk-i bahār olsa
'Adālet bāĝınuñ geldi yitiŧdi verd-i ħandānı
6. İriŧdürdi ŧabā ħāk-i rehinden dīde-yi ħānı
Mübārek maħdemi rüŧen-dil itdi cümle 'inānı
7. ŧerār-ı semm-i esbi kevkeb-i baħt u sa' ādetdür
Dururken āstānı n'eylesünler çarħ-ı gerdānı
8. Cihān baħtım gibi tārīk idi bir ŧubħ-dem nāgeh
ŧulū' itdi sa' ādet burcınıñ mihr-i dirāħŧānı
9. Hümā-sāye hümāyün-pāye sulħān-ı felek-rif' at
Cenāb-ı ħazret-i sulħān Meħemmed Ĥan-ı 'Oŧmānī
10. Eger Keyvān ile ŧevr'i sipihrüñ bulsalar ruħŧat
Çapusında olurlardı o ŧāhuñ ħul [u] ħurbānı

30 dāĝuñuz: dāĝumuz, *Hayretī Dīvānı*.

32 uŧ: ol, *Hayretī Dīvānı*.

1516 117b-118a.

³⁷⁴ Mısranın devamı *Mecmua* 'da eksik olup yeri boş bırakılmıştır.

1517.

Müseddes

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Fitne-yi haṭṭ-ı yār mı diyeyin
Bend-i zülf-i nigār mı diyeyin
Ġamze-yi ŧivekār mı diyeyin
Çeŧm-i hıŧm-ı humār mı diyeyin
ŧiddet-i hecr-i yār mı diyeyin
Miḥnet-i rüzgār mı diyeyin
2. Dildeki ıztırāb mı diyeyin
Tendeki tef ü tāb mı diyeyin
Eŧk-i çeŧm-i pür-āb mı diyeyin
Hāl-i kalb-i harāb mı diyeyin
ŧiddet-i hecr-i yār mı diyeyin
Miḥnet-i rüzgār mı diyeyin
3. Beden-i bī-mecāl mı diyeyin
Yā ser-i pāy-māl mı diyeyin
Ġam [u] endüh [u] nāle mı diyeyin
Bilmezem kaḅı ħālūmi diyeyin
ŧiddet-i hecr-i yār mı diyeyin
Miḥnet-i rüzgār mı diyeyin
4. Cevr-i devr-i zamān mı diyeyin
Darb-ı dest-i cihān mı diyeyin
Bunca āh u fiġān mı diyeyin
Telef-i naḅd-i cān mı diyeyin
ŧiddet-i hecr-i yār mı diyeyin
Miḥnet-i rüzgār mı diyeyin
5. Dilber-i bī-vefā mı diyeyin
ŧun‘ī mübtelā mı diyeyin
Ġam-ı derd ü belā mı diyeyin
Cevr-i zulm-i cihān mı diyeyin
ŧiddet-i hecr-i yār mı diyeyin
Miḥnet-i rüzgār mı diyeyin

1518.

Ġubārī-yi Bursevī Raḅmetullāhi ‘aleyh

[Kaŧıde]

1517 118b.

1518 118b-119a.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ey şabā vir gel haber gülsün açıl sun gülsitān
Mağdem-i paşa-yı 'ādilden şeref buldı cihān
2. Rüz-ı 'id irdi şafā kesb eyleyüp gülzārda
Su-be-sū seyr eylesün her cānibi āb-ı revān
3. Şi' re āğāz eylesün şimden girü erbāb-ı nazm
Hāme alsun destine yazsun debīr-i āsmān
4. Lāzım olmışdur huşūşā kim belāgat ehline
Āşaf-ı sulţān-ı 'adlūñ medħine açmağ dehān
5. Gülbin-i gülzār-ı devlet gülsitān-ı ma' delet
Nağl-i bustān-ı 'adālet gonca-yı bāğ-ı cinān
6. Ma' den-i luğf u mürüvvet kām kār-ı salţanat
Dāver-i mülk-i şecā' at hāver-i gerdün-mekān
7. Ya' nī İbrāhīm Paşa menba' -ı cūd u seħā
Zübde-yi erkān u dāmād-ı şehensāh-ı zamān
8. Şāğ-ı gül gibi nihāl-i devleti kılsun hūrām
Gülbin-i gülzār-ı 'ömri görmesün bād-ı hazān
9. Ey ğubār-ı dergehi ser-tāc-ı 'irfān-ı zamān
Hāk-pāy-i sürme-yi a' yān-ı ehl-i İşfahān
10. Kılsun aşhāb-ı belāgat vaşfiñi vird-i zebān
Gülsitān-ı midħatūñ dillerde olsun dāstān
11. Mū-be-mū virsün miyānuñdan haber erbāb-ı kıl
Eylesün vaşf-ı dehānuñ şā' irān-ı nüktedān
12. Evvelā Bāķī Efendi zātuñi vaşf eylesün
Añlasun 'ālem nedür şun' -ı Hudā-yı Müste' ān
13. Devlet-i 'ömrüñ du' ā-güyī beķāsıdur senüñ
Faẓl ile oldur bulan mülk-i belāgat içre şān
14. Dergeh-i 'ālī-cenābuñ medħin eyler dāyimā
Olsa lāyıkdur Cinānī şāh-ı hayl-ı fāzılān
15. Medħüñe her dem niyāz eyler ma' ānī derlerin
Kim Su' ūdī' dür bedī' elfāz ile şāhib-beyān
16. Hüsni halkuñ medħine açsun dehen dāyim Hasan
Kim feşāhatde odur Hāsān-ı hayl-ı şā' irān

17. Şöyle vaşf itmiş kelām-ı dil-pezirũñ Nev'î kim
Görmedi nev' -i beşerde kimse anı bî-gümān
18. Leblerũñ Īsî-şifat ihyā-yı emvāt itdügin
Eylemiş Yahyā kelām-ı rūḥ-baḥşende 'ıyān
19. Söylemiş Fehmî zekā-yı ṭab' uña nāzük ğazel
Bezm-i 'ırfānda oḡur gördüm anı her nev-cüvān
20. Dāyimā medḥ eyleyüp Ḥilmî kemāl-i ḥilmũñi
Oldı erbāb-ı kemāl içre anuñla kām-rān
21. Kūyuñ evşāfın cinān ile Behiştî eylemiş
Āstānuñ 'Ulvi-yi şāḥib-sūḥan kılmış beyān
22. Güevher-i nazmı Maḳālî pāyuña kılmış nişār
Medḥũñi vird-i zebān itmiş Lisānî her zamān
23. Ḥātemî engüştũñi vaşf itmiş añı ānuñı
Görmedüm anuñ gibi ey sâ' id-i sîmîn-benān
24. Ruḡlaruñ elin 'İzārî Hāşimî vaşf eyleyüp
Kim biri buldı şeref medḥũñle anuñ biri şān
25. Ḥaṭṭ-ı müşg-āsān içün yazmış Mişālî çok ğazel
Eylemiş āb-ı ḥayātı her kelāmında nihān
26. Kāmet-i mevzūnuña 'Ālî didi a' lā ğazel
Ser-fürü kıldı işidüp aña Ṭübā-yı cinān
27. Cāndan Şānî şenā-ḥ'ānuñdur ey kân-ı kerem
Şıdḡ u iḡlāş ile şadıḡdur du' ā-gūyuñ her ān
28. Vird idinmiş her seḡer Şubḥî du' ā-yı devletũñ
Hem-zebān olmuş anuñla 'andelîb-i gülsitān
29. Şi' r-i Veysi kim ola luṭfuñla dāyim ber-ḡarār
Himmet-i Veysü'l-Karānî ola yanuñca revān
30. Sâ'î sa'y idüp cemālũñ Ka' be'sin medḥ eylesün
Dāyimā olsun du' ā-gūyuñ şafāda cā-be-cān
31. Medḥũñ ile ḥaylî şüret virdi Mānî şî' rine
Şimdi oldur āb-ı rüy-ı şā' irān-ı nüktedān
32. Lezzet-i güftāruñı ḡand-i mükerrer eyledi
Leblerũñ vaşfını kıldı Ḥusrev-i şîrîn-zebān

33. Enverī māh-ı cebinüñ vaşfin itmiş āşkār
Pertevī hürşid-i rüyuñ medhini kılmış ‘ıyān
34. Dāyim eyler Minnetī yirden göge minnetleri
Kim işigüñde bula medhüñ ile yir bī-emān
35. N’ola vaşf eylerse Hāhī ‘ izz ü cāh-ı devletüñ
Kim bulupdur mülket-i nazm içre şimdi haylī şān
36. Tīgī şerh itsün derüneye kılıcuñ idigün
Havfdan a‘ dā-yı dīn olsun işidüp nā-tüvān
37. Sīneler çāk eylese şı‘ r-i girībānı n’ola
Yaķası açılmadıķ sözler bulur ol nev-cüvān
38. Medhüñe biñ nāz ile dürr ü güherler şarf ider
Yolına olsun revān ol nāzeninüñ naķd-i cān
39. Der-kenār olsa kaşidemde n’ola ol serv-i kaç
Kim kenār olmaķ revā gülzārda serv-i revān
40. Şehryār eger göreydi ğamze-yi dil-düzuñı
‘Ömri olduķça taķınmayaydı hañçer Erdivān
41. Döymeyeydi tīg-ı āteş-baruña İsfendiyār
Ditrer idi şarşar-ı qahruñla Zāl u Qahramān
42. Boynı bağlu çākerüñ olurdı kapuñda senüñ
Ger göreydi şevket idügin gerden-keşān
43. Görmege sen şāhı begler āstānuñ kullaruñ
Muntazırlar mihr-i ‘ ālem-tāba şān kerrübiyān
44. Hüsni tedbirüñle gelmişdür cihāna intizām
Hışm-ı bī-kin ile sākın fitne-yi devr-i zamān
45. Ey Ğubārī hālüñi ‘ arz eyle hāk-i pāyine
Gerd-i miñnetden haļaş olmaķ dilerseñ bī-gümān
46. Serverā hāl-i diger-günümudan isterseñ hañber
Rāh-ı ğamda bir gözi yaşlu ğarīb ü nā-tüvān
47. Büte-yi ğamda beni kāl eyledi faķr u fenā
Nuķre-yi eşküm ‘ ayār oldı benüm ancaķ hemān
48. Yaķdı zillet nārına ben hāksarı āh kim
Ğayret-i aķrān ile ta‘ n-ı ‘ adū-yı bed-gümān

49. Katrece eylerse himmet baña elṭāfuñ yemi
Her kelāmumda benüm cārī ola seb‘ü’l-meşān
50. Söz tamām oldı muḥaşşal қаpuña ‘arz eyledüm
Şimdi şoḥbetde olan şā‘irleri bir bir ‘ıyān
51. Her birinüñ defter ü dīvānı medḥüñle senüñ
Tā ola rüz-ı kıyām eglence-yi ehl-i dilān
52. Dāyimā budur niyāzum cānib-i Feyyāz’dan
Āştān-ı devletüñ olduḡça manzūr-ı cihān
53. Kāmetüñ gibi ser-efrāz ola ‘ömr-i devletüñ
Pāy-māl ola semendüñe serān-ı düşmān

1519.

Müseddes

Meṭā‘ilün Fe‘ilātün Meṭā‘ilün Fe‘ilün

1. Şafāsı ehl-i ġinānuñ ‘anāsına degmez
Mezāk-ı şürbi şarābuñ ḥaṭāsına degmez
Sürür-ı dıḥkı zamānuñ bükāsına degmez
Karası қаşr-ı cihānuñ yaḡasına degmez
Beḡası mülk-i vücūduñ fenāsına degmez
Vefāsı dehr-i deninüñ cefāsına degmez
2. Şaḡın bu kişvere aldanma yoḡdur aña şebāt
Ki ehl-i cem‘a cemi‘an irer firāk u şetāt
Bu zulmet içre kimesne içer mi āb-ı ḥayāt
Çü ḥalk-ı ‘āleme āḡir muḡarrer oldı memāt
Beḡası mülk-i vücūduñ fenāsına degmez
Vefāsı dehr-i deninüñ cefāsına degmez
3. Cihān içinde kimesneyle eyleme peyvend
Ki fürḡatinden anuñ irmeye belā vü gezend
Ne deñlü қаşr-ı vücūduñ ola ref‘ü bülend
Ḥarāb olur şoñı anuñ budur saña buca pend
Beḡası mülk-i vücūduñ fenāsına degmez
Vefāsı dehr-i deninüñ cefāsına degmez
4. Bu dār-ı miḡnete kim geldi ise ide fiḡān
Bükā vü ḥüzn ile taḡt-ı zemīne oldı revān
Ḥarāba varmadadur mülket-i zemīn ü zamān
Ecel irince dilā kimse bulmaz emn ü emān

1519 119a.

Beķāsı mülk-i vücūduñ fenāsına degmez
Vefāsı dehr-i deninüñ cefāsına degmez

5. anı Sikender-i devrān anı mülük-ı  Acem
anı ayāşır-ı Rūm u anı sipāh u aşem
anı nüfūs-ı güzeşte anı bu deñlü ümem
anı İmām-ı rusül Seyyid-i Benī Ādem
Beķāsı mülk-i vücūduñ fenāsına degmez
Vefāsı dehr-i deninüñ cefāsına degmez

1520.

Müseddes

Āzerī Çelebi Raĥmetullāhi  Aleyh Raĥmeten Vāsi a

Mef ulü Fā ilātü Mefā ilü Fā ilün

1. Bir şubĥ-dem görüp meh-i nā-mihribānumı
 Arz eyledüm sirişk-i cevāhir-feşānumı
Tiĝın ıĥardı ĥışm ile aıtdı anımı
İhlāke aşdı şimdi dil-i nā-tüvānumı
Almayayın ölince dile dil-sitānumı
Cānum ıĥınca añmayayın yār ya cānumı
2. Şalınmada raķīb ile ol serv-i ser-firāz
Bed-ĥāhdan belā-keşine virmez imtiyāz
Raĥm itmez eylesem nice biñ derd ile niyāz
Olmadı gitdi çünki dil-i zāra çāre-sāz
Almayayın ölince dile dil-sitānumı
Cānum ıĥınca añmayayın yār ya cānumı
3. urtulmadı belā-zede dil ayd-ı dāmdan
Maĥrūm-ı derdmend-i ĥuşul-i merāmdan³⁷⁵
Gelmez vefā o serv-i ad-i ĥoş-ĥırāmdan
Vallāhi ben de dönmeeyüm bu kelāmdan
Almayayın ölince dile dil-sitānumı
Cānum ıĥınca añmayayın yār ya cānumı
4. Bir bī-vefā için niçe bir bār-ı ĝam çekem
Bir pür-cefā için niçe cām-ı elem çekem
İrdi o dem ki tuĝra-yı  işa alem çekem
Lāyık mıdur hemişe belā-yı sitem çekem
Almayayın ölince dile dil-sitānumı
Cānum ıĥınca añmayayın yār ya cānumı
5. Tiĝ-ı cefā ile beni biñ pāre eyledi

1520 119a.

³⁷⁵ İkinci mısırada kafiye hatalıdır.

Cism-i za'if ü zârımı pür-yare eyledi
Ne eyler ise cân u dil-efgâra eyledi
Vallâhi **Āzerî** dili âvâre eyledi
Almayayın ölince dile dil-sitânumı
Cânım çıkınca añmayayın yâr ya cânımı

1521.

Ġazel-i Firākî Efendi

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Tâlib-i maḥbûbam ey zâhid muḥibb-i bâdeyin
Başuñ için ayağum alma çatı üftâdeyin
2. 'Āşık-ı dîdâr-ı yârin âb-ı şâfî dil gibi
Ḥamdülillâh şüfiyâ nefsi-riyâdan sâdeyin
3. Şu gibi gönülüm düşer bir serv-i kıddüñ yanına
Bâğ-ı 'âlemde muḳayyed olmadum âzâdeyin
4. Ey ecel billâhi şabr it kim zebûn u ḥasteyem
Kûy-ı dilberden yaña bir iki adım ereyin
5. Pây-mâl oldum **Firākî** dest-gîrüm yok benüm
Gözlerüm yaşı gibi üftâde merdüm-zâdeyin

1522.

Der-Ḥaḳḳ-ı Kapudân Müteveffâ Sâbık A'nî Uluç 'Alî 'Aleyh Mâ-Yüsteḥaḳ

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Ġarḳa-yı baḥr-ı gama Ḥızr yitiş şâd eyle
Yüri dermândelerüñ destin al irşâd eyle
2. Rûzgâr âhir ider çünkü vücûduñ berbâd
Bâri ḳalsun yirüñe bir eşer icâd eyle
3. Bir ulu taş ile toprağı binâ itmekden
Var gönül yap dil-i vîrânları âbâd eyle
4. Mürdeler nâm-ı nükûb ile olurlar ihyâ
Öl diril sen de cihânda bir eyü ad eyle

1521 119a.

1522 119b-120b.

5. Rūzgāruñ n'ola el viridi ise deryā ol
Germi pişe iden vüs'ati mu'tād eyle
6. Dilde kin bağlama zinhār günāhın bilene
Ḳayd virme ḳuluñ ise daḥı āzād eyle
7. Telḥ-kām olmasun incitme şaḳın kimseleri
Ḥāşılı ḫulm ü sitem eyleme var dād eyle
8. Ḥayf idüp kimseye zinhār dime n'olsa gerek
Bu felekdür iden elbette begüm bulsa gerek

2.

1. Ḳanı ol mülket-i Fās üzre 'azīmet ḳılıcı
Şürefā zümresine buğz u 'adāvet ḳılıcı
2. Ḳanı ol ḥāne-yi dīnin yıḳup emlāk ḳılan
Dār-ı dünyāsını ihyā vü 'imāret ḳılıcı
3. Ḳanı ol āh-ı şeyātīn beni azdırdı diyü
Cāmi'ī yapduḡına ḥayf u nedāmet ḳılıcı
4. Ḳanı ol şāh-ı cihāna çekilen piş-keşi
Cümle kendüye çeküp hırş u ḥıyānet ḳılıcı
5. Ḳanı Durḡut Begüñ ol kendüyi vü ni' metinüñ
Ḥānmānın yıḳup emvālını ḡāret ḳılıcı
6. Ḳanı ol māl-i yetimānı alup zāyi' iden
Ya' nī ḥaḳḳı bitürüp şer' e ihānet ḳılıcı
7. Ḳanı ol baḡrumı ḥūn ḳalbimi mecrūḥ ḳılan
Ḥışm u hiddet idici şerr ü şeḳāvet ḳılıcı
8. 'Ālemi gerçi ḥarāb eyledi vīrān itdi
'Āḳıbet ḳalmadı ol daḥı yıḳıldı gitdi

3.

1. Yire geçdi ola Ḳārūn'a ḳarīn 'uḳbāda
Māl cem' inde naḫīri yoḡ idi dünyāda
2. Rūzgār ulucunu mulucını taḡıtdı
Beñzedi ḥālleri ḳışsa-yı ḳavm-i 'Ād'a
3. Tersḥāne ocaḡın yıḳdı ḥarāb itdi idi
Cümle esbāb-ı sefer ḳalmıḡ idi yaḡmada
4. Ādemīlik yoḡ idi zerre ḳadar şānında

Dīv-i ‘ ifrīte daḡı beñzer idi sīmāda

5. aradan ālet oñarurdu daḡı geñ yaadan
Yosa hi yoḡ idi anuñ hūneri deryāda

6. engden yūzi dōnerdi gelicek meydāna
ılı idi sōze gelseydi aan tenhāda

7. İtmedi kāfir-i bī-dīne azā ‘ mrinde
Müslümān ile idi cengi hemān dūnyāda

8. Bir muḡanneṣlige nāmını ılı akmıṣlar
Bir āadan ılı idi ılı idiyse eger

4.

1. ‘ Al u dīninde kemālinde idi noṣānı
‘ Al-ı evvel geinürdi o Bū cehl-i ṣānı

2. Halk İslām’ına ḡaml ide diyü itdi binā
Cāmi‘ in ḡayrına mı yaptı ṣanırsın anı

3. Kendü başına meger kim bir iki aṣ dūṣe
Alsalar ḡalu ḡaın ḡaṣr olıca ḡuṣmānı

4. Nā-müselmān diyeler diyü açırdı dilden
Dil ucından idi el-ḡaṣıl anuñ imānı

5. Yüzünüñ arasın arıtmaz iken deryālar
Geinürdi yine orsa deñizüñ orṣānı

6. N’ola derdiyse zamānında *menem diḡer nıst*³⁷⁶
atı ḡālī vü tehī bulmıṣ idi meydānı

7. Pehlevān idi ‘ acā’ib ıımı omada
Bā-ḡuṣuṣ öñine ataydı aan oḡlānı

8. oyulup keṣti-yi tībūta alarḡa oldu hemān
Lūṡ deryāsına ekdirdi meger kim apudān

5.

1. Sālik-i rāh-ı cefā idi egeri bī-ṣekk
Yolina geldi hep itdikleri ammā giderek

2. Āftāb-ı felek-i adri n’ola bulsa zevāl
Aḡṣam oldu bu adar devlet-i Fırāna’ya dek

³⁷⁶ Benim, bakası deḡil.

3. Alur idi kimisinden virür idi kimine
Hağ budur kim aña gelmiş idi almağ virmek
 4. Bu kadar zālīm iken andan eşedd idi yine
Ya‘nī Şeddād’dan ol zālīm idi gāyetde³⁷⁷
 5. Gerçi yelken toruda yürür idi bī-pervā
Mayna itdirdi velī nāgeh aña fülk-i felek
 6. Şādīku’l-kul geçinürdi süregelsindi kaçan
Bilmeyen kimse inanurdi şanurdi gerçek
 7. Umarın girmeye hiç nār-ı caḥīme kimse
Dāḥil olursa eger bāğ-ı behište o köpek
 8. Tevbesiz gitdi cināyetle o bed-kār öldi
Ol toñuz hortlayası katı murdār öldi
- 6.
1. Rūzgār anı hele āḥir-i kār oynatdı
Uyur idi ḥaberi yoğ idi anı şatdı
 2. İtdi dün başkınıcı gice yaturken gāfil
Nāgehān geldi ecel furqatesidür çatdı
 3. Rūzgār ile olup baḥr-ı fenāya kondı
Qalması nām u nişānı adı şanı batdı
 4. Qapudānlıqda biraqmışdı egerçi ki demür
‘Āqıbet mevc-i fenā ile qaraya atdı
 5. Rūzgāruñ çekerüñ furtunasın āḥirkār
Düşdi limāna bugün tenteyi qurdu yatdı
 6. Qoydu gāzīlerüñ ocağına şu ol zālīm
Çok fesād itdi cihān fitnelerin qaynatdı
 7. Ḥaylī çalqandı zamānında bu ortalıq anuñ
Ya‘nī deryāları hep biri birine qatdı
 8. Seyr eylerdi eger uğrasa bir Qalyeta’ya
Qıçı qayanmaz idi çatmağa bir furqateye
- 7.
1. Zāhiri bāḥınınuñ n’eydüğüni şā‘ir idi
Hele keyfiyyet-i aḥvāli qatı qāḥir idi

³⁷⁷ Mısranın devamı *Mecmua*’da eksik olup yeri boş bırakılmıştır.

2. Kimseler yumşadamazdı yo didikden soñra
Çatı zālīm çatı bî-raħm çatı kāfir idi
 3. Hağ için olan işi ğāyet idi eylemesi
Kendü hağķına olan maşlahata hāzır idi
 4. Kime luş itmege ‘ ahd itse vefā itmez idi
Ne vefā eylemek ikrārını da münkir idi
 5. Çanđı yirden ki yüzi çaralığıyla dönse
Dökülürdi yine aqçayla yüz ağardur idi
 6. Çaralar geydi aña acıdı anı kāfir
Müslümānlar degül andan kefere şāķir idi
 7. Şağ degüldi n’ola merd oldu ise ol murdār
Ölecek zālīm idi öldürecek kāfir idi
 8. Müslümānlıkda çarār itmez idi bulsa bir ān
Hāşılı fuşsat esiri idi ol forşa hemān
- 8.
1. Yoğ idi hiç görecek gözleri ehl-i hüneri
Şiñarı cāhil ü nādāna iderdi nazarı
 2. Çatı ol furtunalar eyleyici bād-ı belā
Sākin oldu ola mı çalması şimdi eşeri
 3. Ne kuş olduğunu biz de bilürüz keñ gitsün
Uçurlarsa n’ola anı kerem dideleri
 4. Çanđı ‘alaķı gözi dutsa ‘alāķa itse
Ardın oğşamağ için anı çekerdi ileri
 5. Bir güzel çancalasa kim ola çarpuz kıçlu
Çapudān eyler idi aña çakardı feneri
 6. Olur olmaz bilesince otururdu ammā
Ocağ oğlı olanuñ yoğ idi yanında yiri
 7. Tershāne ocağında kim idi döne döne
Nār-ı cevri ile kebāb olmamış idi cigeri
 8. Tershāne ocağın düzaħa döndürmüş idi
Ğarsitāni ğarrayi ile yandırmış idi

9.³⁷⁸

1. Var idi derd-i seri eyledi meşgûl o keli
Başını kaşımaya degmez idi hergiz eli
2. Kâfire memleketi yakdırır idi balsa
Tek donını çıkarup alabileydi bedeli
3. Gerçi kim ol niçe yavuz şıgınağ soymuş idi
‘Ākıbet işledi mazlûmlaruñ âhı belî
4. Olmadı kâbil-i inşâf o şakî kâbil olup
Kararırdı içi ne deñlü ağarsa şakalı
5. Lâf-ı da‘vâ-yı ulûhiyyeti urmazdı hemân
Yohsa gayrı didügi küfri degüldür dimeli
6. Dest-i zulmeti uzatmağda idi gitdükçe
İrdüğine sitem eylerdi güci yetdükçe

10.

1. Olsa ger yüz hüneri dağı bir er oğlı erüñ
Yüzüne bakmaz idi merdüm-i şâhib-hünerüñ
2. Depesi üstine olurdu emân virmez idi
Başını almağa kaşd eyledügi kimselerüñ
3. Mâl teftişlerin eyler idi mağribde
Zulm ile altını üstine getürdi o yirüñ
4. Bağmadı ehl-i kemâlüñ yüzüne bir toğru
Yine nâ-ehl idi luğfın gören ol kec-nağaruñ
5. Gözyaşı idi hem ardınca kalan göz idi ol
Bağma çokluğına bezl eyledügi sim ü zerüñ
6. İşini forşa ile işlemek isterdi müdâm
Muğtezâsına hilâf eyleyüp emr-i kaderüñ
7. İtdi ‘ahdinde Fireng ehl-i ğazāya niçe reng
Kir getürdi o leke yüzlerine merdlerüñ
8. İki üç dirlige bir kuluñ iderdi mâlik
Kimseye kalmamış idi ol ocağda dirlik

11.

³⁷⁸ Bu bendin son iki beyti eksik olup beyitlerin yeri *Mecmua*’da boş bırakılmıştır.

1. Niçe zāhid niçe ‘ābidleri giryān itdi
Niçe fāsīd niçe fāsıqları ḥandān itdi
2. Niçe vīrān ḳalacaḳ yirleri ma‘ mūr ḳılup
Niçe ma‘ mūr idecek yirleri vīrān itdi
3. Niçe ocaḳlara ol seyl-i sitem ū ḳoydı
Niçe cem‘ iyyeti taḡıtdı periŷān itdi
4. Anı gōtürmeyüp āḫir ŷütür-i çarḫ-ı felek
Yirlere çaldı bugün ḥāk ile yeksān itdi
5. Göreyin dār-ı beḳāda yolına gelsün anuñ
Gözümüñ yaşlarını seyl-i firāvān itdi
6. Ey ser-efrāz inanma felek-i ḡaddāra
Ki niçe kelleleri bī-ser ü sāmān itdi
7. Götürüp gide ŷanurdı getüri dünyāyı
‘Āḳıbet anı gōtürdi gūra dünyā n’itdi
8. Var idi ŷān-ı ŷenī‘ inde niçe nokŷānı
Ḥaḳ tamām itdi kemāl-i kereminden anı

12.

1. Nā-maḫal olana Ḥızr itmiş idi himmetini
Görmedi kimse cihān içre anuñ ŷefḳatini
2. Tārmār eyledi Ṭurgudlularuñ dernegini
Pāy-māl eyledi eytam-ı velī ni‘ metini
3. Kiminüñ mālın alurdı kiminüñ de başın
Aña ŷarf itmiş idi dīni ile devletini
4. Aldı hem mālını hem başını ammā pederüñ
Anda buldurmuş idi zūlmünüñ eñ ḡāyetini
5. Zehr iderdi ŷekerin her kime nūŷ itdirse
Pederüm daḫı anuñ içmiş idi ŷerbetini
6. Kimse men‘ itmesün o zālime la‘ n itdügümi
Siper-i la‘ net olur men‘ ḳılan la‘ netini
7. Göçdi öte yaḳaya keŷti-yi tābūta yatup
İtdi evvel yataḡın dūzaḫuñ āḫir ḳatını
8. Bir belā idi müselmānlıḡa ŷavuldı hele
İŷidenlerden ıraḡ ola taŷ altında ḳala

- 13.
1. Yatsun ol seng-dil imden girü toprağ olsun
Ne gam ol öldi ise şāh-ı cihān sağ olsun
 2. Geldi evc-i felek-i ma' rekenüñ şeh-bāzı
N'ola gitdiyse giden ancılayın zāğ olsun
 3. **Himmeti** lengerin uçurdu Firengistān'a
Hayrdur niyyeti vü kaşdı yüzi ağ olsun
 4. Kāfiristāndan eger her ne yire kim ura dest
Ellerinden ço yire anı gerek tağ olsun
 5. Baırde Hāzret-i Paşa'ya felek fülk olsun
Karada atlas-ı gerdün aña otağ olsun
 6. Bir hümādur gelüp ocağımıza kondı bizüm
Aña dünyāda vü ' uqbāda yir uçmağ olsun
 7. Umaruz kim şu çıraqlar ki söyüñdi o yana
Tershāne yana şimden girü ocağ olsun
 8. Dünye durdukça anı Hāzret-i Haq durğursun
'Ömrini devletini fırsatunı artursun

1523.

Lā-edri Qā' ilehü

Me' ulü Fā' ilātü Me' ilü Fā' ilün

1. Dünyā metā' ina niçe hırş u şefiğ olam
Yok yire naqd-i 'ömr-i 'azizi telef kılam
2. Karşu koyam zamān ile idem muhārebe
Tir-i belā vü miḥnete sinem siper kılam
3. Vaqt oldı kim 'alāyık-ı dünyādan el çekem
Esbāba tekye eylemeden nefsi keff kılam
4. Şarf eyleyem meḫlib-i 'ulyāya himmetüm
Dünyā-yı dūna meyl ü nazardan esef kılam
5. Sehv ile lehv-i lağveye yiter itdüm iştiğāl
Şimden girü tedārük-i mā-fāt selef kılam

1523 120b.

6. Yād eyleyüp hevāda geçen rūzgārumı
Çan ağlayup nedāmet-i hūzn ü esef kılam
7. Cāh u celāl rahtını tarḥ idüp aradan
Dārāt u ḥaşmet ü şerefi ber-ṭaraf kılam
8. İdüp türāb meskenini mesken ü maḳām
Ḥāk-i ḥamūli secdegeh ü mu‘ tekef kılam
9. Dergāh-ı bī-niyāza yüz urup idem niyāz
Luṭf u nevālisiyle içün başt-ı kef kılam
10. Rükñ-i rekīn-i ‘işmetine idem ilticā
Hıŝn-ı ḥaşīn-i ḥıfzını kehv ü kenef kılam

1524.

Cedel-nāme-yi Merḥūm Celāl Beg

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Yine ey dil cevāba ol ḥāzır
Ehl-i ḥaḳḳa Ḥudādurur nāzır
2. Siḫire siḫr ider su’āl-i ḥasūd
Yed-i beyzā ḳatuñda ḥod mevcūd
3. Ḥālet-i dehr özge ḥāletdür
Gāh şādī gehī melāletdür
4. Geh biri gāhi biri ğālibdür
İkisi birbirine mūcibdür
5. Ehl-i ḫikmet bu ḥālete cāzim
Şād u ğam birbirini müstelzim
6. Ya‘nī Nemrūd eylese teslīm
Añlaşılmaz maḳām-ı İbrāhīm
7. Lücc-i Fir‘avn’a düşmese Mūsā
Olımazdı ‘aşāsı ejderhā

1524 121a-122a. Abdulkadir Erkal, “Celālî’nin Mîr-i Âlem Adlı Mesnevisi”, *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Erzurum 1998, s. 65-78. Mesnevi bu makalede 121 beyittir.

2 Beytin ilk mısrası a.g.m’de “Ger gerekir idi su’āl-i ḥod” şeklindedir.

5 birbirini: birbirine, Abdulkadir Erkal, *agm*.

6 Nemrūd: Nemrūd’ı, Abdulkadir Erkal, *agm*.

8. Ger Ebū-Cehl olmasa mürted
Zāhir olmazdı mu' ciz-i Aḥmed
9. Evliyā ḥod belāya ḥāzırdur
Luṭf-ı Ḥaḳḳ mübtelāya nāzırdur
10. Ḥazret-i Bāyezīd-i Biṣṭāmi
Añılurken ḥulūş ile nāmı
11. Kıldılar yedi def' a ṭard-ı bilād
Dād aḥmaḳlaruñ elinden dād
12. Yine Monla Celāl-i Rūmī hem
Ṭa' n-ı etrākden olup pür-ḡam
13. Sālikūñ biri eylemiş nāçār
Bir ' azīz-i cihāndan istifsār
14. Evliyānuñ merātibin ḳadrin
Derecātın zeḥāyırın şadrın
15. Dimiş ol nüktedān o serverdür
Münkiri ḳaḡısınuñ ekşerdür
16. Sicn-i mü'mindürür fenā dünyā
Ehl-i Ḥaḳḳ'a zebānidür a' dā
17. Şol zamāñ ehl-i dil bulur tevfiḳ
Kıla inkār bir niçe zındiḳ
18. Müşkil oldur bir iki bed-siret
Daḡl ide ehl-i Ḥaḳḳ'a bi-' illet
19. Cehldür cehl ḥalkı münkir iden
Kibrdür ehl-i' ilmi müdbir iden
20. Cāhil aḥvāle olımaz vāḳıf
' Ārifūñ ḥālını bilür ' ārif
21. Cem' olup ba' zı münkir-i bī-ḥadd
Kimisi müstenid kimi müsned
22. Bize daḡl ü te' āruż itmişler

15 o serverdür: serverdür, Abdulkadir Erkal, *agm*.

17 ehl-i dil bulur: bulur ehl-i dil, Abdulkadir Erkal, *agm*.

19 cehldür cehl-i: hecldür hecl-i, Abdulkadir Erkal, *agm*.

21 baḡzı: ba' z-ı / müstenid: müsned, Abdulkadir Erkal, *agm*.

Cümle semt-i dālāle gitmişler

23. [Nükte-perdāz zann-ı ğıybetde]³⁷⁹
Līk İblīs gibi ğaybetde
24. Cīn gibi kendüler nihān olmuş
Ḥabş-ı tıynetleri ‘ıyān olmuş
25. Eylemişler bir iki nā-hem-vār
Yine kendü şıfatların izhār
26. Niçe bühtānlar eyleyüp isnād
Şebt idüp gāh rafz u gāh ilhād
27. Biz de bu cümleye ḥiṭāb idelüm
Recm-i bi’l-ğayb ile ‘itāb idelüm
28. Alan alsun söz ortanuñ şāhum
Aḥz ider ḥişşesini bed-ḥāhum
29. Kaşığı alalum ele yārān
Çocunur yağırı olan ḥayvān
30. Bāb-ı sultān ki ka‘r-ı deryādur
Sidre-yi Ka‘be-yi mu‘allādur
31. Baḥr u berri gelse zehr olmaz
Bir ḥaṭā ile kişi ḳahr olmaz
32. Ka‘be ise zünūba dāfi‘dür
Naşş-ı ḳāṭi‘ beyan-ı nāfi‘dür
33. Ger ḡanī vü faḳīr ü ger bī-dīn
Dāḥil olduğı günden olur emīn
34. Kimyādur ekābirüñ nazarı
Zer ider bir nigāh ile hederi

22 daḥl ü: daḥı, Abdulkadir Erkal, *agm*.

³⁷⁹ Bu mısranın yeri *Mecmua*’da boş bırakılmış olup Abdulkadir Erkal, *agm*.’den tamamlanmıştır.

25 şıfatların: müfekkirin, Abdulkadir Erkal, *agm*.

27 cümleye: meclise / recm-i: aña, Abdulkadir Erkal, *agm*.

30 “sidre-yi” kelimesi Abdulkadir Erkal, *a.g.m*’de boş bırakılmıştır.

31 gelse: megesle, Abdulkadir Erkal, *agm*.

32 Ka‘be: tevbe, Abdulkadir Erkal, *agm*. Ayrıca ikinci mısra *agm*.’de boş bırakılmıştır.

33 Abdulkadir Erkal, *agm*.’de mısra başlarındaki kelimeler ile “ḡanī vü faḳīr ü” ile “dāḥil” ifadeleri boş bırakılmıştır.

34 zer: dür, Abdulkadir Erkal, *agm*.

35. Bir kemāl ehli at‘ ider pāye
Ola zıll-ı Ha ile hem-sāye
36. Nie yıllar muāhabette ola
Rūz u Őeb ‘ izz ũ ‘ āfiyetde ola
37. Ana dal itmek isteyen ardur
Ne Şek ol āriciden ebterdũr
38. Őāhlar mazar-ı velāyetdũr
avl ũ fi‘ li amu kerāmetdũr
39. İltifāt eylemezler insāna
Anı vaz‘ itmeyince mizāna
40. Nazar-ı Őāhda bulur mı mezād
Olmayan ilatinde isti‘ dād
41. Őāhlar hem-rikābına aş atar
Kime oınur alamaz ol ar
42. Kendũ rāyında anlaru āŐā
aı kũstā idermiş istinā
43. Eyleyen kendũ nefsinı tekmil
PādŐāhını hi ılır mı acil
44. Ola bir arn işiginde ‘ abid
Anı fehm itmemekdũr emr-i ba‘ id
45. Bir ara cāhil ebter ũ murdār
Fehm ide gũrmedin anu nesi var
46. Őũkr ũ inŐāf bir animetdũr
Kũfr ũ ilhād kũfr ũ ni‘ metdũr

35 bir: un / zıll-ı Ha: zann-ı Hūdā, Abdulkadir Erkal, *agm*.

36 ‘ izz ũ: zıll-ı, Abdulkadir Erkal, *agm*.

37 Beytin ikinci mısrası Abdulkadir Erkal, *agm*.’de Őoyledir: “Ne [e]Şekk ol ki ārdan aardur”

38 “Őāhlar” ve “avl” kelimeleri Abdulkadir Erkal, *agm*.’de boş bırakılmıştır.

39 insāne: alsan alem / mizāna: mir-i ‘ alem, Abdulkadir Erkal, *agm*.

40 mezād: sevād / ilatinde: tıynetinde, Abdulkadir Erkal, *agm*.

42 “āŐā” ve “aı” kelimeleri Abdulkadir Erkal, *agm*.’de boş bırakılmıştır.

43 pādŐāhını hi ılır mı: pāŐiŐāhi ılır mı hi..., Abdulkadir Erkal, *agm*. İkinci mısranın son kelimesi boş bırakılmıştır.

44 ‘ abid: ‘ ubeyd / itmemekdũr: itmemedũr, Abdulkadir Erkal, *agm*.

45 ebter ũ: ebter-i, Abdulkadir Erkal, *agm*.

46 Őũkr ũ: Őũkr-i / kũfr ũ: rafz u, Abdulkadir Erkal, *agm*.

47. Yine h̄asā ki dīne nāfi‘ ola
Bā-ḥuṣūṣ emr ḡayr-ı vāḳı‘ ola
48. Şer‘ ile kıṣṣa k’olmaya müṣbet
Sū-yi ḡann eylemek virür zillet
49. Şübhe yoḡdur buña ki āṣim olur
Ḥar-ı Deccāl gibi nādım olur
50. Ehl-i nīk-aşl bil ḡaṭā eyler
[Kāfire mü’min iftirā eyler]³⁸⁰
51. Mü’min olana ḡū dimek kāfir
Cümle mü’min şalāḡadur nāzır
52. Sū-yi ḡandan ibā ider mü’min
Dutmaz oḡduḡın o müstaḡsin
53. Budur... ḡaḳīkat ḡālın³⁸¹
...
54. ‘Ulemā ḡavmi k’ola māyil-i māl
Olur iki cihānda ol pāy-māl
55. Mühlikāt añlaya şıfat-ı Kerīm
Şehd-i sükker görine māl-i yetīm
56. Ḥile-yi şer‘ a vaḳf ola fetvā
Zaleme ḡavmine vire fetvā
57. Vā‘ iz ü şeyḡ ḡapu ḡapu geze
Bize meclisler içre ola meze
58. [Lāzım iken musālaḡat-i ilḡā]

48 şer‘ ile kıṣṣa k’olmaya: şer‘ de ḡaṣṣañ, Abdulkadir Erkal, *agm.*

50 ehl-i nīk-aşl: aşl-ı nīk ehli, Abdulkadir Erkal, *agm.*

³⁸⁰ *Mecmua*’da bu mısra eksik olup Abdulkadir Erkal, *agm.*’den tamamlanmıştır.

51 mü’min olana ḡū: mü’mine ḡod ḡaṭā / cümle: ehl-i, Abdulkadir Erkal, *agm.*

52 oḡduḡın o müstaḡsin: oḡduḡını o muḡsin, Abdulkadir Erkal, *agm.*

³⁸¹ Üç nokta ile belirtilen kelimenin yeri *Mecmua*’da boş bırakılmıştır. Bu beytin 2. Mısraı ise metinde kaydedilmemiş olup yeri de boş bırakılmıştır.

53 *Mecmua*’da eksik olan bu beyit Abdulkadir Erkal, *agm.*’de şöyledir:

Budur aḡlāḡ-ı bed ḡaḳīḡat ḡāl
‘Ulemā ḡavmi ola māyil-i māl

54 Bu beyit 121b’de ilk beyit olarak yanlışlıkla tekrar yazılmıştır.

55 şehd-i sükker: şir-i şeker / yetīm: baḡım, Abdulkadir Erkal, *agm.*

56 ḡavmine vire: ḡavline uya, Abdulkadir Erkal, *agm.*

57 meclisler: miskinler, Abdulkadir Erkal, *agm.*

Ḥalka şerrirler eyleye iğvā³⁸²

59. Ey muḳallid mürāyi-yi tarrār
Ehl-i ‘irfāna eyleme inkār
60. Ne ḥulūşuñ ne ḥod var iḥlāşuñ
Meylüñ iḳbālinedür eşḥāşuñ
61. Ḥīle vü ḥud‘ adur işüñ muṭlaḳ
Sende ḥāşā ola maḥabbet-i Ḥaḳ
62. Ehl-i Ḥaḳḳ’a ḥurūfīdür dirsın
Sen ki ‘ilm-i ledünni ḳāşırsın
63. Vāḳıf olduñ mı sen ḥurūfī nedür
Muşḥafuñ cevher-i ḥurūfı nedür
64. Nürdur mīmi vü şıfātı anuñ
Müfredātı ile kitābı anuñ
65. Şübhe yoḳ olduḡında şeyṭānī
Ḳadḥ idenler ḥurūf-ı Ḳur’ān’ı
66. Böyle mi oldu raḡbet-i Ḳur’ān
Bir ḳara yüzli vü la‘in şeyṭān
67. K’aña mensüb olan ola zındīḳ
Nūr-ı Ḳur’ān’ı bu mıdur taşdıḳ
68. Ḥamdülillāh ‘aḳīdemizdür ḥüb
Ḥarf-i Ḳur’ān’a olmuşuz mensüb
69. Sen ki mensübsın bu dünyāya
Olmaduñ rāzı sırr-ı esmāya
70. Rüz-ı maḥşerde cem‘ ola insān
Nāmeler nāmesi ola fermān
71. Gele yevmü’l-ḥisāb faşl u beyān
Yevme tüble’s-serā’ir³⁸³ ola ‘ıyān

³⁸² *Mecmua*’da bu mısra eksik olup Abdulkadir Erkal, *agm.*’den tamamlanmıştır..

58 şerrirler: şartıla, Abdulkadir Erkal, *agm.*

59 muḳallid-i mürā’i-yi: müḳallid-i mürāy vü, Abdulkadir Erkal, *agm.*

62 Bu beyit Abdulkadir Erkal, *agm.*’de yoktur.

64 mīmi: ismi / ile kitābı: mürekkebātı, Abdulkadir Erkal, *agm.*

66 la‘in: la‘neti, Abdulkadir Erkal, *agm.*

69 rāzı: daḡı, Abdulkadir Erkal, *agm.*

³⁸³ *Gizlilerin(ortaya dökülüp) yoklanacağı gün. Târik Sûresi 86/9.*

72. Kendüzin mü ’min añlayan kaçır
Göre dünyā-peresti bir kāfir
73. Sen niçe añlamışsın ey bed-ḥū
Sırr-ı t̄ā’ at nedür ya sırr-ı vuzū
74. ‘İlm bünyāddur fūrūğ a’ māl
Bī-‘amel her ‘amel ḍalāl u ḍalāl
75. Saña bu sırrı açmamış üstād
‘Amel ü kavlüñ oldu bī-bünyād
76. ‘İlm-i zāhir‘ amelden aḳdemdür
‘İlm ile her ‘amel müsellemdür
77. ‘Amele ‘ilm vācib ü lāzım
İkisi birbirini müstelzim
78. Köre beñzer muḳallid īmānı
Dikilür birbirine dāmānı
79. Yüz yumaḳ yok vuzū ile aḳmaḳ
Ġaşl ile hiç olur mı ḳara taş aḳ
80. Bunca t̄ā’ at ḳılursın ey ġammāz
Nedürür añladuñ mı sırr-ı namāz
81. Kişi maḥbūbın anda bulmaḳdur
Ya’ nī Mi’ rāc-ı mü ’min olmaḳdur
82. Münḳatı’ ola ḳavm başından
Ala ḥişşe rāyet mürettebden
83. Gāhi mülḥid dir ise gāhi ışık
Çeşm-i ḥuffāşa ibtilādur ışık
84. Işık olmamışuz Ḥudā ‘ālim
Bize bühtānlar itmiş ol zālīm
85. Işık olmaḳ yig olmadansa eşek

73 vuzū: hū, Abdulkadir Erkal, *agm*.

74 her ‘amel müsellemdür: ki her ‘ilm zılāl-ı ḥayāl, Abdulkadir Erkal, *agm*.

78 dikilür: dikile, Abdulkadir Erkal, *agm*.

79 yüz yumaḳ yok: yüzini yur, Abdulkadir Erkal, *agm*.

81 Mi’ rāc-ı: miḥrāc-ı, Abdulkadir Erkal, *agm*.

83 ise gāhi ışık: imiş gāh ışık, Abdulkadir Erkal, *agm*.

- Har ebterdürür mürāyi ne şek
86. Mevlevîye Işıq diyen pūştur
Kendü kâfir ü ' avreti boşdur
87. Erliğün kııl **Celālî** sen izhār
Kaḥbe zenler zuhūr ider nā-çār
88. Faḥr-i ' ālem dimiş ' ale'l-ıtlāq
Şüret-i keşretü'l-vifāq u şikāk
89. Er olanlar olur ere sâbâş
Karılar ile ittifâkı şavâş
90. Ben ki bir müstmend dervîşem
Gonca-veş ḥār-ı ğamla dil-rîşem
91. İ' tikkādum budur ki ' ābid olam
Sünnî vü mü 'min ü muvaḥḥid olam
92. Her kişiyeye su 'āl-i vārid olur
Baḥş-i şer' i cidāl-ı fāsıd olur
93. Şübhesi olan eylesün taḥrîr
Küberādansa eylesün taḥrîr
94. Rū-be-[rū] olmasa eger ḥuşemā
Faşl olunmaz ḥuşūmeti şer' ā
95. Merd ba' de 's-su 'āl' ālim olur
Sū-yi zann ile herkes āşim olur
96. Budurur mücib-i ' azab-ı elîm
Niyet-i katl-ı nefis [efekk-i ' aẓîm]³⁸⁴
97. Vechi yok bir ḥarāmî güm-rāh³⁸⁵

85 olmadansa: olmadan, Abdulkadir Erkal, *agm*.

87 erliğün kııl Celālî sen: erkek iseñ Celālî kııl, Abdulkadir Erkal, *agm*.

88 dimiş: buyurmuş / şikāk: nifāk, Abdulkadir Erkal, *agm*.

89 olur ere sâbâş: ere olur başa baş / ile ittifâkı: eyler ilṭifāt-ı, Abdulkadir Erkal, *agm*.

91 mü 'min: müslim, Abdulkadir Erkal, *agm*.

92 vārid olur: vāridür/ şer' i cidāl-ı fāsıd olur' şer' de cidāl fāsiddür, Abdulkadir Erkal, *agm*.

93 Beyitteki "şübhesi" ve "küberādansa" kelimeleri Abdulkadir Erkal, *agm*. 'de boş bırakılmıştır.

94 ḥuşūmeti: ḥuşūmet-i, Abdulkadir Erkal, *agm*. Ayrıca ilk mısra da sadece "...eyler ḥaşma" yazılıdır.

95 zann eyle herkes: zanla her kişi, Abdulkadir Erkal, *agm*.

96 ğazāb-ı: ' azab-ı / niyyet-i: şıfat-ı, Abdulkadir Erkal, *agm*.

³⁸⁴ Bu kelimelerin yeri *Mecmau* 'da boş bırakılmış olup Abdulkadir Erkal, *agm*. 'den tamamlanmıştır.

- ...
98. Bu maḳūle su 'āl iden şāha
Ṭa' n ide āftāb ile māha
99. Ṭīḡ ile ḳazıyup başı kelini
Kesmelidür dilini vü elini
100. Pādşāha k'ola ḥiṭābı anuñ
Seyf-i ḳāṭı' gerek cevābı anuñ
101. Mülk durmaz 'adālet olmayıcaḳ
Söz dutulmaz siyāset olmayıcaḳ
102. Diñle pendüm **Celālī** āgāh ol
Yola gir ehl-i Ḥaḳḳ'a hem-rāh ol
103. Menzile 'azm it eyleme ārām
Zarar irgürmesin dir iseñ 'avām
104. İsm-i a'zam olursa fevz-i necāt
Ne gezend irgüre saña ḥaşerāt
105. Niçe cürmüñ niçe günāhuñ var
Şubḥ ile şām sūz-ı āhuñ var
106. Yār u nigāhuñuñ nihāyeti yoḳ
Cürmünüñ ḥaddi ise ḡāyeti yoḳ
107. Yoḡ iken ḥiç buña taḥammülümüz
Bize virdi ḡinā tevekkülümüz
108. Ḥara muḥtāc iken hele bu kez
Ḥamdülillāh ḥardan at eşmez
109. Geliñüz şıdḳ ile du' ā idelüm
'Āḳile medḥ ile şenā idelüm

³⁸⁵ Beytin 2. mısraı eksik olup yeri boş bırakılmıştır. Bu beyit Abdulkadir Erkal, *agm.*'de yoktur.

98 ṭa' n ide: ṭavāf iden, Abdulkadir Erkal, *agm.*

99 ṭīḡ: ṭīḡ / dilini vü elini: elini vü dilini, Abdulkadir Erkal, *agm.*

100 pādşāha ki: pādşāha, Abdulkadir Erkal, *agm.*

102 yola gir ehl-i Ḥaḳḳ'a: nevger-i ehl-i 'ışḳa, Abdulkadir Erkal, *agm.*

103 irgürmesin dir iseñ 'avām: ir görmesin saña ded rām, Abdulkadir Erkal, *agm.*

104 fevz-i fevz ü /irgüre saña: ürgörür sege, Abdulkadir Erkal, *agm.*

107 ḥiç buña: bu yüke, Abdulkadir Erkal, *agm.*

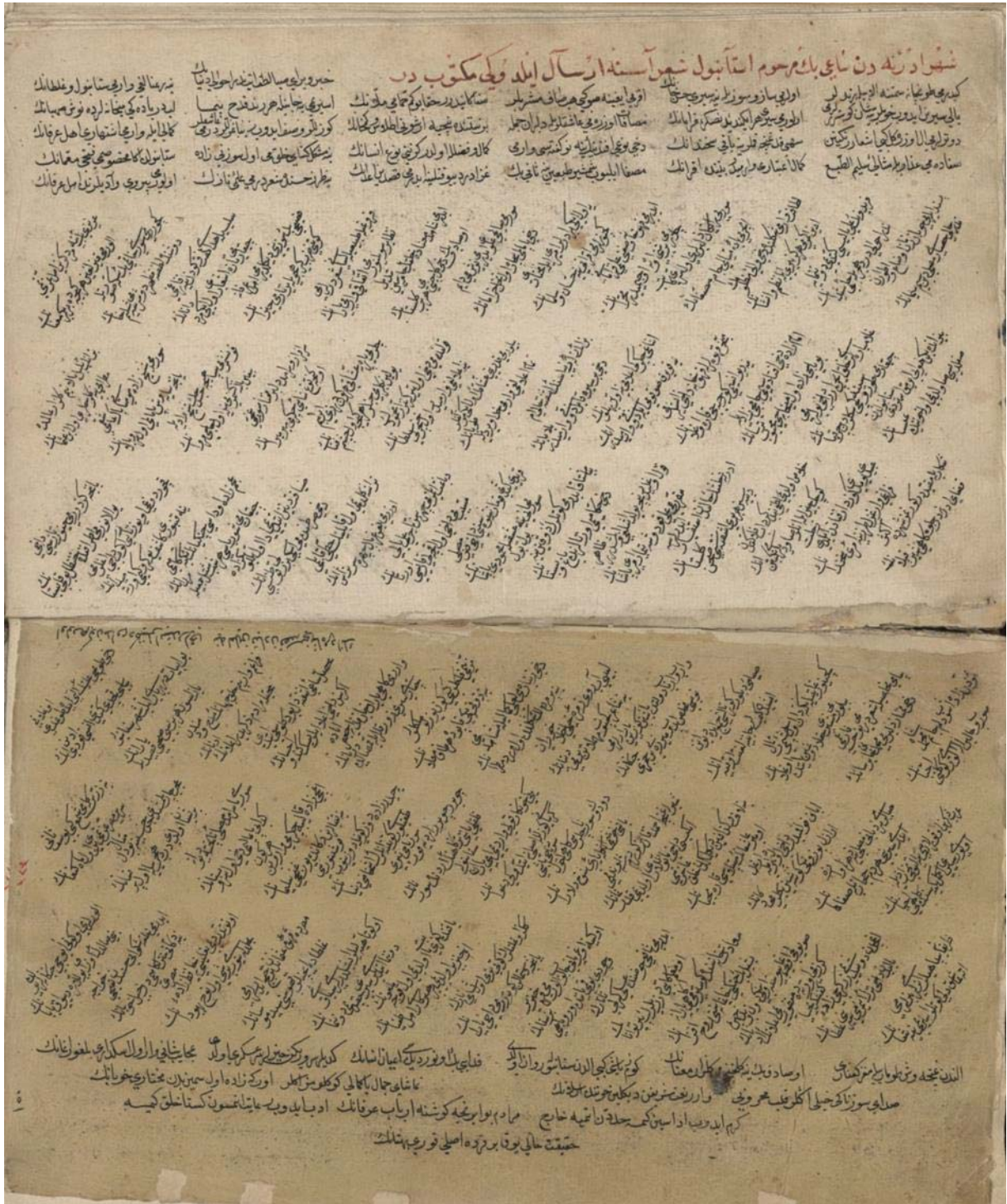
108 ḥamdülillāh: ḥamdülillāh ki, Abdulkadir Erkal, *agm.*

109 'āḳile medḥ ile: Ḥālīḳa ḥamd ile, Abdulkadir Erkal, *agm.*

110. Vire inşāf anlara Bārī
Maḥv ola sīret ile inkārı
111. Şeytanet zāyil ola cāhilden
Ehl-i dil urtula erāzilden
112. Sözleri ḥa ise müşāb olalar
İki ālemde kām-yāb olalar
113. İftirā ise olalar maġbūn
alalar rūz-ı ḥaşre dek mel ūn
114. Bu murāda icābet ola arīn
Ehl-i inşāf olan disün āmīn

110 sīret ile: şirreyetle, Abdulkadir Erkal, *agm*.

113 alalar rūz-ı ḥaşre dek: rūz u maḥşer ola ebed, Abdulkadir Erkal, *agm*.

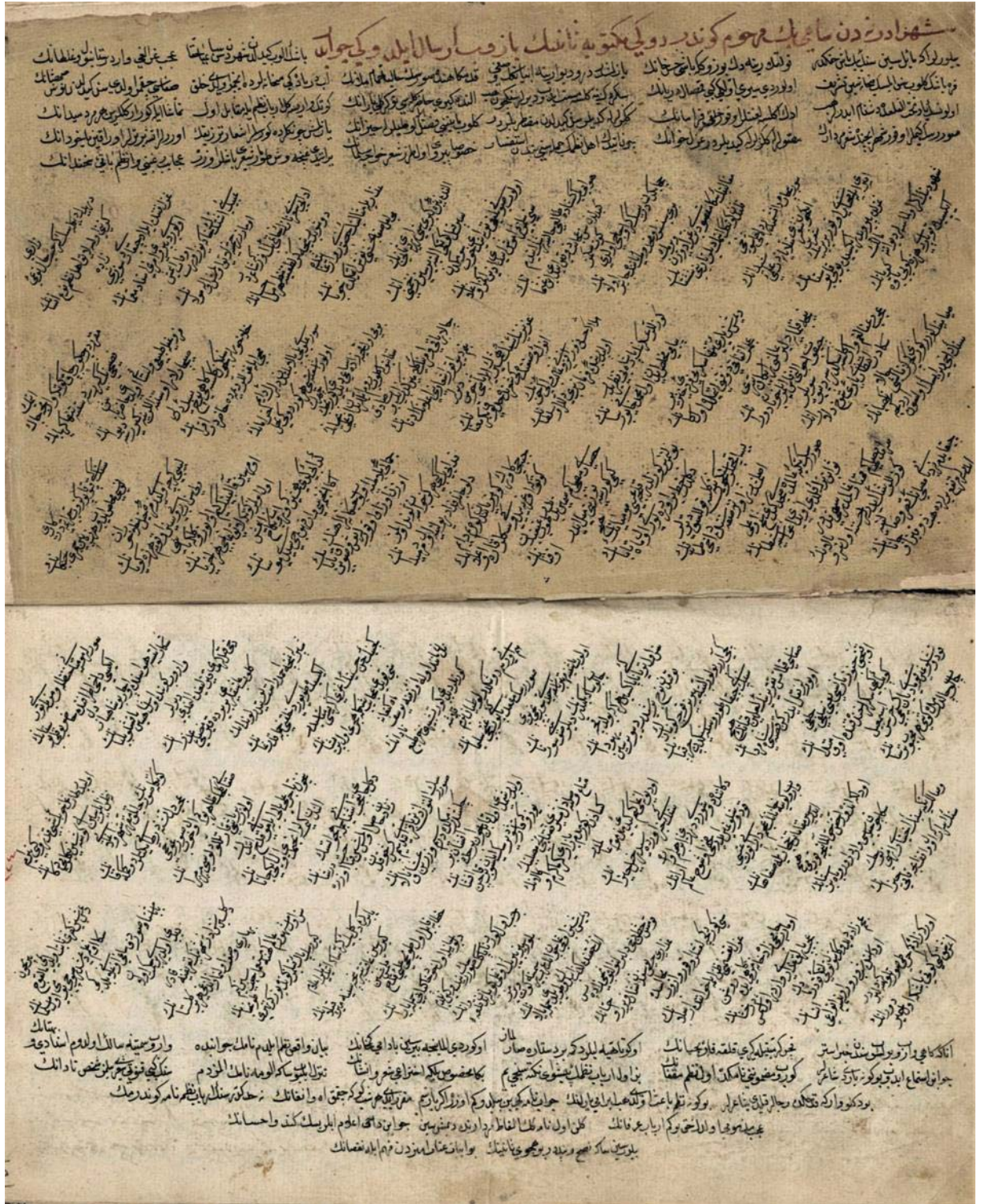

1525 122b-123a.

³⁸⁶ Bu manzume çok galiz küfür ve sövgü kelimeleri ihtiva ettiği için tanskrripsiyon alfabetiyle verilmemiş, yazma nüshadaki orijinal şekliyle metne alınması uygun görülmüştür.

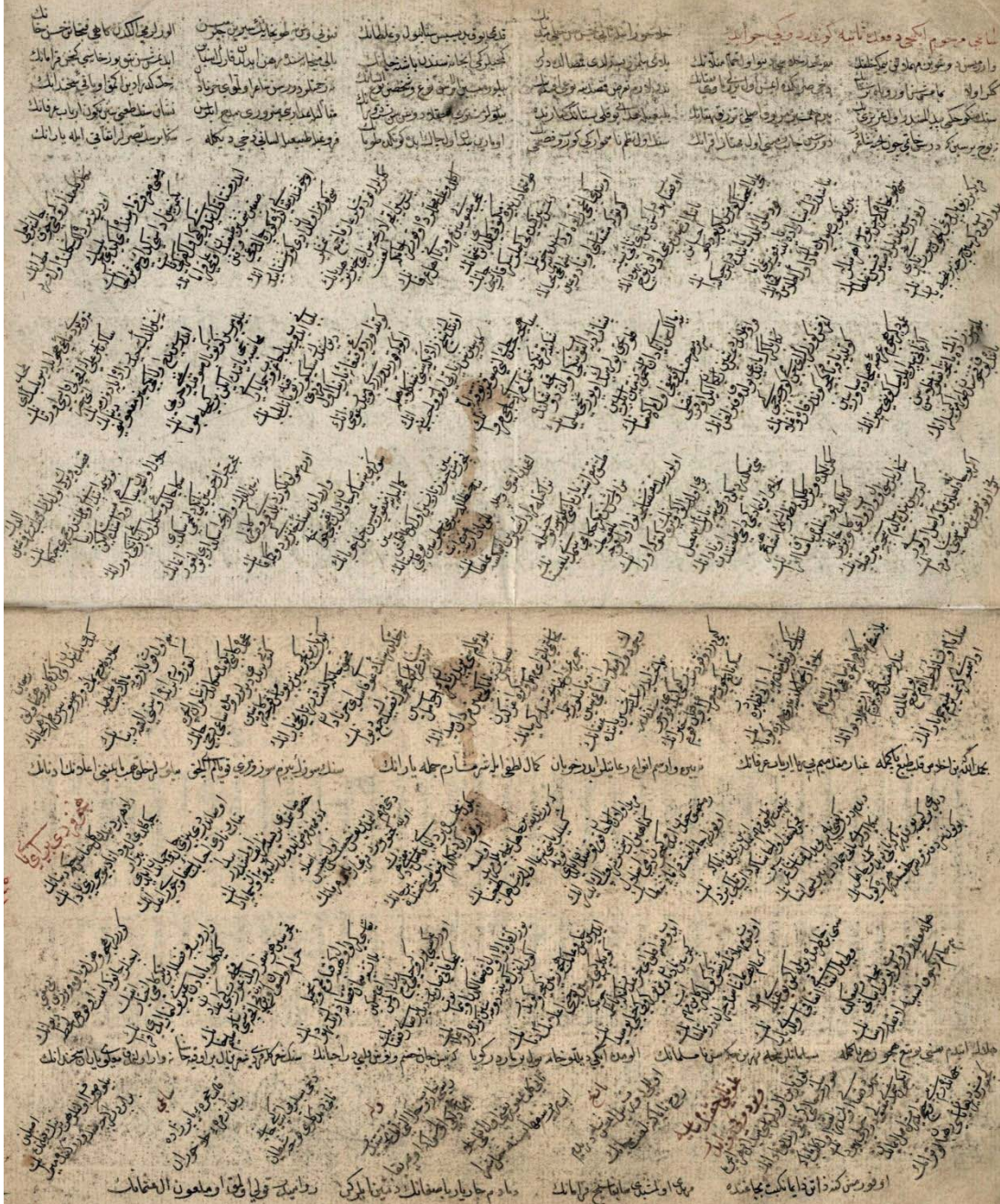
Şehr-i Edrine'den Sā'î Beg Merhūm Gōnderdügi Mektūba Şānî'nūn Yazup İrsāl

Eyledüg i Cevābdur³⁸⁷

³⁸⁷ 123b-124a. Bu manzume çok galiz küfür ve sövgü kelimeleri ihtiva ettiği için tanskripsiyon alfabesiyle verilmemiş, yazma nüshadaki orijinal şekliyle metne alınması uygun görülmüştür.

Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün

1527 124b-125a ve derkenarlarındadır.
³⁸⁸ Bu manzume çok galiz küfür ve sövgü kelimeleri ihtiva ettiği için tanskripsiyon alfabetiyle verilmemiş, yazma nüshadaki orijinal şekliyle metne alınması uygun görülmüştür.

1528.

Hicv-i Ferdî Berây-ı Şânî

Metâ' ilün Metâ' ilün Metâ' ilün Metâ' ilün

1. Dilâ her bir denîden gel cefâsın çekme dünyânuñ
Çeke geldi dil ü dānā diyü cevri nādānuñ
2. Uşandurdu bizi cān u cihāndan eyledi bîzār
‘Itāb u nāzı aḥbābuñ cefā vü cevri a‘ dānuñ
3. Huşūşā şimdi birisine zarîf olmışdurur peydā
Ki zemmin farz idüpdür kendüye ol cümle yārānuñ
4. Daḥı fehm itmedin nefsi-i ḥasîsin ol ḥabîş aṣlā
Evallāh geçinür ser-defteri erbāb-ı ‘irfānuñ
5. Bugün meclisde bir dānā-yı fāzıl müftî-yi dehrüñ
Oḥurken diñledüm fetvāsını ḥaḥḥında bir cānuñ
6. Ki bir zındîḳa bir cāhil niçe yıllar olsa mürid
Kesilür başı şer‘an ol re‘is-i ehl-i tuḡyānuñ
7. Mürid olan aña cān ḳorkusından eyledi tevbe
Günāhın āb-ı şemşîr-i şerî‘at pāk ider anuñ
8. Reh-i taḥḳîḳ-i Ḥaḳ’dan idügi-çün ādemi idlāl
Oḥurlar cānına la‘net Ḳaramanî-yi şeytānuñ
9. Şerî‘at şartını fehm itmedin zındîḳ-i nā-pāke
Ḳaçan keşf ola ḥāşākine zāt-ı pāki Yezdān’uñ
10. Didüm dün Güftî’ye bir bî-bedel mümtāz şā‘irsin
Saña olur mı Şānî cümleden birisi insānuñ
11. Didi bir kimse yokdur baña Şānî didüğüñ cāhil
Bugün ser-defter ü ser-ḥaḥḳasıdur herze-güyānuñ
12. Görürler hicv ü hezl ü yāve vü zirnîḳ-ı bî-ma‘nā
Açanlar cānuña la‘net oḥur her laḥza dîvānuñ
13. Varup bu fazl ile bir tekye Kāmî ihtiyār itseñ
Geyiklü Baba’dan ayrı bulunmaz idi aḳrānuñ
14. Ḳaçarsın her sefer olduḳça ‘avret gibi a‘dādan
Ḥarām olsun o bir ḳaç aḳçası saña Selîm Ḥan’uñ

15. Yağası kirlü ol köhne kabā vü lahm u şaḥmile
Bilā-teşbih hemān qaşşabına döndüñ Yehūdā'nuñ
16. Urur 'aksi yüzüne haylī poḥ reng olmuş ey miskīn
Geyecek katı şarudur didiler şarı kaftānuñ
17. Yüzüñ kara ola ol aq şaḥaluñdan utanmayup
Egüp ağzuñ g.tine düşesin günde bir oğlānuñ
18. İdersin hāş u 'āmmuñ hicv-i zemmin gice vü gündüz
Köpekler gibi yirsin poḥunu a' lānuñ ednānuñ
19. İdüp kısraklık ey ḥar 'özü-i lenge başlama çünki
Geçersin mādiyān-veş yügrügi haylī bu meydānuñ
20. Oquyup mühmelātuñ rişüne güldüklerin fehm it
Ki 'ālem hep temāşasında ḥayrāndur temāşānuñ
21. Seni bir ḥātırında böyle añmak yoğ idi ašlā
Velī bil iltifātı ittifaķı oldı yārānuñ
22. Hele ma' zur dutup bu niçe bir ebyātı vaşfuñda
Benüm cānum daḥı çoq yansa lāyıkdurur şānuñ
23. Helāk itdüm seni bu tiğ-i hicv-i zehr-nākümle
Müselmānlar niçe qahrın çekesin nā-müselmānuñ
24. Elümde iki dillü ḥāme yol bir mārduḡ gūyā
Ki niş-i cān-ı ḥazm u nūş-ı qalbidür aḫyānuñ
25. Senüñ şi' rüñle **Ferdī** şi' rin el bir okuya ḥāşā
Ne var olunmaduq ma' lümü yārān-ı süḥan-dānuñ
26. Bilür şarrāf olanlar her birinüñ kılmada aşlın
Berāberdür egerçi seng ü zer keffede mizānuñ

1529.

Sā' i

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Qalib-ı hücreyi yapar zāde
Zübde-yi zümre-yi ḥalā-ḥ'ārān
2. Daḥı besler mi it gibi cānı
Şānı didükleri qoca şeytān

1529 125a.

1530.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Rīši cārūb-ı halā alnı imik tahtasıdur
Ābhāne deligi olmış aña oyma yaqa
2. Şānī-yi kelb-i ' aqūr ya' nī ol itli halā
Āb-riz-i süfehā beste-i hayl-i şu' arā

1531.

Tārīḡ

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Öleli dört yıl imiş ne dir idüm
Rūḡ-ı nā-pākine la' net cānuñ

1532.

'Ulūv-i Şānī Ḥaqqında Sā' iye Virdügi Cevābdur

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Bugün yarın alurlar başını meydān-ı dehr içre
Şorarsañ ḡālını ger Şānī-yi zındıḡ-ı nādānuñ
2. Cehūd qaşşābı olmışdur laqab ol kelb-i nā-pāke
Anuñ-çün şimdi maqbūlidürür haylī Yehūdā'nuñ
3. Cihānda Rimpepi terciḡ idermiş ehl-i imāndan
Geçinürmiş diriḡā yanışı Ruḡbān Lutrā'nuñ
4. Üfürmiş gene zātın dāyimā nekbet bucaḡında
Müridi olmuş idi sābıḡan Şeyḡ-i Ḳaraman'nuñ
5. Dem-ā-dem çār-yār-ı bā-şafānuñ zemmin eylerken
Revā mıdur ḡulı olmaḡ o mel' ün Āl-i 'Oşmān'nuñ

1530 125a.

1531 125a.

1532 125a.

1533.

Şehr-engiz-i ‘Ulvî Çelebi

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

1. İlâhî baħr-ı ‘işyâna ğarîķam
Tutuŝdum nâr-ı hicrâna ħarîķam
2. Yaluñ yüzlülerüñ ŝevķiyle yandum
Kül oldum küllî cānumdan uşandum
3. Giriftārum ser-i ğüsū-yı yāre
Ĥudāyā kıł dil-i miskine çāre
4. Siyeh kākülleri aldı ħarārūm
Gidipdür āħ elden iħtiyārūm
5. Ğam-ı bīmār-ı çeşm ile za‘îfem
Miyānı ğibi inceldüm naħîfem
6. Gözüm yaşı beni düşkün idüpdür
Yüzüm şuyı ħatı çoķdan gidüpdür
7. Seg-i nefşüm yeder çeşm-i nizārı
Yeder ŝayyāddur şan kim ŝikārı
8. Vuzū içün elüme alsam ibriķ
Sebū-yı mey ğörinür baña taħķiķ
9. ‘Aceb mi mescide ‘azm eylesem ger
Baña mescid olupdur küy-ı dilber
10. Ķarār itmezdi dil mescide bir ān
Eger olmasa seyr-i rüy-ı ħübān
11. Cüvānuñ şüret-i seyrine farzā
Olupdur deyr-i dil büthāne ğüyā
12. Ne mümkin okusam tesbîħ ü evrād
Meger ħāl ü ħaķ-ı yāri idem yād
13. Namāza yüz yumadum yā İlāhi
Mu‘azzeb eyleme ben rü-siyāhı
14. Gühenkārūm iŝüm cürm ü ħaķādur

1533 125b -128a ve derkenarlarındadır. *Derzî-zāde Ulvî Divānı’ndada* bu şehrengiz “*Manisa Medhiyyesi*”, s. 578-583 ile “*İstignâ-yı Cüvân*”, s. 587-600 olmak üzere iki mesnevi şeklinde tertip edilmiştir.

- Qara bahtum gibi yüzüm qaradur
15. Reh-i ‘ işyānda kaldum yā İlähî
Meded yandum yağıldum yā İlähî
16. Hüdāyā pāk-i zātuñ hürmeti-çün
Şol esmā vü şıfātuñ hürmeti-çün
17. Resül-i kibriyānuñ ‘ izzeti-çün
Anuñ qadr ü celāli hürmeti-çün
18. Dağı aşhāb u ālî haqqı-çün
Celāl-i dilber-i ra‘ nā haqı-çün
19. Kerāmet şāhibi ‘ āşıklar için
Yoluñda şubh-veş şādıklar için
20. Melāl-i ‘ āşıq-ı şeydā haqı-çün
Benüm bu bağımuñ yaşı haqı-çün
21. İdüp bu cism-i nā-bünyānı pür-nür
Baña kıl *şemme vechullāh*³⁸⁹ manzūr
22. Tārīq-i Muştafā’ dan yā İlähî
Şaşırma hışm ile ben rü-siyāhı
23. Beni şol gözi açıqlardan eyle
Seni görmege lāyıqlardan eyle
24. Baña rehber olup imān ile dīn
*Eğışnā yā gıyāşe’ l-mustağışın*³⁹⁰
25. Seher-geh kim nesim-i rüh-perver
Cihāna virmiş idi zib ü ziver
26. Cihān itdi yine ‘ arz-ı cemāli
Bürüdet gitdi buldı i‘ tidāli
27. Çıkarup kākum-ı berfin çemenler
Bürüdi pırehenle sim-tenler
28. Behişt-āsā olup gülzār-ı ‘ ālem
Melālet gitdi herkes oldı hurrem
29. Mesih-enfās olup bād-ı gülistān

³⁸⁹ “şemme vechullāh” Bakara suresinin 115. Âyetinden itibastır. Meâli “Allah’ın vechi (zâtı) oradadır.

³⁹⁰ Ey yardım isteyenlerin yardım edeni, bize yardım et.

- Nebāt-ı mürdeye gūyā virür cān
30. uruldı ser-be-ser gūlşende meclis
utar zerrin adeh destinde nergis
31. Aılmış dāğ-ı s̄inem gibi lāle
Ayağ üstinde nūř eyler piyāle
32. Yine bezm-i gūlistānda benefşe
Seher-geh jāleden içdi benefşe
33. Mey-i jāleyle mest olup gūl-i ter
Aıldı yaasın āk itdi yir yir
34. řabā başduğı yiri bilmez oldu
řadāsıyla gūlistān bezmi oldı
35. Olaldan cūy-ı dil-cū atı ser-hoř
Gehi pür-cūř oldu gāhi hāmūř
36. Naçar ıldum bu hāline cihānuñ
Cünūnı gālib oldu tende cānuñ
37. ılıp dil mā-sivādan cümle ‘uzlet
Görindi gözüme rāh-ı seyāhat
38. Fenā şalın geyüp arh-ı kühenden
‘Alāka at‘ını itdüm vaşandan
39. Elinden şabrın alsa ‘ışk-ı dilber
Seferdür ‘āřıkuñ kārı dimişler
40. Olup ‘ışk-ı dil-ārā ile řeydā
Diyār-ı ğurbete gitdüm diriğā
41. Cihānı cā-be-cā geşt eyler iken
İdindüm şehr-i Ma‘nīsā-yı mesken
42. İderken ār-sū seyrini nāgāh
Beni māt eyledi fi‘l-hāl bir řāh
43. Görüp ol nāzenin hūbı dilā ben
Dil-i bī-āremi aldurdum elden
44. Dil-i ‘āřık aar şudur be-her-hāl
Gel inřāf eyle olmasun mı meyyāl
45. O şehri geşt iderken ‘āřıkāne

- Yolum düşdi benüm bir gülsitāna
46. İder bülbül-i hezārān āh u şiven
şüküfeyle tonanmış řaĥn-ı gülşene
47. Ķarār itdüm o bāġ-ı dil-güřāda
Dil-i maĥzün ile oldum řafāda
48. Ķam-ı cānān idi her dem celīsüm
Belā vü ġuřřa olmışdı enīsüm
49. Ķad-i dilber yirine cān-ı bī-hüş
Nihāl-i serv eylerdi der-āġüř
50. Gelüp nāġeh baĥna bir yār-ı mümtāz
Sühāndān u zarīf ü nükte-perdāz
51. Didüm kim ey süĥan-perdāz-ı ‘ālem
Saĥna ġün mülk-i nazam oldı müsellem
52. Suzuñden ‘āřık u řeydāsın ancaĶ
Zarīf ü ‘ālim ü dānāsın ancaĶ
53. Zā‘īf itmiş seni ‘ıřĶ-i dil-ārā
Ķatı āřüfte olmışsın dirīġā
54. N’ola bir nazm iderseñ bunda icād
Güzeller medĥi ile ola bünyād
55. Bu řehrūñ dilber-i ra‘ nālarını
Laşif ü nāzük ü ġarrālarını
56. Serir-i mülk-i ĥusne pādřāhın
Sipihri-i evci-i nāza mihr ü māhın
57. Getür bir yire her bir medĥin eyle
Anuñ her birisinüñ vaşfın eyle
58. Güzeller řāhı olsun bir seĥi-Ķad
Ķara Ķařı gibi eyle ser-āmed
59. Olup baĥr-ı muĥīř-i nazma ġavvāř
ĶıĶar içinden anuñ gevher-i ĥāř
60. Dür-i elfāzın itdüm ġünkü ařfā
Ķurüř u cūřa geldüm hem-ġü deryā
61. Didüm ol yāre kim ey yār-ı cānum

- Egerçi tende yokdur yār-ı cānum
62. Müşevveşdür benüm gāyetde hālüm
Ne hālüm kim ola medhe mecālüm
63. Cihān içinde hālüm oldu meşhūr
Buyurmuşlar ki olma mūr u mağrūr
64. Dil ü cāndan baña çün itdüñ ibrām
Münāsib bu ki olam emrüne rām
65. Bezer efkāra varup bu dil-i zār
Nice olsun dir iken nazm u güftār
66. Tūlū‘ itdi dilā feyz-i İlāhī
Hemān ser-nāme kıldum nām-ı şāhı
67. Şeh-i şāhenshān şāh-ı ‘ālem
Sa‘ ādet qarına sulţān-ı a‘ zām
68. Serir-i taht-ı hüsne ‘izz ile şāh
Sipih-ı evc-i burc-ı kudrete māh
69. Ki ya‘ nī Hān Selīm ibn-i Süleymān
Olupdur ‘adl ile hāqān-ı devrān
70. Olursa ‘adl ü dādı ol şehüñ yād
Olur Nüşirevān’uñ ‘adli berbād
71. Cihānda luţf ile ol sāye-yi Hāq
Veliy-yi muţlak olmışdur muhaqqak
72. Başundadur külāh-ı ‘izzet ü taht
Elündedür livā-yı devlet ü baht
73. Sitanbül içre olmasına sulţān
Sened olmışdur anuñ sinni her ān
74. ‘Adālet üzre olduğına ol şāh
Delālet eyler anuñ lāfi her gāh
75. Yolu sefer degül midür ki ol yā
Müsellem ola aña mülk-i deryā
76. Olupdur mīmi anuñ mīm-i İslām
İder luţf ile cümle halka ikrām
77. İder ol düsta ‘arz-ı cemāli

- ‘ Adūya gösterür tîġ-ı celālî
78. Şadākat mülkine ol şāh-ı taḥkīk
Olupdur şanasın Bū-Bekr-i Şiddīk
79. ‘ Ömer gibi dilber olup o sulṭān
Olupdur zübde-yi evlād-ı ‘ Oşmān
- Der-medḥ-i Çār-yār-ı Güzīn**
80. Muḥibb-i çār-yār-ı Muştafā’dur
Şecā’ atle ‘ Aliyy-i Murtażā’dur
81. Dırāz itme sözi medḥ ü şenā kııl
Du‘ ā-yı devletini eyle ey dil
82. Seḥā vü luṭf ile yā Rabbi ol ḥān
Olupdur ‘ āleme çün zıll-ı Yezdān
83. İrüp maḫşūdına her laḫza vāşıl
Murādı ḫırmenini eyle ḥāşıl
84. Getürme yolına ġül-i racīmi
Naşīb eyle aña rāh-ı Selīm’i
85. Anuñ şemşirin üstin eyle her bār
Be-ḫaḫkı Aḫmed ü Maḫmūd-ı Muḫtār
86. Çün ey dil eyledüñ evşāf-ı şāhı
Nicedür söyle anuñ taḫtgāhı
87. Zebān-ı tūṭī-yi bāġ-ı ma‘ ānī
Kelāma açdı bu resme dehānı
88. Didigüm kāyināt içinde kaṭ‘ ā
Bulunmaz şehr-i Ma‘ nīsā’ da hem-tā
89. Sevād-ı şevket ile oldı a‘ zam
Olupdur āb-ı rüy-ı çeşm-i ‘ ālem
90. Öñünde görünür bir ḫüb şahrā
Zemīni yemyeşil itmiş ser-ā-pā
91. Olupdur güyyā deryā-yı aḫzār
Dem-ā-dem mevc urur bād ile yir yir
92. Nażar kılsañ ḫişārında bedenler

91 güyyā deryā-yı: şanasın kim baḫr-ı, *Derzî-zāde Ulvî Divānı*.

- Şanasın yelken açmış fülke beñzer
93. Yeñi ƙal‘ a aña künc oldı her ān
N’ola eski ƙıřarı olsa vırān
94. Bulınmazmış egerçi aña hem-tā
Benüm ƙalbim gibi yıķılmıř āmmā
95. İçi ƙat ƙat binālardur o řehrūñ
O řehr oldı yüzi řuyı bu dehrūñ
96. Ƙuřūřā řāh-ı devrānuñ serāyı
Zemīne ‘ arz ider saķf u semāyı
97. O şehr içinde vardur çoķ mesīre
Velī olmaz řenārına nazīre
98. Aña beñzer ƙanı cāy-ı hevā-başş
Ėayāt-efzā vü ra‘ nā vü řafā-başş
99. Elinden gitmeyüp tesbīhi dāyim
Olur ehl-i ‘ ibādet gibi ƙāyim
100. İder el ƙaldurup Ėaķķ’a münācāt
Virür erbāb-ı ‘ iřķa vecd ü Ėālāt
101. N’ola cennet disem ol şehre her ān
Olur dīdār-ı yāre anda imkān
102. Güzellerle müzeyyen içi anuñ
Görinür anda Ėavrāsı cinānuñ
103. Kimi Yūsuf gibi Ėüsn ile ra‘ nā
Kimi Ya‘ ƙüb-veş ‘ iřķ ile řeydā
104. Kimisi meh-rū kimi Müřteri’dür
MelāĖat evcinūñ meh-peykeridür
105. Kimi Leylā olupdur kimi Mecnūn
Biri birisine her biri meftūn

93 yeñi: iki / benüm ƙalbim gibi yıķılmıř: yıķılmıř ƙalb-i ‘ āřık gibi, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

96 serāyı: serāy / semāyı: semāy, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

97 řehr: řehrūñ, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

99 gitmeyüp: gitmesin, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

101 Bu beyit *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*’nda şöyledir:

N’ola dirsem aña Firdevs-i ā‘ lā

Güzeller oldı anda şan ki Ėürā

103 gibi: kimi, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

106. Kimi ma‘ şūķ olupdur kimi ‘ āşık
Kimi ‘ Azrādudurur kimisi Vāmīķ
107. Kiminūñ la‘ li Şīrīn kimi Ferhād
Olupdur her biri fenninde üstād
108. Kiminūñ ruĥları şem‘ -i şeb-efrūz
Kimi pervāne-veş olmış ciġer-sūz
109. Kimisi şāh u kimisi gedādur
Kimi bende kimisi pādşāhdur
110. Biri birisine ‘ āşık geġerler
Yolında şubĥ-veş şādīķ geġerler
111. Ķulı oldum sevūp bir pādşāhı
İderdüm rūz u şeb feryād u āhı
112. Dūşer mi hīġ benüm gibi gedāya
Ķapusında Ķul olmak pādşāya
113. Göñül bir ‘ işvesi ġoķ ĥūba dūşdi
Göñül bir nāzenīn maĥbūba dūşdi
114. Egerġi sevmişem bir serv-ķāmet
Ķoparur başuma her gün Ķıyāmet
115. Olupdur āh kim ol yār-ı meh-veş
Benüm āhum gibi ġāyetde ser-keş
116. O şaġı Leylī’ nūñ Mecnūn’ ı oldum
Niġe yıl ‘ āşık-ı maĥzūmı oldum
117. Mey-i la‘ li beni mestāne Ķıldı
Velī kākūlleri dīvāne Ķıldı
118. Siyeh zūlfi ġamıyla bī-ķarārum
Göreldeñ çeşm-i bīmārını zārurum
119. Beden mūya dönūpdür mūyeden āh
Fiġān u nāleden nāl oldı ten āh

106 ‘ Azrādudurur kimisi: ‘ Azrā-‘ izār u kimi, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

113 işvesi: nazenīn, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

117 velī: dili, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

118 çeşm-i bīmārını: çeşmini bīmār u, *Derzī-zāde Ulvī Dīvānı*.

120. Çeküp derd-i firâkın ol cüvānuñ
Ziyāde oldı ı ışkı haste cānuñ
121. Ne deñlü yār ile olsa bürüdet
Ten-i pür-süzda artar ıarāret
122. Gözüm yaşına baqmaz mäh-pārem
Düşüpdür yıldızum yoqdur sitārem
123. Şafaq gibi döküp qanıñı her bār
Nücüm-āsā ağıardı çeşm-i hün-bār
124. Degül encüm felekde görinenler
Şerāre saçdı āhum çarha yir yir
125. Qarardup ı ālemi āhum duġanı
Şeb-i zulmet gibi dutdı cihāñı
- Şıfāt-ı Şeb**
126. Meger bir şeb sipihr-i lāciverdī
Aradan eyledi kim mihr-i zerdi
127. Niqāb-ı çihre-yi eflake ol şeb
Ser-āmed tıtdı çeşmine çü kevkeb
128. Cihāñı zulmeti ile şeb-i tār
Zalām-ı ġamda çün baġt-ı dil-i zār
129. Felek āyīnesi jeng-i şeb oldı
Gözi görmez olup zulmetle tıtdı
130. Qanādili nücüm olup şikeste
Sipihrüñ iki gözi oldı beste
131. Firāq-ı zülf-i yāri yād kıldum
Qara baġtum gibi feryād kıldum
132. Şeb-i miġnetde cevr-i dilberümden
Qara günümdeki derd-i serümden
133. Qııldum hālümü bir bir hikāyet
İderdüm çarġ-ı ġaddāra şikāyet
134. Görinen keh-keşāñ şanmañ ki eflāk
İşidüp hālüm itdi yaqasın çāk

130 qanādili: qanad ile, *Derzî-zāde Ulvî Dîvāñı*.

131 gibi: añup, *Derzî-zāde Ulvî Dîvāñı*.

135. Bulutlar ʿālemi ʿutdı ser-ā-ser
Benüm aḥvālūme aḡlamaḡ ister
136. Döküp bārān-ı eşkin çarḥ-ı minā
Fiḡāna başladı raʿ d idüp ıṣfā
137. Görüp seyrümde bir şeb ol cüvānı
Muşavver oldı rüy-ı nāgehānı
138. Didi kim nāz ile seyrümde ol yār
Yürü baḥtuñ gözin uyḡudan uyar
139. Meh-i ruḡsārumı bedr-i dücā bil
Ḥayālüm şemsi şevḡını duḡā bil
140. Yine seyrümde ey dil yāre irdüm
Hemānā devlet-i bīdāra irdüm
141. İderken girye ḡandān oldı göñlüm
Düşinde yine sulṭān oldı göñlüm
142. Ḥayāl-i ḡāba beñzer vuşlat-ı yār
Aḡar bir āba beñzer vuşlat-ı yār
143. Yine bu çeşm-i ḡāb-ālūd uyandı
Çerāḡ-ı baḡt-ı ḡāb-ālūd uyandı
144. Yanup nār-ı şafaḡla perde-yi şeb
Seḡer-geh ḡāyib oldı gökde kevkeb
145. Ṭulūʿ itdi yine sulṭān-ı ḡāver
Cihānı şubḡ-dem kıldı münevver
146. Yine şems-i duḡā oldı hüveydā
Yine nūr-ı Ḥudā oldı tecellā
147. Yine şubḡ-ı şafā şevḡiyle bī-pāk
Libās-ı şāmı itdi şubḡ-dem çāk

135 aḡlamaḡ: aḡlamaḡ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

136 raʿ d: raʿ d-veş, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

137 bir: ol /nāgehānı: niḡehbānı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

139 ruḡsārumı: ruḡsarı / ḡayālüm şemsi şevḡını: cemālüm şevḡını şems-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

140 Yine seyrümde ey dil yāre: Görüp didārımı dildāra / hemānā: şanasın, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

144 perde: pere, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

146 oldı: kıldı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

147 şevḡiyle: şevḡle, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

148. Zümürüd tahta geçdi mihr-i enver
Degüldür şa' şa' a taqındı hañçer
149. Diyâr-ı şarkdan ' asker ile geldi
Seher feth itdi şamuñ mülkin aldı
150. Gelüp yanına bir bir hayl-i envâr
Başına geydi ol dem şems destâr
151. Geçer şark ile garba hükmi beñzer
Olupdur mülk-i dünyâda Sikender
152. Geyüp egnine yine bir ser-â-ser
Cihâna sim ü zer virdi ser-â-ser
153. Ne hikmetdür bu kim hürşid-i gerdün
Nazar kılsa ider toprağı altün
154. Yine nürânilik irdi zamâna
Sipihri-i pîr döndi nev-cüvâna
155. Açıldı bāğ-ı ' âlem gülşen oldu
Gönüller hânesi hep rüşen oldu
156. Bezendi meclis-i rümîyi gördi
Çapu-zen zehre ortadan getürdi
157. Toğup ecv-i semâdan mihr-i rüşen
Beni kırtardı hicrân zulmetinden
158. Görindi yine ol şems-i cihânum
Tutuşdı âteş-i mihr ile cânum
159. Yaturken dil zalâm-ı gamda bi-tâb
Tulü' itdi o hürşid-i cihân-tâb
160. Sipihri-i hüsn içinde ol meh-i nev
Yine dil hânesine şaldı pertev
161. Görindi baña çün ol nür-ı Aḫmed
N'ola mümtâz idüp kılsam ser-âmed
162. Mürekkeble devât-ı mihr doldı

148 tahta: tahtına, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

150 yanına: pâyine, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

154 pîr: pîre, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

156 rümîyi: rüz pîr / çapu zen : çapu zeyn, *Derzî-zâde Ulvî Dîvânı*.

İçinde şa‘ şa‘ a zer-ḥāme oldı

163. Anuñ vaşfını yazmağa ‘ Uṭārid
İdindi āsmānı mā’i kāgād

Der-Vaşf-1 Cüvān Dervīş

164. Bugün ser-defter-i ḥübān arada
Güzel dirseñ eger Yazıcı-zāde
165. Anuñ Dervīş’dür nām-ı şerīfi
Cihānı ḳul ider ḥulḳ-ı laṭīfi
166. Dehānı gibi hīç mānendi yoḳdur
Gözüm yaşı gibi ‘ uşşāḳı çoḳdur
167. Reh-i ‘ ışḳında dil pā-māli oldı
Yolında baş açık ābdālı oldı
168. Beni ḳul itdi ol şāh-ı velāyet
İdersem n’ola dervīşāne ḥidmet

Der-Vaşf-1 Cüvān Mū-miyān

169. Biri Mevtāb-zāde Mū-miyāndur
Dili ḳılca ḳoyan ol nev-cüvāndur
170. N’ola baḳmazsa mūya cism her dem
Gözine ḳılca gelmez ḥalḳ-ı ‘ ālem
171. Baña ‘ arz itdi zülfin ol perī-şān
Dil-i āşüfemi ḳıldı perīşān
172. Terāş olsa ‘ aceb mi ḥaṭṭı her gāh
Daḫı üstine ḳıl ḳondurmaz ol māh
173. Dögünmekden ḳarardı şanmañuz ten
Yolında ḳara çullar geymişim ben

Der-vaşf-1 Cüvān Ḥuseyn Ḥān

174. Birisi Aşçı-zāde dilber-i ḥüb
Ḥuseyn olmışdur aña nām-ı mergüb
175. Zülāl-i lebleri yādına her ān
Yezīd olsun yolında virmeyen cān

162: Mürekkeble: Mürekkebe ile / doldı: ṭoldı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

168 velāyet: vilayet, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

170 mūya cism: mūy-ı cismi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

173 geymişim: geymiş, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

176. Teb-i ğamla şararsam n'ola her ğāh
Naẓar kılmaz bu rŭy-ı zerde ol māh
177. Bugŭn bir dānedir ol şāh-ı  ālem
o sŏgsŭn aĝzuma uyunca her dem
178. Cemāli oldu gŭyā hŭsn-i h ānı
Hemān baş-ı ğāyibdŭr dehānı
- Der-vaşf-ı Cŭvān   Ali Şāh**
179.   Alı Bālĭ biri bir şāh-ı hŭbān
  Ali sĭretlidŭr ol şĭr-i Yezdān
180. Hāsen-şŭret melek-sĭmā gŭzeldŭr
Reh-i   işķında cān virsem maħaldŭr
181. Sŭvār-ı dildil-i nāz oldu ol şāh
Yolında anber olsam n'ola her ğāh
182. Gŏren didi dŭkānında o şāhı
Gŏrŭñ gelmiş esed burcına māhı
183. Nice beñzer gŏzinde ıl naẓāre
Her iki kirpigi bir Zŭlfekāre
- [Der vaşf-ı Cŭvān Bustān]**
184. Birinŭñ daħı nāmı Bustān'dur
Yŭzi gŭl āmeti serv-i revāndur
185. Cemālinde anuñ ıfl-ı dehānı
Our gŭyā kitāb-ı Bustān'ı
186. Beni bāĝa şalup ĝĭsŭsı tenhā
İderler bustān seyrin bā- a  dā
187. Ruħ-ı zerdŭm gŏrŭp bozuldu ol hŭān
Hāzān irŭp şarardı şan ki bustān
188. Raķĭb-i ĝarla gezse an  mı her ān
Eşek başıyladur her yirde bustān

176 n'ola: añ mı, *Derzĭ-zāde Ulvĭ Dĭvānı*.

178 gŭyā hŭsn-i h ānı: anuñ hŭsn-i cŭvānı, *Derzĭ-zāde Ulvĭ Dĭvānı*.

186 seyrin ya a  dā: seyrini a  dā, *Derzĭ-zāde Ulvĭ Dĭvānı*.

187 şarardı şan ki: bozıldı şanın, *Derzĭ-zāde Ulvĭ Dĭvānı*.

188 işŭñ yaş ile dir: eşk-bār iledŭr, *Derzĭ-zāde Ulvĭ Dĭvānı*.

Der-vaşf-ı Cüvân İbrâhîm Hân

189. Biri haffâfdur biri hûb dilber
Anuñ nāmuna İbrâhîm dirler
190. Hâyâl-i bûse-yi sâķiyle bestem
Ayağına düşersem tañ^ç mı mestem
191. Kānı çizme baña dirsem o yāre
Dil-i pür-zaħmı eyler pare pāre
192. Yapışmış dāmenini kōmaz elden
Çiriş geçmek düşer mi aña düşmen
193. Dilā paşmāđı resmini o meh-tāb
Gönüller mescidinde kıldı mihrāb

Der-vaşf-ı Cüvân Aħmed Şāh

194. Birine Peyk Aħmed Bālî dirler
Olupdur nāmı anuñ şems-i enver
195. Ruħı āyîne-yi nūr-ı Hudā'dur
Cemāli maṭla^ç -ı şems-i duħādur
196. Cihānuñ yügrügidür hüsñ ile ol
N'ola şehler katında olsa maķbül
197. Başum tācıdur ol sulṭān-ı hübān
Ayağı tozı olsam tañ mı her ān
198. Aña itsem n'ola taħsîn ü sābāş
Ki haķķıdur güzellik tācı biñ baş

Der-vaşf-ı Cüvân Meħemmed Şāh

199. Birisi Hāci Beg zāde Meħemmed
Ruħı Ka^ç be cebini nūr-ı Aħmed
200. Olup saķf-ı saray-ı hüsñine şemse
^ç İzārı ta^ç ñ ider çarħ üzre şemse
201. Görinen şanmañuz mihr-i dıraşşān
Ruħı pertev şalar eflāke her ān
202. Baña cevr idüp ol kaddi kıyāmet
Günāhum ^ç afv idüp kılmaz şefā^ç at

191 dirsem: disem, / pare pāre: yāre yāre, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

199 Hāci Beg zāde: Keṭhudā-zāde / ruħı Ka^ç be cebini: yüzinde zāhir olmuş, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

200 ^ç izārı: cemāli, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

203. ʿIyān eyler yüzinde enfi gūyā
İki şaqq olduğunu mäh-ı ğarrā
- Der vaşf-ı Cüvān Aq Yıldız**
204. Birinüñ dahı nāmı Aq Yıldız
Ruḥ-ı meh-tābına müştāk yıldız
205. İki aḥterdürür ʿaynını lāmiʿ
Yanında burc-ı qavsüñ oldu lāmiʿ
206. Nice beñzer naẓar kııl ol cemāle
Qaşı Mirriḥ üstinde hilāle
207. Görüp mihriyle bayındur ol cüvānı
Bugünden yıldızum sevmişdür anı
208. Ruḥı levḥin görüp bezm-i şafāda
Defin Zühre yire çaldı semāda
- Der-vaşf-ı Cüvān Ḥalīl**
209. Ḥalīl oldu birisi ḥüb dilber
Şanemler yolına cānlar virürler
210. Cemāli Kaʿbeʿdür zülfi Ḥaremʿdür
ʿİzāri gülşen-i bāġ-ı İremʿdür
211. Yanıldı nār-ı ʿışq ile dil ü cān
Ten oldu dāġlarla bir gülistān
212. ʿAceb mi ol ḥasūdı itse merdūd
Ḥalīlʿe düst olmaz çünki Nemrūd
213. Görenler ḥālını ḥaddinde dirler
Düşüpdür nāra İbrāhīm bin Āzer
- Der-vaşf-ı Cüvān Ḥuseyn**
214. Müʿezzīndür biri bir ḥüb raʿnā
Ḥuseyn olmuşdur aña nām-ı zībā
215. Ḥuseynī naġmesiyle tolsa āfāk

205 ʿaynını: ʿaynı / qavsüñ: qavs ki, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

206 Mirriḥ: murġi, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

209 birisi: biri bir, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

210 gülşen-i: gülşeni, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

211 dāġlarla: dāġlar, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

212 ʿaceb mi: ʿaceb midür / merdūd: mevdūd, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

214 ḥüb raʿnā: ḥüb-ı raʿnā / nām-ı zībā: nāmı zībā, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Nevāsın büselik eylerdi ‘ uşşāḳ

216. Şadāsını işitmez oldum anuñ
Bize vechi nedür bunca ezānuñ
217. Mü’ezzīn olalı ol serv-ḳāmet
Çalındı ‘ālem içre penç-nevbet
218. Naẓar iden didi ḥaddinde ḥāle
Menār-ı Ka‘be’de beñzer Bilāl’e

Der-vaşf-ı Cüvān Yūsuf

219. Birinüñ nāmı Yūsuf dilber-i ḥüb
Olupdur ḥüsni Yūsuf gibi merḡüb
220. Serīr-i Mısr’a tāze geçdi ol yār
Aḳarsa Nīl-i eşküm n’ola her bār
221. Cemālinde görinen ol zeneḥdān
İdipdür başıma dünyāyı zindān
222. Sipihre n’ola baş egmezse ol şāh
Terāzūsından inmez mihr ile māh
223. Cemāli muşḥafında ḥatṭı gūyā
Olupdur Sūre-yi Yūsuf hemānā

Der-vaşf-ı Cüvān Zībā³⁹¹

Der-vaşf-ı Cüvān Ca‘fer

224. Birisi daḥı bir maḥbūb berber
Anuñ nām-ı laṭīfi oldı Ca‘fer
225. Çekerse başum üzre ḥançer-i med
Dil-i mecrūḥa olur baḥt-ı sermed
226. Temāşā eyleñüz ol nev-terāşı
Hilāle añdurur her demde başı
227. Benem ol ğamzesi ḥün-rīze ‘āşıḳ
Yolında şubḥ-veş mihr ile şādıḳ

215 nevāsın: nevās-ı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

216 işitmez: işitmiş / bunca: bu niçe, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

220 Serīr-ı Mısr’a tāze: Serīr-ı Mısr-ı nāra, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

221 Cemālinde: ‘İzarında, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

222 n’ola: ṭañ mı, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

223 Cemāli: Cemāl-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

³⁹¹ Başlıktan sonra bir şey yazılmamış, sonraki başlıktan devam edilmiştir.

228. Hümā-veş yüksek uçar ol dil-āver
Hemānā Ca‘ fer-i Tayyār’a beñzer

Der-vaşf-ı Cüvān Fazlī Şāh

229. Birine dağı Fazlī Şāh dırlar
Kemāl-i fazl-ı Hāḡḡ’a oldu mazhar

230. Taleb kılmış ‘ulūma ol dil-ārā
‘Aḡā kıl aña maḡlūbın Hudāyā

231. Bulınmaz vuşlatı fazlına miftāḡ
Hidāyetle meger fetḡ ide Fettāḡ

232. Kitāb ‘āşık olup aña bī-bāk
Yaḡasını ider şı‘rüm gibi çāk

233. Bilelden sūḡte olduğum ol māh
Kitābı gibi dürdi yüzini āh

Der-vaşf-ı Cüvān Hızır Şāh

234. Melāḡat mülkine olmuş biri şāh
Gezerken gözüme tuş oldu nāḡāh

235. Lebin āb-ı ḡayāt itmiş o dilber
Görinen bu ki nāmı Hızır’a beñzer

236. Olurken nāmını şormaḡa ḡālib
Dehānı gibi gözden oldu ḡāyib

237. ‘Aceb bilsem perīlerden mi ol cān
K’anuñ cism-i laḡifin görmez insān

238. Görinürden görünmez gerçi çoḡdur
Nümāyişde anuñ mānendi yoḡdur

Der-vaşf-ı Cüvān ḡasen Bālī

239. Hasen Bālī biri bir çeşm-i āfet
Aña dellāklik olmuşdı şan‘at

240. Mu‘anber oldu şanmañ şaḡn-ı ḡammām
Perişān kıldı zülfin ol gül-endām

227 ḡün-rize: ḡün-riz-i, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

228 Hemānā: Hemān dem, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

239 aña dellāklik olmuşdı: olupdur dellāllik ol yāre, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

240 Mu‘teber: Muḡber, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

241. Felek bir k̄ubbe-yi ħammāmı oldu
Meh-i nev-tiġi encüm cāmı oldu
242. Beni ŧanmañ terāŧ eyler o meh-rū
K̄azır ser-levĥasından k̄ara yazu
243. Baña ħalvetde ḡorinse o cānān
Gelür k̄abr iċre ḡüyā mürdeye cān

[Der-vaŧf-ı Cüvān K̄uloġlı]

244. Biri bir ŧim-ten zerrin külehdür
Melāĥat burcına ruĥsarı mehdür
245. K̄uloġlı'dur dilā ol ŧāh-ı 'ālem
N'ola begler k̄ulı olursa her dem
246. Eger pehlūya çekseydüm o māhı
Göge irgüreyidüm ben külāhı
247. Yüzidür āftāb-ı 'ālem-ārā
Külāh-ı ŧa' ŧa' dur aña ḡüyā
248. Hilāl-ebrūsını ḡörüp o ŧāhuñ
Külāhı başına ŧar oldu māhuñ

Der-vaŧf-ı Cüvān Meĥammed ŧāh

249. Birisi ketĥudā-zāde Meĥammed
Yüzinde zāhir olmuŧ nūr-ı Aĥmed
250. Niċe meh-rūlar anuñ bendesidür
Niċe cānāneler efgendesidür
251. Gül-i nev-restedür tāze cüvāndur
Gözi ser-geŧte-yi āhir-zamāndur
252. Müsellemdür melāĥatle cihānuñ
Güzellik cümle ĥatm olmuŧdur anuñ
253. N'ola ger ŧoñra añlasa ol āfet
Olur çün cümleden ŧoñra kıyāmet

K̄ıtt'a

254. Ne ĥaddümdür benüm evŧāf-ı ĥübān

242 K̄azır: K̄azar, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

243 ḡüyā mürde: ŧan kim mürdeye, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

248 hilāl: hilāli /ŧar: dar, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

253 ger ŧoñra añlasa: eger ŧoñra gelse, *Derzî-zāde Ulvî Dîvānı*.

Ġaraż bunlara ancaġ bir du‘ ādur

255. Görüp her birisinüñ iltiyāmın
Dil ü cāndan hemān medḥ ü şenādur

Ķıṭ‘a

256. Ķatı her-cāyidür āvāre göñlüm
Sevüp bir dilberi olmadı ḳāni‘
257. Anuñ-çün cümlesin medḥ eyledüm kim
Güzeller içre ‘ ıṣḳum ola şāyi‘

Ķıṭ‘a

258. Söz oldur kim ola pür-ḥālet ü sūz
Vire erbāb-ı‘ ıṣḳa vecd ü cānı
259. Mesīḥī sözlerinüñ cānı yoġdur
İde şemşir-i nazmumla cidāli

Ḥātime

260. Şu dilber kim ola maḳūle ḳāyil
Olur ‘ uşşāḳına ‘ ālemde māyil
261. Cemāli āftābı ola raḥşān
Ṭutuşsun āteş-i mihr ile devrān
262. Zevāle irmesün mihr-i cemāli
Olayın zerre gibi pāy-māli
263. Şehīd-i tiġ-ı ‘ ıṣḳı ola cānum
Fidā olsun aña rūḥ-ı revānum
264. Ḥudāyā anı serv-i ser-efrāz it
Siyeh zülfi gibi ‘ ömrin dırāz it
265. Murādum budur ki senden Ḥudāyā
Yed-i ḳudretle nazmum eyle ifşā
266. Aña şöhret virüp şehr içre her ān
Perīler medḥi diyü itme pinhān
267. Bu nazmum n’ola yayılsa cihāna
Çü her beyti olupdur ‘ aşıḳāne

258 cānı: ḥāli, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

261 ola: olsa, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

266 medḥi: medḥ, *Derzî-zāde Ulvî Dîvânı*.

Ḥātīme

268. Şu dilber kim olup hüsne mağrūr
İder cev̄ ile her dem ‘āşıkın hūr
269. O da bir bî-vefāya ‘āşık olsun
Dil-i ‘uşşāka itdüğünü bulsun
270. Olup ma‘ şūkı anuñ bir cefākār
İder mi ‘āşıkā görsün cefā kār
271. İderse ‘āşıkın her dem mu‘ azzeb
Aña inşāf vir luṭf eyle yā Rab
272. Eger inşāfa gelmezse o ra‘ nā
Benüm gön̄lüm gibi kı l anı şeydā

Ḳıṭ‘ a³⁹²

273. Cihān ṭurduqça ṭursun her birisi
İlāhī bunlaruñ ‘öm̄rin ṭavīl it
274. Cemāli güllerini eyle ḥandān
Melāḥat gülsitānı içre şād it
275. Vişāle irgürüp ‘Ulvī ḥaḳīri
Dil-ārālar yanında ber-murād it

1534.

[Ḳıṭ‘ a]

Meṣ‘ ulü Fā‘ ilātü Meṣ‘ ilü Fā‘ ilün

1. *Ser-defterān-ı ‘ışk ki der-i bezm-i mekremet
Peyveste mey zi-cām-ı vefā nüş kerdeend*
2. *Āyā ç̄i būdeş ān ki be-yekpāregi ç̄ünin
Ez-muḥlişān-ı h̄iş ferāmūş kerdeend*

1535.

Tārīḥ-i Cülüs-ı Sultān Meḥemmed bin Sultān Murād Fī-On Altı Cemāzü’l-

Evveli Sene-yi Şülüş ü Elf Fī-Yevmi’l-Cum‘ a

³⁹² Bu kıṭ‘a Derzî-zāde Ulvî Dîvânî’nda mesneviye dahil edilmiş ve mesnevi şeklinde kafiyelenmiştir.

1534 128a’nın derkenarındadır.

1 *Aşk defterinin başındakiler, iyilik meclisinde sürekli vefâ kadehinden şarap içtiler.*

2 *Acaba ne oldu da onlar, kendi halislerinden olan böylesi bir bütünü (âşığı) unuttular.*

[Tārīḥ]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. İtdi rıḥlet dünyeden Sultān Murād
İde raḥmet aña Hayy ü Müste' ān
2. Emr-i Ḥaḳ çün böyle imiş çāre ne
Hep iḥer bu ŧerbeti pīr ü cüvān
3. Saḷtanat buldı maḳāmın Ḥaḳ bu kim
Böyle ŧeh gelmez zemīne bir zamān
4. Gūŧ idicek dir **Ganī** tārīḥini
Ḥān Meḥemmed oldı sultān-ı cihān
Sene 1003 (1595)

1536.

[Tārīḥ]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ḥamdülillāh oldı ābādān serir-i ' adl ü dād
Geçdi taḫt-ı devlete ol dāver-i ' ālī-nijād
2. Zıll-i Ḥaḳḳ Sultān Meḥemmed Ḥān-ı ' ādil devridür
Eylese anuñ sezā emrine ' ālem inḳıyād
3. ŧād olup bu **Sā' i**-yi dā' i didi tārīḥini
Oldı ' ādil pādŧāh Sultān Meḥemmed bin Murād
Sene 1003 (1595)

1537.

[Tārīḥ]

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Bize luḫf-ı İllāhī ŧāmil oldı
Zuhūr itdi ŧehin-ŧāh-ı mu' azzam
2. Özi Maḫmūd adı Sultān Meḥemmed
Müsem mā muḫterem ismi mükerrerem
3. Seḫā vü ' adl ile ḫtdı cihānı
Kim oldı nām Nūŧirevān u Ḥātem

1535 128b.

1536 128b.

1537 128b.

4. Eger Őimdi Sűleymān Őaę olaydı
Aña teslīm iderdi műlk ű hātem
5. On altıncı Cumāde'l-evvel idi
Őalāt-ı cum' a vaçtı hayr-mağdem
6. alındı kűs-ı ' adlı kāf-be-kāf
Be-ķanűn-ı Sűleymān-ı mu' azzam
7. Cűlűsına didi tārīh **Zeynī**
Műsellem aña heft-iķlīm-i ' ālem

1538.

[Ferd]

Fā' ilātűn Fā' ilātűn Fā' ilűn

1. *Uęlubű iz yemne' ur-rıķu'l-hayā*
*Leyse li'l-insāni illā mā se' ā*³⁹³

1539.

[Ferd]

Fe' ilātűn Mefā' ilűn Fe' ilűn

1. ' ĀŐıķuñ eŐki indi zānűya
' Iķd-ı dűrdűr Őanasın iki dizi

1540.

[Tārīh]

1. *Yāķűt-ı Cemālű'd-dīn Őeh-i ehl-i hűner*
Der-Őubĥ-ı ĥamīs ű sādīs-i Őehr-i Őafēr
2. *Bűd seb' a vű tis' īn der-sitte mi'e*
*K'ez dār-ı fenā be-āĥiret-kerd sefer*³⁹⁴
Sene 697 (1297/1298)

1538 128b.

³⁹³ *Utanmak, çekilmek rızka engel olur, çekinmeyin, isteyin. (Kelām- kibār)*
Kişiye çalıŐmasından başka bir Şey yoktur. Necm Suresi 53/39.

1539 128b.

1540 128b. Manzumenin vezni tespit edilememiştir.

³⁹⁴ *Hűner ehlinin padiŐahı Yakűt-ı Cemalűddīn Safer ayının beŐinci, altıncı sabahında fena yurdundan ahrete yolculuk ettięinde 697 idi.*

1541.

[Tārīḥ]

Meḥ ulü Fā ilātü Meḥ ilü Fā ilün

1. İştibli şeyḥ ya' nî müfessir Emîr o kim
Zühd ü şalâḥ u fazl ile bulmadı iştiḥâr
2. Söyledi ḥalka meclis va' zında Ḥaḳḳ sevdi
Ṭoḡrı dimekte yoḡ idi ḥiç anda iḥtiyâr
3. Bir gün zamâne ḥâkiminüñ zulmi diyüp
Yanup yaḳıldı ḡayret-i Ḥaḳ ile zâr zâr
4. *El-ḥaḳḳu mürrun*³⁹⁵ oldu 'ıyân gör bu zulmi kim
Nefy-i beled olaydı pes ol mu' ciz-i kibâr
5. Ğayrı kapuya eyleme ey dil mülâzemet
Dünyâda kâruñ o ki dir iseñ kirâya var
6. Qalmanı ' ilme raḡbet ü Āl-i Resül'e hem
Gürledi şer' zulm ile yıḳıldı her diyâr
7. Ḥarf-ı nidâ ile işidüp ḥâtifî aña
Tārīḥ didi mekr-i kirâdur bu ' ucbe kâr
Sene 1006 (1597/1598)

1542.

Zekeriyyâ Efendi

Meḥ ilün Meḥ ilün Meḥ ilün Meḥ ilün

1. ' Aceb merdüm-rübâsın ey felek mânend-i ejderhâ
Ġidâ olmaḳdadur dâyim sañâ dünyâ vü mâ-fihâ
2. Senüñ şu' le iken ṭab' uñ yine ey çarḥ-ı merdüm-küş
Dutup 'Ulvi'ye ḳaşduñ ḥaḳ budur bî-vech bî-ma' nâ
3. Didi ehl-i ' alâ ḳavmine anuñ **Meyliyâ** târiḥ
Maḳâm-ı cennet-i ' ulyâyı ' Ulvî eyledi Me'vâ

1541 128b.

³⁹⁵ *Gerçek acıdır. (Kelâm-ı kibâr)*

1542 128b.

1543.

Li-Vāhidun min-e'ş-şu'arā

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

1. Müfti-yi zamān oldı bugün Hāmid Efendüm
Sene 989 (1581/1582)

1544.

[Tāriḥ]

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1. Maḳām-ı 'Ulvi'yi Firdevs-i A'lā eylesün Mevlā

1545.

Ez-ān Derviş Nişāri

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Gülşeni-zāde hayāli gitdi
Oḡlı ol meşreb-i 'ālī gitdi
2. Gevher-i ehl-i dile şafvet idi
Şeyḥ 'Alī nūr-ı lāli gitdi
3. Cümleñüñ ḳāfile-sāları idi
Rehber-i rāh-ı le'ālī gitdi
4. Ḳafes-i tende uçarken zī-bāl
Murḡ-ı cānuñ per ü bāli gitdi
5. Ḳara yir altına bu Zāl-i felek
Aḳıdup āb-ı zülālī gitdi
6. Rıḫleti dār-ı beḳāya tāriḥ
Gülşeni'nüñ gül-i alı gitdi

1546.

Derviş İbrāhīm El-mü'ezzin

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1543 128b.

1544 128b.

1545 128b.

1546 128b'nin derkenarındadır.

1. Kıtub-ı  alem Őafveti ol merkez-i Şems-i hüd 
Mazhar-ı n r-ı vel yet Ő h-ı *sırr-ı l -fen *³⁹⁶
2. Bülbül-i cennet H y l -z de cedd-i Gülşeni
P r-i ma n  mürşid-i k mil   aliyy-i b -Őaf 
3. A na Şundı s k -yi vaĥdet tecell  c mını
Bezm-i keşretten ayak çekdi olup mest-i H d 
4. G yet-i iĥb li dehrün l -beĥ dur gördi  n
İtmedi d ny ya raĥbet eyledi   azm-i beĥ 
5. H tif-i ĥayb  didi g Ő eyleyüp t riĥini
 h g ĥdi maĥŐad-ı t v s-ı sırr-ı *hel et *³⁹⁷

1547.

Dervif   Ub d 

Fe  il t n Mef  ilün Fe  ilün

1. Őeyĥ   Al  kim cih na Őafvetd r
Mazhar-ı ĥ tem-i n b vvetd r
2.   Ayn-ı   ibretle baĥdı gerd na
Gördi  atı-maĥ m-ı rıĥletd r
3. C mı p r- ah-ı devlet  Őon  let
Lezzeti   aynı ile zilletd r
4.  yet-i k ll  *men aleyh  f n*³⁹⁸
Bu a Ő hid del l   huccetd r

1548.

[T riĥ]

F  il t n F  il t n F  ilün F  ilün

1. Oldı bir Şehzade-i Cem c h u mülk- r  g z n
  İzz   icl l ile İskender'd r   D r -Őip h
2. Bi  on ikide Receb'de yümn ile itdi c l s

³⁹⁶ Hz.Ali için söylenen meşhur söze telmih vardır. "L -fet  illa Ali l  seyfe ill  Z l-fik r" Ali'den başka yiĥit Z lfik rdan başka kılıç yoktur.

³⁹⁷ *Geldi geçti mi?* İnsan s resi /1.

1547 128b'nin derkenarındadır.

³⁹⁸ *Yeryüzünde bulunan her Şey yok olacaktır. Rahm n s resi /26.*

1548 129a'nın derkenarındadır.

Oldı Sultān Aḥmed on dördinde şāh-ı dīn-penāh

3. **Kesbī** ol şāh-ı cüvān-baḥt u felek-taḥta didi
Çār mışra^ç her biri tārīḥdür bī-iştibāh

1549.

[Tārīḥ]

Meḥā^ç ilün Meḥā^ç ilün Meḥā^ç ilün Meḥā^ç ilün

1. Tūlū^ç itdi sipihr-i^ç āleme bir kevkeb-i tābān
Sa^ç ādet pertevin şaldı nüḥüsetden ḳomadı tāb
2. Geçüp Sultān Aḥmed a^ç nī taḥt-ı Āl-i^ç Oşmān'a
Adālet revzenin açdı yine ol fātīḥü'l-ebvāb
3. Şeb-i yeldā geçince irdi ḡāyet zūlmet-i zūlme
Bi-ḥamdillāh ki rüz-ı^ç adle irdi yine şeyḥ ü şāb
4. Zālām-ı zūlmi def^ç ü ref^ç idicek **Pertevis**^ç adli
O şāhuñ oldı tārīḥi cihānda şems-i^ç ālem-tāb

1550.

[Tārīḥ]

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

1. Şāh Meḥemmed rūḥını yā Rabb ebed mesrūr ḳıl
Her ne taḳşīrātı varsa her birin maḡfūr ḳıl
2. Ḳabrine revzenler açup cennet-i Firdevs'de
Raḥmet-ābādda mezārın pür-şafā vü nūr ḳıl
3. Türbe-yi^ç anber-siriştin ravza-yı ḳuds eyleyüp
Hem-demin ḳudsiler ile hem-nişīn hūr ḳıl
4. İtdügünce ḥayy olanlar ḥayr ile aḥvāli yād
Adını dillerde yā Rabb ḥayr ile mezkūr ḳıl
5. **Aḥmedā** umma vefā dünyā-yı fāniden yüri
Ol şeh-i^ç ālī-cenābuñ ḳabrini manzūr ḳıl

1549 129a.

1550 129a.

1551.

[Tārīḥ]

Meʿ ūlū Fāʿ ilātün Meʿ ūlū Fāʿ ilātün

1. Minnet Ḥudā'ya irdi eyyām-ı şād-mānī
Āb-ı hayāt içürdi cān buldı zinde-gānī
2. Aʿ yān-ı devlet oldı dīvān-ı şāha daʿ vet
Kim tahta çıkmak ister ol serv-i āmedānī
3. Dīvān-ı pādşāha cemʿ oldı geldi aʿ yān
Tā göreler tūlūʿ -ı hūrşīd-i āsmānī
4. Kırıldı taht-ı ʿālī nāzır olınca herkes
Gördi serire çıkdı bir şāh-ı nev-cüvānī
5. Her gūşeden münādī kı lup nidā didi kim
Sultān Aḥmed oldı mülk-i cihāna bānī
6. Tahtı degişdi bindi tābūta Ḥān Meḥemmed
Bulsun saʿ ādet ile bu ʿömr-i cāvidānī
7. Şeh-zāde-yi cüvān-baht ol māh-ı āsmān-taht
Olsun anuñla ḥātem dīvān-ı ḥusrevānī
8. Fermān-ı şehryāra rām itmege çekilsün
Ḥükm-i cihān-muṭāʿ a tuğrā-yı zer-nişānī
9. Aʿ dā-yı bed-nihāduñ refʿ itmege vücūdın
Şerefle ğarba çıksun şemşīr-i ḥūn-feşānī
10. İdüp duʿ ā vü alkış ḥilʿ atler oldı bahşış
Eller öpüldi ol gün virildi müjde-gānī
11. Çün Ḥurremī cülusuñ sırrına vākıf oldı
Bir hoş düşürdi tāriḥ şāhib-ķırān-ı bānī

1552.

Müstezād-ı ʿĀlī

Meʿ ūlū Meḥāʿ ilū Meḥāʿ ilū Feʿ ūlün

Meʿ ūlū Feʿ ūlün

1551 129a.

1552 129b. Mahlas beyti eksiktir. Bu müstezad *Gelibolulu Mustafa Ālī Dîvânı*'nda yoktur.

1. Ey sākī-yi gül-ruḥ bize şun bāde-yi nārī
Def eyle ḥumārī
El virdi çü fırsat sürelüm zevḳ ile bārī
Eyyām-ı bahārī
2. Būy-ı gül ü reyḥān ile bezm oldu mu^ç aṭṭar
Ṭaḡıtdı şabā çün
Şol ṭurra-yı ^ç anber-şikenı ḡāliye-bārī
Kim aldı ḳarārī
3. Varup ider aḡyār ile ol yār teferrüc
Şeydāsına ḳarşu
Tā kim göre hem-dem gül-i ḥandān ile yārī
Bülbül ḳıla zārī
4. Bu ḳāmet-i dil-cū ile kim ḳılsa temāşā
Ḳadri olur a^ç lā
Bu gözleri āḥū kimūñ olursa şikārī
Baḥtı ḳıla yārī
5. Kām-ı dil ü cān ister iseñ şaḥn-ı çemende
İç bāde-yi gül-reng
Al yanuña bir serv-i ḳad ü lāle-^ç izārī
Ḳıl buse kenārī
6. Raḳş urduḡı çün ḳadd-i hevāsıyla ḥabībūñ
Bustānda seher serv
Altūn şaçar üstine güneş ki ide nişārī
Gör ^ç izzet-i yārī
7. Gel munzar olma hele ferdāya du^ç āyı
Dīdār diler iseñ
Gör āyine-yi dilde bugün rüy-ı niḡārī
Maḥv eyle ḡubārī

1553.

Müstezād-ı Ḳāsım

Mef^ç ūlü Mefā^ç ilü Mefā^ç ilü Fe^ç ūlün

Mef^ç ūlü Fe^ç ūlün

1. Gül niçe ki sa^ç y ile düzer yazmaḡa defter
Medḥini bahāruñ
Birüp yile evrāḳım ider nüshāsın ebter
Verd-i ruḥ-ı yārūñ

2. La' līn kadehi kıldı ʔolu şahn-ı çemende
 Çün lāle seherden
 Nergis eline ya' nī vire cām-ı Sikender
 Def' ine humāruñ
3. Gīsularını sūnbülün itmege perīşān
 Kaşd itdi benefşe
 Sūsen görüben çekdi aña hışm ile hañçer
 Var şaqla vaqāruñ
4. Çün dutdı semen yine serā-perde-yi şāhı
 Gül tıflına karşu
 Kılmağa dehānını ʔolu şehd ile şekker
 Kāseyle enāruñ
5. Dībā-yı zeberced geyüben serv-i ser-efrāz
 Bustānlar içinde
 Diler ki kıla kendüyi cehd ile berāber
 Kađdine nigāruñ
6. Bezminde gönül bülbül ider nağme-yi Dāvud
 Her laħza ser-āğāz
 Ruhsārınuñ evşāfın ider dem-be-dem ez-ber
 Bir lāle-‘ izāruñ
7. Dest urdı meger bād-ı şabā bu gice varup
 Zülfine habībüñ
 Kim kıldı dimāğını ʔolu nükhet-i ‘ anber
 Her dār-ı diyāruñ
8. Anuñ kim ola nuqli kebāb u mey ü maħbüb
 Bezminde bu dīde
 Firdevs-i cinān lezzetine kılmaya hem-ser
 Zevkin bu cihānuñ
9. Ger vaşl olmaya bir dem saña **Kāsım**³⁹⁹
 Bir laħza muqārin
 Maħv ide firāq odı yaqup cismi ser-ā-ser
 Kalmaya gubāruñ

1554.

Müstezād-ı Hālīmī

³⁹⁹ 1. mısram ikinci tef'ilesinde vezin bozuktur.

1554 129b'nin derkenarındadır.

Meʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

Meʿülü Feʿülün

1. Sāķī al ele yine bugün cām-ı muşaffā
İşķına nigāruñ
Medḥ eylesün ol gonca-femi bülbül-i güyā
Şevķine bahāruñ
2. Pür eyle yine kāse-yi berrāķı ele al
Pür-şevķ olalum hep
Mest eyle bizi oқuyalum şı r ü mu ammā
Ḥüsnine o yārũ
3. İşķında kebāb oldı ciger añlamaz ol yār
Cevr ile cefādan
Göz yaşı şarāb oldı iķer sāķı-yi dānā
Def ine ḥumāruñ
4. Bustānlar iķinde şalınur serv-i şanevber
Cehlını göreñ kim
Kendüzini öykündürür ol aḥmaķ-ı kec-rā
Ḷaddine nigāruñ
5. Ger vaşlına ermez iseñ ol gonca-dehānuñ
Efgān ile Ḥilmī
İşķ'odı bugün cismüñi başdan başa yaķa
Ḷalmaya gubāruñ

1555.

Ferd

Meʿülün Meʿülün Meʿülün Meʿülün

1. Şehe-i gül bergden bir қаşr-ı zerrin eyledi bünyād
Didi bünyād-ı berg ola mübārek bāde geldi yād

1556.

Müstezād-ı Caʿ ferī

Meʿülü Meʿülü Meʿülü Feʿülün

Meʿülü Feʿülün

1. Gel ʿarīf iseñ al ḥaberi ma nā erinden
Bī-şekk ü gümān ol

1555 129b'nin derkenarındadır.

1556 129b'nin derkenarındadır.

- Bu dünyenüñ el çek dükeli derd-i serinden
Sulţān-ı cihān ol
2. Gūş eyle nedür bülbüle remz ile seĥergāh
Bu şaĥn-ı çemende
Ya' nī ki cihānuñ berü ol şūr u şerbetden
Ser-defter-i cān ol
3. Bī-ţabl u 'alem pādşeh-i rūy-ı zemīndür
'Ārifler efendi
Cehd eyle sa' ādet tut olaruñ nazārından
Ser-dār-ı zamān ol
4. Mecnūn gibi ermek diler iseñ saña bir gün
Nūr-ı ruĥ-ı Leylī
Şābit-ķadem ol bir dem ayrılma güzerinden
Gözle nigerān ol
5. Ey Ca' ferī gel sür yüzüñi yār eşigine
K'ol kıble-yi cāndur
Ķıl cism ile cānuñı fidā mā-ĥazarından
Ĥoş rūĥ-ı revān ol

1557.

Ferd

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ĥübluķ sancaĥını çözdü o zülf-i pür-ĥam
Tūĥ-ı şāĥī o şeh-i ĥüsne n'ola olsa ĥulam

1558.

Müftī Ĥazretleri Ma' zül Olduķda Cinānī Didüĥi Ķaşīdedür

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ey sipihr-i 'ilm ü fazla mihr-i gerdün-iķtidār
Ĥamdülillāĥ gün gibi faẓl ile bulduñ iştihār
Zerreden artık ķuluñ var işigünde bī-şümār
Ĥāki Rūm'uñ 'unşur-ı pākūñle eyler iftiĥār
Devlet-i fāniye çün yoķdur bilürsin i' tibār
Ĥam degül taĥyir-i vaẓ' itdiyse şimdi rüzgār
'Azl ü naşbı dehr-i pür-ķahruñ degüldür ber-ķarār
Böyledür aĥvāl-i devr-i rüzgār-ı zürķār

1557 129b'nin derkenarındadır.

1558 130a. Başlıkta kaside yazmaktadır fakat şiirin nazım şekli müsemmedir. *Cinānī Dīvānı*, Musammat 100, s. 359-361.

2. Zıll-ı zāyıldür cihān-ı bī-şebātuñ devleti
 ‘Ākıbet bir gün döner h̄āb-ı hayāle ‘ izzeti
 Ehl-i ‘ilmüñ ‘ilmidür cāh u celāl ü rif‘ ati
 Zāyil olmaz ‘azl ile fazl u kemāl ü raġbeti
 Çün götürmez dāyimā nāzük mizācuñ şiddeti
 İstirāhat kıl yeter çekdüñ belā vü şiddeti
 ‘Azl ü naşbı dehr-i pür-ķahruñ degüldür ber-ķarār
 Böyledür aḥvāl-i devr-i rüzgār-ı zürkār
3. Mesned-i fetvādan olduñsa ne ġam ‘azl ile dūr
 Bir iki gün gūşe-yi vaḥdetde eylersin ḥuzūr
 Söyleyüp bu kışsa-yı pür-ġuşsa çün buldı zuhūr
 Ağladı mātem kılup ādem degül mār ile mūr
 Kimse hergiz itmedi fetvāña isnād-ı kuşūr
 ‘Azl ile geçse n’ola bir iki eyyām-ı şühūr
 ‘Azl ü naşbı dehr-i pür-ķahruñ degüldür ber-ķarār
 Böyledür aḥvāl-i devr-i rüzgār-ı zürkār
4. Bī-vefādur gerdiş-i eyyām dehr-i bī-emān
 Geh ḥazīz-i evc ü geh evc-i ḥazīz eyler devān
 Āftāb-ı evc-i ġarrāsın olup her gün ‘ıyān
 İltifāt it kullaruñ luṭfuñla olsun şādmān
 Naḥl-i bustān-ı vücūduñ görmesün aşlā ḥazān
 Āl u evlāduñla tek dünyāda sen şaġ ol hemān
 ‘Azl ü naşbı dehr-i pür-ķahruñ degüldür ber-ķarār
 Böyledür aḥvāl-i devr-i rüzgār-ı zürkār
5. Manşıb-ı fetvāya ‘azli gerçi añlaruñ muḥāl
 Böyle taķdīr eylemiş ol pādşāh-ı bī-zevāl
 Ḥāṭıruñdan def‘ idüp geldükçe endüh-ı melāl
 Görsün aḥbābuñ seni gün gibi kıl ‘arz-ı cemāl
 İştigāl-i ‘ilm idüp taḥrıre başla māh u sāl
 Yādġār olsun **Cinānī**’ye bu maṭla‘ ḥasb-i ḥāl
 ‘Azl ü naşbı dehr-i pür-ķahruñ degüldür ber-ķarār
 Böyledür aḥvāl-i devr-i rüzgār-ı zürkār

1559.

Ġazel-i Maķālī Taḥmīs-i Zihnī

Mef‘ ūlū Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Ķaşr-ı vücūd-ı ādemi kim cān açar ķapar

1/6 şimdi: devr-i, *Cinânî Dîvânı*.

3/3 söyleyüp: söylenüp, *Cinânî Dîvânı*.

4/3 ġarrāsın: izzetsin, *Cinânî Dîvânı*.

1559 130a.

Bir t̄abhānedür kāmı dükkān açar kıpar
Şandūķ-i ʿ ömri hāzin-i devrān açar kıpar
Dil hānesin ğam-ı ruķ-ı cānān açar kıpar
Halvet-serāy-ı hāşşını sultān açar kıpar

2. Dirler ki dürc-i laʿ lüñ ile derc idi rüzgār
Merdānesin seza-yı bināgūş-ı şehryār
Şarrāf cevheri gibi ey şūķ-ı şivekār
Seyr itdürür iki dizi lüʿ lü-yı şāh-vār
Laʿ l-i lebüñ ki hoķķa-yı mercān açar kıpar
3. Şalınuğınca üstüme ol bāz-ı cān-şikār
Minķār-ı ğamla sine-yi şad-çāk olur figār
Ser-pençe-yi belāda gönül n'ola olsa zār
Şeh-perlerini nāz ile şāhin-i zülf-i yār
Dil murğınuñ şikārına her an açar kıpar
4. Cennet-serāy-ı kūyuña vardum çü ben gedā
Gördüm raķib elinde dutar mār-veş ʿ aşā
Lāyık mı dāķil-i harem olmaķ o nā-sezā
Derbānuñ olmış ey şanem ağyār-ı bed-liķā
Hayfā ki bāb-ı cenneti şeytān açar kıpar
5. **Zihni** revāc vireli sen nazm-ı fāhire
Kesr-i cevāhir ile ziyān irdi tācire
Cān virür oldu cevher-i nāb şıʿ r-i şāʿ ire
Nazmuñ **Makāli** komadı rağbet cevāhire
Şarrāf-ı dehr bir kıru dükkān açar kıpar

1560.

ʿ Ālī

Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilün

1. Bu fenā mülkinüñ ey ħ̄āce ħarīdārı mısın
Di ya billāhi anuñ mīri vü sālārı mısın
2. Her metāʿ ında bu bāzār-ı fenānuñ bilesin
Nesisin söyleye dellāli mi simsārı mısın
3. Bātınuñ yıķmadasın zāhirüñi yapmaķda
Bu ħarāb olası ten ķalʿ ası miʿ mārı mısın

1560 130a'nın derkenarındadır. *Gelibolulu Mustafā Ālī Divan I*, K. 103, s. 296-297. *Gelibolulu Mustafā Ālī Divanı'nda* 15 beyittir.

1 vü: mi, *Gelibolulu Mustafā Ālī Divan I*.

3 bu: şu / ķalʿ ası: hānesi, *Gelibolulu Mustafā Ālī Divan I*.

4. Cünbişüñ başına buyruk kişiler cünbişidür
Yoḥsa bu ortalıḡuñ fā‘ il-i muḥtārı mısın
5. Tīḡ-ı hışm ile sitem ḡançeri n’eyler sende
Kine cellādı mısın fitne silahdārı mısın
6. Ekl ile şürb ile cismüñ niçe bir ḡoş dutasın
Bilmezem yoḥsa beden ḡal‘ ası dizdārı mısın
7. Der-i paşaya çıḡan yolları bildüñ söz yoḡ
‘ Acebā rāh-ı Ḥudā’nuñ da ḡalebkārı mısın
8. Şerm-sār olmayasın zerrece aḡrānundan
Ma‘ şiyet yollarınuñ fāsıḡ-ı bī-‘ārı mısın
9. Bādenüñ üstine güp güp ne düşersin bilmem
Dehr ḡumḡānesinüñ mesti mi ḡumārı mısın
10. Bize ḡūriyle ḡuşūrın ne ögersin zāhid
Cennete girmege mücrimlere yalvarı mısın
11. Göñül ābdālına her yirde ne ḡa‘ n eylersin
Bu fenā tekyesinüñ vāḡıf-ı esrārı mısın
12. Ḥidmet-i pīre yitişdüñ mi ḡarīḡ-i ‘ışḡuñ
Şāḡib-i ḡırḡası mı mālik-i destārı mısın
13. Mā-sivā ile misin Ḥazret-i Mevlā ile mi
ḡayrınıñ yāri misin yārinüñ aḡyārı mısın
14. Ḥaḡ ḡuzūrına bu ḡāl ile varursañ ‘Ālī
Nicesin mücrim ü maḡzūb-ı güneḡkārı mısın

1561.

Ḥazret-i ḡülşenī Raḡmetullāhi ‘ Aleyh Meşnevī-yi Şerīf’ den Terceme İtdüḡi

Ḥazret-i Mūsā ‘ Aleyhi’s-selām ile Çoban Ḥikāyesidür

6 bilmezem: bilmezin, *Gelibolulu Mustafa Ālī Divan I.*

8 olmayasın: olma mısın, *Gelibolulu Mustafa Ālī Divan I.*

10 zāhid: vā‘ iz, *Gelibolulu Mustafa Ālī Divan I.*

12 destārı: dīnārı, *Gelibolulu Mustafa Ālī Divan I.*

14 mücrim ü maḡzūb-ı: mücrimi maḡzūbı, *Gelibolulu Mustafa Ālī Divan I.*

1561 130b-133a. Başlıkta ḡülşenī denilmesine raḡmen bu mesnevi XV. yy. şairi Dede Ömer Ruşenī’nin “Çoban-nāme”sidir. Hasibe Mazıoḡlu, “ Dede Ömer Ruşenī ve Çoban-nāme’si”, I. Milletlerarası Mevlāna Kongresi 3-5 Mayıs 1987, *Tebliḡler*, (haz.Selçuk Ünlü vd.), Selçuk Üniversitesi Yay., Konya 1988, s. 49-59.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ol ki dinilmiş aña meczüb-ı Hâk
Ol özi gibi sözi maḥbüb-ı Hâk
2. Mūsî-yi ' İmrân-pey ü Yüşâ' -kadem
' İsî-yi Meryem-dem ü Hârûn-şiyem
3. Râ 'i-yi eytâm u şubân-ı şefîk
Rıfık ile her kalmışa olan refîk
4. Halkı koyun kuzu gibi güdüben
Gürg-i hevâdan gözedüp gözleyen
5. Hızr-dem ü nâşir-i ' ilm-i ledün
Kâşif-i her müşkil ü şîrîn-süḥan
6. Hâkkuñ iren aña fer-i ' avnı hoş
Mü 'min iden nefis ile Fir' avn' ı hoş
7. Ebrini ref' eyleyüben şemsinüñ
Neydügini hoş tanıyan nefsinüñ
8. ' Âlim ü ' âmil şeh-i ' âlem-nüvâz
Süzü viren ehl-i dile süz ü sâz
9. Süz u güdâz ile niyâz eyleyen
Gâhi niyâz u gehî nâz eyleyen
10. ' Ârif-i esrâr u sırr-ı evliyâ
Server-i ebrâr u ḥabîb-i Hudâ
11. Şenşenesin ' âdet idinen melek
Şu' lelenen şa' şa' asından felek
12. Laḥlaha-yı ḥüy ile cân müsteṭâb
Hulq-ı şemîmiyle cihân müsteṭâb
13. Çeşm-i senâyiye viren rüşeni
Süzü olan feyz-dih-i Rüşeni
14. Luṭf ile yazup düzedden meşnevî
Özinüñ adını iden mevlevî
15. Meşnevî kim dinür aña küt-i rûḥ
' Âşık olanlara şarâb-ı şabûḥ
16. Mesnevî içinde şubân kışşasın
Eydüben alan özinüñ ḥişşesin

17. **Rüşenî**'ye himmet idüp hûb u hoş
Âyinesinde kıomayup hiç ğış
18. Rûhını tûfî gibi telkîn iden
Kand söz ile ağızını şîrîn iden
19. Bilmek için terceme iden sözün
Rüşenî şekline kıoyan kendüzün
20. Tercemesin diñle ki budur dinür
Kand ü nebât ile şekkerler yinür

Terceme-yi Kışşa-yı Çoban Budur

22. Mûsî-yi ' İmrân-ı kelîm-i kerîm
Hûb kelîmin geyüben hoş selîm
23. Başına bir şemle fakîrâne hoş
Şarmış idi kim gören iderdi ğış
24. Elde ' aşâsını iden ejdehâ
Yudar idi her kimi diyince hâ
25. Olmuş idi eyle tecellâya ğark
Nürdan itmezdi anı kimse fark
26. Haddi idi lâle haţtı zaymerân
Kaddi sehî gibi çemende çemân
27. Yanduruben hasret odıyla ciger
Tür'a münâcâta giderdi meger
28. Gördü ki yolda duruben bir şubân
Derd ile âh eyleyüp ider figân

Münâcât-ı Şubân

29. Dir ki eyâ cümleye şâh u İlâh
Vey kıamuya mesned ü püşt ü penâh
30. ' Āşıkunâm bunca zamândur senün
N'ola diseñ miskinüne meskenün
31. Kıuzıcuğ iltüp tapuñı göredüm
Kıapuña kıoyınca yüzüm süredüm
32. Dikeyidüm çarıguñ ey bî-nażîr

- Öñüñe öñdin getirüp nān u ş̄ir
33. armıyadum aşıyadum arañı
Hıoş yamayup yıhalayup hırañı
34. āne urup kākülüñi arayup
Sen şehe ben ul ola kim yarayup
35. Yağış olanda adam örteyidüm
Ayağıñ altına yüzüm sürteyidüm
36. Bitcügezüñ sirkecügüñ öldürüp
Masharalık eyleyüben güldürüp
37. Uyhu deminde süpürüp cāyuñı
Öpe öpe ovayıdum pāyuñı
38. Börkcügüzüm vireyidüm geyedüñ
Her ne ki bunda görünür yiyedüñ
39. Nān u peyn̄ir ü göremez yağ u düğ
Sen çü bilürsin dimezem ben dürüg
40. Yüzücegüm gözlicegüm ey Hudā
Vireyidüm aınayıduñ saña
41. apanımı çatladuben çıkarup
Saña yaman söz diyeni hep kırup
42. Aaç ile düşmenüñ urubanı
Öldüredüm anda ki vardur senüñ⁴⁰⁰
43. Baña di kim düşmenüñi dögeyin
Saña yaman söyleyene sögeyin
44. Her ne işüñ olsa buyursañ baña
İdeyidüm cān ile ullu saña
45. Düdicegüm çaluvireydüm saña
Vaqt ola bir şefat ideydüñ baña
46. Her nice ezgi dir iseñ çaladum
Ola ki bir gönlüñ ele aladum
47. Her ki senüñ andalıguñ dir baña
Çamacuğum avlacuğum hep aña

⁴⁰⁰ Beytin kafiyesinde yanlışlık yapılmıştır.

48. Bil ki ʔozum ʔoprası enbancuĝum
Düdiceĝum yanlıcaĝum yancıĝum
49. Añmaĝ içündür seni bu ʔavʔ avum
Heyheyüm ü hirheşüm ü baʔbaʔ um
50. Düşdi çü ʔışkuñla benüm oyunum
Yoluña ʔurbān sürüyle ʔoyunum
51. Saña fidā cümle ʔoyunum kiçüm
ʔışkuñ ile ʔoʔtoludurur içüm
52. Seni diler idine çübān ʔonuĝ
Saña ʔıyāndur bu ne hācet ʔanuĝ
53. Sen di baña kim nice itmek gerek
Şorasını nireye gitmek gerek
54. Olalıdan berü ʔapuñdan cüdā
Nʔicidesem bilemezem iy Hudā
55. Yandı dutuşdı ʔamu içüm ʔışum
Köyünüben ʔalmadı ʔurum yaşum
56. Senden ırak yaĝdı beni ayrılık
Yaĝdı yumardı ĝam ile şayrılık
57. Vāy eger görmeyem ey Haĝ seni
Haşret odı küllī kül eyler meni
58. Vālih ü hayrān olup açup dehān
Bihūde sözler dimek içre şubān
59. Mūsī-yi ʔİmrān işidüp nāgehān
Didi sözüñ kimüñ içündür şubān
60. Kimdür o süd şaĝubanı virdüĝüñ
Bitçüĝüzün sirkeçüĝün dirdüĝüñ
61. Mūsaʔya çübān didi kim ey aĝı
Tañrıdan özge di kimüm var daĝı
62. Hey bu ne sözdür diyü Mūsī revān
Şaĝıdı çübāna diyüp hey fülān
63. Cümle sözüñ faşşdurur herzevāt
Küfr ü feşādāt o bed ü türrehāt

64. Kāfir ider mü'mini bu söz yaq̄in
Bu söz ile dūr olur olan yaq̄in
65. Dut dilüñi hāy degüldür revā
Haq̄'ına Haq̄q'uß sūhan-ı nā-sezā
66. Ağzuñı yum açma dağı ey şubān
Yoğsa yanar sözüñ ucından cihān
67. Etmegi ol yir kim anuñ cism ola
Süd ol içer kim bula neşv ü nemā
68. Kimse gerekmez aña Hālīk'durur
Börk senüñ gibiye lāyıkdurur
69. Gözlügi yüzügi şubān daq̄ınur
Tanrı'ya böyle diyene qaq̄ınur
70. Biz yoğıduq̄ var iken ol iy şubān
Virici oldur q̄amuya şir ü nān
71. Cümle za'if andan olupdur q̄avi
Yol bulan olur anuñ ile gavi
72. Her dem odur halka çeken hoş simāt
Kime viren aş u kime beksimāt
73. Sofrasıdur h'onınuñ arz u semā
Ay ile gün anda iki bazlama
74. Bāğ-ı İrem sebzesi bir bāğ-ı tere
Kāv-i zemindür nite kim bir bere
75. Rāzıqı her cānavaruñ oldurur
Ni' metin az şanma ki key boldurur
76. Yitmiş iki millete viren ta'am
Hāş ile 'āma olup in'am-ı 'ām
77. Hūr u melek dīv ile ins ü perī
Bil kim anuñdur q̄amu rūzī hūrī
78. Rızq viren q̄amuya Allāh'dur
Biz q̄uluz ol cümlemüze şahdur
79. Sözüni Mūsā'nuñ işidüp şubān
Gıtdi özinden yıq̄ılup bir zamān

80. Andan özine gelüben idüp āh
Mūsī'ye idüp delü gibi nigāh
81. Didi ki Mūsī dehenüm bađladuñ
Derhem odıyla yüregüm dađladuñ
82. Eyledüñ idüp bedenüm münħanı
Ķatı periřān u peřimān beni
83. Sözleryññ her biri ey řehryār
Oldı baña nāvek-i elmās-vār
84. Ben bunı tesbīħ şanup söyledüm
Kend'özüme gör ki n'idüp n'eyledüm
85. Bunı münācāt diyüp zevĶ ile
Söylemişem bilmeyüben zevĶ ile
86. Ķünkü sözüm küfr imiş ey muħteřem
Pes n'ola işüm nic'idem n'eyleyem
87. El urup andan yaĶasın itdi Ķāk
Ağladı āh eyleyüben süz-nāk
88. Başını gözini döğüp özini
Düzedüben ağlamağa sözini
89. Dökdi bulut gibi gözinden yağış
Āh-ı ciger-süz olunmaz şağış
90. Düşdi beyābāna řitābān řubān
Sīne-zenān nevħa-künān u revān
91. Gāh ayağı yire gelüp geh başı
ĶarĶa virür 'ālemi gözi yaşı
92. Gāh durup ün çeküben ağlayup
Derd ile dirdi yüregın dağlayup
93. Nic'ideyin n'eyleyeyin n'ideyin
Ķālümü dimege kime gideyin
94. Kimsene bilmez n'ideyin Ķālümü
'Arz kime ideyin aĶvālümü
95. Dört yanımı aldı Ķacālet şuyı
şerm ü Ķatā Ķazdı öñümde şuyı

96. Gerçi didüm her ne dile geldi men
Luṭf u kerem kı l yazuĝa yazma sen
97. Nāliş idüp böyle dimekte şubān
Baḥr-ı kerem cūşa gelüp ol zamān
98. Mūsi'ye vaḥy ile didi kim Ḥudā
Bendemi benden niçün itdüñ cūdā
99. Sen sen ol olma sebab-i iftirāk
Ebĝaḏ-ı eşyā dinilüpdür ṭalāk
100. Ağacuñ itdügi kesende taraḫ
Sen sebebin bilgil anuñ iftirāk
101. Fūrkat-i aḥbāb iñen şarb olur
Ḥasret-i aşḫāb iñen şa' b olur
102. Şanma beni nāzır olam şürete
Ben gönülde nāzıram u niyyete
103. Şanma ki sen iste beni gildedür
Genc-i nihān her ne ki var dildedür
104. Her ne dilegüñ var ise yüri var
Dilde ṭaparsın dile merdāne-vār
105. Dil dili var içerü dilden dile
Dil dilegini yine dilden dile
106. Ol dile bu dilden irer ne irer
Ol dilüñ incüsini bu dil durer
107. Sen bunu bil kim baña ey muḥterem
İşkla iñildü gerek derd hem
108. Derd-i derün dīde-yi giryān gerek
Sīne-yi sūzān dil-i biryān gerek
109. Derd gerek derd gerek derd-i derd
Derd-i derün ile olan rüy-ı zerd
110. Kimde ki yok derd degül merd-i dīn
Merd odur anda ola derd-i dīn
111. Ehl-i şalāḫ ehl-i şafā özgedür
Sūḫte-yi nār-ı hevā özgedür

112. ‘ Āşık-ı dīvāne sūzı özgedür
‘ Āqıl-i ferzāne sözi özgedür
113. Her ne ki dir ‘ āşık-ı şūrīde-ḥāl
Diñle anı itme aña kı̄l ü qāl
114. Terk-i edebdür edebi bī-ḥoduñ
Bī-ḥod ile yoq işi nīk ü bedüñ
115. Yürı bu elfāz u ‘ ibārātı şal
Yirine hoş sūziş ile nāliş al
116. Qo buları derd qazan yürı var
Derd ile āh itmededür her ne var
117. Her kişinüñ ‘ aybını yeter gözet
Bilür iken özüñi bilmez düzet
118. Her kulum için qomışam bir tarīq
Yine benüm her birisine refīq
119. Her biri bir nev‘ ile bir zıkr ider
Her biri bir vech ile bir fikr ider
120. Bendelerüm her ne kı dirler baña
Ĝam yime andan beriyem Mūsī’yā
121. İsteme sen ser-ḥoş olandan edeb
Bilmedüğüñ kimseye itme ğazab
122. Her ne ki var nālededür āh ile
Sūziş ile yanmadadur vāh ile
123. Mūsī’ye Ḥaḳ yine ḥiṭāb eyleyüp
Didi ḥiṭābında ‘ itāb eyleyüp
124. Ben seni göndermemişem faşl için
Bil ki seni virmemişem vaşl için
125. Yoldan azanı yola dönderesin
Oḥşayuben hoş baña gönderesin
126. Ben seni peygamber idindüm ki tā
Qullarımı da‘ vet idesin baña
127. Sen ki benüm işigüme yüz süren
Qulumı di kim nişe olduñ süren

128. Ayrılanı didüm ulaşıdur baña
Dimedüm ulaşmışı ayır saña
129. Di nite ayırdıñ enisüm benüm
Gicede gündüzde celisüm benüm
130. Mestümi bi-hüşümü hayrānumı
Derd ile giryānumı nālānumı
131. Niçün ayırdıñ di benüm yārümi
Hem-demümi yār-i vefādārumı
132. Tuya varanda kapudan baқанum
Baқışı ‘āşık yüregın yaқанum
133. Kimsene söyleşmege ‘ār idenüm
Varduğı yirden sürülüp gidenüm
134. Қulluğ idüp haққı virilmeyenüm
Bitcügüzi hiç dirilmeyenüm
135. Geydücegi çirk oluban yunmayan
Yıgrenüben kimse yimek şunmayan
136. Söyledügi sözde ğaraż olmayan
Cevher olan sözi ‘araż olmayan
137. Hışmı gelüp hiç koyunı dögmeyen
Pāk olup ağızı қақıyup sögmeyen
138. Giceler irteye degin yatmayan
Қaқıyuben kimseye қаş çatmayan
139. Āh ile her demde beni yād iden
Nāle-yi dil-süz ile feryād iden
140. Aldananum her kişinüñ sözine
Güldürenüm illeri kend’özine
141. Қuzılucam südlücem ayrınlucam
Obalucam ılқulucam enbānlucam
142. Hāsret ile gözleri yaşlum қanı
Fürқat ile yüregi başlum қanı
143. Қanı benüm n’eyledüñ ol bendemi
‘Āşıkumı bende-yi ferһundemi

144. uzılıca dstumu ap sen yine
Gnlni yıduñ yri var yap yine
145. Ms'ye H sr sözini ol adar
Didi kim oldu yıılup b-aber
146. Gözleri ya ile dolup aladı
'I odı ile yüregın dgladı
147. Gitdi uban isteyü ayran u zr
h knn-ı mutarib  b-arr
148. Gördi dp bir yire ol ftb
Öyle yatur mest  arb u yebb
149. Ms-yi 'Imrn olup b-arr
Ddi revn üstine b-itiyr
150. Sürdi ubanuñ yüzine yüzini
Sildi yeñiyle yüzini gözini
151. Didi kim ey cümle ubanuñ ehi
Rehberi eb-izi mehi gehi
152. Müjde saa irdi bearet sözi
azret-i H idüp iaret zi
153. Didi ki var oa benüm 'aıum
Di ki ne dirse disn ol adıum
154. Küfri anuñ küfr degül dndurur
Tre degül mezhebi aydndurur
155. Olma sözünden yri var mnfa' il
Her ne gelürse dilne sylegil
156. Var di gerekse öpeyin pyñi
Ya sileyin spreyin cyñi
157. uzı mı iltrsin ilet var aa
Ksme bize gel kerem eyle aa
158. Bize baıla uumuz iy i
Hi iimz yok senüñ ile daı
159. Her ne diseñ nesne dimez n saa
Var di kerem eyle aıma baa

160. Hax senüñ için baña idüp hıtab
Didi var elbette anı iste tab
161. Girmeyem ayrık tanıķ ol iy ahi
Kul ile Mevlā arasına dağı
162. Kimsenüñ ayrık sözine bakmayam
Ateş-i hışm ile bakup yakmayam
163. Bilmemişem luftı anuñ ‘ām imiş
İşi hemān luft ile in‘ām imiş
164. Müsi-yi ‘İmrān ‘aleyhi’sselām
Hax sözini didi şubāna tamām
165. Çünkü bu sözleri işitdi şubān
Şād oluban Müsi’ye didi revān
166. Bu sözi çün muştuladuñ sen baña
Çakmacağum kavlıcağum al saña
167. Gel varalum hem vireyin bir ögeç
Özüñe ne kim kıala keremle geç
168. Yine dönüp tanz ile didi şubān
Müsi-yi ‘İmrān’a uzadup zebān
169. Kaķar idüñ başuma ayranımı
Gördüñ ola andaki seyrānımı
170. Gördüñ ola anda çübān n’eydüğün
Derd ile feryād u figān n’eydüğün
171. Anda ne gördüğünü bu gözlerüm
N’olduğün ol küfr dīnen sözlerüm
172. Bildüñ ola Haxķ ile bāzārumı
Sūzişümi nālişümi zārumı
173. Çakmacağum kavlıcuğum n’olduğün
‘Āleme enbānum unı tılduğün
174. Mūsa’ya gör yine ne didi şubān
Hüb kelām ile hoş açup dehān
175. Didi ki ey küfr diyen sözüme
Tınma diyü derhem iden özüme

176. Sözlürümüñ her birisi iy āhī
Hāḡ neler itmiş görüben var āhī
177. Kimsene bir öyle iş itmiş degül
Göz görüben kulaḡ işitmiş degül
178. Kuzıcuḡum bir ḡaraca gözlüce
Şūḡça şātırca uşak sözlüce
179. Bir güzel oḡlancıḡ olup gezmede
Söyleyüben şehd ü şeker ezmede
180. Sürüyle ḡoyunum olan ḡür-ı ʿ in⁴⁰¹
Her biri bir şāhid-i ḡuld-ı berīn
181. Keḡüm olup bir güzel ablaḡ burāḡ
Anda benüm-ḡün benüm olmuş veşāḡ
182. Hey heyümi her huşümü ey ʿ amū
ḡay ḡay idüp eylemiş Allāh hū
183. Nānum ile şīrümü gül engübīn
Dūḡum ile ḡeynümi sirkencübīn
184. Birisi ol ḡürilerüñ ḡüb u ḡoş
Oturuban nāz ile ḡatun-veş
185. Her yañaya ʿ işve ile baḡmada
Göz ḡaḡuban cān u ḡöñül yaḡmada
186. Eḡnine almış nemedüm cāme-vār
Her nice reng ister iseñ anda var
187. Şapanumı biline zerrīn kemer
İdübeni eylemiş ol sīm-ber
188. Börkücuḡum başına bir ḡoş külāh
Geymişe beñzer şanasın mihr ü māh
189. Yüzüceḡüm barmaḡına daḡınup
Yaḡumı ḡınnā yirine yaḡınup
190. Dūdüceḡüm ele alup ḡalmada
Göñlüni ʿ uşşāḡuñ ele almada

⁴⁰¹ İlk tef ilede vezin aksamaktadır.

191. Ser-hoş olup hamr-ı Hudā'dan şubān
Didi yine Mūsī'ye ey pehlevān
192. Bunda ne var hey berü gel ben saña
Nesne diyeyin ki qalasın taña
193. Sen ki didüñ küfr benüm sözüme
Her ne gerekse diyüben özüme
194. Geldi sözüñden baña bī-çārelik
Sūhtelik key qatı ğam-ḥārelik
195. Anda şunuldı baña bir özge cām
Bī-ḥod olup bilemedüm hiç cām
196. Bir o kadar var haberüm ey hümām
Ol arada yoq bu bezm-i bām u şām
197. Her yaña baqđum görinür rüy-ı yār
Nuql-i mey ü naql-i ḥadış-i nigār
198. Anda gerek olmaz ola hiç ḥūr
Göremedüm her yaña baqđum quşūr
199. Anda hemān çeng ü def ü nāy u 'ūd
Şāhid ü şem' ü şeker ü müşk [ü 'ūd]
200. Şimdiki ḥāletde benüm ey Kelīm
Dūstuñ önünde kelīm ü nedīm
201. Bu dil ile ḥālümü olmaz dimek
Tanma daḥı qo beni çekme emek
202. Sen sebep olduñ velī ey muḥteşem
K'eyledi Ḥaḳ baña boyunca kerem
203. Mürşidüm olduñ benüm iy şehryār
Ḥızr saña yoldaş u İlyās yār
204. İy beni tanışduran Allāh ile
Hem-dem iden bendesini şāh ile
205. Egriligüm togruluğa döndüren
Bendesini Tañrısına gönderen
206. Menzülümü geh meleküt eyleyen
Gāh maqāmum ceberüt eyleyen

207. Küfrümi ħod benlögimi d̄in iden
T̄ireligüm rüſen ü aydın iden
208. Bir söz ile cismümi rûĥ eyleyen
Rûĥum için fetĥ-i fütûĥ eyleyen
209. ‘İſretümi ‘iſümü iden müdām
Sözleri olan baña nuĥl ü müdām
210. İy özi gibi beni ħoſ-cū iden
Maĥv idüben ġarġa-yı yā-hū iden
211. Ĥalk-ı cihānı baña hep yār iden
Her yanımı d̄ide vü d̄idār iden
212. Doğdı sa‘ ādet güneſi başuma
Rūſenī irdi içüme d̄iſuma
213. Çünkü sözün eyledi çübān tamām
Oldı revān Mūsī’ye idüp selām
214. Her ki ſubān iſidür kıſſasın
Alsa gerekdür özinüñ ħſſaſın
215. Ĥiſſaſı budur ki ola key selīm
Coſmaġını terk idüp ola ħalīm
216. Dolaſuban gördüğine sögmeye
Dalaſuben irdüġini dögmeye
217. Kimseneye baġmaya ħor u ħaġīr
Ĥalka ġanī baġa özine faġīr
218. Tañrı’yı her arada ħāzır bile
Her ſeye ħoſ vech ile nāzır bile
219. Ŵāf ola her kiſi ile ſinesı
Olmaya bir kimse ile k̄inesı
220. Tünd ü ġaזab-nāk u dürüſt olmaya
‘Ālem ile yüz ola püſt olmaya
221. Ĥatılıġı ceĥd idüp elden ſala
İsteye yumſaġlıġı bulup ala
222. Olmaya bed-ĥūy ola n̄ik-ĥūy
Luĥf ile ide idicek ġüft ü ġūy

223. ‘Ucb u enāniyeti terk eyleye
Allāh ile işini berk eyleye
224. Özgeye yükletmeye öz bārını
İtmeye red az söz için yārini
225. İrdüğine itmeye cevr ü cefā
Her kişiye göstere mihr ü vefā
226. Nerm ü şikeste dutuban özini
Çatı bütün söylemeye sözünü
227. Bu dinilen kişi olunsa tamām
Besdürür ādem olana ve’s-selām
228. Mūsī’yi sen şanma şağın tiz ü tünd
Bir kaçığan ebleh ü bi-aql u künd
229. Var mıdı ‘ālemde ‘aceb iy selīm
Mūsī-yi ‘İmrān gibi bir hoş kelīm
230. Tañrı Te‘ālā anı iy bahtiyār
Hilmi için itmiş idi ihtiyār
231. Diñle inanmaz iseñ iy ketħudā
Nice qabul itdügin anı Ĥudā
232. Mūsī-yi ‘İmrān güder iken koyun
Bir koyun oynadı anuñla oyun
233. Kaçdı sürüden çıkuban nāgehān
Düşdi anuñ ardına Mūsī revān
234. Ĥaylī zamān ki koyunu qodı cüst
Ayağı şişüp qabarup oldu süst
235. Senselüben haşlayup ağızın açup
Qaldı koyun dağı giderken kaçup
236. Mūsī-yi ‘İmrān yitişüp koyuna
Bağmayup ol oyun iden koyuna
237. Oğşadı uş silkibeni tozını
Rağm idüp öpüp yüzünü gözünü
238. Mūsī-yi ‘İmrān’ı dağı iy ĥalīm
Ĥazretüñ eyledi ĥalīm ü kelīm

239. Sensin iden cümleye ta' līm-i ' ilm
Senden irür cümleye çün rıfķ-ı ħilm
240. Her kaçanı özine hoş oĥşayu
Döndüren ey rıfķ ile bendem diyü
241. Kaçsa sürüñden yañılup **Rüşeni**
Luťfi řubān eyle aña ey ġani
242. Silkübeni gerd-i günāhın revān
Sürüñe döndür yine ey mihr-bān
243. Ben koyunı iy bize luťfi řubān
Ey anadan kızusına mihr-bān
244. Başımuza kıoma bizi bir nefes
Yoĥsa kıapar ġürk-i hevā vü heves
245. Ĥavluñ ağıl eyle bize ħilmüni
Otlagumuz şulağumuz ' ilmüñi
246. Hem keremüñ it bize ħırz iy Kerīm
Tā bizi incitmeye diyü racīm
247. Böyle olıcaķ gerek la' in ' anid
Biz kıoyuna n' idebilür iy Reşid
248. Bir kıuzıcuķ kim anasından azar
Hā meleyüp anasın arar gezer
249. Ol kıuzıyı dutubanı hoş řubān
Tapıvirür anasını ol zamān
250. Dönmişem ol kıuzıya yā Rabbi ben
Saña kıulavuzla meni yine sen
251. Bende eger yumřaķ u ger itiyem
Kim iřigüñde bir uyuzca item
252. Oķur iken derd ile bu beyti men
Yādıma ne geldi yine diñle sen
253. Var idi bir dihde meger bir řubān
Çābük ü çālāk idi key pehlevān
254. Mūsī-yi vaķt itdi řubānlıķda ol
Bulmiş idi Ĥızır gibi Ĥaķķ'a yol

255. Bir iti var idi ‘ aceb turfa-reng
Şengül ü şüh idi şegabnāk u seng
256. Gürgden efgēn’idi vü gürg-gīr
Şanasın ol emmiş idi şir-i şir
257. Kardeşı idi seg-i aşhāb-ı Kehf
Yiglenür idi kıya idende kehf
258. Hīlede rūbāh idi tutmağda bebr
Yelmede gürg idi gāzabda hizebr
259. Nān u nemek haqqını bilürdi key
Ol seg-i ferruğ-ruğ u ferhunde-pey
260. Olur idi tā ki uyusa şubān
Gicede irteye degin pāsban
261. Uydurup ol iti meger ol şubān
Şehre gelür geşt iderek bir zamān
262. Geşt ider iken itini nāgehān
İtürüben uş uşa düşer şubān
263. İt de düşer şehri içine sū-be-sū
Bulmağa çübānı ider cüst ü cū
264. Bulduğına kıyruğını bulayup
Yaş ile yirüñ yüzini şulayup
265. İssi şanup gördüğine yalanur
Diş ile dutup etegin şalınur
266. Nāliş idüp göge dutar yüzini
Sūziş ile yanduruban özini
267. Derd ile gezmekde iken nāgehān
Kulağına bir ün irişür revān
268. Düşdi şubānuñ irüp ayağına
Sürtübeni yüzünü dayağına
269. Nevhalar ider dutamaz özini
Kān yaş ile dolduruban gözini
270. **Rūşenī**’yi dağı eyā bī-nazīr
Ey her ayağa düşene dest-gīr

271. İşigüñüñ bir itidür iy Ganî
N'ola şubān keremüñ ile anı
272. Ondurasın rıfķ ile hoş iy Refîķ
İy Kerem-i luḫı Refîķ ü Şefîķ
273. Ol şubānın yitüren it gibi uş
Gezmededür n'ola dir iseñ bir uş
274. **Rüşeni** sen de şubānuñ gibi var
Söyle revān her ne zāmirüñde var
275. Söyle velî özüñe düşer sözi
Irma şaķın şer' sözinden gözi
276. Şer' sözün ħ'ār gören ħ'ār olur
Gülşen içinde gül iken ħār olur
277. Cezbe-yi Raḫmān yitişüb nāgehān
Nefsüñi dil eyleye cismüñi cān
278. Şerbetüñi eyleye āb-ı ḫayāt
Sirkeñi mül zehrüñi ḫand u nebāt
279. Ḫāruñı gül büyuñ ide ' andelīb
Düşmenüñi yār u refîķ-i ḫabīb
280. Giderüp iflāsuñı idüp ġanî
Tireligüñ eyleyüben rüşeni
281. Sāķî-yi bāķî şunuban cām-ı mey
Ölmüş iken ide seni yine ḫay
282. Ol meyi her kim ki içer pāk olur
Ḫüzni gider bî-ġam u bî-bāk olur
283. Rāḫ kim ol rūḫ iledür hem-mizāc
Raḫt olur bulan anuñla imtizāc
284. Mey kim olur anı içen bî-ḫisāb
'Adn'e döner ger olur olsa 'azāb
285. Mey kim içen anı olup ḫüb-ı mest
Mey-kededen çıķmaz olur mey-perest
286. Mey kim anı içmek olmaz müdām

Benligi maḥv olunur ve's-selām⁴⁰²

1562.

[Ġazel]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Vaḥdet isterseñ ferāgat eyle hūy u hāyı ҡo
Keşret-i dünyādan el çek ey gönül ğavgāyı ҡo
2. Gözüñ aç olma gözi aç yime ğam dünyā için
Gāv-ı ten-perver gibi endişe-yi mer'āyı ҡo
3. Ma' na-yı rengine baқ aldanma şüret naқşına
Vech-i zībāya nazār ҡıl cāme-yi dībāyı ҡo
4. Pāy-i 'ālī diler iseñ ḥāk-i pāy-i dilber ol
Қalduñ ayaklarda fikr-i manşıb-ı 'ulyāyı ҡo
5. **Ḥayretī** bī-çāre de bir derd-mendüñdür senüñ
Қıl nazār aḥvāline luḥf eyle istignāyı ҡo

1563.

Ġazel-i Medḥī

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Gönül bir küştī-gir idi o çeşm-i bī-emān başdı
Nerimān-ı cihān-süzü şanasın Қahramān başdı
2. Beni şanmañ raқīb-i dīv-i bī-dīne zebūn oldum
Ayağum aldı āl ile şarāb-ı ergāvān başdı
3. Ḥazer ҡıl Zāl-i gerdüñdan beni pā-māl ider āḥir
Kemend-i dest-i ҡahr ile niçe şāḥib-қırān başdı
4. Ten-i şad-pāreme ҡaṭ' ā teraḥḥum ҡılmayup cānā
Қaşuñ yayın ҡurup ğamzeñ ḥadeng-i cān-sitān başdı
5. Ururken tīr-i müjgānı dil-i pür-ḥūna yüz yara başdı
Şu şalup ḥaңçeri araya girdi yāre bān başdı

⁴⁰² Beytin vezni aksamaktadır.

1562 133b. *Ḥayretī Dīvānı*, G. 386, s. 373. *Ḥayretī Dīvānı* 'nda 7 beyittir.

2 yime ğam: ğam yime, *Ḥayretī Dīvānı*.

4 pāy-i: pāye-yi / 'ulyāyı: a' lāyı, *Ḥayretī Dīvānı*.

1563 133b.

6. Şebî-ḥūn eyleyüp diller metā' ın tārmār itmiş
Ḥarāmîler gibi zūlfūñ geceyle kārban başdı
7. 'Adū-yı zāğa dik gelse n'ola **Medḥî** ḥurūs-āsā
Ayağı altına alup mişāl-i mākiyān başdı

1564.

Ġazel-i Medḥî-yi Kışsa-Perdāz

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Nice tākāt getürsün faşl-ı gülden bülbül-i şeydā
Dem-ā-dem ḥārlarla şalınur ol gonca-yı zibā
2. Dehen şanmañ yazarken dest-i kudret resm-i ruḥsārın
Aña bir noқта kondurmış midād-ı sürḥ ile gūyā
3. Su 'āl itdüm berid-i āhuma ḳaddin o meh-rūyuñ
Didi şordum meleklerden didiler sidreden a' lā
4. Derūnumda firāḳuñ āteşi gözde gamuñ yaşı
Baña raḥm eyleyüp cānā yanar āteş acır deryā
5. N'ola deryā-yı eşke ğarḳ idersem cism-i sūzānum
Fırāḳuñ nārına yanmış işitdüm **Medḥî**-yi şeydā

1565.

[Es-su 'āl]

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Müftî-yi müşkil-i şavāb u ḥaṭā
Mesned-ārā-yı maḥfel-i ' ulemā
2. Müşkilüm var cenābuña geldüm
Eylerem ḥāzretüñden istiftā
3. Ḳahvenüñ ḥall ü ḥürmetinde meger
Bir iki şübhe ' arız oldu baña
4. Evvelā hey'et-i idāresidür
Meclis-i ḳahve içre ḥamr-āsā

1564 133b.

1565 134a. Namık Açıkğöz, *Kahvenâme (Klasik Türk Edebiyatında Kahve)*, Akçağ Yayınları, Ankara 1999. s. 33-43.

1 şavāb u: şavāb bu / ' ulemā: fetva, Namık AÇIKGÖZ, *age*.

5. Şāniyen mekri var ħumāra şebīh
Şālisen berd ü yebsdür tab' ā
6. Bārid ü yābisūñ müdāvemeti
Key zarar dur dimiş aña ħükemā
7. Rābi' an muħtemeldürür sāķī
Kāsesine ħarām ide ilķā
8. İħtilāţ eylese ħarām u ħelāl
Ĥürmeti cānibinedür fuķahā
9. Ĥāmisen zemme bā' iş olmaķdur
Her ne meclisde kim iķe zürefā
10. Budurur şübhem evvel ü āķir
Eyledüm bir bir anı istiftā
11. Her ne deñlü cevābı zāhir ise
Baña oldu sinir-i nā-peydā
12. Ĥāme-yi luţfuñ ile sulţānum
Umaram idesin anı imlā

1566.

El-cevāb *Allāhu a'lem*⁴⁰³

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Diñle ey sāyil-i şavāb u ħaţā
Müşkil-endāz-ı maħfel-i ' ulemā
2. Ķahve ħaķķında zikr olan şübe' hāt
Vehmdür cümlesi medārı riyā

4 ħahve: fısk, Namık Açıkgöz, *age*.

5 mekri: sekri / yebsdür: yābis, Namık Açıkgöz, *age*.

6 müdāvemeti: müdāvātın / Key zarar dur dimiş: Bedene key zarar, Namık Açıkgöz, *age*.

9 iķe: iķer, Namık Açıkgöz, *age*.

10 istiftā: istiķsā, Namık Açıkgöz, *age*.

11 sinir-i: setir, Namık Açıkgöz, *age*.

12 idesin: eyleyesin, Namık Açıkgöz, *age*.

1566 134a-b. Namık Açıkgöz, *age*. 'de 52 beyittir.

⁴⁰³ *En iyi bilen Allah'tır. Āl-i İmrân / 36, Nisâ / 25, Mâide / 6, En'âm / 58...*

2 medārı: medar-ı, Namık Açıkgöz, *age*.

3. Hey'et-i meclise olaydı eger
Cehle dāyir kelām-ı bī-ma' nā
4. İçdigün kāse kāse şerbetler
Cümlesi hep hārām olaydı saña
5. Faḥr-ı 'ālem ki ḥüccet-i ḥaḳdur
Fi' li de ḳavli gibidür naşşā
6. Ya' nī maşūrdur şaḥīḥinde
Bir gün ol pādşāh-ı her-dü-serā
7. Leben-i şāfi doldurup ḳadeḫe
İtdi aşḫābı şuffaya isḳā
8. Sünnet olmışdurur bu vaż' -ı ḥasen
İder ümmet olan anı icrā
9. Ehl-i meclis tenāvül eyler iken
İtse tağyir-i vaż' u şekl ammā
10. Ya' nī sekrāna eylese teşbīh
[Kendüyi herze-güy u herze-derā]⁴⁰⁴
11. Aña lā-büd hārām olur şu daḫı
Niyeti bed olunca ḥamr-āsā
12. Şāniyen sekri var dimeñ aña sen
Ḳatı lā-ya' ḳılānedür bu edā
13. Tecribe eyle ki yaḳīniyyāt
Ekşeri tecribeyledür şer' ā
14. Bize 'ilm-i yaḳīn gelmişdür
Zerrece sekri olmaya ḳaḫ' ā
15. Şübhe-yi şālišüñ degül vārid
Ḳatı bāridçe sözdürür ḥaḳḳā
16. Bārid ü yābis olmada berşi

3 cehle: cümle, Namık Açıkğöz, *age*.

6 maşūrdur şaḥīḥinde: maşūrdurur Sıḫāḥ'ında, Namık Açıkğöz, *age*.

7 şāfi: Şāfi / şuffāya: şuffāyı, Namık Açıkğöz, *age*.

8 ümmet olan: ümmetleri, Namık Açıkğöz, *age*.

⁴⁰⁴ Beytin 2. mısraı *Mecmua* 'da boş bırakılmış olup Namık Açıkğöz, a.g.e'den tamamlanmıştır.

11 bed: ḥamr, Namık Açıkğöz, *age*.

12 aña: buña, Namık Açıkğöz, *age*.

14 yaḳīn: yaḳīnī, Namık Açıkğöz, *age*.

Hāşelillāh ḥarām ola zīrā

17. Kimi bārid kimisi yābisdür
Mütenāvil olan cemī⁶ -i ğıdā
18. Qahvenüñ nef⁷ i key müşāhiddür
Bir ikisin zıkr idelüm icmālā⁴⁰⁵
19. Evvelā balğamı izāle ider
Eridüp maḥv ider qomaz aşlā
20. ‘Ğaşeyān ile qay’a nāfi⁸ dür
Nef⁷ i var ağıza dağı dir ḥükemā
21. Qat⁹ ider cümle-yi rütübātı
Ḥasteye hem ola ziyāde devā
22. Nef⁷ i vardur dimiş bevāsire de
Dağı kılınca bu esīr-i belā
23. Şu baş ağırsı ki anuñ sebebi
Zaḥmet ü şiddet ü ḥarāret ola
24. Ya cereb olsa göz qapağında
Qızaruḡ nitekim gül-i ḥamrā
25. Gözin açmağa qādir olmaya ḥiç
Geze ‘ālemde şöyle nā-binā
26. Ya belā-yı remed ola ḥāşā
Müteżā¹⁰ id olan buḥār u ğıdā
27. Gözin açdurmaya hücum-ı seyl
Bürüyüp qaplama dimağını mā

16 berşi: bir şey, Namık Açıkgöz, *age*.

17 bārid: hārr / yābisdür: bāriddür, Namık Açıkgöz, *age*.

18 Bir ikisin: birezin, Namık Açıkgöz, *age*.

⁴⁰⁵ İkinci mısra da vezin aksamaktadır.

19 ider: idüp, Namık Açıkgöz, *age*.

20 nāfi⁸ dür: māni⁸ dür / ağıza: ağırya, Namık Açıkgöz, *age*.

21 Namık Açıkgöz, *age*. 'de ikinci mısra şöyledir: Hem ḥāşada olan riyāha devā

22 bevāsire de: Bū Esīre / bu: ey, Namık Açıkgöz, *age*.

23 Şu ki: şol baş / ki: kim, Namık Açıkgöz, *age*.

24 olsa: ola, Namık Açıkgöz, *age*.

26 ola ḥāşā: aña deva, Namık Açıkgöz, *age*. Beytin ikinci mısrası Namık Açıkgöz, *age*. 'de şöyledir: Olmaya bir tarīk ile cānā

27 mā: tā, Namık Açıkgöz, *age*.

28. Çāresi def^ç i ahve imekdür
ahvedürür añna ^ç ilāc u şifā
29. ahve i ahve dāfi^ç -i amdur
Vire şayal dimāa ^ç ala cilā
30. ahvenüñ iki ısmını daı sen
Bir dutup öyle muttaşif şanma
31. Ol ki ışriyyedür anuñ şānı
Bārid ü yābis olmadur ab^ç ā
32. Ol ki būnniyyedür anuñ ab^ç 1
Hārrdur āyet ile itme irā
33. Bā-uşuş anı eyle ab olana
almaya anda zerre atre-yi mā^ç
34. Ya^ç nī şāfī ola kūdūretten
K'ola fincān iinde cilve-nümā
35. Hī nazīr ü ^ç adīli olmaz anuñ
Şīr ü urmā olursa da meşelā
36. Şübhe-yi rābi^ç üñ^ç acebdür kim
Ola ^ç āıl olana ātır-sā
37. Vehm-i maz ile angı mezhebde
Buña taşri ola yāud īmā
38. İ^ç tibārāt-ı vehm ile berşi
Ya elāl u arām ola āşā
39. Misk ^ç üd u ^ç anber ü ^ç anberdür⁴⁰⁶
ālibā [iine]⁴⁰⁷ olan lem^ç ā
40. Buña şāhid yiter müşāhedemüz
Var yūri eyleme bunu da^ç vā

30 Bir dutup öyle: Berd ü yābisle, Namık Aıkgöz, *age*.

33 anı eyle ab olana: eyle ab ola būnni, Namık Aıkgöz, *age*.

34 şāfī: kim şāf, Namık Aıkgöz, *age*.

35 nazīr ü ^ç adīli olmaz añun: ^ç adīl ü nazīri olmaz añna, Namık Aıkgöz, *age*.

36 ^ç acebdür kim: ^ç acībdür ki / olana: olanada, Namık Aıkgöz, *age*.

38 İ^ç tibārāt-ı: K'^ç tibārile / berşi: bir şey / elāl u arām: arām yā elāl, Namık Aıkgöz, *age*.

⁴⁰⁶ İlk mısradā vezin hatalıdır.

⁴⁰⁷ *Mecmua* 'da bu kelimenin yeri boş bırakılmış olup Namık Aıkgöz 'ün a.g.e'den tamamlanmıştır.

39 Misk ^ç üd u ^ç anber ü: Mūş ü ^ç üd u zebād, Namık Aıkgöz, *age*.

40 eyleme bunu: itme yo yire, Namık Aıkgöz, *age*.

41. Mut' am meşrebinde her kişiye
Mü'mine hüsn-i zanndurur ahrā
42. Hāmisen zemme olması bā' iş
Degül aşlā müsellemlü'l-fehvā
43. Luṭf-ı hūlkı olan kimesneye bil
Ḳahve içmek virür hemişe şafā
44. Oturup luṭf ile keremler ider
Luṭf u ihsān olur [ol olduğu cā] ⁴⁰⁸
45. Hıbs-i ṭab' ı olan olur her bār
Her ne mevzi' de kim ide me'vā
46. Zehr-i ḳātil olur kelāmı anuñ
Deheni zehr olur çün ejderhā
47. Budurur sözüml evvel ü aḫir
Temme bi'l-ḫayr-hāhünā el-fetvā

1567.

[Neşr]

Ṭöphāne'de merhūm Piyāle Paşa Ḥāzretleri'nüñ terekecişi olan Ğināyī Çelebi ve 'Ulvī Çelebi merhūm ve Cengī Ḥāver Çavuş ve'l-ḫāşıl ehl-i dilden niçe kimesneler ile 'iş ü 'işretde ve zevḳ u şafāda iken Ğazzāz Maḫmūd Çelebi'nün birāderi ki Dehrī Çelebi dimekle ma'rūf idi ol ešnāda Ğināyī Çelebi ba'z-ı nükte-āmiz küşeler itdügi gibi Dehrī Çelebi alınup meclisden ḳalkup gitdi bāde keyfiyyeti ile taşra çıkup gitdi ba'd-ez-ān 'aḳlı başına gelüp itdügi vaz' -ı nā-hem-vāra peşimān olur 'avdet itmege daḫı ḫicāb eyleridi vaḳt-i zamān şiddet-i şitānun zamānı idi 'āḳıbet elden ne gelür hemān bunu tedārük eyler ki Ṭöphāne'de varup bir ṭöp içine girüp yatur şovuşdan

41 Mut' am meşrebinde: Mut' am ü müşrebinde, Namık Açıkgöz, *age*.

42 olması bā' iş: bācis olması / fehvā: fetva, Namık Açıkgöz, *age*.

44 Oturup: Arturup / keremler: karemden, Namık Açıkgöz, *age*.

⁴⁰⁸ Bu kelimelerin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup Namık Açıkgöz'ün a.g.e'den tamamlanmıştır.

45 olur: velī, Namık Açıkgöz, *age*.

46 Deheni zehr olur: Ḥayra açmaz dehen, Namık Açıkgöz, *age*.

47 bi'l-ḫayr-hāhünā el-fetvā: bi'l-ḫayri hāzihi'l-fetvā, Namık Açıkgöz, *age*.

1567 134b.

şabāha dek zībā-çeşteler çalar ve ra‘nā egriler keser bu maħalde ħāṭırına ba‘zı nesnelere ħuṭūr idüp bu ebyātı söyler

1568.

Dehriyü'l-ħaķır

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1. Şolıcan gibi ortadan üzöldüm
Şovuķda geh büzüldüm geh yazıldum
2. Göñül bıçağını aldum elüme
Ne geldiye söyledüm dilüme
3. Çün oldum ol gice töp içre miħmān
Ķazandum Ķarın ağrışı derd āfācān⁴⁰⁹
4. Başımı urdum ol taħtāya taķ taķ
Didüm yā Rabbenā aħvālüme baķ
5. Ferāgat itdüm oğlandan uşaķdan
Baña aķ taṽşanum yigdür vaşaķdan

1569.

Dehriyü'l-ħaķır

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Batdı göñül t̄in-i ğama barķadaķ
Düşdi yüzün ħasretiye şarķadaķ
2. Ben niçesi zār u nizār olmayam
Ağladuğum görse güler farķadaķ
3. Görse beni sürter evine hemān
Ķapuyı mandallayı Ķor tarķadaķ
4. Hicv Ķılıcum çü ayağın şalıcaķ
Başı ‘ adüvvin yarılır şırķadaķ
5. Dehri Beg’üñ girse eline cüvān
Tükrük ile indiri Ķor larķadaķ

1568 134b.

⁴⁰⁹ İkinci mısırada vezin aksamaktadır.

1569 134b.

1570.

Velehü *tāle beḳāhu*⁴¹⁰

1. Olurın ‘āleme Dehrī
Gezerin bütün gün şehri
Çekmezin kimseden ḳahrı
Baña Dehrī dirler Dehrī
2. Kimseye sırrum açmazın
Harfin olursa ḳaçmazın
Yok yire aḳçam ṣaçmazın
Baña Dehrī dirler Dehrī
3. Ru’usı dāyim yazarın
Mermere sikke ḳazarın
Ḳaḳırın kāfir ezerin
Baña Dehrī dirler Dehrī
4. Şarrāfzāde’yi ararın
Ellez’ün başın yararın
Baltacı’yı da ḳovarın
Baña Dehrī dirler Dehrī
5. Şükür ki gördük nev-rūzı
Yiyelüm ḳavnı ḳarpuzı
Sevmezin Baḳır Havroz’ı
Baña Dehrī dirler Dehrī
6. Ḳatı çok nesne bilürin
İstedüğümü sürürin
Nice maşlaḫat görürin
Baña Dehrī dirler Dehrī
7. Bir güzel görsem severin
Ḳucmağa anı iverin
Develer gibi gümerin
Baña Dehrī dirler Dehrī
8. Gerçi kim bile içerin
Ḳaḳıyup keyfler biçerin
Kāfi ḳor dīne geçerin
Baña Dehrī dirler Dehrī
9. Hüsrev Ağa eski yārüm
Ferhād Beg’dür şirinkārum

1570 134b.

⁴¹⁰ *Ömrü uzun olsun.*

Dermiyān'dur cümle vārum
Baña Dehrī dirler Dehrī

10. Hāver Çavışı diñlerin
Def pūlı gibi çınların
‘Āşıkum şimdi inlerin
Baña Dehrī dirler Dehrī
11. Ğināyī Beg'e degmezin
Ğayrıyı çokluğ sevmezin
Kimseye başum egmezin
Baña Dehrī dirler Dehrī

1571.

Ṭōphāne'de İstanğa Bağı dimekle ma' ruf u meşhūr bir bāğçe vardır Selāmī Çelebi nām şā' ir-i nükte-dilin yārānı ziyāfet eylemek murād idinüp ba' z-ı yārānı da' vet ider Ğināyī Çelebi ve Dehrī Çelebi da' vet eylemegi ferāmūş eyler bunlar hūd muqaddemā da' vet olunsa gerek idiler sāyir yārānı cem' olup ba' de Ğināyī Çelebi dağı da' vet iderler bu vaz' dan elem-keşide olup gelmez ve bu ebyāt Dehrī Beg'den ve Ğināyī Çelebi'den ma' an şadır olur

1572.

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Fikr eylesek Selāmī ' aceb tırfa murğ imiş
İstanğa Bāğı kış u yaz anuñ yuvasıdur
2. Toy u şıgırcık anda döner hem şakar meke
Ol bümhāneyi şanasın Kuşadası'dur
3. Konmaz hümā-yı tab' -ı **Ğināyī** aña didüm
Didi bu Dehri konsa da leylek karasıdur

1573.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dünyede avāzeler çokdur velī
Kamusından altısıdur yegregi

1571 134b-135a.

1572 135a.

1573 135a.

2. Muṭrib avāzı abağın ulđulu
abli mūş uşı kebābı ararı
3. Tab tab itdüği açuban ayağı
ekicek kürt itdüği uman bağı

1574.

[Velehü]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Gelmez ise İstiridye Huseyn
İstaoz bıyıklarınđı üzeyin
2. ün balı bāzārına meyl eyledik
Bizi ser-oşla başuğı omayın
3. Burnuğ uzandı ise midye gibi
Anı avyār bıçağıyla keseyin

1575.

[Velehü]

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ser-merdān-ı keşīşān-ı kilīsāyı Yoroż
Ya' nı kim medrepolid milket o şeyı-i afaroz
2. Oşurudan nefes oğlı geinür mer eşegi
Mahal-i ekl iün yergi oldu avaroż⁴¹¹
3. Kefere avmidür ekşer o següğ abābı
Kiminüğ adı Mial ü kiminüğ Lodoroz
4. Dirliği ünkü kesildi der-i devletden anuğ
Otura virseler aa yiridür Aynaroz
5. Geinür alka velı nāmıdurur Şeyān ' Alı
Dün gice Şulu Manaştır'da olupdur afaroz

1576.

1574 135a.

1575 135a.

⁴¹¹ Bu mısranın vezni hatalıdır.

[Velehū]

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Bize cağa için ol mahbüb-ı ... hemān kaçır
Çalarum egriligi tehnedede bulsam anı kaçır
2. Güce gördüm gelürken ılgacıñda körpe dek düşdüm
Uzun boylum çoğaç yüzlüm daçı kendir gözi kaçır
3. Gözüm gersenleri toldı firākuñ cüşına senden
Niçe ... hem... hecrüñ yopuk sâbir
4. ...
Bizi bu cāfelerle öldürürsin ey peyk-i lüfer
5. Zūrāhî'nüñ işidenler bulur çekilür ...
Diyeler kim bu hodluğum oñat keremüñ söze kâdir

1577.

İnsân-ı Kâmil

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Behcet-serāy-ı küyuña burgaç-ı dil ğarīb
Olmış sîr-i silsile-yi müşg-sā-yı tabīb
2. Hāllāk-ı 'ālem şüver-ārā-yı bü'l-'aceb
Şān-ı şerif-i dil-i cemīli kılar 'acīb
3. Görgeç cemālün ayını ey mihr-i evc-i nāz
'İşmet-riqāb-ı küyına gez dillere naşīb
4. Dāmān-disār-ı hāzret-i ferzāne-yi düvel
A' nî sefālet iltene kırmaz idüm şalīb
5. İnsân iderse demdeme virmez ... lerün⁴¹²
Bir mübtelā belānuñ key 'āşık-ı ğarīb

1578.

İnsân-ı Kâmil

1576 135a. Üç nokta ile gösterilen kısımlar okunamamıştır.

1577 135a.

⁴¹² Üç nokta ile belirtilen kelime okunamamıştır.

1578 135a.

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. 'Işık-ı dil-beste key enisümdür
Gam-ı dūr-tāb hem celisümdür
2. *Len terāni*⁴¹³ kıla Musī-āsā
La' l-i cān-baḥş-ı yār 'İsümdür
3. Cem-i Keyyāniyān ü Dārālar
Şevk-i bezmümde kāse-lisümdür
4. Düldül elfāz 'Aşqār mercān
Raḥşına dil levend-i sey 'İsümdür
5. Maşraf insāna 'adn-i seb' iyyān
Ḥarcanur kāfiyem kenisümdür

1579.

İnsān

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ol müşebbek çihre üzre ol kalemkārı burun
Rüy-ı 'ālemde anın mişlini görmeyüp durun

1580.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Tecellāsı tedellidür tesellā-yı dil-ārāyı
Dilerken gökde gābrāda bulup ḥamd itdüm ol ayı

[135b] boş

1581.

Müstezād-ı Cevrī

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

Mef' ülü Fe' ülün

1. Bir şüh dil-ārāya gönül virdi yine cān

⁴¹³ Arâf sûresinden itibas olup “*Beni asla göremezsınız.*”manasındadır.

1579 135a.

1580 135a.

1581 136a.

Ahmed Çelebi nām
Bir gönca-leb ü lāle-‘ izār u şacı reyhān
Bir serv-i gül-endām

2. Nergis gibi mestāne ʔurup bezm-i ʔemende
Yürütgil ayağı
El virmiş iken devr elinden bize devrān
Ey sāķī-yi gül-fām
3. Ey māh-liķā gün gibi rūşen görünürken
Bedr āy cemālūñ
Sen hūr u perī-ʔihreye ādem mi dir insān
Bu hūsn ile mādām
4. Ser-geşte olup mihr ile ruhsāruña nisbet
Naķşını bilüp māh
Dir hūsn ü cemālūñi ziyād eyleye Yezdān
Ķaddini ʔılup lām
5. Eyle der-i devletde eyā şāh-ı cüvān-baht
Cevrī ʔuluñı hāş
Maħrūm-ı temāşā-yı cemāl eyleme bir ān
İn‘ āmuñı ʔıl ‘ āmm

1582.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Yine merdān-ı sipāh eyledi bir güne ğazā
İrtişā bābını sedd eyledi elʔāf-ı Ħudā
2. Nāgehān şād olıcaķ ʔatl-i kirādan ‘ ālem
Begenüp haylī pesend eyledi anı ‘ uķalā
3. Nesi var ise virüp almış idi tuĝrāyı
Aldurup naķdi cehūd yoĝsulı oldu Yaħyā
4. Ħüzn ile nāle vü feryād ile dem-beste ʔalup
Ķomayunuz ħasret ile oldu yine bī-ser ü pā
5. Mātemin ide işitdükde emīn-i defter
N’ola acırsa Yehūdilere sultān revā
6. Ser-nigün oldu tevābi‘ leri pā-māl oldu
Eyledi ‘ id-i te‘ āķub irişüp ħalkā şafā

7. Hâtif-i gayb didi şükr Hudâvend ilüñ
Sevķ-i rişvetde kesâd oldı yine bey^c ü şirâ

1583.

[Tārīḥ]

Fā^c ilātün Fā^c ilātün Fā^c ilātün Fā^c ilün

1. İrtişâ erbâbına bu serzeniş tenbîh olur
Cānib-i Ḥaķ^cdan ^caceb gâfillere tafzîḥ olur
2. Ger şorarsañ kaŋı sāl içre ger anuñ öldügin
Ḳatline mel^cünenüñ lafz-ı gâzâ târiḥ olur

Sene 1008

1584.

Müstezâd

Me^f ülü Me^f ülü Me^f ülü Fe^c ülün

Me^f ülü Fe^c ülün

1. Sevdi yine dil ^cışķ ile bir tâze cüvānı
Maḥbûb-ı cihānı
Bir ğamzeleri āfet ü ebrû-yı kemānı
Bir ğonca-dehānı
2. Ey alnı kamer yüzi güneş kaşı meh-i nev
Ay yüzine baķsam
Bir lâle-ruḥ u serv-i ķad ü şūḥ-ı cihānı
Fettān-ı zamānı
3. Başdan ayaĝa ğonca-yı lâleyle müzeyyen
Ol şüret-i aḥsen
Bir şaçları sünbül yüzi gül ḥür-ı cinānı
Kim sevmeye anı
4. Sīmīn-beden ü fitne-ķaşı gözleri cādū
Baķışları āḥū
Bir zülf-i dil-āvīz büt-i ḥür-ı zamānı
Virdüm aña cānı
5. Naķş ideli ķudret eli bu ḥüsn-i cemāli
Gelmedi mişāli

1583 136a'nın derkenarındadır.

1584 136a'nın derkenarındadır. Mahlas beyti yoktur.

Göz gördi gönül sevdi olup hükmine fermān
Yolina virüp cān

6. Bir rūḥ-ı musavver-i şanem ibn-i fülānı
Fāş itmezem anı
Var ise meger kim budur ol Yūsuf-ı şānī
Hiç dutma gümānı

1585.

[Tārīḥ]

Meṭā' ilün Meṭā' ilün Fe' ülün

1. Bi-ḥamdillāh yine ḥalk-ı cihāna
Sürür ile şafālar ḥāşıl oldu
2. Ger anuñ mühmel ü ences vücūdı
Zeminden sāye gibi zāyil oldu
3. Bu kār-ı maḥz-ı ḥayra bā' iş olan
Murād-ı dü-cihāna vāşıl oldu
4. 'Acüz-ı dehr idi seḥḥāre idi
Bi-ḥamdillāh ki siḥri bāṭıl oldu
5. Yedi tıyınca gerçi māl-i rişvet
Şoñ ucu aña zehr-i kātıl oldu
6. Didi bu **Defteri** katline tārīḥ
Çepel girā caḥīme dāḥil oldu

1586.

Raḥmetullāhi 'Aleyh

Meṭāli' -i Cemālī⁴¹⁴

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Mūm söyünsün vaşl olam dimiş göreñ ol āfeti
Şimdi 'aşıklar çerağlar yaqup arar zulmeti

1585 136a'nın derkenarındadır.

⁴¹⁴ Cemālī'nin matlaları yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır. Bk. Aysun Eren, *Defterdâr-Zâde Ahmed Cemālî'nin Meṭâli'-i Cemâlî ve Şehr-engîz-i İstanbul Adlı Eserleri (İnceleme-Metin)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2012.

1587.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Serverā hoş geçelüm sāye-yi luṭfuñda ne var
Bir elūñ gölgecinin şal bize ey ḳaddi çenār

1588.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Berāt ... süver olur oḳıtsa gelse bir yirde⁴¹⁵
Nigāruñ nāmesi gūyā ki dilberdür ḫaṭ-āverde

1589.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Āftāb-ı ṭal' atuñ cānā zevāle irmesün
Māh-ı tībānsın Ḥudā eksikligüñ göstermesün

1590.

Velehū

Fe' ülūn Fe' ülūn Fe' ülūn Fe' ülūn

1. ' Aceb dökdiler yine iḳlīm-i Pāris
Vara ṭaş dögenler ola uruş ḳarış

1591.

Velehū

Fe' ilātūn Mefā' ilūn Fe' ilūn

1. ' Acem oḳlānı sevmezem dirsın
Beñzer ey dil ki şādī ildirsın

1587 136b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 138, s. 82.

1588 136b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 913, s. 185.

⁴¹⁵ Üç nokta ile belirtilen kelime okunamamıştır.

1589 136b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 670, s. 152.

1590 136b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 410, s. 118. Vara: varup / uruş ḳarış: urus ḳarısı, Aysun Eren, *agt.*

1591 136b. Bu matla Aysun Eren'in *agt.* 'te bulunmamaktadır.

1592.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Cihāna ' arz iderken mihr-i rüyuñla güzellikler
Behey қаһbe zamān şimdi nedür yā bu çepellikler

1593.

Velehū

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Bir sūnnet ođlanı dūđünün gōrdi dil revān
Uğramış anda seg şızısına bir iki cān

1594.

Velehū

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Nādānuñ işi cāh ile dāyim oğünmedür
řanur ğaraž cihānda hemān bir geçinmedür

1595.

Velehū

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

1. Ey nāři ' aceb nağd-i dil ü cāna kıyarsın
Her sīm-beden saña gūmiř dise uyarsın

1596.

Velehū

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. İster şağı ile beni yār ide imtiřān
Cāmi' de dir ki işde eşik işde nerdübān

1592 136b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 293, s. 102. Mihr-i rüyuñla: řüsn-i řulķ ile / çepellikler: çibillikler, Aysun Eren, *agt.*

1593 136b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 760, s. 164.

1594 136b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 372, s. 113.

1595 136b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 767, s. 165.

1596 136b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 751, s. 163. şağı ile beni yār ide: ki yār ide beni vā' izle, Aysun Eren, *agt.*

1597.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Seyr ider gördüm raķīb-i rū-siyehle yazıyı
Ta' n idüp didüm ol āhū-çeşme gezdür tazıyı

1598.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Ğazālān-ı çeşim çünkim baķup ' uşşāķı görmişler
Şaķal geldikde her biri yūzi ormana urmuşlar

1599.

Velehū

Mef' ulū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ulūn

1. ' Ālemde baña derde meded eyle hemān tek
Dermānı ŧabībā var eşek yağırına ek

1600.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Ehl-i ' ışķ içre raķībūñ ķadri çün ma' dūmdur
Ol ħaruñ ħāli çünki ' āşķlara ma' lūmdur

1601.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Bize lāfi olur şā' ir diyü baķmaz ' aceb bigdür
Sezādur şaydı ağyāra yalancıdan köpek yigdür

1597 136b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 940, s. 188. rākīb-i: o nāşī, Aysun Eren, *agt.*

1598 136b. Bu matla Aysun Eren *agt.* 'te bulunmamaktadır.

1599 136b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 503, s. 130. ŧabībā: hemān, Aysun Eren, *agt.*

1600 136b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 236, s. 95. ' ışķ içre raķībūñ: derd içre ' adūnuñ / çünki ' āşķlara: çili ' aşķ ehline, Aysun Eren, *agt.*

1601 136b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 192, s. 89.

1602.

Velehū

Mef' ūlū Mefā' ilūn Mef' ūlū Mefā' ilūn

1. Tābī'yi ögüp şatmak olmuşdurur a' māli
Gördüñ mi **Cemālī'**yi olmuş deve dellāli

1603.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Penç [ü] deh aqça vaẓifeyle baña reh düşdi
Beşini kesdi felek ẓālī' üme deh düşdi

1604

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Varup meyhāneye ol gün üzüm şuyın bile şıkdıq
Dilā pīr-i muğān ile yine biz hem-^ç aşr çıkdıq

1605.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Şol qodoş kim gönlüme dilber hevāsın esdirür
Aqçayı ol mağribī baña kāğaddan kesdirür

1606.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. İki söz söyledi cānā geleden ' āleme bu zār

1602 136b. Bu beyit Aysun Eren'in *agt.*'te bulunmamaktadır.

1603 136b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 998, s. 196. *Hasan Çelebi, Tezkiretü's-şu'arā*, s. 89.

1604 136b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 476, s. 125. Dilā... yine...: Yine...dilā..., Aysun Eren, *agt.*

1605 136b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 208, s. 91. qodoş: kişi, Aysun Eren, *agt.*

1606 136b'nin derkenarındadır. Bu beyit 137a'da dea kayıtlı olup burada sehven tekrarlanmıştır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 147, s. 83. ammā: illā, Aysun Eren, *agt.*

İki sözünüñ ammā kim birisi vuşlat-ı dildār

1607.

Velehū

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1. Bī-hūde çekdi bār-ı ğam-ı 'ışkı niçesi
Dehrüñ **Cemālī** bir köçek imiş neticesi

1608.

Velehū

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1. Dıraht-ı 'ışk budağlandı dilde ıallandı
Var ey faķih-i zamān mes'ele çatallandı

1609.

Velehū

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1. Derd ileyin ölicecek aña kılā gibi cünün
Devesi ölmüş 'Arab oldı hemānā Mecnün

1610.

Velehū

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1. Ele alup didi nedür bu kılķuleyle kaldurdu
Yine meyhaneci meyle fuçuyı tıķdı doldurdu

1611.

Velehū

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1607 136b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 994, s. 195.

1608 136b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 968, s. 192.

1609 136b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 774, s. 166. Derd ileyin: Ğamla ben / ölmüş: olmuş, Aysun Eren, *agt.*

1610 136b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt.1067, s. 205.

1611 136b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 287, s. 101. ma'nā ki: maźmün ki, Aysun Eren, *agt.*

1. Bıkr-i ma' nā ki bugün mülk-i sūhanda bigdür
Gerçi kim beslemedür ʔoğmuş oğuldan yigdür

1612.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ol Fireng oğlu ki kūyı lonca ' ışkı mancadır
Her ne kim andan gelür gelsün ki zīrā zancadır

1613.

Velehū

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Āh kim bir sipāhī dildārı
Beni itdi şoqaq silahdārı

1614.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Olur ' uşşāk ile hem-dem maḥabbet ehl-i ' irfāndur
Ayaq bezm içre sāķi ḥaylī baş-çün atlamış cāndur

1615.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Keş ezdüm mey şanurlar oqıyanlar Türkī eş' arı
Diriğā görmedüm hergiz yoğurdum ekşi dir qarı

1612 136b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 344, s. 109. zīrā zāncadır: zīr ezancadır, Aysun Eren, *agt.*

1613 136b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 953, s. 190. Ayrıca Bk. *Hasan Çelebi, Tezkiretü 'ş-şu'arā*, s. 89. Beyânî, *Beyânî Tezkiresi*, s. 22. Bk. Aysun Sungurhan, *Beyânî Tezkiresi – İnceleme-Tenkitleli Metin*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1994; Kültür Bak. E-Kitap Projesi, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10733,metinpdf.pdf>, 15 Ekim 2010.

1614 136b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 139, s. 82. baş çün: dil-ḥ'ün, Aysun Eren, *agt.* Ayrıca Bk. Namık Açıkgoz, *Riyâzü 'ş-şuara*, Riyazî Mehmed Efendi (Metin-Dizin), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi DTCF, Ankara 1982.s. 41.

1615 136b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 1013, s. 198. ezdüm mey: erdüm mi, Aysun Eren, *agt.*

1616.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Hind cevzini rebāb eyleyüp uydur sözüñe
Yüri 'iş eyle bugün alma cihānı çožuña

1617.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Begine mehterinūñ seyr iden istihzāsın
Evvelā zort virür soñra çalar sūr-nāsın

1618.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Pādşahlıqdan uşaklıqdan ferāgat eyledüm
PİR-i 'ışka işte tācuñ işte eyvānuñ didüm

1619.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Seni sevdüğümüñ āvāzesi itse cihānı pür
Efendi baña incinme taşarruf çünki haqqūñdur

1620.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Bi-ḥamdillāh irişdi yine ol māh-ı sūrūr-encām
Gicesi oldı Qadr 'aşıklarūñ gündüzleri bayrām

1616 136b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 814, s. 172.

1617 136b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 668, s. 152. sūr-nāsın: zurnasın, Aysun Eren, *agt.*

1618 136b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 568, s. 139. PİR-i 'ışka: PİR-i dehre, Aysun Eren, *agt.*

1619 137a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 145, s. 83. çünki: cümle, Aysun Eren, *agt.*

1620 137a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 566, s. 139. oldı qadr: qadr olup, Aysun Eren, *agt.*

1621.

Velehū

Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn

1. İki söz söyledi cānā gelelden 'āleme bu zār
İki gözümüñ illā kim birisi vuşlat-ı dildār

1622.

Velehū

Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilūn

1. Yüri var dilberi peydā idivir saña dirüm
Yohsa vallāhi ben ey aqça seni çürüdürüm

1623.

Velehū

Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn

1. Varup bir dilber-i şarrāfa altūn bozdum ol gün çok
Birez bağı qalup didi güzel şāhum kuşurum yok

1624.

Velehū

Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn

1. Binā-yı 'ışka yitmez olsa yüz Ferhād-veş taşçı
Benem serkārı anuñ çok dinür biñ işçi bir başçı

1625.

Velehū

Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn

1. Görüp bu çeşm-i giryānumda şanmañ merdümek anı
Gözümde qaldı dildāruñ o hāl-i rüy-ı raşşānı

1621 137a. Bu beyit 136b'de de kayıtlı olup burada sehven tekrarlanmıştır.

1622 137a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 582, s. 141. vallāhi: vallāh, Aysun Eren, *agt.*

1623 137a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 452, s. 124. bozdum: bozduk, Aysun Eren, *agt.*

1624 137a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 929, s. 187. çok: çü, Aysun Eren, *agt.*

1625 137a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 1068, s. 205. merdümek: merdüümüñ / o hāl-i: hayāl-i, Aysun Eren, *agt.*

1626.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Çatımda vālih ü mecnūn u deng olmak işābetdür
Mey-i ışık ile ı aql aldurmamak başdan sefāhatdür

1627.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Nām-ı la' lūñ didüm izhār ile kı l feth-i fütüh
Ol ı Arab hūbı baña hıřm eyleyüben didi *rūh*⁴¹⁶

1628.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Kūhken hūke güzāfın baş koyup öldüm dimez
Ey tabīb-i cān u dil şağ başda yařdıķ istemez

1629.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. şal řehā o řāf dürr ü gevheri deryālara
Vaşf-ı eşküm rüz-ı hecrüñde yiter dünyālara

1630.

Velehū

Me' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. şol dem ki řaķdı gerdenüme ı çık silsile
İrdi felāketi yine devrūñ teselsüle

1626 137a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 230, s. 94.

1627 137a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 115, s. 79. izhār: eş'ār, Aysun Eren, *agt.*

⁴¹⁶ Arapa halk dilinde "Def ol" manasındadır.

1628 137a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 379, s. 114. başda: baş, Aysun Eren, *agt.*

1629 137a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 883, s. 181.

1630 137a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 816, s. 172.

1631.

Velehū

1. *Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn*
Tutuşursa küştī-gīr-i derdle dil-i nā-tüvān
‘Arşagāh-ı ‘ışkda adın koyayum pehlevān

1632.

Velehū

1. *Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn*
Derd-i ‘ışk içre baña tīguñ ne dirse ber-serem
Bilmezem aşşı ziyān bu gūne bir sūdāgerem

1633.

Velehū

1. *Mef' ulū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ulūn*
Çeşmüm gibi kim gördi cihān içre mubaşşır
Eşküm gibi bir hāfız-ı cārī mütebahhır

1634.

Velehū

1. *Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn*
Yirinden ol kıyāmet kopdı bir dāğ urdı dāğ üzre
N'ola ger biñ ayak bezminde gelse bir ayağ üzre

1635.

Velehū

1. *Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn*
Ol şanevber-ğad bugün ‘uşşākın añup remz ile
Hāl didi geldi pīr-i ‘ışka berg-i sebz ile

1631 137a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 777, s. 167. derdle: ‘aşkla / koyayum: koyayın, Aysun Eren, *agt.*

1632 137a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 574, s. 140. gūne: nev'e, Aysun Eren, *agt.*

1633 137a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 150, s. 83.

1634 137a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 891, s. 182.

1635 137a. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'te bulunmamaktadır.

1636.

Velehū

Meḥ' ūlū Fā' ilātū Meḥā' ilū Fā' ilün

1. Zāl-i cihan-zamāneye dirsın işit sözüm
Rez duḡterine dir ki saña söylerem kızım

1637.

Velehū

Meḥā' ilün Meḥā' ilün Fe' ūlün

1. Degül māzī vü müstaḡbel su'ālüm
Bi-ḡamdillāḡ bugün ben ehl-i ḡālüm

1638.

Velehū

Meḥ' ūlū Fā' ilātū Meḥā' ilū Fā' ilün

1. Bir māḡ-ı nev yeñiçeri sevdüm yine dilā
Eyvāḡ eger ki gelmez ise bu gice ḡola

1639.

Velehū

Meḥ' ūlū Fā' ilātū Meḥā' ilū Fā' ilün

1. Döne döne cefāsı ile şorma ḡālümüz
Bu āsyāb-ı dehr aḡarttı şaḡalımız

1640.

Velehū

Meḥ' ūlū Fā' ilātū Meḥā' ilū Fā' ilün

1. Germ-ābeye benümle ḡaçan kim gider ḡabīb
Terletme ḡastalığına uğrar hemān raḡīb

1636 137a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 648, s. 149.

1637 137a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 598, s. 143. ben: çün, Aysun Eren, *agt.*

1638 137a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 13, s. 65.

1639 137a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 382, s. 114.

1640 137a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 788, s. 168. Raḡīb: 'adū, Aysun Eren, *agt.* İlk dize *a.g.t'*te tam olarak okunamamıştır.

1641

Velehū

Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilün

1. Ser virmede Ferhād'a benüm reşke yerüm yoḡ
Çün eyledi Ḥaḡ ben ḡulunı başına bu bōrḡ

1642.

Velehū

Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilün

1. Ḳaddindedür dilüñ nazarı servi istemez
Ta' rīf-i ḡāmetinde çenār dir ḡavaḡ dimez

1643.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ūlün

1. Yaşāḡ olmış bu bezme gör belāyı
Getür ḡopuzı muḡrib ır hevāyı

1644.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ḳāmet-i mevzūnuñ añup dir bu cān-ı mübtelā
Öldiḡi yitmez gerekdür servden tābūt aña

1645.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1641 137a'nın derkenarındadır.

1642 137a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 403, s. 117. Ḳaddindedür dilüñ: Ḳaddüñde derdlik, Aysun Eren, *agt.*

1643 137a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 925, s. 186. olmuş: oldı, Aysun Eren, *agt.*

1644 137a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 18, s. 66. dir bu cān-ı: virdi cān bu, Aysun Eren, *agt.*

1645 137a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 146, s. 83.

1. Kadũndür ney-şeker la' lũñ dile şehd-i muşaffâdur
Mübârek destũñũñ çirk-âbı ter şâbũnĩ halvâdur

1646.

Velehũ

Fe' ilâtũn Mefâ' ilũn Fe' ilũn

1. Bezm-i dilberde geç yürür el-ħağ
Adımına ħarâm ħatmaz ayak

1647.

Velehũ

Mef' ũlũ Mefâ' ĩlũ Mefâ' ĩlũ Fe' ũlũn

1. İrgürmez ise yaşumı ger Hind'e vü Sind'e
Mâh-ı nevũñ âĥir ola destũm yağasında

1648.

Velehũ

Mefâ' ĩlũn Mefâ' ĩlũn Mefâ' ĩlũn Mefâ' ĩlũn

1. İrişüp secde-yi şũkr-i cemâl-i yâre ħable'l-fevt
Görüp rüy-ı rağĩbi ħaste diller didi âh el-mevt

1649.

Velehũ

Fâ' ilâtũn Fâ' ilâtũn Fâ' ilâtũn Fâ' ilũn

1. Tâlib-i âb-ı ħayâta olmadan âdem refĩğ
Cân sebĩl itmek şehâ yoluñda evlâ bi't-ğarĩğ

1650.

Velehũ

1646 137a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 482, s. 127. Bezm-i dilberde: Yâr bezminde / yürür: yüyür, Aysun Eren, *agt.*

1647 137a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 876, s. 180. Mâh-ı nevũñ âĥir: Bu bağr-ı sefidũñ, Aysun Eren, *agt.*

1648 137a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 85, s. 75. rağĩbi: 'adũyu, Aysun Eren, *agt.*

1649 137a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 479, s. 127.

1650 137a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 456, s. 124.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Ğamuñla şanma şatranc oynar ' uşşāk
Fırākuñla bu ' ālem oldu vifāk

1651.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Dehānı kandanı itdükçe dest-dırāzlığı
Didüm ki ço yire tiryāki hoşka-bāzlığı

1652.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Odumdan kellesi kızdı sipihrüñ
Cehennemligi var hammām-ı dehrüñ

1653.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bir gözi Tātār'a oldum çün esir ü nā-tüvān
Oldı cān dil murğı ol Türk eline düşmiş doğan

1654.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Yiri ol mäh-ı nevüñ gāh bu bezme uğrar
İç diyü kahve şunup şanuma etmek toğrar

1655.

Velehū

1651137a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 924, s. 186. Didüm ki ço yire: Didi ki kobra tiryaki, Aysun Eren, *agt.*

1652 137a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 494, s. 129. Odumdan: Ütümünden, Aysun Eren, *agt.*

1653 137b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 669, s. 152. çün: āh, Aysun Eren, *agt.*

1654 137b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 267, s. 99. Yiri: Yolu / gāh: gāhī, Aysun Eren, *agt.*

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Kāfdan kāfa tolañur cünd ola ceng ü veğā
Buluşur insān ile insān qavuşmaz tağ tağa

1656.

Velehū

Me' ūlū Fā' ilātū Me' ūlū Fā' ilün

1. Gel bend-i zülfe çek didüm 'uşşāķı az u çoķ
Didi ki bunlaruñ bir ipe uracağı yoķ

1657.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şeh-süvārum budurur senden temennā kılduğum
Çignet atuñla mezārumı yolında öldüğüm

1658.

Velehū

Me' ūlū Fe' ilātün Me' ūlū Fe' ilün

1. Cihānda mihr ü vefānuñ bir adı var ancaķ
Maķāl-ı vuşlat-ı cānān diyiş koyiş ancaķ

1659.

Velehū

Fe' ilātün Me' ūlū Fe' ilün

1. Ne deli olmaķ isterem ne velī
'Āşıķ oldum ikisinüñ bedeli

1660.

Velehū

1655 137b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 9, s. 65. tolanur: tolap ger, Aysun Eren, *agt.*

1656 137b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 450, s. 123. bir: hīç, Aysun Eren, *agt.*

1657 137b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 600, s. 143. temennā: temennī, Aysun Eren, *agt.*

1658 137b. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'te bulunmamaktadır.

1659 137b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 1042, s. 202. Ne deli...ne velī: Ne velī...ne deli, Aysun Eren, *agt.*

1660 137b. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'te bulunmamaktadır.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Şavm-ı hecründe senüñ ac u yalıncağ oldum
İd-i vaşluña irem diyü şalıncağ oldum

1661.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. H̄asret-i la' lüñ ile ey lebi la' l-i mey-i nāb
Bezm-i dilde dem ü lahm oldu şarāb ile kebāb

1662.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Çözüldi el urıcağ dilberüñ miyān-bendi
Dutup gülüp didi kim ortalık güzellendi

1663.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Mübtelāyüm düstlar bir şūh-ı fettān mekrine
İller ' avret mekrine uğrar ben oğlan mekrine

1664.

Velehū

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Yüzüñ şuyuyla müşterüñi haqla çoğ alma
Baḫḫāl kuyuyı döndi g.tüñ katı qo[ğ] alma

1665.

Velehū

1661 137b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 57, s. 71. lebi: leb-i, Aysun Eren, *agt.*

1662 137b. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'te bulunmamaktadır.

1663 137b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 828, s. 173. şūh-ı: şūh u, Aysun Eren, *agt.*

1664 137b. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'te bulunmamaktadır.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ol egerletmez geçen yārūñ çü bildüm niyyetin
Çār-pā idince ḥaylī eyledüm at minnetin

1666.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Beni üstinde iken çalma raḳīb
Telef-i nefse sebep olma raḳīb

1667.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Mezāristānda ğazūbınla Bārī
Ölürlər dirilirler ḥaşr olurlar

1668.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Çün işūñ girye gerekdür saña bir dāne beşik
Büyüdüğünce ola sen gibi 'aynum bebecik

1669.

Velehū

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Hübān-ı şehri oqımadan yazmadan kaçır
Dirler bize yarar yigit olsa iner biner

1670.

1665 137b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 706, s. 157. egerletmez: eğirtmez / bildüm: tıydum / ḥaylī: aña, Aysun Eren, *agt.*

1666 137b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 789, s. 168. iken: görüp / raḳīb: 'adū, Aysun Eren, *agt.*

1667 137b. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'te bulunmamaktadır.

1668 137b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 520, s. 132. büyüdüğünce: yaşadığıunca, Aysun Eren, *agt.* İlk dize Aysun Eren'in *agt.*'te şöyledir: "Sen idüp girye bu cismüm şalınur şanki beşik"

1669 137b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 162, s. 85. İlk dize Aysun Eren 'in *agt.*'te şu şekildedir: "Ğilmān-ı şehri cāhil olup ḥ'āceden kaçır"

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Beni müflis itdi bu devr-i zamān
Yatur da durur da següm var hemān

1671.

Velehū

Meḥ' ulū Meḥā' ilū Meḥā' ilū Fe' ulūn

1. Didüm xanı dildār ki dermān ola derde
Yārān didi kim xanda giden hālkalu gerde

1672.

Velehū

Meḥ' ulū Meḥā' ilū Meḥā' ilū Fe' ulūn

1. Şanma şanemā tīşe-yi Ferhād'a egem baş
Bu neş'e ile virmezem anuñ dişine taş

1673.

Velehū

Meḥ' ulū Fā' ilātū Meḥā' ilū Fā' ilūn

1. Meyhāneden şarāb-ı lebūñ keyfidür me'āl
Zikr-i maḥalden oldı murād ehl-i 'ışqa hāl

1674.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Yaş döküp çarḥ-ı felekden ağlamak şebnem neden
Ey gönül meşhürdur hod ağlamaz kendi düşen

1670 137b. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'te bulunmamaktadır.

1671 137b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 900, s. 183.

1672 137b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 413, s. 118. virmezem: kim virür, Aysun Eren, *agt.*

1673 137b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 562, s. 138.

1674 137b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 666, s. 152. ağlamak: ağlamañ, Aysun Eren, *agt.*

1675.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Gūş iden nālemūzi ra‘ da müşābih dimesūn
Gözümūñ baħr-ı firāvāna yaşı beñzemesūn

1676.

Velehū

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Sen Süleymān-ı zamān ḥaṭṭuñ qarınca ‘askeri
Dir gören cānā raķīb ile seni dīv ü perī

1677.

Velehū

Mef‘ulū Mefā‘ilū Mefā‘ilū Fe‘ulūn

1. Çün bāde-yi ‘ışķ ile cihān mest ola düşdi
Şahn-ı çemenūñ yine bu dem otı yitişdi

1678.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Derdügin dürdüñ ile seyr-i ‘Aden’den geçsün
Şu ki ğussañ yine varsun kefedede yağ içsün

1679.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1675 137b’nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 738, s. 161.

1676 137b’nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 943, s. 189. cānā raķīb ile: ḥānum ‘adū-yile, Aysun Eren, *agt.*

1677 137b’nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 933, s. 187. dem: gün, Aysun Eren, *agt.*

1678 137b’nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 693, s. 155. Derdügin dürdüñ ile seyr-i: Virdügin derdüñ ile baħr-ı, Aysun Eren, *agt.*

1679 137b’nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 404, s. 117. İlk dize Aysun Eren’in *agt.*’te şu şekildedir: “Bezmden ter yazasın pır-i muġān ħaldurmaz”

1. Ortadan p̄ir-i muḡān terbezegin ḡaldurmaz
Bāde-yi lebleri sāḡīnūñ ayak ṡaldurmaz

1680.

Velehū

Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilün

1. Dāḡum raḡīb-i ḡar ḡöriccek aḡırur hemān
Meṡhūrdur bu kim ḡocınur yaḡırđ olan

1681.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ḥoḡ ḡörüp cünd-i raḡībānı dilā itme ḡazer
Yāri ḡörsün yūri ḡavf eyleme azdur kāfir

1682.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ūlün

1. Olalı ḡahve-nūṡ ebnā-yı Ādem
Kömür ḡiyner olupdur ḡalk-ı 'ālem

1683.

Velehū

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Seng-i cevri ile s̄ine olduḡı pür
'Iṡḡ bünyādına binā'endür

1684.

Velehū

1680 137b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 667, s. 152. raḡīb-i 'adū-yı, Aysun Eren, *agt.*

1681 137b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 312, s. 105. İlk dize Aysun Eren'in *agt.*'te ṡöyledir: "ḡördi ḡoḡ pey-i a' dāyđ dilā itme ḡazer"

1682 137b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 623, s. 146. olalı: oluban / kömür: gömer, Aysun Eren, *agt.*

1683 137b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 317, s. 105.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Nergisi çeşmüñe disem beñzer
Güş idenler diye ve fīhi nazar

1685.

Velehū

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Def tutarsa o yār-i her-cāyī
Şataruz bir uşüle dünyāyı

1686.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

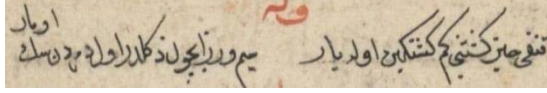
1. Müneccim gün yüzüñle olsa sālīk
Olurdu aḥsen-i taḳvime mālīk

1687.

Velehū

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1.⁴¹⁷

1688.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Şaḳallanup o meh-rū şanmañuz ḥüsn-i bahā gitdi
Baña bir ‘aşīḳ olsa dimeden ağzında tüy bitdi

1689.

1684 137b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 203, s. 90.

1685 137b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 939, 188. Def dutarsa o: Tuta def ger, Aysun Eren, *agt.*

1686 137b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 492, s. 129.

1687 138a. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'te bulunmamaktadır.

⁴¹⁷ Bu beyit galiz sövgü içerdiği için orijinal şekliyle metne alınmıştır.

1688 138a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 1001, s. 196. İlk dize Aysun Eren'in *agt.*'te şöyledir: "Leb-i la'line şanmañ ḥaḳ gelüp ḥüsn ü baha gitdi"

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Fe' ulūn

1. Didiler yār haylī aqça hārcar
Didūm hārc itse cā'iz irdi işler

1690.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Fe' ulūn

1. Bugün şeh-bāz çeşmūñ gördi elde
Didi Tātār-ı gāmzeñ yaḥşı qolda

1691.

Velehū

Mef' ulū Fā' ilātūn Mef' ulū Fā' ilātūn

1. Serden çü hāk olur ḥaṭ-ber-ḥaṭ daḥı yazılmaz
Kucmaḳ belūñi ḥaḳḳum ḥaḳ incelür üzülmez

1692.

Velehū

Mef' ulū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilūn

1. Tār-ı ḥariri çeng kılna almaz ehl-i fen
Ey Zühre-yi felek saña yarar düzen ṭaḳan

1693.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Gör ki şırt ḥammāmı sīne külḥan-ı pūr-nārıdur
Ten Sitanbül şehri ṭon gūyā ki bit bāzārıdur

1689 138a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 304, s. 104.

1690 138a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 826, s. 173. Tātār-ı gāmzeñ: şehbāz-ı çeşmūñ, Aysun Eren, *agt.*

1691 138a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 401, s. 116. Serden: yerden / olur ḥaṭṭ-ber-ḥaṭṭ: olup bir ḥaṭṭ, Aysun Eren, *agt.*

1692 138a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 717, s. 159.

1693 138a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 316, s. 105. Gör ki: görün / sīne: sinem / külhan-ı: külhen, Aysun Eren, *agt.*

1694.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Cihānda atçılık şanmañ binüp ata segirtmekdür
Binici bir cüvān ile qazıq bāzārın itmekdür

1695.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Duğter-i rez çekilelden dir iseñ düşdi dile
Zāhidā var yūri kışkanma helālūñ diñle

1696.

Velehū

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

1. Fertüt iken 'ömri egilüp yirde ararsın
Ey koca günehkār anı bulduqça bunarsın

1697.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Mehemmed sünnet ol qorqma kayırmaz
Şeri' at kesdügi barmaq ağırmaz

1698.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Geldi çün hañt-ı siyeh şafha-yı rüy-ı yāra
Hüccet-i qağı ile virdüm anı ağıyāra

1694 138a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 191, s. 89. şanmañ: şanma, Aysun Eren, *agt.*

1695 138a. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'de bulunmamaktadır.

1696 138a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 756, s. 164. egilüp yirde ararsın: arayup yerde dönersin, Aysun Eren, *agt.*

1697 138a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 398, s. 116. barmaq: parmak, Aysun Eren, *agt.*

1698 138a. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'te bulunmamaktadır.

1699.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Edeb yiridür iñen varma her dem anlara sen
Kažā-yı hācet için varırın ekābire ben

1700.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Gıtme ihvān-ı zamān ile şağın seyrāna
Yūsuf'ı n'eylediler gitmeyelüm yabana

1701.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Meh-i yek-hefte öykünse o sīmīn ğabğaba yoldur
Bir elmanuñ hemānā yarısı bu yarısı oldur

1702.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Pür oldı penbe-yi berf ile bu şeh
Ne çenberden görüñ hāllāc imiş dehr

1703.

Velehū

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Muṭrib hevā-yı yār ile bir gūşedür recām
Na' t-ı ḥaṭında göstere bir fistiḳi maḳām

1699 138a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 663, s. 151. iñen: o yer /varırın: varurum, Aysun Eren, *agt.*

1700 138a. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'te bulunmamaktadır.

1701 138a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 280, s. 100-101. bu: o / meh-i: meh, Aysun Eren, *agt.* Ayrıca Bk. Riyazî, Riyazü'ş-şu'arā s. 41.

1702 138a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 152, s. 84.

1703 138a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 625, s. 146.

1704.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Cihānı k̄u-be-k̄u gezdüm esām̄in idüp ezber
H̄aṭuñ didikleri kāfirdür ancaḡ ḡāric ez-defter

1705.

Velehū

Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilün

1. Meyḡāneler ḡapandı vü bitdi şarāb işi
Dök dörd-i eşki Dimitri oldı ḡoş-āb işi

1706.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Görse ger baḡr-ı siyāh eşkümi kendin yitürür
Bu iş ey dīde-yi giryān daḡı çoḡ şu götürür

1707.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Şalınmayı beşikden öğrenürse dün toḡan aḡsen
Şarılmayı zamāne oḡlanı öğrendi ḡundaḡdan

1708.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. K̄üy-ı yāre ire cismümden diyü nāḡeh ḡubār
H̄iç hebā itme ten-i ḡāki götürmez rüzḡār

1704 138a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 252, s. 97.

1705 138a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 926, s. 186. Dimitri oldı: oldı Dimitri, Aysun Eren, *agt.*

1706 138a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 256, s. 97. Görse: göre, Aysun Eren, *agt.*

1707 138a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 673, s. 153. aḡsen: oḡlan, Aysun Eren, *agt.*
İkinci dize a.g.t'te şöyledir: "Ciger köşem şarıлмақ bindin öğrenmiş baḡrundan"

1708 138a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 367, s. 112.

1709.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. O Yūsuf-çihrenüñ yirine ey dil düşmeni şatdum
Yine bu sūq-ı sulţānide *bey' i men-yezid*⁴¹⁸ itdüm

1710.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Çıbuq çalmaz görüp vurgunluğa çün bir perī gördüm
Nihāl-i kāmētini gördüğüm sâ' atde çarpıldum

1711.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Tabīb-i cevre idüp faqr u fāqadan zārī
Didüm ne çäre buyurdı şarāb dīnārı

1712.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Muṭribe eydüñ götür qopuzı bile şoq etek
Dilber ü mey olıcaq ortada ne diñ toñ gerek

1713.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1709 138a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 588, s. 141.

⁴¹⁸ *İnsafsızca, vicdansızca satış.*

1710 138a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 619, s. 145-146. görüp vurgunluğa: sevüp urğunluğa, Aysun Eren, *agt.*

1711 138a'nın derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'te bulunmamaktadır.

1712 138a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 530, s. 134. bile şoq: şoq bile / ortada: meclisde, Aysun Eren, *agt.*

1713 138a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 330, s. 107. yuvasıdır: hevāsıdır / gıdāsıdır: yuvasıdır, Aysun Eren, *agt.*

1. Vücūda gelmedi ‘ anķā ‘ adem mülki yuvasıdur
Hümā-yı ıab‘ umuñ si-murğ bir ıuşluk ğıdāsıdur

1714.

Velehū

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

1. Efendi ber-baı-ı bezmüñ bozuk yiri çokdur
Fiğān u nālemüñ ammā ııl egrisi yokdur

1715.

Velehū

Mef‘ ülü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ülün

1. Başka bir ulu ni‘ metidür halka Hudā’nuñ
Ammā n’idelüm kadri bilinmez Ramazān’uñ

1716.

Velehū

Mef‘ ülü Fā‘ ilātü Mefā‘ ilü Fā‘ ilün

1. Tār-ı hariri çeng ıılına almaz ehl-i fen
Biñ kez gerekse kend’öziñe vir çeki düzen

1717.

Velehū

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Zāl-i gerdün çün havādiş hamli birle yüklüdür
Ol maıāre ıanuma işler yazar emzıklüdür

1718.

Velehū

1714 138a’nın derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren’in *agt.*’te bulunmamaktadır.

1715 138a’nın derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren’in *agt.*’te bulunmamaktadır. Bk. Riyazî, Riyazü’ş-şu’arâ s. 41.

1716 138a’nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 717, s. 159. İkinci dize Aysun Eren’in *agt.*’te şöyledir: “Ey zühre-i felek saña yarar düzen taıan”

1717 138a’nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 258, s. 98. gerdün: dünya / hamli: bāri, Aysun Eren, *agt.*

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şanmañuz kim dilbere ben bir qabāhat eylerem
Ben anı şām u seher kuş sūdleriyle beslerem

1719.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şalb olup ' İsi gibi terk it cihan gencinesin
Göç dimişler derziye başına şokmış ignesin

1720.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dime Mısr-ı ' ışkda Yūsuf-cemālüm gele tiz
İrişince vaşlına anca diyesün yā ' Aziz

1721.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Zāmīrinde şuladur kūy-ı yāri nesl-i merdümdür
Vü bi'l-cümle hemānā mā' -i mavşıl eşk-i çeşmümdür

1722.

Velehū

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Efyūnı terke mebnī olaldan füsūnumuz
Hep lā-yu- ' āmil harekāt ü sükūnumuz

1718 138a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 612, s. 144-145. eylerem: işlerüm / ben: çün, Aysun Eren, *agt.*

1719 138a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 692, s. 155.

1720 138a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 387, s. 115. gele: gelse / diyesin: diyesiz / 'Aziz: ğariz, Aysun Eren, *agt.*

1721 138b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 298, s. 103.

1722 138b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 391, s. 115. lā-yu- ' āmil: lā-be- ' āmil-i, Aysun Eren, *agt.*

1723.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Dime şarf itse 'ömrin āšnā қа' rın bula anuñ
Gözüm yaşı hemānā oldı 'aynü'l-fi' li deryānuñ

1724.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Elif lām dāḡil oldı cem'a şūfī telḡ olup şoḡbet
Diriḡā muzmaḡil oldı yine ma'nā-yı cem' iyyet

1725.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Serv dirdüm ḡaddūñe illā ki istiḡnāsı var
Yüzüñi mişbāḡ oḡurdum n'eyleyem ammāsı var

1726.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Firāḡuñla öle dirken ḡamuñla dil feraḡ buldı
Ḳıyāsa serverā bu iş muḡālif düşdi şāz oldı

1727.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'Ömri fişḡ u ḡubḡa şarf itmekde buldum inşirāḡ
'İzzi Maḡşūd itmedüm meyhānedür baña Merāḡ

1723 138b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 531, s. 134. 'ömrin: varın, Aysun Eren, *agt.*
1724 138b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 96, s. 76. dāḡil oldı: oldı dāḡil, Aysun Eren, *agt.*
1725 138b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 234, s. 94. Ayrıca Bk. Ahdī, Gülşen-i şu'arā s. 120.
1726 138b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 954, s. 190. şaz: şād, Aysun Eren, *agt.*
1727 138b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 117, s. 79. fişḡ u ḡubḡa: 'aşḡ u zülle / 'İzzi: 'Ury-i, Aysun Eren, *agt.*

1728.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Dilā çün bezm-i 'irfān içre ehl-i 'ışka mesneddür
Bugün her maṭla'um cins-i süḥanda nev'-i müfreddür

1729.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Göñül tıflı piyāle şıḡasın çekmekde mähirdür
Bugün çün bezm-i dilde pend-i sāḳī emr-i ḥāzırdur

1730.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Deñiz derya kıyās itmeñ yüzüm üzre aḳan yaşı
Bu çeh-i mā taşavvur itmedür eşk-i dürer-pāşı

1731.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Terk-i cān yād olmadın vaşluñ bir olmaz fikrdür
Ḥāṭıra itmek anı ızmar-ı ḳable'z-zikrdür

1732.

Velehū

Mef' ulū Fā' ilātūn Mef' ulū Fā' ilātūn

1. Ṭab' olmuş idi ḡāyet ḳavl-i ḥakīme māyil
Çün cāhil aḡzın açdı oldum ḥalāya ḳāyil

1728 138b Aysun Eren, *agt.*, Mt. 136, s. 82.

1729 138b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 149, s. 83.

1730 138b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 958, s. 191. yüzüm: gözüm / itmedür: eylemedür / dürer-pāşı: dürr-pāşı, Aysun Eren, *agt.*

1731 138b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 306, s. 104. ızmar-ı: ızmar, Aysun Eren, *agt.*

1732 138b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 560, s. 138.

Bu beyit Aysun Eren, *agt.*'de şöyledir: Olmamış idi ṭab'um ḳül ḥakīme māyil
Cāhil çün açdı aḡzın oldum şalāya ḳāyil

1733.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Küşte-yi şemşir-i bürrānuñ cihānda hoş geçer
Mürde-yi ser-tiz-i ğamzeñden şehā kaç' -ı nazār

1734.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Müderris görür ise nağme eylerken o şāhı ger
Me' ānī ders dir iken qorqaram hāl-ı kelām eyler

1735.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Oldı 'ıŝkuñ baña ıtlāķına 'ālem mu' terif
Çün müsellemdür olur muṭlaķ kemāle munşarif

1736.

Velehū

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

1. Bir hüküm gelüp qapudan oķındı bu yirde
Dildārı seven qoca dimiş nef-s-i emirde

1737.

Velehū

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1733 138b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 206, s. 91.

1734 138b. Bu beyit 139b'de de kayıtlı olup burada sehven tekrarlanmıştır. Aysun Eren, *agt.*, M t. 181, s 87-88. müderris: müderrisler / şāhı: yāri / me' ānī: ma' ān / ders: dersi / qorqaram: qorqarın, Aysun Eren, *agt.*

1735 138b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 449, s. 123. 'ālem mu' terif: 'ālem mu' arref / olur: gelülür, Aysun Eren, *agt.*

1736 138b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 863, s. 178. nef-s-i emirde: nef-s-i emirde, Aysun Eren, *agt.*

1737 138b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 113, s. 78. Hām-ı: Ğam-ı, Aysun Eren, *agt.*

1. Ҳам-и ebrūsıdur tefekkür-i kec
Zu‘m-ı vaşlı taşavvur-ı sâzec

1738.

Velehū

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Dil ki efyūndan kesildi la‘lūñ aña gör maḥal
Tā görenler diyeler anı şehā ni‘me‘l-bedel

1739.

Velehū

Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn

1. Egerçi dest-būsuñ nef‘i mollalarda şāyī‘dür
Velī Sāfī‘nūñ ayağını öpmek baña nāfi‘dür

1740.

Velehū

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Ҳашма atılmaқda gerçi ad çıkardı tīrimüz
Līk keskinlikde andan nāmlıdur şemşirimüz

1741.

Velehū

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1. Geçgin ancak ḥançerūñ ḥūn-ı dile қанmış gibi
Tīḡūñ ile ikisi bir yirde paslanmış gibi

1742.

Velehū

1738 138b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 548, s. 136. diyeler: ideler, Aysun Eren, *agt.*
1739 138b’nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 369, s. 112. mollalarda: monlālarda, Aysun Eren, *agt.*
1740 138b’nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 384, s. 114. atılmaқda: atlamaқdur, Aysun Eren, *agt.*
1741 138b’nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 923, s. 186.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bādeye virdüm gönül eşküm şarābından geçüp
Şan toluya uğradum ey dīde bārāndan kaçup

1743.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Benüm şanmañ fenā deştinde cāy-ı maṭma' um vardur
Felekde gün gibi çün üç yüz altmış maṭla' um vardur

1744.

Velehū

Mef' ülü Fā' ilātün Mef' ülü Fā' ilātün

1. Ol tālibüñ aşıldı zūlfine kalb-i mehcūr
Gördi o vaşlı maḳşūd didi *ve zāke*⁴¹⁹Manşūr

1745.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ya ola vaşl-ı muḳadder ya firāḳ-ı mā-beyn
Ḳomışam başımı yoluñda kila't-taḳdīreyn

1746.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Dehānuñ nefy ile işbāt mā-beyninde bir sırdur
Lebüñ peymānesinüñ kem ü keyfi zevḳe dāyirdür

1742 138b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 74, s. 73.

1743 138b'nin derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'de bulunmamaktadır.

1744 138b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 140, s. 82. Ol: bir, Aysun Eren, *agt.*

⁴¹⁹ “*Ve o*” manasında Arapça ibaredir.

1745 138b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 701, s. 156. Ya ola: ola ya /firāḳ-ı: firāḳ u / kile't-taḳdīreyn: külli el-taḳdīr'in, Aysun Eren, *agt.*

1746 138b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 362, s. 111. sırdur: serdür, Aysun Eren, *agt.*

1747.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Çeşm-i giryānum görüp biñ yaş haqqıñdur didi
Hāk-i pāyūñ baña toprak kād̄isi hūkm eyledi

1748.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. N'ola taş gibi olmak olsa dāyim giyürmek hūbı
O kul oğlı dil-āverdür taş şıkça çıkar şuyı

1749.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Fe' ulūn

1. Bu yirden kopmadur derme degüldür
Dilā ol gonca degşirme degüldür

1750.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Dil-rübālar yolına pāyumı başup dururın
Başumı şorar iseñ fürkate yaşup dururın

1751.

Velehū

Mef' ulū Mefā' ilūn Mef' ulū Mefā' ilūn

1. Bir dilber-i kaçşāba didüm ki gel ey dil-ḡir
Et çek bize bir miqdār vaşluñla olalum sir

1747 138b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 920, s. 186. Baş: başı, Aysun Eren, *agt.* Ayra Bk. Hasan Çelebi, *Tezkiretü's-su'arā*, s. 89; Ahdî, *Gülşen-i su'arā*, s. 120. Beyânî, *Beyânî Tezkiresi*, s. 22.

1748 138b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 1041, s. 202. giyürmek: kirmüñ, Aysun Eren, *agt.*

1749 138b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 141, s. 82. Hasan Çelebi, *Tezkiretü's-su'arā*, s. 89; Beyânî, *Beyânî Tezkiresi*, s. 22.

1750 138b'nin derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'de bulunmamaktadır.

1751 138b'nin derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'de bulunmamaktadır.

1752.

Velehū

Mef' ūlū Mefā' ilūn Mef' ūlū Mefā' ilūn

1. Gerdān mı gerek yoḥsa pehlū mı gerek didüm
Ey vaşla-yı cān luṭf it ḳuyruk şokumundan vir

1753.

Velehū

Mef' ūlū Fā' ilātūn Mef' ūlū Fā' ilātūn

1. Biri siyāh çerde biri beyāz ğarrā
Gördüm key nāzı artıḳ ben de ḳaraya urdum

1754.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Fe' ūlūn

1. Bize ḳahve şunulmadı dime sen
Naşibūñ var ise gelür Yemen'den

1755.

Velehū ḳıṭ'a

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Didi yār anı **Cemālī'**ye iki dilber sevüp
İki cānāna niçe bir cān idersin tefdiye
2. Didi ef' āl-i ḳulūbuñ oldı 'ışḳum çün biri
Ḳā' ide oldur ki mef' ūline eyler ta' diye

1756.

Ḳıṭ'a

1752 138b'nin derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren 'in *agt.*'de bulunmamaktadır.
1753 138b'nin derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren 'in *agt.*'de bulunmamaktadır.
1754 138b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 709, s. 157-158. bize: bana / dime sen:
dimesin, Aysun Eren, *agt.*
1755 139a. Bu kıṭ'a Aysun Eren'in *agt.*'de bulunmamaktadır.

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Dün gice vākı' amda bir güzeli
Künc-i kâşānem içre kıondurdum
2. Şem' a karşı çekile aldum ele
Yüzügün bal mumına döndürdüm

1757.

Kit' a

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Cihānda ādemilik on tokuzı döndürür gerçek
İdüp terk-i libāsı şanma kim itdüm tebāhilik
2. Çün oldı ādemilik bahşu aldı tokuzın iller
Cemālī ben dahı ' ısrın alup itdüm sipāhilik

1758.

Velehū

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Serverā devletünde her şey' var
Geçünürdüm hele geh aç geh tok
2. Şimdi bir qahvehānecik açdum
İşlemege veliki hīzem yok

1759.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Hüsne meylimüz ey h' ace ' aceb hikmetdür
Haqqa'dur ' ışkımuz arada hüsün şuretdür

1760.

Velehū

1756 139a. Bu kıt'a Aysun Eren, *agt.*'de bulunmamaktadır.

1757 139a. Bu kıt'a Aysun Eren, *agt.*'de bulunmamaktadır.

1758 139a. Bu kıt'a Aysun Eren, *agt.*'de bulunmamaktadır.

1759 139a. Aysun Eren, *agt.*, Mt.318, s. 105-106.

1760 139a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 942, s. 189.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Esir-i ' ışık olup çün oldu şir̄in ağzınıñ dadı
Depesin döğerek Zāl-i cihān kullandı Ferhād'ı

1761.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Kızıl gül nār u süsen hāk u şebnem anda mā' oldu
Nazār kıll ' ālem-i gülzārda sünbül hevā oldu

1762.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün

1. Kevşer olmazsa mül içmek gerek ādem içecek
K'andadır hāl-i mey-i la' l-i lebinden geçecek

1763.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Dir iseñ ' ışık ile cānı fidādur yoluña cānā
Senüñ bu kavlüñe biz kâyilüz billāh sellemnā

1764.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Su 'āl-i hāl idüben redd iderse yār ğamı
Vir āña cānuñı olsun cevāb teslīmi

1765.

Velehū

-
- 1761 139a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 951, s. 190.
1762 139a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 497, s. 129. K'andadır hāl-i: K'anda derhāl / geçecek: giçmek, Aysun Eren, *agt.*
1763 139a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 31, s. 68. fidādur yoluña: fidā kıll yoluma, Aysun Eren, *agt.*
1764 139a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 952, s. 190.
1765 139a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 55, s. 71.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Turş-rū pīr-i muġān hayr ide mi diyü şarāb
Ekşi ekşi kendü bāġı qorucaġıdur ol āb

1766.

Velehū

Mef' ūlü Mefā' ilün Mef' ūlü Mefā' ilün

1. Qo eşküm ile olsun küyuñda cihān ġarq-āb
Qapuñda revān ola cān ġāyete mā-fi'l-bāb

1767.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Görürse haste gönül eşigüñde tañ mı eger
Qaşuñ kemānı ġam ile qara qora düşler

1768.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Qāđi-yi ' ışq oldı vāqıf çün bu ' aşık oynına
Yazuġı ' aşıklarunñ didü ki şāhid boynına

1769.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ūlün

1. Diler çün ola ġāk-pāy-i dilber
Niçün ta böyle ġiç ġiç deprenür yir

1770.

Velehū

1766 139a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 56, s. 71.

1767 139a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 184, s. 88.

1768 139a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 820, s. 172.

1769 139a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 300, s. 103. Diler çün: dilermiş ki /depreñür: deper nūr, Aysun Eren, *agt.*

1770 139a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 642, s. 149.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Görüp gül-ruhlarıñdan urduğın dem
Şu arar bî-nesāk düşdükçe şebnem

1771.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Geyinirler donanırlar bulanırlar şalınırlar
Fülānlar festekizler nesnelere ' aşışsız oğlanlar

1772.

Velehū

Mef' ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Ş.çduñ sütün-ı geşteye üzdüñ palamarı
Yestehledüñ Kemālî yine dün ağacına

1773.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Nihāl-i kıddüñ alup göñlümi Mecnün'a döndüm ben
Bu bāğ-ı dehr içinde bilmem ey gönca ne kıpduñ sen

1774.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Cemālüh şu' lesidür berķ-i lāmi'
Delil-i tiğ-ı ğamzeñ naşş-ı kıtı'

1775.

Velehū

-
- 1771 139a'nın derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'de bulunmamaktadır.
1772 139a'nın derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'de bulunmamaktadır.
1773 139a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 757, s. 164. dehr içinde: 'ālem içre, Aysun Eren, *agt.*
1774 139a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 439, s. 122.
1775 139a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 949, s. 190.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. 'İdde yārũñ ola mı ki 'aceb in' āmı
Çatı lâzımdur ölümlülerine bayramı

1776.

Velehū

Mef' ūlü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Didi firāğ-ı yār ile bir küşt-gîr-i cān
Bir dil-rübāya mālîk olanlar yeñer hemān

1777.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Yirümden şanma kim dünyāda hoşnūd oluban kaldum
Çü şem' -i ' işğa bir pervāneyem od almağa geldüm

1778.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Niçün yāri eve geç getirürsün diyü böyle çağ
Bugün kâşāne-yi dilber baña bir tam [u] bir çartāk

1779.

Velehū

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1. İtdüñ şu deñlü imtizāc olmaya mağdūr-ı beşer
Sāķī ile ben çākerũñ içdügi şu ayru gider

1780.

Velehū

1776 139a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 780, s. 167. Dil-rübāya: nūr-ı 'ayna / yener: başar, Aysun Eren, *agt.*

1777 139a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 597, s. 143.

1778 139a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 453, s. 124. tam: dām, Aysun Eren, *agt.*

1779 139a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 254, s. 97. Ayra Bk. Ahdî, Gülşen-i şu'arā s. 120.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Öldürürmiş dir dişüñ ağzuñla ğam-perverdesin
Anı bāri söyleme ey h'āce tıyduķ ħurdesin

1781.

Velehū

Meḥ ūlū Fā' ilātū Meḥā' ilū Fā' ilün

1. orar ki oynına gire ol adri nāgehān
Ortalığı orur yürür ey meh ' avān übān

1782.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bilmemişdür ' ışa ki dermān imiş mā'-i ' ineb
Raḥ [u] yābis söyler Eflātün ile Boqrāḥ hep

1783.

Velehū

Meḥā' ilün Meḥā' ilün Fe' ūlün

1. Muārindür aña ol māh-pāre
Devātı şan ki uyruķlı sitāre

1784.

Velehū

Meḥā' ilün Meḥā' ilün Meḥā' ilün Meḥā' ilün

1. Gidüp aġyār ile geşt eyleyüp ġülmeklige bāġı
Diriġā gitdi ol şem'-i řebistān oldı toñ yaġı

1780 139a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 978 s. 193. dir dişüñ ağzuñla: derd-i şek vasfiyla / perverdesin: perverdeyi / anı bāri: ayrı yāri / ħurdesin: ħurdeyi, Aysun Eren, *agt.*

1781 139a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 730, s. 160. adri: uzu, Aysun Eren, *agt.*

1782 139a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 60, s. 71-72. Bilmemişdür: bilmemişler / ' ışa ki: ' ařuñā / mā'-i: āb-ı / Boqrāḥ: Soqrāḥ, Aysun Eren, *agt.*

1783 139a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 910, s. 184. Muārindür: maārındur, Aysun Eren, *agt.*

1784 139a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 928, s. 187. gitdi: aldı, yaġı: bāġı, Aysun Eren, *agt.*

1785.

Velehū

Meḥ'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

1. Zāhid kadehüm ŧanma ki maḥfī ola memlü
Nūŧ eyledügüm sāgar ola gizlü kapaḳlu

1786.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Kışŧa-yı Ferhād'dan ŧanmañ seri itmeme terāŧ
'Iŧk deŧtinde ben anuñla çıkıŧdum başa baş

1787.

Velehū

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1. Dime sūz-ı viŧālünde baña ḫālün nicesidür
Tüfengün zaḫmıyla her gicem finduḳ gicesidür

1788.

Velehū

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Seg-i raḳīb ummasun ey Yūsuf-ı gül-çihre seni
Çıkarur çün anuñ izine başan kurd eŧini

1789.

Velehū

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1785 139a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 785, s. 168. Bu beyit 140a'da son kelimeleri yer deġiŧtirmek suretiyle sehven tekrarlanmıŧtır.

1786 139a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 415, s. 118. seri itmeme: ser-encāmum, Aysun Eren, *agt.*

1787 139b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 176, s. 87. sūz-ı viŧālünde: sūrī viŧālünde, Aysun Eren, *agt.*

1788 139b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 963, s. 191. Seg-i raḳīb: Nāŧī ḫiç, Aysun Eren, *agt.*

1789 139b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 733, s. 161. tüşesi: ŧiŧesi, Aysun Eren, *agt.*

1. Çıkışsun başa baş anuñla nāmı ‘āleme dolsun
Şınursa tişesi Ferhād’uñ ey cān başı sağ olsun

1790.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Müderrisler görürse nağme eylerken o māhı ger
Me‘ānī dersi dirken qorqarın halı-ı kelām eyler

1791.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Kılıç şalduñ ‘adūya çünki reşkümnden öleyazdum
İşigünde ben ölümüm umardum bunu ummazdum

1792.

Velehū

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. H̄āb-ı gāfletde yatan menzil-i vaşla iremez
Yaşdanan yārūñ eşigin yaramaz düş göremez

1793.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Aşıldı t̄ākuña çün kim sevincinden göge uçsun
Tutuşdı āteş-i ‘ışkuñla çün kandil yağ içsün

1794.

Velehū

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

1790 139b. Bu beyit 138b’de de kayıtlı olup burada sehven tekrarlanmıştır.

1791 139b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 591, s. 142.

1792 139b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 374, s. 113. Yaşdanan yārūñ eşigin: İşigin yaşdanan anuñ, Aysun Eren, *agt.* Ayrıca Bk. Hasan Çelebi, Tezkiretü’ş-şu’arā s. 89. Beyânî, Beyânî Tezkiresi s.22.

1793 139b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 722, s. 159.

1794 139b. Bu matla Aysun Eren’in *agt.*’de bulunmamaktadır.

1. Kuşanmasun o ħarlar virmeñ anı
Miyān bendüm degül puştān kolanı

1795.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ay [u] gün yüzlülerüñ ' ışkına tutup gerdün
Ṭālī' üm oldı hemān ṭōpa ṭutılmış meymün

1796.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Māh-ı nev şanma senüñ şir̄in lebüñle ey melek
Bal ṭutmuşdur yalarsa ṭañ mı barmağın felek

1797.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dilberā ' aşık hü mā şayyādı naqşın şalmanı
Aqçası ey şāh-ı ṭabl-bāz oyun ile gelmedi

1798.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Eşkūmi ifşā iderse ol güle bülbül n'ola
Ṭarı ekmez serçeden kōrқан meşeldür serverā

1799.

Velehū

Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün

1795 139b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 718, s. 159. tutup: dönüp / oldı hemān: itdi felek, Aysun Eren, *agt.*
1796 139b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 516, s. 132. senüñ: görüp, Aysun Eren, *agt.*
1797 139b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 970, s. 192. oyun ile: oyuna, Aysun Eren, *agt.*
1798 139b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 29, s. 67.
1799 139b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 921, s. 186. işitdi: güş itdi / benzemezsin: benzemez sen, Aysun EREN, *agt.*

1. Sözüñ işitdi şehdüñ başına zenbūrlar üşdi
Lebine beñzemezsın diyicek pālūde ter düşdi

1800.

Velehū

Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn

1. Bu şeb çün bŷy-ı zŷlfŷñden dem urdı nāfe-yi ezfer
... geyŷp ... ⁴²⁰ getŷrdi ŷoŷuyı ' anber

1801.

Velehū

Meḫ' ŷlŷ Fā' ilātŷ Meḫā' ilŷ Fā' ilŷn

1. ' Aŷluñ uŷurlar aña gŷzŷñ aŷ oñatŷa baŷ
Dirler bezmde ŷatı ŷaŷır ellŷdŷr ŷabaŷ

1802.

Velehū

Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn

1. Baña çün senden ŷzge yār sevmek ġayr-ı ma' ŷŷldŷr
Ĥadīş-i ' işŷ āħir cŷmle hep mevzŷ' a maħmŷldŷr

1803.

Velehū

Fā' ilātŷn Fā' ilātŷn Fā' ilātŷn Fā' ilŷn

1. Zŷhre-veş ' arz-ı cemāl itmekdŷrŷr cānā işŷñ
Māder-i dehr iŷre mihr ŷ māħ ŷoġmış ŷardaşŷñ

1804.

Velehū

Fā' ilātŷn Fā' ilātŷn Fā' ilātŷn Fā' ilŷn

1800 139b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 213, s. 92.

⁴²⁰ Mısradaki eksik kelimenin yeri boş bırakılmıştır.

1801 139b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 477, s. 127. oñatŷa: evkātce /ŷabaŷ: ayak, Aysun Eren, *agt.*

1802 139b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 351, s. 110. ŷzge: ayru / ma' ŷŷldŷr: makbŷldŷr, Aysun Eren, *agt.*

1803 139b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 510, s. 131. itmekdŷrŷr: ide durur, Aysun Eren, *agt.*

1804 139b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 233, s. 94.

1. Rū-siyehlik baña sen şāhuñ ulu in‘āmıdur
Ka‘be-yi kūyuñda ölmek hācīler bayramıdur

1805.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Medh iderse n’ola ey gōnca-dehen
Jāledür güllerūñ ağızına düşen

1806.

Velehū

Fe‘ilātūn Mefā‘ilūn Fe‘ilūn

1. Bir günāh işle bārī ey dil-i zār
Yañına varıcağ anı settār

1807.

Velehū

Mef‘ülū Mefā‘ilū Mefā‘ilū Fe‘ülūn

1. ‘Işğ içre aña terk-i ser olduğımı pīşe
Ferhād’a dilā başı қақа söyledi tīşe

1808.

Velehū

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1. Serv-i āzāde görüp қaddūñe bende oldum
Hele yañuldum ise toğrısına yañuldum

1809.

Velehū

1805 139b’nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 728, s. 160. güllerūñ: gōncanuñ, Aysun Eren, *agt.*

1806 139b’nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 341, s. 108. Yañına: begüne, Aysun Eren, *agt.*

1807 139b’nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 798, s. 169-170.

1808 139b’nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 639, s. 148. Serv-i āzāde görüp: servi āzād idüben, Aysun Eren, *agt.*

Meʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

1. ʿİsî lebüñ ki mürde dile rûḥ-ı şānîdür
Āb-ı ḥayāt anı işidür revānîdür

1810.

Velehü

Meʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

1. Bāde lebüñe beñzemedede naḡş u keder var
Öykünmede nergis gözüñe ḥaylî naḡar var

1811.

Velehü

Meʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

1. Āb-ı ḥayāt laʿline çünkim mişāldür
Dimeñ dehān-ı ḡandına sükker ü bāldür

1812.

Velehü

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

1. Göz açup nāfe-yi Leylā'ya irmiş
Sevinsün Ḡays bir māya severmiş

1813.

Velehü

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Baña besdür dilā leb-i cānān
Aḡır olsun hemān rıḡl-ı girān

1814.

Velehü

1809 139b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 257, s. 97. Ayrıca Bk. Riyazî, Riyazü's-şu'arâ s. 41.

1810 139b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 292, s. 102.

1811 139b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 205, s. 91. Dimek: dimeñ, Aysun Eren, *agt.*

1812 139b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 433, s. 121. nāfe-yi: nāḡa-i, Aysun Eren, *agt.*

1813 139b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 729, s. 160. hemān: yerinde, Aysun Eren, *agt.*

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Vā' izā erbāb-ı ' ışkam tütma şek
Baña sultānum gümüş kürsī gerek

1815.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Tācire dūr reřk-i dendānuñla lü 'lü ' her gice
Rūm'a bir dađı adem bařmayayın tevbe ħ 'āce

1816.

Velehū

Mef' ūlü Fā' ilātü Mef' ilü Fā' ilün

1. a' n itme kiřtzār-ı dehirde felek baña
Bir buğday añlu şeh severin darısı saña

1817.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. řā' irüñ saña murabba' dimesi bağlamadur
' Işk elinden ğarağı şunda biraz ağlamadur

1818.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Rāz-ı add-i dilberi řaqlar derūnında enār
Diş şırtmaz kimseye dendānı vaşfında niđār

1814 139b'nin derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren'in *agt.*'de bulunmamaktadır.

1815 139b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 797, s. 169. her: ter / başmayayın: başmayayum, Aysun Eren, *agt.*

1816 139b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 12, s. 65. severin: süreyin, Aysun Eren, *agt.*

1817 139b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 215, s. 92. dimesi: didiğü / şunda biraz: ħālını bir, Aysun Eren, *agt.* Bu beyit 140a'nın derkenarında da kayıtlı olup burada sehven tekrarlanmıştır.

1818 139b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 228, s. 94. add-i: mihr-i: niđār: enār, Aysun Eren, *agt.*

1819.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Nigāh itseñ eger ben mübtelāya bir nazār maḥzā
Nigārā geydürürdüñ baña sen bir bādemi kemḥā

1820.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. O şāha nāme taḥrīr itmege ḥūn-ı ciger ezdüm
Ezelden ' ışık ile ser-mest idüm maḥmūrluğım yazdum

1821.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Yaşdanup ḳolımı çün kim ḳoynına ḳoydı segi
Ṭa' n degül çıkısa gözinde dilberüñ it dirsegi

1822.

Velehū

Me' ulü Fā' ilātün Me' ulü Fā' ilātün

1. İki cüvān ile dün seyr-i ḥişāra vardum
Ḳayıḳda anlar ile ḥaylice zevḳ sürdüm
2. Biri siyāh-çerde biri beyāz ḡarrā
Deryā muḥālif oldı ḳalkdum seren çördüm
3. Ol aḳ dilber itdi ḥaylī cefā vü şive
Gördüm ki nāzı artdı ben de ḳaraya vurdum

1819 139b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 8, s. 64-65. maḥzā: cānā / sen: şan, Aysun Eren, *agt.*

1820 139b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 629, s. 147. maḥmūrluğım: maḥmūrlıḳ, Aysun Eren, *agt.*

1821 140a. Bu matla Aysun Eren'in *agt. 'de* bulunmamaktadır.

1822 140a. Bu şiir 140b'de de kayıtlı olup burada sehven tekrarlanmıştır. Bu kıt'a Aysun Eren'in *agt. 'de* bulunmamaktadır.

1823.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Kıyāmet lafzına bir mā-şadağda ihtilāf oldı
Söz āhır ittifaķı kāmēt-i dildāra toğruldı

1824.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Teķā' üd eyleyüp bir merd-i devlet
İdindi mālını belmā ki mefşüd
2. **Cemālī** didi aña nağdüñi şay
Kim oldı oturağñ cevz-i ma' dūd

1825.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Cihānda var iken seyrān-ı dilber
Ĥayāl-i zıllı kanda oyna dirler

1826.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Öykünürse yüzüñe gül māhum
Tāzelik var ' aceb olmaz şāhum

1827.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Delüye çün kalem olmaz görmiş
Devātını o meh zencire urmuş

1823 140a. Bu matla Aysun Eren'in *agt. 'de* bulunmamaktadır.

1824 140a. Bu kıt'a Aysun Eren'in *agt. 'de* bulunmamaktadır.

1825 140a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 185, s. 88. var: mümkin / seyrān: seyr, Aysun Eren, *agt.*

1826 140a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 618, s. 145. olmaz: ölmez, Aysun Eren, *agt.*

1827 140a. Bu beyit Cemālī'nin *İstanbul Şhregizi'nde* yer almaktadır. Bk. Aysun Eren, *agt.*, s. 240.

1828.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Nev-bahār olmasıdır dehrūñ vişāle irdügi
Nergisūñ güldür çemende gözün açup gördügi

1829.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Derd ile āh bu pergār-ı perişān-eṭvār
Beni merkez gibi ortaya atup çizdi kenār

1830.

Velehū

Meḥ ūlū Fā' ilātū Meḥ ūlū Fā' ilūn

1. 'Arz itdi çünki muşhaf-ı rüyın o meh-liḳā
Şükrāne bir ḥatm oḳıdum yüzine baḳa

1831.

Velehū

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Dir iseñ 'ālem ola ol meh-i gül-çihre ḳatı
Evvel ey ḥāce oḳut āña Ferişte luḡatı

1832.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Ḳurş-ı mehe tesāhül idüp dir zen-i cihān
Ḥayfā ki rū-yı sepīdür ādem etmegüm yavan

1828 140a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 987, s. 194-195.

1829 140a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 143, s. 82. Derd ile: ğam ile, Aysun Eren, *agt.*

1830 140a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 6, s. 64.

1831 140a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 927, s. 186-187. meh-i gül: mäh-ı melek, Aysun Eren, *agt.*

1832 140a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 766, s. 165. etmegüm: itmegüm, Aysun Eren, *agt.*

1833.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Țaň mıdur olsa ... -zādeler andan şad-hezār⁴²¹
Çün Sitānbūl'uň geyikleri yağan yağmurca var

1834.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Kıt' a-yı arz üzre rüyuñdur murādum pes faqat
Vechi yoqdur gel vefāñı eyleme ta' lıq-ı hať

1835.

Velehū

Mef' ulū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ulūn

1. Zāhid qadehūm şanma ki maħfī ola memlū
Nūş eyledügüm sāgar ola gizlū qapaqlu

1836.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Her günü bir yılcadur çün kim firākuñ ey melek
On bir ay yigirmi toquz gün daħı n'itsek gerek

1837.

Velehū

Mef' ulū Fā' ilātūn Mef' ulū Fā' ilātūn

1833 140a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 364, s. 111. olsa: anda / andan: olsa, Aysun Eren, *agt.*

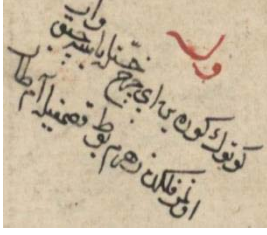
⁴²¹ Mısrada üç nokta ile gösterilen kelime eksik olup yeri boş bırakılmıştır.

1834 140a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 437, s. 121.

1835 140a. Bu beyit 139a'nın derkenarında son kelimeleri yer değiştirmek suretiyle sehven tekrarlanmıştır.

1836 140a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 525, s. 133.

1837 140a'nın derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren'in *agt.* 'de bulunmamaktadır. Bu beyit galiz küfür ve sözgü ihtiva etiği için transkripsiyon alfabesiyle verilmemiş orijinal şekliyle metne alınmıştır.

1.

1838.

Velehū

*Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn*⁴²²

1. Söyle dir ki *naḥnū Fāṭimatū*⁴²³
Pīre-zen-i dehr hāy zālimetü

1839.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Tañ mıdur fikr-i cefâyile idersem āh u zār
Devr içinde dāyimā ancaḡ vefānuñ zikri var

1840.

Velehū

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilūn

1. Hāk-i tenümi yile virüp rāh-ı yārda
Bir toz ḡoparmayınca ḡomam rüzgārda

1841.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Fe' ülün

1. Ögünüp ḡaylī merdüm didi ol māh

1838 140a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 93, s. 76. zālīme: zālīmet, Aysun Eren, *agt.* İlk dize Aysun Eren'in *agt.* 'de şöyledir: "Cānuña dir ki suḡan-ı tālibet"

⁴²² Vezin hatalıdır.

⁴²³ *Biz Fātīma'yız.*

1839 140a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 274, s. 100. Tañ mıdır: N'ola ger, Aysun Eren, *agt.*

1840 140a'nın derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren'in *agt.* 'de bulunmamaktadır.

1841 140a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 799, s. 170. Ögünüp: ögindi / merd degül: bil ki, Aysun Eren, *agt.*

Eyitdüm merd degül emred sen ey şāh

1842.

Velehū

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Dilemem pādşāha bendeligi
İşigüñde baña çapu bölügi

1843.

Velehū

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

1. Virmeye keder dirseñ eger keşret-i dünyā
Ferhād gibi tağa düş ey dil depe tenhā

1844.

Velehū

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Mihr-i ruhuñ şafāsına gönüm degül melül
Gökden ne yağa kim anı yir itmeye çabül

1845.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Aħmed'üñ seyr eylerüz her dem cemāli bāgını
Şaçlasun başılmadan Hāç nerdübān ayağını

1846.

Velehū

1842 140a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 1030, s. 200. İşigüñde: işigüñdür, Aysun Eren, *agt.*

1843 140a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 32, s. 68.

1844 140a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 559, s. 138. şafāsına: cefasına, Aysun Eren, *agt.*

1845 140a'nın derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren'in *agt. 'de* bulunmamaktadır.

1846 140a'nın derkenarındadır. Bu beyit 139b'nin derkenarında da kayıtlıdır. Burada sehven tekrarlanmıştır.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Āşıkun saña murabba' dimesi bağlamadur
İşk odından ğarażı saña biraz ağlamadur

1847.

Velehū

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Dilde haţţ-ı ğubāruñ efkārı
Oldı ğüyā taraqlı esrārı

1848.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Namāz ehlinde yokdur zerrece Haţ emrine niyyet
Varup mescidde gördüm dillerinde cümle kad kâmet

1849.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Yübüset ile dimāġa çün itdi efyün ğüç
Dilüm damaġuma yapışdı dir senüñdür suç

1850.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Egerçi cism-i laţîfi o māhuñ eblağdur
Çoşumda az degül haylice mu' allağdur

1851.

Velehū

-
- 1847 140a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 991, s. 195.
1848 140a'nın derkenarındadır. Aysun Eren,, *agt.*, Mt. 77, s. 74. Namāz: Riyā / niyyet: himmet,
Aysun Eren, *agt.*
1849 140a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 108, s. 78. dir: kim, Aysun Eren, *agt.*
1850 140a'nın derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren'in *agt.* 'de bulunmamaktadır.
1851 140a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 270, s. 99.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Tatlu geldi anı çün kırı komaduğı fakīr
Nāz ile ol Bosnevī dilber baña ıslatķu dir

1852.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Elif ķaddüñdürür cānā sözüñ bu evvel ü āķir
İkilük perdesin ķaldur ekābirde olur söz bir

1853.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ne tekellüf şamana hırmen-i gāv ān olıcaķ
Kim baķar yāve-söze şöķbet-i nādān olıcaķ

1854.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Bu bāzār-ı fenāda vüs' ati olsa dil ü cānuñ
Alurdum göñlüm alanı olaydı alan alanuñ

1855.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Baña kūyın vire Tañrı tebārek
Yürü hācī saña Ka' be mübārek

1856.

Velehū

1852 140a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 371, s. 112. ķaddüñdürür: ķaddüñ gerek, Aysun Eren, *agt.*

1853 140b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 473, s. 126. yāve söze: herze söze, Aysun Eren, *agt.*

1854 140b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 509, s. 131.

1855 140b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 538, s. 135. hācī saña Ka' be: Ka' be sañā Hācī, Aysun Eren, *agt.*

Meʿülü Fāʿilätü Mefāʿilü Fāʿilün

1. Tıgıñ şınuq başum kesüp olduğına melül
Kesriyle bir muqāṭaʿ ayı itdi şan qabül

1857.

Velehü

Feʿilätün Feʿilätün Feʿilätün Feʿilün

1. Bāliğ oldı qopuzuñ gögsi yine kıllandı
Mest olup lezzet-iʿ işkuñ ile bamballandı

1858.

Velehü

Feʿilätün Feʿilätün Feʿilätün Feʿilün

1. Vezn-i hüsn içre saña kimse berāber olımaz
Sen hemān ey Yūsuf-ı Mışr-ı melāḥat ağır ol

1859.

Velehü

Feʿilätün Feʿilätün Feʿilätün Feʿilün

1. Bu yaşağ içre mey içmek beni aşuñ dimedür
Nüş-ı bozun u ʿ araq şimdi hemān epsemedür

1860.

Velehü

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

1. Qovacı-zādeʿye Mevlā naşib itse şarıлмаğı
Virilürdi baña güyā hemān delüye şancağı

1856 140b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 550, s. 136. başum: başı / olduğına: aldugına / muqāṭaʿ ayı itdi şan: muqāṭaʿ a itmiş gibi, Aysun Eren, *agt.*

1857 140b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 1017, s. 199.

1858 140b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 564, s. 138. Yūsuf-ı Mışr-ı melāḥat: Yūsuf-ı şānī yeründe, Aysun Eren, *agt.* İlk mısra Aysun Eren'in *agt.* 'de şöyledir: "Göz terāzūsına almazsa n'ola her bü'l-fuḍül"

1859 140b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 242, s. 95. bozun u bozayla, Aysun Eren, *agt.*

1860 140b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 985, s. 194. Qovacı-zādeʿye Mevlā: Qavğacı-zādeye Tañrı, Aysun Eren, *agt.*

1861.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'Işık ile şol Rūm ili bağrum kebāb itmiş görür
Hışm ile ortaklığı ol meh baña şeş gösterür

1862.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Elif geldi Kelām'ullāh'dan her geh ki fāl itdüm
Kıyāmet kıddüñe öldüm dirildüm intikāl itdüm

1863.

Velehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Tecelliyāt-ı İlähi olup kamu dü-cihān
Cemāl-i Hakk'a nazar kııl *bi-eyyi-vechēhū kān*

1864.

Velehū

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

1. La' l-i lebini em şekerüñ izine başma
'Älemde dilā terkiye üzüm şuyın aşma

1865.

Velehū

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

1. Silker kıatı şarşar diyü ol mäh-liqāyı
Edrineliler ata sürütdi ğurebāyı

1861 140b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 179, s. 87. 'ışık: derd / itmiş: olmuş / hışm ile: çeşmidüp, Aysun Eren, *agt.*

1862 140b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 631, s. 147. geh ki: keke, Aysun Eren, *agt.*

1863 140b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 758, s. 164. bi-eyyi-vechēhū: bay u çeh-i, Aysun Eren, *agt.*

1864 140b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 3, s. 64. em: gör / 'Älemde dilā terkiye: Var terkiye 'älemde / şuyın: şuyını, Aysun Eren, *agt.*

1865 140b. Bu matla Aysun Eren'in *agt.* 'de bulunmamaktadır.

1866.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Pādşāh-ı mülk-i ' ışkam kim ne dir ise disün
Ağzuma ŝir̄in lebūñ ŝun ŝeh-i mülk qaymaq yisün

1867.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Fe' ulūn

1. Ŝehā ğamzeñle ŝinem qana yunsun
Ne et yansun veli ne ŝiŝ göyünsün

1868.

Velehū

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Hıa-ı ruhsāruña hücçet diyü ŝarih yazar zāhid
Miyānuñ kuçma haqqum idüğine bir kulaç kāğıd

1869.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Zīr-i pāyumda n'ola bir adım olsa dü-cihān
Çünkü Seydī Aħmed'i qalkur begüm ' ışkı olan

1870.

Velehū

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulūn

1. Balsam n'ola Ādem atamuñ yirini müft
' Işk oldu baña tāk-ı felekde qurulu cüft

1866 140b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 658, s. 151. kim: her ki, Aysun Eren, *agt.*

1867 140b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 778, s. 167. Ŝinem: cismüm, Aysun Eren, *agt.*

1868 140b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 127, s. 80. Hıa-ı ruhsāruña hücçet diyü: Nizār olmağı sinem şafhasın, Aysun Eren, *agt.*

1869 140b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 743, s. 162.

1870 140b. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 104, s. 77.

1871.

Ꞑıt' a

MeḞ ülü Fā' ilātün MeḞ ülü Fā' ilātün

1. Bir kaç yigitçik ile seyr-i hişāra vardum
Ꞑayıķda anlar ile haylice zevķ sürdüm
2. Biri siyāh-çerde biri beyāz ğarrā
Deryā muḡālif oldu ķalkdum seren çördüm
3. Ol aķ dilber itdi ḡaylī cefā vü şīve
Gördüm ki nāzı artıķ ben de ķaraya urdum

1872.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ḥāk-pāyın tāc idinmiş ... çak başına
Ꞑays-ı şeydānuñ bu idrāk ile toprak başına

1873.

Velehū

MeḞā' ilün MeḞā' ilün MeḞā' ilün MeḞā' ilün

1. O dendān u o zülf ü ķad ü fem vaşfın tamām itdüm
Ꞑabül eylerler ise cümle yārāna selām itdüm

1874.

Velehū

Fe' ilātün MeḞā' ilün Fe' ilün

1. Ꞑışsa-yı ' aşık el sürem dimedür
Başımuñ yazusı tekerlemedür

1875.

1871 140b'nin derkenarındadır. Bu şiir 140a'da da kaydedilmiş olup burada sehven tekrarlanmıştır. Bu kıt'a Aysun Eren, *agt. 'de* bulunmamaktadır.

1872 140b'nin derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren *agt. 'de* bulunmamaktadır.

1873 140b'nin derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren *agt. 'de* bulunmamaktadır.

1874 140b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 216, s. 92. Başımuñ: Başımuñ, Aysun Eren, *agt.*

Velehū

Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilün

1. addūne serv kendüyi teşbîh eylemez
Müjgānuña şebîh ola mı o bir egri gez

1876.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Kim severse anuñam billāh dir ut pendini
Ol cemālī muşhafuñ gör andını sev kendini

1877.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Derd ile ben mūrı mār-ı ahkahā görse güler
Şöyleyem yirde yatan gölgede beni yañsılar

1878.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ne revā muşta uta anı cihān ululesi
Ola raşşanı o paşmaçı nigāruñ gelesi

1879.

Velehū

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlün

1. On iki yaşında şu ki bir dilbere atdı
Zev ire bugün nerd-i cihānda dü-şeq atdı

1875 140b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 378, s. 113.

1876 140b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 1035, s. 201.

1877 140b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 375, s. 110-111. Şöyleyem: Şu yalım / yañsılar: yaksalar, Aysun Eren, *agt.*

1878 140b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 1000, s. 196. uta: utar / raşşanı: dil-dāde / nigāruñ: civānuñ, Aysun Eren, *agt.*

1879 140b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 1009, s. 197-198.

1880.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Cöñgüñe yañlışlık idüp yazdum ise bir du' ā
Luţf idüp ma' zūr dut yanmaz yañulmaz bir Hudā

1881.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Şanma kim çenge kıyās ile gelem saña vuķūf
Zevķ-i ney oldı bu bezm içre semā' a mevķūf

1882.

Velehū

Meṯā' ilün Meṯā' ilün Meṯā' ilün Meṯā' ilün

1. Muḥiṯ-āsā cihānı tıtdı iki göz arasında
Meger ķulzüm ola bu nehr-i eşķüm māverāsında

1883.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Rāzumı şaķlamağa ķādir iken āh-ı dilüm
N'ideyin bāde-yi gül-gün ile çıķdı kızılum

1884.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Rīze rīze idecegimi eger köfte mişāl
Ol sitemkāra şaķın kıyma dime itme cidāl

1880 140b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 1, 64. bir: ger, Aysun Eren, *agt.*

1881 140b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 445, s. 123. gelem: gele / Zevķ-i: Zevķ / semā' a: semā', Aysun Eren, *agt.*

1882 140b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 871, s. 179. nehr-i: baħr-ı, Aysun Eren, *agt.*

1883 140b'nin derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 633, s. 147.

1884 140b'nin derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren'in *agt.* 'de bulunmamaktadır.

1885.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Görme ey dil yüzlerin deşt-i belā dihkânınıñ
Anatoli Türk'inüñ Rūm ili aḥriyānınıñ
2. Diller alur gözleri cānlar bağışlar sözleri
Çulıyuz qurbānıyuz 'ālemde şehr oğlanınıñ

1886.

Velehū

Meḥ' ulū Fā' ilātū Meḥ' ilū Fā' ilūn

1. Yuğrulduğında balçığı qondı ğamuñ dile
Yaşum qurı aqar nazaruñ yoq bizüm kile

1887.

Velehū

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Baña ol āb-ı Sikender sunmamışdur 'ışq-ı Hakk
Kim yedi deryāyı nüş itsem ider sedd-i ramaq

1888.

Velehū

Meḥ' ilūn Meḥ' ilūn Meḥ' ilūn Meḥ' ilūn

1. Çoyup 'anqā yolın dutdum fenā küncinde çün yurdum
Elüm çekdüm etinden tavşanuñ çün qaçışın gördüm

1889.

Velehū

Meḥ' ilūn Meḥ' ilūn Fe' ulūn

1885 140b'nin derkenarındadır. Bu kıt'a Aysun Eren'in *agt. 'de* bulunmamaktadır.

1886 141a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 880, s. 180. Yaşum qurı aqar: Zāyid aqar yaşum / kile: güle, Aysun Eren, *agt.*

1887 141a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 487, s. 128. Sikender sunmamışdur 'ışq-ı: Sikender şanupdur 'aşq / ider: ide, Aysun Eren, *agt.*

1888 141a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 603, s. 143. yordum: yürüdüm

1889 141a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 556, s. 137. Olur: ola, Aysun Eren, *agt.*

1. Olan and-i leb-i la' l nle hoş-al
Olur şehd   şekerden fariğu'l-bal

1890.

Veleh 

Fa' ilat n Fa' ilat n Fa' ilat n Fa' il n

1. S yle bil ey R m ili h bı id p şahin şikar
Alup inkar idemezsin gönlümi vallahi var

1891.

Veleh 

Mefa' il n Mefa' il n Fe'  l n

1. o rehne pisteri oldur abağı
Kilim nce uzat sakı ayağı

1892.

Veleh 

Fe' ilat n Fe' ilat n Fe' ilat n Fe' il n

1. onca bağı itdi g listanda leb-i cananla
Ağzına aldı şab  doldı deh nı anla

1893.

Veleh 

Fe' ilat n Fe' ilat n Fe' ilat n Fe' ilün

1. Yari mest aņlama bu resme tek   tazından
ayanur hüsnine şöyle uramaz n zından

1894.

Veleh 

1890 141a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 168, s. 86. Söyle: şöyle, Aysun Eren, *agt.*

1891 141a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 1044, s. 202.

1892 141a. Bu matla Aysun Eren, *agt. 'de* bulunmamaktadır.

1893 141a. Bu matla Aysun Eren'in *agt. 'de* bulunmamaktadır.

1894 141a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 554, s. 137.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Müjeñ ey şāh ' askerdür iki kıl
Hilāl ebrūlaruñ ince k̄aravul

1895.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Göricek meykedede dürlü riḡālar şatma
Baña şārib diyü zāhid bıyıgıñ oynatma

1896.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Bunı ḡakīmce bilsün Zeyd ü ger ' Amr
Maḡām-ı āḡiretdür āḡirü'l-emr

1897.

Velehū

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1. Bir şeb müyesser itmiş idi vaşl-ı yāri ḡaḡ
Tā şubḡ olunca uyumadum çözmedüm k̄uşaḡ

1898.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Hīzlikden kimse olmaz şādmān
Yanına küt göñlüñi k̄alur hemān

1899.

Velehū

1895 141a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 806, s. 171. Göricek meykedede: Gele meclisde / zāhid: şūfī,
Aysun Eren, *agt.*

1896 141a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 307, s. 104.

1897 141a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 457, s. 124.

1898 141a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 779, s. 167.

1899 141a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 982, s. 194. Āsa: ' Īsī, Aysun Eren, *agt.*

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Yok ağa gibi alıcı virici
Asa börkin Musā'ya geydirici

1900.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Başa kūyuñdan o kim taşra kadem
Ola hāricde mişāli Ādem

1901.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Bugün hāmeyle cedvel gibi her dem
Ne yazduğum ne çizdügümü bilmem

1902.

Velehū

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Hüsünin arturdı rüy-ı dildāruñ
Bıyığı haylī dirildi yārūñ

1903.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Kāḍiyā bulsa şübüt elde ayağum ğam yimem
Ġāyeti bu bezm-i ' ışk içre olam şābit-ka-dem

1904.

Cemālī

1900 141a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 569, s. 139. mişāli: mişāl-i, Aysun Eren, *agt.*

1901 141a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 576, s. 140.

1902 141a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 508, s. 131. dirildi: derildi, Aysun Eren, *agt.*

1903 141a. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 567, s. 139.

1904 141a'nın derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren'in *agt.* 'de bulunmamaktadır.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Bön düşüp içme kara şuyını her qahvecinüñ
Berşüñ a' lāsı Raḥīkī' nūñ eyü qahvecinüñ

1905.

Velehü

Meḥā' ilün Meḥā' ilün Fe' ülün

1. Meze bāde dükendi yāre söyleñ
Qabaq dolmasına bir çāre eyleñ

1906.

Velehü

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dür olup küyuñdan oldum çünki benlikden ırağ
Bir ḥarābedür gönül güyā ki şenlikden ırağ

1907.

Velehü

Meḥ' ülü Fā' ilātü Meḥā' ilü Fā' ilün

1. Muḥkem yaşağ oldı mey-i nāba çün yine
Gerdün döndü şuyı şoğulmuş degirmene

1908.

Velehü

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Dem-i vaşluñla şehā zāl-ı cihānı boşadıq
Yine Ādem gibi bir iş idüben biñ yaşadık

1909.

Velehü

1905 141a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 511, s. 131. Meze bade dükendi: Meze vü bāde az, Aysun Eren, *agt.*

1906 141a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 443, s. 122. çünki: çü ben, Aysun Eren, *agt.*

1907 141a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 906, s. 184. yaşağ: siyāk, Aysun Eren, *agt.*

1908 141a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 474, s. 126. vaşluñla: vaşluñda, Aysun Eren, *agt.*

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Baña hem-reng ol ey Ferhād-ı evbaş
Ki hiç dīvār olur mı yalıñuz taş

1910.

Velehū

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Māl ' ammāle virmeden hüsran
Olur āfet degüldürür bārān

1911.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Re 'īs-i baħr-ı nazm iken ğarīķ-i yemm-i hecrem ben
Bize ey Rūm ili şehryarı baķ bir yelken altından

1912.

Velehū

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Ğalātā'ya geçüp ' iş itmek için çekmeñüz zaħmet
Deñiz geçmek ne lāzım gel qarada idelüm şöħbet

1913.

Velehū

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Aķ davar ile yiter al ata bindüñ ey melek
Şimdiden şöñra bunuñ dorusına binmek gerek

1914.

Velehū

1909 141a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 432, s. 121.

1910 141a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 681, s. 154. Virmeden: virmede, Aysun Eren, *agt.*

1911 141a'nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 736, s. 161. ğarīķ:'arīķ/ hecrem: 'aşķum / Bize: Bre / şehryarı: ķorsanı, Aysun Eren, *agt.*

1912 141a'nın derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren'in *agt.* 'de bulunmamaktadır.

1913 141a'nın derkenarındadır. Bu matla Aysun Eren'in *agt.* 'de bulunmamaktadır.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Dil-rübānuñ birini bellüledüm
Yūsuf’ı sevmege terāzuladum

1915.

Berāy-ı Cemālī-zāde ‘Ālī-Ka‘be

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Görmedüm Yūsuf-ı Mıṣrī gibi dīdāruñı ben
Bari bir kere göreydüm yüzüñi rü’yāda
2. Ola nāmuñ gibi ‘ālemde vücūduñ bākī
Ta müyesser ola vuşlat bu fenā dünyāda
3. Gāh olur hātırā ber-vech-i ḥāsen-lāyih olur
Dir baña hātif-i gayb işte Cemālī-zāde

1916.

[Ġazel]

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Yine bir hūba gönül düşdi yüzi gül ruḥı al
Kāmeti serv belı ince teni penbe-miṣāl
2. Nice vaşf eyleyeyin cezb alur her görenüñ
Gözi cādū saçı sünbül yüzi gül kaşı hilāl
3. Oğ gibi toğrı iken bükdi kemān itdi belüm
Görüñüz şol güzeli kāmety itdi hep dāl
4. Tağlar kesmede ben añmaz idüm Ferhād’ı
N’ideyin ol lebi Şirīn kıomadı tende mecāl
5. **Şemsiyā** söyle sürür ile oğırsun ğazeli
Yine şı‘ ründe senüñ var gibi bir ince ḥayāl

1917.

1914 141a’nın derkenarındadır. Aysun Eren, *agt.*, Mt. 607, s. 144. Beyit Aysun Eren’in *agt. ’de* söyledir: Fıkr-le Mıṣr u Şāmı he eledüm / Sevmege Yūsufı terāzuladum

1915141b.

1916141b.

Kaşide-yi ‘Âlî Berây-ı Cülüs-ı Sulţān Meĥammed Ĥān Fî-Sene

1003

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Gel ey tinin-i kader-beyza bende-fermān ol
Kaṣā fezāsına geh gūy u gāh çevgān ol
2. Dıraḥş kıl açıl ey tiġ-ı tîz-i ‘ālem-gîr
Fîrāz-ı raḥş-ı sa‘ādetde ḳabza-gerdān ol
3. ‘Aṭā vü mevhibe yaz yazılarında ey ḥāme
Sen istiḳāmeti terk itme rāst-cevlān ol
4. Eyā sipihr-i şeref-behre sa‘d-ı kevkeb ile
Ḳarīn-i kevkebe-yi mihr ü māh-ı raḥşān ol
5. Hemîşe gözlerüñ aydın mişāl-i şems ü ḳamer
Çerāġ-ı bezm-i sa‘ādet gibi fūrūzān ol
6. Bir āftāba yitişdüñ hezār müjde saña
Zavallı başuña gün doğdı ṭurma tābān ol
7. Bizümle ‘ahdüñe dur ey felek şaḳın dönme
Yiter ḥilāfına döndüñ yeter peşimān ol
8. Güzīn-i zıll-ı Ḥudā’dur şalan saña sāye
Bu faḥr u nāziş ile ḥaşr olunca ḥandān ol
9. Zülāl-i luṭfuña dil-teşnedür felek-zedeler
Şehāb-ı cūd u şehādan [şitāda]⁴²⁴ bārān ol
10. Zamāne bir daḥı kec-revlik itme ferzīn-vār
Ṭarīḳ-i rāsta gir yār-ı ehl-i verzān ol
11. Felek esāfil-i nās üstine yeter döndüñ
‘Ulūvv-i himmet ile ba‘d-ez-īn nümāyān ol
12. Eyā berīd-i meserret-nüvīd-i ‘ālem-i ġayb
Zuhūr-ı devlet-i cāvīde ḥuṭbe-gūyān ol
13. Mişāl-i ḥāme ḳılup minber-i suṭūra ‘urūc

1917 141b-141a. *Gelibolulu Mustafā Âlî Dîvân I*, K. 42, s. 235-238. *Gelibolulu Mustafā Âlî Dîvânı*’nda 68 beyittir.

6 doğdı ṭurma: gibi toġdı, *Gelibolulu Mustafā Âlî Dîvân I*.

⁴²⁴ Bu kelimenin yeri *Mecmua*’da boş bırakılmış olup *Gelibolulu Mustafā Âlî Dîvân I*’den tamamlanmıştır.

10 yār-ı ehl-i verzān: bārī ehl-i ferzān, *Gelibolulu Mustafā Âlî Dîvân I*.

- O kıadri ber-ter olan řāh içün řenā-h̄ān ol
14. Hıdīv-i pāk-güher Hıusrev-i Ferīdūn-fer
Kim olduğını beyān it huceste-destān ol
 15. Cihāna sikkesi h̄atır-niřān olan řāhuñ
Vücūdı ma‘ den-i cūd olduđına bürhān ol
 16. Edā-yı tehniyet it cānib-i melā’ikeden
Sürüş-ı müjde-yi insān u ehl-i imān ol
 17. Cülūs-ı Hıusrev-i dehrūñ beřāretin söyle
Bu dāstān ile cān-başış-ı zır-i destān ol
 18. Bülend-mertebe řāhenřeh-i felek-rütbe
Nücūm-ı kevkebe bir āftābī-cūyān ol
 19. Oturdu taştına Sulțān Meşemmed ibn-i Murād
Elūñ ire düř ayađına h̄ake yeksān ol
 20. řabā zamān-ı řarabdur dem-i tek-ā-pūdur
Bu müjdelerle yitiř řarķ u ğarba pūyān ol
 21. Müřerref it yedi iķlīmi rub‘ -ı meskūnı
Gehī müsāfir-i İrān u ğāh Tūrān ol
 22. Beřāret eyle muķīmān-ı çār gūřeye hem
Cihār [u] sitti şolaş peyk-i çār-erkān ol
 23. řamu vuřūř-ı řuyūra duyur bu řaņtanayı
Müzil ü zemzeme-yi ğūsfend ü ğürkān ol
 24. Zamān-ı emn ü emān olduğın cihān bilsün
Yetür bu müjdeyi āfāķa luşf-ı Sübhān ol
 25. Dehān-ı mārda ğüncişke āřyān itdür
Siyāh ğūřede hem-h̄āb-ı řır-i ğarrān ol
 26. Yiter bu deñlü beřāret zamāna ey ‘**Ālī**
Zamānıdur ğüher-i nuš u pende ‘ummān ol
 27. Abası ceddine hıdmetler eylemiş şulısın
řarıķ-i mev‘ izadan are-sāz-ı a‘ yān ol

16 insān: iřsān, *Gelibolulu Mustafa Ālī Dīvān I.*

18 āftābī-cūyān: āfitāb-cūyān, *Gelibolulu Mustafa Ālī Dīvān I.*

19 ire düş ayağına: irerse düş ayağa, *Gelibolulu Mustafa Ālī Dīvān I.*

27 Abası: Atası / a‘ yān: erkān, *Gelibolulu Mustafa Ālī Dīvān I.*

28. Çehār şāha yitişdüñ bu çār-bālişde
Üşenme gir söze güstāḥ-ı feylesüfān ol
29. Eyā şehensehe ‘ālem semiy-yi faḥr-i ümem
İşit bu sözleri benden sütüde-iz‘ ān ol
30. Ki ceddüñüñ üçidür şöhre-yi sarāy-ı sipenc
Ṭapuñda mihr-i çehārüm gibi dıraḥşān ol
31. Birisi ceddüñ Ebu’l-feth ikinci Fātiḥ-i Mıṣr
Üçünci şāh Süleymān ki oldı zī-şān ol
32. Bülend-i himmet-i dehr ol eşerlerin yoḫla
Güzide ḥaşlet ile her birine aḫrān ol
33. Gerek ṭariḫına meyl eyle cedd-i hem-nāmuñ
Gerekse ṭab‘ -ı Selīm üzre bir Süleymān ol
34. Benüm du‘ām budurur zāt-ı pāküñe ammā
Kemāl-i‘ adl ile mümtāz-ı Āl-i ‘Oşmān ol
35. Sarāy-ı ma‘deletüñ reşk-i bāḡ-ı ‘Adn olsun
Muṭi‘ -i şer‘ -i şerif-i resül-i ‘Adnān ol
36. Cihānda bir ḫalacaḫ nām-ı nīkdür ancaḫ
Seḫā vü ‘adle çalış nāmdār-ı devrān ol
37. Yiter nümüne saña şöhret-i mülük-i selef
Ne ile yād olınur her biri şināsān ol
38. Kemāl-i ‘adl ile Kistrā vü zulm ile Ḥaccāc
Niçün ḫiyāmete dek söylenür sebaḫ-ḫ‘ān ol
39. Yıḫan vilāyeti hep irtişā ma‘āyibidür
O güne dād u dihişden meded-girüzān ol
40. Ayakda ḫaldı ehāli yüceldi dūn u denī
Bu bid‘atüñ sebebin yoḫla pāk-vidcān ol
41. Teḡallüb itmesün ehl-i kemāle nāḫışlar
‘Adālet ile firāsetde rāst-mizān ol
42. Gürüh-ı āş-pezān-ı ‘Acem erāzil-i Kürd
Velīyy-i ni‘met-i ḫalḫ olmasun nighbān ol

33 hem-nāmuñ: a‘lānuñ, *Gelibolulu Mustafa Ālī Dīvān I.*

40 ehāli: e‘ālī / pāk-iz‘ān: pāk-vidcān, *Gelibolulu Mustafa Ālī Dīvān I.*

43. Yitişdi mülke hâlel ecnebî cünüblerden
O hâr u hâsları sür dehri yayğa bārān ol
44. Nizām-ı mülk-i maḳādîr nāsa sa‘ y iledür
Menāşıb ehline düşsün mu‘în-i rindān ol
45. Nesîm gibi cefâ der-be-derlerin yoḳla
Kemerde dest-i ‘adâletle ḳalka-cünbān ol
46. Buyur ki ḳalmaya künc-i belâda ma‘zûlîn
O derdmendlere [gel]⁴²⁵ luḳfuñ ile dermān ol
47. Meh-i sipihr-i kerem ḳuṭb-ı devr-i ‘âlem iken
Gehî sa‘ âdet ile şem‘-i cem‘-i pîrān ol
48. ‘Arūs-ı devletüñ aldanma zîb ü zîverine
Şaḳın zenāna göñül virme merd-i meydān ol
49. Ğazāya cān ile bel baḒla raĒbetüñ kesme
‘Adūya āteş-i sūzān u tiĒ-ı bürrān ol
50. Ne ehl-i ‘ırza sitem ḳıl ne ḩānmān-sūz ol
Ne cüst-i ḩışm u Ēazāb ḳıl ne süst-peymān ol
51. ḩuceste nāmuñı ḳıl rüz-ı ḩaşre dek zinde
Hemîşe pādşehüm māyil-i süḩandān ol
52. Sikenderā melikā serverā cihāndārā
Unutma luṫf ile ‘Ālî ḩaḳîri cūyān ol
53. Ḓıl anı himmet ü iḩsānuñuñ sezāvārı
Kemāl-i raḩm ile ḩāṫır-nüvāz-ı Hassān ol
54. Vücüd buldur añā zinde olsun ehl-i kemāl
Mu‘în-i ḩāfız u Cāmi‘ Ḓahîr ü Selmān ol
55. Du‘ā-yı devletüñ itsün mişāl-i ḩāḳānî
O saña müntesib olsun sen añā ḩāḳān ol
56. Eger inanmaz iseñ ‘ilm ü fazl u dānişine
Ḓıl imtiḩān anı cūyān-ı ehl-i ‘irfān ol
57. Kelām-ı pāküñi fehmi itmeyen erāzil añā

⁴²⁵ Bu kelimenin yeri *Mecmua*’da boş bırakılmış olup *Gelibolulu Mustafa Ālî Divân I*’den tamamlanmıştır.

51 rüz-ı ḩaşre dek: ḩaşre dek şehā, *Gelibolulu Mustafa Ālî Divân I*.

52 ḩaḳîri: faḳîri, *Gelibolulu Mustafa Ālî Divân I*.

- Taşaddur eylemesün ‘ādil-i cihānbān ol
58. Du‘āya başla göñül ba‘d-ez-în uzatma sözi
Teveccüh eyle şenākār-ı şāh-ı şāhān ol
59. Müheyminā Şamedā Kādirā cihāndārā
O şehryār-ı cihāndāra maḥz-ı iḥsān ol
60. Kiyāna efser-i farkında olsun āyet-i ‘adl
Hemişe münzel-i Furqān u vaḥy-i Qur‘ān ol
61. Bahār-ı kadrini hem-vāre kıl cihān-zinde
Zamāna reşk-i cinān tāze bir gülistān ol
62. Getür ayağına ḥaşmın keşān keşān ey çarḥ
Kažā-yı mübrem-i her serkeş-i girān-cān ol
63. Ḥudā-yı ‘Azze ve Cel nuşretin qarīn itsün
Göñül bu niyyete sen daḥı sübhā-gerdān ol

1918.

‘Ālī Efendi İbrāhīm Paşa’dan At Recāsı-Çün Didügi Kaşidedür

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Egerçi çokdur efendi cihānda mu‘teberāt
Kuluñ yanında kâmusından oldı mu‘teber at
2. ‘Azil belāları ḥavf u ḥaṭar nihāyetsüz
‘İnāyet itseñ olur līk dāfi‘-i ḥaṭerāt
3. Sen ol kerīm-i cihānsın ki nehr-i luṭfuñdan
Neheng-i baḥr mişāli yüzer yüzer yüzer at
4. Şehāb-ı mevhibetüñ yağmurına sultānum
Kaṭār kâtırla olur at ṭavīlesi kaṭarāt
5. Piyāde göñlüme Gül-gün olur yaḥud Şeb-dīz

59 cihāndāra: keremkāra, *Gelibolulu Mustafā Ālī Dīvān I.*

60 kiyāna: kitāb-ı / Furqān u vaḥy-i Qur‘ān: Qur‘ān u vaḥy-i Furqān, *Gelibolulu Mustafā Ālī Dīvān I.*

61 hem-vāre kıl: kıl hem-vāre, *Gelibolulu Mustafā Ālī Dīvān I.*

63 qarīn: füzün, *Gelibolulu Mustafā Ālī Dīvān I.*

1918 142a-b. *Gelibolulu Mustafā Ālī Dīvān I*, K. 52, s. 247-248.

1 efendi: emīrüm, *Gelibolulu Mustafā Ālī Dīvān I.*

2 belāları: elemeleri, *Gelibolulu Mustafā Ālī Dīvān I.*

4 mevhibetüñ: mekrümetüñ, *Gelibolulu Mustafā Ālī Dīvān I.*

- Hayāl-i ‘arız-ı zülfüñle dökdüğüm zeferāt
6. Vezīr-i şāh-ı memālik semiy-y-i İbrāhīm
Ki rūzı ‘iddür anuñ leyālī qādr ü berāt
 7. Hālīl-i h‘ān-ı keremdür o şeh-süvār-ı hālīl
Rikābum öp diyü fermān iderse diz çöker at
 8. Sipīhr-i bebr-i yabān Rüstem-i şecā‘ atinde
Celālī kūtubına mār oldı kāmçı şīr-i ner at
 9. Aṭāsı şaṭṭına sī-murğ-vār baṭ-ı sī-murğ
Sehā vü cūdı kırātına [‘ayn-ı]⁴²⁶ zīb-i kır at
 10. ‘Acem ‘Arab şu kadar aldı hayl-i ihsānın
Herāt’a vāşıl olurdu eger dizilse her at
 11. Bu luṭfa düşmeye maḫhar revā mıdır ‘Ālī
Virilmeye aña hem bir içim şu gibi ter at
 12. ‘Adūñı tīg-ı zebānumla tarmār ideyin
‘İnāyet eyle meded baña bir alay bozar at
 13. Kuluña şöyle yarar at bağışla sultānum
Naķıllayup haşır itdükçe ditreye haşerāt
 14. Anası tazı atası kebīşe cinsi ola
O başbuğ ola aña ğayruñ atları haşerāt
 15. Ğazāda kan şaça tīgum şalup mişāl-i şerer
Bahār feth ü zafer mevsimi düşe cemerāt
 16. Ben aña devlet olam ol baña Buraķ-ı behişt
Bolay ki olmaya ammā ki devletin deper at
 17. Virürseñ eñ iyüsin vir ki cüst ü çāpük ola
Eger қоşulsa geçer қоşa haşmına yeter at

7 hālīl: celīl, *Gelibolulu Mustafa Ālī Dīvān I.*

8 şecā‘ atinde: şecā‘ atine, *Gelibolulu Mustafa Ālī Dīvān I.*

⁴²⁶ Bu kelimenin yeri *Mecmua*’da boş bırakılmış olup *Gelibolulu Mustafa Ālī Dīvān I*’den tamamlanmıştır.

9 sehā: sehāb, *Gelibolulu Mustafa Ālī Dīvān I.*

10 ‘Acem ‘Arab: ‘Arab ‘Acem, *Gelibolulu Mustafa Ālī Dīvān I.*

14 haşerāt: neferāt, *Gelibolulu Mustafa Ālī Dīvān I.*

15 şalup mişāl-i: kılup ni‘ālī, *Gelibolulu Mustafa Ālī Dīvān I.*

16 ammā ki: bir kendü, *Gelibolulu Mustafa Ālī Dīvān I.*

17 eñ iyüsin: eyüsini, *Gelibolulu Mustafa Ālī Dīvān I.*

18. ‘Aṭā deminde hezār at yanuñda bir kızıdur
Şehā raḥtı mükemmel ṭavīle muhtaşarāt
19. Piyāde ḳaldum eyā şeh-süvār-ı şāhib-i tīg
‘İnāyet eyle baña boynını dutar kemer at
20. Ğazāda maẓhar ola ḳan içinde Gül-gün’a
Geceyle ḥil‘at-ı Şeb-dīze mā-şadaḳ düşer at
21. Şu şart ile niçe ādemler öldürüp revīşi
Ḥayāt-ı baḥş ola kebg-i deri gibi seker at
22. Olurdu süfre-yi ni‘met baña ḳapuñ sefīri
Faḳīre ḥazret-i zātuñdan irse mā-ḥazarāt
23. Mürüvvet eyle bu ma‘zül-i rüzgāra hemān
Bir at ki manşib-ı ‘Ālī ola yelesi berāt
24. Şaḳar eşek gibi besbellü ise niçe ‘adū
Eyü nişānlu gerek baña virdügüñ şaḳar at
25. Hemān elümde gerekdür zimāmı gibi şehā
Ṭonı ṭonı ṭolı yancıḳlu bir gemin gever at
26. Çayır zamānı baña bir gök at münāsibdür
Egerçi mā-meleküm ḥaşılını kökle yer at
27. Eger oyan ṭalebin raḥt ümīdin itmeyelüm
Yiter dirāḥt-ı murāda ki raḥş ola şemerāt
28. Çulıyyla gelse daḫı gerçi cüll-i himmetdür
Şehā budur ola kāmil eger oyan eger at
29. Yapuḳda raḥtda dürişme ancaḳ ey ‘Ālī
Sözi uzatma yeter şimdicek gelür yiter at

1919.

[Ğazel]

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

18 şehā: şehāña, *Gelibolulu Mustafā Ālī Dīvān I.*

19 dutar kemer: kemer ṭutar, *Gelibolulu Mustafā Ālī Dīvān I.*

20 ola: olur / ḥil‘at-ı: ḥilḳat-ı, *Gelibolulu Mustafā Ālī Dīvān I.*

22 sefīri: seferi / faḳīre: ḥaḳīre, *Gelibolulu Mustafā Ālī Dīvān I.*

24 ‘adū: ‘aded, *Gelibolulu Mustafā Ālī Dīvān I.*

27 murāda ki: mürādāta, *Gelibolulu Mustafā Ālī Dīvān I.*

1919 142a’nın derkenarındadır. *Gelibolulu Mustafā Ālī Dīvān II*, G. 892, s. 181.

1. Süvār-ı esb-i cāh olsam şunar bir kāse pür sem süm
Rikābı pāydār olmaz olur aǵzındaki gem güm
2. Şalınsañ āstīn-efşān olup ğarrālanup şūfī
Düşer simāña haqqā köhne tāc u hırqa ol kem küm
3. Güzergāhında şahbā seylinüñ bir cisre dönmişdür
İdüpdür ma‘ nide pīr-i muǵānuñ kāmetin ham hum
4. Baña luḡ eyleseñ mecrūḡ olur tutmaz dilin düşmen
Zahmnāk olsa e‘ ī oynadur elbetde dem dem düm
5. Vişālūñ ile sevindür ḡatırın şād eyle ‘Ālī’ nūñ
Saña dil virmeyince bilmemişdür neydügin ğam ğum

1920.

[Ġazel]

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Ebruvānı şanma yārūñ merdübān-ı pür-sitiz
Mest olup biri birine çekdiler şemşīr-i tiz
2. Yazmaǵa ḡatı-ı ğubār-ı yāri ... çin
Berg-i gülden süzen-i ḡār ile kılmış ḡāk-riz
3. Şöyle bīmār u za‘ ifem ḡasret-i ḡālūñle kim
Tāḡatüm yok kılmāǵa perr-i megesden tār-ı tiz
4. Olmadum mālīk dilā bir Yūsuf-ı gül-çihreye
Geçdi ḡayfā miḡnet-i hicrān ile ‘ömr-i ‘aziz
5. Qaldı dil Sā‘ ī ğam-ı sevdā-yı zülf-i yārdan
Hiç kām-ı ejdehādan mümkün olmazsın ğuriz

1921.

Ḳaşıde-yi Ġubārī-yi Burüsevi

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

1. Ḥatı-ı ‘anber-şikenüñ eylese taḡrīk şabā
Büy-ı müşġinüñ olur her ḡarafa nāfe-ġuşā
2. ‘Alem-i nuşretüñe irmek için bād-ı nesim

1920 142a'nın derkenarındadır.

1921 142b.

- Yeler āvāre gezer şām u seher bī-ser ü pā
3. Şāhib-i seyf ü qalem hākīm-i iqlīm-i kerem
Vālī-yi quds u harem hāzret-i sulţān-ı vegā
 4. Sensin ol şāh-ı velāyet ki yine küffāruñ
İstaburını bozup yıkdı du‘ āñ ile Hudā
 5. Hāmdülillāh dem-i ‘adlūnde yine peyk-i nesīm
Müjde-yi feth ü zafer būyını eyler ifşā
 6. Āteş-i qahruñ ile qal‘ asına od düşmiş
Şimdi yanup yakılır qal‘ a-yı yanık şāhā
 7. Şark u ğarbı yine feth eylediler iki kuluñ
Birinüñ nāmı Sinān u biri Ca‘ fer hālā
 8. Eyleseñ rüy-ı zemīn üzre şehā ‘azm-i şikār
Saña şayd olana reşk ile olur gökde hümā
 9. Satr-ı şi‘ ründe nuqaţ dāne olup dām-ı hurūf
Turma murgān-ı ma‘ āniyi şikār it şanemā
 10. Cān umar Ka‘ be-yi kūyuñda şikār ide seni
Gerçi şayd-ı harem-i hāşı harām itdi Hudā
 11. Rişte-yi nazma n’ola dizse güherler sühanuñ
Virdi Hāq tab‘ -ı dürer-bāruña pākīze-edā
 12. Cereyān-ı sühanuñ kevşer-i Rızvān’a qarīn
Leb-i cān-bağşuñ ider āb-ı hayātı icrā
 13. Mā-ħaşal gülşen-i ma‘ nīde nihāl-i ğazelüñ
Reşehāt-ı qalemüñ birle bulur neşv ü nemā
 14. Māyil-i ehl-i kemāl olduĝuñı duydı meger
‘Arz ider ma‘ rifeti qapuña erbāb-ı zekā
 15. Dest-gīr ol qoma ayaqda Ğubārī kuluñı
Pāy-māl eylesün anı ğam-ı faqr u fenā
 16. Tutsa ayīne-şifat hātırı jengār-ı elem
Yitişür şaykal-ı cūduñla aña pāk-i celā
 17. Oldı vaşfuñda sözüñ āb-ı muşaffā gibi şāf
N’ola reşk eylese eş‘ āruma tab‘ -ı şu‘ arā
 18. Hāşılı şi‘ r-i dürer-bāruña meddāh olalı

Şimdi el üzre dutar şi' r-i terüm bāy u gedā

19. Baña menşūr-ı sa' ādet yeter ey kān-ı kerem
Kim olam haṭ-ı hümāyūnuña luṭf ile sezā
20. Pertev-i mihr-i ruḥuñ ' ālemi pūr-nūr kılup
Ola zāt-ı keremuñ maẓhar-ı envār-ı Ḥudā

1922.

Ġazel-i ' Ālī Raḥmetullāhi ' Aleyh

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlūn

1. Zāhid ki benüm gibi süḥandānı begenmez
Gör ġāfil ü lā-ya' kılı Ḥassān' ı begenmez
2. Zevk eylemeyen sāġar-ı ma' nā reşehātı
Bed-meşreb olur Cāmī-yi devrānı begenmez
3. El arkası yirde dimez el-kışşa Zahir'e
Şol kimsene kim güfte-yi Selmān' ı begenmez
4. [Firdevsī ki Saḥbān-ı ' Acem' dür begenür dil]⁴²⁷
Ammā ki gönül şā' ir-i Kirmān' ı begenmez
5. ' Ālī ki odur şāni-yi Ḥallāḳ-ı Ma' ānī
Nādānlar olur ancılayın şānı begenmez

1923.

Nazīre-yi Süzenī-zāde Raḥmetullāhi ' Aleyh

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlūn

1. Bī-hüde kelām eylese nādān begenilmez
Kendin begenen ger ola Hassān begenilmez
2. Bir sözde ki süz olmaya keyfiyyet olur mı
Bed-meşreb ise Cāmī-yi devrān begenilmez

1922 142b'nin derkenarındadır. G. 556. *Gelibolulu Mustafa Âlî Divan II*, G. 556, s. 114.

1 zāhid: ḥāsīd, *Gelibolulu Mustafa Âlî Divan II*.

2 reşehātı: reşehātın, *Gelibolulu Mustafa Âlî Divan II*.

3 kimsene kim: bī-meze ol, *Gelibolulu Mustafa Âlî Divan II*.

⁴²⁷ Birinci mısranın yeri *Mecmua* 'da boş bırakılmış olup *Gelibolulu Mustafa Âlî Divan II*'den tamamlanmıştır.

5 ki: kim, *Gelibolulu Mustafa Âlî Divan II*.

1923 142b'nin derkenarındadır. Başlıkta her ne kadar Süzenī-zāde" denilse de bu gazel Kınalı-zāde Hasan Çelebi'ye aittir. Bk. İ. Hakkı Ersoyak, *Gelibolulu Mustafa Âlî Divan I*, s. 5-6.

3. Nokşānını fehm idene el arķası yirde
İtmezse Zāhīr ise vü Selmān begenilmez
 4. Bir mūra ḥaķāretle nazār eylese ḥakkā
Dergāh-ı ‘ adāletde Süleymān begenilmez
 5. Maḥlūķa yaraşur mı ki ḥallāķ ide nāmın
Zinhār meded ancılayın şān begenilmez
 6. Şi‘ rinde mübāhāt ile ‘ Ālī-yi süḥandān
[Bir mertebe itmiş ki o çendān begenilmez]⁴²⁸
- [143a] boş.

1924.

Sene 1003 Kaşide-yi Bākī Efendi Der-Zamān-ı Cülūs-ı Sulţān Meḥemmed Ḥān

*Ḥalledallāhu Mülkehū İlā-İntihā ’ü ’z-zamān*⁴²⁹ Fī-16 Cemāziyü’l-Evvel

Mef’ülü Fā’ ilātü Mefā’ ilü Fā’ ilün

1. Minnet Cenāb-ı Ḥaķķ’a dem-ā-dem hezār bār
Faşl-ı şitāda bāĝ-ı cihān buldı nev-bahār
2. Gün gibi tāc-ı devlet-i şāhī ṭulū‘ idüp
Kevn ü mekāna virdi ziyā āftāb-vār
3. Ḥürşid gibi pertev-i cūd u seḥā ile
Rüy-ı zemīne şaçdı zer-i kāmilü’l-‘ ayār
4. Kıldı zemīni berf gibi naķd-i sīme ĝarķ
İn‘ām-ı ‘ām-ı şāh-ı cüvān-merd-i baḥtyār
5. Deryā-yı keffī mevc-i ‘atā urdı şöyle kim
Yek-bār sīm-i nāb ile zeyn oldı her kenār
6. Berg-i gül-i sefīdi yolup bāĝbān-ı çarḥ
Mānend-i berf yollarına eyledi nişār
7. Allāh ki dökdi şaçdı felek ḥalķa varını
Şükrāne-yi cemāl-i cihānbān-ı şehryār
8. Ol āstān-ı kıble-yi iķbāl ü baḥt olan

⁴²⁸ Bu beytin ikinci mısrasının yeri *Mecmua*’da boş bırakılmış olup *Gelibolulu Mustafa Âlî Divanı*’den tamamlanmıştır.

⁴²⁹ *Allah sonsuza kadar mülkünü daim etsin.*

1924 143b. *Bākī Divanı*, K. 9, s. 25-27.

- Sultān Meḥemmed a‘ zam-ı şāhān-ı tādār
9. Farqında tād-ı devlet ü iqbāl ser-firāz
Tahtında taht-ı ‘ izzet ü baht eyler iftiḥār
 10. Dārā revā ki gāşiyetin ala dūşına
Lāyık budur ki ola Sikender rikābdār
 11. ‘ İlmi yanında baḥra niçün dinile muḥiṭ
Ḥilmi katında kūha neden bī-sebeb veḫār
 12. Nuşret yüzini oldı nümāyende ‘ āleme
Āyine-veş elinde o şemşir-i ābdār
 13. Ḥālī degüldi zelzeleden ‘ arşa-yı zemīn
Evvel ḫademde virdi cihān mülkine ḫarār
 14. Şaff-ı gāzāda rāyet-i iqbāli pāy-merd
Rūz-ı veḡāda ḫabza-yı şemşiri destyār
 15. Eyler hücum-ı düşmen-i dīne‘ Alī-şifat
Şemşir-i ḫūn-feşānı kıllur kār-ı Zü’l-fekār
 16. Şir-i jeyāna pençe şalar gāh-ı ḫışm u kīn
Bebr-i yabāna ḫarşu varur vaḫt-i kārzār
 17. Devrān basit-i ḫāke niçün şaldı ferş-i sīm
Devrinde tā ki irmeye bir ḫāṭıra ḡubār
 18. Dāḡ-ı vefā-yı mihri gönülde şüküfte gül
Tir-i ḫadenge cān-ı ‘ adūda şikeste gül
 19. ‘ Ahd ü zamānı emn ü emān-ı cihāniyān
Şāh-ı ḫuceste-ṭālī‘ u ferḫunde-rūzgār
 20. **Bākī** du‘ ācı pīr ḫuluñ geldi Ḥusrevā
Eyler cenāb-ı ḫazretüñe ‘ arz-ı iftiḫār
 21. Mevrūşdur cenābuña memluk tapuña
Lāyık degül ki devr-i zaman de hūr u zār
 22. Destinde ḫāme fażl u belāḡat nihālidür
Medḫ ü şenā-yı şāh-ı cihān aña berg ü bār

11 yanında: katında /katında: yanında / bī-sebeb: nisbet-i, *Bākī Divānı*.

18 ḫadenge: ḫadengi / gül: ḫār, *Bākī Divānı*.

19 ‘ ahd ü: ‘ ahd-i, *Bākī Divānı*.

23. Ümmîd o kim du‘ âñi ola mûcib-i qabûl
Sûz-ı derûn u derd-i dil ü çeşm-i eşk-bâr
24. Her kıanda ‘azm iderseñ ola rehber ü refîk
Tevfîk-i Rabb-i ‘izzet ü te‘yîd-i Kirdgâr
25. Eyyâm-ı ‘ömr ü devlet ü iclâl müstedâm
Bünyâd-ı taht u devlet ü iqbâl üstüvâr

1925.

[Tārîh]

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Erba‘ inüñ evveli mâh-ı recebde bir nehâr
Saltanat tahtına geçdi bir şeh-i ‘âlî-tebâr
2. Şâh Aḥmed bin Meḥemmed Ḥan sa‘ âdetle gelüp
Zîb ü fer virdi serîr-i devlete ol şehryâr
3. Sâye-yi ‘adlinde ḥalk âsûde-ḥâl olsa n’ola
Pâdşâh-ı dîn ü devletdür o şâh-ı kâmkâr
4. Şevketi a‘ dâya bir dehşet düşürdi kim anuñ
Başladı baş egmeye tîgına ḥaşm-ı nâ-bekâr
5. Tâcdâr-ı cünd-i İslâm olduḡın fehm eyleyüp
Sürḥ-ser o başınuñ başına oldı tâcı dar
6. Tîg-ı âteş-tâb-ı qahrı ‘âkıbet eyler tebâh
Kişver-i a‘ dâ-yı dîn olsa ne deñlü üstüvâr
7. **Bezmiyâ** hâtif anuñ medḥ ü şenâ-ḥ‘ânı olup
Didi târîhi cülüs-ı şehryâr-ı tâcdâr
Sene 1012(1603)

1926.

[Tārîh]

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Ḥan-ı ‘âdil ‘ani Sultân Aḥmed’i
Her belâdan şakla bekle ya Ğanî

22 du‘ âñi: du‘ âña, *Bâkî Dîvânı*.

24 taht u devlet: baht u ‘izzet, *Bâkî Dîvânı*.

1925 143b’nin derkenarındadır.

1926 143b’nin derkenarındadır.

2. İşidüp anuñ cülüsını hemān
Zıll-ı Yezdānı didüm tārīhını

1927.

[Tārīh]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. İstedüm tārīhın anuñ **Vahdeti** hātif didi
Kudret ile Sultān Aħmed mülke oldı pādşāh
Sene 1012(1603)

1928.

[Tārīh]

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Meger bir şubħ-dem sultān-ı hāver
Şeref burcında itdi dehri tezyin
2. Kurup bir taħt-ı evreng-i sa' ādet
Döşendi naħ' -ı arza ferş-i zerrin
3. Bezendi yiryüzi zeyn oldı ' ālem
Bisāť-ı bāliš bir naħş-ı rengin
4. Yegāne ĥazret-i şāh-ı cüvān-baħt
Semiyy-i mehbiť-ı Tāhā vü Yāsın
5. Cülüs idince taħt-ı devlete ol
Cihān mülkine virdi ' izz ü temkin
6. Gül ü lāleyle doldı cümle ' ālem
Açıldı her taraf gül-berg-i nesrin
7. Ķamu ĥalk-ı cihān idüp du' ālar
Ezelden böyledür erkān u āyin
8. ' **Azizi** sen de el ĥaldur du' āya
Feleklerde melekler didi āmin
9. Ola zıll-ı hümā-yı devletinde
Şeh-i fağfūr rāy-i Ćin ü MāĆin

1927 143b'nin derkenarındadır.

1928 143b'nin derkenarındadır.

10. Cülūs-ı taht tārīhin didi ol
Didi hātif-i hū hayrū's-selāṭin
Sene 1012(1603)

1929.

[Tārīḥ]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'Adl ile Sulṭān Aḥmed yümñ ile itdi cülūs
Sene 1012(1603)

[144a] Boş

1930.

Hicv-i Nef'î Berāy-ı Aḥmed Paşa eş-şöhr[e-i] bi-Etmekçi-zāde

Defterdār

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1.
Başlayam vaşfına ol zālīm-i bī-pervānuñ
Böyle mezmūmı olur mı görüñüz insānuñ
2. Evvelā şūmluğından ideyin baḥşı biraz
Gerçi ma' lūmıdur ol gösgötürü yārānuñ
3. Bunca yıllar ki seferdeydi o serdār olsa
İşi hīç rāst gelür miydi varan paşānuñ
4. Kaḅı serdāra qarīn oldı ise serḥadde
Yidi başını bütün mālı ile hep anuñ
5. Görmez olmışdı mevācib yüzün erbāb-ı kılā'
Hep güm olurdu varan mālı şeh-i devrānuñ
6. Hāşılı her yıl uğursuzluğı ol bed-baḥtuñ
Bā' iş olurdu zafer bulmasına a' dānuñ
7. Minnet Allāh'a bu yıl gitmedi mel' ün sefere
Gör fütūḥātını serdār-ı ' azīmü'ş-şānuñ

1929 143b'nin derkenarındadır.

1930 144b-145a. Metin Akkuş, *Nef'î ve Sihâm-ı Kazâ, Akçağ Yay.*, Ankara 1998, Terkib-bent 5, s.166-174. İlk bent *Mecmua* 'da eksiktir.

1/3 olsa: evvel / işi hīç: hīç işi, Metin Akkuş, *age*.

1/5 erbāb-ı kılā': ehl-i serḥad / güm: kem, Metin Akkuş, *age*.

8. Devlet [ü] dīne anuñ itdügi hayf u ğadri
Olsa ma' lüm-ı şerīfi eger Aḥmed Ḥan' uñ
 9. İ' tıķādum bu ki bir an kımayup dünyāda
Öldürüp ol köpegi şardı bütün şeytānuñ
 10. Şehden olmazsa bu iḥsān bize Ḥaķ' dan dilerüz
Dāyimā muntazırız luḥfına biz Mevlā' nuñ
 11. Devleti devlet-i İslāmı zebūn itdi hele
Ḳatı luḥf idi ecel mevtine itse ' acele
- 2.
1. Gidinüñ devlet ile ' ucb [ü] ğurūrı ne idi
Herkesüñ ' ırzını yıķduķça sürūrı ne idi
 2. Dehrde zerre ķadar nām u nişānı yoğ iken
Bir iki günde gelüp böyle zuhūrı ne idi
 3. Çıķsa taḥşīle çıkar gelse ḥazīneyle gelür
Kimse şormaz fuķarā çekdügi zūrı ne idi
 4. Anası aşçı ḥalāyık babası etmekçi
Kendinüñ devlet umūrında şu' urı ne idi
 5. Ḥaḫḫ-ı müstekrehi de şekline beñzerdi hemān
Yazsa başdan başa imlāda ķuşūrı ne idi
 6. Bir adım yürise yestehler idi nāzından
Ket-ḥudā nāmına ol ḥız vaķūrı ne idi
 7. Ḳuduz it gibi ḫalardı varıcaķ ķapusına
O şarī ķapucı ol kelb-i ' aķūrı ne idi
 8. ' Avreti ķaḫbe özi puşt iken İsmā' ilüñ
Sāyesinde ikisinüñ de ḥuzūrı ne idi
 9. Kātib-i ser geçinen o Lipovalı yesteh
O zarīf-i müteşā' ir o zuhūrı ne idi
 10. Biri de Dāvud efendiydi mürebbālarınıñ

1/10 dilerüz: umaruz, Metin Akkuş, *age*.

1/11 idi: eyler, Metin Akkuş, *age*.

2/3 şormaz: bilmez, Metin Akkuş, *age*.

2/4 ḥalāyık: kenīzek, Metin Akkuş, *age*.

2/7 varıcaķ: varanı, Metin Akkuş, *age*.

Lutf-ı ʃab^ç ehlinüñ andan da nüfûrı ne idi

11. Aķ Őaķal ile Şanasın bir ada papası idi
O Yahûdî-beçenüñ ʃut ki ya babası idi
- 3.
1. Ehl-i dil düşmeni bir mübtezel-i bâıl iken
Yiler oñmazlara hem-kāse köpek cāhil iken
2. Her gören çihre-yi murdārını Őetm eyler iken
Ya^ç nî Şol mertebe müstekreh-i nā-ķābil iken
3. PādŐāhuñ gele Őadra ola defterdārı
Ķıbtıyān mültezimi neketi bir ^ç āmil iken
4. Felegüñ ^ç ādetidür bir niçe böyle dūnı
Şadr-ı a^ç lāya çeker ol yirine ķāyil iken
5. Böyle bir zālimi elbetde görür gözi yine
Dūd-ı āh-ı fuķarā perde gelüp ħāyil iken
6. Kendi İstānbul'a Şimdi Őıgamaz devletle
Babası Edrine Şehrinde gezer sāyil iken
7. Çihresi b.ķ gibi zerd olduĝunuñ vechi budur
B.ķa aŐyirür imiş vālidesi ħāmil iken
8. Bu ne sırdur ki dūkenmez bunuñ istidrācı
Zulm-i bî-dādı cihān ħalkına hep Őāmil iken
9. Ayaĝı düz baŐacak böyle ne ħikmetdür bu
Bāde-yi ĝaflet ile ser-ĥoŐ-ı lā-ya^ç ķıl iken
10. Bu ķadar bunda ķarār etmesinüñ vechi nedür
Devlet-i devr-i zamān devlet-i müsta^ç cil iken
11. Őoluya dutsa anı bārî ecel sākîsi
O yıķılsa biricük yoķ da degül bākîsi
- 4.
1. Gelmedi Őehrimüze olmaĝa bundan evvel
Böyle rüstāyi-Şekil böyle ^ç acāyib-heykel

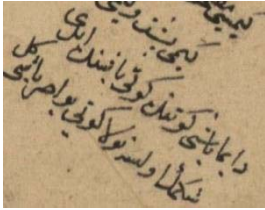
3/4 yirine ķāyil: yire nā-ķābil, Metin Akkuş, *age*.

3/5 gelüp: çeküp, Metin Akkuş, *age*.

3/8 zulm-i: zulm ü, Metin Akkuş, *age*.

3/11 dutsa: ʃutsa, Metin Akkuş, *age*.

2. Nedür ol ʔurfa Őemāyil nedür ol ʔ ucbe-liḳā
Şöhre-yi Şehr degül suhre-yi dehr olsa maḫal
3. O yoluḳ ʔaŐlar ile ol semerī egri burun
Ol ʔ Acem māvīsi gözlerle o zirnīḫi Őaḳal
4. Dir gören ʔihre-yi zerdiyle o b.ḳlı aḡzı
Bir baḳır havruza gūyā ki urulmıŐ Őayḳal
5. Hem-dem ü hem-ḳadeḫi olan erāzilleri de
Bir alay kendi gibi dūn u ḫabīŐ ü mühmel
6. Kimisi muḫḫik anuñ kimi muʔ arrūs-ı maʔ ak
Kimi puşt u kimi apuŐt kimisi müstaʔ mel

7.⁴³⁰

8. Dem ü laḫm idi muḳarrebler idi yanında
ḤaŐyetoḡulları gibi bir iki ʔalḡucılar
 9. Bir bölük ʔihresi bed-ḫīz ü ḳodoŐ murdārı
Ḥüb cemʔ itmiş idi bir yire taḳdīr-i ezel
 10. Yine devletleri bir yirden ola bergeŐte
İrişüp Őāʔ iḳa-yı ḫıŐm-ı ḫudāvend-i ecel
 11. Cümle etbāʔ ı ile ḳahr ide Ḥaḳ melʔ ūna
Yedi ḳat yire geḳüp hem-dem ola Ḳārūnʔa
- 5.
 1. Varıcaḳ ʔ arz iḳün iskemli ile meydāna
ḲıŐŐa-ḫān geldi Őanurdı vūzerā dīvāna
 2. Gidinūñ bir ʔubuḡı eksük idi elde hemān
ḲıŐŐadan artuḡ idi Őöyledüḡi efsāne

4/3 māvīsi: māʔīsi, Metin Akkuş, *age*.

4/6 kimisi: kimi / muʔ arrūs: muʔ ris, Metin AkkuŐ, *age*.

⁴³⁰ Bu beyit galiz küfür ve sözgü ihtiva etiḡi iḳin transkripsiyon alfabesiyle verilmemiş orijinal Şekliyle metne alınmıştır.

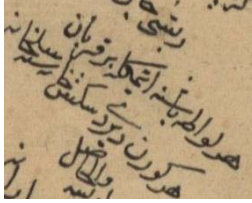
4/8 ʔaḡucılar: cilt ü ʔepel, Metin Akkuş, *age*.

4/9 taḳdīr: ḫallāḳ, Metin Akkuş, *age*.

4/10 İrişüp: EriŐe, Metin Akkuş, *age*.

5/1 Beytin son kelimeleri Metin Akkuş, *age*. 'de yer deḡiŐirmiŐtir.

3. Mest olup şapkasını geydügi dem elķāsuñ
İşte pīrüm dir idi ĥamr emīni Şa‘ bān’a
4. Beñzemez hiç birine yetmiş iki milletde
Çingene derdüm eger olsa şarı çingāne
5. Gerçi zülmetmede baş egmez idi Deccāl’e
Rīši-cārüb-ı helā olmuş iken şeytāna

- 6.⁴³¹
7. Ğaraż u buĝzı ne deñlü var ise velĥāşıl
Hüner erbābına ehl-i dil olan yārāna
8. İltifātı keremi himmeti ol deñlü idi
Pūzevenge geñezāne gidiye ĥizāne
9. Ğaylī maķbül idi yanında Ğabīb Aĝa’sı
Niçe meftün idi görseñ o ĥar-ı nādāna
10. Hiç hażm olmaz iken çihre-yi nā-hem-vārı
Ne belā idi o Türk’üñ şıĝama destārı

[145b]boş

1931.

Fuzülī

Mu‘ ammā be-İsm-i Mü ’min

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Kimdürür ‘ālemde hergiz bulmayan taĝyīr-i ĥāl
Ol ki her dem ide bir hem-cinsi ile iftiĥār

5/3 şapkasını geydügi dem: geydügi dem şapkasını, Metin Akkuş, *a.g.e*

5/5 olmuş iken: olur idi, Metin Akkuş, *age*.

⁴³¹ Bu beyit galiz küfür ve sözgü ihtiva etiĝi için transkripsiyon alfabesiyle verilmemiş orijinal şekliyle metne alınmıştır.

5/8 iltifātı keremi: iltifāt ü kerem ü / gidiye: ķodoşa, Metin Akkuş, *age*.

1931 146a.

Bismillāhi'r-Raḥmani'r-Raḥīm⁴³²

Ḥamd-i bī-ḥadd ol mütekellim-i nuṭḡ-ı siḥr-āferīne ki sefīne-yi ümmīd-i sükkān-i biḥār-ı buḥūr-i nazmı temevvüc-i istiḡrāk-i *ve's-şu'arāu yettebiuhumu'l-gāvūn*⁴³³ müstaḡraḡ-ı gird-āb-ı ḥırmān itmiş iken silsile-yi istiḡnā-yı *ille'l-lezīne āmenü*⁴³⁴ bıraḡup şu'ārā-yı İslām'ı saḡīḥ ü sālīm sāḡil-i necāta çekmiş ve sipās-ı bī-ḡıyās ol nāzım-ı āsmān u zemīne kim besmele-yi nazımın efser-i farḡ-ı Furkān idüp mezra' a-yı ḡulüb-ı ehl-i 'ırfāna nihāl-i meveddet-i kelām-ı mevzūn dikmiş

Şi'r:

Zihī şāni' ki levḡ-i cāna kilik-i ḡüsn-i tevfiḡı
Ezelden iḡtizā-yı nazm-ı cān-perver raḡam ḡılmış
Kemāl-i şı'r gibi mümkün olmaz olmadın andan
Aña minnet ki ṡab' -ı nazm lüṡf itmiş kerem ḡılmış

Rubā' i:

Mübdı' i kez hāme-yi tevfiḡ u dāred raḡam
Safḡa-yı idrāk-i erbāb-ı sūḡan naḡş-ı ḡayāl
ṡab' -ı mevzūn ez 'alāmethā-yı luṡf-ı ḡāş-ı üst
*Nist ḡün 'ilm-i diḡer maḡdūri-yi kesb in kemāl*⁴³⁵

Şi'r:

Nusebbiḡu men ehden-nüfūsi ile'l-münā

⁴³² Fuzūli Divānı'nın mukaddimesi *Mecmua*'da 146b-148a arasındadır. Fuzūli Divānı mukaddimesi için Bk. ; Kenan Akyüz vd., *Fuzūli Türkçe Divān*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1958. s. 1-12.; Abdülbâki Gölpınarlı, *Fuzūli Divānı Ön-söz, Gazeller, Terkipler, Kıt'alar, Rubâiler, Lûgatçe, İndeks, Fihrist*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1961, s. 1-8.; Ali Nihat Tarlan, *Fuzūli Divānı Şerhi*, Akçağ Yay., Ankara 1998, s. 7-14. (Günümüz Türkçesine aktarılmış hâliyle). Mukaddimedeki Arapça ve Farsça şiir ve ibarelerin tercümesi Kenan Akyüz ve arkadaşlarının hazırladığı *Fuzūli Türkçe Divān* adlı eserden alınmıştır.

⁴³³ *Şairler(e gelince) onlara da sapıklar uyarlar.* Şuarâ sûresi 26/224.

⁴³⁴ *Ancak iman edip iyi işler yapanlar (müstesna).* Şuarâ sûresi 26/227.

⁴³⁵ *O öyle bir yaratıcıdır ki, söz erbabının idrak sayfasındaki hayaller ancak onun yardımının kalemıyla işlenebilir. Şairlik kabiliyeti, ona has olan lütfkârlığın alâmetlerindedir. Bu kabiliyetteki olgunluk, başka ilimlerdeki olgunlaşmalar tarzında elde edilemez.* Kenan Akyüz vd., *age*.

*Ve kıaddere eşkâle 'l-umûri ve ħallehâ
Nuķaddisu men levlâ inâyeti fağlihi
Lemâ 'alleme 'l-esmâu Ādeme küllehâ⁴³⁶*

Ve dūrüd-ı nâ-ma' dūd ol muĥâtab-ı kelâm-ı mu' ciz-nizâma ki fûnûn Ői'ri maźmûn
Ve mâ 'allemnehü 'ş-Ői're ve mâ yenbâġi leh⁴³⁷ merdūd-ı ŧabâyi' kılmıŐ iken lisân-ı
ĥikmet-beyânı *inne mine 'ş-Şi'ri lehikme⁴³⁸* taķrîr-i dil-peziiriyle maķbûl-i ķulûb-ı ehl-
i ĥâl itmiş ve Şenâ-yı bî-riyâ ol ķâfiye-yi nazm-ı enbiyâya ki 'adem-i iltifâtı ile
rûtbe-yi Şi' r pâyeyi ihânetde ķalmıŐ iken sa'âdet-intisâb-ı Őerîfleri ile fi' l-cümle
derece-yi i' tibâra yetmiş

Şi' r:

Ol dūr-i dūr-i *ene efşah⁴³⁹* ki hikmet dâyesi
Şi' r Őehdiyle leb-i cân-perverin ter kılmamıŐ
Şi' r bir ziverdür ammâ biz gibi nâķıŐlara
Ol ki kâmindür anı muĥtâc-ı ziver kılmamıŐ

Beyt:

*Aĥmed-i mürsel ânki der 'âlem
Herçi başed tufeyl-i ĥilķat-i ũst
Rûtbe-yi Şi' r hem ez ũst bülend
Miĥak-i gevher-i nübüvvet-i ũst⁴⁴⁰*

*Esnâ 'alâ-ĥayri 'l-enâmı Muĥammedin
KeŐefe'd-ducâ bi-ziyâ 'i bedri cemâlihi
Bi-Şenâ 'ihî rufi' at medâricü ķadrunâ
ĤuŐŐat taĥĥiyetunâ 'aleyhi ve âlihi⁷⁴¹*

⁴³⁶ İnsanları umutlarına ulaŐtıranı, işlerin ġüçlüġünü ve hallini takdir edeni tesbih ederiz. O Tanrı'yı kutlarınız ki onun yardımının fâzlı olmasaydı, Ādem'e bütün isimleri öğretilmezdi. Kenan Akyüz vd., age.

⁴³⁷ Biz ona (Pegamber'e) Şiir öğretmedik, zaten (Şiir), ona yaraŐmazdı da. Yasin sûresi 36/69.

⁴³⁸ Şiirin öylesi vardır ki hikmetin ta kendisidir. (Hadis)

⁴³⁹ Ben en iyi (Arapça) konuşanımdır. (Hadis)

⁴⁴⁰ Kâinatta var olan her Şey Peygamber Hazret-i Muhammed yaratıldıġı için yaratılmıŐtır. Şiirin deġeri onun sayesinde yücedir ve nebîlik cevherinin mihengidir. Kenan Akyüz vd., age.

Ammā ba‘d rāqım-ı tesvīdāt-ı şahāyif-i ‘işyān Fuzūlī-yi nā-tūvān bu tarz ile beyān-ı hāl ve bu nehc ile şerh-i mā-fi’l-bāl ider ki çün zevrak-ı vücūdum bādbān-ı tabi‘at birle deryā-yı tūfūliyyetden sāhil-i idrāk ü ihsāsa yetdi ve taḥrīk-i hevā vü heves birle āteş-i şabā-veş iştī‘āl bulup ḥarāreti cān u cenāna te’şīr itdi rāyız-ı iktizā-yı kemāl-i ma‘nevī ‘inān-ı tevsen-i iqbālūmi cānib-i iktisāb-ı ādāba mūn‘atıf kırup ve āftāb-ı ḥikmet cevher-i tab‘uma eṣer-i taḥşīl-i ma‘ārif şalup rağbet-i kesb-i edeb kılduḡda ve gül-i baḡtum kesb-i hūner hevāsı ile açıldıḡda ma‘den-i cevāhir-i iktisāb-ı kemālūm bir debistān-ı cennet-nişāna yetdi ki şahn-ı laṡifī şufūf-ı ḡilmān ile Ḥuld-i Berīnden ḥaber virür idi ve maṡla‘⁴⁴²-ı aḡter-i ḥuşūl-i ikbālūm bir mekteb-i mühezzeb idi ki fezā-yı şerīfi serv-ḡad şanemler birle cāna cinān müjdesin yetürürdi

Şi‘r:

*Şahn-ı laṡif ü ra‘nā ḥūbān nişeste şaf şaf
Dīdār-ı nişān mübārek hem çün sūtūr-ı muşḥaf
Ḥürşīd-i levḡ çün meh her yek nihāde der pīş
Berk-i kitāb çün gül her yek girifte ber kef⁴⁴³*

Ammā henüz ol nev-reslere nezāket-i tab‘dan tāb-ı iktisāb-ı deḡāyık-ı ‘ulūm ve tāḡat-ı meşekḡat-i ta‘līm-i ḥaḡāyık-ı ḥudūd ü rūsūm olmamaḡın maḡfil-i behişt-āşārlarından hemişe eş‘ār-ı ‘āşıkāneden ḡayrı nesne oḡunmazdı ve mütālā‘a itdükleri evrāḡda ciger-süz ḡazellerden ḡayrı ḡaṡ bulunmazdı

Beyt:

Şi‘r bir ma‘şūḡadur ḡüsn-i ‘ibāret zīveri
Cān u dilden nāzenīn maḡbūblar ‘āşıkları

⁴⁴¹ İnsanların en hayırlısı olan Muhammed’i överim. O, dolun ayı andıran güzelliğinin ışığı ile karanlıkları giderdi. Kadrimizin mertebeleri onu övmekle yüceldi. Selamımız ancak ona ve ondan olanlardır. Kenan Akyüz vd., age.

⁴⁴² maṡla‘ -ı: meṡālī‘, Fuzūlī Dīvānı.

⁴⁴³ Burası güzellerin saf saf dizilip oturdukları hoş bir yerdi. Hepsinin yüzü Kur’an-ı Kerim’in satırları gibi mübarekti. Bu ay gibi güzellerin her biri önlerine güneş kadar parlak kâğıtlar koymuşlardı ve ellerindeki kitapların yaprakları da gül yaprağını andırıyordu. Kenan Akyüz vd., age.

Ol tā'ife-yi girāmi müdāvemmet-i sanāyi' -i eş'ār ile ve muvāzebet-i leṭāyif-i güftār ile hem ḥüsün ḥālātından vuḳūf bulmuşlardı ve hem 'ışık kemālātından ḥaberdār olmuşlar idi

Rubā' i:

Ey hoş ol kim ṭab' -ı mevzūniyle bahş-i şî' r idüp
Ḥüb-rūlar vāḳıf-ı maẓmūn-ı eş'ār olalar
Dimedin fehm ideler keyfîyet-i esrār-ı 'ışık
'Āşık-ı bî-çāre ḥālünden ḥaberdār olalar

Ben ki şafḥa-yı cibilletümde rüz-ı ezelden kilik-i ḳazā ḥarf-i maḥabbet-i nazm raḳam
ḳılımış idi ve ḥadiḳa-yı ḥilḳatümde bidāyet-i fiṭratdan toḥm-ı meveddet-i
mevzūniyyet ekilmiş idi ol mecma' uñ seḥāb-ı imtizācından nihāl-i ṭabî' atüm nem
çeküp izḥār-ı ezhār-ı isti' dād-ı nazm itdi ve ol maḥfelüñ hevā-yı iḥtilātından ser-sebz
olup mezra' a-yı mizācumda gül-i mezāḳ-ı şî' r bitdi

Rubā' i:

Şāhed-i nazm serā-perde-yi ḳuvvetde iken
Ḳıldı ol bezmi görüp fi' l fezāsına ḥırām
Ġoncalar göñlini açmağa leṭāyif birle
Bülbüle virdi şabā ruḥşat-ı taḳrîr-i kelām

Lā-cerem 'andelîb-i şeydā gibi ser-mest oldum ve ol güllere ḳarşu terennüm itmege
isti' dād-ı fiṭratdan ruḥşat buldum ufuk-ı ṭab' umda hilāl-i mevzūniyyet ṭulū' idüp ol
ḥürşid-veşlerden iḳtibās-ı nūr-ı şevḳ itmegin gün günden bir ḡāyet mütezāyid oldı ki
az müddetde eşî' a-yı envār-ı nazmum ile çok şehrler doldı

Rubā' i:

Şıyt-ı feşāḥat ile sözüüm dutdı 'ālemi
Ben mehd-i i' tibārda ṭıfl-ı zebūn henüz
Büy-ı ḥoşumla oldı mu' aṭṭar dimāḡlar
Ben nāfe-yi vücūdda bir ḳaṭre ḥün henüz

Zamān zamān sevdā-yı şîr sâ'ir ef'âlûme ğālib düşüp gürüh gürüh Leylî-veşler
Mecnûn gibi istima'î şîr için başuma üşüp şâ'irliğüm muqarrer oldu ve âvāze-yi
nazmum ile 'âlem doldu

Beyt:

Tabî'at şöhre-yi şehir olmağa meyl-i tamām itdi
Ne pinhān eyleyem sevdā beni rüsvā-yı 'ām itdi

Bu hāle muqārin meşşāta-yı himmet revā görmedi ki muhaddere-yi hüsn-i nazmum
pîrāye-yi ma'ārifden hālî mınaşsa-yı dehrde cilve kıla ve şarrāf-ı isti'dād-ı 'ulüvv-i
rif'at rızā virmedi ki rişte-yi silk-i şîrüm cevāhir-i 'ilmden 'ārî gerden-bend-i 'âlem
ola zîrā 'ilmsiz şîr esâsız dîvār gibidür ğāyetde bî-i' tibār olur pāye-yi şîri hilye-yi
'ilmden mu'arrā mücib-i ihānet bilüp ve 'ilmsiz şîrden kâleb-i bî-rûh gibi teneffür
kılıp bir müddet naqd-i hayātım şarf-ı iktisāb-ı fûnûn-ı 'ulûm-ı 'aqlî vü naklî ve
hâşıl-ı 'ömrüm bezl-i ihtitām-ı fevāyid-i hikemî vü hendesî kılmağı mürûr ile le'ālî-
yi eşnāf-ı hünerden şāhed-i nazmuma pîrāyeler müretteb kıldum ve tedric ile
tettebbu'-ı tefāsîr ü ehadîş idüp fazîlet-i şîre mezemmet isnādı töhmet olduğunı
haķîķati bildüm

Rubā'i:

Şîr zevķine olmayan vāķıf
Ehl-i nazmı mezemmet eylesün
Kendü cehline i'tirāf itsün
Her kerāmāta sihr söylemesün

El-kışsa esbāb-ı ihtirā'-ı fûnûn-ı nazm cem' olup muķtezî-yi zuhûr-ı āşār olduğı
zamānlarda ki her dem dest-i kudretüm muhteri'āt-ı maşnû'adan gerden-i kāyināta
bir hamāyil aşardı ve her sâ'at seyyāh-ı tabî'atüm hadāyık-ı mü'ellefāt-ı bedî'adan
bir gülistāna kadem başardı bir gün bir nigār-i müşgîn-ħaṭ ki dāne-yi hālûme müşg-i
Çîn demek ħaṭā idi ve zülfi reşkinden nāfe-yi Tātār'ın rüzgārı kara idi serv-i nāz gibi
hürāmān hürāmān men üftādesine sāye-yi merħamet şaldı ve şîrîn şîrîn kelimāt ile
ħaṭırum şorup gönlüm aldı eşnā-yı muhāveret ve ħîn-i muşāħabetde didi ki ey
şükûfe-yi bustān-ı feşāħat ve ey sebze-yi nev-bahār-ı hüsn ü 'ibāret li'llāhi'l-ħamd

irāde-yi tevḫīḫ-i sübhānī ve meṣīyyet-i te'yīd-i yezdānī memālik-i fūnūn-ı nazm u neṣr teşhīrin saña müyesser itmişdür ve nevbet-i riyāset-i eḫālīm-i süḫan tedric ile saña yitmiştir ammā sen gibi cemi' -i lisāna ḫādir cāmi' fūnūn-ı nazm u neṣr bu kadar egerçi 'Arab'da ve 'Acem'de ve Türk'de yegāne-yi peykāna kāmiller çokdur ḫālā ki miftāḫ-ı zebānuñ rüy-ı rüzgāre ebvāb-ı feyz açmaḫdadur ve gāvvaş-ı ṭab' uñ ḫāş u 'āma deryā-yı feşāḫatden cevāhir çıkarup saçmaḫdadur ehāli-yi 'ālemden ba'zı le'ālī-yi münşe'āt-ı 'Arabiyye ve mu'ammayānuñdan behre-yi feyz almışlardı ve ba'zı meşnevī ve ḫaşāyidüñden temettu' bulmuşlardı ba'zı Fārisī ḡazellerüñ zevḫın naḫş-ı zāmīr itmişler ve ba'zı 'Arabī recezlerüñ zevḫına yitmişler ḫāşā ki Türk-zāde maḫbūblar feyz-i nazmuñdan behremend olmayalar ve ṭāyife-yi Etrāk şāḫib-mezāḫları büstān-ı kelāmuñdan şükūfe-yi dīvān-ı ḡazel bulmayalar bu sebebden ṭarḫ-ı binā-yı ṭabī'atıñ ḫābil-i ḫuşūr ola ve bu vāsıṭadan bünye-yi istid'ā-yı kemālūñ raḫne bula

Şi'r:

Ġazeldür şafā-baḫş-ı ehl-i nazar
Ġazeldür bustān-ı bāḡ-ı hüner
Ġazāl-ı ḡazel şaydı āsān degül
Ġazel münkiri ehl-i 'irfān degül
Ġazel bildürür şā'irüñ ḫudretin
Ġazel arturur nāzımuñ şöhretin
Göñül gerçi eş'āra çok resm var
Ġazel resmin it cümleden ihtiyār
Ki her maḫfilüñ zīnetidür ḡazel
Ḥiredmendler şan'atıdur ḡazel
Ġazel di ki meşhūr-ı devrān ola
Oḫumaḫ da yazmak da āsān ola

El-ḫaḫ bu kelimāt-ı dil-pezi'ri ki ol bī-nazi'irden işitdüm ve mażmūn-ı kelāmın maḫz-ı naşīḫat görüp icāb-ı iltimāsına iḫdām itdüm ammā iḫtizā-yı zamānuñ kemāl-i isti'dāduma ruḫşat virmedi ki şarrāf-ı ḫired naḫd-i evḫātı şarf-ı teşānif-i mu'teber itmekte iken bu cüz'iyāta zāyi'ide şeh-bāz-ı ṭabī'at mu'azzam şaydlar gözedürken bu muḫtaşar şikār arduca gide nā-çār maḫmel-i i'tibārumda bu ilāve lāzımdur diyü

zeman-ı tufüliyyetinde şadır olup müteferrih olan gazellerden bir muhtaşar dīvān cem'itmek şalāhın gördüm ol vaqtden benden iltimas ile alup şüret-i cem'iyetin ihtişār üzre itmāma yetirdüm ümmiddür ki erbāb feşāhat ve aşhāb-ı belāgat müşāhede ve muṭāla'a kılduğda menşe' vü mevlüdüm Irāk-ı 'Arab olup temāmī-yi 'ömrde ve gayrı memleketlerde seyāhat kılmaduğımdan vākıf olduğda bu 'illeti mūcib-i sūkū-ı i'tibār eylemeyeler ve maḥall ü maḫāmuma göre rütbe-yi isti'dāduma ḥaḳāretle nazār kılmayalar zīrā i'tibār-ı vaṭan isti'dād-ı zāta te'sīr itmez ve toprakda yatmağla tıladan cilā gitmez ne ehl-i bilād olmağıla nādān şāhib-i ḳabūl olur ve ne beyābānlarda durmağıla dānā ḳabūl-i vaḥşet kıılır

Nazm:

*Eger ömrhā merdūm-i bed sirişt
Buved hemdem-i ḥūriyān der behişt*

*Der ān maḥfel-i pūr-şafā rūz u şeb
Zi Cibrīl ḥoned fūnūn-ı edeb*

*Be ān i'tiḳādem ki encām-ı kār
Nekereded ezū cuz bedī āşkār*

*Ve ger sālḥā gevher-i tābnāk
Futed ḥār bī-ḳadr ber-rūy-ı ḥāk*

*Bir ānem ki kemter nişined gubār
Zi ḥākeş ber āyīne-yi i'tibār*

*Çü ez ḥāk ḥīzed hemān gevher-est
Şehānrā berāzende-yi efser-est⁴⁴⁴*

Teveḳḳu' budur 'umūmen ehālī-yi 'izz ü i'tibārdan ḥuşūsen büleğā-yı Rūm ve fuşāḥā-yı Tātār'dan ki eger şāhed-i ḥüsn-'ibāretümden ol diyāruñ elfāz u 'ibāretlerinden zīver olmasa ve muḥaddere-yi nazmum ol mülklerin leṭāyif ü ḍarbū'l-meşellerinden zīnet bulmasa ma'zūr buyuralar zīrā her mülküñ ehline 'āriyetden 'ār gelür ve her ṭāyifeden her kim var ise tettebbu'-ı ağıyārı mūcib-i ḡayret bilür bu diyāruñ iştilāḥatı ḡayra maḳdūr olmamaḳ 'özr-ḥāḫımız yiter bī-hūde ta'arruzdan ne biter li'llāhi'l-ḥamdü ve'l-minne ḥāk-i Kerbelā sāyir memālik cevāhirinden eşref

⁴⁴⁴ *Kötü yaradılışlı bir kimse bütün ömrünce cennette hurilerle birlikte kalsa ve o safalı yerde gündüz Cebrail'den edep dersi alsın, ben şu inançtayım ki sonunda ancak ondan kötülük gelebilir. Yine o inançtayım ki, parlak bir mücevher değersiz ve hor görülen bir şey gibi yıllarca yerde kalsa, onun kadir ve itibar aynasına pek az toz konar; topraktan kaldırıldığı anda yine padişahların taçlarına yakışan bir mücevher olur.* Kenan Akyüz vd., age.

olduğı ma‘lumdur ve rütbe-yi Ői‘rümi her yirde bülend iden haķıķatde bu mefhümdur İlahî bu maħabbet-nâme-yi nâmî ve bu ferzend-i dil-bend-i kirâmî ki zâde-yi ũab‘-ı füsün-sâz ve netice-yi idrâk-i siħr-perdâzumdur emti‘a-yı ‘aciz ü niyâz ve bedreķa-yı süz u güdâz birle ‘azîmet-i ğurbet itdi ve cevâhir-i ma‘nî virüp aķmiŐe-yi taħŐîn almaĝa fezâ-yı ‘âleme maħmil-i ticâret yürütdi nitekim tevĕik-i ‘inâyet hem-râh idüp mażîķ-i ‘ademden nüzhetĝâh-ı vücûda getürdüñ ve te‘yîdât-ı merħamet mu‘âvenet idüp vâdî-yi ĝaybdan bâdiye-yi Őühûda yetürdüñ ne diyâra ĝitse ve ne vilâyete yitse maķdem-i Őerîf mübârek ü meymün ve müŐâhede-yi laĕîfin ĥuceste vü hümâyün idesin İlahî bu maħbüb-i zîbâ ve Őâhed-i ra‘nâ ki meŐŐâta-yı luĕfuñ ruħsârına zînet virmiŐdür ve ĥilye-yi tevĕiküñ pîrâye-yi ĥüsnin rütbe-yi kemâle yetürmiŐdür ‘umümen cemî‘ ehl-i fesâddan ĥuŐuŐen üç ũâyife-yi bed-nihâddan ĥuŐn-ı ĥimâyetüñden maħrûs u maŐün idesin biri ol kâtib-i nâ-kâbil ve mümlî-yi câhil ki hâme-yi muħâlif-taħrîri tiŐe-yi bünyân-ı ma‘ârifdür ve kilik-i kudûret-te‘Őîri mi‘mâr-ı bînâ-yı zeħârifdür ĝâh bir noķta ile maħabbeti miħnet ĝösterür ve ĝâh bir ĥârf taķŐîri ile ni‘meti niķmet oķudur

Nazm-ı ‘Arabî:

*Tebbet yedâ kâtibin levlâhu mâ ĥaribet
Ma‘mûretin üssîset bi’l’ilmî ve’l’edebi
Erdâ mine’l-ħayri fi’l-ifsâdi nüŐatihî
Testazhirü’l-‘aybe taĝyiren min’el-ĝaybi⁴⁴⁵*

Nazm-ı Türki:

Ķalem olsun eli ol kâtib-i bed-taħrîrüñ
Ki fesâd-ı raķam sûrumuzı Şûr eyler
Ķâh bir ĥârf süķûtıyla Ķılur nâŐırı nâr
Ķâh bir noķta ĶuŐûrıyla ĝözin kûr eyler

Nazm-ı Fârisî:

Bâd ser-ĝeŐte besân-ı Ķalem ân bi-ser ü pâ

⁴⁴⁵ Elleri kurusun o kâtibin ki o olmasa ilim ve edeple kurulmuş bir Şiir mamuresi harap olmazdı. İstinsah ederken bir eseri bozmaktan yana Őaraptan da kötüdür. Farkında bile olmadan ĝayb kelimesini bozar da ayb (ayıp) hâline sokar. Kenan Akyüz vd., age.

*Ki büved tîşe-yi bünyād-ı ma‘ārif kalemeş
Zînet-i şûret-i lafzest hâteş liyk çi sūd
Perde-yi şâhed-i ma‘nist sevād-ı raķameş⁴⁴⁶*

Ve biri ol nākış-ı bed-sevād ki ṭab‘-ı nā-mevzūn ile mecālis ü mehāfilde istid‘ā-yı edā kılup şî‘r oķuduķça nazımdan neşri seķilmeye ve edā-yı süst ile şâhed-i ma‘nî cemālinden niķāb açılmaya

[‘Arabi]

*Kellet lisānen müstaķîmen min taşarrufihî
Şâret le ‘ālî ‘uķūdi’n-nazmı menşūrā
‘Usra ‘l-ķazāyā ‘ani ‘l-intāci mantıķihî
Taşrîfihü ‘l-ķalîbi ‘l-mazmūmi maksūrā⁴⁴⁷*

[Fārisî]

*Burîde bād zebānî ki der fezā-yı sūhan
Ezū mebānî-yi efķār münhedim kereded
Zi inķılāb-ı teşārîf-i lehce-yi bed-i ū
Vücūd-ı hūsn-i ‘ibārāt mün‘adim kereded⁴⁴⁸*

[Türki]

Bî-naşîb olsun na‘îm-i huldden ol zişt kim
Nā-mülāyim lehcesi mevzūnı nā-mevzūn ider
Tîşe-yi lafzı binā-yı nazmı vîrān eyleyüp
Süst güftarı feşāhat ehlini mağbūn ider

Biri ol hāsîd-i cefā-pîşe ve mu‘ānid-i haķā-endîşe ki ṭab‘-ı nā-mevzūn ile da‘vā-yı şî‘r ide ammā daķāyık-i şî‘re şāhib-şu‘ūr olmaya ve idrāk-ı rekîk ile lāf-ı nazm ura

⁴⁴⁶ Kalem gibi başı dönsün o savruk kimsenin ki kalemi, perişan olsun o kâtibin ki kalemi, bilgi binasını yıkan kazmadır; yazısı sözün görünüşünün süsüdür, ama ne fayda ki mâna güzelinin yüzünün perdeler. Kenan Akyüz vd., age.

⁴⁴⁷ Konuşmayı beceremeyen insan vardır, onun kelimeleri değiştirmesinden nazım gerdanlıklarının incileri dağılır; nazım, nesir hâline gelir. Onun mantığı kaziyeleri neticesiz bırakır. Dildeki tasarrufu, ötreyi esre yapar, kelimeleri değiştirir. Kenan Akyüz vd., age.

⁴⁴⁸ Söz alanında fikrin yapılarını yıkan ve güzel ifadeleri o kötü şivesiyle değiştirip mahveden dil kopsun! Kenan Akyüz vd., age.

ammā haḳāyık-ı güftāra rāh-ı taşarruf bulmaya lā-cerem ḫased-i dīde-yi inşāfın kūr
idrākine i‘timād iden cāhiller ḫuzūrunda bī-hüde ta‘arrużlar ide ve herze herze
dahller eyleye tā şı‘rden zevḳ-ı istimā‘ gide

‘Arabi:

*Me ‘āşimu ḫussādü’l-keḷāmi ‘aẓīmetün
Maẓiretühüm maḫzū’d-ḫalāleti fi’l-melā
Taẓni‘u murā‘ātü’ş-şanāyi‘i beynehum
Tüseddedü minhācü’l- vuşūli ile’l-‘ulā⁴⁴⁹*

Nazm-ı Fārisi:

*Āh ez ān bādiye-peymā-yı beyābān-ı ḫased
Ki nedāred dil-i zūlmāniyeş ez ‘irfān nūr*

*Çü ‘anākib be dü beytī ki behem mibāfed
Ḥiṣ rā dīde çü ez bāni-yi beytü’l ma‘mūr*

*‘Ayb başed heme cā maṭraḫ-ı medd-i nazareş
Kerded ez gerd-i ḫased dīde-yi inşāfeş kūr⁴⁵⁰*

Nazm-ı Türki:

Hazāndur gülşen-i ‘irfāna ḫāsid
İlāhi ḫāsidi ḫā‘r eyle dāyim
İşidür ma‘rifet ehline āzār
İlāhi ḫāsidi zār eyle dāyım

Raḫmet-i İzed ol ḫalāl-zāde-yi pāk i‘tikāda kim bu nev-res şāhedlere müşāhede
kılduḳça ‘alāsının ḫilye-yi taḫsīn ile cemāl-i kemāline zīnet yitüre ve ednāsınuñ şāne-
yi mürüvvet birle zūlf-i ḫaṭāsından ‘ıḳd-ı ‘uyübın çıkarup āyīne-yi ḳudretten şayḳal-
ı iḫsān ile noḳşān ḡubārın götüre *vallāhü a‘lem bi’ş-savāb⁴⁵¹* bi’l-fünūna ve ileyhi’l-
merci‘u ve’l-me‘āb

⁴⁴⁹ Başkalarının sözlerini kıskananların suçları büyüktür. Onların basiretleri, insanlar arasında dalāletin ta kendisidir. Onlar arasında iyiliklere riayet kaybolur. Bu da üstünlüğe ulaşma yolunu kapatır. Kenan Akyüz vd., age.

⁴⁵⁰ Ah o haset çölü seyyahın elinden ki, kapkara gönlünün irfān nurundan nasibi yoktur. Böyleleri, örümcekler gibi bir iki beyit ördüler mi, kendilerini Beyt-i māmur’un mimarından daha yüksek görürler. Hasetçinin gözü baktığı her yerde ayıp, kusur görür; onun insaf gözü haset tozundan kör olmuştur. Kenan Akyüz vd., age.

⁴⁵¹ Doğruyu en iyi Allah bilir.

1932.

Ḳasīde-yi Fuzûlî Rahmet'ullahi 'aleyh

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Hevā a' rāyis-i gülzāra oldı çihre-küşā
Bahār gülşene geydürdi hulle-yi haḍrā
2. Çemen eyāletine kıldı naşb ḥusrev gül
Hevāya ebr-şifat ḥükmin itmege icrā
3. Yazıldı sebze-yi nev-ḥizden ḥaḥ-ı kelām
Çekildi sāye-yi maḥbū' -ı servden tuḡrā
4. Şarīr-i āb-ı revān u şafir-i murḡ-ı çemen
Nigāra tehniye-yi maḥdem itdiler inşā³
5. Zebān-ı süsen-i āzād u sebze-yi nev-ḥiz
Şenā-yı rif' at-i eflāke oldılar güyā
6. Şekāyık alnı zemīn-büsdān olup mecrūḥ
Benefşe kāmeti oldı tevāzu' ile dü-tā
7. Müretteb eyledi bir bezm gülşen içre bahār
Ki virdi zevk-i temāşası neş'e-yi şahbā
8. Şadā-yı murḡ bıraḳdı büzürg ü kūcege şevk
Surūd-ı [nāy]⁴⁵² ile ' uşşāka ḥāşıl oldı nevā
9. ' Anādil itdi beyān-ı merātib-i naḡamāt
Ḳumārī oldı terāne-keş ü sürūd-serā
10. Bilindi ḡoncede gül bergi zāhir olmaḡ ile
Ki ḡonce başına yaḡdurdı jāle seng-i cefā
11. Cerāḥat olmasa a' zāda zāhir olmaz kān
Tereşşuḥ eylemez elbetde şınmadın minā
12. Hümā-veş varaḳ-ı yāsemīn ü berg-i semen
Uçup hevāya gülistāna düşdi zıll-ı hümā
13. Bahār tāciri Mışır-ı çemen ḡanīlerine
Bıraḳdı Yūşuf-ı gül ' arz eyleyüp ḡavḡā

1932 148a-b. *Fuzûlî Dîvânı*, K.1, s. 15-20. *Fuzûlî Dîvânı'nda* 92 beyittir. Mecmudaki şiirlerin karşılaştırılmasında Kenan Akyüz vd.'nin hazırladığı Fuzûlî'nin *Türkçe Dîvânı* esas alınmıştır.

3 kelām: aḥkām, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 rif' at-i: rif' at ü, *Fuzûlî Dîvânı*.

⁴⁵² Bu kelimenin yeri *Mecmua* 'da boş bırakılmış olup *Fuzûlî Dîvânı* 'ndan tamamlanmıştır.

14. Bu zevke şaldı Züleyhā-yı lāleye bir şevk
Ki la' l ü müşg döküp virdi ağırınca bahā
15. Hādīka tahta-yı ta' līm olup reyāhinden
Yazıldı mühmel ü mu' cem aña hurūf-ı hecā
16. Müzeyyen eyledi evrāk-ı lāleyi şeb-nem
Hurūf-ı lālede olmaz egerçi noқта revā
17. Götürdi şeb-nemi ezhārdan harāret-i mihr
Şükufe noқtaların gerçi kim ider imlā
18. Debīr-i bād virüp tıfl-ı ' andelībe sebak
Götürdi çihre-yi ezhārdan niқāb-ı hafā
19. Kāmu dıraht bulup ref' -i istiķāmete yol
Şükufe hamli ile kesr buldılar illā
20. Nihāl-i bī-bedel-i serv kim kılup manşüb
Şebāt-ı hāl ile anlardan oldu müsteşnā
21. Şadā-yı seyl çeker medd-i muttaşıl ya' nī
Ki medd-i muttaşıl ile olur kırā'at-ı mā'
22. Görüldi hey'et-i āb-ı revānda şekl-i habāb
Şübūta yitti şebāt-ı nücūm u seyr-i semā
23. Hūṭūṭ-ı muhtelif ü müstaķīmi enhāruñ
Çemende şaldı zevāyāye gūne gūne bahā
24. Ri' āyet-i ṭuruқ-ı müstaķīmden nice kim
Olur huşūl-i maķāmāt-ı cennetü'l-me'vā
25. Hevā-yi bāğdan itdüm bu hikmeti ma' lūm
Ki i' tidāldedür şihhat-i havāş u kuvā
26. Bisāt gülşeni ezhār ile görüp memlū
Yaķīnüm oldu ki mümkün degül vücūd-ı hālā
27. Nazarda olmağıla şubḥ u şām gonca vü gül
Bedīhī oldu kemāl ehline huşūl-i şafā

14 zevke: zevk, *Fuzûlî Dîvânı*.

16 lāleye: lāleyi, *Fuzûlî Dîvânı*.

23 zevāyāye gūne gūne bahā: zevāyā-yi gūne gūne binā, *Fuzûlî Dîvânı*.

25 şihhat: huccet, *Fuzûlî Dîvânı*.

26 bisāt: bahār / görüp: kılup, *Fuzûlî Dîvânı*.

28. Netīce sālībe olmaḡ ḡilāf-ı ‘ādetdür
Olinca mūcibe-yi şuḡrāya mūttefiḡ kübrā
29. Zāmīr-i ḡülbüne ḡül rengi şaldı āteş-i bīm
Ki ḡumre ḡana olur nefis evinde rāh-nümā
30. ḡül āteş üzre ḡılır ‘aḡd-i zūhre-yi şeb-nem
Tedārük-i ḡamer ü şems ider şabāḡ u mesā
31. Bu kīmīyā sebebinden ‘aceb midür olsa
Elinde dāne-yi erzen mesābesinde tılā
32. Şükūfe-yi şimeyi farz eyledi ḡurūc-ı zekāt
Medār-ı ḡavl ü bulūḡ-ı nişāb-ı istinmā
33. ḡuḡūḡ def’i iḡün aḡniyā-yı eşcāra
Şaḡāyif-i ḡemen oldı eyādi-yi fuḡarā
34. Bahārdan ten-i ḡülbünde eyleyüp heyecān
ḡarāret-i demevī ḡıldı ḡuddeler peydā
35. Boyandı ḡan ile ḡün şafḡa-yı ḡemen ḡül ḡül
Meger ki faşdına ḡükm eylemiş ḡabīb-i hevā
36. Cibāl-i siḡre dönüp cünbiş-i cedāvil-i āb
Kelīm-i serv aña ‘aksden bıraḡdı ‘aşā
37. Olup terennüm-i bülbül ‘azāyim ü teşḡīr
ḡemen perīlerine lāzım oldı ‘arz-ı liḡā
38. Bisāt-ı ḡülşeni dün eyledüm ḡüzer ki demī
ḡılam nezāre-yi āşār-ı ḡudret-i Mevlā
39. ‘Aceb nizā’ ile gördüm ḡemen zarīflerin
Ta’ aşşub ile ḡamu sālīk-i ḡarīḡ-i ḡaḡā
40. ḡamu kemān ile müsted’ī-yi ḡarīḡ-i necāt
Veyā ḡamusına bāḡıl delīl-i istid’ā

28 mūcibe: mūcib-i, *Fuzûlî Dîvânı*.

32 şükūfe-yi şimeyi: şükūfe simine, *Fuzûlî Dîvânı*.

34 ḡuddeler: ‘uḡdeler, *Fuzûlî Dîvânı*.

35 ḡan ile ḡün: ḡanı ile, *Fuzûlî Dîvânı*.

36 cibāl-i: ḡibāl-i, *Fuzûlî Dîvânı*.

37 ‘azāyim ü: ‘azāyim-i, *Fuzûlî Dîvânı*.

38 ḡudret-i: san’at-ı, *Fuzûlî Dîvânı*.

39 nizā’ ile: nizā’ da / ta’ aşşub: ta’ accüb, *Fuzûlî Dîvânı*.

41. Şanup şükûfe kabâyı şufûf-ı eşcârı
 Kılurdu baḥş ki cā'iz ta' addüd-i kudemā
42. Virüp teselsüle kuvvet tab'iat-i kec-i āb
 Olurdu nāmi-yi işbāt-ı illet-i ulā
43. Ḥayāl-i maḥz şanup kāyinātı nergis-i mest
 Kılurdu cehl ile nefy-i ḥaḳāyik-i eşyā
44. İderdi bülbül-i kāfir-nihād secde-yi gül
 Ta'abbüd-i şanem ile tutup necāta recā
45. Nesīm vākıf olup ol fesādı men' itdi
 Ki ey gürüh-i perişān tutuñ tarik-i hüda
46. Bu kārḫāne bir üstāddan degül ḥālī
 Gerek bu kudrete elbette ḳādir ü dānā
47. Kılur delālet-i illet vücūd-i her mevcūd
 Velī ne sūd ki şāḫib-nazar degül a'mā
48. Mükevvenāta ḥudūş ol ḳadīmdendür kim
 Kemāl-i zātına mümkün degül ḳabül-i fenā
49. Ḳadīr ü Muḳtedir ü Ḳādir ü Muḳaddir ü Ḥay
 'Alīm ü 'Ālim [ü] 'Allām ü A'lem ü A'lā
50. Zihī mükevvin-i kāmil ki kudretindendür
 Perī-liḳālara luḳf-i tenāsüb-i a'zā
51. Melāḫat-i leb-i şirīn ü lehce-yi mey-gün
 Nezāket-i ḳad-i mevzūn u behice-yi zibā
52. Şafā-yı cism-i laḫif ü ḳabül-i cevher-i pāk
 Leḫāfet-i ḫaḫ-ı müşgīn [ü] zülf-i anber-sā
53. Kemāl-i kudret-i ilmiyyedür şevāhid-i adl
 'Uḳūd-ı silsile-yi kārḫāne-yi dünyā
54. Besā'it-i şeref-i maḫremiyet-i vaḫdet
 Mürekkebāta ḳabül-i terekküb-i eczā

41 kabâyı: mebādi / şufûf-ı: şunûf-ı, *Fuzûlî Dîvânı*.

42 nāmi: nāfī, *Fuzûlî Dîvânı*.

51 leb-i şirīn ü lehce-yi mey-gün: leb-i mey-gün ü lehce-yi şirīn / behice-yi: çihre-yi, *Fuzûlî Dîvânı*.

53 kudret-i ilmiyyedür: kudret ü ilminedür, *Fuzûlî Dîvânı*.

54 eczā: cezā, *Fuzûlî Dîvânı*.

55. Hevā-yı mekrümetinden qabūl-i feyz kıllup
Mürebbī-yi çemen olmış bahār-ı rûh-efzā
56. Nesīm-i merḥametinden alup ifāde-yi cūd
Cihānı reşk-i cinān eylemiş nesīm-i şabā
57. Şafā-yı luṭf-ı ‘amīmī nüfūz idüp kılmış
Mizāc-ı nāmīyeyi müsta‘idd-i neşv ü nemā
58. Fezā-yı gülşen-i luṭfī merābī‘-i aḥbāb
Mezāyık-ı reh-i qahrı memālik-i a‘dā
59. Sühāyā luṭfī eger kılsa zerre-perverlik
Yeter maḳām-ı müsāvāt-ı āftāba Sühā
60. Var olsa qahrına mazhar ‘anāşır-ı eflāk
Nikāḥ ‘aḳdın üzer ümmehātdan ābā
61. Hısāb-ı rızkını itmiş temāmi-yi beşerūñ
Henüz Ādem’e peyvend kılmadın Ḥavvā
62. Beyān-ı ḥāline yetmiş cemī‘-i maḥlūkuñ
Henüz perde-yi a‘yānı çekmedin esmā
63. Kemāl-i terbiyeti nevg-i ḥāre virmiş reng
Laṭīf idüp laḳabın eylemiş gül-i ra‘nā
64. Gül āteşin bir avuc ḥāk-i reh-güzāre şalup
Kül eyleyüp qomış adını bülbül-i şeydā
65. Ziyāret-i ḥaremin kılmamaḳ cezāsīy-çün
Ḥavāle ḥançer-i seyl-āba sīne-yi deryā
66. Cemī‘-i vaḳf şifāḥāne-yi ‘atāsından
Cemī‘-i ḥālqa müyesser cemī‘-i derde devā
67. Rumūz-ı ḥikmetin eyler beyān merātib ile
Cemī‘-i ḥāl-i beşer ḥ‘āh faḳr ü ḥ‘āh ğınā
68. Marīz-i ‘arīza-yı naḳşdur nüfūs-ı tamām
Kimine fāyide perhīz ider kimine ğidā

56 ifāde-yi: ifāza-yı, *Fuzûlî Dîvânı*.

58 merābī‘-i: merāti‘-i, *Fuzûlî Dîvânı*.

60 var: ger / ‘anāşır-ı: ‘anāşır u, *Fuzûlî Dîvânı*.

62 perde-yi: perdeye /çekmedin: çekmeden, *Fuzûlî Dîvânı*.

66 vaḳf: vaḳt, *Fuzûlî Dîvânı*.

69. Şerîf zâtlara evc-i imtihânından
Vesîle-yi şeref-i kurb olur nüzûl-i belâ
70. Hâsîs nefslere genc-i iltifâtından
Mezîd-i ‘illet-i idbâr olur vüfûr-ı ‘atâ
71. Delîl-i zillet-i ‘işyândurur ta‘ arruz-ı hâl
Tariq-i hüsn-i rızâsı cemî‘-i hâle rızâ
72. Zihî kerem ki nazâr kılmayup ‘adâvetine
Müyesser eylemiş İblîs’e i‘tibâr-ı beķâ
73. Zihî Kerîm ki ifrâṭ-ı luṭf u iḥsânı
Mesîḥ’i eyledi miḥrâb-ı secde-yi tersâ
74. Faķîr-i dergehine zillet-i rızâsı ile
Ta‘ alluķât-ı tariq-i fenâdan istiġnâ
75. Esîr-i miḥnet-i ‘ışķına zevķ-i şevķiyle
Ḥilâf-ı ķâ‘ ide meyl-i ṭabîb ü zikr-i şifâ
76. Zihî ḥaķîķat-i zâtuñda lâf ‘aķl ü cünûn
Ķapuñ maķâm-ı müsâvât-ı pādşâh u gedâ
77. Na‘îmi lem-yezeli anda kim saña vâşıl
Mu‘azzeb-i ebedî senden ol kim ola cüdâ
78. Ṭavâf-ı Ka‘be-yi vaşluñ taḥassüriyle müdâm
Sürûd-ı seyl-i şafîr ü ḥurûş-ı ra‘de şadâ
79. Müheyminâ Şamedâ bende-yi siyeh-rüyum
Şaḥîfe-yi ‘amelüm ma‘şiyet ḥaṭıyla ķara
80. Teraḥḥum eyle ki ben ķâmet-i şikeste ile
Benefşe-yi çemen-i derd kıldı bâr-ı ‘anâ
81. Nihâl-i gülşen-i derdüm ki şu yirine virür
Baña hemîşe ciger ķanı bāġbân-ı ķazâ
82. Dirîġ u derd ki encâma yetdi ‘ömr henüz

71 ‘işyândurur: ‘işyândur, *Fuzûlî Dîvânı*.

74 zillet: lezzet, *Fuzûlî Dîvânı*.

75 zevķ-i: zevķ u / ṭabîb ü: ṭabîb, *Fuzûlî Dîvânı*.

77 na‘îmi: na‘îm-i / senden ol kim: ol ki senden, *Fuzûlî Dîvânı*.

78 seyl-i: seyle, *Fuzûlî Dîvânı*.

80 eyle ki ben: et ki beni, *Fuzûlî Dîvânı*.

- Ḥarāb-ı bāde-yi zerḫam esīr-i dām-ı hevā
83. ‘Azāb-ı rüz-ı cezā vehmi ile şām u seher
[Bir iztirāb u ‘azāb içreyem men‘ -i rüsvā]⁴⁵³
84. Kim ol ‘azāb meger iktizā-yı ‘adl vire
‘Azāb-ı rüz-ı cezā münkirine rüz-ı cezā
85. Egerçi guşsa dutar rüz u şeb giribānum
Elümden eylemiş ümmid dāmenini rehā
86. Muḫīm-i hücre-yi şevḫam fezā-yı ḫurbuḫda
Hemişe şem‘ -i ümidimde iştiyāk-ı şadā
87. Ki ey faḫīr ḫarīm-i vişāle bismillāh
Ta‘allül itme ki demdür emānet ola revā
88. Seḫāb-ı feyz emel gülşenin ḫılup sīrāb
Gül-i murād açılup ola müstecāb du‘ ā
89. Ümid var ki luṭfuḫdan olmaya nev-ḫaber
Dil-i **Fuzūlī**-yi āşüfte-ḫāl ü bī-ser ü pā
90. Müyesser ola eyā şāh-rāh-ı ‘ışḫuḫda
Devām-ı ḫüsn-i ḫabül ü şebāt-i resm-i vefā

1933.

Ḳaşıde-yi Dıger

Meḫā‘ilün Fe‘ilātün Meḫā‘ilün Fe‘ilün

1. Ne kim şaḫīfe-yi tedbīre ‘aḫl ider maşṭūr
Şaḫınmañ anı olur olmaz olmayan maḫḫdür
2. Hevā-yı dām-ı belā umma her hevāyīden
Kim ol maḫāmdadur ser-bülend olan Maşṭūr
3. Ḥarīf-i erre-yi ḡam şanma her ḫuru ağacı
Ki yazılır Zekerıyyā adına ol menşūr

82 hevā: riyā, *Fuzūlī Dīvānı*.

⁴⁵³ Bu mısranın yeri *Mecmua*’da boş bırakılmış olup *Fuzūlī Dīvānı*’ndan tamamlanmıştır.

84 ol ‘azāb: ol ‘azābı, *Fuzūlī Dīvānı*.

86 şem‘-i: sem‘-i, *Fuzūlī Dīvānı*.

87 revā: edā, *Fuzūlī Dīvānı*.

88 murād: murādın, *Fuzūlī Dīvānı*.

90 eyā: aña, *Fuzūlī Dīvānı*.

1933 148b-149a. *Fuzūlī Dīvānı*, K. 2, s. 20-23. *Fuzūlī Dīvānı*’nda 34 beyittir.

4. Dil-i pür-āteş-i ʿ aşıkdur āh-ı serd ile hoş
Olur bürüdete māyil ṭabāyiʿ -i maḥrūr
5. Füsürde zāhid eger āşık-ı ciger-sūza
Refākat itse yüz ıl zulmetine düşmez nūr
6. Şaķınma bir arada ihtilāṭ kılmağ ile
Dutar mizāc-ı ḳaranfūl ṭabiʿ at-ı kāfūr
7. Hoşem ki ʿ ışık ile rüsvā-yı ḥāş u ʿ āmam men
Felek bu şīve ile eylemiş beni meşhūr
8. Niçün hevāya maḥabbet meveddet-i şāhī
Ki ḥalḳadur sebab-i Kirdgār-ı feyż-i ğafūr
9. Meh-i sipihr-i nübüvvet Muḥammed-i Ḳureşī
Çerāğ-ı şām-ı ebed āftāb-ı şubḥ-ı nüşūr
10. Şehenşehī ki Süleymān-ı mülk-i maʿ nī olup
Muṭīʿ oldı aña ins ü cinn ü vaḥş ü tuyūr
11. Cihānı açmağ için ṭapşurıldı ḥazretine
Kilīd-i meḥzen-i maḥrūsa-yı vuḳūf u şuʿ ūr
12. Yetürdi silsile tār-ı ḥisāb-ı hicretine
Üzülmesün diyüben rişte-yi sinīn ü şühūr
13. Müdām naḳd-i hevā ḥāṭırumdadur meknūn
Hemişe zıkr-i maḥabbet dilümdedür mezkūr
14. Şikest-i nuḳre-yi ḥāliş-ʿ iyārda ḳomadı
ʿ İyār-ı nuḳre-yi zātında ihtimāl-i küsūr
15. Ruḥ u ḳadidür olan ḥalvet-i cinān içre
Çerāğ-ı meclis-i ğilmān u şemʿ -i maḥfil-i ḥūr
16. Ne şekk ki aḳdı bevādīde barmağından şu
Bu şerḫadur mutazammın ḥuṭūṭ-ı mevc-i buḥūr
17. Muḥālif emrinedür bāde kim ayağā düşer
Naḳīzdür aña kim gūş-māl her ṭanbūr

6 şaķınma: şağınma, *Fuzûlî Dîvânı*.

8 niçün hevāya: niçin ki ḥān-ı / Kirdgār-ı feyż-i: feyż-i Kirdigār-ı, *Fuzûlî Dîvânı*.

13 zıkr-i: fikr-i, *Fuzûlî Dîvânı*.

14 şikest-i: şikest, *Fuzûlî Dîvânı*.

18. Eyā Şehī ki gürūh-ı peyember-i Mürsel
Behişte başmaz ayak senden almadan destūr
19. Egerçi hāmeye el vurmadañ elinde idi
Haṭ-ı beṭālet-i İncil ü ḥarf-i neş-i Zebūr
20. Ne söz ki anda senüñ yok rızā-yı ḥuddāmuñ
Ḳalur serāy-ı ṭabī' atde tā ebed maḥşūr
21. Bıraḳ ḥicāb niḳābın güzel cemālūñden
Ki tā göre seni ortada görmeyen nice kūr
22. Bu mesned içre niçe mest-i ḥāb-ı nāz olasın
İrişdi şubḥ gel aç imdi nergis-i maḥmūr
23. Fesād ehl-i cihāna bıraḳdı yüz feterāt
Ḳıyāmet oldı ne yatmaḳ maḥallidür dur otur
24. Zamāne muntāzır-ı iḳtidā-yı emrūñdür
Sözūñ ne ise yürüt buyruḡuñ ne ise buyur
25. *Fetaḥtü 'ayne recāyī bi-seyfike'l-ḳāhır*
Ḳad isti'ab bihi min-aduvvūke'l-maḳḥūr
26. *Refā'tu inneke taḳzi'l-umūra fī-yevmin*
Bi-emri rabbūke ḳad türci'ileyke umūr
27. *Lezemtü zeylike ercū rızāke fī'd-dāreyn*
Kefā vüşūḳu recāyi bi-luṭfike'l-mevfūr
28. Şehā **Fuzūlī**-yi dil-ḥasteyem bi-ḥamdillāh
Reh-i şeri' atūñe tābī' emrūñe me'mūr
29. Olupdurur sözümüñ nazm u neşri na' tuñda
Hemşe gevher-i manzūm u lü'lü' -i menşūr
30. Feşāḥat ehli arasında i' tibārum var
Ne i' tibār ger olduysa hey'etüm maḥkūr

19 ḥarf-i neş-i: neş-i ḥarf-i, *Fuzūlī Dīvānı*.

23 ehl-i cihāna bıraḳdı yüz feterāt: ehl-i cihāna bıraḳdılar feterāt / maḥallidür: mecālīdür / dur otur: uru dur, *Fuzūlī Dīvānı*.

25 *Ümidimin gözünü kahır kılıcınla açtım. Senin kahredilmiş düşmanından oklucın himayesine sığındım.* Kenan Akyüz vd., age.

26 *Birçok meseleyi bir günde haldeceğini ümit ederim. Rabbinin emriyle, bazı işlerin yapılması senden beklenir.* Kenan Akyüz vd., age.

27 *Dünya ve ahirette rızanı dileyerek eteğine yapıştım. Büyük lütfuna olan ümidimin sağamlığı bana yeter.* Kenan Akyüz vd., age.

31. Özüm haķır be-gāyet sözüm müfīd besī
Niçük ki hüküm mişālinde *saṭru beyne suṭūr*⁴⁵⁴
32. Ümīd var ki dutduķça mülk rūḥ-ı nizām
Ümīd var ki tapduķça ‘ahd-i ‘ömr mürür
33. Mürür-i ‘ömrī ūenā-yı Resūl ilen geçürem
Ölende anı idem armaġān-ı ehl-i ķubūr

1934.

Ḳaṣīde-yi Der-Na‘t-ı Şerīf

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Āb levḥi üzre çekmiş mevcden mıṣṭar şabā
Sebzeden naķl itmege vaşf-ı ḥaṭ-ı dilber şabā
2. Almaġ için kıymetiyle sebzeden şeb-nem dürin
Yāsemenden sīm tökmiş yā semenden dür şabā
3. Aġzuñ esrārın diler fāş ide āçup ġoncayı
Gör ne reng ile ķılur izḥār-ı her muzmer şabā
4. Encümenler seyr idüp nesrīn beyāzın gezdürür
Ḥüsni-ı ḥulķuñda dürüst itmek diler maḥzer şabā
5. İnfī‘āl itmiş meger sür‘atde raḥşuñdan senüñ
Kim gezer maḥfī görünmez kimseye micmer şabā
6. Aḥtarup bulmaķ diler vaşf-ı ruḥuñ kim mutaşşıl
Nüşa-yı gül-berg evrāķın ķılur ebter şabā
7. Āb-ġün tiġuñca olmaz bunca dāyim kim virür
Tiġ-ı āb-ı cūybāra mevcden cevher şabā
8. Ayaġuñ topraġını yirden alur ta‘zīm ile
Ġālibā düzmek diler başına bir efser şabā

31 besī: velī, *Fuzūlī Dīvānı*.

⁴⁵⁴ *Satırlar arasında bir satır.*

32 rūḥ-ı: rāh-ı, *Fuzūlī Dīvānı*.

33 anı idem: idem anı, *Fuzūlī Dīvānı*.

1934 149b-150a-b’nin derkenarındadır. *Fuzūlī Dīvānı*, K. 5, s. 27-29.

1 sebzeden: sebzden, *Fuzūlī Dīvānı*.

2 dür: zer, *Fuzūlī Dīvānı*.

3 ġoncayı: ġonceni, *Fuzūlī Dīvānı*.

6 ebter: ezber, *Fuzūlī Dīvānı*.

7 dāyim kim: kim dā’im, *Fuzūlī Dīvānı*.

9. İşidüpdür ğālibā kıaddüñle ŧem^ç üñ baħşini
Her kıaçan ğördüyse eyler ŧem^ç e kıaşd-ı ser ŧabā
10. Āstānuñda muķīm olmağa bulsaydı kıabül
Hāķ bilür olmazdı ser-gerdān-ı baħr u ber ŧabā
11. Āsmāna kıadr ile çıķsa ne hāşıl çün degül
Aña kıābil kim ola kıapuñda hāķ-i der ŧabā
12. Āteş-i bī-dāde köymüşdür olupdur dād-h^çāh
Ēördüği yirde ŧaçar başına hāķister ŧabā
13. Āb-ı deryā üzre ğeh İlyās-veş seyrān ider
Ēāh eyler mesken İbrāhīm tek āzer ŧabā
14. Oddan āfet ğörmez ü ŧudan zarar ğüyā kıılır
Kıanda olsa iķtidā-yı ŧer^ç -i Peyğamber ŧabā
15. Aħmed-i Mürsel kı fermān-ber Süleymān'dur aña
Öyle kim ğördi Süleymān oldu fermān-ber ŧabā
16. Ol ŧehenşeh kım rızā ile ğezer her kıanda var
Ēer ŧimāl ü ğer debür u ğer cenüb u ğer ŧabā
17. Ey ğül-i bāğ-ı rüsül bir tāze ğülşendür kıapuñ
Kıim dem-i Cibrīl'e ol ğülşende ŧa^ç n eyler ŧabā
18. İsteyp bulmaz ruħuñ vaşfin anuñ-çün muttaşıl
Kıanğı ğülşen seyrine ğirse çıķar mużtar ŧabā
19. İledur hāķ-i derüñı zerre zerre ğülşene
Kıılmağ için tütüyā-yı dīde-yi ^ç abher ŧabā
20. Āteş-i bī-dād ile ^ç ālem yanar ğer kıılmasa
^ç Adlüñi ŧāyi^ç ğezüp her dem yedi kışver ŧabā
21. Olduğuyçün zerre tek pinhān ğirüp ğülşenlere
Bī-sebeb raħt-ı ğül ü nesrini ğāretğer ŧabā
22. Öz ğünāhına ŧefā^ç at isteyüp feryād idüp
Çizğinür hāķ-i mezāruñ üzre tā maħşer ŧabā
23. İtmezem terk-i temennā-yı ŧavāfuñ çıķsa cān

11 kıapuñda: tapuñda, *Fuzûlî Dîvânı*.

16 debür u ğer cenüb u: cenüb ü ğer debür ü, *Fuzûlî Dîvânı*.

18 ruħuñ vaşfin anuñ-çün: kıapın feyz almaķ için / kıanğı: ğansı, *Fuzûlî Dîvânı*.

19 ^ç abher: ahber, *Fuzûlî Dîvânı*.

21 ğirüp: ğirer, *Fuzûlî Dîvânı*.

- Hāk hem olsam ğubārumı saña ilter şabā
24. Açmış ümmîd-i reh-i vaşluñ dil-i pür-hünümü
Öyle kim faşl-ı bahār açar gül-i aħmer şabā
25. Öyle inceldüm za‘ if oldum ki hāk-i kūyuña
Ķābilüm hāşāk tek olsa baña rehber şabā
26. İltimāsum baħtdan oldur ki cārî ħükm ile
Tā riyā çıka çemen mülküñdedür server şabā
27. Ola na‘ tünnden **Fuzûlî**’nüñ kelāmı dil-pezir
Öyle kim gülden bulur enfās-ı cān-perver şabā

1935.

Kaşide-yi Fuzûlî Der-Na‘ t-ı Şerîf

Mef‘ ulü Fā‘ ilätü Mefā‘ ilü Fā‘ ilün

1. *Yā menba‘u’l-mekārim ü yā ma‘denü’l-vefā
Yā mecma‘ü’l-meħāsın [ü] yā mazharü’l-‘atā*
2. *Entellezi be ‘asne ileynā mübeşşiran
Vaħtäreke’l-ilāhu ‘ani’l-ħalkı v’aştafā*
3. *Ente’llezi tafađđalahu’l-ķurbu ve’l-ķabül
Ve’nte’llezi teferrada bi’l-izzeti ve’l-‘ulā*
4. *Men iltece’ bi-luţfike mā-ħābe ve’ntefā‘
Min iķtedā bi-şer‘ike mā-đā‘a v’ehtedā*
5. *Yā ‘avne men-tefaķķadehü ‘inde şiddetin
Yā kehfē men taħaşşane fi’đ-đarrı ve’t-tecā*
6. *‘İsā nemî resed be-tü der-ķadr-i menzilet*

26 cārî ħükm ile: ħükmün ‘āleme / tā riyā çıka: ola cārî tā, *Fuzûlî Dîvânı*.

1935 151a-151b’nin derkenarlarındadır. Bu kaside Fuzûlî’nin “*Leylâ vü Mecnûn*” adlı mesnevisinde “Bu Kasîde Hz. Muhammed Aleyhisselam Şanıdadır” başlığıyla yer almaktadır. Bk. Muhammed Nur Doğan, *Fuzulî, Leylâ ve Mecnûn*, YKY, İstanbul 2004, s. 72-75. Bu kasidenin Arapça beyitlerin tercümesi Muhammed Nur Doğan’ın *age.*’den alınmıştır.

1 *Ey cömertliğin kaynağı ve vefanın madeni. Ey güzellikleri kendisinde toplayan ve ey vermeyi ortaya çıkaran, veren.*

2 *Bize müjdeleyiciyi (peygamberi) gönderen sensin. Allah seni yaratılmışların içerisinde seçti.*

3 *Kabul edip yakınlaştırmayla üstün kılan sensin. İzzet ve yücelikle bir kişiyi yegâne kişi kılan sensin.*

4 *Senin lütfuna iltica eden sığınan kaybetmez, kazanır. Senin şeriatına uyan şaşırılmaz doğru yolu bulur.*

5 *Ey zorluklar hâlinde ihtiyacı olanların yardımcısı! Ey sıkıntı hâlinde sığınanın, korunanın kalesi!*

Ber-çarḥ eger nihed zi-ser-i iktidār pā

7. *Mi'rac yāftī tü vü ber Tūr şüd Kelīm
Fürü ez-tü bā-Kelīm zi-arzet bā-semā*
8. *Āb-1 tü büved k'āteş-i Nemrüd der-nişān
Rūzī ki kerde būd der-āteş Ḥalīl cā*
9. *İkrār-1 kāfirist zi-şer'-i tü inḥirāf
Bürhān kemer bibest be-ğayr-1 tü iktidā*
10. *Tā münkaḥı' negerded zi-āsīb-i ihtilāf
Şüd ber tü beste silsile-yi silk-i enbiyā*
11. *Bā- enbiyāst nisbet-i zāt-1 tü çün elif
Hem ibtidā tüyī be-ḥaḳīḳat hem-intihā*
12. *Taḳdīr cüz rızā-yı tü kārī nemī küned
Peyveste ḫā'at-i tü edā mī küned ḳazā*
13. *Ey āftāb-1 zātuña her zerre bir mesā
Biñ şer' ü dīn diyārına her zerreden ziyā*
14. *Sen gāyet-i vücūdsın vü özgeler tufeyl
Sen pādşāh-1 mülksin vü özgeler gedā*
15. *Cārüb-1 gerd-i reh-güzerüñ bāl-i Cebrayīl
Tāḳ-1 revāḳ-1 dergehüñ eyvān-1 Kibriyā*
16. *Dārü'ş-şifā-yı ḥaşrde bīmār-1 ma' şıyet
Şehd-i şefā' atüñden umar şerbet-i şifā*
17. *Ey çār-yār-1 kāmīl-i ı' yān-1 mülk ü dīn
Erbāb-1 şıdḳ u ma' delet ü re'fet-i ḥayā*
18. *Devrüñ bu dört faşl ile bir mu' tedil zamān
Şer' üñ bu dört rükn ile bir mu' teber binā*
19. *Yā Muştafā **Fuzūlī**-yi muḫtāca raḥm ḳıl*

6 Hz. İsa iktidar sebebiyle ayağını feleğe koysa da merteye bakımından senin kıymetine erişemez.

7 Sen Mi'rac buldun ve Hz. Musâ Tūr'da bulundu. Hz. Musâ yeryüzünden gökyüzüne kadar senden daha aşağıdadır.

8 Nemrud'un ateşinde görülen suyun gün geldiğinde Hz. İbrahim'e ateş içinde mesken olmuştur.

9 Senin sünnetinden ayrılmak kâfirliği dile getirmek (kabullenmek)tir. Delil, senden başkasına uymaya kemer bağladı (uymaz).

10 İhtilaf zararıyla kesilmesin diye peygamberler silsilesi seninle kapandı.

11 Senin zâtın peygamberlere nazaran elif gibidir. Başlangıçta sensin ve hakikatde bitiş de sensin.

12 Takdir, senin rızan dışında iş yapmaz. Kazâ, sürekli senin taatini edâ eder.

İzhâr-ı iltifât ile kıl hâcetin revâ

1936.

Kaşide

Müstem' ilün Müstem' ilün Müstem' ilün Müstem' ilün

1. *Elhamdüllahi' llezi hâlağa's-semāvāti'l- ulā⁴⁵⁵*
K'andan tapar hâk-i zemîn feyz-i bahâr-ı dil-güşâ
2. Bûrhân-ı Hâk'dur ey gönül her nesteren nisbetlü gül
Şâni' olan mümkün degül maşnû' dan olmağ cüdâ
3. Tâ hatmi ahvâl-i derûn ' arz itdi ' aql-i zü-fünûñ
Ma' bûda buldı reh-nümûñ tapdı tariğ-i ihtidâ
4. Şâbit hafî gül-nâr ider halkı ki yoğdan var ider
Bir dâneden izhâr ider biñ turfa la' l-i hoş-nümâ
5. Cem' î perîşân kim iter rehberleri sünbül yeter
Kim tire toprağdan biter eyler gönüller mübtelâ
6. Hâk mazharıdur her çiçek ger dutsañ ey nakğâş şek
Bir nârven şeklini çek virgil aña neşv ü nemâ
7. Hağ virdi reyhân kim yağın bir Tañrı var ey ehl-i dîn
'Avzû bi-rabbi'l-âlemîn esta' izû 'ammâ nehâ⁴⁵⁶
8. Dutmuş Hâk'a nergis yüzün açmış hağîkat-bîn gözin
Kılmış nazar görmüş özin sırr-ı Hâk ile âşnâ
9. Zât-ı münezzeh pertevi kaddâhı itmiş Hâk eyü
Hem şürî vü hem ma' nevî gör anda esrâr-ı Hudâ
10. Râh-ı talebdür bi' aded ma' bûda ey ehl-i hîred
Ger isteseñ kurb-ı Şamed berg olur rehber saña
11. Zinhâr mağv ol hikmete bağgil kemâl-i kudrete
Nîlüferî hoş şürete gör kim virür âb u hevâ

1936 152a-152b-153a'nın derkenarlarındadır. *Fuzûlî Dîvânı*, K. 8, s. 35-36. Bu kasidenin mahlas beyti eksiktir.

⁴⁵⁵ *Yüce gökleri yaratan Tanrı'ya hamd olsun* . Taha sûresi 20 /4.

1 yapar: tapar, *Fuzûlî Dîvânı*.

3 hatmi: hatm-i /buldı: oldı, *Fuzûlî Dîvânı*.

4 hafî: Hâk'ı / dâneden: kândan, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 cem' î: cem' -i, *Fuzûlî Dîvânı*.

⁴⁵⁶ *Âlemlerin Rabb'ine sığınıyorum, yasak kıldığı şeylerden de sığınıyorum*.

12. Sen olmasañ medhūş tek baķsañ bir ehl-i hūş tek
Hāķķā ki berzengūş tek tesbīh-ḥāndur her giyā
13. Şāḥ oldı minber yek-sere çıķdı şükūfe minbere
Şalavāt ider Peyğamber'e *şallū a' lā ḥayrū'l-verā*⁴⁵⁷
14. Şaḥn-ı çemende ergavān her bergi itmiş bir zebān
Tekrār eyler her zamān medḥ-i 'Aliyy-i Murtażā
15. Zāyi' geçürmez yāsemīn 'ömr-i laṭīf-i nāzenīn
İḥlāş ilen eyler özin ḥāk-i reh-i ḥayrū'n-nisā
16. Tırfa reyāḥīn ser-be-ser kesb itdi 'ıtr-ı müşğter
Ḥulķ-ı Ḥāsen'den bir eşer gülzāra göstergeç şabā
17. Zāhir kıılır ḥūnīn kefen lāle kıılır yüz pāre ten
Dutar tıutup ṭarf-ı çemen Şāḥ-ı Şehīd için 'azā
18. 'Ābid-şıfat çekmekde ğam olmuş benefşe ḳaddi ḥam
Gūyā kıılır ol pāk hem Zeyne'l-'İbād'a iḳtidā
19. Ğam def'ī için her ṭaraf güleşende çekmiş sebze şaf
Bāķır şenāsından şegaf yapmış kıılır vird-i şenā
20. Feyz-i Hāķ itmiş ārzū çıķmış şekāyık sürḥ-rū
Kıılmış bī-emr-i Hāķ gülū Şādık'ını kıılmış pīş-vā
21. Ḳahr ile çarḥ-ı lāciverd ger yāsemīni kıılsa zerd
Ne ğam çü görgeç ehl-i derd eyler aña Kāzım devā
22. Keşf itmege esrār-ı Hāķ açmış semen simīn varaķ
Virmiş aña gūyā sebaķ 'ilm içre sulṭān-ı Rızā
23. Lu' bet-şıfat gör zanbaķı gülzāra virmiş revnaķı
Olmış hevā-ḥāh-i Taķī kesb eylemiş andan şafā
24. Meddāḥ tek sūsen velī olmuş medāyih nāķili
Medḥinūñ olmuş ḳāyili Sulṭān Naķiyy-i baḥr-'aṭā
25. Nesrīnūñ açık defteri olmuş ḥaķāyık mazḥarı
Andan şıfat-ı 'Askerī fehm itmiş erbāb-ı zekā

12 sen: ger, *Fuzūli Dīvānı*.
⁴⁵⁷ *Ālemin hayırlısı Resulullah'a salat getirin.*
 14 bergi: bergini, *Fuzūli Dīvānı*.
 15 laṭīf-i: laṭīf ü / ilen: ile, *Fuzūli Dīvānı*.
 17 tıutup: dönüp, *Fuzūli Dīvānı*.
 19 yapmış: bulmuş, *Fuzūli Dīvānı*.
 20 Şādık'ını: Şādık'ı, *Fuzūli Dīvānı*.

26. Vaqt oldı gönca açıla gül hürdesin zāhir kıla
Mehdî zuhūrını bile fāş ide her sırrın qazā
27. Her yılda tā nev-rüz ola gül-i bustān efrüz ola
Nev-rüz tek fīrüz ola eyyām-ı şāh-ı meh-liqā

1937.

Kaşide

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Şun' -ı Hāq kim yoğ iken 'ālemi itmiş peydā
Andan almış eşer-i nazm nizāmın eşyā
2. İktizā-yı nesāq-ı mülk-i nizām-ı millet
Hāş u āmuñ kimin ednā itmiş kimin a' lā
3. Tā zarar yitmeye ednālara a' lālardan
Eylemiş 'āleme fermān-ı hilāfet icrā
4. Enbiyā birle selāṭini müfevvaż kılmış
Olmağa niyyet-i 'adl ile memālik-ārā
5. Hükmdür hüküm ki dünyāya virür zīb-i nizām
Hükmdür hüküm ki dīn resmini eyler ihyā
6. Hüküm ger olmasa dünyāya şalur zulm fesād
Hüküm ger olmasa bulmaz nesāq-ı mülk beqā
7. Hākim oldur ki muvāfiq ola hükmine kader
Hākim oldur ki muṭābıq ola emrine qazā
8. Hākim oldur ki anuñ olmaya zātında tama'
Hākim oldur ki anuñ olmaya fi' linde riyā
9. Şem' den görse ki pervāneye bir zulm yeter
Kese başın dimeye zāyi' olur nef' -i ziyā
10. Bulmayan devlet [ü] tevfiq [ü] 'ināyet Hāq'dan
Ne revā kim kıla icrā-yı hükümet da' vā

26 her sırrın: sırrın, *Fuzûlî Dîvânı*.

27 yılda: yirde / meh-liqā: evliyā, *Fuzûlî Dîvânı*.

1937 153b-154a-154b'nin derkenarlarındadır. *Fuzûlî Dîvânı*, K. 20, s. 74-75.

2 mülk-i: mük ü / ednā itmiş kimin a' lā: a' lā kimin itmiş edna, *Fuzûlî Dîvânı*.

4 olmağa: olalar, *Fuzûlî Dîvânı*.

6 ger: eger, *Fuzûlî Dîvânı*.

11. Reviş-i ‘adldedür meretebe-yi qurb u qabül
‘Adlsiz hâkime da‘vâ-yı hükümet ne revâ
12. Bir vera‘ ehli eger kılsa ‘ibâdet yüz yıl
Sâ‘at-i ‘adlce virmez eşer-i qurb-ı Hudâ
13. Hükmdür vâsıta-yı mevt ü hayâtı halkuñ
Vay ol hâkime kim eyleye hükümde hatâ
14. Kılma mazlûmları merhametinden mahrûm
Vire zâlimlere öz nef‘i için istilâ
15. Rağmet ol hâkime kim olmaya ilden gâfil
Nağd-i evkâtı ola nezr-i niyâz-ı fuqarâ
16. Nitekim hitta-yı Bağdâd’ı müşerref kılmış
Mazhar-ı merhamet [ü] ‘adl Mehemmed Paşa
17. Ol ser-efrâz ki yümn-i qadem-i muhteremi
Evliyâ burcuna olmuş sebeb-i def‘-i belâ
18. Niyyeti hayr olup a‘mâli şalâh olmağ ile
Hiç kim yok ki aña eylemeye hayr du‘â
19. Böyle hâkim eşer-i rağmetidür Mevlâ’nuñ
Kağrı iqlîme başa virür aña zevk u şafâ
20. Var ümidüm kim anı kılmaya sermende-‘amel
Ol zamân kim kurulur mahkeme-yi rûz-ı cezâ
21. Var ümidüm ki bula feyz-i icâbet Haq’dan
Her du‘â kim kıla şıdk ile **Fuzûlî**-yi gedâ

1938.

Kaşide-yi Diğer

Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

1. Ben kimem bir faqır ü bî-ser ü pâ
Kemterin bende vü kemine gedâ

15 evkâtı: evkâtın /ola nezr-i: ide bezl-i, *Fuzûlî Dîvânı*.

18 a‘mâli: ef‘âlî / kim: kes, *Fuzûlî Dîvânı*.

19 Mevlâ’nuñ: Yezdân’ın / kağrı: hanşî / başa: başsa, *Fuzûlî Dîvânı*.

1938 Yanlış birleştirilme sebebiyle başlangıç kısmı 162a-b’nin derkenarındadır, son kısmı ise 155a-b’nin derkenarlarındadır. *Fuzûlî Dîvânı*, K. 21, s. 75-78.

2. Sāyir-i kārgāh-i şabr u sükūn
Sālik-i şāh-rāh-ı faqr ü fenā
3. Ne mizācumda irtikāb-ı gurūr
Ne fi'ālümde ihtimāl-i riyā
4. Künc-i 'uzletde faqr u fāqa ile
Olmışam öyle maḥv kim meşelā
5. Merkez-i ḥāki itse zīr ü zeber
Bulamaz gerdümi nesīm-i şabā
6. 'Azl kılmış beni 'amellerden
'Āmil-i kārhāne-yi dünyā
7. Baña virmiş kamu cihān faqrin
N'ola ursam cihāna istiğnā
8. 'Ālem-i 'uzletüñ yegānesiyim
Kāftan kāfa yok baña hem-tā
9. Şüretüm faqr u sīretüm mün'ım
Hey'etim mūr u himmetüm 'anķā
10. Rif'at-i kādrüm iltifāt itmez
Ger Süleymān kılursa 'arz-ı 'atā
11. Fāni-yi muṭlaķam kabūl itmen
Minnet-i Hızır ile Zülāl-i beķā
12. Dimezem vaḥşiyem ṭabī'at ile
Ṭālib-i zevķ-i şoḥbetüm ammā
13. Bir diyār içreyüm ki ḥalkından
Eylemez hiç kim baña pervā
14. Kimse yok derdüm eylesem izhār
Eyleyem andan iltimās-ı devā
15. La'l-veş taş içindedür vaṭanum
Gül gibi ḥārı kılmışam me'vā
16. Dün bu ḥāl içre maḥv-i ḥayret iken
Geldi bir kāşid u getürdi baña

1 ben: men, *Fuzûlî Dîvânı*.

7 kamu cihān: cihān kamu / ursam: itsem *Fuzûlî Dîvânı*.

17. Bir ‘aceb nāme-yi feraḥ-te’şīr
Maḥż-ı ḥüsn-i ‘ibāret ü imlā
18. Zāhiri dil-peżir ü feyz-resān
Bāḫını zevķ-baḥş u rūḥ-fezā
19. Naķş-ı ḥaṭṭında elṭāf-ı şüret
Ṭarz-ı lafzında eşref-i ma‘ nā
20. Cilvegāh-i nazarda her lafzı
Bir perī-peyker ü melek-sīmā
21. ‘İşve vü şive vü kirişme ile
Dil ider şayd u ‘aql ider yağma
22. Fehm kılduķda ḥüsn-i mażmūnın
Kıldum andan sürürlar peydā
23. Bendeyi luṭf birle yād itmiş
Ḥazret-i Seyyid-i ḥuceste-liķā
24. Ol felek-ķadr kim ana virmiş
Ḥikmet-i Ḥaķ kemāl-i şıdķ u şafā
25. Zāt-ı pāki cemī‘-i ‘ālemden
Şeref-i rütbe ile müştesnā
26. Ğayr-ı ‘ilmī ifāde-yi beşeri
Aña ervāḥ u ķudsten ibķā
27. Aşlıdur nūr-i pāk-i Muştafavī
Fi‘ lidür mūcib-i rızā-yı Ḥudā
28. Az olur bir arada cem‘ olmaķ
Ḥükm ü ‘ilm ü siyāset ü taķvā
29. Mīr Seyyid Meḥammed-i Ğāzi
Menba‘-ı ‘ilm ü ḥilm ü cūd u seḥā
30. ‘Azzemāllāhu ķadruhu’l-‘ālī
Refē’āllāhu şānehu’l-a‘lā

22 andan: anda, *Fuzûlî Dîvânı*.

24 Ḥikmet-i: Ḥazret-i, *Fuzûlî Dîvânı*.

26 Ğayr-ı ‘ilmī: feyz-i ‘ilm-i / ibķā: ilķā, *Fuzûlî Dîvânı*.

27 Beytin ikinci mısrası *Fuzûlî Dîvânı*’nda şöyledir: “Ḥükmüdürevnaķ-ı serīr-i ķazā”

30 Tanrı onun üstün değerini yüceltsin. Tanrı onun yüce şanını daha da yükseltsin. Kenan Aküz vd.,
age.

31. *Zeyyedā'llāhu 'izze rif' atūhū*
Neffezā'llāhu hükme hū ebedā
32. Ey kaçā-hükim kim müyesserdür
Zātuña iktidār-ı 'izz ü 'alā
33. Gül-i gülzār-ı 'ışret-i Nebevī
Çemen-ārā-yı millet-i zehrā
34. Nūr-ı çeřm-i tamāmī-yi sādāt
Muķtedā-yı cemī' -i ehl-i zekā
35. Baña taķřır hükmin itmişsin
Dimek olmaz bu hükme hükim-i haķā
36. Līk bir bende-yi haķīrem ben
'Amelüm ehl-i hayra hayr du' ā
37. Şāhib-i 'usretem baña ne düşer
Kim olam hem-nişin-i ehl-i ğinā
38. Maķz-ı cehlüm baña ne nisbetdür
Kim kılam meyl-i řoĥbet-i fużalā
39. Gerçi eflāke raĝbet eyler ĥāk
Yitmez a' lāya rütbe-yi ednā
40. Luţf senden baña münāsib iken
Benden olmaķ muķālebet ne revā
41. Ey **Fuzūlī** bu nev' -i da' vāda
Maşlahatdur dutam řariķ-i rızā
42. Hāl müşkildür anda kim bir ola
Şāhib-i hükim ü řāhib-i da' vā
43. Var ümidüm ki tā mü'eşşir eyle
Şābit ü sāyir ola arz u semā

1939.

Kaşide-yi Hançer

31 *Tanrı onun şerefini arttırsın. Tanrı onu hükümünü ebediyen devam ettirsin.* Kenan Aküz vd., *age.*

40 olmaķ: etmek, *Fuzūlī Dîvânı.*

43 eyle: ola, *Fuzūlī Dîvânı.*

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Çeker perçemleri yanında her sâ' at zebân hançer
Günâhım şâbit eyler ölmegüm hâtır-nişân hançer
2. Zülâl-i vaşlına leb-teşneyem bir Türk-i bed-hûnuñ
Kim andan kaçre-yi âb istesem var tâ derün hançer
3. Virür pervâne öz cânın saña çün ihtiyâr ile
Ne hâcet şu' leden ey şem' çekmek her zamân hançer
4. Hâzer kıll gezme çok pervâsız ey bülbül ki katlûñ-çün
Tikenden dâmeni altında kılmış gül nihân hançer
5. Müjeñ kanum döküp gamzeñ alur cânum 'aceb şanma
İşidür tökse kan ok 'âdetidür alsa cân hançer
6. Kaşuñla gözlerüñdür her taraf yatar firâğ üzre
Çeküpdür birbirine iki ser-hoş Türkmân hançer
7. Hâyâl-i gamzeñ ile bes ki râhat gitdi cismümden
Şanasın pehlû-yı çäkümdedür her üstüh'ân hançer
8. İletsem hançerüñ şevkıñı kabre her bahâr olğaç
Olur sebze yirine hâk-i kabrümdeñ 'ıyân hançer
9. Kucar zerrîn kemerle bilüñi veh bu ne tâli' dur
Ki altün kuvvetiyle böyle olmış kâmrân hançer
10. Hâyâli gözdedür kirpiklerüñ depretme ey merdüm
Edeb şartı degül mihmâna çekmek mizbân hançer
11. Göz açup büstâna hañ-ı sebzüñsüz nazâr kılsam
Görinür gözlerüme sebze-yi her büstân hançer
12. Dehânuñ yok dimişler söyle bu güftâr kandandur
Bilüñ peydâ degüldür kanda dutmuşdur mekân hançer
13. Muñâl-i 'ağldur kim ola müjgânuñ kimi hûñi
Eger üstâd elinden şu yirine içse kan hançer
14. Ruñ-ı zerdüm şalupdur hançerüñ gözgüsine 'aksin
Veyâ sîmîn bilekde dutduğundur zer-nişân hançer

1939 155b-156a-b ve 157a'nın derkenarlarındadır. *Fuzûlî Dîvânı*, K. 4, s. 25-27.

2 bed-hûnuñ: bed-hüyuñ / var tâ derün: tartar revân, *Fuzûlî Dîvânı*.

6 firâğ: nizâ', *Fuzûlî Dîvânı*.

7 çäkümdedür: cânımdadır, *Fuzûlî Dîvânı*.

12 degüldür: degildi, *Fuzûlî Dîvânı*.

15. Zebān-ı t̄iz ile ortaya girmiş muttaşıl güyā
Olam dir mādiḡ-i Peyḡamber-i āḡir zamān ḡaṇṇer
16. Şehenşāḡi t̄iḡ-ı ābdārı zāhir olduḡça
Elinden şaldı ḡusrev n̄ize vü Nūşirevān ḡaṇṇer
17. Yemen'den baş çekende mehḡe-yi rāyāt-ı iḡbali
Bırakdı t̄ire topraḡa şeh-i Hindū-sitān ḡaṇṇer
18. Şaf-ārā-yı meşāff-ı Bedr'dür izḡār-ı mu' cize
Şikāf-ı perniyān-ı Bedr için kılmış nihān ḡaṇṇer
19. 'Adū-yı cāhınıñ ḡat' -i ḡayātıy-ḡün çeker her ay
Ġılāf-ı lāciverdiden hilāl-i āsmān ḡaṇṇer
20. Seḡer feyzī ki dün tek t̄ire kılmazdı dil-i şāfin
Güneş tek ḡaşdına çekseydi biñ nā-mihrbān ḡaṇṇer
21. Saḡī-ḡab' i ki ruḡsāra siper tek çin bırakmazdı
Eger ḡaşdına çekseydi ḡamu ehl-i zamān ḡaṇṇer
22. Olurdu d̄ide-yi bed-b̄ine izḡār-ı nübüvvetde
Anun gönderdügi her nāme-yi mu' ciz-beyān ḡaṇṇer
23. Ġazālarda du' ā-yı cevşenine çāre kılmazdı
Özin her niçe kılsa tecribe t̄ir imtiḡān ḡaṇṇer
24. Eyā Şāḡi ki tā cism ḡaṇṇer ü şer' üñ nizāmiy-ḡün
Çeküpdür biñ şehenşeh t̄iḡ u biñ şāḡib-kırān ḡaṇṇer
25. Eger nāmūs-ı şer' üñ olmasaydı ḡalkā müstevlī
Ne bir pür-dil çekerdi t̄iḡ u ne bir pehlevān ḡaṇṇer
26. Naḡiz-ı ḡükmüñüñ ḡat' -ı fesād için eliflerden
Kelāmullāḡ b̄i-ḡadd t̄iḡ çekmiş b̄i-kerān ḡaṇṇer
27. Münāfıḡ idebilmez şer' üñne medḡal ki cevrüñde
Per ü bāl melā'ik görse diyü anlar ḡümān ḡaṇṇer
28. Bi-ḡamdillāḡ ki ḡālā d̄ide-yi bed-ḡ'āha na' tuñda
Fuzūlī nazmınıñ her satırudur bir cān-sitān ḡaṇṇer

16 t̄iḡ-ı: ki t̄iḡ-ı / olduḡça: olduḡda, *Fuzūlī Dîvānı*.

18 mu' cize: mu' cizde, *Fuzūlī Dîvānı*.

21 zamān: cihān, *Fuzūlī Dîvānı*.

24 tā cism ḡaṇṇer ü: dā'im ḡaṇṇer-i, *Fuzūlī Dîvānı*.

27 cevrüñde: çevrende /per ü bāl melā'ik görse diyü anlar: melā'ik perr ü bālin görse eylerdi, *Fuzūlī Dîvānı*.

29. Zebān u ḥāmesi işbāt-ı i' cāzuñda küffāre
Gehī dil-düz nāvek gösterir geh ḥūn-feşān ḥançer
30. Şefī'ül-müzhibinā maḥşer eyyāmı ki düzaḥdan
Çeker her laḥza mücrim kaşdına bir bī-emān ḥançer
31. Budur ümmid kim maḥfūz olam ḥışn-ı penāhuñda
Ġılāf içre niçün kim şaqlanur görmez ziyān ḥançer

1940.

Terci' -Bend-i Fuzūlī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1.

Ben kimem bir bī-kes ü bī-çāre vü bī-ḥānmān
Ṭālī'üm āşüfte iḳbālüm nigün baḥtum yaman
Nemlü eşkümden zemīn memlü ünümden āsmān
Āh u nālem nāvek ü peyveste ḥam ḳaddüm kemān
Tīr-i āhum bī-ḥaṭā te'şīr-i nālem bī-gümān
Muttaşıl ğamḥāne-yi sinemde yüz ğam mihmān
Ḳanda bir ğam nitse benden istesünler ben zamān
Yoḳ baña ḳayd-ı belā vü dām-ı miḥnetden emān
Çıḳdı cān göñlümde endüh u ğam u miḥnet hemān
Ey benüm cānum sen ü göñlüm senüñle şādmān
Sensiz olman ayru miḥnetden belādan her zamān
El-emān hicrān belā vü miḥnetinden el-emān

2.

Fāriğ idüm cümle 'ālemden bilür 'ālem beni
'Ayb iderdi bī-ḥaber şanup beni-Ādem beni
Ḳomadı devrān-ı çarḥ öz ḥālūme ḥurrem beni
Şād iken 'ālemde çarḥ itdi esīr-i ğam beni
'Işḳ nāgeh oldu peydā dutdı müstaḥkem beni
Şaldı yüz sevdāya ol ğisū-yı ḥam-ber-ḥam beni
Şimdi Mecnūn'dan ğam-ı 'ışḳ içre şanmañ kem beni
Yār ḥod ḳılmaz ḥarim-i vaşlına maḥrem beni
Sen ki maḥremsin şabā bi'llah añup her dem beni

29 zebān u ḥāmesi: zebān-ı ḥāmesi, *Fuzūlī Dîvânı*.

30 laḥza: şu'le, *Fuzūlī Dîvânı*.

31 niçün kim: nitekim, *Fuzūlī Dîvânı*.

1940 149a-b. *Fuzūlī Dîvânı*, Terci' -Bend, s. 431-437. Bu şiir gerçekte bir terci-bend değil on ikili mütekerir bir musammattır. Ayrıntılı bilgi için bk. Haluk İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergâh Yay., İstanbul 2003, s. 122.

1/4 zımān: zamān, *Fuzūlī Dîvânı*.

1/6 her: bir, *Fuzūlī Dîvânı*.

Söyle ey gül kim saña baht eylemez hem-dem beni
Sensiz olman ayru miḥnetden belādan her zamān
El-emān hicrān belā vü miḥnetinden el-emān

3.

Bülbül-i zārem gül-i ruḥsār-ı ālūñden cüdā
Tūti-yi lālem senūñ şeker maḳālūñden cüdā
Dir idüm şabr eyleyem olsam cemālūñden cüdā
Bilmedüm düşvār imiş olmaḳ vişālūñden cüdā
Tire oldı rüzgārüm ḫaṭ u ḫālūñden cüdā
Oldı şahrā menzilüm vaḫşī ğazālūñden cüdā
Mū tek inceldi tenüm nāzūk nihālūñden cüdā
Ḥam getürdi ḳāmetüm müşgīn hilālūñden cüdā
Çıkdı cān-ı nātüvān şīrīn zülālūñden cüdā
Oldum el-ḳışşa ruḥ-ı ferḫunde-fālūñden cüdā
Sensüz olman ayru miḥnetden belādan her zamān
El-emān hicrān belā vü miḥnetinden el-emān

4.

Sīne çāk ü dīde nemnāk ü beden efgārdur
Cān ḫazīn ḫātır ğamın şeydā gönül bīmārdur
Ben bu ğam içre gönül def eylemek nā-çārdur
Maşlaḫat şordum didiler maşlaḫat izḫārdur
Söyledüm derd-i dilümni bildi ol kim yārdur
Ḳalmadı bir raḫm pes kim zālīm ü ḫün-ḫārdur
Daḫı izḫār eylemez ne ḫācet-i izḫārdur
Eyleyem şabr u taḫammül tā ḫayātum vardur
Cāna yetgeç bende tā kim ḳuvvet-i güftārdur
Söylerem ey gül ki senden ayrılık düşvārdur
Sensüz olman ayru miḥnetden belādan her zamān
El-emān hicrān belā vü miḥnetinden el-emān

5.

Yār bilgeç ḫālūmi bir raḫm peydā eyleye
Añlayup derd-i dilümni bir müdāvā eyleye
Olmaya ğāfil baña min ba´d pervā eyleye
Raḫm idüp ancaḳ meni ´ālemde rüsvā eyleye
Tā özin gönülüm anuñ ´ışḳında şeydā eyleye
Duta dāmānın anuñ vaşlın temennā eyleye
Ḳılmaya ikrāḫ cevrenden müdārā eyleye
Düşmeye andan cüdā kūyında me´vā eyleye

3/2 senūñ şeker: şeker-nisbet, *Fuzûlî Dîvânı*.

3/3 ḫaṭ: zülf, *Fuzûlî Dîvânı*..

4/2 gönül def : ki def in, *Fuzûlî Dîvânı*.

4/4 eylemez: eylemen / izḫārdur: tekrārdur, *Fuzûlî Dîvânı*.

4/6 Ḳalmadı: ḳılmadı, *Fuzûlî Dîvânı*.

4/7 eylemez: eylemen, *Fuzûlî Dîvânı*.

5/2 min: bin, *Fuzûlî Dîvânı*.

V'er özinden yār anı ayırsa ğavġā eyleye
Dem-be-dem yüz şevk ile bu beyti inşā eyleye
Sensüz olman ayru miḥnetden belādan her zamān
El-emān hicrān belā vü miḥnetinden el-emān

6.
‘ Āķıbet āhum benüm ol māha te’şīr itnese
Bunca efsūnum perī-veş yāri teşhīr itnese
Yār ḥāl-i zāruma bir fikr ü tedbīr itnese
Bī-vefālīg resmini geldükçe taġyīr itnese
Ol cüvān-ı nāzenin meyli beni pīr itnese
Dutaram bir yār ben hem ‘ ömr taqşīr itnese
Yār yār olmaz gönül ‘ uşşāk ile bir itnese
Zülfini ‘ aşıkıların boynına zencīr itnese
‘ Āşıkun kaydına yüz nīreng ü tezvīr itnese
Görmeyen sâ‘ atde yüz ‘ özr ile taqşīr itnese
Sensüz olman ayru miḥnetden belādan her zamān
El-emān hicrān belā vü miḥnetinden el-emān

7.
Faķr içre ‘ ışk **Fuzûlî** ‘ izz ü cāhumdur benüm
Şīve-yi mihr ü maḥabbet resm-i āhumdur benüm
Derdümi şābit kılan ‘ uşşāka āhumdur benüm
Āh bu da‘ vīde bir ādil-güvāhumdur benüm
Gerçi ġam maqşūdı katl-i bī-günāhumdur benüm
Ben anuñ bir çākeri ol pādşāhumdur benüm
ġam degül çün künc-i meyḥāne penāhumdur benüm
Dergeh-i pīr-i muġān ümmīdgāhumdur benüm
Ey ki her cürm olsa luṭfuñ ‘ özr-ḥ’ āhumdur benüm
Ayıran senden beni baḥt-ı siyāhumdur benüm
Sensüz olman ayru miḥnetden belādan her zamān
El-emān hicrān belā vü miḥnetinden el-emān

1941.

Terci‘ -Bend-i Fuzûlî

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1.

1. Getür sākī ḳadeḥ kim nev-bahār-ı ālem-ārādur

5/9 Var: V'er, *Fuzûlî Dîvânı*.

6/3 meyli beni: meyl-i men-i, *Fuzûlî Dîvânı*.

6/10 taqşīr: taqrīr, *Fuzûlî Dîvânı*.

7/1 faķr içre ‘ ışk: faķr-ı ‘ ışk içre / resm-i: resm ü, *Fuzûlî Dîvânı*.

7/2 da‘ vīde: da‘ vī, *Fuzûlî Dîvânı*.

7/6 Bu mısra Fuzûlî Dîvânı’nda 8. mısradır.

1941 149b. *Fuzûlî Dîvânı*, Terci‘ -Bend, s. 438-442.

Zemīn sebz ü hevā cān-baḥş u gülşen rāḥat-efzādur

2. Perīşān olma gel gül-berg tek ḥālā bu gülşende
Bisāṭ-ı ı̇ iş için esbāb-ı cem ı̇ iyyet müheyyādur
3. Açıldı lāle güldi ḡonca geldi ı̇ işret eyyāmı
Zebān-ı ḥāl ile sebze işret imāsına ḡūyādur
4. Gör öz ḥālūñ ü çekme gel ḡam-ı māzī vü müstaḡbel
Ki şimdi mevsim-i gül-geşt ü devr-i cām-ı şahbādur
5. Seḡer gülzāra gir billah bu mevsimlerde çün her dem
Temāşā kııl ki dīvānında gülşen ḡoş temāşādur
6. Açıldı ḡonca tūmārı vü ma ı̇ lūm oldı maẓmūnı
Budur kim fevt kıılmañ mevsim-i gül cām-ı gül-ḡūnı

2.

1. Getür sākī ḡadeḡ bil kim te ı̇ allül fevt-i fırsatdur
Bu fırsat var iken fevt itme kim fırsat ḡanīmetdür
2. Zemīne *keyfe yuḡyi ı̇ l-ı̇ arz*⁴⁵⁸ yazmış ḡāme-yi sebze
Nazar kııl kim hem āşār-ı raḡmetden bir āyetdür
3. İderler cennet içre āteş olmaz bu ı̇ acebdür kim
Gülistān āteşin gül birle reşk-i bāḡ-ı cennetdür
4. Cihānı reşk-i gülzār-ı Ḥalīl iden bahār irmez
Bu feyz-i ı̇ adl-i İbrāḡīm Ḥān-ı pāk-siretdür
5. Anuñ yanında kim gülberg-i gülzār-ı ma ı̇ ānīdür
Anuñ bezminde ki serv-i revān-ı bāḡ-ı behcetdür
6. Açıldı ḡonca tūmārı vü ma ı̇ lūm oldı maẓmūnı
Budur kim fevt kıılmañ mevsim-i gül cām-ı gül-ḡūnı

3.⁴⁵⁹

1. Getür sākī ḡadeḡ olduñsa ḥāl-i dehrden āḡeh
Ki devrān üstine peyveste şubḡ u şām ü sāl ü meh

1/2 gel: kim / bisāṭ-ı: neşāṭ ü, *Fuzûlî Dîvânı*.

1/3 ḡālīyle sebze: ḡāl-i sebze, *Fuzûlî Dîvânı*.

1/4 ḡālūñ ü çekme gel: ḡālını vü çekme / şimdi: ḡālā, *Fuzûlî Dîvânı*.

1/5 çün: vü / gülşen: gülün, *Fuzûlî Dîvânı*.

⁴⁵⁸ *Yeryüzünü nasıl da diriltti*. Rüm sûresi 30/50.

2/3 iderler: diyerler, *Fuzûlî Dîvânı*.

2/4 irmez: irmiş, *Fuzûlî Dîvânı*.

2/5 ki: kim, *Fuzûlî Dîvânı*.

⁴⁵⁹ Bu bentte bir beyit eksiktir.

2. H̄azān deycūrıda gülzār bezminde azan bülbül
Çerāğ-ı gül yaqup halvet-serāy-ı vaşla bulmuş reh
 3. Gül açmış h̄ʿān-ı vaşlın bülbüle teklīf ider her dem
Ki ger mihmān iseñ h̄ʿān-ı H̄alīlullah bismillah
 4. Cihāndan dün mükedder-h̄ātır idüm fāl-i fetḥ için
Bugün gülzāra girdüm gül kitābın açmağa nāgeh
 5. Açıldı ğonca t̄ümārı vü ma^ç lūm oldu maẓmūnı
Budur kim fevt kıılmañ mevsim-i gül cām-ı gül-gūnı
- 4.
 1. Getür sākī kadeḥ kim ^ç iş hoşdur gül zamānında
Zamān fevt etme dehrūñ ğuşşa vü sūd u ziyānında
 2. Qamārī taḥtūha 'l-enhār⁴⁶⁰ okur gülzār-ı vaşfında
^ç Anādil hāzihī cennāt⁴⁶¹ oqur gülzār şānında
 3. Şabā ğonca dehānın pür zer itse hiç ^ç ayb itme
Ki medḥ-i H̄ān-ı H̄ākānī kadar ğonca dehānında
 4. Hevā sebze zebānın tiz eger kılsa yiridür kim
Şenā-yı H̄ān-ı ḥayr-encāmdur sebze zebānında
 5. Kadeḥ dutmağda ikrāh itmezem tā kim işitdüm ben
Şeḥer bülbül ininde gül qatında sebze yanında
 6. Açıldı ğonca t̄ümārı vü ma^ç lūm oldu maẓmūnı
Budur kim fevt kıılmañ mevsim-i gül cām-ı gül-gūnı
- 5.
 1. Getür sākī kadeḥ kim bāğ u şahrā lālezār oldu
^ç Aceb faşl-ı ḥuceste mevsim hoş rüzgār oldu
 2. Şükūfe bergi toprağ üzre zerrin ḥıştlardur kim
Esās-ı ^ç iş-i ḥalk ol ḥıştlarla üstüvār oldu

3/1 üstine: üzeredur, *Fuzûlî Dîvânı*.

3/2 h̄azān deycūrıda: h̄azāndan kırtulup / bulmuş: tapmış, *Fuzûlî Dîvânı*.

3/4 cihāndan: cihānda, *Fuzûlî Dîvânı*.

4/1 ğuşşa vü: ğuşşa-yı, *Fuzûlî Dîvânı*.

⁴⁶⁰ *Altından (içinden) ırmaklar...* Bakara sûresi 2/25.

⁴⁶¹ *Bunlar cennetlerdir.*

4/3 ^ç ayb itme: ^ç ayb olmaz / H̄ākānī kadar: H̄ākān-kaḍrdur, *Fuzûlî Dîvânı*.

4/5 dutmağda: tutmağdan / ininde: dilinde, *Fuzûlî Dîvânı*.

5/2 ḥıştlarla: ḥıştlerden, *Fuzûlî Dîvânı*.

3. Ciger xanı gibi gitmişdi gözden taze gül şekli
Yine dâğ-ı dili ehl-i vefānuñ âşkâr oldı
4. Çıkarđı sebze vü gül hâkden çün la' l ü fîrûze
Velî yüz şükr kim cān hâk-i pâyine nişâr oldı
5. **Fuzûlî** ger hâzān vaqti irerdüñ müttakî hâlâ
Mey iç kim mevsim-i gül geldi eyyām-ı bahâr oldı
6. Açıldı gonca tûmârı vü ma' lûm oldı maẓmûnı
Budur kim fevt kıлмаñ mevsim-i gül cām-ı gül-gûnı

1942.

Müseddes-i Fuzûlî

Meḫ' ulü Fā' ilātü Meḫ' ilü Fā' ilün

1. Dün sâye şaldı başuma bir serv-i ser-bülend
Kim kıaddi dil-rübâ idi reftârı dil-pesend
Güftâra geldi baña açup la' l-i nûş-ḥand
Bir piste gördüm anda döker rîze rîze kıand
Şordum meger bu dürc-i dehendür didüm didi
Yoğ yoğ devâ-yı derd-i nihānuñdurur senüñ
2. Egmiş hilâli üstine tar-ı külâhını
Çoğ dil-şikestenüñ göge irgürmiş âhını
Zülfin tağıtdı gizledi ebr içre mâhını
Gördüm yüzinde dâne-yi zülf-i siyâhını
Ol piç ü tâbı çoğ ne resendür didüm didi
Devr-i ruḥumda rişte-yi cānuñdurur senüñ
3. Virmiş fîrûğ şem' -i ruḥı gün çerâğına
Şalmış şikest serv-i kıaddi gül budâğına
Dün serv tek başanda kıadem göz bulağına
Bir niçe ḥârdan elem irmiş ayağına
Gül bergine batan ne tikendür didüm didi
Müjgân-ı çeşm-i eşk-feşānuñdurur senüñ

5/3 dili ehl-i vefānuñ: dil-i ehl-i vefā tek, *Fuzûlî Dîvânı*.

5/4 cān: Ḥan, *Fuzûlî Dîvânı*.

5/5 vaqti irerdüñ: vaqtinde olduñ, *Fuzûlî Dîvânı*.

1942 149b-150a. *Fuzûlî Dîvânı*, Müseddes, s. 443-446. Bu şiir 28b'de de mükerreren yer almaktadır.

1/3 baña açup: nâgeh açup, *Fuzûlî Dîvânı*.

2/2 irgürmüş: yetürmüş, *Fuzûlî Dîvânı*.

2/4 dâne-yi: ḥalka-yı, *Fuzûlî Dîvânı*.

4. Seyr ile şaldı bāğa güzār ol semen-‘ izār
Envā‘ -ı zīb ü zīnet ile faşl-ı nev-bahār
Açmış gül üzre sünbül-i gīsū-yı müşg-bār
Yağmış laṭīf ayağına gül bergi tek nigār
Nesrine reng-i lāle nedendür didüm didi
Ġamzeñ ḥadengi tökdügi ḳanuñdurur senüñ
5. Düşmiş ‘ izārı üzre mu‘ anber selāsili
Āşüfte-ḥāl ider niçe bī-şabr u bī-dili
‘ Aqlumı vālih eyledi şekl ü şemāyili
Göz gördi ḳāmetin dil ü cān oldı māyili
Veh bu ne ṭurfa serv-i çemendür didim didi
Manzūr-ı dide-yi nigerānuñdurur senüñ
6. Seyl-i sirişküm oldı revān ḥāk-i kūyına
Cān vālih oldı la‘ l-i leb-i güft ü gūyına
Dil düşdi dām-ı silsile-yi müşg-būyına
Ol laḥza kim şataşdı gözüm zülf-i rüyına
‘ Aḳreb meh-i münire vaṭandur didüm didi
Ārāyiş-i riyāz-ı revānuñdurur senüñ
7. Dün şubḥ-dem ki lāle vü nesrīn şalup niḳāb
Gül çihresinden aldı şabā perde-yi ḥicāb
Gülzāra çıkdı seyr ilen ol reşk-i āftāb
Şebnem nişār itdi [yükiş lü‘ lü‘ -i ḥoş-āb]⁴⁶²
Bunlar nedür ne dürr-i ‘ Aden’ dür didüm didi
Epsem **Fuzūlī** eşk-i revānuñdurur senüñ

1943.

Müseddes-i Fuzūlī

Meṫā‘ ilün Fe‘ ilātün Meṫā‘ ilün Fe‘ ilün

1. Menem ki ḳāfile-sālār-i kārban-ı ḡamem
Müsāfir-i reh-i şahrā-yı miḥnet-i sitemem
Ḥaḳīr baḳma baña kimseden şaḡınma kemem
Faḳīr-i pādşāh-āsā gedā-yı muḥteşemem
Sirişk taḥt-ı revāndur baña vü āh ‘ alem

4/1 güzār: güzer, *Fuzūlī Dīvānı*.

4/3 açmış: dökmüş, *Fuzūlī Dīvānı*.

5/1 Düşmiş: Tökmüş, *Fuzūlī Dīvānı*.

5/2 ider: imiş, *Fuzūlī Dīvānı*.

6/4 zülf-i: zülf ü, *Fuzūlī Dīvānı*.

6/6 Bendin son mısrası *Fuzūlī Dīvānı*’nda şöyledir: “Vehm eyle kim ḥaṫarlı ḳırānuñdurur senin”

⁴⁶² Bu kelimelerin yeri *Mecmua*’da boş bırakılmış olup *Fuzūlī Dīvānı*’ndan tamamlanmıştır.

1943 150a-b. *Fuzūlī Dīvānı*, Müseddes, s. 447-451.

1/2 sitemem: elemem, *Fuzūlī Dīvānı*.

1/5 vü āh: bu āh, *Fuzūlī Dīvānı*.

Cefâ vü cev̄r mülâzım belâ vü derd haşem

2. Ne mülk ü māl baña çarḥ virse memnünem
Ne mülk ü maldan âvâre kılsa maḥzünem
Eger müflis ü pest ü muḥaḳḳar ü dünem
Dem-â-dem öyle ḥayâl eylerem ki Ḳârün'em
Gönülde naḳd-i vefâ genci lîk pinhânî
Gözüm hızâne-yi la' l ü güher velî fânî
3. Ḥayât şarf idüben derd kılmışam ḥâşıl
Sirişk-i âl [ü] ruḥ-ı zerd kılmışam ḥâşıl
Zamîr gözgüsünde gerd kılmışam ḥâşıl
Ṭabî' at-ı seg-i şeb-gerd kılmışam ḥâşıl
İşüm kara giceler âh u nâle vü feryâd
Ne virse aña şâkir ne diseler aña şâd
4. Sirişk-rîz gül-endâmlar hevâsı ile
Şikeste-ḥâl siyeh zülfler cefâsı ile
Zamâne içre ğam-ı ' ışḳ mâcerâsı ile
Hemişe maşlahatum özgeler rızâsı ile
Ne devr-i gerdiş-i gerdün benüm murâdum ilen
Ne ğâyet-i emelüm ḥüsn-i i' tiḳâdum ilen
5. Ḥasûd şüret-i aḥvâlüme nazar kılmaz
Cefâ kıılır men-i bî-çâreden ḥazer kılmaz
Şanur ki nâle vü âhum aña eşer kılmaz
Mürür ile anı ' âlemde der-be-der kılmaz
Zamâne içre mücerredür intiḳâm-ı zamân
Hemişe yahşıya yahşı virür yamana yaman
6. Ḥoşem ki nâme-ı taḳdîr-i İzid-i müte' âl
Vücüd levḥine taşvîr idende şüret-i ḥâl
Raḳam kıılan eger idbârdur ve ger iḳbâl
Olur tağayyür aña ğayrıdan bir emr-i muḥâl
Sa' âdet-i ebedî ḳâbil-i zevâl olmaz
Güneş yir üstine hem düşse pây-mâl olmaz
7. Egerçi bir niçe gün inḳılâb-ı' âlem-i dün
Cihânda eyledi iḳbâl râyetini nigün

2/1 çarḥ virse: verse çerḥ, *Fuzûlî Dîvânı*.

3/5 giceler âh u: gece tâ şubḥ, *Fuzûlî Dîvânı*.

3/6 virse: virseler / diseler: kılsalar, *Fuzûlî Dîvânı*.

4/2 cefâsı ile: belâsiyle, *Fuzûlî Dîvânı*.

4/5,6 ilen: ile, *Fuzûlî Dîvânı*.

5/4 mürür ile anı: anı mürür ile, *Fuzûlî Dîvânı*.

6/1 nâme-yi: ḥâme-yi, *Fuzûlî Dîvânı*.

6/5 ebedî: ezeli, *Fuzûlî Dîvânı*.

Zamāne şüret-i ahvālüm itdi dīger-gün
Vefā haţına kalem çekdi çarĥ-ı bûkalemün
Bugün zamāne ol ahvālden peşimāndur
Egerçi kāfir idi ĥāliyā müselmāndur

8. **Fuzûlî** eyledüğüñ ‘ahdüñi vefā kılgıl
Yiter şikāyet idüp şerĥ-i mācerā kılgıl
Vücūduñi hedef-i nāvek-i belā kılgıl
Çamu cefālara şabr eyleyüp du‘ā kılgıl
Kim ola düst rızāsı hemîn saña ĥāşıl
Rızā-yı düstdur aşl-ı temettu‘ ey gāfil
9. ‘Azīz-i Haĥ ĥased-i düşmen ile olmaz ĥ‘ār
Ĥasūd ĥilesi iĥbāli eylemez idbār
Egerçi gülbüne gāĥi ĥazāndan āfet-i bār
Tedārük eyler aña ‘ākıbet nesīm-i bahār
Ġaraż ki her kim olursa ezelde devletmend
Muĥaldür yete āşār-i devletine gezend

1944.

Ġazel-i Habībî Tahmīs-i Fuzûlî

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Tā cünün raĥtın geyüp tutdum fenā mülkün vaţan
Ehl-i tercīdem ĥabül itmeme ĥabā vü pīrehen
Her ĥabā vü pīrehen geysen mişāl-i ĝonca ben
Ger senin-çün kılmamam çāk ey gül-i nāzük-beden
Gürüm olsun ol ĥabā egnümde pīrāhen kefen
2. Gerçi sevdā-yı ser-i zülfündeyem zār u zelīl
Geçmen ol sevdādan olduĥça baña ‘ömr-i tavīl
Şanma terk idem bu sevdānı olursam hem ĥatīl
Çıkmaya sevdā-yı zülfüñ başdan ey meh şöyle yıl
Üstüĥ‘ān-ı kellem içre dutsa ‘aĥrebler vaţan
3. Ġālib oldı şubĥ-dem şevĥ-i gül-i rüyuñ baña
Seyr-i bāĝ itdüm ki yoĥ gül vire teskīn baña
Gül görüp yāduñla dürr-i eşĥ şaçdum her yaña

7/1 inĥılāb-ı: iĥtizā-yı, *Fuzûlî Dîvânı*.

7/2 bugün: künün, *Fuzûlî Dîvânı*.

1944 150b. *Fuzûlî Dîvânı*, Tahmis, s. 465-467.

2/1 zülfündeyem: zülfündenim, *Fuzûlî Dîvânı*.

2/4 şöyle: ger yüz, *Fuzûlî Dîvânı*.

3/2 teskīn baña: teskīn aña, *Fuzûlî Dîvânı*.

3/5 Didi: Düşdi, *Fuzûlî Dîvânı*.

Didi şebnem bâğa gir tâ gül nişâr itsün saña
Sebzenüñ her bergine bir dürr ki tapşırımış çemen

4. Dir idüm ey dil getürme hiç derd ehline şek
Tâ seni hem şalmasun bu derde devrân-ı felek
Almaduñ pend imdi ‘ aşıkısan işüñ âh eylemek
Ey gönül ‘ ışık ehline her dem gülerdüñ şem‘ tek
Ben dimez miydüm ki tañla ağlayasıdur gülen
5. H̄āh sincāb eylesün ferşin **Fuzûlî** h̄āh gül
Heç ara muṭlaḳ yuḫu h̄ār görmez eglenmez gönül
Yārsız ‘ ışık ehlinüñ diñlenmesi mümkin degül
Niçe diñlensün **H̄abībî** sensüz ey endāmı gül
Kim batar cismine tende nevk olmış bir tiken

1945.

Tahmîs-i Diğer

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Ten bozuldı eşk-i çeşm-i h̄ün-feşānumdan benüm
Yandı cān gönülümdeki sūz-ı nihānumdan benüm
Tā eşer var cism ü cān-ı nā-tüvānumdan benüm
Ĝam kem itmez göz ü gönülüm cism ü cānumdan benüm
Bu başumdan şavulup ol gitse yanumdan benüm
2. Meyl-i vaşl egmiş ḳaddimni çeng-i bezm-i yār tek
Reglerüm şızlar el ursam çeng üzre tār tek
Çeng ü ney mümkin kim ide zārılığ men zār tek
Pes ki memlüyam hevā-yı ‘ ışka müsîḳār tek
Biñ fiğān her dem çıkar her üstüḫānumdan benüm
3. ‘ Ālemi dutdı sirişküm ḳanı dutmazsın ḫaber
Şaldı yaşum raḫneler odlara ḳılmazsın naḫar
Ḳan yaşumdan cāri kim dutmuş yoluñ ḳıl bir güzer
Meyl ḳıl benden yaña senden bu istiğnā yeter
Ḳanlu olsam daḫı gel geç şimdi ḳanumdan benüm

4/4 her dem: her şeb, *Fuzûlî Dîvânı*.

5/2 h̄ār görmez: görmez göz, *Fuzûlî Dîvânı*.

5/3 diñlenmesi: diñlenmegi, *Fuzûlî Dîvânı*.

5/6 nevk: tüğ, *Fuzûlî Dîvânı*.

1945 150b. Başlıkta tahmis denilmesine karşın bu şiir muhammestir. *Fuzûlî Dîvânı*, Muhammes, s. 459-461. *Fuzûlî Dîvânı*’ndaki 4. bent *Mecmua*’da eksiktir.

1/2 yandı: köydü, *Fuzûlî Dîvânı*.

2/3 çeng ü ney: çeng ne / men: ben, *Fuzûlî Dîvânı*.

2/4 pes ki: bes ki, *Fuzûlî Dîvânı*.

4. Ey hayālũñ halveti naqd-i revānum maḥzeni
Göz yaşı olur revān her geh hayāl itsem seni
Luḥf umup senden ser-i kūyuñda dutdum meskeni
Gel gözüm nūrī **Fuzūlī** tek çoğ aḡlatma beni
İncinür mi ḥāṭıruñ āh u fiğānumdan benüm

1946.

Tahmīs-i Fuzūlī

Fā' ilātũn Fā' ilātũn Fā' ilātũn Fā' ilũn

1. Ey ḥarīr iḥre tenũñ muṭlaḡ bilür iḥre gül-āb
Gögsũñ āb-ı rüşen ol āb üzre düğmedür ḥabāb
Böylesen maḥbūb yoḡ nezzāreñe 'ālemde tāb
Vay tizcek çıkup serpüp lecek açsañ niḡāb
Hīç şek yoḡ kim seni görgeç olur 'ālem ḥarāb
2. Dil çeküp zerrīn otaḡuñ virdi la' lüñden firāḡ
Dutdı ol güftār iḥün la' l-i bināḡüşuñ ḡulaḡ
Zülfüñe hem-demdür aḡ ışıḡa ben andan ıraḡ
Diş şalup her piç ü tāb açduḡça zülfüñden daraḡ
Rište-yi cānumḡa reşkinden düşüpdür piç ü tāb
3. Ey yüzi gül gömlegi gül-gün ṭonı kırmızı
Āteşin kisvet geyüp odlara yandurduñ bizi
Ādem oḡlından senũñ tek doḡmaz ey kāfir ḡızı
Āy u gündür ḥüsn-i baḡtında cemālũñ 'ācizi
Güiyā anañ meh-i tābāndur atañ āftāb
4. Āl şaçaḡ baḡında müşḡin şaḡ perişān ḥāliyem
Sīm-i sā' id destine ḡalḡallar pāy-māliyem
Şanma ḡalḡalũñ gibi mihrũñden ey meh ḥāliyem

3/3 cāri kim: şarı kim, *Fuzūlī Dīvānı*.

3/4 benden yaña senden: bir dem maña servüm, *Fuzūlī Dīvānı*.

3/5 olsam: isem, *Fuzūlī Dīvānı*.

4/5 incinür mi: incimez mi / āh u: bunca, *Fuzūlī Dīvānı*.

1946 150b-151a. Başlıkta tahmis denilmesine karşı şiiirin nazım şekli muhammestir. *Fuzūlī Dīvānı*, Muhammes, s. 452-454.

1/4 tizcek çıkup: eger terçek, *Fuzūlī Dīvānı*.

2/1 firāḡ: sürāḡ, *Fuzūlī Dīvānı*.

2/3 hem-demdür aḡ ışıḡa: hem-dem taraḡ āşüfte, *Fuzūlī Dīvānı*.

2/5 düşüpdür: düşer yüz, *Fuzūlī Dīvānı*.

3/1 ṭonı: donu, *Fuzūlī Dīvānı*.

3/4 ḥüsn-i baḡtında: ḥüsn baḡşinde, *Fuzūlī Dīvānı*.

4/1 baḡında: altında, *Fuzūlī Dīvānı*.

‘ Ārizuñ devrinde zerrīn silsile tim̄sāliyem
Ġamzeñ oğından ħazīn cānumda yüz biñ ıztırāb

5. Sürmeden gözler kıra eller ħinādan lāle-reng
Ĥiç Şek yoğdur ki bu reng ile sensin Őuĥ u Şeng
Vesmeli kaŐuñ yeşil tozlar kemān ġamzeñ ħadeng
Ġamze vü kaŐuñġa meyl eyler **Fuzūlī** bī-direng
ĶuŐ ‘ acebdür kılmamağ tīr ü kemāndan ictināb

1947.

Ġazel-i Luṭfī Tahmīs-i Fuzūlī

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

1. Cānadur Őubĥ-ı ezelde mihr-i ruĥsāruñ senūñ
N’ola tā Őām-ı ebed olsam talebkāruñ senūñ
Őimdi cānā bolmamıŐ men ‘ āŐık-ı zāruñ senūñ
Ey ezelden tā ebed göñlüm giriftāruñ senūñ
Ķāre kılm kim buldı cānum serv-i dildāruñ senūñ
2. Duttılar teshīŐ-i derd için mu‘ ālicler regim
Bildi bu Őıĥĥat ki Őıĥĥatden yağındür ölmegim
Ķün yağıñ boldı devāsuz derdilen cān virdüġim
Cān viren demde kıtımgā Tañrı-çün gel gel begim
Bāri görmıŐ bolğā men bir laĥza dīdāruñ senūñ
3. Ĥūblarını imtiĥān kılmakda çekdüm çok cefā
Nāle-yi zār ile bildüm derdüme olmaz Őifā
Ben Őınadum Şimdi sen pendüm işit kılm iktifa
Ķünkü ĥūblar mezhebinde yoğ imiŐ resm-i vefā
Ey göñül ne yire yetgey nāle vü zāruñ senūñ
4. Göñlüm aldı ol iki ‘ ayyār çeşm-i pür-ĥumār
Şimdi cān kaşdın hem itmişler ne rengin ki var
‘ Örf içinde olsa her ‘ ayyār kıvl-i üstüvār
Şer‘ ilen ger dutsañ esrük sözine i‘ tibār
Ķanuma birgey tanuğluğ ol iki ‘ ayyāruñ senūñ

4/2 Őīm-i sa‘ īd destine: Őīm Őāk üzre kızm, *Fuzūlī Dīvānı*.

5/2 Őek yoğdur ki: Őāhid yoğ, *Fuzūlī Dīvānı*.

5/3 tozlar: tozlu, *Fuzūlī Dīvānı*.

1947 151a. *Fuzūlī Dīvānı*, Tahmīs, s. 462-464.

1/5 serv-i dildāruñ: esrū efgārın, *Fuzūlī Dīvānı*.

2/2 bildi: taptı / Őıĥĥatden: fūrkatden, *Fuzūlī Dīvānı*.

2/3 derdilen: derdden, *Fuzūlī Dīvānı*.

2/4 viren demde kıtımgā: verir çağda başımgā, *Fuzūlī Dīvānı*.

2/5 bolğā men: bolğamın, *Fuzūlī Dīvānı*.

3/1 kılmakda çekdüm çok: itmekde çok çektim, *Fuzūlī Dīvānı*.

3/5 yire: yerge, *Fuzūlī Dīvānı*.

5. Şanma cevri itseñ **Fuzûlî** incinüp şekvâ kıla
Ger cefâ kııl ger vefâ cānum fidā sen kıātile
Men hoş öldüm imdi sen tığ-ı cefâ alup ele
Luḫfi'yi öldürseñ ey dilber cefâ tığı ile
Anda hem bolğay benüm rûhum mededkârũ senũ

1948.

Tahmîs-i Fuzûlî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Vāy yüz biñ vāy kim dildārdan ayrılmışam
Fitne-çeşm [ü] sāhir-i hūn-h'ardan ayrılmışam
Bülbül-i şūrideyem gülzārdan ayrılmışam
Kimse bilmez kim ne nisbet yārdan ayrılmışam
Bir kıadi şimşād u gül-ruhsārdan ayrılmışam
2. Kıadi tūbā la' l-i Firdevs'ũñ şarāb-ı kevşeri
Hulķı vü hūyı bir melek sīretde emşāl-i perī
Burc-ı eflāk sa' ādetinũñ şereflü aķteri
Hüsñ ara mecmū' hūblaruñ ser-ā-ser serveri
Bir kıadi şimşād u gül-ruhsārdan ayrılmışam
3. Düstlardan nāle vü feryād kılsam ' ayb imiş
Çarķ-ı bed-mihruñ elinden dād kılsam ' ayb imiş
Ĝam diyārında dili ābād kılsam ' ayb imiş
Bu binā birle cihānda ad kılsam ' ayb imiş
Bir kıadi şimşād u gül-ruhsārdan ayrılmışam
4. Düşmüşem ğamķāneye-yi hicrāna zār u derdnāk
Nāķun-ı ğasret bilen idüp ğirībānumı çāk
Günde yüz kez hecr tığından olurdu ben helāk
Ĝerdiş-i devvār cevriñden ben dil-ķaste nāk
Bir kıadi şimşād u gül-ruhsārdan ayrılmışam

4/2 kaçdın hem itmişler: kaçdına durmuşlar / rengin: reng ilen, *Fuzûlî Dîvânı*.

4/3 her: ger / kaçvı-i: kaçvı, *Fuzûlî Dîvânı*.

4/4 dutsañ: tutsalar, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 şekvā: terkın, *Fuzûlî Dîvânı*.

1948 151a-b. Başlıkta tahmis denilmesine karşın şiirin nazım şekli muhammestir. *Fuzûlî Dîvânı*, Muhammes, s. 455-458. *Fuzûlî Dîvânı* 'ndaki bu muhammesin son iki bendi *Mecmua* 'da yoktur.

2/2 bir: çün, *Fuzûlî Dîvânı*.

2/3 eflāk sa' ādetinũñ: eflākın sa' ādetli, *Fuzûlî Dîvânı*.

3/1 düstlardan: düstlar ben / ' ayb imiş: ' ayb imes, *Fuzûlî Dîvânı*.

3/1,2,3,4 imiş: imes, *Fuzûlî Dîvânı*.

3/3 dili: dil ara, *Fuzûlî Dîvânı*.

4/3 tığından: tığıylen, *Fuzûlî Dîvânı*.

5. İřitiyāk-ı Őevkden cān u dilüm ālūdedür
Őām-ı ğam ferzāne-yi baħtum benüm uyħudadır
Ağlamaħdan eŐm cism-i derdnāküm Őudadır
Őanma kim her demde feryādum benüm bī-hūdedür
Bir ħadi ŐimŐād u ğül-ruħsārdan ayrılmışam

1949.

Murabba‘

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. PeriŐān ħālũñ oldum Őormaduñ ħāl-i periŐānum
Ĝamuñdan derde dũŐdüm ħılmaduñ tedbir-i dermānum
Ne dirsın rüzğārum böyle gesün mi benüm cānum
Gözüm cānum efendüm sevdüğüm devletlü sulťānum
2. Esīr-i dām-ı ‘ ıŐıkuñ olalı senden vefā görmen
Seni her ħanda görsem ehl-i derde āŐnā görmen
Vefā vü āŐnālıħ resmini senden cūdā görmen
Gözüm cānum efendüm sevdüğüm devletlü sulťānum
3. Deger her dem vefāsız arħ yayından baña biñ oħ
Kime Őerħ eyleyem ki miħnet ü endüh u derdüm oħ
Saña ħaldı mürüvvet senden özge ħi kimsem yok
Gözüm cānum efendüm sevdüğüm devletlü sulťānum
4. Gözümden dem-be-dem bağrum ezüp yaşum gibi gitme
Seni terk itmezem çün ben seni sen daħı terk itme
İğen hem źālīm olma ben gibi maźlümü incitme
Gözüm cānum efendüm sevdüğüm devletlü sulťānum
5. Ķatı ğöñlüñ neden bu źulm ile bī-dāde rāğıbdur
Güzeller sen teği olmaz cefā senden ne vācibdür
Senũñ tek nāzenīne nāzenīn işler münāsibdür
Gözüm cānum efendüm sevdüğüm devletlü sulťānum
6. Nazar ħılmazsın ehl-i derd gözinden aħan seyle
Yamanlıħdur iŐũñ ‘ uŐŐāħ ile yaħŐı degül böyle
Gel Allah’ı severseñ bendeñe cevr itme luťf eyle
Gözüm cānum efendüm sevdüğüm devletlü sulťānum

5/4 kim her demde: ey hem-dem ki, *Fuzũlī Dīvānı*.

1949 151b. *Fuzũlī Dīvānı*, Murabba, s. 472-474.

1/3 böyle gesün mi benüm cānum: böyle mi geçsin güzel ħanıım, *Fuzũlī Dīvānı*.

2/3 cūdā: revā, *Fuzũlī Dīvānı*.

4/2 ben seni: ben beni, *Fuzũlī Dīvānı*.

6/1 ħılmazsın: ħılmazsañ / gözinden aħan: gözden akıdan, *Fuzũlī Dīvānı*.

6/2 yaħŐı degül: yaħŐı mıdır, *Fuzũlī Dīvānı*.

7. **Fuzûlî** şîve-yi ihsānuñ ister bir gedāyuñdur
Dirildikçe seg-i kūyuñ ölende hāk-i pāyuñdür
Gerek öldür gerek ço hüküm hükümüñ rāy rāyuñdur
Gözüm cānum efendüm sevdiğüm devletlü sulṭānum

1950.

Velehū Eyżan

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Hāşılum berķ-i havādişden melāmet dāğıdur
Mesnedüm kūy-ı melāmetden fenā toprağıdur
Zār göñlüm tende zindān-ı belā dutsağıdur
Raḥm kıl devletlü sulṭānum mürüvvet çağıdur
2. Devr-i cevrenden ten ü cānumda rāḥat kalmadı
Şüret-i hālümde āşār-ı ferāgat kalmadı
Miḥnet ü ğam çekmege men tākāt kalmadı
Raḥm kıl devletlü sulṭānum mürüvvet çağıdur
3. Göñlümün mülkin cefā seyl-ābı vīrān eyledi
Baḥtımüñ hālin hücum-ı ğam perişān eyledi
[Bağrumı endişe-yi devr-i felek kan eyledi]⁴⁶³
Raḥm kıl devletlü sulṭānum mürüvvet çağıdur
4. İntihāsız cevrler odlara yandurdı beni
Acı sözler tatlu cānumdan uşandurdı beni
Halkdan bî-hüde feryād uyandurdı beni
Raḥm kıl devletlü sulṭānum mürüvvet çağıdur
5. İsteyüp bir çāre çok yeldüm yöpürdüm her yaña
Raḥm idüp bir kimse imdād itmedi muṭlaķ baña
Çāresiz kaldum mürüvvet isteyü geldüm saña
Raḥm kıl devletlü sulṭānum mürüvvet çağıdur
6. Dāda geldüm 'adl dīvānına feryādum işit
Sen ki 'ādilsen gör efgānum nedendür ğavre yit
Şerḥ-i hālüm şor murādum vir elüm dut fikrüm it
Raḥm kıl devletlü sulṭānum mürüvvet çağıdur

1950 151b-152a. *Fuzûlî Dîvânı*, Murabba, s. 468-469.

⁴⁶³ Bu mısranın yeri *Mecmua* 'da boş bırakılmış olup *Fuzûlî Dîvânı* 'ndan tamamlanmıştır.

4/3 uyandurdı: utandurdı, *Fuzûlî Dîvânı*.

5/1 yöpürdüm: yügürdüm, *Fuzûlî Dîvânı*.

7. Gör **Fuzûlî**'nün ruḥ-ı zerdinde eşk-i âlini
Perde-yi idbâr dutdı şüret-i iḳbâlini
Dermendüñdür 'inâyetler idüp şor ḥâlini
Raḥm kıl devletlü sulṭānum mürüvvet çağıdır

1951.

[Ġazeliyyât Fî-Ḥarfi'l-Elif]

[Ġazel]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. *Ḳadd enâre'l- 'ıŝḳu li'l- 'uŝŝâḳı minhâce'l-hüdü*⁴⁶⁴
Sâlik-i râh-ı ḥaḳîḳat 'ıŝḳa eyler iḳtidâ
2. 'ıŝḳdur ol neş'e-yi kâmil kim andandur müdâm
Meyde teşvîr-i ḥarâret neyde te'sîr-i şadâ
3. Vâdi-yi vaḥdet ḥaḳîḳatde maḳâm-ı 'ıŝḳdur
Kim müŝaḥḥaş olmaz ol vâdide sulṭân u gedâ
4. Eylemez vaḥdet-serây-ı sırr-ı vaḥdet maḥremi
'Âŝıḳı ma' şüḳdan ma' şüḳı 'âŝıḳdan cüdâ
5. Ey ki ehl-i 'ıŝḳa söylersen melâmet terkîn it
Söylemek mümkün midür taḡyîr-i taḳdîr-i ḳaḫa
6. 'ıŝḳ kilki çekdi ḥat ḥarf-i vücûd-ı 'âŝıḳa
Kim ola şâbit Ḥaḳ işbâtında nefy-i mâ' adâ
7. Ey **Fuzûlî** intihâsız zevḳ buldum 'ıŝḳdan
Böyledür her iş ki Ḥaḳ adıyla kılsañ ibtidâ

1952.

[Velehü]

Mef' ulü Fâ' ilâtü Mefâ' ilü Fâ' ilün

1. *Yâ men aḥâḫa 'ilmüke'l-eŝyâ 'e külleḥâ*⁴⁶⁵
Ne ibtidâ saña mutaŝavver ne intihâ

1951 152a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 1, s. 125. Gazellerdeki Arapça ve Farsça ibarelerin tercümesi Kenan Akyüz vd. *a.g.e*'den alınmıştır.

⁴⁶⁴ *Aşk, âşıklara hidayet yolunu aydınlattı.*

3 sulṭân u gedâ: sulṭândan gedâ, *Fuzûlî Dîvânı*.

4 vaḥdet-serây-ı: ḥalvet-serây-ı, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 söylemek: söyle kim, *Fuzûlî Dîvânı*.

1952 152a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 2, s. 126.

⁴⁶⁵ *Ey bilgisi her şeyi kapsayan Tanrı!*

2. Kim virse cān yoluñda bulup ḥāk olur maḳām
Gūyā ki ḥāk-i rāhuñdur naḳd-i cān bahā
3. Sensin kılan mezāhir-i ümmīd-i bīm idüp
Mūsā'yı genc-i 'ilm ü 'aşāsını ejdehā
4. Senden bulupdur Aḥmed-i Mürsel maḳām-ı ḳurb
Taḥsīn-i Yā vü Sīn ile teşrif-i Ṭā vü Hā
5. Ya' ḳüb'da nişāne-yi şevḳüñ ḡam ü elem
Yūsuf'da neş'e-yi naẓaruñ behcet ü bahā
6. Bulmazdı ḳahruñ açmasa ḥ'ān-ı siyāsetin
*Hel min mezīd*⁴⁶⁶ loḳmasına düzaḡ iştiḥā
7. Yā Rāb belā-yı ḳayda **Fuzûlî** esīrdür
Ol bī-dili bu dām-ı küdüretten it rehā

1953.

[Velehū]

Me'ülü Fā'ilātü Me'ülü Fā'ilün

1. Yā Rab hemīşe luḳfuñı it reh-nümā baña
Gösterme ol ṭarīḳi ki ḡitmez saña baña
2. Ḳaṭ' eyle āšnālīgum andan ki ḡayrıdur
Ancaḳ öz āšnālaruñ it āšnā baña
3. Bu yolda şābit it ḳadem-i i' tibārumı
Kim rehber-i şerī' at ola muḳtedā baña
4. Yok bende bir 'amel saña şāyeste āh eger
A' māle göre virmeye 'adlūñ cezā baña
5. Ḥavf u ḥaṭarda muẓtaribem var ümīd kim
Luḳfuñ vire beşāret-i afv-i 'atā baña

2 bulup ḥāk olur maḳām: bulur ḥāk-i maḳdemīn, *Fuzûlî Dîvânı*.

3 Mūsā'yı genc-i 'ilm ü: Mūsā'nın 'ilm genci, *Fuzûlî Dîvânı*.

⁴⁶⁶ *Daha da verir misin? Kâf sûres 50/30.*

1953 152a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 3, s. 127.

1 luḳfuñı it: luḳfuñı kı / ḡitmez: yetmez, *Fuzûlî Dîvânı*.

3 bu: bir, *Fuzûlî Dîvânı*.

4 a' māle göre virmeye: a' mālūme göre vere, *Fuzûlî Dîvânı*.

6. Oldur baña murād ki oldur saña murād
Hāşā ki senden özge ola müdde‘ ā baña
7. Habs-i hevāda koyma **Fuzûlî**-şifat esîr
Yā Rab hidāyet eyle tarîk-i fenā baña

1954.

[Velehū]

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Zihî zātuñ nihān u ol nihāndan mā-sivā peydā
Biḥār-ı şun‘ uña emvāc peydā қа‘ r nā-peydā
2. Bülend ü pest-i ‘ālem şāhid-i feyż-i vücūduñdur
Degül bi-hüde olmağ yoğ iken arz u semā peydā
3. Kemāl-i ḥikmetüñ iẓhār-ı kudret kılmağa itmiş
Ġubār-ı tîreden āyine-yi ğitî-nümā peydā
4. Dem-ā-dem ‘ aks alur mir’āt-ı ‘ālem qahr [u] luṭfuñdan
Anuñ çün geh küdüret zāhir eyler geh şafā peydā
5. Gehî toprağa eyler ḥikmetüñ biñ meh-liķā pinhān
Gehî şun‘ uñ kılur toprağdan biñ meh-liķā peydā
6. Cihān ehline tā esrār-ı ‘ilmüñ qalmaya maḥfî
Kılupdur ḥikmetüñ küffār içinde enbiyā peydā
7. Nişān-ı şefkatüñdür kim olur iẓhār-ı ḥamdüñ-çün
Fuzûlî tîre ṭab‘ ından kelām-ı cān-fezā peydā

1955.

[Velehū]

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

1. *Aşrakat min-feleki’l-behçeti şemsen ve bahā
Mele’ü’l-‘ālemi nūren ve sürüren ve bahā⁴⁶⁷*
2. Çıkdı bir gün ki ziyāsında tamāmî-yi rüsül
Oldı maḥv eyle ki ḥürşid şu‘ ā‘ ında sühā

5 ḥaṭārda: ḥaṭāda / ‘aṭā: ḥaṭā, *Fuzûlî Dîvânı*.

1954 152a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 4, s. 128.

1955 *Fuzûlî Dîvânı*, G. 5, s. 129.

⁴⁶⁷ Neş’e göğnden bir güneş doğdu ve onunla âlem ışık, sevinç ve güzellikle dolup taşı.

3. Oldı bāzār-ı cihān revnaķı bir dürr-i yetīm
Ki degül iki cihān hāsılı ol dürre bahā
4. Rütbe-yi hikmeti mi' rāc-ı kemāline göre
Hükemā fırça-yı dūn felsefe cem' -i süfehā
5. Münhi-yi ma' rifeti hāl diliyle dāyim
Kılur ehl-i Hāķ'a esrār-ı hāķīkat inhā
6. Nice taķrīr ideyüm vaşfını ol şāhuñ kim
Aña vaşşāf ola Yāsīn ü mu' arrif Tāhā
7. Ey **Fuzūlī** reh-i şer' ini dut ol rāh-berüñ
Bu tariķ ile dālelden özüñ eyle rehā

1956.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ey olup Mi' rāc bürhān-ı ' ulüvv-i şān saña
Yire inmiş gökden istiķbāl idüp Furķān saña
2. Hīn-i da' vā-yı nübüvvet müdde' i ilzāmına
[Cāhil]⁴⁶⁸ iken pes kemāl-i ma' rifet bürhān saña
3. Kilk-i hükümüñ çekdi hārf-i sāyir-i edyāna hāķ
Hüküm işbāt itdi nefy-i sāyir-i edyān saña
4. Bāki-yi mu' ciz ne hācet dīn-i hāķ işbātına
' Ālem içre mu' ciz-i bāķi yiter Qur'ān saña
5. Vaşf-ı Cibril-i emīn itmiş kabül-i hıdmetin
Sırr-ı Hāķ keşfine anuñla yetüp fermān saña
6. Sensin ol hātım ki ref' itmiş tamāmı hātemi
Hātēm-i hüküm-i risālet tapşırup devrān saña
7. Ol kadar zevķ ü şefā' at cevheri zātuñdadur

3 Beytin ikinci mısrası *Fuzūlī Dīvānı*'nda şöyledir: "Hükemā fırça-yı dūn felsefe cem' -i süfehā"

6 idelüm: edeyüm, *Fuzūlī Dīvānı*.

1956 152a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 6, s. 130.

1 istiķbāl idüp: istiķbāl için, *Fuzūlī Dīvānı*.

⁴⁶⁸ Bu kelimenin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup *Fuzūlī Dīvānı*'ndan tamamlanmıştır.

2 pes kemāl-i ma' rifet: il senin ' ilmin yeter, *Fuzūlī Dīvānı*.

6 tamāmı hātemi: cemi' -i hākimi, *Fuzūlī Dīvānı*.

Kim gelür ' arz-ı haḫā ma' nide bir ihsān saña

8. Māh-ı nevdür yoḫsa sen itdükde seyr-i āsmān
Qaldurup barmaq getürmiş āsmān imān saña
9. Yā Nebī luḫfuñ **Fuzūlī**' den kem itme ol zamān
Kim olur teslīm miftāḫ-ı der-i gufrān saña

1957.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Qārger düşmez ḫadeng-i ḫa' ne-yi düşmen baña
Keşret-i peykānuñ itmişdür demürden ten baña
2. Eyminem seng-i melāmetden ki alup çevremi
Oldı zencir-i cünün bir ḫal' a-yı āhen baña
3. Andanam rüsvā ki seyl-āb-ı sirişküme çāk ider
Zaḫm-ı tıḫuñ ḫan geydürdükçe pīrāhen baña
4. Dem-be-dem şem' -i cemālünden münevver olmasa
Ey gözüm nūrı gerekmez dide-yi rüşen baña
5. Hiç meskenden qarārum yoḫdurur ol zevḫden
Kim kaçan ḫāk-i ser-i küyuñ ola mesken baña
6. Başda bir serv-i şanevber vaşlınuñ sevdāsı var
Süd kılmaz bāḫbān nezzāre-yi gülşen baña
7. Ey **Fuzūlī** odlara yansun bisāḫ-ı salḫanat
Yıgdür andan ḫaḫ bilür kim güşe-yi külḫan baña

1958.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ey melek-simā ki senden özge ḫayrāndur saña

7 zātuñdadur: zātında var, *Fuzūlî Dîvânı*.

8 itdükde: kıldukda, *Fuzūlî Dîvânı*.

1957 152a-b. *Fuzūlî Dîvânı*, G. 11, s. 135.

5 meskenden: meskende, *Fuzūlî Dîvânı*.

6 şanevber: semen-ber, *Fuzūlî Dîvânı*.

1958 152b. *Fuzūlî Dîvânı*, G. 21, s. 145.

- Haḡ bilür insān dimez her kim ki insāndur saña
2. Virmeyen cānın saña bulmaz ḡayāt-ı cāvidān
Zinde-yi cāvid aña dirlər ki ḡurbāndur saña
 3. ‘ Ālemi pervāne-yi ŧem‘ -i cemālũñ ḡıldı ‘ ışḡ
Cān-ı ‘ ālemsin fidā her laḡza biñ cāndur saña
 4. ‘ Āŧıḡa ŧevḡũñle cān virmek iḡen mũŧkil degũl
Ḣũn Mesih-i vaḡtsin cān virmek āsāndur saña
 5. Ḣıḡma yārũm ḡiceler āḡyār ḡa‘ nından ŧaḡın
Sen meh-i evc-i melāḡatsin bu noḡŧāndur saña
 6. Pādŧāhum ḡulm idũp ‘ āŧıḡ seni ḡālim dимиŧ
Ḣũb-rũlardan yaman gelmez bu bũhtāndur saña
 7. Ey **Fuzũlĩ** ḡũb-rũlardan teḡāfũldür yaman
Ger cefā hem gelse anlardan ki iḡsāndur saña

1959.

[Velehũ]

Mef‘ũlũ Fā‘ ilātũ Mefā‘ ilũ Fā‘ ilũn

1. Cām iḡre mey ki dāyire ŧalmıŧ ḡabāb aña
Āyinedür ki ‘ aks ŧalar āftāb aña
2. Zāhid su’āl iderse ki meyden nedür murād
Bizde ŧafādur anda kũdũret cevāb aña
3. Ḣan yaŧ dũkũp yanında gezer āteŧũñ kebāb
Ma‘ ŧũḡa beñzer āteŧ ü ‘ āŧıḡ kebāb aña
4. Eyler ḡõñũlde eŧḡ ḡaḡũñ ŧevḡini fũzũn
Oddan ḡıḡar buḡār ŧaḡıldıḡça āb aña
5. Ḣeŧmũñ marĩz oldı ḡõñũl la‘ lden em it
Renc-i ḡumāra dũŧdi devādur ŧarāb aña
6. Teklif-i cennet eyleme kũyuñda ḡõñlũme
Ḣũn cennet ehlidür ne virũrsin ‘ azāb aña

3 pervāne-yi: pervān / ḡıldı: ḡaldı, *Fuzũlĩ Dívānı*.

7 ki: bir, *Fuzũlĩ Dívānı*.

1959 152b. *Fuzũlĩ Dívānı*, G. 8, s. 132.

3 gezer: dũner, *Fuzũlĩ Dívānı*.

5 marĩz: marĩzi, *Fuzũlĩ Dívānı*.

7. Mesdüddur **Fuzûlî'**ye meyhâneler yolu
Yâ Rab hidâyet eyle tarîk-i şavâb aña

1960.

[Velehû]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Düstüm ' âlem senüñ için ger ola düşmen baña
Ğam degül zîrâ yitersin düst ancak sen baña
2. ' Işka şaldum ben beni pend eyleyüp bir düstdan
Hiç düşmen eylemez anı ki itdüm ben baña
3. Cân u ten olduğça bende derd ü ğam eksük degül
Çıkısa cân hâk olsa ten ni cân gerek ni ten baña
4. Vaşl kadrin bilmedüm hicrân belâsın çekmedin
Zulmet-i hecr itdi çün mübhem işi âsân baña
5. Dūd-ı âhkerdür baña serv ile gül ey bāğbān
N'eylerem ben gülşeni külhan [saña]⁴⁶⁹ gülşen baña
6. Ğamze tîğın çekdi ol mâh olma ğâfil ey gönül
Kim muqarrerdür bugün ölmek saña şiven baña
7. Ey **Fuzûlî** çıkıdı cân çıkmam tarîk-i ' ışkdan
Reh-güzâr-ı ehl-i ' ışk içre kıluñ medfen baña

1961.

[Velehû]

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

1. Kemâl-i hüsn virüpdür şarâb-ı nâb saña
Saña helâldür ey muğ-beçe şarâb saña
2. Seni melek görelî yazmaz oldı ' ışkı günâh

1960 152b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 12, s. 136.

1 ola: olur, *Fuzûlî Dîvânı*.

2 eyleyüp: almayup, *Fuzûlî Dîvânı*.

3 ğam: dâğ, *Fuzûlî Dîvânı*.

4 hicrân: fûrkat / çün mübhem işi âsân: çok tarîk işi rûşen, *Fuzûlî Dîvânı*.

⁴⁶⁹ Bu kelimenin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup *Fuzûlî Dîvânı*'ndan tamamlanmıştır.

7 çıkıdı: çıkısa / çıkmam: çıkmam / içre: üzre, *Fuzûlî Dîvânı*.

1961 152b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 18, s. 142.

Velî yazıldı bu yüzden niçe şevāb saña

3. Lebūñ su 'āline virmez cevāb ' uşşākuñ
Su 'āl olursa bu senden nedür cevāb saña
4. Cezā güninde şorılmaz hatañ eyledüğüñ
Yiter fiğān ile ben virdüğüñ ' azāb saña
5. Beni qarārum ile qoymaz olduñ ey gerdün
Yiridür āhum ile virsem inqılāb saña
6. Şu ' ā-yı cevher-i tığından umma kām ey dil
Şağınma şu vire ey teşne ol serāb saña
7. **Fuzûlî** başuña ol serv sāye şaldı bugün
' Ulüvv-i rif' at ile yetmez āftāb saña

1962.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. ' Işq eṭvārın müselleme eyledi gerdün baña
Munca kim yeldi yöpürdi şimdi Mecnün baña
2. Kıldı meyden ref' teklif-i namāzı mestliğ
Şaldı Hāq bir neş' e-yi cām-ı mey-i gül-gün baña
3. Bāğbān ger meyl kılman servüñe ma' zūr dut
Servden yigrek gelür ol qāmet-i mevzün baña
4. Düstlar qan yaş döküp kıldı meni rüsvā-yı halk
Veh ki düşmen çıqdı āhir dide-yi pür-hün baña
5. Olmazam her qanda kim olsam giriftār olmadan
Bir belādur göz bir āfetdür dil-i maḥzün baña
6. Ey **Fuzûlî** nāvek-i āhumla aldum intikām
Döne döne gerçi bīdād itdi çarḥ-ı dūn baña

1963.

2 niçe: besî, *Fuzûlî Dîvânı*.

1962 152b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 13, s.137.

1 munca: bunca / yöpürdü şimdi: yüğürdü yetmedi, *Fuzûlî Dîvânı*.

2 meyden: menden, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 qanda: ḥanda, *Fuzûlî Dîvânı*.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ğam diyārında ecel peyki güzār itmez baña
Yok şanur varum meger kim i' tibār itmez baña
2. Yār cevr itmez baña aġyār ta' līm itmedin
Billāh aġyār eyleyen ihsānı yār itmez baña
3. Daġıdur her laħza raħt-ı ' işümi āhum yeli
Ķansı nā-ħaħ zulmdür kim rüzgār itmez baña
4. ' Işk zevkiyle hoşem terk-i naŝihat kııl refiķ
Men ki tiryāki-mizācem zehr ķār itmez baña
5. Ķarħdan āşurmadın yāduñla āh-ı āteŝin
Ķadr idüp gerdün şererden zer niŝār itmez baña
6. Naķd-i cān tārāc-ı ġamdan ŝaklamak düşvārdur
' Işk tā seng-i melāmetden hiŝār itmez baña
7. Yād-ı la' lünle **Fuzūlī** gözleyüp rāh-ı ' adem
Var bir tedbiri ammā āŝķār itmez baña

1964.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Riŝtedür cismüm ki devr-i ħarħ virmiş tāb aña
Merdüm-i ħeŝmüm düzer her dem dür-i sīrāb aña
2. Sāye-yi zülfüñ ŝebistānındadır şem' -i ruħuñ
Niçe yetsün ķadr ile hūrŝid-i ' ālem-tāb aña
3. Dürd-i mey tek ġarķa-yı hün-ābe gördüm göñlümi
Gör ne geldi başına n' itdi ŝarāb-ı nāb aña
4. Ķāmet-i ħam birle bir ehl-i kerāmetdür ħaŝuñ
Ķaŝ olupdur ġālibā baş egmemiş miħrāb aña
5. Ķeŝmüñi ehl-i nażar ħaŝdına ta' yin eyleyen
Nāz u ġamzeñden müheyā eylemiş esbāb aña

1963 152b-153a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 16, s. 140.

3 raħt-ı: berg-i / ķansı: ħansı, *Fuzūlī Dīvānı*.

1964 153a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 9, s. 133.

5 Nāz u: Tīr-i, *Fuzūlī Dīvānı*.

6. Derlemiş ruhsār ile hūblar açarlar göñlümi
Gör ne gülşendür ki āteşden virürler āb aña
7. Silk-i ehl-i hāle gelmiş zāhidi eşk-i riyā
Mis gibi kim sīm qadrin artırur sīmāb aña
8. Ey **Fuzūlī** qalmamış ğavġā-yı Mecnūn'dan eşer
Gālibā efsāne-yi Leylī getürmiş h̄'āb aña

1965.

[Velehū]

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Cānumuñ cevheri ol lal' l-i güher-bāra fidā
'Ömrümüñ hāşılı ol şīve-yi reftāra fidā
2. Derd çekmiş başum ol hāl-i siyeh qurbānı
Tāb görmüş tenüm ol tūrta-yı tarrāra fidā
3. Gözlerümden saçılan kaṭre-yi eşküm güheri
Leblerüñden tökilen lü' lü-i şeh-vāra fidā
4. Çāk-i sinemde olan qanlı ciger pāreleri
Mest çeşmüñde olan ġamze-yi hūn-h̄'āra fidā
5. Pāre pāre dil-i mecrūḥ-ı perīşānumdan
Ser-i kūyuñda olan her ite bir pāre fidā
6. Cān u dil qaydını çekmekden özüm qurtardum
Cānı cānāneye itdüm dili dildāra fidā
7. Ey **Fuzūlī** n'ola ger şaqlar isem cān-ı 'aziz
Vaqt ola kim ola bir şūḥ-ı sitemkāra fidā

1966.

[Velehū]

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

7 gelmiş: çekmiş / artırur: bildirür, *Fuzūlī Dîvânı*.

1965 153a. *Fuzūlī Dîvânı*, G. 7, s. 131.

3 tökilen: saçılan, *Fuzūlī Dîvânı*.

5 olan: gezen, *Fuzūlī Dîvânı*.

1966 153a. *Fuzūlī Dîvânı*, G. 20, s. 144.

1. Ğamdan öldüm dimedüm hāl-i dil-i zār saña
Ey gül-i tāze revā görmedüm āzār saña
2. İç mey-i nāb ki bağrumdan ider cümle kebāb
Āteş-i ʿışk ile ʿuşşāk-ı ciger-ḥʿār saña
3. Mey-i gül-gūnda degül nergis-i mestüñ ʿaksin
Kadeḥ olmuş göz açup ʿāşık-ı dīdār saña
4. ʿĀrızuñ gül gül açupdur mey-i gül-gün tābı
Veh ki bir gülden açılmış niçe gülzār saña
5. Bāğa seyr it bu ruḥ-ı laʿl ile kim ğonca vü gül
Göstere ḥün-ı dil ü dīde-yi ḥün-bār saña
6. Dir idüm kāmētüñe serv velī özge imiş
Ḥarekāt u reviş ü şīve-yi reftār saña
7. Egilüp taraf-ı bināgūşuña derd ü dilimi
Ya otağūñ dise ya ṭarra-yı ṭarrār saña
8. Ben giriftāruña kim fitneden olmaz āzād
Hīç kim olmasun ey şūḥ giriftār saña
9. Laʿl-i nābuñ hevesi bağrumı kıan eyledügin
Āh kim kıanlı yaşum kıılmadı izḥār saña
10. Ey **Fuzûlî** felegüñ var senüñ ile nazarı
Kim ğam u miḥnetini virdi ne kim var saña

1967.

[Velehü]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ğamzesin sevdüñ gönül cānuñ gerekmez mi saña
Tīğa urduñ cism-i ʿuryānuñ gerekmez mi saña
2. Āteşin āhumla eylersin baña teklīf-i bāğ

3 ʿaksin: ʿaksi, *Fuzûlî Dîvânı*.

4 açıpdur: edipdür, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 ruḥ-ı: ruḥ u, *Fuzûlî Dîvânı*.

7 derd ü: derd-i / dise: diye / ṭarrār: destār, *Fuzûlî Dîvânı*.

8 şūḥ: serv, *Fuzûlî Dîvânı*. Beytin ilk mısrası *Fuzûlî Dîvânı*'nda şöyledir: "Tā giriftārınım āzād olabilmen ğamdan"

9 kıılmadı: eyledi, *Fuzûlî Dîvânı*.

1967 153a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 19, s. 143.

- Bāġbān gülberg-i ħandānuñ gerekmez mi saña
3. Yile virme taġıdup her dem ayaġlardan götür
Ey perī zülf-i perişānuñ gerekmez mi saña
 4. Ey kemān-ebrū raġībe virme ġamzeñden naşīb
Oġ atarsın taşa peykānuñ gerekmez mi saña
 5. Yandurup cānum cihān-süz itme berġ-i āhumı
Āsmān ħūrşīd-i raġşānuñ gerekmez mi saña
 6. Küfr-i zülfünden meni men' eylemek lāyık mıdır
Şūfi inşāf eyle imānuñ gerekmez mi saña
 7. Dotalum kim eşk-i seyl-ābına yoġdur i' tibār
Ey **Fuzūlī** çeşm-i giryānuñ gerekmez mi saña

1968.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Gerçi ey dil yār içün yüz virdi yüz miġnet saña
Zerrece kaġ -ı maġabbet itmedüñ raġmet saña
2. Şaġlama naġd-i ġam-ı ' ışķını ey cān zāhir it
Tā virem ħabs-i bedenden çıġmaġa ruġşat saña
3. Çāre-yi bīh-būdumu şordum mu' ālicden didi
Derd derd-i ' ışķ ise mümkin degül şıġġat saña
4. Dutaram yārın kıyāmetde ħabībüm dāmenüñ
Mestsin ġaflet şarābından bugün mūhlet saña
5. ' Işķ ehlin āteş-i hicrāna eylersin kebāb
Döne döne imtiġān itdüm budur ' ādet saña
6. İncidür nālem seni veh n'ola ger bir tiġ ile
Çeşm-i cellāduñ ide iġsān baña minnet saña
7. Sende dün gördüm **Fuzūlī** meyli miġrāb-ı namāz

3 dem: yan, *Fuzūlī Dīvānı*.

4 atarsın: atarsan, *Fuzūlī Dīvānı*.

6 lāyık mıdır: lāyık degül, *Fuzūlī Dīvānı*.

1968 153a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 22, s. 146.

2 tā: kim, *Fuzūlī Dīvānı*.

5 itdüm: itdün, *Fuzūlī Dīvānı*.

Terk-i ʿ işk itmek mi istersin nedür niyyet saña

1969.

[Velehū]

Meʿülü Fāʿilātü Meʿilü Fāʿilün

1. Ey bî-vefâ ki ʿ âdet olupdur cefâ saña
Billâh cefâdur olma dimek bî-vefâ saña
2. Geh nâz u geh kirişme vü geh ʿ işvedür işüñ
Cânın sevenler olmasa yig âşnâ saña
3. Biñ cân olaydı kâşki men-i dil-şikesteğe
Tâ her biriyle biñ kez olaydum fidâ saña
4. ʿ İşkuñda müptelâlığını ʿ ayb iden şanur
Kim olmak ihtiyâr iledür mübtelâ saña
5. Ey dil ki hecre doymayup istersin ol mehi
Şükr it bu hâle yoğsa gelür bir belâ saña
6. Ey gül gamuñda eşk ruḡ-ı zerdüm itti al
Bildürdi ola şüret-i hâlüm şabâ saña
7. Düşmez çü şâh kurbı **Fuzûlî** gedâlara
Ol şehden iltifât ne nisbet baña saña

1970.

[Velehū]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Şeb ki miftâḡ-ı meh-i nev ola gencîne-güşâ
Kıla peymâne-yi gerdün cevâhir-peymâ
2. Gizleyüp çeşm-i hürşid şuyın kûze-yi çarḡ
Kaṡre kaṡre kıla encüm reşehâtın peydâ
3. Lâle-reng ola şafaḡdan felek-i minâ-fâm
Taşra şalmış gibi ʿ aks-i mey-i gül-gün minâ
4. Meh-i nev cāmını devre getüre sâķi-yi dehr

1969 153b. *Fuzûlî Divânı*, G. 17, s. 141.

5 doymayup: düzmeyüp, *Fuzûlî Divânı*.

1970 153b. *Fuzûlî Divânı*, G. 23, s. 147.

2 çeşm-i: çeşme-yi, *Fuzûlî Divânı*.

Encüm-i çarha şala neş'e-yi te'şir-i hevā

5. Tutar olsam ne 'aceb mey etegin dürd-şıfat
Eyleyüpdür niçe toprağı bu iksir tılā
6. Men hem ol rūḥ-fezā rāhı dökem sāğara kim
Naḥl-i 'işret reseḥātından ala neşv ü nemā
7. Cām devrinde **Fuzūlī** okudum mey vaşfin
Āteş-i ḥırmen-i ğam Āb-ı Ḥayāt-ı ḥükemā

1971.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Faḫr mülki taḫt u 'ālem terki efserdür baña
Şükrlī'llāh devlet-i bākī müyesserdür baña
2. Zülf ü ruḥsārı ḥayāliyle nedür ḥālūñ dimeñ
Eyleyem kim gice vü gündüz berāberdür baña
3. Hūr u Tübā vaşfin ey vā' iz bugün az eyle kim
Hem-dem ol Tübā-ḳıyām u ḥūr-peykerdür baña
4. Aradan ey şem' çık bir gūşe vaḫt-i vaşl kim
Bezm bir ḥūrşid-i ḫal' atdan münevverdür baña
5. Viridi bād-ı şubḫ bir ḥūrşid-i ḫal' at müjdesin
Şem'-veş veh kim bu dem ölmek muḫarrerdür baña
6. Zāhidā sen ḫıl teveccüh gūşe-yi miḫrāba kim
Ḳıble-yi ḫā' at ḫam-ı ebrū-yı dilberdür baña
7. Ey **Fuzūlī** cem' olup peyveste il nezzāreme
'Arşa-yı deşt-i cünün şahrā-yı maḫşerdür baña

1972.

[Velehū]

7 okudum: oḫurum, *Fuzūlī Dīvānı*.

1971 153b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 15, s. 139.

3 Tübā-ḳıyām: Tübā-ḫırām, *Fuzūlī Dīvānı*.

4 vaḫt-i vaşl kim: tut kim bu gice, *Fuzūlī Dīvānı*.

7 olup: olur, *Fuzūlī Dīvānı*.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şerbet-i la' lüñ ki dirler çeşme-yi hayvān aña
Ol virür cān dem-be-dem ' uşşāğa vü ben cān aña
2. Oğlaruñdan kim diken tek şancılıpudur her taraf
Gülbün-i gamdur qadüm her gonca biñ peykān aña
3. Hāl ü haḫdur bilmen ol āyine ruḫsār üzre kim
Ya gözümden ' aks şalmış merdüm-i müjgān aña
4. Dutma ey qan dem-be-dem tuğyān idüp ten çākini
Qoy bu manzardan demi nezzāre kılsun cān aña
5. Baḫre lü 'lü ' dişlerüñ vaşfin meger söyler şabā
Kim kulaq dutmış şadef içre dūr-i gālṭān aña
6. Şaldı haḫtuñ zevqini dil cāna qanlar yutdurup
Tıfl tek kim oқudurlar zecr ile Qur'an aña
7. Ey **Fuzūlī** ol şanem efgānuña raḫm eylemez
Taşa beñzer bağı te 'şir eylemez efgān aña

1973.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Her zamān manzūr bir şūḫ-ı sitemgerdür baña
Qanda olsam bir belā Ḥaḫ'dan muqarrerdür baña
2. Ol ḫam-ı ebrüya kılsam secde her sā' at n'ola
Qıble ile ol ḫam-ı ebrü berāberdür baña
3. Ğam degül cismümde ger seng-i melāmet zaḫmı var
Şaḫne-yi bāzār-ı sevdāyem bu ziverdür baña
4. Gözde ḫün-ālūd peykānuñ ḫayāliyle ḫoşem
Her biri güyā ki bir berg-i gül-i terdür baña
5. Zaḫmlardan biñ ağız açdı edā-yı şükre kim

1972 153b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 10, s. 134.

2 biñ: bir, *Fuzūlī Dīvānı*.

3 āyine ruḫsār üzre kim: āyine-i ruḫsār üze / merdüm-i: merdüm ü, *Fuzūlī Dīvānı*.

6 Beytin ilk mısrası *Fuzūlī Dīvānı*'nda şöyledir: "Gönlüme şalmış ḫaḫın zevqin felek qan yutdurup"

1973 153b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 14, s. 138.

1 qanda: ḫanda, *Fuzūlī Dīvānı*.

4 ḫün-ālūd: ḫün-ālüde, *Fuzūlī Dīvānı*.

Her oĸuñ bir ni‘ met-i ĸayr-ı mükerrerdür baña

6. ‘Aĸl irşadiyle bulmaĸ kām mümkindür velī
Dām-ı rāh ol ĸalka-yı zūlf-i mu‘ anberdür baña
7. Aĸter-i baĸtum vebālin gör ki ol mehden gelen
Mihrlerdür özgeye cevri ü cefālardur baña
8. Ey **Fuzūlī** menzil-i maĸşūda yetsem yoĸ ‘aceb
Ĥidmet-i pīr-i muĸān irşadı rehberdür baña

1974.

[Ġazeliyyāt Fī-Ĥarfi’l-Bā’]

[Velehū]

MeḤā‘ilün MeḤā‘ilün MeḤā‘ilün MeḤā‘ilün

1. Benüm tek hiĸ kes zār u perişān olmasun yā Rab
Esīr-i derd-i ‘ıŸĸ [u] dāĸ-ı hicrān olmasun yā Rab
2. Dem-ā-dem cevrlerdür çekdüĸüm bī-raĸm bütlerden
Bu kāfirler esiri bir müselmān olmasun yā Rab
3. Görüp endiŸe-yi ĸatlümde ol māhı budur derdüm
Ki bu endiŸeden ol meh peŸīmān olmasun yā Rab
4. Çıĸarmaĸ itseler tenden çeküp peykānın ol servūñ
Çıĸan olsun dil-i mecrūĸ peykān olmasun yā Rab
5. Cefā vü cevri ile mu‘ tādum anlarsız n’olur ĸālüm
Cefāsına ĸad ü cevriine pāyān olmasun yā Rab
6. Dimeñ kim ‘adli yoĸ yā cevri çoĸ her ĸāl ile olsa
Göñül taĸtında andan ĸayrı sulţān olmasun yā Rab
7. **Fuzūlī** buldı genc-i ‘āfiyet meyĸāne küncinde
Mübārek mülkdür ol mülk virān olmasun yā Rab

1975.

5 açdı edā-yı Ÿükre: açdum edā-yı Ÿükr için, *Fuzūlī Dīvānı*.

7 ki: kim, *Fuzūlī Dīvānı*.

8 yoĸ: ne, *Fuzūlī Dīvānı*.

1974 153b-154a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 30, s. 154.

1 kes: kim, *Fuzūlī Dīvānı*.

6 cevri: zūlmi, *Fuzūlī Dīvānı*.

[Velehū]

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlūn

1. Ey nāvek-i şevķūñ siper-i sīne-yi aḥbāb
Zūlfūñ ḥamı erbāb-ı vefā şaydına ḳullāb
2. Miḥrābda şekl-i ḥam-ı ebrū-yı laṭīfūñ
Vācib bu cihetden ḳamuya secde-yi miḥrāb
3. Sūzum dir idüm şem' saña eyleye rüşen
Nezzāre-yi ruḥsāruña yoḳ şem' de hem tāb
4. Ḥūrşīd-i cemālinden ol ay şaldı niḳābın
Şubḫ oldu dur ey baḫt nedür bunca şeker-ḫ'āb
5. Dün şubḫ yetürdüm felege mevc-i sirişķüm
Ĝarḳ itdi felek üzre olan encümü gird-āb
6. Sāḳī meger ol la' l sözün dir mey-i nāba
Kim düşdi ayağına elin öpdi mey-i nāb
7. Cem' iyyet-i esbāba gönül virme **Fuzūlī**
Kim tefriḳadur ḫātırā cem' iyyet-i esbāb

1976.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şubḫ çekmiş çarḫa çalmış taşa tīgim āftāb
Zāhir itmiş ol meh-i dellāke ' ayn-ı intisāb
2. Dem-be-dem taḫrīk-i tīgūñdan bulur başlar şafā
Öyle kim şu mevc urup zāhir ḳılar her dem ḥabāb
3. Her seri mūyumda bir baş olsa mūy-i ser gibi
Kesse varın tīg-ı ḥūn-rizinden itmen ictināb
4. Keşf-i esrār-ı melāmet cevher-i tīgındadır
Kim olur başlardaki sevdā cemāline niḳāb
5. Ĝuşşasından başımuñ ḳıl gibi incelmış tenüm

1975 154a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 24, s. 148.

1 siper-i: siperi, *Fuzūlī Dīvānı*.

1976 154a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 31, s. 155.

3 kimi: gibi, *Fuzūlī Dīvānı*.

4 melāmet: melāḫet / olur: alur / cemāline: cemālinden, *Fuzūlī Dīvānı*.

Kim tenümle tîğ ortasında başumdur hicāb

6. Tîğ-ı çāpük-seyrine āhū-yı Çīn dirsem n'ola
Seyr kılduqça döker şahrā-yı Çīn'e müşk-i nāb
7. Mūy-i jülīdemle tîğūñdan ümīdüm kesmezem
Ey **Fuzūlī** hāli olmaz berq-i lāmi' den şehāb

1977.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şubḥ şalup māh-ı ruḥūñdan niqāb
Çık ki temāşāya çıka āftāb
2. Rişte-yi cānum yiter it pür-girih
Şalma ser-i zūlf-i semen-sāya tāb
3. Mest çıkup şalma nazār her yaña
Görme revā kim ola 'ālem ḥarāb
4. Kesme nazār cānib-i 'uşşāqdan
Nāle-yi dil-sūzdan it ictināb
5. Şāmlar encüm şayaram şubḥa dek
Ey şeb-i hecrūñ baña rüz-ı ḥisāb
6. Dūzaḥa girmez sitemūñden yanan
Qābil-i cennet degül ehl-i 'azāb
7. Şaldı ayağa ğam-ı 'ālem beni
Vir baña ğam def' ine sāqī şarāb
8. Raḥm kıl üftādelerūñ hāline
Hiç gerekmez mi saña bir şevāb
9. Yār su 'āl itdi ki ḥālūñ nedür
Ḥaste **Fuzūlī** ne virürsin cevāb

1977 154a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 26, s. 150. *Fuzūlī Dīvānı*'nda 10 beyittir.

1 māh-ı: mihr-i, *Fuzūlī Dīvānı*.

5 Şāmlar: Giceler / rüz-ı ḥisāb: yevmü'l-ḥisāb, *Fuzūlī Dīvānı*.

7 ayağa: ayaqdan, *Fuzūlī Dīvānı*.

9 itdi: itse, *Fuzūlī Dīvānı*.

1978.

[Velehü]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ğālibā bir ehl-i dil toprağıdır dürd-i şarāb
Kim kıluḫ ḫürmet binālar ḫolmuş üstinde ḫabāb
2. Berḫ-i bārān şanma kim gördükçe āh u eşkümi
Ḫālūmi böyle görüp ağlar baña yanar seḫāb
3. Ey şoran ḫālüm bu istiğnā su'ālinden ne sūd
Ḫālüm eylersin su'āl ammā işitmezsın cevāb
4. Deşt-i ğamda ḫāk-i ḫabrüm üzre serv-i gird-bād
Çekse baş ol servden şu kesme ey seyl-i serāb
5. Yetmeyüp vaşlına sen Leylī-veşüñ bir 'ömrdür
Men gibi Mecnün olup şahrāya düşmüş āftāb
6. Ol büt ebrūsın görüp miḫrābdan döndürmüş yüzüm
Ḫoy beni zāhid baña çok virme Ḥanrı'y-çün 'azāb
7. Naḫd-i 'ömrüñ ol şanem 'ışıkda şarrāf itdüm tamām
Ey **Fuzûlî** āh eger senden şorulsa bu ḫisāb

1979.

[Velehü]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Kılsa vaşluñ şāmumı şubḫa berāber yoḫ 'aceb
Resmdür faşl-ı bahār olmaḫ berāber rüz u şeb
2. Gün ki sāyeñ düşdügi yirden yürürse vechi var
Gelse 'āli-ḫadrler faḫr ehli durmaḫdur edeb
3. Olmadın meyhāne-yi 'ışkuñda mest-i cām-ı şevḫ
Düzmedi bezm-i felekde zühre kânün-ı ḫarab

1978 154a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 29, s. 153.

1 dürd-i: cām-ı / ḫolmuş: dutmuş, *Fuzûlî Dîvânı*.

2 berḫ-i: berḫ ü / ḫālūmi böyle görüp: bilmezem nemdür benim, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 gibi: kimi, *Fuzûlî Dîvânı*.

6 görüp miḫrābdan döndürmüş: koyup miḫrāba döndürmen, *Fuzûlî Dîvânı*.

1979 154a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 32, s. 156.

2 yürürse: durar bir, *Fuzûlî Dîvânı*.

3 şevḫ: zevḫ, *Fuzûlî Dîvânı*.

4. Cennet-i vaşluñdur ol maqşad ki ĩmān ehline
Olmasa Haq rūzī cehennem āteşi olur sebab
5. Ğālibā maqşad vişālūñdür ki dün gün durmayup
Çarḡ ser-gerdān gezer bilmez nedür renc ü ta' ab
6. Beste-yi zencir-i şevküñdür nesim-i ter-mizāc
Teşne-yi cām-ı vişālindir muḡıḡ-i ḡuşk-leb
7. Kılma feyz-i ni' met-i vaşluñ **Fuzūlī**'den dirig
Yoḡdur özge maḡlabı senden seni eyler taleb

1980.

[Velehū]

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Sen yüzüñden ' ālemi rūşen kılup şaldūñ niḡāb
Yazıya şalsun bu gündən şoñra nūrun āftāb
2. Sen ne nūr-ı pāksin ey maḡhar-ı şun' -ı İlāh
Kim alur şem' -i ruḡuñdan āftāb ü māh-tāb
3. ' Aks-i rüyuñ şuya şalmış sāye zūlfūñ topraḡa
' Anber itmiş topraḡuñ adın şuyūñ ismin gül-āb
4. Yelde bulmuş büy-ı zūlfūñ şuda ' aks-i' ārızuñ
Kim yeli baḡrına başup şuya göz dikmiş ḡabāb
5. La' l-gün meydür elüñde sāḡar-i simin ile
Yā niḡin-i la' ldür reşk-i lebüñden aldı āb
6. Kilk-i kudret levḡ-i sinemde seni kılmış raḡam
Eyleyüp maḡbūblar mecmū' asından intiḡāb
7. Ey **Fuzūlī** her ' amel kılsañ ḡaḡadur ḡayr-ı ' ışḡ
Budurur ben bildüḡüm *vallāhu a' lem bi's-sevāb*⁴⁷⁰

4 cennet vaşluñdur: nūr-ı ruşsāruñdür / olmasa: kılsa / olur: oldur, *Fuzūlī Dīvānı*.

6 şevküñdür: zūlfūñdür, *Fuzūlī Dīvānı*.

7 maḡlabı: maqşadı, *Fuzūlī Dīvānı*.

1980 154a-b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 27, s. 151.

1 şoñra: beyle, *Fuzūlī Dīvānı*.

5 aldı: oldı, *Fuzūlī Dīvānı*.

⁴⁷⁰ *Doḡrusunu Allah bilir.*

1981.

[Velehü]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Kūh-ken Şīrīn'e öz naqşın çeküp virmiş firīb
Gör ne cāhildür yonar taşdan özi-çün bir raqīb
2. Kaşlaruñ yāyı naşīb itmiş bir oq her ' aşıkā
Men hem andan eylerem bir oq temennā ya naşīb
3. Tütüyā-yı hāk-i pāyüñ feyzine yol bulmuşam
Nūr-ı çeşmüm ' ayb kılma kūr olur dırlar ğarīb
4. Mużtaribdür çāre-yi derdümde veh kim bilmeyüp
Bir devāsız derde uğratmış özin miskin şabīb
5. Berķ-i āhumdan evüm her gūşe bulmuş rahneler
Gel gör ey gül kim giriftār-ı kafesdür ' andelīb
6. Ey baña şabr it diyen hāl-i dilümden bī-ğaber
' Işık olan yirde n'ider ārām yā n'eyler şekīb
7. Ey **Fuzûlî** incime senden tegāfül kılsa yār
Resmdür kim göstere aḥbāba istiğnā ḥabīb

1982.

[Velehü]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ol ki her sā' at gülerdi çeşm-i giryānum görüp
Ağlar oldı hālüme bī-rahm cānānum görüp
2. Eyleyen ta' yīn-i eczā-yı müdāvā derdüme
Terk idüp cem' itmedi hāl-i perişānum görüp
3. Lāle-ruḥlar gögsümüñ çākine kılmazlar nazar
Hiç bir rahm eylemezler dāğ-ı hicrānum görüp
4. Dut gözin ey dūd-ı dil çarḥuñ ki devrin terk idüp
Kalmasun ḥayretde çeşm-i gevher-efşānum görüp

1981 154b. *Fuzûlî Divânı*, G. 35, s. 159.

2 naşīb itmiş bir oq: bir oq luḫ eylemiş, *Fuzûlî Divânı*.

3 bulmuşam: bulmasam, *Fuzûlî Divânı*.

1982 154b. *Fuzûlî Divânı*, G. 36, s. 160.

2 eczā-yı: cezā-yı, *Fuzûlî Divânı*.

5. Pertev-i hürşid şanmañ yirde kim devr-i felek
Yire urmuş âftâbın mäh-ı tábānum görüp
6. Şuda ‘aks-i serv şanmañ kim kıparup bâğbān
Şuya şalmış servini serv-i hırāmānum görüp
7. Ey **Fuzûlî** bil ki ol gül-‘arızı görmüş degül
Kim ki ta‘n eyler benüm çāk-i giribānum görüp

1983.

[Velehū]

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Rūzgārūm buldı devrān-ı felekden inķılāb
Çan içer oldum ayağın çekdi bezmümden şarāb
2. Şu‘le-yi āh ile yandurdum dil-i ser-geşteyi
Bir od oldum çizginen çevremde olmaz mı kebāb
3. La‘lūñ ile bāde bahş itmiş zihî güm-rāhlık
Oldı vācib eylemek ol bî-edebden ictināb
4. Virmez oldı el vişāle pîç-i zülfüñ āh kim
Rişte-yi tedbîrden devrān-ı kev-rev açdı tāb
5. Olmadı ol māha rüşen yandugum hicrān günü
Yandugun şeb tā seher şem‘üñ ne bilsün āftāb
6. Göz ki peykānuñ kıoyup gözden ider her yan sirişk
Bir şadefdür kıatre-yi bārānı eyler dürr-i nāb
7. Oldı ebr-i dūd-ı āhum perde-yi ruhsār-ı mäh
Āh kim almaz cemālinden henüz ol meh niķāb
8. Kesmedi benden ser-i kūyında āzārın raķīb
Ey **Fuzûlî** nişe dirler cennet içre yok ‘azāb

1984.

[Velehū]

7 ta‘n: ‘ayb, *Fuzûlî Dîvānı*.

1983 154b. *Fuzûlî Dîvānı*, G. 28, s. 152.

2 ser-geşteyi: ser-geştēni, *Fuzûlî Dîvānı*.

6 kıoyup gözden ider: kıayāliyle şaçar, *Fuzûlî Dîvānı*.

8 dirler cennet içre yok: cennet içre yok dirler, *Fuzûlî Dîvānı*.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Derd-i ' ışkum def' ine zaḥmet çeker dāyim ṭabīb
Şükr kim olmuş aña zaḥmet baña rāḥat naşīb
2. Bir zebāndur şerḥ-i ğam takrīrine her berg-i gül
Eylemez bī-hūde gül gördükde efgān ' andelīb
3. Bilsen zevkum vaşldan fürkatde efzūn olduğın
Vaşldan men' im revā görmezdi reşkinden raķīb
4. Ṭa' n-ı ğafletdür perī-ṭal' atlara izhār-ı ḥāl
Şanma kim aḥbāb ḥālinden olur ğāfil ḥabīb
5. Āh bilmem n' eyleyem kurtulmağ olmaz kayddan
Ben ḥarīf-i sāde-dil ḥūblar cemāli dil-firīb
6. Şem' kurbıyla tefāḥür kılma ey pervāne kim
Hırmen-i ' ömrüñ köyer berķ-i fenādan ' an-ķarīb
7. N'ola ağlarsa **Fuzūlī** ravza-yı kūyuñ görüp
Lā-cerem giryān olur kılğaç vaṭan yādın ğarīb

1985.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Pāy-bend oldum ser-i zūlf-i perīşānuñ görüp
Nuṭṭqdan düşdüm leb-i la' l-i dūr-efşānuñ görüp
2. Oda yaқdum şem' -veş cānum bakup ruḥsāruña
Çarḥa çekdüm dūd-ı dil serv-i ḥırāmānuñ görüp
3. Gezdürür her yan gözüm eşk içre bağrum pāresin
Ḥil' at-ı gül-gün ile raḥş üzre cevlanuñ görüp
4. Bir zamān geçmez ki dil tīğūñdan olmaz çāk çāk
Açılır her dem ṭutulmuş göñlüm iḥsānuñ görüp
5. Göñlümi tenhālīg eylerdi perīşān sīnede
Olmasaydı cem' her yanında peykānuñ görüp
6. Bend ü zindān u ğam-ı miḥnetden olmuşdum ḥalāş

1984 154b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 34, s. 158.

7 görüp: añup, *Fuzūlī Dīvānı*.

1985 154b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 37, s. 161.

3 içre: üzre, *Fuzūlī Dīvānı*.

Åh kim dũŒdũm yine zũlf ũ zeneĥdānuñ ğorũp

7. Ey **Fuzũlĩ** bunca kim dutduñ nihān ĥāl-i dilũñ
‘Åkĩbet fehmi itdi ehl-i ĥāl giryānuñ ğorũp

1986.

[Velehũ]

Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilũn

1. Ğayra eyler bĩ-sebeb biñ iltifāt ol bũs-leb
İltifāt itmez baña muĥlaĥ nedũr bilmen sebeb
2. Cevr olur ‘ādet ğāzab vaĥti ne ‘ādetdũr bu kim
Cevrin az eyler baña ol tũnd-ĥũ kılĝaç ğāzab
3. N’ola ğamzeñ fikri dũŒdũyse dil-i vĩrānuma
Zālimũñ ğer olsa āteŒ menzili olmaz ‘aceb
4. Dem-be-dem ğer dũŒŒe ğozden dũrr-i eŒkũm vechi var
YaŒ uŒaĥlardur yetĩm anlarda yoĥ resm-i edeb
5. Cevri ğoñlũmdũr çekeni ğozdũr ğoren ruĥsāruñı
Allah Allah kām alan kimdũr çekeni kimdũr ta‘ab
6. Yār bĩ-dād eylemez ‘uŒŒāĥ feryād itmedin
Her niçe rũzi muĥadder olsa vācibdũr ĥaleb
7. Muĥrib aĝlatma sũrũduñla **Fuzũlĩ** ĥasteni
Seyl-i eŒkinden Œaĥın ĥopmaya bũnyād-ı ĥarab

1987.

[Ğazeliyyāt Fĩ-Ĥarfi’t-Tā’]

[Velehũ]

Mefā‘ilũn Fe‘ilātũn Mefā‘ilũn Fe‘ilũn

6 zindān u: zindān-ı, *Fuzũlĩ Dĩvānı*.

7 ehl-i ĥāl giryānuñ: el çāk-i giribānuñ, *Fuzũlĩ Dĩvānı*.

1986 154b-162a. YanlıŒ birleŒtirilen yapraklar sebebiyle gazelin son kısmı 162a’dadır. *Fuzũlĩ Dĩvānı*, G. 33, s. 157.

1 bũs-leb: nũŒ-leb, *Fuzũlĩ Dĩvānı*.

2 tũnd-ĥũ kılĝaç: māĥ çũn eyler, *Fuzũlĩ Dĩvānı*.

3 vĩrānuma: sũzānuma, *Fuzũlĩ Dĩvānı*.

4 dũŒŒe ğozden dũrr-i eŒkũm: dũrr-i eŒkũm dũŒŒe ğozden, *Fuzũlĩ Dĩvānı*.

1987 162a. *Fuzũlĩ Dĩvānı*, G. 41, s. 165.

1. Yüri yeter baña ey sîm-i eşk peydâ it
Ger aqçañ ile alınmış kul isem âzâd it
2. Yetürme itleri âvâzınuñ gönül zevkın
Yeter kara giceler herze herze feryâd it
3. Harâb olan gönül ey büt senüñ maqâmuñdur
Teğâfûl eyleme bir kaç taş ile âbâd it
4. İştmedüñ mi gönül ‘ ışk müşkil olduğunu
Saña bu müşkilş işi kim didi ki bünyâd it
5. Hilâf-ı ‘ âdete çok olmaya ey perî mâyil
Yeter füsün ile teşhîr-i âdemî-zâd it
6. Şabâ esîrleri kaçdın eylemiş ol gül
Bizi hem anda eger düşse fırsatıñ yâd it
7. **Fuzûlî** ister iseñ izdiyâd-i rütbet-i fazl
Diyâr-ı Rûm’ı gözet terk-i hâk-i Bağdâd it

1988.

[Velehü]

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

1. ‘ Aks-i ruhsâruñ ile oldı müzeyyen mir’ât
Beden-i mürdeye feyz-i nazaruñ virdi hayât
2. Beñzedürdüm kad-i mevzûnuña fi’l-cümle eger
Cân içinde elif itseydi kabûl-i harekât
3. Haç bu mazmûn iledür taraf-ı zenehdânuñda
Ki bu zindânuñ esîrine yok ümmid-i necât
4. Kâkülüñ kıldı muqarrer baña ser-geşteliği
Dimesün kimse ki yok gerdiş-i devrânda şebât
5. Gamze peykânın ider ‘ aşıkça çeşmüñ şadağa
Eyle kim merdüm-i mün‘im vire muhtâca zekât
6. Ey **Fuzûlî** vera‘ u zühd ile mu‘tâd olduñ

1 peydâ: bî-dâd, *Fuzûlî Dîvânı*.

2 yetürme: itürme, *Fuzûlî Dîvânı*.

7 rütbet: rütbe, *Fuzûlî Dîvânı*.

1988 162a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 38, s. 162.

4 devrânda: gerdünda, *Fuzûlî Dîvânı*.

Bilmedüñ hālūñi bî-hüde geçürdün evkāt

1989.

[Velehü]

Meḥ'ülü Fā' ilātü Meḥ' ilü Fā' ilün

1. Vasluñ baña hayāt virür fürkatün memāt
*Sübḥāne ḥālīkī ḥaleka'l-mevte ve'l-hayāt*⁴⁷¹
2. Hicrānuña taḥammül iden vaşluñı bulur
*Ṭübā li men yüsā' adeti'-ş-sabru ve's-sebāt*⁴⁷²
3. Mihrüñdür āferīde maḳāşid vesīlesi
*Mā şā'e men erāde bihi'l-fevzi ve'n-necāt*⁴⁷³
4. Dökmiş riyāz-ı ṭab' uma yārān zimemüñi
*Men enzele'l-miyāhi ve aḫyā bihe'n-nebāt*⁴⁷⁴
5. Ḥaḳ āferīnişe sebab itdi vücūduñı
*Evcebte bi'z-zahiri zuhūra'l-mükevvenāt*⁴⁷⁵
6. İzid serir-i ḥüsne seni kıldı pādşāh
*A'lā kemāli zātike fi-aḫseni's-şifāt*⁴⁷⁶
7. Kılduñ edā-yı na' t **Fuzûlî** tamām kııl
*Kelleme bi's-selāmi ve temme bi's-şalavāt*⁴⁷⁷

1990.

[Velehü]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ey esir-i dām-ı ḡam bir ḡuşe-yi meyḥāne dut
Dutma zühḥāduñ muḥālif pendini peymāne dut
2. Dişledümse la' lüñ ey ḳanum dōken ' ayb eyleme

1989 162a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 39, s. 163.

⁴⁷¹ Ölümü ve hayatı yaratan Allah her noksan sıfatlardan münezzehtir. Naml sûresi 27/8.

⁴⁷² Ne mutlu sabr ile sebatın yardım ettiği kimseye.

3 āferīde: iḳtinā' -ı, *Fuzûlî Dîvânı*.

⁴⁷³ *Selāmet ve (kötülükten) kurtuluş isteyen, kötülük bulmaz.*

4 yārān zimemüñi: bārān-ı şevḳuñı, *Fuzûlî Dîvânı*.

⁴⁷⁴ *Suları yağdırıp bitkileri yetiştiren.*

⁴⁷⁵ *Sen, onun (Muhammed'in) zuhurunu kâinatın da zuhuru için zarurî bir sebep saydın.*

⁴⁷⁶ *Senin üstünlüğünü en güzel vasıflarla yüceltti.*

⁴⁷⁷ *Onu selāmla bitir, selāvatla tamamla.*

1990 162a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 43, s. 167. *Fuzûlî Dîvânı*'nda 7 beyittir.

Dut ki an itdüm [adālet eyle]⁴⁷⁸ anı ana dut

3. izginürken başına şem[ ] -i ruuñdan cānumı
Men[ ] ılma anı hem ol şem[ ] e bir pervāne dut
4. Ger saña efgānumı bī-hūde dirse müdde[ ] ī
Ol söze dutma ula ben ekdügüm efgāna dut
5. Ey olup sultān diyen dūnyāda benden ayrı yo
Sen seni bir cu[ ] d bil dūnyāyı bir virāne dut
6. Ey **Fuzūlī** dehr ālinūñ arıninden řaın
Olma āfil er gibi depren iřūñ merdāne dut

1991.

[Velehū]

Fā[ ] ilātūn Fā[ ] ilātūn Fā[ ] ilātūn Fā[ ] ilūn

1. Baħr-ı   iřa dūřdūñ ey dil zev diyārını unut
Bāli olduñ gel raħimden idūgūñ anı unut
2. Virdi riletden aber mūy-ı sefīd rūy-ı zemīn
ihre-yi andānı vū zūlf-i periřānı unut
3. ek nedāmetden göge dūd-ı dili dök anlı yař
Serv-i nāzuñ terkin it gül-berg-i andānı unut
4. Gör anīmet faqr mülkenden gedālī řīvesin
İ[ ] tibār-ı manřīb u dergāh-ı sultānı unut
5. ekme   ālem aydını ey ser-bülend-i faqr olan
Salanat taħtına irdūñ bend ü zindānı unut
6. Lev-i ātır řūret-i cānāna ıl āyīne-vār
Anı yād it her ne kim var yāduñdadur anı unut
7. Ey **Fuzūlī** ek melāmet reh-güzārından adem
Laħza laħza ekdügūñ bī-hūde efgānı unut

⁴⁷⁸ Bu kelimelerin yeri *Mecmua*’da boş bırakılmış olup *Fuzūlī Dīvānı*’ndan tamamlanmıştır.

2   ayb: ahr, *Fuzūlī Dīvānı*.

6 ālinūñ arıninden: Zāl’inin firībinden, *Fuzūlī Dīvānı*.

1991 162a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 45, s. 169. *Fuzūlī Dīvānı*’nda 8 beyittir.

1 zev diyārını: lezzet-i cānı, *Fuzūlī Dīvānı*.

3 nāzuñ terkin it: nāzı terk ıl, *Fuzūlī Dīvānı*.

6 āyīne-vār: āyīne-dār / yāduñdadur: yādında var, *Fuzūlī Dīvānı*.

1992.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Mürde cismüm iltifātuñdan bulur her dem hayāt
Ölürem ger kılmazsañ her dem baña biñ iltifāt
2. Yazabilmez leblerüñ vaşfın tamām-ı ' ömrde
Āb-ı hayvān virse kilik-i Hızr'a zülmetden devāt
3. Ben faķirem sen ğanī virgil zekāt-ı hüsñ kim
Şer' içinde hem bañadur hem saña vācib zekāt
4. Görmeyince ' ışkuñı imāna gelmez ' aşkuñ
Yüz peyem-ber cem' olup göstereleler biñ mu' cizāt
5. Mażhar-ı āşār-ı kudretdür vücūd-ı kāmiliñ
[Feyz-i fıtratdan ğaraż sensin tufeylin kāyināt]⁴⁷⁹
6. [Cevher-i] zātuñdadur mecmū' -ı evşāf-ı kemāl
Bu şıfat ile ki sensin kıandadur bir pāk zāt
7. [' İşka tā] düşdüñ **Fuzûlî** çekmedüñ dünyā ğamın
[Bil ki kıayd-ı ' ışk] imiş dām-ı ta' alluķdan necāt

1993.

[Velehū]

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. [Şabā ağyārdan pinhān ğamını dildāra izhār it]
[Ĥābersiz yārimi ħāl-i ħarābımdan] ħaberdār it⁴⁸⁰
2. Getür yādum anuñ yanındadur görseñ ki kıahr eyler
Ĥāmüş olma yine düşnām taķrībiyle tekrār it

1992 162a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 40, s. 164. Bu gazeldeki köşeli parantez içindeki kısımlar yaprağın yırtık kısmında yer almakta olup *Fuzûlî Dîvânı* 'ndan tamamlanmıştır.

1 kılmazsañ: kılmasan / biñ: bir, *Fuzûlî Dîvânı*.

4 ' ışkuñı: hüsñünü, *Fuzûlî Dîvânı*.

⁴⁷⁹ Köşeli parantez içindeki kısımlar yaprağın yırtık kısmında yer aldığından *Fuzûlî Dîvânı* 'ndan tamamlanmıştır.

6 kıandadur: kıandadur, *Fuzûlî Dîvânı*.

1993 162a-b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 42, s. 166.

⁴⁸⁰ Bu gazeldeki köşeli parantez içindeki kısımlar da yaprağın yırtık kısmında yer aldığından *Fuzûlî Dîvânı* 'ndan tamamlanmıştır.

2 yanındadur: yanında ger, *Fuzûlî Dîvânı*.

3. Göñül ğam dünlerin tenhâ geçürme iste bir hem-dem
Ecel ħ̄ābından efġānlar çeküp Mecnün'ı bīdār it
4. Çü ' ışkuñ āteşi bir şu' le çekse tāmātuñ ey ney
Baş aġrıtmā dem-i ' ışk urma ancağ nāle vü zār it
5. Beni ' ışk odına pervāne tek ey şem' yandırma
Yeter ħūrşīd-i ruġsāruñ çerāğ-ı bezm-i aġyār it
6. Giriftār-ı ğam-ı ' ışk olalı āzādeyüm her dem
Ĝam-ı ' ışka beni bundan beter derde giriftār it
7. **Fuzūlī** bağmağ olur ol güneş yādıyla ħūrşīde
Ne vech ile kim olsa gün geçer fikr-i şeb-i tār it

1994.

[Velehū]

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Tılsım-ı genc için biñ ism-i a' zām yād dutduñ dut
Tılsımı şındurup genci döküp ismi unutulduñ dut
2. Döküp mey cām-ı mey dutmağ temennāsın çıkar başdan
Bugün kanlar döküp ' ālemde çok ħūn-ābe yutulduñ dut
3. Şarāb-ı nāb zevķinden ne ħāşıl çün degül bākī
Riyāz-ı ' ömre biñ kez şu virüp āħir kurutulduñ dut
4. Ni Cemşīd bulmuşdur beķā keyfiyyetüñ ni Cem
Bu bezm içre Cem ü Cemşīd elinden cām dutduñ dut
5. **Fuzūlī** kıl kıyās-i ħālūñ ehl-i dehr ħālinden
Ķumār-ı mekr ü tezvīri fenn ehlinden ütdüñ dut

1995.

3 Mecnün'ı: Mecnün u, *Fuzūlī Dīvānı*.

4 ' ışkuñ āteşi: yok ' ışk āteş-i / tāmātuñ: tākatın, *Fuzūlī Dīvānı*.

5 ' ışk: reşk, *Fuzūlī Dīvānı*.

6 āzādeyüm her dem: āzāde-yi dehrem / derde: yā Rab, *Fuzūlī Dīvānı*.

1994 162b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 44, s. 168.

1 döküp: bulup, *Fuzūlī Dīvānı*.

2 bugün: yüküş, *Fuzūlī Dīvānı*.

3 riyāz-ı: nihāl-i, *Fuzūlī Dīvānı*.

4 ni Cemşīd: çü ni Cemşīd, *Fuzūlī Dīvānı*.

5 Ķumār-ı: kumārı / tezvīri fenn: tezvīr ü hiyel, *Fuzūlī Dīvānı*.

[Ġazeliyyāt Fī-Ḥarfī'ş-Şā']

[Velehū]

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ḥaṭ-ı ruḥsāruñ ider luṭfda reyḥān ile baḥş
Ḥüsn-i şüretde cemālūñ gül-i ḥandān ile baḥş
2. Cennet-i kūyuña zāhid münāsib diseler
Ne münāsib ki kılam bir niçe nādān ile baḥş
3. Gerçi şimşādda çok lāf-ı leṭāfet vardur
Cevrler eylese ol serv-i ḥirāmān ile baḥş
4. Yüzüñe durmasun āyine urup lāf saña
Ne revā meh kıla ḥürşid-i dıraḥşān ile baḥş
5. Kılsa cān-ı la' li ile feyż yetürmek baḥşin
Cānib-i la' lini dut ey göñül it cān ile baḥş
6. Düşer od şem' diline bu sebebden ki kıllur
Dil uzadup giceler ol meh-i tābān ile baḥş
7. Şıfat-ı ḥüsnüñ ider ḥaste **Fuzūlī** ne 'aceb
Ḥüsn-i güftārda ger eyleye Ḥassān ile baḥş

1996.

[Velehū]

Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün

1. Cihān içre her fitne kim ola ḥādiş
Serv-i ḳaddüñ elbet olur aña bā' iş
2. Medārisde taḥḳīḳ-i müy-ı miyānuñ
Daḳāyıkda ortaya şalmış mebāḥiş
3. Muvaḥḥidlere kıllma inkār zāhid

1995 162b. *Fuzūlī Dîvânı*, G. 46, s. 170.

2 cennet-i: cenneti / zāhid: zühd ehli, *Fuzūlī Dîvânı*.

3 cevrler eylese ol: ḥaddi yokdur ki ura, *Fuzūlī Dîvânı*.

4 lāf saña: lāf-i şafā, *Fuzūlī Dîvânı*.

5 ḥāl: cān, *Fuzūlī Dîvânı*.

7 eyleye: eylese, *Fuzūlī Dîvânı*.

1996 162b. *Fuzūlī Dîvânı*, G. 47, s. 171.

1 ola: olsa, *Fuzūlī Dîvânı*. Beytin ikinci mısrası *Fuzūlī Dîvânı*'nda şöyledir: "Aña serv-i ḳaddüñdir elbette bā' iş"

Mey-i vehdeti şanma ümmü'l-ḥabā'is

4. İki dīdesiz ḳalma Ya' ḳūb-veş
Size yoḳ cihān içre imkān-ı şāliş
5. Baña cem' olur ḳanda kim ola bir ğam
Benem mülk-i ğam içre Mecnūn'a vāriş
6. Döküp eşḳ kūyuñda vaşluñ diler dil
Şaçar nef' için dāne topraḡa ḥāriş
7. 'İzār u lebūñ vaşfin eyler **Fuzūlī**
Aña hem müfessürdürür hem muḥaddis

1997.

[Ġazeliyyāt Fī-Ḥarfi'l-Cīm]

[Velehū]

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Ey ġubār-ı ḥaremūñ 'arş-ı berīn başına tāc
Şeref-i zātuña ednā-yı merātib mi' rāc
2. Müntehī 'arşuña edyān-ı temāmi-yi rüsül
Bahrsın sāyir-i erbāb-ı risālet emvāc
3. Ḥāzin-i genc-i şefā' at seni ḳılmış İzid
Hiç kim yoḳ ki saña olmaya aḡir muḥtāc
4. Sünnetūñ maḡfired esbābına minhāc-ı ḥuşūl
Ṭā' atūñ ma' şiyet emrāzına tedbīr-i 'ilāc
5. Ḥalḳa taḳlīd-i sülūkuñ sebeb-i ḥüsn-i ma' āş
Mülke taḡyir-i ṭarīḳūñ eşer-i sū'-i mizāc
6. Ḳāyim olmazdı nizām ü nesāḳ-i aşl-ı vücūd
Virmeseydūñ eşer-i 'adl ile dūnyāya revāc
7. Şükrillāh ki **Fuzūlī**'ni idüp dāḡil-i feyż
Raḡbetūñ dāyire-yi ḥavfdan itmiş iḡrāc

1998.

4 ḳalma Ya' ḳūb-veş: 'āleme Yūsuf u sen, *Fuzūlī Dīvānı*.

5 ola: var / mülk-i ğam: mülk-i 'ışḳ, *Fuzūlī Dīvānı*.

7 durur: direm, *Fuzūlī Dīvānı*.

1997 162b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 48, s. 172.

1 ḥaremūñ: ḳademūñ, *Fuzūlī Dīvānı*.

2 'arşuña: şer' üñe, *Fuzūlī Dīvānı*.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Cān çıkar tenden gönül zıkr-i leb-i yār eylegeç
Ten bulur cānı lebün ol lafzı tekrār eylegeç
2. Kılma ey efgān gözün bīdār mest-i h'āb iken
Olmaya bir fitne peydā olsa peydā eylegeç
3. Varımı fikr-i dehānuñla yoğ itdüm varımı
Böyle emr itmiş baña yoğdan beni var eylegeç
4. 'Arz-ı ruhsār it bugün ey meh kim ölsün gögde gün
Öyle kim encüm ölür gün 'arz-ı ruhsār eylegeç
5. Her zebān bir tīğdur gūyā Züleyhā katline
Yūsuf'ı almağda ehl-i 'ışk bāzār eylegeç
6. [Şoḫbetimden 'ār idüp ey gül beniterk itme kim]
]Gül olur efsürde terk-i şoḫbet-i ḫār eylegeç]⁴⁸¹
7. [Nāle vü zārın Fuzūlī hoş gelür ol gül-ruḫa]
[Açılır gül gönül bülbul nāle vü zār eylegeç]

1999.

[Velehū]

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Ey gönül yāri iste cāndan geç
[Ser-i küyuñ gözet cihāndan geç]⁴⁸²
2. [Yā ṭama' kes ḫayāt zevḫinden]
Yā leb-i la' l-i dil-sitāndan geç
3. [Mülk-i tecrīddir ferāğat evi]
[Terk-i māl eyle ḫānmāndan geç]
4. Lā-mekān seyrinüñ 'azīmetin it

1998 162b. *Fuzūlî Dîvânı*, G. 51, s. 175.

1 cānı lebün ol: cān yeñleden ol, *Fuzūlî Dîvânı*.

2 olsa peydā: ola bīdār, *Fuzūlî Dîvânı*.

3 vārımı: kim ḫazā, *Fuzūlî Dîvânı*.

⁴⁸¹ Gazelin son iki beyti yaprağın yırtık kısmına denk geldiğinden köşeli parantez içindeki kelime ve kelime grupları *Fuzūlî Dîvânı'*ndan tamamlanmıştır.

1999 Gazelin başı 162b'de sonu ise 155a'dadır. *Fuzūlî Dîvânı*, G. 50, s. 174.

⁴⁸² Gazeldeki köşeli parantez içindeki mısralar yırtık kısma denk geldiğinden *Fuzūlî Dîvânı'*ndan tamamlanmıştır.

Bu ħarāb olıcaķ mekāndan geĉ

5. İ' tibār itme mülk-i dünyāya
İ' tibār-ı ' ulüvv-i ŧāndan geĉ
6. Ehl-i dünyānuñ olmaz āhireti
Ger bunı ister iseñ andan geĉ
7. Meskenüñ bezmgāh-ı vaĥdetdür
Ey **Fuzūlī** bu ħākdāndan geĉ

2000.

[Velehū]

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

1. Göñlüm açılır zülf-i periŧānuñı görgeĉ
Nuĥkum dutulur ğonca-yı ħandānuñı görgeĉ
2. Baķduķça saña ħan ŧaçılır dīdelerümden
Baĝrum delinür nāvek-i müjĝānuñı görgeĉ
3. Ra' nālĝ ile kāmēt-i ŧimŧadı kılan yād
Olmaz mı ħacil serv-i ħırāmānuñı görgeĉ
4. Ćoķ ' ışķa heves ideni gördüm ki hevāsın
Terk itdi senüñ ' āŧıķ-ı nālānuñı görgeĉ
5. Kāfir ki degül mu' terif-i nār-ı cehennem
İmāna gelür āteŧ-i hicrānuñı görgeĉ
6. Nāzüklik ile ğonca-yı ħandānı iden zıkr
İtmez mi ħayā la' l-i dür-efŧānuñı görgeĉ
7. Sen ħāl-i dilüñ söylemezseñ n'ola **Fuzūlī**
El fehm kıılır ĉāk-i giribānuñı görgeĉ

2001.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Münħarifdür sāķiyā endüh-ı dünyādan mizāc
Bāde dut kim ' illet-i endüha ĝafletdür ' ilāc

2000 155a. *Fuzūlī Divānı*, G. 53, s. 177.

2001 155a. *Fuzūlī Divānı*, G. 49, s. 173.

2. Faqr mülkin dut ger istiğnāda isterseñ kemāl
Salṭanatdan geç ki ol vādīde çoқdur ihtiyāc
3. Çekme tāt u taḥt kaydın bī-ser ü pālīg gözet
Kim ayağa benddür taḥt u belādur başa tāt
4. Bir perī zülfin dutup ḥālinden alsañ kām-i dil
Dut ki Çīn mülkini alduñ Hind'den bāğ u ḥarāc
5. Terk-i tecrīd ihtiyār it kim diyār-ı ışıqda
Faqr bāzārına esbāb-ı fenādandur revāc
6. Naqş-ı zāyıldür umūr-ı dehre kıılma i' tibār
Olsa ḥāşıl faqrden zecr ü ' anādan ibtihāc
7. Ey **Fuzûlî** ben melāmet mülkinüñ sultānıyam
Berq-i āhumdur ' alem sīm-i sirişküme taḥt u tāt

2002.

[Velehü]

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1. Olur kıaddüm dü-tā ' ıřkuñ yolında her belā görgeç
Ṭarīq ehline ' ādetdür tevāzu' āşnā görgeç
2. Nihān ' ışkıını ma' lüm itse ' ālem düd-ı āhumdan
' Aceb yoқ kim gümānī genç ider ḥalk ejdehā görgeç
3. Füzün olduqça ' ıřkuñ germ olur eşküme yügürmeden
Egerçi şu bürüdet kesbini eyler hevā görgeç
4. Gözüñ her laḥza kim cānlar deler göñlüm kıılur efgān
Bi-' aynih eyle kim feryād ider itler gedā görgeç

2 istiğnāda isterseñ kemāl: isterseñ kemāl-i salṭanat, *Fuzûlî Dîvânı*.

3 tāt u taḥt: taḥt u tāt, *Fuzûlî Dîvânı*.

4 alduñ Hind'den bāğ u: duttun Hind'den aldın, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 terk-i: terk ü, *Fuzûlî Dîvânı*.

6 zecr ü ' anādan: ḥüzn ü ğınādan, *Fuzûlî Dîvânı*.

7 Beytin ikinci mısrası şöyledir: "Berq-i āhumdur ' alem sīm-i sirişküme taḥt u tāt"

2002 155a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 52, s. 176.

1 her: bir, *Fuzûlî Dîvânı*.

2 gümānī: gümān-i, *Fuzûlî Dîvânı*.

4 gözüñ: oқuñ / cānlar: bağrum, *Fuzûlî Dîvânı*.

5. Revāc-i naḳd naḳş-i sikkedendür n'ola ḳadr itse
Baña il cism-i ' uryānumda naḳş-i būriyā görgeç
6. Men-i dervīş ilen hem cev̄r idersin cev̄r ḳılduḳça
Hem eyler ḳulm def' in pādşālar sen revā görgeç
7. **Fuzūlī'ni** yatur ey za' f meh-veşler cefāsından
Ki meh-veşler ḳılurlar biñ cefāyı mübtelā görgeç

2003.

[Ġazeliyyāt Fī-Ḥarfi'l-Ḥā']

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ger degül bir māh mihriyle benüm tek zār şubḫ
Baş açup nişe her gün yaḳasın yırtar şubḫ
2. Gün degül her gün bir ay mihriyle gögsin çāk ider
Tāze tāze dāḡlardur kim ḳılar izhār şubḫ
3. Tīḡ-ı hūrşīd ile ref' [olsa]⁴⁸³ yiridür kim müdām
Yandurup pervāne şem' e virür āzār şubḫ
4. Şubḫı şām u şāmı şubḫ olmuş benem ' ālemde kim
Şām şem' -i bezm olup ayrıldı benden yār şubḫ
5. Gör ne ' āşıḳdur ki bir hūrşīd vaşlın bulmaḡa
Şarf ider her laḡza biñ biñ lü' lü' -i seh-vār şubḫ
6. ' Işḳda şādıḳlıḡ izhār itdi dāḡın gösterüp
Ġālibā virildi kāzib ḳıldı andan 'ār şubḫ
7. Hecr şāmından ḡam itmişdi **Fuzūlī** ḳaşd-ı cān
Olmasaydı merḡametden dem urup ḡam-h'ār şubḫ

2004.

[Velehū]

6 hem: kim / def' in pādşālar: men' in pādşāhum, *Fuzūlī Dīvānı*.

7 yatur: yaşur / cefāyı: cefā bir, *Fuzūlī Dīvānı*.

2003 155a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 54, s. 178.

2 ider: idüp, *Fuzūlī Dīvānı*.

⁴⁸³ Bu kelimenin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup *Fuzūlī Dīvānı*'ndan tamamlanmıştır.

3 pervāne: pervāneni, *Fuzūlī Dīvānı*.

6 virildi: dirlerdı, *Fuzūlī Dīvānı*.

2004 155a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 57, s. 181.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Eger murād ise virmek şafā-yı cevher-i rūḥ
Felek-mişāl yir it sāğar-ı şarāb-ı şabūḥ
2. Yetürme tevbe baña ol şarābdan nāşih
Ger görse anı dutar cezm-i terk-i tevbe naşūḥ
3. Hücüm-ı ğamda baña anı itdi zevrağ-ı mey
Kim itmedi anı tūfān olanda keştī-yi Nūḥ
4. Dil oldı dāğ-ı firākuñla şerḥa şerḥa velī
Ne sūd çün saña olmadı ḥāl-i dil meşrūḥ
5. Tenümde şancılı nāveklerüñle şādem kim
Der-i belā bu kilīd iledür baña meftūḥ
6. **Fuzūlī** oldı bilün fikri ile müy-mişāl
Ḥuşūl bulmadı ol sırra ihtimāl-i vüzūḥ

2005.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Qansı māhuñ bilmezem mihriyle olmış zār şubḥ
Her gün eyler ḥalka bir dāğ-ı nihān izḥār şubḥ
2. Batdı encüm çıkdı gün ya bir esīr-i ' ışkdur
Tökdi dürr-i eşki çekdi āh-ı āteş-bār şubḥ
3. Virse iḥyā n'ola emvāta Mesīḥ'üñ demleri
Zīkr-i la' lüñden kim eyler dem-be-dem tekrār şubḥ
4. Bir muşavvirdür ki zerrin kıl ile her gün geçer
Şafḥa-yı gerdūna nağş-ı ' arız-ı dildār şubḥ
5. Müjde bir ḥürşidden virmiş meger bād-ı şabā
Āh ile ḥalkı uyuḫudan kıılır bīdār şubḥ

1 yir it: yürüt, *Fuzūlī Dīvānı*.

2 yetürme: buyurma, *Fuzūlī Dīvānı*.

4 dāğ-ı: tığ-ı, *Fuzūlī Dīvānı*.

2005 155a-b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 55, s. 179. *Fuzūlī Dīvānı*'nda 7 beyittir.

2 eşki: eşk, *Fuzūlī Dīvānı*.

3 la' lüñden: la' lüñdür, *Fuzūlī Dīvānı*. Beytin ilk mısrası *Fuzūlī Dīvānı*'nda şöyledir: "N'ola ger emvāta iḥyā virse şubḥun demleri"

4 geçer: çeker, *Fuzūlī Dīvānı*.

6. Ey **Fuzûlî** şâm-ı ğam encâmına yoĝdur ümîd
Bir tesellîdür saña ol söz ki dirler var şubĝ

2006.

[Ĝazeliyyât Fî-Harfi'l-Ha]

[Velehû]

Me'ûlü Fâ'ilâtün Me'ûlü Fâ'ilâtün

1. Ol müşg-bû ğazâle ihlâşum eyle vâzîĝ
*Bellig şabâ selâmen miskiyyetü'r-revâyiĝ*⁴⁸⁴
2. Olĝam ħabîbe vâşıl bizden hem olma ĝâfil
*Lâ taĝat'ü'r-resâ'il lâ-tektumu's-sevâyiĝ*⁴⁸⁵
3. Yüzde sirişk ħanı söyler ĝam-ı nihâni
*Kad yezĝharu'l-me'ânî bi'l-ĝaĝti fi'l-levâyiĝ*⁴⁸⁶
4. Men mübtelâ-yı hicrân benden ıraĝ cânân
*Ve'l-ömrü keyfe mâ-kân mişlü'r-riyâĝi râyiĝ*⁴⁸⁷
5. 'Işĝın **Fuzûlî-yi** zâr terk itmek oldu düşvâr
*Yâ 'alimen [bimâ] şâr lâ tekşürü'n-naşâyiĝ*⁴⁸⁸

2007.

[Velehû]

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Kimsede ruĝsârûña tãĝat-i nezzâre yoĝ
'Âşîĝı öldürdi şevĝ bir nazara çâre yoĝ
2. Baĝrı bütünler baña ta'ne iderler müdâm
Ĥâlümü şerĝ itmeĝe [bir ciĝeri]⁴⁸⁹ pâre yoĝ

5 *Fuzûlî Dîvânı*'nda bu beytin ikinci mısrası şöyledir: "Kim nişâr eyler aña yüz biñ dür-i şeh-vâr şubĝ"

2006 155b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 56, s. 180.

⁴⁸⁴ *Ey sabah rüzĝârı! Ona misk kokulu selâmlar götür.*

2 olĝam: olĝaç, *Fuzûlî Dîvânı*.

⁴⁸⁵ *Mektupları kesme ve açık şeyleri gizleme.*

⁴⁸⁶ *Manalar levhalarda yazı ile belirir.*

⁴⁸⁷ *Ömür ise nasıl olsa, rüzĝâr gibi geĝip gidecektir.*

⁴⁸⁸ *Ey olup bitenleri bilen! Fazla öĝüdü bırak.*

2007 115b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 60, s. 184.

⁴⁸⁹ Kelimenin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup *Fuzûlî Dîvânı*'ndan tamamlanmıştır.

3. Yıkdı benüm başuma dehr ğamın n'eylesün
Bāde-yi 'ıŝkuñ ile ben gibi āvāre yoĥ
4. Dehrde hem-tā saña var perī yoĥ disem
Var güzel çok veli sen gibi hūn-ĥ'ār yoĥ
5. Gözde gezüp çizginür kaçre-yi eşküm müdām
Kaçre-yi eşküm gibi çarĥda seyyāre yoĥ
6. Çāk görüp gögsümi kıлма 'ilācum tabīb
Zāyi' olur merhemüñ bende biter yara yoĥ
7. Zārlıĝum 'ıŝkdan var **Fuzūlī** velī
Ol meh-i bī-mihreden raĥm men-i zāra yoĥ

2008.

[Velehū]

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. N'ola ger kuca miyānuñ kemer-i zer güstāĥ
Getürüp çokları ortaya zer eyler güstāĥ
2. Hāk-i sāĝar Cem ü Cemşid'dür ey pīr-i muĝān
Haber it sāķiye kim tutmaya sāĝar güstāĥ
3. Reşk odıyla yakılur rişte-yi cānum ki niçün
Deger ol 'ārıza ĝisū-yı mu' anber güstāĥ
4. Revzenüñden koma kim gün düşe ĥalvetgehüñe
Harem-i ŝāhā ne lāyık gire çāker güstāĥ
5. Şakla ey eşk edeb ĝitme ser-i kūyına çok
Ki düşer gözden ü yüzden sürülür her güstāĥ
6. Hevesüm bāde-yi gül-gūna bu ümmīd iledür
Kim olam mest dutam dāmen-i dilber güstāĥ
7. Beñzedürsin özüñi itlerine her sā' at
Ey **Fuzūlī** olabilmez saña beñzer güstāĥ

2009.

3 Yıkdı: Yıĝdı / bāde-yi 'ıŝkuñ ile: bādiye-yi 'ıŝkda, *Fuzūlī Dīvānı*.

4 disem: dimem, *Fuzūlī Dīvānı*.

5 gezüp çizginür: gezer çizginip, *Fuzūlī Dīvānı*.

2008 155b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 59, s. 183.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Reng-i rüyuñdan dem urmuş sāğar-ı şahbāya baḡ
Āftāb ile kıılır da' vā dutulmuş aya baḡ
2. Şem' başından çıkarmış dūd-ı şevk-i kākülün
Böyle küteh ' ömr ile başındaki sevdāya baḡ
3. Ey selāmet ehli ol ruhsāra baḡma zinhār
İhtirāz eyle melāmetden men-i rüsvāya baḡ
4. Bildi ' ışkıñdan nemed-püş olduğum āyine-veş
Raḡm idüp bir kez baña baḡmaz bu istiğnāya baḡ
5. Sīnemi çāk eyle gör dil iztırābın ' ışkıñdan
Revzen aç her dem hevādan mevc urur deryāya baḡ
6. Ey diyen kim şām-ı iḡbālün ne yüzden tīredür
Sāye şalmış aya ol gīsū-yı ' anber-sāya baḡ
7. Ey **Fuzūlī** her niçe men' eylese nāşiḡ seni
Baḡma anuñ ḡavline bir şūret-i zībāya baḡ

2010.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Leblerün tek la' l ü lafzuñ tek dūr-i şeh-vār yoḡ
La' l ü gevher çoḡ lebüñ tek la' l-i gevher-bār yoḡ
2. Senden itmen dād cevruñ var luḡfuñ yoḡ diyüp
Mest-i zevḡ-i şevḡunam birdür yanumda var yoḡ
3. Kime izḡār eylesem bilmen bu pinhān derdi kim
Var yüz biñ derd-i pinhān ḡudret-i izḡār yoḡ
4. Devr ser-mest-i şarāb-ı ḡaflet itmiş ' ālemi
Bunca ser-mestün temāşāsına bir hūşyār yoḡ

2009 155b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 58, s. 182.

1 ile: ilen, *Fuzūlī Dīvānı*.

5 urur: uran, *Fuzūlī Dīvānı*.

7 şūret-i: çihre-yi, *Fuzūlī Dīvānı*.

2010 155b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 61, s. 185.

3 eylesem: eyleyem, *Fuzūlī Dīvānı*.

5. Halkı bî-hüş eylemiş h̄'āb-ı şeb-i t̄ül-i emel
Şub̄h taḥkīkin 'alāmātına bir bīdār yoḥ
6. Şüreti zībā şanemler yoḥ dimen büthānede
Var çoḥ ammā saña beñzer büt-i h̄ün-h̄'ār yoḥ
7. Ey **Fuzûlî** sehldür her ğam ki ğam-h̄'ārı ola
Ĝam budur kim bende biñ ğam var bir ğam-h̄'ār yoḥ

2011.

[Ĝazeliyyāt Fî-Ḥarfi'd-Dāl]

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Germdür şām u seḥer mihrüñle çarḥ-ı lāciverd
Geh sirişk-i al ider ızhar geh ruḥsār-ı zerd
2. Şub̄ha beñzer 'āşık-ı şādık dimeñ 'ālemde kim
Bir nefes geçmez ki çekmez sūz-ı dilden āh-ı serd
3. Yahşı şanma ey gönül ehl-i ḥired eṭvārını
Olma ğāfil 'ışk derdinden yaman olmaz bu derd
4. Mümkün olduḥça felek manşübesinden kıl ḥazer
Nişe kim ḥālī degül bī-dād naḥşından bu nerd
5. Z̄ulmet-i ğam ıztırābın çekmez ol āzāde kim
Her ta' alluḥdan ola ḥürşid tek 'ālemde merd
6. Ey **Fuzûlî** kesme ol meh-veş vişālinden ümīd
Şabr kıl kim devr devrānı degül bī-hūde mend

2012.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Nāledendür ney gibi āvāze-yi 'ışk-ı bülend
Nāle terḥin ḳılmazam muṭlaḥ kesilsem bend bend

5 bî-huş: medhüş / taḥkīkin: taḥkīki, *Fuzûlî Dîvânı*.

2011 155b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 64, s. 188.

5 ḥürşid tek: ḥür-şid veş, *Fuzûlî Dîvânı*.

6 vişālinden: cemālinden / mend: gerd, *Fuzûlî Dîvânı*.

2012 156a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 63, s. 187.

2. Kıl meded ey baht virme kām-i dil mümkün degül
Böyle kim ol dil-rübā yanındadır ben derdmend
3. Dāğlardur odlu gönümde qarası kopmamış
Yā şebāt-ı ıışk için od üzre bir nice sipend
4. Açılır gönüm gehi kim girye-yi telhüm görüp
Açar ol gül-ruḥ tebessüm birle la' l-i nüş-ḥand
5. Ḥāk-i rāhuñdan beni kaldura bilmez sāye tek
Kılsa gerdün āftābuñ her şu' ā' ın bir kemend
6. Cām tüt vir sākī-yi gül-çihre zāhid terk-i cām
Ey gönül fikr eyle gör kim kağısıdır tütma pend
7. Ey **Fuzûlî** şüret-i faḫruñ kabül-i düstdur
Hiç derviş senüñ tek görmedüm sulṭān-pesend

2013.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Göz ḥaṭuñdan merdümin maḥv itmedin bulmaz murād
Zāyi' eyle ḥüsniñ ḥaṭtuñ sevād üzre sevād
2. Olabilmez çin-i zülfüñden cüdā göz merdümi
Cāri olmışdır bu 'ādet tırrasuz olmaz murād
3. Gönlüñ āhumdan teraḥḥum süretin gösterdi līk
Mevcden şu naḫşına çok itmek olmaz i' timād
4. Eşk-i āhum nefreti kaṭ' itdi ilden ülfetüm
Çizginen çevremde yā gird-ābdur yā gird-bād
5. Geçdi tenden oḫlarıñ tenhā ḳalup dil dem-be-dem
Nāleler eyle geçēn hem-demlerin itdükçe yād

1 ıışk-ı: ıışkum / mutlak: ney tek, *Fuzûlî Dîvânı*.

2 virme: yoksa / yanındadır: bî-derddür, *Fuzûlî Dîvânı*.

3 gönümde: göğsümde, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 rāhuñdan: rūhuñdan, *Fuzûlî Dîvânı*.

6 vir: dir / kağısıdır: ḥansıdır / tütma: dutmalu, *Fuzûlî Dîvânı*.

7 derviş: dervişi, *Fuzûlî Dîvânı*.

2013 156a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 62, s. 186.

2 murād: midād, *Fuzûlî Dîvânı*.

4 Eşk-i: Eşk ü, *Fuzûlî Dîvânı*.

6. Çāk-i sīnemden gönül çıķduķça şād olsam n'ola
Öyle āfetden yaķasın ķurtaran olmaz mı şād
7. Şīve-yi şimşād-ı ķaddūñ görse eyler bāğbān
İ' tidāl-i servden elbetde selb-i i' tiķād
8. Koma nākış ehl-i derd içre **Fuzūlī'**ni řabīb
Eyle bir dermān ki gün günden ide derdin ziyād

2014.

[Ġazeliyyāt Fī-Ĥarfi'z-Zāl]

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ey mezāk-ı cānā cevruñ şehd ü şekkerden lezīz
Dem-be-dem zehr-i ğamuñ ķand-i mükerrerden lezīz
2. Āteş-i berķ-ı firāķuñ nār-ı düzaķdan elīm
Cür' a-yı cām-ı vişālūñ āb-ı kevşerden lezīz
3. Şerķ-i aķvālüm saña meste naşīķat gibi telķ
Telķ ğüftāruñ baña maķmūra sāğardan lezīz
4. Dāğ-ı ' ıķķuñ derd-i zevķ-i salķanatdan dil-pezīr
Ĥāk-i kūyuñ feth-i seyri heft-ķişverden lezīz
5. N'ola bulsam zevķ köydürdükçe sīnem üzre dāğ
Ehl-i derde dāğ olur bī-derde zīverden lezīz
6. Tāze tāze dāğdur derd-i dil-i sūzānuma
Fī'l-meşel ĥırş ehline cem' iyyet-i zerden lezīz
7. Ey **Fuzūlī'** Ālemūñ gördüm ķamu ni' metlerin
Ĥiç ni' met görmedüm dīdār-ı dilberden lezīz

6 öyle: beyle, *Fuzūlī Dīvānı*.

8 gün günden ide derdin: derdin ede gün günden, *Fuzūlī Dīvānı*.

2014 156a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 65, s. 189.

1 şekkerden: şekerk tek / mükerrerden: mükerrer tek, *Fuzūlī Dīvānı*.

2 düzaķdan: düzaķ tek / kevşerden: kevşer tek, *Fuzūlī Dīvānı*.

3 sāğardan: sāğar tek, *Fuzūlī Dīvānı*.

4 derd-i: derdi / salķanatdan: salķanat tek / feth-i seyri heft-ķişverden: seyri feth-i heft ķişver tek, *Fuzūlī Dīvānı*.

5 sīnem: göğsüm / zīverden: zīver tek, *Fuzūlī Dīvānı*.

6 dāğdur derd-i: dāğ-ı derdüñdür / zerden: zer tek, *Fuzūlī Dīvānı*.

7 dilberden: dilber tek, *Fuzūlī Dīvānı*.

2015.

[Ġazeliyyāt Fī-Ĥarfi'r-Rā]

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Cılve-yi 'aks-i ruḥuñ āyīnede ey reşk-i ḥūr
Rüşen itmiş anı kim ḥürşiddendür aya nūr
2. Berķ-i āhum gök yüzün tıtmış sirişküm yir yüzün
Şoḥbetümde hem vuḥuş eyler tena'um hem tıyūr
3. 'Işķ resmi ger budur müşkil yiter dermān-ı derd
Derd ehli bī-zebān bī-derdler mest-i gurūr
4. Dāg-ı dil-süzün firāķuñ kıldı gün günden füzün
Nūr-ı māh efzün olur ḥürşidden düşdükçe dūr
5. Va' de-yi vaşluñ çoğ ammā baḥtyār olmaz ne sūd
Gül bitürmez āb-ı şirīn virmek ile ḥāk-i şūr
6. Ol ser-i kūy itleri içre **Fuzūlī** yoķ yirüm
Bes baña mātem-serāyi ķanda bezm-i sūrūr

2016.

[Velehū]

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Yanan 'ışķ āteşine āteş-i dūzaḥdan eymindür
Ne kim bir kez yanar yandırmaķ anı ġayr-ı mümkindür
2. Bırāķdum zevraķ-ı dil eşķ baḥrine şaķın ey āh
Temevvüc virmesün teşviş aña kim anda sākındür
3. Dehānuñ dürcini ḥāl-i lebüñ gözden nihān itmiş
Zamānı gör ki Hindū maḥzen-i lü'lü'ye ḥāzındür

2015 156a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 94, s. 218.

2 eyler: itmiş, *Fuzūlī Dīvānı*.

3 dermān-ı: dermāna, *Fuzūlī Dīvānı*.

4 dil-süzün: dil-süzü / düşdükçe: oldukça, *Fuzūlī Dīvānı*.

5 vaşluñ: luḥfuñ, *Fuzūlī Dīvānı*.

6 mātem-serāyi ķanda bezm-i: mātem-serā ben ḥandan u ḥandan, *Fuzūlī Dīvānı*.

2016 156a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 104, s. 228.

2 āh: māh, *Fuzūlī Dīvānı*.

4. Müjeñ kim dökdi anum dilde sakin olduğın bildüm
Ki alvet ekmegüñ te'şiri sırr-ı keşf-i batındur
5. Ciger dagında merhem oldu peykanuñ bi-amdillah
Sa' adet kevkebine ater-i batum muarindür
6. Ruuñdan nür uğurlar şem' baın kesseler cyiz
Budur bir ul ser-encamı ki sulanına ayindür
7. **Fuzul** al olmaz şüret-i dil dust fikrinden
Bu ma' nide ki Beytullah dirler alb-i mü'mindür

2017.

[Velehu]

Fa' ilatun Fa' ilatun Fa' ilatun Fa' ilun

1. eşm-i şüret-bazına müjgan şaf-ı hengamedür
ana batmış her müjem bir şü-ı gül-gun-camedür
2. Gösterür her dem ' alametler ıyametden adüñ
ayim itmiş aşır büranın ' acerb ' allamedür
3. Ta auñ üzre am-i ebrularuñ ser-germiyem
Her sözüm derd-i dil imlasına bir ser-namedür
4. Yüzdde naş-ı un-ı dil raz-ı nihanum faş ider
Şer-i gam taririne her kirpigüm bir amedür
5. Derdüm oldur kim müselman olmuş ol tersa-beçe
Küfre olan zulmler [a' nı]⁴⁹⁰ bir gün İslam'edür
6. Ey şaba ram it kim ol bi-derd ılmış terk-i cevri
are-yi derd-i dilüm mevuf bir i' lamedür
7. Ey **Fuzul** bulmadum reng ü riyadan bir şafa
N'ola ger meylüm bu reng ile mey-i gül-famedür

3 Zamanı: Emanet, *Fuzul Divanı*.

4 müjeñ: gamuñ / sakin: pinhan / sırr-ı keşf-i: keşf-i sırr-ı, *Fuzul Divanı*.

7 ma' nide: ma' niden, *Fuzul Divanı*.

2017 156a. *Fuzul Divanı*, G. 98, s. 222.

1 şüret-bazına: şüret-bazuma, *Fuzul Divanı*.

⁴⁹⁰ Kelimenin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup *Fuzul Divanı*'ndan tamamlanmıştır.

5 bir gün: bugün, *Fuzul Divanı*.

2018.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Şu'le-yi şem' -i ruḥuñ aḡyāra bezm-efrüz olur
Âh kim yetgeç baña bir berḡ-i 'ālem-süz olur
2. Ğayr çeşmüñden bulur her dem zekā vü merḡamet
Men ne kıldum kim naşībüm nāvek-i dil-düz olur
3. Her gün açar gönlümi zevḡ-i vişālüñ yeñleden
Gerçi güller açmaḡa her yılda bir nev-rüz olur
4. Hāle tek çıkmaz evinden mäh-ḡal' atler müdām
Her kimüñ devr-i ḡamerde ḡālī' i fīrüz olur
5. Sā' idüñ zevḡıyle terk itmiş **Fuzūlī** 'ālemi
Meyl-i şahrā eylemez her ḡuş ki dest-āmüz olur

2019.

[Velehū]

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Şabūḡ için baña derd-i mey-i şebāne yeter
Eşer ki var ḡarāb olmaḡa bahāne yeter
2. Cefā oḡın baña yağdurmaduñ hemān ey çarḡ
Dimeñ ki yidi kemāndāra bir nişāne yeter
3. Beyāna yetmege derd ü ḡamum fesāneleri
Zebānum āteş-i dilden çıkan zebāne yeter
4. Ḳopardı merdüm-i çeşmüm gönül bināsın kim
Ḳabāb-ı eşk hevā naḡdine ḡızāne yeter
5. Lebüñ ḡayālī ile pāre pāre oldu ciger
Güvāh-i ḡāl baña eşk-i dāne dāne yeter
6. Ḳarīf-i bezm-i ḡamem ḡün-ı dil şarābum olup
Terāne-yi ḡarabum āh-ı 'āşıḡāne yeter
7. **Fuzūlī** istemezem mesned-i Cem ü Cemşīd

2018 156b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 97, s. 221.

2 zekā vü: niḡāh-i, *Fuzūlī Dīvānı*.

2019 156b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 82, s. 206.

2 yağdurmaduñ hemān: yağdurmañ ancak, *Fuzūlī Dīvānı*.

Baňa nişimen-i devlet şarābhāne yeter

2020.

[Velehū]

Meʿūlü Fāʿilātü Meʿāʿilü Fāʿilün

1. Geh gözde geh gönülde hadengün mekân dutar
Her qanda olsa qanlunı elbetde qan dutar
2. Dil çekse n'ola cān u teni hāk-i kūyuña
Har ü has ilter anda ki kuş āşyān dutar
3. Zikr-i lebünle zülfüne cān oldı dest-res
Anuñ gibi ki oquyup efsün yılan dutar
4. Dil dutdı gonca ile berāber dehānuñı
Bu ʿaql-ı nāqış ile özin hurredān dutdı
5. Hürşid hırmenine urar şuʿle şuʿle od
Āhum ki lahza lahza reh-i āsmān dutar
6. Cān eyledükçe meyl-i temāşā-yı kāmētüñ
Göz revzenin sirişk-i revānum revān dutar
7. Dutmaq diler qapuñda **Fuzūlī** maqām līk
Bu sırrı kimseye açabilmez nihān dutar

2021.

[Velehū]

Meʿāʿilün Meʿāʿilün Meʿāʿilün Meʿāʿilün

1. Hoşem ki dem-be-dem giryān gözüm ol hāk-i pādandur
Ziyānı olmaz ol göz yaşunuñ kim tütüyādandur
2. Dem-ā-dem merdüm-i çeşmüm içer qan zülf [ü] hālünden
Belī ekşer maʿāşī ehl-i deryānuñ qaradandur
3. Dime Ferhād qanın dökmiş ancak ʿışk şemşiri
Benüm gör qanlı yaşum kim bu hem ol mācerādandur

2020 156b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 72, s. 196.

1 qanda: qanda, *Fuzūlī Dīvānı*.

3 ki: kim / ılan: yılan, *Fuzūlī Dīvānı*.

7 qapuñda Fuzūlī: Fuzūlī qapında, *Fuzūlī Dīvānı*.

2021 156b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 88, s. 212.

4. Mu‘ anber sünbülüñden almadum bũ olmadum rüsvā
Bu rüsvālīg baña senden degül bād-ı şabādandur
5. H̄abāb-i eşk içinde müy-ı jülīdemle hoş-ḥālem
Başumda bu hümāyün sāye ol ‘ālī binādandur
6. Vefā resmin unutmuşsın diyü incinmezem zīrā
Bu kim benden cefā kem eylemezsen hem vefādandur
7. Kemāl-i hüsn-i meşreb ḥālī olmaḡdur ta‘ arruzdan
Riyā ehline hem çok i‘ tirāz itmek riyādandur
8. **Fuzūlī** tökme çok yaş ihtiyāt it gitmesün nāgeh
Gözünden sürme kim ḥāk-i reh-i ehl-i şafādandur

2022.

[Velehū]

Mef‘ ūlū Fā‘ ilātü Mefā‘ ilū Fā‘ ilün

1. Ḳabrüm taşına kim ġam odına nişānedür
Ta‘ n oḡın atma kim ḥaṭarı çok zebānedür
2. Eyler ḳadeḡ zamāne ġamın def‘ ġālibā
Devr-i ḳadeḡ muḡālif-i devr-i zamānedür
3. Ḳaldurdı eşk çün beni ol āstāneden
Kim maḡşadum benüm daḡı ol āstānedür
4. Vā‘ iz sözine dutma ḳulaḡ ġāfil olma kim
Ġaflet uyḡusunuñ sebebi ol fesānedür
5. Nezr itmişem firāḳuña kim yok nihāyeti
Naḡd-i sirişkümi ki dükenmez ḡızānedür
6. Cān virmeyem mi ġurbete kim [bīm-i]⁴⁹¹ ta‘ nadan
Yād-ı vaṭan fiġānuma sensiz bahānedür
7. Ey dil ḡazer ḳıl āteş-i āhuñla yanmasun
Cismüm ki derd ḳuşlarına āşyānedür

7 ḥālī: ‘arī, *Fuzūlī Dīvānı*.

8 ḥāk-i: gerd-i, *Fuzūlī Dīvānı*.

2022 156b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 99, s. 223.

1 odına: odından / nişānedür: zebānedür /zebānedür: nişānedür, *Fuzūlī Dīvānı*.

3 eşk çün: eşk-i dün, *Fuzūlī Dīvānı*.

⁴⁹¹ Kelimenin yeri *Mecmua*’da boş bırakılmış olup *Fuzūlī Dīvānı*’ndan tamamlanmıştır.

8. Benden **Fuzûlî** isteme eş'âr-ı medh u zemm
Ben 'âşıkum hemîşe sözüüm 'âşıkânedür

2023.

[Velehü]

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Perişân hâl-i 'âlem âh u fiğân itdügümdendür
Perişân olduğum halkı perişân itdügümdendür
2. Ten-i zârumda derd-i 'ışk gün günden füzün olmak
Yeten bî-derde tedbîr ile dermân itdügümdendür
3. Gözüm kim bağrumuñ kanın döker pergâle pergâle
Dem-â-dem ârzü-yı la' l-i cānān itdügümdendür
4. Degül bî-hüde ger yağsa felekden başuma taşlar
Bināsın tîşe-yi āhumla berbād itdügümdendür
5. Kaçan rüsvā olurum kan yudup şabr idebilseydüm
Melāmet çekdügüm bî-hüde efgān itdügümdendür
6. Hata senden degül cismüm okıñdan bî-naşîb olsa
Hābāb-ı eşk-i gül-gün içre pinhān itdügümdendür
7. **Fuzûlî** ihtilāf-ı merdüm-i 'âlemden ikrāhum
Peri-veşler hayālin mūnis-i cān itdügümdendür

2024.

[Velehü]

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Öyle ser-mestüm ki idrāk itmezem dünyā nedür
Ben kimem sākî olan kimdür mey-i şahbā nedür
2. Gerçi cānāndan dil-i şeydā için kām isterem
Şorsa cānān bilmezem kām-ı dil-i şeydā nedür
3. Vaşldan çün 'âşıkı müstağnî eyler her vişāl
'Āşıkā ma' şūğdan her dem bu istignā nedür

2023 156b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 103, s. 180.

4 berbād: virān, *Fuzûlî Dîvânı*.

6 olsa: olmak, *Fuzûlî Dîvânı*.

2024 156b-157a. Muhammed Nur Doğan, *Leylâ ve Mecmûn*, YKY Yay., İstanbul 2000, s. 474-476.

3 her: bir, Muhammed Nur Doğan, *age*.

4. Hikmet-i dünyā vü mā-fihā bilen ‘ārif degül
‘Ārif oldur bilmeye dünyā vü mā-fihā nedür
5. Āh u feryāduñ **Fuzûlî** incidür ‘ālemleri
Çün belā-yı ‘ışk ile hoşnūd iseñ gavgā nedür

2025.

[Velehū]

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Cānı kim cānānı için sevse cānānın sever
Cānı için kim ki cānānın sever cānın sever
2. Her kimüñ ‘ālemde miqdārıncadır tab‘ında meyl
Ben lebi cānānumı Hızr āb-ı hayvānın sever
3. Başuma düşdükçe taqşır eylemez eyler meded
Ol sebebden muttaşıl çeşmüm ciger kanın sever
4. Müşg-i Çin āvāre olmışdur vaṭandan ben gibi
Kansı şūhuñ bilmezem zülf-i perişānın sever
5. Şu ki ser-gerdān gezüp başunda vardur bir hevā
Ġalibā bir gül-ruhuñ serv-i hürāmānın sever
6. ‘Ākıbet rüsvāy olup mey tek düşer halk ağzına
Kim ki bir ser-mest sāķī la‘l-i handānın sever
7. [N’olacağdur terķ-i ‘ışk itme **Fuzûlî** vehm idüp]
[Ġāyeti dirler ola bir bende sulṭānum sever]⁴⁹²

2026.

[Velehū]

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Müjem ser-çeşmeler menzil kılan āşüfte Mecnūn’dur

5 incidür: incidüpdür / çün: ger, Muhammed Nur Doğan, *age*.

2025 157a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 83, s. 207.

3 başuma: başa dem, *Fuzûlî Dîvânı*.

4 kansı: hansı, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 gezüp: gezer, *Fuzûlî Dîvânı*.

6 rüsvāy: rüsvā / halk: il, *Fuzûlî Dîvânı*.

⁴⁹² Gazelin son beyti *Mecmua*’da eksik olup *Fuzûlî Dîvânı*’ndan tamamlanmıştır.

2026 157a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 90, s. 214.

- Anuñ-çün beste-yi zencîr-i seyl-i eşk-i gül-gündur
2. Sevâd-ı noқта-yı gird-âba beñzer merdüm-i çeşmüm
Ki dâyim ğarқа-yı gird-âb-ı eşk-i çeşm-i pür-hündur
 3. İşit derd-i dilüm efsâne-yi Mecnûn'a meyl itme
Kim ol efsânenen hem añlanan muţlaқ bu maźmündur
 4. Feraḥ-baḥş-ı dil-i ma' şük olur şerḥ-ı ğam-ı ' aşık
Sürüd-ı bezm-i Şîrîn nâle-yi Ferhâd-ı maḥzündür
 5. Kemend-i çîn-i zülfüñ vehmi vardur zâr gönümde
Baña ol rişteyi ejder kılan bilmem ne efsündür
 6. Ḥamîde kâmetüm kim dâğ-ı dilden қana ğarқ olmış
İçinde noқtası güyâ ki қan altındaki nündür
 7. **Fuzûlî** virmedi та' n oқları göz yaşına teskin
Öñin bend itmek olmaz ḥâr u ḥâşâk ile Ceyḥûn'dur

2027.

[Velehû]

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Ğubâr-ı secde-yi râhuñ ḥaṭ-ı levḥ-i cebînümdür
Sücüd-ı dergehüñ ser-mâye-yi dünyâ vü dînümdür
2. Eger 'azm-i reh itsem şevḳ-i vaşluñ vâdî-yi râhum
Ve ger ârâm hem tutsam ḥayâlüñ hem-nişînümdür
3. Hevâ-yı ravza-yı kûyuñ bahâr-ı gülşen-i cânım
Nihâl-i kâmetüñ servüm 'izâruñ yâsemînümdür
4. Yaқînümdür ki maқşûdum olur ḥâşıl saña bilsem
Bi-ḥamdillâh baña senden yaña rehber yaқînümdür
5. Talebkâr-ı vişâlem müjde-yi vaşluñ dirîğ itme
Kim ol müjde feraḥ-baḥş-ı dil-i endühġinümdür
6. Çıkardı zevḳ-i vaşluñ ḥâṭırumdan ravza pervâsın

1 kılan: dutan, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 vardur: gítmez, *Fuzûlî Dîvânı*.

6 қan: Қâf, *Fuzûlî Dîvânı*.

2027 157a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 102, s. 226.

2 vâdî-yi: hâdî, *Fuzûlî Dîvânı*.

4 bilsem: yetsem, *Fuzûlî Dîvânı*.

Sözün kevşer münevver meclisin huld-i berinümdür

7. Baña yüz gösterür her lahza yüz biñ şahid-i devlet
Çü mir 'ât-ı ruhuñ manzûr-ı çeşm-i pâk-binümdür
8. Serîr-i salţanat zevkından efzundur baña ol söz
Ki luţf ilen dimişsin bir gulâm-ı kemterinümdür
9. Berî oldum **Fuzûlî** ğayrden ol dil-rübâ ancağ
Enîsim münisim yârim nigâr-ı nâzeninümdür

2028.

[Velehû]

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Dimiş her goncaya ' aşıklıgum rāzın şabā dirler
İl ağzın tıtmak olmaz karkaram ey gül saña dirler
2. Esîr-i derd-i ' ışk u mest-i cām-ı hüsn çok ammā
Biziz meşhûr olan Mecnûn baña Leylî saña dirler
3. Senün mihr ü vefâ gösterdüğüñ aġyāra çok gördüm
Ġalaţdur kim seni bî-mihr oğurlar bî-vefâ dirler
4. Saña dirler büt-i Çîn zülfüñe zunnâr söylerler
Zihî imānı yoğlar küfr söylerler haţâ dirler
5. Baña dirlerdi evvel bir melekdür sevdiğün hālā
Görenler ben faķire gökden inmiş bir belā dirler
6. Marîz-i ' ışk ' aķd-i zülfün eyler ārzü zirā
Mu' ālicler bu mühlik derde müşkildür devā dirler
7. **Fuzûlî** ' aşıķa anlar ki dirler terk-i ' ışk eyle
Dimezler mi haţâ taġyîr kıl hükmi-ı każâ dirler

2029.

[Velehû]

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

6 çıkardı: götürdü, *Fuzûlî Divânı*.

2028157a. *Fuzûlî Divânı*, G. 80, s. 204.

2 Mecnûn baña Leylî saña: Leylî saña Mecnûn baña, *Fuzûlî Divânı*.

7 anlar ki dirler: dirler olar kim, *Fuzûlî Divânı*.

2029 157a. *Fuzûlî Divânı*, G. 70, s. 194.

1. Şabādan gül yüzüñde sünbül-i pür-piç ü táb oynar
Şanasın per açup gülşende bir müşgin ğurāb oynar
2. Hayāl-i ‘ārīzuñ cevlan ider bu çeşm-i pür-nemde
Nicük kim mevcelenmiş şuda ‘aks-i āftāb oynar
3. Ruħuñ görgeç olur sūz-ı derūn-ı derd-i dil hāşıl
Bahār eyyāmı şıçrar berķ-i raħşende seħāb oynar
4. Irağ olsun yaman gözden ne hoş sā‘ atdür ol sā‘ at
Ki ma‘ şük ile ‘aşık oynayup nāz u ‘itāb oynar
5. Kılur göz perdesin ħūn-āb-ı ħasret çāk her dem kim
Ruħuñdan lezzet-i didār zevķinden niķāb oynar
6. **Fuzûlî** reşkden ditrer dil-i pür-ħūn-ı ‘uşşāķuñ
Bināģuşında yārūñ her zamān kim la‘ l-i nāb oynar

2030.

[Velehū]

Me‘ ulū Me‘ā‘ ilū Me‘ā‘ ilū Fe‘ ulūn

1. Āh eyledüğüm serv-i ħırāmānuñ içündür
Ķan ağladuğum dīde-yi giryānuñ içündür
2. Ser-geşteligüm kākül-i müşģinūñ ucından
Āşüfteligüm zūlf-i perişānuñ içündür
3. Bīmār tenüm nergis-i mestūñ elemünden
Ķūnün cigerüm la‘ l-i dūr-efşānuñ içündür
4. Yağdum tenümi vaşl ğüni şem‘ tek ammā
Bil kim bu tedārük şeb-i hicrānuñ içündür
5. Ķurtarmağā yağma-yı ğamuñdan dil ü cānı
Sāyim nazara nergis-i mestānuñ içündür
6. Cān vir gönül ol ğamzeye kim nice zamāndur
Cān içre seni besledüğüm anuñ içündür

3 derūn-ı: derūn u, *Fuzûlî Dîvānı*.

4 ma‘ şük ile ‘aşık oynayup: ‘uşşāk ile ma‘ şük eyleyüp, *Fuzûlî Dîvānı*.

6 pür-ħūn-ı: pür-ħūnı, *Fuzûlî Dîvānı*.

2030 157a-b. *Fuzûlî Dîvānı*, G. 105, s. 229.

1 dīde-yi giryānuñ: ğonca-yı ħandānuñ, *Fuzûlî Dîvānı*.

5 nazara: nazār-ı / mestānuñ: fettānuñ, *Fuzûlî Dîvānı*.

6 zamāndur: zamānlar / içre: ile, *Fuzûlî Dîvānı*.

7. Vā' ız bize dün dūzahı vaşf itdi **Fuzûlî**
Evşâf senüñ külbe-yi aḫzānuñ içündür

2031.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. ansı gülşen gülbüni serv-i ḫıramānuñca var
ansı gülbün içre ğonca la' l-i ḫandānuñca var
2. ansı bāğun var bir naḫli ḫadūñ tek ber virür
ansı naḫlūñ ḫāşılı sīb-i zenaḫdānuñca var
3. ansı gülzār içre bir gül açılır ḫüsnüñ gibi
ansı gül-berg leb-i la' l-i dūr-efşānuñca var
4. ansı ḫūnî sen gibi cellāda olmışdur esîr
ansı cellāduñ ḫılıcı tîĝ-ı müjġānuñca var
5. ansı bezm olmuş münevver bir ḫadūñ tek şem' den
ansı şem' üñ şu' lesi ruḫsār-ı tābānuñca var
6. ansı yirde bulunur nisbet saña bir genc-i ḫüsn
ansı gencüñ ejderi zülf-i perişānuñca var
7. ansı gülbünüñ bülbüli dirler **Fuzûlî** sen gibi
ansı bülbülüñ sürüdü āḫ u efġānuñca var

2032.

[Velehū]

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün

1. Veh ne ḫāmet ne ḫıyāmet bu ne şāḫ-ı gül-i terdür

7 evşâf: ol vaşf, *Fuzûlî Dîvânı*.

2031 157b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 73, s. 197.

1 içre: üzre, *Fuzûlî Dîvânı*. “ansı” kelimesi gazel boyunca “ḫansı” şeklinde tekrarlanmıştır.

2 ber virür: bār-ver, *Fuzûlî Dîvânı*.

3 gül-berg: gül-bergi, *Fuzûlî Dîvânı*.

4 tîĝ-ı: nevk-i, *Fuzûlî Dîvânı*.

6 bulunur: tapılır, *Fuzûlî Dîvânı*.

7 ansı gülbünüñ bülbüli: ḫansı gül-şen bülbülün / bülbülüñ sürüdü āḫ u: bülbül nālesi feryād ü, *Fuzûlî Dîvânı*.

2032 157b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 106, s. 230.

- Ne belâdur nazâr ehline ne hoş medd-i nazardur
2. Göz yoludur gönül mülkine hūblar girer andan
Tutma ey eşk anı billâh ki ‘ aceb rāh-güzêrdür
 3. Ne güher bulsa begenmez biraqur yazuya deryâ
Ġalibâ kim aña maqşûd dişûñ gibi güherdür
 4. ‘Işk ‘aybını bilüpsen hüner ey zâhid-i gâfil
Hünerüñ ‘aybdur ammâ didüğüñ ‘ayb hünerdür
 5. Sitemüñ gerçi yamandur anı terk eyleme billâh
Ki teğâfûl sitemüñden dağı elbetde beterdür
 6. Āhir olmaz nice kim göz yaşı aqarsa hemân
Ki dem-â-dem aña imdâd kılan hūn-ı cigerdür
 7. Serserî basma qadem ‘ışk tarîkine **Fuzûlî**
İhtiyât eyle ki gâyetde haqarnâk seferdür

2033.

[Velehū]

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1. Hüsñüñ olduqça füzün‘ ışk ehli artuq zâr olur
Hüsñ ne miqdâr olursa ‘ışk ol miqdâr olur
2. Cennet için men‘ iden ‘âşıkları dîdârdan
Bilmemiş kim cenneti ‘âşıkларуñ dîdâr olur
3. ‘Işk derdinden olur ‘âşık mizâcı müstaqîm
‘Âşıkñ derdine tîmâr itseler bîmâr olur
4. Zâhid-i hod-bîn ne bilsün zevqini ‘ışk ehlinüñ
Bir ‘aceb meydür maqabbet kim içen hüşyâr olur
5. ‘Işk sevdâsına şarf eyler **Fuzûlî** ‘ömrini
Bilmezem bu h‘âb-ı gâfleden kaçan bîdâr olur

2 yoludur: yoludur ki, *Fuzûlî Dîvânı*.

2033 157b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 96, s. 220.

3 tîmâr: dermân, *Fuzûlî Dîvânı*.

4 hod-bîn: bî-hod, *Fuzûlî Dîvânı*.

2034.

[Velehū]

Mef' ulū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ulūn

1. Ey gül ne 'aceb silsile-yi müşg-i terūñ var
V'ey serv ne hoş cān alıcı 'işvelerūñ var
2. Acıtdı beni acı sözūñ tünd nigāhuñ
Ey naḥl-i melāḥat ne belā telḥ berūñ var
3. Peykānlar ile ʔoludurur ʔeşm-i pür-ābum
Ey baḥr senūñ şanma ki ancak güherūñ var
4. Ol seng-dile nāle-yi zāruñ eşer itmiş
Ey dil saña bir zevḥ yeter tā eşerūñ var
5. 'Işık içre gönül dime ki ben bī-ḥodem ancak
Ey gāfil özüñden senūñ ancak ḥaberūñ var
6. ʔün baḥduḡuña ḡamze ile baḡrın üzersen
Her kime ki baḥmazsın anuñla nazaruñ var
7. 'Işık ehline ol māh **Fuzūlī** nazar itmiş
Sen hem özüñi göster eger bir hünerūñ var

2035.

[Velehū]

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Laḥza laḥza lebūñ aḥup idicek eḡānlar
Ḳatre ḳatre şaçılır dīdelerūmden ḳanlar
2. Ḳatre ḳatre [dime]⁴⁹³ ḳandur ki ʔıkar ʔeşmūmden
Dem-be-dem gönülüm odıyla eriyen peykānlar
3. Ḳaşlaruñ yayına meyl eyleyeli cān u gönül
Dün ü gün ben bilürem kim ne ʔekerler anlar
4. Aḥma kākül girihin başuñ içün görme revā
Ki perişān olalar bir nice ser-gerdānlar

2034 157b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 76, s. 200.

3 ʔoludurur: doludur / senūñ şanma ki: şaḡınma senin ancak, *Fuzūlī Dīvānı*.

4 bir: bu, *Fuzūlī Dīvānı*.

6 ḡamze ile: ḡamze ilen, *Fuzūlī Dīvānı*.

2035 157b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 67, s. 191. *Fuzūlī Dīvānı*'nda 7 beyittir.

⁴⁹³ Kelimenin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup *Fuzūlī Dīvānı*'ndan tamamlanmıştır.

5. Eyle ‘uṣṣāka cefālar ki vefālar göresin
Şanma kim zāyi‘ olur eyledüğüñ ihsānlar
6. Şorma zühhāda **Fuzūlī** reh ü resmin ‘ışkuñ
Ne bilürler revîş-i ehl-i h̄ired nādānlar

2036.

[Velehū]

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1. Dökdükçe kanımı oquñ ol āstān içer
Bir yirdeyem esir ki toprağı kan içer
2. Ehl-i zamāne kanına çün teşnedür zemīn
Kanın kimüñ dökerse felek ol revān içer
3. Mey içmeden açılmaz imiş bāb-ı mağfîret
Sevgendler bu bābda pîr-i muğān içer
4. ‘Uqbāda kevşer istemesün pîr-i meykede
Dünyāda bes degül mi aña ergavān içer
5. Ğamzeñ görünmeyüp göze kanlar içer müdām
Zāhid gibi ki bādeni gözden nihān içer
6. Meyden egerçi tevbe virür il **Fuzūlī**’ye
Ey serv sen kadeh şunar olsañ revān içer

2037.

[Velehū]

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1. Şaçuñ endişesi tahrik-i zencir-i cünūnumdur
Cünūnum def‘ ine zikr-i leb-i la‘ lüñ füsūnumdur
2. Diyār-ı derd ser-gerdānyam her kim beni ister
Delil-i rāh kaṭre kaṭre eşk-i lāle-gūnumdur
3. Felekde berç-i āhumdan ser-ā-ser yandı kevkebler

2036 157b. *Fuzūlī Dîvānı*, G. 77, s. 201.

2 çün: çoğ / revān: zamān, *Fuzūlī Dîvānı*.

4 aña ergavān: mey-i argavān, *Fuzūlī Dîvānı*.

5 gözden: ilden, *Fuzūlī Dîvānı*.

2037 157b-158a. *Fuzūlī Dîvānı*, G. 87, s. 211.

Çalan odlara yanmış kevkeb-i baht-ı zebūnumdur

4. Gelen nāveklerüñ bir bir yaqup qoymaz alam zevkin
Beni ħırmān odına yanduran sūz-ı derūnumdur
5. Ser-i kūyumda göñlüm berq-i āhın şanma bī-hūde
Çarangu gice ‘azm-i kūyuñ itsem reh-nūmūnumdur
6. Lebi şırınlerüñ zevkıyle Ferhād’ı benüm dehrüñ
Yanumda cem‘ olan seng-i melāmet Bīsütün’umdur
7. **Fuzūlī** ħālī olmağ cām-ı ‘ışüm şāf şahbādan
Delīl-i baht-ı nā-fercām ü iqbāl-i zebūnumdur

2038.

[Velehū]

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Girüp meyĥāneye muğ meşrebiyle kim ki ħū eyler
Olup mü’min behište kāfirim ger ārzū eyler
2. Meger dīvānedür sevdā-yı ebrūsıyla zāhid kim
Bağup mihrāba dāyim öz öziyle güft ü gū eyler
3. Dem-ā-dem қаtre қаtre қan yaşumdur kim çıkar gözden
Veyā peykānları kim āteş-i dil anı şu eyler
4. Reh-i ‘ışkuñda olmam teng-dil sevdā-yı hücūmından
Tariğ-i salţanat her kim dutar ġavġāya ħū eyler
5. Didüm kimdür perişān eyleyen ‘āşıklar aĥvālin
Şabā gösterdi tār-ı sūnbül-i zūlfın ki bū eyler
6. **Fuzūlī** zūlfūñe bağlandı ammā eyle inceldi
Ki gūyā za‘f anı hem zūlfūñe bir tār mü eyler

2039.

[Velehū]

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

4 alam: bulam, *Fuzūlī Dīvānı*.

6 zevkıyle: şevkıyle / dehrüñ: ‘aşruñ, *Fuzūlī Dīvānı*.

7 delīl-i: nişān-ı / zebunumdur: niğūnumdur, *Fuzūlī Dīvānı*.

2038 158a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 81, s. 205.

2039 158a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 75, s. 199.

1. Bende Mecnūn'dan füzūn ' aşıklıg' isti' dādı var
' Aşık-ı şādık benem Mecnūn' uñ ancağ adı var
2. N'ola kan dōmekde māhir olsa çeşmüm merdūmi
Nuṭfe-yi Qābildürür ğamzeñ gibi üstādı var
3. Ehl-i temkīnem beni beñzetme ey gül bülbüle
Derde yok şabırı anuñ her lahza biñ feryādı var⁴⁹⁴
4. Öyle bed-ḫālem ki aḫvālüm görende şād olur
Her kimuñ kim devr cevrenden dil-i nā-şādı var
5. Gezme ey gönüm kuşu ğāfil fezā-yı ' ışkda
Kim bu şahrānuñ güzergehlerde çok şayyādı var
6. Ey **Fuzūlī** ' ışk men' in itme nāşihden qabūl
' Akl tedbiridür ol şanma ki bir bünyādı var

2040.

[Velehū]

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Muḫavves qaşlaruñ kim vesme birle reng dutmuşlar
Qılıçlardur ki kanlar dōkmek ile jeng dutmuşlar
2. Qılıp tağyir-i şüret vesmeden yağma qılurlar dil
Ḥarāmī gözleruñ resm ü reh-i nireng dutmuşlar
3. Gönül mir 'atını eyler mükedder ' aql teklīfi
Ḥoş ol bi-bākler kim terk-i nām u neng dutmuşlar
4. Fezā-yı ' ömrde gūyā degüller ğonca tek vāqıf
Olar kim özlerin dünyā için dil-teng dutmuşlar
5. Beni kim sengsār-ı miñnetem bāzār-ı ' ışk içre
Belā tağı çeken Ferhād ile hem-seng dutmuşlar
6. Lebūñ devrinde zāhidler dutup meyhāneler küncin
Qılıp tesbiḫ tārın terk-i zūlf-i çeng dutmuşlar

2 Qābildürür: Qābil'dür ü, *Fuzūlī Divānı*.

⁴⁹⁴ Bu beyt *Mecmua*'da sehven tekrarlanmıştır.

6 itme: qılma, *Fuzūlī Divānı*.

2040 158a. *Fuzūlī Divānı*, G. 69, s. 193.

2 gözleruñ: qaşlaruñ, *Fuzūlī Divānı*.

4 Fezā-yı ' ömrde: Fenā-yı ' ömrden, *Fuzūlī Divānı*.

5 tağı: dağın, *Fuzūlī Divānı*.

7. Seher bülbüller efgānı degül bî-hûde gülşende
Fuzûlî nâle-yi dil-sûzına âheng dutmuşlar

2041.

[Velehû]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Āşiyān-ı murğ-ı dil zülf-i perîşānuñdadur
Kanda olsam ey perî gönüm senüñ yanüñdadur
2. 'Işk derdiyle hoşem el çek 'ilācumdan tabīb
Kılma dermān kim helāküm zehri dermānuñdadur
3. Mest-i h'āb-ı nāz olup cem' it dil-i şad-pāremi
Kim anuñ her pāresi bir nevk-i müjgānuñdadur
4. Gözlerüm yaşın görüp şür itme nefret kim bu hem
Ol nemekdendür ki la' l-i şekker-efşānuñdadur
5. Bes ki hicrānuñdadur hāşiyet-i kaç' -ı hayāt
Ol hayāt ehline hayrānem ki hicrānuñdadur
6. Ey **Fuzûlî** şem' -veş muṭlağ açılmaz yanmadın
Tāblar kim sünbülinden rişte-yi cānuñdadur

2042.

[Velehû]

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Sāḳiyā cām dut ol 'āşıka kim ḳaygöludur
ḳaygu çekmek ne için cām ile 'ālem ṭoludur
2. Telḫ güftārsuz olmaz leb-i yār ey 'āşık
Çok heves eyleme ol şerbete kim aḡuludur
3. Ḳoyalum başı ḥum-ı bāde ayaḡına gelüñ
Dīde-yi baḫtum uyanmaz ne aḡır uyḫuludur
4. Munca kim küh-şıfat başuma taşlar urulur

6 tārın terk-i: terkin tār-ı, *Fuzûlî Dîvânı*.

2041 158a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 85, s. 209.

3 olup: ol, *Fuzûlî Dîvânı*.

2042 158a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 93, s. 217.

3. ve 4. beytin 2. mısraları *Fuzûlî Dîvânı* 'nda yer deḡiştirmiş olarak kaydedilmiştir.

ȚutmaȚ olmaz kim anuñ Țürmetini bir uludur

5. Dil-i pür-Țünuma yaȚdurma belā peykānın
Țazer it ŐiŐeye nāgeh Țarar eyler doludur
6. Göñlümüñ zaȚmına peykānuñı itdüm merhem
Genc-i ğamdur n'ola ger böyle demür Țapuludur
7. Nergisüñ fikri **Fuzûlî** göz ü göñlümde gezer
Dutar āhu vaȚan ol yirde ki otlu Őuludur

2043.

[Velehū]

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1. Beni Țıkr itmez il efsāne-yi Mecnün'a māyildür
Ne beñzer ol baña derdi anuñ dermāna Țābildür
2. Beyābānlarda Mecnün'dan ğam u derdüm su 'āl itmeñ
Ne bilsün baȚr ĥālın ol ki menzilġāhı sāĥıldür
3. Benüm tek olabilmez Şöhre-yi Şehr-i belā Mecnün
Țabül eyler mi bu rüsvālġı her kim ki 'āĥıldür
4. Ne müşkil ĥālī olsa 'āŐıȚuñ ma' Şük ider çāre
Ger ol bī-derd bilmezse bu ĥālī ĥāl müşkildür
5. FirāȚ eyyāmı seyl-āb-ı sirişkümden ĥaber Țuymaz
Țıyāmet mācerāsından gör ol Țālīm ne ġāfildür
6. FaȚīh-i medrese ma' zürdur inkār-ı 'ıŐı itse
YoȚ özge 'ilmine inkārımız bu 'ilme cāhıldür
7. **Fuzûlî** il seni Mecnün'dan efzün dir melāmetde
Buña münkir degül Mecnün daȚı ma' Țüle Țāyıldür

2044.

[Velehū]

4 ȚutmaȚ olmaz kim: dutmamaȚ olmaz anuñ, *Fuzûlî Dîvānı*.

2043 158b. *Fuzûlî Dîvānı*, G. 100, s. 224.

1 dermāna: taȚrīre, *Fuzûlî Dîvānı*.

2 beyābānlarda: beyābān-gerd, *Fuzûlî Dîvānı*.

5 Țuymaz: dutmaz, *Fuzûlî Dîvānı*.

2044 158b. *Fuzûlî Dîvānı*, G. 86, s. 172.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ol perî-veş kim melâmet mülkinüñ sultânıdur
Hüküm anuñ hükmi baña fermân anuñ fermânıdur
2. Şavdı Mecnûn nevbetin şimdi benem rüsvâ-yı ' ışk
Doğrı dirler her zamân bir ' aşıkun devrânıdur
3. Laḫza laḫza gönlüm odından şererlerdür çıkan
Kaṭre kaṭre gözgüden şanmañ sirişküm kanıdur
4. Çäkler cismümde tiğ-ı ' ışkdan ' ayb itmeñüz
Kim cünün gülzârınuñ bu yir gül-i handânıdur
5. Ey **Fuzûlî** ola kim raḫm ide yâr efgânuña
Ağlamaḫ zâr anca kim zâr ağlamaḫ imkânıdur

2045.

[Velehü]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Zevk şevkiyle cihân kaydın çeken zaḫmet çeker
Ehl-i zevk oldur kim andan dâmen-i himmet çeker
2. Gün çeker yirden göge her dem gubâr-ı râhuñı
Tütüyâ için velî yirden göge minnet çeker
3. Ey çeken gayr ile pinhân bezm idi mey gâh gâh
Yâd kıl andan ki bezmün yâd idüp ḫasret çeker
4. Hâli itmiş gayrdan zülfün ḫayâli gönlümi
N'ola şâhib-keşf ise bir ' ömrdür ḫalvet çeker
5. Çek şabûhı şubḫ naḫkâşına ' arz-ı ' arız it
[Böyle çeksin ger felek levhine bir şüret çeker]⁴⁹⁵
6. Serv-ḫâmetler semen-ruḫsârlar toprağıdur
Her semen kim açılır her serv kim ḫâmet çeker

1 melâmet: melaḫat, *Fuzûlî Dîvânı*.

3 gözgüden: göz dökken, *Fuzûlî Dîvânı*.

4 bu yir: bunlar, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 ağlamaḫ zâr: ağlağıl zâr, *Fuzûlî Dîvânı*.

2045 158b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 78, s. 202.

2 velî yirden göge: belî gökten yere, *Fuzûlî Dîvânı*.

3 bezm idi: bezm idüp, *Fuzûlî Dîvânı*.

⁴⁹⁵ Bu mısranın yeri *Mecmua* 'da boş bırakılmış olup *Fuzûlî Dîvânı* 'ndan tamamlanmıştır.

7. atıre-yi eküm atıarı s̄ine ākinden girüp
Ten evine aradan bār-ı am u minet eker
8. Ey **Fuzūlī** bamayam tā ayra her hūnīn mūje
Ātein bir mildür kim emūme ayret eker

2046.

[Velehū]

Meā' ilūn Meā' ilūn Meā' ilūn Meā' ilūn

1. Benüm ki bir lebi hāndān iün giriyanlıgum vardur
Periān ırralar devrinde ser-gerdānlıgum vardur
2. Yaum taht-ı revāndur tāc-ı zerrīn u' le-yi āhum
Görüñ kim devlet-i ' i ile ben sultānlıgum vardur
3. Yumulmaz ek uyānından ansuz em-i hūn-bārum
Hayāl-i ūret-i cānāna ho hayrānlıgum vardur
4. Siriküm görüp ey ebrū özüñden kem hayāl itme
Hevā-yı ' i ile biñ sence ek-efānlıgum vardur
5. **Fuzūlī** cām terkin eyleyüp zühd ile tavīden
amu dūnyāya rūendür bu kim nādānlıgum vardur

2047.

[Velehū]

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Her kitāba kim lebi la' lūñ hādīsin yazalar
Rite-yi cān birle zev ehli anı irāzeler
2. Bu ne sırdur sırr-ı ' iuñ dimedin bir kimseye
ehre dūmi men seni sevdüm diyü āvāzeler
3. eyhler meyhāneden yüz dönderürler mescide
Bī-tariatler gerek kim orı yoldan azalar

2046 158b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 92, s. 216.

1 lebi: lebi-i, *Fuzūlī Dīvānı*.

2 ben: ne, *Fuzūlī Dīvānı*.

4 görüp ey ebrū: gör beni ey ebr, *Fuzūlī Dīvānı*.

5 cām terkin eyleyüp: cām-ı mey terkin ılıp / dūnyāya: dānāya, *Fuzūlī Dīvānı*.

2047 158b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 79, s. 203.

1 zev ehli: ' i ehli, *Fuzūlī Dīvānı*.

3 bī-tariatler gerek kim: bī-tariatlerini gör kim, *Fuzūlī Dīvānı*.

4. Çäkler gögsümde şanmañ kim açupdur tiğ-ı ışk
Göñlümüñ şehrine mihrüñ girmege dervâzeler
5. Ey **Fuzûlî** yâr eger cevri itse andan incime
Yâr cevri aşıkça her dem maħabbet tâzeler

2048.

[Velehü]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Seyr kııl gör kim gülistānuñ ne āb u tābı var
Her tarafda niçe biñ serv [ü] gül-i sīrābı var
2. Pençe-yi berk-i çenār itmiş müheyyā şāneler
Egilmiş güyā ki sünbül kākūlinüñ tābı var
3. Rāħat için ferş şalmış sebze-yi ter gülşene
Nergisüñ görmüş gözin maħmūr şanmış ħ'ābı var
4. Güldi gül açıldı nergis lāle taldı jāleden
Ey hoş ol kim işret ü iş itmege esbābı var
5. Ğālib olmuş [ħalkça seyr-i]⁴⁹⁶ zevk-i gülşen ğālibā
Çekmege ħalkı benefşe zülfünüñ kullābı var
6. Ger **Fuzûlî** meyl-i gülzār itse vaqt-i gül n'ola
İş için ħün-ābe-yi dilden şarāb-ı nābı var

2049.

[Velehü]

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1. Serv-i āzād kadūñle baña yeksān görünür
Neye ser-geşte olan baħsa ħurāmān görünür
2. Cān görünmez diseler tenden inanman nite kim
Luţfdan her neye baħsam tenüñe cān görünür

2048 158b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 74, s. 198. *Fuzûlî Dîvânı*'nda 7 beyittir.

1 Beytin ikinci mısrası *Fuzûlî Dîvânı*'nda şöyledir: "Her taraf biñ serv-i ser-sebz ü gül-i sīrābı var"

2 egilmiş: añlamış, *Fuzûlî Dîvânı*.

⁴⁹⁶ Bu kelimelerin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup *Fuzûlî Dîvânı*'ndan tamamlanmıştır.

6 vaqt-i: faşl-ı, *Fuzûlî Dîvânı*.

2049 159a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 108, s. 182-232.

2 nite kim: nişe kim / neye: nice, *Fuzûlî Dîvânı*.

3. Direm aḥvālūmi cānāna [kılām]⁴⁹⁷ ‘ arz velī
Görebilmen özümü anda ki cānān görünür
4. Ey diyen şabr kııl āh eyleme yāri göricek
Baña düşvārdur ol ger saña āsān görünür
5. Şordum aḥvālūmi ‘ ışkıında müneccimlerden
Bağdılar ṭāli‘ evine didiler ḳan görünür
6. Ne kemāndārsın ey meh ki atup ğamze oḳın
Yıḳduğuñ şayda [ne]⁴⁹⁸ zaḥm u ne peykān görünür
7. Bir şanem zülfüñe gūyā ki virüpdür göñlin
Ki **Fuzûlî**’nün iyen ḥāli perişān görünür

2050.

[Velehū]

Meṭā‘ ilün Meṭā‘ ilün Meṭā‘ ilün Meṭā‘ ilün

1. Sülük-i faḳr eṭvārum mezāk-ı ‘ ışḳ-ı ‘ ālümdür
Tecerrüd ‘ ālemi seyrinde ‘ ālem pāy-mālümdür
2. Ḥayālümde budur kim bulmuşum ‘ ālemde bir ḥilḳat
Ne ‘ ālem ḳanğı ḥilḳat şandugum bāṭıl ḥayālümdür
3. Cünün feyziyle āzād olmuşam ‘ ālemde bir ḥilḳat
Kemāl ü faẓl terki rütbe-yi faẓl u kemālümdür
4. Benüm şem‘ -i vişāle yanduran pervāne-veş varın
‘ Alāmet āh-ı serd ü rüy-ı zerd ü eşḳ-i ālümdür
5. Ṭabībā kılmışam teşḥiş derd-i ‘ ışḳdur derdüm
Fenā-yı muṭlaḳum cānān ile bezm-i visālümdür
6. Hevādan mevce gelmiş baḥr-ı derdem şāhid-i ḥālüm
Dil-i pür-ızṭırāb ü nāle-yi bî-i‘ tidālümdür
7. **Fuzûlî** ‘ ālem-i faḳr u fenāda mün‘ im-i vaḳtem

⁴⁹⁷ Kelimenin yeri *Mecmua*’da boş bırakılmış olup *Fuzûlî Dîvânî*’ndan tamamlanmıştır.

⁴⁹⁸ Kelimenin yeri *Mecmua*’da boş bırakılmış olup *Fuzûlî Dîvânî*’ndan tamamlanmıştır.

2050 159a. *Fuzûlî Dîvânî*, G. 101, s. 225.

1 ‘ ışḳ-ı ‘ ālümdür: ‘ aşḳ ḥālümdür, *Fuzûlî Dîvânî*.

3 ‘ ālemde bir ḥilḳat: ḳayd-ı ‘ alāyıkdan, *Fuzûlî Dîvânî*.

4. ve 5. beyitlerin 2. mısraları *Fuzûlî Dîvânî*’nda yer değiştirmiştir.

Diyār-ı meskenet naqd ü qanā' at mülk ü mālümdür

2051.

[Gazeliyyāt Fī-Ḥarfi'z-Zā]

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Buldı kūyuñda devā derd-i dil-i bīmārumuz
Sen ağasın biz kıluz kūyuñdadur tīmārumuz
2. Zāhidā gör sīne çākin şu' lesin bizden şağın
Biz ocağuz biz ki sūzāndur der ü dīvārumuz
3. N'ola ger olduysa fānī Kūhken ben bākiyem
İşka bizdendür beqā yoğdur yoğ olmağ varumuz
4. Gülşen-i ğam nağliyüz perverde āb-ı dīdeden
Dāğlar berg āh-ı āteş-bārumuzdur bārumuz
5. Ehl-i terkin kıluyuz oldur bize cāndan 'azīz
Yūsuf ise ğod-fürüş anuñla yoğ bāzārumuz
6. Eşkümez gird-āb-ı 'ālī 'ömrümüz bünyādı pes
Gör ne alçağ dirlik ile çizginür pergārumuz
7. Ey **Fuzûlî** cevri-i yār ü ta' ne-yi ağıyardan
Var yüz biñ ğam bu hem bir ğam ki yoğ ğam-ğ'ārumuz

2052.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ḥam qad ile ağlaram ol turra-yı tarrārsuz
Gerçi dirler çengden çıkmaz terennüm tārsuz
2. Sīne-yi çākümden eksik itme tīr-i ğamze çek
Ey gül-i ra' nā bilürsin kim gül olmaz ğarsuz
3. Saqlamazdum nāvekūñ dilde belāsın çekmesem

2051 159a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 120, s. 244.

2 sīne çākin: sīne çāki, *Fuzûlî Dîvânı*.

6 gird-āb-ı: gird-ābı, *Fuzûlî Dîvânı*.

2052 159a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 118, s. 242.

2 ğamze çek: ğamzeñi, *Fuzûlî Dîvânı*.

Şu virür ol naḥli besler mi ger olsa bārsuz

4. Yol azarsın zulmet-i ḥayretde ey dil vāḳıf ol
Zinhār ol kūya gitme āh-ı āteş-bārsuz
5. Girye-yi zār ile ḥoş-ḥālem ki baḥr-ı ʿışḳdur
Eşksüz göz bir şadefdür āh-ı āteş-bārsuz
6. Cāna āzār-ı ḥadengüñ ḥoş gelür ey kaşı yay
Bir sıfāriş kıll ki bizden olmasun āzārsuz
7. Zühdden geçmez **Fuzûlî** eylemez terk-i riyā
Pend çok virdüm işitmez ʿārsuzdur ʿārsuz

2053.

[Velehū]

Mefāʿ-îlün Mefāʿ-îlün Mefāʿ-îlün Mefāʿ-îlün

1. Tarīḳ-i fakr dutsam ṭabʿ tābiʿ nefis rām olmaz
Ġinā kılsam ṭaleb esbāb-ı cemʿ iyyet tamām olmaz
2. Dehānuñdan eṣer görmen ḥayātuñdan nişān men kim
Ben-i nā-kāma ʿömrümden müyesser hiç kām olmaz
3. Muḳīm-i kūy-i derd eyler beni āh-ı ciger-sūzum
Bu āheng-i melāl-efzāya bundan yig maḳam olmaz
4. Mürīd-i şaḳīyem kim luṭfi ehl-i zevḳe dāyimdür
Ne ḥāşıl ehl-i zühdüñ şefḳatinden kim müdām olmaz
5. Didüm cevritme ʿuşşāḳa didi ol ḥūblar şāhı
Siyāset olmayınca ʿışḳ mülkinde niḳām olmaz
6. Lebüñden ḳatre ḳatre ḳan içer göñlüm kerāhetsiz
Şekerden olıcaḳ mey ḳatresi güyā ḥarām olmaz
7. **Fuzûlî**'ni melāmet eyleyen bî-derd bilmez mi
Ki bāzār-ı cünün rüsvālarında neng ü nām olmaz

3 dilde: gözde / virür: virüp / besler mi ger: beslerdüm mi, *Fuzûlî Dîvânı*.

4 gitme: varma, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 ʿışḳdur: ʿaşḳda / āh-ı āteş-bārsuz: lü'lü'-i şeh-vārsuz, *Fuzûlî Dîvânı*.

2053 159a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 113, s. 237.

2 ḥayātuñdan: miyānından / men: veh, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 cevritme ʿuşşāḳa: ʿuşşāḳa cevritme, *Fuzûlî Dîvânı*.

2054.

[Velehü]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. ' Ālem oldı şād senden ben esīr-i ğam henūz
' Ālem itdi terk-i ğam bende ğam-ı ' ālem henūz
2. Cān bağışlardı lebüñ izhār-ı güftār eyleyüp
Urmadın ' İsa gibi cān-bağışlıktan dem henūz
3. Secdegāh itmişdi ' ışk ehli kaşuñ mihrābını
Kılmadın ħayl-i melā'ik secde-yi Ādem henūz
4. Cāna derdüñ cism-i peykānuñ revān itmişdi ħükm
Cism ile cān irtibātı olmadı muħkem henūz
5. Eşk şarf eyler felekde kām ħāşıl kılmağa
Bu ğuher ħadrini bilmez dīde-yi pür-nem henūz
6. Perde-yi çeşmümde yir itmişdi bir tersā-beçe
Olmadın mehd-i Mesīhā dāmen-i Meryem henūz
7. Ey **Fuzūlī** eyledi her derde dermān ol tabīb
Bir menüm zaħmumdur ancak bulmadı merhem henūz

2055.

[Velehü]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ğamze peykānın gözüñ ben mübelādan şaklamaz
Şarf ider ehl-i nazār naħdin gedādan şaklamaz
2. Dil n'ider yanumda çün kılmaz beni ğamdan ħalāş
Çekmen ol ta' vīz bārın kim belādan şaklamaz
3. Cānā cismüm ol ħadeng-i ğamzeden olmaz penāh
Hīç cevşen Ka' be'yi tīr-i ħazādan şaklamaz
4. ' Işkdan bir dem men-i sūzānı dūr itmez felek
Veh niçe fānūsdur şem' i hevādan şaklamaz

2054 159a-b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 121, s. 245.

2 gibi: lebi, *Fuzūlī Dīvānı*.

4 cism-i: cisme / olmadı: olmadın, *Fuzūlī Dīvānı*.

6 çeşmümde yir: çeşmim maħām, *Fuzūlī Dīvānı*.

2055 159b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 110, s. 234.

3 Ka' be'yi: kimseni, *Fuzūlī Dīvānı*.

5.   Ālemi Őeydā kıılır ger olsa gözden ğam nihān
Bir peri-veş kim ser-i zülfin Őabādan Şaqlamaz
6. Eylerem b -h d figān gördükçe k yu  itlerin
ĀŐnā rāz-ı nihānın āŐnādan Şaqlamaz
7. B -sebeb Őanma  **Fuz l **'n n melāmet  ekdiĝin
B -haberdi  meŐrebin ehl-i riyādan Şaqlamaz

2056.

[Veleh ]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Rāz-ı   iŐku  Şaqlaram ilden nihān ey serv-i nāz
Kesse başum Şem' tek mümkin degül ifŐa-yı rāz
2. H blar mihrāb-ı ebr sına meyl itmez faķih
 lse kāfirdür m selmānlar a a kıılma  namāz
3. Kimse ol bed-h ya izhār idebilmez h lini
Ey s r d-ı nāle Tanrı-  n sen olĝıl  are-sāz
4.  aleb m görmiş teh  dökmek diler bir t ze r h
Berķ-i āhum kim gelen peykānu a virmiş g dāz
5. H b Ő retlerden ey nāŐih beni men' eyleme
Pertev-i envār-ı hürşid-i haķikātd r mecāz
6. Ey **Fuz l **  almıŐam hayretde bilmem n' eyleyem
Devr zālim baht nā-fermān taleb çok   ömr az

2057.

[Veleh ]

Me a' ilün Me a' ilün Me a' ilün Me a' ilün

4 men-i: ten-i, *Fuz l  D vānı*.

5 gözden ğam: hem gözden / Bir: Her, *Fuz l  D vānı*.

6 rāz-ı: derd-i, *Fuz l  D vānı*.

2056 159b. *Fuz l  D vānı*, G. 114, s. 238.

1 Kesse: Gitse, *Fuz l  D vānı*.

3 h lini: h l mi, *Fuz l  D vānı*.

5 eyleme: etme kim, *Fuz l  D vānı*.

2057 159b. *Fuz l  D vānı*, G. 116, s. 240.

1. Figān kim bağrumuñ ol lāle-ruḡ ḡan olduğın bilmez
Ciger pergālesinde dāğ-ı pinhān olduğın bilmez
2. Ḥabībüm gön̄lümi cem‘ eylemez ruḡsārı devrinde
Meger zülfi gibi ḡālüm perişān olduğın bilmez
3. Kılur taḡşır idüp bir luḡf her dem gön̄lüm almaḡda
Vefā resmin şanur düşvār āsān olduğın bilmez
4. Güzeller devlet-i vaşlın bulup mađdūr olan ‘ aşık
Neşāḡ-ı vaşldan endūh-ı hicrān olduğın bilmez
5. Dil-i şad-pāreden bī-dād kesmez ḡamze-yi mestüñ
Ne ḡāfil pādşāhdur mülki virān olduğın bilmez
6. Şanur zāhid özin ḡālī ḡayālūñden ḡalaḡdur bu
Bu ḡayrān olduğındandır ki ḡayrān olduğın bilmez
7. **Fuzūlī** ḡasteye düşmen söziyle dūst cevri eyler
Zihī sāde mu‘ arız ḡavl ü bühtān olduğın bilmez

2058.

[Velehū]

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Bikridür cilveye ol serv-i semendin yeñemez
Kim anı görse figān itmege kendin yeñemez
2. Gerçi şimşād-ı leḡāfetde çeküpdür göge baş
Nār-ı baḡşende anuñ serv-i bülendin yeñemez
3. Eyle dīvānelige düşdi gön̄ül kim dildār
Şalsa hem boynına hem zülfi-i kemendin yeñemez
4. Kaçabilmez dil-i dīvāne şaçuñ ḡaydından
N’itsün ol vaḡşī ayağındaki bendin yeñemez
5. İdemez men‘ **Fuzūlī**’ni şaçuñ ḡaydından
Hiç kim kūy-ı ḡarābāt levendin yeñemez

4 vaşldan: vaşlda, *Fuzūlī Dīvānı*.

5 bī-dād: bī-dādı, *Fuzūlī Dīvānı*.

7 ḡavl ü: ḡavli, *Fuzūlī Dīvānı*.

2058 159b. Bu gazel *Fuzūlī Dīvānı*’nda yoktur. Necatī’nin gazeline yazılmış bir naziredir.

2059.

[Velehū]

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Biz cihān ma' mūresin ma' nīde vīrān bilmişüz
' Āfiyet gencin bu vīrān içre pinhān bilmişüz
2. Ger özin dānā bilür taqlīd ile ' ālem-perest
' Ālem-i taḥḳīḳde biz anı dānā bilmişüz
3. Bī-ḥaberler şerbet-i rāḥat bilürler bādeyi
Biz ḥakīm-i vaḳtüz anı tōkmişüz ḳan bilmişüz
4. Bilmişüz kim mülk-i ' ālem kimseye ḳılmaz vefā
Ol zamāndan kim anı mülk-i Süleymān bilmişüz
5. Ayru bilmişsen **Fuzūlī** mescidi meyhāneden
Sehv imiş ol kim seni biz ehl-i ' irfān bilmişüz

2060.

[Velehū]

Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn Meḫā' ilūn

1. Göñülde biñ ḡamum vardur ki pinhān eylemek olmaz
Bu hem bir ḡam ki il ṭa' nından eḡḡān eylemek olmaz
2. Ne müşkil derd olursa bulınur ' ālemde dermānı
Ne müşkil derd imiş ' ışḳuñ ki dermān eylemek olmaz
3. Fenā mülkine çok ' azm itme ey dil çekme zaḥmet kim
Bu tedbīr ile def' -i dāḡ-ı hicrān eylemez olmaz
4. Şaḳın göñlüm yıḳarsın pendden dem urma ey nāşih
Hevā-yı nefis ile bir mülki vīrān eylemek olmaz
5. Dehānuñ üzre la' lūñ istemiş dil def' i müşkildür
Görünmez hiç cürmi yoḡ yire ḳan eylemek olmaz
6. Du' ālar eylerem benden yaña bir dem güzār itmez
Ne çāre siḫr ile serv-i ḥurāmān eylemek olmaz
7. **Fuzūlī** ' ālem-i ḳayd içre sen dem urma ' ışḳından

2059 159b. Muhammed Nur Doḡan, *Leylā ve Mecmūn*, YKY Yay., İstanbul 2000, s. 502.

2 ' ālem-perest: şūret-perest / dānā: nādān, Muhammed Nur Doḡan, *age*.

2060 159b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 112, s. 236.

3 dāḡ-ı: derd-i, *Fuzūlī Dīvānı*.

Kemāl-i cehl ile da‘vā-yı ‘irfān eylemek olmaz

2061.

[Velehū]

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Niçe yıllardur ser-i kūy-ı melāmet beklerüz
Leşker-i sulţān-ı ‘irfānuz velāyet beklerüz
2. Sākin-i hāk-i der-i meyhāneyüz şām u seher
İrtifā‘-i kadr için bāb-ı sa‘ādet beklerüz
3. Cīfe-yi dünyā degül kerkes gibi maṭlūbumuz
Bir bölük ‘anķālaruz Ḳāf-ı kanā‘at beklerüz
4. H‘āb görmez çeşmümüz endīşe-yi aġyārdan
Pāsbān-ı genc-i esrar-ı maḥabbet beklerüz
5. Şūret-i dīvār idüpdür hayret-i ‘ışkuñ bizi
Ġayrı seyr-i bāġ ider biz künc-i miḥnet beklerüz
6. Kārvān-ı rāh-ı tecrīdüz haṭar havfin çeküp
Gāh Mecnūn gāh ben devr içre nevbet beklerüz
7. Şanmañuz kim giceler bī-hūdedür feryādumuz
Mülk-i ‘ışk içre hişār-ı istiķāmet beklerüz
8. Yatdılar Ferhād u Mecnūn mest-i cām-ı ‘ışk olur
Ey **Fuzūlī** biz olar yatduķça şöḥbet beklerüz

2062.

[Velehū]

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Teşne-yi cām-ı vişālūñ āb-ı hayvān istemez
Māyil-i mūr-ı haṭuñ mülk-i Süleymān istemez
2. Zülmet-i zūlfūñ giriftārı dem urmaz devrden
Ṭālib-i şem‘-i ruḥuñ hūrşid-i raḥşān istemez

7 ‘ışkından: ‘ışkuñdan, *Fuzūlī Dīvānı*.

2061 160a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 123, s. 247.

6 kārvān: kārbān / içre: ile, *Fuzūlī Dīvānı*.

7 feryādumuz: eġġānumuz, *Fuzūlī Dīvānı*.

2062 160a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 115, s. 239.

2 devrden: nūrdan, *Fuzūlī Dīvānı*.

3. Eylemez meyl-i behişt üftāde-yi hāk-i derüñ
Sākin-i künc-i gamuñ seyr-i gülistān istemez
4. Cevrden āh itme ey ‘ āřık ki ‘ ayn-ı luşfdur
Düst esbāb-ı kemāl-i hüsne noķřān istemez
5. ‘ Işkdan vehm itmeyüp ‘ āřık yıķar gönlüm diyüp
Hiç sultānum diyen mikini vīrān istemez
6. ‘ Āřık iseñ rind [ü] rüsvālıķdan ikrāh itme kim
‘ Iřķ sırrın iķtizā-yı devr pinhān istemez
7. Ey **Fuzūlī** muttaşıl devrān muhālifdür saña
Ĝalibā erbāb-ı isti‘ dādı devrān istemez

2063.

[Velehū]

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Halka ağzuñ sırrını her dem kıılır izhār söz
Bu ne sırdur kim olur her lahza yokdan var söz
2. Arturan söz kıadrini řıdķ ile kıadrin arturur
Kim ne miķdār olsa ehlin eyler ol miķdār söz
3. Vir söze ihyā ki dutduķça seni hū‘ āb-ı ecel
İde her sā‘ at seni ol yuķudan bīdār söz
4. Bir nigār-ı ‘ anberīn-ħařdur göñüller almaĝa
Gösterür her dem niķāb-ı ĝaybdan ruhsār söz
5. Hāzin-i gencīne-yi esrārdur her dem çeker
Rişte-yi izhār biñ biñ lü‘ lü‘-i şeh-vār söz
6. Olmayan ĝavvāř-ı baħr-i ma‘ rifet ‘ ārif degül
Kim şadef terkīb-i tendür gevher-i esrār söz
7. Ger çok istersin **Fuzūlī** ‘ izzetüñ az it sözüñ
Kim çok olmaķdan kıılupdur çok ‘ azizi hū‘ ār söz

5 itmeyüp: itmesün, *Fuzūlī Dīvānı*.

2063 160a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 119, s. 243.

6 gevher-i esrār: lü‘ lü‘-i řeh-vār, *Fuzūlī Dīvānı*.

7 sözüñ: sözü, *Fuzūlī Dīvānı*.

2064.

[Velehū]

Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün

1. Baña bād-ı şabā ol serv-i gül-ruḥdan ḥaber virmez
Açılmaz ḡonca-yı baḥtum ümīdüm naḥli ber virmez
2. Töküp gözyaşını sensüz helāküm isterem ammā
Ecel peykine seyl-i eşk gird-ābı güzer virmez
3. Gözümde mesken it ḥār-ı müjemden ihtirāz itme
Gül-i ḥandāna şordum ḥāra yār olmaḡ zarar virmez
4. Eger cān almaḡ isterseñ tenümden oḡuñı kesme
Ki pejmürde nihāle virmeyince şu şemer virmez
5. Kıyās it şem' den vehm eyle çarḥuñ inḡilābından
Kim ol baş almaḡa kaşd itmeyince tāk-ı zer virmez
6. Belā zımnında rāḥat olduḡın izḥār ider ḥalkā
Felek bī-hūde ḥār-ı ḥuşkden gül-berg-i ter virmez
7. **Fuzūlī** dehrden kām almaḡ olmaz olmadın giryān
Şadef şu almayınca ebr-i nisāndan güher virmez

2065.

[Velehū]

Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün Metā' ilün

1. Nem-i eşküm mükedder ḥāḫırımıdan def -i ḡam kılmaz
Bu rüşendür ki nem āyīneden jengār kem kılmaz
2. Ḥam-ı ebrū-yı müşḡinüñ görürse zāhid-i kec-bīn
Dāḥı kāmēt sücūd-ı ḡuşe-yi miḥrāba ḥam kılmaz
3. Saña ey şūḥ-ı sengin-dil demem [büt nişe kim büt hem]⁴⁹⁹
Egerçi seng-dildür beyle bī-dād ü sitem kılmaz
4. Cefā vü cevri ile ḡan oldı baḡrum yā Rab ol bed-ḥū
Niçün terk eylemez bī-dād cevri bir kerem kılmaz

2064 160a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 117, s. 241.

3 şordum ḥāra: her dem ḥār, *Fuzūlī Dīvānı*.

4 oḡuñı: tiḡüñi, *Fuzūlī Dīvānı*.

2065 160a-b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 111, s. 235.

1 Nem-i: Yem-i / jengār: jengārı, *Fuzūlī Dīvānı*.

⁴⁹⁹ Bu kelimelerin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup *Fuzūlī Dīvānı*'ndan tamamlanmıştır.

5. Murādum giryeden kesb-i ğubār-ı reh- güzāruñdur
Gözüm yaşı dem-ā-dem çihreyi bîhüde nem kılmaz
6. **Fuzûlî** bî-nevā tā ravza-yı kûyuñda sâkindür
Temennā-yı behişt ü meyl-i gülzār-i kerem kılmaz

2066.

[Velehū]

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Kūh-kenden görinen kūhda āşār henüz
Ol ne beñzer baña anuñ eşeri var henüz
2. Çekdi Mecnūn ayağın bādiyeden lîk virür
Çanlu güller ayağından çekilen h‘ār henüz
3. Nokta-yı hāline bağlanmış idi cān u göñül
Gezmedin dāyire-yi devrde pergār henüz
4. Vādi-yi ‘ışqda sevdā ile ser-geşte idüm
Gelmedin gerdişe bu günbed-i devvār henüz
5. Çarha çekdüm şeb-i hicrān ‘alem-i şu‘le-yi āh
Āh kim olmadı ol māh haberdār henüz
6. Nāle-yi zārum ile halka hārām oldu yuğu
Çara bahtum yuğudan olmadı bîdār henüz
7. Merhem-i vaşlı ile buldı kamu derde devā
Bu **Fuzûlî** elem-i hecr ile bîmār henüz

2067.

[Ġazeliyyāt Fi-Ĥarfi’s-Sîn]

[Velehū]

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1. Ey göñül ol hançer-i müjgāna eylersin heves

4 bî-dād cevrin: cevr ü cefāsın, *Fuzûlî Dîvânı*.

6 bî-nevā: haste-dil / kerem: İrem, *Fuzûlî Dîvânı*.

2066 160b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 122, s. 246.

1 görinen: görünür, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 çarha: māha, *Fuzûlî Dîvânı*.

2067 160b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 128, s. 252.

- Kaş-dı cān itdūñ beķā-yı   mrden  mmid kes
2. Çekme ğurbet  azmine ey s rb n maħmil Őaķın
Kim bu yolda b m-i ğurbetdend r efg n-ı ceres
 3. H l-i z rumdan seni fery dum  g h eyledi
Ő kr lill h oldu fery dum baňa fery d-res
 4. Birbirine yaňa Őancıldı tenümde oķlaruñ
Murğ-ı r h m ķaydına olmuş müretteb bir ķafes
 5. Ta  ne-yi ehl-i mel metden ne noķŐ n  aŐıķa
Berķ-i l mi def  ini eyler h c mı h r u ğas
 6. H l  itdüm dil hev yı iħtil t-ı ğalkdan
Bezm-i ğamda ney gibi hem-dem baňa fery d-res
 7. Ey **Fuz l ** ben ķan   at mülkinüñ sult nıyam
Salţanat esb bı egnümde pel s-ı faķr bes

2068.

[Veleh ]

F   il t n F   il t n F   il t n F   ilün

1. Mesken ey bülbül saňa geh Ő h-ı güldür geh ķafes
Niçe  aŐıķsan ki  huñdan dutuşur h  r u ğas
2. Y r k yında m selm nlar ger olsaydı yirüm
K firem ger ravza-yı Rıdv n'a eylerdüm heves
3. K h fery dı Őad sın virdi Ferh d' ñ dimeñ
NaķŐ-ı Ő rin'd r virür  v z olup fery d-res
4. N ka Leyl  maħmilin çekmiş bey b n seyrine
Eyle Mecn n'ı bu h linden ğaberd r ey ceres
5. Bir nefes ķalmıŐ ğay tumdan ğab b m Őubħ tek

1  mmid: peyvendi, *Fuz l  D v n *.

4 yaňa Őancıldı: Őancılıp her yaň, *Fuz l  D v n *.

5 eyler h c mı: eyler mi h c m-ı, *Fuz l  D v n *.

6 Bu beyit 125. gazelin 6. beytidir. *Fuz l  D v n *'nda bu beyit yerine Şu beyit vardır:

S z-ı  iŐkuñ tende n -geh bulmasun noķŐ n diyü

C n  ķıncı isterim  ķıkmaya tenden bir nefes

2068 160b. *Fuz l  D v n *, G. 125, s. 249.

1 dutuşur: tutuŐmaz, *Fuz l  D v n *.

3 virür  v z olup: virüp  v z olur, *Fuz l  D v n *.

4 h linden: h letden, *Fuz l  D v n *.

N'ola ger bir mihr gösterseñ baña āhir nefes

6. Sūz-ı ışkuñ tende nāgeh bulmasun noqşān diyü
Cān çıkınca isterem ħumħāneye tenden bir nefes
7. Ey **Fuzūlī** ger saña cem' iyyet-i dildür murād
Bağla bir dildāra gönülñ ħayrdan peyvend kes

2069.

[Velehū]

Meḫ' ulü Fā' ilātü Meḫā' ilü Fā' ilün

1. Ĥāk-i reh itdi ' aşık-ı miskini ol heves
Kim pāy-i būs-ı yāre kaçan bula dest-res
2. Rāz-ı derūnı daşraya şalmağ revā degül
Budur günāhı kim aşılır muttaşıl ceres
3. Dīdār-ı düstdur iki ' ālem neticesi
Yoğ andan özge ' aşıkā ' ālemde mültemes
4. Sīnem hevā-yı ' ışkuñ ile doldı ney gibi
Dem urduğunca āh u fiğāndur çıkan nefes
5. Her kayd olursa ta' n-ı belādur ki bülbüle
Ger şāh-ı gülden olsa küdüretdürür kafes
6. Ol ħamzeden gönül eger isterseñ iltifāt
Tīğ-ı tecerrüd ile cihāndan ' alāka kes
7. Olmaz vücūd-ı ' aşıkā ' ışık içre i' tibār
Döymez **Fuzūlī** āteş-i sūzāna ħār ü ħas

2070.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Göz yaşumdan sūz-ı pinhānum kılar ' ārif kıyās
Bī-ħaber te' şir-i encümden degül āħter-şinās

6 ħumħāneye: çıkmaya, *Fuzūlī Dīvānı*. Bu beyit 128. gazelin 6. beytidir.

2069 161a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 127, s. 251.

4 urduğunca: urduğumca, *Fuzūlī Dīvānı*.

5 ta' n-ı: maħz-ı / küdüretdürür: küdüret virür, *Fuzūlī Dīvānı*.

7 Döymez: Dözmez, *Fuzūlī Dīvānı*.

2070 161a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 124, s. 248.

2. an yutar kim dem-be-dem gözden [inp örter]⁵⁰⁰ tenüm
Deşt-i am Mecnn'ıyam ben andan [u] andan libs
3. ıştler tek bir biri üzre ciğer perglesin
Gz yapup şalmış abb-ı n binsıy-n ess
4. Ey şanan jlde-m başında Mecnn'n şaın
B-tekellf gitme kim Leyl alupdur ol pals
5. Laza laza am adm peyknu ister ya ılur
Zerre zerre mh-ı nev rşiddenden nr itibs
6. Tg-ı amze eyle brrndur ki celld-ı ecel
Dökse an ta' cl in tgndan eyler iltims
7. Ey **Fuzl** zehr-i ahr ile oludur şs-ı ar
ekmez ann ahrını her kim eker bir dolu şs

2071.

[Veleh]

F'iltn F'iltn F'iltn F'ilün

1. Dehr bir menzil alyık krbnı pş imes
Sz amu efsne il efsne-'nı pş imes
2. Terk-i fikr-i den v sevd-yı 'ub eyle kim
Den v 'ub ayl v gmn pş imes
3. Ehl-i aşmet kisvetin zer-beft ider bilmez kim ol
Bg-ı cem'ıyyet bahrına aznı pş imes
4. İtmeyüp mişnet zamnında dem--dem ıztırb
İsteme rşat ki rşat hem zamnı pş imes
5. Ger tuvnlg szin söyler mell itge az
Her kesi grsen tuvn n-tuvnı pş imes

⁵⁰⁰ Bu kelimelerin yeri *Mecmua*'da boş bırakılmış olup *Fuzl Dvn*'nden tamamlanmıştır.

2 andan u andan: andan u andan, *Fuzl Dvn*.

3 yapup: yıgıp, *Fuzl Dvn*.

4 şanan: şab / alupdur: evidr, *Fuzl Dvn*.

2071 161a. *Fuzl Dvn*, G. 126, s. 250.

2 den: dny, *Fuzl Dvn*.

4 itmeyüp: eyleyüp, *Fuzl Dvn*.

5 kesi: kimi, *Fuzl Dvn*.

6. ‘Ömr naḳdin sūd u sevdā ile zāyi‘ eyleme
Ol ki adın sūd ḳılmışsın ziyānı pīṣ imes
7. İ‘ tibār ey dil **Fuzūlī’den** götür kim ol faḳīr
Bī-dil ü bī-çāre vü bī-ḥānmānı pīṣ imes

2072.

[Ġazeliyyāt Fī-Ḥarfi’ş-Şīn]

[Velehū]

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Ḥabāb-ı eşk-i ḥūnīn cismümi ilden nihān itmiş
Ġam-ı ‘ışḳuñ beni rüsvā-yı bī-nām u nişān itmiş
2. Götürmüş ḥākden tuḡyān-ı eşküm ḥār u ḥāşāki
Bāşum üzre melāmet ḳuşlarıy-çün āşyān itmiş
3. Büküp miḥnet yükünden ḳaddümi çıḳmış tenümden cān
Ṭavāf-ı kūyuñ itmek ḳaşdına ṭayy-i mekān itmiş
4. Senüñle itdügi-çün da‘ vī-yi taḳdīm ḥüsn içre
Felek taḳdīr idüp Leyli’ni rüsvā-yı cihān itmiş
5. Meger terkīb-i ‘İsī gerd-i ḥāk-i dergehüñdendür
Ki durmuş ḥākden ḳadr ile ‘azm-i āsmān itmiş
6. Gezen peykānlaruñdur tende yā cān bāḡına ‘ışḳuñ
Belā ser-çeşmesinden her ṭaraf şular revān itmiş
7. **Fuzūlī’den** mizācı münḥarif gördüm bugün yārüñ
Meger fırsat bulup bir şemme ḥālinden beyān itmiş

2073.

[Velehū]

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Tā ki ṭāḳ-ı zer-nigārı çarḥ vīrān eylemiş
Ḥışt-ı zerrini şabā ferş-i gülistān eylemiş

6 sevdā ile: sevdāsında / ki: kim / ḳılmışsın: ḳılmazsan, *Fuzūlī Dīvānı*.

2072 161a-b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 133, s. 257.

1 beni: men-i, *Fuzūlī Dīvānı*.

4 taḳdīr: ta‘ zīr, *Fuzūlī Dīvānı*.

7 ḥālinden: ḥāl-i dil, *Fuzūlī Dīvānı*.

2073 161b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 130, s. 254.

2. Kātib-i taḳdīr ḥaṭṭ-ı sebze taḥrīr itmege
Berg-i gülzār-ı ḥazān berg-i zer-efṣān eylemiş
3. Kaṭ' idüp faşl-ı ḥazān āb-ı revān şīrāzesin
Nüşa-yı gülzāruñ evrāḳın perīşān eylemiş
4. Devr cevriñ gör ki nüzhet-baḥş-ı ehl-i zevḳ iken
Cüybār-ı gülşeni zencīr-i zindān eylemiş
5. Eylemiş tebdīr teşvīş-i ḥazān tārācınıñ
Lāle rengin raḥtını dāğ içre pinhān eylemiş
6. Rūzgārın tīre baḥtın ḳara nuṭḳın lāl idüp
Mātem-i gül bülbülü zāğ ile yeksān eylemiş
7. Ey **Fuzūlī** dehr ḥālin şāḥ-ı gülden ḳıl kıyās
Kim virüp evvel tecemmül şoñra 'uryān eylemiş

2074.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Cismümi yandurma raḥm it yaşuma ey bağırı taş
İḥtiyāt it yanmasun nāgeh ḳuru yanında yaş
2. Ḥoş geçer nezzāre-yi ḥüsnüñle 'ömrüm var ümīd
Kim ide maḳbül dergāhuñ beni ḥüsn-i ma' āş
3. Ṭavf-ı kūyuñda ayaḳdan başa irmiş bir meded
N'ola ger ḳaddüm büküp her dem ayaḡum olsa baş
4. Fitne yayın ḳurmaḡa āteş mi olmuş iḥtiyāc
Kim urursın 'āleme āteş [çatup]⁵⁰¹ peyveste taş
5. Ey ḥabāb-ı eşḳ nā-yāb it ten-i 'uryānumı
Kim bu rüsvā perdemi çāk itdi sırrum ḳıldı fāş
6. Pāre pāre göñlümüñ sūz-ı derūna tābı yoḳ

1 Tā ki: tāk / nigārı: nigārın / zerrīni: zerrīnin *Fuzūlī Dīvānı*.

2 sebze: sebz / Berg-i: Levḥ-i, berg-i: bergi, *Fuzūlī Dīvānı*.

4 -baḥş: -gāh / zencīr-i: zencīr ü, *Fuzūlī Dīvānı*.

5 tārācınıñ: tārācına, *Fuzūlī Dīvānı*.

6 Rūzgārın: Rūzgāruñ, *Fuzūlī Dīvānı*.

2074 161b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 129, s. 253.

⁵⁰¹ Kelimenin yeri *Mecmua* 'da boş bırakılmış olup *Fuzūlī Dīvānı* 'ndan tamamlanmıştır.

Göz yolından kaçre kaçre kan olup çıksaydı kaş

7. Ey **Fuzûlî** ğarķ-ı hūn-āb itdi göz merdümlerin
Göreyüm kullāb-ı müjgāna urulsun kanlu yaş

2075.

[Velehū]

Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn

1. Ey hoş ol mest ki bilmez ğam-ı 'ālem ne imiş
Ne çeker 'ālem için ğam ne bilür ğam ne imiş
2. Bir perī silsile-yi 'ışķına düşdüm nāgeh
Şimdi bildüm sebab-i hilķat-i Ādem imiş
3. Vā' iz evşāf-ı cehennem eydür ey ehl-i vera'
Var anuñ meclisine bil ki cehennem ne imiş
4. Oķı gögsümden ütüp kalmış imiş peykānı
Āh bildüm sebab-i āh-ı dem-ā-dem ne imiş
5. Ey **Fuzûlî** meze-yi sākī vü şahbā bildüñ
Tevbe kıl tā bilesin zerķ [u] riyā hem ne imiş

2076.

[Velehū]

Meṯā' ilūn Meṯā' ilūn Meṯā' ilūn Meṯā' ilūn

1. Bugün tiĝin çeküp çıkmışdur ol nā-mihrbān ser-hoş
Şaķın ey raħm iden cānāna kim bilmez amān ser-hoş
2. Aña hūşyār iken derd-i dil isterdüm eydem sākī
Piyāle şunma cām u kılma ol serv-i revān ser-hoş
3. Degül taķvādan itsem bāde terkin vehmüm andandur
Ki izhār eyleyem halk içre 'ışķın nāgehān ser-hoş
4. Meger kan içmek ile esrimişdür nergis-i mestüñ

2075 161b. *Fuzûlî Divānı*, G. 131, s. 255.

3 eydür: oħur / bil ki: gör ki, *Fuzûlî Divānı*.

2076 161b-163a. Yaprak kopukluĝu sebebiyle gazelin başı ve sonu farklı yapraklardadır. *Fuzûlî Divānı*, G. 134, s. 258.

1 cānāne: cānına, *Fuzûlî Divānı*.

2 eydem: diyem / piyāle: pey-ā-pey / serv-i: servi, *Fuzûlî Divānı*.

Besî mey nûş idenler gördüm olmaz eyle kan ser-hoş

5. Mey-i 'ışkuñla ser-mest olduğum ilden nihān qalmaz
Muḥāl-i 'aqldur kim şaklaya rāz-ı nihān ser-hoş
6. Göñül tā oldı bî-ḥod aldı ğamzeñ cānumı tenden
Virür yağmaya naḫdin gencüñ olğaç pāsbān ser-hoş
7. **Fuzûlî** ğayr ile ḥalvet meger bezm itmiş ol gül-ruḥ
Raḫīb-i kec-revi gördüm bugün yāri yaman ser-hoş

2077.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Büt-i nev-resüm namāza şeb ü rüz rāğib olmuş
Bu ne dindur Allah Allah büte secde vācib olmuş
2. Eşer-i qabül-i tā' at aña virmiş öyle ḥālet
Ki ḫulüb-ı ehl-i ḥāle ḫarekātı cāzib olmuş
3. Feraḫum görüp cefāsın ḥasenāta dāḫil eyler
Ne melek kim ol perinüñ 'ameline kātib olmuş
4. Ne 'aceb ger olsa ğamdan dünüm ü günüm berāber
Nazarumdan ol yüzi gün niçe gün ki ğāyib olmuş
5. Ğam-ı hecrdür ki artar eşeriyle 'ışk zevḫi
Ğalaṭ eylemiş **Fuzûlî** ki vişāle ṭālib olmuş

2078.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bilmez idüm bilmek ağızuñ sırrını düşvār imiş
Ağızuñı dirlerdi yoḫ didiklerince var imiş
2. 'Āciz olmuş yıḫmağa āhıyla kūhı kūḫ-ken
N'eylesün miskīn anuñ 'ışkı hem ol miḫdār imiş
3. Ka' be iḫrāmına zāhid didiler bel baḫladı

5 rāz-ı: rāzın, *Fuzûlî Dîvânı*.

7 yāri: bārî, *Fuzûlî Dîvânı*.

2077 163a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 135, s. 259.

2078 163a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 132, s. 256.

- Eyledüm taḥkīk anuñ bağlanduğı zünnār imiş
4. Taşa çekmiş ḥalk için Ferhād Şīrīn şüretin
‘Arza kılmış ḥalka maḥbūbın ‘aceb bi-‘ār imiş
 5. ‘Ömrlerdür eylerem aḥvāl-i dünyā imtiḥān
Naḫd-i ‘ömr [ü] ḥāşıl-ı dünyā hemān bir yār imiş
 6. Zevk-i dīdārıyla dildāruñ yoğ itdüm varumı
Devlet-i bākī ki dirler devlet-i dīdār imiş
 7. Dün **Fuzūlī** ‘arīzuñ görgeç revān tapşurdı cān
Lāf urup dirdi ki cānum var emānetdār imiş

2079.

[Velehū]

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1. Dil ki ser-menzili ol zülf-i perīşān olmış
N’ola cürmi ki aşılmasına fermān olmış
2. Şāhsın mülk-i melāḥatde saña kullar çok
Biri oldur ki varup Mışr’da sulṭān olmış
3. Raḥm idüp ‘āşıkuñı ḥaşr günü yaḫmayalar
Ki bu dünyāda esīr-i ğam-ı hicrān olmış
4. Didiler ğam giderür bāde çok içdüm sensiz
Ĝam-ı hicrāna müfīd olmadı ol ḫan olmış
5. Bāĝbān-ı çemen-i dehre ḥayāl-i dehenüñ
Sebeb-i terbiyet-i ğonca-yı ḥandān olmış
6. Ādem ol ser-i kūyuñ virüp almış cennet
İşidüp ta‘n-ı melek soñra peşīmān olmış
7. Ey **Fuzūlī** benüm aḥvālūme bir vāḫıf yođ
Beyle kim ‘ālem anuñ ḥüsnine ḥayrān olmış

4 ‘arza: ‘arz, *Fuzūlī Dīvānı*.

7 urup: idüp, *Fuzūlī Dīvānı*.

2079 163a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 136, s. 260.

6 ol: evvel, *Fuzūlī Dīvānı*.

2080.

[Ġazel Fî-Ĥarfi'ş-Şād]

[Velehū]

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1. Zihî cevāhir-i ihsān-ı 'āma ma' den-i hūş
Dür-i şefā' at için baħr-ı rahmete ğavvāş
2. Yetüp huzūruña Mi' rāc vaḳti kılmıřlar
Ķamer huşul-i me'āşir Süheyl kesb-i havāş
3. Felek hem ol gice bulmıř şafā ki şūfī tek
Ķarār dutmayup olmış bu bezmde raĶĶāş
4. Reh-i mütāba' atüñdür tariĶ-i fevz ü necāt
Hevā-yı merħametüñdür ümīd-i ħayr u ħalāş
5. Tefāħür eyle **Fuzūlī** ki andan özge degül
Saña zamānede naĶş-ı şaħīfe-yi iħlāş

2081.

[Ġazel Fî-Ĥarfi'đ-Dād]

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ĥalka ħūblardan vişāl-i rāħat-efzādur ğaraż
'ĀşıĶa ancaĶ tařarrufsuz temāşādur ğaraż
2. Zāhidā terk itme şāhidler vişāl-i rāħatın
Ger 'azābuñdan hemīn ğilmān u ħavrādur ğaraż
3. Ĥür u kevşerde ki dirler ravza-ı Rıđvān'da var
SāĶī-yi gül-Ķihre vü cām-ı muşaffādur ğaraż
4. ZevĶsüz lāzım ıĶıar dünyādan ol dünyā-perest
Kim vücūd-ı ħalkdan ancaĶ bu sevdādur ğaraż
5. 'Ārif ol sevdā-yı 'ıřĶı itme inkār ey ħakīm
Kim aña dünyāda ancaĶ zevĶ-i dünyādur ğaraż

2080 163a'nın derkenarındadır. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 137, s. 261.

2081 163a-b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 138, s. 262.

2 'azābuñdan: 'ibādetden / vişāl-i: vişāli, *Fuzûlî Dîvânı*.

4 ıĶıar: ıĶıa, *Fuzûlî Dîvânı*. 4. ve 5. beyitlerin 2. mısraları *Fuzûlî Dîvânı*'nda yer deĝiřtirmiřtir.

6. Rāḥat olsaydı ğaraż dünyāda faqr isterdi ḥalk
Ġalibā kim ḥalka bir bī-hūde ğavġādur ğaraż
7. ıl **Fuzūlī** terk-i ibrām u tekellüm kim yiter
Şüret-i ḥālūñ ger izhār-ı temennādur ğaraż

2082.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. ıl şabā gönülüm perīşān olduġın cānāna ' arz
Şüret-i ḥālin bu vīrān mülküñ it sultāna ' arz
2. Derhem olmuş sünbülün ġüyā ki kılmışdur aña
Mū-be-mū ḥāl-i dilüm diller uzatup şāne ' arz
3. Tende cānum bir perīnūñdür emānet şaqlaram
Ol zamāndan kim emānet kıldılar insāna ' arz
4. Ḥalk küfr ehline īmān ' arz ider ben dem-be-dem
Küfr-i zülfüñ eylerem göġsümdeki īmāna ' arz
5. Mün' imüñ ' arz-ı tecemmüldür işi faqr ehline
N'ola ger dil kılsa her dem derd-i ' ışkuñ cāna ' arz
6. Şüret-i bī-cānlar cennet dolar büthāne tek
ılsalar cennetde taşvīrūñ çeküp ġılmāna ' arz
7. Ey **Fuzūlī** böyle pinhān dutma eşk-i ālüñi
Eyle her reng ile kim var ol ġül-i ḥandāna ' arz

2083.

[Ġazel Fī-Ḥarfi'ṭ-Ṭā]

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. ılmaġıl muḥkem gönül dünyāya ' ad-i irtibāṭ
Sen bir āvāre müsāfirsın bu vīrāne ribāṭ
2. Bu çemende ġoncalar güller gören ' ārif bilür

7 ibrām u: ibrām-ı, *Fuzūlī Dīvānı*.

2082 163b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 139, s. 263.

2083 163b. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 140, s. 264.

1 vīrāne: bir vīrān, *Fuzūlī Dīvānı*.

Kim şebāt üstinde qalmaz hīç feyz-i inbisāt

3. Ehl-i ‘ irfāndur cihān keyfiyetin taḥkīk iden
Kim neşātından olur yüz ğam ğamından yüz neşāt
4. ‘ Işq devrānı bañā tapşurdı Mecnūn nevbetin
Hālī olmaz naqş-i erbāb-ı vefādan bu bisāt
5. Her gören meh-rūya şarf itme **Fuzūlī** ‘ ömrüni
Bī-vefālardan hāzer kıl dut tārīk-i ihtiyāt

2084.

[Ġazel Fī-Ḥarfi’z-Zā]

[Velehū]

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Dürcdür la‘ l-i revān-baḥşuñ dūr-i şeh-vār lafz
Dürçden dūrler tökersin eyleseñ izhār lafz
2. Yetmek olmaz la‘ l-i cān-baḥşuñla agzuñ sırrına
Vaḥydür güyā bu kim muṭlaq ağız yok var lafz
3. N’ite la‘ lüñ geç gelür güftāra güyā kim bilür
Ben gibi ol la‘ lden ayırmağı düşvār lafz
4. Ġonca la‘ lüñle leṭāfetden dem urmuş bilmezem
N’eyler izhār eylegeç ol la‘ l-i gevher-bār lafz
5. Eyle ağızuñ tengdür kim söyleşür sā‘ at saña
Gerçi nāzūkdür virür elbetde bir āzār lafz
6. Ey **Fuzūlī** isterem dildār ḥālüm şormaya
Reşkden kim bulmaya vaşl-ı leb-i dildār lafz

2085.

[Ġazeliyyāt Fī-Ḥarfi’l-‘ Ayn]

2 feyz-i: qabz-ı, *Fuzûlî Dîvânı*.

3 olur: bulur, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 gören: yeten, *Fuzûlî Dîvânı*.

2084 163b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 141, s. 265.

2 la‘ l-i: lafz-ı, *Fuzûlî Dîvânı*.

3 nite: nişe / bilür: görür / ayırmağı: ayrılmağı, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 söyleşür: söyleşen, *Fuzûlî Dîvânı*.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Āftāb-ı devletüñ dutduqça evc-i irtifā'
Qatl-i ehl-i 'ışka tığ-ı ğamzeñ idipdür şu' a'
2. Deşt dutmaq 'ādetin qoymuşdı Mecnün 'ışqda
Şöhre-yi şehri olmağın resmin ben itdüm ihtirā'
3. Zerq deryasında bir hāşākdür kim çizginür
Şüfi-yi şeyyād kim devrān dutup eyler semā'
4. Geçdügüm dünyi vü 'uqbādan senüñ-çün oldı fāş
Doğrı dirler *küllü sırrın cāveze'l-isneyni şā'*⁵⁰²
5. Ol büt-i ser-keş gelür şalmış cemālinden niqāb
Ey selāmet el-firāq ey ehl-i imān el-vidā'
6. Cān u dil bir 'ömrdür tığın-çün eylerler cedel
Girmeden tığın senüñ ortaya qat' olmaz nizā'
7. Ey **Fuzūlī** ahiret mülkine lāzımdur sefer
Böyle fāriğ gezme taqvīden müheyyā kılmā metā'

2086.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Yār vaşlın isteyen kesmek gerek cāndan tāmā'
Her kişi kim vaşl-i yār ister kesün andan tāmā'
2. Ārzü-yı vaşl-ı cānān cāna āfetdür göñül
Yā ta' alluq cāndan üz yā vaşl-ı cānāndan tāmā'
3. Çün baña bir zerre yok tāb-ı temāşā-yı cemāl
Men kimem vaşl itmek ol hürşid-i rahşāndan tāmā'
4. 'Āşık oldur kim temennā-yı vişāl-i hecr ide
Yoksa yokdur mihr ider ol māh-ı tābāndan tāmā'

2085 163b-164a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 142, s. 266.

1 devletüñ: tal' atın / ğamzeñ idüpür: ğamzedür andan, *Fuzūlī Dīvānı*.

⁵⁰² İki kişiyi aşan bütün sırlar yayılır.

5 ehl-i: 'aql ü, *Fuzūlī Dīvānı*.

2086 164a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 143, s. 267.

4 vişāl-i: bela-yı / yokdur: çoqdur / ider: iden, *Fuzūlī Dīvānı*.

5. Rişte-yi tül-i emel dām-ı belādur n'eyleyem
Üzmek olmaz ol ser-i zülf-i perişāndan t̄ama^ç
6. ^ç Ārızın görmek hayātum tāze eyler veh ne ^ç ayb
Ger gedā vech-i ma^ç aşın kılsa sulţāndan t̄ama^ç
7. Muttaşıl hırmān kılar hāşıl t̄ama^ç dan ehl-i hırş
T̄urfa kim artar aña geldükçe hırmāndan t̄ama^ç
8. İster olsañ hayret-i hırmāna her dem düşmemek
Kes **Fuzûlî** devrden ümmîd devrāndan t̄ama^ç

2087.

[Velehū]

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

1. Dil uzadur baḡş ile ol ^ç arız-ı cānāna şem^ç
Od çıkar aḡzından itmez mi ḡazer kim yana şem^ç
2. N'ola ḡayret āteşi cānum eritse mūm tek
Bu ne sözdür kim dimişler ^ç arız-ı cānāna şem^ç
3. ^ç Ārız-ı cānān ile baḡş-i kemāl-i ḡüsn ider
Dil ucundandır ki her sâ^ç at düşer noḡsāna şem^ç
4. Geh ayaḡı baḡlu geh boynı nedendür bilmezem
Bir peri ^ç ışkında olmışdır meger dīvāne şem^ç
5. N'ola cānum kāmētüñ isterse göñlüm ^ç arızuñ
Resmdür ^ç ālemde bülbül gül sever pervāne şem^ç
6. Kıl şebistānı müşerref kim nişāruñ kıлмаḡa
Rişteden diller çeküp cem^ç eylemiş dāmāne şem^ç
7. Ey **Fuzûlî** şevḡden yaḡduñ tenüñ rüz-ı vişāl
N'itdün ey ḡāfîl gerekmez mi şeb-i hicrāna şem^ç

2088.

[Ġazeliyyāt Fî-Ḥarfî'l-Ġayn]

8 ḡayret-i: ḡasret ü /devrden: dehrden, *Fuzûlî Dîvânı*.

2087 164a. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 144, s. 268.

1 cānāna: ḡandāna, *Fuzûlî Dîvânı*.

5 Beytin ilk mısrası divan şöyledir: “N'ola göñlüm ^ç arızın isterse cānum kāmētüñ”

6 diller: dürler, *Fuzûlî Dîvânı*.

[Velehū]

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Gel ey rāhat şanan esbāb-ı mālın kıılma nādānlıg
Ṭarīḳ-i faqr dut kim faqr imiş 'ālemde sulṭānlıg
2. Murāduñ salṭanatdan kām-ı dildür nefse tābi' sin
Ne ḥāşıl salṭanat adıyla kıılmağ bende-fermānlıg
3. Perişānlıqdan ey ḥalk-ı cihān siz cem' idüñ ḥātır
Ki ben cem' eyledüm her ḳanda kim vardur perişānlıg
4. Ne tāli' dür bu kim 'ālemde āgāz itmedüñ bir iş
Kim ol işden ser-encām itmedüm ḥāşıl peşimānlıg
5. Baña zulm-i şariḥ ol kāfir eyler kimse men' itmez
Fuzūlī küfr olur mı ger disem yoğdur müselmānlıg

2089.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Sāḳiyā mey şun ki dām-ı ğamdurur hūşyārlıg
Mestlikdür kim kıılır ğam ehline ğam-ḡ'ārlıg
2. Var fikrin yoğ ğamın çekmek nedür bir cām ilen
Bī-ḥaber kııl kim baña bir ola yoğluğ varlıg
3. Cān metā' inuñ bahāsıdur ne kim devrān virür
Ṭurfa budur şanuram şefḳatdürür ğaddārlıg
4. Benden āḫir çün kıılır bī-zārlıg esbāb-ı dehr
Dehr esbābından ol yig kim kıılır bī-zārlıg
5. Ṭan' ne-yi āgyār çekmekdür işüm bir yār için
Kim olup āgyāra yār eyler baña āgyārlıg
6. Çekme zaḫmet çek elüñ tedbīr-i derdinden ṭabīb

2088 164a. *Fuzūlī Dīvānı*, G. 146, s. 270.

1 mālın: cem' in, *Fuzūlī Dīvānı*.

2 murāduñ: murād er, *Fuzūlī Dīvānı*.

3 ḥalk-ı: ehl-i, *Fuzūlī Dīvānı*.

5 olur mı: ola mı, *Fuzūlī Dīvānı*.

2089 164a-b. *Fuzūlī Dīvānı*, G.147, s. 271.

3 budur: bu kim / şefḳatdürür: şefḳattir ol, *Fuzūlī Dīvānı*.

4 kıılır: kim kıılam, *Fuzūlī Dīvānı*.

Kim degül sen bildüğüñ ben çekdügüm bīmārlıg

7. Ey **Fuzûlî** eylerem kaç' -1 ta' alluğ barçadan
Bu tarîk içre baña tevfiğ iderse yārlıg

2090.

[Velehū]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. 'İş için bir turfa menzildür bahār eyyāmı bāg
Anda dutsun gonca-veş her kim ki 'iş ister otağ
2. Goncalar açıldı ser-i bāg idüñ ey ehl-i dil
Kim görüp güller gönüller açılan çağdur bu çağ
3. Senden ey bülbül füzündür bende miḥnet faşl-ı gül
Sensin ü biñ taze gül ḥālā ben ü biñ taze dāg
4. Bāga servüm geldügin bilmiş seherden şāh-ı gül
Rüşen itmiş reh-güzārı üzre her yan biñ çerāg
5. Çekseler zencir ile gülzāra gitmem kim baña
Sünbül-i zülfüñ firākıñdan müşevveşdür dimāg
6. Mevsim-i güldür veli gitmem çemen seyrine kim
Ravza-yı küyuñ baña ol seyrden virmiş ferāg
7. Maḥrem olmaz zühdler bezmine mey nüş itmeyen
Ey **Fuzûlî** çek ayağ ol bezmden ya çek ayağ

2091.

[Ġazeliyyāt-ı Fî-Ḥarfi'f-Fā']

[Velehū]

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

1. Ey ḥadeng-i gamuña sine-yi aḥbāb hedef
Muntazır ḥançer-i müjgānuña cānlar şaf şaf
2. Ḥāk-i dergahuña her şubḥ sürer gün yüzini

6 derdinden: derdümden, *Fuzûlî Dîvânı*.

2090 164b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 145, s. 269.

6 gitmem: gitmen, *Fuzûlî Dîvânı*.

7 zühdler: rindler / bezmine: bezminde, *Fuzûlî Dîvânı*.

2091 164b. *Fuzûlî Dîvânı*, G. 149, s. 273.

- Ġālibā andan aña hāşıl olupdur bu şeref
3. Hāşelillāh ki bu dīvāne-yi şevk-i haţuña
Sebeb-i kayd ola zencir-i sūtūr-ı muşhaf
 4. Şaldı deryāya şabā haņçeri ğamzeñ vehmin
Ki çıkarmaya dağı gevher-i nā-sufte şadef
 5. Ey göñül ‘āleme aldanma saña reng virür
Ĥākdür kim anı geh la‘l kıılır ğāh hażef
 6. Bezm-i Cemşid’i fenā bulmağ ile bildüm kim
Devr cevrenden imiş nevhā-yı ney nāle-yi def
 7. Ey **Fuzûlî** taleb-i rütbe-yi ‘irfān eyle
Cehl ile hāşıl-ı evķāt-ı şerif itme telef

2092.

[Velehū]

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Miĥnet-i ‘ışķ ey dil āsāndur diyü çok virme lāf
‘Işķ bir yükdür ki ĥam olmuş anuñ altında kāf
2. Olma ĥālî dürd-keşler şöĥbetinden ey göñül
Ger dilersin idesin āyine-yi idrāki şāf
3. Şubĥ-dem zülfüñ dağıt yā şām ‘arz-ı ‘arız it
Koyma şubĥ u şām arasında tarīķ-i ihtilāf
4. Reşķ-i ruĥsāruñ dil-i ĥürşide şalmış ıztırāb
Ġayret-i kaddüñ mizācı şem‘e virmiş inĥirāf
5. Ĥāk-i küyuñ Ka‘be’ye nisbet kılan bilmez mi kim
Bunda her dem anda bir nevbet olur vācib tavāf
6. Vehmüm andandur ki mümkin olmaya ğamdan necāt
*Ferrici’llāhümme hemmî neccinî mimmā neĥāf*⁵⁰³
7. Ey **Fuzûlî** zāhid er da‘vā-yı ‘aql eyler ne sūd

6 nevhā-yı ney nāle-yi def: nāle-yi ney nevhā-yı def, *Fuzûlî Dîvānı*.

2092 164b-165a. *Fuzûlî Dîvānı*, G. 148, s. 272.

1 olmuş: bulmuş, *Fuzûlî Dîvānı*.

2 ĥālî: ğāfil, *Fuzûlî Dîvānı*.

4 mizācı: mizāc-ı, *Fuzûlî Dîvānı*.

⁵⁰³ *Ey Tanrım! Üzüntümü gider; korktuğum şeylerden beni kurtar!*

Nefy-i zevk-i ʿışkdur cehline ʿayn-ı iʿtirāf

2093.

[Velehū]

Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün

1. Gülbün-i gülzâr-ı ʿışk hep şecer-i Tūr imiş
Şahn-ı çemenzâr-ı ʿışk cilvegeh-i hūr imiş
2. Sırrı rumûz-ı nihân olmada her dem ʿıyân
Şadr-ı ... ʿārifân maʿden-i pür nūr imiş
3. ʿİşk ile hem-reng olan oldu şeh-i kāmran
Âdemi âdem iden cezbe-i pür-şūr imiş
4. Baħr-ı gönül dem-be-dem olmada pür-cüş-ı ʿışk
Her hâceri evvel-i ʿumk lüʿlûʿ-i mescūr imiş
5. Şaħş-ı geçüp dünyeden eyle vücūdun fenâ
... bu dehrün şūfî kubbūr imiş

2094.

Ferd

Mefâʿilün Mefâʿilün Feʿülün

1. ʿAcebdür kış gününüñ nev-bahârı
Münâsib yâr ile mangal kenârı

2095.

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

1. Ne ʿaceb zâhid-i ħod-râ dil-i bî-nūr añlar
Neşve-yi cām-ı ezelden bizi mehcūr añlar
2. Kâdrimüzi añlamaz her ... bu dem
Añlar ise yine bir ʿārif-i pür-sūr añlar

2096.

[Neşr]

2093 165a. Üç nokta ile belirtilen kısımlar okunamamıştır.

2094 165a.

2095 165a. Üç nokta ile belirtilen kısım okunamamıştır.

Bir kise içinde olan aqça ne miqdār idügin bilmek isteseñ ‘ilm-i hisāb ile tarīfi budur ki evvelā üçer üçer ‘add idesin eger üç qalursa ‘itibār olunmaz eger bir veyā iki qalursa her biri 70 kıyās idüp meşelā ikide yüz kırk olur ikinci kısmı beşer beşer ‘add olunup eger beş mişli qalursa bir nesne degüldür ama birden dörde varınca her biri yigirmi bir ‘add olunup kısım-1 şālīs yidişer yidişer ‘add olunup mişli qalursa hīç nesne degüldür birden altıya varınca her biri on beş hisāb olunup cem‘ oluna eger hāşıl-1 cem‘ yüz beşden tecāvüz iderse hāşıl-1 cem‘ den yüz beşi tarḥ idüp her ne bāqī qalursa ol miqdārdur eger yalıñuz yüz beş gelürse ḥaṭā olmışdur bir hoş hisāb oluna

Qısm-1 evvel	Qısm-1 şānī	Qısm-1 şālīs
3	5	7
Beherinüñ	Beherinüñ	Beherinüñ
70	21	15

2097.

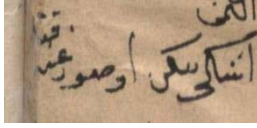
[Dürüb-1 Emsāl]

1. Arslan enigin yidürmez
2. Ev ṭanası öküz olmaz.
3. İki qarpuz bir qoltuğa şıgmaz
4. Ummaduğun taş baş yarar
5. İşleyen demür aşınur
6. Uzaqdan davulun sesi eyü gelür
7. Atda qarın yigitde burun.
8. Ālet işler el ögünür
9. Ata arpa yigide pilav
10. Ayagını yorganına göre uzad
11. Aq aqça kara gün içündür
12. Azıçık aşım gāvgasız başım
13. At sürü aqça qazan
14. Ağrımaduq baş yaşduk istemez
15. At tepişür eşek ölür

2096 165b.

2097 165b.

16. Eşegün kazancı at içündür
17. Erkek eşegin ağırması olmaz
18. İti öldürene sürüdürler
19. İslamışın yağmurdan baki ne
20. Adağ et ekmek üstinde [durmaz]
21. El atduğı taş ırak gider
22. El için ağlayan gözsüz çalır
23. Er ol baş yar
24. Al ... vir ...
25. Elle gelen düğün bayram
26. Elden gelen ögün olmaz
27. El atna binen tiz iner
28. Umuyla menzil alınmaz
29. İven it gör şanur enikler
30. Oñmaduğ gidinün bir derdi var
31. Uyur yılanuñ kıyruğına başma

- 32.⁵⁰⁴ Ölme eşegüm ölme bulınca bakup yiyesün
33. Akrībādan vefā gelmez
34. Bıçak kıının kesmez
35. Bir çiçek ile yaz olmaz
36. Balık başdan kıokar
37. Borçlı ölmez beñzi şadedür
38. Bir sürçen atun başını kesmezler
39. Büyük başın büyük ağrısı [olur]
40. Biñ işçi bir yaşcı
41. Bal dutan parmağın yalar
42. Boş torbayla at tutulmaz
43. Bal bal dimekle ağız datlı [olmaz]

⁵⁰⁴ Bu atasözü galiz sövgü ifadesi içerdiği için transkripsiyonlu hâliyle verilmeyip *Mecmua*'daki orijinal şekliyle metne alınmıştır.

45. Börek piŖince merdaneyle eğlen
46. Türk iŖi ödünc olur
47. Tekkeyi bekleyen çorbayı [içer]

[166a] BoŖ

ŞAİRLER DİZİNİ

ŞAİRİN MAHLASI VE ŞİİR SAYISI	ŞAİRLERE AİT ŞİİRLERİN METİNDEKİ NUMARALARI	ŞAİRLER HAKKINDAKİ BİLGİLER
‘ADNĪ (1)	379	(?-1474) Fatih Sultan Mehmet’in veziri Mahmut Paşa’dır. Alacahisarlıdır. Devşirme olarak Osmanlı ülkesine getirilmiştir. Farsça ve Türkçe şiirler yazmıştır. İnşada şiirden daha başarılıdır. <i>Divanı</i> vardır. (SE, L, AÇ, HÇ, B, KA, TDEİS)
ĀGEHĪ (1)	1508	(?-1577) Asıl adı Mansur’dur. Yenicevardarlı olup Kadılık ve müderrislik yapmıştır. Kadılıktan mazûlken İstanbul’da öldü. Gemicilik terimleriyle yazdığı kasidesi ile ün yapmıştır. (AÇ, B, HÇ, TDEİS)
AĤMED (2)	371-1550	Dukakinoğullarından olup Kanuni döneminin büyük zeamet sahibi beylerindendir. Buna rağmen tıardan vazgeçip inzivaya çekildi. Tasavvufi şiirler yazmıştır. (L, HÇ, B, R)
‘ĀLĪ (14)	388-392-397-421-529-543-1006-1012-1552-1560-1917-1918-1919-1922	(1541-1599) Asıl adı Mustafa Āli olup Geliboluludur. Meşhur Āli Tarihi’nin müellifidir. Şam, Erzurum, Amasya, Bağdat defterdarlıklarında bulunduktan sonra Cidde mutasarrıfı olmuş ve orada vefat etmiştir. <i>Mihr ü Mâh</i> , <i>Mihr ü Vefâ</i> , <i>Matla’u’l-Envâr</i> , <i>Ravzatü’l-Letâif</i> , <i>Nâdirü’l-Mehârib</i> gibi manzum eserleri vardır. (A, HÇ, OM, KA, SO)
‘ĀLĪ (1)	1408	(?-1552): Yetim Ali Çelebi diye bilinir. İstanbulludur. Turnacıbaşı Muhammed Ağa’nın oğludur. Başta yeniçeri iken Oruç Reis ile birlikte seferlerde bulunmuş, daha sonra bu meslekten ayrılıp tasavvufa girmiştir. Gemicilik terimleriyle yazdığı kasidesi meşhurdur. Barbaros Hayrettin Paşa’nın isteği ile denizdeki gazaları anlattığı <i>Lüccet’ül-Ahbâr</i> adlı eseri yazmıştır. (AÇ, KA, A, L, TN)
‘AMRĪ (1)	428	(?-1524) Müftü Abdülkerim’in evlatlığıdır. Serfice ve Vize kadılıklarında bulunmuş, Vize’de vefat etmiştir. <i>Dîvânı</i> vardır. (AÇ, KA, HÇ, B, L, TN)

‘ATĀYĪ (1)	1477	(?-1437) Edirnelidir. Fatih Sultan Mehmet dönemi şairlerindedir. İvaz Paşa-zâde adıyla bilinir. Hayatı zor şartlar altında geçen şair Bursa’da vefat etmiştir. Şiirlerinde atasözü ve deyimleri ilk kullanan şairlerdendir. Dili sadedir. Kendisine nazireler yazılmıştır. Divançesi vardır. Tuyuglarıyla meşhurdur. (SE, AÇ, KA, L)
ĀZERĪ (16)	382-389-472-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-549-1500-1520	(?-1585) Asıl adı İbrahim’dir. Bursalıdır olup Muallim-zâde adıyla bilinir. Muallim-zâde Ahmed Efendi’nin oğludur. Ebussuud Efendi mülazımlarındandır. Tire, Kestel ve Hama’da kadılık yapmıştır. <i>Nakş-ı Hayal</i> adlı mesnevisi meşhurdur. (HÇ, KA)
‘AZİZĪ (4)	530-531-1457-1928	(?-1585) Asıl adı Mustafa’dır. İstanbulludur. Âşık Çelebi adının Mehmed olduğunu yazar. Yedikule muhafızlarının kethüdasıdır. (AÇ, B, HÇ, KA, TN)
BAHĀRĪ (2)	541-1007	(?-1551) Asıl adı Ali’dir. Latîfi, Prizrenli olduğunu söyler ancak diğer bütün kaynaklar Rumeli bölgesinde Tırhala adlı kasabadan olduğu hususunda birleşir. Evvela <i>Kemâli</i> mahlasını kullanmıştır. Edirne ve Karaferye’de müderrislik yapmıştır.(HÇ, AÇ, KA, L, TN)
BĀĀĪ (12)	403-409-423-429-431-462-508-1015-1016-1017-1437-1924	(1526-1599) Asıl adı Abdalbâki Mahmud Efendi olup İstanbulludur. Babası Fatih Camii hatiplerinden Muhammed Efendi’dir. Ebussuud Efendi’nin oğlu Muhammed Çelebi’den ders almış, böylece sarayla irtibata geçmiş, kısa zamanda yükselerek müderris olmuştur. Başta Mekke ve İstanbul olmak üzere önemli şehirlerde kadılık yapmış. Anadolu ve Rumeli Kazaskerliğini görevinde bulunmuştur. Mürettep <i>Divan</i> ’ı vardır. (A, AÇ, B, HÇ, KA, L, OM, SO, TN)
BEHİŞTĪ (3)	464-547-1489	(?-1571) Asıl adı Ramazan olup Vizeli ya da Çorluludur. Abdulmuhsin Çelebi’nin oğlu olup <i>Çorlulu Vaiz</i> olarak bilinir. Tasavvuf ehli, âlim, ve fâzıl bir kişidir. Halvetiliğin Sünbülüye koluna mensup Merkez Efendi’ye intisap ederek tasavvuf yoluna girmiş ve onun halifesi olmuştur. Çorluda vefat ederek kendi zaviyesine gömülmüştür. <i>Cem Şâh u</i>

		<i>Âlem Şâh</i> adlı manzum bir eseri vardır. (A, B, AÇ, HÇ, L, TN)
BELĠĠ (2)	414-438	III. Murad dönemi şairlerindendir. İstanbullu olup Kuloğullarındandır. Yeniçeri oldu. Sarhoş Bâlî Efendi'ye intisap ederek tasavvufa girmiştir. Kahve hakkında yazdığı gazelle tanındı. (A, AÇ, B, HÇ, KA, L)
BEZMÎ (1)	1925	(?-1617) Asıl adı Ahmed Bezmî Çelebi olup İstanbulludur. Kör Bezmî namıyla tanınır. (SO, L)
CA'FERĠ (1)	1556	Asıl adı Bâlî olup Cafer Çelebi'nin oğludur. Çeşitli medreselerde Sahn'da müderrislik yaptı. İçki ve afyon nedeniyle öldü. (AÇ, HÇ, TDEİS)
CA'FER ÇELEBİ (1)	1411	(?-1514) Tâci-zâde Cafer Çelebi adıyla şöhret yapmıştır. Amasyalıdır. Tâci Bey'in oğludur. Hattat şairlerdendir. Yavuz Sultan Selim'in iltifatına mazhar olarak nişancılık görevine getirilmiştir. Amasya'da yeniçerileri tahrik etmek iddiasıyla katledilmiştir. Divanı'ndan başka <i>Hevesnâme'si</i> vardır. (AÇ, B, HÇ, KA, L, OM, SO, TN)
CELÂLİ (5)	443-444-445-1451-1524	(?-1574) Asıl adı Hüseyin Celâl'dir. Aşık Çelebi'de mahlası <i>Celâlî</i> olarak zikredilir. Manastırlı olup Yahyâ adlı bir zatın oğludur. Tasavvufa yönelip Şam ve Halep'e kadar gitmiş, Hama'da mutasarrıflık yapan Ca'fer Çelebi'nin damadı olmuştur. Daha sonra Anadolu vilayeti tımar defterdarı olmuş, ve bu vazifesinden emekliye ayrılmıştır. (AÇ, KA, B, HÇ, L)
CEMÂLİ (330)	1424-1586-1587-1588-1589-1590-1591-1592-1593-1594-1595-1596-1597-1598-1599-1600-1601-1602-1603-1604-1605-1606-1607-1608-1609-1610-1611-1612-1613-1614-1615-1616-1617-1618-1619-1620-1621-1622-1623-1624-1625-1626-1627-1628-1629-1630-1631-1632-1633-1634-1635-1636-1637-1638-1639-1640-1641-1642-1643-1644-1645-1646-1647-1648-1649-1650-1651-1652-1653-1654-	(?-1583) Asıl adı Ahmed Cemâlî Çelebi'dir. Defterdar-zâde lakabıyla bilinir. İstanbulludur. Şiirlerinde sanathî söyleyişlere dikkat eden bir şairdir. (A, HÇ, KA, OM, TN)

1655-1656-1657-1658-1659-
1660-1661-1662-1663-1664-
1665-1666-1667-1668-1669-
1670-1671-1672-1673-1674-
1675-1676-1677-1678-1679-
1680-1681-1682-1683-1684-
1685-1686-1687-1688-1689-
1690-1691-1692-1693-1694-
1695-1696-1697-1698-1699-
1700-1701-1702-1703-1704-
1705-1706-1707-1708-1709-
1710-1711-1712-1713-1714-
1715-1716-1717-1718-1719-
1720-1721-1722-1723-1724-
1725-1726-1727-1728-1729-
1730-1731-1732-1733-1734-
1735-1736-1737-1738-1739-
1740-1741-1742-1743-1744-
1745-1746-1747-1748-1749-
1750-1751-1752-1753-1754-
1755-1756-1757-1758-1759-
1760-1761-1762-1763-1764-
1765-1766-1767-1768-1769-
1770-1771-1772-1773-1774-
1775-1776-1777-1778-1779-
1780-1781-1782-1783-1784-
1785-1786-1787-1788-1789-
1790-1791-1792-1793-1794-
1795-1796-1797-1798-1799-
1800-1801-1802-1803-1804-
1805-1806-1807-1808-1809-
1810-1811-1812-1813-1814-
1815-1816-1817-1818-1819-
1820-1821-1822-1823-1824-
1825-1826-1827-1828-1829-
1830-1831-1832-1833-1834-
1835-1836-1837-1838-1839-
1840-1841-1842-1843-1844-
1845-1846-1847-1848-1849-
1850-1851-1852-1853-1854-
1855-1856-1857-1858-1859-
1860-1861-1862-1863-1864-
1865-1866-1867-1868-1869-
1870-1871-1872-1873-1874-
1875-1876-1877-1878-1879-
1880-1881-1882-1883-1884-
1885-1886-1887-1888-1889-
1890-1891-1892-1893-1894-
1895-1896-1897-1898-1899-
1900-1901-1902-1903-1904-
1905-1906-1907-1908-1909-
1910-1911-1912-1913-1914

CENĀBĪ (1)	404	(?-1561): Cenābî Ahmed Paşa, Enderun'da yetişen şairlerdendir. Çeşnicibaşı, mîr-i ahurbaşı olarak görev yaptıktan sonra Anadolu vilayetinde emirü'l-ümerâ olarak görev yaparken vefat etti. (A, AÇ, B, HÇ, KA, L, SO, TN)
CĪHĀNĪ (1)	477	Yavuz Sultan Selim dönemindeki iki şairin mahlasıdır. İlki Rumelili kadırlardandır. İkincisi ise ulemadandır. Fakat burada söz konusu edilen şairin bunlardan hangisi olduğu tespit edilememiştir.(L, TN)
CĪNĀNĪ (29)	288-289-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-1029-1558	(?-1596) Asıl adı Mustafa'dır. Bursalı olup Mehmed Efendi adlı bir zatın oğludur. Muallim-zâde'nin talebesidir. Kassamlık ve müderrislik yapmıştır. Mürettep <i>Divanı'ndan</i> başka <i>Riyâzü'l-Cinân</i> , <i>Cilâu'l-Kulûb</i> ve <i>Bedâiyü'l-Âsâr</i> adlı eserleri vardır. (AÇ, TDEİS, HÇ, KA, OM, SO)
DEFTERĪ (1)	1585	Manastırlıdır. Dülbend-zâde olarak bilinen Defterî Mehmed Bey tahsilini Mahmud Çelebi'den mülazım olarak tamamladıktan sonra İçel'de müderrislik yapmış, sonra kadılık mesleğini seçerek Yenişehir, Selanik kadılıklarında bulunmuştur. İstanbul şehreminiliği ve defterdarlığı görevlerinde bulunmuştur. Molla Cami'nin <i>Lüccetü'l-esrârına</i> nazire yazmıştır. (HÇ, B, OM, SO)
DEHRĪ (3)	1568-1569-1570	Kaynaklarda bu mahlasta bir şaire rastlanmamıştır.
DERŪNĪ (1)	1509	(?-1568) Manisalıdır. Derviş yaradılışlı birisi olup özellikler musiki alanında ün yapmıştır. Tanburî Derûnî olarak da bilinir. Bestelediği murabbalar ve Agehi'nin <i>Kaside-yi Keştî</i> 'sine yazdığı nazire meşhurdur.(A, AÇ, HÇ, KA, SO, TDEİS)
DERVİŞ (1)	422	Mostarlı olup Enderunlu Derviş Ağa olarak bilinir. III. Murad döneminde saraya girmiştir. Doğançılar kethüdası oldu. Bosna Beylerbeyi görevindeyken Peşte seferinde şehit olmuştur. (B, HÇ)
DERVİŞ İBRĀHİM	1546	Kaynaklarda bu mahlasta bir şaire rastlanmamıştır. Gülşenî'nin ölümüne

EL-MÜEZZİN (1)		yazdığı tarihten hareketle Gülşenî dervişlerinden biri olması muhtemeldir.
DERVİŞ NİŞÂRÎ (1)	1545	İstanbuldur. Divân kâtipliği yapmıştır. Manzum tarih yazmada başarılıdır. Mürettep <i>Divânı</i> vardır. (SA)
DERVİŞ ‘UBÛDÎ (1)	1547	Kaynaklarda bu mahlasta bir şaire rastlanamamıştır. Gülşenî'nin ölümüne yazdığı tarihten hareketle Gülşenî dervişlerinden biri olması muhtemeldir.
EMÂNÎ (1)	1495	(?-1590) İstanbuldur. İskender Çelebi musahibidir. Hazine kâtipliği yapmış, azledildikten sonra Selanik'te uzlete çekilmiş ve burada vefat etmiştir. (AÇ, HÇ, KA, TDEİS)
EMRÎ (276)	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-	(?-1575) Asıl adı Emrullah olup Edirneli'dir. İmaret kâtiplerindedir. Muamma ile tarih manzumeleriyle meşhurdur. Bu sebepten kaynaklar ondan <i>Zamanın Mîr Hüseyini</i> olarak bahseder. (AÇ, B, HÇ, KA, L, TN)

	252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-376-468-1443-1448	
ENVERİ (1)	1449	(?-1547) Sûzenger Enverî Efendi olarak bilinir. İstanbulludur. Mürekkepeçiler kethüdası olup ilmî tahsili yoktur. çeşitli zanaatla meşgul idi. (AÇ, B, HÇ, L)
FAZLİ (2)	290-525	(?-1563) Asıl adı Mahmud veya Mehmed'dir. Kara Fazlî olarak bilinir. Zâtî'nin talebelerinden olup Şehzâde Mehmed'e divan kâtipliği yapmıştır. <i>Humâ vü Humâyûn, Gül ü Bülbül, Nahlistân</i> adlı eserleri vardır. (A, AÇ, HÇ, KA, B, L)
FERÂĞİ (1)	1514	Edirnelidir. Asıl adı Mehmed Çelebi'dir. Yeniçerilik, danışmentlik yapmıştır. Şiirde Nevâî üslubunu sürdürmüştür. Musiki ve Farsçada ustadır. (A, R, TDEİS)
FERDİ (1)	1528	İstanbul Kuloğullarındandır. Asıl adı Mehmed'dir. Güzelliğiyle tanınmıştır. Yeniçeri ağasıyla uygunsuz şekilde yakalanması sebebiyle denize atılması emredilmiş fakat sonra hayatı bağışlanmıştır. Afyona tutulmuş ve bu hal ile ölmüştür. (SE, L, AÇ, HÇ, KA)
FEVRİ (10)	387-394-395-396-419-460-526-527-551-1459	(?-1570) Asıl adı Ahmed Fevrî Efendi'dir Dracalıdır. İskender Paşa ya da Nakkaş Ali Bey'in kölesi iken ilim tahsiline başlamış, müderrislik yapmış ve Şam müftüsü olmuştur. Üç dilde şiirleri vardır. <i>Dürer Gurer Haşiyesi, İlm-i Hat, Miftahu'l-Ma'ânî</i> gibi telif ve tercüme eserleri vardır. (B, HÇ, KA, L, OM, TN)
FİĞANİ (75)	297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-548-1018	(?-1561) Asıl adı Ramazan Çelebi'dir. Trabzonlu olup Hâkim Şâh Muhammed'in talebesidir. Tıp ilminde ihtisas yapmıştır. Üç dilde şiirleri vardır. 1561'de İbrahim Paşa tarafından idam edilmiştir.(AÇ, B, HÇ, L, TN)

FİRÂKÎ (2)	1490-1521	Şeyh Firâkî Abdurrahman Çelebi olup Vaiz Firâkî olarak bilinir. Kütahyalıdır. Babası meşayıhtendir. Bir süre ilim tahsil ettikten sonra Bursa'da bir tekkede riyazete girmiş sonrasında Kütahya'da vaizlik yapmıştır. Ölüm tarihiyle ilgili 1572 ile 1584 yılları arasında muhtelif kayıtlar vardır. (A, AÇ, HÇ, KA, L, TN)
FUZÛLÎ (172)	377-380-537-538-1444-1474-1475-1476-1931-1932-1933-1934-1935-1936-1937-1938-1939-1940-1941-1942-1943-1944-1945-1946-1947-1948-1949-1950-1951-1952-1953-1954-1955-1956-1957-1958-1959-1960-1961-1962-1963-1964-1965-1966-1967-1968-1969-1970-1971-1972-1973-1974-1975-1976-1977-1978-1979-1980-1981-1982-1983-1984-1985-1986-1987-1988-1989-1990-1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092	(1483-1555) Asıl adı Mehmed'dir. Hille müftüsü Süleyman Efendi'nin oğludur. Bağdat, Kerbela veya Hillelidir. İlim tahsilini babasından ve Rahmetullah adlı bir hocadan almıştır. Osmanlı şiirinin zirve isimlerinden olup kendinden sonra birçok şairi etkilemiştir. Türkçe, Arapça ve Farsça Divanı'ndan başka <i>Leylâ vü Mecnûn</i> , <i>Beng ü Bâde</i> , <i>Sâkînâme</i> , <i>Haikatü's-Süedâ</i> gibi manzum ve mensur birçok eseri vardır.(A, B, AÇ, HÇ, KA, L, OM, SO, TN)
ĠANÎ (1)	1535	(?-1586) Asıl adı Abdülganî olup Geredelidir. Kadı Emir Şah Efendi'nin oğludur. Çivici-zâde'den ders almış müderrislik ve kadılık yapmıştır. İki defa İstanbul kadılığına getirilmiş ve Bursa'da vefat etmiştir. Türkçe ve Farsça şiirleri vardır. (A, HÇ, KA, TN)
ĠAZÂYÎ (1)	555	(1553-1607) Bahçesaraylıdır. Asıl adı

		Gazi Giray Han'dır. Kırım hanlarından I. Devlet Giray'ın oğludur. İki kere Kırım hanı oldu. Vebadan vefat etti. <i>Dîvânçesi</i> vardır.
ĞİNÂYÎ (10)	1464-1572-1573-1574-1575-1576-1577-1578-1579-1580	İstanbuldur. Namı Ali'dir. Önce Piyale Paşa'nın divan kâtibi sonra Divan-ı Hümâyûn kâtibi olmuştur. III. Murad devri ortalarında vefat etmiştir. (A, HÇ, B, SO)
ĞUBÂRÎ (1)	400	(?-1566) Abdullah Efendi oğlu Abdurrahman Efendi'dir. Kınalı-zâde Ali Çelebi'den mülazım oldu. Akşehirli olup müderris ve hattattır. 1566'da vefat etmiştir. (AÇ, A, HÇ, B, TDEİS)
ĞUBÂRÎ-Yİ BURSEVÎ (3)	448-1518-1921	Kaynaklarda Gubârî mahlaslı Bursalı bir şaire rastlanmamıştır.
ĤABÎBÎ (1)	378	XV. yüzyıl Azerî sahası sanatçısıdır. Şah İsmail tarafından "melikü'ş-şu'arâ" unvanıyla taltif edilmiştir. II. Beyazıt zamanında İstanbul'a gelmiş, Yavuz Sultan Selim zamanında vefat etmiştir. (L, AÇ, HÇ, B, TDEİS)
ĤÂLÎ (1)	372	Kaynaklarda mecmuanın tertip edildiği dönemde yaşamış bu mahlasta üç şair yer almaktadır. Bunlardan ilki Bosnalı bir ailenin oğlu, sipahi zümresinden olup Türkçe ve Farsça şiirleri bulunan Hâlî'dir. İkincisi Şirvan'dan İstanbul'a gelen bir ailenin çocuğu olan, İstanbul'da doğmuş üç dilde şiir söyleyen Hâlî'dir. Üçüncüsü ise İstanbul'da doğmuş padişah ve vezirlerin ilgisini kazanmış Diyarbakır'da mal defterdarı olmuş, Çağatay lehçesiyle ve Farsça şiirleri olan Hâlî'dir. (A, TDEİS) Ancak burada söz konusu edilen şairin bunlardan hangisi olduğu tespit edilememiştir.
ĤÂLÎŞÎ (1)	1480	Asıl adı Abdülhay'dır. II. Selim'in hocalarından Ataullah Ata'nın oğludur. Sipahi zümresine girmiş ve defterdarlık yapmıştır. (HÇ, KA, TN)
ĤASAN (2)	465-1923	(1546-1602) Kınalı-zâde Ali Çelebi'nin oğludur. Bursa'da doğmuş, Ebussuud Efendi'den ders almıştır. Bursa, Edirne ve İstanbul'da müderrislik yapmıştır. Mısır, Bursa ve Kahire, Gelibolu ve

		Eyüp'te kadılık yapmıştır. Mısır'da vazifeliyken vefat etmiştir. Meşhur <i>Tezkiretü's-su'arâ</i> müellifidir. Tezkiresinden başka şiirleri de vardır. (KA, OM, TN)
ḤASĪBĪ (1)	1434	(?-1614) Asıl adı Hüseyin olup Budin Beylerbeyi Güzelce Rüstem Paşa'nın oğludur. Bu sebeple Paşa-zâde olarak bilinir. Müderris ve kadılık yaptı. Ebussuud Efendi'den mülazım olmuştur. (B, HÇ, KA, TN)
HÂŞİMĪ (1)	391	(?-1592) Üsküdar'da doğdu. Asıl adı Mehmed'dir. Karaçelebi-zâde Hüsam Efendi'den mülazım oldu. Müderrislik ve kadılık görevlerinde bulundu. (HÇ, TDEİS)
ḤÂTEMĪ (2)	416-1418	Dîvâne Mahmud Çelebi'nin oğludur. Önceleri sipahilik yapmış sonra Durak-zâde'ye intisap etmiştir. İlk mahlası Mâtemî'dir sonra Durak-zâde'nin telkiniyle değiştirmiştir ve tekrar sipahiliğe dönmüştür. (HÇ)
ḤAYÂLĪ (3)	546-550-1028	(1494-1552) Asıl adı Mehmed'dir. Bekar Memi lakabıyla tanınır. Yenicevardarlıdır. Acem sufilerinden Baba Ali Mestî'ye intisap edip tasavvuf erkanını öğrenmiş, daha sonra şiirleriyle Sadrazam İbrahim Paşa'nın dikkatini çekerek Kanuni Sultan Süleyman'a takdim edilmiştir. Sultanla birlikte Rodos ve Bağdat seferlerine katılmış, dönüşte Edirne sancakbeyi olmuş ve orada vefat etmiştir. (A, AÇ, B, HÇ, KA, L, OM, SO, TN)
ḤAYRETĪ (3)	393-1515-1562	(?-1534) Asıl adı Mehmed'dir. Yenicevardarlıdır. Yusuf Sîneçâk'ın kardeşidir. Fakirlik içerisinde yaşamış, ömrünün sonlarına doğru gözlerini kaybetmiştir. Türkçe ve Farsça divanı vardır. (A, L, B, AÇ, HÇ, KA, TN)
HİLÂLĪ (1)	1503	(?-1532) Söz konusu şair Hilâli-yi Çağatayî'dir. Asıl adı Bedreddin olup Esterabad'dandır. Hüseyin Baykara'nın iltifatını mazhar olmuştur. <i>Şâh u Gedâ</i> mesnevisiyle tanınır. Gazel ve kaside alanında ün yapmıştır. (MN)
ḤİLMĪ (1)	1554	Asıl adı Abdullah olup İzniklidir. Molla Ahmet Efendi'den mülazım oldu.

		Müderislik yaptı. (B, HÇ, KA)
HİMMETİ(1)	1522	Kılıç Ali Paşa için şiir yazabilecek bu mahlaslı şairlerden ilki Lazkiyeli Himmetî Bey'dir ve Manisa'da arpa kâtibi olup 1593'de vefat etmiştir. İkincisi ise Kanuni Devri şairlerindedir ve Edirnelidir. Tam tespit edilememekle birlikte mecmuadaki bu şiiri Edirneli Himmetî'nin yazması muhtemeldir.(A, TN)
HÜDÂYİ (2)	539-1511	(?-1570) Asıl adı Mustafa'dır. Okçu-zâde Mustafa olarak bilinir. İstanbullu olup asker şairlerdendir. Mesnevi ve murabaları o dönemde meşhurdur. (AÇ, HÇ, KA, L)
HÜRREMİ (1)	1551	Bağdatlıdır. Tezkire yazarı Ahdî'nin akrabasıdır. Acem şairlerinin divanlarını okumuştur. Fuzûlî'nin hayranıdır. (A)
HÜDÂYİ (1)	385	(?-1583) Asıl adı Mustafa'dır. Müezzîn Hüdâyî, Muslî Çelebi, Muslî Şah, Musallî Çelebi gibi adlarla bilinir.. İstanbullu olup musikişinastır. Mürettep divanı vardır. (A, HÇ, KA, SO, TN)
HÜSÂMİ (1)	425	İstanbulludur. Kanuni Sultan Süleyman devri şairlerindedir. Mukabelecilik görevindeyken vefat etmiştir. (A, TN, TDEİS)
İBN-İ KEMÂL (1)	1414	(1468-1536) Kemalpaşa-zâde diye bilinir. Asıl adı Şemseddin Ahmed bin Süleyman'dır. Müderislik, kadılık, kazaskerlik görevlerinde bulundu. Zenbilli Ali Efendi'nin vefatı üzerine şeyhülislam olmuştur. Çok iyi Arapça Farsça bilirdi. Çok sayıda eseri vardır. (SO)
İŞHAĞ (1)	1499	(1493-1537) Üsküplü olup Kılıççı İbrahim'in oğludur. Kara Bâlî'den mülazemetle Edirne, Üsküp ve Bursa'da müderislik yapmıştır. Şam'da kadılığı esnasında vefat etti. <i>Selimmâme'si</i> meşhurdur. (AÇ, B, HÇ, OM, KA, L, TN)
İŞTİPLİ EMİR EFENDİ (1)	1565	(?-1606) Asıl adı Abdulkerim Efendi'dir. Nureddin-zâde halifelerinden Melâmî meşrep bir sûfidir. Şiir kabiliyeti yüksektir. İştibî mahlasıyla yazdığı ilahileri bulunmaktadır. <i>Risâletü'l-Hüdâ</i>

		<i>li Üli'l-İhtidâ</i> adlı bir eseri vardır. (OM)
İZÂRÎ (1)	1498	(?-1588) Asıl adı Pir Mehmed olup Edirnelidir. Bir süre Mekke kadısı Abdulbâki Efendi'nin yanında öğrenim gördükten sonra Anadolu kazaskeri Hasan Efendi'den mülazım olup Müderrislik yaptı. (A, AÇ, B, TDEİS, HÇ, KA, L)
KAÛLÎ (4)	273-292-430-1442	(?-1591) Asıl adı İbrahim olup Gedizlidir. Hasan Çelebi ve Beyani Kütahyalı olup adının Ahmed olduğunu yazıyorsa da Riyâzî'nin bunu tashih ettiği Tuhfe-yi Nâilî'de nakledilir. (HÇ, B, TDEİS, TN)
KAÛRÎ (1)	953	(1572-1595) Su'ûdî-zâde Seyyid Abdülkadir Efendi'dir. Babası Diyarbakır kadısı Emir Hasan-zâde Mehmed Efendi'dir. Kadıaskerlik ve müftülük görevlerinde bulunmuştur. Fatih'te medfundur. Kasideleriyle tanınır. (L, TDEİS)
KAŞIM (1)	1553	(?-1589) Cezerî Kâsım Paşa'dır. Sâfi mahlasını kullanmıştır. Selaniklidir. Defterdârlık yapmıştır. Latîfi Osmanlı şiirine atasözü ve deyimleri ilk kez onun soktuğunu söyler. (S, L, AÇ, HÇ, KA)
KERİMÎ (1)	281	(?-1634) Asıl adı Abdulkerim'dir. Sinâeddin Yusuf Çelebi'nin oğludur. Koca Mustafa Paşa tekkesinin şeyhidir. Belgrad kadılığı yapmış, İstanbul'da vefat etmiştir. (R, TN)
KESBÎ (1)	1548	(?-1641) Asıl adı Mehmed olup Edirnelidir. Divân-ı Humayûn kâtiplerindendir. Kabri Kasımpaşa'dadır. Mürettep <i>Divânı</i> vardır. (OM, TN)
LA'LÎ (1)	1428	XVI. Asır şairlerindendir. Asıl adı Mehmed'dir. Öğrenimini tamamlayıp Zekeriya Efendi'den mülazım olmuştur. Müderrislik yapmıştır. (AÇ, HÇ, B)
MAKÂLÎ (1)	1478	(?-1584): Asıl adı Mehmed'dir. Alaşehirlidir Hamamcı-zâde olarak bilinir. Memleketi Hasan Çelebi'ye göre Aydın'dır. Arap-zâde'den mülazım olmuştur. Kadılık görevinde bulunmuş ve memleketi Üsküdar'da vefat etmiştir. (AÇ, HÇ, KA, R, OM, TN)
MAKÂLÎ (1)	1447	(?-1589): Asıl Adı Mustafa'dır. Aydın'a

		bağlı Alaşehir’de doğdu. “Kör Makâlî” de denir. Divanı vardır. İstanbul’da öldü, Edirnekapısı dışına gömüldü. (HÇ, A, B, TN, R, SO, TDEİS)
MAKĀLĪ HASEN (1)	1426	Kaynaklarda bu mahlasta bir şaire rastlanamamıştır.
... -ZĀDE (1) ?	558	Kelime okunamadığından şiirin şairi tespit edilememiştir.
MECDĪ (1)	417	(?-1590) Asıl adı Mehmed olup Edirnelidir. Babası tüccardır. İlim tahsil ettikten sonra Edirne’de Ahi-zâde Mehmed Çelebi’ye mülazım olmuştur. <i>Şakâyık Zeyli</i> vardır. (A, B, AÇ, HÇ, TN)
MEDHĪ (3)	469-1563-1564	(?-1598) Asıl adı Mahmud olup Babası Kara Kadı’dır. Geliboluludur. Kara Medhi diye bilinir. Ebussuud Efendi’den mülazemetle Kütahya’da müderrislik ve Gelibolu’da kadılık yapmıştır. En son Şam kadılığında sonra Gelibolu’da vefat etmiştir. (A, B, HÇ, TN)
MEHMED EFENDĪ (2)	475-1504	(?-1623-24) Mekke ve Medine kadılığı yapmış Mehmed Efendi’nin oğludur. Üsküp’te eğitimine devam ederken önce Çıkrıkçı-zâde sonra da Altıparmak lakabıyla tanınmıştır. Bayramiye şeyhlerinden Seyyid Ca’fer Efendi’ye intisap etmiştir. Tasavvuf tahsilini bitirdikten sonra İstanbul’a gelerek Fatih Camii’nde uzun müddet fıkıh, hadis, tefsir ve vaazlar vermiştir. Kahire’de Bayramiye şeyhliği yapmış ve hac farızasını yerine getirdikten kısa bir süre sonra vefat etmiştir. <i>Şerh-i telhis-i Miftah ve Delâil-i Nübüvvet-i Muhammedî ve Şemâil-i Fütüvvet-i Ahmedî</i> adlı eserleri meşhurdur. (OM)
MEHMED EFENDĪ (1)	1566	(1536-1598) Bostan Efendi’nin oğludur. Bostan-zâde namıyla anılırdı. Ebussuud Efendi’den mülazım oldu. Şam, Edirne ve Bursa kadılıklarında bulundu. Anadolu ve Rumeli kazaskerliği görevlerinde bulundu. İki kez şeyhülislamlık görevi yaptı. Özellikle kahve hakkındaki fetvasıyla bilinir. (HÇ, TDEİS)
MERĀMĪ (1)	533	XVI. asır şairlerindedir. İstanbulludur. Divan kâtiplerinden olup hattattır. Hamid

		sancağına görevlendirilmiş ve orada ölmüştür.(HÇ)
MESİHİ (2)	1406-1407	(?-1512) Asıl adı İsa olup Priştinelidir. Hadım Ali Paşa'ya kâtiplik yapmış Onun ölümünden sonra Yunus Paşa himayesine girmiştir. Divandan başka <i>Şhregiz'i</i> ve <i>Gül-i Sadberg'i</i> vardır. (SE, L, AÇ, HÇ, B)
MESTİ (1)	1001	Edirnelidir. Şiire yeni başlamış bir gençken II. Bayezid dönemi ortalarında öldü. Necati Bey'in yolundan gitmiştir. Güzelliğiyle tanınırdı.(TDEİS, HÇ, L, KA)
MEYLİ (1)	1542	(?-1593) Asıl adı Zekeriya'dır. Malûl Emir Efendi'den mülazım oldu. Müderrislik yaptı. Halep, Medine, Mısır kadılıklarında bulundu. Bursa kadısıyken azledilerek İstanbul kadılığına getirildi. Şeyhülislam oldu ve bu görevi esnasında vefat etti. "Şerhü'l-Miftah" ve "Şerhü'l-Mevakif'a talikat yazdı. Arapça, Farsça ve Türkçe şiirleri vardır. (HÇ, B, TDEİS, R)
MİNNETİ (1)	427	Kütahya yakınlarındaki Kula kasabasından olup Babası Kadı Bestân Efendi'dir. İlim tahsili için İstanbul'a gelmiş 1585'te Hüseyin Paşa'nın Lahsa beylerbeyi olmasıyla Lahsa'da kadılık yapmıştır (A, TN, TDEİS)
MİŞALİ (1)	532	(?-1607) Asıl adı Hasan'dır. Edirnelidir. Sanat erbabından olup İstanbul'da vefat etmiştir. (AÇ, HÇ, A)
MUHLİSİ (1)	1484	(1515-1553) Kanuni Sultan Süleyman'ın oğlu Şehzâde Mustafa'dır. Saruhan Sancakbeyi olarak görev yapmış, Konya Sancakbeyi iken Kanuni'nin emriyle katledilmiştir.(A)
MU'İDİ (1)	295	(?-1586) Asıl adı Mehmed olup Bursalıdır. Şam müftüsü Mu'id-zâde'nin oğludur. Anadolu kazaskeri Ahî-zâde'den mülazım oldu. (HÇ, B, TDEİS)
MÜDÂMİ (1)	1421	Geliboluludur. Asıl adı Mehmed'dir. Kara Memi çelebi olarak tanınır. Sipahidir. Ömrünün sonunda İstanbul'da beytûmal eminliği yapmıştır. (A, AÇ, HÇ, B)
MÜRŞİDİ (1)	1507	Kaynaklarda bu mahlasta bir şaire

		rastlanamamıştır.
NÂMÎ (2)	440-1455	(1574-1595) Asıl adı Ca'fer olup Agros'ta doğmuştur. Nasrullah Kadı adında birinin oğludur. Ebussuud Efendi'den mülazım olup kadılık yapmıştır. Hasan Çelebi Tezkiresi'nde Elmalı kadısıyken öldüğü bilgisi vardır. Şiirleri pek beğenilmemiştir. (A, HÇ, TDEİS, SO, TN)
NECÂTÎ (2)	463-1486	(?-1508) Asıl adı İsa veya Nuh'tur. Edirnelidir. Melik-i Şu'ara, Husrev-i Şuara-yı Rum, gibi sıfatlarla anılır. Osmanlı şiirinin en önemli isimlerindedir. Fatih'e ve II. Bayezid'e divan katipliği yapmış, Şehzade Mahmud'la Manisa'ya gitmiş onun ölümünden sonra İstanbul'a dönmüştür. Mürettep <i>Divanı</i> 'ndan başka <i>Leylâ vü Mecmûn</i> mesnevisi ve tercümelere vardır. (AÇ, B, HÇ, KA, L, SO, TN)
NEDİMÎ (1)	1409	Monla Nedîmî diye tanınır. II. Murad dönemi şairlerindedir. Bektaşî'dir. (KA)
NEF'Î (1)	1930	(1572-1635) Gerçek ismi Ömer'dir. Babası eşraftan Sipahi Mehmed Bey'dir. Saratda cizye ve maden mukataacısı oldu. Hicivleriyle ün yapan şair, Vezir Bayram Paşa için yazdığı hicivden ötürü boğularak öldürüldü. (B, R, TDEİS)
NEV'Î (394)	415-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-	(1533- 1598) Asıl adı Yahyâ'dır. Malkaralı olup Pîr Ali Efendi'nin oğludur. Ahi-zâde Mehmet Çelebi'den mülazemetle müderrislik ve kadılık yapmıştır. III. Murad'ın şehzadelerinin hocalığını yaptı. Divanı'ndan başka <i>Hasb-i Hâl</i> , <i>Tûti vü Zag</i> mesnevileri ve tercümelere vardır. (A, AÇ, B, HÇ, TN)

	686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-1010	
‘ÖMER EFENDİ (1)	559	(?-1595): Mecmuaya girme ihtimali bulunan Ömer, Hayâlî Bey’in oğludur. Uzun süre zeamet sahibiydi. Tımar defterdârı ve Halep defterdârı olmuştur. (A, AÇ, HÇ, B, TDEİS) 559 numaralı Farsça şiirin bu şaire ait olduğu

		konusundaki tespitimiz şüphyle karşılanmalıdır.
PERTEVİ (2)	521-1549	Kaynaklarda mecmuanın tertip edildiği dönemde yaşamış bu mahlasta bir şaire rastlanmamıştır.
RÂHÎ (1)	523	XVI. asır şairlerindedir. Kebecizade Râhî olarak bilinir. Mısır kadısı Mehmed Bey'e danışman oldu. Hocasıyla hacca giderken esir düşmüş Uzun müddet sonra esaretten kurtulmuş fakat akabinde vefat etmiştir. (AÇ, TN)
RAHİMÎ (1)	507	(?-1563) Amasyalı Mehmed Çelebi'nin oğlu olup asıl adı Abdurrahim'dir. Bursa'da yetişti. Abdülmümin Efendi'ye bağlanıp tarikata girdi. Talik ve nesih yazıda ustadır. <i>Seb'a-yı Seyyare</i> adlı eseri vardır. (A, AÇ, HÇ, TDEİS)
RAHİMÎ (5)	399-401-420-522-1003	(?- 1567) Asıl adı Pîr Mehmed'dir. Bursalıdır. Nakkaş Bâlî'nin oğludur. Sadrazam İbrahim Paşa'nın ve Şehzade Mustafa'nın himayesini görmüştür. Müderris olmuş ve Yenişehir müderrisi iken vefat etmiştir. <i>Şâh u Gedâ</i> mesnevisi vardır. (A, AÇ, B, HÇ, L, TN)
REVÂNÎ (1)	1453	(?-1523) Asıl adı İlyas Şüca'dır. Edirnelidir. Yavuz Sultan Selim'in şehzâdeliği sırasında himayesine girmiştir. Mürettep Divanının yanı sıra <i>İşretnâme</i> mesnevisi vardır. (AÇ, B, HÇ, L, TN)
RÛHÎ (1)	287	(?- 1605) Asıl adı Osman'dır. Bağdatlı Rûhî olarak bilinir. Mevlevî şairlerindedir. Bağdat'ta Mevlevî tarikatına girmiş ve İstanbul'a gelmiştir. Galata Mevlevihanesi'nde bir müddet kalmış, sonra Konya ve Hicaz'a gitmiş, Şam'da vefat etmiştir. (A, TN)
RÛŞENÎ (1)	1561	Aydınlı Dede Ömer Rûşenî'dir. Halvetî tarikatının Rûşenî kolunun kurucusudur. 1487'de Tebriz'de vefat etmiştir. (TN, OM)
ŞÂBÎT (1)	1502	Bosna'nın Uziçe kasabasında doğmuştur. Asıl adı Alaeddin'dir. Rumeli'de Çorlu, Yanya, Kefe, Çorlu gibi kazalarda kadılık yapmıştır. Dizanteri sebebiyle vefat etmiştir. <i>Edhem ü Hümâ</i> , <i>Berbernâme</i> , <i>Zafernâme</i> gibi eserleri ve

		Mürettep <i>Dîvânı</i> vardır. (SA, TDEİS, SO)
ŞABRÎ (47)	955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1011	(?-1591): Asıl adı Ahmed olup Galatalıdır. Ebu'l-Fazl Efendi'ye öğrenci oldu. <i>Dîvân-ı Humayun</i> kâtiplerindedir. (HÇ, R, TN)
ŞABRÎ (1)	954	(?-1592/1599) Asıl adı Sabrî Mehmed Şerif'tir. Edirnelidir. XVII. yy. şairlerindedir. Ulema sınıfındandır. Müderrislik yapmıştır. Şeyhülislam Yahya'dan mülazemetle kadı olmuş, İstanbul'da kadılık yapmıştır. Mürettep <i>Dîvânı</i> vardır. (SA, R, SO, TDEİS)
ŞÂDIĞ (1)	528	(?-1594): Asıl adı Sâdık Mehmed'dir. Belgratlıdır. Azmî Efendi'den ders aldı. Hattat şairlerdendir. (HÇ, TN)
ŞÂDIĞÎ (1)	390	İstanbuldur. Asıl adı Mehmed olup Sadreddinzade sanıyla tanınmıştır. (TDEİS, SA)
SA'DÎ (1)	274	(1193-1292) Meşhur İran şairidir. 1193'te Şiraz'da doğdu, 1292'de yine orada vefat etti. <i>Bostan ve Gülistan</i> adlı eseriyle tanınmıştır.
SÂ'Î (11)	1410-1450-1452-1525-1527-1529-1530-1531-1532-1536-1920	(?-1595): Asıl adı Mustafa'dır. Nakkaştır. Ahdi'ye göre Edirneli diğerlerine göre İstanbulludur. Mimar ve nakkaştır. Mimar Sinan'ın terceme-yi halini yazmış, ayrıca <i>Ravzatü's-Selâtin</i> adlı bir eser de yazmıştır. (A, B, HÇ, KA, OM, TN)
SÂLIKÎ (1)	476	Edirne'de doğdu. Asıl adı Ahmed'dir. Galata'da azaplık yaptı. Musikîde ustaydı. İbrahim Gülşeni'yle Mısır'a gitti ve orada öldü. (A, AÇ, HÇ)
ŞÂNÎ (3)	373-439-1526	(?-1587) Asıl adı Mehmed'dir. Can Memi lakabıyla bilinir. İstanbulludur. Yeniçeri iken emekli olmuştur. Arapça ve Farsça şiirleri olup mürettep divanı vardır. Hiciv ve hezle yatkın biriydi. (A, HÇ, KA, TN)
ŞÂNÎ'Î (4)	407-408-410-411	(?-1571): Asıl adı Mahmud olup Isparta Atabeylidir. Vaiz Yoluk Mehmed Çelebi'nin oğludur. Sinan Efendi'den

		mülazemetle İstanbul'da Nişancı medresesine müderris oldu. Daha sonra azledilip akabinde vefat etmiştir. (HÇ, KA, TN)
SEBZÎ (1)	296	İstanbul Davutpaşa'dandır. 16. yy şairlerindedir. Hafızdır. Farsça şiirlerinin yanı sıra mürettep bir Divan'ı vardır. (HÇ, AÇ, A, L)
SEHMÎ (1)	424	(?-1640) Asıl adı Ahmed olup Bursalıdır. Çivizade mülazımı olup kadılık yaptı. Bursa'da vefat etmiştir. (TN)
SIRRÎ (1)	1008	(?-1582) Asıl adı İsâ olup Yenicevardarlıdır. Şah Efendi'den mülazım olmuş, Rumeli'nde müderrislik yapmıştır. Ayrıca kadılık da yapmıştır. Türkçe ve Farsça şiirleri vardır. (A, B, HÇ, TN)
SİMON (1)	557	Hisâlî'nin Metali'ü'n-Nezâyir'inde "Simon" adlı birine ait bir şiir bulunmaktadır. Mecmuamızdaki Simon muhtemelen bu şairdir. Gayri müslim şairlerdendir. Bunun dışında kaynaklarda bu mahlasta bir şaire rastlanamamıştır.
SU'ALÎ (3)	524-536-1004	Kaynaklarda bu mahlasta bir şaire rastlanamamıştır.
ŞUN'Î (2)	1431-1496	(?-1535): Asıl adı Mehmed'dir. Geliboluludur. Kâtiplik yapmıştır. Ümeradandır. <i>Divân</i> sahibidir. (AÇ, B, HÇ, TN, TDEİS)
ŞUN'Î (1)	1517	Mecmuamızda Gelibolulu Sun'î dışında şiirleri bulunması muhtemel üç Sun'î vardır. Bunlardan ilki Derviş Sunullah'tır ve Ereğlilidir. Mevlevidir. Diğer Sun'î-i Leng lakabıyla tanınan Karamanlı Sun'î'dir. Sonuncusu ise Selanikli Sun'î'dir. Mecmuadaki 1517 numaralı şiirin bunlardan hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.
SÜHEYLÎ (1)	426	Aynı devirde yaşamış bu mahlasta kullanan iki şair vardır. Biri Kethüdazâde Hemdemî olarak tanınan Ahmed Efendi'dir. Diğerisi ise Ankaralı müderris Mustafa Çelebi'dir. Mecmuamızdaki Süheylî'nin bunlardan hangisi olduğu tespit edilememiştir. (OM, TN, TDEİS)
ŞEM'Î (1)	540	(?-1529) Şem'î Şem'ullah Dede olup

		Prizrenlidir. Şeyh Vefâ dergahında inzivaya çekilmiştir. Pîrî Paşa'nın himayesindedir. Mevlevî şeyhi Sultan Dîvânî'ye intisap etmiştir. Mesnevi şâirlerindedir. (SE, AÇ, HÇ, L, KA)
ŞEM'Î (1)	554	Kadı Şem'î Efendi'dir. Doğum tarihi, yeri ve ölüm tarihi dahi bilinmemektedir. Anadolu'dur. Kadılık yapmıştır. Şiirlerinde pek letafet yoktur. (HÇ, TN, KA)
ŞEMSÎ (2)	370-1916	Kanuni devri şairlerinden olup Kastamonuludur. Şemsî-i Hisârî olarak bilinir. Mesleği müezzinliktir. (HÇ, L, TN)
ŞEMSÎ PAŞA (1)	535	(?-1580): Asıl adı Ahmed'dir. İsfendiyaroğullarından Mirza Paşa'nın oğludur. Kanuni'nin himayesinde saraya girmiş ve çeşitli yerlerde idarecilik yapmıştır. Anadolu ve Rumeli beylerbeyi olmuştur. (A, AÇ, B, HÇ, KA, L, TN)
ŞEVKÎ (1)	398	Mısır'da doğdu. Abdullah adlı birinin oğludur. Danışmentlik yaptı. Kanuni dönemi şairlerinden olup âşıkâne ve rindâne şiirleri vardır. (A, TDEİS)
TAB'Î (3)	449-1019-1020	(?-1617) İstanbul'da doğdu. Asıl adı Ahmed'dir. Mütevellî-zâde namıyla tanınır. Ebussuud Efendi'den mülazım olduysa da aşırı içki yüzünden aklını kaybetti. (A, HÇ)
UBEYDÎ (11)	418-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1412-1420-1458	(?-1573) Asıl adı Abdurrahim'dir. Edirnelidir. Nebî Dede adlı birinin oğludur. Kadılık yapmıştır. Zagra kadısı iken Hacc'a gitmiş ve Mekke'de vefat etmiştir. Özellikle muamma ve tarih manzumeleriyle şöhret bulmuştur. (A, AÇ, B, HÇ, TN)
UBEYDÎ-Yİ BURSEVÎ (1)	446	Kaynaklarda Bursalı bir Ubeydî'ye rastlanmamıştır. Yalnızca Danışment iken Bursa kadısı Merhaba Çelebi'nin yanında bulunan Aydın bir Ubeydî bulunmaktadır. (AÇ, TDEİS)
ULÛMÎ (1)	520	(?-1575) İstanbulludur. Yeniçeri oldu. Abdullatif Efendi'ye bağlanıp Nakşi tarikatına girdi. Güzel yazısından dolayı pek çok divan istinsah etti. (S, TN, A, HÇ)
ULVÎ (382)	441-442-1030-1031-1032-	(?-1575) Asıl adı Mehmed'dir.

1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-1051-1052-1053-1054-1055-1056-1057-1058-1059-1060-1061-1062-1063-1064-1065-1066-1067-1068-1069-1070-1071-1072-1073-1074-1075-1076-1077-1078-1079-1080-1081-1082-1083-1084-1085-1086-1087-1088-1089-1090-1091-1092-1093-1094-1095-1096-1097-1098-1099-1100-1101-1102-1103-1104-1105-1106-1107-1108-1109-1110-1111-1112-1113-1114-1115-1116-1117-1118-1119-1120-1121-1122-1123-1124-1125-1126-1127-1128-1129-1130-1131-1132-1133-1134-1135-1136-1137-1138-1139-1140-1141-1142-1143-1144-1145-1146-1147-1148-1149-1150-1151-1152-1153-1154-1155-1156-1157-1158-1159-1160-1161-1162-1163-1164-1165-1166-1167-1168-1169-1170-1171-1172-1173-1174-1175-1176-1177-1178-1179-1180-1181-1182-1183-1184-1185-1186-1187-1188-1189-1190-1191-1192-1193-1194-1195-1196-1197-1198-1199-1200-1201-1202-1203-1204-1205-1206-1207-1208-1209-1210-1211-1212-1213-1214-1215-1216-1217-1218-1219-1220-1221-1222-1223-1224-1225-1226-1227-1228-1229-1230-1231-1232-1233-1234-1235-1236-1237-1238-1239-1240-1241-1242-1243-1244-1245-1246-1247-1248-1249-1250-1251-1252-1253-1254-1255-1256-1257-1258-1259-1260-1261-1262-1263-1264-1265-1266-1267-1268-1269-1270-1271-1272-1273-1274-1275-1276-1277-1278-1279-1280-1281-1282-1283-1284-1285-1286-1287-1288-1289-1290-1291-1292-	İstanbuldur. Derzi-zâde namıyla bilinir. II. Selim'in maiyetine girmiş molla Çelebi'den mülazım olmuştur. <i>Divânı</i> vardır. (A, AÇ, B, HÇ, L)
--	---

	1293-1294-1295-1296-1297-1298-1299-1300-1301-1302-1303-1304-1305-1306-1307-1308-1309-1310-1311-1312-1313-1314-1315-1316-1317-1318-1319-1320-1321-1322-1323-1324-1325-1326-1327-1328-1329-1330-1331-1332-1333-1334-1335-1336-1337-1338-1339-1340-1341-1342-1343-1344-1345-1346-1347-1348-1349-1350-1351-1352-1353-1354-1355-1356-1357-1358-1359-1360-1361-1362-1363-1364-1365-1366-1367-1368-1369-1370-1371-1372-1373-1374-1375-1376-1377-1378-1379-1380-1381-1382-1383-1384-1385-1386-1387-1388-1389-1390-1391-1392-1393-1394-1395-1396-1397-1398-1399-1400-1401-1402-1403-1404-1405-1467-1468-1469-1470-1533	
ÜMİDİ (2)	432-1009	(?-1571) Asıl adı Ahmed'dir. İstanbulludur. Önceleri Sıdkî mahlasını kullanmıştır. Bostan Efendi ve Kadı-zâde'den mülazım olmuştur. (AÇ, B, HÇ, KA, TN)
ÜNSİ (1)	534	Hayatı hakkında kaynaklarda çok fazla bilgi bulunmamaktadır. 16.yy'ın ortalarında yaşadığı, kâtiplik yaptığı ve Bursalı olduğu düşünülmektedir. 16.yy'a ait bazı şiir mecmualarında şiirleri yer almaktadır. (TDEİS)
VAHDETİ (1)	1927	XVI. asır şairlerindedir. İstanbulludur. Halveti tarikatına mensuptur. Arapça ve Farsçaya hakim bir şairdir. (A, TN, TDEİS)
VÂLİ (1)	1419	Kaynaklarda bu mahlasta iki şair yer almaktadır. Bunlardan ilki Yenipazarlı kadı Ahmed Efendi'dir ve diğeri ise İstanbullu yeniçeri Vâlî Çelebi'dir. (A, AÇ, HÇ, TN) Fakat söz konusu şairin bunlardan hangisi olduğu tespit edilememiştir.
VEZNİ (1)	1446	İzniklidir. Şiirleri garip manalı ve çok güzeldir. Afyon tutkunuydu. (A, HÇ, B, F)

YAHYÂ (8)	478-479-480-481-542-1005-1488-1510	(?-1578) Arnavut asıllıdır. Dukakin-zâde Yahyâ olarak bilinir. Yeniçeri kâtibi Şehabeddin Bey'den ders almıştır. Devrinin büyük âlimlerinin meclislerine katıldı. Eyüp ve Bursa kaplıcaları mütevellisi oldu. <i>Yûsuf u Züleyhâ</i> , <i>Gülşen-i Envâr</i> adlı mesnevileri vardır. Latîfî hamse sahibi hatta belki de seb'a sahibi olduğunu yazar. (A, AÇ, HÇ, KA, L, TN)
YÛSUF-I SÎNEÇAK (1)	1435	(?-1546) Vardar Yenicesinde doğdu. Hayretî'nin kardeşidir. İbrahim Gülşenî'ye bağlandı. Daha sonra Mevlevî tarikatına girdi. Edirne'ye şeyh oldu. <i>Cezîre-yi Mesnevi</i> adlı eseri vardır. (A, AÇ, HÇ, B)
ZÂTÎ (6)	544-545-556-1013-1014-1445	(1471-1546) Asıl adı Bahşi yahut İvâz olup Balıkesirli'dir. Remmâl Zâtî olarak bilinir. Vefâî tarikatındandır. Nücum ve remil ilimlerindeki çalışmalarıyla meşhurdur. Geçimini bunlarla sağlamış, İstanbul ve Edirne'de yaşamıştır. Divanından başka <i>Şem ü Pervâne</i> , <i>Ahmed ü Mahmûd</i> , <i>Ferahnâme</i> adlı manzum eserleri vardır. (A, AÇ, B, HÇ, L, OM, TN)
ZEYNÎ (2)	461- 1537	Kaynaklarda yer alan Zeynî mahlaslı şairlerden hiçbiri Belgratlı olmamakla birlikte, Sirozlu olduğu kaydedilen bir Zeynî vardır. Adı geçen şair, Anadolu kazaskerlerinden Muallim-zâde'nin hocasıdır. Âşık Çelebi'nin dostudur. XVI. yy'da yaşadığı kesindir. (AÇ, TN)
ZİHNÎ (1)	1559	İstanbuldudur. Asıl adı Bâlî'dir. II. Selim zamanında arpaemini olmuş, Çeşitli vilayetlerde defterdarlık yapmıştır. İnşa ve muammadaki ustalığıyla tanınmıştır. (A, HÇ)
ŞAİRİ BİLİNMEYEN ŞİİRLER(121)		
275-276-277-278-279-280-282-283-284-285-286-291-293-294-374-375-381-383-384-386-402-405 406-412-413-433-434-435-436-437-447-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-466-467-470-471-473-474-519-552-553-560-1413-1415-1416-1417-1422-1423-1425-1427-1429-1430-1432-1433-1436-1438-1439-1440-1441-1454-1456-1460-1461-1462-1463-1465-1466-1471-1472-1473-1479-1481-1482-1483-1485-1487-1491-1492-1493-1494-1497-1501-1505-1506-1512-1513-1516-1519-1523-1534-1925-1538-1539-1540-1541-1543-1544-1555-1557-1567-1571-1582-1583-1584-1915-1926-1929-2093-2094-2095-2096-2097		

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Ülkü (Karakoç) YILMAZ

Uyruğu: T.C

Doğum Tarihi ve Yeri: 1980-Kayseri

e-posta: u_karakoc@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	Çukurova Üniversitesi	2002
Tezsiz Yüksek Lisans	Çukurova Üniversitesi	2003
Tezli Yüksek Lisans	Erciyas Üniversitesi	2006

İŞ TECRÜBESİ

Tarih	Kurum	Görev
2003-2005	Şh. Py. Tğ. Bekir Öztürk ÇPL.	Öğretmen
2005-2007	Bünyan Anadolu Lisesi	Öğretmen
2007-2008	75. Yıl Alacahan Lisesi	Öğretmen
2008-2010	Pınarbaşı Anadolu Lisesi	Öğretmen
2010 -	Kayseri Mesleki ve Teknik And. Lis.	Öğretmen

YABANCI DİL BİLGİSİ

Yabancı Dilin Adı KPDS (57.5)